

ज्ञानोबा.

आपेगांव या नांवाचें गंगातीरावर एक नामांकित क्षेत्र होतें. तेथील गोविंदपंत या नांवाचे जोशी होते. हे विष्णूचे निस्सीम भक्त होते. ज्ञानेश्वरविजय १-१८ तेंगोविंदमहानुभाव विलसे सद्धिप्रचूडामणी ॥ गैनीनाथकृपे अलभ्यमिनला सज्ञानरूपी मणी ॥ १८ ॥ सारी षट्कर्मयोगाविधिसहित सुखें आश्रमी योगनिष्ठा ॥ नीरायीनामभार्येसह भजत गुरूनाथ गैनी वरिष्ठा ॥ १९ ॥ यांच्या बायकोचें नांव निराबाई, ती परम भाविक व पतिव्रता होती. यांना एक पुत्र झाला. त्याचें नांव त्यांणीं विठोबा असें ठेविलें. आठवे वर्षीं याचें मौंजी-बंधन केलें. विठोबाकडून वेदशास्त्र अध्ययन करवून काव्यव्याकरणादिकांमध्ये हा निपुण झाला. वेदाध्ययन धर्मशास्त्र निहिते श्रौतादिसांगे पिता ॥ हा वैराग्यविलासवंत न धरी सं-सारचिंता कथा ॥ २१ ॥ ज्ञा० वि० १. पुढें विठोबाला तीर्थाटन करावें असा अनुताप झाला. ह्यणून मातापिलांजवळ आज्ञा मागितली. यापासून वडिलांस समाधान वाटून विठोबास तीर्थाटनास जाण्यास अनुमोदन दिलें. याविषयीं भक्तिविजय अ० ८ ओ० २३—ह्यणोनी अनुताप धरो नियं मना ॥ विठोबा चालिला तीर्थाटना ॥ माया ममता टाकोनी जाणा ॥ हरि-भजनीं विनटला ॥ अशा चित्तवृत्तीनें द्वारका, पिंडारक, सुदामपुरी, मूळमाधव, भालूकातीर्थ सोरटीसोमनाथ, धवलपुरी, व पुराणप्रसिद्ध व जगद्विख्यात अशीं मार्गांत समस्त महातीर्थे वंदन करून सप्तशृंगी, त्र्यंबक व भीमाशंकर हीं उरूंकून आळंदीस येऊन पोचला. तेथें चक्रतीर्थांत स्नान करून घा-टावर देवतार्चन करीत बसला असतां, सिधोपंत या नांवाचे त्या गांवाचे कुळकर्णी स्नानास आले. त्यांणीं विठोबास नमस्कार करून नामाभिधान पुसलें, व आपण कुठचे, येथे येण्याचें कारण काय, इत्यादि विचारतां आपला वृत्तांत विठोबांनीं सिधोपंतास कळविला. वदे ग्राम गोदातटीं दिव्य आहे ॥ पितामाय माझी असे तेथ पाहे ॥ ३७ ॥ घरीं वृद्ध मातापिता क्षेत्रवासी ॥ अपेगां-वची वृत्ति तेथील जोशी ॥ यजुर्वेदवाजीसनी शुद्ध शाखा ॥ असें बोलतां तोष पंतासि देखा ॥ ३८ ॥ सिधोपंताची एकुलतीएक रखमाबाई या नांवाची कन्या होती. तिला चां-गलें स्थल मिळवें, या शोधांत ते फार दिवस होते. अनायासें हा प्रसंग फार उत्तम घडून आला, कारण विठोबाचें सौजन्य व भक्ति पाहून, व कुलवृत्त ऐकून, हा आपल्या रुखमिणीस योग्य वर आहे असा त्यांचा निश्चय झाला. ज्ञानी रूपस सत्कुलीन तरणा सत्सूतपस्वी असा ॥ विद्यावंत वि-चारशील सुचिता सौजन्य सिंधू तसा ॥ गांभीर्यादिगुणें सदा विलससी सत्पात्र भाग्यें अह्यां ॥ जामाता हरिनें दिल्ला न करितां सायास ये आभ्रमा ॥ ४३ ॥ ज्ञा० वि० १ मग सिधोपंतांनीं विठोबाची प्रार्थना केली कीं, आज आमचें घर आपण पवित्र करावें. मग त्यांना घरीं घेऊन गेले, व त्यांचा सामोपचार केला. एकदोन दिवस राहून घेऊन त्यांचे जवळ लग्नाची गोष्ट काढली. जरी प्रथम विठोबाच्या मनांत वृद्ध मातापितरांच्या अनुमोदनाशिवाय दूरदेशांत लग्न करावें असें आलें नाहीं; तथापि तो योग घडून आलाच. लग्नानंतर काहीं दिवसांनीं

सासूसासरा, व विठोबा आणि त्यांची पत्नी आषाढीस पंढरीस गेलीं. तेथें तें रमणीय क्षेत्र, तो भगवन्नामाचा गजर, त्या भक्तांच्या झुंडी, तीं प्रेमळ निरूपणें, व सर्व जातीच्या भक्तांमध्ये परस्परांविषयीं समदृष्टी पाहून विठोबाच्या मनावर मोठा संस्कार झाला. पुन्हा सहकुटुंब ही मंडळी आळंदीस आली. विठोबांनीं आपला रामेश्वरास जाण्याचा मनोदय सिधोपंतांस कळविला, व त्यांचें अनुमोदन घेऊन पुन्हा पंढरीस जाऊन तेथून अनुक्रमानें, शैलपर्वत, मल्लिकार्जुन, वेंकोबाचा गिरी, गोकर्ण अशीं पहात पहात रामेश्वरास पोचले. मग परत येतांना कोल्हापूर, माहुली इत्यादि तीर्थे करून आळंदीस येऊन पोचले. रस्यावर विठोबाची वृत्ति कशी होती याविषयीं भक्तिविजय अ० ८ ओ० ७६९ मार्गीं चालतां सत्वर गती ॥ त्ददयीं चिंती विठ्ठलमूर्ती ॥ मुखीं गात नाम कीर्ती ॥ सप्रेम गती करूनी ॥ आळंदीस पोचल्यानंतर आतां मातापिता यांचें दर्शन घ्यावें असें मला वाटतें आहे, तरी आतां मला आज्ञा द्यावी अशी सासऱ्याची प्रार्थना केली. आपुले कांतेसहवर्तमान ॥ घ्यावें वडिलांचें दर्शन ॥ आह्मीं येत असों बोळवण ॥ भेटीकारणें तयांच्या ॥ ८६ ॥ मग कन्या जामात घेवोनी पाहीं ॥ सिधोपंत आले आपेगांवीं ॥ गोविंदपंतासी लवलाहीं ॥ येऊनियां भेटले ॥ ८७ ॥ विठोबाचा घरसोडल्यापासून परत येई तोंपर्यंत सर्व वृत्तांत ऐकून विठोबाचा बाप गोविंदपंत व आई निराबाई यांस मोठा संतोष वाटला. वस्त्रें भूषणें उभयतांशी ॥ सिधोपंत देत सन्मानेशी ॥ आज्ञा मागुनी आळंदीशी ॥ परतोनि आले तेधवां ॥ ९२ ॥ कांहीं दिवस लोटल्यानंतर विठोबाचीं वृद्ध मातापितरें निवर्तलीं. संसाराची खटपट ही विठोबास कधीं माहित नव्हती, तशांत त्याचा सर्व काळ प्रथम अध्ययन, मग तीर्थाटन व भगवद्भजन यांमध्ये गेला असल्यामुळें मातापितरांच्या निवर्तनानंतर विठोबा अगदीं विरक्त झाले. ॥ संसार चितेचा विटाळ ॥ कदा न धरीच विठ्ठल ॥ जैसे येतां तीन्ही काळ ॥ समसमान सर्वांशी ॥ ९४ ॥ अंगचें औदासीन्य व नुकतींच व्याही व विहीण निवृत्त झालीं आहेत ह्मणून जामाताचा एकवेळ समाचार घ्यावा ह्मणोन सिधोपंत आपेगांवास आले. याकरितां:— मग ह्मणे जामातासी ॥ तुझीं तो विरक्त उदासी ॥ सर्व पदार्थ संसारासीं ॥ नित्यानित्य पाहिजे ॥ ९८ ॥ तर कृपा करून मजबरोबर आळंदीस चला. आळंदीस आल्यानंतर विठोबाच्या चित्तास कांहीं समाधान वाटलें. साधू संतांचें दर्शन, नित्य हरिकीर्तन, व दर आषाढी कार्तीकीस पंढरीची यात्रा:— ह्या क्रमानें त्या क्षेत्रांत विठोबाचीं बरींच वर्षे लोटलीं. पुत्रसंतान नाही, ह्मणोन चित्तास औदासीन्य उत्पन्न झालें, व काशीस जाऊन संन्यास घ्यावा, असा त्याच्या मनाचा ग्रह झाला. कोणत्याहीप्रकारें आळंदींतून सुटका करून घेऊन विठोबा काशीस येऊन पोचले. तेथें श्रीरामाश्रम या नांवाचे संन्यासी यांस शरण जाऊन संन्यासदीक्षा प्राप्त होण्याकरितां त्यांचे चरण धरिले. रामाश्रमांनीं कांता, पुत्र, परिवार यांची विचारपूस करितां, विठोबांनीं मला दारापुत्रादि कांहीं नाहीत ह्मणून चित्तास अनुताप होऊन, दुस्तर संसार, दुर्धर व अनिवार माया, व जन्ममरणांचा घेरझार, यांपासून मुक्त होण्याकरतां स्वामींना सद्भावानें शरण आलों आहे, अशी विनंती केली. स्वामींनीं याची विरक्त चित्तवृत्ति पाहून संन्यासदीक्षेस हा योग्य असें वाटून त्यांनीं याकरवीं संन्यासग्रहण करविलें, व त्याचें नांव चैतन्य असें ठेविलें. स्वामीपासून चैतन्यास मोठा लाभ झाला

ज्ञा० वि० २ २९ श्रीशारीरकभाष्य तें पढविलें गीता सभाष्यें बरी ॥ श्रीवासिष्ठ अह-
निर्शीं गुरुमुखें शोधोनि निष्ठा धरी ॥ नानायोगमतें विचित्र निरखी अध्यात्मबोधी
हिता ॥ वेदांतोपनिषद्विचार घडला संतोष दे आयिता ॥ कर्णोपकर्णी सिधोपंतांस व रख-
माबाईस विठोबाच्या चतुर्थाश्रमाची बातमी समजली ॥ कांतीं ऐकुनी संन्यासवार्ता ॥ रडे
आक्रोशें पतिव्रता ॥ समाधान करतां मातापिता ॥ मग धैर्यें चित्ता आवरिलें १२६
जन्माचें सार्थक करावें ह्मणून रखमाबाईंनीं अश्वत्थाची सेवा आरंभिली. एके दिवशीं त्या आश्व-
त्थाच्या पारावर श्रीपाद स्वामी येऊन बसले होते. हे येथें कसे आले, याविषयीं:—ज्ञा० वि० २.
३१.३२ अकस्मात् काशींत याच्या गुरूतें ॥ मनीं वाटलें या मठीं विड्ढलातें ॥ सुखें
स्थापिजे जायिजे रामलिंगा ॥ पुन्हा येइजे सेविजे देवगंगा ॥ ३१ ॥ असें वाटतां
नीघता होय वेगीं ॥ पथीं चालतां ये अळंदीस मार्गीं ॥ अकस्मात् आकाशपुष्पा-
प्रमाणें ॥ विधीनें तया आणिलें हेंचि माने ॥ ३२ ॥ यती ओढिला सत्य ईच्या त-
पानें ॥ अकस्मात् अश्वत्थनारायणानें ॥ त्यांस पाहून सद्भावानें रखमाबाईनें नमस्कार
केला. “अष्टपुत्रा सौभाग्यवती भव” असा आशीर्वाद स्वामींनीं देतांच रखमाबाईस हसूं आलें. श्रीपाद
विचारतात, माझ्या आशीर्वादाचा आपणांस विनोद कां वाटला ? रखमाबाई ह्मणतात, महाराज चित्तास
अनुताप होऊन मला भ्रतारांनीं सोडून संन्यासग्रहण केलें आहे. तेव्हां हा आशीर्वाद फलद्रूप कसा
बहावा ? तरुण स्त्री संतानहीन टाकून जर संन्यासग्रहण झालें, तर शास्त्रामध्यें गुरू व शिष्य या दो-
घांस दंड सांगितला आहे, व दोघांसही प्रायश्चित्त घ्यावें लागेल, असें मनांत आणून रखमाबाईपाशीं
त्यांच्या भ्रताराच्या खाणाखुणा विचारूं लागले. अंतीं हा शब्द आपल्यावरच येत आहे अशी त्यांची
खात्री झाली. आपलीं कोणीं वडिल आहेत काय व त्यांचीं माझी गांठ पडावी अशी स्वामींनीं इच्छा
दर्शित केल्यावरून रखमाबाईनें सिधोपंतास बोलावून आणलें. अधिक विचारपूस करतां आपला शिष्य
जो चैतन्य तोच इचा नवरा अशी त्यांची खात्री झाली. मी चैतन्यास मठाधिकारी करून रामेश्वराचे
यात्रेस निघालों व रस्त्यांत रखमाबाईपासून हें वृत्त ऐकून माझ्यावर दोष येत आहे व माझे सुकृत
ल्यास पावत आहे करितां रखमाबाईस बरोबर घेऊन आपण मजबरोबर काशीस चलवें असें स्वा-
मीनें सिधोपंतास सांगितलें. वाराणशीस पोचल्यानंतर आश्रमांत जाऊन चैतन्यास खरा वृत्तांत काय
हा पुसल्यानंतर तो ह्मणाला ॥ ह्मणे तरुण कांता संतानहीन ॥ सत्यची टाकोनी आलों
जाण ॥ १६५ ॥ स्वामी ह्मणाले, आपल्या पत्नीचा अंगीकार करून स्वदेशास जावें, व सधर्म
आचरावा. व ह्मणाले कीं:—॥ अविधी कर्माचें भय मानिसी ॥ विकल्पा झणी चित्तीं
धरिसी ॥ माझी आज्ञा प्रमाण तुजसी ॥ हृषीकेशी साह्य तुज ॥ असा आशीर्वाद होतांच
चैतन्यांनीं स्वामीचे पाय धरिले. सिधोपंत; जामात व कन्या घेऊन आळंदीस आले; व विठोबा मू-
हस्थाश्रमांत येऊन पुनरपि रखमाईसीं संसार करूं लागले. या संबधानें गांवांत दुर्जनांचे अनेक
आक्षेप होऊं लागले ॥ एक ह्मणती विषयलंपट ॥ एक ह्मणती कृपण कंटक ॥ एक
ह्मणती याचें मुख ॥ पाहूं नये सर्वथा ॥ १५२ ॥ द्विर्जीं घातलें वाळीत ॥ आसवर्गीं
सांडिलें त्वरीत ॥ अशा या स्थितींत विठोबांनीं गावांच्या बाहेर एक खोपटी बांधून कांतेसहित

राहिले व उदरपोषणार्थ भिक्षा मागू लागले. कुटुंबपोषणाकारण ॥ भिक्षा मागुनी मिळवी अन्न ॥ रात्रंदिवस नामस्मरण ॥ नाहीं खंडण क्षणमात्र ॥ १८२ ॥ गीता भागवत श्रवण मनन ॥ अखंड चित्तीं समाधान ॥ ऐसीं द्वादश वर्षे लोटतां जाण ॥ पोटीं संतानें जहालीं ॥ १८३ ॥ तिघे पुत्र कन्या एक ॥

या चार मुलांचीं नांवे निवृत्ती, ज्ञानदेव, सोपान व मुक्ताबाई. निवृत्ती हे शालिवाहन शके ११९० त जन्मले. ज्ञानदेव ११९३ त, सोपानदेव ११९६ त व मुक्ताबाई ११९९ त दिवसेंदिवस हीं मुलें थोर झालीं. विठोबा स्वतः वेदशास्त्रसंपन्न व भक्तिमान असल्याकारणानें या चारही मुलांना तोच मार्ग लागला. अनुक्रमानें निवृत्ती, ज्ञानदेव, सोपान व मुक्ताबाई हीं १९, १२, ९, ६ इतक्या वर्षांचीं होईतोंपर्यंत यांना सर्व रीतींचीं बापाचा कित्ता लागला. कीर्तन, भजन, अध्यात्माविषयीं विवेचन, वेद, शास्त्र, पुराण व इतिहास इत्यादिकांतील कथा व विषय यांची यांना माहिती झाली. बापाचा सुशील व भक्तिमान नित्यक्रम, सदा सार्वकाळ हरिस्मरण, ऐहिक सर्व विषयांचें वैराग्य, व एक विठोबाची भक्ति यांविषयींचा प्रेमा हा या चार भावंडांत मोठ्या प्रबल रीतीनें उत्पन्न झाला. केवळ बापाच्या वर्तनाच्या बाह्य संस्कारानेंच हीं मुलें प्रवीण झालीं असें ह्मणतां येत नाहीं. उपजत यांच्या बुद्धीच तीव्र होत्या, ह्मणोन सर्व बापाचे वर्तनाचें यांनीं केवळ अनुकरण केले असें नाहीं, परंतु यांच्या बुद्धीवर भक्तिमार्गाचा पक्का ठसा उठला. तशांत यांच्या वडिलांनीं यांच्याकडून अध्ययनही करविलें. ज्ञानोबाच्या चरित्रामध्यें हा काल मोठा महत्वाचा आहे. याविषयीं उल्लेख पुढें करूं. मुलांच्या मुंजींचा सुखसोहळा आपण पहावा असें आईस वाटूं लागलें. ती यजमानास ह्मणाली, कीं, हीं तीन मुलें मुंजीयोग्य झालीं आहेत. आपण तर बहिष्कृत, याकरितां ब्रह्मवृंदांस विनंती करून धर्मशास्त्रांतून सवड काढून आपणास प्रायश्चित्त मिळावें, अशी तजवीज करावी. ह्मणोन ब्रह्मवृंदांची आळंदी येथें सभा जमविली. त्यांत मोठे शास्त्री व वैदिक होते. ह्यांनीं अनेक ग्रंथांचें विवेचन केले, परंतु यांच्या प्रायश्चित्ताची तोड कोठेंच सांपडेना! देहांत प्रायश्चित्त हा एक प्रकार, पण याचा उपयोग काय ? विठोबा निराश झाले. यांनीं दारापुत्रांचा त्याग करून थेट प्रसंगाचा रस्ता धरला. व तेथें त्रिवेणींत देहार्पण केलें. याविषयीं नामदेव ज्ञानदेवेश्वरादींत ह्मणतात ॥ श्रीपाद ह्मणती अवश्य करीन ॥ देह हें दंडीन अनुतापें ॥ ४ ॥ त्रिवेणी संगें मी घालीन कर्वती ॥ गेला पूर्व स्थिति वीत रागें ॥ ५ ॥ दारा पुत्र गृह त्यजूनी निघाला ॥ नमस्कार केला द्विजवृंदा ॥ असें ह्मणतात कीं, रक्षमाबाईला आपल्या भ्रताराचा यथार्थ श्रेवट समजल्यावर तिनेही आईबापांच्या स्वाधीन हीं चार मुलें करून तोच मार्ग धरिला. माता पिता आह्मांला त्यागून गेलीं. आह्मी आश्रयहीन दीन झालों, तर आमच्या संगोपनाचा अभिमान आपणास असावा असें निवृत्तींनीं सांष्टांग नमस्कार करून ब्राह्मणवृंदास सांगितलें, तर यापुढें आमची गतिं काय ? या संबधानें आज्ञा व्हावी असें विनयपूर्वक सुचविलें. ब्राह्मणांला यांची कांहीं दया आली नाही! तुमच्याबरोबर भाषण देखील करूं नये, तुमचें दर्शन झालें असतां सचैल खान करावें, असें द्विजांचें उत्तर आलें. मग काय विचारावें! चौघांना गर्हिवर दाटून आला व सृष्टि निर्माणकर्ता जो सर्वेश्वर याला दूषण देऊं लागले. तूं विश्व सृजिता सर्वेश्वर ॥ आह्मां का-

सया निर्मिलें ॥ ६९ ॥ विधातया ह्यणती विधी ॥ कां ललाटीं लिहिला अविधी ॥ असा प्रकार पाहून विप्र गहिंवरले. तुह्यांस पत्र देऊन पैठणास पाठवूं, व तेथील ब्रह्मवृंदाची जशी आज्ञा होईल तसें करूं. आपल्या जन्माच्या सार्थकाचा धर्मशास्त्राशिवाय दुसरा कांहीं प्रकार निघेल तर बरें, असा निवृत्तीचा निश्चय झाला. ना. ली. अ. २८. असो सर्वोपरी निराधार ॥ आह्यां कर्म क्रिये नसे आधार ॥ जरी धांवे गुरू दीनोद्धार ॥ निश्चय निर्धार गुरुरुपदीं ॥ ७६ ॥ जे पितामहाचे श्रीगुरू समर्थ ॥ संकटीं पातले गहीनी नाथ ॥ निवृत्ती मस्तकीं देवूनी हस्त ॥ उपदेश देत त्यातें ॥ ९६ ॥ ह्यणती वत्सा पाहे पाहे ॥ तुह्यांस नसे भव भयाचे भये ॥ माझे सुप्रसन्न वरप्रसादें ॥ त्रैलोक्य विजय पावाल ॥ श्री आदिनाथ, मच्छेंद्र, गोरक्ष पर्यंत ॥ माळिका निवेदिली त्यातें ॥ सद्गुरू आज्ञापिती निवृत्तीतें ॥ उपदेश त्रिवर्गातें देईजे ॥ हा वृत्तांत झाल्यानंतर हीं ज्ञानदेवादि चार भावंडे आपसांत विचार करूं लागलीं. नामदेवकृत ज्ञानेश्वरआदि **अभंग १८.** ह्यणती सकळ द्विज जावें प्रतिष्ठना ॥ तेथूनी पत्र आणा वंच करूं ॥ १ ॥ नाहीं जाती कूळवर्णा अधिकार ॥ क्षत्रिय वैश्य शूद्र द्विज नव्हे ॥ २ ॥ नहो देवगण यक्ष ना किन्नर ॥ ऋषी निशाचरते ही नहो ॥ ३ ॥ ते आह्मि अविनाश अव्यक्त जुनाट ॥ निजबोधें इष्ट स्वरूप माझें ॥ ४ ॥ नहो आप तेज वायु व्योम मही ॥ महत्त्वतेंही विराट नहो ॥ ५ ॥ नव्हे मी सगुण नव्हे मी निर्गुण ॥ अनुभूतीं भजन होऊनी नहो ॥ ६ ॥ निवृत्ती ह्यणतसे ऐके ज्ञानेश्वरा ॥ माझी परंपरा ऐसी आहे ७ नामदेवकृत ज्ञानेश्वरआदि—**अभंग १९.** विधिवेद विरुद्ध संपर्क संबंध ॥ नाहीं भेदाभेद स्व स्वरूपीं ॥ १ ॥ अविधि आचरण परम दूषण ॥ वेदोनारायण बोलिलेला ॥ २ ॥ स्वधर्म अधिकार जाती परतत्व भेद ॥ उचित तें शुद्ध ज्याचें त्या ॥ ३ ॥ ह्यणोनियां संतीं अवश्य आचरावें ॥ जना दाखवावें वर्तोनियां ॥ ४ ॥ कुळींचा धर्म अवश्य पाळावा ॥ सर्वथा न करावा अनाचार ॥ ५ ॥ प्रत्यवाय आहे अशास्त्रीं चालतां ॥ पावन अवस्था जरी झाली ॥ ६ ॥ ज्ञानदेव ह्यणे ऐकावें निवृत्ती ॥ बोलिली पद्धती धर्मशास्त्रीं ॥ ७ ॥ नामदेवकृत ज्ञानेश्वरआदि—**अभंग २०.** हेंचि आह्यां श्रेष्ठ बोलिले केपरनिष्ठ ॥ असतां दुर्घट परि सेव्य असे ॥ १ ॥ पांडवांचें कूळ शोधितां निर्मळ ॥ कुंडजारगोळबुद्धि कैशी ॥ २ ॥ भक्ति हे सरती जाती न सरती ॥ ऐशी आत्मस्थिती स्वसंवेद्य ॥ ३ ॥ दुर्वासी वसिष्ठ अगस्ती गौतम ॥ हे ऋषी उत्तम कुळींचे कैसे ॥ ४ ॥ व्यास आणी वाल्मीक कोण कूळ त्यांचें ॥ तैसैं न आमुचें सोपान ह्यणे ॥ ५ ॥ घेऊनियां पत्र निघाले सत्वर ॥ करोनी नमस्कार सकळांशीं ॥ ६ ॥ याप्रमाणें परस्परांचा संवाद होऊन ब्राह्मणांस नमस्कार करून त्यांनीं पैठणचा रस्ता धरला. रस्त्यांत बरेच दिवस लागले. कित्येक ह्यणतात, कीं हे प्रथम त्र्यंबकेश्वरास जाऊन तेथें कांहीं दिवस राहून नंतर पैठणास गेले. कांहीं असो आळंदी सोडल्यापासून ते पैठणास पोचततोपर्यंत यांचा बराच काळ गेला असें वाटतें. पैठणांत ब्राह्मणांची सभा करून

आपला सर्व वृत्तांत त्यांस निवेदन केला. पत्र वाचून हे कां आले आहेत हेही ब्रह्मवंदांस श्रुत ज्ञाते त्याणीं बहुत रीतीनें विचार करून पाहिला. परंतु प्रायश्चित्ताची सबड कोणत्याहीपरी निघेना, तथापि ते ह्मणाले:—परी एकची उपाय यातें ॥ बोलिला असे शास्त्रमते ॥ तो करि-
 तील तरी यातें ॥ प्रायश्चित्त कासया ॥ ४१ ॥ श्रीहरीसी जाउनी शरण ॥ सर्वा-
 भूर्ती करावें भजन ॥ गोखरगजादि श्वान ॥ समसमान वंदावे ॥ ४२ ॥ याप्रमाणें
 ऐकून निवृत्ति, सोपान, व ज्ञानदेव यांना परमानंद वाटला. ते ह्मणाले, जसें आमच्या मनांत होतें
 तशीच धर्मनीतिही निघाली. मुक्ताबाईनेंही या यांच्या ह्मणण्यास रुकार दिला. समेत जमलेल्या
 ब्राह्मणांनीं निवृत्ती, सोपान, ज्ञानेश्वर व मुक्ति हीं नांवें ऐकून मोठें आश्चर्य मानिलें; व त्या वेळेस व
 त्यानंतर जितके दिवसपर्यंत हीं भावडें पैठणास होती तोंपर्यंत त्यांचें वर्तन, विद्या, व भक्ति, पाहून
 त्यांची खात्री झाली; व हीं नांवें यथार्थ आहेत असें त्यांस वाटलें. पैठणींचे जन समस्त ॥ स-
 प्रेमभावें वेधले बहुत ॥ ह्मणती धन्य वैष्णवभक्त ॥ संसारीं विरक्त सर्वदा ॥ ७६ ॥
 नित्य करुनी गंगास्नान ॥ वेदांतव्याख्या पुराणश्रवण ॥ रात्रीं होत हरिकीर्तन ॥
 करिती श्रवण सकळीक ॥ ७७ ॥ हे वेदत्रय मूर्तिमंत ॥ यांसी न चले प्रायश्चित्त ॥
 कीं जगद्गुरु देहातीत ॥ जीवन्मुक्त असती हे ॥ १०३ ॥ पैठणांत यांच्या भगवद्भक्तीची
 फार कीर्ति झाली. हें पत्र घेऊन जेव्हां आळंदीस जावयास निघाले, त्या वेळेस—गांवाबाहेर निघतां
 जाण ॥ बोळवीत चालले ब्राह्मण ॥ अश्रुपातें भरले नयन ॥ देती क्षेम प्रीतीनें ॥
 ११२ ॥ सद्गदहोऊनियां चिर्ती ॥ एकमेकांतें उत्तर बोलती ॥ ह्मणती ज्ञानेश्वराचे
 संगती ॥ उत्तम काळ क्रमियेला ॥ ११३ ॥ एक अर्ध कोशपर्यंत ॥ नरनारी आल्या
 बोळवीत ॥ तयासी ज्ञानेश्वर विनवीत ॥ परतोनि जावें मंदिरा ॥ ११४ ॥ हे मार्ग-
 क्रमण करित असतां नानापरींच्या कविता करून हरीचे गुण वर्णून कीर्तनें करीत महालय (नेवासे) या
 नांवाचे क्षेत्रांत आल्यानंतर मोहनीराज यास भेटले. एथें ज्ञानेश्वरांनीं भावार्थदीपिका या नांवाची
 प्राकृत भगवद्गीतेवर टीका केली. श्रीनिवृत्तिनाथ यांनीं मोठ्या प्रेमानें ज्ञानदेवास ह्मटलें, कीं तूं गीतेवर
 टीका केलीस हें ठिकच झालें, कारण गीतेचा जो अर्थ अगदीं गहन आहे. त्यावर प्राकृत ले-
 खन आपण केलें यांत प्रेमळ जे भाविक जन आहेत यांस ज्ञानप्राप्ती होइलच. आतां आपण
 स्वबुद्धीच्या उत्कर्षानें अमृत ह्मणजे, अखंड, अशी जी वस्तु, जिचा अनुभव सर्वकाळ, सर्वदेशीं,
 सर्वावस्थेंमध्ये सर्वास आहे, व जी सिद्धच आहे, तिचा अनुवाद आपण करावा. अवश्य ह्मणू-
 नी तये क्षणीं ॥ मस्तक ठेविला सद्गुरुचरणीं ॥ मग स्वात्मबुद्धीनें विचारुनी ॥ अ-
 मृतानुभव ग्रंथ केला ॥ १२४ ॥ आळंदीहून निघाल्यापासून पैठणास येईतोंपर्यंत बराच का-
 ल कमला असें वर ह्मटलें आहे. या कालामध्ये गैनीनाथाचे आज्ञेप्रमाणें निवृत्तीनें आपल्या तिन्हीही
 भावडेंडांस उपदेश केला. ज्ञानदेव आदीमधील जे तीन अभंग वर घेतले आहेत, त्यांत निवृत्तीचें के-
 वळ तादात्म्यस्वरूप झालेलें आहे असें अठराव्या अभंगावरून स्पष्ट समजतें, परंतु ज्ञानोबाचा शिष्टा-
 चार रक्षणकरण्याचा आग्रह, शास्त्रविधी न उल्लंघन करण्याची इच्छा, ही ऐकुणिसावे अभंगावरून स्पष्ट
 दिसते. सोपानानें तर शास्त्रामध्ये जरी विधिनिषेधांचे प्रकार पुष्कळ असले, तथापि अगदीं नीच जा-

तीचे पावन झाले, इतकेंच नाही, तर वाल्मिकादिकांसारखे जगद्वंद्व झाले आहेत, असा कांहीं उद्गार काढला आहे. आत्मप्रतीतीविषयी या भावंडांमध्ये विषमता या अभंगांच्या लेखावरून दृष्टीस पडते. परंतु पैठणाहून निघतांना अथवा तेथें असतांनाही ही विषमता जाऊन श्रीनिवृत्तीनाथाच्या उपदेशाचा परिणाम पूर्ण झाला आहे असें दृष्टीस पडते. महालयक्षेत्राहून हे आळंदीस येण्यास परत निघाले, मार्गी चालतां चौघेजण ॥ सप्रेम करिती नामस्मरण ॥ रात्रीं नगरांत उतरून ॥ हरिकीर्तन करिताती ॥ १२७ ॥ विषमता जाऊन अखंड चिदैकरसाचें अस्वादन यांना झालें आहे असें या खालील लेखावरून दिसते. माया ममता मानापमान ॥ सांडोनि देहाचा अभिमान ॥ ब्रह्मादि पिपीलिकादि करून ॥ लेखिती समान समदृष्टी ॥ १२८ ॥ आळंदीस येऊन पोंचल्यानंतर यांनीं जें पैठणचें पत्र आणिलें होतें तें ब्रह्मवंदांस दिलें. यांची विद्वत्तेची कीर्ति, विराग, सौजन्य व आत्मज्ञान हीं पैठणचे पत्रांत स्पष्ट लिहून पाठविलीं असावीत. सप्रेमकरितां हरिकीर्तन ॥ श्रवण करिती सकळ जन ॥ ह्यणती आह्वांकारण ॥ अवतरले सद्गुरू ॥ १४२ ॥ याप्रमाणें हरिकीर्तनांत व आनंदांत हीं भावंडे काळ क्रमूं लागलीं. हें सर्वास मान्य होतें, तथापि विसोबा यानांवाचा श्रीमान व कर्मठ एक ब्राह्मण होता, तो यांचा तिरस्कार करी. तथापि यांचा सहवास झाल्यानंतर हाही सात्विक होऊन त्यांचाच भक्त झाला. होतां नारदाचें दर्शन ॥ वाल्मिकें टाकिला तामसगुण ॥ तेवीं ज्ञानदेवाचे संगती करून ॥ सात्विक लक्षण आलें कीं ॥ १९९ ॥

आळंदींत असतां चांगदेव नामाचा योगी ज्ञानदेवादिकांस भेटावयास आला. हा हृद्योगामध्ये फार प्रवीण होता, अशी याची ख्याती होती. हृद्योगाच्या सिद्धीला व चांगदेवाच्या महिमेल्या मान देणारे असे याचे बहुत शिष्य होते. ह्यणतात कीं हा व्याघ्रावर बसे व याच्या हातांत सापाचा चाबूक असे. यांनीं ज्ञानेश्वराची महिमा सर्व देशभर पसरलेली ऐकिली, व त्यांना भेटावें असें चांगदेवाचे मनांत आलें. ज्ञा० वी० ॥९॥ ९ ॥ वेदत्रयासम विराजति देहधारी ॥ हे ब्रह्मसारपुतळे जगसौख्यकारी ॥ जे वर्तती निजविलासगुणे सदाही ॥ सत्कीर्तिघोष अतिवाहत देशदाही ॥ ९ ॥ ऐसा विचित्र महिमा महिमार्जीं ऐके ॥ तो चांगया निघत शिष्य कुळें अनेकें ॥ व्याघ्रावरी वळघला बहु योग सिद्धि ॥ दावी जना सुकृत वैभव तत्समृद्धी ॥ १३ ॥ चांगोबाची व ज्ञानोबाची गांठ पडल्यानंतर साक्षात ज्ञानसंपन्न चिदानंदरसांत निमग्न असे हे साधू पाहून, अमृतानुभव हा योगसिद्धीपेक्षां अनंत पटीनें मोठा अशी खात्री होऊन, चांगोबांनीं मुक्ताबाईपासून उपदेश घेतला. भेटोनि ज्ञानफळ पाजनि स्वच्छ झाला ॥ याचा अहंकृतिविलास बरा विझाला ॥ ओझें जुनाट अति टाकुनि शुद्ध झाला ॥ मुक्ताकृपे परम मुक्तिपदाशि गेला ॥ १६ ॥

एके दिवशीं ज्ञानदेव पंढरपुरास गेले. मनांत इच्छा ही, कीं नामदेवाची भेट घ्यावी. ज्ञानोबा आपणाला भेटायाला आले याचें नामदेवास मोठें आश्चर्य वाटलें. ज्ञानोबा ह्यणतात, आपल्याला आह्याला कांहीं विचारावयाचें आहे. कांहीं एक जीवींचें गुज ॥ ऐकशील तरी सांगेन तुज ॥ नामदेवासी हातीं धरुनी सहज ॥ अंतर मंदीरीं पै नेलें ॥ १७ ॥ ह्यणे जिवन्मुक्त

झालिया पावन ॥ न सांडिजे गुरुदेवतीर्थभजन ॥ भूतळींचीं तीर्थें संपूर्ण ॥ तुझि-
या संगतीनें पाहवीं ॥ १८ ॥ ऐसा हेत धरूनी चिर्ती ॥ तुझे भेटीस आलों प्रीति ॥
माझे मनोरथ पूर्ण होती ॥ किंवा न होती मज सांगा ॥ १९ ॥ ऐसें वचन ऐकोनी ॥
नामा उद्दिग्ण झाला मनीं ॥ ह्मणे पंढरी क्षेत्र टाकोनी ॥ तीर्थाटनीं कां जावें ॥ नामदे-
वाला मनापासून पंढरीक्षेत्र सोडावें व इतर तीर्थे करावीं असें वाटेना. तथापि ज्ञानदेवाचा अति आग्रह,
त्याला तोडवेना; ज्ञानोबा ह्मणाले. परी नामया ऐसा प्रेमळ भक्त ॥ घडावी संगत मज
याची ॥ याचे संगतीचें घेऊनि सुख ॥ देहाचें करावें सार्थक ॥ मग दोघांनीं पंढरीक्षेत्र
मोडिलें. रस्त्यावर ज्ञानाच्या गोष्टी परस्पर करीत चालले. नामदेव हे भक्त, यांच्या भक्तीचा मार्ग ना-
मस्मरण. ज्ञानदेव हे चिद्रूपरसांत निमग्न अमृतअनुभवी; तेव्हां अर्थांत नाम व ज्ञान यांमध्ये कांहीं
विसंगती पडूं लागली. नामदेव ह्मणे मी नेणें ॥ योग युक्ति साधन ॥ माझी विश्रंती ज-
गजीवन ॥ भक्त खरा परंतु तूं मी याचा भेद अजून मोडला नाही. नामदेवा ऐक; येरू ह्मणे रे
प्रेमळ भक्ता ॥ त्याचीण ठावची न दिसे रिता ॥ भेदभाव सांडुनी आतां ॥ हृदयीं
अद्वयता ओळगावें ॥ आतां एकमेकांची समजूत पडावी ह्मणून ॥ ज्ञानदेव ह्मणे नाम-
यासी ॥ तुवां स्वाधीन केला हृषीकेशी ॥ तो भक्तिमार्ग मजपार्शी ॥ विस्तारासी
सांगावा ॥ १३ ॥ कवणेरीतीं करावें भजन ॥ कैसें करावें श्रवण मनन ॥ कैसें आहे
निदिध्यासन ॥ धृतिधारण कोणतें तें ॥ नामदेव ह्मणतातः— मी नेणें बहुव्युत्पत्ती ॥ मी
नेणता बहु अज्ञान ॥ आणि तुह्मी पुसता अध्यात्मज्ञान ॥ कल्प तरू याचक हो-
ऊन ॥ कृपणमंदिरा पातला ॥ मग नामदेवांनीं जे ज्ञानोबाचे प्रश्न होते त्यांचें उत्तर दिलें.
व भक्ति आणि ज्ञान यांच्या गोष्टी करीत रस्त्यावर ठिकाठिकाणीं कीर्तन करीत दिल्लीस येऊन पोचले.
तेथील यवनराजा भगवद्भक्तांविरुद्ध होता. तथापि गांवांतील लोकांच्या झुंडीच्या झुंडी यांच्या
कीर्तनास जमत. त्या राजानें या भगवद्भक्तांची पुष्कळ तऱ्हेनें परीक्षा केली. अंती त्याला यांच्या वै-
राग्याची, ज्ञानाची, व भक्तीची खात्री होऊन यांना मान देणें जरूर पडलें. दिल्लीतून निघून हे
काशिक्षेत्रास येऊन पोचले. रस्त्यावर ज्या तीर्थावर अथवा गांवांत उतरत तेथें भाषापरत्वे कविता
करून हरिकीर्तनें करीत चार महिने हे काशींत राहिले. तेथें यांची व कबिराची गांठ पडली. कवि-
राची कीर्ति अति अद्भुत ॥ नामदेवासी जाहली श्रुत ॥ मग ज्ञानदेवासी सांगोनी
मात ॥ आले भेटीस कबिराच्या ॥ १९ ॥ भ० वि० अ० ११. ज्ञानदेवानें कबिरास सांगितलें
कीं दक्षिणमहाराष्ट्रांत पंढरी या नांवाचें क्षेत्र आहे तें आपण येऊन पहाल तर आपले मनास संतोष
होईल. हें ऐकून कबीर ह्मणाले, आह्मी एखाद्या कार्तिकीस येऊं. मग गया, प्रयाग, अयोध्या, मथुरा,
वाराणसी, इत्यादि ठिकाणीं राहून मारवाडदेशांत आले. मारवाडांतून बद्रिकाश्रम, हिमाचल, ओढ्या-
जगन्नाथ, केदार, उज्जनी, परळी वैजनाथ, सोरटी सोमनाथ, मल्लिकार्जुन, नाशिक, त्र्यंबक, हीं
क्षेत्रें फिरून, पश्चिम समुद्राच्या बाजूनें भीमाशंकरास आले. तेथून रामेश्वराकडे चालले व परत फिर-
तांना आंबव्या नागनाथास आले. तेथें एक दोन दिवस राहून कीर्तनें केलीं. या कीर्तनांपासून तेथील
मंडळीस मोठा आनंद झाला. यांच्या कीर्तनानें सर्व जातींची मंडळी इतकी तल्लीन होऊन गेली कीं,

महिपती ह्यणतात, ती मंडळी:— श्रवणीं ऐकतां श्रीहरीचे गुण ॥ विदेही होऊनि बैसले ॥१००॥ भ० वि० अ० १२. ध्यानांत आणूनी जगजेठी ॥ अल्हादें टाळिया पीटिती ॥ विट्ठलनामें गर्जना करिती ॥ आनंद चित्तीं न समाये ॥ १०१ ॥ तेथील कर्मठ ब्राह्मणांना हा टाळघोष आवडला नाही. ते ह्यणाले, उगाच गोंगाट करावा, टाळ्या पिटाव्या, मोठ्यानें हांका मराव्या, हे संताळे खेळ पंढरीसच शोभतात, नागनाथास आवडत नाहीत. आहीं, उंच वर्णाचे ब्राह्मण आहोंत. आही सर्वज्ञ शास्त्राधिकारी असतां हा नामदेव उगाच वलगना काय करितो. परंतु नामदेवाची निःस्पृहता, व तें सिद्धांत ज्ञान ऐकून, ब्रह्मवृंदांनीं आपला अभिमान सोडून नामदेवाची व ज्ञानोबाची प्रशंसा केली. असे फिरत फिरत हे पंढरीस आले. नामदेवानें पंढरी पाहतांच त्याला मोठा आनंद झाला. या ठिकाणीं अनेक भक्तमंडळी यांना भेटावयास आली. येथें यांनीं आपले तीर्थांचें उद्यापन केलें.

पंढरीस असतां तीर्थयात्रा करून आलेले हे साधु, यांना भेटण्याकरितां गोरकुंभार, सावंतामाळी, कूर्मदास, भानुदास, नरहरीसोनार, आणि चोखामेळा इत्यादि महा प्रसिद्ध भक्तिवैराग्यशील साधु भेटण्यास आले होते. ज्ञानदेवाची स्थिति या वेळेस लोकदृष्ट्या अतिविलक्षण झाली होती. ते विनंती करून सर्व साधूस ह्यणाले कीं, आतां आपण समाधिस्थ व्हावें अशी इच्छा उत्पन्न झाली आहे. काहीं काळ पंढरींत घालवून हे आळंदीस आले. तेथें अनेक ठिकाणची व विशेषेकरून पंढरीची पुष्कळ संतमंडळी जमली. कार्तिक वद्य अष्टमी शके १२१५ या दिवशीं ज्ञानोबा समाधिस्थ होणार ह्यणून, असें ह्यणतात, कीं इंद्रायणीच्या तीरावर एक मोठा मंडप उभारला, व कीर्तनें होऊं लागलीं. सिद्धेश्वर या नांवाचें जें मोठें तेथें देऊळ आहे त्या देवळाच्या वामभागीं अजान वृक्षाच्या छायेखालीं दोन खणांची गुहा तयार केली; व त्रयोदशीच्या दिवशीं सर्व सिद्ध साधु इतक्यांच्या समक्ष मोठ्या आनंदांत यांनीं गुहेंत प्रवेश केला. यांचे समाधीचें वर्तमान फार दूरदूरच्या गांवांत पसरलें होतें, ह्यणून समाधि घेण्यापूर्वीं व समाधिस्थ झाल्यानंतरही आळंदींत मोठी गर्दी झाली होती. अधिकारपरत्वे ज्ञानोबाविषयीं मंडळीच्या मनांत नानातऱ्हेचे तरंग उत्पन्न झाले.

ज्ञानोबाचें निवळ चरित्र या प्रकारचें आहे. यांच्या चरित्रास साधन:— नामदेवकृत ज्ञानदेवआदि, भक्तिविजय, संतलीलामृत, भक्तितत्वामृत, मत्स्येंद्रसंहिता, मुक्तितत्वामृत, मुक्तिकथासार, नाथलीलामृत, कथाकल्पतरू इत्यादि ग्रंथ आहेत. शके ११९३ वांत ज्ञानोबाचा जन्म झाला. शके १२१५ रांत हे समाधिस्थ झाले. यांनीं केलेले ग्रंथ:— त्यांत मुख्य १—भगवद्गीतेवरील प्राकृत टीका (भावार्थदीपिका अथवा ज्ञानेश्वरी.) २—अमृतानुभव. ३—अभंग ज्यांत डौर, मदालसा, दिउटा, आंधळें, पांगुळ, मुके, सौरी, बहिरे, बाळसंतोष, पंचीकरण, वासुदेव, असे लहान लहान प्रबंध आहेत. ४—उत्तरगीतेवर टीका. ५—योगवासिष्ठावर टीका. ६—चांगदेव पांसष्टी. व ७—हरिपाठ. ज्ञानदेवाचे चरित्राचे चार विभाग होतात. जन्मल्यापासून ते आईबाप मरे तोंपर्यंत जो काल गेला हा प्रथम भाग. साधारण वर्षानुक्रमानें ह्यटलें असतां ज्ञानोबा या वेळेस बारा वर्षांचे असावे. दुसरा विभाग निवृत्तीची नुसती संगती, ह्यणजे निवृत्तीशीं ज्ञानोबाचा बंधुरूपानें सहवास. तिसरा, ज्ञानोबास निवृत्तीपासून उपदेश मिळून निवृत्ति गुरु व ज्ञानोबा शिष्य या तऱ्हेचा दोघांचा सहवास. चवथा, ज्ञानोबाची स्वतंत्र-

पणें वागणूक ह्मणजे त्यांचा आळंदी येथील वास, पंढरपुरची यात्रा, नामदेवासह तीर्थाटण, व समाधि जावकालपर्यंत ज्ञानोबाचा आपल्या भावंडांसकट मातापित्यांशीं सहवास होता, तावकालपर्यंत जे ते संस्कार ज्ञानोबाचे मनावर व त्यांचे भावंडांचे मनावर घडले, त्याहीकरूनच त्या सर्वांची एक विलक्षण स्थिति होऊन राहिली. ज्ञानोबाचा बाप विठोबा. हा भगवद्भक्तांच्या घराण्यांतील. याचा वडील गोविंद जोशी. यांना गैनीनाथाचा उपदेश मिळाला होता. गोविंदपंतांनीं विठोबाकडून वेदाध्ययन करविलें होतें. ह्मणजे अर्थात दश ग्रंथांचा संस्कार यांना पूर्ण झाला होता. हे काव्य, व्याकरण, व न्याय हेही पढले. नंतर यांणीं एक मोठें तीर्थाटण केलें. त्या तीर्थाटणांत, नानादेश, नानारीतिभाती, नानापंथ, नाना तऱ्हेचे भक्त, नाना तऱ्हेचीं देवतार्चनें हीं अनुभवास आलीं. नंतर यांनीं संन्यास घेतला. त्या वेळेस त्यांच्या गुरुंनीं यांकरवीं शारीरसूत्रादिक ब्रह्मविद्येवर जे ग्रंथ आहेत, त्यांचें अध्ययन करविलें. या अध्ययनाला अन्य दर्शनाचें अध्ययन हें अवश्य साधन आहे. कारण अस्तिक आणि नास्तिक दर्शनांची चांगली ओळख झाल्याशिवाय ब्रह्मसूत्रें व शारीरकभाष्य हीं चांगलीं समजावयाचीं नाहींतच. अशा तऱ्हेचे वेदशास्त्रसंपन्न विठोबा. केवळ शास्त्रसंपन्नच नव्हेत, परंतु हे भक्तिसंपन्नही होते. नामस्मरण, पंढरीची वारी, हरिकीर्तन, देवाच्या गुणानुवादाचें निरूपण, हा सतत यांचा नेहमीं क्रम असे. स्वभावतः हे अनुतापी असत. तशांत मातापितरें मेलीं यामुळें, पुढें पुत्रसंतान होईना यामुळें, गुरुपदेशावरून, बहिष्कृतस्थितींतील अडचणीपासून, व शेवटीं प्रायश्चित्त मिळेंना यावरून, विठोबा हे केवळ मूर्तिमान वैराग्यच होते. रखुमाबाईचीही स्थिति अशाच तऱ्हेची. तिचीं आईबापें भगवद्भक्त. तिचा भ्रतार हा असा वर वर्णन केलेला, बहु गुणांनीं संपन्न. यावरून, व भ्रतारानें संन्यासग्रहण केलेल्या कालामध्यें तिचें औदासीन्य, व बहिष्कृतस्थिति, या सर्वांचा परिणाम अति औदासीन्य, मोठें वैराग्य व निःसीमभक्ती, अशी झाली होती. ज्ञानोबाचा अशा दोन व्यक्तींशीं रात्रंदिवस समागम. त्या मुळें आईबापांच्या भक्तीचें व वैराग्याचें अनुकरण, त्यांत विठोबापासून मिळालेलें शिक्षण, याचा परिणाम कोणाही साधारण मुलावर मोठा व्हावयाचाच; तर ज्याची उपजत विशाल बुद्धी, अशा ज्ञानोबावर एक मोठा जगडव्याळ संस्कार झाला होता. वेदाध्ययन, नीति व धर्मशास्त्र, काव्य, व्याकरण, न्याय, इतिहास व पुराणें यांमध्ये ज्ञानोबाचा प्रवेश बापामुळें फार उत्तम झाला. पुढें निवृत्तीच्या समागमापासून आणीक एक दुसऱ्या तऱ्हेचा संस्कार झाला. आईबापांनीं प्रायश्चित्त मिळावें ह्मणून आळंदीच्या ब्राह्मणांची याचना केली; ती याचना निरूपयोगी होऊन मातापितरांनीं देहत्याग केला. अशा संकटांत हीं चार अनाथ भावंडें व त्या सर्वांचे निवृत्ति हे दादा. इतर तीन भावंडांचा सांभाळ आपल्यावर येऊन पडला, कर्ममार्गापासून ह्मणजे श्रुतिस्मृतिपुराणोक्त व लोकव्यवहारिक शुचिर्भूतपणा आपणांस येत नाहीं, आपण सर्वथैव पतित, असा विचार मनांत येऊन सृष्टिनिर्माणकर्ता जर सर्वज्ञ, सर्वशक्तिमान, सर्वन्यायी असा कोणी आहे, तर आहीं जे सृष्ट यांना या अशा दुःखांत ठेवणें हें त्याला लंछन आहे. तर लंछनाजोगता प्रकार नसून केवळ व्यवहारांतच गडबड आहे. अशी निवृत्तीची खात्री होऊन, याशिवाय दुसरा कांहीं प्रकार आहे कीं काय ह्मणून शोधूं लागतां अद्वैतसिद्धांताचे प्रवर्तक गैनीनाथ हे त्यांस भेटले. त्यांपासून सर्व संशयांची निवृत्ति होऊन निवृत्तिनाथास पूर्णदशा प्राप्त झाली. प्रवृत्तीच्या घोंटाळ्यांत असणारे निवृत्ति अशा स्थितींत, प्रवृत्ति व निवृत्ति-

रहित निवृत्ति, अशा दोन्हीस्थितींच्या निवृत्तींशीं ज्ञानोबाचा समागम झाला. यानंतर जे अन्य मार्ग, त्यांत प्रबळ दोन मार्ग, असे लोकप्रचारांत त्यावेळेस होते; एक योग, व दुसरा केवळ नामस्मरणाने ईश्वरप्राप्ति, त्याविषयीं ज्ञानोबा विचार करूं लागले. अद्वैतसिद्धांताचे पूर्ण मर्मज्ञ हे होते. “सर्वं ख-
स्विदं ब्रह्म”. या सृष्टिव्यापारांत मुळीं सृष्टीच नाही, व्यापारही नाही, मग त्या व्यापारांतर्गत सुख-
दुःख, ज्ञानअज्ञान, पतितपावन, बद्धमुक्त, अशीं हीं द्वंद्वे कोठून असणार ! जें ज्ञानअज्ञानरहित,
जन्ममृत्युरहित, सुखदुःखादिरहित, जें कांहीं एक अनिर्वचनीय आहे; ज्याचा अनुभव प्रत्येकास
आहे, व जें प्रत्येक आहे, व जें साध्यसाधनरहित व नामानामव्यतिरिक्त, जें सदा प्राप्त त्यास
योगाभ्यासाने काय साध्य होतें, व नामाने काय प्राप्त होतें, हें ज्ञानोबांनीं आपल्या स्वतंत्रस्थितीमध्ये
पाहिलें. या वेळेंतच यांचा व चांगदेवाचा समागम झाला, व याकारणास्तवच नामदेवाला बरोबर घे-
ऊन यांनीं तीर्थाटणे केलीं. नाम व ज्ञान, हीं दोन्ही पडताळून पाहिलीं. यावरील लेखावरून ज्ञानो-
बाच्या चरित्राचे जे चार भाग होतात ते स्पष्ट लक्षांत येतील.

दुर्दैव ह्मणा अथवा सुदैव ह्मणा, या हिंदुस्थानासारखा देश या महीतलावर दुसरा नाही. भुगोल-
विद्येसंबंधी पाहिलें असतां हिंदुस्थानाचें वैचित्र्य, भूगर्भविद्येसंबंधी पाहिलें असतां हिंदुस्थानाचें
वैचित्र्य, पदार्थविज्ञानामध्ये वैचित्र्य, उद्भिद्, खनिज, धातु, मणी, मंत्र, औषधी, शिल्पविद्या, इ-
त्यादि सर्वप्रकारें अधिभौतिकांत हिंदुस्थान विचित्रच विचित्र. विद्युद्वातावरणादि प्रकार जे आधिदै-
विक, यांतही वैचित्र्य; अध्यात्माविषयीं तर हा प्रकार विशेषच आहे. “नाना देव नाना मते ॥
पाहूं जातां असंख्यातें ॥” असें एका कवीचें ह्मणणें आहे. केवळ धर्म व मतानें वैचित्र्य आहे एवढें-
च नाही, तर भाषा, वर्ण, व्यवहार, पेहराव, आकृति, व्यवसाय यांमध्ये देखिल वैचित्र्यच. शेवटीं
राज्यव्यवस्थेची हीच तन्हा. कोण जाणे परमात्म्याचा हा अंश असाच काय !! असो. ज्ञानोबा निर्माण
होण्यापूर्वीं अध्यात्मसंबंधानें या हिंदुस्थानांत नाना तऱ्हेचे प्रकार होऊन गेले होते. अनादि वेदधर्म,
ज्यांत केवळ भक्तिवात्सल्य मुख्य होतें; यज्ञयागादि ज्यांत कर्ममार्ग प्रबल होता; अध्यात्मविवेचन
ज्यांत वैराग्य विशेष होतें; अशी ही बरेच वर्षांची प्राचीन धर्मव्यवस्था, या वेळचे भक्तिमार्गाचे प्र-
वर्तक ऋषि, यज्ञयागादिकाचे प्रवर्तक आचार्य, व अध्यात्मविवेचनाचे प्रवर्तक ब्रह्मवादी. या ब्रह्म-
वाद्यांमध्ये मतविकल्प उत्पन्न होऊन ब्रह्मप्राप्ति अथवा मोक्ष याचें विवेचन होऊं लागलें. सृष्टि नि-
र्माण झाली कशी? सृष्टिनियंता कोण आहे? आपली येथें स्थिति कां? जगतांत चित्रविचित्र प्रकार
कां दिसतात? व, यांची परिसमाप्ति कोठें? असे हे गहन विचार उत्पन्न झाले, या विचारांला सा-
धनें काय आहेत. तर हीं साधनें निर्माण झालीं. या साधनांच्या अनुरोधानें या वरील सर्व विषयांचें वि-
वेचन होऊं लागलें. या विचारांमध्ये मतांतरें पडून, षड्दर्शनें उत्पन्न झालीं. यांच्या विचारसरणी-
मध्ये शाब्दप्रमाण अथवा आप्तवाक्य ह्मणजे वेद, याचें माठें प्राधान्य आहे. वेद प्रमाण मानणारे
मुनी यांना वेदवाक्याचा समन्वय करून व्यवस्था करावी लागली. परंतु वेदालाच प्रमाण न मान-
णारे असा एक वर्ग या मुनींमध्ये उत्पन्न झाला. यांच्या मताच्या प्रमुख लक्षणांवरून यांना सूचक
नावेंही मिळालीं. बौध्द, चार्वाक, लोकायतिक, आदिकरून एक दुसरा मुनिवर्ग उत्पन्न झाला.
वेदप्रमाण मानणारे यांना अस्तिक असें ह्मणूं लागले. वेद प्रमाण न मानणारे यांना नास्तिक असें

हणतात. पुढें अनेक देवतांचें प्रचारांत आलीं. त्या त्या देवतेच्या आराधनेवरून, प्राभाकर, रसेश्वर, माहेश्वर, पाशुपत, अशीं मते उत्पन्न झालीं. होतां होतां स्थानमाहात्म्यां, नानातीर्थे व नाना दैवते हीं प्रचारांत आलीं. ठिकठिकाणीं नदी, पर्वत, गुहा, दरी, सरोवरे, झरे, यांचीं माहात्म्ये उत्पन्न होऊन सर्व हिंदुस्थानभर तीर्थांची व पवित्र स्थानांची रेल चेल होऊन गेली. हिंदुस्थानांतील सनातन धर्म वैदिक या वेदाला अनुसरून हणजे वेद प्रमाण धरून ज्या मतांचें, ज्या तीर्थांचें, ज्या देवतेचें, ज्या वस्तुविशेषाचें आराधन होई, तोच हिंदुधर्म व याव्यतिरिक्त जे, ते, वेदब्राह्मधर्म, असा प्रघात पडला. वेदब्राह्म धर्मापैकीं अति अडचण करणारे असें मत ह्मटलें हणजे बौद्धांचें, त्यांत न्यूनवाद व विज्ञानवाद हे तर अगदीं दुरुत्तरच झाले. अधिकारपरत्वे या बौद्ध लोकांनीं व्यवस्था केली. राजापासून ते रंकापर्यंत यांनीं धर्मव्यवस्थेची मांडणी केली. हजारो राजे व असंख्य प्रजा बौद्ध होऊन राहिले. वेदधर्म वुडतो असें मोठें संकट येऊन पडलें व बौद्धधर्म उन्मूलन करण्यास पुन्हा व्यवस्थापक उत्पन्न झाले. यांपैकीं कुमारिलभट्ट, मंडणमिश्र शंकराचार्य हे प्रमुख. अशा मंडळींनीं धर्मव्यवस्था केली खरी तथापि जीं पूर्वीच्या देवता व स्थाने होतीं हीं असंख्य होऊन, हिमालयापासून तों रामेश्वरापर्यंत, एक मोठा प्रचंड धर्माचा व्यवहार उत्पन्न झाला. नाना सांप्रदाय उत्पन्न होऊन या सांप्रदायाचे अधिकारीही उत्पन्न झाले. या प्रत्येक सांप्रदायाचे अनुयायीवर्ग निरनिराळे झाले सांप्रदायांत कांहीं गूढ तत्वे उत्पन्न होऊन गुरुशिष्यपरंपरा बसली. ज्यांना या सांप्रदायांत शिरण्यास कठीण पडूं लागलें, त्यांना एक सोपा मार्ग निघाला. त्या सोप्यामार्गाचें नांव नामस्मरण. अशी व्यवस्था ज्या वेळेस पूर्णदशेस आली त्या वेळेस ज्ञानोवाचा अवतार झाला. निवळ ऋषीपासून तों नामस्मरण भक्तीपर्यंत जे अनेक मतव्यवहार अस्तिक व नास्तिक या देशांत उत्पन्न झाले या सर्वांचा पूर्ण विचार करून जो मोठा अनुग्रह या सिद्धपुरुषांनें करून आह्मांस कसें पावन केले आहे, हें आतां पाहूं या. याला आधार ज्ञानोवाची गाथा व अमृतानुभव.

यांच्या ग्रंथांपैकीं ज्ञानेश्वरी, अमृतानुभव, अमंग डौरादिकाची गाथा, चांगदेवपांसष्टी व हरिपाठ हे ग्रंथ सहज उपलब्ध होतात. या ग्रंथांवरून ज्ञानोवाचें यथार्थ ज्ञान होतें. सर्व भगवद्भक्तांमध्ये हे शिरोमणी का? यांचा अधिकार काय? यांनीं आह्मावर काय उपकार केले आहेत? व यांच्यापासून आह्मी लाभ कसा करून घ्यावा? याविषयीं चार अक्षरे लिहितों. भावार्थदीपिका अथवा जी लोकप्रसिद्ध ज्ञानेश्वरी ही भगवद्गीतेवरील टीका. ज्ञानेश्वरीविषयीं उल्लेख करण्याच्या पूर्वी स्वतः भगवद्गीता इचें माहात्म्य काय आहे तें पाहूं. अब्यात्मविचाराचा ज्या शास्त्रांत उल्लेख आहे, हणजे जगद्वंश वेदापासून, ब्राह्मण, उपनिषदे, षड्दर्शन, स्मृति, इतिहास, व पुराण, ज्यामध्ये, सर्वतः, अथवा अंशतः जगतोत्पत्ती, मनुष्यधर्म, बंध व मोक्ष व ज्ञान आणि अज्ञान अशा तऱ्हेच्या विषयांचा उल्लेख केला आहे. यांची पृथक् पृथक् विचारणा केली असतां, त्या प्रत्येकांत एकदेशता दृष्टीस पडते. ह्या एकदेशतेनें परस्परांशीं विरोध पडतो. ह्या विरोधाच्या योगानें प्रत्येक शास्त्रमतास एकदेशीयव्यक्तित्व उत्पन्न होतें, आणि ह्या व्यक्तित्वाच्या योगानें त्या त्या शास्त्राच्या अनुयायी लोकांत जरी हिंदु या नांवानें ऐक्य आहे तथापि मोठें गहन मतांतर असून मैत्रभावांत विकल्प येतो. हा घोटाळा दूर करण्यास जो भगवंतांनीं प्रयत्न केला, व प्रयत्न नव्हे, परंतु तो घोटाळा दूर केला, ह्यांत जें शास्त्र उत्पन्न झा-

लें ह्याचें नांव गीता. हें गीताशास्त्र अनेक ठिकाणीं अनुवादिलें आहे. अधिकारानुरूप व मतवा-
त्सत्य ह्यामुळें गीताशास्त्राचे अर्थ अनेक झालेले आहेत. हा प्रकार श्रीमच्छंकराचार्य, मध्व, रामा-
नुज, वल्लभ, श्रीधर, नीलकंठ, शंकरानंद, मधुसूदन इत्यादिकांच्या भाष्यांवरून, मतभेदाच्या अनुरो-
धानें गीताशास्त्राचे भिन्न भिन्न अनुवाद झाले आहेत हें सहज लक्षांत येतें. अधिकारपरत्वे जें वर
ह्मटलें, यांत ही, असाच प्रकार झाला आहे. अधिकारपरत्व व्हावयाला कारणें अनेक आहेत. व्यु-
त्पत्तीच्या योगानें जे नानावाद करावे हे एक जातीचे अधिकारपरत्व, केवळ भाषेच्या ज्ञानानें जो
गीताशास्त्राचा अनुवाद होतो हे दुसरे, व केवळ भक्तीच्याच भरानें जो अनुवाद करावा हे तिसरे.
अशा तऱ्हेचीं अधिकारपरत्वे शोधावयास गेलें असतां अनेक निघतील. याचीं उदाहरणें जीं प्राकृत
अथवा हिंदुस्थानांतील अनेक भाषेमध्ये गीतेचीं भाषांतरें झालीं आहेत, तसेंच यवन लोकांनीं जीं
भाषांतरें केलीं आहेत त्यांवरून ही गोष्ट लक्षांत येण्यास सुलभ आहेत. निवृत्तिमहाराज यांनीं ज्ञानो-
बास गीतार्थ प्रकट करण्यांत प्रसाद दिला, ह्मणजे जें सर्व शास्त्रांचें माहेर, व ज्या गीताशास्त्राचा हाच
उद्देश आहे कीं, अनेक आर्यमतांचा मेळ बसवावा व मुमुक्षुनें कर्म, ज्ञान, व उपासना यांतील को-
णताही पक्ष स्वीकारला असतां चित्तास समाधान व्हावें. ज्ञानोबांनीं गीतार्थ मराठी भाषेंत प्रकट
केला आहे. ज्ञानोबाचा अधिकार फार मोठा होता. हा ह्यांच्या चरीत्रावरून लक्षांत येतोच. तशांतून
निवृत्तिनाथांचें ह्यांना पाठबळ. गीतार्थ जसा आहे तसा प्रगट करावा येवढाच काय तो ज्ञानेश्वरी या
टीकेचा उद्देश. यांत ज्ञानोबाचा स्वानुभव प्रकट करण्यास सवड नाहीं. गीतेविषयीं अर्थगांभीर्याचें
केवढें माहात्म्य आहे व तो स्पष्ट करण्यास निवृत्तीची केवढी मदत हें खालील वेंच्यांवरून समजेल.
ज्ञ० १—९४ ॥ हे अपार कैसेनि कवळावें ॥ महातेज कवणें धवळावें ॥ गगन मुठींत
सुवावें ॥ मशकें केवीं ॥ अ० ६ ॥ ३२ ॥ ते बुद्धिही आकळितां सांकडे ॥ ह्मणजनी
वोली विपाये सांपडे ॥ परी श्रीनिवृत्तीकृपा दीप उजेडे ॥ देखोन मी ॥ अ० ९ ॥ ३२ ॥
तव श्रीगुरु ह्मणती काड जाहलें ॥ हें समस्तही आह्यां पावलें ॥ आतां सांगे जें
निरूपिलें ॥ श्रीकृष्ण देवें ॥ अ० ॥ १० ॥ ४५ ॥ तैशी देशी आणि संस्कृत वाणी ॥
एका भावार्थाच्या सुखासनीं ॥ शोभती ऐणी ॥ चौखट एका ॥ अ० ॥ ११ ॥ २२ ॥
तव श्रीनिवृत्तीदास ह्मणे ॥ जी श्रीकृष्णार्जुनांचें बोलणें ॥ मी प्राकृत काय सांगों-
जाणें ॥ परी सांगावा तुहीं ॥ अ० १४—१४६ ॥ तया अक्षरा आंतील भाव ॥ पाव-
वीन मी तुमचा ठाव ॥ एका ह्मणे ज्ञानदेव ॥ निवृत्तीचा ॥ आतां कोठें कोठेंही खा-
नुभवाचे मासले दृष्टीस, पडतात ते केवळ, अध्यायाच्या अवतरणांत अथवा उपसंहारांत अल्पच सांपड-
तात. अ० १४—१३ नाद ब्रह्म खुजे ॥ कैवल्यही तैसें नसजे ॥ ऐसा बोल देखिजे ॥
जेणें दैवें ॥ अ० १७—१७ ॥ जें सर्वथा सर्वही नोहिजे ॥ तें अद्वैता तुंतें लाहिजे ॥
हें जाणें मी वर्म तुझें ॥ आराध्यलिंगा ॥ ज्ञानेश्वरींत गीतार्थाचा उल्लेख करणें हेंच मुख्य वर्म
आहे. त्यांत ज्ञानोबास स्वातंत्र्य नाहीं.

देवानें जग उत्पन्न केलें, त्यांत प्राणिमात्र सर्व पदार्थ सृष्ट आहेत. पापपुण्यानुसार उंचनीचपणा
जगतांत दृष्टीस पडतो. पुण्यवान पुरुषास धन, दारा, शरीरसंपत्ति, यांचें सुख असतें व तो वारं-

वार पुण्यमार्गांत राहून अंती स्वर्गप्राप्ती पावतो. पाण्यास नरकप्राप्ती आहे. चौऱ्यांशीं लक्ष योनींचा घेरझार हा प्रत्येकाचे पाठीं लागला आहे. अशा तऱ्हेचे जे साधारण कर्ममार्गाचे व्यवहार यांला अनुसरूनच ज्ञानोवाचें पहिल्या अवस्थेंतील समजः— या सर्व प्रपंचांतून सुटण्यास ऐहिक सर्व पदार्थांचा त्याग करून, समसमान बुद्धि ठेऊन, हरीचें भजन करणें, विठोवाला शरण जाणें, पंढरीची यात्रा करणें, व नेहमी सगुण स्वरूपाचें ध्यान करणें, हा भक्तिमार्ग या वेळीं ज्ञानोवाचा होता. अष्टांगयोगादिक साधनें, अथवा इतर जीं वेदशास्त्रपुराणांत सांगितलेलीं यज्ञतपदानादि सर्व निरुपयोगी आहेत. तसेंच काशी, अयोध्या, इत्यादि महान तीर्थे पंढरीपुढें कांहीं नव्हत. नामस्मरण हाच सर्व मार्गामध्ये उत्तम मार्ग; उत्तम नव्हे परंतु हा एकच मार्ग. असें या खालील वेंच्यांवरून सहज लक्षांत येईल. आरंभीं आवडी आदरें आलें नाम ॥ तेणें सकळ सिद्धिजर्गीं जालें पूर्णकाम ॥ १ ॥ १ ॥ पतितपावन साचे ॥ श्रीविठ्ठलाचें नाम वाचे ॥ २ ॥ २ ॥ गातां वातां नाचतां प्रेम उल्हासें ॥ चराचरीं दोष नाशियले अनयासें ॥ ३ ॥ २ ॥ गोपाळारे तुझे ध्यान लागो मना ॥ अनू नविसंवे हरी जगत्र जीवना ॥ ४ ॥ १ ॥ विश्वाचें जिवन तें म्या सारदेखियलें ॥ योगीध्याती ध्यानीं ब्रह्म तेंचि गोकुळाशीं आलें ॥ ६ ॥ ४ ॥ सांबळें सगूण सकळा जीवांचें जीवन ॥ घनानंदमूर्ती पाहातां हरपलें मन ॥ ७ ॥ २ ॥ तयाचें करीपां स्मरण ॥ आळसू न करीं अंतःकरण ॥ ९ ॥ १ ॥ कर्मातें शंभू मानी आपण ॥ किति पळसी कर्माभेण ॥ बापरखुमादेवीवर विठ्ठला-शरण ॥ केलीं कर्में निवारी नारायण ॥ १२ ॥ ६ ॥ रंगा येइ वो ये रंगा येइ वो ये ॥ विठार्ई कींठार्ई माझे कृष्णार्ई कान्हार्ई ॥ १५ ॥ १ ॥ पंढरिचे देवते ॥ विठ्ठल नवसी येवो ॥ १६ ॥ २ ॥ अष्टांग योगें न सिणीजे ॥ यमनेम निरोधन न कीजेरया ॥ १९ ॥ १ ॥ जाइनगे माये तया पंढरपुरा ॥ भेटेन माहेर आपुलिया ॥ २२ ॥ १ ॥ सकळही माझे गोत पंढरीसी जाण ॥ बापदेवीरखुमावरा विठ्ठलाची आण ॥ २५ ॥ २ ॥ माझे जीवींचें तुझीं कावो नेणा ॥ माझा बळिया तो पंढरीराणा वो माये ॥ २८ ॥ १ ॥ नामरूपीं प्रीती कीं ध्यानीं सगुणमूर्ती ॥ हेंचि तुझी यशकीर्ती जाणोनियां ॥ हृदई तुझे रूप मुखीं नामघोष ॥ ९१ ॥ १ ॥ पुत्र कलत्र संपत्ति देखोनी संतोष मा-नीसी ॥ घडीमाजी नासोनि जाईल जैसें कां अभ्र आकाशीं ॥ १०९ ॥ ३ ॥ आह्मां सगूण निर्गूण समान ॥ नेणो जन्म जातक भान ॥ दृश्य द्रष्टा दर्शन त्रिपुटी न-लगे माहावाक्यादी शब्द तत्व मत्स्यादि बोध हे ही ॥ आह्मां सकळ वाऊगेरया बा-परखुमादेवीवरू विठ्ठलू चिंतिता ॥ ११७ ॥ ३ ॥ चौऱ्याशीं लक्ष योनी क्रमुनीं सा-यासीं ॥ नरदेहा ऐसें भांडवल पावलाशी ॥ जतन करीरे गव्हारा ॥ नभजें नभजें यासंसारा ॥ बीज सांडुनी असारा वाया झोंबतोशी ॥ ११९ ॥ १ ॥ जीवाचिया-जीवा प्रेमभावाचियाभावा ॥ तुजवांचुनीकेशवा अनूनावडे ॥ १९७ ॥ १ ॥ घरदार वोखटें त्यजूं ह्यणसी तरी शरीरायेवढें जाड ॥ मायबाप वोखटी त्यजूं ह्यणसी तरी अहंकार अविद्येचें कोड ॥ बंधुसखे त्यजूं ह्यणसी तरी काम

क्रोध मद मत्सर अवघड ॥ बहिणी पाठिच्या त्यजूं ह्यणसी आशा तृष्णा माया
 अवघड रया ॥ १ ॥ त्यजिलें तें काय कासया ह्यणिजे सांगपां मजशीं ऐसें ॥ जया
 भेणें तूं जाशी वनांतरातें तव तुजचि सरिसेरया ॥ आपुले आश्रमीं स्वधर्मीं असतां
 सर्वत्र एकुचि जाणा ॥ बापरखुमादेविवरू विठ्ठल इतुकीयासाठीं नेईल वैकुण्ठभुवना
 ॥ ३ ॥ २७४ ॥ पंढरपुरिचा निळा लावण्याचा पुतळा ॥ विठो देखियला डोळा बाई
 येवो ॥ ३०५ ॥ १ ॥ कटावरी ठेऊनी हात जना दाऊ संकेत ॥ भवजळाब्धीचा अंत
 इतुलाची ॥ समचरणीच्या खुणा उभा पंढरीचा राणा ॥ तो आवडे जनामना दुर्ल-
 भगे माये ॥ ४ ॥ कैवल्याचा गाभा कीं ब्रह्मविद्येचा वालभा ॥ ३०७ ॥ यमनेम
 प्राणायाम प्रत्याहार हे सकळैव उपावपरी अपायरे ॥ जंव तमानीळ सांवळा हृदई ठाण
 मांडुनी न न्हायेरे ॥ ३१४ ॥ ७ ॥ वेदाशास्त्रा पुराणा आणि यज्ञतपदाना ॥ श्रुती-
 धांडोळितां मना ठावो नुरेची मा मा ॥ ह्यणोनी गवळणी अंगोळीया धरती ॥ ५ ॥
 ॥३२०॥ यमधर्म सांगे दूता ॥ तुहीं परिसावी निजकथा ॥ जेथें रामनामवार्ता ॥ त्या
 देशा नव जावें ॥ १ ॥ नामें महादोषा हरण ॥ नामें पतीतपावन ॥ नामें कलि-
 मलदहन ॥ भवबंधनमोचक ॥ ३२४ ॥ नाम प्रल्हाद उच्चारी ॥ त्या सोडवी नरहरी
 ॥ ३२७ ॥ १ ॥ भुक्ति आणि मुक्ती नामापाशीं प्रत्यक्ष ॥ चारीवेद साही शास्त्रें दे-
 ताती साक्ष ॥ २ ॥ ३२९ ॥ काशी अयोध्या कांती मथुरा माया गोमती ॥ ऐसीं तीर्थें
 इत्यादिकें आहेती ॥ परी सरी न परती पांडुरंगी ॥ ३४९ ॥ पूर्व जन्मीं पाप केलें तें
 हें बहुत विस्तारलें ॥ विषयसुखा नाशिवंत सेवितां तिमिर कोदलें ॥ चवऱ्याशीं लक्ष
 योनी फिरतां दुःख भोगिलें ॥ ज्ञानदृष्टी हरपली ॥ दोन्ही नेत्र आंधळे ॥ ४३० ॥
 सकळ धर्माचें कारण ॥ नामस्मरण हरिकीर्तन ॥ ४८४ ॥ ज्ञानदेव ह्यणे नामे-
 वीण जो नरू ॥ तो होय भूमीभारू ये संसारीं ॥ ३ ॥ ५३३ ॥ चहुं वेदीं जाण षड्-
 शास्त्रीं कारण ॥ अठराही पुराणें हरिशींगाती ॥ ५४९ ॥ नामसंकीर्तन वैष्णवांची
 जोडी ॥ पापें अनंत कोडीं गेलीं त्यांचीं ॥ ५६६ ॥ ज्ञानीयासी ज्ञान ज्ञानदेवीं
 ध्यान ॥ कलिमलछेदन नाम एक ॥ ३ ॥ ६१७ ॥

आईबाप होते तोंपर्यंत अशा तऱ्हेची समज. यापुढें जो निवृत्तिनाथारीं यांचा समागम झाला,
 त्यांत प्रथमतः ज्ञानोबास असें वाटूं लागलें, कीं, बोधाशिवाय सर्व व्यर्थ. ज्ञान, हें नामापेक्षां मोठें
 आहे. ह्यणून त्यांणीं वारंवार निवृत्तीची प्रार्थना केली आहे, व नानातऱ्हेचे प्रश्न विचारिले आहेत.
 त्यांपैकीं एक मोठा विलक्षण प्रश्न असा कीं, विश्रंतीचें स्थान हें कोठें आहे? व खरी खूण कोणती?
 कशी समजावी? हें सर्व या गाथ्यांतील वेंचावखन लक्षांत येईल.

वेदशास्त्र जाणितले ॥ आगमीं पूर्ण ज्ञान झालें ॥ पुराण मात्र धांडोळिलें ॥ आहे
 तें राहिलें वेगळेंची ॥ ३ ॥ शब्द ब्रह्मे होसी आगळा ॥ ह्यणसि न नभियेसी क-
 ठिकाळा ॥ बोधेंवीण सुखसोहळा ॥ आहे तो जिव्हाळा वेगळाची ॥ ४ ॥ ११ ॥ क-
 वणाचे मायबाप ॥ कवणाचे गणगोत ॥ मृगजळ वाहत जाईल रया ॥ १९ ॥ बाप

रखुमादेवी वरू न विसंवे सर्वथा ॥ निवृत्तीनें सांगितलें तत्वता ॥ २ ॥ २६ ॥ निवृत्ति प्रसादें मी गोवळियो ॥ माझा भावो तो विडळून्याहाळियो ॥ ३ ॥ ३२ ॥ ज्ञान गूढगम्य ज्ञानदेवा साधलें ॥ निवृत्तीनें दिलें माझ्या हातीं ॥ ५६४ ॥ ४ ॥ ज्ञानदेव शरण निवृत्तीच्या चरणा ॥ कासवीचा पान्हा पाजियेला ॥ ५ ॥ ५८३ ॥ ज्ञानदेव विनवी निवृत्तीस काज ॥ हरपली लाज संदेहेसी ॥ ५८९ ॥ निवृत्ती निवांत समरसें पाहात ॥ अवघाचि दिसत देहि विदेह ॥ ५ ॥ ५८८ ॥ निवृत्ती निजबोध आनंदादिकंद ॥ शाखाद्रुमभेद हरी झाला ॥ ५ ॥ ५९९ ॥ वृत्तीची निवृत्ती देखिली म्यां तुझी ॥ हरपली माझी चित्तवृत्ती ॥ ४ ॥ ५९३ ॥ सकळ तीर्थे निवृत्तीच्या पायीं ॥ तेथें गूडी देई माझ्या मना ॥ १ ॥ ६०३ ॥ ज्ञानदेव निवृत्ती पुसतसे काडें ॥ पुंडलीकें केवढें भाग्य केलें ॥ ६ ॥ ६२९ ॥ ज्ञानदेवा सार सावळीये मूर्ती ॥ निवृत्तीनें गुंती उगवीली ॥ ३ ॥ ६४८ ॥ विश्रांतीचें स्थान कोण रूप आह्वां ॥ ऐसा हा महिमा सांगा स्वामी ॥ १ ॥ ६६५ ॥ ज्ञानदेव पुसे निवृत्ती सौरसे ॥ पुंडलीकें कैसें पुण्य केलें ॥ ३ ॥ ६८४ ॥ वाप निवृत्तीराजे दावीताती खूण ॥ नाम नारायण पाठ कीजे ॥ ३ ॥ ६७८ ॥ ज्ञानदेवा गोडी हरिपदीं आवडी ॥ प्रवृत्तीची थडी उलंघीली ॥ ३ ॥ ७०८ ॥

निवृत्तीचा उपदेश मिळाल्यानंतर ज्ञानोवाला सगुणउपासना, ध्यान, नमन, इत्यादिकांचें वैषम्य वाटूं लागलें. मला निवृत्तीनीं ज्ञानगंगेंत बुडविलें. सर्व प्रवृत्तिमार्गापासून मुक्त करून ज्ञानमार्ग दाखविला. आतां माझे समाधान झालें. निवृत्ति महाराजांनीं जो उपदेश केला हा एक सांप्रदायिक उपदेश होता. हा उपदेश निवृत्तिनाथाला गैरिनाथापासून प्राप्त झाला होता. हा कसा झाला व केव्हां झाला हें पूर्वी सांगितलेंच आहे. या गुरुशिष्यपरंपरेचें नांव नाथसांप्रदाय. यांमध्ये वेदांत प्रमुख असून सगुण कृष्णभक्ति विशेष होती. या संबधानें निवृत्तिनाथाचा एक अभंग आहे. आदिनाथ ऊमाबीज प्रकटीलें ॥ मच्छींद्रा लाधलें सहज स्थीती ॥ १ ॥ तेची प्रेममुद्रा गोरक्षी दीधली ॥ पूर्ण कृपा केली गयनीनाथा ॥ ध्रु० ॥ वैराग्ये तापला सप्रेमे निवाला ॥ ठेवा जो लाधला शांतिमुख ॥ २ ॥ निर्द्वंद्व निःशंक विचरतां मही ॥ सुखानंद हृदयीं स्थिर झाला ॥ ३ ॥ विरक्तीचें पात्र अन्वयाचें सुख ॥ देऊनी सम्यक अनन्यता ॥ ४ ॥ निवृत्तीगयनी कृपा केली असे पूर्ण ॥ कुळ हें पावन कृष्णनामें ॥ ५ ॥ निवृत्ति गुरू व ज्ञानदेव शिष्य या अवस्थेमध्ये जे उद्गार ज्ञानोवांनीं काढिले आहेत त्यांपैकी काहीं खाली लिहिल्याप्रमाणें. तो जाणावा ज्ञप्तिरूप ॥ निवृत्तीनाथाचें स्वरूप ॥ ५ ॥ ८ ॥ श्रीगुरुप्रसादें ज्ञानबोध झालावो ॥ नव्हतें ठाऊकें पडिलें मायेवो ॥ १७ ॥ २ ॥ निवृत्तीनें बीज सांगितलें ॥ ४७ ॥ २ ॥ निवृत्तीनें दाविला परेशु ॥ ४९ ॥ ३ ॥ श्रीगुरू निवृत्तीनें दाविलें सुख ॥ ३ ॥ ५० ॥ येणें निवृत्तीराये खुणा दावोनिया ॥ सकळगुणी गुणातीत तुटली आधीरया ॥ ३ ॥ ५१ ॥ निवृत्तीराये खुण अंजन ॥ दावुनी निधान प्रकट केलें ॥ ३ ॥ ६१ ॥ निवृत्तीराये खुणा दावुनी सकळ ॥ निजे चैतन्य पाहे निखळ रया ॥ ३ ॥ ८७ ॥ निवृत्तीरायें वेगीं दाखविला ॥ आदि अंतीं तोचि सबराभरितुं ॥ रूपनामरहितु नीच नवा ॥ ३ ॥ १०० ॥

अवघड तें घडलें माझ्या अंगीं ॥ ती हीऋण चौधी मज देवविले ॥ ज्यासी दिधलें त्यासी नांव परी नाही ॥ १ ॥ ज्या रूपनाहीं त्यासी ऋण देवविलें ॥ निवृत्तिगुरूनें अधिक केलें ॥ निमिषमात्रें दाविलें धन माझें ॥ २ ॥ १३३ ॥ निवृत्तीप्रसादें म्या ब्रह्मची जेविलें ॥ २ ॥ १८१ ॥ ज्ञान देवज्ञानगंगे निवृत्तीनें बुडविलें ॥ ६२८ ॥ ७ ॥ तुज सुगुण ह्मणों कीं निर्गुणरे ॥ सगुण निर्गुण एकू गोविंदुरे ॥ १ ॥ अनुमानेना अनुमानेना ॥ श्रुती नेति नेति ह्मणती गोविंदुरे ॥ धृ० ॥ तुज स्थूल ह्मणूं कीं सूक्ष्मरे ॥ स्थूल सूक्ष्म एकू गोविंदुरे ॥ २ ॥ तुज आकार ह्मणूं कीं निराकाररे ॥ आकारू निराकारू एकू गोविंदुरे ॥ ३ ॥ तुज दृश्य ह्मणूं कीं अदृश्यरे ॥ दृश्य अदृश्य एकू गोविंदुरे ॥ ४ ॥ निवृत्तीप्रसादें ज्ञानदेव बोले ॥ बाप रघुमादेवी वरू विठ्ठलरे ॥

ज्ञानोवाची स्वतंत्र स्थिति हा यांच्या चरित्रांतला चवथा विभाग. निवृत्ति ज्ञानोवाचे गुरू. अर्थात ज्ञानोवापेक्षां गुरूचें महत्व मोठें असावें व गुरूच्या आयुष्यमर्यादेंत तरी गुरूचा गौरव असावा. असें नसतां पैठणापासून निवृत्तीचें नांव विशेष ऐकूं न येतां ठिकठिकाणीं जें महत्व मिळालें आहे तें सर्व ज्ञानोवालाच. याला कारण एवढेंच दिसतें कीं, ज्ञानोवाची ज्ञानसंपत्ति इतकी वाढली, कीं जेणेंकरून गुरू कांहींसा लोपाप्रत पावला. तथापि या लेखनाचा अर्थ असा न समजावा कीं, ज्ञानोवाची निवृत्तीविषयीचीं पूज्यबुद्धी कमती झाली; अथवा, लोकांमध्ये त्यांची विटंबना होऊं लागली. जो सांप्रदायिक नाथवेदांत याच्यापुढें ज्ञानोवाची गति झाली, व सर्वत्र ऐक्य आहे असा त्यास अनुभव आला. या अश्या संबंधीत ज्ञानोवाचा व चांगदेवाचा आणि नामदेवाचा समागम झाला. त्यांत योग, हा अनुभवापुढें कांहीं नव्हे, हें चांगदेवपांसष्टीवरून समजून घ्यावें; व नामभक्ति ही ज्ञानापेक्षां व अनुभवापेक्षां किती कमी आहे हें तीर्थाटणांत नामदेवास समजविलें. हा प्रकार गाथ्यांतील कांहीं वेंचे देतो त्यावरून लक्षांत घेईल. ज्ञानदेव ह्मणे अवघेंची मृगजळ ॥ सांडोनी पाल्हाळ नित्य ध्याई ॥ २ ॥ ७६ ॥ कर्मा कर्मपारुषलें ॥ देवधर्म लोपले ॥ गुरुशिष्य निमाले ॥ जाले क्षीरसिंधू ॥ तेथें गोडीवीण चाखणें ॥ जिव्हेवीण बोलणें ॥ नेत्रेंवीण पाहणें तेचि ब्रह्म ॥ ४ ॥ ८३ ॥ मेरूपरतें एक व्योम आहे ॥ तेथें एकू पाहे तेजःपुंजू ॥ १ ॥ तेज नव्हे तेजःपुंजु नव्हे ॥ शीतळ नव्हे शांतही नव्हे ॥ धृ० ॥ बापरघुमादेवीवरू विठ्ठलही नव्हे ॥ नव्हे तो होये चतुर्देहेवीण ॥ आठवितां नुपरे मोवितां न मोववे ॥ सांगतां न संगवे गुण त्याचे ॥ १ ॥ २९३ ॥ ध्येय ध्याता हे दोन्ही नाही ॥ जेथें ज्ञेय ज्ञानाउरे कांई ॥ १ ॥ अरे मना परापर परतें पाहीं ॥ तें तूं स्वयें आपण पाहेरे मना ॥ २ ॥ ४५८ ॥ निर्जीवा दगडा काय करशील सेवा ॥ तो तुज निर्देवा देईल काय ॥ १ ॥ कवणे गुणें भुली पडली गंधारा ॥ तिर्थाच्या माहेरा नोळखीशी ॥ २ ॥ ४६६ ॥

साध्यसाधनसाधकरहित जें कांहीं एक, जें प्रमाणाला, मापतां येत नाही, जेथें मनाचा संचार नाही, जें कोणत्याही ज्ञानेंद्रियास गोचर नाही, जें कोणच्याही कर्मेंद्रियाकडून प्राप्त होत नाही, जें शब्दाला वाचक नव्हे, परंतु जें सर्व हें वर सांगितलेलें आहे, असें सिद्ध न करतां सिद्ध व सिद्ध असतां असिद्ध, जें अनादि सिद्ध, ज्याचा अनुवाद करणें ह्मणजे मौन, असा या अनिर्वचनीय वस्तु-

विपेशाचा जो अनुवाद यास सिद्धानुवाद असें नांव ठेवून, जें सर्वदा, सर्वास सर्वकाळ, नित्य उपलब्ध, याचेंच नांव अमृतानुभव, त्याचा जो शब्दानें स्पष्ट भाव करणें हा, हा ग्रंथ अमृतानुभव. असे या अमृतानुभवशब्दाचे दोन अर्थ होतात. हा ग्रंथ ह्मणजे अति मोठा केलेला ज्ञानोबांनीं चमत्कार. रेड्याकडून वेद वोलवणें, मृतपितर साक्षात श्राद्धास बसविणें, प्रेतास सजीव करणें, योगबलानें पाटीस मांडे भाजण्याजोगी उष्णता आणणें, जड भितीस चालविणें आणि चौदाशें वर्षांच्या योग्याचा पराभव करणें, यापेक्षां सर्व जगतास एकदम अमृतत्व देणें हा केवढा मोठा चमत्कार. जसा सूर्या पुढें काजवा कांही नव्हे, तसे जे क्षुद्र चमत्कार ह्मणजे जे केवळ अर्थवाद आहेत, यापेक्षां जें सर्व दृग्भ्रमात्र आहे, यास अमृतत्व सिद्ध करणें हा चमत्कार केवढा मोठा वरें? या अमृतानुभव ग्रंथाचे १० विभाग केले आहेत. प्रत्येक विभागास प्रकरण अशी संज्ञा दिली आहे. प्रथम प्रकरणाचें नांव शिवशक्तिसमावेश. यांत प्रारंभी शिष्टाचाराला अनुसरून ज्ञानोबा देवोदेवी हीं जगाचीं जीं उत्पादक द्वैताला अनुसरून आहेत यांस नमन करतात, व या नमनांतच सर्व ग्रंथाचा मुद्दा व सिद्धांचा अनुवाद व अमृताचा अनुभव हा एका पदानेच दर्शवितात. “एसी इये निरुपाधिके,” एथल्यांतच ग्रंथाचा आरंभ व समाप्ती झाली. देवास देवी उपाधि नव्हे. देवीस देव उपाधि नव्हे. जग ही अशा निरुपाधिक देवो देवीची उपाधि नव्हे. मी जगतांस उपाधि नाहीं. मग वंद्य कोण? वंदनकर्ता कोण? आणि वंदन कशाचें? जें आहे तें सर्व तोच, ह्मणजे “सर्वं खल्विदं ब्रह्म.” असा हा अमृताचा सिद्धानुवाद करण्यांत वेद, शास्त्र, श्रुति, स्मृति, पुराण, इतिहास, यांच्या सर्व व्यापारास एकदम हरकत आली. तेव्हां या सर्वांच्या ह्मणण्याचें रहस्य काय आहे, व या सर्वांचें सिद्धांत केवळ वलाना आहेत काय? जर वलाना आहेत तर ह्या दाखविल्या पाहिजेत. ह्मणोन या ग्रंथाची पुढें प्रवृत्ती. जगत हा सृष्ट पदार्थ नव्हे. जगत व जगदात्मा हा निराळा करतां येत नाहीं. तरमग वेद, असें ह्मणतो कीं सद् ह्मणोन एक अद्वितीय पूर्वी होतें. त्यास इच्छा उत्पन्न झाली कीं आपण अनेक व्हावें. ह्या इच्छेच्या योगानें एकाचें एकत्व मोडून द्वैत उत्पन्न झालें. असें असतां, आपण हें सर्व तोच आहे असें कसें ह्मणता? असें पक्षकाराचें ह्मणणें पडलें. ज्ञानोबा उत्तर देतात, कीं एक ह्मणणें हेंच त्या एकास लागू नाहीं. एकासच जर गुण विशिष्टें करून एकत्व असतें, तर एक असें ह्मणतां आलें असतें. यावरून द्वैत उत्पन्न होत नाहीं. असें जर आहे, तर पक्षकार विचारतात, कीं आपणास वस्तु विशेषाचा पूर्ण निश्चय करतां येतो आहे. तर ती कशी हें सांगावें? ज्ञानोबा उत्तर देतात, कीं आकारानें त्याचा रूपनिर्देश करतां येणारच नाहीं. असो. पक्षकार ह्मणतात कीं, हें जें आहीं द्वैत ह्मणतां आहोंत हें ऐक्यांतच आहे. जग निर्माण झालें तरी हा ऐक्य भाव तुटत नाहीं. परंतु तो ऐक्यभाव द्वैताचा आहे. तें ऐक्य कसें, तर त्या द्वैतांत जीं दोघें त्यांचें अस्तित्व एकच, त्यांच्या ज्ञानाला साधन एकच, यांची नांदणूक ऐक्याचीच. असें तिसऱ्या ओवीपासून ते आठ ओवीपर्यंत द्वैतवाद्यांचा पूर्वपक्ष ज्ञानोबांनीं प्रतिपादन केला. या द्वैतपक्षाला ज्ञानोबा ९ व्या ओवीत भेदु असें नांव देतात. या द्वैतवादामध्ये मायावाद व प्रकृतिपुरुषवाद ह्मणजे बादरायण, कपिल, आणि पतंजलि यांच्या मताचा पूर्व पक्ष केला आहे. हे द्वैतवादी प्रथमतः द्वैत उभें करून अवसानांनीं ऐक्य सिद्ध त. तें द्वैत कसें, तर माया किंवा प्रकृत्यादि याशिवाय मुक्त स्वभाव ह्मणजे गोसावी जो परमा-

त्मा याला कोणते ही तऱ्हेचें महत्त्व नाहीं. या उपाधींच्या योगानें द्रष्टा दृश्य अशी मांडणी करतां येते. नाहीं तर येत नाहीं. ज्ञानोबा ह्मणतात, या द्वैतवाद्यांचा आह्वास फार उपयोग झाला. कां कीं आह्मी यांचें खंडण केलें ह्मणजे यांनीं ज्यांचें खंडण केलें आहे ते सहजच खंडित होतात. कणादादि जे परमाणुवादी किंवा पौराणिक जो प्रकृतिपुरुषवाद हा यांच्या खंडणांत सहजच खंडित होतो. आतां अंतीं हे ऐक्यस्थापन कसें करतात, तर माया ही लटकी ठरली, किंवा प्रकृत्यादि, साधनें, असीं ठरली, ह्मणजे विवेक उत्पन्न होतो. मग कैवल्यस्वरूप येतें. आतां, दोहोंचा ऐक्यभाव कसा आहे याविषयीं पक्षकाराचे दृष्टांत १७ पासून ते २० ओवीपर्यंत देतात. ज्ञानोबा ह्मणतात, कीं आपण पुष्कळ वाद केला खरा, द्वैत उभें केलें खरें, परंतु ह्या द्वैतामध्ये जीं दोन आपण उभीं केलीं तीं मुळींच दोन नाहींत, व जें आपण प्रमाणशास्त्र त्याला लाविलें तें प्रमाणच नाहीं. यास गूळ, कापूर, दिवा व सूर्य यांचीं उदाहरणें देऊन ज्ञानोबा द्वैतखंडण करतात. या द्वैतवाद्यांनीं आपणखी एक उपकार केला आहे, तो हा कीं शून्यवादखंडण केला आहे. आतां पुढील ४० ओव्या पर्यंत प्रकृतिपुरुषवाद आपल्या कसा उपयोगी पडतो तें दर्शवितात. बारा आणि त्याची गती, कस्तुरी आणि तिचा परिमळ, हीं जशीं दोन नाहींत, याप्रमाणें शिव ह्मणजे वस्तु, व दड्मात्र, वस्तुजात, हीं दोन नव्हेत. दड्मात्र ह्मणजे वस्तु आणि वस्तु ह्मणजे दड्मात्र. ज्याचे वाचक उक्कार ही नव्हे. या तऱ्हेचीं हीं दोन, ज्यास शिवशक्ति, देवोदेवी, अथवा पाहिजे तें ह्मणा, हवें तें नांव द्या, हवें तें रूप कल्पा, ह्या सर्वांचा अर्थ एकच. तर असें जें सर्वत्र एक आहे, ह्यांत नमकभाव कोठून उत्पन्न होणार? आणि मी नमन करणारा ज्ञानदेव हा त्याशिवाय दुसरा कोठून? याप्रमाणें १९ ओवीपर्यंत ऐक्य कसें आहे तें दृष्टांतांनीं सांगून, हा नमनप्रकार कसा, तर ऐक्याच्या. शेवटीं, असें स्थापन करतात, कीं जग हा सृष्ट पदार्थ नव्हे. याचा निर्माण कर्ता अन्य नाहीं. जें सर्व कांहीं आहे तें तोच आहे. ह्मणोन या प्रकरणाचें नांव शिवशक्तिसमावेश.

यानंतर दुसरें जें प्रकरण, त्याचें नांव गुरुस्तवन. पहिल्या ओवींत गुरूचें स्वरूप वर्णन करितात. करुणें दयार्द्र होऊन अनेक जन्मांतरांचे येरझार भोगणारे असे जे अविद्येच्या अरण्यामध्ये सुटण्याकरितां धांवा करणारे जीव, यांचा जो पाठराखा, जो अमूर्त परमात्मा याचा मूर्तिमान अवतार, वेदविद्यासंपन्न, व अनंत जन्मांतरांत मुक्ति होण्याकरतां अनंत उपाय केलेल्या जीवरूपी झाडास वसंतच. ही गुरूची व्याख्या अगदीं वेदांतसाराच्या व्याख्येप्रमाणें आहे. अयं अधिकारी जन्ममरणादिसंसारानलसंतप्तः * * उपहारपाणिः श्रोत्रियं ब्रह्मनिष्ठं गुरुमुपसृत्य * * सगुरुः परमकृपयाध्यारोपापवादन्यायेनै नमुपदिशति * * । यथा वृक्षाणाम् समष्ट्यभिप्रायेण वनमित्येकत्वव्यपदेशः * * तथा नानात्वेन * * जीवगताज्ञानानाम् । माझे गुरू श्रीनिवृत्ति यांचें मी वंदन करतो. यांनीं अध्यारोपापवादांच्या योगानें मला मुक्ति दिली. आतां या पुढें अनेक गुरुशिष्यसांप्रदायाचे चार ओवीपासून ते १८ ओवीपर्यंत ज्ञानोबा वर्णन करतात. गुरूला आपल्या शिष्यास सज्ञान करण्याला मार्ग, बोध करणें हाच आहे, असें प्रवृत्ति व निवृत्ति मार्गाचे सांप्रदाय सांगतात. बोध करणें याला साधन वाचा. गुरू व शिष्य भेद नसतां हा प्रकार कसा घडून येतो? जर सर्वत्र ऐक्य आहे तर गुरू व शिष्य या परंपरेला सवडच नाहीं. २१ व्या ओवीमध्ये या गुरुशिष्य सांप्रदायाचें खंडण

केलें. अहो, जो प्रकाशगहन, जो सर्वत्र प्रकाशमानच आहे, तेथें बोध कोणाला कोणी करावा, अनेक शब्दजाल उत्पन्न करून त्याचा बोध अथवा गुणानुवाद करणारीं शास्त्रें आहेत. कित्येक शास्त्रांत प्रमाणांनीं तो साध्य झाला आहे. परंतु तथ्यांश पहातां, “दुजयाच्या रागी रुसे ॥ एकपणाजो ॥ प्रमाणानें मापू जाल तर शून्यवाद उत्पन्न होतो. योग साध्य हणून पहावयास जावें, तर दर्शन आणि द्रष्टा असें द्वैतच नाहीं. नमन करावयाला जावें, तर ह्याला नांवच नाहीं. आत्म्यास आत्मप्रवृत्ति नाहीं. मग निवृत्ति हणायें कोणाला? अशी ही अनिर्वचनीय गुरूची स्थिति. तरी व्यवहारामध्ये लटके रूढींत येत आहे. जड हें चैतन्याप्रत प्राप्त होत आहे. ज्ञानोबा हणतात, अहो तुहीं असे अनिर्वचनीय कोणा ही सिद्धांत सांपडत नाहीं. स्वामि आणि भृत्यभाव हा तुह्मांमध्ये उभा करतां येत नाहीं. सामान्य रूपानें तर आपण अगाधच. मग आत्मा या विशेष रूपानें देखील आपला धांग लागत नाहीं. पुढें ४३ ओवीपासून ९० पर्यंत परमात्म्याला ऐक्यभावानें कसे ओळखतां येतें, हें दाखवितात, व या सर्वांचें पर्यवसान ६१ ओवींत स्पष्ट करितात. **हणूनी शिष्य आणि गुरुनाथु ॥ या दाहों शब्दांचा अर्थु ॥ श्रीगुरूची होतु ॥ परी दोही ठायीं ॥** याच गोष्टीचा अनुवाद ७७ ओवी पर्यंत करून बोधानें बोध होण्याजोगता हा नव्हे. हा सिद्ध आहे. याला साधनें कोठेंच नाहीत. हणून गोसावी हें पद या अर्थांत योजतात. आतां गुरूची जर अशी व्यवस्था, तर ज्या वाचेनें बोध होतो तर त्यांची व्यवस्था हणजे शब्दब्रह्माची व्यवस्था ही याच तऱ्हेची, असें हणून गुरुस्तवन प्रकरण संपतें.

गुरु शिष्यास बोध करतो याला साधन वाचा. या बोधें करून आत्म्याची अज्ञानरूपी निद्रा जाते व तो जागृत अवस्थेंत येतो. ज्ञानोबा हणतात, ही जागृत आवस्था नव्हे. परा पश्यंती मध्यमा वैखरी, यांच्या योगानें अज्ञानाचा नाश होतो. मग या वाचा तरी कशाला रहातात. जी अज्ञानाची वाट ती यांची वाट. देहाचे, मनाचे, सूर्याचे, दृष्टांत देऊन, हेंच स्पष्ट करून दाखवितात. व ७ ओवीपर्यंत हाच विषय प्रतिपादन करितात. आतां अविद्येचें स्वरूप विलक्षण आहे. ॥ **जिती अविद्या ऐसी ॥ अन्यथा बोधातें गिवसी ॥ तेची यथा बोधेसी ॥ निमाली उठी ॥** अविद्याकाळीं बंध असतो. अविद्या सरली कीं मोक्ष उत्पन्न होतो. हणजे जीवाला स्वातंत्र्य नाहीच. अविद्या असली कीं अज्ञानांत असावें. गेली कीं मोक्षांत पडायें. हा विलक्षण प्रकार अज्ञान्यासारख्यालाच शोभतो. वागुलबुवाचे, घटाचें, याला दृष्टांत देतात. आतां मोक्ष जो आहे, तरी हा बंधच. अशाच तऱ्हेचे अनुवाद शिवसूत्रामध्ये व भगवद्गीतेत सांपडतात. ज्ञानावस्था इचा पाश, हणजे बंधन, सत्वगुण. सत्वगुणापासून ज्ञान. हा सिद्धांत श्रीकृष्णांनीं किंवा शिवांनीं केला, हा मोठ्यांचा सिद्धांत, हणून आर्हती त्याला मान देतो असें नव्हे. सगुणाची हीच स्थिति. पण ज्या ठिकाणीं गुणच नाहीत, तेथें हें ज्ञानाज्ञान कोठून? आतां हें मोक्ष देणारें ज्ञान जो बंध हणून आर्हती वर दाखविला, त्याच्या योगानें जर आत्मज्ञान होत आहे, तर सूर्याला दैदीप्यमान्य होण्यास प्रातःकाळाची प्रार्थना केली पाहिजे. अहो! दिव्याला कोणी दिव्यांनीं पाहिलें आहे काय? दृढमात्र वस्तुजात, अखंड प्रकाशरूप आहे. त्याला ओळखण्यास नानाशास्त्रें हीं देशांतरें हिंडोन प्राप्त होईल काय? वस्तुमात्र तो स्वतःच आहे. मग कल्पित एक ज्ञान उत्पन्न करून त्या ज्ञानानें त्याला ओळखावयाचें हा

केवढा सायास. मग त्या ज्ञानाचा लय होतो. असलें हें लय पावणारें ज्ञान काय कामाचें? या कारणास्तव, ह्या ज्या चारी वाचा बोध करण्यास समर्थ आहेत असें हटलें आहे हा वेदांतशास्त्राचा चार देहांचा शृंगार आहे. आतां कितीही बोध जरी झाला तथापि त्या बोधांत अज्ञानाचा लेश असतोच. याला कापूर, विभूति इत्यादिकांची उदाहरणें देऊन वाचनें ह्मणजे शब्दानें बोधाचें ऋण फिटत नाही. व वाचांचा ज्ञान व अज्ञानाशीं निकट संबंध आहे असें ह्मणून तिसरें प्रकरण संपतें.

बोध झाल्यानंतर आत्मज्ञान झालें. हें ज्ञान अखंडज्ञानाप्रमाणें व्यवहरांत येतें. याचें महत्त्व फार वाढूं लागतें. परंतु जशी निद्रा जाऊन जागृती उत्पन्न होते. ती जागृती जशी अखंड नव्हे. ह्मणजे पुन्हा केव्हां तरी निद्रा येणारच. याप्रमाणें अज्ञानाला नाशून जें ज्ञान उत्पन्न होतें तें अखंड नव्हे. याकरितां, अशा ज्ञानाच्या योगानें **तत्वमसि** असें परमात्म्याचें व जीवाचें ऐक्य करणारें ज्ञान याचा प्रकार सुरीच्या धारेनें सुरीची धार कापते या ह्मणण्याप्रमाणें झाला. अज्ञान नाहीसे झालें ह्मणजे ज्ञानही नाहीसे झालें पाहिजे. याप्रमाणें या त्रिषयाचा परिस्फोट १४ व्या ओवीपर्यंत करितात. दुसऱ्या कांहीं दर्शकांनीं दाखऊन उत्कर्षास यावें अशी अखंड ज्ञानाची स्थितिच नव्हे. आपल्याच डोकीला धरून आपणास ओळखतां येईल काय? याच तऱ्हेचीं दृष्टी, स्वाद, आकाश, नाद, सूर्य, परिमळ, फळ, इत्यादिकांची उदाहरणें देऊन ज्ञानाचाच ज्ञानांत व्यवहार होत नाही, असें दाखवितात. मग ज्ञानानेंच ज्ञानास ओळखतां येत नाही. तर अज्ञानाला ठिकाण कोठें? याला स्पष्ट करण्यास तेजाचें उदाहरण घेतात. तेजाला तेजत्व हें अंधारामुळें. अंधारच जर नाही, तर तेजाला तेजत्व कशाचें? जर ज्ञानास ज्ञानत्वच नाही तर शून्यवादाला मोठा ठिकाण झाला. होईना कां. ज्ञानोबा ह्मणतात, तरी शून्य ओळखायाला राहिलें कोण? मालविला दिवा, निद्रेमध्ये कोणाला मारलें, अशा तऱ्हेचीं उदाहरणें घेऊन या शून्यवादावर कोटिक्रम करितात. अखंड ज्ञान अशा तऱ्हेचें आहे कीं ज्यांत ज्ञानही नाही आणि अज्ञान ही नाही. अखंड वस्तु जी आहे तिला सद्भाव ही नाही आणि अभाव ही नाही. हें दृढीकरण करण्यास ४३ ओवीपर्यंत दृष्टांत देऊन हें प्रकरण संपवितात.

परमात्मस्वरूप सच्चिदानंद आहे. हा शास्त्रीय व मुख्यत्वे करून वेदांतशास्त्राचा निश्चय. हीं पदें कशीं उत्पन्न झालीं? एक परमात्मा त्रिप्रकारात्मक आहे, किंवा निरनिराळा तीन प्रकारचा आहे. शास्त्र ह्मणतें **“तीहीं तीहीं उणी लेख,”** हीं तीन निराळीं नाहीत असें जाणा. तीन निराळीं घेतलीं असतां अर्थनिष्पत्ती होत नाही. याला सोनें, दूध, व कापूर यांचीं उदाहरणें देतात. पांढरेपणा हा कापूर नव्हे. परिमळ हा कापूर नव्हे. मार्दव हाही कापूर नव्हे. एक संगतीनेच तीन ही घेतलीं तरच कापूर होतो. याप्रकारानें सच्चिदादि पदानां परमार्थबोध होतो. अशी ही सच्चिदानंद पदाची शास्त्रमांडणी ज्ञानोबा ७ ओवीपर्यंत सांगतात. साधारण प्रचारांत सच्चिदानंद भेदानें परमात्म्याची रूढी होत आहे. व ज्या वेळेस व्याख्या करण्याचा प्रकार सुरू होतो त्या वेळेस सत्तेपासून प्रकाश, प्रकाशापासून आनंद हा निवडतां येत नाही, व अंती आनंदावरच अवसान ठेवावें लागतें. असा घोटाला शास्त्राच्या शास्त्रांतच उत्पन्न होत आहे. पृथक् पृथक् जेव्हां शब्दानें वर्णन करायला बसलें, तेंव्हा अशी घटना झाली; परंतु एकच जर पहावयास गेलें, तर तेथें ऐक्य हें नाहीसें होतें. **थेंबी पडतां उदक ॥ थेंबा धरूं ये लेख ॥ परी पडल्या ठाई उदक ॥ वांचूनी आहे ॥** तर

वेदांनीं जें परमात्मस्वरूप सच्चिदानंद या पदांनीं वर्णन केलेलें आहे हें कशावरून ? तर केवळ अन्योन्यावृत्तीवरून केलेलें आहे. वेद, ह्याचें हें नांव आहे असें ह्मणत नाहीं. जसें एखाद्या पदार्थावर सूर्याचें तेज पडलें आहे तेवढ्याच तेजावरून जशी सूर्याचा महिमा लक्षांत यावयाचा नाही, त्याप्रमाणें वाचेल्या ह्मणजे वेदाला ज्याच्यामुळें वाचकत्व, तो वेद, त्याच्याविषयीं व्याख्या कशी करील बरें ? जो मुळीं कधीं कोणाचा विषय नव्हे, जो प्रमेय या कोटींत पडतच नाही, मग प्रमाण कोठून ? प्रमेयाचा परिच्छेद करणें हा प्रमाणशास्त्राचा मुद्दा. परंतु जें स्वतःसिद्ध, ज्याचें ज्ञान, व्हावें ह्मणून इच्छावें तर ज्ञाता, ज्ञान, ज्ञेय, ही त्रिपुटीरहित ह्मणा अथवा एकांतच ज्याची स्थिति, ह्या ठिकाणीं सच्चिदादि पदें जर लागू पडत आहेत आणि जर हीं सर्वमान्य आहेत, तर हीं आलीं कोठून ? ज्ञानोबा ह्मणतात हे बोल वस्तुवाचक ॥ नव्हती. हें शेष विचाराचें ॥ त्या विचारांत काय दर्शन आहे हो ? तर स्वसंवाद झाला ह्मणजे स्वानुभव झाला, ह्मणजे हीं नाहींशीं होतात. याला मेघ, फळ, आहुती देणारा हात, आरसा व निद्रेंतून जागा करणारा यांचीं उदाहरणें देतात. तैसे सच्चिदानंद चोखटा ॥ पदें लागती वाटा मौनाच्या ॥ आतां या सच्चिदानंदस्वरूपासंबंधी वेदांतशास्त्रांत एक मोठी भानगड आहे. ती २८ ओवीपासून ३९ ओवीपर्यंत सांगतात. व तेंच डंका याचें एक उदाहरण देऊन हा घोटाळा दाखवितात. अहो ! जो कोणच्याही सिद्धांतांनीं अजूनपर्यंत ओळखला गेला नाही, व ज्यांचें सिद्धांत “निदसुरीया,” ह्मणजे झोपेंतलें चावळणें याप्रमाणें, तर पाकनिष्पत्ति नसतां जसें जेवलों ह्मणून ह्मणावें याप्रमाणें आहे. दोनप्रहरचा सूर्य पाहण्याकरतां दिवा लावावा, न जन्मलेल्या स्वरूपवतीचें लावण्य वर्णन करावें, अशातऱ्हेचा हा सिद्ध वस्तूविषयीं शास्त्रानुवाद आहे. याला कामाचें, नादाचें, अग्नीचें, दर्पणाचें व पिकाचें उदाहरण देऊन, आपलें बोलणें ज्ञानोबा स्पष्ट करतात. विशेष किंवा सामान्य अशा प्रकारानें सिद्धानुवाद होत नाही. येथें अनुवाद करणें ह्मणजे गप राहणें हेंच आहे. तेथें सच्चिदानंद लक्षणानें जर उपपत्ति शास्त्रें करतात, तर ती कशी असावी ? उपाय करायला जावा तर उपाय होत नाही. प्रतितीला सोयच नाही. विचार करायला बसावें तर विचार नाहीसा होतो. मग हें शेष विचाराचें असें जें ह्मटलें आहे याला कशी काय तजवीज करावी ? व या विचाराच्या तजवीजिनें कसा घोटाळा होतो याला उदाहरण अभ्रकाचें देतात. अभ्रकाचा एक तुकडा घेऊन जर त्याचे सगळे पदर निराळे केले, तर निरनिराळ्या पदरांवरून अभ्रकाची स्थिति लक्षांत येत नाही, व पुन्हा पूर्वीचा अभ्रक जर पाहावयास जावें तर पदर केलेले आहेत. ह्मणोन हे जें पदत्रयानें याचें जें वर्णन तें होत नाही. तर हीं पदें ह्मणजे शब्द याचा उपयोग काय ? तर उपयोग येवढाच, असें शास्त्र ह्मणतें कीं, जर कदाचित विचार करतांना अडचण पडूं लागली, तर या पदांनीं त्याची आठवण होते. परंतु ज्ञानोबा ह्मणतात, कीं स्मरणदानाविषयीं जरी व्यवहारांत शब्दांचा उपयोग होतो आहे, तथापि परमात्म्याविषयीं हीं अप्रयोजक आहेत. असें पुढील प्रकरणाचें अवतरण देऊन हें पांचवें प्रकरण संपवितात.

शब्द स्मरण करून देण्याच्या उपयोगीं आहे, असें जरी ह्मटलें, तरी वस्तु स्पष्ट करून दाखविणें, या विषयीं याचा उपयोग नाही. दिसणारा पदार्थ आहे, तो आरशांत दिसेल; न दिसणारानें आरशांत कसें दिसावें बरें ? सूर्य जसा आकाशाचा प्रकाशक, त्याप्रमाणें या शब्दाच्या यो-

गानें आकाशाला अंबरत्व असें नांव मिळालें आहे. स्वतः शब्दाची स्थिति पाहिली असतां हा खपुष्प आहे; असें असून हा जग निर्माण करितो. विधिनिषेधांचे मार्ग दाखवितो. बंध, मोक्ष याच्यामुळेच. अविद्या यानेंच उभारिली. वस्तूला नाहीशी यानेंच केली. शिव आणि जीव या वेदांतशास्त्रांतल्या खटपटी याच्याच. विरुद्ध मार्ग याच्याच योगानें रूढींत येतात. या शब्दाचे गुण काय काय वर्णन करावे! शेवटीं हा ह्मणे विसरल्याची आठवण करून देतो. अहो स्वसंवेद्य वस्तूला आठवावी कोणी व विसरावी कोणी? एकी एक. तेथें दुसरें कोठलें आणावें. जिभेला जीभ चाखते काय? याकरितां जेथें स्मरण आणि विसर हा नाही, तेथें शब्दाची प्रवृत्ति कशी होणार? न होईल तर न होवो, पण पक्षकार ह्मणतात, शब्दानें अविद्येचा नाश होतो, ह्मणजे बोध होऊन आत्म्याला आत्मा भेटतो. ज्ञानोवा ह्मणतात,—हें बोलणें वेडगळ आहे. याला दृष्टांत सूर्याचा व निद्रेचा देतात. अविद्या ही नाही. आत्म्याला आत्मस्थिती नाही. अविद्या आणि वांझेचें मूळ हीं दोन्ही एकसारखीं. मग तर्कानें काय करावें? इंद्रधनुष्य, अगस्तीची तृष्णा, गंधर्वनगर जाळणें, दिवसा दिवा लावणें, सावलीचा शोध करणें, ओडंबरीचे दागिने घालून शृंगारणें, अशा तऱ्हेचे दृष्टांत देऊन अविद्येचा अभाव ३८ ओवीपर्यंत सिद्ध करून दाखवितात. आतां अविद्येला सद्भाव आहे असें जर ह्मणावें, तर ज्ञानोवा ह्मणतात, अनेक सिद्धांत आहेत, त्यांपैकी कोणाएकानें तरी तीचें स्वरूप वर्णन केलें आहे काय? जो तो ह्मणतो अविद्या मायावी आहे. ती आपलें स्वरूप लपविते. बरें मग आतां शब्दानें लपणाऱ्या वस्तूला कसें मारावें? जें नाही त्याला शब्दानें प्रमाणत्व कसें यावें? हें अनेक उदाहरणें देऊन ६७ ओवीपर्यंत सिद्ध करून दाखवितात. आतां ज्या शास्त्रांमध्ये अविद्येविषयीं विचार केला आहे त्या बोलूनचालून वलगना आहेत. तेव्हां अविद्येचा सद्भाव ह्मणा अथवा अभाव ह्मणा, तीला नाशून शब्द प्रमाणदशेस येईल असें ह्मणतां येत नाही. तेव्हां विचाराचा शोध हें जें शब्दाचें लक्षण केलें आहे हें व्यर्थ आहे. आतां आत्म्याला आत्मा, शब्दाच्या योगानें दिसतो हें ह्मणणें आणि माझे लग्न मशींच लागलें हें ह्मणणें, हीं दोन्ही सारखीं आहेत. तसें जो अखंडवस्तूला अखंडज्ञान असतां दुसऱ्या कोणी ज्ञानानें आणून दाखवावी? ही गोष्ट घडणारच नाही. याला नाना दृष्टांत देऊन शंभर ओवीपर्यंत सिद्ध करून दाखवितात. व ह्मणतात कीं जीं शास्त्रांत ज्ञान आणि अज्ञान वर्णिली आहेत हीं केवळ पूर्वी जो शब्द वर्णन केला यामुळे शोभतात. त्या शब्दाचें वैभव काढून घेतलें, ह्मणजे हा जो शब्दप्रलय आहे तो नाहीसा होऊन जिकडे तीकडे निघांत सुदिन होतो, असें ह्मणून हें प्रकरण संपवितात.

अज्ञान या शब्दापासून येरवीं बोध होतच नाही. अखंडज्ञान या संबन्धानें तर अज्ञान नाहीच. आतां अज्ञान अनादि आहे असा जो शास्त्रांचा सिद्धांत आहे हा सर्व शब्दामुळे. शब्द हा लटका. कुंभारानें केलेला मातीचा घोडा त्यावर बसून एकाद्या युद्धांत जय मिळवून येऊं हाटलें, तर साधावयाचें नाही. तसेंच गारुड्यानें केलेल्या दागिन्यांचा शृंगार करतां येत नाही. त्याप्रमाणें वेदांतशास्त्रानें उत्पन्न केलेलें अज्ञान कोण्याही तऱ्हेनें प्रवृत्ति पावत नाही. व्यवहारिक ज्ञानासंबन्धानें अन्यव्यावृत्ती अज्ञान आहे, असें ह्मणावें, तर तेथें देखील याला ठिकाण नाही. कारण अधिष्ठान जर अखंडज्ञान तर ज्याच्या भासामुळे व्यावहारिक ज्ञान, त्या ठिकाणीं अज्ञान कसें असावें?

असो, अज्ञान हें एक लटकें ठरलें, हणजे ज्ञान देखील त्याच कोटींत पडतें. अज्ञान याची जाती अभाव. हा नैयायिकांचा सातवा पदार्थ. अभावाची जाती अशी आहे, कीं ज्या ठिकाणीं तो असतो, त्या ठिकाणचा बोध व्हावयाचा नाही. तथापि, शास्त्र हणतें, कीं अज्ञान हें आत्म्यामध्येच आहे. व आत्म्याशिवाय तर दुसरा पदार्थ नाहीच नाही. बरें आतां याची गती काय होते ती पहा. अज्ञान हा अभाव, हा आत्म्यामध्ये. आत्माच काय तो सर्वत्र झाला कीं नाही नाहीसा? जर नाहीसा नाही, आणि अज्ञान आहे, असें समजतें, तर द्वैत उभें राहतें, आणि तें शास्त्राच्या विरुद्ध! तेव्हां जो अखंडज्ञानात्मा, त्याला अज्ञान अज्ञान करूं शकत नाही. तर अज्ञानवाद करणारे हो, तुझाला मोठी लाज असावी. अथवा असें हणता, कीं जें आमचें अज्ञान आहे, हें अज्ञानच नव्हे. अहो डोळ्यांवर पडदा आला आहे, आणि डोळ्यांनें दिसतें आहे, तर त्याला आंधळा कोण हणेल? अग्नी प्रज्वलीत आहे, आणि त्यांत सर्पण टाकलें तर तें जळेल, मग त्याला अग्नी कोण हणेल? घरांत आंधार पडला आहे, आणि सर्व वस्तु जशा दिसाव्या तशा दिसतात, याला आंधार कोण हणेल? त्याप्रमाणें आत्म्यांत अज्ञान आहे, आणि आत्मा जशाचा तसाच! तेव्हां अज्ञान या शब्दाला खोटेपणा आला कीं नाही पहा बरें! बरें हें राहूंया. शब्दवाद सोडून न्यायाच्याच सोईनें पाहूं. अज्ञान हणजे अंधार, आत्मा हणजे प्रकाश. दोन्ही एकत्र करा पाहूं. जागेपणा आणि निद्रा, आठव आणि विसर, उष्ण आणि थंडी, दिवस आणि रात्र, जगणें आणि मरणें, हीं द्वंद्वें एके ठिकाणीं नांदतात अशी कांहीं न्यायाच्यामध्ये सवड निघते का? अर्थांत निघत नाही. तेव्हां आत्म्यामध्ये अज्ञान, अथवा आत्म्याशिवाय निराळें अज्ञान राहूं शकत नाही. कल्पना करा कीं, एक मिठाचा मासा केला, आणि त्यांत जीव घातला, आणि तो पाण्यांत टाकला, तर मिठाचा हणून विरघळून जातो, जमिनीवर ठेविला, तर मासा हणून मरून जातो. या उदाहरणावरून **अत्मेनसि विरोधी ॥ ह्यणोनी नुरेचि ये संबन्धी ॥ वेगळे तरी सिद्धी ॥ जायेचिना ॥** आप्तवाक्य याची व्यवस्था याप्रमाणें होते! आतां प्रत्यक्ष आणि अनुमान हीं जीं दोन तर्कशास्त्राचीं अन्य साधनें, त्याच्या अनुरोधानें अज्ञानाची गती काय होते पाहूं. प्रत्यक्ष पहावयाला जावें, तर ज्ञानेंद्रियें हीं अज्ञानाचीं, मग अज्ञानानें अज्ञानाला कसें ओळखावें? कार्य कारण या प्रकारानें अनुमान करायला जावें तर कारणापासून कार्य अभिन्न नाही, असें कोण हणेल? तेव्हां अनुमानाची एथें गती नाही. जें मुळींच नाही, तें पहाण्याचें वेड कां तुझाला? ज्ञानोबा हणतातः— **तेवीं पहावया अज्ञान ऐसें ॥ हें अंगीं पिसें कायसें ॥ न पहातां अपैसे ॥ न पहाणेंचि कीं ॥** कोण्याहि शास्त्रसिद्धांतानें या अज्ञानाचा निर्धार करतां येत नाही. अज्ञानानें आपला शूरपणा सोडला आहे. पक्षकार हणतात, हे चित्र विचित्र प्रकार आपल्या पुढें दिसताहेत, प्रत्येक वेळीं द्रष्ट्याला दृश्य भासत आहे. तो द्रष्टा परंपरेनें या चित्रविचित्र दृश्याची खटपट अनुभवित आहे. येवढ्यावरूनच दृश्य आणि द्रष्टा या दोहोंमध्ये दृश्य या पासून अज्ञानाचें अनुमान होतें. एक चंद्र दोन दिसूं लागतात. पाणी जमिनींत घालावें आणि तें झाडास पोचावें. हीं दोन उदाहरणें घेऊन दृश्यास्तव अज्ञान आहे, असा पक्ष उभा होतो. ज्ञानोबा हणतात, दिवा लागला हणजे अंधार होतो काय? किंवा चंद्राच्या चांदण्याला कधीं कोणी काळोख हटलें आहे काय? पाण्यानें कधीं आग लागली आहे काय? पुनवेच्या चंद्रानें

अमावास्या होते काय? दृड्मात्र वस्तुजात ज्ञानपूर्ण असे अनेक सिद्धांताचे अनुवाद असतां, हा अज्ञानाचा गोंधळ कुठून आणलात? जर हें दृड्मात्र आत्मा नव्हे, तर मग तो शून्य काय? शून्य ह्मणण्याजोगें कुठें काहीं नसून ही व्यर्थ खटपट कां करावी? मिथ्यावाद ह्मणजे अज्ञानवाद यांत परमात्म्याविषयीं शास्त्र मौन धरतें. विशेषवाद हे तर हवें तसें बहकतात. उदाहरणास्तव:— वेद सर्व शास्त्रांची योनि, आत्मनिर्धार आहे का त्यांत? नाही! सौरादि षड्दर्शने-आत्मनिर्धाराशिवाय! देहवादी, चार्वाकादि, अहंकाराला मोठें प्राधान्य देतात, होतो आत्मनिर्धार त्यांच्या हातून? बौद्ध, मोठें बुद्धीचें प्राबल्य दाखिवतात, झाला आहे आत्मनिर्धार यांच्या हातून? मीमांसक, नाना मीमांसा करतात, आत्मनिर्धार झाला आहे यांच्या हातून? विज्ञानवादी, ज्ञानेंद्रियांचें मोठे प्राधान्य सांगतात. झाला आहे आत्मनिर्धार? पुराणें व स्मृति इत्यादि अनंत शब्दजाल उत्पन्न करतात. आत्मनिर्धार आहे काय? योगी नाही त्या सिद्धी करतात. आत्मनिर्धार कुठें आहे? आत्मप्रत्ययाविषयीं निर्धाराने मोठे दोन प्रकार दृष्टीस पडतात. एक शब्दानें व दुसरें दर्शनानें. दर्शनसंबंधीही नानाप्रकार आहेत. शब्दब्रह्माविषयीं पूर्वीच सिद्ध केलें आहे कीं, **शब्दाचा संचार नाही जेथें** ॥ आतां अनेक मतांनीं त्याचें दर्शन होतें असें प्रतिपादिलें आहे. **दर्शन बीजें तेथें ॥ राणीव आणी ॥** ज्ञानोबा ह्मणतात, दर्शनाचा प्रकार ऐका, ज्याच्यामुळें दर्शनास दर्शनत्व, तेथें दर्शनाची काय महिमा? त्या अवर्णनीय ऐक्यांत दर्शनांत दर्शनत्व हा पृथक् भाव कसा होणार? व कोणास कोण भेटणार? **कोणा कोण भेटे ॥ दिठी कैचि फुटे ॥ ऐक्यासकट पोटे ॥ आटोनि गेली ॥** तें ऐक्य असें पसरलें आहे कीं नित्य नवें अनंत तन्हेंचें. **दृश्याचिया सृष्टी ॥ दिठीवरी दिठी ॥ उठलीया तळवटी ॥ चिन्मात्रींचि ॥** तथापि अनंत जरी आहे ह्मणून तळवटचें जें एक चिन्मात्र तें, **आनघरीं जाणिजेना ॥** त्याला दुसरे कोणी दाखवून द्रष्टाकरितां येणार नाही. या ऐक्यांत द्रष्टा व जे अनंत तन्हेंचें दृश्य दर्शन हें कोण्या परीचें आहे? याला उदाहरणें, आरसा, वारू, पाणी व कळोळ, अग्नी व ज्वाळा, सूर्य व लार्ची किरणें, चंद्र व चांदणें, कमळ व पांक्ळ्या, सहस्रार्जुन व त्याचे हात, कोष्ट्याचा माग व त्यांतील दोरे, अनंत शब्द व वाचा, गुळाची टेंप व त्याचे फुटून झालेले तुकडे, अशीं देतात, व ह्मणतात कीं, हें दृश्य देखो ॥ किं बहु होवोनि फांको ॥ परि भेदाचा नव्हे विखो ॥ तेचि ह्मणोनी ॥ १४५ ॥ तथा आत्मयाच्या भाका ॥ न पडेचि दुसरी रेखा ॥ जरी विश्वा अशेखा ॥ भरलें आहे ॥ या दर्शनसंबंधानें जे पक्षकार यापुढें उभे केले आहेत त्यांत आत्मा एक नाही, परंतु अनंत आहेत, अशांचा पक्ष प्रथम उभा करितात, व दृश्य व द्रष्टा हीं पृथक् असल्याशिवाय शुद्ध बुद्ध मुक्तस्वभाव जो आत्मा, याच्या मुक्तस्वभावामुळें हें जें दृश्य अनंत फांकलें आहे, हें फांकूंच सकणार नाही, असा सांख्यवाद उभा करितात. त्याला उदाहरण ज्ञानोबाचेंच घेऊन पक्षकार आपलें मत दर्शवितात. **दुबंधी क्षीरोदकीं ॥ वाने परी अनेकी ॥ दिसती तरी तितुकी ॥ सुतेआथी ॥** यावरून आत्मभिन्नत्व दर्शवितात. व **न फुटतां बीजकणिका ॥ माजी विस्तारे वडुअसिका ॥ तरी अद्वैत फांका ॥ उपमा आथी ॥** ह्मणजे चिद्रूप, पुरुष, आणि जड, प्रकृती, यांचा संबंध झाल्याशिवाय हे आपण अनंत होऊनी फांको असें जें ह्मणतात तें घडत नाही. पक्षकार ह्मणतात,

डोळ्याच्या पांपण्या झांकल्या ह्मणजे दृष्टी जी आहे ती आपापल्यांतच असते. चंद्राशिवाय समुद्राला भरती येते काय? अवसेस चंद्र सतराव्या कळेंत आहे तथापि चांदणे पडतें का? याकरितां हें तुमचें ऐक्य व्यर्थ आहे. **तैसें दृश्य जिणता द्रष्टें ॥ पडलें जैताचि येकुटे ॥ तया नांव वावटें ॥ आपणपेया ॥ १५४ ॥** ज्ञानोबा ह्मणतात, खरें, अहो जें अनादी दृश्य, अनादी द्रष्टा, अनादी दर्शन, त्याला तुह्मीं कोणच्या रीतीनें जोडितां? त्यांत दोन कशीं उभीं राहतात? आकाश आणि गगन, स्पर्श आणि पवन, दीप्ति आणि तपन यांचा संबंध कसा जोडता? ऐक्यांतच सर्व प्रकार घडून येतात. हें मनाचें उदाहरण देऊन ज्ञानोबा स्पष्ट करून दाखवितात. व ह्मणतात कीं, **यालागीं एकें चिद्रूपें ॥ आपणया आपणपें ॥ देखिजे कां आरोपें ॥** रत्नावर कोणी दुसऱ्या तेजाचें पांघरूपण आहे काय? सोन्याला सोनेपण यायला दुसरे कोणिकडे गेलें पाहिजे काय? याच-प्रमाणें गूळ, उजेड, अग्नि, वेल यांचीं उदाहरणें देतात, व ह्मणतात कीं. **ऐसें आपणया आपण ॥ आपुलें निरीक्षण ॥ करावें येणेंविण ॥ करीतुचिअसे ॥ १७१ ॥** आतां जरी आपण असें ह्मणता तथापि योगबलनें द्रष्टा आणि दृश्य असें स्पष्ट आहे हें सिद्ध होतें. ज्ञानोबा विचारितात, या तुमच्या योगाचें पर्यवसान काय होतें बरें? व साक्षीरूप जो द्रष्टा हा आत्मपरिच्छेद करूं शकतो काय? नाही. **द्रष्टा दृश्य ऐसें ॥ दोन्ही अळुमाळ दिसे ॥ येरपूरप्रानु प्रवेशे ॥ कांहीं नाकी ॥** याप्रमाणें जें आपण साक्षीरूपानें द्रष्टा पाहतों असें ह्मणतां, हें बिलकूल नाही. व शेवटीं तुमच्याच निर्धारप्रमाणें द्रष्टेपण दृश्यांत भरून, दोन्हीही न राहतां शेवटीं कांहींच राहत नाही. ह्मणजे—**एकाएकु वेंचला ॥ शून्य बिंदु शून्यें पुसला ॥ द्रष्टा दृश्या निमाला ॥ तैसें होये ॥** सरतेशेवटीं अनिर्वचनीय ऐक्यच. आतां, व्यवहारामध्यें त्रिपुटी भास होत आहे, असें जर ह्मणाल तर, विचारांती आपणाला स्पष्ट दिसतें कीं, कार्य, कारण, कर्ता, अशा तऱ्हेच्या जितक्या त्रिपुटी तितक्या प्रतिक्षणीं नाहीशा होत आहेत. हें कशा तऱ्हेनें घडतें तें १८२ पासून १९२ ओवी पर्यंत दाखवितात. आतां द्रष्टा आणि दृश्य जर नाही, तर दृश्यदर्शनसंबंधानें हें ऐक्य कसें आहे हें सांगतात. **हे दोन्ही परस्परें ॥ नांदती एकाहारें ॥ बांधोनी येर येरें ॥ नाहीं केलें ॥** दृश्य खोटें आहे, द्रष्टा खरा असा भास तुमच्या बोलण्यांत दिसतो, असें ह्मणून दृश्य ही माया आहे, असें पक्षकार ह्मणतो. व हें दृढ करण्याकरितां, मुख दर्पणांत दिसणें, स्वप्नामध्यें जे भास होतात ते निद्रेमुळें, तसेंच मृगतृष्णा, सावली, हे दृष्टांत देतात. ज्ञानोबा ह्मणतात, आरसा पाहिला तरच मुख दिसतें नाही तर बायां जातें काय? मुख हें आरशाशिवाय ठिकाणच्या ठिकाणीं आहेना? **ह्मणून आपणपे द्रष्टा ॥ नकरितांची असे पैठा ॥** याप्रमाणें दोरी सर्पाभास हा दृष्टांत व या तऱ्हेचे दुसरे दृष्टांत देऊन ह्मणतात कीं, **ह्मणोनी स्वंप्रकाशायया ॥ आपणपे देखावया ॥ निमित्त हा वांचोनिया ॥ नाहींचमा ॥** हीच गोष्ट जळ व तरंग, कापूर, गंगा, व सिंधू, वृत्त, ज्वाळा व वन्ही, असे दृष्टांत देऊन स्पष्ट करितात, आणि ह्मणतात कीं, **तैसें दृश्याकां द्रष्टा ॥ या दोन्ही देशा वांझटा ॥ पाहतां एकीकाष्टा ॥ स्फूर्तीमात्र तो ॥** ही स्फूर्ति २४९ पासून २९१ ओवीपर्यंत कशी आहे हें सांगतात. **येथें बोलणें नसाहे ॥ चालणें नसमाये ॥ अनुभऊन लाहे ॥ अंगी मिरौ ॥** या बोलण्याचा उपसंहार २६९ ओवीपर्यंत करून या

आत्म्याशिवाय दुसरें कांहींच नाही असें सिद्ध करून दाखवितात. **ह्मणोनीये आत्मलीले ॥ नाही आन कांटाळे ॥ आतां ययाचि येतुले ॥ हाचि यया ॥** व शेवटीं ते कोणेनिकृष्टे ॥ दाविले अज्ञानाचेनिबोटे ॥ तर या अज्ञानाची थोरवी जी ती आहे, ती अज्ञान या शब्दाच्या पूर्वी अ हें अक्षर ठेविल्यामुळेच आहे. **अपूर्व ज्ञानाक्षरी ॥ वसतां ज्ञानाची थोरी ॥ शब्दार्थाची उजरी ॥ अपूर्व नव्हे कीं ॥** याप्रमाणे अखंड ज्ञान कसें आहे हें २९२ ओवीपर्यंत सांगतात. **ह्मणोनी अज्ञानसद्भावो ॥ कोणेही परीनलाहो ॥ ह्मणून अज्ञानवावो ॥ पाहोठे लीयाही ॥** असें ह्मणून हें सातवें प्रकरण संपतें.

ह्मणोनि अज्ञानवावो ॥ पाहो ठेलिया ही ॥ याप्रमाणें आमचें जें नांव ज्ञानोबा, त्यावरून ज्ञान ह्मणून कांहीं असेल असें समजू नये. गुरुदेव, जे यांनीं आह्माला आह्मींच करून टाकिलें. या वचनानीं ज्ञानोबा असें दर्शवितात कीं, आह्मीं कोण आहोंत, ह्मणजे ऐक्य काय आहे, तर अनिर्वचनीय आहे. तर तें आह्मां आह्मीं आहों ह्मणजे तें ऐक्य कसें आहे? हें कसें समजावें? हा अनुभव कसा यावा? याला गुह्नीं कांहीं, उपाय सांगितला आहे काय? होय, गुह्नीं, **आह्मीं अह्मामाजी न समाये ॥** ह्मणजे, ऐक्यभाव समजावयाला जेवढे उपाय कराल ते सर्व द्वैत उभें करितात, असें स्पष्ट सांगितलें. तें कसें, तर त्या ऐक्यांत आत्मपण नाही, स्वसंविद्धि नाही, कैवल्य नाही, वाचेनें त्याची गोष्ट करितां येणार नाही, दृष्टीला तें दृश्य होणार नाही, तें भोग्य नव्हे, तें प्रकट नाही, तें लुप्त नाही. तेथें नवीनही कांहीं नाही. तर तें ऐक्य कसें आहे? तर प्रवृत्ति व निवृत्ति यां-रहित जो निवृत्तिच्या योगानें अनिर्वचनीय स्थितींत आह्मीं आहोंत तें वाचेनें स्पष्ट करितां येत नाही. तेथें अज्ञानाचा काय पाड? तें नासून कसचें ज्ञान होणार? त्याला माया काय आवरण करूं सकेल? अहो ! जेथें अज्ञान नाही, तेथें ज्ञान कोठलें हो ! अज्ञान आणि ज्ञान ह्मणणें यामध्ये अर्थाचा अन्योन्याश्रय आहे, असें जर ह्मणाल, तर अज्ञान गेलें ह्मणजे ज्ञान होतें, ह्मणजे जसें स्त्रीचें डोकें काढून पुरुषाला लावलें व पुरुषाचें काढून स्त्रीस लावलें ह्मणजे दोन्ही ही नाहींशीं होतात, त्याप्रमाणें अज्ञान गेलें ह्मणजे ज्ञानही नाहींसें होतें. **एवं ज्ञानअज्ञान दोन्ही ॥ ये पोटी सुनी अहाणी ॥** असें ह्मणून हें आठवें प्रकरण संपतें.

प्रथम प्रकरणांत शिवशक्ति समावेश या रूपानें ऐक्य स्थापन केलें. तें ऐक्य कसें समजावें व गुरुपासून त्याचा कशा तऱ्हेचा बोध होतो, हें गुरुस्तवन या अध्यायांत सांगितलें. हा बोध ह्मणजे शब्दब्रह्म याचें पर्यवसान काय आहे हें तृतीय प्रकरणांत सांगून, त्या बोधापासून ज्ञान प्राप्ति होते, व ती कशा तऱ्हेची आहे, हें चतुर्थ प्रकरणांत सांगून, त्या ज्ञानापासून आपण सच्चिदानंदस्वरूप आहोंत असें जें वाटतें याचा अभिप्राय काय आहे, हें पांचवे प्रकरणांत वर्णन करून, हे शब्द व अशा तऱ्हेच्या शब्दांची शास्त्रादिकांची प्रवृत्ति अधिष्ठानांत नाही, अज्ञानापासून बंध झालेला ह्मणजे तें अज्ञान, कोण्याही तऱ्हेनें नाही असें हें सातवें प्रकरण, मोक्ष अथवा जीवन्मुक्ति ही ज्ञानापासून प्राप्त होते, तर तें ज्ञानच नाही असें हें आठवें प्रकरण. आत्मस्थिति कोण्या प्रकारची आहे, तर ती एकरूप आहे, बंधमोक्षअतीत, अंतर्ब्रह्म आत्मस्थितीच, उपासना, योग, प्रत्यहारादि अष्टांगें, यांना विलंकूल सवड नाही. तर हा अखंड व्यापारही सर्वात्मस्थिति, हें अनिर्वचनीय ऐक्य कसें आहे? हें वर्णन करिता

जरी येत नाही, तरी त्याचें दिग्दर्शन ज्ञानोबा करितात, वास आणि घ्राणेंद्रिय, श्रवण आणि कर्णेंद्रिय, दृश्य पदार्थ आणि डोळा, हीं एकच आहेत. ह्मणजे ज्ञानेंद्रियें, व ज्ञान व ज्ञाता अशा या त्रिपुटीरहित एक अखंडज्ञान आहे. विज्ञणें, चांफा, व माथा जिन्हा व रस इत्यादी, भोग्य भोक्ता व भोग अशी त्रिपुटी नसतां एक अखंड भोगच आहे. कमळ व सूर्य, चकोर व चंद्र, फूल व भ्रमर, अशा तऱ्हेचें कार्य कारण कर्ता अशी त्रिपुटी नसून एक अखंड कार्यच आहे, अशा तऱ्हेनें हें अनिर्वचनीय अद्वैत, अस्फुट, अक्रिय, कांहीं एक येथें अनुभव नाही. **वेंचूनीया कळोळ ॥ ह्मणोनि घापे करतळ ॥ तेथें तरी निखळ ॥ पाणीच फांके ॥** या दृष्टांतानें अनुभव कसा हें सांगितलें. पंच ज्ञानेंद्रियांचें काय होतें हें, तेथें संबद्धो होय न होय ॥ **तंव इंद्रियाचें तें नोहे ॥ मग असतची आहे ॥ संबधुना ॥** हें आशावचनानें सांगितलें. वाचा, क्रिया, ज्ञान; इत्यादिकांचा, प्रकार, **तंव दोन्ही न होऊनी होये ॥ काय नेणो ॥** योग प्रत्याहार, कैवल्य, इत्यादी हे पृथक्प्रकार यांचा प्रकार असा होतो, **घरामाजी पाये ॥ घालतां मार्गुही तोचि होये ॥** आठव, विसर, समाधी, याचा प्रकार हा असा, **होऊनि ठेला एकांतु ॥ विश्वचि हें. देव, भक्त, स्वामी, भृत्य, यामध्यें, ध्यान निर्धारदी होत नाहीत, कारण, नाही आनसंसारा ॥ देवेवांचुनीं ॥** याप्रमाणें सर्व रीतीनें ऐक्यच आहे, असें नाना तऱ्हेनें निरनिराळ्या निर्धारांचें प्रमुख लक्षणावरून ऐक्य कसें आहे हें सांगून, **कोणाचें कांहीं नेघसी ॥ कोणजाणे भोगसी ॥ गौरव कैसें ॥** असें ह्मणून हें नववें प्रकरण संपतें.

अनिर्वचनीय आहे, सर्वत्र ऐक्य आहे तें सर्वास अनुभूत आहे, तेथें शब्दाचा संचार नाही, योगादिक साधनें नाहीत, ज्यांना बोधापासून ज्ञान नाही, असें जर सिद्ध आहे, तर आपण ग्रंथ कशाकरितां लिहिला? असा पूर्वपक्ष झाला असतां ज्ञानोबा ह्मणतात, अहो निवृत्ति, अहो तुहीं, अनिर्वचनीय कोणी एक, त्या तुम्ही अह्मांला नेहमीं अनिर्वचनीय सुखांत ठेविलें अहांत. त्या सुखाचें अनिर्वचनीय ऐक्य कसें आहे हें अनंतवस्तू धर्मावरून सतत प्रकटत आहे, ज्याचा जो वस्तुधर्म तो तेवढ्यापुरताच नसतो. ह्मणजे या अखंडऐक्यांत पृथक्त्व कोणासही नाही. परस्परानुप्रवेशानें हें ऐक्यच आहे. हे वस्तुधर्म, सूर्य, चंद्र, सिंधू, इत्यादिकांचीं उदाहरणें देऊन स्पष्ट करितात. ह्मणून **आह्मी बोलिलों जेंजें कांहीं ॥ तें प्रकटची असे ठाई ॥ मास्वयंप्रकाशा कायी ॥ प्रकाशाचें बोले ॥** सिद्धानुवाद करणें, हा एक आमचा धर्म, यांत आह्मीं विशेष कांहीं केलें नाही. **या कारणें मिया ॥ गौप्य दाविलें बोलोनियां ॥ ऐसें नाहीं अपैसया ॥ प्रकाशुची ॥** अशा तऱ्हेचें या ग्रंथाचें काय स्वरूप आहे हें सांगतात, **तैसें तिये ईश्वरीं ॥ अंगोळी नुभे दूसरी ॥ किंवहुना सरोभरी ॥ श्रीशिवेंसिची ॥** असें हें दहावें प्रकरण संपतें. अधिकारानुरूप या अमृतानुभवग्रंथाचें हें असें दिग्दर्शन झालें.

✓ ज्ञानोबाच्या अमृतानुभवग्रंथावर टिका बऱ्याच आहेत. अमृतानुभवपदबोधिनी या नांवें एक निरंजनांनीं केलेली आहे. दुसरी, विश्वनाथराव अथवा कोल्हापुरांत प्रसिद्ध भय्याकाका या नांवाचे, यांनीं केलेली, ज्योत्स्ना. तिसरी, हंसराजकृत समओवी. चवथी, प्रल्हादबाबाकृत समश्लोकी. पांचवी,

ही श्रीअमृतानुभवत्रिवरण नित्यानंदैक्यदीपिका. ही श्रीशिवकल्याणकृत. हे शिवकल्याण कोण ? व कधी झाले ? याविषयी उल्लेख दहावे प्रकर्णाचे शेवटी श्रीशिवकल्याण स्वतांच करितात.

त्रिकाळ खान संध्या, सोंवळ्याओंवळ्याची खटपट, देवतार्चन, वेदघोष, भस्माचे पट्टे, मुद्रा, गोपिचंदनाचे नाम, धुपार्या, पंचाग्निसाधन, अग्निहोत्रादिक वेदोक्त कर्मे, पुराणोक्त देवविशेष, स्थानविशेष यांची माहात्म्ये, तीर्थाटणे, उद्यापने, अशा तऱ्हेचा, व याहीपेक्षां अतिविकट ब्राह्मण्याचा प्रघात; व्याकरण, न्याय, मीमांसा, इत्यादिकांचा शास्त्रीलोकांचा ताठा; नानातऱ्हेचीं योगसाधनांचीं बळे, चित्रविचित्र, गोसावी, बैरागी, यति, बाळसंतोष, वासुदेव, इत्यादिकांच्या राहाटी व प्रचार, कर्मठ व न्यून शोधणाऱ्या भिक्षुकांचा कुटिलपणा, मध्व, रामानुज, वल्लभ, शांकर, इत्यादिकांचे नाना वेदांतवाद, या सर्व घोट्यांत शिक्केशिवाय, अध्ययनाशिवाय, उपदेशाशिवाय, कायिक, वाचिक, मानसिक व व्यावहारिक द्रव्यव्ययाशिवाय, सुईच्या अग्राचा देखील प्रवेश व्हावयाचा नाही, तर मोक्षप्राप्ती कशी व्हावी? क्षुद्र ऐहिक सुखाला जर प्रचंड व्यवसाय केला पाहिजे, तर मोक्ष प्राप्त होण्यास किती दुर्घट प्रयत्न? प्रयत्न कसचा परंतु ते असाध्यच.

अशा तऱ्हेची ब्राह्मण्याची, वेदोक्त धर्माची, न्यायव्याकरणादि शास्त्रांची, योग्यांच्या सिद्धीची, विकट गुरुशिष्यसांप्रदायाची, व पंथांची, व्यवस्था बसून गेलेली, अश्या प्रसंगी अनाथ, ज्ञानहीन झणून घेणारे, केवळ भगवन्नावाची नांव तयार करून भवसागर तरून जाण्याकारितां ठिकठिकाणीं सोपा मार्ग उत्पन्न झाला. चोखामेळ्यासारख्या नीच जातीपासून ते शास्त्रसंपन्न श्रीरामाश्रमासारखी, मंडळी नाममार्गांत प्रवृत्त झाली. अशा या चमत्कारिक वेळीं ज्ञानोत्रांनीं आपल्या ज्ञानबलानें सर्व जगाचा घोंटाळा दूर केला. यांची निस्सीम भक्ति, यांचें आत्मविवेचन, याला दुसरी उपमाच नाही. झणून सर्व भक्तांमध्ये हे शिरोमणी. यांचा अधिकार काय? तर व्यावहारिकरित्या पाहातां, हे वेदशास्त्रसंपन्न होते. यांच्या ज्ञानबलानें यांणीं जो सिद्धानुवाद केला आहे, यांत सर्वांची खरी खूण यांणीं निर्विवाद अनुवादिली आहे. या अनुवादावरून अधिकारानुरूप यांचा अधिकार काय आहे, हा समजतो. याला पडताळून पहाणें असल्यास प्रत्येकानें या अनुवादाचा विचार करावा व ज्यांणीं ज्यांणीं यासंबंधानें या अनुवादाचा विचार केला आहे त्यामध्ये जो मतवाद दृष्टीस पडतो हाच या अधिकाराचा साक्षी आहे.

ज्ञानोत्राचे सर्व प्राणिमात्रांवर उपकार आहेत. उंच नीच, सज्ञान, अज्ञान, जड चैतन्य, असे जे नाना तऱ्हेचे वाद, आह्मी सर्व बंदीत आहोंत, हा बंद आह्माला कर्मापासून झाला आहे, हीं सर्व कर्मे अज्ञानमूलक आहेत, व हें अज्ञान अनादि आहे, यापासून सुटण्यास तप, यज्ञ, दानादि, प्रवृत्ति व निवृत्तिमार्गाशिवाय उपायच नाही; तर अशा ज्या नाना समजुती यापासून आह्मांस दूर करून जें खरें ऐक्य आहे हें प्रकट केलें व जे आह्मी ब्रह्मकत होतो त्या आह्माला पावन केलें, हाच आमच्यावर यांचा मोठा उपकार. आतां ह्यांच्यापासून आह्मी कसा लाभ करून घ्यावा याचें उत्तर फार सोपें आहे. अध्यात्मज्ञानासंबंधीं जें विवेचन या भरतखंडांत झालें आहे, असें विवेचन कोणत्या देशांत झालेलें नाही. निदान जे यवन आह्मावर राज्य करीत आहेत, व ज्यांच्या राज्याचा

(३२)

परिणाम सर्वप्रकारें आमच्या तन मन धनावर झाला आहे, असा दृष्टीस पडतो, तथापि या सिद्ध पुरुषाच्या अनुवादानें प्रकाशाचीं कवाडें उघडून, जी आपली नित्यदेखणी दशा, ती आपल्या जवळ नित्य असतां, आपणाला इतरांचें अनुकरण करण्याचें अगदीं कारण नाहीं, हाच लाभ. हा सर्वास या अमृतानुभव ग्रंथाच्या सेवनानें व्हावा, हीच या ग्रंथ छापविणाऱ्याची इच्छा आहे.

श्रीशिवकल्याणकृत श्रीअमृतानुभवविवरणनित्यानंदैक्यदीपिका.

प्रकरण प्रथम.

शिवकल्याणकृत मंगलाचरण.

सद्गुरुं परमानंदं वंदे आनंदविग्रहं ॥ यस्य संनिधिमात्रेण चिदानंदायते तनुः ॥ १ ॥ नित्यानं
दायगुरवेशिष्यसंसारहारिणे ॥ भक्तकार्यैकदेहायनमस्तेचित्सदात्मने ॥ २ ॥ यस्यादर्शनमा
त्रतोखिलमिदं विश्वं समाभासते यज्ज्ञानेन विलीयते मृदियथाकुंभादयस्तन्मयाः ॥ एवं नित्यम
नित्यवाग्विलसितं दूरंतरंगादिवत् नित्यानंदमहं भजामिसततं स्वानंदपूर्णं परं ॥ ३ ॥ नीलोत्प
लदलश्यामं पद्मपत्रनिभेक्षणं ॥ ध्यायेच्छ्रीविठ्ठलं नित्यं जघनस्थकरद्वयं ॥ ४ ॥ ध्यायेन्नित्यं महेशं
रजतगिरिनिभं चारुचंद्रावतंसं रत्नाकल्पोज्ज्वलांगं परशुमृगवराभीतिहस्तप्रसन्नं ॥ पद्मासीनं
समंतात्स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृत्तिस्रसानं विश्वाद्यं विश्वद्यं निखिलभयहरं पंचवक्त्रत्रिनेत्रं ॥ ५ ॥

जयजयजीचिन्मात्रपूर्णा ॥ नित्यानंदानित्यकल्याणा ॥ करुणाकरासुखघना ॥ गुरुवर्याजी
॥ १ ॥ तूकाळत्रयीं अविच्छिन्न ॥ यालागीं नित्यकल्याण ॥ बोधबोधकतानसोन ॥ नित्यकल्या
णजें ॥ २ ॥ बोधमात्रजें असेठायीं ॥ तेथें उणेंही होणें नाहीं ॥ अथवा वाहू होवोनि कांहीं ॥ फां
कांहीं नेणें ॥ ३ ॥ एवंचे खूणेन चुकोन ॥ मीलाधळोपसायदान ॥ हेंही कांहीं खूण ॥ तुवांन
विकारो न दाखविली ॥ ४ ॥ जेवीं अमृतआणि मिष्टांशु ॥ हाभेदे वीणअमृतीसहवासु ॥ तेवीं
मीदीनआणि तूईशु ॥ एकेचिरूपीं ॥ ५ ॥ जेवीं रवीचे निअनुग्रहें ॥ प्रभाप्रकाशवंती होये ॥ तेवीं
मीलाहेसोये ॥ तवबेचि ॥ ६ ॥ तूंचिन्मात्रसिंधुनिष्कळ ॥ तेथें मीतुझाप्रत्ययेकळोळ ॥ सर्वा
गेंसीसजळ ॥ तुजमाजीवसे ॥ ७ ॥ तेथें नावेकदिसेचपळपण ॥ परीतेंचपळताचिदिसेअचळपण ॥
निजांगें जें जीवन ॥ ढळलें चिनाहीं ॥ ८ ॥ तेथें लयआणि उपक्रमु ॥ तोउदयअस्तें वीणस्वरूपा
भिरामु ॥ ह्यणोनिचआत्मारामु ॥ ह्यणोलाहिजे ॥ ९ ॥ नानातूंस्वरूपाभिरमण ॥ तेथें चिमी
पावतसेतुझेपण ॥ परीनवलतुझीअद्वैतखूण ॥ इंद्रभागानये ॥ १० ॥ तोमीतुझानिजदासु ॥
माझियेराहटीमाजीतूईशु ॥ भरोनि क्रियालेशु ॥ उपजांचिनेदिसी ॥ ११ ॥ प्रभुसच्चिदानंदा
त्र्यंबका ॥ तुजसच्चिदानंदत्वजियाअंबिका ॥ तियेस्वानुभूतीसीअसिका ॥ आनंदमात्रतू ॥ १२ ॥
नेणोंतियांतुजरूपकेलें ॥ किंवा तुवांचितियादाविलें ॥ हेंवाउगेंकायबोलें ॥ बोलावें प्रभू ॥ १३ ॥
अहोतुझानिर्धारुआलाहाता ॥ उगेंराहणेंघडलें जीशतपथा ॥ त्यानिर्धारामाजिपाहतां ॥ अंबा
नाअंबाधीशु ॥ १४ ॥ नसोनिअंबानाअंबाधीशु ॥ विलासरूपतूंचिन्महेशु ॥ नावेकघेवोनि क्रूर
वेशु ॥ त्रिपुरासुरासीवधिसी ॥ १५ ॥ सच्चिदानंदत्रिशूलेवसचिसीकर ॥ निवटिसीजीत्रिगु
णत्रिपुर ॥ मगचित्सुखेंहेचराचर ॥ दुमदुमोलागे ॥ १६ ॥ असोतुझाजोचिदोन्मेश ॥ तोचि
जीवात्मागणेश ॥ सर्वांरंभींजयास ॥ श्रेष्ठत्वआलें ॥ १७ ॥ अहोतोआपुलेप्रसादेंकरुनी ॥ कर
वितसेयाजगाचीउभवणी ॥ परीआपणपूज्यमात्रवांचूनि ॥ नल्लिपेकोठें ॥ १८ ॥ अहोजेंजेक
त्यजयास ॥ तेथेंतेथेंसाह्यताघडतसेत्यांस ॥ परीसाक्षित्वेंकासयास ॥ लिप्तचिनव्हे ॥ १९ ॥

अहोप्रपंचोन्मुखहोवावयास ॥ हाचिदेतसेआपुलीवास ॥ आणिपरतोनिनुझियागांवास ॥
 येईजेजेव्हां ॥ २० ॥ तेव्हांत्याचेंचिलाहोनिकृपाजीवन ॥ ठाकिजेतसेजीतुझेंचिद्भुवन ॥ जेथें
 जनआणिविजन ॥ दोन्हींहीनसती ॥ २१ ॥ अहोतेगणेशींजेप्रसन्नता ॥ तयेगणेशींचअसेवा
 ग्देवता ॥ जेणेंनसणेंहेलोकत्रयता ॥ साकारजाली ॥ २२ ॥ ह्यणोनिहेचिजगन्माता ॥ जेकीं
 गणेशाचीगणेशता ॥ तुझियाहीगांवायेतां ॥ दावितसेवाट ॥ २३ ॥ ह्यणोनिगणेशासहवर्तमान ॥
 करूनिवाग्देवतानमन ॥ पावलोंजीचिद्भुवन ॥ भुवनाधिपतितुझें ॥ २४ ॥ जेथेंनागरिकआणि
 नगरनाथु ॥ नसोनिनांदसीतुंसततु ॥ तेथेंयावयाजावयाचीमातु ॥ कांहींचिनाहीं ॥ २५ ॥
 अहोतुझेभुवनाचीआठवण ॥ तेअठवणचितुझेंभुवन ॥ जियेअठवणींविसराचीखूण ॥ शिवत
 लीचिनव्हेती ॥ २६ ॥ ह्यणोनिआलेनिगेलेनिवीण ॥ नपावोनपाविजेतुझेंचिद्भुवन ॥ ऐसीजेतु
 झीखूण ॥ नपावोनपावलों ॥ २७ ॥ तेजेंपावतीवेळ ॥ जेथेंस्पर्शलानाहींचिकाळ ॥ ह्यणोनि
 कालत्रयातीतकेवळ ॥ फावलाचिहोसी ॥ २८ ॥ ऐसाजोनिजबोध ॥ जेथेंनाहींबोध्यबोधकभे
 द ॥ तोचिंतूस्वतःसिद्ध ॥ विट्टलरूपे ॥ २९ ॥ प्रभूतुजरूपायावयाचीसिराणी ॥ तेगिचसली
 मजविट्टलपर्णी ॥ जेथेंनामरूपाचीझणी ॥ दिठिलागो ॥ ३० ॥ नव्हेवर्णनावर्ण ॥ शुक्लकृष्ण
 तेविहीन ॥ शामसुंदरचिद्भुवन ॥ वर्णातीत ॥ ३१ ॥ अहोरूपाअरूपातीत ॥ नामाअनामाविव
 र्जित ॥ शामसुंदरअद्भुत ॥ टक्कारलेंअसे ॥ ३२ ॥ मोडूनियांत्वंपदतत्पद ॥ उभाभक्तीविटेव
 रीसमपद ॥ पदभेदेवीणसच्चिदानंद ॥ विलासरूपी ॥ ३३ ॥ सत्पदआणित्पद ॥ हे
 जेतुझेकरद्वंद्व ॥ जेणेंआकळिलाआनंद ॥ भक्तीचेनिवशें ॥ ३४ ॥ एवंसच्चिद्देकरद्वंद्व ॥
 भक्तीचेनिमिश्रेंआनंद ॥ करूनिएकत्रसच्चिदानंद ॥ दाविलीखूण ॥ ३५ ॥ तेथेंनिजदासा
 चीआवडीभली ॥ तेपीतांबरमिसैंकासवेढियली ॥ मगनिश्रयेंमेखलेचीबळकाधिली ॥
 उल्लंघूंचिनसके ॥ ३६ ॥ तेथेंनाभिदेशब्रह्मभुवन ॥ जेंकींजगाचेंजन्मस्थान ॥ सर्वेचि
 उदरजेंगहन ॥ जेथेंसांठवलेंहेजग ॥ ३७ ॥ ह्यणोनिजन्मलेसातांबाहेरनपडे ॥ वसतसेउद
 राचेनिसुरवाडे ॥ एवंचिन्मात्राचिरेखानमोडे ॥ जालेनिजगे ॥ ३८ ॥ आतांतुझाजोकंठदेशु ॥
 जेथेंसामावलास्वप्नअन्यथाभासु ॥ तोतूवैकुंठाधीशु ॥ लीलाधारी ॥ ३९ ॥ तेलीलानव्हे
 रमाआपण ॥ जेणेशोभसीतूरभारमण ॥ तुरंबिसीसुमनमाळागहन ॥ रमेचेनियोगें ॥ ४० ॥
 आतांयावरीजोशिरोभागसांग ॥ जोकींउपनिषदांचाहीउपरभाग ॥ जेणेंदेखणेंनिहेजग ॥
 देखणेंचिअघवें ॥ ४१ ॥ नानातेदेखतीखूण ॥ कींतेदेखणेंचिजेथींचेंश्रवण ॥ नातरीनिगमाचें
 चिअधिष्ठान ॥ श्वासोश्वासी ॥ ४२ ॥ नानात्वतेंचीखूण ॥ जोहाशब्दराशीचआपण ॥
 हानिवाडूचिजाण ॥ नाहीशिरोभागींजियें ॥ ४३ ॥ श्रुतिः ॥ येनवापश्यतियेनवाश्रुणोतियेन
 वागंधान् जिघ्रतियेनवावाचं करोतिइत्यादि ॥ आतांयाअवध्याचेंअवसान ॥ जेथेंलोपतसे
 अवसानखूण ॥ तोमंडितूचिआपणयाआपण ॥ चिन्मात्रमुकुटी ॥ ४४ ॥ नानामुकुटनव्हेतेंचि
 द्रुत ॥ जोअधउपरिभागेंवीण ॥ जोनित्योदयोदैदीप्यमान ॥ तेजःपुंज ॥ ४५ ॥ एवंहानिज
 शांतियमुनातीरी ॥ वसऊनिस्वानंदाभिरामसप्तमपुरी ॥ बोधअर्जुनाकरी ॥ पेलिलीकृपा
 ॥ ४६ ॥ तोआत्मारामपूर्णकाम ॥ जोतापत्रयतत्पदविश्राम ॥ जोस्वानंदाभिराम ॥ श्रीकृष्ण
 राजु ॥ ४७ ॥ हेजेतुवांदाविलीखूण ॥ जेणेंमीगेलोंतयाशरण ॥ सागरींजेवींसैंधवघन ॥ आ
 ळियुंगेलें ॥ ४८ ॥ परीतयामिळणीयाचीमाझारी ॥ मींजाहलोंअसैंप्रेमाधिकारी ॥ जेणेंजीतुझी
 उजरी ॥ नसंडिमातें ॥ ४९ ॥ नानाउजरीनव्हेआनंद ॥ जोकींपूर्णत्वेपरमानंद ॥ नित्यत्वनि

त्यानंदु ॥ आमुचीमाये ॥ ५० ॥ अहोतुजह्यणावैमाये ॥ तरीबापुकायदुजाआहे ॥ आतांतुझे
 आवडीचीसोये ॥ बोलविजेजी ॥ ५१ ॥ तेबोलणियाचीपहिले ॥ नव्हताचिअहासीसंचले ॥
 आतांनित्यानंदबोले ॥ आवडसीनिका ॥ ५२ ॥ किंवाआवडीचेनिवैभवे ॥ पालटेजरीतुजबो
 भावे ॥ तरीश्रीकृष्णयेणेनावे ॥ बोभातअसेंजी ॥ ५३ ॥ जेवीयेकुचिजोस्वादु ॥ क्षीरह्यणावें
 अथवादुग्धु ॥ तेवींआह्यासीनित्यानंदु ॥ श्रीकृष्णतोचि ॥ ५४ ॥ आतांपरमगुरूपरत्पर
 गुरू ॥ तरीनवीकरोनिहाअवघाविस्तारू ॥ श्रीआदिनाथमूळगुरू ॥ नबोलतांचिअसे ॥ ५५ ॥
 तेथोनिजेनावेकश्रेणी ॥ तेदाविजेग्रंथावसानीं ॥ माझाअधिवासनिरंजनीं ॥ नित्यानंदीं ॥ ५६ ॥
 प्रभुतुझेनित्यानंदपण ॥ जेंकांढड्यात्रदृष्टेपण ॥ हेंद्वंद्वभागानयोन ॥ नमितसेंतुज ॥ ५७ ॥ प्रभू
 आनंदातुटीनाहीं ॥ ह्यणोनिकेलियानवीणनमनजेंकांहीं ॥ आणितियेचिखूणेंकेलेंतेही ॥ करणीं
 नव्हे ॥ ५८ ॥ हेसांगिजेऐसेंनव्हे ॥ किंवाजाणीजेहेहीनफवे ॥ तरीनेणणेंचिअधवे ॥ ऐसेंहीनव्हे
 ॥ ५९ ॥ जाणणेंनव्हेपरीजाणितलें ॥ येथेंसहजचिनेणणेंपारुपलें ॥ बोलतांनयेहेंहीबोले ॥
 बोलिजेतसें ॥ ६० ॥ एवंजाणिवेवीणजाणोंलाहे ॥ किंवाबोलणेंचिबोलिजेतआहे ॥ जरी
 यथाथेंपाये ॥ वंदिजेतितुझे ॥ ६१ ॥ प्रभूअबाधितपणजेंतुझे ॥ तेथेंचिवंदनमिरवतसे
 माझे ॥ येथेंवंदनाचेनिव्याजे ॥ विभागचिनपडे ॥ ६२ ॥ तुझानिर्धारुजेंलाहिजे ॥ तैसा
 निर्धारुचिनुधविजे ॥ अनुभवुचिअनुभविजे ॥ अनुभवेकरि ॥ ६३ ॥ अनुभवेअनुभविला
 अनुभव ॥ येथेंकरणीचानव्हेचिउगव ॥ किंवाउगेपणाचाभाव ॥ तोहीनव्हेकीं ॥ ६४ ॥
 एवंप्रत्ययरूपाजोतू ॥ जेथेंनाहींप्रत्ययहेतू ॥ किंवाप्रत्ययासीअघातु ॥ हेंहीनव्हे ॥ ६५ ॥
 ह्यणोनितुझेनित्यत्वयें ॥ ऐक्यताद्वंद्वभागासीनये ॥ विरोनिगेलेप्रमेये ॥ प्रमाणामाजी ॥ ६६ ॥
 प्रमेयाचेनिप्रकाशें ॥ प्रमाणआलेंप्रमाणदशे ॥ तेणेंप्रमाणेंकैसें ॥ प्रमेयसाधे ॥ ६७ ॥ जरी
 प्रमेयअसाध्यजालें ॥ मगसहजचिप्रमात्ववायांगेलें ॥ तस्मात्प्रमेयप्रमाणातीतभलें ॥ स्व
 रूपतुझे ॥ ६८ ॥ तयातुजनिनित्यानंदाप्रति ॥ तद्रूपचिहेमाझीचिंनती ॥ जीतुझीस्वरूपस्थिति ॥
 लाधलीऐसी ॥ ६९ ॥ जेवींउदयअस्तवीण ॥ रवीनुगवतांचिउगवतअसेजाण ॥ तेवींबोधें
 वीणखूण ॥ लाधलीबोधार्ची ॥ ७० ॥ अहोहेंबोध्यबोधकपण ॥ बोधमात्रकींजाण ॥ गूळगो
 डीमिळोन ॥ गूळमात्रजेवीं ॥ ७१ ॥ तेवींजाणतयाजाणता ॥ जाणीवनयेचिहाता ॥ आतांयेथेंपू
 र्वापरता ॥ आणावीकैची ॥ ७२ ॥ असोजाणावेंनाहींलागलें ॥ हेंतंविमियाजाणीतलें ॥ एवंतु
 झियेकृपेचेंजालें ॥ सार्थकप्रभू ॥ ७३ ॥ हेंहीजेथेंनाहींउरलें ॥ ऐसेंकांहींठसाचलें ॥ एवंतुझिये
 कृपेचेंभलें ॥ अवसानफळ ॥ ७४ ॥ परीहेंजेंअवसानकांहीं ॥ मूर्खींचिसांपडलेंपार्हीं ॥ ह्यणों
 नितुझीकृपेसीनाहीं ॥ अवसानदशा ॥ ७५ ॥ असोऐसेंतुझेपाये ॥ भाग्यजरीमीलाहें ॥ यावरी
 मजकांहींआहे ॥ करणीयआतां ॥ ७६ ॥ यावरीमाझेनिदातारे ॥ महाकृपेचेनिपडिभारें ॥ वो
 लिलेंपरिसकारे ॥ खूणएकी ॥ ७७ ॥ राजाराज्यपदपावला ॥ छत्रचामरेंसीविलासला ॥ प
 रीराजाझेसिनाहींजाला ॥ विस्तारजर्गी ॥ ७८ ॥ आज्ञाजेंथोटावली ॥ तैराज्यपदवीहिणाव
 ली ॥ ह्यणोनिजगामाजीमोकळी ॥ वर्तलीपाहिजे ॥ ७९ ॥ तेवींचोजवलीयाआत्मखूण ॥ परी
 तैचिसरळदृष्टिवीण ॥ सुखाचाफुंजजाण ॥ नुतरेदेखा ॥ ८० ॥ तैआत्मदृष्टिसमोर ॥ कांहींन
 सावाहीर ॥ विरोधाचीकोर ॥ उल्लंघूनजावें ॥ ८१ ॥ किंवाआत्मकळेचेठायीं ॥ विरोधासीच
 जन्मनाहीं ॥ ह्यणोनितियेदृष्टीसीकांहीं ॥ अंतरावोचिनसे ॥ ८२ ॥ तोस्वात्मानुभवरावोउदै
 ला ॥ तैअंतरायतस्कराचाठावोपुरिला ॥ ऐसेंनव्हताजाला ॥ प्रत्ययोचिहीनु ॥ ८३ ॥

अहोराज्यपदवीजोपावे ॥ तेणेंविरोधिचोजवावे ॥ नाहीतरीअसावे ॥ स्वाभाविकसुखें ॥ ८४ ॥
 तियेचोजवेपेलिकडे ॥ जरीउगाचितोपहुडे ॥ तरीकाळांतरींघडे ॥ अंतरायत्यासी ॥ ८५ ॥ हें
 बहुकायबोलावें ॥ जाणीवेवरीनजावें ॥ जालेपणाचेनिनावें ॥ कैवल्यहीनको ॥ ८६ ॥ मजए
 कासीप्रत्ययोजाला ॥ येरुअज्ञानेंअसेनाशिला ॥ हाजयाचाहीनउतरला ॥ अहंकारसापु ॥ ८७ ॥
 बोलेप्रब्लेचींउत्तरें ॥ कवळिलाआहेअहंकारअजगरें ॥ जयाचेंलाधलेपणाचेंवारें ॥ गेलेंचिनाहीं
 ॥ ८८ ॥ तयासीजाणावीअझुनि ॥ स्वसुखाचीसिराणी ॥ एवंसरळदृष्टिवांचोनि ॥ कृतक
 त्यतानाहीं ॥ ८९ ॥ अहोसाध्यसाधननाहीं ॥ ऐसेंचिसाधीजेपाहीं ॥ परीसाधिलेंपणकांहीं ॥
 येवोंचिनेदावें ॥ ९० ॥ तरीयेथेंजालेपणासीभेवोन ॥ येवोंनेदिजेजालेपण ॥ तरीहेहीनव्हेखूण ॥
 अनुभवाचीकीं ॥ ९१ ॥ येवाटेव्याघ्रआहे ॥ तरीयेवाटेसीचनवजावें ॥ तरीकाळांतरींपावे ॥ ग्रा
 सावयाव्याघ्रु ॥ ९२ ॥ एंवत्याचाठावोचिपुसावा ॥ तरीचपाविजेसफलभावा ॥ एंवकेलेंनिची
 नव्हावा ॥ सरलाधिकार ॥ ९३ ॥ गुरुकृपाखड्गधेऊनि ॥ संशयविरोधेविदारुनि ॥ स्वात्मानुभा
 वराज्यधानीं ॥ पडुडावेंसुखें ॥ ९४ ॥ नातरीआह्मीजालोंब्रह्मज्ञानी ॥ एकात्मताअवधीजनीं ॥
 ह्यणोनियच्चावच्चरणी ॥ संपादुंलागे ॥ ९५ ॥ अथवाआह्मीब्रह्मज्ञानी ॥ येरविश्वअवधेंअज्ञानी ॥
 ह्यणोनिजनाचाझणी ॥ स्पर्शहोईल ॥ ९६ ॥ आह्मीब्रह्मविद्ब्राह्मण ॥ येरचांडाळकींअवधे
 जन ॥ ऐसेंजयाचेंज्ञान ॥ हुंबतअसे ॥ ९७ ॥ एंवदोहींहीपरीजाण ॥ लाधलीनाहींखूण ॥ एंव
 सरळदृष्टिवीण ॥ नजोडेशांति ॥ ९८ ॥ नातरीलाधलियाअवसान ॥ विसर्जावेंकर्माचरण ॥ अ
 होयावाक्याचाअर्थजाण ॥ नकळेचितया ॥ ९९ ॥ कांजेकर्मासीसांडोंजातां ॥ तत्काळजाला
 कर्त्ता ॥ एंवआत्मखूणेसीनेणता ॥ मनोरथकरिती ॥ १०० ॥ अथवाज्ञानियासीविधिनिषेध
 नाहीं ॥ परीलोकसंग्रहार्थकरावेंतेही ॥ याहीवाक्याचाअर्थुपाहीं ॥ रोचनामात्र ॥ १ ॥ अहो
 स्वतंत्रतालाधला ॥ विरोधजयाचामोडला ॥ जालेपणाचाउतरला ॥ कुंजुचिज्याचा ॥ २ ॥
 तेणेंआपणेंवीणकांहीं ॥ लोकुचिदेखिलानाहीं ॥ तयासीयेव्हडेंवोडेंकाई ॥ लोकसंग्रहाचें ॥ ३ ॥
 त्यासीकर्तव्यताउरलीनाहीं ॥ तेलोकत्रयेसीपाहीं ॥ आणियथाधिकारासीकांहीं ॥ उल्लंघूनस
 के ॥ ४ ॥ माझीदेखिलाले ॥ तेणेंहाजनतरेल ॥ ऐसेंजेथेंथांबेल ॥ तेथेंसरळताकैची ॥ ५ ॥
 निजसुखाचेनिभावे ॥ अविहिताकडेनधावे ॥ स्वार्थाचेनिनावें ॥ कैवल्यहीनेधे ॥ ६ ॥
 अगालोकत्रयालोकभावे ॥ सुखवाचकजेंजेंअधवें ॥ तेंयेणेंस्वभावे ॥ आपणापैलाहिजे ॥ ७ ॥
 तेंअपरोक्षसुखएक ॥ जेथेंहारपलेतिन्हीलोक ॥ तोकायबाह्यसुख ॥ चुंबावयाधावे ॥ ८ ॥ जोस्व
 सुखाचेनिपडिभरेंजाण ॥ विषयींनव्हेनाउदासीन ॥ असोआत्मसुखाहून ॥ नचाखेचिकांहीं ॥ ९ ॥
 अगालोहेपरिसजयाचेपदरीं ॥ तोकायहिंडेदारोदारीं ॥ तेवींस्वानंदसरोवरीं ॥ पडुडलाजो
 ॥ १० ॥ तोमृगजळींनिघोंधावे ॥ कींघर्वनगरींसुखावे ॥ किंबहुनाविषयाचेनिनावें ॥ कैवल्य
 हीनेधे ॥ ११ ॥ नातरीविषयाचेनिअभिलाषें ॥ जगचिआत्मत्वेंदेखे ॥ मगइतराचींघनदारा
 दिकें ॥ आपुलींचिमानी ॥ १२ ॥ हेंतंवलाधलेपणाचेंचिन्ह ॥ सर्वथानघडेगाजाण ॥ एंवतया
 सीआत्मखूण ॥ लाधलीचिनाहीं ॥ १३ ॥ अगाज्ञानीभक्तवीतराग ॥ तिहींचेंएकचिर्कींलिंग ॥
 ऐसीसरळतासांग ॥ भोगिजेआपण ॥ १४ ॥ आणिपर्वतायेव्हडाविरोध ॥ येऊनठाकेमत्तवाद् ॥
 तन्हींस्वात्मनिष्ठाशुद्ध ॥ झडपेनाचिजया ॥ १५ ॥ तोस्वात्मानुभवहुताशन ॥ अंतरासीकरी
 दहन ॥ एवंसरळदृष्टिचीखूण ॥ आतुडेजंव ॥ १६ ॥ तंवश्रवणमनननिजध्यासन ॥ येथेंनव्हा
 वेंउदासीन ॥ मगलाधलियासरळखूण ॥ वरूंयेशांति ॥ १७ ॥ मगशांतिसेजेपडुडोन ॥ कीजे

स्वात्मरसआस्वादन ॥ जेवींआपुलारसजाण ॥ रसनाभोगी ॥ १८ ॥ आतांशांतिश्रियेनेंवरि
ला ॥ राजाराज्यपदींविवासला ॥ तेणेंविलासेंसीचालिला ॥ विहाळिसीजरी ॥ १९ ॥ तरी
स्वात्मरसैकवनवाटिके ॥ नावेकअसावेंतेणेंकौतुकें ॥ सुखाचेनिसुखें ॥ भोगिजेकांहीं ॥ २० ॥
मगअंतराचेंछेदन ॥ करूनपावलोंशांतिसदन ॥ एखादेवेळेंहेआठवण ॥ पावेजरी ॥ २१ ॥
तरीतेईयेवाटिकेकरितांविहरण ॥ अवग्रजालेपणाचेंविस्मरण ॥ होऊनिआत्मरमण ॥ विला
सोंलागे ॥ २२ ॥ ह्मणसीतेवाटिकांकिलक्षण ॥ जेथेंसमाधीपावेसमाधान ॥ जेकींशाखापल्लुवें
वीण ॥ रसवल्लीवेल्हाळ ॥ २३ ॥ तरीजेआरोपकेलेंनिवीण ॥ महासिद्धेंलाविलीसेजाण ॥
तोमहासिद्धह्मणसीकोण ॥ तरीश्रीज्ञानाधिराजु ॥ २४ ॥ अगाकलिकालेंआकलितांजन ॥
हातींघेऊनिज्ञानखड्गजाण ॥ अवतरलाआत्मापूर्ण ॥ ज्ञानेश्वरवेशें ॥ २५ ॥ अगाज्ञानाज्ञानवि
हीन ॥ निखळज्ञानमात्रसंपूर्ण ॥ ह्मणोनिज्ञानेश्वरऐसीखूण ॥ रूपाआली ॥ २६ ॥ तेणेंश्रीगीता
ल्याचेंकपाट ॥ उघडूनिकेलीमोकळीवाट ॥ गीतेश्वरप्रगट ॥ दाखविलालोकां ॥ २७ ॥ तया
गीतेश्वराचेंदर्शन ॥ केल्याहोतसेकलिकालभग्न ॥ मगकरावयाअमृतपान ॥ वाटिकारचिली
॥ २८ ॥ जेथेंविनारोपणेंवीण ॥ शाखापल्लुवविहीन ॥ विकाशलीसेजाण ॥ अमृतलता ॥ २९ ॥
अगाजेअमृतातेंजीवविते ॥ ह्मणोनिअनुभवामृतह्मणजेतयातें ॥ ह्मणजेलोकह्मणतीजयातें ॥
अमृतऐसें ॥ ३० ॥ तयाअमृतींजेअमरपण ॥ तेंअवघेंकींअनुमान ॥ जेंप्रळयकाळींमरण ॥
अमृतचिपावे ॥ ३१ ॥ यालागींहेअनुभवामृत ॥ ह्मणजेआतांचिअमरअनुमानरहित ॥ हेसे
वितीतेहोत ॥ अनुभवामृतचि ॥ ३२ ॥ येथेंसमाधीसमाधान ॥ जालियासरळतालाहिजे
जाण ॥ अंतरायाचीखूण ॥ हारपोनिजाये ॥ ३३ ॥ तेथेंकरावयाविहरण ॥ नावेकमार्गुकरा
वासोपान ॥ मीप्रवर्तलोंतुवांजाण ॥ मजमागेंयावें ॥ ३४ ॥ ऐसेंश्रीनित्यानंदआपण ॥ बो
लिलेप्रसन्नोन्मुखवचन ॥ मीतयांचेपायधरून ॥ रिघालोंजंवआंत ॥ ३५ ॥ तंवतेथेंनित्यानंद
चिकोंदलादिसे ॥ जोमजमाजीभरलाअसे ॥ ह्मणोनिमीस्वविलासें ॥ लागलोंहिडों ॥ ३६ ॥
तंवआपआपणार्शींविसरलों ॥ निखळनित्यानंदींचिबुडालों ॥ अष्टौसत्वभावहेबोलों ॥ तरीते
गुणसंबंधिकीं ॥ ३७ ॥ एवंपेसीयेनित्यानंदीं ॥ सुरवाडलोंमीनिरवधी ॥ तेंचिहोऊनितयाची
वंदीं ॥ पाडलें आतां ॥ ३८ ॥ अहोआणीकएकअवधारावें ॥ आज्ञापिलेंमाझेनिदेवें ॥ जेंयेथेंचि
असोनिकरावें ॥ विवरणविहरणातें ॥ ३९ ॥ नानातोमाझेमिसकरून ॥ आपणकरितसेविह
रण ॥ मीत्याचेपार्यांजाण ॥ जडलोंचिअसें ॥ ४० ॥ असोमजकरवींतोबोलवितसे ॥ जेणेंरमती
संतमानसें ॥ येथेंतुहांसीहीआज्ञापुसे ॥ संतवृंदांसी ॥ ४१ ॥ श्रीनित्यानंदपाडलें ॥ साष्टांगेंसी
मियांनमिलें ॥ तेणेंतुहांपासींघाडिलें ॥ पुसावयादोष ॥ ४२ ॥ तरीतुह्मीआणिनित्यानंद ॥
हामजतंवनदिसेभेद ॥ ह्मणोनिमुमचेपद्मपादु ॥ वंदितसेंमी ॥ ४३ ॥ स्वामीयाअनुभवामृतीं
जाण ॥ कर्तव्यतरीसमाधीसमाधान ॥ अधिकारीह्मणालकोण ॥ तरीनिरोपिलामागें ॥ ४४ ॥
तथापिमागुताबोलेन ॥ अधिकारीयाचीखूण ॥ जेणेंनित्यानंदपूर्ण ॥ लाहताहोये ॥ ४५ ॥ अहो
कमाऊनिआश्रमधर्मअंगें ॥ व्हावेंइहस्वर्गभोगीविरागे ॥ नित्यानित्यवस्तुविवेकचांगे ॥ उत्पन्न
व्हावा ॥ ४६ ॥ मगनिवेंदाचीखूण ॥ निकिअपैसिहोयजाण ॥ जगाचीअनित्यताजाणोन ॥ वै
राग्यशुद्ध ॥ ४७ ॥ जेणेंविषाचीमारकताआढळे ॥ तरीविषत्याज्यहेंवरवेंकळे ॥ जरीजगअनि
त्यहेंविवळे ॥ तरीशुद्धवैराग्य ॥ ४८ ॥ आतांजालियावैराग्यउत्पन्न ॥ आकळेशमदमादिसा
धन ॥ मगजावयासद्गुसीशरण ॥ योग्यतापावे ॥ ४९ ॥ अहोतनुमनधनत्यागेंसी ॥ जडोनि

जाईजेगुरुपादपद्मासी ॥ परीयेथेंविश्वासासी ॥ करावेंसाह्य ॥ ५० ॥ अहोपरदेवतोचिनिज
 गृह ॥ येथेंयेवोंनेदावाभेदाचाहिरु ॥ वेदवाक्याच्याभीतरु ॥ गुरूचीआज्ञा ॥ ५१ ॥ वेदाचा
 शिरोभाग ॥ तेथेंविश्वासउपजावाचांग ॥ कांजेमूर्तिमंतसांग ॥ गुरूचीआज्ञा ॥ ५२ ॥ किंवा
 आपणासजेंश्रुतनाहीं ॥ तेंगुरुराजबोलतीकांहीं ॥ तेथेंविश्वासअसोंद्यावापार्हीं ॥ जेंवेदार्थु
 चिहा ॥ ५३ ॥ अहोजेथींच्याश्वासें ॥ वेदुआलाअसेस्पष्टदशे ॥ तेंमूर्तिमंतचिकैसें ॥ सद्गुरु
 रूप ॥ ५४ ॥ ह्यणोनिवेदाचेंअधिष्ठान ॥ तेंसद्गुरूचेंरूपजाण ॥ यालागींवेदार्थपूर्ण ॥ सद्गुरु
 वाक्य ॥ ५५ ॥ एवंपेसेनिविश्वासेकरीं ॥ सद्गुरुआज्ञालाधलीजरी ॥ मगयेव्हडीभवपुरी ॥ ट
 वाळहोय ॥ ५६ ॥ पावलातापत्रयोपशमन ॥ बोलांडिलेंत्वंपदतत्पदशोधन ॥ अन्वयव्यतिरेकाची
 खूण ॥ हारपलीजेथें ॥ ५७ ॥ सांडिलेपूर्वपक्षआणिसिद्धांते ॥ विवर्तपरिणामकेउतेतेथें ॥
 एसाविवळलातोयेथें ॥ अधिकारीजाणावा ॥ ५८ ॥ किंबहुनास्वसंवेद्यस्वानुभवखूण ॥ तेयेथें
 पहावीउमाणोन ॥ उणीपडेतरीसंपूर्ण ॥ तत्काळहोय ॥ ५९ ॥ येथेंसंबंधुहाजाणजेसु ॥
 जोवेदशिरोभागडंशु ॥ जोवेदमंथूनिसारांशु ॥ काढिलाअसे ॥ ६० ॥ तेथ्रुतियेथेंप्रमाण ॥
 किंबहुनाविश्वात्मकाईशाचेंवचन ॥ तेंहेंअनुभवामृतहेखूण ॥ जाणोनिघेई ॥ ६१ ॥ अहोहेंये
 चिप्रंथीपाहीं ॥ अवसानींबोलिलेंसेकांहीं ॥ जेंयाग्रंथाबाहेरनाहीं ॥ उपनिषदार्थु ॥ ६२ ॥ ह्यणो
 नमतांतरसांडून ॥ करावेंहेंअमृतपान ॥ मगहेंअमृतचिआपण ॥ होऊनिठाकिजे ॥ ६३ ॥ नात
 रीस्वात्मानुभूतिखूण ॥ आणिश्रीगुरूचेंवचन ॥ आतांईयेठायीजाण ॥ उमजोनिघ्यावें ॥ ६४ ॥
 तेंयेथेंपाहिजेपडताळून ॥ चुकेतरीयेथेंजाण ॥ जेंअसेलकांहींउण ॥ तेंकरावेंपुरें ॥ ६५ ॥ कांजें
 अधिकारेंवीण ॥ उमजलेंनाहींगुरुवचन ॥ नातरीसद्गुरूचेंमहिमान ॥ वर्णितांशब्दरासीशिण
 ल्या ॥ ६६ ॥ नव्हतांसद्गुरुरूपापूर्ण ॥ नकळेयेथचेंगुह्यज्ञान ॥ तेथेंहाप्राकृतजन ॥ जाणेलका
 ई ॥ ६७ ॥ एसेसद्गुरुहीदुर्लभजाण ॥ नातरीअर्थवादेभरलेंरान ॥ आतांयेथेंसमाधान ॥ कैसेंनि
 हाये ॥ ६८ ॥ ह्यणोनिययामृताजाण ॥ जेअसतीसंपन्न ॥ तयांचेंवचनपूर्ण ॥ निगमाचेंशिर
 ॥ ६९ ॥ असोशांतजनींस्वीकारावे ॥ परीअवधानसेवटान्यावें ॥ अवधानेंवीणनपवे ॥ येथील
 खूण ॥ ७० ॥ विचारावाआद्यंतग्रंथु ॥ धरावाविवेकाचाहातु ॥ जेणेंयेथीलतात्पर्यार्थु ॥ लाहि
 जेनिका ॥ ७१ ॥ आतांमीहेंनेणेंकांहीं ॥ याठेवाठेवीकाजकाई ॥ श्रीनित्यानंदपार्यी ॥ निवांतजा
 लों ॥ ७२ ॥ तवतेणेंवाचाचेवविली ॥ तेअनुभवामृतपदेंधांडोली ॥ आपलेपाडेनव्हाळी ॥ ला
 गलोंघेवों ॥ ७३ ॥ अहोअमृतसिंधुभरलाआहे ॥ परीमाझीयेचाचुवेससमावेशहोय ॥ मीतितु
 क्रियाचेपात्रहोलाहे ॥ येरजैसैंतैसैं ॥ ७४ ॥ असोमीआपुलीमतिअनुलक्षून ॥ पाहतुसेपाहेविव
 रून ॥ तेंबोलेनजरीसज्ञान ॥ अवधानदेती ॥ ७५ ॥ आतांघालूनिसज्जनांसीलोटांगण ॥ श्रीनि
 त्यानंदस्मरणकरून ॥ यथामतिविवरण ॥ आरंभुकेला ॥ ७६ ॥ नानायाग्रंथाचाडनाहीं ॥ प
 रीमनासीठेवावयाठाई ॥ बोबडाबोलीकांहीं ॥ आदरिलेबोलों ॥ ७७ ॥ जेवींबाळाचेबोबडेबो
 ल ॥ मायवापासीहोतीनवल ॥ तेवींनावेकतोषिजेल ॥ सज्जनींतुह्नी ॥ ७८ ॥ आतांमूलग्रंथ
 मंगळाचरण ॥ श्लोकपंचकेंअसेजाण ॥ प्रस्तुततेश्लोकविवरण ॥ अवधाराहोजी ॥ ७९ ॥ लाधो
 ननित्यानंदखूण ॥ तेणेंआनंदेंनिरावसान ॥ अंतींशिवरूपचिकल्याण ॥ अवघेंजग ॥ १८० ॥
 इतिश्रीअनुभवामृतविवरणे नित्यानंदसूतविरचिते मंगळाचरणं समाप्तम् ॥

श्लोकपंचकविवरणप्रारंभः

यदक्षरमनाख्येयमानंदमजमेकलं ॥

श्रीमन्निवृत्तिनाथेतिख्यातंदैवतमाश्रये ॥ १ ॥

जयाक्षरदशेयेणैनाहीं ॥ तैअक्षरह्यणिजेपाहीं ॥ कूटस्थजैठाइचाठाई ॥ स्वाश्रयअसें ॥ १ ॥
 किंबहुनाप्रपंचरूपनाहींजालें ॥ ह्यणोनअक्षरऐसेंबोलिलें ॥ यालागींतेचिघडलें ॥ अनाख्येय
 ऐसें ॥ २ ॥ जैकींशब्दासीविषयनव्हे ॥ कांजैशब्दुचिजेथेंनसंभवे ॥ ह्यणोनिआख्येचीयेसिवे ॥
 नटाकेचिउभें ॥ ३ ॥ अहोजेथेंश्रुतिचींमुखेंपरतलीं ॥ तेथेंअख्यातेकोणेंकेली ॥ ह्यणोनिबोलिजे
 जैजैबोलीं ॥ तैतैनव्हे ॥ ४ ॥ अहोबोलाहीसकटतैआहे ॥ परंतुबोलीबोलतांनचोजवे ॥ किंबहुना
 हाबोलुचिनव्हे ॥ बोलिलायेथें ॥ ५ ॥ श्रुतिः ॥ नायमात्माप्रवचनेनलभ्यः ॥ इतिकठवळी ॥
 ह्यणोनिशब्दातीतशुद्धबुद्ध ॥ निखळचिनुसुधाआनंद ॥ नाहीधर्मधर्मित्वभेद ॥ आनंदींइथें ॥ ६ ॥
 अहोआनंदीआणिआनंदु ॥ ऐसानाहींयेथेंभेदु ॥ जैसादंडाचासंबंधु ॥ तोदंडीह्यणावा ॥ ७ ॥ जेणें
 हातींदंडधरिला ॥ तोदंडीऐसाबोलींबोलासीआला ॥ तैसानव्हेहाभला ॥ निखळचिआनंदु ॥ ८ ॥
 आनंदुजेथिंचाधर्मुनोहे ॥ स्वताआनंदमात्रचिजैआहे ॥ ह्यणोनिअजऐसेंहीहोय ॥ विशेषणजे
 थिंचें ॥ ९ ॥ तैचिविशेष्यविशेषणहीन ॥ जालेंनाहींकर्धीजैजाण ॥ ह्यणोनिअजहेंअभिधान ॥ ते
 थेंचिघडे ॥ १० ॥ आपलोचिआपण ॥ कर्धीनदेखेकींजालेपण ॥ असोजालेंचिनाहींजैजाण ॥ ह्य
 णोनिअजह्यणिजे ॥ ११ ॥ आदिमध्यांतरहित ॥ असेंजैअखंडित ॥ असेंअसंभूत ॥ येकलेंचि ॥ १२ ॥
 चिन्मात्रस्वरूपपूर्ण ॥ जेथेंनाहींआदिअवसान ॥ ह्यणोनएकपणेंनवीन ॥ एकचिअसेंजै ॥ १३ ॥
 अहोसकलविलासेंसीसंपूर्ण ॥ परीनचुकेजेथिंचेंएकपण ॥ स्वसंवेद्यसुखेंजाण ॥ एकलेंचि
 नांदे ॥ १४ ॥ ह्यणोनिप्रवृत्तिनिवृत्तिअतीत ॥ ऐसेंजैनिवृत्तिनाथ ॥ लोपनाहींह्यणोनिख्यात ॥
 असंबंधेंअसे ॥ १५ ॥ अहोजैप्रवृत्तिपरौतें ॥ निवृत्तिचेहीनियतें ॥ ह्यणोनिनिवृत्तिनाथयातें ॥
 ह्यणिजेतअसे ॥ १६ ॥ ह्यणोनिप्रवृत्तिनिवृत्तिनिरस्त ॥ स्वभावेंचिनिवृत्तिमंत ॥ ह्यणोनिनिवृ
 त्तिनाथ ॥ शोभतैठार्यां ॥ १७ ॥ यासीलोपावयाकोणहीनाहीं ॥ प्रगटचिअसेठार्यां ॥ ह्यणोनि
 अनाख्यजैकार्हा ॥ ख्यातचिअसे ॥ १८ ॥ तैकींनिवृत्तिनाथ ॥ हेंचिअमुचेंदैवत ॥ जेणेंआह्मीनभु
 लत ॥ अहंप्रत्ययो ॥ १९ ॥ जैंटाळिलियाहीनटळत ॥ जैकींआमुचेंमूळभूत ॥ नकरितांचिअसे
 तेथ ॥ आश्रोआह्वा ॥ २० ॥ आश्रोचिअसोनितयातें ॥ आश्र्यांजैतैचिमागुतें ॥ सोनैचिअसो
 निआईतें ॥ अलंकारींशोभे ॥ २१ ॥ अळंकारासींकांहीं ॥ सोनयावीणगतीचिनाहीं ॥ तेवीं
 आह्वाआश्रयोपाहीं ॥ असेतोचि ॥ २२ ॥ अहोतयाचिन्मात्रासीउणेपण ॥ नयेऊनिआह्वासी
 आह्वापण ॥ नाहीह्यणोनिआश्रोजाण ॥ सांडिलाचिनाहीं ॥ २३ ॥ ह्यणोनिआश्रईलेनवीन ॥
 आश्रईलातोचिजाण ॥ प्रत्ययासीनहोनखंडण ॥ प्रत्ययोजेथिंचा ॥ २४ ॥ तैचिआह्वासर्वस्व ॥
 गज्ञारूपगुरुत्व ॥ श्रीशिवासमत्व ॥ याचिलागीं ॥ २५ ॥

गुरुरित्याख्ययालोकेसाक्षाद्विद्यादिशांकरी ॥

जयत्याज्ञानमस्तस्यैदयार्द्रायैनिरंतरं ॥ २ ॥

गुरुःइतिआख्यया ॥ लोकेहिइतिनिश्रयेनसाक्षाद्इहआज्ञाशांकरीआज्ञारूपेणशांकरीसर्वोत्क
 णवर्ततेतस्यैदयार्द्रायैनिरंतरंनमः ॥ अर्थः ॥ तैचिजैआनंदरूप ॥ सद्गुरुचेंस्वरूप ॥ येचि

शंकराचार्यचिद्रूप ॥ शंकराचार्य ॥ २६ ॥ गुरुरूपातेनिर्धारी ॥ तेचिगुरुआज्ञाशांकरा ॥ ह्यणि
जेशंकराचार्यवधारी ॥ शंकराचार्यसे ॥ २७ ॥ अहोअंगीचैस्वसंवेद्यपण ॥ आपेआपनिर्धारुपावे
जाण ॥ यालागींशांकराआणिशंकरहेखूण ॥ आज्ञारूप ॥ २८ ॥ जेंलोकातीतअसोन ॥ तेंचि
लोकवर्तमान ॥ सर्वोत्कर्षसमान ॥ निश्चयअसे ॥ २९ ॥ अहोअविभक्तविभक्तपरी ॥ असेकिंवा
गुरुआज्ञागुरुतेचिवरी ॥ तेचिशंकरशांकरा ॥ ऐसाअर्थ ॥ ३० ॥ बोधमात्रनचुकोन ॥ तेथेंचि
असेबोध्यबोधकपण ॥ शंकराआणिशांकराजाण ॥ तेंईतुलेंअसे ॥ ३१ ॥ तोचिजोकृपारस ॥
जेंधेहानीनाहींसुखास ॥ तेंचिअसोनत्यास ॥ निरंतरनमन ॥ ३२ ॥ नसेतेणेंसीअंतर ॥ ऐसैन
मिलेंनिरंतर ॥ येथेंकरणीभार ॥ येवोंचिनशके ॥ ३३ ॥ जेएकत्वानसंडोन ॥ तेंचिनम्यतेंचिन
मन ॥ परीकरणीउपपादोन ॥ ऐक्यत्वानयें ॥ ३४ ॥ ठायींचेंचिऐक्यअसे ॥ आतांऐक्यकरणें
नद्वैतदोषें ॥ तरीद्वंद्वभावतवनुमसे ॥ पहिलेंचियेथें ॥ ३५ ॥ ह्यणोनिद्वैतदोषे ॥ ऐक्यत्वा
आलेंनसे ॥ ऐसेंचिकांहींअसे ॥ ह्यणोनिपुढें ॥ ३६ ॥

सार्धकेनचकस्यार्द्धशिवयोःसमरूपिणोः ॥

ज्ञातुंनशक्यतेलघ्नमितिद्वैतच्छलान्मुहुः ॥ ३ ॥

समरूपिणोः शिवयोःकस्यार्द्धकेनसार्द्धम् इति ज्ञातुंनशक्यते ॥ इति कारणान्मुहुःलघ्नं
द्वैतच्छलात् ॥ अस्यार्थः ॥ हेंजेसमरूपेंशिवशांकरा ॥ द्वैतासारखीभासतीजन्ही ॥ परीयेथेंद्वैता
चीकूसरी ॥ असेचिनापें ॥ ३७ ॥ अहोआईतिस्वसंवेद्यखूण ॥ जेउपरोधेवीणसुखमात्रजाण ॥
त्यासुखासीसुखपण ॥ तेंहेंद्वंद्व ॥ ३८ ॥ जेवोंकापुरींपरिमळ ॥ तेवोंस्वरूपींहाकीडारोळ ॥
गोडीआणिगूळ ॥ गूळचिजेवीं ॥ ३९ ॥ तेवींस्वरूपींस्वरूपावलोकन ॥ तरीविलोकनमात्र
चिस्वरूपजाण ॥ तेंआपणासीनेण ॥ कधींहीनाहीं ॥ ४० ॥ एवंभेदकांहींनसोन ॥ नावलोकि
तचिअवलोकन ॥ ह्यणोनिउभयासीजाण ॥ संधीचिनसे ॥ ४१ ॥ ह्यणोनिदोनीमिळोनीएक ॥
नद्वेहेएकचिनिष्टक ॥ यालागींऐक्यपणाचाहिलेख ॥ लेखियानये ॥ ४२ ॥ अहोदोनीमिळोनि
कभावावें ॥ तरीकोणाचेंअर्थकोणासवें ॥ लागलेंहेतोस्वभावावें ॥ नजाणिजेयेथें ॥ ४३ ॥ दोनीमि
ळोनएकअसती ॥ तरीआधाधीसीजाणवती ॥ हेंअर्थत्याअर्धाप्रति ॥ लागलेंदिसतें ॥ ४४ ॥
जेवींदोशकलींएकपात्र ॥ तन्हीसांदादिसतोविचित्र ॥ आतांहेकेवळचिन्मात्र ॥ ज्ञप्तिरूप
॥ ४५ ॥ तेणेंतयासीजाणतापाहीं ॥ पाहवेंलागलेंचिनाहीं ॥ तस्मात्पेसीयेपाहणीयेठायीं ॥
भेदतोकिमात्मक ॥ ४६ ॥ यालागींहेंनजाणोन ॥ जाणेआपणयाआपण ॥ येथेंसंधीचेंलक्षण ॥
उमटलेंचिनाहीं ॥ ४७ ॥ ह्यणोनिकरणीवीण ॥ ऐक्यभावातेंग्रासून ॥ आईतेंएकपण ॥ विराज
तअसे ॥ ४८ ॥ तेथेंप्रपंचाबाधु ॥ देखोनिसाधिजेअभेदु ॥ तरीअभेदींचभेदु ॥ उठलापाहा
॥ ४९ ॥ यालागीअर्धाचभेदुनाहीं ॥ तेथेंमागुतेंऐक्यत्वतेंकाई ॥ आतांऐक्यसाधिजेजेंकांहीं ॥
तेंद्वैतबुद्धिस्तव ॥ ५० ॥ तरीद्वैतातेंउपपादून ॥ साधिजेलेऐक्यपण ॥ त्याएकपणींचिजाण ॥
भेदुनांदे ॥ ५१ ॥ ह्यणोनिमागुतेंऐक्यकरणेंनलगे ॥ ऐक्यकरणेंतेंभेदाचेनिवागे ॥ तरीभेदनिप
जावयाजोगें ॥ येथेंनाहीं ॥ ५२ ॥ तस्मात्स्वसंवेद्यतेचेखुणे ॥ संधीचिउपजोंनेणें ॥ शंकरा
येतांउणें ॥ शांकरातेचि ॥ ५३ ॥ एवंस्वरूपत्वेकिंवाप्रपंचभासे ॥ तोकांहींभेदुदिसे ॥ तोअभे
दींपावलानसे ॥ हेचिखूण ॥ ५५ ॥ जोभासेउपाधी ॥ तोठायींचाअसेनिरुपाधी ॥ जगाचेहीहें
विआदी ॥ ईयेखुणें ॥ ५५ ॥ हेंचिसूत्रधरून ॥ पुढेंओवीबद्धनिरूपण ॥ प्रकृतिपुरुषप्रक

रण ॥ चालिलेंअसे ॥ ५६ ॥ प्रकारांतरव्याख्यान ॥ ॥ समरूपिणोःशिवयोर्मुहुर्लभं द्वैतच्छलाज
ज्ञातुंशक्यते ॥ अस्यार्थः ॥ समरूपैशिवशक्ति ॥ कधीविभागलीचिनसती ॥ त्यांचेंलभमा
गुती ॥ द्वैतमिश्रास्तव ॥ ५७ ॥ तरीस्वरूपींतंकांहीं ॥ भेदाचीवार्तानाहीं ॥ आतांएकपणजें
असेपाहीं ॥ तेंऐक्यत्वानये ॥ ५८ ॥ एवंशिवशांकरीचीमिळणी ॥ होऊनिऐक्यआलेंएकपणीं ॥
ऐसेंजाणावेंझणीं ॥ अर्धीचिआहे ॥ ५९ ॥ असोव्यष्टिसमष्टिसमुदाय ॥ स्वरूपअवघेपकआहे ॥
हेंनघडेंचिपाहें ॥ चिन्मात्रस्वरूपीं ॥ ६० ॥ अनेकांअंबियांसीपाहीं ॥ नामएकिअंबराई ॥ तैसें
त्रैलोक्यासीपाहीं ॥ स्वरूपएक ॥ ६१ ॥ ऐसेंनसैयेथेंकांहीं ॥ निखळचिदैकरसपाहीं ॥ ह्यणो
निस्वरूपाच्याठायीं ॥ संधीचिनसे ॥ ६२ ॥ आतांनिखळजाणतीखूण ॥ ह्यणोनिस्वसंवेद्यतान
मोडेजाण ॥ शंकरआणिशांकरीपण ॥ तेंइतुलेंचि ॥ ६३ ॥ तेंचिसद्गुरुचेंस्वरूपजाण ॥ गुरुआशे
नेचिअसेपरिपूर्ण ॥ तेथेंसंधीनिपटून ॥ पडिलीचिनाहीं ॥ ६४ ॥ इतिकारणात्कस्यार्थकेनसाधं
मितिन ॥ अस्यार्थः ॥ द्विभागैसीएकालिंग ॥ असतेंतरीनिवडतेभाग ॥ एकअर्धएकासीसांग ॥
जडलेंदिसतें ॥ ६५ ॥ दोन्हींमिळोनएकसिद्ध ॥ तरीदोन्हींहेअर्धअर्थ ॥ एकअसतांचिविविध ॥
दिसतेंभाग ॥ ६६ ॥ ऐसेंनसैयेथेंकांहीं ॥ स्वरूपमात्रचिअसेठायीं ॥ तेंतयासीचपाहीं ॥ चोज
वतसें ॥ ६७ ॥ आतांस्वरूपींभेदनाहीं ॥ आणिसंधीहीनदिसेकांहीं ॥ तरीद्वैतभासजोतोकांहीं ॥
कोटूनियाला ॥ ६८ ॥ याचेंकरावयानिरुत्तर ॥ पुढेंउक्तिपरिकर ॥ तेंहीआतांसविस्तर ॥ अव
धारीजोजी ॥ ६९ ॥

अद्वैतमात्मनस्तत्त्वंदर्शयंतोमिथस्तराम् ॥

तौवंदेजगतामाद्यौतयोस्तत्त्वाभिपत्तये ॥ ४ ॥

आत्मनोऽद्वैततत्त्वंमिथस्तरांदर्शयंतौतौजगतामाद्यौतयोस्तत्त्वाभिपत्तयेवंदे ॥ अस्यार्थः ॥
आपुलेंअद्वैततत्त्व ॥ तेंचिदाखवीपरस्परत्व ॥ एकजेंवास्तवत्व ॥ तेंचिभेदेंदिसे ॥ ७० ॥ आपु
लीस्वसंवेद्यता ॥ तेचिवेद्यतोचिवेत्ता ॥ जगाचेआद्यहीआतां ॥ येचिरीति ॥ ७१ ॥ आपणआप
णासन्मुख ॥ हेंचिअनेकहेंचिएक ॥ एवंनिरुपाधिकआणिजगदेख ॥ येथेंचिभासे ॥ ७२ ॥
येथेंएकपणचुकलेंनाहीं ॥ आणिवेद्यवेदकत्वहीदेखिलेंनाहीं ॥ तेंवाचारंभणाचेठायीं ॥ जगत्वं
शोभलें ॥ ७३ ॥ आतांयाचेसुखस्वादालागींजाण ॥ येहींचयाचेंवेदन ॥ करूनियांसुखास्वा
दन ॥ सुखचिहोय ॥ ७४ ॥ एवंआत्मास्वतःसिद्ध ॥ कारणांतराचानिषेध ॥ दिसतअसतांचि
विविध ॥ विलासरूपता ॥ ७५ ॥ स्मृतिरपि ॥ अत्रकारणमद्वैतंशुद्धचैतन्यमेवहि ॥ तेननापे
क्ष्यतेह्यन्यत्कारणंचेतनात्मकं ॥ इति ॥ एवंआत्मत्वीकांहीं ॥ दुसरेंकारणचिनाहीं ॥ एकींचिए
कपाहीं ॥ विलासतसे ॥ ७६ ॥ स्वताचिस्वसंवेद्य ॥ आणिजगमिश्रेंहीआद्य ॥ तेंचितयाचें
बंध ॥ तेंचितया ॥ ७७ ॥ ह्यणोनिजैसाअससीतैसया ॥ तुझेनमनतुझियापायां ॥ ह्यणोनिमू
लायाग्रायइया ॥ श्लोकाचीसंगती ॥ ७८ ॥

मूलायाग्रायमध्यायमूलमध्याग्रमूर्त्तये ॥

क्षीणाग्रमूलमध्यायनमःपूर्णायशंभवे ॥ ५ ॥

अन्वय ॥ मूलायनमः ॥ अग्रायनमः ॥ मध्यायनमः ॥ मूलमध्याग्रमूर्त्तयेनमः ॥ क्षीणाग्रमूल
मध्यायनमः ॥ अस्यार्थः ॥ अहोविश्वाचेंजेंमूळजाण ॥ जेणेंविश्वघोतिलेंपरिपूर्ण ॥ त्यामूळरूपा

स्निग्धमन ॥ तेणेंचिकरी ॥ ७९ ॥ तेमूळींजरीपाहिजेकांहीं ॥ तेथेंविश्वचिनिदिसेपाहीं ॥ तयामूळ
 रूपाचेठायां ॥ मूळरूपेंचिनमों ॥ ८० ॥ मगत्यामूळरूपाचाचिविलासु ॥ विश्वहामध्यदेशु ॥ भासो
 निजगनिवासु ॥ शोभलातोचि ॥ ८१ ॥ मगतयाविश्वरूपाईशातें ॥ सर्वतःपाणिपादातें ॥ मूर्धाटे
 विलातन्हींत्यातें ॥ तेणेंचिनमों ॥ ८२ ॥ अहोसहस्रमूर्धातोचि ॥ सहस्रपादेंहीतयाचींचि ॥
 एवंनमनकरितानव्हेचि ॥ वाडीयेथें ॥ ८३ ॥ स्मृतिः ॥ यथायथावभासोयःशिवपवेतिपश्यति ॥
 तथातथामहाभावंभजतेयत्नतस्तुसः ॥ १ ॥ यथायथाप्रथापुंसःस्वयमेवव्यवस्थिता ॥ तथातथानु
 संधानंस्वभावेनैवपूजनं ॥ २ ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ जेंजेंहेंभासमान ॥ तेंशिवेंचिशिवरूपपूर्ण ॥
 हेंजाणिजेजैखूण ॥ तेंशिवभजनयत्ननिका ॥ ८४ ॥ किंवाजेंजेंकांहींआचरण ॥ तेथेंअनुश्रुतआत्म
 कळाचिजाण ॥ तेंचितेथीलअनुसंधान ॥ स्वभावेपूजनतेणेंचितया ॥ ८५ ॥ एवंमध्यरूपविश्व
 त्मया ॥ नमनतेणेंचिहोतसेतया ॥ आतांअग्ररूपास्वामियां ॥ अग्ररूपेंचिनमों ॥ ८६ ॥ अहोमू
 ळरूपजोनिष्कळु ॥ तेथेंमध्यमांगाचानलगेमळु ॥ मूळरूपेंचिसरळु ॥ अग्रहीदावी ॥ ८७ ॥
 अगामुळींचिनविकरोनिपाहीं ॥ मध्यजोभासविलाकांहीं ॥ तेणेंलिपलाचिनाहीं ॥ शेवटगेला
 ॥ ८८ ॥ अहोमुळींचिजेनिजखूण ॥ तेचशेवटींनिवडलीजाण ॥ ह्यणोनिमूळासीनसंडोन ॥
 दाखविलेंअग्र ॥ ८९ ॥ एवंमूळमध्यअग्रजरीएक ॥ तेथेंमध्यचिकायआणीक ॥ हेंदेखिजेकौतुक ॥
 मूळाचिपासीं ॥ ९० ॥ एवंमूळमध्याग्रजेंकांहीं ॥ तेंस्वरूपमात्रचिकींपाहीं ॥ एवंस्वसंवेद्या
 च्याठायीं ॥ नकरितांचिनमन ॥ ९१ ॥ अहोविश्वअसतचिविश्वनाहीं ॥ ह्यणोनिमूळमध्याग्र
 केठायीं ॥ सांपडलातयासीपाहीं ॥ तेणेंचिनमों ॥ ९२ ॥ आतांतेणेंचितयासीनमन ॥ येथेंहरप
 लेंनम्यनमितेपण ॥ स्वरूपेंविलोपासीजाण ॥ देखिलेंनाहीं ॥ ९३ ॥ एवंइत्यादिनिरूपणेंकरून ॥
 आणिगुरुकृपाअवलोकन ॥ न्याहाळितांस्वानुभवखूण ॥ ऐसेंजालें ॥ ९४ ॥ जेंवस्तूसीपालट
 नाहीं ॥ काळत्रयींएकचिपाहीं ॥ दृष्ट्वात्रदृष्टीवीणकांहीं ॥ असेनायेथें ॥ ९५ ॥ तेथेंमूळमध्याग्र
 तोकवण ॥ वस्तुसर्वकाळपरिपूर्ण ॥ सत्यानंदचिद्वन ॥ स्वरूपमात्र ॥ ९६ ॥ तेथेंमूळमध्याग्र
 हेंचित्र ॥ नसोनिवस्तुएकिचिन्मात्र ॥ येथेंनम्यनमनासीपात्र ॥ दुजेंनाहीं ॥ ९७ ॥ अहोऐसिये
 वस्तुच्याठायीं ॥ मूळमध्याग्रकेउतेंपाहीं ॥ ह्यणोनिक्षीणाग्रमूळमध्यहेंकांहीं ॥ दाविलीखूण
 ॥ ९८ ॥ ऐसेंदृष्ट्वात्रदृष्टेपण ॥ नमनतयाचेंचितयाजाण ॥ ह्यणिजेप्रत्ययाचीखूण ॥ प्रत्ययो
 होये ॥ ९९ ॥ परंतुप्रत्ययासीनयेनवेपण ॥ नविकरेदृष्ट्वात्रदेखणीखूण ॥ अहोयेथीलपूर्णत्वीं
 जाण ॥ वोहटचिनपडे ॥ १०० ॥ ह्यणोनि नमःपूर्णायशंभवे ॥ अहोजरीशंभूचिपरिपूर्ण ॥ तरीनम
 नीकेंचेंदुजेपण ॥ कलपांतींओघजाण ॥ निवडेकेवीं ॥ १ ॥ तींओघाचेअगमनेंवीण ॥ तेणेंतोअसे
 पूर्ण ॥ तेवींनमनकेलेनिवीण ॥ आनंदरूप ॥ २ ॥ आनंदरूपासीहानीनाहीं ॥ तेंचिनम्यनमिते
 वीणनमनकांहीं ॥ किंबहुनाप्रत्ययरूपींचिपाहीं ॥ प्रत्ययोअसे ॥ ३ ॥ एवंमूळमध्याग्रींहीकरून ॥
 त्याचेंचितयासीनमन ॥ किंवामूळमध्याग्रतेहीवीण ॥ स्वतांचिनम्य ॥ ४ ॥ तस्मात्कोणहेहीद
 शेसीजाण ॥ आपुलियासुखासीविलक्षण ॥ नहोनगुराराजपूर्ण ॥ नांदतुअसे ॥ ५ ॥ येथेंदशा
 भेदनाहीं ॥ आत्मासर्वकाळसरिसाचिपाहीं ॥ आतांयाचेंजेंनमनकांहीं ॥ तेथेंचिअसे ॥ ६ ॥ एवं
 श्लोकार्थविवरण ॥ श्रीनित्यानंदेंदाविलीखूण ॥ तेंयथामतीनेंजाण ॥ स्पष्टकेलें ॥ ७ ॥ अहोरवि
 होऊनिनिमित्त ॥ निपजतजेंकर्मजात ॥ तेथेंजेवींनलिपत ॥ रविप्रकाशु ॥ ८ ॥ श्रुतिः ॥ सूर्यो
 यथासर्वलोकस्यचक्षुर्नलिप्यतेचाक्षुषैर्बाह्यदोषैः ॥ एकस्तथासर्वभूतांतरात्मानलिप्यतेलोकदुः
 खनबाह्यैः ॥ इति ॥ ह्यणोनिश्रीमन्नित्यानंदता ॥ हेंजेंकांहींबोलतांआतां ॥ येथेंन्यूनअथवापु

र्णता ॥ माझीचमजकडे ॥ ९ ॥ श्रीनित्यानंदघनबोलला ॥ तेथेंहापरिहारहीविरोनिगेला ॥
 आतांनिमालियाबोला ॥ कडसणीकाय ॥ ११० ॥ आतांश्लोकार्थहागहन ॥ याचेंसविलासेंविव
 रण ॥ करितांप्रथावसान ॥ येथेंचिहोंपाहे ॥ १११ ॥ पुढेंभाषापदविलासे ॥ अष्टशतावधिवि
 शेषे ॥ महाराजेंधातलीअसे ॥ अमृतपव्हे ॥ ११२ ॥ हेंज्ञानमात्रचिअमूर्त ॥ आपोआपज्ञानमंत ॥
 तेंज्ञानेश्वरशब्दख्यात ॥ लोकींईयें ॥ १३ ॥ तेथीलकरावयाउपलचण ॥ लाहोनिनित्यानंदावलो
 कन ॥ जाहलेंअवर्धकल्याण ॥ शिवरूपचिमज ॥ १४ ॥ आतांशिवरूपकलोळ ॥ होतांनभंगे
 नित्यानंदजळ ॥ तेंअवधारितीदयाळ ॥ सज्जनवृद्धें ॥ १५ ॥ त्याचींसच्चिदानंदपदेंसुंदरें ॥ तेथें
 जडावेंमाझेनिप्रीतिशिरें ॥ जेणेंमीचिहोऊनिअवतरें ॥ सच्चिदानंदु ॥ ११६ ॥ इतिश्रीअनुभवामृ
 तविवरणेनित्यानंदसुतविरचितेश्लोकपंचकविवरणंसमाप्तम् ॥

॥ ओंनमोभगवतेवासुदेवाय ॥

आतांश्रीनित्यानंदचरणसरोन ॥ कीजेलभाषापदेंविवरण ॥ जेथेंनित्यानंदपूर्ण ॥ सुखावलाअसे ॥

ऐसींहेनिरुपाधिकें ॥ जगार्चींजियेंजनकें ॥

तेवंदिलींभियांमूळिकें ॥ देवोदेवी ॥ १ ॥

मागीलश्लोकार्थानुसंधानें ॥ एकार्थेंजेद्विवचनें ॥ देवोदेवीजगत्कारणें ॥ उपाधिरहि
 तें ॥ १ ॥ यालागींहेचिआर्थें ॥ वंदिलींभियांप्रसिद्धें ॥ येथेंदिसतसेवचनविरोधें ॥ अशंके
 ठावो ॥ २ ॥ जेथेंअर्थुजरीएकचिजाण ॥ तरीकासयायेथेंद्विवचन ॥ आणिउपाधिसंबंधानये
 वोन ॥ जगत्कारणेंकैसीं ॥ ३ ॥ किंवानिरुपाधिकेंजरीअसतीं ॥ तरीवंदनायोग्यकैसींहोतीं ॥
 आणिवंदिलींऐसीउक्ति ॥ बोलिलासेमूळीं ॥ ४ ॥ किंवाउपाधिसंबंधेंवीण ॥ येथेंकैसंगडलें
 वंदन ॥ वंदिताचिकैसेन ॥ उमटलायेथें ॥ ५ ॥ ऐसेंसद्गुरुरूपादसरोन ॥ कीजेलकांहींएकविव
 रण ॥ नातरीगुरुकृपाचिआपण ॥ आपणादाखवी ॥ ६ ॥ प्रस्तुतदोघेंतेकोणकोण ॥ हेंतंवपा
 होंविवरून ॥ मगतेणेंचिअन्वयेंपरिहरण ॥ आक्षेपपावे ॥ ७ ॥ निखळजेंद्विजाण ॥ जेंकींस
 च्चिदानंदघनपरिपूर्ण ॥ आपणयाआपण ॥ नित्योपलब्धे ॥ ८ ॥ येथेंसत्तेंसत्ताजाण ॥ चिद्
 ह्यजेसिद्धज्ञान ॥ यादोहींसीनिपटून ॥ भेदुचिनाहीं ॥ ९ ॥ एवजेंअभेदसुख ॥ तोचिआनंद
 देख ॥ एकचित्रिवाचक ॥ स्वसुखेंगमे ॥ १० ॥ जोकींनित्योदयप्रकाशु ॥ तोचिसत्ताज्ञानसहचा
 सु ॥ प्रकृतिआणिपुरुषु ॥ संज्ञाहेचि ॥ ११ ॥ ज्ञानज्ञानत्वानसंडी ॥ ह्यणोनिसत्तेसीनपडेसवडी ॥
 अपरस्परतेचींगोडी ॥ अंगींचअसे ॥ १२ ॥ सत्तासदत्वानसंडी ॥ तेज्ञानाचीचपरवडी ॥ हेअंगी
 चोंगोडी ॥ अंगींचअसे ॥ १३ ॥ जेवींशुभ्रत्वासीद्रवत्वासी ॥ दुर्गधींगोडीतेतंवसरिसी ॥
 तेवींसत्ताप्रकाशासी ॥ आनंदुएकु ॥ १४ ॥ हेंपदत्रयपरीसुखस्वाद ॥ जेंकींसर्वदास्वसंवेद्य ॥
 हेंवचनमात्रचिद्वं ॥ निद्वंत्वे ॥ १५ ॥ जेकींआपुलीउपलभ्यता ॥ तेंचिक्षेयतोचिज्ञाता ॥
 तेंचिकार्यतोचिकर्ता ॥ प्रकृतिपुरुषतातेंईतुलीचि ॥ १६ ॥ भोक्ताचिभोक्तृत्वेंमांडे ॥ तरीचभो
 ग्यभोक्तृत्वघडे ॥ प्रकृतिपुरुषत्वरोकडें ॥ जाणोनिधेई ॥ १७ ॥ जेवींसागरुचिकलोळझाला ॥
 होऊनिभोगीकलोळमाळा ॥ तेवींआपेआपमांडला ॥ द्विधारूपें ॥ १८ ॥ असोआपुलेनिलोपें
 वीण ॥ अव्यक्तचिजालेंभासमान ॥ त्याभासींचउमटलेंजाण ॥ भोग्यभोक्तृत्वपेसें ॥ १९ ॥
 असोतेंजेकांहींज्ञान ॥ तेंनहेंआपलेनवीण ॥ एवंप्रकृतिआणिपुरुषपण ॥ आपेआपु ॥ २० ॥
 येथेंभेदतंवनाहींजाला ॥ आपलीयारूपाआपणभाळला ॥ ह्यणोनिप्रकृतिपुरुषयाबोला ॥ पात्र

जालें ॥ २१ ॥ एवंएकपणानव्हेचिहरासु ॥ त्याएकपर्णीदुजाआभासु ॥ जगाचाहीनिवासु ॥ हाचिसंधि ॥ २२ ॥ येथेंजेंसत्तारूप ॥ तेंजाणापुरुषस्वरूप ॥ आणिजाणिवेचेंपडप ॥ तेंचि प्रकृतिजाणा ॥ २३ ॥ आपआपणियांजाणणें ॥ हेंएकचिपरीदोनवचनें ॥ अतएवनिरुपाधिकें कारणें ॥ जगार्चीहेचि ॥ २४ ॥ एकासीजाणवळेंएक ॥ हेंगणितेनसींअनेक ॥ जगतेंकायआणी क ॥ याहूनिअसे ॥ २५ ॥ पाहतांआपणाकडे ॥ आपेआपुभेदुमांडे ॥ त्याभेदींचसांपडे ॥ ज गाचामागु ॥ २६ ॥ आपणयानखंडोने ॥ आपेआपभोग्यभोक्तेपण ॥ ज्ञेयआणिज्ञातेपण ॥ तेंही ऐसें ॥ २७ ॥ असोजेंदृश्यजात ॥ तेंआपणचिद्रष्टामांडत ॥ आपलाआपणहोत ॥ ज्ञाताभोक्ता ॥ २८ ॥ ह्मणोनितपाधिसंबंधानयेवोन ॥ आपेआपउपाधिजाण ॥ आणिनविकरोनिचिकारण जाण ॥ जगाचेंहेचि ॥ २९ ॥ आतांभासलाहीउपाधिजाण ॥ नमोडेचिनिरुपाधिकखून ॥ हेंजाण वतांजाणतेपण ॥ वेगळेंनुरे ॥ ३० ॥ येथेंमावळलेंमींतूण ॥ हेंचियेथीलवंदन ॥ शिवहोवोनि शिवार्चन ॥ तेंहेऐसें ॥ ३१ ॥ आपलाप्रत्ययेप्रत्ययासीअसे ॥ हेंवचनपडेभेदभडसे ॥ आतांजेंजे भेदासारिखेंभासें ॥ तेंसत्ताज्ञान ॥ ३२ ॥ एवंहेचिआद्यें ॥ वंदिलींयेणेंचिआनंदें ॥ आतांमागु तीविशदें ॥ विवरूंतेचि ॥ ३३ ॥

जोप्रियुचिप्राणेश्वरी ॥ उलथेआवडीचेसरोभरी ॥

चारुस्थळींएकाहारी ॥ एकांगाचा ॥ २ ॥

जोप्रियुचिर्कीप्राणेश्वरी ॥ ह्मणजेपुरुषचिप्रकृतिअवधारी ॥ सच्चिदत्वेजेकुसरी ॥ बोलिली मार्गें ॥ ३४ ॥ दोंपणेंरूपायेती ॥ तेआवडीचपुरती ॥ परीनिजात्मैक्यस्थिती ॥ भंगलीचनाहीं ॥ ३५ ॥ निजावडीकरून ॥ पुरुषचिआवगेप्रकृतीपण ॥ अथवाआवडेजरीपुरुषपण ॥ तरीआई तांतोचि ॥ ३६ ॥ सत्ताविचारूंजातां ॥ तंवज्ञानमात्रचित्तस्वता ॥ ज्ञानमात्रविचारितां ॥ स त्तामात्र ॥ ३७ ॥ आतांहेजेदोन्हीप्रकार ॥ तोआवडीचाचिवेव्हार ॥ येन्हवींदोनीनहोनसाचा र ॥ सुखमात्रएक ॥ ३८ ॥ एवंदोन्हींप्रकारीं ॥ आवडीचीसरोभरी ॥ कांजेनिजात्मसत्ताउणी पुरी ॥ कधींचिनव्हे ॥ ३९ ॥ जेवींकापुराचारवा ॥ उजाळवेंघेईजेवेहां ॥ तरीपरिमळाचा ठेवा ॥ हालवेना ॥ ४० ॥ अथवामृदुत्वींचाडधरी ॥ तन्हींपरिमळाचीसरोभरी ॥ एवंदोही प्रकारीं ॥ सरिसाचिपाडू ॥ ४१ ॥ तेवींप्रकृतिपुरुषप्रवाहीं ॥ आवडीसीचूकीनाहीं ॥ भल तैसींउलथतांही ॥ एकीचकडे ॥ ४२ ॥ जरीइयाविलासरीती ॥ आवडीसीहानीहोती ॥ तरी कायमागुती ॥ इयाकौतुकाची ॥ ४३ ॥ सत्तेसीसत्तात्वाचीआवडी ॥ तेचिचिद्रूपाचीपरवडी ॥ चिद्रूचिदत्वानसंडी ॥ सत्तेचेनिबळें ॥ ४४ ॥ आवडीह्मणजेआनंदु ॥ जेणेंसच्चिदत्वनव्हेभेदु ॥ दोहींपरीस्वादु ॥ आनंदाचा ॥ ४५ ॥ असोआवडीचीयासरोभरी ॥ आपआपणास्वीकारी ॥ त्याआनंदामाझारीं ॥ दुसरेंनाहीं ॥ ४६ ॥ जाणावेंभोग्यभोक्तृत्वाचीयेपरी ॥ परीचारुस्थळींए कएकतेंहारी ॥ ह्मणजेनिजानंदींनुरेउरी ॥ दुसरेयाची ॥ ४७ ॥ चारुस्थानह्मणजेभोग्यस्थान ॥ जेंकींउत्तमआनंदसदन ॥ जेथेंभोगींदुजेपण ॥ हारपोनजातें ॥ ४८ ॥ अहोआवडीचपुरतें ॥ नावेकदुजेपणभासोयेतें ॥ परीभोगींसांठवतें ॥ एकएकामाजी ॥ ४९ ॥ जेवींनटियानारीवेषें नटे ॥ तैनारीपणेचिप्रकटे ॥ पुरुषत्वहीआटे ॥ आपुलेंचिपोटीं ॥ ५० ॥ सर्वेचिरायाचेंसोंगसं पादी ॥ तैनारीरूपाचीअवधी ॥ शेवटदोनींनहोनत्रिशुद्धी ॥ बहुरूपीमात्र ॥ ५१ ॥ तेवींचि आवडीचीयासरोभरी ॥ उलथतांतीईयेकुसरी ॥ परीभोगतंवनिर्दारीं ॥ त्यांचाचितयां ॥ ५२ ॥

अथवासाखरेचियाख्खापुरुषां ॥ भोगतरीसाखरेचसरिसा ॥ ह्यणोनभोगींनुरेचिठसा ॥ दुजेप
णाचा ॥ ५३ ॥ एकएकातेंगिळूनी ॥ साखरेचीचसाखरेधणी ॥ तेवींउभयतांजातीहारपोनी ॥
आनंदींइयें ॥ ५४ ॥ तेप्रकृतिनव्हेनापुरुष ॥ कोणीएकसुखविलास ॥ भोगतयाचाचितयास ॥
दुसरेवोण ॥ ५५ ॥ आतांपुरुषाचीप्रकृति ॥ तोपुरुषचिहोयेनिश्चितींनिगुती ॥ किंवाप्रकृतिमि
सैपती ॥ आपलाचिआपण ॥ ५६ ॥ स्वरूपासीपालटूनव्हे ॥ आणिस्वसंवेद्यताहीराहे ॥ तरी
आपलाभोगहोये ॥ आपणासी ॥ ५७ ॥ आपलाआपणभोग ॥ येथेंदिसतीदोनीभाग ॥ परी
स्वरूपअभंग ॥ भंगेनापै ॥ ५८ ॥ येविषयींआणीकवचन ॥ भोग्यभोक्तृत्वभेदेवीण ॥ हाअभिप्रा
यसुचोन ॥ बोलिलाअसे ॥ ५९ ॥

आवडीचेनिवेगें ॥ एकएकातेंगिळिताहेअंगें ॥

कींद्वैताचेनिपांगें ॥ उगळितेंअहाती ॥ ३ ॥

आपलाआपणभोग ॥ तेंद्वैताचापडेपांग ॥ परीआवडीचाअंगीवेग ॥ तोभेदातेंग्रासी ॥ ६० ॥
आवडीचेंअवश्यकपण ॥ आवडेआपणयाआपण ॥ परीभेदासीगिळून ॥ घडतसेभोगु ॥ ६१ ॥
येथेंजोदिसेउभयभागु ॥ तोद्वैतबुद्धीचापांगु ॥ वास्तव्यअभंग ॥ भंगेनाकर्धी ॥ ६२ ॥ द्वैतबु
द्धीभेदभासे ॥ तोवास्तवींपावलानसे ॥ वाउगाचिदिसेविलासे ॥ आपुलेनी ॥ ६३ ॥ एवंप्रक
पणनविसंचोन ॥ उगेंचिउमटेद्वैतभान ॥ मागुतेंनलगतांक्षण ॥ हारपोनिजाये ॥ ६४ ॥ आपुलें
चआपणाअंग ॥ नावेकजालाद्वैतभाग ॥ तोनिजांगींचसांग ॥ गिळितीभेदु ॥ ६५ ॥ मगएकप
णाचातर्कहोये ॥ तोहीतैसाचिनराहे ॥ आवडीचावेगुआहे ॥ अनादिपेसा ॥ ६६ ॥ ह्यणो
निभेदेकरिपाहतां ॥ आपलीहेतोसुखरूपता ॥ तेंसुखेंतत्त्वता ॥ वाउगाभेदु ॥ ६७ ॥ एवंप्र
हाजोप्रकृतिपुरुषवाडु ॥ तोभेदनव्हेनाअभेदु ॥ पुढलीयेपदींविशदु ॥ ऐसैचिबोले ॥ ६८ ॥

जेंएकचिनव्हेएकसरें ॥ दोघांदोनीपणनाहींपुरें ॥

काईनेणोंसाकारें ॥ स्वरूपेंजियें ॥ ४ ॥

स्वसंवेद्यतेचाविलासु ॥ जोहाप्रकृतिपुरुषभासु ॥ येथेनिर्झीराअवकाशु ॥ घडेनाकर्धी ॥ ६९ ॥
हेएकचिह्यणोंएकसरें ॥ तरीभावितेनियेथेंदुसरें ॥ ह्यणोनिद्विधात्वचिखरें ॥ तरीतेंहीनव्हे ॥ ७० ॥
स्वरूपींहाभेदनाहीं ॥ आणिभासलातरीतेथेंचिपाहीं ॥ आतांह्यणावेंकैसेकायी ॥ वेगळेंकिंवा
एक ॥ ७१ ॥ स्वतंत्रजरीदुजेंअसतें ॥ तरीदुसरेंचिह्यणोंयेतें ॥ एवंप्रकानेकापरोंतें ॥ स्वरूपमात्र
चिहें ॥ ७२ ॥ अथवाकेवळवाचारंभण ॥ तेथेंपुरतेंनाहींद्विधापण ॥ किंवादोहींचेंपेक्यपण ॥
वचनविलासूचि ॥ ७३ ॥ आतांजेंसत्ताज्ञान ॥ तेंएकलेंचिन्मात्रपूर्ण ॥ ह्यणोनिस्वरूपेंसंचली
जाण ॥ ह्यणितलीअसींतीं ॥ ७४ ॥ याप्रकृतिपुरुषांचेनिप्रवाहें ॥ जरीस्वरूपसंचलेंआहे ॥ तरी
स्वरूपींसहजचिनसाहे ॥ द्विधात्वअथवाएकपण ॥ ७५ ॥ नातरीप्रकृतिपुरुषाचेनिआकारें ॥
स्वरूपेंचिअसतींसाकारें ॥ संचलेंअसेस्वाकारें ॥ स्फुरद्रूपएक ॥ ७६ ॥ स्वरूपेंचिअसतींसा
कार ॥ तेथेंकैचाआतांआकार ॥ एककिंवाद्वैताकार ॥ वाचारंभण ॥ ७७ ॥ तेथेंनसाहेएकपण ॥
आतांद्वैतवाचारंभण ॥ ह्यणोनिपुरतेंनाहींद्विधापण ॥ द्वैतभासासी ॥ ७८ ॥ अहोस्वरूपींचसा
कारअसे ॥ तेंआलेंचिनाहींआकारदशे ॥ आकारेंसीचअसे ॥ निराकारवस्तु ॥ ७९ ॥ सुखेंचिसु
खातेंभोगितां ॥ वाउगीभेदाचीवार्ता ॥ परीयाभेदेकरितत्त्वता ॥ एकपणनफुटें ॥ ८० ॥

कैसीस्वसुखाचीआळुकीं ॥ जेंदोनीपणाभिळोनिएकीं ॥
नेदितीचिकवतुकीं ॥ एकपणाफुटो ॥ ५ ॥

वाचारंभणत्वंकरून ॥ उमटतेंएकींचद्विधाभान ॥ तन्हींस्वरूपींभेदहीजाण ॥ सर्वथानये
॥ ८१ ॥ ॥ संमतिः ॥ ॥ अतःसर्वेविकाराश्चवाचाकेवलमास्तिकाः ॥ अस्तीत्यारभ्यतेनामध्येय
मात्रंहितत्सदा ॥ ॥ ब्रह्मगीतायां ॥ ॥ अहोआपुलीयेजेसुखरूपता ॥ जेणेंभासतसेसद्वयता ॥
त्याद्वैतत्वेतरीसुखतां ॥ नसंडितीकर्धीं ॥ ८२ ॥ कांजेंस्वसुखींचेंआळुकेपण ॥ ह्यणोनिस्वुखासी
नसंडितीजाण ॥ यालागींउमटलियाहीद्वैतभान ॥ एकपणनफुटें ॥ ८३ ॥ कांजेंसुखमात्रचिस्व
रूप ॥ त्याचाजन्हींनवेलोप ॥ तरीभेदाचेंपडप ॥ भासतचिमृषा ॥ ८४ ॥ एवंप्रकृतिकिंघापुरुष
पण ॥ येथेंसुखाचिएकिखूण ॥ बोलिलानफुटेह्यणोन ॥ एकींएक ॥ ८५ ॥ आतांजगदाभासेंही
जाण ॥ नघडेऐसेंदोघलेपण ॥ पुढिलेहीपदींऐसीखूण ॥ दाविलीअसे ॥ ८६ ॥

हाठावोवरीवियोगभेडें ॥ जेंबाळजगाएवढें ॥
वियालीपणनमोडें ॥ दोघलेपण ॥ ६ ॥

अंगींचेसुखरूपतेकरून ॥ नभंगेयेथींचेंएकपण ॥ आणितेणेंचिसुखेंजाण ॥ द्विधात्वउमटें ८७
एवंस्वस्वरूपभोगजाण ॥ तेंचिहेंदोघलेपण ॥ किंबहुनास्वसंवेद्यखूण ॥ निर्देशिलीवेदें ॥ ८८ ॥
आपलाठावजोसुखघन ॥ तोसांडितांभीतिजाण ॥ कांजेंसुखाचेंअळुकेपण ॥ सर्वदायासी ॥ ८९ ॥
ह्यणोनिहेंदोघलेपण ॥ सर्वदानभंगेजाण ॥ कांजेंवास्तववियोगभेडपण ॥ सर्वदायासी ॥ ९० ॥
ह्यणोनिभासविलियाहीजगभान ॥ नखंडेयाचेंदोघलेपण ॥ ह्यणिजेजगमिशेंहीजाण ॥ स्वरूप
भोगस्वरूपासी ॥ ९१ ॥ तसाजगाचेउपक्रमलयीं ॥ यांसीअन्यथाहोणेंनाहीं ॥ पुढेंहीईयेचवि
षयीं ॥ बोलतुअसे ॥ ९२ ॥ अथवायादोघांचेंएकपण ॥ येथवरीनुलुंधीजाण ॥ जेंयेवडेंजग
भान ॥ यापासाव ॥ ९३ ॥ तन्हींयासीभेदुनाहीं ॥ एकतेंचिसंचलेंपार्हीं ॥ एवंजगभासतांही ॥
सत्यत्वनसें ॥ ९४ ॥

आपुलीयेअंगींसंसारा ॥ देखिलीयाचराचरा ॥
परीनेदितीचितिसरा ॥ झोकलागो ॥ ७ ॥

आपुलेनिचसुखेंजाण ॥ जगद्रूपेंमांडतीआपण ॥ परीहेदोघेआणियाहून ॥ तिसरेंएकजग ९५
हेंयेथेंनसेकांहीं ॥ मूर्ळीयासीभेदुनाहीं ॥ तेथेंतिसरियाजगासीपार्हीं ॥ वाडीकोठें ॥ ९६ ॥
यासीजेंहेंपण ॥ तेंचिजगाचेंजगपण ॥ यासीनाहींद्विधात्वपण ॥ तेंजगचिकेंचें ॥ ९७ ॥ नातरी
हेंजगचित्र ॥ तेंयांचेंचिकौतुकमात्र ॥ वास्तव्यचिन्मात्र ॥ विखुरलेंनाहीं ॥ ९८ ॥ एवंआपला
आपणभोग ॥ इतुकेंचिचिन्मात्रहेंजग ॥ नभंगेअभंग ॥ एकपणयांचें ॥ ९९ ॥

जयांएकसत्तेचेंवैसणें ॥ दोघांएकाप्रकाशाचेंलेणें ॥
जेअनादिएकपणें ॥ नांदतीदोधें ॥ ८ ॥

एकसत्तेचेंवैसणेंह्यणिजे ॥ जयाचेंएकचिवास्तव्यजाणजे ॥ एक्याचप्रकाशेंयेईजे ॥ रूपा
सीजिहीं ॥ १०० ॥ स्वरूपप्रकाशरूपपरिपूर्ण ॥ तेणेंचिप्रकाशेंसत्ताजाण ॥ ह्यणोनिप्रकाशाची
खूण ॥ प्रकाशासीवेद्य ॥ १ ॥ असोपीतताआणिकाठिण्य ॥ रूपासीआलेंएकचिसुवर्ण ॥

तेवीयाउभयांसीलेणेंजाण ॥ एकाप्रकाशाचें ॥ २ ॥ दोघेंपेशींजाणवतीं ॥ परीअनादिपकेंचि
असतीं ॥ एवंउभयपणेंसतीं ॥ उभयेंईयें ॥ ३ ॥

भेदुलाजोनिआवडी ॥ एकरसींदेतबुडी ॥

तोभोगावयाठावकाढी ॥ द्वैताचाजेथें ॥ ९ ॥

यासीउभयपणनाहीं ॥ परीआवडीअन्यथानाहींपाहीं ॥ यालागींभेदुचिनसेकाहीं ॥ परीआ
नंदघनतानचुके ॥ ४ ॥ आवडीचेनिविलासें ॥ भेदाचाहीतर्कहोतसे ॥ परीदुसरेठायींचेचि
नसे ॥ ह्यणोनिलाजिलाभेदु ॥ ५ ॥ येथेंभेदहोऊनिदेशधडी ॥ एकरसींदेऊनिबुडी ॥ भेदला
जोनिआवडी ॥ तेंहेंऐसें ॥ ६ ॥ एवंभेदेवीण ॥ विलासेसत्ताज्ञान ॥ स्वरूपींचाभोगजाण ॥
स्वरूपासीचकांहीं ॥ ७ ॥ येथेंभोग्यभोक्तृत्वनिपटूननसे ॥ द्वैतकोठेंचनुमसे ॥ ठावनलगतां
चिअसे ॥ गहनचिगहन ॥ ८ ॥ तेंसत्तारूपचिज्ञान ॥ ज्ञानतंवसत्तारूपचिपरिपूर्ण ॥ ह्यणोनि
एकएकावीण ॥ असोंचनशकती ॥ ९ ॥

जेणेंदेवेंसंपूर्णदेवी ॥ जियेवीणकांहींनातोगोसावी ॥

किंबहुनाएकोपजीवी ॥ एकएकांचीं ॥ १० ॥

देवीजेज्ञानघन ॥ तेपुरुषेंसीचिअसेपरिपूर्ण ॥ ह्यणिजेसत्तेवीणज्ञान ॥ असोंचिनसकें ॥ ११० ॥
अहोहेंवहुकायेबोलोंजाण ॥ सत्ताह्यणिजेनिखळज्ञान ॥ तेंज्ञाननसतांसत्तापण ॥ सत्तेसीकेंचें
॥ ११ ॥ ह्यणोनिईयेंदेवीवीण ॥ गोसावीतोकिमात्मकजाण ॥ किंबहुनायेथेंदुजेपण ॥ कोटून
आणावें ॥ १२ ॥ ह्यणोनदेवीचेंजेदेवीपण ॥ तेंस्वतापुरुषेंचिअसिजेजाण ॥ आतांपुरुषऐसीजे
खून ॥ तेदेवीचिअघवी ॥ १३ ॥ अहोज्ञानासीनाहींखंडण ॥ तेंज्ञानाचेअंगींपुरुषपण ॥ आतांपु
रुषजोसत्तारूपजाण ॥ तेंज्ञानमात्रचि ॥ १४ ॥ असोद्रष्ट्याच्याअंगींद्रष्टेपण ॥ हेंचिसत्ताहेंचि
ज्ञान ॥ येथेंएकोपजीविकाजाण ॥ कायआणावीलागे ॥ १५ ॥ हाजोभेदवाचारंभण ॥ यासीए
कचिअसेजीवन ॥ ह्यणोनिएकोपजीविकाजाण ॥ आईतीचिअसे ॥ १६ ॥ यासीपरस्परतानाहीं ॥
तरीएकोपजीविकाचिपाहीं ॥ अथवाएकएकेंवीणएकही ॥ असोंनसकती ॥ १७ ॥ अहोपरस्पर
तानसोन ॥ आपुलीगोडीआपण ॥ भोगिताभासजाण ॥ दोंपणाचा ॥ १८ ॥ मगपरस्परतेआ
वडती ॥ तेगोडीचिहोयत्रिजगती ॥ एवंस्वरूपसुखातेंपाहतीं ॥ अवघेंजग ॥ १९ ॥

कैसामेळूआलागोंडिये ॥ दोघेंनमातींजगींइयें ॥

कींपरिमाणूंहीमार्जीउवायें ॥ मांडलींअहार्तीं ॥ ११ ॥

स्वरूपींसोनिसवडी ॥ आपेंआपवाढविलीगोडी ॥ त्यागोडीचिमार्जीयेव्हडी ॥ जगाचीर
चना ॥ १२० ॥ अहोजगद्रूपेंतेचिहोतीं ॥ सेखींजगींहीनसांठवतीं ॥ जगासीठायींठेवतीं ॥ वेगळे
पणें ॥ २१ ॥ जेवींसागरतरंगुजाला ॥ त्यांतरंगासीआधारसागरचिघडला ॥ तेवींभास्यभासक
तेभरला ॥ याचाचिमेळु ॥ २२ ॥ अहोजगहीआपणचिजालीं ॥ आणिभोगावयाआपणचिउरलीं ॥
एवंजगदाभासेथेकुलीं ॥ जगाऐसींनव्हेतीं ॥ २३ ॥ ह्यणोनिहेचिपरमाणुजाली ॥ परीपरमाणूंमा
जीनाहींसंकोचली ॥ यांच्याथोरपणासीनाहींआली ॥ हानीकांहीं ॥ २४ ॥ अहोथोरपणतैसंचि
असोन ॥ परिमाणूहींजालींआपण ॥ एवंसाक्षसाक्षित्वपण ॥ तेंगोडीचपुरतें ॥ २५ ॥ स्वरूपींन

पडोनसवडी ॥ वाढविलीचिगोडी ॥ तेगोडीचजगायेव्हडी ॥ होऊनिठेली ॥ २६ ॥ एवंपर
स्परैवीण ॥ जगतेकिमात्मकजाण ॥ ऐसीचकांहींखूण ॥ पुढेहीबोले ॥ २७ ॥

जिहींएकएकेंवीण ॥ नकीजेतृणाचेंहीनिर्माण ॥

जीयेंदोधेंजीवप्राण ॥ जियादोवां ॥ १२ ॥

याचापरस्परानुभाव ॥ तोचिजगाचाहीठाव ॥ जरीपरस्परतावाव ॥ तरीजगहेंकिमात्मक
॥ २८ ॥ ह्यणोनयांचेपरस्परतेवीण ॥ नव्हेंतृणाचेंहीनिर्माण ॥ आणियांचीपरस्परतातंवजाण ॥
आवडीचपुरती ॥ २९ ॥ असोअंगीचेआवडीकरून ॥ एकीचिउठेद्विधाभान ॥ त्यादोघांजणा
वीण ॥ तृणहीपरीजाणरूपातैनधरी ॥ १३० ॥ अहोतृणाचेंहीनिर्माण ॥ नव्हेंयाउभयतांवीण ॥
आणियाउभयांसीतंवजाण ॥ भेदूचिनसे ॥ ३१ ॥ प्रकृतिकिंवापुरुषपण ॥ स्वरूपएकचिआनं
दघन ॥ तेंआनंदेंकरून ॥ आवडेप्रकृति ॥ ३२ ॥ त्याप्रकृतीचेंसुख ॥ तेंचिपुरुषत्वयेथेंदेख ॥ त
स्मात्एकउन्मेख ॥ उभयांभावांसी ॥ ३३ ॥ परीउभयांसीनाहींउभयपण ॥ दोघेंहीदोघांजीव
प्राण ॥ ह्यणिजेयांचेंकारण ॥ हेचिअसती ॥ ३४ ॥ प्रकृतीचेंजीवन ॥ पुरुषेंसीप्रकृतिजाण ॥
आणिपुरुषत्वासीकारण ॥ पुरुषचिप्रकृतीसहित ॥ ३५ ॥ तस्मात्हेकांतुकांमिनी ॥ निपटचि
नव्हतीसिणानी ॥ येथेंकार्यकारणताझणी ॥ लेखियायोकां ॥ ३६ ॥ एवंएकचिउन्मेषु ॥ प्रकृति
तोचिपुरुषु ॥ स्वसंवेद्यतेचाभासु ॥ भासतीदोघे ॥ ३७ ॥ येरयेराकारणह्यणार्वां ॥ तरीपरस्पर
ताहोआवी ॥ एवंपरस्परतेवीणअधर्वां ॥ शोभतीदोघें ॥ ३८ ॥

घरवातेंमोटकींदोघें ॥ जैंगोसावीसेजेरिघे ॥

दंपत्यपणेंजागे ॥ स्वाभिणजिं ॥ १३ ॥

घरवातह्यणिजेजगडवाळ ॥ तेंनामरूपमात्रकेवळ ॥ पाहतांतयाचेंमूळ ॥ तंवअवघाप्रकृति
पुरुषयोगु ॥ ३९ ॥ ह्यणजेकेवळनामरूपात्मक ॥ परीस्वरूपेंजेंसत्तात्मक ॥ तेथेंनाहींआणीक ॥
त्याहूनिदुजें ॥ १४० ॥ तेथेंआपुलाभोगजोभोगितां ॥ तोचिपतीतेचिपतिव्रता ॥ याचेचअंगींजग
त्रयता ॥ विलासलीअसे ॥ ४१ ॥ ह्यणोनजगअवघें ॥ तेमोटकींचिदोघें ॥ आणिइयेतोसर्वांगें ॥
स्वरूपेंचिसंचली ॥ ४२ ॥ आतांहेस्वरूपचिजरीसंचलें ॥ तरीजगहेंकोठूनआलें ॥ हेंचिजग
पेंसंझणतिलें ॥ कोणेंदोघें ॥ ४३ ॥ तरीस्वरूपींस्वरूपभोग ॥ सर्वदाअसेअभंग ॥ येथेंचिज
गाचामाग ॥ उमटतअसें ॥ ४४ ॥ एकेंचिएकासीजाणतां ॥ भेदाचातर्कजालाआतां ॥ भेदनव्हें
तत्त्वता ॥ परीनामभेदु ॥ ४५ ॥ त्यानामीतर्कलेंरूप ॥ तेंचिजगाचेंस्वरूप ॥ नभंगोनिचिद्रूप ॥
नावेकजालें ॥ ४६ ॥ अहोएकींअनेकता ॥ तेईतुलीचीजाणावीआतां ॥ प्रकृतिआणिपुरुषता ॥
तेंहेंचि ॥ ४७ ॥ सत्तारूपजोपुरुषु ॥ त्यासीआपुलेंज्ञानसौरसु ॥ ज्ञानसेजजाणिजेसु ॥ हेंचि
येथें ॥ ४८ ॥ अहोहाजगदाभासु ॥ तोज्ञानाचाचिविलासु ॥ जैज्ञानीनिदिध्यासु ॥ पुरुषेंकेला
॥ ४९ ॥ वैभवन्याहाळूंलागला ॥ तेंपुरुषप्रकृतिस्थजाला ॥ स्वसेजेंपहुडला ॥ विलासेंआपुले
॥ १५० ॥ तेंसत्ताआणिज्ञान ॥ हेंज्ञानरूपचिजाण ॥ दंपत्यपणेंआपण ॥ स्वाभिणीचनांदे ॥ ५१ ॥
असोप्रकृतीसीतादात्मता ॥ पुरुषपावलाचिअसतां ॥ तन्हींप्रकृतिअंगेंजागतां ॥ पुरुषचिअसे
॥ ५२ ॥ ह्यणोनपुरुषसहवर्तमान ॥ प्रकृतिचिजागतसेजाण ॥ तेंहेंचिद्विलासजन ॥ भासलें
असे ॥ ५३ ॥ एवंस्वरूपनविसंचोन ॥ आपेआपद्विधाभान ॥ तेंचिहेंचिद्विलासजन ॥ प्रकृति
पुरुषत्व ॥ ५४ ॥ परीस्वामीचेनिद्रालुपर्णी ॥ जागीचनिद्रिस्तस्वामिणी ॥ आणिस्वामीचेजा

गेपर्णी ॥ स्वामीचजागे ॥ ५५ ॥ एकजागें एकनिजेले ॥ ऐसेभागयेथेंनाहींपडिले ॥ ह्यणोनिनि
द्रारूपेंसंचले ॥ स्वरूपचिजागे ॥ ५६ ॥ एवंहेनिद्रानाजागृती ॥ किंवापुरुषनाप्रकृति ॥ ऐसैं
जगचिर्कांस्वरूपस्थिती ॥ मांडलीअसे ॥ ५७ ॥ एवंहेदंपत्यपण ॥ स्वरूपासीनसोनिखंडण ॥
स्वरूपचिपरीविश्वभान ॥ विलासतअसे ॥ ५८ ॥ स्वरूपअन्यथानहोऊनी ॥ उमटलीप्रपंचा
चीखाणी ॥ तेणेंचिपावलेफिरोनी ॥ पाहिजेजरी ॥ ५९ ॥ पहावेंतवतेंचिपाहीं ॥ अवघेंएकसरें
चिनाहीं ॥ ऐसैंपुढेंहीकाहीं ॥ बोलतुअसे ॥ १६० ॥

यादोघांमाजीयेखादें ॥ विपायेउभजलेंहोयनिदे ॥

तरीघरवातगिळूनिसुधें ॥ कांहींनाकरी ॥ १४ ॥

ह्यणिजेअनुभवाचीखूण ॥ दोहींचाअर्थएकचिजाण ॥ दृझात्रदृष्टेपण ॥ प्रकटचिप्रकटे
॥ ६१ ॥ तेंकेंचाहाविश्वपक्ष ॥ केंचायाचाअध्यक्ष ॥ केंचाबंधकेंचामोक्ष ॥ स्वानुभवपटी
॥ ६२ ॥ निद्रानाजागेपण ॥ येपरीचीनिद्रिस्तेजाण ॥ आतांजागेंहीहोआवयाचीखूण ॥ दोहीं
चीएकी ॥ ६३ ॥ एवंनिद्रेहीमाजीपाहीं ॥ जागणेंहालवलेचिनाहीं ॥ आणिजागृतेंचिकाहीं ॥
जागेंहीहोणें ॥ ६४ ॥ प्रपंचाचेंभान ॥ आणिस्वरूपाचेंज्ञान ॥ हेंपूर्वापरतेनवीण ॥ विलासेपें
॥ ६५ ॥ अहोप्रकृतिआणिपुरुषपण ॥ तेंहीईयेचिपरीजाण ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ नव्हेबोळि
जेपेसी ॥ ६६ ॥ आशंका ॥ मागिलेनिरोपणेंकरून ॥ घडलेंकींऐसैंजाण ॥ प्रकृतिआणिपुरुष
पण ॥ अनादिअढळ ॥ ६७ ॥ कांजेंप्रकृतिचिजागृतजाण ॥ जेंपुरुषसहवर्तमान ॥ हेंचिनिद्रिस्त
पण ॥ पुरुषीआलें ॥ ६८ ॥ येथेंपुरुषजन्हींनिजेला ॥ तन्हींदोहींसीएकजाला ॥ आतांजागा
जोजाला ॥ तोहीप्रकृतिसहित ॥ ६९ ॥ एवंप्रपंचाचेंभान ॥ तेथेंसत्ताआणिज्ञान ॥ आणिस्थ
रूपीअवस्थान ॥ तेंहीयेणेंसीचि ॥ १७० ॥ एवंहेदोन्हीभाग ॥ स्वरूपीदिसतीअभंग ॥ तरीयाभे
दाचेंचिनांवजग ॥ अढळजालें ॥ ७१ ॥ इयेआशंकेनिरुत्तर ॥ पुढेंओवीसविस्तर ॥ तेंएकतु
चतुर ॥ महानुभाव ॥ ७२ ॥

दोहोंअंगांचीअढणी ॥ गिवसीतआहातीएकपर्णी ॥

जालीभेदाचीयावाहाणी ॥ आधाधीजियें ॥ १५ ॥

स्वरूपजेंआनंदघन ॥ तेथेंआनंदभरेंचिकरून ॥ सत्ताआणिज्ञान ॥ उमटलींअंगें ॥ ७३ ॥
ह्यणोनिदोन्हीअंगेंमिळोन ॥ स्वरूपमात्रचिसंपूर्ण ॥ हेभेददृष्टीवांचून ॥ अंगेंकेंचीं ॥ ७४ ॥
अन्यथानव्हेजेंज्ञान ॥ सत्तातेंईतुलीचिजाण ॥ येथेंभेदनिपटून ॥ मूर्लीचिनाहीं ॥ ७५ ॥ ह्यणो
नभेदाचीआटणी ॥ तेगिवसावीएकपर्णी ॥ जेंएकेअर्थीदोन्हीं ॥ वचनविलास ॥ ७६ ॥ तोभे
दकैसेनआतां ॥ अर्थाचीयाएकात्मता ॥ आतांभेदाकडूनियाहतां ॥ भेदुचिदिसे ॥ ७७ ॥ दोंभागीं
एकसिद्ध ॥ तरीसहजचिअर्धअर्ध ॥ एकचिविविध ॥ भासोंलागे ॥ ७८ ॥ पाहतांवस्त्राचीघडी ॥
नाथिलीपदराचीचपरवडी ॥ विचारितांआंतीलघडी ॥ नाडळतीतें ॥ ७९ ॥ तेवींपहातांवचनाची
यासवा ॥ भेदुचिदिसेअघवा ॥ तियाभेदाचारिगावा ॥ अंतरींनाहीं ॥ १८० ॥ ह्यणोनिअर्थाची
येएकपर्णी ॥ वचनभेदगेलापुसोनी ॥ कांजेंएकार्थानचुकोनी ॥ विविधतादावी ॥ ८१ ॥ हा
आपुलीयेविलासें ॥ स्वरूपस्वभावअनादिअसे ॥ येथेंभेदाचेंपिसें ॥ निर्मूळअघवें ॥ ८२ ॥
आतांहेप्रकृतिपुरुषें ॥ सुखाडलींचिदैकरसें ॥ ह्यणोनिकोणेहीदशे ॥ भेदावलींनाहीं ॥ ८३ ॥
याउभयांमाझरीं ॥ नाहींभेदाचीकुसरी ॥ पुढेंहीईयापरी ॥ बोलतअसे ॥ ८४ ॥

विषो एकएकांचीं जियें ॥ एकमेकांचीं विषयीं जायें ॥
जियें हीं दोघीं सुखियें ॥ जियें दोघें ॥ १६ ॥

आपलीया आपणा आवडी ॥ तेजालीभेदासांगडी ॥ विषयीं विषयोपरवडी ॥ वर्तलीतेथें ॥ ८५ ॥ मुळींचे आवडी करून ॥ भासलें जें आवडलेपण ॥ त्यासी हीं आवडे जाण ॥ आपुलें मूळ ॥ ८६ ॥ आतां हे ह्यणों काई ॥ येथें मुळावांचून आणीक नाहीं ॥ परंतु एकत्व नमोडे चिपाहीं ॥ विषयीं विषयत्व ॥ ८७ ॥ आवडीचा विषय जाण ॥ आवडीच होय आपण ॥ येथें विषयत्व दोघां जाण ॥ आणि विषयी हीं दोघें ॥ ८८ ॥ जेवीं दीपप्रकाशी प्रभेसी ॥ कीं प्रभादीपातें प्रकाशी ॥ तेवीं उभयें विषयें उभयासी ॥ आणि विषयी हीं उभयें ॥ ८९ ॥ एवं भोगितां आपणया आपण ॥ येथें भेद तो वाचारंभण ॥ स्वरूपसर्वदा पूर्ण ॥ विलासतसे ॥ १९० ॥ जैसें फ्रीडत आहे जळीं जळ ॥ तैसाहा स्वरूप सुखरोळ ॥ येथें भेदाचा विटाळ ॥ कधीं हीं नलगे ॥ ९१ ॥ एवं सत्ता प्रकाशाकांहीं ॥ अणुमात्रभेदुनाहीं ॥ पुढें ईये विषयीं ॥ बोलतु असे ॥ ९२ ॥

स्त्रीपुरुषनामभेदें ॥ शिवपण एकलें नांदे ॥
जगसगळें अधाधें ॥ पणें जिहीं ॥ १७ ॥

शिवशक्तिहे अर्धअर्ध ॥ मिळोन एकलें एकवटे जगविशद ॥ ते भागके वळनामभेद ॥ वांचू निशिवपणचि एकलें ॥ ९३ ॥ निखळ स्वरूपचि जें कांहीं ॥ तें सत्चिन्मात्र प्रवाहीं ॥ एकें चि पदें दों ठाई ॥ नामासी आलें ॥ ९४ ॥ एवं दों नामीं एक अर्थ ॥ परंतु शिवपणचि एकनांदत ॥ नातरी एक प्रत्ययें होत ॥ चित्सत्तात्मत्वं ॥ ९५ ॥ स्वरूप जें सुखघन ॥ तें चित्सदत्त्वं चि परि पूर्ण ॥ आपणया आपण ॥ सदा प्राप्त ॥ ९६ ॥ कां जें निरंतर ज्ञानमात्र कांहीं ॥ त्यासी कदाही लोपनाहीं ॥ ह्यणऊन सच्चिद्रूप पाहीं ॥ वचनासी आलें ॥ ९७ ॥ ऐसें सच्चिन्मात्र जें कांहीं ॥ तें स्व संवेद्यतेचे प्रवाहीं ॥ आपणचि आपणासी पाहीं ॥ देखतें जालें ॥ ९८ ॥ तें आपलाचि प्रत्यये प्रकाश ॥ तो चि जगमिसें जाला दृश्य ॥ आणि द्रष्टा ही पुरुष ॥ आपणचि जाला ॥ ९९ ॥ अहो आपलीये आवडीचे कोडे ॥ द्रष्टें चि जालें दृश्यया पुढें ॥ आपुलीये अंगीं येव्हडें ॥ दाखविलें जग ॥ २०० ॥ त्या आपणया आपण पाहतां ॥ रूपासी आली प्रकाशता ॥ जेथून हे जगता ॥ विस्तार आली ॥ १ ॥ एवं एकविध जालें द्विविध ॥ ह्यणोनि बोलिलें अर्धअर्ध ॥ परी द्रष्टृत्वासी भेद ॥ लागलानाहीं ॥ २ ॥ जन्हीं भासली येव्हडी सुष्टी ॥ तन्हीं दोघांची एकचि दृष्टी ॥ ह्यणोनि जगदाभासे तुटी ॥ दृष्टत्वानये ॥ ३ ॥ जेवीं अग्निशिखाविधि ॥ परी अग्निचि एकुनुसधा ॥ तेवीं नामरूपहावा ह्यधंदा ॥ वांचूनि चि द्विलासजग ॥ ४ ॥ जगासी नाहीं जाणितलें ॥ तें ज्ञानमात्रचि संचलें ॥ जगासी जाणोनि ही उरलें ॥ ज्ञानमात्रचि ॥ ५ ॥ एवं जाणती येवळे ॥ प्रकृति पुरुषत्वरूपा आलें ॥ मागें पुढें एकुलें ॥ वस्तुमात्र ॥ ६ ॥ ह्यणोनि भेद जो दिसतसे कांहीं ॥ तोचि स्वरूपाच्याचि ठायीं ॥ वांचूनि जगहें तं वपाहीं ॥ चि द्विलास एकु ॥ ७ ॥ आतां प्रकृति पुरुषाचे निमित्तें ॥ एकचि दृष्टदों ठायीं वसे ॥ मग समरसोनी भासे ॥ सगळें जग ॥ ८ ॥ एवं सत्ता ज्ञानमिळोन ॥ एकलें शिवत्व सुखघन ॥ आणि हें चि प्रकृति पुरुष होऊन ॥ विलासलें जग ॥ ९ ॥ असो याद्वयाचें मिस ॥ सांडूनि जाई जेयथार्थत्वास ॥ तरी शिवशक्ति जगया भेदास ॥ ठावकेंचा ॥ २१० ॥ ह्यणोनि नावेक विलासिया होई जे ॥ तें शिवशक्ति त्वें एकें चि नां दिजे ॥ आणि

येथूनिचिजगनिपजें ॥ आवडेतैसैं ॥ ११ ॥ आतांजरीद्वंद्वाचेंमिसकेलें ॥ तरीएकत्वनाहींभंगलें ॥ दोहींमिळोनिरचिलें ॥ एकलेंजग ॥ १२ ॥

दोंदांडींएकिश्रुति ॥ दोहींफुलींएकिदृति ॥ दोंहोंदिवींदीप्ती ॥
एकिचिजेवीं ॥ १८ ॥ दोंहोंटींयेकिगोठी ॥ दोंडोळांयेकिदिठी ॥
तेवींदोघीजिहींसृष्टी ॥ एकिचजेवीं ॥ १९ ॥

श्रुतिदोंदांडींसज्जूनी ॥ जेवींपकुचिवाजेध्वनी ॥ गायकासीगायनीं ॥ सुखातेंकरी ॥ १३ ॥
अथवादोंपुष्पींमकरंदु ॥ परंतुएकुचिजेवींसुगंधु ॥ किंवादोंदीर्पींअभेदु ॥ प्रकाशएकु ॥ १४ ॥
अथवाअधोर्ध्वअधरद्वंद्व ॥ मिळोनिउठिलाजोशब्द ॥ त्याशब्दींतंवअधरभेद ॥ देखिलानाहीं ॥ १५ ॥
किंवाअवलोकितांदोंलोचनीं ॥ दिठीएकिचितेदेखणी ॥ तेवींप्रकृतिपुरुषमिळोनी ॥ एकलीसृष्टी ॥ १६ ॥
एवंसृष्टीच्याठायीं ॥ विचारितांभेदनाहीं ॥ येथेंद्रष्टृत्वावांचूनिकांहीं ॥ अर्थतानसे ॥ १७ ॥
हेंदेखतयाचेंकवतुक ॥ नदेखतांअवघेंचिनिरर्थक ॥ जेवींसांठविजेसुख ॥ सुखाचिमाजीं ॥ १८ ॥
आतांहेप्रकृतिपुरुषें ॥ भेदेंवीणबोलअसे ॥ वास्तव्यअनारिसैं ॥ जालेंचिनाहीं ॥ १९ ॥
कांजेंएकाकीविकारहीन ॥ तेथेंजगसंभवुचिनघडेजाण ॥ आतांसंभविलेंचिवीण ॥ विलासविलेंअसे ॥ २० ॥
तोविलासमिसकरून ॥ भोगीआपणयाआपण ॥ पुढेंहीनिरूपण ॥ ऐसैंचिअसैं ॥ २१ ॥

दाऊनिदोनीपण ॥ एकरसाचेंआरोगण ॥
करीतआहेमेहुण ॥ अनादिजें ॥ २० ॥

स्वस्वरूपाचीउपलब्धी ॥ स्वरूपींचिअसेअनादी ॥ हाचिभेदाचासंधी ॥ एकरसजाला ॥ २२ ॥
तोचिठावोईयांदोवांसी ॥ रसुचिआलारसासी ॥ दोघांसीहीआरोगणासी ॥ एकुचिजाला ॥ २३ ॥
एवंआपुलीयेआवडीकरून ॥ एकिचिभासेउभयपण ॥ जगअथवाशिवपण ॥ सेविताती ॥ २४ ॥
उभयपरीहीजाण ॥ नचुकुएकरसाचेंआरोगण ॥ कांजेंस्वरूपअन्यथाजाण ॥ कधींचनव्हे ॥ २५ ॥
स्वसंवेद्यतेंचीअनादिखूण ॥ एकहोत्सातेंदंपत्यपण ॥ एकएकावीण ॥ कधींचनसे ॥ २६ ॥
हेचविषयींनिरूपण ॥ पर्दींपुढलेजाण ॥ तेहीदाविजेलेखूण ॥ अवधानदीजे ॥ २७ ॥

जेस्वामीचीयासत्ता ॥ वीणअसोननेणेपतिव्रता ॥
जियेवीणसर्वकर्ता ॥ कांहींनाजो ॥ २१ ॥

एवंहेंदंपत्यपण ॥ जेवींसत्ताप्रकाशखूण ॥ एकएकावीण ॥ असोंचिनसकती ॥ २८ ॥
चिदत्वाचेनिविलासैं ॥ सत्ताचिस्वयेंप्रकाशे ॥ ह्यणोनिपतिव्रतेचेनिमिसैं ॥ पतीचिनांदे ॥ २९ ॥
आतांजेंनाहींभेदमान ॥ सत्तामात्रस्वरूपजाण ॥ तर्हींप्रकाशहीन ॥ हेंतंवनघडे ॥ २३० ॥
एवंप्रकाशहीनसत्तानाहीं ॥ प्रकाशतंवअविनाशचिपाहीं ॥ ह्यणोनिएकएकावीणकांहीं ॥ असोंचिनशकती ॥ ३१ ॥
सर्वकर्त्ताईश्वर ॥ हाप्रकृतीचापसरु ॥ आणिईश्वरावीणवेव्हारु ॥ तियेचानचले ॥ ३२ ॥
प्रपंचाचेंमान ॥ तेंज्ञानमात्रविलासमान ॥ तितुकेंहीज्ञानभरून ॥ सत्ताचिविलासे ॥ ३३ ॥
तेसत्तेच्याठायीं ॥ प्रपंचनिपदूननाहीं ॥ तर्हींज्ञानांशुपाहीं ॥

लोपलानसे ॥ ३४ ॥ एवंपतीपतिव्रता ॥ नसोनपरस्परता ॥ दावितीवत्सलता ॥ अंगि
च्याअंगी ॥ ३५ ॥

जेंकींभतारारचेंदिसणें ॥ भतारुजियेचेंअसणें ॥

नेणीजतीदोधेंजणें ॥ निवडुजियें ॥ २२ ॥

स्वरूपैस्वरूपासीदेखणें ॥ तेथेंआलेंप्रकाश्यप्रकाशपणें ॥ त्यादेखणीयाचेनावजाणें ॥ प्रकृ
तिपेसैं ॥ ३६ ॥ तेंतंवअधिष्ठानेंवीणनाहीं ॥ ह्यणोनिजियेचेंअसणेंअधिष्ठानचिपाहीं ॥ ह्यणि
जेअधिष्ठानेंवीणकांहीं ॥ अर्थुचिनघडे ॥ ३७ ॥ एवंपुरुषपुरुषत्वस्फुरण ॥ तेंचियेथेंप्रकृति
पण ॥ स्फुरणतंवपुरुषैवीण ॥ कदानघडे ॥ ३८ ॥ तस्मात्प्रकाशआणिसत्ता ॥ स्वरूपैया
सीविचारितां ॥ चढेविचाराचीयाहाता ॥ एकुचिअर्थु ॥ ३९ ॥ प्रभेवीणसूर्यतोकायी ॥
सूर्यावीणप्रभाजेंवीनाहीं ॥ सत्ताप्रकाशाकांहीं ॥ ऐसाचिअर्थु ॥ २४० ॥ किंघहुनाहेंबोला
बोलावें ॥ वांचूननिस्वरूपमात्रचिअघवें ॥ विचारासीतंवनफवे ॥ निवडूंजातां ॥ ४१ ॥ ह्यणा
लप्रकृतिपुरुषाहूनिनिरालें ॥ एकअधिष्ठानअसेसंचलें ॥ तेंपुरुषयेणेंबोलें ॥ बोलिलकैसैं ॥ ४२ ॥
तरीप्रकृतिस्वजेंपुरुषपण ॥ तेंचितियेचेंअधिष्ठान ॥ प्रकृतिनसतांअधिष्ठान ॥ कोणाचेंतें ॥ ४३ ॥
तस्मात्प्रकृतीसीअधिष्ठान ॥ निर्गुणचिजालेंसगुण ॥ त्यानिर्गुणाचीपाहतांखूण ॥ अवघें
तेंचि ॥ ४४ ॥ तेंअधिष्ठानकोणहाचेंनव्हे ॥ तेथेंअणुहिअणुत्वनलाहे ॥ कल्पांतजळींजेवींसोये ॥
ओघाचीनलगे ॥ ४५ ॥ एवतेंचिअसोनिचलें ॥ प्रकृतिपुरुषत्वचिलें ॥ किंवानिर्विशेषकों
दलें ॥ तेंचिएक ॥ ४६ ॥ ह्यणोनिप्रकृतिपुरुषावेगळीक ॥ कोणहेंकाळेंनाहींदेख ॥ किंवहुना
प्रकृतिएकपुरुषएक ॥ ऐसैंकींनाहीं ॥ ४७ ॥ आतांतर्काचीमिरवणी ॥ शब्देंकेलीशिणोनि ॥
परीनिवडूंजातांज्ञणी ॥ निवाडुहोये ॥ ४८ ॥

गोडीआणिगुळु ॥ कापूरआणिपरिमळु ॥

निवडूंजातांपांगुळु ॥ निवाडुहोये ॥ २३ ॥

गुळींगोडतेंकाई ॥ कापूरिकापुरपरिमळेंवीणनाहीं ॥ आतांनिवडूंजातांपाहीं ॥ निवडेलकै
सैं ॥ ४९ ॥ तैसैंएकाअर्थालागून ॥ उभयसंज्ञाकेलीजाण ॥ जैसीउदकींदाविलीखूण ॥ द्रवत्वा
ची ॥ २५० ॥ तेथेंउदकत्वआणिद्रवपण ॥ निवडूंजातांनिवडीकोण ॥ तेवींसत्ताआणिज्ञान ॥
स्वरूपमात्रजें ॥ ५१ ॥

समग्रहीदीप्तिघेतां ॥ जेवींदीपुचियेहाता ॥

तेंवींजियेचियातत्वता ॥ शिवुचिलाभे ॥ २४ ॥

जेवींसमग्रहीदीप्ती ॥ निर्झारितांकेवळदीपज्योति ॥ तेवींनिर्झारितांप्रकृति ॥ शिवचिलाभे
॥ ५२ ॥ दीपावेगळेंकांहीं ॥ दीप्तिस्थानीअर्थुनाहीं ॥ तैसैंपुरुषावेगळेंपाहीं ॥ अवघेंचिमिथ्या
॥ ५३ ॥ असोदोनामैकरून ॥ संज्ञाएकचिजाण ॥ इयेचविषयआन ॥ पुढेंहींबोलें ॥ ५४ ॥

जैसीसूर्यांमिरवेप्रभा ॥ प्रभेसूर्यत्वचिगाभा ॥

तैसीभेदगिळीतशोभा ॥ एकचिजे ॥ २५ ॥

प्रभाआणिरवि ॥ निवडूंजातांनिवडेजेवीं ॥ प्रकृतिपुरुषातेवीं ॥ नाहींउभयतां ॥ ५५ ॥

प्रभाजरीनाहीं ॥ तरीसूर्यह्यणावातोकाई ॥ सूर्यावीणपाहीं ॥ प्रभातेकिमात्मक ॥ ५६ ॥ तोजै सादोंनामीएकअर्थ ॥ तैसाहाशिवशक्तिसंकेत ॥ येथेंभेदतोपैलाडिलमात ॥ वांचूनिअभेद वस्तु ॥ ५७ ॥ किंबहुनापैलाडिलह्यणावयाकांहीं ॥ अर्थताआढळतनाहीं ॥ वस्तुप्रकाशासी कांहीं ॥ नेमुचिनघडे ॥ ५८ ॥ तेथेंद्वैताच्चैमिसकरून ॥ अभेदचिशोभायमान ॥ पुढिलीयापर्दी जाण ॥ ऐसंचिबोले ॥ ५९ ॥

कांबिबप्रतिबिबाद्योतक ॥ प्रतिबिबबिबाअनुमापक ॥

तैसंद्वैतमिसेंएक ॥ बरवतअसे ॥ २६ ॥

प्रतिबिबाबिबनाहींव्यालें ॥ किंवास्वतंत्रनाहींआलें ॥ एकत्वनभंगोनिभलें ॥ दोहींसींशोभे ॥ २६० ॥ अथवाबिबाश्रयजालें ॥ प्रतिबिबरूपाआलें ॥ तन्हींप्रतिबिबीअनुमानिलें ॥ मुख्यबिबा सी ॥ ६१ ॥ प्रतिबिबासीपाहतां ॥ मुख्यबिबाचीचआस्तिक्यता ॥ एवंदेखतदेखतवृथा ॥ भेद भान ॥ ६२ ॥ तस्मात्प्रतिबिबाचेनिमिसें ॥ मुख्यबिबचिमिरवतसे ॥ तैसंभेद्वैवीणविलासे ॥ स्वरूपमात्र ॥ ६३ ॥ दृष्टात्रजेंद्रप्रेषण ॥ तैस्वप्रकाशेंकरून ॥ आपणयासीचआपण ॥ देखोंला गे ॥ ६४ ॥ बिबप्रतिबिबन्याये ॥ एकैचिदिसतीउभयें ॥ परीएकपणनव्हे ॥ अनारिसेएथें ॥ ६५ ॥ असोबिबआणिप्रतिबिब ॥ हेकेवळदृष्टीभांव ॥ दोहींवीणस्वयंभ ॥ बिबमात्र ॥ ६६ ॥ पहातांचित्शक्तीचापवाडु ॥ उमटेसद्रूपाचाउजियेडु ॥ आतांदोहींसीनिवाडु ॥ कैसेनिहोये ॥ ६७ ॥ एवंदोघांचैमिस ॥ वांचूनिएकप्रकाश ॥ परीदोंपणाचाविलास ॥ अभेदचिदावी ॥ ६८ ॥ स्वसंवेद्यत्वाचीखूण ॥ आपेआपप्रकाश्यप्रकाशकपण ॥ एकत्वनमोडोन ॥ विलास तसे ॥ ६९ ॥

सर्वशून्याचानिष्कर्षु ॥ जियावाईलाकेलापुरुषु ॥

जेणेंदाडुलेनिसत्ताविशेषु ॥ शक्तिजाली ॥ २७ ॥

हैसर्वहीजेथेंनाहीं ॥ तैसर्वशून्यह्यणजेपाहीं ॥ निःसंदेहचिपाहीं ॥ निश्चयोऐसा ॥ २७० ॥ तैकारणनव्हेनाकार्यें ॥ ज्ञातेंनव्हेनाज्ञेये ॥ ध्यातेंनव्हेनाध्येये ॥ स्वरूपमात्र ॥ ७१ ॥ तैस्तब्धन व्हेनाचळण ॥ क्रियानाउगेपण ॥ ज्ञाननव्हेनाअज्ञान ॥ ज्ञप्तिमात्र ॥ ७२ ॥ विशेष्यविशेषणातीत ॥ सामान्यनव्हेनाअद्भुत ॥ असोपुरुषत्वनघडेतेथ ॥ नानारीनव्हे ॥ ७३ ॥ तेनिजशक्तिविला सें ॥ सर्वहीआपणहोतसे ॥ आणिसर्वातींवसे ॥ सर्वनहोऊनी ॥ ७४ ॥ ह्यणोनिसर्वशक्तिमंत ॥ पुरुषऐसैत्यासीचिह्यणजेत ॥ स्वशक्तीसींनंदत ॥ अकुंठितपणें ॥ ७५ ॥ स्वशक्तिह्यणालका ई ॥ जेथेंहैइत्यादिनाहीं ॥ तियेसत्तेच्याठायीं ॥ सत्तात्वजियेचेनी ॥ ७६ ॥ तैजेंकांहींचित्कळा ॥ जेंकांपरमात्मलीळा ॥ तियेसीतोवेगळा ॥ कांहींहीनसे ॥ ७७ ॥ तैचिद्रूपताजरीनाहीं ॥ तरी सत्तातेकैचीठायीं ॥ एवंदोहींसीनसेकांहीं ॥ मित्रभेद ॥ ७८ ॥ आतांयेथूनजेंकांहींविस्तारलें ॥ तैनहोननेणोंजालें ॥ उभयेपक्षेंआथिलें ॥ विलसतअसे ॥ ७९ ॥ जैचिद्रूपत्वदिसेकांहीं ॥ तै स्वरूपत्वसहजचिनाहीं ॥ ह्यणोनिजगहेंजेंपाहीं ॥ असतचिनसे ॥ २८० ॥ तस्मात्कांहींचजें नव्हे ॥ तैस्वलीलापुरुषत्वपावे ॥ आतांलीलाचिकेवींसंभवे ॥ सत्तेवीण ॥ ८१ ॥ आतांसत्ता विशेषजोप्रकाश ॥ तोसत्तावळेंआलाशक्तित्वास ॥ वांचोनिप्रकाशऐसैत्यास ॥ काशेनघडतें ॥ ८२ ॥ असोसत्ताविशेषैजैनित्यज्ञान ॥ तेथेंसत्ताचिनित्यपण ॥ ह्यणोनिदाडुलेनिशक्तिजाण ॥

मत्ताविशेषं ॥ ८३ ॥ तस्मात्सत्ताज्ञान ॥ स्वरूपकेवळभेदहीन ॥ जेंआपणाआपण ॥ सर्वदाउ
पलभ्ये ॥ ८४ ॥ असोपुरुषचिपरमकारण ॥ तोनिजशक्तीचागूण ॥ तोशक्तीसहीकारण ॥ पर
मपुरुषु ॥ ८५ ॥ एवंनमोद्भूतऐक्यत्वाचीखूण ॥ स्वरूपेंचिविलासमान ॥ एकएकावीण ॥ अस
गंचिनघडे ॥ ८६ ॥

जियेप्राणेश्वरीवीण ॥ शिबींहीशिवपण ॥

धारोंनेणेतेंआपण ॥ शिवेघडिली ॥ २८ ॥

हेजरोंद्विधात्वअसती ॥ तरीएकेंवीणएकैरहाती ॥ आतांद्विधात्वनामागुती ॥ वांचूनिस्वरू
पएक ॥ ८७ ॥ प्राणेश्वरीआणिप्राणपती ॥ जैसीप्रभाआणिगभस्ती ॥ कार्यकारणत्वेंअसती ॥
एकरूपत्वं ॥ ८८ ॥ ह्यणोनप्राणेश्वरीवीण ॥ शिवत्वतेंकिलक्षण ॥ आणिप्राणेश्वरीतंवआपण ॥
शिवाचीचघडली ॥ ९९ ॥ जैसीसोनयाचीमूर्ति ॥ तैसीशिवाचीशक्ति ॥ तेथेंभेदाचीउपपत्ति ॥
वचनीदिसे ॥ २९० ॥ नातरीसुवर्णाअंगीकांति ॥ दावीसुवर्णाचीप्रतीति ॥ आणिकांतिसीही
श्विती ॥ सुवर्णेवीणनदिसे ॥ ९१ ॥ एवंप्रकृतिआणिपुरुषपण ॥ एकलींपुरुषेशोभाचिजाण ॥
किवापुरुषेसीआपण ॥ प्रकृतिचिअधवी ॥ ९२ ॥

ऐश्वर्येसीईश्वरा ॥ जियेचेंअंगसंसारा ॥

आपलाहोऊनिउभारा ॥ आपणचिजे ॥ २९ ॥

ऐश्वर्येसीईश्वरपण ॥ हेकेवळशक्तीचेंचिसंसरण ॥ ह्यणिजेप्रकृतिव्यापारलीआपण ॥
ऐश्वर्येसीईश्वरत्व ॥ ९३ ॥ वांचूनईश्वरीईश्वरपण ॥ हेंनघडेसद्रूपत्वेजाण ॥ ह्यणोनिचिछक्ती
चिआपण ॥ विराजतअसे ॥ ९४ ॥ अहोईश्वरत्वीईश्वरत्वहाविकार ॥ यासीसद्रूपीतंवनाहीं
थार ॥ ह्यणोनिअवघाहावेवहार ॥ चिछक्तीचा ॥ ९५ ॥ आतांईश्वरीईश्वरत्वहाविकारनाहीं ॥
मोप्रकृतिअशोकेवीपाहीं ॥ ह्यणोनिहेंआपणासीपाहीं ॥ आपणचिशोभवी ॥ ९६ ॥ अथवाप्रकृ
तीचिअधिप्राण ॥ तेथेंप्रकृतीसीनघडेप्रकृतिपण ॥ ह्यणोनिहेंआपणाकरून ॥ आपणशोभे ॥ ९७ ॥
यांचोनिसद्रूपीपाहीं ॥ असतचिशक्तीनाहीं ॥ ह्यणोनिहेआपलेचठायीं ॥ आपणामिरवी
॥ ९८ ॥ तन्वताईसीकोणपुसे ॥ हेंवेव्हारेंचिविलसतअसे ॥ वास्तव्यअणुहीनसे ॥ ईश्वरेंवीण
॥ ९९ ॥ ह्यणोनिईश्वराच्याठायीं ॥ ऐश्वर्येसीप्रकृतिनाहीं ॥ तेंआपणासीचिपाहीं ॥ शोभवी
आपण ॥ ३०० ॥ एवंअंगसंसाराहेंपद ॥ येथेंवाखाणिलेंहेंद्विविध ॥ व्यापारार्थीएकविध ॥
दुसगंनिपंधार्थ ॥ १ ॥ तस्मात्तात्पर्याथुंऐसा ॥ येथेंभेदनाहींसहसा ॥ आतांभेदाहीसरिसा ॥
अभेदुचि ॥ २ ॥ अहोसत्तेच्याठायीं ॥ ज्ञानमात्रेंवीणअर्थचिनाहीं ॥ त्याज्ञानामार्जीपाहीं ॥
अवघेचिविश्व ॥ ३ ॥ त्याविश्वासहवर्तमान ॥ कोणहीएकजेंज्ञान ॥ तेथेंसत्तेवांचूनजाण ॥
अर्थचिनाहीं ॥ ४ ॥ ह्यणोनसत्तेच्याठायीं ॥ सत्तेवीणदुसरेंनाहीं ॥ हेंअनुभवीपाहीं ॥
जाणतांमूण ॥ ५ ॥ आतांजेंकांहींभासे ॥ तोज्ञानविलासुअसे ॥ पुढेंहीऐसे ॥ बोलतु
असेकी ॥ ६ ॥

पतीचेनिअरूपपणें ॥ लाजोनिअंगाचेंमिरवणें ॥

केलेंजगायेव्हडेंलेणें ॥ नामरूपाचें ॥ ३० ॥

मत्तारूपज्ञापती ॥ तेथेंशक्तीचीअनुपपत्ति ॥ ह्यणोनिनामरूपाचीवायबुंधी ॥ घेऊनिमि

खे ॥ ७ ॥ पतीचेनिअरूपपणें ॥ पतिव्रतेसीनघडेभिरवणें ॥ यालागींवाउगेंचिलेणें ॥ ल्याली
नामरूपात्मक ॥ ८ ॥ अहोमूर्त्तीप्रकृतिपुरुषभागनाहीं ॥ तोनामरूपेपाडिलाठायीं ॥ तरी
नामरूपसहजचिपाहीं ॥ वाचारंभणमात्र ॥ ९ ॥ संमतिः ॥ अतःसर्वेविकाराश्रवाचाकेवल
मास्तिकाः ॥ अस्तीत्यारभतेनामध्येयमात्रंहितत्सदा ॥ १ ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ जगडवाळके
व्हडेंपाहें ॥ परीनामरूपमात्रआहे ॥ वास्तव्यअरूपत्वेसोये ॥ सांडिलीचिनाहीं ॥ ३१० ॥
जेवींअळंकाराचीयापरवडी ॥ कनकासीनाहींघडामोडी ॥ तेवींनामरूपेंतडातोडी ॥ स्व
रूपींनाहीं ॥ ११ ॥ एवंपुहषाचेंअरूपत्वालाजिली ॥ ह्यणोनिरूपाचीहावधरिली ॥ तन्हीं
अरूपेंनाहींसोडिली ॥ आपुलीसीमा ॥ १२ ॥ किंबहुनाहांवहीपुरती ॥ आपणपुरुषाहूनढ
ळती ॥ तरीसाचपणआणिती ॥ जगडवाळायया ॥ १३ ॥ किंबहुनापुरुषींप्रकृतिपण ॥ हेंही
वाचारंभण ॥ तेथेंप्रकृतीचियाकेलियासाचपण ॥ केंचेंयेईल ॥ १४ ॥ एवंएकींदुजेपण ॥
तेंकेवळवाचारंभण ॥ ह्यणूनिआवघयासीजाण ॥ वाचारंभणत्व ॥ १५ ॥

एक्याचाहीदुकाळा ॥ बहूपणाचासोहळा ॥

जियेसदैवेचीयालीळा ॥ दाखविला ॥ ३१ ॥

एकाकीएकपरिपूर्ण ॥ तेंगणावयाकेंचेंदुजेपण ॥ ह्यणोनिदुजेपणेंवीण ॥ एकहीनघडे ॥ १६ ॥
जेवींकल्पांतजळींचेंभरितें ॥ निरोधीआपणचिआपणयातें ॥ तेवींपूर्णपणेंचिस्वरूपातें ॥ स्वरू
पत्वनघडे ॥ १७ ॥ अगाएकपणासीकारण ॥ दुजेपणाचातकुंजाण ॥ तेंनाहींतरीएकपण ॥
एकासीकेंचें ॥ १८ ॥ थिताएकपणाचीयादुकाळा ॥ ठावोकेंचाययाजगडवाळा ॥ परीकाय
कीजेस्वलीळा ॥ वाढलेंइतुकें ॥ १९ ॥ हाकांतेचास्वभावो ॥ परीपुरुषींअवघेंचिवावो ॥ ह्यणा
लपुरुषावेगळाठावो ॥ ईयेसीकेंचा ॥ ३२० ॥ तरीमनोरथाचेंभोजन ॥ याहूनिउपवासकाय
आन ॥ तेवींप्रकृतीनेकेलेंजेंजाण ॥ तेंनाहींनिणें ॥ २१ ॥ मनोरथाचीयापदार्था ॥ असतचिठावो
रिता ॥ तेवींप्रकृतिक्लृयजाता ॥ ठावोचिनलगे ॥ २२ ॥ ह्यणोनिपुरुषींकांहींनसोन ॥ वाढलें
उदंडचिभान ॥ तेंनावेकबोलिलीजाण ॥ प्रकृतिचीलीळा ॥ २३ ॥ ॥ आशंका ॥ ॥ एकपणा
सीनाहींवावो ॥ तेथेंप्रकृतीसीकेंचाठावो ॥ जियाहासावेवो ॥ प्रपंचरचिला ॥ २४ ॥ स्वरूपीं
तरीवाडीनाहीं ॥ स्वतंत्रतरीनघडेचिपाहीं ॥ तरीअसोनकोणेंठायीं ॥ जगातेंरची ॥ २५ ॥
जरीप्रकृतीसीसहवासु ॥ तरीकेंचापांतोनिर्दोषु ॥ जगाचाहीनिवासु ॥ घडेकेवीं ॥ २६ ॥
॥ उत्तर ॥ ॥ तरीचिन्मात्राच्याठायीं ॥ येव्हडेंसंकटतेंकाई ॥ हेंसंकटजेंकांहीं ॥ जडासीच
घडतें ॥ २७ ॥ जडजोपदार्थ ॥ तोनेमिलातैसानेमस्त ॥ स्वतंत्रीकायपाहोत ॥ अघटमान
॥ २८ ॥ आपुलेंअलिप्तत्वनमोडे ॥ अद्रयत्वहीनविघडे ॥ सुखाचेनिसुरवाडे ॥ अविद्येचिघडतें
॥ २९ ॥ अहोचिन्मात्रजेंवस्तु ॥ तेथेंदुसराकायेसाहेतू ॥ सुखावांचोनिमातु ॥ नाहींचतेथें
॥ ३३० ॥ ज्ञानमात्राच्याठायीं ॥ ज्ञानेवीणदुजेंनाहीं ॥ आपणचिआपणासीपाहीं ॥ ज्ञेयज्ञातें
॥ ३१ ॥ येथेंजरीपांहांवैसिजे ॥ तरीपहाणेंचिपाहाणयादुजें ॥ नपाहीजेतरीसहजें ॥ अर्धीचि
नाहीं ॥ ३२ ॥ आतांनपाहिजेजरीकांहीं ॥ तन्हींपहाणयापालटनाहीं ॥ कांजेंपहाणयावीण
कांहीं ॥ अर्थचिनसे ॥ ३३ ॥ दृष्टअसेद्रष्टृत्वेविण ॥ हेद्रष्टेपणाचीचखूण ॥ आणिद्रष्टयासीद्रष्टे
पण ॥ तेंकायआनजालें ॥ ३४ ॥ वायुवायुपणेंनवाजें ॥ तेंकायनाहींतोह्यणिजे ॥ आणिवाजेंतरी
दुजें ॥ होआवेंलागे ॥ ३५ ॥ तेवींदृष्ट्रात्रजेंपूर्ण ॥ तेणेंचित्यासीद्रष्टेपण ॥ तेंद्रष्टेपणेंचिजाण ॥

दृश्यत्वेविलासे ॥ ३६ ॥ त्यादृश्याच्याठायीं ॥ अन्वयोदुसरानाहीं ॥ आपणआपणासीपाहीं ॥ वाढविलेनेणों ॥ ३७ ॥ त्यावाढलयासहीत ॥ दृश्यमात्रइत्थंभूत ॥ तरीसहजचितेथें ॥ दुसरें कैचें ॥ ३८ ॥ ॥ संमतिः ॥ गुणव्यतिकरःकालोनिर्विशेषःप्रतिष्ठितः ॥ पुरुषश्चेदुपादानमात्मानंलीलयासृजेत् ॥ १ ॥ इतिभागवते ॥ ॥ एवंआत्मयाच्याठायीं ॥ आत्मेनवीणदुसरेंनाहीं ॥ ह्यणोनजगअसतांही ॥ वास्तव्यनसे ॥ ३९ ॥ तस्मात्स्वशक्तीचीयालीळा ॥ देखिलायेव्हडा सोहोळा ॥ अन्यथात्यानिराळा ॥ एकपणकैचें ॥ ३४० ॥ जेवींघृतींघृतपणाचीशक्ती ॥ कणि काभासवीकीती ॥ परंतुघृतपर्णीतेगुंती ॥ असेनाकांहीं ॥ ४१ ॥ अथवारविरिंमच्याठायीं ॥ जळाशयोकितीकायी ॥ दिसतीतेशक्तिपाहीं ॥ आणीकाचीआली ॥ ४२ ॥ आणिरविरिंमच्याठायीं ॥ जळबिंदूचास्पर्शनाहीं ॥ तेवींस्वलीळाप्रवाहीं ॥ अवघेंचिघडतें ॥ ४३ ॥ मुळीं शक्तिआणिशक्तिमंत ॥ हेंचिनिवडेनायेथें ॥ तेथेंआणीकाचीमात ॥ मिरवेकाई ॥ ४४ ॥ जे वींवायुआणिवंचळता ॥ किंवारसआणिसार्द्रता ॥ हेशब्दावांचूनितत्वता ॥ अर्थुकैंचा ॥ ४५ ॥ यालागींविलासेंपहातां ॥ वायूच्याठायींअनेकता ॥ तैसेंचिरसींद्रावता ॥ अनेकत्वदावी ॥ ४६ ॥ तैसीप्रकाशाचीसोयी ॥ सत्तेच्याचिठायीं ॥ भासलेंतैहीपाहीं ॥ टवाळअघवें ॥ ४७ ॥ आतांपतीआणपतिव्रता ॥ हेअसत्यजरीउभयता ॥ तरीएकसरेंपहातां ॥ दोन्हीदिसती ॥ ४८ ॥ येसंतवयेथेंनाहीं ॥ एकपणनचुकेकधीही ॥ पुढिलेपर्दीपाहीं ॥ दावितसें ॥ ४९ ॥

अंगाचिधाआटणियां ॥ कांतुउवायाआणिलाजियां ॥

स्वसंकोचेंप्रिया ॥ रूढविलीजेणें ॥ ३२ ॥

अहोप्रकृतीचाभर्ता ॥ प्रकृतिचिदावीतत्वता ॥ आपलियाजीविता ॥ हारवीजे ॥ ३५० ॥ ह्यणिजेसत्येचियेउजरी ॥ प्रकाशाचीकैचीउरी ॥ अवघाप्रकाशभरी ॥ सत्ताचिदाटली ॥ ५१ ॥ जेवींसृदुत्वाचीचाडधरूनी ॥ कापूरस्वीकारिजेकोणहीं ॥ तैशुभ्रत्वाकायहानी ॥ लोपोनि गेली ॥ ५२ ॥ हादृष्टांतजोकांहीं ॥ एकदेशीघेतलापाहीं ॥ स्वरूपतंवनाहीं ॥ आवडलें ऐसें ॥ ५३ ॥ अहोसत्ताह्यणिजेकायी ॥ तरीज्ञानमात्रजेंकांहीं ॥ त्याज्ञानासीलोपनाहीं ॥ तैसत्तेचेंरूप ॥ ५४ ॥ ह्यणोनिसत्तेकडूनपहातां ॥ विलासेंसीज्ञानवृथा ॥ यालागींप्रकृतिआ टतां ॥ प्रकटतापुरुषाची ॥ ५५ ॥ आतांपहातांप्रकृतिप्रवाहीं ॥ उदंडचिवाढलेंकांहीं ॥ तेतं वआणिकैपाहीं ॥ नाहींदाविलें ॥ ५६ ॥ संकोचाचीयेपरी ॥ आपणआपणाआवरी ॥ स्वांगें चिसुंदुरी ॥ मिसेंदावी ॥ ५७ ॥ जेवींवन्हीनैवन्हिशिखा ॥ स्वसंकोचेंदाविलीदेखा ॥ नेणों तैसालेखा ॥ जहालायेथें ॥ ५८ ॥ किंवाबहुरूपीराजाजाला ॥ तैबहुरूपीपणासंकोचला ॥ तैसास्वसंकोचेंदाविला ॥ स्वांगविलासु ॥ ५९ ॥ मुळींजरीपालटनाहीं ॥ तरीभासलेंतेवृ थाचपाहीं ॥ ह्यणोनिरूढविलेंऐसेंकांहीं ॥ बोलिलासेमुळीं ॥ ३६० ॥ स्वसंवेधतेचेनिबळें ॥ ज्ञेयज्ञातेआपणचिजालें ॥ येथेंएकत्रअसोनिसंचलें ॥ दाविलेंद्विधात्व ॥ ६१ ॥ यादृश्यद्रष्टृत्वप्र वाहीं ॥ प्रकृतिरूढविलीपाहीं ॥ वांचूननिष्कळयियेठायीं ॥ अलिप्तचिराहिलें ॥ ६२ ॥ ह्यणोनियापणासीपहातां ॥ दृश्यद्रष्टाऐसेंजाणवतां ॥ याजाणणियाच्यामाथां ॥ प्रकृतिसंज्ञा ॥ ६३ ॥ तैजाणणेंजेणेंजाणवळें ॥ तैप्रगटचिनेणोंलोपलें ॥ वाउगेंचिवाढविलें ॥ नेणोंकिती ॥ ६४ ॥ तैजेंदृश्यद्रष्टेपण ॥ भाझारीतिसरेंएकदर्शन ॥ हेंतिहींगुणांचेचिन्ह ॥ समत्वचिउम टलें ॥ ६५ ॥ मगमहत्तत्वाचीयेबळें ॥ गुणअहंकारकवळिले ॥ होऊनिवेगळालें ॥ वाढवि

लीसृष्टी ॥ ६६ ॥ जेवीं कळोळाचें पांघरण ॥ वेदून उदकीं कळोळभान ॥ तेवीं पुरुषलोपोन ॥
 विटंबणप्रकृतीचें केलें ॥ ६७ ॥ किंवा ज्वाळीं गुंडाळिला वन्ही ॥ वाढविली ज्वाळांची श्रेणी ॥
 तेवीं पुरुषसंकोचोनी ॥ वाढविलें इतुकें ॥ ६८ ॥ तात्पर्यांथुं ऐसाकांहीं ॥ जेंदुसरा अर्थुं चिनाहीं ॥
 एकचि एकपाहीं ॥ भलतैसें विलासे ॥ ६९ ॥ अहोजगदाभासाचिये वेळे ॥ पुरुषासी प्रकृति
 त्वाचे डोहळे ॥ होऊनि भोगीसोहळे ॥ जगदाभासाचे ॥ ३७० ॥ एवं जगदाभासमिसें ॥ प्रगट
 चि प्रगटलें दिसे ॥ त्या प्रगटपर्णीयामार्जीअसे ॥ स्वसंकोचदाखविला ॥ ७१ ॥ एवं नविकर
 तांचि प्रगटलें ॥ अकुंठितपर्णेचिसंकोचलें ॥ किं वहुना हें उमटलें ॥ शब्दीच अघवें ॥ ७२ ॥ ये-
 वीं एकुचि अर्थजोकांहीं ॥ जहालानसेदोंठार्यां ॥ याचें एकपण कधींही ॥ चुकलें नाहीं सर्वथा
 ॥ ७३ ॥ याचें चि दृढीकरण ॥ व्हावयाकरितसे विवरण ॥ तैही आतां लक्षण ॥ सांगिजे लतें
 ऐका ॥ ७४ ॥

जियेतें पहावयाच्या लोभा ॥ चढे द्रष्टृत्वाचिया क्षोभा ॥

जयेतें न देखतु उभा ॥ अंगचिसांडी ॥ ३३ ॥

कांते चिया भिडा ॥ अवलाहो जगाये व्हडा ॥

अंगविला उघडा ॥ जियेवीण ॥ ३४ ॥

द्रष्ट्याचा विलास ॥ तोचि हा प्रकृतिआभास ॥ ये-हवीं अर्थत्वे प्रकृतीस ॥ प्रकृति त्वकेंचें ॥ ७५ ॥
 तिये प्रकृतीचिये सोये ॥ द्रष्टा जें वासपाहे ॥ मग द्रष्टा वाहे ॥ द्रष्टृत्व आपलें ॥ ७६ ॥ अन्य
 था द्रष्टाना दृश्य ॥ कोणही एक विलास ॥ स्वरूपसावकाश ॥ नांदत असे ॥ ७७ ॥ एवं द्रष्ट्या
 चाक्षोभ ॥ तैचि हें प्रकृतिभांव ॥ निराळेंचि स्वयंभ ॥ प्रकृति केंची ॥ ७८ ॥ ह्यणोनि प्रकृतीसी प्र
 कृतिपण ॥ तरीच द्रष्ट्यासी द्रष्टेपण ॥ अन्यथा प्रकृति द्रष्टेवीण ॥ द्रष्टृत्वकेंचें ॥ ७९ ॥ आतां
 क्षोभ अथवा शांतपण ॥ द्रष्टेमात्र अविनाशी जाण ॥ द्रष्ट्याचें द्रष्टेपण ॥ लोपातें नपवे ॥ ३८० ॥
 दृश्याचे हि वेळे ॥ द्रष्टृत्व असे सगळें ॥ दृश्येंसी निराळें ॥ सर्वदा सरिसें ॥ ८१ ॥ एवं दों आभा
 सी जाण ॥ विलासे एकचि खूण ॥ येथें दोनी भागवाचारंभण ॥ सहजचि जालें ॥ ८२ ॥ परंतु
 हा अनादि स्वभाव ॥ अमेदीं भेदभाव ॥ होऊनि ठाव ॥ जगासी केला ॥ ८३ ॥ कांजें सत्यज्ञा
 नानंत ब्रह्म ॥ हें ब्रह्मींचें मुख्यवर्म ॥ त्याज्ञानासी गम्य ॥ आपणचि जालें ॥ ८४ ॥ त्यागम्यागम्य
 कपरिपाटी ॥ वाउगिचि वाढे सृष्टी ॥ नयेतां चितुटी ॥ सत्यत्वासी ॥ ८५ ॥ जेवीं दुग्धार्ची भर
 लीं सांडीं ॥ मधुरतान व्हेकीं ते व्हडी ॥ परंतु द्रवत्वाचिये परवडी ॥ स्वभावोचि ऐसा ॥ ८६ ॥
 तेवीं ज्ञानशक्तीचे निकोडें ॥ अंगविलें जग एवढें ॥ वास्तव्य उघडें ॥ स्वरूपचि आहे ॥ ८७ ॥
 अहोहा जो ज्ञेयभावो ॥ तो ज्ञानाचा स्वभावो ॥ त्याज्ञानासी भिन्नभावो ॥ सत्तेसी नाहीं ॥ ८८ ॥
 तिये सत्तेचि थार्यां ॥ इत्यादि हें कांहीं नाहीं ॥ ह्यणोनि उघडाचि पाहीं ॥ जियेवीण ॥ ८९ ॥
 संमतिः ॥ ॥ ज्ञानं न ज्ञेयतो भिन्नं ज्ञानाज्ज्ञेयं पृथक् इह ॥ अतो न त्वितरत्किंचित्त्साम्नेदो न विद्यते
 । १ ॥ इति वासिष्ठे ॥ ह्यणोनि हा जो जगसोहळा ॥ ते अवधी प्रकृतिकळा ॥ वांचोनि पुरुष निराळा ॥
 रेंडें ना कधीं ॥ ३९० ॥ एवं कांतेची मीड ह्यणि जे ज्ञातेपण ॥ हें सर्वदा ऐसें चि जाण ॥ यालागीं न स
 जगपण ॥ अंगविलें ऐसें ॥ ९१ ॥ परंतु तें जें कांहीं ज्ञान ॥ तें स्वरूपीं नाहीं भिन्न ॥ ह्यणोनि जगीं ज
 पण ॥ यथार्थें नाहीं ॥ ९२ ॥ एवं स्वरूप दृष्टी करून ॥ जगीं नाहीं जगपण ॥ पुरुषाचें उघडेपण ॥
 तैसें चि असे ॥ ९३ ॥ जेवीं कटककुंडलादि आरोपु ॥ सुवर्णासी न करीच लोपु ॥ तेवीं सर्वदा स्वात्म

स्वरूप ॥ जगमिथ्यासैं ॥ ९४ ॥ अतएवचिद्विलासप्रवाहीं ॥ चित्स्वरूपचिअवघेंही ॥ ऐसैंच पुढेंहीकाहीं ॥ बोलतुअसे ॥ ९५ ॥

जोहाठावमंदरूपें ॥ उवाइलेपणेंचिहारपे ॥

तोजालाजेणेंपडपें ॥ विश्वरूप ॥ ३५ ॥

स्वरूपाचेपूर्णत्वींकाहीं ॥ स्वरूपींस्वरूपत्वनाहीं ॥ उवाइलेपणेंचिपाहीं ॥ हारपलेंनेणों ॥ ९६ ॥ हाठावोवरीमंदरूप ॥ जेंस्वरूपहोत्सातेंअरूप ॥ तेंचिजालेंविश्वरूप ॥ प्रकृतिपडपें ॥ ९७ ॥ नातरीविश्वरूपेंविलासे ॥ तरीस्वरूपनयेआकारदशे ॥ एथवरीमंदरूपेसैं ॥ बोलिलाअसे ॥ ९८ ॥ येन्हवींस्वरूपावांचोनिशिराणी ॥ विश्वकारणाचीखाणी ॥ आहेंतेंघेऊनी ॥ विश्वर चिलें ॥ ९९ ॥ आतांस्वरूपींस्वरूपत्वनाहीं ॥ तरीहेंविश्वकेंचेंकाई ॥ तरीचशक्तीच्याप्रवाहीं ॥ तेंचिविश्वरूप ॥ ४०० ॥ ऐसैंयेथेंनसे ॥ स्वशक्तीचेनिविलासैं ॥ आपणचिविश्वरूपेसैं ॥ नावेकदावी ॥ १ ॥ कांजेंसत्ताआणिज्ञान ॥ स्वरूपएकलेंचिजाण ॥ त्याज्ञानाच्याअंगींखूण ॥ विश्वप्रकाशाची ॥ २ ॥ त्याज्ञानासीहानीनाहीं ॥ ह्यणोनिआवडेविश्वरूपेसैंही ॥ आरूपप णेठारींच्याठारीं ॥ तैसैंचिअसे ॥ ३ ॥ पुढेंऐसाचिअनुकार ॥ दिसेओवीचापदर ॥ तेंचिस विस्तर ॥ सांगतुसे ॥ ४ ॥

जियाचेवविलाशिवु ॥ वेद्याचेंबोणेंबहू ॥

वाढीतेणेंसीजेऊं ॥ धालाजो ॥ ३६ ॥

आपलेज्ञानेंकरून ॥ आपणासीचघडेशिवपण ॥ याचेचअंगींवेद्यबोणेंजाण ॥ धालेपणनेणों किती ॥ ५ ॥ असोशिवपणेंवीण ॥ तोआपलेचज्ञानेंकरून ॥ शिवासीआलेंशिवपण ॥ ह्यणिजे चेवविलाशिवु ॥ ६ ॥ त्याज्ञानेपणाचियापोटीं ॥ वेद्यबोणयांच्याकोठी ॥ परीशिवपणासीतुटी ॥ आलीचिनाहीं ॥ ७ ॥ त्याज्ञानप्रकृतीसगट ॥ शिवमात्रचिएकदाट ॥ ह्यणिजेवाढितयासक ट ॥ जेऊनिधाला ॥ ८ ॥ एववेद्यासीप्रकाशून ॥ आपणासीघडेभोक्तेपण ॥ येथेंवाढितेंआटलें जाण ॥ भोक्तयाच्यापोटीं ॥ ९ ॥ ह्यणोनिभासतांहीजगभान ॥ स्वरूपअसेविकारहीन ॥ पुढेंऐ सीचिखूण ॥ दावितुसे ॥ ४१० ॥

निदैंलेंनीभातारें ॥ जेवींयेचराचरें ॥

जियेचाविसंबलानुरे ॥ आमुळेपणही ॥ ३७ ॥

प्रकृतीजेज्ञानरूप ॥ जियेचाभर्तारह्यणिजेवास्तव्यजेंअरूप ॥ परीचराचराचाआरोप ॥ स्वभा वेंचि ॥ ११ ॥ अहोहेंजगजेंकाहीं ॥ जेंभासतचिभासलेंपाहीं ॥ कांजेस्वरूपनिदेसीकहीं ॥ भंग चिनाहीं ॥ १२ ॥ भासतांनाहींजगभान ॥ ज्ञानासीनाहींज्ञानपण ॥ हेप्रकृतीचेअंगींखूण ॥ भ र्ताराची ॥ १३ ॥ ह्यणोनिभर्तारनिदैंलाअसोनी ॥ करीचराचराचीउभवणी ॥ आतांपाहेस्थि रावोनी ॥ तरीभर्तारपणचिकेंचें ॥ १४ ॥ अहोविसावाह्यणिजेअनुभवाचीखूण ॥ तरीआपुलें वास्तव्यआपण ॥ तेथेंआतांआमुळेपण ॥ कोटूनउरे ॥ १५ ॥ पुरुषत्वेंबोलावीसत्ता ॥ तेंज्ञानरू पाचीनित्यता ॥ आतांआमुळेपणेंचिपहातां ॥ वेगळेंकेंचें ॥ १६ ॥ आतांआपुलेपणनाहीं ॥ ते चित्कळेचीकरणीपाहीं ॥ परीऐसैंनव्हेजेंकाहीं ॥ सांडावेंआणिमांडावें ॥ १७ ॥ हाओवीसंकेतु ॥ पुढेंओवियाचिहेतु ॥ नकरावाअनर्थ ॥ नविचारितांपै ॥ १८ ॥

ज्वकांतुलपोंवैसे ॥ तं वनेणीजेंजियोदोषें ॥

जियेंदोषेंअंगिकेसरीसैं ॥ जिथादोघां ॥ ३८ ॥

घेऊनिचित्शक्तीचेंपांघरण ॥ कांतुलपालाआपण ॥ ह्यणोनिनेणवेपुरुषपण ॥ एसेंजालें ॥ १९ ॥ परीइयेनेणविचेमिसैं ॥ स्वशक्तीचप्रकाशतअसे ॥ ह्यणोनिलोपाचियेदशे ॥ नयेचि कांतू ॥ ४२० ॥ असोपुरुषलोपोनिअरोप ॥ तेंचिहेंचित्स्वरूप ॥ आतांलोपाचेंस्वरूप ॥ वचन मात्र ॥ २१ ॥ कांजेंस्वशक्तीचेनिमिसैं ॥ पुरुषत्वचिविलासतअसे ॥ आतांपुरुषत्वपहावेंकैसैं ॥ तरीचिद्रूपमात्र ॥ २२ ॥ अगाचिद्रूपाच्याठायीं ॥ सद्रूपेंवीणअर्थनाहीं ॥ ह्यणोनिउभयांचींपा हीं ॥ द्योतकेंउभयें ॥ २३ ॥ आपलेप्रकाशींआपलेंबिंब ॥ तेंचिआलेंद्वंद्वशोभे ॥ परीयेकासन्मुखउभें ॥ एकनाहीं ॥ २४ ॥ येथेंद्विधत्वअणुमात्रनाहीं ॥ देखण्यादेखेदेखणेंपाहीं ॥ असेठायीं च्याठायीं ॥ दृश्येंवीण ॥ २५ ॥ दृश्यत्वजेंआपलेंजाण ॥ तेंचिसत्तातेंचिज्ञान ॥ देखेकोणातें कोण ॥ दृश्येंवीणदेखा ॥ २६ ॥ उभयआरिसादेख ॥ असेद्योतकताएक ॥ तैसैंहेंद्विवाचक ॥ अर्थएकचिपाहीं ॥ २७ ॥ एकुचिप्रकाशपाहीं ॥ दोंदरपणींदिसेदोंठायीं ॥ परीन्यहाळावयाना हीं ॥ परस्परतातेथें ॥ २८ ॥ न्यहाळितेनवीण ॥ तुटोनिगेलेंद्विधाभान ॥ तेवींज्ञानमात्रचिजा ण ॥ येथेंज्ञेयकैचें ॥ २९ ॥ ह्यणोनहेशब्दद्वये ॥ तेंएकलेंचिन्मये ॥ एकासीएकज्ञेये ॥ भेदातेंन पवे ॥ ४३० ॥ आतांसत्ताआणिप्रकाश ॥ हाएकलाचिद्विलास ॥ नाहींएकएकास ॥ कार्यकारणयेथें ॥ ३१ ॥ यालागींसत्पदआणित्पद ॥ सहजचिजालेंनिर्द्वंद्व ॥ परीयाहूनिआनंद ॥ आणिकनाहीं ॥ ३२ ॥ एवंपदत्रयाचेंलक्षण ॥ कळातंवएकिचिजाण ॥ यालागींज्ञानाचेंनिज ज्ञान ॥ तोचिआनंद ॥ ३३ ॥ ह्यणोनिज्ञानाचेनिअंगलगें ॥ आनंदुआपणअरोगूलागे ॥ ऐसेंनि रूपणप्रसंगें ॥ बोलिलापुढें ॥ ३४ ॥

जियेचेनिअंगलगें ॥ आनंदआपणआरोगूलागे ॥

सर्वभोक्तृत्वहीनेधे ॥ जियेवीणकांहीं ॥ ३९ ॥

आनंदमात्रजोआत्मा ॥ तोआपलेआनंदाचीप्रमा ॥ भोगितेंजाणावीमहिमा ॥ चित्कळेची कीं ॥ ३५ ॥ त्याआनंदाचेंस्वरूप ॥ तरीचिन्मात्रआनंदरूप ॥ एवंपेआपसुखरूप ॥ उपाधिही न ॥ ३६ ॥ नानाज्ञानमात्रकरुनि ॥ आपल्यासुखेंचिआपणघणी ॥ घेइजेतेथेंज्ञणी ॥ भेदवेवस्तु ॥ ३७ ॥ त्याज्ञानाआणिसुखा ॥ नपडेकींदुसरीरेखा ॥ यालागींउपाधिवीणदेखा ॥ सुखरूपआत्मा ॥ ३८ ॥ ह्यणोनिनिजज्ञानेंकरुन ॥ आपेआपचिसुखघन ॥ हेंचिआपलेंआरोगण ॥ आपण करी ॥ ३९ ॥ तस्मात्चिन्मात्रस्वरूप ॥ चिन्मात्रत्वेअसेसुखरूप ॥ येथेंकार्यकारणत्वेजल्प ॥ जल्पौनयेपै ॥ ४४० ॥ आतांआणीकहीभोक्तृत्वभोग ॥ तोएकुचिआनंदगर्भ ॥ ज्ञानेंसीभिन्नभा ग ॥ नपडेतोही ॥ ४१ ॥ ह्यणिजेक्षुद्रहीजेआनंद ॥ त्याचाहीहेचिदात्मशक्तिकंद ॥ इयेवीणस्वा नंद ॥ त्रिभुवर्नानाहीं ॥ ४२ ॥ तेआनंदेशींअभिन्न ॥ ह्यणोनआनंदआनंदाचेंआरोगण ॥ येथेंभो ग्यआणिभोकेपण ॥ वस्तुचिपकी ॥ ४३ ॥ नातरीहेंपदत्रयाचेंकथन ॥ हेंआपलेंजाणणेंचिजाण ॥ ह्यणोनिदोनीपदेंधरुन ॥ निरूपणचाले ॥ ४४ ॥ तेथेंहीएकात्मतानसोडुनि ॥ कौतुकेंकेलीक्री डाश्रेणी ॥ अतिरसाळनिरोपणी ॥ एकात्मताचिठेव ॥ ४५ ॥

जघाप्रियेचेंजेंआंग ॥ जोप्रियूजियेचेंचांग ॥

कालऊनिदोनीभाग ॥ जेवींतेआहार्ती ॥ ४० ॥

प्रियजोपरमात्मा ॥ तेथेंपरमात्मत्वेजेंप्रमा ॥ तेजाणावीप्रियोत्तमा ॥ जाणतजनीं ॥ ४६ ॥ ते
प्रमाजेणेंप्रमावती ॥ तोचितियेचाप्रियपती ॥ जेवींप्रभाप्रकाशवंती ॥ सूर्याचेनि ॥ ४७ ॥ असो
स्वरूपीचीस्वसंवेद्यता ॥ तोंजाणावीपतिव्रता ॥ कांजेंइचेनिआंगेंस्वरूपता ॥ स्वरूपासीघडे
॥ ४८ ॥ हेपतिव्रताजरीनाहीं ॥ तरीस्वरूपतेंकोणकाई ॥ आणिस्वरूपेंवीणतंवपाहीं ॥ स्वसंवे
द्यताहीकोणा ॥ ४९ ॥ अहोस्वरूपीस्वरूपत्वाचाभाग ॥ तेथेंदुजेपणाचापडलापांग ॥ ह्यणोन
आपणआपलेंअंग ॥ कल्पिलेंदुजें ॥ ४५० ॥ तेंअंगजेणेंजिये ॥ तेंअंगचिहोऊनिराहे ॥ जेवींघटा
धारेंभोये ॥ घटस्तुभूमि ॥ ५१ ॥ असोलहरीचेनिमिसें ॥ लहरिस्थजळजैसें ॥ प्रकृतिपुरुषत्वतै
सें ॥ आकारालें ॥ ५२ ॥ त्याउदकेंवीणलहरी ॥ असौनशकेंक्षणभरी ॥ आणिलहरीचनसेत
री ॥ लहरिस्थकेंचें ॥ ५३ ॥ तेवींआपुलीयेक्रीडेलागीं ॥ आपणजालेतनवंगी ॥ आपणचिदोहींअं
गीं ॥ लागलेंनादों ॥ ५४ ॥ एकमुख्यएकगौण ॥ हेनावेकदाखऊन ॥ मगदोन्हीभागकालऊन ॥
भोगितीभोगु ॥ ५५ ॥ एकजडएकअजड ॥ एकशांतएकअखंड ॥ एकनिश्चळएकउदंड ॥ चप
ळतादावी ॥ ५६ ॥ असोएकहोऊनिबाह्यात्कारी ॥ दुसरेंयोजिलेंअंतरी ॥ मगदोन्हीकालऊनि
स्वीकारी ॥ आपणाआपण ॥ ५७ ॥ नातरीएकसुखाचेंअधिकारी ॥ एकसुखाचेव्यापारी ॥ ऐ
सीदाऊनिकुसरी ॥ भोगितीभोगु ॥ ५८ ॥ त्याभोगामाजीजाण ॥ आटलेंभोगभोकेपण ॥ तेथें
स्वादुचिआपण ॥ आपणाचाखे ॥ ५९ ॥ जेवींसरितेचेनिमिसें ॥ सागरुचिसागरींसमरसे ॥ तें
सागरुसरिताऐसे ॥ भागचिसरले ॥ ६० ॥ तेवींप्रकृतिमिसें ॥ स्वरूपस्वरूपाभोगीतसे ॥ से
खींभोगामाजीनसे ॥ दुसराअर्थ ॥ ६१ ॥ तसात्प्रकृतिकिंवापुरुषु ॥ एकुचिस्वविलासु ॥ ओ
वीचाविचारविशेषु ॥ पुढिलेहीअर्थीं ॥ ६२ ॥

जैसीकांसमीरेसगटगती ॥ कासोनयासगटकांती ॥

तैसीशिवेंसीशक्ती ॥ अघवीचिजे ॥ ४१ ॥

वायुवायूचेंचलन ॥ येथेंभेदतेंवृथाभान ॥ येन्हवींचलनमात्रवांचून ॥ वायुतोकायी ॥ ६३ ॥
किंवासोनेचसोनयांचीकांती ॥ येथेंभेदतेंबाह्यवदंती ॥ वांचूनिकांतीमात्रपरती ॥ अर्थता
नाहीं ॥ ६४ ॥ तैसैंसत्तामात्रशिव ॥ हाचिन्मात्राचाभाव ॥ ह्यणोनिशिवरूपाचेंसर्व ॥ चित्
शक्तीचिहे ॥ ६५ ॥ एवढेंद्वचिजरीनाहीं ॥ तरीअवघीशक्तिचह्यणतांशंकाकाई ॥ ह्यणोनि
अवघीशक्तीऐसैंकांहीं ॥ बोलिलामुळीं ॥ ६६ ॥ आतांभेदाचाजरीअभावो ॥ तरीशक्तीसकट
अवघाचिशिव ॥ ऐसैंसिद्धाचारावो ॥ बोलतुअसे ॥ ६७ ॥

कांस्तुरीसकटपरिमळु ॥ काउष्मेंसकटअनळु ॥

तैसाशक्तिकेवळु ॥ शिवुचिजो ॥ ४२ ॥

कस्तूरीचापरिमळ ॥ कस्तूरीमात्रअढळ ॥ किंवाउष्णतेवांचूनअनळ ॥ आणीककैचा ॥ ६८ ॥
तैसैंशक्तिआणिशिव ॥ हाबोलाचाचिभाव ॥ परंतुशिवेवांचोनिस्व ॥ निःशेषनाहीं ॥ ६९ ॥
अहोशब्दापरतेंपहातां ॥ हाउभाचिबोलरिता ॥ अर्थाचियातत्वतां ॥ दोन्हीकैचीं ॥ ४७० ॥
स्त्रीनव्हेनापुरुष ॥ निखळचिएकरस ॥ हेंपुढलियेओवीस ॥ दावितसे ॥ ७१ ॥

रातिआणिदिवो ॥ पातलींसूर्याचाठावो ॥

तैसींआपुल्यासार्चींवावो ॥ दोघेंहीजियें ॥ ४३ ॥

दिवसआणिशार्वरी ॥ हेतंवरीचकुसरी ॥ जंवसूर्याचीनगरी ॥ देखिलीनाहीं ॥ ७२ ॥ तेवीं
तात्त्विकदृष्टिपहातां ॥ शिवशक्तिहाबोलचिवृथा ॥ स्वरूपीचिअद्वितीयता ॥ भंगलीनाहीं ॥ ७३ ॥
अहोयाउभयांचेंअधिष्ठान ॥ तेथेंनिवडेतेयाचेंसाचपण ॥ ह्यणोनयाचासाचियांचीखूण ॥
हारपोनिजाये ॥ ७४ ॥ जेवींसाखरेचीपुरुषनारी ॥ हेसाखरेभार्जींगवसेजरी ॥ तरीयासाचा
चीउरी ॥ यासीहोये ॥ ७५ ॥ याचेंसाचह्यणिजेवास्तव ॥ तेंतंवनव्हेद्विस्वभाव ॥ आतांशिव
शक्तिहेंआडनांव ॥ एकासीचि ॥ ७६ ॥ तेथेंशक्तिसकटशिव ॥ किंवाशिवेंसीशक्तिभाव ॥
हेबोलअवघेवाव ॥ यांच्यासार्चीं ॥ ७७ ॥ हेतंवबोलाहीपुरती ॥ दशाभेदनपावती ॥ वस्तुअ
नादिआइती ॥ चिदैकरस ॥ ७८ ॥

किंवहुनातियें ॥ प्रणवाक्षरींविरूढतियें ॥

दशेचींहीवैरिये ॥ शिवशक्ति ॥ ४४ ॥

किंवानिर्गुणांगुणरूप ॥ निर्गुणऐसासंकल्प ॥ तेंओंकाराचेंस्वरूप ॥ बीजभूत ॥ ७९ ॥ मग
अकारादिअक्षरश्रेणी ॥ विरूढलाअंकुरत्रिपर्णी ॥ तोचित्रिगुणत्वेंआकारोनी ॥ वाढलीसृष्टी
॥ ४८० ॥ एवंप्रणवाच्याठार्यां ॥ हेजेविकारदशाकांहीं ॥ हेययासीनसाहेपाहीं ॥ चिन्मात्रत्वे
॥ ८१ ॥ स्वरूपींजेउपलब्धता ॥ तेचिहेद्विवचनता ॥ अर्थाचीयाएकात्मता ॥ हेंहीनसे ॥ ८२ ॥
तस्मातहेंजेशिवशक्तिपण ॥ तेथेंनमानावीजडाजडखूण ॥ चिन्मात्रचीविलासमान ॥ भेदरहित
॥ ८३ ॥ कांजेंदोशब्दीअर्थएक ॥ हेंचिन्मात्रकौतुक ॥ ईयेग्रंथींऐसेंदेख ॥ प्रतिपादिलेंअसे ॥ ८४ ॥

हेअसोनामरूपाचाभेदसिरा ॥ गिळीतसेएकार्थाचाउजिरा ॥

नमोतयाशिववोहरा ॥ ज्ञानदेवोह्यणे ॥ ४५ ॥

अहोहावहुवाद ॥ नामद्वयेंभासलाजोभेद ॥ तोसहजचिजालानिर्द्वंद्व ॥ एकाअर्थुयेणें ॥ ८५ ॥
एकअर्थीदोनींअभिधानें ॥ हाभेदगिळीएकार्थेंतेणें ॥ जेवींगोडीनेंचिगुळत्वायेणें ॥ नामभेदेंसीं
॥ ८६ ॥ तेवींजेयेथेंपुरुषसत्ता ॥ तेचिचारितांकेवळज्ञानता ॥ एवंअन्वयेंनामद्वयता ॥ आभास
तअसे ॥ ८७ ॥ कांजेंआभासाचेंमूळ ॥ तोचित्स्वभावचिकेवळ ॥ ह्यणोनिनामद्वयांचारोळ ॥
एकार्थत्वेजाला ॥ ८८ ॥ नातरीकेवळजेआवडी ॥ तिनेंकेलीनामासीसवडी ॥ एकपणेंचये
व्हडी ॥ ठसावलीशोभा ॥ ८९ ॥ एवंएकार्थत्वातेंनटळती ॥ स्वसंवेद्यजेंशिवशक्ति ॥ नमोआ
तांतयांप्रति ॥ ज्ञानदेवोह्यणे ॥ ४९० ॥ आतांहाजोपरस्पराणुभावो ॥ तोचिनमस्कारासीठावो ॥
आणिउभयांसीपडतांखेवो ॥ नमस्कारआटे ॥ ९१ ॥ ह्यणोनिउभयांचेंआलिंगन ॥ तेंचिएकार्ण
वाचीखूण ॥ येणेंचिअन्वयेंकरून ॥ बोलतुअसे ॥ ९२ ॥

जयांदोघांच्याआलिंगनीं ॥ विरोनिगेलींदोन्ही ॥

अवधियाचीरजनी ॥ दिठीचजें ॥ ४६ ॥

चिदत्वाचेंअवसान ॥ सदत्वींहोतांजाण ॥ हारपोनिवाचारंभण ॥ आलिंगनजालें ॥ ९३ ॥
हेदोन्हीमिळोन ॥ एकार्थशोभतीजाण ॥ एवंअर्थचिजालापरिपूर्ण ॥ अभासैसी ॥ ९४ ॥ आतां

दुसरेनवीन ॥ एकत्वतैरूपहीन ॥ ह्यणोनविरालींनिपटून ॥ दोधेहीजेणें ॥ ९५ ॥ जेवीं कल्पांतज
ळाच्याठायीं ॥ पूर्णापूर्णतानाहीं ॥ तैपूर्णताजेंकांहीं ॥ पूर्णत्वेंचिनसे ॥ ९६ ॥ आतांजेंकांहीं
भासमान ॥ तयारजनीचीकेलीखूण ॥ तेरजनीगेलीहारपोन ॥ दिठीचिमाजी ॥ ९७ ॥ पहातांद्र
ष्टृत्वाकडून ॥ रजनीतेनव्हेचिरजनी ॥ सगळीहीगेलीविरोनी ॥ दिठीचिमाजी ॥ ९८ ॥ असो
यथाचेंआलिंगन ॥ तेथेंआटलीरजनीचीखूण ॥ अवधीरजनीभरोन ॥ द्रष्टृत्वेंभरलें ॥ ९९ ॥ नात
रीतात्पर्याथुंऐसापाहीं ॥ उभयांतैनिर्धारितांकांहीं ॥ सत्स्वरूपेवीणनाहीं ॥ उरलेंयेथें ॥ ५०० ॥
तन्हीचिदत्वाचीखूण ॥ सत्स्वरूपींचअसेजाण ॥ ह्यणोनहेंवाधितमान ॥ दिसोंचिलगे ॥ १ ॥
ह्यणोनहेंजेंकांहींआभासे ॥ तेंशोभेलेंचिद्विलासे ॥ नानासत्स्वरूपदुसरीयेदशे ॥ आलेंचि
नाहीं ॥ २ ॥ एवंशिवशक्तिसमावेश ॥ असोनिहाअवघाचिद्विलास ॥ येथेंययानिर्धारस ॥
नदिसेवाढी ॥ ३ ॥

जयाच्यारूपनिर्धारीं ॥ गेलीपरेसीवैखरी ॥

सिंधूसीप्रळयनीरीं ॥ गंगाजैसी ॥ ४७ ॥

ऐसायाचाजोनिर्धार ॥ येथेंनिर्धाराहीनव्हेथार ॥ कांजेंपरादिकांचेंबिठार ॥ येथूनउठिलें ॥४॥
याचाभावऐसाकांहीं ॥ स्वरूपींदुसरेंनिपटूननाहीं ॥ तैस्वसंवेद्यतेच्याप्रवाहीं ॥ वणिर्लींदोघें
॥ ५ ॥ हेहीजेमिरवणी ॥ तेशब्दाचीचजोगावणी ॥ परंतुवस्तुमात्रेंवांचूनी ॥ अर्थतानाहीं ॥ ६ ॥
तैहीजेंकांहींविलासतां ॥ येथेंचिहारपलीनिर्धारिता ॥ परादिकांचीवार्ता ॥ नसांपडेयेथें ॥ ७ ॥
जैसंप्रळयनीराच्याठायीं ॥ गंगासिंधुत्वउरलेंनाहीं ॥ तेवींचिदसदत्वेवीणकांहीं ॥ आनंदमात्र
॥ ८ ॥ आतांयाचेंचिविशेषण ॥ विषयींकीजेनिरूपण ॥ तैहीबोलिजेलअवधान ॥ निकेंदीजै ॥९॥

जेवींवायुचळबळेंसी ॥ जिरालाव्योमाचीयेकुसी ॥ आटलाप्रळय

प्रकासी ॥ सप्रभभानू ॥ ४८ ॥ तैवींन्याहाळितांयियातें ॥ गे

लेंपहाणेनसींपाहातें ॥ पुढतीघरौतेंवरौतें ॥ वंदिलींतीयें ॥ ४९ ॥

हेजैजगाचीमिरवणी ॥ तैजगभरोनीहेंचिदोन्हीं ॥ हेंचिपाहिजेन्याहाळूनि ॥ तंवऐसेंहोये
॥ ५१० ॥ जेवींस्थिरावतांपवन ॥ गेलागगनींजिरोन ॥ किंबहुनामोडूनपवनपणाचीखूण ॥ गग
नमात्र ॥ ११ ॥ प्रळयोप्रकाशोद्धर्वा ॥ हारपलाप्रभेसीरवी ॥ तेवींहारपलेंप्रत्ययार्णवीं ॥ पहाणें
नसींपाहातें ॥ १२ ॥ हेंचिययाचेंवंदन ॥ येहींचययालागून ॥ वंदितांहीनिपटून ॥ जुडीभेदु
॥ १३ ॥ जाणोजातांजयातें ॥ नुरेचिजाणवेसीजाणतें ॥ ऐशानिहीकांतें ॥ वंदिलींमियां ॥१४॥
ह्यणिजेप्रत्ययाचेनिमिसें ॥ जोकाहींभेदभासे ॥ तोयाप्रत्ययरसें ॥ पुसोनिगोला ॥ १५ ॥ सुखा
चेनभरे ॥ आपआपणयास्फुरे ॥ तयेचिसंधिहेभरे ॥ प्रत्ययसृष्टी ॥ १६ ॥ मागुतेंसुखावरी ॥
सुखाचीघडेजैफरारी ॥ तैहेप्रत्ययनगरी ॥ सुखेंचिदाटे ॥ १७ ॥ असोतयासुखाकांहीं ॥ आ
पणेवीणदेखिलेंनाहीं ॥ तन्हींसुखरूपतापाहीं ॥ नलोपेचि ॥ १८ ॥ तैवींजेसुखाचीरीती ॥ स्व
संवेद्यतातेचिपुढती ॥ ह्यणोनिवधूवरेंइयेंमागुतीं ॥ वंदिलींमियां ॥ १९ ॥ परीययातेंवंदितां ॥
नव्हेतीहेवंघनामीवंदिता ॥ ऐसेंचकांहींआतां ॥ बोलनुअसे ॥ ५२० ॥

जयाचावाहाणी ॥ वेदकुवेद्याचेंपाणी ॥

नपियेपणसांडणी ॥ अंगाचिहीकरी ॥ ५० ॥

जेथेंनाहींद्विधाभान ॥ स्वरूपचिस्वतांसंपूर्ण ॥ दुसरेनवीण ॥ जेंकांहींअसे ॥ २१ ॥ तन्हीं
 आपणेंचिकरून ॥ आपणअसेजेंआनंदघन ॥ ऐसीजेकांहींखूण ॥ तेलोपातेंनपावे ॥ २२ ॥ ह्यणो
 निज्ञेयज्ञातृत्वेंवीण ॥ ज्ञानतानचुकेजाण ॥ हाअनादिप्रवाहखंडण ॥ नपवेकर्धा ॥ २३ ॥ याला
 गींईयेसुखप्रवाहीं ॥ अंगेंचिआंगपाहीं ॥ वेद्यवेदकतानाहीं ॥ सुखरूपताअसे ॥ २४ ॥ तेंचिहें
 सत्ताज्ञान ॥ द्विवचनद्वंद्वहीन ॥ जेंस्वताचिआपण ॥ सुखरूपेंअसती ॥ २५ ॥ यालागींहेवितृ
 षणें ॥ नेघेतीवेद्यजीवनें ॥ आतांअसतीवेदकपणें ॥ हेंहीनघडे ॥ २६ ॥ वेदनमात्रअसोन ॥ जेथें
 नरिघेवेदकपण ॥ अंगींचअंगजाण ॥ सांपडलेंअसे ॥ २७ ॥ निखळचिन्मात्रचिसर्वांगीं ॥ नाहीं
 अंगत्वनाअंगी ॥ सांडणीकरीयालागीं ॥ अंगचीही ॥ २८ ॥ एवंस्वविलासैविलासे ॥ नयेवेद्यवे
 दकदशे ॥ तैनमस्कारासीकैसें ॥ योग्यहोईल ॥ २९ ॥ हेंप्रमेयधरून ॥ अवधाराअप्रवचन ॥ जे
 येथेंउरलेंकोण ॥ नमस्कारासी ॥ ५३० ॥

तेथेंमीनमस्कारा ॥ लागींउरोंदुसरा ॥

तरीलिंगभेदिपन्हां ॥ जोडूंजावों ॥ ५१ ॥

ऐसायेनिजैक्यपदीं ॥ जरीमजअसेनमकबुद्धी ॥ तरीआतांलिंगभेदी ॥ मीचिजालों ॥ ३१ ॥
 पन्हाह्यणिजेमजपरता ॥ जोडावानलगेलिंगभेदिता ॥ जरीअसेनमस्कारितां ॥ नमकबुद्धी
 ॥ ३२ ॥ आतांजेंकरावेंनमन ॥ तेंतंवअभेदेंहीन ॥ येचविषयींवचन ॥ एकावेंनिकें ॥ ३३ ॥

परीसोनेनसेदुजें ॥ नव्हेतुंलेणेंसोनेयाभजे ॥

हेंनमनकरणेंमाझें ॥ तैसेंआहे ॥ ५२ ॥

ऐसेजेंनिजात्मैक्य ॥ जेथेंनाहींनम्यनमक ॥ नमस्कारतोस्वाभाविक ॥ तेथेंचिअसे ॥ ३४ ॥
 स्वरूपप्रत्ययोहोतां ॥ नुरेप्रमेयआणिप्रमाता ॥ प्रत्ययमात्रचिआतां ॥ स्वरूपतेंचि ॥ ३५ ॥ न
 सतांप्रत्ययाचीहाणी ॥ संचरेतेथेंकेवींकरणी ॥ आतांप्रत्ययाचिलागुनी ॥ प्रत्ययअसे ॥ ३६ ॥ तें
 तंवकरणीहीन ॥ तन्हींदिसेकर्मभान ॥ जेवींसुवर्णांभूषण ॥ नमजोनिभजे ॥ ३७ ॥ तैसेंमाझेंन
 मन ॥ करितांहीकरणीहीन ॥ येचविषयींवचन ॥ आणीकएका ॥ ३८ ॥

सांधतांवाचेतेंवाचा ॥ ठाऊवाच्यवाचकांचा ॥

पडतांकायभेदाचा ॥ विडाळहोये ॥ ५३ ॥

वाचाऐसाजोशब्द ॥ वाचावदेविशद ॥ तरीयेथेंवाच्यवाचकभेद ॥ कैसाहोये ॥ ३९ ॥ वा
 चातंवद्विधानाहीं ॥ शब्दतरीउठिलाचपाहीं ॥ दिसेवाच्यवाचकताही ॥ तन्हीभेदहीन ॥ ५४० ॥
 तैसेंप्रत्ययरूपचिजेंकांहीं ॥ तथाचाप्रत्ययहोतांही ॥ प्रमेयप्रमातृत्वतानाहीं ॥ त्याचेंत्यासीं ॥ ४१ ॥
 तैसेंचिनमस्कारहीकरितां ॥ आपलीजेनम्यनमकता ॥ येथेंभेदाचीवार्ता ॥ नसरेकर्धी ॥ ४२ ॥
 नकरितांजेंनमन ॥ तेंकेलियाहीकरणीहीन ॥ नकरितांकरितांआन ॥ होऊंचिनशके ॥ ४३ ॥ ते
 थेंनकरिण्याचाभाव ॥ धरावाहेंचिमाव ॥ आतांकरणेंचिस्वयमेव ॥ नकरावेंकां ॥ ४४ ॥ त
 स्मात्प्रत्ययासीप्रत्यये ॥ हेंतंवनव्हेसद्वय ॥ तेंतेंचिभजकभजनीय ॥ उमटतअसे ॥ ४५ ॥ तेंचिद
 षांतेंसहित ॥ पुढेंऐसेंचिवोलत ॥ भावेंभावपेलत ॥ नचिसंचोनी ॥ ४६ ॥

सिंधुआणिगंगेचीभिळणी ॥ स्त्रीपुरुषनामाचीमिरवणी ॥

दिसतसेतरीकायपाणी ॥ द्वैतहोईल ॥ ५४ ॥

स्त्रीपुरुषनाममिसैं ॥ गंगाआणिसिंधुहेंपेसैं ॥ मिळालेंचिमिळतसे ॥ द्वंद्वहीन ॥ ४७ ॥ हेतं
वमिळणियाचीआर्धी ॥ उदकींद्वंद्वनव्हेतेंचिकधीं ॥ स्त्रीपुरुषनामभेदीं ॥ भेदचलेंनाहीं ॥ ४८ ॥
परींगेचाप्रवाह ॥ सिंधूसिमिळावाहास्वभाव ॥ मिळतांहीद्वंद्वभाव ॥ उठिलाकायी ॥ ४९ ॥
तैसेप्रत्ययमात्रचिअसे ॥ याचाचिप्रत्ययोहोतसे ॥ नमस्कारहीयेणेंचिविशेष ॥ त्याचात्यासी
॥ ५० ॥ एवंअनुभवहोतां ॥ नयेचिप्रमातृत्वप्रमाणता ॥ हेचिखूणआतां ॥ नमस्काराची
॥ ५१ ॥ पुढेंस्पष्टवचन ॥ मूळओवीअसेजाण ॥ श्रोताघावेंअवधान ॥ त्रिपुटिगिळूनी ॥ ५२ ॥

पाहेंपांभास्यभासकता ॥ आपल्याठायींदावितां ॥

एकपणाकायसविता ॥ मोडितअसे ॥ ५५ ॥

सूर्यप्रकाशेंसूर्यदेखवा ॥ परीसूर्यतंवनयेभेदभावा ॥ किंवाप्रकाशमोडावा ॥ लागलानाहीं
॥ ५३ ॥ मोडूनिदुखंडआटणें ॥ मगएकपहावाएकानें ॥ हेंनघडेतेवींनम्यनमने ॥ नुठेचिद्वंद्व ॥ ५४ ॥

चांदाचीयादोंदावरी ॥ होतचांदिणीयाचीविखुरी ॥

काईउणेंदीप्तीवरी ॥ गिवसोपांदीपु ॥ ५६ ॥

चंद्राचेंचांदिणें ॥ चंद्रशोभायमानतेणें ॥ तरीचंद्राचेंचंद्रपण ॥ उणेंहोईलकाई ॥ ५५ ॥ भे
देंवीणचंद्रचांदिणें ॥ असोनीचिदिसेवेगळालिपणें ॥ तैसेंनम्यआणिनमने ॥ उठेनाभेदु ॥ ५६ ॥
किंवादीप्तीसीदीपपूर्ण ॥ तेवींनम्यजेंतेंचिनमन ॥ करणीदिसेपरीनिपटून ॥ करणीहीन ॥ ५७ ॥

मोतियांचीकीळ ॥ होयमोतियावरीपांगुळ ॥

अगळेंनिर्मळ ॥ रूपायेकीं ॥ ५७ ॥

मोतीयेनसींकीळ ॥ भेदलीनसोनसमूळ ॥ त-हींमोतींसुढाळ ॥ कीळेंनेदिसे ॥ ५८ ॥ तेवीं
प्रत्ययमात्रस्वरूप ॥ नसोनिकदाचिविक्षेप ॥ त-हींप्रत्ययाचेंमाप ॥ प्रत्ययेचिघेईजे ॥ ५९ ॥
स्वताचजेंनम्यकनमितें ॥ तेंपेसैंफावलेंनमस्कारातें ॥ परीअभेदआतें ॥ भेदवेना ॥ ५६० ॥

मात्राचीयात्रिपुटीया ॥ प्रणवुकायकेलाचिरटिया ॥

किंणकारतिरेघटियां ॥ भेदवलाकाई ॥ ५८ ॥

अकारउकारमकार ॥ एवंजोओंकार ॥ तोनव्हेत्रिप्रकार ॥ मात्रात्रयेंयेणें ॥ ६१ ॥ किंवाति
हीरेधींणकारपकु ॥ नुठेयेथेंभेदतकु ॥ तैसेंवेद्यआणिवेदकु ॥ वेदनचितें ॥ ६२ ॥ ॥ आशंका ॥
स्वतावेदनमात्रचिजाण ॥ तेथेंवेदकेंकायप्रयोजन ॥ आणिवेद्यकहीहोआर्वेकोण ॥ वेदकता
तया ॥ ६३ ॥ ॥ उत्तर ॥ ॥ तरीवेदनमात्रजेंआपण ॥ तेंतंवनव्हेअवेदन ॥ तस्मात्आपणया
आपण ॥ सर्वदावेद्य ॥ ६४ ॥ हेचियेथेंवेद्यवेदकता ॥ नसोनिचिअसेसर्वथा ॥ आतांनम्यआ
णिनमिता ॥ नह्णणिजे ॥ ६५ ॥ स्वरूपआहेतेंचिआहे ॥ हेंस्वरूपेंचिपडतसेठायें ॥ येथेंउणी
वतंवनये ॥ स्वरूपासीकांहीं ॥ ६६ ॥ लाभासीचलाभलाभे ॥ शोभाचिआलीशोभे ॥ येणेचि
समारंभें ॥ पुढेंहीबोलें ॥ ६७ ॥

अहोऐक्याचेंमुदलनढळें ॥ आणिसाजिरेपणाचालाभमिळे ॥

तरीस्वतरंगाचीबुकुळें ॥ तुरंबूकांपाणी ॥ ५९ ॥

स्वरूपनिजअस्तिक्यत्वंआहे ॥ तेणेंचिअस्तिक्यत्वप्रत्ययाये ॥ साजिरेपणाचालाभहोये ॥ आपलाचिआपणा ॥ ६८ ॥ नमोडतांचिउदकपण ॥ तरंगींउदकशोभायमान ॥ तरीतरंगमाळा जीवन ॥ तुरंवीनाकां ॥ ६९ ॥ उदकाचीरेखानमोडे ॥ आणिस्वकळोळींस्वताचिक्रीडे ॥ येथें कायउणीवघडे ॥ किंशोभादावी ॥ ५७० ॥ राजयासीजैराजेपण ॥ तेणेंचिकरीराजआज्ञाविशेषण ॥ तरीकायहोयराज्यहीन ॥ किंशोभादावी ॥ ७१ ॥ तेवींस्वरूपप्रत्ययमात्रचिआहे ॥ ऐसें जरीप्रत्ययाये ॥ तेथेंस्वरूपहानीनव्हे ॥ आणिदुणावेसुख ॥ ७२ ॥ जेवींआपुलेंसभाग्यपण ॥ आपणासन्मुखहोयेजाण ॥ तरीकायहोयभाग्यहीन ॥ कींदुणावेसुख ॥ ७३ ॥ एवंनम्यआणिन मन ॥ भज्यआणिभजन ॥ हाभेदकांहींनसोन ॥ प्रवाहनखंडे ॥ ७४ ॥ उपरोधेप्रवाहखंडितां ॥ भेदुचिदुणावेपुरता ॥ तेथेंअनुभवाचीवार्ता ॥ बोलोंचिनये ॥ ७५ ॥ तस्मात्प्राप्त्ययाचीधरून सोये ॥ नमस्कारआहेतोचिहोये ॥ भेदतमतसेंसहजनराहें ॥ प्रत्ययाकीं ॥ ७६ ॥

ह्यणोनिभूतेशुआणिभवानी ॥ वंदिलींनकरोनसिनानी ॥
मीरिगालोंनमनीं ॥ तेंहीऐसें ॥ ६० ॥

सिनानीह्यणिजेवेगळालीं ॥ हेंवधुवरेंनाहींकेलीं ॥ तेवींनमकबुद्धिमालवली ॥ मीपणेंसीं ॥ ७७ ॥ मुळींनाहींसद्वयता ॥ तेथेंमीपणाठाऊकेउता ॥ नमनजेंयेथेंआतां ॥ हेंचिमाझे ॥ ७८ ॥

दर्पणाचेनित्यागें ॥ प्रतिबिंबविंबींरिगे ॥
कांबुडीदीजेतरंगे ॥ वायुचाठेला ॥ ६१ ॥

ऐसेंजेंअद्वयानंद ॥ अहंप्रत्ययेंहेंचिमीसिद्ध ॥ येथेंभेददृष्टिद्वंद्व ॥ मीचिमज ॥ ७९ ॥ येथेंपाल टतंचकदानघडे ॥ परीमीमजदृश्यत्वंआवडे ॥ जैसीघृतकणिकाघृतेंचिघडे ॥ सद्वयतेंसी ॥ ५८० ॥ तेंभेदबुद्धिमात्रतुटे ॥ स्वरूपएकटेचितेंप्रगटे ॥ नमस्कारआईताघडे ॥ नकरितांचि ॥ ८१ ॥ दर्पणत्यागेंप्रतिबिंब ॥ पावेआपलेंस्वर्यंभ ॥ कांजाऊनिवायुतरंगभांब ॥ उदकींशमे ॥ ८२ ॥ तेवीं सुखाचीघडली ॥ बुद्धिजेभेदेगिवसिली ॥ तेउकळूनसुखींमुराली ॥ सुखेंकरून ॥ ८३ ॥ आतां सुखावांचूनिकांहीं ॥ दुसरेंउरलेंचिनाहीं ॥ आणिऐसियेंचिठायीं ॥ वंदनहीमाझे ॥ ८४ ॥

नातरीनिदजातखेवों ॥ पावेआपलाठावो ॥
तैसेंबुद्धित्यागेंदेवीदेवो ॥ वंदिलींभिषां ॥ ६२ ॥

आपणआपणयानचिघडे ॥ तेणेसीनिद्रेसुरवाडे ॥ तेनिदजातांआपणाकडे ॥ पावलाचिपावे ॥ ८५ ॥ ह्यणिजेजागरींजोएकला ॥ तोचिस्वप्नींबहूजाला ॥ तोनिद्राजातांआला ॥ आपणयामार्जी ॥ ८६ ॥ तेआपणयाआपण ॥ पावाचेंनलगेजाण ॥ तेवींबुद्धित्यागेंजाणवंदन ॥ तेणेंचितया ॥ ८७ ॥ असोबुद्धीचात्याग ॥ सहजप्रत्ययींहोसांग ॥ आतांदेवोदेवीहेभाग ॥ वंदिलींनुरोनी ॥ ८८ ॥ रा हिलेंबुद्धिप्रतारण ॥ मगशिवशिवातंवशंभुचिजाण ॥ मीशांभवीआपण ॥ ऐसाजालों ॥ ८९ ॥

सांडूनमीठपणाचालोभ्रु ॥ मिठेंसिंधुपणाचाघेतलालाभ्रु ॥
तेवींअहंजाऊनिमीशंभ्रु ॥ शांभवीजालों ॥ ६३ ॥

मिठेंजरीसिंधुहोणें ॥ तरीमीठपणासीहारपणें ॥ तैसेमीपणेंवीणशंभुहोणें ॥ माझेमज ॥ ५९० ॥
ईमाझेशांभवीपण ॥ शोभलेंअसेअहंवीण ॥ याचेंचिआतांविशेषण ॥ पुढेंहीअसे ॥ ९१ ॥

शिवशक्तिसमावेशं ॥ नमनकेलेंम्यांऐसें ॥

रंभागर्भआकाशं ॥ रिगालाजैसा ॥ ६४ ॥

शिवशक्तीचेंअवसान ॥ तैसेंचिहीमाझेनमन ॥ मीपणाचीहीखूण ॥ तेथेंचिहोती ॥ ९२ ॥
 तेंपरस्पराप्रवेशं ॥ सर्वथाआतांनदिसे ॥ तेचिदोनीएकरसें ॥ लोपोनिगेलीं ॥ ९३ ॥ असोया
 चाजोप्रवेशकांहीं ॥ तोप्रवेशाऐसानाहीं ॥ रंभागर्भाच्याठायीं ॥ आकाशजैसें ॥ ९४ ॥ रंभागर्भ
 आणिआकाश ॥ हाजैसावाग्विलास ॥ तैसासुखाचाचिभास ॥ दोनामींउमटे ॥ ९५ ॥ तेंवचन
 मात्रगेलें ॥ वांचूनिसुखातेंनाहींघडिलें ॥ मियांहीनमनकेलें ॥ यियाचिरीति ॥ ९६ ॥ सांडूनश
 ब्दाचेंकवच ॥ नमस्कारघडलासाच ॥ सुखमात्रतंवआहांच ॥ पहिलेंचिअसें ॥ ९७ ॥ एवहेंमा
 ज्ञेनमन ॥ क्रियाभागानयेवोन ॥ प्रकृतिपुरुषीऐक्यपण ॥ नकरितांअसें ॥ ९८ ॥ एवंप्रकृतिपुरु
 षाचेंवंदन ॥ जहालेंयेथेंसंपूर्ण ॥ एतावत्कालनिरूपण ॥ मिशेंकरूनि ॥ ९९ ॥ स्वरूपसत्यज्ञाना
 नंद ॥ प्रपंचाचाआयिताबाध ॥ आतांजोकांहींदिसेभेद ॥ तोप्रकृतिपुरुषमिशें ॥ ६०० ॥ स्वरू
 पस्वरूपींचिलभ्यमान ॥ हेंतंवअसेकरणीवीण ॥ प्रकृतिपुरुषातेंजाण ॥ इतुलींचियेथें ॥ १ ॥ तें
 चिसत्ताज्ञानस्वरूपें ॥ रूपाआलींचिअरूपें ॥ आतांभेदयाचेनिआरोपें ॥ तोजालाचिनव्हे ॥ २ ॥
 तस्मात्स्वरूपासीखंडण ॥ काळींकवणेहीनव्हेजाण ॥ आतांमाझेनमन ॥ येणेंचिवोधें ॥ ३ ॥
 हातात्पर्यार्थंधरून ॥ येथवरीआलेंनिरूपण ॥ प्रकृतिपुरुषाचेंवंदन ॥ ऐसेंझालें ॥ ४ ॥ पुढेंश्रीगु
 रुवंदन ॥ तेंहीकीजेनिरूपण ॥ नित्यानंदकृपापूर्ण ॥ लाघेजरी ॥ ५ ॥ ॥ इतिश्रीअनुभवामृ
 तविवरणेप्रकृतिपुरुषवंदनंनामशिवकल्याणकृतप्रथमप्रकरणंसमाप्तं ॥

प्रकरण द्वितीय.

औपरमात्मनेनमः ॥ यावरीसद्गुरुवंदन ॥ वंदनींनुठेक्रियाभान ॥ कांजेंचिन्मात्रैकचैतन्यघन ॥
 सत्यानंदस्वरूप ॥ १ ॥ स्वताजेंस्वसंवेद्य ॥ दाऊनिभेदजेंअभेद्य ॥ ऐसेंविशदजेंअविच्छेद्य ॥
 निरूपिलेंमार्गें ॥ २ ॥ केवळचिन्मात्रैक्यघन ॥ प्रकाशकआपलेंचिआपण ॥ ह्यणोनितेचिआगुतें
 गुरुलक्षण ॥ करूनवंदिजेतें ॥ ३ ॥ नसोनिगुरुशिष्यभेद ॥ सर्वकाळआत्मास्वबोध ॥ ह्यणोनि
 गुरुस्तवनींप्रबंध ॥ योग्यतापावे ॥ ४ ॥ कांजेंआचार्यवान्पुरुषोवेद ॥ हेंजेंवेदींप्रतिपाद्य ॥ त्या
 वेदार्थासीअभेद्य ॥ गुरुस्वरूपें ॥ ५ ॥ ह्यणोनिस्वरूपानुभवप्रकटीकरण ॥ तेंचिहेंगुरुस्तवन ॥
 श्रोतादीजेअवधान ॥ विवरणासीयया ॥ ६ ॥

आतांउपायवनवसंतु ॥ जोअज्ञेचाआहेवतंतु ॥

जोअमूर्तचिमूर्तु ॥ कारुण्याचा ॥ १ ॥

नाहींगुरुलघुतेचास्पर्शु ॥ सुखस्वरूपजेंसावकाशु ॥ तेथेंनावेकदाविलाविलासु ॥ स्तव्यस्तु
 तित्वें ॥ ७ ॥ नभंगोनएकपण ॥ दाविलेंस्वभोगींसादरपण ॥ साध्यआणिसाधन ॥ दाविलें
 जन्हीं ॥ ८ ॥ तन्हींसाध्यसाधनेंसहित ॥ सद्गुरुचिअनुस्यूत ॥ नखंडेअखंडित ॥ सत्तामात्रजो
 ॥ ९ ॥ तोचिउपायवनवसंतु ॥ तोचिअज्ञेचाआहेवतंतु ॥ तोचिकारुण्याचामूर्तु ॥ अमूर्तत्वं
 ॥ १० ॥ स्वसुखासीनहोनीभंग ॥ मांडलामागुताभोग ॥ जेवींजळाचावेग ॥ जळाचिवरी ॥ ११ ॥
 त्याभोगाचेउपाय ॥ आपणचिघोतीतजाय ॥ तेथेंफळोन्मुखताहीहोय ॥ आपणचिस्वयें ॥ १२ ॥

ह्यणोनउपायवनउद्यान ॥ तेथेंवसंतहोऊनआपण ॥ फलोन्मुखतालाहोन ॥ निजफळींफळें ॥१३
 येथेंउपायाचेंअवसान ॥ उपायेंचिपावलेंजाण ॥ आत्मातंवसुखघन ॥ पहिलेंचिआर्थी ॥ १४ ॥
 असोगुरुशिष्याचेंऐक्य ॥ हेंतंवपहिलेंचिस्वाभाविक ॥ येथेंउपाधिद्योतिलानावेक ॥ तोचिनि
 माला ॥ १५ ॥ जेवींपावतांसिंधुजळ ॥ बोधत्वेचिबेगळेंकेवळ ॥ वांचूनउदकउदकपणासीवि
 कळ ॥ पहिलेंचिनाहीं ॥ १६ ॥ ह्यणोनउपायवनवसंतु ॥ सद्गुरुराजासमर्थु ॥ जोआपुलीआज्ञा
 वर्तवीतु ॥ अत्रुटितपणें ॥ १७ ॥ ज्याचीआज्ञावर्तेसर्वत्र ॥ परीहाअहेवसूत्रमात्र ॥ कांजेंकेवळ
 चिन्मात्र ॥ तेथेंसर्वत्रताकेंची ॥ १८ ॥ अहोआहेवपणाचीदोरी ॥ तेणेंचिवर्ततआज्ञासुंदरी ॥
 तियेसुंदरीचाव्यापारी ॥ अकर्ताकांतु ॥ १९ ॥ असोज्याचीयेआज्ञेकरी ॥ उपायनिजवळातेंवरी ॥
 तेअज्ञाहीवळधरी ॥ गुरुकरुणेचें ॥ २० ॥ असोस्वविलासाचीयाकुसरी ॥ साध्यसाधकत्वातें
 विस्तारी ॥ मगकौतुकेंचिप्रेरी ॥ निजकरुणेतें ॥ २१ ॥ ह्यणोनमूर्तकारुण्याचा ॥ परंतुहाअमूर्त
 चिसाचा ॥ जेवींरवाकापुराचा ॥ कापुरेंचिभरला ॥ २२ ॥ अहोहेंजेंमूर्तपण ॥ तेंकरुणामात्रचि
 जाण ॥ परंतुअमूर्तत्वाचीखूण ॥ संचलीअसे ॥ २३ ॥ उपायवनआणिवसंतु ॥ आज्ञाआणिआहे
 वतंतु ॥ हेनविकरुनीचिदावितु ॥ आपलारूपी ॥ २४ ॥ तेंजेंचिन्मात्रअमूर्त ॥ तेणेंसीचमूर्ति
 मंत ॥ होऊनिकरुणावोपित ॥ निजसाधकासी ॥ २५ ॥ नदेखोनिसाध्यसाधनासी ॥ नेणोनिसु
 रुशिष्यभेदासी ॥ निखळकारुण्याचाचिरासी ॥ अमूर्तचिजो ॥ २६ ॥ तयाचेंकेलेंवंदन ॥ हासं
 बंधुपुढिलेंपदींजाण ॥ तेंहीआतांनिरूपण ॥ कीजेलऐका ॥ २७ ॥

अविद्येचेंअडवें ॥ भुंजीतजीवपणाचेंभवें ॥ तयाचैतन्याचा
 धावे ॥ धावेकारुजो ॥ २ ॥ मोडूनमायाकुंजरु ॥ मुक्तिमो
 तियाचावोगरु ॥ जेववितांसद्गुरु ॥ श्रीनिवृत्तिवंदु ॥ ३ ॥

होतांजयाचास्वरूपानुभव ॥ तुटेअविद्येचेंअडव ॥ चैतन्यासीजीवभाव ॥ हेमातुचिसरे ॥२८॥
 स्वरूपानुभवलक्षण ॥ याचीधावणीहेंचिजाण ॥ आतांचैतन्यासीजीवपण ॥ कधींहीनाहीं ॥२९
 एवंअविद्येचाअभाव ॥ ह्यणोनिसहजचिबंधुवाव ॥ तेथेंमुक्तिसीहीठाव ॥ केउताउरे ॥ ३० ॥
 ह्यणोनमायाकुंजरुमोडून ॥ मुक्तिमुक्ताफळातेंकाढऊन ॥ तोचिवोगरुभक्षऊन ॥ सांतविलेंजेणें
 ॥ ३१ ॥ ह्यणिजेमायामिशेंमुक्तिमिरवे ॥ अन्यथामुक्तित्वकेंचेंसंभवे ॥ तरीज्याचेनिस्वरूपानु
 भवें ॥ मायाचिमिथ्या ॥ ३२ ॥ तेथेंमुक्तितेकिलक्षण ॥ स्वरूपसर्वदाअविलक्षण ॥ एवंज्याचेक
 रुणेकरून ॥ ऐसीस्थिती ॥ ३३ ॥ तोसद्गुरुश्रीनिवृत्ति ॥ वांदिजेतयाचेचिप्रतीती ॥ जेणेंबंधमोक्षा
 चीगुंती ॥ खंडूनजाय ॥ ३४ ॥

जयाचेनिअपांगपाते ॥ बंधमोक्षपार्णीआतें ॥
 भेटेजाणतयाजाणतें ॥ जयापार्सी ॥ ४ ॥

येणेंअळुमाळहीअवलोकितां ॥ बंधमोक्षजालेवृथा ॥ कांजियाचेस्वरूपींवार्ता ॥ दोहींचीनाहीं
 ॥ ३५ ॥ अपांगपातह्यणिजेऐसें ॥ नेणोंकायपाहातुचनसे ॥ कांजिदृश्याचेनिमिशें ॥ नपाहिजे
 येणें ॥ ३६ ॥ याचेलीलाचिअवलोकन ॥ तेंस्वस्वरूपींसंस्थान ॥ मुक्तत्वआणिवंधन ॥ यामार्जी
 केंचें ॥ ३७ ॥ ह्यणोनययाचीहोतांकृपादृष्टी ॥ सुखेंचिकोंदलीसृष्टी ॥ बंधमोक्षाचीराहाटी ॥ तु
 दोनगेळें ॥ ३८ ॥ याचेंपावतांअवलोकन ॥ बंधमोक्षतोमुळींचशून्य ॥ परंतुअवलोक्यअवलोकी

पण ॥ तुटोनिगेलें ॥ ३९ ॥ जाणतयाजाणतेंभेटे ॥ ह्यणिजेक्षेत्रज्ञानज्ञातेतुटे ॥ ज्ञानमात्रचिप्रगटें ॥
आपेआप ॥ ४० ॥ असोज्याचेयेदृष्टीकरून ॥ भेटिजेआपण्याआपण ॥ तुटोनविशेषसामान्य ॥
कैवल्यताये ॥ ४१ ॥

कैवल्यकनकाचीयादाना ॥ जोनकडसीथोरुसाना ॥
द्रष्टयाचेदर्शना ॥ पाटाउजो ॥ ५ ॥

कैवल्यकनकजेमहादानदाता ॥ जेंपदाथेंवीणअस्तिक्यता ॥ तेथेंकैचीथोरसामान्यता ॥ चि
न्मात्रत्वे ॥ ४२ ॥ असोज्याचेंरूपकैवल्यपूर्ण ॥ तेथेंकैचेंथोरसामान्यकोण ॥ ह्यणोनकडसणीन
सेजाण ॥ रूपांजयाचे ॥ ४३ ॥ आतांसागरींकळोळन्यायें ॥ जोकोणहीपात्रतालाहे ॥ तरीकैव
ल्यसुखआहे ॥ स्वांर्गांचसिद्ध ॥ ४४ ॥ किंवासागरींचेंलवण ॥ सागरीयेतांशरण ॥ तेंकडसणी
नकरितांचिजाण ॥ सागरत्वलाभे ॥ ४५ ॥ तेवींसमविषमतेवीण ॥ कैवल्यकौदलेंसेजाण ॥
तेआपेआपउल्हासोन ॥ शरणाधिकारी ॥ ४६ ॥ तरीतेथेंकायअनुहोय ॥ परीकैवल्येनेणजेहे
सोये ॥ सिद्धकैवल्यताचिलाहे ॥ कैवल्यचिस्वर्ये ॥ ४७ ॥ ह्यणोनसामान्यथोरनकडसुनी ॥ गु
रुजाकैवल्यदानीं ॥ किंबहुनाद्रष्टयाच्यादर्शनीं ॥ सहाकारीचहा ॥ ४८ ॥ असोविशेषसामा
न्यतेवीण ॥ जोद्रष्टामात्रगुरुपूर्ण ॥ त्याद्रष्टयाचेंदर्शन ॥ दृष्टत्वेचिलाभे ॥ ४९ ॥ जेवींरवितेजेंर
वीपाहिजे ॥ किंदीपेंचिदीपनिहाळिजे ॥ किंबहुनाद्रष्टयानेंलाहिजे ॥ दृष्टत्वआपुलें ॥ ५० ॥ ना
नाद्रष्टयादृष्टेभेटे ॥ तेंदृष्टत्वांहनिचिउमटे ॥ तेंद्रष्टुत्वचिगोमटें ॥ सद्गुरुरूप ॥ ५१ ॥ एवंद्रष्टत्वा
चाअनुभव ॥ व्हावयाहाचिठाव ॥ ह्यणोनहागुरुराव ॥ हाचिपाटाउ ॥ ५२ ॥ अगाद्रष्टयाचेंसि
द्धदर्शन ॥ तेंदृष्टत्वचिअसेकरणीवीण ॥ ययाअनुभवांचेंद्वारपूर्ण ॥ गुरुकृपाचीएकी ॥ ५३ ॥
मगपावतांआपणाआपण ॥ तेथेंदर्शनगेलेंहारपोन ॥ याअनुभवाआश्रोजाण ॥ गुरुकृपाचिएकी
॥ ५४ ॥ एवंभूतजाण ॥ सद्गुरुचेंमहिमान ॥ पुढेंहीनिरूपण ॥ इयेंचिविषयीं ॥ ५५ ॥

सामर्थ्याचेंनिविकें ॥ जोशिवाचेंहीगुरुत्वजिके ॥
आत्माआत्मसुखदेखे ॥ आरिसाजिये ॥ ६ ॥

जयाचेंनिसामर्थ्यबळें ॥ शिवाचेंथोरपणमावळें ॥ जेनावेकअनुभवाचेडोळे ॥ लागूनजालें
॥ ५६ ॥ आत्मत्वींआत्माभिमान ॥ एतलक्षणजोदर्पण ॥ जेथेंआपलाचिआपण ॥ दोंठार्यांजाला
॥ ५७ ॥ आत्माएकाकींपरिपूर्ण ॥ दर्पणींदेखीलेंजीवपण ॥ त्याचानियंताआपण ॥ जालाशिबु
॥ ५८ ॥ देखोनिजीवाचीसामान्यता ॥ शिवांतत्काळजडलीगुरुता ॥ परीहेगुरुपणेंचिगौणता ॥
आलीशिवासी ॥ ५९ ॥ आतांसद्गुरुरसादेंकरून ॥ यथार्थजेंस्वरूपज्ञान ॥ तेंअटोनगेलेंजीवपण ॥
मगशिवत्वतेंकिमात्मक ॥ ६० ॥ एवंगुरुकृपेचियातत्वता ॥ जिंकिलीशिवाचीगुरुता ॥ जेआप
आपणपाहतां ॥ जालीहोती ॥ ६१ ॥ तस्मात्आनंदचिआनंदे ॥ जयाचीयाकृपाप्रसादें ॥ पुढेंपे
सैंचिविशदें ॥ बोलतुअसे ॥ ६२ ॥

बोधचंद्राचीयाकळा ॥ विखुरलीएकवेळा ॥

कृपापुणीवलीळा ॥ करीजयाची ॥ ७ ॥

चंद्रत्वासीनहोनीहानी ॥ कळाविभागीप्रतिदिनीं ॥ त्याकळांचीभेळवणी ॥ पौर्णिमाकरी

॥ ६३ ॥ तेवींस्वरूपजेंबोधमात्र ॥ तेणेंचिविलासेबुद्धिचित्र ॥ तेंचित्रचिहोयचिन्मात्र ॥ जया
चीयाकृपा ॥ ६४ ॥ एवंजयाचीयाकृपापौर्णिमा ॥ जेथेंनानात्वयेनिजधामा ॥ अन्यथानहोनिआ
त्मा ॥ भासलेंजेंजें ॥ ६५ ॥ तस्मात्चिन्मात्रांइयें ॥ एकानेकएकीसोये ॥ आणिप्रत्ययोचिप्रत्यया
ये ॥ तेंहारपेंअवघें ॥ ६६ ॥ ह्यणोनिप्रत्ययाचेनिमिशें ॥ जयाचीकृपाचिविलासे ॥ जोभेटलिया
चसरिसें ॥ ऐसेंहोय ॥ ६७ ॥

जोभेटलियाचिसवें ॥ पुरतीउपायाचेधावे ॥

प्रवृत्तिगंगास्थिरावे ॥ सागरींजियें ॥ ८ ॥

स्वरूपप्रत्ययलक्षण ॥ पैजयाचीभेटीजाण ॥ परस्परतानिपटून ॥ तुटोनिजाय ॥ ६८ ॥ येथें
उपायगंगाप्रवृत्ति ॥ होयप्रत्ययसागरींसमाप्ती ॥ प्रवृत्तिचीनिवृत्ति ॥ होऊनिठाके ॥ ६९ ॥ एवं
परस्परतेवीण ॥ जयाचीपैभेटीजाण ॥ उपायचिउपेयहोऊन ॥ मांडलेस्वतां ॥ ७० ॥

जयाचेनिअनवसरें ॥ द्रष्टालेदृश्याचेमुहिरे ॥

जोभेटतखेवसरे ॥ बहुरूपचिहें ॥ ९ ॥

जयाचाअवसरुनपावतां ॥ ह्यणिजेस्वरूपानुभवनसतां ॥ स्वयंद्रष्टाचियेदृश्यपंथा ॥ ऐसा
अर्थ ॥ ७१ ॥ जेवींदोरीचेनिअनवसरें ॥ नसतेंचिसापपणस्फुरे ॥ तेंचिदोरीचेनिनिर्धारें ॥
हारोनिजाय ॥ ७२ ॥ किंवांनिंदेचेनिभरें ॥ नविकरोनिचिविकरे ॥ नसतेनिचिपरिवारें ॥ वेढि
लाजाय ॥ ७३ ॥ मगस्वबोधींभेटतखेव ॥ परिवारसमूळवाव ॥ तेवींपावतांजयाचाठाव ॥ हें
विश्वचिमिथ्या ॥ ७४ ॥ किंवानेणोनरवीकिरण ॥ नाथिलेंचिहोयजलभान ॥ तेंचिदृष्टीपाहिजे
स्थिरावोन ॥ तेंजळभानमृषा ॥ ७५ ॥ तेवींद्रष्टयादृश्यत्वेंदेखावें ॥ तेंहेंमोहिरेंपैस्वभावें ॥ द्रष्ट
यादृष्टत्वेंजाणावें ॥ तेंबहुरूपचिसरे ॥ ७६ ॥ जयाअनवसरुपैइतुला ॥ द्रष्टादृश्यत्वेंजाणवला ॥
द्रष्टादृष्टत्वेंचिमानवला ॥ तेंभेटीजयाची ॥ ७७ ॥

अविद्येचेकालवखे ॥ किंस्वबोधसुदिनेंफांके ॥

शीतळेप्रसादाकें ॥ जयाचेनि ॥ १० ॥

अविद्यालक्षणरजनी ॥ गुरुप्रसादाकेंसिवोनी ॥ बोधेपरीणमोनि ॥ सुदीनचिहोय ॥ ७८ ॥
नित्यजेबोधदृष्टि ॥ पावोनगुरुकृपार्कपुष्टि ॥ अविद्यांधदृष्टि ॥ फांकोनगेली ॥ ७९ ॥ जेवींदृष्टितं
वदेखणी ॥ परीनुदैजेजैतरणी ॥ तेंउघडाजिलोचनीं ॥ होईजेअंध ॥ ८० ॥ तेवींगुरुप्रसादैवीण ॥
ज्ञानरूपचिअज्ञान ॥ ह्यणोनगुरुकृपार्कपावोन ॥ नाशिलीनिशा ॥ ८१ ॥ असोअविद्याजेचिक
ल्पलीकांहीं ॥ तियेअविद्यत्वयथार्थनाहीं ॥ स्वबोधठायींच्याठायीं ॥ विलासलाअसे ॥ ८२ ॥
हेंअनादिअसेसंचलें ॥ परीप्रसादैप्रत्ययाआलें ॥ पूर्वापरतेवीणसंचलें ॥ स्वस्वरूप ॥ ८३ ॥ असो
जयाचाप्रसादाकंपावतां ॥ नुरेरजनीआणिदिनता ॥ स्वबोधाचीबोधता ॥ नतुटेकधीं ॥ ८४ ॥
तस्मात्त्याचेप्रसादैकरूनी ॥ अन्यथाबोधाचीहानी ॥ पुढेंहीऐसेंचिवचनीं ॥ बोलतअसे ॥ ८५ ॥

जयाचेनिकृपासलिलें ॥ जीबुहाठाववरीपाखाळे ॥

जेंशिवपणहीबोविलें ॥ अंगींनलवी ॥ ११ ॥

जयाचेंकृपाजीवन ॥ जीवत्वाहोयमज्जन ॥ तेंआपणचिन्मात्रघन ॥ नित्यत्वेंअसे ॥ ८६ ॥ येथ

वरीजीवशुद्धहोय ॥ परीशिवपणाकडेनपाहे ॥ तेंवोविलेंआहे ॥ ह्यणोनियां ॥ ८७ ॥ एकलें
चिन्मात्रपूर्ण ॥ तेथेंजीवतोकिमात्मकुजाण ॥ आणित्याचेनिनियामकपण ॥ शिवपणतेंकाई
॥ ८८ ॥ नसतेंजीवत्वमानावें ॥ मगशिवत्वेंशिवेश्लाघावें ॥ तस्मात्चिन्मात्रीभागकरावे ॥ हेंवो
विल्लेपण ॥ ८९ ॥ आपलेंवास्तवनेणें ॥ जीवाचानियंताह्यणें ॥ वोविलेंयेणेंगुणें ॥ वोलिलेंशिवत्व
॥ ९० ॥ तरीसद्गुरुकृपाजीवन ॥ तेंचिन्मात्रस्वरूपजाण ॥ जेथेंजीवाचीनिपटून ॥ वार्ताचिनसे
॥ ९१ ॥ चिन्मात्राचीयानित्यता ॥ कधींचनसेजीवींजीविता ॥ हाप्रसादआइता ॥ गुरुपदींअसे
॥ ९२ ॥ तेथेंगुरुशिष्यहेभाग ॥ नशिवतीगुरुत्वाचेंअंग ॥ एकलेंगुरुहिलग ॥ गुरुत्वचिअसे ॥ ९३ ॥

राखोंजातांशिष्यातें ॥ गुरुपणहीधाडिलेंथितें ॥
तहीगुरुगौरवजयातें ॥ सांडीचना ॥ १२ ॥

जयाच्याप्रसादतरणी ॥ उरोंनेदीभेदरजनी ॥ दिनरातीहेभावदोन्हीं ॥ नसतीतेथें ॥ ९४ ॥
आतांशिष्यासस्वरूपबोध ॥ होतांनुरेगुरुशिष्यद्वंद्व ॥ सामान्यतानुरेतेंगुरुपद ॥ तेथेंहिनुरे ॥ ९५ ॥
तन्हींस्वबोधेंबोधरूप ॥ यासीतंवकदानव्हेलोप ॥ गौरवाचेंस्वरूप ॥ तेंइतुलेंचि ॥ ९६ ॥ तोहें
काहींनमंडी ॥ परीगौरवतयातेंनसंडी ॥ अमृतींस्वादसवडी ॥ नपडेचिजैसी ॥ ९७ ॥ ह्यणाल
चिन्मात्रशुद्धबुद्ध ॥ तेथेंकैचागुरुशिष्यभेद ॥ बोध्यबोधकहेद्वंद्व ॥ कोटूनअसें ॥ ९८ ॥ तरीप
रिहारालागुनि ॥ पुढेंप्रवर्तलीमूळशब्दवोवणी ॥ जेंएकचिएकपर्णी ॥ गुरुशिष्यत्वनांदे ॥ ९९ ॥

एकपर्णेनव्हेसुसास ॥ ह्यणोनगुरुशिष्याचेंकरुनिमिश ॥
पाहणेंचिआपलीवास ॥ पहातचिअसें ॥ १३ ॥

एथेंजेंएकपण ॥ तेंजडाचेपरीनसेजाण ॥ आपणयाआपण ॥ बोधरूपचिअसे ॥ १०० ॥ नसं
डीस्वसंवेद्यता ॥ गुरुशिष्यत्वतंवहेंचिआतां ॥ जन्हींकांहींपरस्परता ॥ नसेयेथें ॥ १ ॥ असो
चिन्मात्रजेंकांहीं ॥ जडाचेंपरीतंवनाहीं ॥ ह्यणोनगुरुशिष्यप्रवाहीं ॥ विलासतअसे ॥ २ ॥ हें
मिशमात्रजाण ॥ परीपाहेआपणाचिआपण ॥ तन्हींदृश्यद्रष्टेपण ॥ आलेंचिनाहीं ॥ ३ ॥ जन्हीं
पहावयाकांहींनसंभवे ॥ तन्हींपहाणेंतंवआंधलेनहे ॥ पहाणेंआपणासवें ॥ पाहतचिअसे ॥ ४ ॥
यालागींआपलीकृपाआपण ॥ नसंडीचिद्वंद्वेवीण ॥ यालागींगुरुशिष्यमिशेंनिरूपण ॥ पुढेंही
असे ॥ ५ ॥

जयाचेनिकृपातुषारें ॥ परतलेअविद्येचेमुहुरे ॥
परिणमेअपारे ॥ बोधामृतें ॥ १४ ॥

अविद्येचेनियोगें ॥ विषयविकारमोहरुलागे ॥ सुखदुःखसंयोगें ॥ मधुरताविषय ॥ ६ ॥ सु
खत्वेंजेंस्वीकारावें ॥ दुःखहीअसेतयाचिसवें ॥ एवंद्विस्वभावं ॥ विषयमधुर ॥ ७ ॥ तेंकृपातु
षारेंजयाचेनी ॥ बोधामृतचिपरिणमोनी ॥ एकरसताहोऊनि ॥ ठाकलीअसे ॥ ८ ॥ एवंजयाचे
निकृपातुषारें ॥ अविद्येचेंनांवहीपरीनुरे ॥ बोधामृतेंअपारें ॥ कौंदोनीअसिजे ॥ ९ ॥ आतांअ
विद्यातंवनिपटूननसे ॥ केवळबोधरूपचिबोधेंदिसे ॥ विश्वपणाचीनुमसे ॥ वार्त्ताहीतेथें॥११०॥
आतांजयाचाकृपाप्रभावो ॥ हेंविश्वचिजालेंवावो ॥ तरीपूर्वापरताभावो ॥ देखिलायेथें ॥ ११ ॥
आणिआत्मत्वींतवपाहीं ॥ पूर्वापरभावोनाहीं ॥ ह्यणोनिपुढेंद्वयेंविषयीं ॥ बोलतअसे ॥ १२ ॥

वेद्यादेतांमिठी ॥ वेदकुहीसुयेपोटीं ॥
तन्हींनव्हेचिउसिटी ॥ दिठीजयाची ॥ १५ ॥

गुरुकृपादृष्टीप्रकटली ॥ तैवेद्यवेदकताग्रासूनिटेली ॥ परीआतांतात्विकत्वेनाहींजाली ॥ उच्छिष्टदृष्टी ॥ १३ ॥ वेद्यजातजेंजेंकांहीं ॥ तेंआत्मत्वीनिःशेषनाहीं ॥ तेथेंवेदकुहीकहीं ॥ वेदकत्वेनसे ॥ १४ ॥ हेजेकांहींपूर्वापरता ॥ तेवेद्यवेदकत्वेपहातां ॥ आत्मत्वींतंवतत्वता ॥ कांहींच नसे ॥ १५ ॥ येथेंवेद्यआणिवेदकपण ॥ आत्मदृष्टिचिआत्मापूर्ण ॥ पूर्वापरतेसीहीजाण ॥ तोचि पाडु ॥ १६ ॥ अहोआत्मदृष्टीमाझारीं ॥ वेद्यवेदकत्वाचीभरोवरी ॥ परीतेदिठीमार्जीतिळभरी ॥ उमटलेंनाहीं ॥ १७ ॥ येथेंवेद्यवेदकत्वाचेमासले ॥ हेआत्मत्वींसमूळनाथिलें ॥ येणेंचिसंबंधेंअथिले ॥ अधिकारभेद ॥ १८ ॥ पूर्वींआत्मबोधनव्हता ॥ तोआतांजालाअवचिता ॥ याभेदाचीवार्ता ॥ स्वरूपींनाहीं ॥ १९ ॥ आतांस्वरूपाचेपूर्णपणीं ॥ ययाबोधाअबोधाचीयावाणी ॥ विलासलीयातन्हींझणी ॥ तात्विकाहोती ॥ २० ॥ ह्यणोनिइत्यादिदेखतांही ॥ स्वरूपत्वेदेखिलेंचिनाहीं ॥ दृष्टेमात्रकाळत्रयीं ॥ ऐकलेंअसें ॥ २१ ॥ ह्यणोनिजियेदृष्टिचेनिबलें ॥ मिथ्याआरोपासीखंडिलें ॥ तन्हींनाहींउच्छिष्टजालें ॥ देखणेंजाणा ॥ २२ ॥ अहोआत्मप्रत्ययाचेहीवेळे ॥ आत्मत्वनवेनाहींआलें ॥ ऐसेंचिचोजवलें ॥ प्रत्ययोहोतां ॥ २३ ॥ आणभेदभानजेंकांहीं ॥ तेंपूर्वींचसाचनाहीं ॥ भासलेंतन्हींपाहीं ॥ चिद्विलासमात्र ॥ २४ ॥ अहोआत्मप्रत्ययोजाला ॥ तेंप्रत्ययानाहींदेखिला ॥ जैसातैसासंचला ॥ आत्मामात्र ॥ २५ ॥ ह्यणोनआत्मदृष्टीकांहीं ॥ कधींहीअन्यथानाहीं ॥ साध्यसाधनहीपाहीं ॥ भासलेंअसतां ॥ २६ ॥

जयाचेनिसावायें ॥ जीवुब्रह्मउपरुलाहे ॥
ब्रह्मतृणातळींजाये ॥ उदासेजेणें ॥ १६ ॥

गुरुदृष्टिअखंडआइति ॥ येथेंनभजिजेहेचिगुंती ॥ तेगुंतीकरोनिपरौती ॥ सावधजैहोये २७ ॥ तेंसावकाशतालाधतां ॥ हारपेजीवत्वाचीवार्ता ॥ मीब्रह्महेहीकथा ॥ विसरिजेतेणें ॥ २८ ॥ कांजेंब्रह्मीअहंपण ॥ जीवत्वाचेंलक्षण ॥ ह्यणोनिमीब्रह्महेहीजाण ॥ राहिलेंमार्गें ॥ २९ ॥ एवंजयाचेकृपासुरवाडे ॥ जीवासब्रह्मउपरुघडे ॥ नातरीजयाचेनिउदासेंविघडे ॥ असतचिब्रह्म ॥ ३० ॥ तृणासमानजेपदार्थ ॥ तेंहीपरीमानलेंयथार्थ ॥ परीब्रह्मकाळत्रयींअबाधित ॥ तेंनाहींसैचिहोय ॥ ३१ ॥ असोमृगतृष्णाप्रायभान ॥ तेंसत्यचिमानलेंजाण ॥ आणिस्वताब्रह्मअसोनिआपण ॥ अनीश्वरत्वजालें ॥ ३२ ॥ एवंसर्वत्रसर्वदाब्रह्म ॥ परीनेणतांगुरुखुणेचैवर्म ॥ प्रपंचचिपरम ॥ मानलाअसे ॥ ३३ ॥ ह्यणोनअखंडतानखंडतां ॥ साध्यसाधनासीसार्थकता ॥ ऐसेंचिकांहींआतां ॥ पुढेंहीबोलतु ॥ ३४ ॥

उपास्तिवरीरावतिया ॥ उपायेफळेंयेतींमोडूनिया ॥
वरिवंडलेंजयाचीया ॥ अनुज्ञाका ॥ १७ ॥

स्वरूपप्राप्तिचीयेसोयी ॥ उपास्यउपासकप्रवाहीं ॥ प्रवर्त्ततीतयांपाहीं ॥ सफळताहीलाभे ॥ ३५ ॥ तेंजेंफळप्राप्तिनिष्कळ ॥ नव्हेचिसाधनाचेंफळ ॥ किंबहुनासाधनमळ ॥ नलगेचि तेथें ॥ ३६ ॥ अगातयेप्राप्तीच्याठायीं ॥ साधनभागउगवलाचिनाहीं ॥ एकाकीकाळत्रयीं ॥ सिद्धचिफळ ॥ ३७ ॥ जेवींफुलाचीयाकोडी ॥ परिमळींनपडेसवडी ॥ तेवींसाध्यसाधनपर

वडी ॥ अभंगचित्ते ॥ ३८ ॥ काजेंगुरुआज्ञामाखलीयेथें ॥ जेंकांसत्तारूपअनुस्फुते ॥ ह्यणोनि
साधतांहीनयेतेथें ॥ साधनफळत्वे ॥ ३९ ॥ एवंगुरुआज्ञासमर्थ ॥ जीणेंअसाध्यहीसाधिजेत ॥
आणिसाधलीयाहीनयेत ॥ फळदशेसीं ॥ १४० ॥ आतांगुरुआज्ञेनेमाखली ॥ साधनेंचिसाध्य
जालीं ॥ आपुल्याठायींचाखिली ॥ आपलीचवी ॥ ४१ ॥

जयाचादिठीवावसंतु ॥ जंवनरिघेनिगमवनाआंतु ॥

तंवआपलीयेफळींहातु ॥ नघेपतीही ॥ १८ ॥

निगमवनविशाळ ॥ तेथलाहिजेनिजात्मफळ ॥ जरीगुरुदृष्टिवसंतुप्रबळ ॥ प्रकटेतेथें ॥ ४२ ॥
अहोनिगमवनविशाळ ॥ परीअवघेंएकचिनिजात्मफळ ॥ तेथेंहीफळत्वाचामळ ॥ लागला
नाहीं ॥ ४३ ॥ जोहायाअफळफळा ॥ निगमकैसेनपांप्रसवला ॥ निगमचिउगवला ॥ आत्म-
फळींतिथें ॥ ४४ ॥ नातरीजेंकांहींआपण ॥ तेंनिगमवनाचेंअधिष्ठान ॥ ह्यणोनआत्मफळासी
कारण ॥ आपणचिहाहोय ॥ ४५ ॥ अहोतेंजेंनिजात्मखूण ॥ गुरुदृष्टीतेंतेचिजाण ॥ जेंनिजप्र
काशेंप्रकाशमान ॥ तोचिवसंतु ॥ ४६ ॥ तोगुरुवसंतप्रकटतांजाण ॥ लोपोनिजायनिगमवन ॥
मगआपलेंफळआपण ॥ पावणेंचिनलगे ॥ ४७ ॥ एवंफळेंसीनिगम ॥ पावलाआपलेंधाम ॥
गुरुवसंतीआराम ॥ मांडलाह्यणोनी ॥ ४८ ॥ वेदह्यणजेनिजात्मवेदन ॥ तेंचित्याचेंअवसान ॥
तेंचिनपावतांजाण ॥ पावलेंअसे ॥ ४९ ॥ एवंनिगमाचेनिनानात्वे ॥ स्वरूपनस्पर्शनानानात्वातें ॥
आणिगुरुशिष्यभेदातें ॥ नपवेचकर्धी ॥ १५० ॥ नाहींवेद्यवेदकता ॥ कैचीनिरशनस्थापनकथा ॥
ऐसीचगुरुरूपता ॥ पुढेंहीबोलें ॥ ५१ ॥

पुढेंदृष्टीचेनिअलगे ॥ खोचीकींनिवटीमागे ॥

येवढियाजेंतानेघे ॥ आपणापेंजों ॥ १९ ॥

पुढेंदृष्टीहूनिवाहेरी ॥ जरीअसतीदृश्यनगरी ॥ तरीतेदृश्यभेदूनउजरी ॥ दावितांबोधाची
॥ ५२ ॥ नातरीतेदृश्यनिपटूनमार्गे ॥ पुढेंनिजबोधालागींरिघे ॥ तरीदृश्याचीचनलगे ॥ आत्म
त्वेनखी ॥ ५३ ॥ आतांदृश्यजरीदुसरेंनाहीं ॥ तरीबोधठाईच्याठाई ॥ बोध्यहीआणीकनाहीं ॥
असेनायेथें ॥ ५४ ॥ ह्यणोनबोधाचेंकांहीं ॥ निजबोर्धीकारणनाहीं ॥ यालागींजैतेनचिपार्हीं ॥
निजबोधाचें ॥ ५५ ॥ काजेंबोधावेगळेंकांहीं ॥ बोधायादुजेंनाहीं ॥ आतांखोंचणेंनिवटणेंकांई ॥
बोर्धीइथें ॥ ५६ ॥ एवंबोधरूपजोगुरुरावो ॥ नकरूनीबोध्यबोधकतेठावो ॥ ननाशितांदृश्यवा
वो ॥ दाविलेंदृश्य ॥ ५७ ॥ असोदृश्यातेंदेखणेंनाहीं ॥ अथवासांडावयाहीनसैंकांहीं ॥ ऐसीच
ठाईच्याठाई ॥ दाविलीखूण ॥ ५८ ॥ आत्माठाईचाअभंग ॥ नाहींकर्तव्यतेचापांग ॥ निजबो
धाचालाग ॥ नदेऊनदावी ॥ ५९ ॥ एवंदृश्यजातजेंकांहीं ॥ पहिलेंचिस्वरूपींनाहीं ॥ ह्यणोनत्या
ज्यग्रहणप्रवाहीं ॥ सिद्धांतानये ॥ १६० ॥ जेथेंनाहींपाठिपोट ॥ केवळचिद्वननिघोट ॥ गुरुलघु
त्वासकट ॥ संचलेंचिअसैं ॥ ६१ ॥

लघुत्वाचेंनिमुदलें ॥ बैसलागुरुत्वाचेसेले ॥

नासूननाथिलें ॥ सदैवजो ॥ २० ॥

लघुत्वअंगीहोतें ॥ तेंठाकूनपाविजेगुरुत्वातें ॥ ऐसेनिमहत्वातें ॥ नेघेकहींजो ॥ ६२ ॥ मुद
लेंसीसेवटपावे ॥ तेंपावणेंकींनबे ॥ पूर्वापरतानसंभवे ॥ येथेंकांहीं ॥ ६३ ॥ शिष्यासीशिष्य

त्वजेणेंआलें ॥ गुरुत्वहीतेणेंचिमुदलें ॥ लघुगुरुत्वतेहूनिवाइलें ॥ स्वरूपमात्रजें ॥ ६४ ॥ आतां
यासीलघुह्मणावें ॥ तरीस्वरूपींसामान्यनव्हे ॥ आणिगुरुह्मणतांहीनपवे ॥ विशेषातें ॥ ६५ ॥
ह्मणोनगुरुत्वाचीसेल ॥ तेंचिलघुत्वपैमुदल ॥ आतांयेथेंकैचेंअसेल ॥ नाशासीभाग ॥ ६६ ॥ ह्म
णोनिनाहींतेनाशिलें ॥ हेंनकरितांचिअसेंजालें ॥ सदैवपणआलें ॥ यालागींयया ॥ ६७ ॥ नक-
रितांकाजहोय ॥ हेंभाग्यकोणाआहे ॥ यालागींसदैवपणतेंहें ॥ बोलिलाअसे ॥ ६८ ॥ एवंनाथि
लेंनाशिता ॥ तेंकर्मनव्हेनाकर्ता ॥ किंवाबुडतानातारिता ॥ नाहीजेथें ॥ ६९ ॥

नाहींतेंजळींबुडिजे ॥ तेंघनवटेजेणेंतरिजे ॥

जेणेंतरिलियाहीनुरिजे ॥ कवणीघेठाई ॥ २१ ॥

जेथेंजळाचाचिअभाव ॥ तेथेंबुडणेंसहजचिवाव ॥ आतांतरलाहाहीभाव ॥ घनवटुनव्हे
॥ १७० ॥ एवंच्याअभाव ॥ तेथेंतरतासहजचिवावो ॥ तेवींसामान्यानाहींटाव ॥ माविशेषक
वणु ॥ ७१ ॥ परंतुइत्यादिअभावे ॥ स्वरूपअभावातेंनपवे ॥ आणिजरीआशंकाभावे ॥ स्वरूपअभा
वाची ॥ ७२ ॥ तरीजयाचेनियथार्थें ॥ रूपकीजेअभावातें ॥ तेंआतांकेउतें ॥ आहेजरीह्मणों ॥ ७३ ॥

आकाशहेंसावेव ॥ नवंधेआकाशाचीहांव ॥

ऐसेंकोणहीयेकभरीव ॥ आकाशजें ॥ २२ ॥

आकाशजेंनिरावेव ॥ तेंसंबंधेंघडेसावेव ॥ शब्दादिराणीव ॥ जेथूनउमटे ॥ ७४ ॥ आणिइ
तरेंजेंच्यान्हींभूतें ॥ कार्येंसीगगनभरितें ॥ सावेवतागगनातें ॥ त्याचेनिगुणें ॥ ७५ ॥ एवंचार्य
सहवर्तमान ॥ भूतचतुष्टयेंसीगगन ॥ ज्याच्यारूपींजाण ॥ लोपोनगेलें ॥ ७६ ॥ आकाशाचीपोक
ळी ॥ ज्याचेघनतेमाजींबुडाली ॥ असतचिवृथाजाली ॥ गगनाचीमातु ॥ ७७ ॥ आपलापैसी ॥
ठावझालासकळासी ॥ हेहांवआकाशासी ॥ नुरेचियेथें ॥ ७८ ॥ नचुकेचिआत्मयाचीघनता ॥
आणिठावहीदिधलासमस्तां ॥ येथेंआकाशाचीवार्ता ॥ करीकवण ॥ ७९ ॥ तस्मात्आकाशाच्या
पैस ॥ आत्माजोचिदाकाश ॥ घनवटसावकाश ॥ आपणचिअसे ॥ १८० ॥ कांजेंजेथिचापैसी
आकाश ॥ तोआत्माचिदाकाश ॥ अन्यथाआकाशास ॥ ठावकैचा ॥ ८१ ॥

चंद्रादिसुशीतळे ॥ घडिलेजयाचेनिमेळे ॥

सूर्यजयाचेनिउजाले ॥ कडवसेनि ॥ २३ ॥

चंद्रांजेसुशीतळता ॥ सूर्यांस्वप्रकाशता ॥ तेपाहतांतत्वता ॥ आत्मप्रभाचिअसे ॥ ८२ ॥
आत्माआणिगुरुनाथु ॥ द्विशब्दींएकअर्थु ॥ पुढेंहीसामर्थ्यवृत्तांतु ॥ सांगतुअसे ॥ ८३ ॥

जीवपणाचेनित्रासें ॥ यावयाआपुलीयेदशे ॥

शिवहीमुहूर्तपुसे ॥ जयाजोशियातें ॥ २४ ॥

जीवपणाचेनित्रासें ॥ शिवपणींशिववैसे ॥ परीतेथेंस्पर्शें ॥ जीवत्वतया ॥ ८४ ॥ ह्मणोनवा
स्तवदशे ॥ यावयामुहूर्तपुसे ॥ थितयारुसे ॥ शिवपणासीही ॥ ८५ ॥ तस्मात्गुरुप्रत्ययेंवीण ॥
शिवत्वहीजाणिजेगौण ॥ शिवासीजेंशिवपण ॥ यथाथेंजयाचे ॥ ८६ ॥ आतांचंद्रादिकांभास
विलें ॥ येणेंभास्यभासकत्वआलें ॥ तरीकायभागपडिले ॥ एकैरूपीं ॥ ८७ ॥ येविषयींइष्टांत ॥
देऊनिनिश्चितार्थ ॥ करीतेहीमात ॥ परिसावीनिकी ॥ ८८ ॥

चांदिणोस्वप्रकाशाचें ॥ लेइलाद्वैतदुणीचें ॥

तन्हींउघडेपणनवचे ॥ चांदाचेंजया ॥ २५ ॥

आपलेचप्रकाशें ॥ आपणआपणासीभासे ॥ येथेंएकत्वचिअसे ॥ तेंचिदुणावे ॥ ८९ ॥ आपण
आपणाभासत ॥ तेंचिजेंहेंकाद्वैत ॥ तेथेंप्रकाशचिद्विगुणित ॥ जालानेणों ॥ १९० ॥ दुणावेह्य
णजेददहोय ॥ स्वप्रकाशताचिठसावे ॥ तेप्रकटचिप्रकटतालाहे ॥ कींएकत्वभंगे ॥ ९१ ॥ हेंजे
कांहींददता ॥ तेमुळींचीचअसेचिद्रूपता ॥ ह्यणोनयेथेंपूर्वापरता ॥ मानावीना ॥ ९२ ॥ आत्मया
सीपरिच्छिन्न ॥ नसतीव्योमादिकेजाण ॥ तोविलासेआपलाआपण ॥ भास्यभासकहोये ॥ ९३ ॥
यालार्गीआत्मापूर्णशशी ॥ तोव्योमादिचांदिणियासी ॥ नप्रकाशितप्रकाशी ॥ अपरिच्छिन्न
त्वं ॥ ९४ ॥ चंद्रेंसीचंद्रज्योति ॥ चंद्रपणाआडयेती ॥ तरीसुखेंगणिजेती ॥ प्रकाश्यप्रकाशता
॥ ९५ ॥ एवजेंतेणेंमिर्शें ॥ आपणचिआपणअसे ॥ उघडकिंवानदिसे ॥ तेणेंचितोपें ॥ ९६ ॥
असोइतुकेंहीजालें ॥ परीआत्मत्वनाहींभंगलें ॥ इतुकेनसीएकलें ॥ उघडेंचिरूप ॥ ९७ ॥

जोउघडकींनदिसे ॥ प्रकाशकींनप्रकाशे ॥

असतेपणेंचिनसे ॥ कव्हणीकडे ॥ २६ ॥

आत्मयासीलोपावें ॥ तेंआत्मत्वींतवनसंभवे ॥ निर्विकारेंकेवींव्हावें ॥ विकारवंत ॥ ९८ ॥
किंवाआत्मयालोपितें ॥ ऐसेस्वतंत्रकांहींअसतें ॥ तरीआत्माह्यणोंयेतें ॥ आत्मयासीकाई ॥ ९९ ॥
॥ संमतिः ॥ महादेवोविभागेनाविभागेनचभासते ॥ अन्यथाचेन्महादेवोमहादेवःकथंभवेत् ॥
इतिब्रह्मगीतायां ॥ आत्माकेवळज्ञानघन ॥ तेंनवेअन्यथानव्हेजाण ॥ आतांपदार्थास्वतंत्रपण ॥
कोटूनअसे ॥ २०० ॥ आत्मत्वींपदार्थारोप ॥ हाचिआत्मयासीलोप ॥ ऐसाकांहींआक्षेप ॥ अ
सेजरी ॥ १ ॥ तरीअसताआत्मलोप ॥ पदार्थासीकेंचेंरूप ॥ नभंगेस्वरूप ॥ पदार्थत्वं ॥ २ ॥
प्रपंचचिद्विलास ॥ तरीलोपकेंवींआत्मयास ॥ एवआत्मनिर्धारंप्रपंचास ॥ ठावोनाहीं ॥ ३ ॥
तस्मात्आत्म्यावेगळेंकांहीं ॥ स्वरूपत्वेस्वतंत्रनाहीं ॥ तोआत्माकाई ॥ जाणोंजातां ॥ ४ ॥ नुरे
वेद्यवेदकता ॥ द्रष्टानयेदृश्यपंथा ॥ तरीयासीआच्छादिता ॥ असेकवणु ॥ ५ ॥ ह्यणोनउघड
चिअसे ॥ किंवानयेहाजरीदृश्यदशे ॥ तन्हींनदिसेहेंहीघडतसे ॥ उघडचिअसतां ॥ ६ ॥ आ
त्मयासीपाहोंजातां ॥ पहाणेंचिआत्मातत्वता ॥ मगदिसावयाचीवार्ता ॥ तुटोनगेली ॥ ७ ॥
स्वप्रकाशेंप्रकाशवंत ॥ ह्यणोनकवणाचेननप्रकाशत ॥ आतांसर्वदाठाईअसत ॥ परीनसेकव
णीकडे ॥ ८ ॥ तरीआत्माआत्मत्वींचअसे ॥ तेथेंअन्यथाठावचिनसे ॥ यालार्गीएकदेशिस्थळवि
शेषवसे ॥ आत्मत्वनघडे ॥ ९ ॥ एवआत्मागुरावो ॥ येथेंकर्धींचिनाहींअभावो ॥ जन्हींभावा
भावो ॥ गिळूनअसे ॥ २१० ॥ आहेपैतेंचिअसे ॥ येथेंहातोऐसेतैसें ॥ हेबोलणींचवायसें ॥ येरु
संभंधातीत ॥ ११ ॥

आतांजोतोइहींशब्दीं ॥ केंमेळजअनुमानाचीमांदी ॥

हाप्रमाणाहियेवोंनेदी ॥ कोणहाहीमाकाई ॥ २७ ॥

जोचिन्मात्रघनपूर्ण ॥ तेथेंजोतोहेंजेंवचन ॥ हेंकेवळअनुमान ॥ सिद्धांतनव्हे ॥ १२ ॥
स्वताचिसिद्धअसोन ॥ केवींपावेअनुमान ॥ अपरोक्षपरोक्षत्वेजाण ॥ घेइजेकेवीं ॥ १३ ॥ यया
चेसत्यत्वेजाण ॥ प्रणवहीवाचारंभण ॥ वेदनमात्रतेंवेद्यहोऊन ॥ ठाकेलकाई ॥ १४ ॥ कांजें

सृष्टीचें

कांजेंआ

॥ १६ ॥

आतांप्र

॥ १८ ॥

जरी ॥

कीजेजरी

लतेथें ॥

धीरी ॥

धर्मतवा

तःकरण

॥ २३ ॥

कोणहीदे

ळाचया

आत्माह्य

दुवाडजा

जैसातैसा

हीवाव ॥

तचिआत्म

स्वरूप

णेंचि ॥ ३

भावो ॥ ३

॥ ३३ ॥

आतांतेंअ

नतेणेसीच

कपणाचाई

अहोदुजय

कपणमिरउं

उठेभेद ॥

रेयासीनाव

असोप्रमाण

सृष्टीचेंआद्यावसान ॥ याचेंप्रणवचिमुख्यकारण ॥ तोप्रणवहीनव्हेजाण ॥ वस्तूचेंरूप ॥ १५ ॥
 कांजेंआरंभभवसानेसीकहीं ॥ स्वरूपेंसृष्टीचिदेखिलीनाहीं ॥ आतांप्रणवतोकाई ॥ इयेठाई
 ॥ १६ ॥ मुळींसृष्टीचेंभान ॥ तेंअवघेंअनुमान ॥ ह्यणोनप्रणवासीप्रणवपण ॥ तेंअनुमानिक ॥ १७ ॥
 आतांप्रणवाचीगतीऐसी ॥ येथेंइतरेंअनुमानेंकायिसीं ॥ प्रमेयनव्हेप्रमाणासी ॥ सिद्धप्रत्ययोहा
 ॥ १८ ॥ अगाजेंजेंकीजेप्रमाण ॥ आत्मातयासीअधिष्ठान ॥ तेंसांडूनमिथ्याभान ॥ पाहिजे
 जरी ॥ १९ ॥ तरीपाहतांलक्षणाचियाकोटी ॥ आत्मेनसीनव्हेभेटी ॥ तेचिदृष्टिउफराटी ॥
 कीजेजरी ॥ २२० ॥ तरीपाहतांतियेठाई ॥ प्रणवाहीशुद्धिनाहीं ॥ माइतरेंलक्षणेंकाई ॥ सरती
 लतेथें ॥ २१ ॥ अगासांख्यआदिकरून ॥ मत्ताचीपंक्तिजाण ॥ तेराहिलीथोंटावोन ॥ आत्मनि-
 धारीं ॥ २२ ॥ ॥ संमतिः ॥ आचार्यवाक्यं ॥ नसांख्यंनशैवंनतत्पांचरात्रंनजैनंनमीमांसका
 द्यैर्मतंवा ॥ विशिष्टानुभूत्याविशुद्धात्मकत्वान्तदेकोवशिष्टःशिवःकेवलोऽहम् ॥ ॥ एवंविशुद्धां
 तःकरणहोऊन ॥ जंवविशिष्टानुभूतिनव्हेजाण ॥ तंवआत्माचिपरीआत्मदर्शन ॥ दुर्लभहोय
 ॥ २३ ॥ असोसिद्धप्रत्ययेंवीण ॥ परोक्षवादअप्रमाण ॥ हाआशयजाण ॥ ग्रंथीचाइये ॥ २४ ॥
 कोणहीदेहचिआत्माहणती ॥ कोणहीपरिच्छिन्नचिदाविती ॥ कोणहीनेत्रगोळचिलागती ॥ धांडो
 लावया ॥ २५ ॥ कोणहीभरतीआकाश ॥ नातरीनेत्रींदावितीप्रकाश ॥ एवंहेआगमापाईयास ॥
 आत्माहणती ॥ २६ ॥ एवंचुकोनआपणाआपण ॥ ज्ञानियेभरतीराण ॥ तेथेंसिद्धचिसमाधान ॥
 दुवाडजालें ॥ २७ ॥ असोज्याचेनिप्रमाणींप्रमाणदशा ॥ तोप्रमाणासाधिजेकैसा ॥ यालागीं
 जैसातैसा ॥ हेंचिभले ॥ २८ ॥ ॥ आशंका ॥ ॥ ऐसाहासिद्धस्वानुभव ॥ ऐकींप्रकपणतें
 हीवाव ॥ आणुपदेष्टाउपदेशभाव ॥ दिसतहीअसे ॥ २९ ॥ तरीउपदेशउपदेशेपण ॥ अस
 तचिआत्माअविलक्षण ॥ ऐसैंकांहींआवांकून ॥ बोलतुअसे ॥ २३० ॥

जेथेंशब्दाचीलिहीपुसे ॥ तेणेंसीचावळोवैसे ॥

दुजयाचारागीरुसे ॥ एकपणाजो ॥ २८ ॥

स्वरूपकेवळचिन्मात्रघन ॥ जेथेंशब्दींनसेशब्दपण ॥ आतांजेंकांहींबोलिजेजाण ॥ तेंनबोल
 णेंचि ॥ ३१ ॥ शब्दाचीलिहीपुसे ॥ ह्यणजेकींशब्दचिजेथेंनसे ॥ तेणेंसीचबोलतुअसे ॥ ऐसा
 भावो ॥ ३२ ॥ वाक्यहीवलिगताजाण ॥ नमोडेजयाचेंमौन ॥ शब्दासीग्रासून ॥ आपणचिअसे
 ॥ ३३ ॥ शब्दाचेंनाहीपण ॥ जेथेंपैउमटतजाण ॥ त्यासीतंवनाहींपण ॥ नघडेकधीं ॥ ३४ ॥
 आतांतेंअभावहीन ॥ मौनासीजेथूनमौन ॥ ह्यणोनतेथींचेंउगेपण ॥ तेंहेंबोलणें ॥ ३५ ॥ ह्यणो
 नतेणेसीचावळण ॥ तेंहेंऐसैंजाण ॥ असोउपदेशेपण ॥ किंवाउगाचिअसो ॥ ३६ ॥ ह्यणालए
 कपणाचाहीअभावो ॥ ह्यणोनएकपणहीजालेंवावो ॥ तरीऐसानव्हेभावो ॥ याबोलाचा ॥ ३७ ॥
 अहोदुजयाच्यारागें ॥ एकपणाहीजोउबगे ॥ परीएकपणहीवाउगें ॥ ऐसैंनव्हे ॥ ३८ ॥ अगाए
 कपणमिरऊंपाहे ॥ तंवदुसरयासीठावहोय ॥ ह्यणोनथितेंनसाहे ॥ एकपणहीयेथें ॥ ३९ ॥ एकी
 उठेभेद ॥ तरीअसोएकपणाचाछंद ॥ प्रमाणताप्रमाणवाद ॥ सांडिलायेणें ॥ २४० ॥ एवंदुस
 रेयासीनावडे ॥ ह्यणोनउदासएकपणाहीकुडे ॥ ऐसाचिभावार्थवडे ॥ मूळपदाचापै ॥ ४१ ॥
 असोप्रमाणाचेनिमिशें ॥ येथेंएकपणहीनसोसे ॥ पुढेंहीऐसैंबोलिलाअसे ॥ वोवियेसी ॥ ४२ ॥

प्रमाणाचीपरीसरे ॥ तेंप्रमेयचिअविष्करे ॥

नवलमेचुयेधुरे ॥ नाहीपणाचि ॥ २९ ॥

प्रमाणें प्रमेयत्वे निडारली ॥ ह्यणोन प्रमाणें चिथें सरली ॥ साकरेची बाहुली ॥ साकरीजें चाखे ॥ ४३ ॥ तें चाखणें चाखोन ठाके ॥ थितया बाहुले पणासी चमुके ॥ असते पणाचें चतुके ॥ नाही होये ॥ ४४ ॥ तेवीं प्रमेयें भरलीं ॥ प्रमाणें अप्रमाण जालीं ॥ प्रमेयाची देखिली ॥ वाट तिहीं ॥ ४५ ॥ ह्यणोन येथें सरलीं प्रमाणें ॥ जयासीन सोनिचि असणें ॥ अतएव आवडी नाही पणें ॥ ऐसें यया ॥ ४६ ॥ आशंका ॥ ॥ जरी येथें प्रमाण न घडे ॥ तरी प्रत्ययो याचा केवीं घडे ॥ येविषई चोखडें ॥ उत्तर देतो ॥ ४७ ॥

कांहीं वाहि अळुमालु ॥ देखिजे येखा देवेळु ॥

तरी देखते ही विटालु ॥ जयाच्या गांवीं ॥ ३० ॥

प्रमेय प्रमातारहित ॥ प्रत्ययमात्र चिसतत ॥ काळत्रयी नव्हत ॥ अन्यथा जो ॥ ४८ ॥ तोचिसिद्ध प्रत्ययो आहे ॥ तोचि जें दुणावों पाहे ॥ तें प्रत्ययासी चहोये ॥ प्रत्ययो स्वयें ॥ ४९ ॥ जेवीं राया सीराय पण ॥ असोन नवतें नेणों कोण ॥ परीन विघडे राजे पण ॥ अंगीं चें जें ॥ २५० ॥ तोसिद्ध चि असोनि ॥ राजे पण जें रूपा आणि ॥ तेव्हां हीन वात वन होनी ॥ सुखत वदुणावे ॥ ५१ ॥ तेवीं प्रत्ययेन वानव्हे ॥ आहे तोचि जें होये ॥ तें पाहणें तें दिसोये ॥ नावे कि कांहीं ॥ ५२ ॥ ह्यणोन अळुमालु येखा देवेळे ॥ देखणें ऐसें ह्यणितलें ॥ तरी देखतें समावलें ॥ देखण्या मार्जी ॥ ५३ ॥ स्वरूपासी देखिलें ॥ ह्यणिजे दृश्यद्रष्टे पण गेलें ॥ अंगें अंगराहिलें ॥ प्रत्ययमात्र ॥ ५४ ॥ तरी याचें चि नांव देखणें ॥ जें देखत चि जसे अदेखणें ॥ एवंप्रमाणें वांचून ॥ प्रत्ययोजाला ॥ ५५ ॥ तस्मात्वाचामना चोरला ॥ प्रत्ययासी च प्रत्ययोजाला ॥ संबंधें वीणसंचला ॥ आइता आधी ॥ ५६ ॥ पुढें हीयेचि हेतु ॥ सांगीतली असे एकिमातु ॥ तोही पै पष्ठार्थु ॥ की जेल आतां ॥ ५७ ॥

तेथें नमनें कांबोले ॥ केउतिसुये पाउलें ॥

अंगीं लाऊनि नाडिलें ॥ नांव चियेणें ॥ ३१ ॥

नव्हे जें भासमान ॥ तेथें केवीं घडे पै नमन ॥ किंवा जें प्रमाण शून्य ॥ तेथें स्तुति हीन घडे ॥ ५८ ॥ आतां नाममात्र चिसरावें ॥ तरी तें हीयेथें नसंभवे ॥ रूपाचे निअभावें ॥ नामही मिथ्या ॥ ५९ ॥ ह्यणोनि नामनाडिलें ॥ जन्हीं दिसे अंगीं लागलें ॥ तन्हीं नामें जें ह्यणितलें ॥ तें तों नव्हे ॥ २६० ॥ स्वरूपनामीं नमाये ॥ तेथें नामतें आतां काये ॥ यदर्थी पर्याये ॥ स्पष्टचि असे ॥ ६१ ॥ मुळीं प्रवृत्ति चितं व नाही ॥ मानिवर्तवी हाकायी ॥ आणि निवृत्ति हे पाहीं ॥ नामतं व असे ॥ ६२ ॥ आतां आपलें साचपण ॥ असाचें नामहीन ॥ तन्हीं नामाचें व्यसन ॥ नचुके कहीं ॥ ६३ ॥

नव्हे आत्मया आत्म प्रवृत्ति ॥ वाढविताके निवृत्ति ॥

यानामाची वायबुंधी ॥ सांडीचिना ॥ ३२ ॥

आत्माचिन्मात्रपूर्ण ॥ जो आपणया आपण ॥ तेथें प्रवृत्ति कैसेन ॥ आणि निवृत्ति कोठें होये ॥ ६४ ॥ येथें प्रवृत्तीचा अभाव ॥ तेथें निवृत्ति सहज चि वाव ॥ तथापि निवृत्ति हें नांव ॥ प्रवाहें आलें ॥ ६५ ॥ निवर्त्ये वीण निवृत्ति ॥ नाम हे वायबुंधी ॥ अनाम्याची प्रतीती ॥ नामें नव्हे ॥ ६६ ॥ आत्मा असोनि आत्मस्थिती ॥ प्रवृत्ति निवृत्ति रूपायेती ॥ हेनाथिली च वायबुंधी ॥ अनादि असे ॥ ६७ ॥ कांजे आनंदाचे हेडु नाही ॥ ह्यणोन स्वसंवेद्याच्या प्रवाहीं ॥ सदत्वेचि कांहीं ॥ अभासु

दावी ॥ ६८ ॥ परंतुप्रवृत्तिनानिवृत्ति ॥ आत्माअसेनिजात्मस्थिति ॥ येविषईमागुती ॥ ऐसेंचि बोले ॥ ६९ ॥

निवर्त्येतं वनाहीं ॥ मानिवर्त्तवीहाकायी ॥

तरीकैसावैसेठाई ॥ निवृत्तिनामाचा ॥ ३३ ॥

ह्यणालप्रवृत्तिचेनिअभावे ॥ निवृत्तित्वहीनसंभवे ॥ आतांनिवृत्तियेणेंनांवे ॥ कवणतेंवस्तु ॥ २७० ॥ येविषयींउत्तर ॥ देतुसेसविस्तर ॥ ऐकोतचतुर ॥ सज्जनश्रोते ॥ ७१ ॥

परीसूर्यासीअंधःकारु ॥ कैजालाहोतागोचरु ॥

तन्हींतमारीहाडगरु ॥ आलाचिकी ॥ ३४ ॥

सूर्याअंधःकारुचिनाहीं ॥ मानिवारीलकाई ॥ तन्हींतमारीहेंतंवपाहीं ॥ वार्ताअसे ॥ ७२ ॥ सूर्यर्त्वीअंधःकार ॥ नसेहातंवनिर्धार ॥ परीतदाधारेंअंधार ॥ वाउगापरीदिसे ॥ ७३ ॥ याला गीतमारीहेंअभिधान ॥ नसतेंचिअसेजाण ॥ तेवींचिहेनिजवृत्तिपण ॥ असेयासी ॥ ७४ ॥ स्वरूपआपणयाविलक्षण ॥ कदाहीनसोनजाण ॥ प्रवृत्तिचेंप्रतारण ॥ वाउगेंदिसे ॥ ७५ ॥ कांजे आपलीगोडी ॥ स्वप्रकाशाचीपरवडी ॥ होऊनिजगायेव्हडी ॥ जगत्वेदिसे ॥ ७६ ॥ ह्यणोनि निवृत्तिहेवार्त्ता ॥ अनामासीहीमिरविता ॥ स्वरूपताकिंवास्वतंत्रता ॥ वेगलेनपडे ॥ ७७ ॥

लटिकेंयेणेंरुढे ॥ जडयेणेंउजिवडें ॥

नघडेतेहीघडे ॥ याचियामावा ॥ ३५ ॥

स्वरूपत्वेजेंनघडे ॥ त्यासीअसणेंकेवींघडे ॥ आतांजेंवाणीवावडे ॥ तेंठाईचअसे ॥ ७८ ॥ साचासीलटिकेंह्यणणें ॥ हेंसाचीचउमटुजाणे ॥ आणजेंजेंमानेजडपणे ॥ तेंअजडेचिकरुनि ॥ ७९ ॥ जेवींसुवर्णाचीकांती ॥ दावीकाठिण्याचीआकृति ॥ तेवींचिन्मात्राचीज्योति ॥ जड वासीदावी ॥ २८० ॥ हेंअसोउदकाचेंसाचपण ॥ नमोडोनतरंगभान ॥ लटिकेंचिजाण ॥ शोभलेंकिती ॥ ८१ ॥ तेवींसत्स्वरूपाचीप्रभा ॥ तेचिहेलटिकीशोभा ॥ परीसंबंधजैसानभा ॥ नीळिमेचा ॥ ८२ ॥ असोलटिकेपणाचीठेव ॥ तेसाचचिजाणीव ॥ तेवींचिजोजडभाव ॥ तेअ जडाचीप्रभा ॥ ८३ ॥ असोआपलीयाविलासें ॥ असोकांभलतियेदशे ॥ ह्यणोनतयाचीयामा वापेसे ॥ मूळपर्दीअसे ॥ ८४ ॥ स्वरूपएकचिद्वन ॥ स्वविलासेंविलासमान ॥ तेंजाणोंजातां जाण ॥ निर्धारुचिनघडे ॥ ८५ ॥ मावह्यणिजेलीळा ॥ हेंजाणावेंएकिहेळा ॥ जेंजेंभासेतेंकळा ॥ एकचिअसे ॥ ८६ ॥ येविषईउपपत्ति ॥ पुढेंअसेमागुती ॥ तेहीयथानिगुति ॥ अवधारीजो ॥ ८७ ॥

हांगामायावशेंदाविसी ॥ तेंमायिकह्यणोनिवाळिसी ॥

अमायिकतंव नव्हेसी ॥ कवणाहीविषो ॥ ३६ ॥

हांगामायिकजेंदृश्यजात ॥ तेंतूनव्हसीहेंनिश्चित ॥ आतांजेंमायातीत ॥ तेंजाणणेंनघडे ॥ ८८ ॥ जाणावेंजाणिवेकरी ॥ मायातंवहेचिअवधारी ॥ हेचिमायाह्यणावेजरी ॥ तरीजाणीवचिकींतुं ॥ ८९ ॥ मायेकरीजाणजे ॥ तेंदृश्यहोऊनिनिफजे ॥ दृश्यतेंसहजें ॥ वाळिलेंवेदें ॥ २९० ॥ आतांमायेचाशोधघेतां ॥ मायाचिनघडेत्वता ॥ तन्हींजाणावयाहाता ॥ नयेचिकांहीं ॥ ९१ ॥ मायाचिजरीनाहीं ॥ तरीजाणावेंतेंकाई ॥ जाणणेंवीणकांहीं ॥ अर्थुचिनसे ॥ ९२ ॥ येथेंतंवप

रस्परतानाहीं ॥ विषयनव्हेसीनाविषयी ॥ आणितुजवीणतंवकाहीं ॥ रिंतेनसें ॥ ९३ ॥ परंतु
जोकीजेनिर्धारू ॥ तोतूयाहूनिपरू ॥ निश्चयनसकेकरू ॥ ह्यणोनपुढेंहीबोले ॥ ९४ ॥

शिवशिवासद्गुरु ॥ तुजलागूढाकायकरू ॥

एकाहीनिर्धारुधरू ॥ देतासीकां ॥ ३७ ॥

बोलाचाविषयनव्हे ॥ आणिबोलतंवबोलिकाचिआहे ॥ येणेंआश्रियेंशिवशिवहें ॥ स्वरण
केलें ॥ ९५ ॥ सद्गुरुगूढातुजला ॥ ह्यणजेचिन्मात्रत्वेचिसंचला ॥ निर्देशनजायकेला ॥ एकही
तुज ॥ ९६ ॥ निर्धारनिर्धारितांजाय ॥ तंवअनिर्धारुचितोहोये ॥ पुढेंहीहेंचिआहे ॥ विशद
कथन ॥ ९७ ॥

नामैरूपेंवहुवसें ॥ उभारूनिपाडिलींवोसें ॥

सत्तेचेनिआवेशें ॥ तोषलासीना ॥ ३८ ॥

सत्तेचेनिआवेशें ॥ नामरूपताहीदिसे ॥ परीस्वरूपतेथेंनसंतोषे ॥ नव्हेनामरूपात्मक ॥ ९८ ॥
अथवासत्तेचेनिआवेशें ॥ कौतुकाचेनिमिशें ॥ वाउगीचिआभासे ॥ नामरूपता ॥ ९९ ॥ परी
तेमनोरथचिपुरती ॥ तात्त्विकैतिथिरिती ॥ जेवांगंधर्वनगरांपंक्ति ॥ ढवळारांची ॥ ३०० ॥
अहोसत्ताज्ञानेंसीअभिन्न ॥ तियेज्ञानीकायनुमटेभान ॥ परंतुआपुलीकळासांडून ॥ नव्हेचि
नामरूपात्मक ॥ १ ॥ अरूपासीभाऊनरूप ॥ अनामासीनामाचेंमाप ॥ लाऊनस्वरूप ॥ मवावें
केवीं ॥ २ ॥ यालागींनामरूपनघडे ॥ आणिघडलेंदिसेतरीरोकडें ॥ परीस्वरूपनमोडे ॥ आपु
लीयेदशे ॥ ३ ॥ एवंसत्तेसीचिदावेश ॥ सुखत्वेजोउल्हास ॥ तेणेंचिहाचिदाभास ॥ उभार
लादिसे ॥ ४ ॥ परीनुसुधेंचिनामरूप ॥ तत्त्वतापहातांखपुष्प ॥ दृश्यत्वेस्वरूप ॥ भंगलेंनाहीं
॥ ५ ॥ एवंपापलेनितोषें ॥ आपणचिविलासे ॥ परीदूसरीयेदशे ॥ नयेसीचि ॥ ६ ॥ आतांना
मरूपात्मकह्यणावें ॥ किंत्यावेगलेंभावावें ॥ हेउगवितांतुगवे ॥ निर्झारासी ॥ ७ ॥ नामरूपादि
आभास ॥ स्वरूपीनाहींनिःशेष ॥ आणिस्वरूपावेगळयास ॥ ठावहीनाहीं ॥ ८ ॥ ह्यणोननि
र्धारनसाहे ॥ ऐसेंबोलिलाआहे ॥ आणिपुढेंहीयेचिअभिप्रायें ॥ बोलतअसे ॥ ९ ॥

जीउघेतलीयाउणे ॥ चालोंनेदेसीसाजणे ॥

भृत्युउरेस्वामीपणें ॥ तेंहीनव्हे ॥ ३९ ॥

जीवपणाचेनित्रासें ॥ शिवत्वेंशिवभासे ॥ तरीनासलेंचिननाशे ॥ जीवत्वचिथितें ॥ ३१० ॥
ह्यणोनिशिवपणहीहेंनव्हे ॥ जेथेंजीवत्वचिदुणावे ॥ एवंपशिवतोशिवनव्हे ॥ जीवाचेनिसंवधें
॥ ११ ॥ एवंपजीवपणासीदेऊनिबाध ॥ साधिजेशिवपणशुद्ध ॥ तरीवोडवेंअवद्ध ॥ प्रत्ययोपेसा
॥ १२ ॥ येथेंपूर्वापरताआटली ॥ अखंडतादुरावोनिगेली ॥ कल्पनेचीजाली ॥ सिराणीयेथें१३
अथवाजीवासीभाऊनिउणीव ॥ शिवासीदेऊनिगौरव ॥ येरीतीजीवशिवभाव ॥ चालवावें
॥ १४ ॥ तरीहेंहीचालोंनेदेसी ॥ याभेदासीदूषिसी ॥ आतांजीवचिशिवपेसी ॥ निष्ठाकरावी
॥ १५ ॥ तरीजीवधर्मशिवाच्याठाई ॥ आरोपितीलकींपाहीं ॥ ह्यणोनिनुजचिन्मात्रामार्जांना
हीं ॥ हेहीवार्त्ता ॥ १६ ॥ जीवचिउरेशिवपणें ॥ तरीहेंहीयेथेंवायाणें ॥ जीवचिनघडेजीवपणें ॥
माशिवत्वकेंचें ॥ १७ ॥ जीवाचेंसाक्षत्वजेथेंअसे ॥ तेंबोलिजेशिवत्वपेसें ॥ तरीस्वरूपआलेंचि

नाहींजीवदशे ॥ मासाक्षित्वकैचें ॥ १८ ॥ चिन्मात्रजैसैतैसे ॥ तेथेशिवजीवभावकायिसे ॥ त
स्मात्निर्धारनसोसे ॥ स्वरूपीकांहीं ॥ १९ ॥

विशेषाचेनिनांवें ॥ आत्मत्वहीनासावें ॥

किंबहुनानव्हावें ॥ कोणहीचयया ॥ ४० ॥

आतांजीवशिवहेकिंनिष्ठ ॥ येकुआत्माचिवरिष्ठ ॥ हेहीह्मणतांनिकृष्ट ॥ आत्माचिदिसे ॥ ३२० ॥
सोनयाचीसाली ॥ किसूनपरतीकेली ॥ तरीमुदलासीचिआली ॥ नागवणजैसी ॥ २१ ॥ तैसें
जीवशिवभागहेगौण ॥ नाथिलेंचिआत्मत्वींभाऊन ॥ मगआत्मत्वींउत्तमपण ॥ निराळेंकैचें ॥ २२ ॥
जीवपणाचेनिभावें ॥ शिवत्वींगौणत्वपावे ॥ तरीआत्मत्वींसंभवे ॥ उत्तमताकैची ॥ २३ ॥ सा
मान्याचेनिभावें ॥ तैहीविशेषनव्हे ॥ तस्मात्आत्मत्वींसंभवे ॥ निर्धारकोणही ॥ २४ ॥ नाना
स्वरूपएकसमान ॥ तरीसामान्यविशेषतेंकोण ॥ एवजैसेसामान्य ॥ तैसेंचिविशेष ॥ २५ ॥
एवंआत्मास्वतःसिद्ध ॥ याचासंबंधेहोयबोध ॥ किंवाअनात्मवर्गासीबाध ॥ देऊनिसाधिजे
॥ २६ ॥ ऐसैआत्मत्वनव्हे ॥ स्वरूपीदुसरेनसाहे ॥ मावोधूनतेंकाय ॥ स्वात्मत्वबोधु ॥ २७ ॥
पुढेहीयेचिअभिप्रायें ॥ ग्रंथमुळींबोलिलेंआहे ॥ सांगेनजरीअवधानलाहे ॥ श्रोतयांचें ॥ २८ ॥

रातिनुरेचिसूर्या ॥ नातरीलवणपाणिया ॥

नुरेजेवींचेइलिया ॥ निदजैसी ॥ ४१ ॥

रातीचेनिनाशें ॥ सूर्यशोभेप्रकाशे ॥ ऐसंतंवसूर्यासीनसे ॥ सूर्यत्वेंपाहीं ॥ २९ ॥ मुळींसूर्या
च्यागांवीं ॥ रात्रीचाउदयोनाहीं ॥ मानिवारीलकाई ॥ मगसूर्यत्वपावे ॥ ३३० ॥ किंवाक्षारज
ळीलवण ॥ मिळालेंतरीउदकींक्षारपण ॥ ऐसैनव्हेतेंआपण ॥ अर्धींचक्षार ॥ ३१ ॥ हाउदका
चाचिस्वभाव ॥ जेथेंलवणाचाचिअभाव ॥ त्याचेनिस्वभावेंक्षारभाव ॥ कैसेनिपावे ॥ ३२ ॥
किंवानिद्रेचेनिनिराकरणें ॥ जागृतिअसेजागणेपणें ॥ ऐसैनव्हेतेंआपणे ॥ अर्धींचिआहे ॥ ३३ ॥
मुळींजागृतीचाअभाव ॥ तोनिद्रेनेकेलाठाव ॥ हेबोलणेंचिवाव ॥ बोलतांदिसे ॥ ३४ ॥ जेजा
गृतीचिविसावली ॥ निद्रारूपपरिणमली ॥ मगआपणउभारली ॥ आपणाचेनी ॥ ३५ ॥ तेवीं
स्वात्मरूपासीकांहीं ॥ अन्यथाहोणेंनाहीं ॥ तेथेंदुजेनसंबंधेकायी ॥ आत्मत्वपावे ॥ ३६ ॥ एवं
सामान्यासबाध ॥ देऊनिनिवडिजेएकशुद्ध ॥ तरीतेंशुद्धताचिअवद्ध ॥ बोडवेपाहीं ॥ ३७ ॥
अगाअन्यथाभासाचीनिवृत्ति ॥ साधूनिआत्माआत्मस्थिती ॥ येईलहेवदंति ॥ अनुभवरहित
॥ ३८ ॥ आत्म्याचेनिप्रकाशें ॥ अन्यथाभासभासे ॥ तेणेंचिप्रकाशेंनासे ॥ अन्यथाभास ॥ ३९ ॥
किंबहुनाआत्मत्वाच्याठायीं ॥ अन्यथाभासुचिनाहीं ॥ जोदिसेकांहीं ॥ तौचिद्विलासु ॥ ३४० ॥
ह्मणोनआत्मत्वींकांहीं ॥ निषेधाभागचिनाहीं ॥ तेथेविशेषतातेंकायी ॥ मिरवेयेथें ॥ ४१ ॥ आ
तांनाथिलेंचिनाशितां ॥ तोनाशनव्हेनानाशकर्ता ॥ उभयपक्षींवृथा ॥ होऊनिटाकी ॥ ४२ ॥
ह्मणोनयेणेंसंबंधें ॥ बोलिलेंपुढिलेनिपदें ॥ तैचिआतांविशदें ॥ विवरूनपाहों ॥ ४३ ॥

कापुराचेंथळिव ॥ नुरवीचिआगीचीबरव ॥

नुरेचिरूपनांव ॥ तैसेंयया ॥ ४२ ॥

कापुराच्यापदार्थीजाण ॥ दहनींप्रवतेंहुताशन ॥ तैअग्निसहितदहन ॥ होऊनिटाके ॥ ४४ ॥

नातरीकापुराचीथाळी ॥ तिथेतैजैअग्निप्रज्वली ॥ तैअग्नीसहितजाली ॥ बोळवणपै ॥ ४५ ॥
 दौहींच्यामिळणी ॥ दौहींसहीजालीआटणी ॥ कापुरातैहरोनी ॥ अग्निहीआटे ॥ ४६ ॥ तेवीं
 आत्मयाचेनिबोधें ॥ हारलींनामरूपात्मकेंद्वंद्वें ॥ मगआत्मर्त्वीकेवींनांदे ॥ आत्मत्वविशेषु ॥ ४७ ॥
 अगानामरूपाविहीन ॥ जैअसणेतैनसोनिचिजाण ॥ तेविशेषनासामान्य ॥ चिन्मात्रवस्तु ॥ ४८ ॥
 आत्माचिन्मात्रनिखळ ॥ येथेंनिवडावेभागशुद्धसबळ ॥ तैहोऊनिटाकेकेवळ ॥ नामरूपात्म
 कताचि ॥ ४९ ॥ तरीआत्मर्त्वीनामरूपनाहीं ॥ तेथेंविशेषतातैआतांकाई ॥ ह्यणोनिआत्मबोधें
 पाही ॥ आत्मत्वविशेषहीनघडे ॥ ३५० ॥ कांजैविशेषसामान्यविहीन ॥ आत्मयानाहींअहंपण ॥
 ह्यणोनसामान्यासवैजाण ॥ विशेषताहीगेली ॥ ५१ ॥ एवंनामरूपाविहीन ॥ ज्याचैनसोनि
 चिअसणैजाण ॥ आतांयेथेंवंदन ॥ घडेकेवीं ॥ ५२ ॥ जेथेंनिर्धारचिनसाहे ॥ जैकींनामरूपा
 त्मकनव्हें ॥ तैवंदनासीहोलाहे ॥ वंद्यकैसैं ॥ ५३ ॥ पुढेंऐसैंचिनिरूपण ॥ मूळवोवीचेंअसे
 जाण ॥ तैहीआतांविवरून ॥ सांगिजेल ॥ ५४ ॥

याच्याहातापायांपडे ॥ तरीवंद्यत्वेपुढेंनमंडे ॥
 नपडेचिहाभिडे ॥ भेदाचीये ॥ ४३ ॥

नानाप्रकारेंयासी ॥ वंदावयाउद्देशी ॥ परीवंद्यनव्हेवंदनासी ॥ चिन्मात्रत्वे ॥ ५५ ॥ निख
 लचिन्मात्रगुर्लिग ॥ तेथेंकैचेवंद्यवंदनभाग ॥ एकलैचिअभंग ॥ सर्वदाअसे ॥ ५६ ॥ ह्यणोन
 दृष्टांतैसहित ॥ पुढेंहीऐसैंचिबोलत ॥ ऐकावैदत्तचित्त ॥ श्रोतेजनींपै ॥ ५७ ॥

आपणाप्रतिरवी ॥ उदोनकरीजेवीं ॥
 हावंद्यनव्हेतेवीं ॥ वंदनासीपै ॥ ४४ ॥

सिद्धउदयजोभास्कर ॥ तेथेंकोणकोणउदेजेउदयकर ॥ किंवात्याचातोप्रकाशकर ॥ ऐसैंही
 नव्हें ॥ ५८ ॥ कांजैअस्तासीठावनाहीं ॥ तेथेंउदयतोआतांकायी ॥ ह्यणोनत्याचात्यासीपाहीं ॥
 उदयनाअस्तु ॥ ५९ ॥ तेवींनिरंतरज्ञानघन ॥ एकाकीपरिपूर्ण ॥ आपणयाआपण ॥ नित्यप्राप्त
 ॥ ३६० ॥ वियोगुचिसंभवलानाहीं ॥ आतांवंदनैकाजकायी ॥ किंबहुनाकाहीं ॥ विषयनव्हे
 ॥ ६१ ॥ तैआत्मर्त्वीआत्मैवीण ॥ अणूसीहीनाहींअणुपण ॥ येणैवंद्यव्हावैजाण ॥ कोणाप्रति
 ॥ ६२ ॥ आतांसुखाचेनिभरें ॥ किंचित्त्वंदावयास्फुरे ॥ तन्हींवंद्यत्वाचियेभरें ॥ उभानटाके
 ॥ ६३ ॥ जेवींपडशब्देंसीवाद ॥ करितांजोउठेभेद ॥ तोभेदचिनिर्द्वंद्व ॥ निमालाठार्यीं ॥ ६४ ॥
 वंदिताहीनव्हेवंद्य ॥ जोआपलाआपणआद्य ॥ तेथेंवंद्यवंदकभेद ॥ उठेकेवीं ॥ ६५ ॥

कांसमोरपणआपुलें ॥ नलाहिजेकांहींकेलें ॥
 तैसेवंद्यत्वघातलें ॥ हिरोनियेणें ॥ ४५ ॥

आपुलीसन्मुखता ॥ आपणकोण्णिहलाहाता ॥ परीआत्माह्यणोयेता ॥ वंद्यकोण्हा ॥ ६६ ॥

आकाशाचाआरिसा ॥ नुठेप्रतिविवाचाठसा ॥

हावंद्यनव्हेतैसा ॥ नमस्कारासी ॥ ४६ ॥

जन्हींआरिसाप्रतिभासक ॥ तन्हींआकाशनर्षिबेदेख ॥ निरावेवसम्यक ॥ ह्यणोनियां ॥ ६७ ॥
 आकाशाचेनिगुणैजाण ॥ आरिसाउठेप्रतिभान ॥ ह्यणोनआपणाआपण ॥ भासकनव्हे ॥ ६८ ॥

आकाशं जेथेंनसावें ॥ तेणेंतेथेंप्रतिबिंबावें ॥ आपलेस्वभावे ॥ स्वतःसिद्धअसे ॥ ६९ ॥ तेवीं
आत्मानिरावेव ॥ नमस्कारुहासावेव ॥ सावेवींनिरावेव ॥ विबेलकाई ॥ ३७० ॥ आत्माएक
पूर्ण ॥ तोनमनबुद्धिपरिच्छिन्न ॥ मानूनकीजेवंदन ॥ तरीतैनघडे ॥ ७१ ॥ आत्मापूर्णअसतां ॥
वंधनव्हेनावंदिता ॥ ह्यणोनऐसैचिआतां ॥ बोलिजेळ ॥ ७२ ॥

परीनव्हेतरीनव्हो ॥ हेवैखासेंकांधेवो ॥

परीवंदितयाहीठावो ॥ उरोंनेदी ॥ ४७ ॥

आपणयाआपण ॥ वंधनव्हेहेंप्रमाण ॥ कासयाअघटमान ॥ मानावेंहें ॥ ७३ ॥ तन्हींबंध
नव्हेहेंभलें ॥ परीवंदितेपणहीनेलें ॥ हेंएकेचिबोलें ॥ साधलेंअसें ॥ ७४ ॥ एकुचिएकलापूर्ण ॥
तोबंधनव्हेहेजाणवेखूण ॥ तैसाहाजेंवंदितेपण ॥ गेलेंचिअसें ॥ ७५ ॥ येविषयींदृष्टांत ॥ देऊ
नियांप्रबोधित ॥ ऐकावेंदत्तचित्त ॥ होऊनियांपै ॥ ७६ ॥

अंगौनियेकुणाझोलु ॥ फेडिताचितरीतोबाहीरुलु ॥

कडुफिटेआंतुलु ॥ नफेडितांचि ॥ ४८ ॥

एकपदरीजेंवसन ॥ केलेंअसेंपरिधान ॥ तेंटाकणेंपडेजेंजाण ॥ आंतलेकडे ॥ ७७ ॥ मगबा
हेरीलकडउरला ॥ प्रमाणनयेचियाबोला ॥ नफेडितांचिफिटला ॥ आंतुलासवें ॥ ७८ ॥ तेवीं
आपणयाआपण ॥ वंधनव्हेप्रगटखूण ॥ मगहासहजेंवंदितेपण ॥ नफेडितांचफिटे ॥ ७९ ॥
आतांहेंचिअनुसंधान ॥ प्रमुखअसैंनिरूपण ॥ निवांतकरूनियांमन ॥ परिसावेंतें ॥ ३८० ॥

नानाबिंबपणासरिसें ॥ घेऊनिप्रतिबिंबनासे ॥

नेलेंबंधत्वयेणेंतैसें ॥ वंदितेनसी ॥ ४९ ॥

बिंबचिअसतांनिवांत ॥ तेथेंप्रतिबिंबकैसैनउमटत ॥ तेवींआत्माआत्मत्वेंशांत ॥ तेथेंबंधव
दितेंकैचें ॥ ८१ ॥ नातरीउपाधीचेनिअभावे ॥ प्रतिबिंबहीसामावे ॥ परीबिंबत्वासीहीसवे ॥
घेऊनियां ॥ ८२ ॥ ह्यणिजेप्रतिबिंबजरीनाहीं ॥ तरीबिंबनांवतेंकायी ॥ तेवींबंधवंधत्वपाहीं ॥
आत्मत्वींनसें ॥ ८३ ॥ भेदत्रयेविहीन ॥ वस्तुमात्रएकिसंपूर्ण ॥ तेथेंबंधआतांकोण ॥ आणिवं
दिताकवणु ॥ ८४ ॥ अथवाप्रतिबिंबाचेनिमिशें ॥ बिंबहीसाभासभासे ॥ जैप्रतिबिंबचिनासे ॥
तैबिंबासीनसैबिंबत्वजैसें ॥ ८५ ॥ तैसैबंधचिजैनाहीं ॥ तैवंदितेपणतेंकायी ॥ एवंदोहीवीण
काहीं ॥ प्रत्ययोमात्र ॥ ८६ ॥ वंदितेणिसिबंधनव्हे ॥ येथेंसाक्षत्वहीबुडोनठाये ॥ ऐसीकाहीं
खूणलाहे ॥ त्याचीचिकळे ॥ ८७ ॥ ॥ आशंका ॥ ॥ नाहींबंधआणिवंदितें ॥ तरीगुरुरूपातें
काययेथें ॥ उपायेंवीणरितें ॥ उपायहीहोती ॥ ८८ ॥ येअशंकेउत्तर ॥ बोलिलासेअनुकार ॥
तैहीसंक्षेपाकार ॥ वर्णिजेळ ॥ ८९ ॥

नाहींरूपाचीजेथेंसोये ॥ तेथेंदृष्टीचेंकांहींचिनव्हे ॥

आह्यांफळलेहेपाये ॥ ऐसियादशा ॥ ५० ॥

जंववरीबोध्यबोधु ॥ नांदेगुरुशिष्यभेदु ॥ तंववरीगुरुप्रसादु ॥ लाघलानाहीं ॥ ३९० ॥ ह्य
णोनिरूपाचीसोयनाहीं ॥ मगदृष्टिदेखेलकायी ॥ ऐसीयेदशेच्याठायीं ॥ गुरुपदफळती ॥ ९१ ॥
किंबहुनाऐसें ॥ जेथेंगुरुशिष्यभेदनसे ॥ अह्यांपैसियेदशे ॥ गुरुपादफळलें ॥ ९२ ॥ देखतादेख

पंगेले ॥ देखणेपणहीहारपले ॥ वंदितांचिनाहींजालें ॥ वंद्यवंद्यकत्व ॥ ९३ ॥ वैद्यवेदकत्वहीन ॥ आत्माकेवलवेदनघन ॥ ऐसीचिकांहींखूण ॥ अनुभवाआली ॥ ९४ ॥ तोचिवंदनाप्रसंगु ॥ जुरे चिवंद्यवंदनभागु ॥ पूर्वापरतेवीणअभंगु ॥ प्रत्ययोमात्र ॥ ९५ ॥ येविषयीदृष्टांत ॥ पुरस्करवचनउदित ॥ थोडेनकोडपुरत ॥ बहुतांचेंपै ॥ ९६ ॥

गुणातेलाचीयासोयरीका ॥ निर्वाहिलीदीपकळिका ॥

तेकांहोईलपुळिका ॥ कापुराचीया ॥ ५१ ॥

वातितेलाचियासंबंधे ॥ दीपीदीपत्वनांदे ॥ योगेंसीचभेदें ॥ वसिजेजेथें ॥ ९७ ॥ कर्पूरदीपतेसानव्हे ॥ तोअग्नियोगातेंजैपावे ॥ कर्पूरीअग्निसमावे ॥ कीअग्नीकर्पूर ॥ ९८ ॥

तयादोहोंपरस्परें ॥ होयनाजंभेलहैरे ॥ तंवदोहींचेहीसरे ॥

सरिसेंचि ॥ ५२ ॥ तेवींदेखेनामीययातें ॥ तंवगेलेवंद्यवंदिते ॥

चेइलीयाकांते ॥ स्वर्मींचेजेवीं ॥ ५३ ॥

गुरुकृपानसतांपूर्ण ॥ बुद्धिवैभवेसीब्रह्मज्ञान ॥ तेथेंअभेदवाचारंभण ॥ परीभेदुचिनांदे ॥ ९९ ॥ गुरुकृपातैसीनव्हे ॥ येथेंवंदितांचिवंदनमालवे ॥ बोलिलायेणेंभावे ॥ दीपदृष्टांतें ॥ ४०० ॥ तेवींहासद्रुरावो ॥ केउताहेंजैपाहो ॥ तैसमूळउभयभावो ॥ बुडोनिगेला ॥ १ ॥ वंदनव्हेनावंदिते ॥ जैवींउद्धोर्धीस्वप्रस्थकांते ॥ नव्हेतीचहेंनिस्तें ॥ ठाउवेजालें ॥ २ ॥ नातेउभयकांते ॥ नाहींपणदेखततयातें ॥ हेंअवघेंरितें ॥ पडोनिठेलें ॥ ३ ॥ स्वर्मींचीकांतकामिणी ॥ आपणचिजालादोन्ही ॥ प्रबोर्धीदोन्हीनहोनी ॥ आपणमात्र ॥ ४ ॥ नातेकामिणीनातोआपणकांत ॥ एकलाचिराहेटळटळीत ॥ तेवींवंद्यवंदित्वेंरहित ॥ प्रत्ययोमात्र ॥ ५ ॥

किंबहुनाइयाभाखा ॥ द्वैताचाजेथेंउपखा ॥

फेडूनियांस्वसखा ॥ श्रीगुरुवंदिला ॥ ५४ ॥

असोबहुहेंबोलणेंजाण ॥ फिटलेंद्वैताचेंनिरसन ॥ नाशिलेंनसतेंपण ॥ नसतयाचें ॥ ६ ॥ सारूननसतयाचाउपखा ॥ अवघाश्रीगुरुचिस्वसखा ॥ दुसरियाचीभाखा ॥ ठायींचिनसे ॥ ७ ॥ असोद्वैतहोतेंतेंनिरसिलें ॥ हेंहीजेथेंखंडिलें ॥ द्वैतउपखाफेडिलायेणेंबोलें ॥ बोलिलेंअसे ॥ ८ ॥ आतांद्वैतनाअद्वैत ॥ स्वरूपमात्रचिस्वतंत्र ॥ स्वप्रत्ययेंचिहोत ॥ वंदनयेथिंचें ॥ ९ ॥ ह्यणोनिसखाआपणयाआपण ॥ ऐसेंहेंगुरुवंदन ॥ केलेंकेलेनवीण ॥ आइतेंअसें ॥ ४१० ॥

याच्यासख्याचीनवायी ॥ अंर्गीएकपणारूपनाहीं ॥ आणिगु

रुशिष्यहुवाळीही ॥ पवाडुकेला ॥ ५५ ॥ कैसाआपणयाआ

पण ॥ दोंवीणसोइरेपण ॥ हायाहोनविलक्षण ॥ नाहींनानोहे ॥ ५६ ॥

नवलयाचेंसोयरेपण ॥ थितेंजैअसेएकपण ॥ तेंनेघेआपण ॥ मादुजेंकेंचें ॥ ११ ॥ जेंनिर्देशवजित ॥ नामरूपाअतीत ॥ गणणेचाजेथ ॥ हातनचले ॥ १२ ॥ पदार्थुचिजैनव्हे ॥ प्रत्ययोमात्रचिआहे ॥ ह्यणोनिएकपणाचीनसाहे ॥ गणनायेथें ॥ १३ ॥ गणनेचेप्रकाशक ॥ तेथेंगणनाकोणेकरीदेख ॥ गणनेचेंमुख ॥ मुरडलेंजेथें ॥ १४ ॥ गणनायेथेंनघडे ॥ हेंनिर्घारिलेंऐसेंआवडें ॥

परीहानिर्धारुचिपडे ॥ अनिर्धारीं ॥ १५ ॥ असोऐसियेनिखळपणीं ॥ उमटवीगुरुशिष्यवाणी ॥
 दृश्यत्वानयोनी ॥ पाहणेंहीघडलें ॥ १६ ॥ यासीपाहिलेंहेंतंवजालें ॥ परीविलक्षणत्वनाहींआलें ॥
 किंवाविलक्षणत्वपाहिलें ॥ तेंगेलेंआतां ॥ १७ ॥ हेंनव्हेंचिकांहीं ॥ तन्हींभासलीगुरुशिष्यताहीं ॥
 आपलाबोधुकाई ॥ आपणादुजा ॥ १८ ॥ एवंस्वरूपप्रत्ययेवीण ॥ स्वरूपतंवनाहींविलक्षण ॥
 किंवाहोतांहीप्रत्ययोजाण ॥ नवीननव्हे ॥ १९ ॥ बोधमात्रजेंकांहीं ॥ तेथेंबोध्यबोधकतादुजी
 नाही ॥ बोध्यबोधकही ॥ आपणचित्तें ॥ ४२० ॥ स्वरूपींचीस्वसंवेद्यखूण ॥ तेंचिहेंगुरुशिष्य
 पण ॥ येथेंभेदाचीनिपटून ॥ वार्ताहीनाहीं ॥ २१ ॥ ह्यणोनगुरुशिष्यताहीभासे ॥ स्वरूपएकस
 रिसें ॥ अस्तिक्यतेसीअनारिसें ॥ कल्पांतींनव्हे ॥ २२ ॥ चिन्मात्रवस्तूच्याठाई ॥ हेकांहींअपू
 र्वतानाहीं ॥ आपणनहोनकांहीं ॥ अवघेंचित्तें ॥ २३ ॥

जगअघवेंपोटींमाये ॥ गगनायेव्हडेंहोऊनिठाये ॥

कींतेचिनिशिसाहे ॥ नाहींपणाचि ॥ ५७ ॥

सूक्ष्मह्यणोंतरीथोराहूनिथोर ॥ जेथेंसांठवेहाजगदाकार ॥ आकाशहीसविस्तर ॥ वसेंजेथें
 ॥ २४ ॥ एवंथोरथोराहूनि ॥ येस्थितीतेंनसंडुनि ॥ तेंचिअसेनसोनि ॥ हेंहीघडें ॥ २५ ॥ अस
 तेंपणेंचिनाहींहोणें ॥ नसोनिचिजयाचेंअसणें ॥ जोआपलीयेपूर्णपणें ॥ आपणआथी ॥ २६ ॥
 स्वरूपावेगळेंकांहीं ॥ कदाहीदुसरेंनाहीं ॥ किंबहुनानिदेंशुचिपाहीं ॥ असेनातेथें ॥ २७ ॥ ना
 हींपणाचीनिसी ॥ ह्यणजेनाहींपणासहीप्रकाशी ॥ असोतेंकोणहेसीं ॥ संबंघनपवें ॥ २८ ॥ त्या
 चीयेसर्वज्ञपणें ॥ अवघेंहोईजेतेणें ॥ असणेंअथवानसणें ॥ तेंचिअवघें ॥ २९ ॥ नव्हेवेद्यनावेत्ता ॥
 परीनढळेजेथींचीअस्तिक्यता ॥ प्रत्ययमात्रचितत्वता ॥ अबाधितवस्तु ॥ ४३० ॥ त्याप्रत्यया
 चेपवाडे ॥ कहींचिविरुद्धनपडे ॥ ऐसेंकांहींपुढें ॥ बोलतुअसे ॥ ३१ ॥ आसणयापालटनाहीं ॥
 परीनसणयासारिखेंपाहीं ॥ पुढेंहीयेचिविषयीं ॥ दृष्टांतेंसीओवी ॥ ३२ ॥

कांपूर्णतेतरीआधारू ॥ सिंधुजैसादुर्भरू ॥

तैसाविरुद्धापाहुणेरू ॥ जयाच्याघरीं ॥ ५८ ॥

पूर्णाहूनिपूर्ण ॥ सिंधुअसेआपण ॥ आणिनद्यादिसांठवण ॥ तेथेंचिहोय ॥ ३३ ॥ यालागीं
 दुर्भरतासीजाणावें ॥ आणिपूर्णतातरीअन्यथानव्हे ॥ एवंहेविरुद्धतातरीसामावे ॥ सिंधुचि
 मार्जी ॥ ३४ ॥ तेवींअसोनिनाहींपणें ॥ किंअनेकत्वेअसेजाणें ॥ येविरुद्धतेंसांठवणें ॥ पूर्णाचि
 मार्जी ॥ ३५ ॥ कांजेअनेकताविलासतांही ॥ अव्ययत्वाभंगुनाहीं ॥ अनेकतेसीपाहीं ॥ स्वरूप
 मात्रएक ॥ ३६ ॥ जेंजेभासेभासमान ॥ याहीठावनाहींवस्तुवीण ॥ तरीवस्तूचेंपूर्णपण ॥ खंड
 लेंकैसें ॥ ३७ ॥ किंवाजोजोविलासकांहीं ॥ प्रत्ययेवीणस्वतंत्रनाहीं ॥ एकानेकपाहीं ॥ प्रत्यय
 मात्र ॥ ३८ ॥ त्याप्रत्ययासीजरीनाहींहानी ॥ तरीएकानेकतेथेंकाई ॥ आतांवाचारंभणचि
 जरीपाही ॥ तरीविरुद्धकायिसें ॥ ३९ ॥ ह्यणोनएकपणनमोडें ॥ आणिअनेकताहीघडे ॥ हेवि
 रुद्धपरीविरुद्धतानघडे ॥ चिन्मात्रत्वे ॥ ४४० ॥ एवंनावेकआकारभासे ॥ तोआत्मत्वेचिसमरसे ॥
 एणेंअपूर्णदशे ॥ आत्मानये ॥ ४१ ॥ किंवाशिष्यआणिगुरुत्व ॥ एकेरूपींहेशोभत ॥ हेंविरुद्ध
 परीनमोडत ॥ एकपणज्याचें ॥ ४२ ॥ हेंचिआतांविशेषण ॥ रवीदृष्टांतेंकरून ॥ उपपादिलें
 जाण ॥ तेंहीएक ॥ ४३ ॥

तेजातमातेंकांहीं ॥ परस्परेंनिकेंनाहीं ॥
परीसूर्यांच्याठाई ॥ सूर्यचिअसे ॥ ५९ ॥

तमतेजविरुद्धता ॥ सूर्यतंवनेणेंसर्वथा ॥ तोआपुलीयेप्रकाशता ॥ आपणचिअसे ॥ ४४ ॥
तेवींएकआणिअनेकता ॥ हेशब्दाचीविरोधता ॥ तरीशब्दासीनिर्धारिता ॥ शब्दचिनाहीं ॥ ४५ ॥
एकअनेकत्वासीआलें ॥ हेंतंवनघडेयेणेंचिबोलें ॥ आतांबोलतचिनिमालें ॥ बोलणेंयेथें ॥ ४६ ॥
नातरीअर्थेशब्दप्रकाशिला ॥ मगअर्थअर्थव्यक्तजाला ॥ एवंअर्थचिविलासला ॥ शब्दरूपें ॥ ४७ ॥
तोजोअर्थकांहीं ॥ प्रत्ययाचेप्रवाहीं ॥ आपणचिआपल्याठायीं ॥ विलासलाअसे ॥ ४८ ॥ शब्दें
सीशब्दार्थ ॥ प्रत्ययींचविलासत ॥ जेवींदीपाबाहेरीनढळत ॥ दीपप्रभा ॥ ४९ ॥ अवकाशेंसी
गगन ॥ वायूसीस्पंदन ॥ तेवींविश्वाभासजाण ॥ वस्तुचीप्रभा ॥ ४५० ॥ तोजोचिश्वाभासु ॥
केवळनामरूपाचाआभासु ॥ त्यारूपाचाविलासु ॥ नाममात्रीं ॥ ५१ ॥ एवंहीविश्वभान ॥ केवळ
वाचेचेंविडंबन ॥ वाचेचाअर्थजाण ॥ स्फुरणमात्र ॥ ५२ ॥ तेंजेंस्फुरणकांहीं ॥ केवळप्रत्ययमा
त्रचिपाहीं ॥ त्याप्रत्ययाच्याठाई ॥ अवघेंचिमिथ्या ॥ ५३ ॥ ऐसीयेप्रत्ययसागरीं ॥ सागरवेंचि
उठेलहरी ॥ हाबोलविरुद्धतेचीयेपरी ॥ परीप्रत्ययमात्र ॥ ५४ ॥ आतांप्रकपणजरीसंचलें ॥
तरीअनेकत्वकासयाह्मणितलें ॥ एकपणनाहींभंगलें ॥ तरीकेंचेंआलेंअनेकत्व ॥ ५५ ॥ हेनिरुत
राउत्तरी ॥ बोलिजेलतेंअवधारी ॥ गहनसोहपेपरी ॥ सांगितलेंजें ॥ ५६ ॥

एकह्मणतांभेदे ॥ तेकींनानात्वेंनांदे ॥

विरुद्धेंआपण्याविरुद्धें ॥ होतीलकाई ॥ ६० ॥

एकासीएकत्वजाणावें ॥ तेंजरीद्वैतवेंगणावें ॥ भेदबुद्धीचेनिभावें ॥ भेदतोइतुला ॥ ५७ ॥
येथेंजाणतेंदुजेंह्मणावें ॥ तरीज्ञप्तिमात्रचिअघवें ॥ वांचूनअडळेरेंअसेनव्हे ॥ अडळलेंकांहीं
॥ ५८ ॥ सत्यंज्ञानमनंतब्रह्म ॥ पुरुषान्नपरंकिंचित्साकाष्ठासापरागतिः ॥ एकमेवाद्वितीयंब्रह्म ॥
नेहनानास्तिकिंचन ॥ इत्यादयःश्रुतयः ॥ एवंकालत्रयाच्याठायीं ॥ वस्तूसीविलक्षणतानाहीं ॥
एकाकीचपाहीं ॥ स्वसंवेद्यत्वेंअसे ॥ ५९ ॥ तेंएकएकत्वेंगणिजे ॥ अनेकतातेथेंचिनिपजे ॥ वांचू
नियेथेंकेंचेंदुजें ॥ विरोधिआणावें ॥ ४६० ॥ विरुद्धासविरुद्धविरोधी ॥ हेतंवनघडेकधीं ॥ आणि
अविरुद्धतेंविरोधभेदीं ॥ येवोंचनसके ॥ ६१ ॥ एवंस्वरूपीकांहीं ॥ विरुद्धार्थचिनाहीं ॥ आतां
भेदपक्षपाहीं ॥ विरोधभासे ॥ ६२ ॥ तरीभेददृष्टीच्याठायीं ॥ भेदुचिसत्यपाहीं ॥ तेथेंविरो
धतोकायी ॥ ऐक्यत्वेंवीण ॥ ६३ ॥ भेदातेंजाणें ॥ तोऐक्याचीवार्तानेणें ॥ आणिऐक्यातेंजाणें
तेणें ॥ नेणिजेभेदु ॥ ६४ ॥ एवंविरोधजोकांहीं ॥ तोकोठेंचिकधींनाहीं ॥ भेदबुद्धिसहितपाहीं ॥
स्वरूपपूर्ण ॥ ६५ ॥ आतांमिथ्यारोपाच्याठायीं ॥ विरुद्धअविरुद्धतेंकायी ॥ यथार्थतंवपाहीं ॥
असेचिना ॥ ६६ ॥ एवंअनुभवेंवीण ॥ विरुद्धअविरुद्धवाचारंभण ॥ स्वरूपसर्वकालपूर्ण ॥ तें
अन्यथानव्हे ॥ ६७ ॥ तेंकालत्रयींसमान ॥ ह्मणोनविरुद्धनस्पर्शेंजाण ॥ आपण्याआपण ॥
विरोधीनव्हे ॥ ६८ ॥

ह्मणोनिशिष्यआणिगुरुनाथु ॥ यादोहोंशब्दांचाअर्थु ॥ श्रीगु
रुचिपरीहोतु ॥ दोहोंठायीं ॥ ६१ ॥ कांसुवर्णआणिलेणें ॥
वसतेंएकेसुवर्णें ॥ वसतेंचंद्रचांदिणें ॥ चंद्रेंचिजेवीं ॥ ६२ ॥

नानाकापूरआणिपरिमळु ॥ कापूरचिकेवळु ॥ गोडीआणि
गुळु ॥ गुळुचिजेवीं ॥ ६३ ॥

जेणेंप्रत्ययेंगुरुत्व ॥ तेणेंचिप्रत्ययेंजरीशिष्यत्व ॥ तरीयेथेंउभयत्व ॥ कैचेंआलें ॥ ६१ ॥ आतां
प्रत्ययासीपूर्वापरता ॥ हेंतंवनसेविचारिता ॥ जेंदिसेगुरुशिष्यता ॥ तोप्रत्ययेचिअसे ॥ ४७० ॥
जयागुरुशिष्यत्वाअर्धीं ॥ जेणेंगुरुशिष्यत्वाचीसिद्धी ॥ तेंमुख्यगुरुत्वकर्धीं ॥ लोपलेंनाहीं ॥ ७१ ॥
तेंजेप्रत्ययरूपसंचलें ॥ तेंचिगुरुशिष्यत्वचिविलासलें ॥ आपआपणियाजालें ॥ उभयाभासे
॥ ७२ ॥ आपआपणासीआवडे ॥ हेशोभेगुरुशिष्यपाडे ॥ परीठारींचेंनविघडें ॥ गुरुत्वयाचें
॥ ७३ ॥ अलंकाराचीयाकुसरी ॥ सुवर्णचिएकअवधारीं ॥ एवंसुवर्णअलंकारपरी ॥ सुवर्णचितें
॥ ७४ ॥ एकलेनिसुवर्णें ॥ उभयत्वशोभेसीयेणें ॥ परीएकत्वचिनेणें ॥ अन्यथाहोऊं ॥ ७५ ॥
अथवाचंद्रचिचंद्रचांदिणें ॥ किंवाकर्पूरेंचिकर्पूरपरिमळेपणें ॥ किंगुळचिगुळगोडीपणें ॥ नांद
तुअसे ॥ ७६ ॥ तेवींचिगुरुशिष्यपणेंगुरु ॥ नव्हेअन्यप्रकारु ॥ ऐसाहानिर्धारु ॥ केलेनवीणें ॥ ७७ ॥
पुढेंऐसाचिवचनीं ॥ भावार्थाचीखाणी ॥ उघडचिपरीउघडूनी ॥ सांगतुसे ॥ ७८ ॥

तैसागुरुशिष्यमिसें ॥ हाचिएकुउल्हासे ॥ जन्हींकांहींदिसे ॥
दोनींपणे ॥ ६४ ॥ आरिसाआणीमुखीं ॥ मीदिसेहेउखी ॥
हेआपलीयेवोळखी ॥ जाणेंमुख ॥ ६५ ॥

मुखप्रत्ययजोआपुला ॥ आपणेसीअसेसंचला ॥ आणितोचिजरीजाला ॥ आरिसावेद्य ॥ ७९ ॥
तरीआरिसामुखआहे ॥ ऐसातंवप्रत्ययो नोहे ॥ मुखेंआपलाठाये ॥ सोडिलानाहीं ॥ ४८० ॥
ह्मणोनमुखस्वठाईचअसें ॥ आणिसुखप्रत्ययोमुखींचअसे ॥ हेंजैसेंद्वंद्वदशे ॥ आलेंचिनये ॥ ८१ ॥
कींमुखींमुखाचाप्रत्यय ॥ हेंद्वंद्वमिसेंद्वंद्वनव्हे ॥ तेवींगुरुशिष्यप्रत्यये ॥ प्रत्ययएकु ॥ ८२ ॥ मुखा
सीआपुलीवोळखी ॥ तेअभिन्नत्वेंचिअसेमुखीं ॥ ह्मणोनिद्वंद्वमिशेंहीनखी ॥ नलगेचिभेदाची
॥ ८३ ॥ तेवींगुरुत्वाचाप्रत्ययें ॥ जोगुरुत्वींचनांदतुआहे ॥ तेणेंआपुलाठाये ॥ सांडिलानाहीं
॥ ८४ ॥ असोगुरुशिष्यदिसेउभयें ॥ तरीप्रत्ययेउभयत्वानये ॥ किंवाआपलाआपणहोये ॥ स्वता
बोधु ॥ ८५ ॥ हेदोन्हीऐसीजाणवती ॥ परीनमोडेएकात्मस्थिति ॥ येविषयींमागुती ॥ ऐसें
चिबोलें ॥ ८६ ॥

पाहापांनिरंजनींनिदैला ॥ तोनिर्विवाडुएकला ॥ परीचेताचे
वविताजाला ॥ दोन्हींतोचि ॥ ६६ ॥ जेतोचिचेतातोचिचे
ववी ॥ तेवींहाचिबुझेहाचिबुझावी ॥ गुरुशिष्यत्वनांदवी ॥
ऐसेनहा ॥ ६७ ॥

जनसंपर्काह्मनिवाईला ॥ जोएकांतींपकुनिजेला ॥ त्यासीउठतांउठऊंआला ॥ आणीककोण
॥ ८७ ॥ आपुलेचिसुखपणें ॥ निद्राकेलीआपणें ॥ मगउठविलेंहीतेणें ॥ सुखेचित्यासीं ॥ ८८ ॥
तस्मात्जागाचिनिजेला ॥ तोचिप्रबोधकरिताझाला ॥ तेवींगुरुशिष्ययाबोला ॥ इतुकाचिसंधी
॥ ८९ ॥ आपलाआपणासीबोधु ॥ तोचिहागुरुशिष्यभेदु ॥ सुखेंचिसुखाचास्वादु ॥ घेइजेत
असे ॥ ४९० ॥ नाहींस्वरूपासीखंडण ॥ हेंअर्धींचअसेजाण ॥ सहजेंज्ञानाज्ञान ॥ तेथेंकैचें ॥ ९१ ॥

ज्ञानाज्ञानविहीन ॥ निरंतरआनंदघन ॥ आपल्याठाईआपण ॥ निवांतअसे ॥ ९२ ॥ मगइयेचि
सुखनिद्रेचेनिभरें ॥ असतांस्वानंदाकारें ॥ तेणेंचिसुखेंस्फुरे ॥ चिदाकारविश्व ॥ ९३ ॥ तेंचिदृ
श्यद्रष्टेपण ॥ चिदाकारेंभासलेंस्वप्न ॥ परंतुसद्रूपतेकरून ॥ नतुटेचिसुख ॥ ९४ ॥ परीसुख
दुःखप्रवाहीं ॥ सुखचिभासलेंदोंठाई ॥ ह्मणोनसूखाचीचकाहीं ॥ सुखेंचिधरिजेचाड ॥ ९५ ॥
चाडनव्हेतेनिजआवडी ॥ सुखेंचघेइजेवाढी ॥ तेंविश्वरचनायेवढी ॥ बुडोनिजाथ ॥ ९६ ॥ तेंते
णेंचिसुखेंसुखासी ॥ चेंवविलेंयथार्थेंसी ॥ तोचियेगुरुशिष्यपणासी ॥ संधीजाला ॥ ९७ ॥ ह्म
णोनिहाचिबुझेहाचिबुझावी ॥ ऐसीसूचिलीमूळओवी ॥ सुखेंचिसुखाचीचवी ॥ घेइजेजेव्हां
॥ ९८ ॥ हाजोसंधीकाहीं ॥ सुखाचाहेलावापाहीं ॥ मागुताठार्यांच्याठार्यां ॥ निमोनिगेला॥९९॥
मगतोनिद्रेचाभोगजोकाहीं ॥ जागरींचसांपडलापाहीं ॥ निद्राजागरादोंहीं ॥ सरिसापाड
॥ ५०० ॥ किंवानिद्रास्वप्नासहीत ॥ जागरूचिहाअसत ॥ पूर्वापरतायेथ ॥ देखिलीनाहीं ॥ १ ॥
परंतुसुखरूपतानतुटे ॥ ह्मणोनसुखचिसुखासीभेटे ॥ गुरुशिष्यपणेंनटे ॥ सुखचिसुखीं ॥ २ ॥
सुखरूपतानतुटोन ॥ सुखोपलब्धीचेनगुणेंजाण ॥ सामान्येंविशेषण ॥ नहोनिहोये ॥ ३ ॥ एवं
आपलेनसुखमिशें ॥ गुरुशिष्यताविलासे ॥ परीप्रत्ययएकचिअसे ॥ संचलेपणें ॥ ४ ॥ हेबोलें
चिकरीबोलतां ॥ बोलहीहारपेथिता ॥ यालागींसांगतां ॥ कुवाडेंदिसे ॥ ५ ॥ सांगतांसांगणें
नोहें ॥ ऐसैंआपणापेंलाहे ॥ तरीकाहींहीनहोये ॥ सांगिजेऐसैं ॥ ६ ॥

दर्पणेंवीणडोळा ॥ आपलेभेटीचासोहळा ॥

भोगितांतरलीळा ॥ सांगतांहे ॥ ६८ ॥

दर्पणेंदेखिलाडोळा ॥ परीदर्पणेंनाहींदाविला ॥ दर्पणेंनवीणभोगिला ॥ आपलाभोगु ॥ ७ ॥
ह्मणजेसंचलेपणअसोनी ॥ नयनुचिदाविलानयनीं ॥ मिशमात्रवांचूनी ॥ आरिसाकाये ॥ ८ ॥
तेणेंदर्पणेंसीनयन ॥ नयनेंचिदेखिलाजाण ॥ एवंनयनशोभेचेंकारण ॥ नयनुचिजाला ॥ ९ ॥
आरिसाजेंदेखिलें ॥ तेंअप्रयोजकबोडवलें ॥ ऐसैंजयाचोजवलें ॥ आपेंआप ॥ ५१० ॥ तेणेंदर्पणें
वीण ॥ नयनींदेखिलानयन ॥ तेंचिद्वंद्वदशेविहीन ॥ गुरुशिष्यपणेंहे ॥ ११ ॥ एवंगुरुशिष्याचे
निमिशें ॥ गुरुत्वचिउल्हासतसे ॥ येणेंचिविन्यासें ॥ पुढेंहीबोलें ॥ १२ ॥

एवंद्वैतासीउमसो ॥ नेदूनिऐक्यासीविसकुसो ॥

सोइरीकेचाअतीसो ॥ पोखीतसे ॥ ६९ ॥

ऐक्यताअन्यथानव्हे ॥ मगद्वैतकैचेंसंभवे ॥ आणिगुरुशिष्यहाअन्वयें ॥ दाविलाऐसा ॥ १३ ॥
पूर्वोक्तनिरूपणमिशें ॥ जेंकाहींअर्थिलेंअसें ॥ गुरुशिष्यऐसें ॥ जाणावेंपें ॥ १४ ॥ परंतुपूर्वआ
णिअपरता ॥ किंवात्याज्यआणिग्रहणता ॥ हेतंवविचारितां ॥ अघटमान ॥ १५ ॥

निवृत्तिजयाचेंनांव ॥ निवृत्तिजयाचीवरव ॥ जयानिवृत्ति

चीराणीव ॥ निवृत्तिचि ॥ ७० ॥ वाचोनिप्रवृत्तिविरोधें ॥

कानिवृत्तीचेनिबोधें ॥ आणिजेतैसावादे ॥ निवृत्तिनोव्हे ॥ ७१ ॥

वास्तव्यजेंनिवृत्तिपण ॥ तेणेंनिवृत्तिहेंअभिधान ॥ अनामीनामकारण ॥ जालेंनाहीं ॥ १६ ॥
येथेंनिवृत्तिहेंनामदिसे ॥ याचीहीनिवृत्तिअसे ॥ कानिवृत्तिचिमाप्रवृत्तिदशे ॥ येथीलकैसें १७

तैसंचिरूपाचेनिअभावे ॥ स्वशोभाशोभेतेंपावे ॥ आतांनिवृत्तिचेराणिवे ॥ निवृत्तिपेसें ॥ १८ ॥
 ह्यणिजेस्वरूपाचीनिवृत्तिस्थिति ॥ अन्यथाहोवयाचीनिवृत्ति ॥ परीप्रवृत्तिसीनिवारिती ॥
 निवृत्तिनव्हे ॥ १९ ॥ किंवानिवर्त्यकांहींआहे ॥ त्याचेनिबोधेनिवृत्त्यहोय ॥ ऐसाहानिवृत्तिनोहे ॥
 वाचाळपणें ॥ ५२० ॥ येथेंप्रत्ययमात्रचिअसे ॥ परीप्रवृत्तिचेनिनाशे ॥ असेनिवृत्तिपेसें ॥ बो
 लोनयेपें ॥ २१ ॥

आपणादेऊनिराती ॥ दिवसाआणीउन्नति ॥

प्रवृत्तिवारीनिवृत्ति ॥ नव्हेतैसा ॥ ७२ ॥

रात्रिजेव्हांसरली ॥ तेव्हांदिवसाथोरीवआली ॥ परीनिवृत्तिजेसंचली ॥ तेऐसीनव्हे ॥ २२ ॥
 प्रवृत्तीसीवारिलें ॥ मगनिवृत्तिपणआलें ॥ ऐसेनव्हेसंचलें ॥ आयितेंअसें ॥ २३ ॥

वोपसरयाचेंबळ ॥ घेऊनिमिरवेकिळ ॥

तैसेंरत्ननव्हेनिखळ ॥ चक्रवर्तीहा ॥ ७३ ॥

उपाधिसंबंधकीजे ॥ तैरत्नशोभेआणिजे ॥ तैसेंनव्हेहेंजे ॥ निवृत्तिपणें ॥ २४ ॥ चक्रवर्त्तिम
 हामणी ॥ शोभेस्वप्रकाशेंकरुनी ॥ संबंधातेंझणी ॥ उपेक्षीहा ॥ २५ ॥ हानिखळनिवृत्तिरावो ॥
 नधरीप्रवृत्तीचाभावो ॥ निवृत्तिपणेंचिस्वयमेवो ॥ विराजतसे ॥ २६ ॥ अहोनवलहेंराजेपण ॥
 कोणहींकनिष्ठनाहींनिपटून ॥ निखळविराजमान ॥ आपणचक्रवर्तीहा ॥ २७ ॥

गगनहीसुवोनिपोटीं ॥ जैचंद्राचीपघळेपुष्टी ॥ तैचांदिणेंतेणेंउ

ठी ॥ अंगजयाचें ॥ ७४ ॥ तैसेंनिवृत्तिपणासीकारण ॥ हाचि

आपणयाआपण ॥ घ्यावयाफूलचिजालेंघ्राण ॥ आपुलीदृति ॥ ७५ ॥

चांदणेंचंद्रचिउटिला ॥ तैंगगनाचाहीघ्रासजाला ॥ परीचांदिणेंनसंबंधला ॥ नव्हेचांदु ॥ २८ ॥
 चांदिणेंआपणचिजाला ॥ तेणेंआपलीचशोभापावला ॥ एचंदुजाहोवोनिउजळिला ॥ नाहीचंद्रु
 ॥ २९ ॥ अहोचांदिणेंनिचंद्रउटिला ॥ तेणेंतोउजळजाला ॥ ऐसेंनव्हेतोभला ॥ आपणचिशुद्ध
 ॥ ५३० ॥ ऐसाहाआपणयाआपण ॥ निवृत्तीनेचिनिवृत्तिपण ॥ जेवींघ्राणसंबंधेंवीण ॥ परिमळ
 फुलीं ॥ ३१ ॥ तेथेंआपलाचिआपण ॥ फुलचिअसेघ्राण ॥ भोगत्याचाजाण ॥ त्यासीचअसे ३२
 तेवींनसतांदुजासंबंधु ॥ अंगेंअंगनांदेबोधु ॥ निवृत्तिपेसावादु ॥ वस्तुचातीये ॥ ३३ ॥ तस्मात्
 संबंधेंवीण ॥ अकृत्रिमनिवृत्तिपण ॥ येविषयींअन ॥ दृष्टांतअसे ॥ ३४ ॥

दिठीमुखाचीयेबरवें ॥ पाठीकडूनिपावे ॥ तैआरिसेधांडोळावे ॥

लागतीकाई ॥ ७६ ॥ कींरातीहनगेलीया ॥ दिवसहनपातलीया ॥

कायसूर्यपणसूर्या ॥ होआवेंलागे ॥ ७७ ॥ ह्यणोनिबोध्यबोधोनि ॥

घेपेप्रमाणेंसाधूनि ॥ तैसानव्हेभरवसेनी ॥ गोसावीहा ॥ ७८ ॥

आपलेंमुखसुंदर ॥ आपणजाणेंनिरंतर ॥ ह्यणोनजाणिवेसमोर ॥ जालेंसेमुख ॥ ३५ ॥ जा
 णीवपाठिंसीजाली ॥ पुढेंमुखशोभादेखिली ॥ दर्पणेंवीणफावली ॥ मुखप्रतीति ॥ ३६ ॥ तेवीं
 संबंधेंवीण ॥ स्वताचिनिवृत्तिपण ॥ बोधकर्किंवासाध्यतैजाण ॥ देखिलेंचिनाहीं ॥ ३७ ॥ प्रति

कूळाचात्यागजाला ॥ किंवाअनुकूलस्वीकारकेला ॥ इतुकानाहींलागला ॥ संबंधतेथें ॥ ३८ ॥
 जेव्हांरात्रिनिराकारिली ॥ आणिदिवसाप्रवृत्तिजाली ॥ मगसूर्यासीआली ॥ प्रकाशमानता ३९
 ऐसैंसूर्यत्वेनव्हे ॥ तोअसंबंधचिआहे ॥ तेव्हांनिवृत्तिपणेंजेंहें ॥ संबंधातीत ॥ ५४० ॥ बोधासी
 बोध्यजालें ॥ किंवाप्रमाणींसाधिले ॥ ऐसैंनव्हेसंचले ॥ अर्धीचअसे ॥ ४१ ॥ कांजेंबोधमात्रचि
 वस्तु ॥ दुसराकासयाहेतु ॥ कायदीपदर्शनींअपेक्षितु ॥ दुसरादीपु ॥ ४२ ॥ तोहास्वामीनिवृ
 त्तिराज ॥ नाहींसंबंधाचेंव्याज ॥ सहजिचजोसहज ॥ विलासतसे ॥ ४३ ॥

ऐसैंकरणीयावीण ॥ स्वयंभचिजेनिवृत्तिपण ॥

तयाचेश्रीचरण ॥ वंदिलेऐसे ॥ ७९ ॥

एतावत्काळविवरिलें ॥ परीबोधमात्रचिसंचलें ॥ आह्मीचरणवंदिले ॥ ऐसेचियाचे ॥ ४४ ॥
 नाहींरूपाचीसोय ॥ जाणीवजाणोंचिराहे ॥ ह्यणिजेवंदिलेपाय ॥ वंदितेनवीण ॥ ४५ ॥ आत्मा
 जोस्वतःसिद्ध ॥ निरंतरजोशुद्धबुद्ध ॥ नसुधाचिनित्यानंद ॥ परिपूर्णजो ॥ ४६ ॥ ज्याबोधरू
 पाच्याटाई ॥ करणीउपजलीनाहीं ॥ जोअन्यथाकाळत्रयीं ॥ जालानाहीं ॥ ४७ ॥ त्याचाचवि
 लासजाण ॥ अवघेंत्रिपुटीभान ॥ चिद्रूपत्वेचिआपण ॥ विलासतसे ॥ ४८ ॥ येणेंचिविलासें
 पहातां ॥ जेयोगाचीनुरेचिवार्त्ता ॥ हेंहीजाणावयापुरता ॥ दुसराकेंचा ॥ ४९ ॥ ऐसीजेकांहीं
 खूण ॥ उमटलीअपणेचिकरून ॥ एवंआत्मत्वेचरण ॥ वंदिलेऐसे ॥ ५५० ॥ इत्यादिहेंजाणितलें ॥
 परीबोधमात्रएकलें ॥ करणीभागासींनाहींआलें ॥ केवळत्वे ॥ ५१ ॥ ह्यणोनकेलीयावीण ॥
 अकृत्रिमहेंवंदन ॥ दुजासंबंधजाण ॥ लागलानाहीं ॥ ५२ ॥

आतांज्ञानदेवोह्मणे ॥ श्रीगुरुप्रणामेधेणें ॥

फेडिलीवाचाऋणें ॥ चौहीवाचांची ॥ ८० ॥

जेंहेंसद्गुरुवंदन ॥ जेंवंदनाचेंअवसान ॥ प्रत्ययमात्रजाण ॥ पूर्वापरतेवीण ॥ ५३ ॥ जोपूर्व
 भागदेखिला ॥ तोचिअपरत्वेमांडला ॥ साध्यसाधनाजाला ॥ एकुचिरसु ॥ ५४ ॥ एवंप्रत्यय
 मात्रवस्तु ॥ तेंस्वप्रत्ययेचिचढेहातु ॥ वंदनाचासंकेतु ॥ येथेंचिकेला ॥ ५५ ॥ हाहीकांहींजो
 दंशु ॥ होतागुरुचरणस्पर्शु ॥ त्यास्पर्शेंचिसावकाशु ॥ लाघतअसे ॥ ५६ ॥ आतांहेंजेंगुरुवं
 दन ॥ येणेंफेडिलीवाचाऋण ॥ त्याऋणाचेंलक्षण ॥ ऐसैंअसैं ॥ ५७ ॥ स्वरूपप्राप्तीकारणें ॥
 केलींश्रवणादिसाधनें ॥ परीराहिलींकुंठितपणें ॥ नपवोनिचियेथें ॥ ५८ ॥ त्यासाधनाच्या
 मार्गीं ॥ परादिकाजाल्याउपेगीं ॥ परीआत्मप्राप्तीलागीं ॥ नव्हेचिउपयोग ॥ ५९ ॥ जोपरादि
 कांचाप्रकाशक ॥ त्यासीपरादिकाहोतीभासक ॥ हेंतंवअसंभाविक ॥ सहजेंचिजालें ॥ ५६० ॥
 तस्मात्प्रमाणिकरीसाधवें ॥ तेंतंवअसाध्यतरीअघवें ॥ सावलीवरीमवावें ॥ आपणाकेंबीं
 ॥ ६१ ॥ येथेंजोभ्रमजाला ॥ तोभ्रमरूपेंचिराहिला ॥ आपलानिश्चयोगेला ॥ दुःहावोनी ॥ ६२ ॥
 तेव्हांपरादिकांचीप्रवृत्ति ॥ नव्हेचियेथेंसरती ॥ आणिऋणीतंवहोती ॥ आराधकांच्या ॥ ६३ ॥
 संमतिः ॥ श्रुतिविप्रतिपन्नातेयदाथास्यतिनिश्चला ॥ समाधावचलाबुद्धिस्तदायोगमवाप्स्यसि
 ॥ १ ॥ यदातेमोहकलिलंबुद्धिर्व्यतितरिष्यति ॥ तदागंतासिनिवेदंश्रोतव्यस्यश्रुतस्यच ॥ २ ॥
 सर्वकर्माखिलंपार्थज्ञानेपरिसमाप्यते ॥ ३ ॥ ॥ इत्यादिभगवद्ब्रह्मचनानि ॥ आपणाकडेनपाहोन ॥
 नानासाधनेंकेलींजाण ॥ हेंतंवरोकडेंऋण ॥ वाचांचेंयया ॥ ६४ ॥ आपणाआपणचोजवावें ॥

मगवाचांसीउत्तीर्णव्हावें ॥ ह्यणोनसद्गुरूसीभावें ॥ आलोंजोंशरण ॥ ६५ ॥ तंवमज्जिनाहीं
ठावो ॥ निखळआत्माचिशीगुरुरावो ॥ गेलापूर्वापरभावो ॥ एकीचिहेळा ॥ ६६ ॥ प्रमाणची
प्रमेयजालें ॥ साधनसाध्यमांडलें ॥ नेदूनचिफेडिलें ॥ वाचांचेंऋण ॥ ६७ ॥ ह्यणोनिसद्गुरुप्र
णामेंयेणें ॥ फेडिलींवाचाऋणें ॥ ज्ञानदेवोऐसेंह्यणे ॥ तेंहेऐसें ॥ ६८ ॥ हेज्ञानेश्वरेंचिपूर्ण ॥
कीजेलयथार्थावलोकन ॥ तरीकांहींएकविवरण ॥ कीजेलयथाचें ॥ ६९ ॥ ज्ञानज्ञानींचकोदा
टलें ॥ ह्यणोनिज्ञानेश्वरऐसेंघडलें ॥ अनित्यातेंस्पर्शलें ॥ नाहीजेंकीं ॥ ५७० ॥ एवंचिन्मात्रशु
द्धबुद्ध ॥ निखळजेंनित्यानंद ॥ तेंआत्मानिर्द्ध्व ॥ लाधलेंजरी ॥ ७१ ॥ तरीहेअमृतआरोगण ॥
कीजेलकरणीवीण ॥ वाक्याचेंविवरण ॥ अवाचकपणें ॥ ७२ ॥ केलेंसद्गुरुस्तवन ॥ दाविली
अवसानखून ॥ परीनव्हेचिअवसान ॥ अनादिह्यणोनि ॥ ७३ ॥ पूर्वोक्तिवाचाऋण ॥ तेंवाचा
संबंधेंकरून ॥ नफिटेहेविशेषण ॥ पुढेंहीअसे ॥ ७४ ॥ तेंचिसविवरण ॥ अविद्येचेंविदारण ॥
एकचिमिशेंजाण ॥ बोलिलाअसे ॥ ७५ ॥ तेंनित्यानंदकृपाजीवन ॥ कीजेलआतांविवरण ॥
निखळअनुभवाचीखून ॥ कीजेलप्रकट ॥ ७६ ॥ येथेंमाझेमीपण ॥ नित्यानंदुचिहोऊन ॥ शिव
कल्याण ॥ सर्वदांजालें ॥ ७७ ॥ हीअनुभवाचीगोठी ॥ नाहीयेथेंपोटपाठी ॥ आनंदाचीमिठी ॥
नसुटोनिचिवचनें ॥ ५७८ ॥ ॥ इतिश्रीअनुभवामृतविवरणेसद्गुरुस्तवनंनामद्वितीयप्रकरणं
समाप्त ॥

प्रकरण तृतीय.

ॐपरमात्मनेनमः ॥ आतांवाचाऋणाचीस्पष्टता ॥ अविद्येचीअयथार्थता ॥ ऐसेंजालानिरु
पिता ॥ प्रकरणींयियें ॥ १ ॥ तेंअनुभवामृतीचीखून ॥ श्रीनित्यानंदआपण ॥ करिताजालावि
वरण ॥ माझेनिमित्तें ॥ २ ॥

यथाचेनिबोभाटें ॥ आत्मयाचीझोंपलोटे ॥

पूर्णतर्हीरुणनफिटे ॥ जेचेणेंचिनिदर्की ॥ १ ॥

वाचासमर्थीसाधनीं ॥ केलीनित्यानित्यकडसणी ॥ देहात्मबुद्धिखंडूनी ॥ निवडिलाआत्मा
॥ ३ ॥ ह्यणिजेआत्मयाचीझोंपलोटली ॥ परीनलोटेचियेहीबोली ॥ कोळशाचीनिवडिली ॥
काळिमाजैसी ॥ ४ ॥ देहोहंसांडिलें ॥ सर्वेचिआत्माहंहेजडलें ॥ एवंदेहेचीपदरींबांधलें ॥
अहंकारेंयेणें ॥ ५ ॥ ह्यणोनिवाचांचियाऋणा ॥ नव्हिजेपैउत्तीर्णा ॥ अहंकारेंवाचाळपणा ॥ न
संडीतीवाचा ॥ ६ ॥ स्वाभाविकजागृतता ॥ जंवनाहींआलीहाता ॥ घडीघडीजागतां ॥ जागृ
तकायह्यणोये ॥ ७ ॥ निद्राबांधोनिपदरीं ॥ जागाहीजालाजरी ॥ तेंजागृतीनिदसुरी ॥ निद्रा
रूपें ॥ ८ ॥ निद्राचिजरीनाहीं ॥ तरीजागृतीतेंकायी ॥ आत्माकाळत्रयीं ॥ अबाधितअसे ॥ ९ ॥
त्यासीजागृतीजरीकल्पिली ॥ तरीनिद्राहीतेथेंजडली ॥ एवंअविद्यासाचमानिली ॥ तरीनिरा
करणकेंचें ॥ १० ॥ अविद्याअविच्छिन्न ॥ मानिलेंजेंचैतन्य ॥ मगअविद्येचेंनिराकरण ॥ केलेंचि
नव्हे ॥ ११ ॥ हाचिभावधरून ॥ पुढेंचालिलेंनिरूपण ॥ अविद्येसर्वेंनिराकरण ॥ वाचांचेंकेलें ॥ १२ ॥

येहवींपरादिकांचौर्धी ॥ जीवमोक्षाचाउपेगीं ॥

अविद्येसर्वेंअंगीं ॥ वेंचतीकिर ॥ २ ॥

यावाचापरादिकां ॥ असतीएकीअविद्यात्मका ॥ ह्यणोनविद्येचीगतीआइका ॥ यासीही होय ॥१३॥ जीवासीमोक्षकल्पिला ॥ ह्यणोनअविद्येचानाशदेखिला ॥ आणिवाचांचाहीजाला ॥ ऐसाचिवेचु ॥ १४ ॥ ह्यणोनअविद्येच्यामरणेजाण ॥ राहोनशकतीइयाआपण ॥ ऐसेपुढेनिरूपण ॥ दृष्टांतैसी ॥ १५ ॥

देहासवेंहातपाये ॥ जातीमनासवेंइंद्रियें ॥ कांसूर्यासवेंजाये ॥ किरणजाळ ॥ ३ ॥ नातरीनिद्रेचियेअवधी ॥ स्वप्नेमरतीअर्धी ॥ तेवींअविद्येचियेसंबंधीं ॥ आटतीइया ॥ ४ ॥

नातरीदेहाच्याप्रान्तीं ॥ आवेवजेंवींनराहती ॥ होतांमनाचीनिवृत्ती ॥ इंद्रियस्तब्ध ॥ १६ ॥ नातरीजडाचेप्रान्तीं ॥ आवेवजडासवेंआटतीं ॥ आणिमनाचियेसांगातीं ॥ इंद्रियेंहोतीं ॥ १७ ॥ कींरवीच्याअस्तीं ॥ किरणजाळजेवींआटती ॥ अथवानिद्रेचियानिवृत्ती ॥ स्वप्ननाशु ॥ १८ ॥ तेवींअविद्येचियासवें ॥ वाचाहीनराहतीजीवें ॥ वाचासहितपावे ॥ अविद्यानाशु ॥ १९ ॥ एवंअविद्येचेंअस्तिक्यपण ॥ तेंचिपरादिकांसीजीवन ॥ आणिअविद्येचेनिमरणेजाण ॥ इयांमरती ॥ २० ॥ परीअविद्यामेलीचनमरे ॥ वाचाहीजितीतदाकारें ॥ पुढेइयेचिमोहरें ॥ बोलतुअसे २१

मृतेलोहेंहोतीं ॥ तेंरसरूपेंजितीं ॥

जळोनिइंधनेयेतीं ॥ बन्हिदशे ॥ ५ ॥

लोहमारूनलोहभस्मकेलें ॥ परीरसरूपेंलोहचिजालें ॥ तेवींजेंनाशिलें ॥ तेंअविद्यात्मक ॥२२॥ किंवाइंधनोपाधिजालितां ॥ नपडेचिकींठावरिता ॥ अंगारदशेसीमागुता ॥ उपाधिचउरो ॥२३॥ जालितांइंधनसमृद्धि ॥ ननिवडेवन्हिनरोपाधि ॥ तेवींनिरसितांअविद्याअर्धी ॥ उपाधिचजडे ॥ २४ ॥ तेवींनिरशनाचेनिमिसें ॥ आपणचिअविद्याउल्लासे ॥ येणेंचिअन्वयेऐसें ॥ पुढेहीबोले ॥ २५ ॥

लवणअंगेंविरें ॥ परीस्वादेंजळींउरें ॥ निदमरोनिजागरे ॥

जिथिजेनिदे ॥ ६ ॥ तेवींअविद्येसवें ॥ चौधीवेंचतीजिवें ॥

तत्त्वज्ञानाचेनिनांवें ॥ उठतीचिया ॥ ७ ॥ हातत्त्वज्ञानदिवा ॥

मरोनिइहींलावावा ॥ तरीहाहीसिणलेवा ॥ बोधरूपेंचि ॥ ८ ॥

चिन्मात्रैकचिद्धन ॥ दृष्टान्नदशाहीन ॥ नित्यानंदकल्याण ॥ निरंतरजें ॥ २६ ॥ तेंअन्यथाकैसेंजालें ॥ माअविद्याअविच्छिन्नराहिलें ॥ आणिजीवत्वपावलें ॥ कैसेंतेपां ॥ २७ ॥ मगअविद्येसीखंडून ॥ जाहलेंपातत्त्वज्ञान ॥ वाचांसहीअवसान ॥ अविद्येसवें ॥ २८ ॥ येरीतीवाचानिवर्तऊन ॥ जाहलेंतत्त्वज्ञान ॥ परीबोध्यबोधकतेकरून ॥ वाचांचीचप्रवृत्ति ॥ २९ ॥ जेवींलवणअंगेंविरालें ॥ परिस्वादरूपेंजळींराहिलें ॥ किंवानिद्राजाऊनआतलें ॥ स्वप्नचिनिद्रा ॥ ३० ॥ जागृताच्यापरी ॥ कीजेस्वप्नीचीभरोवरी ॥ परीनिद्राअसोअंतरीं ॥ तेणेंस्वप्नदेखे ॥ ३१ ॥ तेवींस्वरूपीइयेकाहीं ॥ पूर्वापरभागनाहीं ॥ आणिबोध्यबोधकताप्रवाहीं ॥ बोधजेंनांदे ॥ ३२ ॥ बोध्यबोधकत्वेबोधु ॥ याचेंचिनांवभेदु ॥ येथेंवाचांचासंबंधु ॥ तुटलाचिनाहीं ॥ ३३ ॥ ह्यणोनपरादिकांसीमारून ॥ जाहलेंजैतत्त्वज्ञान ॥ तोसिणलेवाह्यणिजेपुष्टिजाण ॥ परादिकांसीचि

॥ ३४ ॥ ॥ संमतिः ॥ ॥ नकर्मणांमनारंभात्त्रैष्कर्म्यंपुरुषोश्चुते ॥ नचसन्यसनादेवसिद्धिसमधि
गच्छति ॥ ॥ १ ॥ इति भगवद्वचनम् ॥ ॥ पुढेंऐसाचिवचनीं ॥ हाचिभावधरुनी ॥ बोलिला
सेशब्दश्रेणी ॥ ओवीमिसें ॥ ३५ ॥

येऊनिस्वप्नमेळवी ॥ गेलियाआपणपांदावी ॥ दोन्हीदिठी
नांदवी ॥ निदजैसी ॥ ९ ॥ जितीअविद्याऐसी ॥ अन्यथा
बोधार्तेगिवसी ॥ तेंचियथाबोधेसी ॥ निमालीउठी ॥ १० ॥

निद्रायोगेंस्वप्न ॥ तेंचिगेलियाजागेपण ॥ तरीजागृतीमुळेंमागृतीस्वप्न ॥ ठेविलेंचआहे ॥ ३६ ॥
किंवास्वप्नआणिजागेपण ॥ यासीएकनिद्राचिकारण ॥ निद्राचिनाहींतरीजाण ॥ दोन्हीमृषा
॥ ३७ ॥ नातरीनिद्रजागृतीसव्याली ॥ तन्हींआपणचिपुष्टजाली ॥ आणिस्वप्नदावितेकाळीं ॥
निद्रेचाचलेशु ॥ ३८ ॥ ह्यणोनअसतांस्वप्नाचीजोडी ॥ गेलियाआपणचिहोयउघडी ॥ एवउभ
यतांपरवडी ॥ निद्रेचीचिकीं ॥ ३९ ॥ तेवींजोअन्यथाबोधु ॥ तोअविद्येचाचिसंबंधु ॥ आणि
अविद्यानासींयथाबोधु ॥ तोअविद्यात्मकचि ॥ ४० ॥ बोधेंअन्यथाव्हावें ॥ मगयथार्थत्वासी
यावें ॥ मोतींफोडूनसांदावें ॥ कीतेंसंचभलें ॥ ४१ ॥

परीजितीनामेली ॥ अविद्याहेजाकली ॥
बंधमोक्षींघाली ॥ बांधोनियां ॥ ११ ॥

आत्माजोशुद्धबुद्ध ॥ तेथेंअविद्याहेचिविरुद्ध ॥ जितीमेलीअवद्ध ॥ शुद्धातेंकरी ॥ ४२ ॥ ह्य
णोनबंधआणिमोक्ष ॥ तेथेंचिहेदक्ष ॥ आत्माजोअपरोक्ष ॥ तेथेंहेकैची ॥ ४३ ॥ जिताबंधार्ते
दावी ॥ मेलियामोक्षेसीनांदवी ॥ तरीआत्मर्त्वींहेपदवी ॥ नाथिलीनये ॥ ४४ ॥ बंधमोक्षहेंशब्द
द्वंद्व ॥ परीबंधचिएकविध ॥ आत्मयासीसंबंध ॥ नाहींयांचा ॥ ४५ ॥

मोक्षुचिबंधुहोये ॥ तरीमोक्षशब्दकांसाहे ॥
अज्ञानाघरींत्राये ॥ वाउगीयांची ॥ १२ ॥

आशंका ॥ ॥ मोक्षचबंधहोता ॥ तरीमोक्षशब्दकांघडता ॥ बंधचिकांनह्यणिजेता ॥ बंधा
सीपें ॥ ४६ ॥ ह्यणोनयाचेंउत्तर ॥ येथेंचिअसेपरिकर ॥ जेंअज्ञानाघरींविटार ॥ दोन्हींचेंअसें
॥ ४७ ॥ अज्ञानाच्याघरीं ॥ मोक्षाचीवार्ताजरी ॥ तोमोक्षकोणेपरी ॥ होईलसाच ॥ ४८ ॥ मु
ळींजेंअज्ञान ॥ तेंमोक्षासीकेवींकारण ॥ आणिबंधयाचेनिगुणेंजाण ॥ तेंहीअनुमानचि ॥ ४९ ॥
ह्यणोनबंधचिनाहीं ॥ तेथेंमोक्षतोकायी ॥ आतांयिचेच्याविषयीं ॥ दृष्टांतबोले ॥ ५० ॥

बागुलाचेनिमरणें ॥ तोषावेंकींबाळपणें ॥ येरातोनाहींमा
कोणें ॥ मृत्युमानावा ॥ १३ ॥ घटाचेंनाहींपण ॥ फुटलिया
चीनागवण ॥ मानितअसेतेंजाण ॥ ह्यणोंयेकीं ॥ १४ ॥ ह्य
णोनबंधचितंववावो ॥ मामोक्षाकेप्रसवो ॥ परीमरोनिकेला
ठावो ॥ अविद्यातया ॥ १५ ॥

नसतांचबागुलबाळाप्रती ॥ दाऊनिनिमालाबाळाह्यणती ॥ येथेंहर्षआणिक्षती ॥ बाळासी

चसाजे ॥ ५१ ॥ येरांबागुलचिनाहीं ॥ माहर्षविषादतोकायी ॥ तेवींबंधचिनिदिसेकांहीं ॥
 मामोक्षहीकैचा ॥ ५२ ॥ किंवाघटाचाअसंभव ॥ तेथेंफुटणेंपणाचाधरिजेभाव ॥ तेशाहणे
 किंवावाव ॥ संभावितपणें ॥ ५३ ॥ किंवाघटाचाअभावजाला ॥ तोअभावपदार्थत्वेकल्पिला ॥
 कल्पूनमगभंगला ॥ ऐसेंचमानी ॥ ५४ ॥ तयाचीहानीमानिली ॥ तैसंभावितताचिगेली ॥
 तेवींबंधमानूनिकेली ॥ मोक्षसंस्था ॥ ५५ ॥ तंवबंधुचिनाहीं ॥ तेथेंमोक्षतोकवणकायी ॥ परी
 नवलहेंनवाई ॥ अविद्येची ॥ ५६ ॥ अविद्येचाभावधरून ॥ मगकीजेनिराकरण ॥ आणिनिरा
 करणीमोक्षपण ॥ मोक्षासीयेयें ॥ ५७ ॥ तरीस्वरूपीअविद्याभाऊन ॥ करूजाइजेनिराकरण ॥
 तंवनिराकरणीअवसान ॥ अविद्येसीनव्हे ॥ ५८ ॥ अविद्येचेंजैमरण ॥ तैअविद्यकचिजाण ॥
 ह्यणोनिमोक्षपण ॥ सत्यत्वेनसें ॥ ५९ ॥ अविद्यानिमालीननिमे ॥ ह्यणोनमोक्षहीबंधउपमें ॥
 तरीमरणेंवांचूनिशमे ॥ तरीबंधचिवाव ॥ ६० ॥ जरीबंधचिअसेवाव ॥ तरीमोक्षासीकैचाठाव ॥
 ऐसाअभिप्राव ॥ ग्रंथींचायिये ॥ ६१ ॥ आतांअविद्याह्यणिजेअज्ञान ॥ तोनाशकीजेज्ञानैकरून ॥
 तरीज्ञानचिअज्ञान ॥ होऊनिठाके ॥ ६२ ॥ अज्ञानासीनाशितां ॥ ननाशेतैसर्वथा ॥ येऊनिवैसे
 माथां ॥ ज्ञानाचिये ॥ ६३ ॥ मगज्ञानचिअज्ञान ॥ ह्यणोनमोक्षचिबंधजाण ॥ कींज्ञानचिस्वतां
 बंधन ॥ रूपहोये ॥ ६४ ॥

आणिज्ञानबंधुऐसें ॥ शिवसूत्राचेनिमिशें ॥ ह्यणितलेंअसें ॥
 सदाशिवें ॥ १६ ॥ आणिवैकुंठीचेनिहीसुजाणें ॥ ज्ञानपा
 सींसत्वगुणें ॥ बांधिजेहेंबोलणें ॥ बहुकेलें ॥ १७ ॥

ज्ञानचिबंधऐसें ॥ शिवसूत्रींमहेशें ॥ येणेंचिभावेंऐसें ॥ बोलिलेले ॥ ६५ ॥ आणिवैकुंठरम
 णरमापती ॥ गीताशास्त्रींबोलिलेअसती ॥ तैहीआतांयथोक्ती ॥ सांगेनएका ॥ ६६ ॥ ॥ संमतिः ॥
 सर्वभूतेषुयेनैकभावमव्ययमीक्ष्यते ॥ अविभक्तंविभक्तेषुतज्ज्ञानंविद्धिसात्त्विकम् ॥ १ ॥ सत्त्वा
 त्संजायतेज्ञानं ॥ इत्यादिभगवद्रचनं ॥ तरीगुणैकज्ञान ॥ तैबंधरूपचिजाण ॥ येविषयींवचन ॥
 आणीकेएका ॥ ६७ ॥ ॥ संमतिः ॥ ॥ सत्त्वसुखेसंजयतिरजःकर्मणिभारत ॥ अथवा ॥ गुणे
 ष्यश्चपरंवेत्ति मद्भावंसोधिगच्छति ॥ ॥ एवंबंधिकजैज्ञान ॥ तैतंवगुणात्मकजाण ॥ चिन्मा
 त्रएकलेंपूर्ण ॥ तेथेंसंबंधकैचा ॥ ६८ ॥ जाणणेंहोऊनजाणिजे ॥ किंवानेणयासीनिराकरिजे ॥
 हेठेवाठेवीसहजें ॥ नाहींतेथें ॥ ६९ ॥ नसतयाचासंबंधु ॥ तोचिज्ञानासीज्ञानबंधु ॥ पुढेंहीप्र
 बंधु ॥ येणेंचिभावें ॥ ७० ॥

परीशिवेकाश्रीवल्लभे ॥ बोलिलेंयेणेंचिलोभें ॥
 मानुतेंहेलाभें ॥ नोबोलतांही ॥ १८ ॥

संबंधोपार्जितज्ञान ॥ तैज्ञानचिहोयअज्ञान ॥ सदाशिवआणिनारायण ॥ बोलिलेऐसें ॥ ७१ ॥
 परीयेहींहेंबोलिलें ॥ ह्यणोनआर्ह्यांमानिलें ॥ ऐसेंनव्हेहेंभलें ॥ नबोलतांचिअसे ॥ ७२ ॥ याचें
 हीवचनप्रमाण ॥ आणिअनुभवहीऐसाचिजाण ॥ जैसंबंधिकज्ञान ॥ अज्ञानतैचि ॥ ७३ ॥ वास्त
 वार्थअनुभव ॥ तोनव्हेवचनोद्भव ॥ अनुभवेंचिराणीव ॥ अनुभवाये ॥ ७४ ॥ अहोहाअनुभवा
 मृताख्यग्रंथ ॥ नव्हेप्रमाणांतराचीमात ॥ प्रमेयप्रमाणातीत ॥ अनुभवमात्र ॥ ७५ ॥ ह्यणोन
 निखळज्ञानचिअसतां ॥ कासयाज्ञानींज्ञानता ॥ पुढेंहीबोलता ॥ ऐसेंचिजाला ॥ ७६ ॥

जेंआत्मज्ञाननिखळ ॥ तेंहीघेज्ञानाचेंबळ ॥

तेंसूर्याचितीसबळ ॥ तैसेंनोहे ॥ १९ ॥

आत्मज्ञानह्याणिजेआइतेज्ञान ॥ निखळतेंचिअसेपरिपूर्ण ॥ तेंघेऊनिज्ञानपण ॥ ज्ञानत्वाकांये ॥ ७७ ॥ तेंअन्यथाकहींचिनाहीं ॥ मातेंपावणेंआतांकायी ॥ किंवाप्रतिबद्धककहीं ॥ असेल त्यासी ॥ ७८ ॥ तेंथेंस्वज्ञानेंबळेंघेयिजे ॥ मगरोधकअसेलतेंवारिजे ॥ तरीप्रातःकाळचिंतिजे ॥ सूर्येजेवीं ॥ ७९ ॥ सूर्याचियासंबंधीं ॥ रात्रिचीअसावीअर्धी ॥ मगतियेचीनिरुद्धि ॥ मानावी तेणें ॥ ८० ॥ मगरात्रीचेंनिराकारण ॥ करूनसूर्यीसूर्यपण ॥ मिरवेतेवींज्ञानपण ॥ ज्ञानासीन सावें ॥ ८१ ॥

ज्ञानेंश्लाघ्यतुआहे ॥ तेंज्ञानपणघाडिलेंवायें ॥

दीपावांचूनिदिवालाहे ॥ तेंअंगभ्रुललाचिकीं ॥ २० ॥

निरंतरजेंचिद्रूप ॥ तेंचिआपलेंस्वरूप ॥ कालत्रयींविक्षेप ॥ नव्हेत्यासी ॥ ८२ ॥ जेंनिरंतरज्ञानघन ॥ ज्ञानाज्ञानभावविहीन ॥ तेंज्ञानत्वघेऊन ॥ श्लाघेलाकांहीं ॥ ८३ ॥ आपणासीमानूनखंडण ॥ साचमानावेंअज्ञान ॥ मगअज्ञानमिसेंजाण ॥ श्लाघ्यतुज्ञानीं ॥ ८४ ॥ एंवज्ञानेंश्लाघावें ॥ तरीजाणतचिनेणहोये ॥ येविषयींवरवें ॥ निदर्शनदेतो ॥ ८५ ॥ जेवींदीपलाविलाजेणें ॥ त्यासी प्रकाशिलेंदीपेंतेणें ॥ हेंवचनेंप्रमाणें ॥ नव्हेतीजैसीं ॥ ८६ ॥ दीपअसतांसतां ॥ आपणचिदीपाचानियंता ॥ ऐसींसिद्धप्रकाशता ॥ भुललाकीं ॥ ८७ ॥ आपणचिआपणापें ॥ केवींअंधारीं हारपे ॥ मगदीपाचेनिपडपें ॥ श्लाघावेंतेणें ॥ ८८ ॥ आपलेनिसिद्धज्ञानें ॥ मानिलींज्ञानाज्ञानें ॥ मगनिषेधआणिपावणें ॥ ऐसेंहोये ॥ ८९ ॥ तेंजेवींपावणेंनव्हे ॥ पुढेंहीयाअभिप्रायें ॥ संकेतबो लिलाआहे ॥ ओवियेसी ॥ ९० ॥

आपणचिआपणापासीं ॥ नेणतांदेशोदेशीं ॥ आपणापेंगि

वसी ॥ हेंकीरूहोय ॥ २१ ॥ परीबहुताकांदिया ॥ आप

णापेंआठवल्या ॥ ह्याणेमीयया ॥ कैसारिझां ॥ २२ ॥

आपणआपणापासीं ॥ असोनियांउमगीदेशोदेशीं ॥ हिंडणेंहेकायसी ॥ प्रमाणबुद्धी ॥ ९१ ॥ मगहिंडतांतयासी ॥ सरेआपणासी ॥ लाजिलात्यासुखासी ॥ सुखहेंह्यणतां ॥ ९२ ॥ तेणेंसुखें सुखावे ॥ तरीहिंडणियासारिखेंचिहोये ॥ तेवींअज्ञानाचेनिअभिप्रायें ॥ ज्ञानासगरिमा ॥ ९३ ॥ येन्हवींज्ञानमात्रजेंकांहीं ॥ तेंथेंज्ञानाज्ञानदोनहींनाहीं ॥ जेंकाळत्रयाच्याठायीं ॥ अन्यथानोहे ॥ ९४ ॥ आपुलेज्ञातृत्वेकरून ॥ साधेअज्ञानींअज्ञानपण ॥ तेंथेंकार्यकारणतानसोन ॥ निखळज्ञानचि ॥ ९५ ॥ तेंथेंअज्ञानासीनिषेधून ॥ पाविजेतेंज्ञातेपण ॥ बद्धताज्ञानींजाण ॥ ज्ञानाचेनिहें ॥ ९६

तैसाज्ञानरूपआत्मा ॥ ज्ञानेंचिआपलीप्रमा ॥

करितुसेंसोहंमा ॥ ऐसाबंधु ॥ २३ ॥

आत्माकेवळज्ञानरूप ॥ यासीकहींचिनसेविक्षेप ॥ तेणेंचिज्ञानेंसंकल्प ॥ आपलाकरी ॥ ९७ ॥ ह्याणेतोचिमीआत्माराम ॥ हेंज्ञानचिपरीदिसेभ्रम ॥ बद्धपेसेंनाम ॥ यासीचहोय ॥ ९८ ॥ तोआत्मत्वानाहींमुकला ॥ परीनावेकविसरोनतोखला ॥ तोखोनश्लाघांलागला ॥ आत्मत्वेतेणें ॥ ९९

तेणेंतोषेंकरीजाण ॥ मानिजेजरीमुक्तपण ॥ तरीपहिलेंयासीबंधन ॥ कैचेंहोतें ॥ १०० ॥ आदिअ
वसानेंवीण ॥ काळत्रयींअनवच्छिन्न ॥ तेथेंनाथिलेंमुक्तत्वमानून ॥ रिझणेंनघडें ॥ १ ॥ पाहतां
आत्मभावो ॥ बद्धासीचनाहींठावो ॥ आतांमोक्षचिवावो ॥ सहजचिजाला ॥ २ ॥ मोक्षमोक्ष
त्वामुकला ॥ ह्यणोनमोक्षचिबंधघडला ॥ परीनव्हेचिसांचुला ॥ बंधआणिमोक्ष ॥ ३ ॥ एवसा
चनव्हेमोक्षबंधन ॥ तरीएतत्संबंधीज्ञानअज्ञान ॥ हेंकायप्रमाण ॥ होईलतेथें ॥ ४ ॥ संमतिः ॥
बद्धोमुक्तइतिव्याख्यागुणतोमेनवस्तुतः ॥ गुणस्यमायामूलत्वान्नममोक्षोनबंधनं ॥ १ ॥ ॥ इति
भागवते ॥ ॥

जेंज्ञानचिस्वयेंबुडे ॥ ह्यणोनिभारीनावडे ॥
ज्ञानेंमोक्षुघडे ॥ तेंनिमालेनि ॥ २४ ॥

अज्ञानेंमोक्षभाविला ॥ तोमोक्षचिजेथेंनाथिला ॥ तेथेंज्ञानभावबुडाला ॥ मोक्षस्थजोकीं ॥ ५ ॥
ह्यणोनज्ञानचिस्वयेंबुडे ॥ तेथेंभारीकैसेनआवडे ॥ ह्यणिजेअहंभावेपडे ॥ भावातीतपें ॥ ६ ॥ ह्य
णोनिज्ञानींज्ञानता ॥ हाभारज्ञानींनिमवितां ॥ आतांनिमालेनिज्ञानेंमोक्षता ॥ तोमोक्षहीनघडे
॥ ७ ॥ संबंधेंज्ञानींज्ञानपण ॥ तेंज्ञानचिपरीअज्ञान ॥ आणनिमालेंजेंज्ञान ॥ तेंहीहेंचह्यणोनि ॥ ८ ॥
आतांतरीज्ञानींज्ञानतानघडे ॥ तरींचमोक्षमोक्षत्वआवडे ॥ नातरीपहातांआपणाकडे ॥ मोक्षतो
कायी ॥ ९ ॥ एवमोक्षआणिबंधु ॥ तोएकचिसंबंधु ॥ येथेंअविद्येचाबाधु ॥ केलाचिनव्हे ॥ ११० ॥

ह्यणोनिपरादिकावाचा ॥ तोशृंगारुचौअंगांचा ॥
एवंअविद्याजीवाचा ॥ जीवत्वत्यागी ॥ २५ ॥

एवंअविद्येच्याप्रसंगीं ॥ परादिवाचाचौथी ॥ शृंगारलियाअंगीं ॥ अविद्येचिया ॥ ११ ॥ जी
वाचेंदेहचतुष्टय ॥ तेंअविद्येच्याअंगींहोय ॥ परादिकांचेठाय ॥ राहतेंतेंचि ॥ १२ ॥ नाथिलेंजी
वत्वघेऊन ॥ अविद्यामिरवेआपण ॥ आणिजीवत्वाचात्यागहीजाण ॥ अविद्याहोये ॥ १३ ॥ त्या
अविद्येचेंनिरसन ॥ हेंचिमुख्यअविद्यैकपण ॥ आतांपरादिकांकैसेन ॥ येथूनसुटती ॥ १४ ॥ त
स्मात्अन्यथाबोधासनिराकरून ॥ बोधींमिरवेबोधकपण ॥ आतांअन्यथाबोधनसतांजाण ॥ बो
धचिबंधु ॥ १५ ॥ मुळींबोधबोधकविहीन ॥ बोधरूपआत्माचपूर्ण ॥ ह्यणोनअन्यथाजाण ॥ क
धींचनघडे ॥ १६ ॥ आतांबोध्याचेंबोधकपण ॥ आणिअन्यथाभावाचेंनिराकरण ॥ बोधजंचबो
धकत्वजाण ॥ तंववरीचहेंपें ॥ १७ ॥ एवअजडींजडपण ॥ नाथिलेंचिउपपादून ॥ केलेजेंखं
डण ॥ तेंबोधरूपेंचिजड ॥ १८ ॥

अंगाचेनिइंधनेंउदासु ॥ उठोनिज्ञानाग्निप्रवेशु ॥
करीतेथेंभस्मलेशु ॥ बोधाचाउरे ॥ २६ ॥

देहींइयासदेहत्वजडपण ॥ तेंचिअंगाचेंइंधन ॥ तेथेंज्ञानाग्निलाऊन ॥ देहबुद्धिजाळिजे ॥ १९ ॥
अंगींचेंअंगींचजाण ॥ अजडींचभासलेंजडपण ॥ तेंचिअंगाचेंइंधन ॥ जाळिजेबोधें ॥ २० ॥ तेथें
जळालेंआणिजाळितेपण ॥ उरेजंववरीजाण ॥ तेंचिबोधींबोधकपण ॥ भस्मत्वेउरें ॥ २१ ॥ एव
खंडलेपणआवडे ॥ तंववरीखंडलेंचिनखंडे ॥ येविषयींपुढें ॥ बोलतअसे ॥ २२ ॥

जळींजळावेगळू ॥ कापूरनदिसेअवडळू ॥
परीहोऊनिपरिमळू ॥ उरेजेवीं ॥ २७ ॥

कापुरजळींमिळाला ॥ तोवेगळेपणामुकला ॥ परीजळाचेअंगीराहिला ॥ परिमळहोऊनि ॥ २३ ॥ तेवींपृथक्भावासीनिरसूनि ॥ पृथकतेसीकेलीहानी ॥ परीबोधींबोधरूपहोऊनि ॥ पृथकताचिअसे ॥ २४ ॥

अंगींलाविलियाविभूती ॥ तैपरमाणुहीझडती ॥ परीपांडुरत्वं
कांति ॥ राहेजैसी ॥ २८ ॥ नावोहळलाअंगींजैसें ॥ पाणी
पाणिपणेंनसे ॥ तन्हींवोल्हासाचेनिमिसें ॥ आथीचतें ॥ २९ ॥
नातरी माध्यान्हकार्ळी ॥ छायांनदिसेवेगळी ॥ असेपायां
तळीं ॥ रिगोनियां ॥ ३० ॥ तैसेंघ्रासूनिदुसरें ॥ स्वस्वरूपीं
स्वरूपाकारें ॥ आपुलेपणेउरे ॥ बोधुजोकां ॥ ३१ ॥

इत्यादिदृष्टांतैपेसैं ॥ निरसलेंचिननिरसे ॥ ऐक्यभावैतसैं ॥ ऐक्यचिनव्हे ॥ २५ ॥ दुसरया
चेनिअभिभवें ॥ जेंबोधकत्वपावें ॥ तैबोधयेणेंनावें ॥ वायांचिशब्दु ॥ २६ ॥ निखळचिआत्मा
राम ॥ तेथेंकैचाअन्यआगम ॥ मगआपापदेखिजेहाश्रम ॥ वायांचिवाढे ॥ २७ ॥ अविद्याकोटू
नकल्पावी ॥ मगतेजीवभावासउठवी ॥ आतांनसतीनांदवी ॥ तरीनिरसेकेवी ॥ २८ ॥ नाहींतें
चिनाशितां ॥ नाशनघडेसर्वथा ॥ जाणतचिनेणता ॥ होऊनटाके ॥ २९ ॥ जोजाणतुनेणुजाण ॥
तोजाणनव्हेनाअज्ञान ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ अनारिसीअसे ॥ १३० ॥ असोअविद्यानिरशना
मार्जी ॥ अविद्याहोतसेसाजी ॥ परादिकासहजी ॥ तेथेंचअसती ॥ ३१ ॥ ह्यणोनयेहीलक्षणेंक
रून ॥ नव्हेचिपरादिकांचीसोडवण ॥ बोधरूपेंशेषऋण ॥ उरेचित्यांचें ॥ ३२ ॥

तैरुणशेषवाचाईया ॥ नफेडवेचिमरोनियां ॥

तैपायांपडोनिभिद्यां ॥ सोडविलें ॥ ३२ ॥

वाचांचेनिमरणेंजाण ॥ नफिटेवाचाऋण ॥ जेंजालेंआत्मसाधन ॥ वाचासंबंधें ॥ ३३ ॥ तैच
वाचांचेंऋण ॥ मेलियाहीनफिटेजाण ॥ मगसद्गुरूसीशरण ॥ गेलोंजेव्हां ॥ ३४ ॥ तैवाचांचाउ
गवनदिसे ॥ तेथेंसहजेंमरणहीनाशे ॥ जन्ममृत्यूचेंपिसें ॥ फिटलेंतेव्हां ॥ ३५ ॥ जाऊनसद्गुरू
शीशरण ॥ जाहलेंवाचाऋणउत्तीर्ण ॥ हाहीभावजेथेंजाण ॥ नुरेचिकाहीं ॥ ३६ ॥ येन्हवींहे
जैवाचाऋण ॥ तैनफिटेवाचाअसोन ॥ मगजाणीवेचेंअंगरिघोन ॥ मारिल्यावाचा ॥ ३७ ॥
तंवमेलियाचिनमरती ॥ मगउत्तीर्णतेचीकैचीगती ॥ यालागींश्रीगुरूप्रती ॥ शरणगेलों ॥ ३८ ॥
तंवश्रीगुरूप्रणामेवीण ॥ अन्यश्रमतोशाब्दिकजाण ॥ वाचायेणेंगुणेंकरून ॥ नपवतीतेथें ॥ ३९ ॥
आत्मानुसंधानेवीण ॥ श्रमतोवाचांचेंऋण ॥ मगशब्दब्रह्मज्ञान ॥ निष्णातजालें ॥ १४० ॥ तेणेंवा
चासंबंधातीत ॥ जाहलेंऐसेंजाणवत ॥ अतद्भावृत्तियुक्त ॥ स्थळभागखंडे ॥ ४१ ॥ तन्हींअनु
भवाचीखूण ॥ नलाधेगुरुदयेवीण ॥ तैचिउरलेंशेषऋण ॥ वाचांचेईया ॥ ४२ ॥ अगाखंडलादि
सेस्थूलभाग ॥ परीसंदेहाचेंसूक्ष्मलिंग ॥ आहेतौवरीसांग ॥ प्रपंचुचिजडे ॥ ४३ ॥ जेवींवरवी
जाच्याठायीं ॥ वडुचिभरलासेपाहीं ॥ तेवींहेऋणशेषउतरलेंनाहीं ॥ तंवनपविजेसुख ॥ ४४ ॥
मगभक्तिज्ञानवैराग्ययुक्त ॥ जालेंसद्गुरूचाशरणगत ॥ मगऋणशेषआणिऋणायित ॥ खंडलें
अधवें ॥ ४५ ॥ एवंसद्गुरूप्रणामेवीण ॥ नव्हिजेगाऋणोत्तीर्ण ॥ ज्ञानाज्ञानदुथडीजाण ॥ नचु
केकदा ॥ ४६ ॥

ह्यणोनपरापश्यती ॥ मध्यमाहनभारती ॥

यानिस्तरलियालागती ॥ ज्ञानीअज्ञानीचि ॥ ३३ ॥

जंववरीज्ञानाज्ञानभेदु ॥ तंववाचांसिसंबंधु ॥ जोजोदेखिजेबाधु ॥ तोबोधरूपेंसरिसाचउठी ॥ ४७ ॥ ह्यणोनपरादिवाचांचासंबंधु ॥ तंववरीकैचाशुद्धबोधु ॥ याचेसंबंधीभेदु ॥ बोधीचउठे ॥ ४८ ॥ जेंवाचामनाअगोचर ॥ तेथेंनपवेवाग्यवहार ॥ इयावाचांचीथार ॥ ज्ञानीअज्ञानीचि ॥ ४९ ॥ नाथिलेनअज्ञानसंबंध ॥ ज्ञानचिअज्ञानत्वेनांदे ॥ अन्यथाअज्ञानचिनुसुधें ॥ कैचेंअसेपां ॥ १५० ॥ येहवींज्ञानआणिअज्ञान ॥ नसोनएकलेंनिखळचिद्वन ॥ पूर्वापरतेवीण ॥ आइतेंअसे ॥ ५१ ॥ तेंआइतेसद्गुरुचरण ॥ तेआइतेचिजाइजेशरण ॥ ऐसीकांहींखूण ॥ सांपडेआइती ॥ ५२ ॥ मगआइतेनप्रसादें ॥ असिजेआपणयाचेनिअविरोधें ॥ बोलिलाविनोदें ॥ हाठाववर्ही ॥ ५३ ॥ तात्पर्यार्थपेसा ॥ नपडावेंवचनवळसा ॥ एकसद्गुरुचिसरिसा ॥ वोळगावा ॥ ५४ ॥ सद्गुरुसीयेतांशरण ॥ हारपेशरणआलेपण ॥ सहजेंसमाधान ॥ आपेआप ॥ ५५ ॥ आतांसद्गुरुकृपानंतरे ॥ ज्ञानअभेदेंवावरे ॥ पुढेंयेचिमोहरें ॥ प्रकरणअसें ॥ ५६ ॥ तेअनुभवाचीखूण ॥ अनुभवामृतीअसेजाण ॥ नित्यानंदींशरण ॥ गेलियालाधे ॥ ५७ ॥ आणिज्ञानाज्ञानअसंभव ॥ निखळज्ञानमात्रज्ञानदेव ॥ नित्यानंदेंहेंबरव ॥ तेथेंचिवर्ते ॥ ५८ ॥ कांजेंनसोनिविषयसंबंध ॥ अंगेंअंगचिआनंद ॥ किंबहुनाचिदानंद ॥ यासीचह्यणिजे ॥ ५९ ॥ त्याचिन्मात्राहानोनाहीं ॥ ह्यणोननित्यानंदुचिहोपाहीं ॥ कांजेंसंबंधीकधीकांहीं ॥ उपजलाचनार्हीं ॥ १६० ॥ तोचसर्वकाळकल्याण ॥ सदाशिवशांतसमान ॥ श्रीनित्यानंदचरण ॥ वंदिलियाहोये ॥ ६१ ॥ एव्हेंप्रकरण ॥ वाचांचेंऋणोत्तीर्ण ॥ होईजेऐसीखूण ॥ सांगितलीयेथें ॥ ६२ ॥ पुढेंसिद्धाचेनिरायें ॥ निरूपणाचेप्रवाहें ॥ जेंमौनमुद्रेनैआहे ॥ बोलिलेंकीं ॥ ६३ ॥ तेंअनुभवामृताचीचवी ॥ चाखावीजीवाचियेजीवीं ॥ नानाजीवांपैलीकडीलठेवी ॥ आपलीअसेजे ॥ ६४ ॥ तेंअवधानाचेनिव्याजें ॥ काहाइनहार्तीयेईजे ॥ नातरीउच्चंखलपणमाझें ॥ क्षमाकीजोजी ॥ ६५ ॥ कांजेतुह्नीअनुभवाचीमूर्ति ॥ तेथेंबोलणेंहेगावढींमती ॥ आतांक्षमाकिजोजीसंती ॥ निजदासामातें ॥ १६६ ॥ ॥ इतिश्रीअनुभवामृतविवरणेनित्यानंदसूतविरचितेवाचारुणोत्तीर्णनामतृतीयप्रकरणं समाप्तम् ॥

प्रकरण चतुर्थ.

ॐपरमात्मनेनमः ॥ नित्यानंदकृपाजीवन ॥ केलेंपूर्वोक्तविवरण ॥ जेथेंवाचाऋणोत्तीर्ण ॥ समाप्तजालें ॥ १ ॥ आतांवाचासंबंधेंवीण ॥ निखळजोप्रत्ययचिपूर्ण ॥ जेथेंज्ञेयआणिज्ञातेपण ॥ निःशेषनार्हीं ॥ २ ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ अनुभवामृतीअसेजाण ॥ तेचिपैविवरण ॥ स्वताचिविवरे ॥ ३ ॥ सद्गुरुसीगेलियाशरण ॥ अभावाआलेंअज्ञान ॥ आतांनिखळभेदेंवीण ॥ ज्ञानमात्रचिअसे ॥ ४ ॥ ऐसेंचिअसेविषद ॥ अनुभवामृतींचेंमूळपद ॥ ज्ञानाज्ञानभेद ॥ जेथेंनसे ॥ ५ ॥

आतांअज्ञानाचेनिमारे ॥ ज्ञानअभेदेंवावरें ॥

निदसाधूनिजागरें ॥ नांदिजेजेवीं ॥ १ ॥

निखळज्ञानमात्रसाचार ॥ तेथेंनघडेअनसंचार ॥ हाविचारह्यणिजेमार ॥ अज्ञानाचा ॥ ६ ॥

द्रष्टाअसेलोपेवीण ॥ तरीकोठेंअसेअज्ञान ॥ पूर्वापरताविहीन ॥ ज्ञानमात्रसंचलें ॥ ७ ॥ स्वरू
पीअज्ञानाचासंभव ॥ समूळहैचिजेथेवाव ॥ ज्ञानअभेदस्वभाव ॥ सहजैचिअसे ॥ ८ ॥ अज्ञान
ऐसेजेस्फुरण ॥ तैनिखळस्फुरद्रूपज्ञान ॥ तरीअज्ञानसाधलेंजाण ॥ ज्ञानैचिकरूनी ॥ ९ ॥ साधलें
ज्ञानैअज्ञान ॥ तरीअज्ञानशब्दासीआलेंव्यर्थपण ॥ ज्ञानअभेदुहाजाण ॥ आइताअसे ॥ १० ॥
जेवींजागरेंनिदसाधिली ॥ ह्यणिजेनिद्रेचीजागृतीचिजाली ॥ मगनिद्राजागृतीहेद्रंदबोली ॥
हरपोनिजाय ॥ ११ ॥ निखळलाधेजागेपण ॥ मगजागेंहोआवेंनलगेजाण ॥ निद्रेचेंपडण ॥
सहजचिचुकलें ॥ १२ ॥ अज्ञाननकरितांअसेबाध ॥ तोचिहाज्ञानभेद ॥ पुढेंऐसेचिविशद ॥
बोलतुअसे ॥ १३ ॥

कांदर्पणाचानिगाला ॥ ऐक्यबोधुपहिला ॥

मुखभोगीआपुला ॥ आपणचि ॥ २ ॥

कांदर्पणाचेनिसंबंधें ॥ मुखवंतामुखबोधे ॥ तैअभेदुचिपरिभेदे ॥ गिवसिलाजाये ॥ १४ ॥
मुखऐक्यतानतुटोन ॥ उमटेदृश्यद्रष्टृत्वभान ॥ तेवींज्ञानींज्ञानत्वधेऊन ॥ ज्ञानाज्ञानभेद ॥ १५ ॥
तोदर्पणचिजेविसजिला ॥ मगमुखभासमुखींचिनिमाला ॥ जेणेंदर्पणुद्योतिला ॥ दर्पणत्वे ॥ १६ ॥
तेवींज्ञानींनसेज्ञानभावो ॥ तैअज्ञानाचाअभावो ॥ मगसिद्धचिस्वभावो ॥ अभेदैवते ॥ १७ ॥
नसोनिज्ञानाज्ञान ॥ निखळजैचिन्मात्रघन ॥ तैचित्तैभेदैवीण ॥ स्वभावेअसे ॥ १८ ॥ एवंअज्ञा
नासीआत्यंतिकबाध ॥ मगसहजचिज्ञानअभेद ॥ चिन्मात्रचिनिर्द्र ॥ विलासतअसे ॥ १९ ॥
दर्पणावलोकनैवीण ॥ मुखप्रत्ययोजोअधींचिजाण ॥ दर्पणत्यागेंकरून ॥ ठसावेतोचि ॥ २० ॥
तेवींमुळींचिजेचिन्मात्रखून ॥ तेणेंचिरूपाआलेंअज्ञान ॥ तोचिआभासउपरमताजाण ॥ स्वस्व
रूपभोग ॥ २१ ॥

ज्ञानजियातियापरी ॥ जर्गीआत्मैक्यकरी ॥

तैसुरियाखोचेसुरी ॥ तैसेंजालें ॥ ३ ॥

जैसेतैसेंज्ञातृत्वपण ॥ असोनिब्रह्मैक्यबोधुहोयजाण ॥ येथेंनिरसेजन्हींअज्ञान ॥ तन्हींज्ञेयज्ञा
तृत्वभेदुकें ॥ २२ ॥ ह्यणोनिज्ञानजयातयापरी ॥ ज्ञेयभोगाहूनिअसेदूरी ॥ आतांज्ञानज्ञेयभेदुजरी ॥
तरीअभेदुकैसा ॥ २३ ॥ जगआत्माऐक्यपण ॥ येथेंहीसाक्षित्वेवेगळेंज्ञान ॥ एवंहरलेंजन्हींअ
ज्ञान ॥ तन्हींज्ञानींज्ञानपणहाचिभेदु ॥ २४ ॥ ज्ञानैअभेदैअसिजे ॥ तरीआत्माहेंकोणेंजाणिजे ॥
असोआपणासीचिजाणतांदुजे ॥ आपणचिअसे ॥ २५ ॥ ज्ञानींनसेज्ञातेपण ॥ तरीज्ञानऐसेंह्यणे
कोण ॥ एवंज्ञानज्ञेयभेदुजाण ॥ ज्ञानींअसे ॥ २६ ॥ ज्ञानअसेज्ञेयैवीण ॥ तरीज्ञानतैकिलक्षण ॥
तस्मात्ज्ञेयज्ञातेपण ॥ भेदुचिअसे ॥ २७ ॥ एवंओवीचेंपूर्वार्ध ॥ पूर्वपक्षकेलासिद्ध ॥ जेजन्हीं
अज्ञानासीजालाबाध ॥ तन्हींज्ञानींज्ञानत्वभेदुचिअसे ॥ २८ ॥ येआशंकेनिवारण ॥ करीउत्तरा
र्थकरून ॥ जेसुरीसीसुरीनेंजाण ॥ खोचिजेकेवीं ॥ २९ ॥ ह्यणिजेहैऐसें ॥ आत्माचिन्मात्रअसे ॥
आपेआपभागकैसे ॥ पडतीथेथें ॥ ३० ॥ अर्थीविरेश्नातेपण ॥ तरीचहोयआत्मज्ञान ॥ आतांआ
त्माजरीज्ञानघन ॥ तन्हींज्ञानशून्यपै ॥ ३१ ॥ आत्मत्वींउरेज्ञाते ॥ हेंबोलणेंपरीरितें ॥ सुरीनेंजे
वींसुरीतें ॥ खोचितांनफवे ॥ ३२ ॥ आत्मत्वींआत्मज्ञान ॥ हेंज्ञानजाल्यावीण ॥ एवंयेथेंजाणणें
जाण ॥ घडलेंचिनाहीं ॥ ३३ ॥ ह्यणोनिसुरीतेंसुरीनखोची ॥ उक्तिअसेमुळींची ॥ तेवींज्ञानासी
ज्ञानाची ॥ जाणीवनघडे ॥ ३४ ॥ आत्माकेवळज्ञानघन ॥ येथेंजाणीवनघडेआन ॥ हेंकेवळव

लग्न ॥ अनुभवैवीण ॥ ३५ ॥ अभावाआलेंअज्ञान ॥ आणिउरेज्ञातेपण ॥ तरीअनुभवाचीखूण ॥
लाधलीनाहीं ॥ ३६ ॥ तस्मात्अज्ञाननिपटूनवावो ॥ तेथेंज्ञातृत्वाचाहीअभावो ॥ हाधरूनिअभि
प्रावो ॥ पुढेंहीबोले ॥ ३७ ॥

लावीआंतुठाऊनिकोपट ॥ तोसाधीआपणियासकट ॥
कांबांधलयाचोरट ॥ मोटेमार्जी ॥ ४ ॥

घरामार्जीठाऊनि ॥ जेंघरासीलाविजेअग्नि ॥ तोघरासीजाळोनि ॥ आपणहीनुरे ॥ ३८ ॥
किंवाचोरटेभ्याले ॥ तेमोटेमार्जीलपाले ॥ तेणेंआपणियासांपडविलें ॥ मोटेसहित ॥ ३९ ॥
तेवींअज्ञानाचाभावो ॥ तोज्ञातृत्वाचाअभिप्रावो ॥ तेंचिअज्ञानजालेंवावो ॥ तरीज्ञातेपणकेंचें
॥ ४० ॥ ज्ञानेंअज्ञाननाशिलें ॥ ह्यणिजेआपणचिशांतजालें ॥ येथेंसहजचिनिमाले ॥ ज्ञानभेद
॥ ४१ ॥ संबंधिकज्ञानभावो ॥ अज्ञानासीहाचिठावो ॥ आतांसंबंधुचिजरीवावो ॥ तरीज्ञान
भावोतोहीनसे ॥ ४२ ॥ तस्मात्अभावाआलेंअज्ञान ॥ आणिज्ञानींउरलेंज्ञानपण ॥ हेंचिविरुद्ध
वचन ॥ नघडेंयेथें ॥ ४३ ॥

आगिपोतासाचेनिमिशें ॥ आपणपेंजाळिजेजैसें ॥

ज्ञानाअज्ञाननाशे ॥ तैसेंजालें ॥ ५ ॥

जेवींकांकापुरातेंजाळूनि ॥ अग्नित्वेनुरेचिअग्नि ॥ तेवींअज्ञाननासूनि ॥ ज्ञानहीनुरे ॥ ४४ ॥
ज्ञानींचनाहींज्ञानपण ॥ मगकेंचेंअसावेंअज्ञान ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ जाणोनिघेइजे ॥ ४५ ॥

अज्ञानाचाटेका ॥ नसतांहीज्ञानअधिका ॥

फांकेजंवउपखा ॥ आपुलापडे ॥ ६ ॥

आशंका ॥ अज्ञानासीजैखंडण ॥ तेंअधिकचिज्ञानींज्ञानपण ॥ आणिह्यणतसाअज्ञानासीनि
रसुन ॥ ज्ञानहीनुरे ॥ ४६ ॥ ज्ञानासीअधिकपण ॥ तरीचहोयअज्ञाननिरशन ॥ तरीज्ञानींज्ञान
पण ॥ कैसेंनुरे ॥ ४७ ॥ येआशंकेसीखंडण ॥ केलेंउत्तरार्थकरून ॥ जेंज्ञानआधिक्यजाण ॥ नि
वांतज्ञानें ॥ ४८ ॥ ज्ञानाचेंशुद्धत्वजाणिजे ॥ जेंआपणेंचिउपरमापाविजे ॥ एवंज्ञानेंचिशम
विजे ॥ ज्ञातेपणासी ॥ ४९ ॥ एवंज्ञानमात्रअसोन ॥ हरेविशेषसामान्य ॥ पुढेंयेविषयींजाण ॥
ओवीअसे ॥ ५० ॥

दशाहीतेनिमालिया ॥ येणेंजेंउवाया ॥

तेंकेवळनाशावया ॥ दीपाचेपरी ॥ ७ ॥

दीपप्रांतींचाप्रकाश ॥ तोदीपार्शींचहोयनाश ॥ तेवींज्ञानाचाविशेष ॥ ज्ञानचिशमवी ॥ ५१ ॥
संबंधेवीणज्ञान ॥ तेंचिजाणावेंदशाहीन ॥ पूर्वापरतेनवीण ॥ निश्चळजेंकीं ॥ ५२ ॥ हेंहीदशा
हीनपण ॥ ज्ञानेंचिप्रकाशिलेंजाण ॥ प्रकाशूनआपण ॥ शांतजालें ॥ ५३ ॥ निखळजेंस्फुरण ॥
तेंज्ञाननव्हेनाअज्ञान ॥ ह्यणोनियथार्थेंउपपन्न ॥ तोचिउपरसु ॥ ५४ ॥

उठणेंकींपडणें ॥ कुचभराकोणजाणे ॥

फांकणेंकींसुकणें ॥ जाडळाचें ॥ ८ ॥

कुचाचेंपकदशेयेणें ॥ तेंचितयाचेंपडणें ॥ किंफाकणेंआणिसुकणें ॥ जाडळाचेंएक ॥ ५५ ॥

आताजाउळहणजेआयिका ॥ जेकींजाईचीकुसुमकळिका ॥ तेफांकलियादेखा ॥ सुकणेंचिघडलें ॥ ५६ ॥ अथवावोसरलियाभरयौवन ॥ कुचीकेलेंस्थानचलन ॥ ह्यणोनिउठतांचिपतन ॥ पावलेंजैसैं ॥ ५७ ॥ अथवाकुचभारहोतांगहन ॥ तेचिवेळेत्याचेंव्युत्थान ॥ व्युत्थानतेंचिपतन ॥ जाणजेतयाचें ॥ ५८ ॥ एवंपतनपूर्वींअसन्नकाळ ॥ तेचिव्युत्थानाचीवेळ ॥ आणिव्युत्थानतेंचिप्रांजळ ॥ पतनजयाचें ॥ ५९ ॥ तेवींउमटेजैस्फुरणखूण ॥ तेंचिस्फुरणाचेंकींअवसान ॥ तदर्थीनिदर्शन ॥ आणीकहीदेतो ॥ ६० ॥

तरंगांचेंरूपायेणें ॥ तथाचिनावनिमणें ॥ कांविजूचेउदैजणें ॥ तोचिअस्तु ॥ ९ ॥ तैसेंपिऊनिअज्ञान ॥ तंववरीवाढेज्ञान ॥ जंवआपुलेंनिधन ॥ निःशेषसाधे ॥ १० ॥

ज्ञानाच्यानिश्चयीं ॥ अज्ञानासीठावचिनाहीं ॥ चिन्मात्रेवीणकांहीं ॥ असैनादुजें ॥ ६१ ॥ अज्ञानाचाभावो ॥ तोकेवळज्ञानप्रवाहो ॥ तोभावचिज्जालावावो ॥ आत्मनिर्धारे ॥ ६२ ॥ एवंप्रज्ञानाचाउत्कर्ष ॥ करीज्ञातेपणासीहरास ॥ तेचिसंधीसनाश ॥ अज्ञानाचा ॥ ६३ ॥ ज्ञानाचाविलास ॥ नामरूपाचाआभास ॥ त्यानामरूपाचासमावेश ॥ ज्ञानमात्रींहोये ॥ ६४ ॥ जेवींमातृकांचाविकाश ॥ ॐकारेंकेलाप्रकाश ॥ तेवींअज्ञानाचाग्रास ॥ ज्ञानेंजाला ॥ ६५ ॥ मगज्ञानींज्ञानपण ॥ तेंसाधीआपलेंनिधन ॥ उद्भवअवसान ॥ तरंगाचेंएक ॥ ६६ ॥ किंवाएकचिस्फुरण ॥ उदयआणिअवसान ॥ विजूच्याअंगींजाण ॥ तैसेंचिहेंपै ॥ ६७ ॥

जैसेंकल्पांतींभरतें ॥ स्थळाजळादोहींतें ॥

बुडविलियाआरौतें ॥ राहोंचिनेणें ॥ ११ ॥

स्थळजळविशेष ॥ कल्पांतजळींनुरेभास ॥ एवंप्रज्ञानाचाउत्कर्ष ॥ जळचिनाशी ॥ ६८ ॥ स्थळजळएकजालें ॥ तेथेंस्थळनाहींउरलें ॥ आणिजळहीविसरलें ॥ जळत्वासीयेवों ॥ ६९ ॥ तेवींज्ञानाचेनिपूर्णपणेंजाण ॥ नुरेज्ञानआणिअज्ञान ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ अनुभवैकगम्य ॥ ७० ॥

कींविश्वाहीवेगळ ॥ वाढेजैसूर्यमंडळ ॥

तेंतेजतमनिखळ ॥ तेंचिहोये ॥ १२ ॥

अत्यंतिकतेजसंपन्न ॥ जैसूर्यहोयआपण ॥ तेंचराचराचीखूण ॥ मोडोनिगेली ॥ ७१ ॥ तेंतमतेजस्वभावे ॥ नुरेचिहेंअधवे ॥ तेजहीतेजभावे ॥ नुरेचितेथें ॥ ७२ ॥ कींविश्वोपाधिविहीन ॥ केवळतेजचिपरिपूर्ण ॥ तेवींज्ञानाज्ञानेवीण ॥ ज्ञानमात्रजें ॥ ७३ ॥

नानानिदमारुनि ॥ आपणापेंहिरोनि ॥ जागणेंठाकेहोऊनि ॥

जागणेंचि ॥ १३ ॥ तैसेंअज्ञानआटोनिया ॥ ज्ञानयेतेंउवाया ॥

ज्ञानाज्ञानगिळूनिया ॥ ज्ञानचिहोये ॥ १४ ॥

निद्रेचीचाटमोडे ॥ तेंजागणेंहेंहीनघडे ॥ मगजागण्याचेंपाडें ॥ जागणेंचि ॥ ७४ ॥ निखळचिजागृतीसीजाण ॥ नाहींनिद्राजागेपण ॥ तेवींनसोनिज्ञानाज्ञान ॥ ज्ञानचिजें ॥ ७५ ॥ पहातांअज्ञानाचामासला ॥ तंवज्ञानार्णवाचिउचंवळली ॥ अज्ञानहागेला ॥ बोलुचिवाया ॥ ७६ ॥ अज्ञानअंगेविरालें ॥ परीज्ञानेनाहींस्पर्शिलें ॥ आइतेंचिसंचलें ॥ एकलेंज्ञान ॥ ७७ ॥ नसतांअज्ञान

नभाग ॥ ज्ञानज्ञानत्वेनमिरवीअंग ॥ चिन्मात्रचिनिःसंग ॥ नसोनिअसे ॥ ७८ ॥ नसोनिअसे
कैसे ॥ हेंसांगोनिसांगतुसे ॥ ओवीचेनिमिसें ॥ दृष्टांतसी ॥ ७९ ॥

तेंव्हेळींपुनीवाभरे ॥ नाअवंसासरे ॥

तेचंद्रींचिउरे ॥ सतरावीजैसी ॥ १५ ॥

ज्ञाननव्हेनाअज्ञान ॥ दृष्टात्रदशाहीन ॥ संबंघातेंनस्पर्शोन ॥ ठायींचिअसे ॥ ८० ॥ जेवींचं
द्रींचीसतरावी ॥ पौर्णिमेनव्हेनवी ॥ नाअमावस्यामालहवी ॥ चंद्रींचिअसे ॥ ८१ ॥ संबंघातेंन
पवे ॥ परीआपणपेंनाभिभवे ॥ हेंआणीकानेणवे ॥ वस्तुत्वेचि ॥ ८२ ॥ ज्ञानह्यणिजेतरीजाणिजे
कायी ॥ अज्ञानह्यणोंतरीनेणणेंनाहीं ॥ एवञ्जानानाज्ञानादोहीं ॥ सिवतलेंनव्हेजें ॥ ८३ ॥ ज्ञानींजे
ज्ञानता ॥ अज्ञानींजेणेंअनास्तिक्यता ॥ पूर्वपक्षाआणिसिद्धांता ॥ नयेजेंवस्तु ॥ ८४ ॥ तेंकोणहा
सारिखेंनव्हे ॥ आणीकासंबंधेंनेणवें ॥ जेथेंकांहींचिनसंभवें ॥ नास्वातंत्रहीनसैं ॥ ८५ ॥ ऐसैं
चिन्मात्रघन ॥ असेजेंसंबंधेंवीण ॥ पुढेंहीविशेषण ॥ याचेंचिबोळें ॥ ८६ ॥

कांतेजांतरेंनाटोपे ॥ कोणेंहेतमेनसिपे ॥ तेंउपमेचेंजाउपें ॥

सूर्यचिहोय ॥ १६ ॥ ह्यणोनिज्ञानेंउजळे ॥ कांअज्ञानेंरुळे ॥

तैसेंनव्हेनिर्वाळें ॥ ज्ञानमात्रजें ॥ १७ ॥

अन्यतेजेंतेजसुहोये ॥ कींकोणहेतमेंमालहवे ॥ उपमेतेंनपवे ॥ तोसूर्यचिएकु ॥ ८७ ॥ संबंघे
केंतेजें ॥ सूर्यजैविराजे ॥ तेंअंधारेंज्ञांकिजे ॥ ऐसैंहीहोय ॥ ८८ ॥ सूर्याच्याअखंडत्वास्तव ॥
नसेतमासीतमत्व ॥ तेथेंसूर्यप्रकाशाबाधत्व ॥ तमाचेंनिकें ॥ ८९ ॥ एवंदिनरातिचाअसंभव ॥
तमतेजाचाअभाव ॥ सूर्येचिस्वयमेव ॥ संबंधेंवीण ॥ ९० ॥ तेवींस्वताजेंचिन्मात्रकांहीं ॥ तेथें
ज्ञानाचीअपेक्षानाहीं ॥ किंवाअज्ञानेंनलोपेकहीं ॥ बोधमात्रजें ॥ ९१ ॥ संमतिः ॥ स्वबोधेना
न्यबोधेच्छाबोधरूपतयात्मनः ॥ नदीपस्यान्यदीपेच्छायथास्वात्मप्रकाशने ॥ १ ॥ इतिब्रह्मगी
तायां ॥ तेवींनिघळचिन्मात्रघन ॥ आपेआपउपमाहीन ॥ जेंज्ञानाचेंहीज्ञान ॥ अज्ञानप
णअज्ञानाजेणें ॥ ९२ ॥ परीज्ञानआणिअज्ञान ॥ जेथेंनाहींनिपटून ॥ आणुमटौंनशकेतयावीण ॥
आणीकतेथें ॥ ९३ ॥ तरीतेंलपवीनाउमटवी ॥ संकोचवीनावाढवी ॥ अंगेंअंगपदवी ॥
पदविहीन ॥ ९४ ॥ तेंअन्यथाकर्धीचिनव्हे ॥ तेंअज्ञानकेवींसंभवे ॥ आतांअज्ञानाचेनिअभावें ॥
ज्ञानतेंकवण ॥ ९५ ॥ परीज्ञानींज्ञानत्वनाहीं ॥ हेंज्ञानेचिपडेठाई ॥ एवंआगमअपायादोहीं ॥
शिवतलेंनव्हेजें ॥ ९६ ॥ यालागींनिर्वाळलेंचिन्मात्रघन ॥ एकाकीभेदहीन ॥ आहेनाहींपण ॥
जेथेंनाहीं ॥ ९७ ॥

परीज्ञानमात्रेंनिखळे ॥ तेंचिकींतयाकळे ॥

कायिदेखिजेबुबुळें ॥ बुबुळाजेवीं ॥ १८ ॥

आशंका ॥ निखळचिन्मात्राच्याठायीं ॥ ज्ञेयभागदुसरानाहीं ॥ हेंपडिलेंठायीं ॥ पूर्वोक्तेंनि
रूपणें ॥ ९८ ॥ परंतुआपणचिआपणयाजाणत ॥ यासीकदानसेविपरीत ॥ ह्यणोनिएकींचिउ
मटत ॥ ज्ञेयज्ञातृत्वे ॥ ९९ ॥ तरीहानव्हेकायभेदु ॥ कैसेनघडलाज्ञानअभेदु ॥ हेंआशंकास्पदु ॥
जालेंअसैं ॥ १०० ॥ पूर्वपक्षाचेंतात्पर्यार्थ ॥ जेंविजातीयस्वजातीयभेद ॥ निरसोनिपरीनिरसा
वाभेद ॥ स्वगतपूर्वपक्षेणें ॥ १ ॥ एवंभावपूर्वार्धाचा ॥ आतांपरिहारउत्तरार्धियाचा ॥ अव

धानश्रोतयांचा ॥ देखोनिबोले ॥ २ ॥ जेवींदेखणेंबुबुळनचुके ॥ परीआपणयातेंनदेखे ॥ देखणें
मात्रनिकें ॥ ह्यणोनियां ॥ ३ ॥ देखणेंपदार्थनव्हे ॥ ह्यणोनिआपेआपणयानदेखवे ॥ बुबुळयेणें
नांवे ॥ देखणीदृष्टी ॥ ४ ॥ तेवींचिन्मात्राच्याठायीं ॥ धर्मुधर्मित्वनाहीं ॥ आपणाआपणकर्हीं ॥
जाणेंनानेणें ॥ ५ ॥ गोडियेगूळनचुके ॥ तर्हींतोचित्यातेंनचाखे ॥ तेवींज्ञानमात्रनिकें ॥ जाणि
वेवीण ॥ ६ ॥

आकाशआपणयारिघे ॥ कायीआगिआपणयालागे ॥ आ
पलामाथावोळघे ॥ आपणकोणही ॥ १९ ॥ दिठीआपण
यादेखे ॥ स्वादुआपणयाचाखे ॥ नादआपुलेंआइके ॥ नाद
पण ॥ २० ॥ सूर्यसूर्यासीविवळे ॥ काफळआपणयाफळे ॥
परिमळुपरिमळे ॥ घेपतुअसे ॥ २१ ॥ तैसेआपणयाआपण ॥
जाणतेंनव्हेजाण ॥ ह्यणौनिज्ञानपणेंवीण ॥ ज्ञानमात्रजें
॥ २२ ॥ आणिज्ञानऐसीसोये ॥ ज्ञानपणेंचिजरीसाहे ॥ तरी
अज्ञानहेंनोहें ॥ ज्ञानपणेंचि ॥ २३ ॥

आकाशाचापैसी ॥ वस्तिनघडेआकाशासी ॥ ऐसियाभेदासी ॥ आकाशनये ॥ ७ ॥ किंवा
अग्निचेनिउष्णपणें ॥ अग्निसीनघडेपाळणें ॥ उष्णतामात्रचितेणें ॥ असिजेह्यणोनियां ॥ ८ ॥
किंवास्वमाथाआरोहण ॥ नघडेआपेआपण ॥ किंवादिठिचेदिठीजाण ॥ दृश्यनव्हे ॥ ९ ॥ किंवा
स्वादुस्वादाचाविषय ॥ किंवानादुनादाश्राव्यहोय ॥ किंसूर्यासीचसूर्य ॥ प्रकाश्यप्रकाशक ११०
किंवाआपलेंफळआपण ॥ हेंफळींनघडेजाण ॥ किंवाग्राह्यग्राह्यकतेवीण ॥ परिमळुपरिमळीं
॥ ११ ॥ तैसेज्ञानमात्रेंआइतें ॥ तेंजाणोनिहोयजाणतें ॥ ऐसीयाभेदातें ॥ नस्वीकारिजे ॥ १२ ॥
ह्यणोनिज्ञानपणेंवीण ॥ ज्ञानमात्रचितेंजेंसंपूर्ण ॥ जरीयेथेंअसेज्ञानपण ॥ तरीभेदहीघडे ॥ १३ ॥
तस्मात्त्याज्ञानमात्राच्याठायीं ॥ ज्ञानाज्ञानभागनाहीं ॥ ज्ञानींज्ञानत्वअसेंपाहीं ॥ तरीतेंचिअज्ञान
॥ १४ ॥ आतांज्ञाननव्हेनाअज्ञान ॥ ऐसेंकोणहीएकज्ञान ॥ असणयानसणयावीण ॥ असेजेंकीं १५

जैसेंतेजजेंआहे ॥ तेअंधारेंकीरनोहे ॥

मातेजतर्हींहोये ॥ तेजासीकाई ॥ २४ ॥

प्रकाशीअंधारनस्पर्शें ॥ तरीप्रकाशकपणतेंकाइसें ॥ तेवींअज्ञानजरीनसे ॥ तरीज्ञानींज्ञान
त्वहीनाहीं ॥ १६ ॥ निखळचिजेंज्ञान ॥ असेज्ञानपणेंवीण ॥ आपुलेंअसतेपण ॥ ग्रासूनिअसें १७

तैसेंअसणेंआणिनसणें ॥ हेंनाहीजयाहोणें ॥

आतांमिथ्याऐसेंघेणें ॥ बोलेंगमे ॥ २५ ॥

पूर्वार्धाचाअर्थ ॥ आलापूर्वपदाआंत ॥ आतांपूर्वपक्षार्थ ॥ उत्तरार्धपद ॥ १८ ॥ आतांस्वतः
सिद्धजेंआहे ॥ तेंअसणेंकांनसाहे ॥ तस्मात्तुयेणेंअभिप्रायें ॥ अभावदिसे ॥ १९ ॥ ऐसापूर्वपक्ष
केला ॥ येणेंशून्यवादसूचिला ॥ स्वतंत्रत्वेंदेखिला ॥ प्रपंचुचिसत्य ॥ १२० ॥ एकज्ञानएकअज्ञान
न ॥ एककर्ताएककर्मजाण ॥ जेंरचलेंआहेभान ॥ समविषमत्वं ॥ २१ ॥ हेंघडींअसेंघडींनसें ॥

येथेंनित्यत्वेकोणहीचनसे ॥ एवंउत्तरार्धेसे ॥ असेंसूचिलें ॥ २२ ॥ आतांशून्यवादखंडण ॥
होयऐसेंनिरूपण ॥ कीजैलजेणेंप्रकटेखूण ॥ अनुभवाची ॥ २३ ॥

तरीकांहींनाहींसर्वथा ॥ ऐसीजरीवेवस्था ॥

तरीनाहींहेप्रथा ॥ कवणासीपां ॥ २६ ॥

ज्ञानाज्ञाननाहीं ॥ हेंजेणेंपडेठाई ॥ तरीशून्यतेंपाहीं ॥ कोठेंअसेंपै ॥ २४ ॥ नाहीपणजेणेंदे
खिलें ॥ तेंतंवनाहींजालें ॥ आतांशून्ययेणेंबोलें ॥ शून्यचिनघडे ॥ २५ ॥ शून्यजरीअसतें ॥ तरी
शून्यवादुचिकोणकरिते ॥ एवंयाशून्यातें ॥ वादीचिखंडी ॥ २६ ॥ प्रपंचीसत्यताअसेजे ॥ तिये
सीतियेणेंचित्तवनेणजे ॥ तस्मात्प्रपंचासीद्योतिजे ॥ नित्यएकें ॥ २७ ॥ एकजेंचिन्मात्रघन ॥
स्वविलासेंविलासमान ॥ प्रपंचीप्रपंचपण ॥ असेजेथें ॥ २८ ॥ तेंज्ञाननव्हेनाअज्ञान ॥ ऐसेंजेंस्फुर
द्रूपजाण ॥ त्यास्वरूपासीशून्यपण ॥ कैसेनिआलें ॥ २९ ॥ एवंयेचिविषयींचेंनिरूपण ॥ पुढेंब
हुप्रकारेंजाण ॥ असेतेंहीविवरण ॥ करूनपाहों ॥ ३० ॥

शून्यसिद्धांतबोधु ॥ कोणहीसत्ताहोयसिद्धु ॥

नसतांहाअपवादु ॥ वस्तुसीजो ॥ २७ ॥

वस्तुसनातनसिद्धनसता ॥ तरीशून्यहेनसतीवार्ता ॥ हेकैसेनिआतां ॥ रूपायेती ॥ ३१ ॥
सत्ताजरीशून्यअसे ॥ तरीशून्यहेकोणप्रकाशे ॥ एवंआर्थेवीणवायसें ॥ बोलणेंचिजालें ॥ ३२ ॥
वस्तुजरीस्वतासिद्ध ॥ तरीचशून्यसिद्धांतबोध ॥ एवंशून्यवाद ॥ शून्यातेंचिखंडी ॥ ३३ ॥

माल्हवितांदिवे ॥ माल्हवितेंजरीमाल्हवें ॥

तरीदीपुनाहींहेंफावें ॥ कोणासीपां ॥ २८ ॥

दीपुज्याचेनिसिद्धिगोला ॥ तेणेंचिदीपुमाल्हविला ॥ तरीलावितांदिठाजाला ॥ कांमाल्हवि
तांमालवे ॥ ३४ ॥ दीपाचेनिअभावें ॥ माल्हवितेंजरीमाल्हवें ॥ तरीमाल्हविलेंजाणावें ॥ कोणें
पहा ॥ ३५ ॥ एवंलावलियामाल्हविलियावीण ॥ निरुपाधिकजेंपुरुषपण ॥ त्यासीनाहींअव
सान ॥ कोण्हयेकाळीं ॥ ३६ ॥

कांनिदेचेनिआलेपणें ॥ निदेलेंतेंजायप्राणें ॥ तरीनिदभली

हेकोणें ॥ कोणासीपां ॥ २९ ॥ घटुघटपणेंभासे ॥ तद्भंगेंभं

गुआभासे ॥ सर्वथानाहींतैनसे ॥ कोणेह्यणावें ॥ ३० ॥ ह्य

णोनिकांहींनाहींपण ॥ देखतांनाहींनोहेआपण ॥ नोहूनि

असणेंनयावीण ॥ असणेंजें ॥ ३१ ॥

मागेंदीपदृष्टांतेंकरून ॥ तैसेंचिनिद्रेचेनिदर्शन ॥ निद्रिस्तहोयगतप्राण ॥ निद्रेचेनिजरी
॥ ३७ ॥ तरीनिद्रेचेंनिवांतपण ॥ कोणेंभोगिजेजाण ॥ आणनिद्रेनैकोण ॥ निद्रिस्तुहोये ॥ ३८ ॥
जेणेंपैजागेपणें ॥ निजणेंआणिजागेंहोणें ॥ तैनसेतरीनिद्राभोगणें ॥ कोणासीघडे ॥ ३९ ॥ किंवा
जेणेंघटासीघटपण ॥ तेणेंचिघटभंगुरूपायेजाण ॥ तेंकारणचिनसेतरीकैसेन ॥ निर्वाहयाचा
॥ ४० ॥ घटभावेंघटभासे ॥ भंगेंभंगुआभासे ॥ पृथ्वीचिनसतांहेकैसें ॥ घडोंसकेपै ॥ ४१ ॥
अथवाघटभावोजेणेंदेखिला ॥ तेणेंअभावहीबोळविला ॥ तोचिनाहींतरीगमला ॥ कोणासी

अर्थ ॥ ४२ ॥ तैसें आपुलेनिप्रकाशें ॥ प्रकाशमानताचिनआभासे ॥ ज्ञानअज्ञानहेंऐसें ॥ हरपे
 जेथें ॥ ४३ ॥ जेथेंहरपेज्ञानअज्ञान ॥ तेंतंवरपरनेणेंजाण ॥ जेणेंज्ञानींज्ञानपण ॥ अज्ञानींअज्ञा
 नत्व ॥ ४४ ॥ अज्ञानींअज्ञानत्वजेणें ॥ अतएवअज्ञानवावोअज्ञानपणें ॥ आतांज्ञानमात्रचिमा
 कोणे ॥ ज्ञानत्वायावें ॥ ४५ ॥ तेंविषयनव्हेकोणहाचें ॥ अथवाविषयींनव्हेतेंसाचें ॥ ह्यणोनि
 असेनाहींपणाचें ॥ बोझेंनवाहे ॥ ४६ ॥ श्रुतिः ॥ नतदश्नातिकिंचननतदश्नातिकिंचनेति ॥ ॥
 यालागींनहींपणजेणेंभासे ॥ तेंनाहींपणाकेंवींगवसे ॥ असणेनवीणअसे ॥ असेंबोलिला ॥ ४७ ॥
 किंवायेथेंनाहींविषयींविषयपण ॥ ह्यणोनि सर्वकाळसनातन ॥ पुढेंहीपेसीचिखूण ॥ सांगितली
 असे ॥ ४८ ॥

परीआणीकाकाआपणीया ॥ नपुरेविषोहोआवया ॥

ह्यणोनिअसावया ॥ कारणकीं ॥ ३२ ॥

पालटेवीणअसतुचिअसे ॥ परीविषयींविषयत्वनसे ॥ आपणाआपणकैसें ॥ विषयींव्हावें
 ॥ ४९ ॥ आपुलेंमुखआपण ॥ असिजेजेवींहुताशनेंजाण ॥ तेवींअधुर्मुधमित्वपण ॥ नाहींजेथें
 ॥ १५० ॥ तेवींचिन्मात्रचिजेजाण ॥ जेंसनातनविक्षेपविहीन ॥ नित्यानंदनिरंजन ॥ स्वरूप
 मात्रजें ॥ ५१ ॥ तेंकेवींआपणयाकडे ॥ विषयींव्हावयापवाडे ॥ आणिजयाचेनिसुरवाडे ॥
 दुजेंहीनाहीं ॥ ५२ ॥ मांडुजयाचेनिविषयित्वें ॥ आपणालागेविषयव्हावें ॥ तरीतेंकांहींचिन
 संभवे ॥ स्वरूपींइये ॥ ५३ ॥ जेथेंविषयींविषयपण ॥ तेंआगमापायींजाण ॥ हेंनाहींयालागींस
 नातन ॥ असेंतेंचिअसे ॥ ५४ ॥ अस्तिक्यत्वासीनटळे ॥ आणिनिर्देशितांनाडलें ॥ ग्राह्यग्राहक
 तेवेगळें ॥ स्वरूपमात्रजें ॥ ५५ ॥ ह्यणोनिविषयविषयित्वविहीन ॥ जेंकींचिन्मात्रघन ॥ तेंनाहीं
 निपटून ॥ कैसेनघडें ॥ ५६ ॥ जेथेंविषयींविषयत्वनसें ॥ तेंअसणेंकैसेंअसें ॥ दृष्टांतेंसीपेसें ॥
 बोलिजेतपुढां ॥ ५७ ॥

जोनिरंजनींनिदैला ॥ तोआणीकींनहींदेखिला ॥ आपुला
 हीनिमाला ॥ अठऊतया ॥ ३३ ॥ परीजीवेंनाहींनोहे ॥ तैसें
 शुद्धअसणेंआहे ॥ हेंबोलणेंनसाहे ॥ असेनाहिचें ॥ ३४ ॥

सहजचिवनींएकांतु ॥ तेथेंजोनिद्राकरितु ॥ तयाचासाक्षभूतु ॥ असेनाकोणही ॥ ५८ ॥
 अथवाआपणाआपणआठवे ॥ तेंहीतेथेंमाल्हवें ॥ परीतयाचाअभावनव्हे ॥ असतुचिअसे ॥ ५९ ॥
 तेवींआहेनाहींपणें ॥ वांचूनजेंशुद्धअसणें ॥ आहेनाहींपणासीजेणें ॥ आणिलेंरूपा ॥ १६० ॥
 तेंबोलाअर्धीचिअसे ॥ आतांबोलींबोलवेंतेंकैसें ॥ नबोलवेंतरींनसें ॥ ऐसेंजेंनव्हे ॥ ६१ ॥

दिठीआपणघामुरडे ॥ तेंदिठिपणहीमोडे ॥ परीनाहींनोहेफू
 डे ॥ तेंजाणेचितें ॥ ३५ ॥ कांकाळाराहेकाळवंखा ॥ तोआप
 णानाआणीकां ॥ नचोजवेतहींअसिका ॥ हामीबाणें ॥ ३६ ॥
 तैसेंअसणेंकांनसणें ॥ हेंकांहींचिमानुसवाणे ॥ नसोनिअ
 सणें ॥ ठायेठावो ॥ ३७ ॥

दृष्टीदेखणीअन्यथानव्हे ॥ परीआपणासीतंवनदेखवे ॥ तरीदृष्टीचिमाल्हवे ॥ ह्यणोंयेकाई

॥ ६२ ॥ तैमुरडोनियांमार्गे ॥ आपणापाहोंलागे ॥ तैपहावयाजोगें ॥ काहींचनार्हीं ॥ ६३ ॥
 परीदेखणेंचितिचेंरूप ॥ तेथेंतंवनव्हेविक्षेप ॥ तैजाणेंहेंसंज्ञास्वरूप ॥ देखणयाचें ॥ ६४ ॥
 किंवाअर्थीचिपुरुषकाळा ॥ मगअंधारीउभाटाकला ॥ तोआणीकानाआपणयाला ॥ दिसेना
 जेव्हां ॥ ६५ ॥ परीतोआहेतेचेनिप्रत्ययें ॥ अभावातैजेर्वीनपवे ॥ तेर्वीस्वरूपनाटोपेभावे ॥
 परीनार्हींनव्हेतो ॥ ६६ ॥ असणेंकिंवानसणें ॥ हेंकांहींचिमानुसवाणे ॥ ह्यणिजेउसासेउल्लेख
 घेणें ॥ हेंघडेस्वरूपी ॥ ६७ ॥ स्वरूपसर्वदासरिसें ॥ परीअसणेंनसणेंनुसासें ॥ नसोनिचि
 असें ॥ ठायेठावो ॥ ६८ ॥ आपुलेनीचिप्रत्ययें ॥ प्रमेयत्वासीजैनये ॥ नसोनिचिआहे ॥ तैहें
 ऐसें ॥ ६९ ॥

निर्मळपर्णीआपुला ॥ आकाशाचासंचुविराला ॥

तोस्वयेंअसेपुढीला ॥ काहींनार्की ॥ ३८ ॥

अन्यभूतसंबंधुनसतां ॥ आकाशाचासंचुवृथा ॥ निरावेवत्वेपहातां ॥ आकाशकिमात्मक
 ॥ १७० ॥ स्वतांस्वभावआकाशाचा ॥ निरावेवत्वेसाचा ॥ यालागींनव्हेदृष्टीचा ॥ विषयकोणहां
 ॥ ७१ ॥ परीस्वतातैनार्हींनव्हे ॥ तैजेर्वीनसोनिचिआहे ॥ तेचिविषयींविषयत्वनसंभवे ॥ स्वरू
 पींजर्हीं ॥ ७२ ॥ तर्हींअभावानार्हींआला ॥ जेणेंअभावरूपाआणिला ॥ भावोभावासिवतला ॥
 नव्हेजोअर्थु ॥ ७३ ॥ अथवाजेथींचेशुद्धपर्णी ॥ विरालीअकाशादिश्रेणी ॥ तैनार्हींकैसेनि ॥
 ह्यणोयेआतां ॥ ७४ ॥ स्वरूपसर्वकाळपूर्ण ॥ ह्यणोनिनव्हेज्ञानअज्ञान ॥ तैस्वरूपींशून्यपण ॥
 कैसेनिआलें ॥ ७५ ॥

कांअंगिकींनिर्मळपर्णी ॥ हारतलियापोखरणी ॥

हेंआणीकावाचूनिपाणी ॥ सगळेंचिआहे ॥ ३९ ॥

आटलियापोखरणी ॥ जर्हींदेखोनलाहिजेतद्रतपाणी ॥ परीतैआपलेपर्णी ॥ नाटतांअसें
 ॥ ७६ ॥ तैविहिरीमधेंजर्हींनदिसे ॥ तर्हींजिरालेठाईचिअसें ॥ तेर्वीभाव्यभावकमिसें ॥ देखि
 जेनातें ॥ ७७ ॥

आपणाभागुतैसें ॥ असणेंचिजेअसे ॥

असेंनार्हींहेअसे ॥ सांडूनियां ॥ ४० ॥

स्वरूपासीदुसरेंकांहीं ॥ हेंस्वरूपींतोसंभवलेंनार्हीं ॥ किंवास्वतंत्रेपार्हीं ॥ असोन्नसके ॥ ७८ ॥
 ह्यणोनिस्वरूपमात्रचिआहे ॥ तैकोणहाचाभागुनव्हे ॥ तैअस्तिक्यत्वेपार्हे ॥ आपुलेनिचिअसे
 ॥ ७९ ॥ स्वप्रकाशप्रकाशमान ॥ नार्हींअप्रकाशातैप्रकाशून ॥ आपुलेंचिअसणेंजाण ॥ असति
 यामूळ ॥ १८० ॥ परीअसणयाचिसैंनार्हीं ॥ ऐसेंअसेजेकांहीं ॥ तैह्यणोयेईलकायी ॥ नार्हींऐसें ॥ ८१

निदेचेंनाहीपण ॥ निमालियाहीजागेपण ॥

असिजेकांनेण ॥ कोणहीहोऊनिजैसें ॥ ४१ ॥

निद्रानिरासींजाण ॥ किंचित्जागृतीचेंभान ॥ एवनिद्राजागेपण ॥ दोहींचाद्रष्टा ॥ ८२ ॥
 तोक्षणुलोटला ॥ निद्रेचानाशुसरला ॥ जागृतीचाहीबुडाला ॥ आठऊतेव्हां ॥ ८३ ॥ मगजागे
 पणजर्हींनेणें ॥ तर्हींअसिजेनिखळजागेपणें ॥ तेर्वीअसणयावीण ॥ असणेंजेकीं ॥ ८४ ॥ ज्ञाना
 ज्ञानविहीन ॥ असेदृष्टान्नाद्रष्टेपण ॥ हेठाईचीनिजखूण ॥ सांडिलीनार्हीं ॥ ८५ ॥

कांभूमींकुंभठेविजे ॥ तैसकुंभताअपजे ॥ तोनेलयाह्यणिजे ॥
तेणेंवीण ॥ ४२ ॥ परीहेदोन्हींभाग ॥ नसिवतीभूमिचेंअंग ॥
तेव्हेळींभूमीतैसेंचांग ॥ चोखजेंअसे ॥ ४३ ॥

भूमीवरीकुंभठेविजे ॥ तेणेंसकुंभभूमीबोलिजे ॥ तोकाढिलियाह्यणिजे ॥ निकुंभऐसें ॥ ८६ ॥
कुंभज्ञानाज्ञानविहीन ॥ असेदृढ्यात्रद्रष्टेपण ॥ हेठार्यांचीनिजखूण ॥ सांडिलीनाहीं ॥ ८७ ॥ त
रीपृथ्वीच्याठार्यां ॥ कुंभासकुंभत्वचिनाहीं ॥ आतांसकुंभतातेकायी ॥ येईलतेणें ॥ ८८ ॥ कुंभ
हेंवाचारंभण ॥ येथेंभूमीनसंडीभूमिपण ॥ सकुंभतेनिकुंभतेवीण ॥ भूमिमात्रचिपें ॥ ८९ ॥ किं
वादेखिजेकुंभात्यागु ॥ तन्हींभूमीसीनघडेवियोगु ॥ एवंआपणयाभागु ॥ भूमीचिअसेपें ॥ १९०
तस्मात्कुंभाचेअधीनाधीवीण ॥ केवळभूमीचिअसेजाण ॥ तेर्वीनसोनिज्ञानाज्ञान ॥ ज्ञानमात्रजें
॥ ९१ ॥ जेंजाणतांजाणिवेतेंनये ॥ ह्यणोनिनसाहेज्ञानसोये ॥ आतांज्ञानचिज्ञाननव्हे ॥ मगअज्ञा
नतेंकिमात्मक ॥ ९२ ॥ चिन्मात्रत्वेजयावीण ॥ नसतीज्ञानआणिअज्ञान ॥ ह्यणोनिअसतेपणें
वीण ॥ असेजेंसिद्ध ॥ ९३ ॥ एवंशब्दैकभावो ॥ याचाचियेथेंअभावो ॥ परीआत्माचिवावो ॥
ऐसेंनव्हे ॥ ९४ ॥ ज्ञानआणिअज्ञान ॥ हेंकेवळवाचारंभण ॥ आत्माआत्मत्वेपूर्ण ॥ संचलाअसे
॥ ९५ ॥ उक्तंच ॥ अतःसर्वविकाराश्चवाचाकेवलमास्तिकाः ॥ अस्तीत्यारभ्यचेन्नामधेयमात्रंहि
तत्सदा ॥ ॥ इतिस्मृतसंहितायां ॥ ॥ ह्यणोनिआत्मासच्चिदानंदु ॥ परीनसाहेसच्चिदानंदश
ब्दु ॥ वादेंनिर्विवादु ॥ लाहिजेकाई ॥ ९६ ॥ यालागींशब्दाचेनिरर्थकपण ॥ वांचूनिआत्माआत्मत्वे
पूर्ण ॥ ज्ञाननव्हेनाअज्ञान ॥ चिन्मात्रह्यणोनि ॥ ९७ ॥ ज्ञाननव्हेनाअज्ञान ॥ ऐसाआत्मापूर्णज्ञा
नघन ॥ तैआत्मत्वचिशून्य ॥ हाअबद्धतर्कुं ॥ ९८ ॥ अभेदेंज्ञानमात्रचिपूर्ण ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥
तेथेंकुतर्कहाजाण ॥ कैसेनिरिघेल ॥ ९९ ॥ एवंआत्माएकनिर्द्वंद्व ॥ तोचिहाज्ञानअभेद ॥ बोलो
नियांशून्यवाद ॥ खंडितायेथें ॥ २०० ॥ आतांभेदुतोशब्दवाद ॥ येन्हींआत्मासच्चिदानंदशुद्ध ॥
ऐसेंनिरूपणअगाध ॥ बोलतीलपुढें ॥ १ ॥ स्वताज्ञानमात्रनिरावेव ॥ तेंचिनिखळज्ञानदेव ॥
अनुभवाचीठेव ॥ उभवितीर्तेहि ॥ २ ॥ तेथेंप्रतिपाद्यजोआनंद ॥ तोचिनिखळनित्यानंद ॥ तेणें
चिहेंविषद ॥ विवरणमिरवे ॥ ३ ॥ जेवींसाडेपन्हरेयाचीखोटी ॥ मार्जीअसतीकटककुंडलादि
कोटी ॥ नभोगिजेतरीयेकुटि ॥ खोटीचअसे ॥ ४ ॥ तेपरवडीजरीभोगिजे ॥ तेथेंचिसकळला
हिजे ॥ तेंविलासेंआस्वादिजे ॥ येथिंचास्वादु ॥ ५ ॥ तोस्वादुचिनित्यानंदु ॥ तोचिसकळकल्या
णकंदु ॥ अनुभवुचिविषदु ॥ विवरणरूपें ॥ ६ ॥ नानाहेअमृतचळी ॥ नित्यानंदवसंतेंस्पर्शली ॥
तेणेंसुरवाडेफळाआली ॥ विवरणरूपें ॥ ७ ॥ तेंफळअद्धास्वीकारिजे ॥ तद्रूपतातेथिचीलाहिजे ॥
ग्राह्यग्राहकतेचेंवोझे ॥ उतरुनिजाये ॥ ८ ॥ आतांसज्जनीकृपाकीजे ॥ नित्यानंदेंअवलोकिजे ॥ तेअ
वलोकनचिमियांभूजिजे ॥ अनुभवामृतरूपें ॥ ९ ॥ आतांसोहाप्रसंग ॥ पुढेंप्रस्तावोअसेचांग ॥
सच्चिदानंदसुभग ॥ वाखाणिजे ॥ २१० ॥ तेअनुभवामृतींचीखूण ॥ जेंस्वरूपसर्वदाकल्याण ॥
शिवशांतसमान ॥ निरावसान ॥ ११ ॥ तेनिरावसानांअवसान ॥ तोतेथिंचाकळोळजाण ॥ सु
खचिआपुलेंसुखपण ॥ भोगितअसे ॥ १२ ॥ इतिश्रीअनुभवामृतविवरणेज्ञानअभेदं नामचतुर्थ
प्रकरणंसमाप्तं ॥

प्रकरण पंचम.

ॐ नमः परमात्मने ॥ जयजयजीशुद्धा ॥ नित्यानंदानिर्विवादा ॥ कल्याणरूपानिर्द्धा ॥
 चिन्मात्राजी ॥ १ ॥ प्रमेयप्रमाणातीता ॥ जीतूअव्ययाअव्यक्ता ॥ स्वसंवेद्यासदोदिता ॥
 स्वसाक्षित्वेत् ॥ २ ॥ तुजसाक्षसाक्षित्वनाहीं ॥ ऐसेंचिसाक्षित्वजेंकांहीं ॥ तथातुइयापाई ॥
 रिघालोंशरण ॥ ३ ॥ नमोडेजीतुझीसुखखूण ॥ ह्यणोनितेचिशरण्यतेचिशरण ॥ ऐसेनिंतूगुरु
 शिष्यपण ॥ शोभविर्सीदेवा ॥ ४ ॥ तूं सर्वथानव्हेसीविलक्षण ॥ नमोडेतुझेस्वसंवेद्यपण ॥
 ऐसेनिजगुरुशिष्यपण ॥ शोभतेंदेवा ॥ ५ ॥ तूं व्याप्यव्यापकविहीन ॥ आपेआपव्यापकुजाण ॥
 ऐसेनिजगुरुशिष्यपण ॥ शोभतेंदेवा ॥ ६ ॥ तुझेअविनाशजेंद्रष्टेपण ॥ तैलोपातेंनपवेजी
 जाण ॥ तैचिगुरुशिष्यत्वाचीखूण ॥ त्वद्रूपीदेवा ॥ ७ ॥ तस्मात्किंचित्भेदनसोन ॥ मीतुइया
 पाईशरण ॥ हेहीनमोडेखूण ॥ सर्वथास्वामी ॥ ८ ॥ आतांमजशरणागताचीविनंति ॥ अवधा
 रावीजीश्रीमूर्ति ॥ हेजेतुझीवचनोक्ति ॥ ज्ञानेश्वररूपें ॥ ९ ॥ तैचिजेंनिखळज्ञानामृत ॥ जेंकीं
 अमृतातेंहीजीववित ॥ परीशब्दाचीयेथ ॥ नवाहेवाट ॥ १० ॥ ह्यणोनिशब्दाचीनखीनलगत ॥
 विलासिलेंसेअनुभवामृत ॥ तैमियाआस्वादिजेत ॥ आहेस्वामी ॥ ११ ॥ तयारसरूपासीतूं
 रस ॥ होऊनिमजकीजेसुरस ॥ यालातुझीवास ॥ पाहातुसेस्वामी ॥ १२ ॥ तैसुरसमियाआ
 स्वादावें ॥ सुरसउद्वारातेंप्रसवावें ॥ हेतुंवाचिअवघेहोआवें ॥ आहेमीजन्हीं ॥ १३ ॥ जैसा
 मुखचंद्रजोआपुला ॥ जोअर्धीचिआहेसंचला ॥ तन्हींदर्पणदाताजाला ॥ मुखमुखासी ॥ १४ ॥
 तैसंसुखभोगावेंसुखेंचिकरून ॥ यासीतुंवाचिबहावेंहीतुवांचिजाण ॥ तेथेंबिबावेंहीतुवांचिजाण ॥
 माझीयाकृपा ॥ १५ ॥ मगमजतुजअवलोकितां ॥ सहजचिमाझीनुरेअवलोकनता ॥ ऐसेंनिविव
 रणपंथुचालता ॥ करावास्वामी ॥ १६ ॥ इयेविनवणीसरिसे ॥ निजानंदेंचित्तउल्हासे ॥ आ
 तांप्रथप्रसंगीऐसें ॥ निरूपणअसे ॥ १७ ॥ पूर्वप्रसंगीनिरूपण ॥ जेंज्ञानाज्ञानहीन ॥ निखळज्ञान
 मात्रचिजाण ॥ अभेदेंअसे ॥ १८ ॥ ज्ञानआणिअज्ञान ॥ हेंकेचळवाचारंभण ॥ तैचिनसेयेरूपीं
 पूर्ण ॥ सच्चिदानंदजो ॥ १९ ॥ आत्मास्वतासच्चिदानंदु ॥ यासीकारणनव्हेचिशब्दु ॥ आइता
 अगाधु ॥ शब्दातीत ॥ २० ॥ सच्चिदानंदआयितेंपूर्ण ॥ येथेंनसेत्रिविधलक्षण ॥ आतांत्रिविध
 ताजेशब्दींचिजाण ॥ नांदतअसे ॥ २१ ॥ ऐसेंविशदनिरूपण ॥ जेअनुभवामृतींचीखूण ॥ तेआ
 तांप्रगटकरीन ॥ अवधारिजोजी ॥ २२ ॥ आशंका ॥ आत्माएकसुबुद्ध ॥ ज्ञानाज्ञानाहूनिअगाध ॥
 तैस्वरूपमात्रीत्रिविधत्रिवाद ॥ सच्चिदानंदहें ॥ २३ ॥ तरीकिमात्मकहेभेद ॥ कासयासच्चिदा
 नंदवाद ॥ तरीयेचिविषईअतिशुद्ध ॥ निरूपणअसे ॥ २४ ॥

सत्ताप्रकाशसुख ॥ यातिहींतिहींउणेलेख ॥

जेवींविखपणेंचिविख ॥ विखानाहीं ॥ १ ॥

स्वरूपकदानव्हेअन्यथा ॥ हेचिजाणावीयेथेंसत्ता ॥ जीयेवीणतत्वता ॥ अणुमात्रहीनाहीं
 ॥ २५ ॥ येथेंअन्यथातेंकायनव्हे ॥ तरीदृष्टात्रजेंद्रष्टेआहे ॥ प्रकाशपेशीहोये ॥ येथेंचिखूण ॥ २६ ॥
 तथाअन्यथाहोणेंनाहीं ॥ यालागांसत्तातेहेचिपाही ॥ आणिप्रकाशजोतोही ॥ यासीचह्यणिजे
 ॥ २७ ॥ आतांप्रकाशरूपापालटुनसे ॥ तोआपुलेप्रचितिचेसौरसे ॥ ह्यणोनिआनंदरूपऐसें ॥
 हेंचिमिरवे ॥ २८ ॥ आपणआपणानावडे ॥ हेंकदाकाळींनघडे ॥ तरीआवडीकैसीजडे ॥ जडा

चीधरिजे ॥ २९ ॥ यालागीं प्रकाशघन ॥ येणेंचिसुखेंसुखीआपण ॥ हेंअस्तिक्यतेवांचून ॥ कदा
नघडे ॥ ३० ॥ आतांप्रकाशज्ञानघन ॥ जेंसकळाचेंअधिष्ठान ॥ ह्यणोनिसुखरूपहेंचिपूर्ण ॥ एवं
सच्चिदानंदस्वरूपमात्र ॥ ३१ ॥ ह्यणोनिसत्ताप्रकाशसुख ॥ तिहींशब्दींअर्थएक ॥ शब्दमिसेंत्रि
धालेख ॥ तेवृथाचिजाले ॥ ३२ ॥ निरंतरजेंचिद्रूप ॥ तेथेंनसंचरेविक्षेप ॥ स्वभावेंसुखरूप ॥
यालागींअसे ॥ ३३ ॥ आतांसत्ताप्रकाशसुखजेंहें ॥ यांतअन्यथाकाहींचनव्हे ॥ परीअपरिच्छेद
त्वेनसाहे ॥ गणनायेथें ॥ ३४ ॥ ह्यणोनिहेस्वाभाविक ॥ परीत्रिभावींनकीजेलेख ॥ सच्चिन्मात्र
सुख ॥ नसोनिचिअसे ॥ ३५ ॥ जेवींविषपणेंचिविषअसे ॥ परीविषपणविषींनस्पर्श ॥ आतां
स्पर्शेंतरीनाशे ॥ आपणचिथितें ॥ ३६ ॥ यालागींविषत्वेचिविषअसोनी ॥ विषनाहींविषपणीं ॥
तेवींसत्तादिभागनसोनी ॥ सच्चिदानंदु ॥ ३७ ॥ एकुचिअर्थत्रिविध ॥ हाचियेथेंविरोध ॥ भेदअस
तातरीसंवाद ॥ कधींचिनसता ॥ ३८ ॥ ह्यणोनित्रिविधभागनाहीं ॥ हेंचिपाडिलेंठायीं ॥ येथेंश
ब्दाचाकाहीं ॥ उपयोगुचिनसे ॥ ३९ ॥ सच्चिदानंदप्रवाहीं ॥ स्वरूपतात्रिभागझालेंनाहीं ॥ आ
तांशब्दीजेंदिसेकाहीं ॥ तेवृथाजाणावें ॥ ४० ॥

कांतिकाठिण्यकनक ॥ तिन्हीमिळोनीकनकएक ॥

द्रावगोडीपीयूख ॥ पीयूखचिजेवीं ॥ २ ॥

त्रिलिंगीएकसुवर्ण ॥ तेवींचिद्रावगोडीशुभ्रवर्ण ॥ अर्थाचेएकपणेंजाण ॥ त्रिलिंगहीनपै ॥ ४१ ॥
दुर्धीउमटतीतिन्हीभाव ॥ हादेखतियाचास्वभाव ॥ परीदुर्धींसमूळवाव ॥ भागत्रय ॥ ४२ ॥
पात्रेंएकचिअसीजे ॥ तयाबहुगुणीऐसेंबोलिजे ॥ परीपात्रेंतेणेंनव्हिजे ॥ बहुधाजेवीं ॥ ४३ ॥
तेवींस्वरूपमात्रचिएकपूर्ण ॥ सत्ताप्रकाशआनंदघन ॥ परीअर्थैक्यतिन्हीहीन ॥ प्रत्ययमात्र
॥ ४४ ॥ प्रत्ययेचित्रिधाचित्र ॥ तन्हींएकलाप्रत्ययमात्र ॥ स्वतःसिद्धपवित्र ॥ सच्चिदानंदु ॥ ४५ ॥
अविनाशिमात्रज्ञान ॥ असंबंधिआनंदघन ॥ येथेंजेंत्रिविधपण ॥ कल्पिजेजरी ॥ ४६ ॥ येन्हवीं
स्वरूपपूर्ण ॥ सर्वथात्रिलिंगहीन ॥ भेदाभेदविहीन ॥ संचलेंअसे ॥ ४७ ॥

उजाळट्टतिमार्दव ॥ यातिहींतिहींउणिव ॥ हेंदेखिजेसावेव ॥

कापुरींएकें ॥ ३ ॥ अंगेकीरउजाळ ॥ कींउजाळतोचिमवाळ ॥

कींदोन्हीनापरिमळ ॥ मात्रजें ॥ ४ ॥ ऐसेंएकेकापुरपणीं ॥

तिन्हीइयेतिन्हीउणी ॥ इयापरीआटणी ॥ सत्तादिकाची ॥ ५ ॥

मृदुताशुभ्रतापरिमळ ॥ परीकापूरमात्रकेवळ ॥ यालागींसकळ ॥ भागचिवृथा ॥ ४८ ॥
यांतुएकुमुख्यकरावा ॥ दोर्धिचाउपाधिदेखावा ॥ तरीविचारितायाभावा ॥ विचारुचिमुर्डे
॥ ४९ ॥ उजळताकायआळली ॥ तेंमवाळदशेआली ॥ किंवापरिमळींसंभवली ॥ आणीकें
दोर्धें ॥ ५० ॥ हेंतोकांहींयेथेंनसे ॥ प्रत्ययमात्रकापूरचिअसे ॥ भेदतोशब्दींदिसे ॥ वांचूनिका
पूरएकु ॥ ५१ ॥ ठाईचेचिएकपणीं ॥ असेत्रिभागाचीआटणी ॥ तेथेंप्रकाशिजेइहींचिन्हीं ॥
कापुराकेवीं ॥ ५२ ॥ तेवींप्रत्ययाचेनिकौतुकें ॥ आवडतीहेसत्तादिकें ॥ परीप्रत्ययाचीजनके ॥
नव्हेतिहेपै ॥ ५३ ॥ येथेंप्रत्ययहोऊजुपरे ॥ तंवजालाचिप्रत्ययोविरे ॥ येथेंसत्तात्वेनस्फुरे ॥
सत्तात्वयासी ॥ ५४ ॥ किंवाचिदत्वेचिन्मात्र ॥ कींआनंदवीआनंदचित्र ॥ हेंनसेएकतंत्र ॥
स्वरूपमात्रीं ॥ ५५ ॥ आनंदाचेनिपैसे ॥ आनंदत्वयेथनसें ॥ तेथेंसत्ताप्रकाशत्वकैसें ॥ सत्ता
प्रकाशासी ॥ ५६ ॥

येन्हवींसच्चिदानंदभेदे ॥ चालींतिन्हींपदें ॥
परीतिन्हींउणीआनंदे ॥ केलींयेणें ॥ ६ ॥

आनंदातीतआनंदु ॥ जेणेंप्रत्ययेंआत्मासच्चिदानंदु ॥ त्रिभेदाचाजेथेंबाधु ॥ नकरितांचि
असे ॥ ५७ तयाआनंदाचेसुरवाडे ॥ त्रिपदत्वंशब्दवावडे ॥ परीशब्दापवाडे ॥ भेदवेनावस्तु
॥ ५८ ॥ ह्यणोनिशब्दुचिनघडे ॥ वांचोनिसच्चिदानंदचोखडें ॥ तेंआपुलियेपडिपाडे ॥ असतचि
असे ॥ ५९ ॥ जेणेंप्रत्ययेंसच्चिदानंदसंकेतु ॥ तेथेंचिहाशब्दसामावतु ॥ शब्दत्वेनमिरवतु ॥
शब्दतेथें ॥ ६० ॥ ह्यणोनित्याआनंदाचेठायीं ॥ त्रिपदत्वेंत्रिपदनाहीं ॥ यालागींउणीकेलीपाहीं ॥
आनंदेंतेणें ॥ ६१ ॥ आतांबोलतांहीत्रिविधप्रवाहे ॥ त्रिविधताचिलोपोनिजाये ॥ पुढेंयेचिअभि
प्रायें ॥ बोलतुअसे ॥ ६२ ॥

सत्ताचिकींप्रकाशु ॥ प्रकाशुचिसताउल्हासु ॥
हेंननिवडेंमिष्टांशु ॥ अमृतींजेवीं ॥ ७ ॥

आतांसत्ताहेह्यणावी ॥ तरीचिद्रूपहेअघवी ॥ ह्यणोनिक्राशचिसर्वभावीं ॥ सर्वदाअसे
॥ ६३ ॥ जेंसर्वसाक्षीसर्वदाअसे ॥ सत्तात्वतंवतेचिपेसैं ॥ निगदलेंवेदपुरुषें ॥ अनादिआहे ॥ ६४ ॥
ह्यणोनिसत्ताआणिप्रकाशु ॥ हाएकुचिज्ञस्यंशु ॥ द्रावत्वआणिरसु ॥ एकलेंजळ ॥ ६५ ॥ सर्वही
जेणेंप्रकाशे ॥ तेसत्ताकींप्रकाशपेसैं ॥ असेवेगळालेजेणेंअसे ॥ ह्यणावेकायी ॥ ६६ ॥ जेवींअ
मृतआणिमिष्टांशु ॥ हाकेवळवाग्विलासु ॥ एकेस्वीकारीउभयांसु ॥ उभयत्वनाहीं ॥ ६७ ॥
तेवींएकलेनिप्रत्ययें ॥ उभारिलींजेपदत्रयें ॥ तरीप्रत्ययमात्रींनये ॥ त्रिधाभेदु ॥ ६८ ॥ यादो
हींचाअभेदु ॥ तोचियेथेंआनंदु ॥ ह्यणोनिसच्चिदानंदु ॥ त्रिविधातैरहित ॥ ६९ ॥ अनुवादें
नव्हेभेदु ॥ आत्माएकुलासच्चिदानंदु ॥ येचिविषयींग्रंथविशदु ॥ चालिलापुढें ॥ ७० ॥

शुक्लपक्षींचेसोळा ॥ दिसेदिसवाढतीकळा ॥
परीचंद्रमात्रसगळा ॥ चंद्रींजेवीं ॥ ८ ॥

तिथीचेनिप्रवाहें ॥ चंद्रकळावाढलीदिसेहे ॥ परीसोळाठायींनव्हे ॥ चंद्रमात्र ॥ ७१ ॥ चंद्र
होयप्रभाहीन ॥ मगतिथीहोऊनिकारण ॥ कीजेचंद्रकळापूर्ण ॥ हेंतंवनघडे ॥ ७२ ॥ कळींवाढ
लादिसे ॥ परीचंद्रचंद्रींअसे ॥ येथेंअनुमानचिभ्रंशे ॥ वांचूनचंद्रयथातथ्य ॥ ७३ ॥ रवीस
मीपताजंवजंवपावे ॥ तंवतंवहीनप्रभेपेसैंभावे ॥ परीहेजनदृष्टिचोजवे ॥ वांचूनचंद्रसगळा
॥ ७४ ॥ तेवींत्रिपदजेणेंविलासे ॥ तेंतंवनयेत्रिपददशे ॥ किंवात्रिपदाचेनिप्रत्ययवशें ॥ त्रिविध
तेतेंहानी ॥ ७५ ॥ शब्दाअर्धीजोआहे ॥ शब्दांतींतोचिप्रत्ययोहोये ॥ आतांशब्दींदिसतीभाग
त्रये ॥ तेचिवृथा ॥ ७६ ॥

थेंवींपडतांउदक ॥ थेंबाधरूंयेलेख ॥ परीपडल्याठाईंउदक ॥
वांचूनिआहे ॥ ९ ॥ तैसैंअसताचियाव्यावृत्ति ॥ सद्ह्यणो
आलेश्रुति ॥ जडाचियासमाप्ति ॥ चिद्रूपेसैं ॥ १० ॥ दुःखा
चेनिसर्वनाशे ॥ उरलेंसुखेसैं ॥ निगदलेंनिःस्वासैं ॥ प्रभु

चेनि ॥ ११ ॥ ऐसीं सदादिप्रतियोगियें ॥ असदादितिन्हीयें ॥

लोडितांजालीं त्रायें ॥ सत्तादिकां ॥ १२ ॥ एवं सच्चिदानंद ॥

आत्माहाऐसाशब्द ॥ अन्यव्यावृत्तिसिद्ध ॥ वाचकनव्हे ॥ १३ ॥

उदकथेंबीं व्यावर्षलें ॥ तेथेंथेंबदिसतीवेगळाले ॥ परीउगर्मीं उदकएकलें ॥ तेंचिअवसानां
एक ॥ ७७ ॥ थेंबासीआदिअवसान ॥ उदकएकलेंचिपूर्ण ॥ थेंबींदिसेवेगळालेपण ॥ तेंचिवृथा
॥ ७८ ॥ तेवींआत्मासच्चिदानंद ॥ परीशब्दींदिसेत्रिधाभेद ॥ तोशब्दुवृथायेरसिद्ध ॥ जैसैंतैसैं
॥ ७९ ॥ असद्निःशेषनाहीं ॥ ह्यणोनिसत्चिअसेठायीं ॥ नेणीवनसेकर्धीही ॥ ह्यणोनिचिद्रूप
वस्तु ॥ ८० ॥ आपुलेनि सुखपणें ॥ दुःखासीनिःशेषनेणें ॥ यालागींस्वांगींचेसुखपणें ॥ सर्वदा
असे ॥ ८१ ॥ तस्मात्सत्सर्वदापाहीं ॥ ह्यणोनिचिअसदत्वनाहीं ॥ तेंचिद्रूपत्वाकर्धीही ॥ पा
लट्टुनसे ॥ ८२ ॥ यालागींसर्वदाआनंदघन ॥ दुःखाचाअभावनिपटून ॥ ह्यणोनिवेदेंसच्चिदानं
दखूण ॥ प्रगटकेली ॥ ८३ ॥ परंतुयेथेंनसतीतीनभाग ॥ भागहेबोलाचीबाग ॥ चिन्मात्रचिअ
भंग ॥ विलासतअसे ॥ ८४ ॥ ह्यणोनि सत्प्रतियोगियेंऐसीं ॥ सत्तादिह्यणिजेसत्तादिकेंअविना
शियासी ॥ अभावाआणितपेशी ॥ असतादिक ॥ ८५ ॥ याचादेखोनिअभावो ॥ वेदेंबोलिलास
त्तादिभावो ॥ येथेंशब्दुचिदिसेवावो ॥ पुनरुक्तपणें ॥ ८६ ॥ असत्स्वतंत्रअसतें ॥ तरीसतत्व
अभावायेतें ॥ किंवाजडत्वउरौनेदीतें ॥ चिद्रूपतायेथींची ॥ ८७ ॥ नातरीदुःखाचानिःशेष
बाध ॥ तरीचिनित्यआनंद ॥ यालागींसत्तादिकांप्रतिवाद ॥ असतादिकें ॥ ८८ ॥ याचाअभा
वदेखोनी ॥ सच्चिदानंदवेदवाणी ॥ हेंपुनरुक्तवांचोनि ॥ आइतेंस्वरूप ॥ ८९ ॥ एवंसच्चिदानं
दशब्द ॥ हाअन्यवृत्तिसिद्ध ॥ वांचूनिआत्मास्वतःसिद्ध ॥ तद्वाचकनव्हे ॥ ९० ॥ स्वरूपस्वतः
सिद्धआहे ॥ तेथेंशब्देंकीजेकाये ॥ येचिअभिप्रायें ॥ बोलिलेंपुढें ॥ ९१ ॥

सूर्याचेनिप्रकाशें ॥ जेंकांहींजडआभासे ॥ तथातोगिवसे ॥

सूर्यकायी ॥ १४ ॥ तेंवींजेणेंतेजें ॥ वाचेसीवाच्यसुजे ॥ तें

वाचाप्रकाशिजे ॥ हेकेंआहे ॥ १५ ॥

सूर्याचेनिप्रकाशें ॥ पदार्थजातआभासे ॥ तेंपदार्थीकैसैं ॥ प्रकाशिजेसूर्य ॥ १२ ॥ सूर्याचें
अवलोकन ॥ तेंसूर्यप्रकाशेंचिकरून ॥ वांचूनिजडपदार्थीकेवींजाण ॥ प्रकाशिजेसूर्य ॥ १३ ॥
तेवींसिद्धसच्चिदानंद ॥ जेणेंप्रकाशिलाहाशब्द ॥ तरीशब्देंकेवींसिद्ध ॥ साधिजेपाहें ॥ १४ ॥
वाचाजेणेंवावडे ॥ तेंकेवींआलेंवाचेपुढें ॥ तस्मात्वाचानघडे ॥ वाच्यसूचक ॥ १५ ॥ अर्थां
अर्थमगशब्द ॥ हेंतंवदिसेप्रसिद्ध ॥ तेथेंकेवींसच्चिदानंद ॥ वाचेचाविषय ॥ १६ ॥

विषोनाहींकोण्हाही ॥ जयाप्रमेयत्वचिनाहीं ॥

तथास्वप्रकाशाकायी ॥ प्रमाणहोये ॥ १६ ॥

तेवींचिद्वनानंदएकलें ॥ नाहीदुजयातेंजेंप्रसवलें ॥ किंवाठायींचेंनाहींजालें ॥ त्याहूनिस्वतंत्र
॥ १७ ॥ ह्यणोनिविषयकोण्हाचानव्हे ॥ जेंकींस्वप्रकाशेंचिआहे ॥ ऐसैंतेंकेवींसाहे ॥ प्रमाणासी
॥ १८ ॥ जरीप्रमाणासीविषयनव्हे ॥ तरीप्रमाणवृथाहोये ॥ तेंजैसैंतैसैंआहे ॥ स्वताचिसिद्ध
॥ १९ ॥ एवंप्रमेयप्रमाणातीत ॥ निखळआत्माचिसतत ॥ तेंप्रमाणींसाधिजेत ॥ ऐसैंनव्हे ॥ १०० ॥

आतांसच्चिदानंदशब्द ॥ यथेनकरितांअसेशब्दबाध ॥ वांचूनिजेंअसेस्वतःसिद्ध ॥ तैठार्यांचे
ठार्यां ॥ १ ॥ ॥ आशंका ॥ ॥ स्वतःसिद्धवस्तुच्याठाई ॥ प्रमेयप्रमाणत्वनाहीं ॥ तरीवस्तु
चिहेकायी ॥ प्रमाणनव्हे ॥ २ ॥ आतांप्रमाणजरीअसे ॥ तरीप्रमेयत्वकासयानसे ॥ येआशंकेस्त
वएसें ॥ बोलिलेंपुढें ॥ ३ ॥

प्रमेयपरिच्छेदें ॥ प्रमाणत्वनांदे ॥

तैकांहींस्वतःसिद्धे ॥ वस्तूच्याठाई ॥ १७ ॥

वस्तूसीवस्तुहेंप्रमाण ॥ यथेप्रमाणचिविरालेंवस्तुत्वेंजाण ॥ तेथेप्रमेयतेंकोटून ॥ आणावें
दुजें ॥ ४ ॥ प्रत्ययमात्रवस्तुपूर्ण ॥ हेंचिप्रमेयहेंचिप्रमाण ॥ आतांप्रमेयपूर्णघन ॥ प्रमाणशून्य ५
आतांप्रमाणजरीनाहीं ॥ तरीप्रमेयतेंकोणकाई ॥ असोनठाईच्याठाई ॥ उभयातीत ॥ ६ ॥ प्रमेय
चिप्रमाणजरीनोहे ॥ तरीकायप्रमाणत्वसाहे ॥ मगप्रमेयत्वेंप्रमेये ॥ कासयाअसे ॥ ७ ॥

एवंवस्तूसीजाणोंजातां ॥ जाणणेंचिवस्तुतत्वता ॥

मगजाणणेंआणिजाणता ॥ कैंचाउरे ॥ १८ ॥

नातरीप्रमेयपरिच्छेदे ॥ ह्यणिजेप्रमेयवेगळेंनांदे ॥ हेंनघडेस्वतःसिद्धे ॥ वस्तूच्याठाई ॥ ८ ॥
अर्थशब्दत्वआलेंशब्दीं ॥ परीशब्देंनव्हेचिअर्थसिद्धी ॥ एवंप्रत्ययमात्रींअर्धीं ॥ मावळेशब्दु ॥ ९ ॥

ह्यणोनिसच्चित्सुख ॥ हेबोलवस्तुवाचक ॥

नव्हेतिहेशेष ॥ विचारांचें ॥ १९ ॥

ह्यणोनिसच्चिदानंदत्रय ॥ याशब्दासीवस्तुनव्हेविषय ॥ होतांस्वरूपप्रत्यय ॥ शब्दुचिवृथा
॥ ११० ॥ विचाराच्याआंतु ॥ तोहाशब्दसंकेतु ॥ परीस्वरूपासीप्रकाशितु ॥ ऐसानव्हे ॥ ११ ॥
वाचाजेथेंनिवर्तती ॥ तेचिजाणावीआत्मानुभूती ॥ येणेंचिभावेंश्रुति ॥ बोलिलीअसे ॥ १२ ॥
विचाराच्याआंतु ॥ शब्दहीतेथेंचिविरमतु ॥ पुढेंहीयाचिहेतु ॥ बोलिलेंअसे ॥ १३ ॥

ऐसेनिइयेंप्रसिद्धें ॥ चालिलींसच्चिदानंदपदें ॥ मगद्रष्ट्यास्व

संवादे ॥ भेटतीजेव्हां ॥ २० ॥ तेव्हेळींवरिसोनिमेषु ॥

समुद्रहोऊनिओघु ॥ सरेदाऊनिमाघु ॥ राहेजैसा ॥ २१ ॥

स्वरूपीशब्दुनाहीं ॥ हेंदावावयाचेप्रवाहीं ॥ चालिलींअसर्तीपाहीं ॥ सत्तादिकेंहें ॥ १४ ॥
स्वरूपमात्रींनिर्गुणीं ॥ उमटलीसत्तादिवानी ॥ परीउमटतांचिहानि ॥ शब्दाचीजाली ॥ १५ ॥
दड्यात्रद्रष्टृत्विये ॥ त्रिविधविशेषणींकुप्रत्यये ॥ परीप्रत्ययींविरोनिजाये ॥ त्रिविधविशेष
॥ १६ ॥ जेवींमेघाचेप्रवाहें ॥ सिंधुजळचिओघजालेंहे ॥ मगओघत्वमोडोनिगेलेंहे ॥ पावतां
सिंधु ॥ १७ ॥ मेघद्वारावर्षलें ॥ तैसिंधुजळतींओघजालें ॥ मगओघत्वमोडोनिगेलें ॥ पावतां
सिंधु ॥ १८ ॥ सिंधुजळसिंधुत्वेंसंचलें ॥ परीओघपणचिमिथ्याजालें ॥ तेवींसच्चिदानंदयेणेंबोलें ॥
बोलचिमिथ्या ॥ १९ ॥ स्वरूपासजेंसंचलें ॥ तैप्रत्ययमेघेंप्राशिलें ॥ मगतेह्यणेमेघेवर्षिलें ॥ स
च्चिदानंदत्वें ॥ २० ॥ तैचिहेंप्रत्ययओघ ॥ स्वरूपींमिळालेंअमोघ ॥ परीमिळतांचिओघभाग ॥
हरपलेंजाण ॥ २१ ॥ तेथेंप्राशिताआणिजीवन ॥ हेंजीवनमात्रचिसंपूर्ण ॥ आणिओघरूपहीजाण ॥
अभेदेंतैचि ॥ २२ ॥ एवंविभागींअविभाग ॥ येकचिस्वरूपसांग ॥ दुसरयाचालाग ॥ लागला

नाहीं ॥ २३ ॥ तेथेंशब्दींदिसेशब्दपण ॥ तेंचियेथेंव्यर्थजाण ॥ येन्हवींस्वरूपमात्रपूर्ण ॥ संचलें
असे ॥ २४ ॥ सिद्धचिचिद्वनानंद ॥ प्रत्ययतोचिसिद्ध ॥ येथेंनकरितांचिबाध ॥ शब्दासी
आला ॥ २५ ॥ बोलेंअर्थद्योतिला ॥ सेर्खींअर्थेशब्दुचिपुसिला ॥ मगसच्चिदानंदहेबोला ॥ विष
यहोयकेवीं ॥ २६ ॥ जेणेंअर्थेशब्दरूपासीआला ॥ तेणेंचिअर्थेशब्दार्थिला ॥ ह्यणोनिअर्थबोला ॥
नव्हेचिचिषय ॥ २७ ॥

फळविऊनिफूलसुके ॥ फळनाशेरसपाके ॥ तोहीरसउपखे ॥
तृप्तिदानीं ॥ २२ ॥ कांआहुतिअग्निआंत ॥ घालूनिवोसरे
हात ॥ सुखचेववूनिगीत ॥ उगाराहे ॥ २३ ॥ नानामुखामु
खदाऊनि ॥ आरिसाजायनिगोनि ॥ कांनिदैलेंचेवऊनि ॥
चेववितेंजैसैं ॥ २४ ॥ तैसैंसच्चिदानंदचोखटा ॥ दाऊनिद्रष्ट
याद्रष्टा ॥ तिन्हींपदेंलागतीवाटा ॥ मौनाचिया ॥ २५ ॥

पुष्पेफळद्योतिलें ॥ सेर्खींपुष्पत्वासीचिमुकलें ॥ किंवाफळरसत्वाआलें ॥ फळपणामुके ॥ २८ ॥
किंवारसैंतृप्तिजाली ॥ तिणेंरसपणाहानीकेली ॥ अंगेंअंगनिवटली ॥ तृप्तिचिपकी ॥ २९ ॥ किं
वाआहुतिहवनींसमर्पली ॥ तेथेंहस्तक्रियाचिहरपली ॥ अंगेंअंगसंचली ॥ आहुतीचिअग्नि
॥ ३० ॥ अथवागीतेंसुखठसावलें ॥ जेथेंगीतत्वहरपलें ॥ अंगेंअंगभरलें ॥ सुखचिसुखीं ॥ ३१ ॥
सुखेंचिसुखचेइलें ॥ गीतहेंमिसचिजालें ॥ सेर्खींसुखचिसुखींभरलें ॥ गीतलोपें ॥ ३२ ॥ किंवा
आरिसादेखिलेंमुख ॥ येथेंआरिसाजालाअप्रयोजक ॥ आपेआपमुख ॥ मुखींचिअसे ॥ ३३ ॥
आरिसादेखिलेंनावेक ॥ परीसंतोषासीमुखचिजनक ॥ यालागींआरिसियाचेलेख ॥ संतोषीं
नाहीं ॥ ३४ ॥ किंवानावेकजेंनिदैलें ॥ तेंदुसरियानींजन्हींउठविलें ॥ तन्हींतेंव्यर्थजालें ॥ चेववि
तेपण ॥ ३५ ॥ निःशेषजोनिदैला ॥ तोनवचेचिजागाकेला ॥ तस्मात्जागाचिजागाजाला ॥ हेंचि
मुख्य ॥ ३६ ॥ अवघयाचातात्पर्यार्थु ॥ सिद्धचिअर्थसिद्धहोतु ॥ कार्यकारणाघातु ॥ नकरितां
चिअसे ॥ ३७ ॥ ह्यणोनिमुखमात्रसच्चिदानंदु ॥ येथेंत्रिपदत्वेजन्हींअनुवादु ॥ तरीप्रत्ययींबाधु ॥
शब्दासीजाला ॥ ३८ ॥ स्वरूपप्रत्ययमात्रचिअसे ॥ प्रत्ययचिप्रत्ययहोतसे ॥ येथेंशब्दशब्दत्वा
सीरुसे ॥ सहजेंचिमौन ॥ ३९ ॥ फळेंबीजाचेनिमिसैं ॥ पुष्पआणिलेंपुष्पदशे ॥ ह्यणोनिफलचि
कारणअसे ॥ फळासीपै ॥ ४० ॥ इत्यादिदृष्टांतेंकरूनी ॥ कार्यचिसूचककारणीं ॥ ह्यणोनिचि
कारणत्वाहानी ॥ सिद्धार्थीं ॥ ४१ ॥ यालागींदृष्टचिजालेंद्रष्टें ॥ सच्चिदानंदींचोखटें ॥ त्रिपदें
लागलींवाटे ॥ मौनाचिया ॥ ४२ ॥ प्रत्ययाचेनिविलासैं ॥ स्वरूपींपदत्रयहेंउल्लासे ॥ तेणेंचिप्र
त्ययसमरसे ॥ स्वरूपप्रत्ययस्वरूपीं ॥ ४३ ॥ एवंसच्चिदानंदपदमिसैं ॥ स्वरूपींस्वरूपचिसम
रसे ॥ येथेंशब्दाचिलिहीपुसे ॥ सिद्धचिमौना ॥ ४४ ॥ ह्यणोनिदाऊनिद्रष्टयाद्रष्टा ॥ तिन्हींपदें
मौनाचियावाटा ॥ लागलीनिजनिष्ठा ॥ स्वरूपाचिया ॥ ४५ ॥ अर्थींचिअर्थुभेटला ॥ शब्दुअश
ब्दत्वेउडाला ॥ येचिअर्थींपुढिला ॥ ओवियाअसती ॥ ४६ ॥

जेंजेंबोलिजेतेंतेंनव्हे ॥ होयतेंतंवनबोलावें ॥ साउलीवरीन
मववे ॥ मवितेंजैसैं ॥ २६ ॥ मगआपलियाकडे ॥ मवितया
सांपडे ॥ तैलाजहिलाजोआखुडें ॥ मवितेंजैसैं ॥ २७ ॥

शब्दाअर्थीजेंआहे ॥ जेणेशब्दत्वलाहे ॥ तेंकेवींहोऊनिराहे ॥ शब्दाचाविषय ॥ ४७ ॥ आतां
 जेंस्वरूपज्ञान ॥ तेथेंशब्दुचिनिमालासंपूर्ण ॥ ह्यणोनिशब्दनव्हेकारण ॥ प्रत्ययासी ॥ ४८ ॥
 जरीशब्दुप्रत्ययासीसाधी ॥ तरीसाचनव्हेप्रत्ययासिद्धी ॥ स्वरूपप्रत्ययीअर्थी ॥ बुडावाशब्दु ४९
 शब्दाचेनिअनुमानें ॥ स्वरूपज्ञानजालेंह्यणणें ॥ जेवींसाउलीवरीमवणें ॥ स्वशरीरातें ॥ १५० ॥
 साउलीवरीमवणेंघडे ॥ तेंसाउलीचिपैनातुडे ॥ असतुचिभ्रंशींपडे ॥ आपेआपु ॥ ५१ ॥ मग
 सरणींचिजालेंविस्मरण ॥ साउलीचिनव्हेप्रमाण ॥ लाजेसीजाण ॥ लाजजाली ॥ ५२ ॥ आप
 लीसोयसांडिली ॥ तेंलाजहीपैअंतरली ॥ लाजजेणेंधरली ॥ तोअंतरेकाह्या ॥ ५३ ॥ धरूनि
 साउलीचेंअनुमान ॥ नव्हेआपआपणाप्रमाण ॥ स्वतःसिद्धअसोन ॥ आपणस्वयें ॥ ५४ ॥ ते
 वींमानूनिशब्दप्रमाण ॥ जहालेंजैतत्वज्ञान ॥ तोप्रत्ययचिजाण ॥ असंबद्ध ॥ ५५ ॥ आशंका ॥
 जरीस्वरूपप्रत्ययाच्याठायीं ॥ शब्दप्रमाणनाहीं ॥ तरीमहावाक्यकाई ॥ अप्रमाण ॥ ५६ ॥
 जरीमहावाक्यअसंबंध ॥ तरीगुरूवचनेकेंचाबोध ॥ पेसाजरीतर्कवाद ॥ कीजैलकोणहीं ॥ ५७ ॥
 तरीप्रत्ययाचीखूण ॥ महावाक्यचिस्वरूपपूर्ण ॥ येथशब्दींशब्दपण ॥ असेनापै ॥ ५८ ॥ घटप
 टादिवादु ॥ तेथेंघटुचिनव्हेशब्दु ॥ जेथेंप्रमेयपरिच्छेदु ॥ वर्ततअसे ॥ ५९ ॥ यालार्गीअर्थश
 द्दाहूनिभिन्न ॥ तरीशब्दींअसेशब्दपण ॥ महावाक्यतंवजाण ॥ ऐसैनव्हे ॥ १६० ॥ महावाक्या
 चाअर्थ ॥ तेंमहावाक्यचिसमर्थ ॥ यालार्गीयेथ ॥ शब्दत्वनघडे ॥ ६१ ॥ महावाक्यहेंवचन ॥
 गुरूच्याठायींमूर्तपण ॥ भाविजेतरीजाण ॥ अनुभवुकेंचा ॥ ६२ ॥ शब्दसारुनिबोलुजोजाण ॥
 तेथेंकेंचेंबोलिकेपण ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ अनुभवामृतीं ॥ ६३ ॥ मार्गेएकओवीअसे ॥ जेंप्रमे
 यपरिच्छेदेंप्रमाणनसे ॥ एवंप्रत्ययीकाइसे ॥ शब्दमात्रासीशब्दत्व ॥ ६४ ॥ तेथमहावा
 क्यहाशब्दु ॥ तर्कुचियेथेंअबद्ध ॥ असोआतांप्रबंधु ॥ प्रकरणार्थ ॥ ६५ ॥ आइतासच्चिदानंदु ॥
 तेथेंप्रमाणनव्हेशब्दु ॥ प्रत्ययैवीणअर्थवादु ॥ वाउगाहोय ॥ ६६ ॥ येन्हर्वानसोनिनिन्हीभाग ॥
 सच्चिदानंदुचिअमंग ॥ उपचाराचालाग ॥ लागेनायेथें ॥ ६७ ॥ अर्धीत्रिविधभागमानिले ॥
 मगयाचेंपेक्यदेखिलें ॥ ऐसैनव्हेसंचलें ॥ आइतेंअसे ॥ ६८ ॥

सत्ताचिस्वभावे ॥ असत्तातंवनव्हे ॥ मासत्तात्वनसंभवे ॥
 सत्तेसीकाई ॥ २८ ॥ आणिअचिदाचेनिनाशें ॥ आलेंजेंचि
 न्मात्रदशे ॥ आतांचिन्मात्रचिमाकैसैं ॥ चिन्मात्रीये ॥ २९ ॥
 निदप्रबोधाच्याठाई ॥ नसेतैसैंजागणेंही ॥ तेवींचिन्मात्र
 चिमाकाई ॥ चिन्मात्रियें ॥ ३० ॥ ऐसैंययासुखपणें ॥ नाहीं
 दुःखकीरहोणें ॥ मासुखहेंगणणें ॥ सुखासीकाई ॥ ३१ ॥

स्वभावेसत्ताअसे ॥ तेंतंवकदानभ्रंशे ॥ परंतुहेतुसरिसैं ॥ संभवणेंनघडे ॥ ६९ ॥ आइतास
 च्चिदानंद ॥ यासीतंवसर्वथानघडेबाध ॥ तरीशब्देंकेवींसिद्ध ॥ करावेंयासी ॥ १७० ॥ आतांअ
 चिन्मात्राचानाशदेखावा ॥ मगआणवेंचिन्मात्रभावा ॥ तरीचिन्मात्रींस्वयमेवा ॥ अचिन्मा
 त्रकेंचें ॥ ७१ ॥ आतांअचिन्मात्रजरीनाहीं ॥ तरीशब्देंकीजेकायी ॥ असोनिठायठाई ॥ दशा
 हीन ॥ ७२ ॥ जेवींनिडारलेप्रबोधी ॥ निद्राचिअसावीअर्धी ॥ मगजागृतीयेहीशब्दीं ॥ जागृ
 तीमिरवे ॥ ७३ ॥ तेवींचिन्मात्रजेंआइतें ॥ अचिन्मात्रकेंचेंतेथें ॥ ह्यणोनिचिन्मात्रत्वातें ॥ चि

न्मात्रनेधे ॥ ७४ ॥ तैसैचिनसोनिदुःखसंबंधु ॥ स्वसुखेंचिसुखसिद्धु ॥ तेथेंसुखासीसुखहेद्रुं ॥ कासयाअसे ॥ ७५ ॥ स्वरूपसुखरूपअनादिवंत ॥ तेंअसेगणनेरहित ॥ एवंसच्चिदानंदसंबंधा तीत ॥ नसोनिअसे ॥ ७६ ॥ स्वरूपमात्रचिअभंग ॥ येथेंशब्दीदिसतीतीनभाग ॥ तेचिवाचयेर अळंग ॥ जैसैतैसै ॥ ७७ ॥

ह्यणोनीसदसदत्वेंगेलें ॥ चिदचिदत्वेमावळलें ॥

सुखासुखजालें ॥ कांहींनाकीं ॥ ३२ ॥

सदसदत्वाचेनिसदपणें ॥ शब्दशब्दत्वेउरोंनेणें ॥ आतांसंदेहेकोणें ॥ सदत्वाआणावें ॥ ७८ ॥ ह्यणोनीसदसदत्वेनसे ॥ बोलिलातेंहेऐसें ॥ तेवींचिन्मात्रत्वीनसें ॥ चिदत्वेचिदु ॥ ७९ ॥ चिन्मात्राचेनिपूर्णपणें ॥ चिन्मात्रउमगावेंकोणें ॥ ह्यणोनिचिन्मात्रगणणें ॥ चिन्मात्रासी ॥ १८० ॥ तैसैचिसुखेंसुखत्वनेलें ॥ आतांकायबोलिजेबोलें ॥ दुःखेंवीणसंचलें ॥ आइतेंजें ॥ ८१ ॥ या सुखाचेंगणिजेस्वरूप ॥ तरीगणनाचीसुखरूप ॥ येथेंसहजचिलोप ॥ गणनेसीजाला ॥ ८२ ॥ किंवासत्तादिकांचेनिनित्यपणें ॥ असतादिभावउपजोंचिनेणें ॥ मगरूपासीचिनघडेयेणें ॥ सत्ता दिकां ॥ ८३ ॥ आतांक्रियाआणुउगेपण ॥ यादोहिंसीगाळून ॥ सुखासुखनसोन ॥ सुखरूप चिजें ॥ ८४ ॥

आतांइंद्राचेलवंचक ॥ सांडूनिदुणीचेकंचुक ॥ सुखमात्रचि
एक ॥ स्वयेंआथी ॥ ३३ ॥ वरीएकपणेंगणिजे ॥ तेंगणितेंन
सीदुजें ॥ ह्यणोनिहेंनगणिजे ॥ ऐसेंएक ॥ ३४ ॥

आतांसुखदुःखइंद्रनघडे ॥ मासुखकायसुखत्वेवाढे ॥ यालागींदुणीनाइंद्रपाडे ॥ नव्हेजेंएक ॥ ८५ ॥ सुखरूपींदुःखहेंलवंचक ॥ हेंनाहींह्यणोनिस्वमात्रचिएक ॥ किंवादुणीचेकंचुक ॥ हेंही नाहीं ॥ ८६ ॥ ह्यणिलेलाघतांयासुखरूपासी ॥ वृद्धिनाहींज्यासुखासी ॥ पूर्वआणिअपरतेसी ॥ देखिलेंनाहीं ॥ ८७ ॥ लाघतांयासुखाचीगोडी ॥ हरपलीवृद्धिक्षयाचीपरवडी ॥ कांजेकाळा चीसवडी ॥ नपडेयेथें ॥ ८८ ॥ तस्मात्सुखदुःखातीत ॥ वृद्धिक्षयाविरहित ॥ गणनाविवर्जित ॥ जेंकांहींअसे ॥ ८९ ॥ श्रुतिः ॥ नकर्मणालिप्यतेपापंकेननवर्धतेनोकनियान् ॥ एवंपेकपणजेंऐसें ॥ तेंगणावयाचेनिदोषें ॥ दुजेंकैचेंअसे ॥ एकपणींइये ॥ १९० ॥ ह्यणोनियेथेंगणनेवीण ॥ एकचि असेएकपण ॥ एवंगणनायेथेंशून्य ॥ वांचूनिअसणेंचिअसे ॥ १९१ ॥

सुखआंतोनिनिघणें ॥ तेंसुखियेसुखेतेणें ॥ हेंसुखमा
त्रचिमाकोणें ॥ अनुभवावें ॥ ३५ ॥

ज्यासुखासीसंभवआहे ॥ तेणेंसुखेंसुखीकोणहीहोये ॥ परंतुस्वतःसिद्धसुखमात्रींइथें ॥ संभ उचिनाहीं ॥ ९२ ॥ तेधर्मुधर्मित्वविहीन ॥ निखळसुखमात्रचिपूर्ण ॥ तेणेंसुखेंकरून ॥ सुखि याकवणु ॥ ९३ ॥ एकसुखियाएकसुख ॥ हेंइंद्रनाहींजेंथेंदेख ॥ तयासुखाचेलेख ॥ करवी कवणें ॥ ९४ ॥ तयेसुखमात्रींअभंगें ॥ दिठीकोणाचीनलगे ॥ वाचाराहावयाजोगें ॥ नाहींजें सुख ॥ ९५ ॥ एवंग्राह्यग्राहकतेवीण ॥ सुखमात्रचिअभिन्न ॥ ह्यणोनियांसुखासीसुखपण ॥ नसोनिअसे ॥ ९६ ॥

जैप्रकृतिडंकुअनुकरे ॥ तैप्रकृतिडंकेअवतरे ॥ माडंकुचित्तै
भरे ॥ कोणकोणा ॥ ३६ ॥ तैसेंआपुलेनिसुखपणें ॥ नाहींज
यासुखावणें ॥ आणिनाहींहैंहीजेणें ॥ नेणिजेमुखें ॥ ३७ ॥

डंकुसंबंधीनाडु ॥ तोप्रकृतिडंकुपेसाशब्दु ॥ याडंकाचासंबंधु ॥ प्रकृतीसीघडे ॥ ९७ ॥ मग
डंकाचेघोषगति ॥ अवतरांलागेप्रकृति ॥ मागुतीतेडंकुनिवृत्ति ॥ निवांतराहे ॥ ९८ ॥ मगते
प्रकृतीचेनिअभावें ॥ डंकुतोअडंकुनव्हे ॥ परीअवतरणेंचिनसंभवे ॥ कोणहासीतेथें ॥ ९९ ॥
तैसेंसुखमात्रचिजेंपूर्ण ॥ तेणेंसुखीहोईलपैकोण ॥ परीसुखआपुलेंसुखपण ॥ नसंडीकधी २००
सुखाचेनिसद्भावें ॥ सुखींसुखत्वनसंभवे ॥ परीआपणचिअभिभवे ॥ हेंतंवनघडे ॥ १ ॥ हेंएक
लेंदिसेसुखवाचक ॥ परीसच्चिन्मात्रहेंचिएक ॥ शब्दाचेंकंचुक ॥ फिटोनिआहे ॥ २ ॥ सुखासु
खद्वंद्वनाहीं ॥ एकलेंसुखचिअसेपाहीं ॥ आतांपेशियेठारीं ॥ अभावकैचा ॥ ३ ॥ सुखासुखद्वंद्व
नाहीं ॥ एकलेंसुखचिअसेपाहीं ॥ सुखसुखातैही ॥ सुखजेणें ॥ ४ ॥

आरिसानपाहतांमुख ॥ स्वयेंसन्मुखनाविन्मुख ॥

तेवींनसोनिमुखासुख ॥ सुखचिजें ॥ ३८ ॥

आरिसानपाहतां ॥ नघडेमुखाचीसन्मुखता ॥ तरीकायविमुखता ॥ मुखाचीमुखा ॥ ५ ॥
स्वतासन्मुखनाविन्मुख ॥ तरीअभावानयेचिमुख ॥ तेवींनसोनिमुखासुख ॥ सुखमात्रजें ॥ ६ ॥
येथेंनसंताहेतूदर्पण ॥ नर्विबेआपणयाआपण ॥ तरीसुखचिनाहींजैजाण ॥ घडेलकायी ॥ ७ ॥
यासुखमात्रसंधीअसावा ॥ मगसुखत्वेआणावेंभावा ॥ नित्यानंदस्वभावा ॥ भावनानारिघे
॥ ८ ॥ आतांस्वतःसिद्धासिद्धांतकीजे ॥ मगसुखहेंरूपाआणिजे ॥ पेसेंनहींसहजें ॥ आपण
चिअसे ॥ ९ ॥

सर्वसिद्धांताचियाउजरिया ॥ सांडूनियांनिदसुरिया ॥

आपलियाहाताचोरिया ॥ आपणचिजो ॥ ३९ ॥

स्वरूपींपूर्वपक्षचिनाहीं ॥ तेथेंसिद्धांतायेईलकायी ॥ आतांसिद्धांतेंपाडिजेठारीं ॥ तेंतेंनव्हे
॥ २१० ॥ स्वरूपजेंआपुलें ॥ तेंउपपत्तीनेंसिद्धकेलें ॥ तरीउपपत्तीसीप्रकाशिलें ॥ कवणेंपाहें ॥ ११
आतांजरिउपपत्तिसिद्धकेलें ॥ तन्हींस्वरूपतंवहोयआपुलें ॥ हेंनचुकुपरीजालें ॥ निदसुरिया
पेसें ॥ १२ ॥ सिद्धअसोनिअन्यथाजाला ॥ मगआपआपणाभेटला ॥ तेव्हांविसरुनव्हेसंचला ॥
नाआठउडीनव्हे ॥ १३ ॥ निद्राजेजागृती ॥ तेनिदसुरेपेसेंह्मणती ॥ तेवींआपणासीसिद्धांती ॥
साधोनघ्यावें ॥ १४ ॥ मुळींअन्यथानाहींजाला ॥ ह्मणोनिविसरुचिसरींबुडाला ॥ मगआठउ
निमाला ॥ आठवामार्जी ॥ १५ ॥ तेथेंजोसिद्धांतकीजे ॥ तोनिदसुरापेसेंजाणिजे ॥ स्वरूप
सिद्धांताआणिजे ॥ पेसेंनहीं ॥ १६ ॥ आपल्याठारींआपण ॥ असेआपणयाचोरून ॥ आतांते
थेंकायशून्य ॥ ह्मणोयेपां ॥ १७ ॥ स्वताचिजेंकींसिद्ध ॥ तयाकायघोतीलशब्द ॥ निखळसच्चि
दानंद ॥ नसोनिअसे ॥ १८ ॥ आपलेंआपणग्रहण ॥ नकरितांअसेजैजाण ॥ ह्मणिजेहेतूविहीन ॥
चोरिलेंअसे ॥ १९ ॥ नलगतांहेतूचाहात ॥ स्वयेंचिअसेजोसिद्धांत ॥ तेचिअसतांहातेंहात ॥
चोरलेदेखा ॥ २२० ॥ तैकैसेंहेघेवोंजातां ॥ जंघसिद्धांतचिराहेरिता ॥ आणिअस्तिव्यतेसीतंवअ
न्यथा ॥ होऊंनसके ॥ २१ ॥ ह्मणोनिचोरूनचिआहे ॥ तेंयेणेंअभिप्रायें ॥ परंतुअभावासीनये ॥

नसोनिचिअसे ॥ २२ ॥ तेचिअसोनियांनसती ॥ कैसीपांअसेरीति ॥ पुढेंइयाउपपत्ति ॥ बोलि
लाअसे ॥ २३ ॥

नलवितांऊंस ॥ तोजैसेनिअसेरस ॥ तेथींचामिष्टांश ॥ तो
चिजाणे ॥ ४० ॥ कांनसज्जितांवीणा ॥ तोंनादजोआबोल
णा ॥ तथातेणेंचिजाणा ॥ होआवेंलागे ॥ ४१ ॥ नानापु
ष्पांचियाउदरा ॥ नयेतांपुष्पसारा ॥ आपणचिभवरा ॥
होआवेंपडे ॥ ४२ ॥ नानानरंधितांरससोये ॥ तेगोडीकैसी
पांआहे ॥ हेंपहाणेंतेंनोहे ॥ आणीकाजोगें ॥ ४३ ॥ तैसेसु
खपणायेवों ॥ लाजेआपुलेंसुखपावों ॥ तेंआणीकाचाखो
सुवों ॥ येईलकायी ॥ ४४ ॥

ऊंसनसतांरसुअसे ॥ तेचिगोडीउंसींप्रवेशे ॥ परीउंसाचेनिनसे ॥ रसपणरसीं ॥ २४ ॥ तो
रसपणेंवीणरसु ॥ त्याचातोचिचाखेमिष्टांशु ॥ तेवींग्राह्यग्राहकतेवीणचिद्रसु ॥ नसोनिअसे२५
किंवाअनादिजोअसेनादु ॥ जेणेंवीणाउमटेशब्दु ॥ तोजरीनव्हेविशदु ॥ श्रोत्रांसीविषय ॥ २६ ॥
तोवीणाजरीनवाजे ॥ तन्हींआपआपणासीगाजे ॥ तेथीलश्रोत्रहोइजे ॥ तथाचेंतेणें ॥ २७ ॥ आ
पआपणासीजाणु ॥ तोनादुपैविचक्षणु ॥ अभावासीहीग्रासुतु ॥ राहिलाअसे ॥ २८ ॥ परिमळु
जोपुष्पसार ॥ जोनसतांपुष्पअसार ॥ जेणेंद्योतिलेंनिपरिकर ॥ बहकेपुष्प ॥ २९ ॥ जेथेंपुष्प
आहेनाहीं ॥ हेवार्तानसेकांहीं ॥ तेथिचाभ्रमरूपाहीं ॥ तोचिहोये ॥ २३० ॥ ह्यणिजेभोग्यभोक्तां
तोचित्याचा ॥ संबंधुनसेआणीकाचा ॥ एंवत्याआमोदाचा ॥ अभावनघडे ॥ ३१ ॥ पुष्पसंबं
धीअसतां ॥ तरीपुष्पनाशेतोननाशता ॥ एंवपुष्पेंवीणआइता ॥ स्वताचिअसे ॥ ३२ ॥ तेवींचि
रसुजोअधीं ॥ जेणेंपाकासीयेस्वादसिद्धि ॥ तोतयातेंनरंधी ॥ परीस्वादींनचुके ॥ ३३ ॥ तोप
दार्थनाशेंनासता ॥ तरीदुसरेपदार्थीकोठूनअसता ॥ ह्यणूनिरूपेंवीणआयितां ॥ असतुचि
असे ॥ ३४ ॥ त्याचीतोदेतसेगोडी ॥ परीघेणेंनघेणेंदेशधडी ॥ तेवींनसोनिपरवडी ॥ सुखमा
त्रजें ॥ ३५ ॥ जेंसुखपणाअधींअसें ॥ जेणेंसुखऐसेंप्रकाशे ॥ जेथेंसुखासुखपणनसे ॥ माभोगि
जेकोणें ॥ ३६ ॥ एंवकरण्यावीण ॥ जेंएकलेंचिन्मात्रपूर्ण ॥ तेंचाखावेंध्यावेंकवणेंजाण ॥ तें
चित्तेंह्यणोनी ॥ ३७ ॥ तस्मात्तरूपारूपविहीन ॥ चिन्मात्रस्वरूपपूर्ण ॥ शब्दासीहीसारून ॥
नसोनिअसे ॥ ३८ ॥

दिहाचियादुपारीं ॥ चांदुजैसाअंबरीं ॥

तेंअसणेंचांदाचिवरी ॥ जाणावेंकीं ॥ ४५ ॥

दिवसादोंप्रहरां ॥ आकाशींचंद्रमाखरा ॥ परीदेखावानेत्रद्वारा ॥ ऐसानव्हे ॥ ३९ ॥ तेंचं
द्राचेंअस्तिक्यपण ॥ चंद्रचिअसेजाण ॥ जन्हींनदेखतीनयन ॥ जनाचेतया ॥ २४० ॥ तेवींवस्तु
वांचूनिकांहीं ॥ असणयाउरीनाहीं ॥ आतांकोणापडेठायीं ॥ असणेंतेथींचें ॥ ४१ ॥ तन्हींसुख
मात्रजेंआहे ॥ तेंतवनाहींनव्हे ॥ नघेतांचिसोये ॥ असेजेंपै ॥ ४२ ॥ स्वप्रकाशेंप्रकाशमान ॥
तेथेंअनुद्योतिलकवण ॥ विषयविषयीविहीन ॥ स्वतांचिजेंअसे ॥ ४३ ॥ तेंकैसेअसे ॥ तेंमागुंते

सांगतुसे ॥ अनुभवाचेनिपैसें ॥ जाणोनिध्यावें ॥ ४४ ॥ घेणयादेणयावीण ॥ अनुभवजेपेशी
खूण ॥ हें असो आतां निरूपण ॥ अवधारिजोजी ॥ ४५ ॥

रूपनाहीं तें लावण्य ॥ अंगनुठी तें तारुण्य ॥ क्रियानफुटे तें
पुण्य ॥ कैसें असे ॥ ४६ ॥ जैमनाचा अंकुर नुपजे ॥ तेथिलें नि
मकरध्वजें ॥ तोचि हनमाजे ॥ तरीचि घडे ॥ ४७ ॥ कांवाद्य
विशेषाची सृष्टि ॥ जैजन्मने घेदृष्टि ॥ तें नादु ऐसी गोष्टी ॥
नादाचि जोगी ॥ ४८ ॥ नानाकाष्टांचिया विटाळा ॥ वोस
रलियाही अनळा ॥ लागणें केवळा ॥ अंगासीचि ॥ ४९ ॥
दर्पणाचे नि नियमें ॥ वीणचि मुखप्रेमें ॥ आणित्ती तेचि वर्में ॥
वर्मतीयेणें ॥ ५० ॥ नपेरितां पीकजोडे ॥ तेमुडाचि आहेरो
कडें ॥ ऐसिया सोई उघडे ॥ बोलणें हें ॥ ५१ ॥ एवं विशेषसा
मान्य ॥ दोहों नातळे चैतन्य ॥ तें भोगिजे अनन्य ॥ तेणें सी
सदा ॥ ५२ ॥

रूपाअर्धी लावण्य ॥ जेणें लावण्यरूपशोभायमान ॥ तें रूपें वीण आपण ॥ आपणपें असे ॥ ४६ ॥
किवाशरीराअर्धी तारुण्य ॥ तरुणकाळीं तरुणजेणें करून ॥ जेवीं वर्षाकाळपावतां जाण ॥ मेघ
वृष्टि ॥ ४७ ॥ तेणें शरीर असतां नसतां ॥ त्याची त्यासी चतरुणता ॥ शरीरभाववृथा ॥ त्याच्या
ठायीं ॥ ४८ ॥ अथवाकेलें निधर्माचरण ॥ फळासीने तसे जें पुण्य ॥ तें धर्मोपाजित नव्हे जाण ॥
अर्धीचि असे ॥ ४९ ॥ आपें आपु पुण्यवंत ॥ याअर्थासी जें नढळत ॥ क्रियाकरणें तेथें ॥ आगमा
पायी ॥ २५० ॥ किंवा मदनजो जाण ॥ जेणें मदै उन्मत्तपण ॥ आतां मनजें विकारहीन ॥ तें ही असे
जो ॥ ५१ ॥ तो आपुले निअंगबळें ॥ मन्मथहें तं वनटळे ॥ कीजेल काय मनमेळे ॥ उन्मत्तत्यासी
॥ ५२ ॥ किंवा वाद्याचे निअभावें ॥ पाहें नादाअंगीं नादु आहे ॥ वाद्याचे नि नव्हे ॥ वाजणाजो ॥ ५३ ॥
तन्हीं वाद्याचे नि वाजणादिसे ॥ परंतु वाद्यत्वाचे नि वाजत असे ॥ आणिवद्यनसतां अभाव नसे ॥
नादपणासी त्याचे ॥ ५४ ॥ किंवा काष्ठस्पर्शजें नाहीं ॥ तें अग्निचिनसेल कायी ॥ तो आपुल्या ठायीं ॥
अग्निचि असे ॥ ५५ ॥ परी आपुले उष्णत्वं करून ॥ संतप्त नव्हे तो जाण ॥ हें चि नाहीं वांचून ॥
जैसा तैसा ॥ ५६ ॥ किंवा नशिवतां दर्पण ॥ मुखप्रेमा असे भोगें वीण ॥ भोग्यभोकृत्वविहीन ॥
मुखप्रेमा असे ॥ ५७ ॥ दर्पणाचे निमिसें ॥ तोचि प्रेमास्पष्ट होतसे ॥ तन्हीं दर्पणकारण नसे ॥ मु
खप्रेमेसी ॥ ५८ ॥ हें वर्महाताचडे ॥ तें दर्पणजालाचि कारण नघडे ॥ ऐसिये नि सुरवाडे ॥ बोलि
ला असे ॥ ५९ ॥ दर्पणव्याजें मुखजालें ॥ हें तं व अवघें येथें क्रमलें ॥ तें प्रेम असे संचलें ॥ दर्पणा
अर्धी ॥ २६० ॥ जन्हीं दर्पणमिसें जालें ॥ तन्हीं दर्पणव्याजक्रमलें ॥ जेव्हां वर्मसांपडलें ॥ संचलें प
णाचें ॥ ६१ ॥ मुखप्रेमेसी प्रसवलें ॥ कीं प्रेमेसी मुख आवडलें ॥ हें वर्मजें जाणितलें ॥ तें प्रेमेसी प्रे
मा ॥ ६२ ॥ किंवा पेरणी वीण ॥ पीकपिकलेंचि असे आपण ॥ तें जरी पाहिजे जाण ॥ तरी मुडाचि
असे ॥ ६३ ॥ जें पेरणी अर्धीचि असे ॥ पेरणी जेणें प्रकाशे ॥ पेरणी दोषें ॥ फळत्वानयेपें ॥ ६४ ॥
एवं असते पणें वीण ॥ असे चिन्मात्रैकघन ॥ येथें दृष्टांत उपलक्षण ॥ मात्रकेलें ॥ ६५ ॥ येथें दृष्टांत

हेमिस ॥ परीसंबंधेवीणचिद्रस ॥ जेणेंसकळसंबंधास ॥ द्योतिलेंअसे ॥ ६६ ॥ तेंचिलावण्या
चैलावण्य ॥ तेंचितारुण्याचेंतारुण्य ॥ पुण्याचेंपुण्य ॥ अकृत्रिम ॥ ६७ ॥ तोचिरसाचारस ॥
नार्दीनादतोचिसुरस ॥ एवंजेणेंसकळास ॥ सकळपण ॥ ६८ ॥ श्रुतिः ॥ येनवापश्यतियेन
वाशृणोति ॥ येनवागंधानाजिघ्रतियेनवाचंकरोतियेनवास्वादुविजानाति ॥ इत्यादि ॥ ॥ येन
शब्दरसंरूपगंधंजानासिराघव ॥ तमात्मानंपरंब्रह्मजानीहिपरमेश्वरं ॥ ॥ एवंसकळांचेंअधि
ष्टान ॥ जेथूनिसकळासीसकळपण ॥ परीसकळनहोनिआपण ॥ सकळींअसे ॥ ७९ ॥ जेथेंस
कळींसकळत्वनसे ॥ ऐसेंहीतेंचिअसे ॥ सकळसकळत्वेंदिसे ॥ तन्हींथेकुचिअंशु ॥ २७० ॥ ए
कांशेनस्थितोजगत् ॥ इतिभगवद्ब्रह्मचनं ॥ एवंसंबंधेवीण ॥ असेपूर्णचिद्धन ॥ विशेषआणिसामा
न्य ॥ दोहींसीअगाध ॥ ७१ ॥ तयाचाभोगुत्यासीचिअसे ॥ तेथेंधर्मधर्मित्वचिनसे ॥ परंतुस्व
खरूपीनस्पर्श ॥ विलोपुकर्धी ॥ ७२ ॥ स्वविलासैविलासमान ॥ परंतुनचुकेजेथिचेंएकपण ॥
चिद्विलासपरिपूर्ण ॥ हेलावतअसे ॥ ७३ ॥ इंद्रियद्वाराक्रियाभान ॥ वर्ततांदिसेअनान ॥ परंतु
तेंइंद्रियसंबंधेवीण ॥ चिन्मात्रैक ॥ ७४ ॥ जेणेंरसाचेंस्वादन ॥ तेणेंचिगंधाचेंग्रहण ॥ रूपातें
अवलोकितजाण ॥ एकचिकळा ॥ ७५ ॥ तेंचिशब्दातेंशब्दवित ॥ तेथेंचिस्पर्शहीउमटत ॥ एवं
विभागेनपवत ॥ विभागातें ॥ ७६ ॥ पावतांतेथिचीखूण ॥ तेंसगळेंचिविरेहेंभान ॥ तेथेंशब्दुतो
जाण ॥ किमात्मक ॥ ७७ ॥ नव्हेविषयनाविषयी ॥ शब्दुचिनसेजयेठायीं ॥ परंतुआपणयाकर्धी
ही ॥ लोपातेंनपवी ॥ ७८ ॥ येथेंसरलाशब्दुजाण ॥ तरीकांपडेलमौन ॥ वरीमौनासीहीमौन ॥
जाणपडतसेयेथ ॥ ७९ ॥ हाचिभावधरून ॥ अवधाराअग्रैमूळवचन ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ अ
नुभवैध्यावी ॥ २८० ॥

आतांयावरीजेंबोलणें ॥ तेंयेणेंचिबोलेंशहाणें ॥

जेंमौनाचेंहीनिपटणें ॥ पिऊनिगेलें ॥ ५३ ॥

स्वरूपींबोलुचिनसे ॥ तरीहाचिबोलुकेंचादिसे ॥ हेंमानेलह्मणोनिऐसें ॥ बोलिलाअसे ॥ ८१ ॥
आतांहेजेंबोलणें ॥ तेंयेणेंचिबोलेंशहाणें ॥ ह्मणोनिप्रत्ययेयाचेखूणें ॥ हरपेबोलु ॥ ८२ ॥ प्रत्य
याचेपूर्णत्वेंजाण ॥ शब्दींचिनुरेशब्दपण ॥ तेथेंमौनआणिबोलकेपण ॥ दोन्हींहीनसती ॥ ८३ ॥
शब्दासीदेखोनिमौन ॥ तरीमौनींचिउठेशब्दपण ॥ तस्मात्अनुभवाचीखूण ॥ अनारिसीअसे
॥ ८४ ॥ मौनाचेंनिपटणेंजाण ॥ ह्मणिजेसरलेंजेथेंमौन ॥ तेंसरलेहीपण ॥ प्रत्ययींनुरे ॥ ८५ ॥
आतांप्रमाणेंकाजजाणावें ॥ प्रमेयत्वकोणेंध्यावें ॥ पुढेंयाचिभावं ॥ बोलणेंअसे ॥ ८६ ॥

एवंप्रमाणेंअप्रमाण ॥ दृष्टांतींवाइलीआण ॥ प्रमेयकेलेंअप्र

माण ॥ दिसावयाची ॥ ५४ ॥ अंगाचियाअनुपपत्ति ॥ आ

दलियाउपपत्ति ॥ येथेंउठिलींपार्थी ॥ लक्षणांची ॥ ५५ ॥

उपायमागीलपाय ॥ घेऊनिजालेंवाय ॥ प्रतीतिसांडिली

सोय ॥ प्रत्ययाची ॥ ५६ ॥ येथेंनिर्धारेंसीविचारू ॥ निमो

निजालासारू ॥ स्वामीच्यासंकटींशूरू ॥ सुभट्टजैसा ॥ ५७ ॥

नानानाशुसाधूनिआपुला ॥ बोधुबोधेलाजिला ॥ नुसुधे

पणेंथोंटावला ॥ अनुभउजेथ ॥ ५८ ॥

नार्हीजेथेंज्ञानाज्ञान ॥ दड्गात्रजेंदृष्टेपण ॥ तेथेंप्रमाणकरीकोण ॥ आणिप्रमेयतेंकाई ॥ ८७ ॥
 येथेंजरीकरावेंप्रमाण ॥ तरीप्रमेयासीपडेशून्य ॥ आतांप्रमेयचिजरीपूर्ण ॥ तरीप्रमाणनुरे ॥ ८८ ॥
 स्वरूपजेणेंजाणिजे ॥ तेंजाणणेंचिस्वरूपसहजें ॥ तरीप्रमाणासीदुजें ॥ प्रमेयकैचें ॥ ८९ ॥ जरी
 प्रमेयत्वनघडे ॥ तरीप्रमाणत्वसहजेंचिबहुडे ॥ आतांस्वरूपासांगडे ॥ स्वरूपचिअसे ॥ २९० ॥
 ऐसेंप्रमेयप्रमाणातीत ॥ तेथेंदुजयाचानिःशेषनिःपात ॥ तेथेंघावादृष्टांत ॥ कोठूनिकोणा ॥ २९१ ॥
 स्वताचिजेअनुपपत्ति ॥ तेथेंकैच्याअसाव्याउपपत्ति ॥ सहजचितेंदृष्टांतीं ॥ साधणेंसरलें ॥ २९२ ॥
 उपपत्तिह्यणिजेउपचार ॥ स्वरूपीनसेनिरंतर ॥ आतांवेगळीचिथार ॥ उपचाराकैचि ॥ २९३ ॥
 एवंस्वरूपीउपपत्तिनार्ही ॥ तरीनिपजाव्याकोणेंठाई ॥ नाटिताचीपार्ही ॥ निमाल्याअसती
 ॥ २९४ ॥ केवळजेंचिन्मात्रपूर्ण ॥ तेथेंकाथिसेंपैलक्षण ॥ आणिअंगेंचिसिद्धजाण ॥ ह्यणोनिउ
 पायाहानी ॥ २९५ ॥ स्वरूपउपायाचेंआद्य ॥ स्वताचिअसेजेंसिद्ध ॥ तेंउपायासीसाध्य ॥ होईल
 कैसें ॥ २९६ ॥ त्यास्वमूळाससांडोन ॥ घेतलेंउपायीरान ॥ मगनिहाळितांनिजात्मखूण ॥ पर
 तलेउपाय ॥ २९७ ॥ नानापरतलेकायी ॥ निमोनिचिगेळेंठायीं ॥ निखळप्रत्ययोचिप्रत्ययीं ॥ पुंजा
 ळलापै ॥ २९८ ॥ आतांस्वताचिजेप्रत्ययमात्र ॥ तेथेंकेउतेंप्रतीतिचित्र ॥ दुजेनवीणस्वतंत्र ॥
 आपणचिअसे ॥ २९९ ॥ पहातांप्रत्ययाचीसोये ॥ प्रतीतिचिप्रत्ययोआहे ॥ ह्यणोनिपोटींरिघोनि
 पाये ॥ राहिलीप्रतीति ॥ ३०० ॥ येथेंविचारुअसारजाला ॥ जेंविचारणामुकला ॥ तोविचारु
 चिपरीबोला ॥ भागुनार्ही ॥ १ ॥ जेवींमहाशूरजोकोणही ॥ आपणवेंचोनिरणरंगणी ॥ आपणा
 सीसुभटत्वआणी ॥ जनांमार्जी ॥ २ ॥ स्वामीच्यामृत्युसंकटीं ॥ आपणबैसोनिमृत्युपाटीं ॥
 मगवाणिजेवोटी ॥ भलाभलाह्यणोनी ॥ ३ ॥ तेवींजेणेंविचारें ॥ अंगेंविचारुचिविरे ॥ नसोनि
 सरलीअसारे ॥ सारपणेंज्याचें ॥ ४ ॥ मुळींअसारचिनार्ही ॥ यालागींसारणेंनलगेकांहीं ॥
 ह्यणोनिविचारेवीणपार्ही ॥ विचारुसारु ॥ ५ ॥ अंगनभिरवीविचारु ॥ ह्यणोनिहाविचारुसारु ॥
 मुरडलानिर्धारु ॥ निर्धार्यैवीण ॥ ६ ॥ तेवींचिबोधुनयेबोध्यदशे ॥ थितयाबोधपणासीचिरुसे ॥
 आतांअनुभवमात्रचिअसे ॥ अनुभव्यहीन ॥ ७ ॥ ह्यणोनिअनुभवउथोंटावला ॥ अंगेंअंगींचिभ
 रला ॥ पूर्वापरतेचागेला ॥ पांगुआतां ॥ ८ ॥ स्वरूपमार्त्रीकायसांडावें ॥ मगसांडूनिकायमां
 डावें ॥ येथेंसांडणेंमांडणेंचिनव्हे ॥ येरजैसेंतैसें ॥ ९ ॥ हेचिअनुभवाचीखूण ॥ अनुभवींनुरे
 जालेपण ॥ पूर्वदशेतेंजाण ॥ देखिलेंनार्ही ॥ ३१० ॥ अपरअनुभाव्यकांहींएक ॥ तेंअनुभवचि
 आपणअनुभाविक ॥ ऐसेंतवयेथेंदेख ॥ उपजलेंनार्ही ॥ ३११ ॥ एवंजडभागातेंसांडावें ॥ अजडा
 नुभवेंअजडव्हावें ॥ हेंसांडीमांडीनसंभवे ॥ स्वरूपीइयें ॥ ३१२ ॥ येथेंजडभागसांडिजेकांहीं ॥
 तरीअजडत्वासीभेटीचिनार्ही ॥ येविषयींपुढेंपार्ही ॥ बोलिलेंअसे ॥ ३१३ ॥

भिंगाचियाचडळा ॥ पदराचापुंजवेगळा ॥ करितांजैसा
 निफळा ॥ अंगाचाहोय ॥ ५९ ॥ कांगजबजिलाउबा ॥ पांगु
 रणेंकेळीचागाभा ॥ सांडीतेव्हेळींउभा ॥ कैचाकीजे ॥ ६० ॥
 तैसेंअनुभाव्यअनुभाविक ॥ इहींदोहींअनुभूतिक ॥ तेंगेलि
 याकैचेएक ॥ एकासीचि ॥ ६१ ॥

भिंगाचेंशुद्धत्वपहावया ॥ पदरटाकिजतीकाढूनियां ॥ मगभिंगासीअसावया ॥ ठावोचि
 नार्ही ॥ १४ ॥ जंवजंवकाढावेपदर ॥ पुढेंपुढेंपदराचाचिथार ॥ मगकैचेनिरोपचार ॥ उरोभिंग

॥ १५ ॥ मगपदरएकवटकीजेती ॥ तन्हींनचुकेपदराचीआकृती ॥ भिंगाचीएकात्मस्थिती ॥ पावणेंचिराहिलें ॥ १६ ॥ अथवाकर्दळीगर्भउबेजोन ॥ सांडीसालींचेंपांघरुण ॥ तरीव्यर्थपडिलें जिणेंजाण ॥ तयाचेंचि ॥ १७ ॥ थितेंएकत्वफेडिजे ॥ सालीअसाराह्मणोनिसांडिजे ॥ तरीसा लीचेनिव्याजें ॥ गर्भचिविघडे ॥ १८ ॥ मगसालीएकवटूनी ॥ गर्भसाधावाकैसेनी ॥ नतुटेसा लीचीवाणी ॥ माघेजेंकाई ॥ १९ ॥ तैसेंस्वरूपमात्रएक ॥ तेथेंयोजूनानुभाव्यअनुभूतिक ॥ मगकेंचेंअनुभवसुख ॥ पाविजैल ॥ ३२० ॥ स्वरूपएकलेंचिन्मात्रघन ॥ तेथजरीहेंवर्तेत्रिविध पण ॥ तरीस्वरूपानुभवाचीखूण ॥ लाधलीकैसी ॥ २१ ॥ हेतिन्हींएककीजेती ॥ हेंहीनव्हेअनुभवरीति ॥ मुख्यअनुभवाचीअनुभवस्थिती ॥ वांचूनअसे ॥ २२ ॥ अनुभवीअसेअनुभव स्थिती ॥ तरीतिन्हींभागनकरितांचिहोती ॥ तेथेंअनुभवैसीअनुभूती ॥ दुर्लभहोये ॥ २३ ॥ अनुभाव्यत्वेअनुभविजे ॥ तैस्वरूपेंसीपडेदुजें ॥ जाणतजाणतनेणिजे ॥ जाणण्यातें ॥ २४ ॥ येथज्ञस्यंशुनचुकेकाहीं ॥ परंतुनेणनयापेसेंपाहीं ॥ ह्मणोनियानुभवासीनाहीं ॥ अनुभवपण ॥ २५ ॥

अनुभवहाठाववरी ॥ आपुलिचिअवसरी ॥

येथेंअक्षराचीहारी ॥ वाईलकायी ॥ ६२ ॥

ह्मणोनियानुभवअनुभवपणें ॥ आपणचिजोनटोंनेणें ॥ माअक्षरींकेवींसाधणें ॥ तयाअक्षरातें ॥ २६ ॥ स्वरूपस्थितीच्याठाई ॥ अनुभवीअनुभवलेंपेसेंनाहीं ॥ तेथेंअक्षराचींपाहीं ॥ कायि सीमातु ॥ २७ ॥ ह्मणजेसत्यानंदज्ञान ॥ तेथेंशब्दासीठायींचेंचिशून्य ॥ अनुभवीनाहींअनुभवपण ॥ तेथहाकेंचा ॥ २८ ॥ ज्याक्षरणेंचितंननाहीं ॥ माअक्षरींरचैलकाई ॥ ह्मणोनिये ठायीं ॥ नसरेशब्दु ॥ २९ ॥ जेथेंपरेचाउगउनाहीं ॥ तेथेंवैखरीवदेलकाई ॥ ह्मणोनियेविषयीं ॥ पुढेंहीबोले ॥ ३३० ॥

कापरेसीपडेमिठी ॥ तेथेंनादसळुनुठी ॥

मावावरीजैलहोठी ॥ हेंकेंआहे ॥ ६३ ॥

पराजेथउगउनेघे ॥ ह्मणजेजाणणेंजाणिवेनरिघे ॥ मगनादुहीकोणेंवागे ॥ ध्वनीतेंधरी ॥ ३१ ॥ जेथेंध्वनिनाहींउगवला ॥ तेथेंवचनाचामागुमोडला ॥ अंगेंआइतासाधला ॥ असेजोअर्थु ॥ ३२ ॥ घृतमंथनींप्रवर्तला ॥ तोमथुलाचिव्यर्थपडला ॥ तेवींस्वतःसिद्धस्वरूपबोला ॥ नव्हेचिमागु ॥ ३३ ॥ स्वतःसिद्धासाधन ॥ उपजलेंनाहींजाण ॥ ह्मणोनियेबोलिकेपण ॥ उपेगानयेचि ॥ ३४ ॥

चेइलियाहीपाठीं ॥ चेवणयाचागोठी ॥ किंधालाबैसेपाठीं ॥

रंधनाच्या ॥ ६४ ॥ उदैजलियादिवसपती ॥ तेकींदिवेसेजे

येती ॥ वांचूनिपिकल्यासेतीं ॥ सुजतातीनांगरकाई ॥ ६५ ॥

जागतयाजागवण ॥ व्यर्थजैसीपडलीजाण ॥ किंवाधालेंयावरीरंधन ॥ तैहीव्यर्थ ॥ ३५ ॥ किंवासूर्योदयींदीपकेजैसे ॥ उजियेडुहोयनातमनासे ॥ शब्दासीजालेंतैसें ॥ स्वरूपींइयें ॥ ३६ ॥ किंवापिकल्याक्षेत्रींनांगर ॥ तोजैसाव्यर्थोपचार ॥ तेवींस्वरूपसाधनींअसार ॥ शब्दजाला ॥ ३७ ॥ सिद्धचिस्वरूपस्थिती ॥ येथेंनाथिलीप्रपंचनिवृत्ति ॥ मानूनिसिद्धचिसाधनींसाधनवृत्ति ॥ आणूनियां ॥ ३८ ॥ बद्धमोक्षसाचकेलें ॥ पूर्वापरतेसीघोतिलें ॥ मगहेंजन्हींनिवारिलें ॥ निवृत्तिनपवें ॥ ३९ ॥ जेवींशुद्धासीलेपुकलिपजे ॥ मगशोधलेंपेसेंमानिजे ॥ तेथेंशोधकेंपणमिरविजे ॥

व्यर्थजालें ॥ ३४० ॥ मोतीफोडूनिसांधादिघला ॥ तोआयासुचिव्यर्थगेला ॥ तेवींपूर्वपक्षेसा
धिला ॥ सिद्धांतव्यर्थ ॥ ४१ ॥ स्वरूपासीलाऊनिसाधन ॥ कीजेभोजनिरूपण ॥ शब्देंशब्दखं
डण ॥ केलेंजन्हीं ॥ ४२ ॥ तरीशब्दाचीप्रवृत्ति ॥ येथेंकेलियाहीनव्हेंनिवृत्ती ॥ याभावाअंत
र्वती ॥ बंधमोक्ष ॥ ४३ ॥ एवंबंधमोक्षस्फुरती ॥ तंववरीशब्दप्रवृत्ति ॥ येन्हवींनिखळसंविती ॥
नव्हेंशब्दविषय ॥ ४४ ॥ एवंशब्दाचेंकाजनाहीं ॥ हेचिपाडावयाठायीं ॥ पुढेंयेचिप्रवाहीं ॥
बोलतुअसे ॥ ४५ ॥

ह्यणोनिबंधमोक्षाचेंव्याज ॥ नाहींनिमालेंकाज ॥

आतांनिरूपणभोज ॥ वोळगेजन्हीं ॥ ६६ ॥

नजोडतांअनुभववृण ॥ शब्दींभोजनिरूपण ॥ ह्यणिजेनिःशेषप्रपंचनिरसून ॥ प्रतिपादिजे
वस्तु ॥ ४६ ॥ वाङ्मनसावधकरून ॥ प्रतिपादिजेअतिनिर्वाण ॥ अतिप्रत्ययाचेंजालेपण ॥ अं
गासीआलें ॥ ४७ ॥ तेणेंप्रत्ययेमोक्षजाला ॥ बंधुहोतातोसारिला ॥ हाभावअसेभरला ॥ निरू
पणींतिथे ॥ ४८ ॥ एवजंववरीबंधमोक्षव्याज ॥ तंववरीशब्दाचेंकाज ॥ येन्हवींस्वरूपींसहज ॥
शब्दुचिनसे ॥ ४९ ॥ एववेद्यवेदकपण ॥ हेंचिशब्दाचेंरूपजाण ॥ जन्हींभोजनिरूपण ॥ कीजत
असे ॥ ३५० ॥ यालागींबंधआणिमोक्षता ॥ पूर्वआणिअपरता ॥ आठवतांकाविसरतां ॥ सा
र्थक्यशब्दु ॥ ५१ ॥ यथावांचूनिकांहीं ॥ शब्दाचियेप्रवाहीं ॥ आणीककाजनाहीं ॥ जाणा
वेंकीं ॥ ५२ ॥

आणिपुढीलाकाआपणापें ॥ वस्तुविसराचेनिहातेंहरपे ॥

मगशब्देंचिघेपें ॥ आठऊनियां ॥ ६७ ॥ येतुलीयाहीपरौतें ॥

चांगावेंनाहींशब्दातें ॥ जन्हींस्मारकेपणेंकीर्तितें ॥ मिर

वीहाजगीं ॥ ६८ ॥

आपआपणियाविसरिजे ॥ तेंपुढिलाहीअर्थुनसुजें ॥ मगआठवेघेइजे ॥ साधूनियां ॥ ५३ ॥
आपणआपल्याचुकिजे ॥ मगइतस्तथाविजे ॥ तेंपुढीलयागतनेणिजे ॥ स्वस्थतेचि ॥ ५४ ॥
आपआपणाजाणावें ॥ हेंविसरेनेलेंअघवें ॥ धर्मांतराचेहावें ॥ भरलाअसे ॥ ५५ ॥ मगस्मरणें
होयेसिद्धि ॥ तेथेंशब्दाचीप्रसिद्धी ॥ आतांस्वरूपेतंवविसरुकर्धी ॥ देखिलाचिनाहीं ॥ ५६ ॥
॥ श्रुतिः ॥ नहिद्रष्टुंदिष्टेर्विपरिलोपोविद्यतेअविनाशित्वात् ॥ स्मृतिरपि ॥ अजोनित्यःशाश्वतो
यंपुराणो ॥ ॥ एवदेशकालाद्यर्भवच्छिन्न ॥ आत्मानित्यज्ञानघन ॥ तेथेंविसराचीखूण ॥ कैसीअ
सेल ॥ ५७ ॥ आतांयेथेंविसरुनाहीं ॥ तरीआठवावेंतेकायी ॥ एवस्वरूपाच्याठायीं ॥ शब्दुन
सरे ॥ ५८ ॥ एवआठवानामशब्दु ॥ विसराचाहीयेथेंचिसंबंधु ॥ ह्यणोनिआठवींविसरेंप्रसिद्धु ॥
जालासेबोलु ॥ ५९ ॥ ययापरौतेंकांहीं ॥ शब्दाचेंकाजनाहीं ॥ जन्हींस्मारकत्वेपाहीं ॥ कीर्तिमं
तुशब्दु ॥ ३६० ॥ आतांआठवाविसरापरौतें ॥ नित्यचिन्मात्रआइतें ॥ येथेंयाशब्दातें ॥ उगड
चिनाहीं ॥ ६१ ॥ एवयेथेंप्रकर्णार्थु ॥ सिद्धसच्चिदानंदसततु ॥ तेथेंजोत्रिधाहेतु ॥ शब्देंकेला
॥ ६२ ॥ असताचाउगडनाहीं ॥ ह्यणोनि सतासीसतत्त्वनसेपाहीं ॥ आतांजेंसतत्त्वकांहीं ॥ तेसं
बंधेंवीण ॥ ६३ ॥ आतांजेंसंबंधेंवीण ॥ तेप्रकाशरूपचिजाण ॥ प्रकाशह्यणालकोण ॥ तरीआनं
दरूप ॥ ६४ ॥ एवसच्चिदानंदाहानीनाहीं ॥ परीस्वरूपमात्रचिपाहीं ॥ येथेंत्रिपदत्वाचातच

कांहीं ॥ भावचिनसे ॥ ६५ ॥ येथभागतेशब्दकेले ॥ तरीशब्दत्वचियेथेंनाथिलें ॥ चिन्मात्रसं
चलें ॥ जैसेंतेसैं ॥ ६६ ॥ ऐसेनिप्रत्ययेवीण ॥ शब्दीघडलेंशब्दपण ॥ तेणेंशब्देंजेकीतिजाण ॥ ते
अप्रयोजक ॥ ६७ ॥ हेअनुभवामृतींचीखूण ॥ तेअनुभवामृतींलाधेजाण ॥ पूर्णासीचिपूर्ण ॥
प्राप्तहोये ॥ ६८ ॥ श्रुतिः ॥ ब्रह्मैवसन्नब्रह्माप्नोति ॥ ब्रह्मविदाप्नोतिपरं इति ॥ एवंब्रह्मरूपेअनुभवा
मृतीं ॥ ब्रह्मासीब्रह्मप्राप्ति ॥ ऐसेंनहेसमाप्ति ॥ पावलेंप्रकरण ॥ ६९ ॥ परंतुआरंभुनायेथही ॥
तेथेंसमाप्तितेकाई ॥ ह्यणोनिसंपवितांही ॥ नसंपेचि ॥ ७० ॥ ह्यणोनिप्रांतेंवीणप्रांतुजाला ॥
प्रसंगेंअवरुकेला ॥ तोनाहींदेखिला ॥ अनुभवेंयेणें ॥ ७१ ॥ जेवींघृतींकणिकासंधी ॥ तोघृ
तासीनकरीअवधी ॥ तेवींप्रकार्णिहाचिन्मयाब्धि ॥ अवसाननपवे ॥ ७२ ॥ पुंजाळलेंज्ञानींज्ञान ॥
तेंचिज्ञानेश्वरपेसीखूण ॥ तद्रूपहाचिजाण ॥ अनुभवामृत ॥ ७३ ॥ ययाअमृतींजोस्वाद ॥ तो
चिस्वयंनित्यानंद ॥ जेणेंहाविशद ॥ विवरिलाप्रसंगु ॥ ७४ ॥ विवरतांनयेविवरणपंथा ॥ सि
द्धार्थनव्हेचिअन्यथा ॥ ह्यणोनिकल्याणचिआतां ॥ शिवरूपसदा ॥ ७५ ॥ आतांयेथूनिप्रसंगआ
णीक ॥ शब्दासीकरूनिरूपक ॥ रूपकरूनिरर्थक ॥ दाविजैल ॥ ७६ ॥ तेनित्यानंदकृपाजीव
न ॥ कीजैलग्रंथार्थविवरण ॥ जेथेंनित्यानंदआपण ॥ अतुडेनिका ॥ ७७ ॥ असोआतांबहुकथा ॥
नित्यानंदचरणींमाथा ॥ ठेऊनिपुढेंपाहातां ॥ देखिजैलजे ॥ ७८ ॥ तेंनित्यानंदेंकरून ॥ कीजैल
कांहींविवरण ॥ दीजेश्रोताअवधान ॥ कृपादृष्टि ॥ ७९ ॥ तुमचाकृपाकीरणीं ॥ उतुफुलैलहृदयन
लिनी ॥ आमोदाचीधणी ॥ सद्भावभ्रमरा ॥ ३८० ॥ इतिश्रीअनुभवामृतविवरणेसच्चिदानंदनि
रूपणंनामपंचमप्रकरणंसमाप्तं ॥

प्रकरण षष्ठ.

ॐपरमात्मनेनमः ॥ जयजयजीप्रबोधतरणी ॥ सिवतलियांतुमचाकिरणीं ॥ दिवसुआणि
रजनी ॥ दोन्हींहीगेलीं ॥ १ ॥ हृत्पद्मिणीपरागप्रसवली ॥ उकलतांसंकोचतांविसरली ॥ अनु
भवचआमोददिवाळी ॥ सद्भावभ्रमरांतें ॥ २ ॥ काळहोवायाचामासला ॥ अवघामोडूनिगेला ॥
ब्रह्मांडाहीपैलाडिला ॥ प्रकाशिलेंतुवां ॥ ३ ॥ निद्राआणिजागेपण ॥ हेंअसोंचिविसरलींजाण ॥
प्रकाश्यप्रकाशतागिळोन ॥ सुदिनुचिकेला ॥ ४ ॥ महातेजपुंजाळलें ॥ शीताउष्णातेंग्रासिलें ॥
ऐसेंकांहींपाहिलें ॥ जेथेंअस्तुचिनाहीं ॥ ५ ॥ अथवाउदयाचीहीखूण ॥ तेहीगेलीहरपोन ॥
ऐसेंतवकृपासुदीन ॥ लाधलेंनिजाले ॥ ६ ॥ प्रभूतुज्ञेंनित्यानंदनाम ॥ हेंअनामाचेंधाम ॥ पातलें
निसुवर्म ॥ उदयोजाला ॥ ७ ॥ तेंउदयतेजपुंजाळलें ॥ तेणेंचिमीमाज्ञेंतमपुसलें ॥ तेजत्वतेजही
गेलें ॥ तुजमाजीदेवा ॥ ८ ॥ एवंमीतूंणवेगळें ॥ प्रगटलेंजेंतेजागळें ॥ तथात्वत्तेजेंधवळिलें ॥
तेजोमयासी ॥ ९ ॥ तथाश्रीगुरुप्रभाकरा ॥ पूर्णआनंदसागरा ॥ तुझीहेलावाहेअवधारा ॥ विन
वणीमाझी ॥ १० ॥ तुझीयाअनुभवाचीखूण ॥ तेंहेंअनुभवामृतपूर्ण ॥ तुवांचिनिगदिलेंजाण ॥
ज्ञानेश्वररूपें ॥ ११ ॥ तेंमाझ्याहृदयींविसावलें ॥ विसावोनिउद्गारलें ॥ उद्गारोनिलागलें ॥
तुझीयेसोई ॥ १२ ॥ तेंहीतुजमाजींसांठवलें ॥ तेथूनिप्रत्ययमेधेंपोसिलें ॥ विवरणरूपेंवर्षलें ॥
माझीयाकृपा ॥ १३ ॥ तेंनावेकसुरसकरावें ॥ जैसेंप्राप्तजनींस्वीकारावें ॥ आरोचकहीफेडावें ॥
अनुतापियांचें ॥ १४ ॥ असोइतरांचीकासयाकथा ॥ प्रस्तुतमाझियाफावेवाकपंथा ॥ ऐसीकी
जेजीआतां ॥ करुणाकांहीं ॥ १५ ॥ मजविनवावयाचीयोग्यता ॥ जन्हींनाहींजीताता ॥ तन्हीं
मियाबाळकेंआतां ॥ कवणावोळगावें ॥ १६ ॥ तूंबापुआणिआमुचीमाये ॥ निपटूननेणेंआनु

ठाये ॥ यालागींसलगीकरूंलाहें ॥ योग्यतेवीण ॥ १७ ॥ असोआतांहेबहुकथा ॥ मियांतुझिया
 पाईमाथा ॥ ठेवणेंयाहूनिआतां ॥ आनुनेणें ॥ १८ ॥ यामाझियाबोबड्याबोला ॥ श्रीनित्या
 नंदतोषला ॥ संतोषोनिराहिला ॥ हृदयवोवरां ॥ १९ ॥ तेथेंवाइलीम्यांसुमनोमाळा ॥ तेणें
 प्रभूमाझाउचिताआला ॥ महाप्रसादलाधला ॥ तोदावीनसज्जनां ॥ २० ॥ ह्यणोनिसज्जनांच्या
 चरणीं ॥ माथाठेऊनिविनवणी ॥ जीअवधानाचीधणी ॥ घावीमज ॥ २१ ॥ तुमचेंजेंअवधान
 जीवन ॥ तेणेंमाझावाग्दीपुदीप्यमान ॥ ह्यणोनिसाष्टांगींलोटांगण ॥ अवधानार्थ ॥ २२ ॥ यापरी
 सज्जनींदयाकेली ॥ अवधानवृष्टिमोकलिली ॥ तेमाझियावाक्पंथाआली ॥ विवरणसरिता
 ॥ २३ ॥ जेवींहिमालईप्रकटदेखिलें ॥ परीविष्णुपादोदकचिहेंपहिलें ॥ पूर्वापरतेवीणआलें ॥
 जर्गीतेंचि ॥ २४ ॥ तेवींमाझ्यावाक्पंथींहेदेखिलें ॥ परीनित्यानंदींचिहेंसंचलें ॥ पूर्वापरतेवीण
 आलें ॥ संतसन्निधाना ॥ २५ ॥ यालागींआपुलेचिह्यणोनि ॥ संतस्वीकारितीप्रियकरूनि ॥
 येथेंमाझीविनवणी ॥ मुरडोनिठेली ॥ २६ ॥ आतांअनुभवामृतींचीखूण ॥ लाधलाशिवक
 ल्याण ॥ नित्यानंदआपण ॥ वाखाणीतुसे ॥ २७ ॥ मागिलेप्रसंगेंकरून ॥ केलेंसच्चिदानंदक
 थन ॥ आत्माशब्दातीतपूर्ण ॥ त्रिपदारहित ॥ २८ ॥ सत्चित्तानंदभेदे ॥ रूपींनाहींततत्पदे ॥
 भेदतोशब्दसंबंधें ॥ पेसेंकेलें ॥ २९ ॥ शब्दींदिसतीजडाजडभाग ॥ स्वरूपींतोनाहींलाग ॥
 एकलीअव्यंग ॥ चिन्मात्रवस्तु ॥ ३० ॥ येथसत्ताआणिप्रकाशता ॥ तेवींचिदुःखाहीवार्ता ॥
 नाहींह्यणोनिस्वभावता ॥ सच्चिदानंद ॥ ३१ ॥ हेहीवेदींचीखूण ॥ असदादिकेंनसतीनिपटून ॥
 यालागींस्वभावस्फुरण ॥ वेदवाणी ॥ ३२ ॥ वेदनमात्रवेदु ॥ आत्मासच्चिदानंद ॥ येथेंशब्दीं
 देखिलाभेदु ॥ तोचिनघडे ॥ ३३ ॥ स्वरूपींस्वरूपहेंस्फुरण ॥ हाचिशब्दाचाठाबुजाण ॥ येथें
 वेद्यवेदकपण ॥ नावेकजालें ॥ ३४ ॥ येथेंदेखिलाविक्षेप ॥ हेंचिआठवाविसराचेंस्वरूप ॥
 शब्दाचेंहीरूप ॥ येथेंचिजाणा ॥ ३५ ॥ तस्मात्विक्षेपाच्याठाई ॥ शब्दाचीअसेनवाई ॥ ह्यणिजे
 स्वरूपानुभवनाहीं ॥ तैसार्थक्यशब्दु ॥ ३६ ॥ आतांशब्दप्रसक्तपण ॥ करूनिकीजेखंडण ॥
 जेश्रीज्ञानेश्वरोदितखूण ॥ अनुभवामृती ॥ ३७ ॥ तेणेंप्रसंगेंकरून ॥ अविद्येचेंखंडण ॥ आत्मा
 संबधहीन ॥ निरोपिजेल ॥ ३८ ॥ प्रस्तुतशब्दाचाउपयोग ॥ सांगतुसेउक्तिअव्यंग ॥ तेंअवधा
 रावेंसुभग ॥ श्रोतेजनींहो ॥ ३९ ॥

बापुउपेगीवस्तुशब्दु ॥ जियाधरासधरनादु ॥

अमूर्ताचाविशदु ॥ आरिसानव्हे ॥ १ ॥

नादुअसेनिर्विवादु ॥ मगशब्देंकीजेसविवादु ॥ मगश्रवणासीविशदु ॥ विषयेहोयें ॥ ४० ॥
 जैशब्दुहेतुनाहीं ॥ तैनादुकैचाकाई ॥ तोजन्हींआपुल्याठाई ॥ नादव्हेअसे ॥ ४१ ॥ येशब्दभूमि
 केवरी ॥ नादुनादत्वातेंधरी ॥ मगतेणेंनादेंवैखरी ॥ वांजटहोये ॥ ४२ ॥ एवंशब्ददर्पणपाहातां ॥
 ह्यणिजेस्वरूपेंस्वरूपहेतुधरितां ॥ अमूर्तचिमूर्तपंथा ॥ येवोनिठाके ॥ ४३ ॥ अव्यक्तजालेंव्यक्त
 मंत ॥ हाशब्दींचाचिसिद्धांत ॥ वांचूनिअव्यक्तव्यक्तअतीत ॥ स्वरूपमात्रअसे ॥ ४४ ॥ एवंश
 ब्ददर्पणपाहातां ॥ आत्माअमूर्तचिहोत्साता ॥ नाथिलीमूर्तता ॥ देखोंलागे ॥ ४५ ॥ ह्यणोनिअ
 मूर्तीमूर्तपण ॥ येथशब्दचिहोयकारण ॥ पुढेंआणीकवचन ॥ इयेचिविषई ॥ ४६ ॥

पाहातेंआरिसांपाहें ॥ येथेंकांहींचिनवलनव्हे ॥

परीदर्पणेंयेणेंहोये ॥ नपाहातेंपाहातें ॥ २ ॥

इतरेंजेंदपणें ॥ तेंपेपाहातेनिकरावेंअवलोकन ॥ परीयेणेंशब्ददर्पणेंजाण ॥ नपाहातेंचिपाहातें ॥ ४७ ॥ दृश्यद्रष्टृत्वेवीण ॥ आत्मादृष्टात्रद्रष्टाजाण ॥ एवंदृश्यनसतांजाण ॥ नपाहाणाचिपाहाणा ॥ ४८ ॥ ह्यणोनिपेसाहीनपाहाणा ॥ तोशब्ददर्पणेंकीजेपहाणा ॥ पाहातांचिजाणा ॥ दृश्यद्रष्टृत्वेउठे ॥ ४९ ॥ दृश्येवीणदेखणाआहे ॥ त्याचेंदृश्यतोचिहोये ॥ मगआपणासीपाहे ॥ देखतेपणें ॥ ५० ॥ एवंद्रष्टृत्वींदृश्यमान ॥ तेंशब्दमात्रजाण ॥ अन्यथाकेंचेंदृश्यपण ॥ दृश्यासीअसे ॥ ५१ ॥ मुळींचीस्वसंवेद्यखूण ॥ दृश्यद्रष्टाहीआपण ॥ येथजोभेदुजाण ॥ तोशब्दबडिवार ५२ याचिविषयींसविस्तर ॥ पुढेंहीशब्दबडिवार ॥ बोलतसेचतुर ॥ सिद्धशिरोमणी ॥ ५३ ॥

**वडीलाअव्यक्ताचियावंशा ॥ उद्योतकारूसूर्यजैसा ॥
येणेंएकेगुणेंआकाशा ॥ अंबरत्व ॥ ३ ॥**

मायेच्यावंशायेऊनी ॥ मायासत्यत्वेह्यणोनी ॥ नाथिलीचिजनी ॥ रूढीकेली ॥ ५४ ॥ आणि आकाशजेंनिरावेव ॥ तेंशब्दमात्रेंचिसावेव ॥ अन्यथागगनाठाव ॥ कैचाहोता ॥ ५५ ॥ माया हेंजाणोंजावें ॥ तरीमायाचिनसेस्वभावे ॥ आतांवाउणेंचिमिरवावें ॥ हेशब्ददावी ॥ ५६ ॥ तैसीचिआकाशाचीवर्णव्यक्ति ॥ हेशब्दाचीचवदंती ॥ आकाशासीदाविती ॥ शब्दखूण ॥ ५७ ॥ येन्हींशब्दप्रवृत्तीवीण ॥ पुसेआकाशाचीखूण ॥ तेवींचिन्मायेचेंहीजाण ॥ शब्दचिरूप ॥ ५८ ॥ आकाशाचाशब्दगुण ॥ परीशब्दुचित्याचीखूण ॥ अन्यथात्यावीण ॥ आकाशतेंकिमात्मका ॥ ५९ ॥

**आपणतंवरूप ॥ परीफळदेजगद्रूप ॥
शब्दमवीतेंअमूप ॥ कोणआहे ॥ ४ ॥**

मुळींशब्दासीपाहातां ॥ शब्दपणेंचिहोयवृथा ॥ आणिनसतांठायींभावितां ॥ दाखवीजगद्रूप ॥ ६० ॥ शब्दाचाजरीअभाव ॥ तरीजगहेंकासयानांव ॥ आणिवास्तव्येंपाहातांवाव ॥ आपणचिअसे ॥ ६१ ॥ शब्दासीजेंशब्दपण ॥ तेंअर्थाचेनिघडतसेजाण ॥ तोअर्थुचिपरिपूर्ण ॥ कोंदलाअसे ॥ ६२ ॥ तियेवस्तूच्याठायीं ॥ शब्दासीठाउचिनाहीं ॥ ह्यणोनिखपुष्पपार्हीं ॥ बोलिलेंअसे ॥ ६३ ॥ तियेवस्तुप्रत्ययेवीण ॥ शब्दींठसावलेंशब्दपण ॥ मगशब्देंचिजाण ॥ प्रसवलीसृष्टि ॥ ६४ ॥ सूर्यरश्मीच्याठायींजाण ॥ जरीजालेंअसेजळमान ॥ तरीकळोळींसाचपण ॥ सहजचिअसे ॥ ६५ ॥ तेवींशुद्धवस्तूच्याठायीं ॥ शब्दासीठाउनाही ॥ आतांभाविलाचिपार्हीं ॥ तरीशब्दसृष्टिसत्य ॥ ६६ ॥ एवंशब्दाचीसृष्टि ॥ वांचूनिनाहींआनगोठी ॥ मृत्तिकेत्येवसत्यमितिश्रुति ॥ हेठीकेलीअसे ॥ ६७ ॥ ॥ स्मृतिः ॥ अतःसर्वेविकाराश्चवाचाकेवलमास्तिकाः ॥ इतिसूतसंहितायां ॥ एवंजगहेंपूर्ण ॥ शब्दुचिजालाअसेआपण ॥ तोतात्पर्यार्थुजाण ॥ ओवीचाइये ॥ ६८ ॥ ह्यणोनिजेंजेंनाहीं ॥ तेंशब्देंचिपडेठायीं ॥ अमूपहीजेंकांहीं ॥ तेंशब्दुचिमवीं ॥ ६९ ॥ चिद्विलासअपरिमित ॥ तोशब्देंचियेणेंमविजेत ॥ असंकेंतीसंकेत ॥ शब्देंकेला ॥ ७० ॥ अमूपींअसेअमूपपण ॥ तरीशब्देंकेलेंप्रमाण ॥ अमूपहेंचिजाण ॥ कायप्रमाणनव्हे ॥ ७१ ॥ ह्यणोनिअमूपजन्हींजालें ॥ तन्हींशब्देंयेणेंमविलें ॥ निराकारींहीआणिलें ॥ आकारत्व ॥ ७२ ॥ शब्दींशब्दत्वरहे ॥ तरीनिराकारींचिआकारआहे ॥ वांचूनिआकाराचीसोये ॥ वेगळीकेंची ॥ ७३ ॥

**विधिनिषेधाचियावाटा ॥ दाविताहाचिदिवटा ॥
बंधमोक्षकळिकाटा ॥ शिष्टुहाचि ॥ ५ ॥**

विधिविधित्वेनदिसे ॥ निषेधासहीरूपनसे ॥ हेनसतैचिठार्यीवैसे ॥ शब्दाचेनि ॥ ७४ ॥
एकाचाजोविधि ॥ तोदुसऱ्यासीपडेनिषेधीं ॥ एवंविधिवर्तेनिषेधीं ॥ निषेधविधीं ॥ ७५ ॥ एकु
चिजोविधि ॥ हाकाळविशेषअवधीं ॥ एवंविधितोनव्हेविधि ॥ निषेधुहीनिषेधुनव्हे ॥ ७६ ॥
करितांतैलाभ्यंगस्नान ॥ संन्यासियासीनिषेधुजाण ॥ तेचिनरकचतुर्दशींदूषण ॥ नव्हेतांहोये
॥ ७७ ॥ किंवाअजामांसभक्षण ॥ तेणेंब्राह्मणातत्काळपतन ॥ तैचिसेव्यजालेंजाण ॥ यागप्र
संगीं ॥ ७८ ॥ तस्मात्स्वरूपैजेंजैनाहीं ॥ तैशब्दुचिपाडीयाठार्यीं ॥ ह्यणोनिशब्दसमर्थपाहीं ॥
विधिनिसेधाध्यक्ष ॥ ७९ ॥ वचनैचिहोयेप्रवृत्ति ॥ वचनमुळेंचिनिवृत्ति ॥ शिष्टांचीहीउक्ति ॥
ऐसीचिअसे ॥ ८० ॥ जियाधर्मीनाहींवचन ॥ तोधर्मुचिमानीलकवण ॥ एवंशब्दुचिप्रकाशी
जाण ॥ विधिनिसेधासी ॥ ८१ ॥ आतांबंधआणिमोक्ष ॥ हाजेवींविरुद्धपक्ष ॥ तेथेंशिष्टुएक
दक्ष ॥ शब्दमात्रचि ॥ ८२ ॥ बंधींमोक्षविरोधी ॥ मोक्षायाबंधस्पर्धी ॥ परीशब्देंयेणेंसंधी ॥
उभयांसीकेला ॥ ८३ ॥ बंधआणिमोक्ष ॥ शब्देंकेलेप्रत्यक्ष ॥ परीउभयांचापक्ष ॥ एकुचिअसे
॥ ८४ ॥ स्वरूपदोहीअतीत ॥ तेथमोक्षासीशब्दुउठवित ॥ त्यामोक्षामार्जीहोत ॥ बंधासीठावो
॥ ८५ ॥ ह्यणोनिकेचिउल्लेखेंपाहाहो ॥ केलाशब्देंउभयांसीठावो ॥ येन्हवींशब्देंवीणवावो ॥
तेदोन्ही ॥ ८६ ॥ शब्देंमोक्षसाधिला ॥ तोबंधनेनाहींसांडिला ॥ एवंपकेशब्दींजडला ॥ उभय
पक्ष ॥ ८७ ॥ मोक्षासीबंधकारण ॥ अन्यथामोक्षीकैचेंमोक्षपण ॥ ह्यणोनिविरुद्धाचाशिष्टुजाण ॥
शब्दुचिएकु ॥ ८८ ॥ अथवाबंधमोक्षातीत ॥ आत्माजोसतत ॥ तेथेंउठविलेंकल्पित ॥ विरोधी
उभय ॥ ८९ ॥ ययांच्याभांडणीं ॥ शब्देंकेलीबुझावणी ॥ दोघांसीहीदोन्हीं ॥ स्थानेनेमिर्लीं ॥ ९० ॥
ज्ञानींआणिअज्ञानीं ॥ दोघांसीनेमिर्लींदोन्हीं ॥ वस्तुतातंवकडसणी ॥ दोहींचिमिथ्या ॥ ९१ ॥
येथेंज्ञानीमोक्षासीमिरवी ॥ अज्ञानाबंधकत्वचिदावी ॥ सेखींउभयतांपदवी ॥ एकिजालीं ॥ ९२ ॥

हाअविद्येचाअंगींपडे ॥ तैनाथिलेंऐसेंरूढे ॥

नल्हायजेतीनकवडे ॥ साचवस्तु ॥ ६ ॥

स्वरूपींअविद्यानघडे ॥ तेअविद्याशब्देंघडे ॥ मगनाथिलेंचिरूढे ॥ अविद्याजनित ॥ ९३ ॥
अविद्यासदसद्रिलक्षण ॥ अनास्तिक्यत्वइचेंलक्षण ॥ तेसत्यत्वाआणिलीजाण ॥ शब्देंयेणें ॥ ९४ ॥
मगनाथिलेंजर्गीजगपण ॥ मानूनिअविद्याकेलीकारण ॥ वस्तूचेंसाचारज्ञान ॥ तरीअवघाचि
मिथ्या ॥ ९५ ॥ नलाहेतिनकवडेह्यणिजेऐसे ॥ जयासीवस्तुद्रष्टयाकोणहीचनपुसे ॥ तेसत्यत्वं
रूढविलेंऐसें ॥ शब्देंयेणें ॥ ९६ ॥

शुद्धशिवाच्याशारीरीं ॥ कुमारुचिहाजीउभरी ॥

जेवींअंगेंपंचाक्षरी ॥ तेवींचिबोलु ॥ ७ ॥

शिवाचेंहेंचिशुद्धपण ॥ जैशिवेंअसिजेशिवपणेंवीण ॥ तेथआरोपोनिजीवत्वपण ॥ भोगवी
शिवांशिवत्व ॥ ९७ ॥ जीउशिवाचाकुमरू ॥ परीशिवपणासीजालाआधारू ॥ जीवेवांचूनि
निर्धारू ॥ शिवाचानघडे ॥ ९८ ॥ ह्यणोनिजीउशिवाच्याअंगीं ॥ भरूनिशिवत्वभोगी ॥ हेवस्तु
तानघडेपरीजर्गीं ॥ शब्दप्रवृत्ति ॥ ९९ ॥ जीवाचेंशिवकारण ॥ तोजीउहोऊनिशिवाचेंजीवन ॥
शिवासीशिवपण ॥ मिरवळेंजर्गीं ॥ १०० ॥ हेतुरूपजोशब्दु ॥ तोसिद्धासीसाधूनिबाधु ॥ मग
सिद्धांतबोधु ॥ प्रसवौलाये ॥ १ ॥ जेवींअंगेंपंचाक्षरी ॥ भूतांचेंआवाहनकरी ॥ मगमंत्राचिये

कुसरी ॥ निवारीहीत्यातें ॥ २ ॥ तेवींचिहाशब्दु ॥ शुद्धिजीवाचासंबंधु ॥ करूनियांकरीबाधु ॥
आपणचित्याचा ॥ ३ ॥ शिवासीशिवपणनाहींघेणें ॥ परीचतुरेंशब्देंयेणें ॥ जीवपणाचेनिगुणें ॥
भोगविलेंशिवत्व ॥ ४ ॥ एवंशब्दावेगळेंकाहीं ॥ शुद्धाशुद्धनाहीं ॥ पुढेंहीनवाई ॥ अवधारा
याची ॥ ५ ॥

जीउदेहेबांधला ॥ तोबोलेंएकेंसुटला ॥

आत्माबोलेंभेटला ॥ आपणयां ॥ ८ ॥

जेंशुद्धचैतन्य ॥ तेंजीवभावायेऊन ॥ होऊनिपरिच्छिन्न ॥ देहींवाटे ॥ ६ ॥ हेंशब्दाचेंचिकरणें ॥
वांचूनिनैद्यभोगिजेचैतन्यें ॥ तरीचैतन्यत्वकोणें ॥ दिधलेंयासी ॥ ७ ॥ जरीचैतन्यासीचैतन्य
पण ॥ असेलंऔपाधिकगुणें ॥ तरीआपलीखूणचुकोन ॥ वाटतेंदेही ॥ ८ ॥ मगशब्दविचार
दावी ॥ देहेतादात्म्यसांडवी ॥ तरीवस्तुमात्रीहेडेवाठेवी ॥ असेनाकीं ॥ ९ ॥ उत्पत्तिविनाशा
अतीत ॥ आत्मासर्वदाअखंडित ॥ तेथशब्दुचिहाकरित ॥ भागाभाग ॥ ११० ॥ ह्यणोनिजीव
रूपेंदेहीवांटला ॥ मगसुटोनिआपणभेटला ॥ ऐसाअर्थुघडला ॥ बोलेंचिकरूनि ॥ ११ ॥ हेवे
दोकीचीखूण ॥ जाणतीअनुभवीसुजाण ॥ पुढेंहीसमर्थपण ॥ शब्दाचेंआइका ॥ १२ ॥

दिवसातेंउगोंगेला ॥ तंवरात्रिचाद्रोहोआला ॥ ह्यणोनिस्
र्योयाबोला ॥ उपमानव्हेचि ॥ ९ ॥ जेप्रवृत्तिआणिनिवृत्ति ॥

विरूद्धाइयाहातुधरिती ॥ मगशब्देंचिचालती ॥ एकलेंनि ॥ १० ॥

याशब्दाचेंमहिमान ॥ सूर्येहीनपवेउपमेनें ॥ जेंदिवानिशिसमान ॥ पाळूंनेणे ॥ १३ ॥ दिव
साचीहोतांप्रवृत्ति ॥ रात्रिकींपावेनिवृत्ति ॥ उभयांसीअविरोधस्थिती ॥ वागऊंनेणें ॥ १३ ॥
शब्दीअसेहेयुक्ति ॥ नढळतांअविरोधवृत्ति ॥ प्रवृत्तिआणिनिवृत्ति ॥ एकसरेंवागवी ॥ १५ ॥
शाब्दिकजेनिवृत्ति ॥ तिचेचिअंगिचीप्रवृत्ति ॥ आणिशब्देंकरिजेप्रवृत्ति ॥ जेथेंनिवृत्तिवत्नढळे
॥ १६ ॥ शब्देंप्रवृत्तिजाली ॥ शब्देंचिनिवृत्तिद्योतिली ॥ एवंशब्देंचिदेखिली ॥ प्रवृत्तिनिवृत्ति
॥ १७ ॥ सूर्यअस्तेरात्रिजाली ॥ परीसूर्येनाहींदेखिली ॥ अस्तमानाचीआली ॥ कुटीतया ॥ १८ ॥
शब्दुअस्तमानेंवीण ॥ करीप्रवृत्तिनिवृत्तिप्रतारण ॥ ह्यणोनिबोलासमान ॥ सूर्येहीनव्हे ॥ १९ ॥
अकतेंजेंसंचलें ॥ तेंकरणीभागासशब्देंआलें ॥ परीअकर्तृत्वसांडवलें ॥ नाहीतेंथें ॥ १२० ॥
संमतिः ॥ ॥ अभिन्नमेवभेदस्यासंभवादेववस्तुतः ॥ भेदाभेदसमारंभात्सुतरानैवसिध्यति ॥
इतिब्रह्मगीतायां ॥ ॥ मुळींभेदाचाअसंभव ॥ ह्यणोनिअभेदगौरव ॥ वांचूनिभेदमोडूनिअभेद
भाव ॥ वस्तुमात्रीनसे ॥ २१ ॥ यालागींभेदआणिअभेद ॥ शब्दींचिअसेद्विवाद ॥ वस्तुमात्री
अवद्ध ॥ दृढआख्या ॥ २२ ॥ एवंभेदमूळप्रवृत्ति ॥ तरीभेदाचीचअसंभूती ॥ ह्यणोनिनमोडे
निवृत्ति ॥ ठायींचेचिखूण ॥ २३ ॥ किंवाएकुचिपदार्थु ॥ तोशब्देंनिषेधुपावतु ॥ मागुतावंदितु ॥
त्यासीचशब्दु ॥ २४ ॥ शूद्राचाजोधर्मु ॥ विप्राचाअधर्मु ॥ एकचिकर्मु ॥ द्विधर्मत्वपावे ॥ २५ ॥
ह्यणोनिजियेकर्मप्रवृत्ति ॥ तेचिकर्मीअसेनिवृत्ति ॥ एवंशब्दाचीयुक्ति ॥ आणीकानटके ॥ २६ ॥

साहायआत्मविद्येचे ॥ करावयाआपणवेचे ॥

गोमटेंकायशब्दाचें ॥ एकैकघाणूं ॥ ११ ॥

आत्मापरोक्षमानूनि ॥ शब्दुमिरवेशब्दपणीं ॥ मगआपणचिवेचोनि ॥ आत्मत्वसाधी ॥ २७ ॥

आत्मर्त्वीहोवावाहेतुशब्दु ॥ मगशब्दाठावपावेभेदु ॥ तोशब्दुसारुनिशुद्ध ॥ आत्मानिव
डावा ॥ २८ ॥ शब्दीशब्दत्वकल्पून ॥ मगशब्दोदितजीवशिवपण ॥ सत्यमानिलेंजन्हीजाण ॥
सत्यत्वानये ॥ २९ ॥ ह्यणोनिभेदाचेंउपपादन ॥ शब्देंकेलेंजाण ॥ सेखीत्याशब्दासीखंडण ॥
आत्मर्वेंसाधावें ॥ १३० ॥ शब्दुनुरोनिआत्मस्थिती ॥ हेशब्दाचीचप्रवृत्ति ॥ आत्मर्त्वीमागुती ॥
ऐक्यत्वनचले ॥ ३१ ॥ जन्हीकीजेभेदनिरूपण ॥ तन्हीभेदाभेदनसतीजाण ॥ कीजेंकारणचि
अनित्यतेथून ॥ कार्यचिनसंभवे ॥ ३२ ॥ एकमेवाद्वितीयंब्रह्म ॥ तेथेंभेदाभेदअनागम ॥ ह्यणो
निपेक्यत्वाचेंवर्म ॥ खंडलेंनाहीं ॥ ३३ ॥ तेथेंशब्दातेंनिवर्तऊन ॥ आत्मानुभवभोगिजेजाण ॥
हैंअतिशयेंकुशळपण ॥ शब्दाचेंचिइया ॥ ३४ ॥

किंबहुनाशब्दु ॥ स्मरणदानींप्रसिद्धु ॥

परीययाहीसंबंधु ॥ नाहींयेथें ॥ १२ ॥

एतावत्काळबोलिलें ॥ तेंशाब्दिकींचिपडिलें ॥ परीशब्दाचेंकेलें ॥ आत्मर्त्वीनसरे ॥ ३५ ॥
विसरलेंआठवावें ॥ तेथेंशब्दशिष्टत्वपावे ॥ परीअन्यथाचिजेंनव्हे ॥ तेथहाकेंचा ॥ ३६ ॥ वि
सरुनाहींपावला ॥ आठउहीतेथेंचिबुडाला ॥ ह्यणोनिआत्मर्त्वीबोला ॥ ठाउचिनाहीं ॥ ३७ ॥
शब्दब्रह्मजितुकेंजाण ॥ तितकीगुणत्रयाचीउभवण ॥ परीस्वरूपजेंनिर्गुण ॥ तेथेंहानमिरवे
॥ ३८ ॥ ॥ संमतिः ॥ ॥ त्रैगुण्यविषयावैदाइत्यादिभगवद्वचनं ॥ तथाचशब्दब्रह्मणिनिष्णातः ॥
इत्यादिभागवते ॥ ॥ एवंशब्दसंबंधेवीण ॥ स्वतःसिद्धआत्मापूर्ण ॥ तोशब्दुभागनव्हेजाण ॥
ऐसाअर्थु ॥ ३९ ॥ शब्दप्रमाणेवीण ॥ आत्मानुभवनघडेजाण ॥ ऐसंह्यणालतरीशब्देंविहीन ॥
स्वसंवेद्यआत्मा ॥ १४० ॥

आत्मायाबोलाचे ॥ कांहींचिउपयोगानवचे ॥

स्वसंवेद्याकोणाचें ॥ ओझेंआथी ॥ १३ ॥

आत्माअसेस्वतःसिद्ध ॥ परीशब्दामुळेंआत्मस्वाद् ॥ हेह्यणीह्यणास्वसंवेद्य ॥ आत्माचिस्वयें
॥ ४१ ॥ तोदुजेनवीण ॥ आपणआपलाजाण ॥ ज्ञेयज्ञातृत्वविहीन ॥ चिन्मात्रवस्तु ॥ ४२ ॥ आ
पलेंसुखआपण ॥ भोगीभोग्यंभोकृत्वेंवीण ॥ येथेंशब्दाचेंकोण ॥ वाहीलवोझे ॥ ४३ ॥ जि
व्हेआपुलास्वादु ॥ घ्यावयादुजेसंबंधु ॥ नलगेतेवींशब्दु ॥ उपयोगीनव्हे ॥ ४४ ॥ आत्मर्त्वीं
आत्मस्वादु ॥ नघेतांचिअसेसिद्धु ॥ तोस्वादुचिपरमानंदु ॥ पूर्णात्मापै ॥ ४५ ॥ आपलाआ
पणजाण ॥ तथाजाणताकरीकवण ॥ एवंआत्मास्वसंवेद्यआपण ॥ आपणाप्राप्त ॥ ४६ ॥ उक्तंच ॥
स्वयमेवात्मनात्मानंवेत्थत्वंपुरुषोत्तम ॥ इत्यादिभगवद्गीतायां ॥ तथाचब्रह्मैवसन्ब्रह्माभोति ॥
एवंशब्दब्रह्मादिकाचाउपरम ॥ होऊनिब्रह्मासीचप्राप्तब्रह्म ॥ येथप्राप्यप्रापकधर्म ॥ असेनाकीं
॥ ४७ ॥ तथाच ॥ मनःश्चक्षुरादेरगम्यस्वरूपंसनित्योपलब्धिस्वरूपोहमात्मा ॥ इतिहस्ताम
लके ॥ ॥ एवंसोनिशब्दसंबंधु ॥ जित्यप्राप्तआत्मासिद्धु ॥ इयेचिमोहेरंप्रबंधु ॥ पुढेंही
असे ॥ ४८ ॥

आठवेंकांविसरें ॥ विषोहोऊनिअवतरें ॥

तरीवस्तुसीवस्तुदुसरें ॥ असेनाकीं ॥ १४ ॥

वस्तुवस्तुसीअप्राप्तनघडे ॥ तरीप्राप्तीहीतेथनसोडे ॥ विषयांचेरूपेंघडे ॥ प्राप्तीअप्राप्ती ॥ ४९ ॥

विषयेंद्रियसंयोग ॥ तेथप्राप्ताप्राप्तभाग ॥ एकलीवस्तुनिःसंग ॥ सर्वदापूर्ण ॥१५०॥ वस्तुसीडु
सरीवस्तु ॥ किंप्रपंचाचासांगातु ॥ कीवस्तुर्वीचिस्वगतु ॥ भेदुअसतां ॥ ५१ ॥ तरीविषयी
विषयपण ॥ सुखेंचिघडतेंजाण ॥ आतांभेदत्रयविहीन ॥ तेथेंहेंकैचें ॥ ५२ ॥ एवंआपणासीआ
पण ॥ विषयोनव्हेपैजाण ॥ यालागींस्मरणास्मरण ॥ नसेयेथ ॥ ५३ ॥ विसराचियेसोये ॥ स्म
रणासीविषयोनव्हे ॥ तरीयेथेंद्रष्टृत्वानोहे ॥ आघातुकधीं ॥ ५४ ॥ शुद्धबुद्धनित्यमुक्तस्वभाव॥
दृढात्रआत्मारारव ॥ द्रष्टेपणाअभाव ॥ कदाहीनोहे ॥५५॥ परीजेंद्रष्टेपण ॥ तेंदृश्यसंबंधेंवीण ॥
विसरुआणिआठवण ॥ दोहींसीनेणें ॥ ५६ ॥

आपणआपणातें ॥ आठवीविसरेकेउतें ॥

कायजीभजिभेतें ॥ चाखेनचाखे ॥ १५ ॥

वस्तुआपणयाआठवी ॥ तरीआवडचितेंअघवी ॥ ह्यणोनिमाथानुघवी ॥ आठउयेथें ॥ ५७ ॥
आतांविसराचीखूण ॥ तेंतोमुळींचिनसेजाण ॥ यालागींविसरेवीण ॥ आठवणहीठाके ॥ ५८ ॥
रसनेचारसु ॥ रसनाचिहेजाणिजेसु ॥ ह्यणोनिचाखावयाचासोसु ॥ नसेतयाचातियेसी॥५९॥
तरीआपुलियेचवीचीखूण ॥ नेणेंकायजिबहाजाण ॥ ह्यणोनिचाखणियांनचाखणियावीण ॥ जि
व्हाजेवीं ॥ ६० ॥ तेवींद्रष्टेपणेंवीण ॥ असेद्रष्टेंचिपकलेंजाण ॥ आतांस्मरणास्मरण ॥ यालागीं
नाहीं ॥ ६१ ॥ येविषयीदृष्टांत ॥ पुरस्करपुढेंबोलत ॥ जेथेंशब्दाचेंविरत ॥ शब्दपण ॥ ६२ ॥

जागणायानिदनाहीं ॥ मांजागणेंघडेकाई ॥

स्मरणास्मरणेंदोन्हींही ॥ स्वरूपींतैसीं ॥ १६ ॥

उद्धोधाच्याठायीं ॥ निदसाचचिनाहीं ॥ परीजागणेपणतेंही ॥ जागृतासीनघडे ॥ ६३ ॥ नि
द्रेचियासंधीसीचुकला ॥ तोजागेपणाहीमुकला ॥ जागाचिपरीबोला ॥ नव्हेचिठाऊ ॥ ६४ ॥
तेवींस्मरणेंविसरणेंवीण ॥ स्वरूपानसाहेशब्दप्रमाण ॥ मुळींशब्दासीचिजाण ॥ उगउनाहीं६५

सूर्योरात्रिपांनेणें ॥ मांदिबोकायजाणें ॥

तेवींस्मरणास्मरणें ॥ वीणआपणवस्तु ॥ १७ ॥

मुख्यसूर्याच्यानगरीं ॥ नेणिजेदिवसनाशार्वरी ॥ उदयअस्ताचीवारी ॥ नाहींह्यणोनि ॥६६॥
तेवींउदयअस्तेंवीण ॥ सनातनद्रष्टेंसंधिहीन ॥ तेथेंशब्दाचामाथाजाण ॥ उघवैलकासया॥६७॥
ह्यणोनिशब्दाचेंप्रयोजन ॥ वस्तुर्वीनसेजाण ॥ हेंचिधरूनिअनुसंधान ॥ पुढेंओवी ॥ ६८ ॥

एवंस्मरणास्मरणनाहीं ॥ तरीस्मारकेंकाजकायी ॥

ह्यणोनिइयेठायीं ॥ बोलुनसरे ॥ १८ ॥

एवंस्मरणास्मरणेंवीण ॥ वस्तुसीअसेवस्तुपण ॥ येथेंशब्दाचेंस्मारकत्वपण ॥ व्यर्थजालें॥६९॥
एवंस्वरूपानुभवेवीण ॥ जोंजोंकाहींजल्पुजाण ॥ तेंवृथाचिवलगन ॥ ओढवलेंकीं ॥ १७० ॥ आ
तांजरीअनुभवसिद्ध ॥ तेथेंहीनसेशब्दसंबंधु ॥ स्वतःसिद्धिशब्दु ॥ उगवलाचिनाहीं ॥ ७१ ॥
तसात्चिन्मात्रआनंदघन ॥ आइतेंअसेशब्देवीण ॥ ह्यणोनिस्वरूपींस्वरूपेण ॥ नसोनिअसे ७२
तेथेंशब्दाचासंबंध ॥ तोस्वरूपींउठवीभेद ॥ ह्यणोनिअर्थवाद ॥ खंडितुअसे ॥ ७३ ॥ आतांपूर्ण
दशेच्याठायीं ॥ शब्दउपेगीकांहींनाहीं ॥ ह्यणोनिपूर्वपक्षाचावाही ॥ बोलतुअसे ॥ ७४ ॥

आणीक एकशब्दें ॥ काजकीरुभलेसिद्धें ॥ परीधीवसानबंधे ॥
विचारुयेथ ॥ १९ ॥ कांजेंबोलेंअविद्यानासे ॥ मगआत्मेनि
आत्माभासे ॥ हेंह्मणतेखेवपिसे ॥ आलेचिकीं ॥ २० ॥

वस्तुच्याठायीं ॥ शब्दाचालागुनाहीं ॥ परीआणीकुकाहीं ॥ उपयोगुसुचे ॥ ७५ ॥ तेथेंधीव
सातंवनाहों ॥ परीनावेकचावळोनिपाहों ॥ जेंअविद्यानाशोनिनिर्वाहो ॥ आत्मप्राप्तीचा ॥ ७६ ॥
अविद्यानाशानंतरे ॥ आत्मयाआत्मत्वस्फुरे ॥ तेथेंनित्यानित्यविचारे ॥ वावरेशब्दु ॥ ७७ ॥ अ
वणमनननिदिध्यासनीं ॥ कीजेनित्यानित्यकडसणी ॥ मगअनित्यअविद्याखंडूनि ॥ उरेआत्मा
॥ ७८ ॥ मगआत्मयाआत्माचोजवे ॥ परीशब्दाचियाप्रभावे ॥ अविद्यातंवपावे ॥ नाशुसत्य ७९
ऐसेंधरिजेअनुमान ॥ तरीअनुमानचिउडेलजाण ॥ आत्मासर्वदानिरावरण ॥ तेथेंअविद्याकेंची
॥ १८० ॥ आत्मासर्वदानिरावरण ॥ ह्मणोनिअविद्यालटिकीजाण ॥ ह्मणोनियेनाशासीतोकारण ॥
हेअनुमानचिपिसें ॥ ८१ ॥ अनुमानाचेंपिसेपण ॥ अनुमानींचराहिलेंजाण ॥ आत्मासर्वदानि
रावरण ॥ हेंनचुकेकर्धीं ॥ ८२ ॥ अविद्याकाळींअविद्यानाहीं ॥ हेअनुभवाचीखूणपाहीं ॥ पुढें
ग्रंथप्रवाहीं ॥ निरूपणअसे ॥ ८३ ॥ प्रस्तुतग्रंथसंबंध ॥ जेआत्माचिस्वतःसिद्ध ॥ नसतेअविद्ये
सीबाध ॥ हाउद्योगचिमिथ्या ॥ ८४ ॥

सूर्योरात्रीपामारील ॥ मांआपणयाउदोकरील ॥ हेकुडेनस
रतीबोल ॥ साचाचागांवीं ॥ २१ ॥ चेईलेंनिदेरुसे ॥ ऐसेकिं
निदअसे ॥ किंचेईलेचेवोबैसे ॥ ऐसेचेणेंआहे ॥ २२ ॥ ह्मणो
निनाशापुरती ॥ अविद्यानाहींनिरुति ॥ नाहींआत्माआ
त्मस्थिति ॥ रिगेऐसा ॥ २३ ॥

सूर्याच्याठायीं ॥ रात्रिदिवसचिनाहीं ॥ तेथेंनिरसावेंतेंकायी ॥ मासाधेलसूर्य ॥ ८५ ॥ किंवा
जागृतेनिदनाशावी ॥ ऐसीतंवनिदनाहीं ॥ अथवाजागृताकायी ॥ जागावेंलागे ॥ ८६ ॥ तेवीं
उदयअस्तुविरहित ॥ निद्राजागराअतीत ॥ आत्मासर्वदासतत ॥ अद्वयत्वे ॥ ८७ ॥ यास्तवसि
द्धासीसाधन ॥ नसतेंअविद्येसीखंडण ॥ हेशाब्दिकचिजाण ॥ ह्मणोनिअप्रयोजकशब्दु ॥ ८८ ॥
येवढेंहेजगडंब ॥ तेंअवघेंचिअसेभांब ॥ ह्मणोनिवाउगेंचिवागडींब ॥ संकेतुअविद्या ॥ ८९ ॥
एवंअविद्याघडलीअभावे ॥ तियेनाथिलियेसीकायनाशावें ॥ सिद्धआत्मत्वसाधावें ॥ साधनीं
केवीं ॥ १९० ॥ उक्तंच ॥ नसाधनैःसिध्यतिनांतरात्मायःसाधनादौस्वतएवसिद्धः ॥ ॥ जेणें
साधनंप्रकाशलीं ॥ तेंकेवींआत्मसाधकेंजालीं ॥ अविद्यातंवनाथिली ॥ आत्म्याचेनित्यत्वे
॥ ९१ ॥ तेथेंअविद्येचेनिभावे ॥ आत्मत्वींसाधनपावें ॥ आत्म्याचेनित्यस्वभावे ॥ अविद्याचि
केंची ॥ ९२ ॥ ह्मणोनिअविद्यानाहीं ॥ तेथेंअविद्यानाशुतोकायी ॥ पुढेंइयेचिविषयीं ॥ अनुभव
खूण ॥ ९३ ॥

अविद्यातंवस्वरूपें ॥ वांझेचेकीरुजाउपें ॥ मातर्काचेंखुरपें ॥
खांडेकोणा ॥ २४ ॥ इंद्रधनुष्यासितें ॥ कवणधनबयीनघा
लिजेते ॥ तेंदिसेतेंसंहोतें ॥ साचजरी ॥ २५ ॥ अगस्तिचिया

कौतुका ॥ पुरतीजरीमृगतृष्णिका ॥ तरीमारदेतोतर्का ॥
अविद्येसी ॥ २६ ॥

मुळींअविद्यापाहीं ॥ बोलासीठाउनाहीं ॥ आत्मप्रभेसीकहीं ॥ हानीचनसे ॥ १४ ॥ आणि
नव्हेजेविद्यमान ॥ तेंअविद्यापेसैंजाण ॥ ह्यणोनिवंध्यापुत्रसमान ॥ शब्दजाला ॥ १५ ॥ आतां
जरीअविद्याचिनाहीं ॥ तरीशब्दुकेंचाकायी ॥ तोअविद्यानाशासीपाहीं ॥ समर्थुकेवीं ॥ १६ ॥
अविद्यावंध्याजाउपें ॥ शब्दतोतर्काचेंखुरपें ॥ आतांछेदावयाचिजल्पे ॥ जल्पमात्र ॥ १७ ॥
किंवाधनुष्याचाआकार ॥ परीअभ्ररेखासाकार ॥ तेंधनुष्यचिसाचार ॥ असतेंजरी ॥ १८ ॥
तरीभलतेणेंतयातें ॥ शीतलाऊनिसज्जितें ॥ तयाधनुष्याभिधानरितें ॥ बोलणेंचिपडलें ॥ १९ ॥
तेवींअविद्याहाशब्द ॥ कोरडाचिअर्थवाद ॥ अविद्यावादींचिविवाद ॥ अविद्येचातुटे ॥ २० ॥
किंवामृगतृष्णामुळेंजळभान ॥ तयामृगजळहेंअभिधान ॥ ह्यणिजेभावनामात्रवांचून ॥ जळ
लेशुनाहीं ॥ १ ॥ पेसामृगतृष्णासागर ॥ तयाअगस्तिजरीह्यणेप्राशनकरूं ॥ तरीअगस्तिवचि
कीरु ॥ मिथ्याजालें ॥ २ ॥ तेवींअविद्याहेमृगतृष्णिका ॥ तेथशब्दअगस्तितोहीलटिका ॥ हात
कुंमात्रचीअसका ॥ अर्थहीन ॥ ३ ॥ अविद्याचिमिथ्याजाण ॥ तेथेंनासलेंहीअनुमान ॥ येचि
विषयीनिदर्शन ॥ आणीकदेतो ॥ ४ ॥

साहेबोलाचीवळधी ॥ ऐसीअविद्याअसेजर्गी ॥ तरीजाळूं
नाकांआगी ॥ गंधर्वनगरें ॥ २७ ॥ नातरीदीपाचीसोये ॥
अंधारेकीरनसाहे ॥ तेथेंकांहींआहे ॥ जावयाजोगें ॥ २८ ॥
नातरीपाहावयादिवसु ॥ वातीचाकीजेसोसु ॥ तेव्हडाही
उद्वसु ॥ उद्यमुपडे ॥ २९ ॥

गगनींअभ्रपरिवार ॥ दिसतीचित्रविचित्राकार ॥ तयाह्यणिजेगंधर्वनगर ॥ ह्यणिजेटवालु
शब्द ॥ ५ ॥ तेथेंजालेनिहीमिथ्यावल्गन ॥ केंचेंनगरकेंचाहुताशन ॥ तेवींअविद्याशब्दींहि
जाण ॥ अविद्यानसे ॥ ६ ॥ ह्यणोनिबोलाचीवळधीनसाहे ॥ तेवींचिअंधारादीपुनपाहे ॥ कांवि
षयोचिहोनलाहे ॥ दीपासीतो ॥ ७ ॥ तेवींअविद्यायथार्थअसती ॥ तरीयथार्थुचिनाशुपावती ॥
आतांअनुमानाचीवदंती ॥ तरीनाशुहीअनुमानिक ॥ ८ ॥ अविद्याहेभावितां ॥ नाहींचिअवि
द्यातत्त्वता ॥ आतांनाहींतैनाशितां ॥ नाशुहीरिता ॥ ९ ॥ आतांअविद्येचाअभाव ॥ आत्मानिल्य
स्वयमेव ॥ तरीआत्मर्त्वीप्राप्तिसंभव ॥ सहजचिमृषा ॥ २१० ॥ जेवींपहावयागभस्ति ॥ उजळा
वीदीपज्योति ॥ तेवींशब्दैआत्मप्राप्ती ॥ मानावीसाच ॥ २१ ॥ शब्दैआत्माप्रकाशिला ॥ तरीश
ब्दुचिकोणेंघोतिला ॥ आत्मप्रत्ययींजाला ॥ शब्दुचिमिथ्या ॥ २२ ॥ किंवाअविद्यानाशांतरीं ॥
आत्माआपणयापरी ॥ तरीअविद्येचिवारी ॥ समूळचिमिथ्या ॥ २३ ॥ ॥ आशंका ॥ विचारीं
अविद्यानसे ॥ परीविचाराअर्थीतंवअसे ॥ तरीनाहींचहेंकैसें ॥ बोलवेल ॥ २४ ॥

जेथेंसाउलीनपडे ॥ तेथेंनाहींजेणेंपाडें ॥

मांपडेतेथेंतेव्हडें ॥ नाहींचिकीं ॥ ३० ॥

पुरुषासीअबाधित्वअसतां ॥ साउलीपडिलीतियेसीव्यर्थता ॥ साउलिसीअसतीसत्यता ॥

तरीपुरुषींपुरुषतासंचलीनसती ॥ १५ ॥ ह्यणोनिजन्हींसाउलीपडिली ॥ तन्हींव्यर्थतानाहीं
गेली ॥ आणिनसेजेव्हांसाउली ॥ तैनसोनिचिमृषा ॥ १६ ॥ तेवींअविद्याऐसेंभावितां ॥ आत्म
प्रत्ययचियेतसेहाता ॥ मांआत्मनिर्धारींपाहातां ॥ अविद्याकैंची ॥ १७ ॥ जोजोभावजाला ॥
तोआत्मत्वेचिविलासला ॥ ह्यणोनिअविद्यायाबोला ॥ वाडीनव्हेचि ॥ १८ ॥ किंवाविचाराग
म्यजैनव्हे ॥ तेंअस्तिक्यभावातैनपवे ॥ पुढेंहीयेचिभावे ॥ बोलतुअसें ॥ १९ ॥

दिसतचिस्वप्नलटिकें ॥ हेंजागरींहोयठाउकें ॥

तेवींअविद्याकाळींसतुकें ॥ अविद्यानाहीं ॥ ३१ ॥

प्रबोधींस्वप्नलटिकेंजालें ॥ तेंस्वप्नकाळींचियथार्थत्वपावलें ॥ ऐसेंकाईमानिलें ॥ जाईलपाहा
॥ २२० ॥ प्रबोधाचेंलक्षण ॥ किंस्वप्नकाळींचिमिथ्यास्वप्न ॥ तेणेंस्वप्नप्रयथार्थपण ॥ धरिलेंचिनाहीं
॥ २१ ॥ देखण्याचीरेखानुलंघून ॥ भासोनेणेंचिकींस्वप्न ॥ जाणणेंमात्रचिजाण ॥ अवघेंविश्व
॥ २२ ॥ येथेंजेंदृश्यद्रष्टेपण ॥ तन्मूळचिजागृतिस्वप्न ॥ स्वप्नआणिजागृतिचीखूण ॥ एकचि
असे ॥ २३ ॥ एवंजागृतिआणिस्वप्न ॥ मिळोनीस्वप्नचिएकलेंजाण ॥ येथेंस्वरूपतंवविलक्षण ॥
जालेंचिनाहीं ॥ २४ ॥ उक्तंच ॥ जायतेस्वप्नवत्स्वप्नप्रपंचोपममेवतत् ॥ तदेतदक्षरंसत्यंयद्विज्ञा
यविमुच्यते ॥ इतिब्रह्मगीता ॥ निद्रास्वप्नजागेपण ॥ हेंजागृताचेस्वप्ननिद्रेवीण ॥ येथमूळीं
चेंसिद्धजागेपण ॥ तुटलेंनाहीं ॥ २५ ॥ हाअसोमधीलपसरु ॥ प्रस्तुतप्रकरणार्थचिप्रगटकरूं ॥
जरीनिकाअवधारु ॥ लाहिजेतुमचा ॥ २६ ॥ अवधाननव्हेहाअनुग्रहो ॥ येणेंउचंबळेमाझामति
डोहो ॥ लाधलाचिलाहो ॥ नित्यानंदजेणें ॥ २७ ॥ असोस्वप्नकाळींस्वप्नप्रयथार्थदिसे ॥ परीस्व
प्नींतवयथार्थत्वनसे ॥ तेवींकोणहेकाळींनुमसे ॥ अविद्याउगड ॥ २८ ॥ स्फुरणआत्मत्वेसंचलें ॥
हेंतंवनवेंनाहींकेलें ॥ तेथेंअविद्येसीआलें ॥ सत्यत्वकैंचें ॥ २९ ॥ संमतिः ॥ यथायथास्वभावेन
यद्यद्भातिसुरर्षभाः ॥ तथातथाशिवोभातिस्वयमेवनचापरं ॥ इतिब्रह्मगीता ॥ ॥ श्रुतिश्च ॥
तमेवभांतमनुभातिसर्वतस्यभासासर्वमिदंविभाति ॥ ॥ तरीकार्यरूपअविद्यानव्हे ॥ कारण
त्वहीनसंभवे ॥ ह्यणोनिघडलेंस्वभावे ॥ अविद्याचिनाहीं ॥ २३० ॥ ह्यणोनिअविद्याकाळींअवि
द्यानाहीं ॥ ह्यणोनिअविद्याऐसेंभावितांही ॥ आत्मयाचेंकांहीं ॥ उणेंनव्हे ॥ ३१ ॥ आत्माजरी
संचला ॥ तरीअविद्येसीठाउकेंचाजाला ॥ ह्यणोनिअविद्यायाबोला ॥ अविद्यानस्पर्श ॥ ३२ ॥
अविद्याहाआकारु ॥ केवळशब्दाचाशृंगारु ॥ परीशब्दींहीथारु ॥ अविद्येसीनव्हे ॥ ३३ ॥

वोडंबरीचियालेणिया ॥ घरभरीअनुडलिया ॥

नागवेंनागविलिया ॥ विशेषकायी ॥ ३२ ॥

वोडंबरीचींलेणीं ॥ दृष्टीचीपुरेआयणी ॥ परीदिसतचिनाहींपणीं ॥ वेंचोनिगेलीं ॥ ३४ ॥
तेवींअविद्याशब्दु ॥ शब्दींचिदिसेशब्दबाधु ॥ बंध्यापुत्रसंबंधु ॥ कीजैलकायी ॥ ३५ ॥ एवंप्र
विद्याऐसेंभावितां ॥ भावनाजालीवृथा ॥ आणिअविद्यानाशितां ॥ तोहीतैसाचि ॥ ३६ ॥ जेवीं
नागवेंनागवितां ॥ कांहींचिनचढेहाता ॥ तेवींनाथिलियेनाशितां ॥ इयेसीजालें ॥ ३७ ॥

मनोरथाचेपरियळ ॥ आरोगिजतुकांलक्षवेळ ॥ परीउपवा
सावेगळ ॥ अनुआथी ॥ ३३ ॥ मृगजळजेथेंनुमंडे ॥ तेथेंअसो
पांकोरडें ॥ मांमंडेतेथेंजोडे ॥ बोलहांशुकायी ॥ ३४ ॥

मनोरथाचैअन्न ॥ भोजनतैसंचिलंघन ॥ तैसैअविद्येसीनास्तिकपण ॥ भावितानभावितां
॥३८॥ किंवासूर्यरश्मीच्याठार्यीं ॥ जळभावनाजैनाहीं ॥ तेव्हांचिह्मणावेंकाई ॥ मृषाजळ॥३९॥
मिथ्याजळभानजैअसे ॥ तैहीजळबिंदुनस्पर्शें ॥ तेवींअविद्याभावेंअविद्यानसे ॥ मांआतांकेची
॥ १४० ॥ अविद्येचीव्हावीभावना ॥ हाउगाचिस्वभावजाणा ॥ हेअनादिलटिकेपणा ॥ पात्र
जाली ॥ ४१ ॥

हेंदिसेतैसैंअसे ॥ तरीचित्रींचेनिपाउसैं ॥

बोल्हावतुकांमानुसैं ॥ आगरांतळीं ॥ ३५ ॥

चित्रींवृष्टीलिहिली ॥ तेणेंमाणुसैंभिजळीं ॥ आणितळींहीभरळीं ॥ बोल्हावलेंआगर ॥४२॥
हेंदिसतांचिजैसैंपोकळ ॥ तैसीअविद्याशब्दचिटवाळ ॥ सर्वकाळनिष्कळ ॥ स्वरूपअसतां
॥ ४३ ॥ स्वकार्यसमवेत ॥ अविद्यानाहींचिनिश्चित ॥ केवळशब्देंचिविलासत ॥ तैसत्यत्वा
नये ॥ ४४ ॥

कालजनिअंधारें ॥ लेहोंयेतीअक्षरें ॥

तरीमसीचियेवोरवारें ॥ कांशिणावें ॥ ३६ ॥

अर्थताजेंनव्हे ॥ तैशब्देंसत्यत्वायावें ॥ तरीसत्यत्वाचियेसोये ॥ शिणावेंकांहा ॥ ४५ ॥ शब्दें
बोलिलेंतैचिजरीसत्य ॥ तरीसत्यासत्यकांचिचारिजेत ॥ एवंअस्तिकेसीनटळत ॥ तैचिसत्य
॥ ४६ ॥ अंधकाराचेंकाळेपण ॥ तैकेवळदृष्टीसदिसेभान ॥ परीअर्थतंवकांहींचिजाण ॥ असे
नातेथें ॥ ४७ ॥ तेकाळिमाकालऊन ॥ जरीचालेपत्रलेखन ॥ तरीमसीचायत्न ॥ कासयालागे
॥ ४८ ॥ तेवींअविद्याहेवलगन ॥ येणेंकार्यक्षेमनव्हेजाण ॥ आत्मयानकरीआवरण ॥ तेअविद्या
केवीं ॥ ४९ ॥ आतांअर्थेंअविद्यानसे ॥ तरीवाउगाचिशब्दकांअसे ॥ हेंह्मणालतरीपेसैं ॥ दृष्टां
तेंबोले ॥ २५० ॥

आकाशकायनिळें ॥ नदेखतुहेडोळे ॥

तेवींअविद्येचिटवाळे ॥ जाणोनिघेई ॥ ३७ ॥

जेवींआकाशाचीनीळिमा ॥ केवळनेत्रांचाचप्रेमा ॥ परीविचाराचियाग्रामा ॥ आणितानये
॥ ५१ ॥ आकाशजातीचेंनिरावेव ॥ हात्याठार्यींचाचस्वभाव ॥ ह्मणोनिदेखतदेखतवाव ॥ दे
खिलेंतैपै ॥ ५२ ॥ तेवींअविद्याहेंपाहोंजातां ॥ अविद्याचिनव्हेतत्वतां ॥ आणिपूर्वीनव्हेतीचिहें
आतां ॥ प्रत्ययायेतें ॥ ५३ ॥ अविद्याजरीअसती ॥ तरीशब्दाचीप्रवृत्तिचिनसंभवती ॥ किंवा
विचारावेद्यहोती ॥ एह्मणवोनि ॥ ५४ ॥ पूर्वापरतेसंहित ॥ विचारासीनस्पर्शत ॥ तरीअविद्या
होत ॥ कवणेहेतु ॥ ५५ ॥ विचारेंजैनाहीं ॥ तेतंवनसेठार्यीं ॥ ह्मणोनिअविद्याभावितांही ॥
अविद्यानव्हे ॥ ५६ ॥ यथार्थपदार्थअसे ॥ तरीपाहातांकांपानदिसे ॥ तस्मात्विचारेंजैनसे ॥
तैपूर्वाचिनाहीं ॥ ५७ ॥ अविद्यापेसैंजेंआवडे ॥ तैहीअविद्यानघडे ॥ अनुमानहीबापुडें ॥ अवि
द्यकनव्हे ॥ ५८ ॥ एवंअविद्याचिअविद्यानव्हे ॥ पुढेंहीयेचिअभिप्रायें ॥ प्रबंधाचेप्रवाहें ॥
बोलतुअसे ॥ ५९ ॥

अविद्यायेणेंनावें ॥ मीविद्यमानचिनव्हे ॥

हेअविद्याचिस्वभावं ॥ सांगतअसे ॥ ३८ ॥

विद्यमानजोअर्थनाहीं ॥ तोअविद्यमानह्मणतीपाहीं ॥ यालागींअर्थाचियाअभावीं ॥ अविद्या शब्दु ॥ २६० ॥ आतांअविद्याहाशब्दु ॥ करीअर्थास्तिक्यत्वबाधु ॥ आत्माअसतांस्वतःसिद्ध ॥ अविद्याकैची ॥ ६१ ॥ ह्मणोनिआत्मसद्भावीं ॥ अविद्येसीनिपटूनठावनाहीं ॥ ह्मणोनिवचना सीकर्धीही ॥ विषयनव्हे ॥ ६२ ॥

आणिइयेअनिर्वाच्यपण ॥ तेंदुजेंहीदेवांगण ॥

आपुलाअभावींआपण ॥ साधितसे ॥ ३९ ॥

वचनाविषयनव्हे ॥ अनिर्वाच्ययेणेंअभिप्रायें ॥ आपणनाहींचहेंदाविताहे ॥ अनिर्वाच्यशब्दें ॥ ६३ ॥ नव्हेमीविद्यमान ॥ ऐसेंएकप्रमाण ॥ दुजीहीइयेसीखूण ॥ अनिर्वाच्यपेसी ॥ ६४ ॥ यालागींअनिर्वाच्यह्मणोन ॥ साधिलेंअसेदेवांगण ॥ ह्मणजेअविद्यानाहींऐसीआण ॥ अविद्याचि वाहे ॥ ६५ ॥ जेदृष्टादृष्टपदार्थ ॥ शब्दासीतंवअढळत ॥ इयेचाशब्दुचिझाडादेत ॥ नाहींह्मणोनि ॥ ६६ ॥ हेयथार्थजरीअसती ॥ तरीनिर्धाराशीकांनयेती ॥ यालागींनाहींहेनिश्चिती ॥ ऐसेंचिघडे ॥ ६७ ॥ कल्पावाआत्मविक्षेपु ॥ करावाइचाआरोपु ॥ तरीआत्मयासीलोपु ॥ कदा हीनव्हे ॥ ६८ ॥ असताआत्मयाचालोपु ॥ तरीकेवींअविद्याआरोपु ॥ अथवाआत्मत्वाचाविक्षेपु ॥ देखतेंकोण ॥ ६९ ॥ जालेंयांकळोळभान ॥ सिंधुकायआटलाजाण ॥ सिंधुआणितरंगपण ॥ निवडतेंकैसें ॥ २७० ॥ सिंधूचेअस्तिक्यत्वेजाण ॥ सिंधुआणितरंगपण ॥ किंवातरंगेंसीसंपूर्ण ॥ सिंधूचिअसे ॥ ७१ ॥ हेहीदेखतयाचेमनोरथ ॥ आत्मत्वींतवदुजेंनिरस्त ॥ सर्वदासतत ॥ एकलेंचिअसे ॥ ७२ ॥ येथदृष्टांतचिअप्रमाण ॥ येचिग्रंथींचासिद्धांतजाण ॥ आतांआळुमाळकेलेंवलगण ॥ तेंउपसाहोनिगेलें ॥ ७३ ॥ यालागींअविद्यारूपाआली ॥ नेणोंनाहींचजाली ॥ आत्मप्रभालोपली ॥ नाहींह्मणोनि ॥ ७४ ॥

कांहींचिजरीआहे ॥ तरीनिर्धारूकांनसाहे ॥

वरीघटभावेभोये ॥ अंकितदिसे ॥ ४० ॥

निर्धारासीनसंपडे ॥ तयाअसणेंचिपैनघडे ॥ सर्वकाळउघडें ॥ आत्मत्वचिअसे ॥ ७५ ॥ अविद्यारूपाहीयेतां ॥ दिसेआत्मयाचीचप्रत्यक्षता ॥ जेवींघटभावहीहोतां ॥ मृत्तिकाचिमांडे ॥ ७६ ॥ घटाचाहीभावी ॥ अंकितहोतसेउर्वी ॥ ह्मणजेघटाकारेंहीबरवी ॥ पृथ्वीचिशोभे ॥ ७७ ॥ चिन्मात्रपृथ्वीच्याठायीं ॥ चिद्रूपचिअविद्याकारहेही ॥ ह्मणोनिकोणहेंकाळेंनाहीं ॥ अविद्यासत्य ॥ ७८ ॥ ह्मणोनिअविद्येचानाशअबद्ध ॥ आत्मातंवस्वताचिसिद्ध ॥ ह्मणोनिअविद्याचिनाहीं ॥ ऐसेंघडतें ॥ ७९ ॥

अविद्यानाशीआत्मा ॥ ऐसीनव्हेप्रमा ॥

सूर्याअंगींतिमा ॥ जयापरी ॥ ४१ ॥

अविद्येसीनाशून ॥ जरीआत्मयाआत्मेपण ॥ तरीआत्मत्वींइयेचाजाण ॥ उगउचिनाहीं ॥ २८० ॥ जेवींअंधकारगेलियावरी ॥ सूर्यासीसूर्यत्वजरी ॥ तरीसूर्याच्याअंगींअवधारो ॥ तमचिकैचें ॥ ८१ ॥ तेवींआत्मयाच्याठायीं ॥ सर्वदाअविद्यानाहीं ॥ तियेसीनाशूनिकाई ॥ आत्मत्वपावे ॥ ८२ ॥ आतांआत्मत्वींउगवेनाकर्धीही ॥ तयासीअसणेंचिनघडेपाहीं ॥ ह्मणोनिअविद्याचिनाहीं ॥ ऐसेंघडतें ॥ ८३ ॥ पवंआत्मानित्यानंदघन ॥ अविद्यानाहींनिपटून ॥ येचिविषयींजाण ॥ आणीकबोले ॥ ८४ ॥

हेअविद्यातरीमायावी ॥ परीमायाविपणचिलपवी ॥

साचाआलीअभावी ॥ आपुलाहे ॥ ४२ ॥

अविद्यामायावीबोलिजे ॥ ह्यणिजेलटकेंचिइचेंइणेंरूढविजे ॥ तेंसत्यासारिखेंदेखिजे ॥ लप
ऊनमायाविपण ॥ ८५ ॥ मायावीह्यणिजेतवाळ ॥ साचासारिखेंअळुमाळ ॥ दावीपरीतेंसकळ ॥
मिथ्याचिअवघें ॥ ८६ ॥ जेणेतयासीसाचपण ॥ तेअविद्याचिमिथ्याजाण ॥ तेलपवीआपुली
खूण ॥ तन्हींनलोपेचि ॥ ८७ ॥ लपचितानलोपेचि ॥ लटिकेपणतंवनचुकेचि ॥ अविद्यायेणेश
देंचि ॥ साधिलाअभाउ ॥ ८८ ॥ आपणासीअविद्यकपण ॥ प्रकाशीअविद्याआपण ॥ हेंनघडेचि
पूर्ण ॥ प्रकाशरूपआत्मा ॥ ८९ ॥ आत्माप्रकाशरूपपूर्ण ॥ तेथेंचिप्रकाश्यप्रकाशकखूण ॥ अवि
द्येसीमृषात्वजाण ॥ तत्वताअसे ॥ ९० ॥ किंवाप्रकाश्यप्रकाशातीत ॥ आत्माचिएकसर्वगत ॥ आ
तांअविद्यारूढीत ॥ निवडावेंकायी ॥ ९१ ॥ ॥ उक्तंच ॥ मत्तःपरतरंनान्यत्किंचिदस्तिधनंजय ॥
मयिसर्वमिदंप्रोतंसूत्रेमणिगणाइव ॥ १ ॥ इतिभगवद्वचनं ॥ ॥ ह्यणोनिआत्मेनिवीणकांहीं ॥
विलासलेंचिअन्यथानाहीं ॥ हेआत्मत्वेंचिठायीं ॥ पडतअसे ॥ ९२ ॥ अविद्याआयितीनिरस्थ ॥ रत्न
हाचिकेलासेसिद्धांत ॥ ह्यणोनिउपसंहारार्थ ॥ पुढेंहीबोले ॥ ९३ ॥

बहुतांपरीऐसी ॥ अविद्यानाहींआपैसी ॥

आतांबोलुहातवसी ॥ कवणावरी ॥ ४३ ॥

बहुतांपरीविचारितांही ॥ अविद्याआयितिचिनाहीं ॥ ह्यणिजेनविचारितांही ॥ बाधुचिअसे
॥ ९४ ॥ ननाशितांचिनसे ॥ त्याचानाशुकेवींउमसे ॥ आतांशब्दाचाहातुवसे ॥ कवणावरी
॥ ९५ ॥ अविद्येसीआइतीनिरस्थता ॥ ह्यणिजेतोडिलीपूर्वापरता ॥ सर्वकाळरिता ॥ अविद्याशब्दु
॥ ९६ ॥ काळत्रयींआत्मासिद्ध ॥ ह्यणोनिकाळत्रयींअविद्याबाधु ॥ आतांकाइनाशिलशब्दु ॥
असत्यार्थ ॥ ९७ ॥ ह्यणोनिनिरर्थकजल्पन ॥ तेंकवणासीनव्हेकारण ॥ येविषईउपलक्षण ॥ सां
घतुअसे ॥ ९८ ॥

साउलियेतेसाबळें ॥ हालयांभोंयआदळे ॥ कींहालेंनिअंतरा

ळें ॥ थोंटावेहातु ॥ ४४ ॥ कांमृगजळाच्यापानीं ॥ गगनाच्या

आलिंगनीं ॥ नातरीचुंबनी ॥ प्रतिबिंबाचा ॥ ४५ ॥ उठा

वलावोथरेंतंवका ॥ तोसुनाथपडेअसिका ॥ अविद्यानाशी

तर्का ॥ तैसेंहोये ॥ ४६ ॥

अविद्याहेअनुमान ॥ येथेंनाशाचाहीनयेसाचपण ॥ जेवींसाउलीसबळेंकरीजाण ॥ खोंचि
तांनफवे ॥ ९९ ॥ येथेंभोंयअडळूपावे ॥ परीसाउलिपडिलीचियथार्थनव्हे ॥ तेवींअविद्याशब्दु
उठावे ॥ तंववस्तुचिअवघें ॥ ३०० ॥ ह्यणोनिशब्दुमुडला ॥ तंवशब्दत्वासीमुकला ॥ तोकेवीं
नाशकझाला ॥ अविद्येचा ॥ १ ॥ जेवींआंतराळहाणोंजाये ॥ तंवहाणतुचिहाणनेंनोहे ॥ तेवीं
बोलणेंव्यर्थत्वपावे ॥ अविद्याविषईये ॥ २ ॥ मांनशुकेंचाघडला ॥ नाशोनिशब्दसार्थकजाला ॥
तरीअविद्यामुदला ॥ ठावचिनाहीं ॥ ३ ॥ तेथनासावयाचीप्रौढी ॥ तेसमूळपडतसेकोरडी ॥
येथकल्पनेचीजोडी ॥ कल्पनाचभोगी ॥ ४ ॥ जेवींमृगजळाचेंप्राशन ॥ करणेंचिनघडेजाण ॥

येथमनाचेंथोटावलेपण ॥ मनचिजाणें ॥ ५ ॥ किंवागगनाचेंआलिगन ॥ अथवाप्रतिविवाचेंचुं
 बन ॥ येथेमनोरथासहीजाण ॥ उगउनाहीं ॥ ६ ॥ तेवींअविद्यानाशाविषयीं ॥ शब्दासीचशब्द
 नाहीं ॥ कांजेसत्यार्थाच्याठायीं ॥ शब्दप्रवृत्ति ॥ ७ ॥ अर्थचिजरीनाहीं ॥ तरीशब्दीशब्दत्वतेंका
 यी ॥ बंध्यापुत्रपाहीं ॥ आळवीजन्हीं ॥ ८ ॥ तन्हींतेथेंअर्थेवीण ॥ बोलणेंचिबोलणेंनव्हेजाण ॥
 आतांजेंदिसेवलगण ॥ तेंमृगजळन्यायें ॥ ९ ॥ किंवाबोलाचेंकीजेभोजन ॥ तेथेंहातातोंडामेळ
 वण ॥ परीभासमात्रवांचून ॥ भोजननव्हे ॥ ३१० ॥ तेवींअविद्यानाशाविषयीं ॥ शब्दीशब्दत्व
 नाहीं ॥ किंवास्वरूपप्रत्ययाच्याठायीं ॥ ऐसेंचियेया ॥ ११ ॥ आइतेंस्वरूपपूर्ण ॥ तेथेंशब्दचिनु
 गवेजाण ॥ मांशब्दीशब्दपण ॥ कैचेंअसावें ॥ १२ ॥ आतांमृगजळींचियालता ॥ मृगजळींचि
 दिसतोपाहातां ॥ तेवींनसतेआभासीनसतां ॥ शब्दुमिरवें ॥ १३ ॥ आशंका ॥ मूळओवीचेद
 द्वांत ॥ पाहोनिजरीतर्कउठत ॥ जेथेथअधिकारीयार्थ ॥ कर्तव्यवृथा ॥ १४ ॥ गगनासीआलि
 गुंजातां ॥ आलिगनचिपडलेंवृथा ॥ परीअन्यथानव्हेपाहातां ॥ आलिगितपुरुष ॥ १५ ॥ येथ
 अधिकारत्वशब्दास ॥ कर्तव्यअविद्यानाश ॥ व्यर्थत्वउभयास ॥ दिसतअसे ॥ १६ ॥ स्वरूपां
 बरींनिर्गुणीं ॥ व्यर्थशब्दअविद्यादोन्हीं ॥ तरीदृष्टांतदार्ष्टीतमिळोनि ॥ घडलीकैसी ॥ १७ ॥ त
 रीदृष्टांतासीपकदेशित्व ॥ तथापिकांहींसंपादिजेत ॥ शब्दतंवसाक्षात ॥ स्फुरणमात्र ॥ १८ ॥
 परीपरोक्षतेकरून ॥ शब्दीशब्दत्वतेंव्यर्थजाण ॥ तेचिवृथावांचून ॥ स्वरूपजैसेंतेसें ॥ १९ ॥
 तेंकर्तव्यकरणीरहित ॥ स्वभावेअधिकारवंत ॥ ह्मणोनिनावेकहोतीदृष्टांत ॥ दृष्टांतमिषें ॥ ३२० ॥
 आतांअसोयुक्तिजाल ॥ सांभाळूंआपुलेंमुदल ॥ जेथेंसर्वहीहेंफोल ॥ बोलणेंजालें ॥ २१ ॥ तेन
 संडीआपुलीखूण ॥ ह्मणोनिबोलिकेंतेथिलमौन ॥ परंतुमौनआणिबोलकेंपण ॥ दोन्हींहीनसतीं
 ॥ २२ ॥ तेथअविद्याकेंचीकायी ॥ तेथेंनाशावेंकायपाहीं ॥ ह्मणोनिइयेविषयीं ॥ उपलक्षणेंदेतो २३

ऐसीअविद्यानाशावी ॥ हेंवाहेलजोजिवीं ॥ तेणेंसालीका
 दावी ॥ आकाशाची ॥ ४७ ॥ तेणेंशेळिगळांदोहावी ॥ गुढ
 गांवासपाहावी ॥ वाळऊनिकाचरीकरावी ॥ सांजवेळे
 ची ॥ ४८ ॥ जांभईवाटूनिरसु ॥ तेणेंकाढावाबहुवसु ॥ का
 लऊनिअळसु ॥ मोदळापाजावा ॥ ४९ ॥ तोपाठापाणीपर
 तु ॥ पडलीसाउलीउलथु ॥ वारियाचेतांथु ॥ बळसुखे ॥ ५० ॥
 तोबागुलातेंमारु ॥ प्रतिबिंबखोळेंभरु ॥ तळहातिचेविंचरु ॥
 केशसुखें ॥ ५१ ॥ घटाचेंनाहींपणफोडु ॥ गगनाचींफुलेंतोडु ॥
 ससयाचेमोडु ॥ शिंगसुखें ॥ ५२ ॥ तोकापुराचीमसीकरु ॥
 रत्नदीपींकाजळधरु ॥ वांशेचेंलेंकरु ॥ परणुसुखे ॥ ५३ ॥ तो
 अंवसेचेनिसुधाकरें ॥ पोसुपाताळिचींचकोरें ॥ मृगजळि
 चींजळचरें ॥ गाळुसुखें ॥ ५४ ॥ अहोहेंकितीबोलावें ॥ अवि
 द्यारचिलीअभावे ॥ आतांकायीनाशावें ॥ शब्देंयेणें ॥ ५५ ॥

नाहींतयाचेनाशे ॥ शब्दनयेप्रमाणदशे ॥ अंधारींअंधारा
जैसें ॥ नव्हेरूप ॥ ५६ ॥

नाहींतयासीनाशिता ॥ आग्रहोचियेतसेहाता ॥ मनोरथाचियाशेता ॥ सवंगणीकीजे ॥ २४ ॥
अर्धीचिजेनाहीं ॥ तेनासोंजातांपाहीं ॥ काजहीनव्हेकाहीं ॥ आणिश्रमहीवाढे ॥ २५ ॥ आकाश
निराभास ॥ आणिवाउगानीळिमेचाआभास ॥ तोसोलिवतयास ॥ जोडेलकाई ॥ २६ ॥ तेवीं
अविद्यामिथ्याजाण ॥ आणिवाउगेंजेदिसेभान ॥ त्याच्यानाशाप्रमाण ॥ येपरीनोहे ॥ २७ ॥
किंवाअजागळस्तन ॥ तेंशब्दमात्रमिथ्याजाण ॥ तेथेंकीजेदोहन ॥ आयासुमिथ्या ॥ २८ ॥
गुढगांहृष्टीफुटे ॥ तरीअविद्येचानाशप्रकटे ॥ एवंदिसतीतन्हींसोपटे ॥ मिथ्याभासे ॥ २९ ॥
सांजवेळेचीशामता ॥ वाळऊनिसंग्रहोकरितां ॥ मनोरथमात्रतत्त्वता ॥ पदार्थुचिनव्हे ॥ ३० ॥
आतांअविद्याह्यणावीकारण ॥ तेणेंप्रपंचसाभासमान ॥ हेमानूनिअनुमान ॥ नाशाप्रवर्तावें ॥ ३१ ॥
तरीप्राणाचेंजेचलन ॥ जांभईहेअभिधान ॥ तेंपदार्थत्वेजाण ॥ कांहींचिनसे ॥ ३२ ॥ केवळमु
खक्रियाउमटली ॥ तेजांभईपेसीरूपाआली ॥ प्राणशक्तिराहिली ॥ प्राणाचिमाजीं ॥ ३३ ॥ तेथे
तांदेतांनये ॥ जांभईनांवाचिवायें ॥ तेवींअविद्यामानिलीतेंनये ॥ नाशाभाग ॥ ३४ ॥ आतांअळ
सुह्यणिजेजडता ॥ तोमनोधर्मुचिपाहातां ॥ वांचूनिअळसुह्यणोनिहाता ॥ येईलकायी ॥ ३५ ॥
तेवींअविद्यामानिलीकारण ॥ तरीसकळाकारणब्रह्मजाण ॥ आतांअविद्याहेअनुमान ॥ नाशि
तांनफवे ॥ ३६ ॥ अनुमानांच्युअभाव ॥ तेथेंनाशुहापुनरुक्तभाव ॥ आतांअभावेचिअभाव ॥
यथार्थनव्हे ॥ ३७ ॥ मोदळाचेतनेहीन ॥ अळसुह्यणिजेजाड्यपण ॥ तेवींअविद्यालटकीजाण ॥
नाशहीलटिका ॥ ३८ ॥ पाणीवाटिलेनिवीण ॥ अर्धीचिपातळजाण ॥ तेवींनाहींअविद्यानिपट्ट
न ॥ नाशावीनलगे ॥ ३९ ॥ पाणीयाचेअंगीजडपण ॥ पहिलेंचिनाहींजाण ॥ वाटितयासीजोडून ॥
अग्रहोचिउरे ॥ ४० ॥ आतांवाउगेंभासमान ॥ तेंतोडीनह्यणतांजाण ॥ नतुटोनसंपूर्ण ॥ आक्रो
शमात्रउरला ॥ ४१ ॥ साउलीजरिपडली ॥ तन्हींमिथ्यात्वासीनाहींमुकली ॥ तेवींआविद्याहे
बोली ॥ तुटेलकायी ॥ ४२ ॥ परीनाशासीविषयनव्हे ॥ ह्यणोनिनाशुव्यर्थत्वपावे ॥ आतांवारि
याचेवळावे ॥ पदरसुखें ॥ ४३ ॥ वारावाजोंजाणे ॥ परीसांपडऊंकोणहींचिनेणे ॥ तेवींअविद्या
कासयाह्यणणें ॥ हेकोणहीनेणोनाहीं ॥ ४४ ॥ हेअविद्याबोलोंजातां ॥ उभाचिबोलरिता ॥ किं
वाबागुलह्यणतां ॥ बोलणेंचिरितें ॥ ४५ ॥ आतांअविद्यायाबोलासाठीं ॥ घावीअविद्येचिपाठी ॥
तरीप्रतिबिंबउठाउठी ॥ खोळेंभरिजे ॥ ४६ ॥ आपणआपणयांजाणतां ॥ आपलीआपणासन्मु
खता ॥ तियेअविद्याह्यणतां ॥ लाजिजेनाका ॥ ४७ ॥ तेंआपुलेंप्रतिबिंबआतां ॥ सांचह्यणोनिधे
ऊंजातां ॥ कैचीतेथेंप्रतिबिंबता ॥ उरलपाहा ॥ ४८ ॥ जेवींविहारीकजळींप्रतिबिंबदिसे ॥ तेंधे
ऊंजातांचिनाशे ॥ कांजेदिसतअसतांचिनसे ॥ हेमुख्य ॥ ४९ ॥ तेवींशब्दकरुनिप्रमाण ॥ किंवा
प्रपंचाभासेअनुमान ॥ धरूनिअविद्येसीसाचपण ॥ सर्वथानसे ॥ ३५० ॥ ह्यणोनितळहातिंचेकें
शउमसे ॥ तरीअविद्येसीसत्यत्वअसे ॥ आतांनसतयाकैसें ॥ नाशुंपाहिजे ॥ ५१ ॥ घटाचाउद्भ
वनाहीं ॥ तेंघटाचेंनाहींपणपाहीं ॥ तेंफोडूंजातांकाई ॥ फोडावेंतेथें ॥ ५२ ॥ तोडिजेगगनपुष्प
चांग ॥ मोडिजेससयाचेंसिंग ॥ यांचाअसावयाचाचलाग ॥ नसेपाहीं ॥ ५३ ॥ तेवींअविद्यावा
स्तवेंनसे ॥ आणिवाउगाबोलुचिअसे ॥ तयाअर्थवादासरिसे ॥ झांकावेकांपां ॥ ५४ ॥ शब्देंसा
चमानिलेजाये ॥ घरीकार्येंक्षेमाउपेगानये ॥ अविद्याकार्यातेंवीये ॥ हेसर्वथानघडे ॥ ५५ ॥ कर्पूर

दीर्घीकाजळनसे ॥ तयामसीकीजेकासयापेसँ ॥ जेवींरत्नदीपप्रकाशुदिसे ॥ परीअंजनानवीये ॥ ५६ ॥ तेवींबोलातांहीजाण ॥ बोलीउमट्टेचिन्मात्रखून ॥ आतांनाहींअविद्यानिपटून ॥ हेंबोला वेंकित्ती ॥ ५७ ॥ एवंनानापरीपाहातां ॥ अविद्यानघडेसर्वथा ॥ स्वकार्येसीवृथा ॥ वोडवलीअ वधी ॥ ५८ ॥ जेवींअमावास्येचेदिवसीं ॥ प्रकाशुचिनकरीशशी ॥ तोपाताळिंच्याचकोरांसीं ॥ पोसीलकायी ॥ ५९ ॥ पाताळींचकोरजाण ॥ हेनाहींपणाचीचिखून ॥ आणिअवसेसीसहज शून्य ॥ चंद्रिकायेथें ॥ ३६० ॥ तेवींप्रपंचाचेनिमिसँ ॥ अविद्याआणावीप्रमाणदशे ॥ तरीसि द्वातींनसे ॥ प्रपंचत्वयासी ॥ ६१ ॥ आणिआत्मत्वालोपनाहीं ॥ तरीअविद्याकेंचीकायी ॥ एवं स्वकार्येसींपाहीं ॥ अविद्यामिथ्या ॥ ६२ ॥ किंवाआभासमात्रमृगनीर ॥ तेथेंतर्कमात्रजळचर ॥ तयागळघालूनिचतुर ॥ साधितीकेवीं ॥ ६३ ॥ तेवींप्रपंचींसाचपण ॥ मानूनिमानिलीअविद्या कारण ॥ तरीयेथेंस्वरूपावांचून ॥ दुसरेकेंचि ॥ ६४ ॥ ह्यणोनिवारंवारकित्ती ॥ अविद्येची अथीनाथी ॥ केवळशब्दाचीवदंती ॥ मिरवतअसे ॥ ६५ ॥ अविद्यायथार्थअसती ॥ तरीरूपा सीचिकानयेती ॥ मगनाशावयाहेयुक्ती ॥ उमटतीना ॥ ६६ ॥ सर्वगतआत्माअसे ॥ तोजरी अविद्येसीगिवसे ॥ मगअविद्याहेंपेसँ ॥ कोट्टुनिउठतें ॥ ६७ ॥ अविद्याहाशब्द ॥ हेंहीसाक्षिस्वरूपाचेंवेद्य ॥ तेथेंतंववेद्यवेदकभेद ॥ असेनाकीं ॥ ६८ ॥ स्मृतिः ॥ यदिदंसाक्षिणोवेद्यंतत्सर्वं ब्रह्मकेवलम् ॥ तत्सर्वपूर्णचैतन्यंतत्त्वमर्थेनसंशयः ॥ इतिसूतसंहिता ॥ एवंआत्मासर्वदानिर्बाध ॥ येथेंघडलेंचिनाहींविरुद्ध ॥ आतांकेवळअर्थवाद ॥ आथीनाथीचा ॥ ६९ ॥ जरीआत्मत्वचिन भ्रंशे ॥ तरीअविद्यातेकेंचीअसे ॥ आतांनिखळअविद्याहेंपेसँ ॥ ह्यणालजरी ॥ ३७० ॥ मगआ रोपुकोणेकरावा ॥ अपवादूकोणेंसाधावा ॥ अंधारेंनिर्धारावा ॥ अंधारुकेवीं ॥ ७१ ॥ अंध कारेंअंधकारासी ॥ देखोनिफेडावेंतयासी ॥ हेतंववचनप्रमाणासी ॥ आणितानये ॥ ७२ ॥ ह्यणोनिअविद्याचिनाहीं ॥ येथेंशब्देंफेडावेंकाई ॥ पुढेंइयेविषयीं ॥ बोलतअसे ॥ ७३ ॥ आतां नानायुक्तीउदाहरण ॥ देऊनिकेलेंअविद्याखंडण ॥ येरवींनाहींअविद्याहेंकोण ॥ ह्यणिजेतेइयेरी ॥ ७४ ॥ तरीअविद्यानाशाविषयीं ॥ शब्दकहींउपयोगनाहीं ॥ पैसेह्यणालकांहीं ॥ तरीपुढेंबालतो

अविद्येचीनाहींजाती ॥ तेथनाहींह्यणतयायुक्ती ॥

जेवींदुपारीकावाती ॥ आंगणिचिया ॥ ५७ ॥

स्वरूपकाळत्रयींअविच्छिन्न ॥ ह्यणोनिअविद्यानघडेजाण ॥ दृष्ट्यात्रद्रष्टेपण ॥ लोपातैनपवे ॥ ७६ ॥ हेंपहिलेचिअसेठायीं ॥ शब्देंनवेंकेलेंनाहीं ॥ ह्यणोनियुक्तीचाकांहीं ॥ उपयोगुनव्हे ॥ ७७ ॥ जोपदार्थपहिलेंचिनाहीं ॥ तोनाहींह्यणतांही ॥ विशेषुतोकायी ॥ वानावायेथें ॥ ७८ ॥ यायुकि चेनिपाडें ॥ नसतयाअस्तिक्यनघडे ॥ किंवाअस्तिक्यत्वहीनमोडे ॥ नास्तिकवादें ॥ ७९ ॥ ॥ स्मृतिः ॥ नासतोविद्यतेभावोनाभावोविद्यतेसतः ॥ इतिभगवद्रचनं ॥ ॥ युक्तिपर्थंचालतां ॥ वस्तुचालोपुभावितां ॥ तरीहेभावनाचदावीस्पष्टता ॥ वस्तुप्रकाशाची ॥ ३८० ॥ स्मृतिः ॥ ॥ सर्वस्यंचाहं हृदिसंनिविष्टोमत्तःस्मृतिर्ज्ञानमपोहनंच ॥ वेदैश्चसर्वैरहमेववेद्योवेदांतकृद्वेदविदे वचाहम् ॥ ११ ॥ इतिभगवद्रचनम् ॥ ॥ एवंवस्तुसर्वहृदयवर्ति ॥ वस्तुमयचिसर्वस्मृति ॥ ज्ञानाज्ञानेनसतीं ॥ वस्तुहृनिआणीक ॥ ८१ ॥ वेदांचेंअवसान ॥ तेहीवस्तुचिजाण ॥ आणिवेदासीवेद पण ॥ तेहीवस्तु ॥ ८२ ॥ तस्मात्लोपितांवस्तुनलोपे ॥ जेवींइंधनैअग्निनज्ञांके ॥ कींअविद्येचेआ रोपें ॥ अविद्यात्वनवे ॥ ८३ ॥ एवंनिरूपिताननिरूपिता ॥ अविद्यानाहींचतत्वता ॥ येथयुक्तीने

कायआतां ॥ उपयोगुजाला ॥ ८४ ॥ आत्मयाचीसंतता ॥ अविद्येचीअसंतता ॥ तदंतःपातिआ
तां ॥ हेयुक्तिजाल ॥ ८५ ॥ त्यासीयुक्तिवचिनाहीं ॥ आतांजरीभासेलकांहीं ॥ तरीअनुपेगुचि
पाहीं ॥ सर्वथाअसे ॥ ८६ ॥ दुपाराआंगणीजिहीं ॥ दीपुलाविलाउपयोगुनाहीं ॥ तयादीपाच्या
ठाई ॥ दीपत्वचिनसे ॥ ८७ ॥ तस्मात्अविद्यानाहीं ॥ नाहींह्यणतांयोग्यताकायी ॥ पुढेंहीईये
विषई ॥ अवधारावचन ॥ ८८ ॥

नपेरितांसेतीं ॥ जेकींसवगणियांजाती ॥

तयांलाजेपरौति ॥ जोडीआहे ॥ ५८ ॥

रितांसेतींसवंगणीकेली ॥ तेणेंलाजचिजेवींजोडली ॥ तेवींसतीअविद्यानिषेधितांजाली ॥
युक्तिसीलाज ॥ ८९ ॥

खवाणीयाचाअंगा ॥ जेणेंकेलावळघा ॥

तोनकरितांचिउगा ॥ घरींहोता ॥ ५९ ॥

खवाणीह्यणजेपडशब्दु ॥ आकाशींजोउमटेजोनादु ॥ त्याचावेतांशोधु ॥ उद्योगुचिरिता
॥ ३९० ॥ त्यासीदेहाचाअभाव ॥ मगकोठेंघ्यावीधांव ॥ धांऊनिसांपडवाव ॥ असाध्यजैसें ॥ ९१ ॥
आपुलाचिशब्द ॥ तोचिआकाशींप्रतिवाद ॥ येथदुजासंबंध ॥ जालाचिनाहीं ॥ ९२ ॥ ११मगें
जावें ॥ तेणेंउगेंचिठायींअसावें ॥ त्यासीदवडावेंअसोंद्यावें ॥ दोन्हीहीवृथा ॥ ९३ ॥ तेथींआप
आपणाजाणतां ॥ आपलिचिघडेउपलभ्यता ॥ तेथनावेकवेधवेदकता ॥ उमटलीपाहे ॥ ९४ ॥
तेजालेंतैसेनाहीं ॥ ह्यणोनिअविद्यासंज्ञापाहीं ॥ तियेपाडितांठायीं ॥ ठावोचिनदिसे ॥ ९५ ॥
अखंडताखंडलीनाहीं ॥ तरीअविद्यायेथकाई ॥ तियेनाहींह्यणतांपाहीं ॥ पुनरुक्तजालें ॥ ९६ ॥

पाणियावरीवरिखु ॥ होतांकेंअसेविशेखु ॥

अविद्यानाशीउन्मेखु ॥ फाकावातैसा ॥ ६० ॥

उदकींवृक्षउन्मळला ॥ तोनतोडितांचिअसेउन्मळला ॥ तोजोह्यणेम्यांतोडिला ॥ तेथेंसत्य
त्वकैचें ॥ ९७ ॥ उगेचिझाडउमळलें ॥ परीमुळींनाहींवळकावलें ॥ तेंनतोडितांचिपहिलें ॥
तुटलेंआहे ॥ ९८ ॥ तेवींचित्सागराच्याठायीं ॥ कौतुकाप्रेनावेकपाहीं ॥ अविद्याहेभावितांही ॥
निर्मूळचिअघवी ॥ ९९ ॥ जेवींवनमोडूनियाउहोता ॥ तरीअविद्यावृक्षविस्तारता ॥ आतांवाउगी
भावितां ॥ सत्यत्वानये ॥ ४०० ॥ अहोयेचिन्मयजीवनीं ॥ सर्वदाअविद्येसीहानी ॥ परीवाउगा
चिध्वनि ॥ उमटलाहाजो ॥ १ ॥ तेवृक्षाकारेंरूपककेले ॥ परीमूळचिअसेखंडले ॥ तेंनसतें
चिनाशिलें ॥ शब्दींकाई ॥ २ ॥ उक्तंच ॥ एकत्वयत्स्वतःसिद्धंसहिवाक्यार्थव्यस्तिकः ॥ इतोन्व
थायोवाक्यार्थःसोवाक्यार्थोनसंशयः ॥ १ ॥ क्वचित्कदाचिदन्यार्थवक्तिः ॥ १ ॥ पृथक् ॥ साध्य
साधनसंबंधात् कथनंफलभाषणं ॥ २ ॥ इतिब्रह्मगीतः ॥ एवंपूर्वाप
थंस्तुचिपकात्मता ॥ तेचिवचनेतत्त्वतां ॥ येरअवच ॥ ३ ॥ आतांका ॥ तकांहीं ॥ भेदपरें
वाक्येंअसतीलतेही ॥ साधकसाध्यप्रवाहीं ॥ कथिलेंअसती ॥ ४ ॥ तस् ॥ पांअन्यथाकांहीं ॥
कदाचित्नसेहीपाहीं ॥ आतांवाउगाध्वनितोही ॥ निर्मूळअसे ॥ ५ ॥ ॥ जे ॥ अर्थहीन ॥ तया
आधिकोनिचिबधिरश्रवण ॥ तेवींअविद्यानाशबोलताजाण ॥ शब्दुचि ॥ ६ ॥ एवंअविद्या
निरसनीं ॥ शब्दनमिरवेशब्दपर्णी ॥ पुढेंहीप्रबंधश्रेणी ॥ मूळींचीवच ॥ ७ ॥

मापमापपणेश्लाघे ॥ जंवआकाशमऊनरिगे ॥

तमपाहातांवाउगें ॥ दीपाचेंजन्म ॥ ६१ ॥

एकेपरीपाहातां ॥ अर्थशब्दसार्थकता ॥ जेथेंअर्थनाहींतत्वता ॥ तेंबोलणेंचिनव्हे ॥ ८ ॥ शब्दासीविषयहोये ॥ त्यासीशब्दनाशौलाहे ॥ आतांविद्यमानचिजेनव्हे ॥ तेथेंनाशिजेकांहीं ॥ ११ ॥ अविद्याहेअनुमान ॥ शब्देंघेतांकेचेंशब्दपण ॥ वृथाचिवलगण ॥ काजकाई ॥ ४१० ॥ तंववरीमापींमापपण ॥ जंवआकाशनमविजेजाण ॥ कांजेआकाशींसावेवखूण ॥ असेचिनाकीं ॥ ११ ॥ पदार्थत्वेजेंनाहीं ॥ तेथमापेंमोजावेंकाई ॥ आतांमानिजेज-हींकांहीं ॥ तरीमापींचिआकाश ॥ १२ ॥ तेवींअविद्यास्वरूपेनाहीं ॥ तेथशब्देंसाधिजेकाई ॥ आतांअभावरूपह्यणावीकांहीं ॥ तरीशब्दाचाचिअभाव ॥ १३ ॥ अविद्येचानाशुजाण ॥ तेथशब्दासीकेचेंशब्दपण ॥ आतांशब्दशब्दत्वेवीण ॥ नाशुतोकिमात्मकु ॥ १४ ॥ एवंनसतीअविद्येसीनाशितां ॥ शब्दींनुरेशब्दता ॥ पुढेंहीहेचिआतां बोलतुअसे ॥ १५ ॥

सं
अरि
रूपा

गगनाचीरससोये ॥ जीभजेंआरोगूंजाये ॥

मगरसनाहेहोये ॥ अडनावकीं ॥ ६२ ॥

शब्दसार्थकपाहीं ॥ तरीअविद्याहाअर्थचिनाहीं ॥ जेवींगगनचिचाखितांपाहीं ॥ रसना ॥ १६ ॥ गगनींपदार्थत्वेनाहीं ॥ रसनाचाखिजेआतांकायी ॥ ह्यणोनिरसनाहोत्सातिप ॥ रसनानोहे ॥ १७ ॥ तेवींअविद्यानाशिलीह्यणोन ॥ शब्दींदिसेशब्दपण ॥ परीतोचि तदींजीजाण ॥ उजियेडातेंनकरी ॥ १८ ॥ तेवींशब्दतरीउमटला ॥ परीअर्थेवीणवायांगिला ॥ एवंअविद्यानाशींजाला ॥ वृथाशब्दु ॥ १९ ॥

नव्हेतेनिवल्लभें ॥ अहेवपणकांशोभे ॥

खातांकेळीचेगाभे ॥ नखातांगेले ॥ ६३ ॥

वृथाअनिभावें ॥ अहेवपणजेसेनव्हे ॥ कांकर्दळीगर्भभक्षावे ॥ उद्योगुकीजे ॥ ४२० ॥ तरी कर्दळगर्भहाडितां ॥ अभावचिआलाहाता ॥ मगउद्योगुपडलारितां ॥ खावयाचा ॥ २१ ॥ वल्लभेंवीणअहेव ॥ हेंअघटितचिजालेंनांव ॥ किंवागर्भासीनसतांठाव ॥ कर्दळीगर्भु ॥ २२ ॥ असोवर्भेंवण ॥ कवणासीअसेलअहेवपण ॥ तेवींअविद्याचिनसतांजाण ॥ शब्दफोल ॥ २३ ॥ आतांउमचिशब्दुसंचुमिरवे ॥ परीअर्थुकरुनिपाहावें ॥ तंवटवाळचिअघवें ॥ वोडवलेंकीं ॥ २४ ॥ जेवींशब्दचिकेळीगर्भ ॥ परीविदारितांअवघीमांव ॥ तेवींअविद्यावागडींब ॥ अर्थेवीण ॥ २५ ॥

स्थूलसूक्ष्मकवणएकु ॥ पदार्थनप्रकाशीअर्कु ॥

पत्तिवृत्रीविषयींअप्रयोजकु ॥ जालाचिर्कीं ॥ ६४ ॥

सूर्यकायएनप्रं ॥ त ॥ परीरात्रीविषयींचिअशक्त ॥ कांजेंरात्रीचिनिरस्त ॥ सूर्याच्या ठायीं ॥ २६ ॥ मगविष्काशुजाणें ॥ परीरात्रीचीवार्ताहीनेणें ॥ तेथेंकासयाप्रकाशणें ॥ सूर्ये तेंणें ॥ २७ ॥ सूर्यगवद्वारीपण ॥ हेंसूर्यीतंवनघडेजाण ॥ तेवींअविद्यानाहींतिचेंनाशन ॥ शब्दासीनघडे ॥ २८ ॥ तणाणेंपदार्थ ॥ त्याचामागुशब्दींसांपडत ॥ परीनसतयाचेंअस्तिक्यत्व ॥ शब्दींनव्हे ॥ २९ ॥ तंरसीलकवणासी ॥ ह्यणोनियर्थत्वआलेंशब्दासी ॥ दृष्टांतएकदेसी ॥ जाणोनिय्यावें ॥ ३० ॥ तंरकडठेलकांहीं ॥ जेसूर्यीरात्रिनाहीं ॥ परीजनासीतंवपाहीं ॥ सत्य

त्वंअसे ॥ ३१ ॥ तेर्वींअविद्यानाहीं ॥ हेंजनतौनेणेंकांहीं ॥ जनबुद्धितंवपाहीं ॥ साचचिह्न
णोंये ॥ ३२ ॥ तरीअविद्येचाहीध्वनि ॥ उगाचिआहेजनीं ॥ परीविचाराचाकार्णीं ॥ आइकोंनये
॥ ३३ ॥ सूर्यासीअस्तमान ॥ हेंकायविचारुनिबोलतीजन ॥ तेर्वींनसतीवार्ताजाण ॥ अवि
द्यापेसी ॥ ३४ ॥ सूर्याचाअस्तुदेखेचक्षु ॥ तरीचक्षुसीसूर्याचाचपक्षु ॥ कांजेनेत्रींअध्यक्षु ॥
नांदतोसूर्य ॥ ३५ ॥ असोसूर्यजेणेंप्रकाशवंत ॥ त्यासीतंवनाहींअस्त ॥ जेणेंप्रकाशेंदेखिजेत ॥
सूर्याचाअस्त ॥ ३६ ॥ तेणेंचिनेत्रदेखणें ॥ बुद्धिहीदेखणीतेणें ॥ तोसूर्यआत्माजेणें ॥ चराचर
चियेलें ॥ ३७ ॥ श्रुतिः ॥ सूर्यआत्माजगतस्तस्थुषश्च ॥ इति ॥ ॥ असोसूर्याच्याठायीं ॥ रात्री
चाउगउनाहीं ॥ ह्यणोनिरात्रीविषयीं ॥ अप्रयोजक ॥ ३८ ॥ तेर्वींचिदादित्युपकला ॥ असेनुग
वतचिउगवला ॥ तयाचाचिक्वर्णीशिवतला ॥ वर्ततोलोकु ॥ ३९ ॥ परीतोलोकाचीनेणेकाहा
णी ॥ तेथेंकेउताअविद्येचाध्वनि ॥ आतांनसतियेनासोनि ॥ शब्दुकायीमिरवे ॥ ४० ॥ असो
उदयअस्तेंवीण ॥ चित्सूर्यदैदीप्यमान ॥ तेथेंअविद्यातमासीजाण ॥ सिद्धीचिनाहीं ॥ ४१ ॥
तेणेंचिजेजाणा ॥ नावेकशब्दुदेखणा ॥ परीअविद्येच्यानाहींपणा ॥ देखेलकाई ॥ ४२ ॥ ह्यणो
निसिद्धांचिनिराजे ॥ पुढेंप्रबंधाचेनिव्याजें ॥ बोलिलेंअसेवोजें ॥ अवधानघावें ॥ ४३ ॥

दिठीपाहातांकायनफवे ॥ परीनिदेतेंतंवनेदेखवे ॥
चेतांतेंनसंभवे ॥ ह्यणोनिया ॥ ६५ ॥

निद्राकाळींनिद्रानदेखे ॥ माप्रबोधींकायदेखे ॥ ह्यणोनिनिद्रापाहातांपारुखे ॥ पाहापण
॥ ४४ ॥ दिठीदेखणीभली ॥ परीनिदनाहींदेखिली ॥ तेर्वींअविद्याबोली ॥ साचपणानपवे४५॥
एवंदेखणयांनिदनाहीं ॥ तेर्वींशुद्धास्वरूपाचाठाई ॥ नसेअविद्याहेकायी ॥ बोलेंहोये ॥ ४६ ॥

चकोरांचीयाउद्यमा ॥ लटिकेपपाचीसीमा ॥
जरीदिहाचिचंद्रमा ॥ गिवसूंबैस ॥ ६६ ॥

दिवसाचाठायीं ॥ चंद्रांचंद्रिकाचिनाहीं ॥ माचकोरींणयी ॥ सेवावेंतेथें ॥ ४७ ॥ चंद्रिका
पेऊनिचकोरें ॥ जरींअतिशयअसतीचतुरें ॥ परीनसतेचिचंद्रकरें ॥ सेवितीकायी ॥ ४८ ॥ ते
त्रींशब्दाचेंशब्दपण ॥ अविद्यानाशींव्यर्थजाण ॥ पुढेंआपकवचन ॥ सुंदरआइका ॥ ४९ ॥

नुसुधियेचिसांचा ॥ मुकाहोयेआचकाचा ॥
अंतराळींपायांचा ॥ पेंधाहो ॥ ६७ ॥

नलिहितांसाचाअसे ॥ तोवाचकुजेंघाचूंबैसे ॥ तेंव्यकासीचिजैसें ॥ मुकेपणआलें ॥ ४५० ॥
स्तकवाचुनिप्रवीण ॥ परीकोरियासांचापडिलेंमौन ॥ तेर्वींअर्थबोधकशब्दजाण ॥ परीअवि
चिनाहीं ॥ ५१ ॥ अथवाअंतराळींचालतांजाण ॥ लकासीचियेपांगुळपण ॥ तेर्वींअविद्या
हींनिपटून ॥ शब्दकायसारी ॥ ५२ ॥ शब्दाचेंशरण ॥ अविद्येविषयींराहिलेंजाण ॥ ऐसें
उपसंहरण ॥ करितुसेकाई ॥ ५३ ॥

तैसिअविद्येसन्मुखें ॥ सिद्धप्रतिषेधकें ॥
उठलींचिनिरर्थकें ॥ जल्पेंहो ॥ ६८ ॥

अविद्येचिआधीनाथी ॥ वचनेंअसतीग्रंथोपग्रंथी ॥ परीतितुकियाहीउपपत्ति ॥ निरर्थकाचि

देखणाहोये ॥ ७९ ॥ तेअविद्याचिनाहीं ॥ ह्यणोनिदेखतांचिअंधपाहीं ॥ हेंविवरलेंजेंकाहीं ॥
 तेंउपसाहावेंसतीं ॥ ४८० ॥ एवंअविद्यानसतीपाहीं ॥ विचार्यविचारकदोर्नाहीं ॥ ह्यणोनवि
 चारचकाहीं ॥ विचारेंवीण ॥ ८१ ॥ आतांसोहेखूण ॥ प्रस्तुतपरिसावेंनिरूपण ॥ अविद्या
 नाशाजाण ॥ विचारचनुमसे ॥ ८२ ॥ विचाररूपाशब्दा ॥ अर्थाचाचअसेबाधा ॥ अर्थावांचून
 धंदा ॥ वृथाचजैसा ॥ ८३ ॥ शब्दशब्दपणेंदिसे ॥ परीनिखळअर्थचिअसे ॥ अर्थेंवीणकायसे ॥
 शब्दत्वयासी ॥ ८४ ॥ ज्याअर्थास्वतःसिद्धता ॥ तेथेंचशब्दासअसार्थक्यता ॥ मांसत्यासना
 शितां ॥ प्रमाणकेंचें ॥ ८५ ॥

कैसिहीवस्तुनसे ॥ जैशब्दाचाअर्थहोवैसे ॥

तैनिरर्थकपणेंनाशे ॥ शब्दहीथिता ॥ ७१ ॥

अलताहीपदार्थअसे ॥ तेणेंचिशब्दप्रकाशे ॥ परीशब्दकरीतनसे ॥ पदार्थत्वत्यासी ॥ ८६ ॥
 पदार्थत्वजरीनाहीं ॥ तरीशब्देंवदावेंकायी ॥ एवंशब्दासमूळपाहीं ॥ अर्थचिजाणा ॥ ८७ ॥
 शब्दाचाअर्थकरितां ॥ अर्थेंचभरेअर्थता ॥ एवंशब्दपणवृथा ॥ सहजचिअसे ॥ ८८ ॥ परस्परें
 अनुवाद ॥ तेथेंअर्थासीचस्वाद ॥ त्यासीकरीपांरूपशब्द ॥ ह्यणावेंकायी ॥ ८९ ॥ अर्थचशब्दा
 सकारण ॥ शब्दीअर्थचिप्रियमान ॥ आतांसतेहीपदार्थीप्रमाण ॥ नव्हेचशब्द ॥ ४९० ॥ किंवा
 नसतांपदार्थजाण ॥ तथाआइतेंचनास्तिकपण ॥ त्यानाशासहीकारण ॥ केवींहाशब्द ॥ ९१ ॥
 तसात्स्वतःसिद्धजेंअसे ॥ तैनयेशब्देंअस्तिक्यदशे ॥ मानसेतयाकैसे ॥ नाशीलशब्द ॥ ९२ ॥

आतांअविद्याचिनाहीं ॥ हेकीरह्यणोंकायी ॥

परीतेनाशितांकाहीं ॥ नुरेचिशब्दाचें ॥ ७२ ॥

स्वरूपसर्वदासंत ॥ काळत्रयींअबाधित ॥ तेथेंअविद्येचीमात ॥ उगवितांनदिसे ॥ ९३ ॥
 आतांस्वरूपींजैनसे ॥ यासठावचिकेंचाअसे ॥ ह्यणोनिनसत्याचेनिनाशें ॥ निमालाशब्द ॥ ९४ ॥
 अविद्यायेणेंआकारें ॥ स्फुरणमात्रचिस्फुरे ॥ आतांअविद्याशब्दाचेंउरे ॥ शब्दपणकैसे ॥ ९५ ॥
 स्मृतिः ॥ ॥ नैवभाषणमज्ञानभावादेवशिबंविना ॥ तस्मादज्ञानमज्ञानकार्यंचसुरपुंगवाः ॥
 एतद्ब्रह्मैवैवान्यदितिमेनिश्चितामतिः ॥ इतिस्कंदपुराणेब्रह्मगीता ॥ ॥ अज्ञानीअज्ञानपण ॥ हें
 चिनसंभवेशिवेंवीण ॥ तस्मात्अज्ञानआणिअज्ञानकार्यजाण ॥ निश्चितपूर्णब्रह्मैवऐक्ये ॥ ९६ ॥
 एवंआत्मयावांचूनकाहीं ॥ सर्वसर्वदारितेंनाहीं ॥ तरीअविद्याहेकायी ॥ कासयाह्यणावें ॥ ९७ ॥

यालागींअविद्येचियामोहरा ॥ उठिलियाहीविचारा ॥

अंगाचाचिसंसारा ॥ होऊनिठेला ॥ ७३ ॥

विचारेंवीणशब्दनसे ॥ ह्यणोनविचारचशब्दअसे ॥ तेविचारअविद्याउद्देशें ॥ नाशावयाउठे
 ॥ ९८ ॥ तैनासणेंहेपारुषलें ॥ असतचिविचारत्वगेलें ॥ अविद्याहेंबोलें ॥ बोलतांही ॥ ९९ ॥
 जेथेंविचारचमालवला ॥ तेथेंचचनाचाहीठावमोडला ॥ एवंअविद्यानाशींबोला ॥ प्रमाणत्व
 नाही ॥ १०० ॥

ह्यणोनिअविद्येचेनिमरणें ॥ प्रमाणायेईलबोलणेंहे ॥

हेंअविद्याचिनाहींपणें ॥ नेदीघडों ॥ ७४ ॥

एवंरूपाचेअस्तिक्यत्वेजाण ॥ अविद्यानघडेपैनिपटून ॥ तेथेकोणासीआलेंमरण ॥ शब्दाचे
नपाहा ॥ १ ॥ अविद्येचानास्तिक्यस्वभाव ॥ तोचीपुसीतसेशब्दाचाठाव ॥ येथआक्रोशैवी
णवाव ॥ जालाशब्द ॥ २ ॥ अहोचिन्मयानंदेचिद्रगनी ॥ सत्यत्वानयेअविद्याध्वनि ॥ तरी
जगाचीचश्रेणी ॥ मिथ्याजाली ॥ ३ ॥ तेथेअविद्याहेकोठेअसे ॥ येणेअसावेजगाचेनिमिषे ॥
तरीयाजगासीचनसे ॥ जगत्वआतां ॥ ४ ॥ तेथेशब्दहीतदंतःपाती ॥ बैसलाअविद्येचेपार्ती ॥
अविद्यानाहींतरीनिवृत्ति ॥ सहजचीशब्दाची ॥ ५ ॥ तेथेशब्देअविद्यानाशकेला ॥ मगआत्म्या
नेआत्मादेखिला ॥ याबोलियाफोला ॥ वोडवलीयाकीं ॥ ६ ॥ आत्मानादित्वेशुद्धबुद्ध ॥ तेथे
कधीचनाहींप्रतिबंध ॥ ह्मणोनीत्याचात्यासींबोध ॥ न्हावानलगे ॥ ७ ॥ हाआशयधरून ॥ पुढे
बोलिलेसेवचन ॥ तयादेइजेजीअवधान ॥ प्रत्ययोन्मुख ॥ ८ ॥

आणिआत्माहूनआत्मया ॥ दाऊनिबोलमहिमेयां ॥

येईलहेसविया ॥ विरुद्धचि ॥ ७५ ॥

अहोआत्माह्मणजेबोधघन ॥ नाहीअबोधाचेदर्शन ॥ त्याचातयाबोधजाण ॥ अर्धीचअसे ॥९॥
प्रज्ञानं ब्रह्म इति श्रुतिः ॥ तथाच ॥ सनित्योपलब्धिःस्वरूपोहमात्मा ॥ इतिहस्तामलके ॥ एवंबोध
रूपआत्मयाच्याठाई ॥ अविद्येउत्पन्नचिनाहीं ॥ तयाआत्मबोधीकायी ॥ मिरवावाशब्द ॥५१०॥
अगाबोधरूपनविसकुसोन ॥ कांहींहोतसेबोधजाण ॥ तोहीपूर्वापरतेवोण ॥ हेअनुभवीजाणती
॥११॥ याअर्थाचेदृढीकरण ॥ गुरुस्तवनीकेलेसेजाण ॥ ऐक्यत्वनहालोन ॥ खूनजाणितली ॥१२॥
एवंआत्मत्वींसंधिनाहीं ॥ तरीअविद्याकैचिकायी ॥ तयाचातयाबोधपार्हीं ॥ होणेचिनलगे॥१३॥
आतांआत्मत्वेशब्दरूपाआला ॥ तेणेआत्मादाविला ॥ किंवाआत्माभेटला ॥ आत्मयास्वये ॥१४॥
हैपैविरुद्धचिअघवे ॥ येथशब्देकायसाधावे ॥ पुढेययाचभावे ॥ दृष्टांतअसती ॥ १५ ॥

आपण्यांआपणपेंसी ॥ लागलेंलग्नकवणेंदेसीं ॥

कींसूर्यअंगग्रासी ॥ ऐसेंग्रहणआहे ॥ ७६ ॥

देसींकोणेंयेकेही ॥ देखिलेपेसेनाहीं ॥ जेआपणेंसीआपलेंपार्हीं ॥ लाविलेंलग्न ॥१६॥ ह्मणजे
आपणेंसीयोग ॥ हाअबद्धअवघाप्रसंग ॥ कांजेंमुळींचिवियोग ॥ असावाअर्धी ॥ १७ ॥ ह्मणोनि
आत्मयाआत्मज्ञान ॥ हेअवघेअसंगतजाण ॥ कांजेंआत्माकायआन ॥ कोठेहीअसे ॥ १८ ॥ आतां
आत्मलोपअसतांजरीअर्धी ॥ तरीप्राप्तिहीसुखेंचिजातसिद्धि ॥ आत्माचयेकुनिरवधि ॥ अद्वि
तीयत्वेअसे ॥ १९ ॥ सजातीयविजातीयस्वगत ॥ याभेदीअसेनिरस्त ॥ तरीलोपयाचाघडत ॥
कवणाप्रति ॥ ५२० ॥ आत्माएकअखंडित ॥ विजातीयप्रपंचनाशिवंत ॥ तरीप्रपंचाचानुमदत ॥
मागहीयेथे ॥ २१ ॥ आतांआत्मत्वींजमीताहीं ॥ तरीआणीकाठावचकेंपार्हीं ॥ ह्मणोनिविजातीय
भेदकांहीं ॥ असनायेथे ॥२२॥ आतांएकआत्माएकप्रत्यगात्मा ॥ हेसजातीयभेदाचीप्रमा ॥ तरी
आत्मत्वयाधर्मा ॥ सारिलेनव्हे ॥ २३ ॥ आतांशाखापल्लवा ॥ अवघावृक्षएकचिजाणावा ॥ स्व
गतभेदह्मणाव ॥ ययासपार्हीं ॥ २४ ॥ असोसत्यज्ञानानंद ॥ हेमानाचेस्वगतभेद ॥ याभेदासी
दावीशब्द ॥ अर्थतानाहीं ॥ २५ ॥ तरीआत्माकालत्रयीअविच्छिन्न ॥ चिद्धनानंदपरिपूर्ण ॥
तेथेहेभेदनिपटून ॥ असतीचनार्थे ॥ २६ ॥ त्रिधाभेदवाचारंभण ॥ अर्थएकलाचिद्धन ॥ येवि
षयींनिरूपण ॥ आतांआत्माचैतन्यप्रतिलोप ॥ ह्यामिथ्याअवघाजल्प ॥ आ

त्मर्त्वीमिथ्यारोप ॥ असंबद्धकीजे ॥ २८ ॥ जेवींराहुकेतुवीण ॥ सूर्यीकेवींघडेपांग्रहण ॥ सूर्यत
रीसूर्यासीजाण ॥ लोपिजेनार्की ॥ २९ ॥ ह्यणोनि सूर्येनिजअंगग्रासून ॥ तेंकायहोईलसूर्यग्रहण ॥
ह्यणिजेसंबंधेवीण ॥ लोपातेनपवे ॥ ५३० ॥ ह्यणोनिआत्मासंबंधातीत ॥ उदयलोपवर्जित ॥ तेथें
आत्मयांआत्मत्वप्राप्त ॥ हेंअघटमान ॥ ३१ ॥ पुढेंआणीकांदृष्टांतीं ॥ दाविलीहेउपपत्ति ॥ अव
धारावेंसंतीं ॥ जेंबोलिलेंअसे ॥ ३२ ॥

गगनआपणयांनिगे ॥ सिंधुआपणयांरिघे ॥

कींतळहातवोळघे ॥ आपणयां ॥ ७७ ॥

आपणामार्जीआपण ॥ नघालितांचअसेगगन ॥ किंवांसिंधुमार्जीसिंधुजाण ॥ नसांठवितां
असे ॥ ३३ ॥ तेर्वांजालेनप्राप्तिवीण ॥ प्राप्तचिआपणाआपण ॥ तयाआत्मराजाजाण ॥ प्राप्तिचि
नशोभे ॥ ३४ ॥ आपणासप्राप्तआपण ॥ हेंनशोभेआत्मर्त्वींजाण ॥ आतांभावितयाव्यर्थपण ॥
सहजचिआलें ॥ ३५ ॥ जेवींएकेभार्गीचातळहात ॥ तोचिजरीतेणेधरिजेत ॥ तरीआत्माप्राप्त
होत ॥ आत्मयासी ॥ ३६ ॥ प्राप्तिहाधर्मजाण ॥ तरीआत्माधर्माधर्मविहीन ॥ प्राप्ताप्राप्तविल
क्षण ॥ आनंदघनजो ॥ ३७ ॥ श्रुतिः ॥ ॥ अन्यत्रधर्मादन्यत्राधर्मादस्मात्कृताकृतादन्यत्रभूत
अभन्यश्चपतत्पश्यतितद्ब्रुवति ॥ ॥ तस्मात्पेसीयेआत्मर्त्वींपार्हीं ॥ प्राप्ताप्राप्तकैचीकाई ॥
ह्यणोनिइयेविषयीं ॥ पुढेंहीबोले ॥ ३८ ॥

चराचरापाणीपाजणी ॥ करूंयेईलएकेक्षणीं ॥ परीपाणियां
सीपाणी ॥ पाजावेंकाई ॥ ७८ ॥ साठिंतिशांदिवसां ॥ मा
जींयेखादाहोयऐसा ॥ जेसूर्यासीचिसूर्यजैसा ॥ डोळां
दावी ॥ ७९ ॥

उदकस्वताजेंवितृष्ण ॥ करीजगाचेंतृषाहरण ॥ परीआपणासतंवआपण ॥ प्राशिनाकर्धीं
॥ ३९ ॥ तेंभोग्यभोकृत्वेंवीण ॥ नकरितांचिअसेवितृष्ण ॥ तेर्वांआत्मर्त्वींप्राप्तिजाण ॥ आत्मत्वा
सनघडे ॥ ५४० ॥ तेर्वांचिसूर्याच्याकिरणीं ॥ जगासीहोयधणी ॥ परीतोचितयाचेनि ॥ देखिला
नवजाय ॥ ४१ ॥ ह्यणिजेतेणेंचितयाउजेडावें ॥ हेंतंवतेथेंनसंभवे ॥ कांप्रकाशचिअधर्वें ॥ अंगत
याचें ॥ ४२ ॥ कांजेयेकाधाबेलुपेसाहीहोता ॥ जेआपणआपणयांनदेखता ॥ मगदेखावयाची
योग्यता ॥ घडतीतयाचीतया ॥ ४३ ॥ एवंप्रकाशमात्ररवी ॥ तेथेंपेसीनाहींपदवी ॥ जेंआपण
यादावी ॥ नदावीकर्धीही ॥ ४४ ॥ तेर्वांअप्राप्तिचाअभाव ॥ ह्यणोनिप्राप्तीचानसेभाव ॥ पेसेन
आत्मारारव ॥ देखणामात्र ॥ ४५ ॥ आतांआणीकहीदृष्टांत ॥ देऊनअसेबोलत ॥ शब्दाचीजेथ ॥
खुंटलीगति ॥ ४६ ॥

कृतांतजरीकोपेल ॥ तरीत्रैलोक्यहेंजाळील ॥

वांचूनिआगीलावील ॥ आगिसीकाई ॥ ८० ॥

कृतांतचेंअनुमोदन ॥ पावोनिखवळलाहुताशन ॥ तेणेंत्रैलोक्याचेंदहन ॥ आरंभिलेंकाळें
॥ ४७ ॥ परीपेसैतयानकरवे ॥ जेअग्नीनेंअग्निजाळवे ॥ तेर्वांपरोक्षींशब्दपावे ॥ नपवेआत्मर्त्वीं
॥ ४८ ॥ कांजेसकळ्याचाआत्मापार्हीं ॥ शब्दासींकांअत्मानाहीं ॥ ह्यणोनिआत्मत्वेंशोधितां

कांहीं ॥ नुरेचिशब्दाचें ॥ ४९ ॥ शब्दासीजेशब्दत्व ॥ तेंचितयाचेंआत्मत्व ॥ तेंशोधितांआत्म
तत्त्व ॥ तेंआपणचिविरे ॥ ५५० ॥ एवंआत्मयांआत्मदर्शन ॥ येथशब्दजालाकारण ॥ तरीआत्म
त्वींमुख्यजाण ॥ प्राप्तचिनघडे ॥ ५१ ॥

आपणपेंआपणयां ॥ दर्पणेवीणधात्रेया ॥

समोरहोआवया ॥ ठार्कींआहे ॥ ८१ ॥

हेंजैसैनघडेजाण ॥ तेवींआत्माउपाधिहीन ॥ प्राप्तहोणेंनवीण ॥ प्राप्तचिअसे ॥ ५२ ॥ येथेंकां
हींउपाधिअसतां ॥ तरीआपआपणाप्राप्तहोता ॥ एवंप्राप्तरूपचिआयिता ॥ आत्माअसे ॥ ५३ ॥
एवंआत्मयाआत्मप्राप्ति ॥ हेअवधीअसंबंधवदंती ॥ दाविलेंसेदृष्टांतीं ॥ पुढेंहीहेचि ॥ ५४ ॥

दिठीदिठीतेंरिघोंपाहे ॥ रुचिरुचीतेंचाखोसुंये ॥

कींचेतयाचेतऊंये ॥ हेंनाहींचर्कीं ॥ ८२ ॥

देखणीदिठीहोये ॥ परीआपणाआपणनपाहे ॥ कींस्वादस्वादाचाखतआहे ॥ हेंकायेघडतें ॥ ५५ ॥
कींजागयाजागविजे ॥ हेंहीअप्रयोजकजाणिजे ॥ एवंबोलिलेंहेंजैजे ॥ अघटितअवघें ॥ ५६ ॥ ह्य
णोनिदेखण्यांचादेखणा ॥ तोहाआत्माजाणा ॥ तोहादेखेआपणा ॥ कासेनेहोय ॥ ५७ ॥ किंवा
स्वादींजयाचास्वाद ॥ अचाटस्वतांचअसेशुद्ध ॥ तेथस्वादसंबंध ॥ कासयालागे ॥ ५८ ॥ किं
वानिद्राजागरेंवीण ॥ आत्मासर्वदाविद्यमान ॥ तयाआपलेंपण ॥ भानचिनाहीं ॥ ५९ ॥ एवंउ
पाधीवीण ॥ स्फुरद्रूपसर्वदाजाण ॥ दृष्टांतींहेचिखूण ॥ मागुतिबोले ॥ ५६० ॥

चंदनचंदनालावी ॥ रंगुरंगपणारावी ॥

मोतिपणमोतींलेववी ॥ ऐसेंकैचें ॥ ८३ ॥

चंदनीचेंजेंचंदनपण ॥ जेंकाष्ठउपाधिहीन ॥ तयाकायविलेपन ॥ चंदनाचेंकीजे ॥ ६१ ॥
किंवाजेणेंरंगुरंगला ॥ तयारंगकायआणीकदिधला ॥ एवंनेदितचमला ॥ आइताअसे ॥ ६२ ॥
किंवामुक्ताफळींमुक्ताफळपण ॥ जेणेंसुढालेंकरून ॥ तयातयाचासुढाळजाण ॥ द्यावालागे
॥ ६३ ॥ इत्यादिउपलक्षण ॥ कळाएकचजाण ॥ हेंग्रहणकेलेंनवीण ॥ जेथिचेंतेथें ॥ ६४ ॥
आपआपलाठाईअसे ॥ आणीककोठेंचनसे ॥ ह्यणोनिऐसेंकैचेंअसे ॥ जेंबोलिला ॥ ६५ ॥

सोनेपणसोनेंकसी ॥ दीपपणदीपप्रकाशी ॥

रसपणाबुडीदेरसीं ॥ तेकेंजोडे ॥ ८४ ॥

अहोसोनेनसींजेंभिन्न ॥ तेसोनयाकसीजाण ॥ परीजयाचेनिसोनेंपण ॥ सोनयासी ॥ ६६ ॥
तेंकसिलेंद्रवीण ॥ स्वताअसेसंपूर्ण ॥ किंवादीपजेणेंतेजेंकरून ॥ दीप्तिवंतु ॥ ६७ ॥ तेंप्रकाशिलें
नवीण ॥ स्वताअसेजसआपण ॥ किंवादीपसींजेंरसपण ॥ हीनउपाधि ॥ ६८ ॥ तेचतयाच्याठाई ॥
हेंहीबोलणेंतेथेंकाई ॥ आणिऐसेंभाविजेजरीकांहीं ॥ तरीतैनघडे ॥ ६९ ॥

आपुलियेमुकुटींसमर्था ॥ चंद्रबैसविलासर्वथा ॥

परीचंद्रचंद्राचियेमाभां ॥ वाऊंयेकाई ॥ ८५ ॥

चंद्रशेखरसमर्थ ॥ तोस्वभाळींचंद्रासधारित ॥ परीचंद्रचंद्राचेवोळगत ॥ मस्तकींकाई ॥ ५७०
चंद्रांचजयेचेनेचंद्रपण ॥ तेचंद्रकळामात्रजाण ॥ तेथेंत्यागआणिग्रहण ॥ लागलेंचनाहीं ॥ ७१ ॥

तैसाअत्मराजुजंव ॥ ज्ञानमात्रचिभरीव ॥

आतांज्ञानेंज्ञानासीखेव ॥ कैसें दीजे ॥ ८६ ॥

तेवींआत्माइंद्रियात्मकनव्हे ॥ किवाइंद्रियांसीनव्हेविषये ॥ नव्हेबुध्यादिकांध्येये ॥ ह्यणोनि नघेवेतिहीं ॥ ७२ ॥ आत्माचज्ञानमात्रपाहीं ॥ आत्मर्त्वींहेकांहींचनाहीं ॥ ह्यणोनिप्राप्तिअप्राप्ती चीकांहीं ॥ वार्ताहीनसे ॥ ७३ ॥ उक्तच ॥ जगद्विलक्षणब्रह्मब्रह्मणोन्यन्नकिंचन ॥ ब्रह्मान्यद्वा तिचेन्मिथ्यायथामरुमरीचिका ॥ १ ॥ इतिस्कंदपुराणेब्रह्मगीतायां ॥ ब्रह्मजगाहूनिविलक्षण ॥ त्याब्रह्मींआणीकनाहींचजाण ॥ आतांकांहींनावेकजेंमान ॥ तैमिथ्याअघवें ॥ ७४ ॥ ऐसेंजेंब्रह्म पूर्ण ॥ तैनिखळज्ञानमात्रचिजाण ॥ जडाजडपणखूण ॥ असेनातेथें ॥ ७५ ॥ ॥ श्रुतिः ॥ प्रज्ञानं ब्रह्मेति ॥ ह्यणोनआत्मप्राप्तिसाहे ॥ निखळज्ञानमात्रचिआहे ॥ ज्ञानमात्रअभिप्रायें ॥ दृष्ट्यात्रद्रष्टे ॥ ७६ ॥ तेथेंनाहींदुसरेंज्ञान ॥ मातेणेंजाणिजेतयालागून ॥ किंवाएकलेंआपण ॥ आपणजाणें ॥ ७७ ॥ तरीऐसियाहीपुरतेंनाहीं ॥ केवळदृष्ट्यात्रचतेंपाहीं ॥ नेणणेंजेथकांहीं ॥ स्पर्शानेणें ॥ ७८ ॥ तेथेंनेणीवेचामागुनुमसे ॥ तेथजाणणेंतेंकाइसें ॥ नेणजेजाणिजेऐसें ॥ नव्हेजेंकीं ॥ ७९ ॥ परी आपणाहानीनाहीं ॥ ऐसेंजेंजाणणेंकांहीं ॥ तेंजाणीवेवीणपाहीं ॥ सर्वकाळअसे ॥ ९८० ॥

आपुलेनजाणपणें ॥ आपणयांतेजाणोंनेणें ॥

डोळयाआपुलेंपाहाणें ॥ दुवाडजैसें ॥ ८७ ॥

ज्ञेयज्ञातेपणेंवीण ॥ ज्ञानमात्रआत्मापूर्ण ॥ ह्यणोनिआपणाआपण ॥ जाणोंनसके ॥ ८१ ॥ जे वींअंगींचेनउष्णपणें ॥ अग्निउष्णत्वासनेणें ॥ तेवींआपलेंचजाणतेपणें ॥ जाणीवनेणें ॥ ८२ ॥ जेवींआपलेंदेखणेंपणें ॥ डोळाआपणादेखोंनेणें ॥ डोळाडोळयापरोक्षपणें ॥ देखेलकैसा ॥ ८३ ॥ एवंआपुलेनिजाणपणें ॥ आपणजाणोंनेणें ॥ तोनेणताकोणें ॥ करूंयेईल ॥ ८४ ॥ आतांनेणीव नाहीनिपटून ॥ तरीजाणीवनघडेजाण ॥ जाणीवमात्रह्यणोन ॥ नघडेहेपें ॥ ८५ ॥ येविषईंनिरौ पण ॥ असेदृष्टांतेंसहवर्तमान ॥ श्रोतींदीजोअवधान ॥ बोलिजेतया ॥ ८६ ॥

आरिसाआपुलिघे ॥ अंगींआपणपाहे ॥

तरीजाणणेंजाणोंलाहे ॥ आपणयांतें ॥ ८८ ॥

आरिसाचीस्वच्छता ॥ आरिसातंवपाहोंनलाहेसर्वथा ॥ स्वच्छतामात्रचित्त्वता ॥ आरिसा ह्यणोनि ॥ ८७ ॥ स्वच्छताआनआरसाआन ॥ ऐसीजरीकाहींअसतीखूण ॥ तरीतयाचेंतयाअंघ लोकन ॥ सुखेंचिघडतें ॥ ८८ ॥ तेवींआत्माआणिजाणीव ॥ ऐसाजरीकाहींअसताभाव ॥ तरी अवश्यजाणावयाचीहाव ॥ धरितासुखें ॥ ८९ ॥ तरीआत्माचजाणीव ॥ आणीकुनसेयेथभाव ॥ जाणावेंलागेइतुकीअडव ॥ असेनायेथें ॥ ९९० ॥ वारावारियानेंगेला ॥ कींपरिमळेंपरिमळअनु ग्रहिला ॥ तेवींआत्माजाणितला ॥ आत्म्यानैस्वयें ॥ ९१ ॥

दिगंतापैलीकडेचें ॥ धांवोनिसुरियाखोचे ॥

मातियेकांतियेचें ॥ अंगफुटे ॥ ८९ ॥

दिगंताहूनिदूरी ॥ पदार्थकोणहीयेतसेजरी ॥ तयातेंखोंचावयासुरी ॥ योग्यहोय ॥ ९२ ॥ सुरीहूनआन ॥ असोसुरीसन्निधान ॥ किंवादिगंताहूनीजाण ॥ असोदुरी ॥ ९३ ॥ तःहींसुरी

तयातेंखोंचिल ॥ काळवशेंऐसेंघडेल ॥ परीआपणाआपणछेदवेल ॥ हेंकायघडे ॥ ९४ ॥ एवंसु
रीचेंतिखटपण ॥ सुरीसनव्हावेंजाण ॥ तेवींजाणणेंचिआत्मापूर्ण ॥ आपणानजाणें ॥ ९५ ॥

रसवृत्तीसीउंगाणे ॥ घेऊनिजिव्हाग्रशहाणें ॥ परीकायीकी
जेनेणें ॥ आपणापेंचाखों ॥ ९० ॥ तरीजिभेकायीआपुलें ॥
चाखणेंहनठेलें ॥ तैसेंनव्हेसंचलें ॥ तेंचितेंकीं ॥ ९१ ॥ तैसा
आत्मासच्चिदानंदु ॥ आपणयाआपणसिद्धु ॥ आतांकायदे
शब्दु ॥ तयाचेंतया ॥ ९२ ॥

आत्माअसेआपलेजाणीवेवीण ॥ तरीनेणोंकायअसेलनेण ॥ ऐसातर्कजाण ॥ उठेलजरी ॥ ९६ ॥
तरीमागेंज्ञानअभेदप्रकर्ण ॥ तेथशून्यवादउठावलाजाण ॥ तोसच्चिदानंदकथन ॥ करूनखंडिला
॥ ९७ ॥ जेंसच्चिदानंदशब्दातीत ॥ येथभेदतोशब्दींउमटत ॥ तोशब्दचियेथनिरस्त ॥ वांचूमि
आत्मासंचला ॥ ९८ ॥ ह्यणोनिहेंशब्दखंडण ॥ आतांनिरोपिलेंप्रकर्ण ॥ तेंचउपसंहरण ॥ येपदीं
केलें ॥ ९९ ॥ आपलेनजाणतेपण ॥ आपलाजाणनव्हेआपण ॥ तोशब्देंकायजाण ॥ जाणताहोय
॥ ६०० ॥ आत्मापूर्णानंदचिद्धन ॥ येथेंशब्दानसेशब्दपण ॥ परीआपणजाणतेपणेंवीण ॥ जाण
तचिअसे ॥ १ ॥ जाणपणेंवीणजाण ॥ तरीस्वताअसेलनेण ॥ यातर्काचेंउपसंहरण ॥ केलें
असेपें ॥ २ ॥ जेंजेणेंजाणणेंपूर्ण ॥ हेंचराचरभरलेंअसेजाण ॥ तेंजाणचिनेण ॥ ह्यणावेंकैसें
॥ ३ ॥ श्रुतिः ॥ तमेवभांतमनुभातिसर्वतस्यभासासर्वमिदंविभाति ॥ इति ॥ तथाच ॥ नित्यो
नित्यानांचेतनश्चेतनानांपकोबहूनांयोविदधातिकामानिति ॥ ॥ स्मृतिरपि ॥ वेदाहंसमतीता
निवर्तमानानिचार्जुन ॥ भविष्याणिचभूतानिमांतुवेदनकश्चन ॥ १ ॥ इतिभगवद्भचनं ॥ ॥ भूतभ
विष्यवर्तमान ॥ रचलेंआहेभूतभान ॥ यासमस्तासीमीचएकजाण ॥ वांचूनतेनेणतीसर्वथा
॥ ४ ॥ एवजेंजेकांहींभासमान ॥ मिळोनजाणतेंएकचिजाण ॥ ऐसेंस्वरूपनेण ॥ ह्यणावेंकैसें
॥ ५ ॥ जेवींरसाचेंरसपण ॥ जिव्हेनेंठारींठिविलेंजाण ॥ तेजिव्हाकायरसहीन ॥ ह्यणोंयेपाहा
॥ ६ ॥ तेरसमात्राचिदेखें ॥ ह्यणोनिआपआपणानचाखे ॥ तन्हींनचाखोनचाखे ॥ उपाधिर
हित ॥ ७ ॥ तेवींआत्मानिखळज्ञानघन ॥ तेणेंआपणाआपण ॥ जाणावेंचनलगेजाण ॥ इतु
काअर्थ ॥ ८ ॥ जरीतोआपलाआपणनेणे ॥ तरीहेंचिजाणतसेकोण ॥ तस्मात्अवच्छेदहीन ॥
जाणताचस्वयें ॥ ९ ॥ ज्याचेजाणीवेसपाहीं ॥ काळाचावारालागलानाहीं ॥ ह्यणोनभेदलागेल
कांहीं ॥ ऐसेंनव्हे ॥ ६१० ॥ जोआत्मानित्यबुद्ध ॥ नाहींकाळगतिअवच्छेद ॥ ह्यणोनिवेद्यवेदकभेद ॥
असेनाकीं ॥ ११ ॥ ह्यणोननजाणतचजाण ॥ हेंचिउमटिलेंतेथेंखूण ॥ तेथेंतंवनवेंज्ञान ॥ उठलें
नाहीं ॥ १२ ॥ ज्ञानेंजाणिजेज्ञान ॥ तेथूनउठिलेंतेंचजाण ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ नव्हेवप्रगनाकीजे
एसी ॥ १३ ॥ असोऐसाआत्मासच्चिदानंदु ॥ जेथेंनसेतर्काचाभेदु ॥ तोतेणेंचअसेसिद्धु ॥ काय
देशब्दतयाचेंतया ॥ १४ ॥ नेणणेंआणिजाणणें ॥ हेंजयाचेनजाणतपणें ॥ त्यासीनाहींह्यणणें ॥
घडेकाई ॥ १५ ॥ तरीशून्यवादतर्क ॥ निमालायेथेंनिष्टं ॥ सच्चिदानंदस्वाभाविक ॥ आत्माअसे
॥ १६ ॥ तेंत्रिभेदलक्षणें ॥ जाणिजेत्रिवाचकपणें ॥ ऐसियाअनुमानें ॥ नाहींजोकीं ॥ १७ ॥ जोअ
नुमानाचाद्योतक ॥ नव्हेजोआनुमानिक ॥ तोशब्दासीकेवींदेख ॥ विषयहोय ॥ १८ ॥ शब्दाची
नुमगेसोय ॥ आणिलेवीणजोआहे ॥ तोजाणोनिजाणोंये ॥ ऐसाकैचा ॥ १९ ॥ जोजाणणेंमात्र
आहे ॥ त्यासीजाणणेंनव्हेउपाये ॥ ह्यणोनिउपायनवाहे ॥ जेथीलचट ॥ ६२० ॥ किंवातोचिच

यासप्राप्त ॥ हें अवघें असंमत ॥ मांशब्दके वींशोभत ॥ प्राप्तिसिसे ॥ २१ ॥ हें बोलिलें दिसेल शब्दीं ॥ परी हें आहे बोलाभधीं ॥ ह्यणोनियेथें त्रिशुद्धि ॥ शब्दनमिरवे ॥ २२ ॥ स्मृतिः ॥ शब्दगोचरतया स्थितः सदाशब्दगोचरविहीनरूपतः ॥ यत्स्थितंतदहमेव संततः प्रत्ययोपि मतिरेवमेव हि ॥ १ ॥ इति ब्रह्मगीतायां ॥ ॥ जें जें शब्दासी अगोचरपार्हीं ॥ तेथें दिसे शब्दगोचरताही ॥ एवंगोचर अगोचर कांहीं ॥ आत्माच असे ॥ २३ ॥ ह्यणोनि शब्दासी द्योतकतानघडे ॥ किंवा स्वतानसे प्राप्तिचें कुवाडें ॥ आपले निसुरवाडे ॥ सर्वदा असे ॥ २४ ॥

कोण्हाही प्रमाणाचे निहातें ॥ वस्तुघेनाने घे आपणयातें ॥
जें स्वयें आयितें ॥ घेणें नानघेणें ॥ ९३ ॥

आपुले जाणीवे आपण जाणोंये ॥ तरी जाणीव तंव अर्धीच आहे ॥ अंगतें काय नव्हे ॥ आपलें रूप ॥ २५ ॥ एवजन्हीं जाणितलें ॥ तन्हीं आपणावरी कळोळें ॥ परी जाणीवेन जाणितलें ॥ ऐसें नव्हे ॥ २६ ॥ एवंप्रमाणें जेणें द्योतिलीं ॥ तेवस्तु प्रमाणीं निर्धारिली ॥ हे अवधी बोली ॥ वल्लगन मात्र ॥ २७ ॥ घेणें नानघेणें ॥ ऐसें जें आपलें असणें ॥ तें के वीं शब्दें येणें ॥ सद्भावा आणिले ॥ २८ ॥

ह्यणोनि आत्मा आत्मलाभें ॥ नांदऊनि शब्दशोभे ॥
येइल ऐसानलभे ॥ उमसुघेवों ॥ ९४ ॥

ह्यणोन आत्मानित्यप्राप्त ॥ तो आपणा आपण प्राप्त होत ॥ हें अवघें असंमत ॥ वोडवलें येथें ॥ २९ ॥ तेथें आत्मा आत्मत्वलाधला ॥ ह्यणोनि शब्दसार्थकजाला ॥ कांजे अविद्यानाशकेला ॥ शब्दें ह्यणोनि ॥ ३० ॥ तरी नसती अविद्या शब्दें भाविली ॥ ते शब्दें येणें खंडिली ॥ जे वीं निर्धनाच्या मनोरथा जाली ॥ आधीनाथी ॥ ३१ ॥ ह्यणोनि नसते अविद्येसी नाशिलें ॥ हें अवघें निरर्थकजालें ॥ मां आत्मयासी दाविलें ॥ येणें के वीं ॥ ३२ ॥ अहो आत्मयाचें पूर्णपर्णी ॥ नाहीं शब्दाची मिरवणी ॥ तेथें स्वरूपप्राप्तीची आयिनी ॥ पुरवील हाके वीं ॥ ३३ ॥ उक्तंच ॥ यमश्रुणवन्नित्यबोधस्वरूपं मनश्चक्षुरादीन्यबोधात्मकानि ॥ प्रवर्तत आश्रित्य निष्कंपमेकं सनित्योपलब्धिस्वरूपोहमात्मा ॥ इति हस्तामलके ॥ हें जें मनश्चक्षुरादिकें ॥ स्वता असती अबोधात्मकें ॥ बोधरूप एकनिकें ॥ आत्मस्वरूप ॥ ३४ ॥ तें कोणें हें संबंधे वीण ॥ आपें आपबोधपूर्ण ॥ जे वीं उष्णत्वचिजाण ॥ अग्निचे रूप ॥ ३५ ॥ यालागीं उपचारें वीण उपलब्ध ॥ ह्यणोनि बोलिलानित्योपलब्ध ॥ मनश्चक्षुरादिकें मुग्ध ॥ स्वता असती ॥ ३६ ॥ तें नावेकयाचा आश्रयोपावोनि ॥ क्षणेकयाची प्रवृत्तिदिसतसे जनीं ॥ तया आत्मयाचेनि ॥ निर्धारवेके वीं ॥ ३७ ॥ ह्यणोनि आत्मानित्यबुद्ध ॥ येथें उमसुचिने घेशब्द ॥ यालागीं दृष्टांतें सीमहासिद्ध ॥ पुढें ही बोलतसे ॥ ३८ ॥

एवंमाध्यान्हीं चिदिवीं ॥ तमधाडीनादिवोदावी ॥
तैसी उभयतापदवी ॥ शब्दाजाली ॥ ९५ ॥

अविद्यामसे आपण ॥ सिद्ध आत्मासाधिले वीण ॥ येथें शब्दें काय जाण ॥ केलें पाहा ॥ ३९ ॥ जे वीं माध्यान्ह काळीं अग्नि ॥ उजळिले जरी दीपकोणही ॥ तेव्हा डीतयाची करणी ॥ वांयांचिगे ली ॥ ४० ॥ नकरी प्रकाशासी अनुमौदन ॥ ननासी तमाचें नाहीं पण ॥ एवंतयासी दीपपण ॥ असतचि नाहीं ॥ ४१ ॥ ते वीं असतचि शब्दनिमाला ॥ अविद्यानाशातोनाथिला ॥ आत्मत्वींत विबुडाला ॥ आपणचि थिला ॥ ४२ ॥

आतांअविद्यानाहींपणें ॥ नाहींतयेतेंनाशणें ॥ आत्मासिद्धु
चिमाकोणें ॥ कायसाधावें ॥ ९६ ॥ ऐसाउभयपक्षीं ॥ बोलुन
लाहेनखी ॥ हरपलाप्रळयोदकीं ॥ ओघजैसा ॥ ९७ ॥

एवंआत्माशुद्धबुद्ध ॥ जोकींस्वताचिअसेसिद्ध ॥ जयाच्याद्रष्टृत्वासबाध ॥ कालत्रयींनसे
॥ ४३ ॥ ॥ श्रुतिः ॥ नहिद्रष्टुर्दृष्टेर्विपरिलोपोविद्यतेअविनाशित्वात् ॥ इति ॥ ॥ ह्यणोनिज्यादे
खण्यासपाहीं ॥ सर्वथाविलोपचिनाहीं ॥ तेथेंअविद्याहेंकाई ॥ कासयापेसी ॥ ४४ ॥ आतां
आत्मयाचेअखंडपणीं ॥ आइतीअविद्येचीहानी ॥ तेथेंअविद्याहाशब्दज्ञणी ॥ उमसपावे ॥ ४५ ॥
एवंउभयपक्षींयासी ॥ अप्रयोजकताआलीपेसी ॥ किंबहुनाअसावयासी ॥ ठावचिनाहीं ॥ ४६ ॥
अविद्यानाहींठायींचि ॥ आत्माशुद्धअधींचि ॥ ह्यणोनशब्दाची ॥ नखीचनलगे ॥ ४७ ॥ आत्मा
सच्चिदानंदघन ॥ असेअसतेपणेंवीण ॥ पाहातांपूर्णत्वाचीखूण ॥ तेथेंअविद्याकैंची ॥ ४८ ॥
माशब्दाचाकैंचाउगव ॥ आत्माआत्मत्वाचानधरीभाव ॥ चिन्मात्रचिदारण्व ॥ पुंजाळलाअसे
॥ ४९ ॥ तेथेंशब्दाचाकैंचामाग ॥ जेवींप्रळयोदकींहरपलाओघ ॥ माशब्दींआत्मत्वाचालाग ॥
लागेलकाय ॥ ६५० ॥ उक्तंच ॥ अस्तिनास्तिवचनेनभाषितंभातिशब्दपरिभाषितंतथा ॥ भानही
नमपिभाषितंचमेरूपमेवनहिसंशयःकचित् ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ जेंजेंआधीनाथीनिरूपित ॥
नानापूर्वपक्षनानासिद्धांत ॥ तेंअवघेंशब्दभाषित ॥ नावेकदिसतसे ॥ ५१ ॥ परीम्यानमोडूनि
चिन्मात्रखूण ॥ नदेखोनअभ्यभान ॥ शब्दगोचरनहोन ॥ रूपमात्रनिरूपिलें ॥ ५२ ॥ तैनिरूपण
दशेआलेंनाहीं ॥ एवंशब्दाचाउगउनाहीं ॥ ऐसेंब्रह्मयाप्रतिपाहीं ॥ निगदिलेंउमाकांतें ॥ ५३ ॥
एवंआत्मत्वींनाहींपरोक्षदशा ॥ तेथेंशब्दासठावहोयकैसा ॥ आतांशब्दभागसहसा ॥ अर्थचि
नाहीं ॥ ५४ ॥

आतांबोलाभागुकांहीं ॥ असणेंजयाच्याठायीं ॥

अर्थतातरीनाहीं ॥ निपटूनियां ॥ ९८ ॥

आत्मासर्वदारूपहीन ॥ कार्यकारणविहीन ॥ तोकोणहीयांअर्थासजाण ॥ प्रसवलाचनाहीं
॥ ५५ ॥ आतांजेथअर्थचनाहीं ॥ तेथशब्दासयेईलकायी ॥ एवंअर्थेवीणपाहीं ॥ शब्दतोकिमा
त्मक ॥ ५६ ॥

बागुलआलाह्यणतें ॥ बोलणेंजैसेंरितें ॥ कांआकाशबोळ
बतें ॥ तळहातीं ॥ ९९ ॥ तैसीनिरर्थकेंजल्पें ॥ होऊनियासप
डपें ॥ शोभतीजैसेलेपें ॥ रंगावरी ॥ १०० ॥

पूर्वोक्तनिरूपणेंकरून ॥ शब्दव्यर्थजालाअर्थेवीण ॥ कांजेअविद्येसस्वतानास्तिकपण ॥ शब्दें
कायकीजे ॥ ५७ ॥ आत्माशब्दाअधींआहे ॥ ह्यणोनिशब्दतेथेंनसाहे ॥ एवंयाअभिप्रायें ॥ श
ब्दचमिथ्या ॥ ५८ ॥ आतांपेलाडिलजेंआहाच ॥ तेंलटिकेंचदिसेकवच ॥ जेवींबागुलह्यणतेंसाच ॥
बोलणेंजैसें ॥ ५९ ॥ लटिकाचबाळाप्रतिबागुल ॥ आलाह्यणतीपरीबोलफोल ॥ तेवींचअर्थेवीण
हेहीबोल ॥ डिंबमात्र ॥ ६६० ॥ किंवादुरूनपाहातां ॥ आकाशाचीअतिनीचता ॥ देखिजेजेवींहा
ता ॥ पावेजैसें ॥ ६१ ॥ परीतेंठायींच्याठाई ॥ समीपदूरीतयानाहीं ॥ निरावेवींपाहीं ॥ भानत्र
केंचें ॥ ६२ ॥ निरावेवींदिसेभान ॥ तैसेंबोलणेंचिपरीअर्थहीन ॥ जेवींपडपाचेंभूषण ॥ त्रिपव

नेत्रां ॥ ६३ ॥ परीआतांअवघेंपोकुळ ॥ देखतदेखतटवाळ ॥ किंवाचित्रींचेंलेपकेवळ ॥ रंगमा
त्र ॥ ६४ ॥ तेथेंलेपाचाजोहाभाव ॥ दिसेपरीतेंअवघीमाव ॥ तेवींशब्दासीचिबरव ॥ वोडव
लीयेथें ॥ ६५ ॥ एवंप्रमेयप्रमाणातीत ॥ ज्ञेयज्ञानविवर्जित ॥ रूपअरूपाचीजेथ ॥ वार्ताचिनाहीं
॥ ६६ ॥ जेथेंविक्षेपकर्धीनाहीं ॥ तेथेंअविद्याकेंचीकाई ॥ ह्यणोनिशब्दाचियाकांहीं ॥ नयेचिमा
गा ॥ ६७ ॥ सिद्धाआत्मयाससाधन ॥ नसतीयअविद्येसीनाशजाण ॥ हेंकेवळवाग्विडंबन ॥
हीनअर्थें ॥ ६८ ॥ अर्थीवाचासमर्पिली ॥ तेथवाचकताचबुडाली ॥ तेंकेवींबोलीं ॥ बोलवेआतां
॥ ६९ ॥ एवंआरोपआणिअपवाद ॥ हाशब्दाचाचसंबंध ॥ तोचनाहींआत्मासिद्ध ॥ जैसातै
सा ॥ ६७० ॥ आतांयाशब्दाचेंखंडण ॥ प्रसंगाचेंउपसंहरण ॥ केलेंसेतेथअवधान ॥ श्रोतींदी
जे ॥ ७१ ॥

एवंशब्दैकजीवनें ॥ बापुडींज्ञानेंअज्ञानें ॥

साचपणेंवनें ॥ चित्रींचींजैसीं ॥ १०१ ॥

जैज्ञानाज्ञानविहीन ॥ दृष्ट्यात्रस्वरूपपूर्ण ॥ जेंप्राप्तजालयावीण ॥ नित्यप्राप्त ॥ ७२ ॥ तेथजें
विद्यालक्षण ॥ जेंकींप्राप्तैकज्ञान ॥ आणिअविद्येचेंजेंखंडण ॥ तेंअज्ञानजाणावें ॥ ७३ ॥ असोज्ञा
नासीजेंजालेपण ॥ तेथेंवसतसेअज्ञान ॥ तरीज्ञानरूपासीजाण ॥ ज्ञानचिनसाहे ॥ ७४ ॥ आत्म
याआत्मप्राप्ति ॥ तेथेंचवसेअप्राप्ति ॥ प्राप्ताप्राप्तवित्पत्ति ॥ ज्ञानअज्ञान ॥ ७५ ॥ एवंवस्तुसीवस्तु
ज्ञान ॥ हेंकेवळवाचारंभण ॥ ह्यणोनिशब्दचिपकजीवन ॥ ज्ञानअज्ञानासी ॥ ७६ ॥ आपआपली
वेद्यवेदकता ॥ तोचहाशब्दआतां ॥ तरीएकेरूपींसद्वयता ॥ आलीचनये ॥ ७७ ॥ जेवींचित्रीं
च्यावाटिका ॥ सपुष्पफळींमंडितदेखा ॥ परीरंगनाहींअनेका ॥ भाषासीआला ॥ ७८ ॥ तेवीं
एकपणनाहींफुटलें ॥ स्वरूपमात्रपाहींसंचलें ॥ तेथज्ञानाज्ञानभासलें ॥ चित्रवनजैसें ॥ ७९ ॥
अथवाचित्रींचेंवन ॥ ह्यणजेचित्रींचिनाहींपण ॥ मातयासाचपण ॥ येईलकैसें ॥ ६८० ॥ तेवीं
स्वताचिन्मात्रपूर्ण ॥ शब्दचिन्व्यर्थजाण ॥ तेथहीउच्चारण ॥ अज्ञानपेसें ॥ ८१ ॥ तरीअज्ञानह्य
णजेअर्थहीन ॥ आणित्याचेंविरोधिज्ञान ॥ एवंउभयासीव्यर्थपण ॥ सहजचिआलें ॥ ८२ ॥
एवंज्ञानाज्ञानदोन्हीं ॥ केवळशब्दाचीउभवणी ॥ तोशब्दचिज्ञणी ॥ उमसघेवो ॥ ८३ ॥

याशब्दाचानिमाला ॥ महाप्रळयोहोसहरला ॥

अभ्रासवेंगेला ॥ दुर्दिनुजैसा ॥ १०२ ॥

अहोज्ञानाज्ञानासीमूळ ॥ शब्दचहाकेवळ ॥ तरीशब्दचिमूळ ॥ उगउनेघे ॥ ८४ ॥ अहोप्रत्य
यार्णवसंचला ॥ आद्यंतैवीणभरला ॥ तेथेंशब्दाचामासला ॥ हरपोनगेलापै ॥ ८५ ॥ त्याशब्दा
चेपोटीं ॥ हरपल्याप्रळयकोटी ॥ दृष्ट्यात्रदृष्टी ॥ सुरवाडजाला ॥ ८६ ॥ परीशब्दएकसामावला ॥
मगप्रपंचलयजाला ॥ तरीशब्दत्वेंअसेसंचला ॥ शब्दत्वेंसंहरे ॥ ८७ ॥ तोशब्दचजेथेंनाहीं ॥
तेथेंमहाप्रळयतोकाई ॥ शब्दाचसवेंपाहीं ॥ होऊनिठेला ॥ ८८ ॥ अहोमहाप्रळयह्यणजेकाई ॥
तरीस्वात्मानुभवजोकांहीं ॥ तोशब्दाचसवेंअनुभवपाहीं ॥ नमिरवीअंग ॥ ८९ ॥ तेंराहिलेंश
ब्दासवें ॥ येथतंवकांहींचिनसंभवे ॥ आत्मारामींउद्भवे ॥ आणिअभिभवेकाई ॥ ६९० ॥ जैसादु
दिनअभ्रासवें ॥ परीसूर्यांतवनसंभवे ॥ ह्यणोनिसूर्यासनलगेराहावें ॥ दुर्दिनासीं ॥ ९१ ॥ तेवीं
शब्दचजयाजीवन ॥ तेंमरेचहीशब्देंचवीण ॥ स्वरूपींतवशब्दाजाण ॥ उगवचनाहीं ॥ ९२ ॥ एवं
ज्ञानाज्ञानेवीण ॥ स्वरूपअसेसंपूर्ण ॥ तेथिचीखूण ॥ दाऊनदिधली ॥ ९३ ॥ आणिज्ञानाज्ञान

ह्यणोनस्तुतिसहीविसरलों ॥ माझेमीपणासीलाजिलों ॥ बोलकेपणेंसांडलों ॥ मौनैसहित ॥ २५ ॥
 परीरत्नीजेदीप्तिकांहीं ॥ तेरत्नीनिवांतचिअसेठार्यीं ॥ आणिनफांकितांचपाहीं ॥ विलासेफांके
 ॥ २६ ॥ तेवींमाझेबोलिकेपण ॥ असोनतुझ्याठार्यींमग्न ॥ आणिमग्नत्वाचीखूण ॥ नमोडतांफांके
 ॥ २७ ॥ अहोजीश्रीनित्यानंदा ॥ प्रभोसकळकल्याणकंदा ॥ तुझीयाकल्याणत्वेंसर्वदां ॥ कल्या
 णचअसे ॥ २८ ॥ परीजिव्हाआपलीगोडी ॥ नसंडीनसोनिसवडी ॥ तैसीतुझीपदपरवडी ॥
 पाहोंचिआवडे ॥ २९ ॥ ह्यणोनतुझेपादावलोकन ॥ नराहावेंकेलेनिवीण ॥ तेचिहेंनबोलोन ॥
 बोलतुअसे ॥ ३० ॥ जेवींपावल्याहीसमुद्राचेंअंग ॥ नराहेगंगेचाओघ ॥ तेवींचहेंकांहींलग
 बग ॥ माझ्याठार्यीं ॥ ३१ ॥ आतांतुझेप्रेमनतुटावें ॥ तुजचिवानावेंतुजचिवंदावें ॥ पेसंकांहीं
 द्यावें ॥ पसायदान ॥ ३२ ॥ आतांअसोहेविज्ञप्ति ॥ कृपाकीजेकरुणामूर्ति ॥ जेमीवाणींतुझी
 कीर्ति ॥ अनुभवामृतव्याजें ॥ ३३ ॥ अहोआइतेंपरमामृत ॥ परीम्याजेणेंहेंआस्वादिजेत ॥
 पेसारसनेसीअद्भुत ॥ अधिकारदीजे ॥ ३४ ॥ अहोअरोचकअवधेफिटे ॥ हेअमृतचजीव्हावावटे ॥
 रसरसनेचेवांटे ॥ तुटोनजाती ॥ ३५ ॥ हेंचिमागतसैंदातारा ॥ वांचूनवृथाहावचनपसारा ॥
 तुझीवासयामोहरा ॥ पाहातुसेस्वामी ॥ ३६ ॥ आतांकरावेंकूर्मावलोकन ॥ म्याचहोइजेरस
 रूपजाण ॥ आणिआस्वादजीपूर्ण ॥ होइजेमियां ॥ ३७ ॥ पराचापांगफेडी ॥ भोग्यभोक्तृत्वा
 चामाधुमोडी ॥ अतृप्तीचातोडी ॥ थाराचयेथूनि ॥ ३८ ॥ मगसहजचित्तपण ॥ हेंहीमोडेल
 आठवण ॥ अवघाचिद्रसचिजाण ॥ वोतोनिघाली ॥ ३९ ॥ हेंहीअसोजीदाता ॥ मजगोंवी
 कायआतां ॥ तुझ्याचरणयुग्मीमाथा ॥ हेंचिपुरे ॥ ४० ॥ अहोसत्पदआणिचित्पद ॥ हेंतुझेच
 रणद्वंद्व ॥ माझीआवडीहाआनंद ॥ जडोनिगेला ॥ ४१ ॥ ह्यणोनिमजनाहींमीपण ॥ सर्वकाळ
 माझेमन ॥ नकरितांचिजाण ॥ आइतेंअसें ॥ ४२ ॥ पेसामनचंद्रमाकळापूर्ण ॥ देखोनउल्हा
 सलाकरुणासिंधुआपण ॥ परीनवलहेंउत्थान ॥ वोहदुनेधे ॥ ४३ ॥ अहोइयेकृपापौर्णिमेच्या
 ठार्यीं ॥ दाटल्याचंद्रकळाचचंद्रांपाहीं ॥ तैहीसांडिलेंतिथिप्रवाहीं ॥ वांटियाजाणें ॥ ४४ ॥
 पवंचंद्रकळाभेदमोडला ॥ ह्यणोनिवाढीहोविसरला ॥ ह्यणोनसागरेंहीसांडिला ॥ उल्हासवोहदु
 ॥ ४५ ॥ आतांसागरकरुणारसेंउचंबळला ॥ तोमागुतानव्हेचिथेकुला ॥ पवंइयासुखार्णवींबु
 डाला ॥ मनचांदुहीथिता ॥ ४६ ॥ अहोहोतेंजैपितापुत्रपण ॥ तन्हींवागविलीपितृत्वाचीखूण ॥
 आत्मावैपुत्रनामासिहेजाण ॥ श्रुतीचेंवचनसाक्ष ॥ ४७ ॥ अहोनित्यानंदाब्धिउचंबळला ॥ तेथेंमन
 चंद्रमग्नजाला ॥ परीमग्नत्वेंसीउसासला ॥ सुखभोगानावेक ॥ ४८ ॥ तोमीनित्यानंदसागरीं ॥
 कळोळत्वेंक्रीडाकरी ॥ सज्जनाचीयानमस्कारीं ॥ चरणारविंदा ॥ ४९ ॥ प्रभूहेअनुभवामृत
 खाजें ॥ आह्लादिधलेंजीगुरुराजें ॥ हेंस्वीकारावेंवोजें ॥ तेसिकवावेंतुझी ॥ ५० ॥ तुझीनित्यानंद
 निर्झर ॥ नित्यानंदस्वामीअतिचतुर ॥ मीतुमचानिपटनाकिंकर ॥ पायधुळीतुमची ॥ ५१ ॥
 यावरीसंताचेंअनुमोदन ॥ पावोनआरंभिलेंविवरण ॥ नित्यानंदचरणवैसऊन ॥ हृदयराउळीं
 ॥ ५२ ॥ अहोतयातेजाचीदिपवाळी ॥ हेविवरणवाटउजळी ॥ आतांसंतराउळींघाली ॥
 वाग्बेलपत्री ॥ ५३ ॥ अहोअन्यूनचिपूर्णत्वाध्यावें ॥ अवधानउचितध्यावें ॥ शिवकल्याणव्हावें ॥
 जगेंचियेणें ॥ ५४ ॥ मागेशब्दाचेंखंडण ॥ दाऊनिसंपविलेंप्रकरण ॥ अविद्येचाहीअभावजाण ॥
 दाखविलातेथें ॥ ५५ ॥ सर्वेचिआतांहेंप्रकरण ॥ आरंभिलेंअज्ञानखंडण ॥ तरीअविद्येहूनआना ॥
 अज्ञानतेंकायी ॥ ५६ ॥ तरीयेथेंदिसतसेअनुमान ॥ जैमागेंदाविलेंअविद्याखंडण ॥ त्याचेंच
 आतांढळीकरण ॥ अज्ञानमिसें ॥ ५७ ॥ परीनावेकविरोधउभाकीजे ॥ तोवृथाह्यणोनिदाविजे ॥

मगविरोधचिनुपजे ॥ सर्वथैव ॥ ५८ ॥ वाटेखांबउभाआहे ॥ तेथेंपुरुषभानझणीहोये ॥ ह्यणो
नवाटसारासांगोंये ॥ खूणतेथिची ॥ ५९ ॥ अगापंथशोभेलागीं ॥ खांबउभारिलामार्गीं ॥ तेथें
नकरावीवाउगीं ॥ पुरुषशंकातुह्मीं ॥ ६० ॥ तेवींमिथ्यादावितांअज्ञान ॥ तेचिअर्थपुष्टिलागून ॥
पूर्वपक्षअसतीतेथेंसाचपण ॥ धरावेंझणी ॥ ६१ ॥ यालागींपूर्वपक्षलोडून ॥ मिथ्यादावितसे
अज्ञान ॥ यालागींफिरोन ॥ बोलणेंकेलें ॥ ६२ ॥ अहोहालऊनिबळकाविलें ॥ तेंवज्रप्रायनिष्टंक
केलें ॥ ह्यणोनवायांचउत्पादिलें ॥ विरोधिमत ॥ ६३ ॥ अगापराअपराउक्ति ॥ त्यापरार्थी
चिअवधियाझोंवती ॥ अवसानसिद्धांतीं ॥ अवधियांएक ॥ ६४ ॥ नावेकउभेकरूनीपूर्वपक्षातें ॥
साधूनध्यावेंसिद्धांतातें ॥ मगसिद्धांतींचथितें ॥ सिद्धांतत्वउडे ॥ ६५ ॥ संमतिः ॥ शास्त्राणा
मपिनिर्देशस्तर्काणामपिभाषणं ॥ अन्यद्विकल्पजालंयत्तदुक्तिश्चसमासतः ॥ १ ॥ अन्यथानपरंब्रह्म
श्रुतिःसाध्वीनतत्परा ॥ चित्तपाकानुगुण्येनश्रोतृणांपरमाश्रुतिः ॥ २ ॥ सोपानक्रमतोदेवोमंदंमंदं
हितंनृणां ॥ उपदिश्यन्विषन्नापिपुनःपक्काधिकारिणः ॥ ३ ॥ एतदात्म्यमिदं सर्वमित्याहंपरमाद्वयं ॥
इतिब्रह्मगीतायां ॥ नानाशास्त्रतर्कभाषा ॥ आणिकल्पजालशतसहस्रशा ॥ याअवधियाहीविशेषां ॥
ब्रह्मचिविशेष्य ॥ ६६ ॥ ब्रह्माहूनपर ॥ नाहींश्रुतिचैजिन्हार ॥ आतांचित्तपाकानुसार ॥ मंदा
धिकारां ॥ ६७ ॥ ह्यणोनमंदमंदसोपानक्रम ॥ बोलोनदाविलेंपक्काधिकारवर्म ॥ एवंअवघाअनु
क्रम ॥ सिद्धांतींझोंवे ॥ ६८ ॥ अहोमंदाधिकारालागून ॥ क्रमसांगितलासोपान ॥ मगपक्काधि
कारत्यासीचजाण ॥ सर्वात्मताबोलिले ॥ ६९ ॥ ह्यणोनअपरजैमत ॥ तेंपरार्थासीचद्योतित ॥
ह्यणोनपूर्वपक्षसाधित ॥ अज्ञानअभाव ॥ ७० ॥ किंवासच्चिदानंदआत्मापूर्ण ॥ येथेंशब्दाचेंके
लेंखंडण ॥ अविद्याहीजाण ॥ खंडिलीतेथें ॥ ७१ ॥ एवंव्यतिरेकाचीखूण ॥ दाऊनखंडिलेंअज्ञा
न ॥ आतांअन्वयेंहीकरून ॥ साधितोंतेंचि ॥ ७२ ॥ अभावाआलेंअज्ञान ॥ मगसहजचिज्ञानीना
हींज्ञानपण ॥ अन्वयव्यतिरेकाचीखूण ॥ हरपलीतेथें ॥ ७३ ॥ अज्ञानाचाचिअभाव ॥ तरीवि
श्वासीचकेउताठाव ॥ स्वतःसिद्धआत्मारारव ॥ संचलाअसे ॥ ७४ ॥ ऐसैंकांहींअवांकून ॥ आरं
भिलेंअज्ञानखंडण ॥ यालागींअवधान ॥ मागतुसेश्रोतयां ॥ ७५ ॥ मागेंप्रबंधमिसैं ॥ अवसानी
बोलिलेंऐसैं ॥ जैशब्दैचिजीवनअसैं ॥ ज्ञानाअज्ञाना ॥ ७६ ॥ तस्मात्स्वरूपाठार्यीं ॥ ज्ञानाज्ञान
विशेषनाहीं ॥ ऐसैंपडलेंठार्यीं ॥ येणेंबोलें ॥ ७७ ॥ अहोअर्थेवीणशब्दजाण ॥ तेंबोलिजेवाचारं
भण ॥ वाचारंभणतेंनिपटून ॥ स्वरूपीनसे ॥ ७८ ॥ ऐसापूर्ववाक्याचाअंतरार्थ ॥ देखोनशंका
उठत ॥ तेंहीअसेपरिहरित ॥ अवधानद्यावें ॥ ७९ ॥ अहोज्ञानाचेउत्कर्षें ॥ ज्ञानचिनयेज्ञानदशे ॥
तेथेंअज्ञानकैसैं ॥ थारोंशकेपां ॥ ८० ॥ ज्ञानक्षोभोनपाहे ॥ तेंअज्ञानकोठेंआहे ॥ मगसहजचिप
कलेंहोये ॥ ह्यणोननिवांतज्ञान ॥ ८१ ॥ एवंज्ञानीनाहींज्ञानपण ॥ यासीज्ञानचिर्कीकारण ॥ अज्ञा
नतंवनिपटून ॥ असेनायेथें ॥ ८२ ॥ हेंपूर्ववाक्याचेंगुह्यजाण ॥ जैनिःशेषनसेअज्ञान ॥ येथेंशंके
चीखूण ॥ तेऐसीअसे ॥ ८३ ॥ अहोजालेंअज्ञानपरिहरण ॥ मगज्ञानत्वेनसेज्ञान ॥ तेथेंसहजचि
अज्ञान ॥ अभावाआलें ॥ ८४ ॥ तरीज्ञानदृष्टिपाहातां ॥ कैचीअज्ञानाचीवार्ता ॥ परीहाज्ञानो
त्कर्षनयेहाता ॥ तेंअज्ञानसिद्ध ॥ ८५ ॥ ज्ञानदृष्टिअज्ञानवाचो ॥ परीअत्यंतिकनव्हेअभावो ॥ ऐ
सापूर्वपक्षाचाभावो ॥ सुचोनबोले ॥ ८६ ॥ यापूर्वपक्षानुसार ॥ पुढेंसूचिलापरिहार ॥ तोआ
तांसविस्तर ॥ प्रसंगेंसांगें ॥ ८७ ॥

येह्वीतरीअज्ञाना ॥ जैज्ञानानसेक्षोभना ॥

तैतहीकाना ॥ खालीचदडे ॥ १ ॥

विचारकरितांचजेनाहीं ॥ तेंपूर्वीहोतेहातकुंकायी ॥ तस्मात्पहिलेंचिनसेयेथेंकांहीं ॥ शंका नलगे ॥ ८८ ॥ अहोऐसाकोणहीकाळनसे ॥ जोज्ञानेवीणरिताअसे ॥ आतांअज्ञानतेंकैसें ॥ कास याह्मणावें ॥ ८९ ॥ अगाज्ञानक्षोभज-हींनाहीं ॥ ह्यणिजेज्ञानकरीनपाहतांही ॥ अज्ञानाचीरीति तेकाई ॥ कासयाऐसी ॥ ९० ॥ अहोज्ञानाचाउत्कर्ष ॥ हातुमचामतनिर्देश ॥ सिद्धांतेंसामान्यविशेष ॥ असेनाकर्धी ॥ ९१ ॥ असोज्ञानविशेषताहीनसतां ॥ अज्ञानतंवआलेनाहींश्रवणपंथा ॥ अज्ञानाचीवार्ता ॥ नाएकतीकान ॥ ९२ ॥ कानाखालींदडेह्यणिजेऐसें ॥ जेंश्रवणासीविषयहोतनसे ॥ आतांशब्दीजेंदिसे ॥ तेंतवस्फुरद्रूप ॥ ९३ ॥ अगाअज्ञानह्यणिजेनाहींज्ञान ॥ तेंकेवींशब्दासीउठवीजाण ॥ ज्ञानलोपवितेंकोण ॥ अज्ञानाभासवितें ॥ ९४ ॥ आतांअज्ञानकारणनव्हे ॥ तरीकारणेंवीणकार्यनसंभवे ॥ ज्ञानापासूनअज्ञानहोआवें ॥ हेंतवसर्वथानघडे ॥ ९५ ॥ अज्ञानाचीकरणी ॥ ऐकिलीनाहींजीकानीं ॥ श्रवणाबोधवितेंज्ञणी ॥ अज्ञानह्यणाल ॥ ९६ ॥ अहोश्रवणशब्देंयेणें ॥ मनचक्षुरादिकेंकरणें ॥ इत्यादिकांसीविषयज्ञणे ॥ अज्ञानहोय ॥ ९७ ॥ जेंश्रवणासीकरीश्रवणाधिकारी ॥ जेंकींढोळ्यांतेंदेखतेंकरी ॥ असोमनादिकेंस्वव्यापारीं ॥ प्रवर्ततीजेणें ॥ ९८ ॥ तेंज्ञणीहोईलअज्ञान ॥ शंकाघेऊननध्यावेंरान ॥ एवंअज्ञानसद्भावींजाण ॥ अबद्धमत ॥ ९९ ॥ आतांजरीकरणीवीणः ॥ ह्यणालहेंएकअज्ञान ॥ तरीहेंमतकोण ॥ मानीलसाच ॥ १०० ॥ करणीवीणअज्ञान ॥ ह्यणालप्रत्यक्षअसेलजाण ॥ तेंअज्ञानदेखेऐसेंकोण ॥ आहेयेथें ॥ १ ॥ देखिजेजेनाआयिकीजे ॥ बुध्यादिकींहीनेणिजे ॥ करणीचिकांहींनुपजे ॥ अज्ञानकरी ॥ २ ॥ उक्तंच ॥ येनशब्दरसंरूपगंध्रंजानासिराधव ॥ तमात्मानंपरंब्रह्मजानीहिपरमेश्वरं ॥ १ ॥ इतिवासिष्ठे ॥ ॥ तरीअज्ञानाचीअस्तिक्यता ॥ मानावीआतांकवणियासत्ता ॥ एवंज्ञानहीनक्षोभतां ॥ श्रवणासीनये ॥ ३ ॥ उक्तंच ॥ खलुनाभासतेभानंब्रह्मवस्त्वेवकेवलं ॥ भानसंबंधतोभानमितिवार्ताप्यसंगता ॥ ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ अज्ञानह्यणिजेअप्रकाशमान ॥ तरीतेथूनकेवींघडेहेंभान ॥ आतांभानभानेंकरून ॥ हेंहीनघडे ॥ ४ ॥ एवंवस्तूसीनाहींखंडण ॥ आतांकेंचेंयेथेंअज्ञान ॥ अज्ञानवार्ताचिजाण ॥ अज्ञाननव्हे ॥ ५ ॥ आशंका ॥ आत्मानिरंतरपूर्ण ॥ अनादिलटिकेंअज्ञान ॥ ऐसीतात्विकखूण ॥ प्रकटलीजेकीं ॥ ६ ॥ याप्रगटणियांपेलिकडे ॥ अज्ञानहोतेंसेनिवडें ॥ तरीअत्यंतिककेवींघडे ॥ अज्ञानअभाव ॥ ७ ॥ हेखूणलाधावयाकारण ॥ जालेंअज्ञानपरिहरण ॥ तस्मात्जालेंअज्ञान ॥ कारणस्थानीं ॥ ८ ॥ येआशंकेपरिहार ॥ दिधलाअसेपरिकर ॥ तेंवचनसविस्तर ॥ कीजेलस्पष्ट ॥ ९ ॥

आडसूनिअंधारीं ॥ खद्योतदीप्तिशिरीं ॥

तैसेंलटिकेवरी ॥ अनादिहोय ॥ २ ॥

अंधकाराचेनिदोषें ॥ नावेकखद्योतींदीप्तिभासे ॥ मगसूर्योदर्यांआपैसें ॥ उमगेचिनातें ॥ ११० ॥ असतांहीअंधारीं ॥ दीप्तिभासेदीप्तिनकरी ॥ मगस्पर्शतांहीसूर्यकरिं ॥ असेलकाई ॥ ११ ॥ अंधकारींज-हींभासे ॥ त-हींदीप्तिकरुनव्हेंजैसें ॥ तेवींअज्ञानऐसेंदिसे ॥ परीअज्ञाननव्हे ॥ १२ ॥ खद्योतहीप्रकाशहीन ॥ तमहीतंवतैसेंचजाण ॥ तेथेनावेकहुटहुटीतेकोण ॥ साचमानी ॥ १३ ॥ तेवींअज्ञानभावितांही ॥ अज्ञानत्वतेथेनाहीं ॥ आतांसिद्धप्रत्ययीं ॥ कायअनुमानत्याचें ॥ १४ ॥ अहोअप्रत्ययआणिअज्ञान ॥ रूपएकचिजाण ॥ तरीअसेप्रत्ययेवीण ॥ तेंसाचकेवीं ॥ १५ ॥ अप्रत्ययासीचपार्हीं ॥ अप्रत्ययत्वनाहीं ॥ ह्यणोनभाविलेंजेंकांहीं ॥ तेंअज्ञाननव्हे ॥ १६ ॥ नेणीवेचेंपांघुरण ॥ घेऊनभासेअज्ञान ॥ तेथेहीअज्ञानपण ॥ नसेतया ॥ १७ ॥ अहोनेणीवेचेमिश ॥ वां

चूनजाणीवसावकाश ॥ कांजैवस्तुनिदोष ॥ काळत्रयी ॥ १८ ॥ जाणीवेनसतांहानी ॥ केंचीअ
ज्ञानाचीमिरवणी ॥ एवंनेणीवेसीभेदूनि ॥ जाणीवचसंचली ॥ १९ ॥ ह्यणोनज्ञानाचियाअखं
डता ॥ ज्ञानाचीपावेप्रकटता ॥ तेंअज्ञानाचाभावधरित ॥ न्यायाचुकी ॥ १२० ॥ जेवींलहरीआड
करूनि ॥ लहरींमार्जीलपेपाणी ॥ मागुतीलहरीनिवारूनि ॥ आपणप्रकटे ॥ २१ ॥ तेवींआपलेप
डपें ॥ स्वरूपआपणामार्जीलपे ॥ मगआपलेनिचप्रतापें ॥ आपणप्रकटे ॥ २२ ॥ एवंभावितांही
अज्ञान ॥ भावनाचनसेज्ञानहीन ॥ आतांलटिकेंपरीजाण ॥ अनादिअसे ॥ २३ ॥ ज्ञानाचेनिस्व
भावें ॥ अज्ञानकिंचित्भासावें ॥ त्याभासासवें ॥ अवघेंजगचि ॥ २४ ॥ एवंअज्ञानत्वरूपाआलें
परीकार्यनिर्वाहकनाहींजालें ॥ ह्यणोनउमटलेंअसतांचगेलें ॥ हारपोनि ॥ २५ ॥ आतांहाअना
दिस्वभाव ॥ तोशब्दींचपावेबरव ॥ जेवींखद्योतींतेजभाव ॥ अंधारींधरिला ॥ २६ ॥ परंतुलटि
केपणतंवनचुके ॥ ऐसेंचिदृष्टांतेंसीनिकें ॥ बोलिलाअसेकौतुकें ॥ मूळप्रबंधें ॥ २७ ॥

जैसीस्वप्नास्वप्नींमहिमा ॥ तमींमानुअसेतमा ॥

तेवींअज्ञानगरिमा ॥ अज्ञानींचि ॥ ३ ॥

स्वप्नींस्वप्नसाचें ॥ परीलटिकेपणतंवनवचे ॥ तेवींअज्ञानतमींतमाचें ॥ महिमानअसे ॥ २८ ॥
तेथेंअंधारासीचअंधारपण ॥ असेकार्यकारणेंचीण ॥ भासलेंअसतांचिजाण ॥ निर्वाहनपवे ॥ २९ ॥
परंतुप्रकाशाच्याघरीं ॥ नसोनहेउगीचवारी ॥ तेवींवास्तव्यनाहींजन्हीं ॥ तन्हींअज्ञानत्वआवडे
॥ १३० ॥ अहोअज्ञानऐसेंबोलतांजाण ॥ केवळशब्दचशोभायमान ॥ वांचूनअर्थत्वेंप्रमाण ॥ मा
नूनयेकीं ॥ ३१ ॥ भावितांचिअज्ञान ॥ भावनामात्रचिजाण ॥ जैसेंस्वप्नींचेंसाचपण ॥ स्वप्नींच
असे ॥ ३२ ॥ ह्यणोनिअज्ञानाचीथोरी ॥ अज्ञानींचिअसेखरी ॥ परीजाणावयाचीपरी ॥ येथेंना
हीं ॥ ३३ ॥ अहोजाणावयाजेंनाहीं ॥ तेंअसोनकाजकाई ॥ पुढेंइयेविषयीं ॥ दृष्टांतअसे ॥ ३४ ॥

कोल्होरीचेवारु ॥ नयेतीधारकींधरूं ॥

नयेलेणाशृंगारु ॥ वोडंबरीचा ॥ ४ ॥

जेवींगंधर्वनगरींच्यावारुवांपांहीं ॥ दिसतचसाचपणनाहीं ॥ तेवींचिवोडंबरीचेंजेंकांहीं ॥
दिसतचिमिथ्या ॥ ३५ ॥ हेंदिसेतेंसेनाहीं ॥ तेवींअज्ञानत्वरूपायेतांही ॥ नसेतेथेंकांहीं ॥ अ
ज्ञानार्थु ॥ ३६ ॥ अहोजेंजेंकांहींप्रमेयजाण ॥ त्यासीअर्थाचेनिअसेसाचपण ॥ येथेंविचारितां
निपटून ॥ कोरडाचिशब्दु ॥ ३७ ॥ अहोमलतेहीपदार्थी ॥ वादकीजेआथीनाथी ॥ तेथेंबुझा
वितांसिद्धांतीं ॥ विचारूनिपाहा ॥ ३८ ॥ मगविचारजेथेंस्थिरावे ॥ तेंचसत्यत्वार्योपावें ॥ आ
णिविचारेंजेंअभिभवे ॥ तेंपहिलेंचनाहीं ॥ ३९ ॥ एवंअज्ञानभावेंअज्ञान ॥ पावलेंनाहींसाचपण ॥
मांपाहिजेजेंनिर्वाळून ॥ तेथेंकेंचें ॥ १४० ॥

हेंजाणणेंयाच्याघरीं ॥ खोंचिलेंहीआननकरी ॥

कायीचांदिणांउठेलहरी ॥ मृगजळाची ॥ ५ ॥

पहिलेंचजेंनाहींजाण ॥ तेंविचारेंकायहोईलआन ॥ ह्यणिजेजाणतांसाचपण ॥ येईलकेंचें ॥
॥ ४१ ॥ नसोनवाउगेंमान ॥ तेंहीनदिसेनिपटून ॥ लाधलियाखूण ॥ सम्यकज्ञानाची ॥ ४२ ॥
जेवींप्रकटलियाशांतचंडकीर्ण ॥ तेथेंकेवींउठेमृगजळभान ॥ तेवींअखंडैकजेंज्ञान ॥ तेंअज्ञान
केंचें ॥ ४३ ॥ सूर्यप्रकाशींजाण ॥ मिथ्याचपरीउगेंचभान ॥ त्याप्रकाशासीजेंसौम्यपण ॥ तेथेंभा

नहीनसे ॥४४॥ तेथींज्ञानीजंवज्ञानपण ॥ तेथेंनाथिलेंचिपरीअज्ञानभान ॥ आतांज्ञानीचनाहींज्ञा
तृत्वजाण ॥ तेथेंअज्ञानकेंचें ॥ ४५ ॥ ह्यणोनजालियासम्यक्ज्ञान ॥ देखिलेंअज्ञानाचेंपरिहरण ॥
यापूर्वपक्षास्तवजाण ॥ निरोपिलेंऐसें ॥ ४६ ॥ पुढेंहीहेंचिदृढीकरण ॥ करावयाउक्तनिरोपण ॥
सिद्धाचासिद्धजाण ॥ उपपादितअसे ॥ ४७ ॥

आणिज्ञानहेंजेंह्यणिजे ॥ तेंअज्ञानचिपांदुजें ॥

एकलपवूनदाविजे ॥ एकनव्हे ॥ ६ ॥

अगाऐसेंजेंमानिलेंकांहीं ॥ जेंज्ञानोदयींअज्ञाननाहीं ॥ येन्हवींतवपाहीं ॥ पाहेचऐसें ॥ ४८ ॥
जरीजालियाज्ञानाचाउदय ॥ मानिजेअज्ञानाचालय ॥ तरीअज्ञानहाअभिप्राय ॥ ज्ञानासीचये ॥
॥४९॥ तेथेंअज्ञानदिसेलोपलें ॥ परीज्ञानवेंतेंचिउठलें ॥ मगकैसेंनहीहरलें ॥ नजायतेंकीं ॥१५०
अहोवास्तवेंअज्ञानअसे ॥ तरीअज्ञानभासकुचिभ्रंशे ॥ मगकैसेंनहीनसे ॥ नाशिलियाही ॥ ५१ ॥
ह्यणोनवास्तवेंनसेअज्ञान ॥ तेंनाशोनसम्यक्ज्ञान ॥ ऐसीकांहींखूण ॥ अठवेजरी ॥ ५२ ॥ तरी
ज्ञानासीआलेंलटिकेपण ॥ नसोडिचयेथअज्ञान ॥ तेंज्ञानाभिधान ॥ विटंबनमात्र ॥ ५३ ॥ तरी
हेंआहेकींनाहीं ॥ ऐसेंपाडावयाठायीं ॥ पुढेंइयेचविषयीं ॥ चालिलाप्रंथु ॥ ५४ ॥

असोआतांहाप्रस्तावो ॥ अर्धीअज्ञानाचाधांडोळाघेवो ॥

मगतयाचासाचीलाहो ॥ ज्ञानहीलटिकें ॥ ७ ॥

अज्ञानआणिज्ञानअसे ॥ तरीदोहींसव्यर्थतादिसे ॥ ह्यणोनहेंअसोऐसें ॥ बोलिलामुळीं ॥
॥ ५५ ॥ अज्ञानाचामागुघेतां ॥ तेंसत्यत्वेनसांपडेहाता ॥ तरीज्ञानलटिकेंह्यणतां ॥ लाजकाई ॥
॥५६॥ह्यणोनअज्ञानआहेकिंवानाहीं ॥ हेंआदरेंपाडावेंठायीं ॥ उक्तीइयेविषयीं ॥ परिकराअसती

याअज्ञानज्ञानातें ॥ अंगींचिआहेजिथें ॥

तरीजेथेंअसेतयातें ॥ नेणकांनकरी ॥ ८ ॥

अहोअज्ञानपदार्थनव्हे ॥ मास्वतंत्रेंचअसोलाहे ॥ आतांधर्ममात्रचिआहे ॥ तरीप्रमाणानये ॥
॥५८॥ हेंअज्ञानजेथेंअसतें ॥ तेंअसताठावनेणकरितें ॥ तरीऐसाठावनाहींजेथें ॥ अज्ञानअसेहें ॥
॥५९॥ कालत्रयाच्याठाई ॥ ज्ञानासीहानीनाहीं ॥ तरीअज्ञानहेंपाहीं ॥ कोठेंअसेपां ॥ १६० ॥ तृ
णापासूनब्रह्मवरी ॥ एकचैतन्याचीचकुसरी ॥ पूर्णत्वाहारी ॥ आलीचनाहीं ॥ ६१ ॥ एवंपूर्णा
नंदसागरीं ॥ उठेलअज्ञानलहरी ॥ हेंकायचतुरीं ॥ मानूंयेईल ॥६२॥ संमतिः ॥ यद्वात्मानंसक
लवपुषामेकमंतर्बहिस्थंदृष्ट्वापूर्णखमिवसततंसर्वभांडस्थमेकं ॥ नान्यत्कार्यकिमपिसततंकारणा
द्भिन्नरूपनिर्लैगुण्येपधिविचरतांकोविधिःकोनिषेधः ॥ १ ॥ इतिशुकोक्तिः ॥ ॥ एवंकार्यकार
णाहून ॥ सर्वथानुठीभिन्न ॥ ह्यणोननिपटूनअज्ञान ॥ सद्भावानये ॥ ६३ ॥

अज्ञानजेथेंअसावें ॥ तेणेंसर्वनेणहोआवें ॥

ऐसीजातिस्वभावं ॥ अज्ञानाची ॥ ९ ॥

अज्ञानाचाअर्थ ॥ नेणण्याचासंकेत ॥ तरीस्फुरद्रूपसमस्त ॥ आइतेंअसे ॥ ६४ ॥ त्यास्फुर
द्रपाच्याठाई ॥ अज्ञानअसतेंकांहीं ॥ तरीस्फुरद्रूपचिपाहीं ॥ लोपातेंपावतें ॥ ६५ ॥ मगअज्ञानें
कोठेंउमटावें ॥ चराचरेंकेवींअसावें ॥ ह्यणोनअज्ञानसद्भावपावे ॥ ऐसेंनाहीं ॥ ६६ ॥ आतांमा
गुतापूर्वपक्षघेऊन ॥ पुढेंबोलिलासेवचन ॥ आणीकपदेंचिपरिहरण ॥ करीलत्याचें ॥ ६७ ॥

तरीशास्त्रमतऐसें ॥ जेआत्माचिअज्ञानअसे ॥

आणितेणेंचितोगिवसे ॥ आश्रोजरी ॥ १० ॥

मतांतरेऐसेंआहे ॥ जेंआत्माचिअज्ञानजेहें ॥ पूर्वाधेऐसीहे ॥ आशंकाकेली ॥ ६८ ॥ येथील उरलेंअर्धपद ॥ लाऊनपुढेंसंबंध ॥ आशंकाविविध ॥ निराकरिजे ॥ ६९ ॥

तरीनुठितांदुजें ॥ जेंअज्ञानआहेबीजें ॥

तैतेचिआथीहेंबुझे ॥ कोणयेथें ॥ ११ ॥

मतवादीऐसेंबोलिला ॥ हाचिआश्रोतुह्यांगिवसला ॥ तरीमतपक्षचिउडाला ॥ त्याचेचि बोलें ॥ १७० ॥ जेंअज्ञानदुजेंनाहीं ॥ आत्माचिअज्ञानकांहीं ॥ तरीआत्माअज्ञानपाहीं ॥ बुझतें कोण ॥ ७१ ॥ किंवाअज्ञानचअसतेंबीजें ॥ तैतेथूनकेंचेंउठतेंदुजें ॥ जेणेंदुजेनजाणिजे ॥ आत्मा अज्ञान ॥ ७२ ॥ तस्मात्अज्ञानाहूनवेगळें ॥ त्यासीचिअज्ञानऐसेंकळे ॥ आत्माआत्मलीळे ॥ ज्ञान रूप ॥ ७३ ॥ आत्माअसेअज्ञान ॥ तरीआत्मयाजाणतेंकवण ॥ करणेंमनादिकरून ॥ जाणती काई ॥ ७४ ॥ विषयभोग्यहोती ॥ परीस्वताभोगनपवती ॥ विषयांचीग्रहणशक्ति ॥ इंद्रियेंचतें ॥ ७५ ॥ तेइंद्रियेंप्राणेंवीण ॥ स्वतांनपावतीचळण ॥ तेइंद्रियेंआणिप्राण ॥ मनैवीणस्तब्ध ॥ ७६ ॥ आतांअवध्यांसीअधिभून ॥ आलेंमनासीयामनपण ॥ त्यामनाचेंरूपजाण ॥ संकल्पमात्र ॥ ७७ ॥ त्यासंकल्पींसंकल्पपण ॥ नसेसंकल्पाअधीन ॥ त्याचेंहीअधिष्ठान ॥ चैतन्यमात्र ॥ ७८ ॥ एवं इंद्रियादिविलासैजाण ॥ विलासलेंएकलेंचैतन्य ॥ चैतन्यह्यणिजेपूर्ण ॥ ज्ञानमात्र ॥ ७९ ॥ अहो हेमनचक्षुरादिकें ॥ सर्वथाअबोधात्मकें ॥ बोधरूपअसकें ॥ आत्मस्वरूप ॥ १८० ॥ त्याबोधस्वरूपेंवीण ॥ रूपासीचयेपैकोण ॥ एवंसर्वत्रसर्वदापूर्ण ॥ बोधमात्र ॥ ८१ ॥ त्याबोधरूपालोप नाहीं ॥ ह्यणोनतेथेंनसेअन्यथाकांहीं ॥ जेवींघृतत्वैनसेपाहीं ॥ कणिकाउगउ ॥ ८२ ॥ एवंआत्मानिखळज्ञानघन ॥ तोआत्माजरीअज्ञान ॥ तरीअज्ञानचिकोण ॥ जाणतेंपांयेथें ॥ ८३ ॥ एवं यापदाचेंविवरण ॥ जाहालेंपुढिलेपदींअनुमोदन ॥ तैहींआतांसावधान ॥ परिसावेंहोजी ॥ ८४ ॥

अज्ञानतंवआपणयातें ॥ जडपणेंनेणेंनिरुतें ॥

आणिप्रमाणप्रमाणातें ॥ होतआहे ॥ १२ ॥

आतांआत्माजरीअज्ञान ॥ तरीअज्ञाननिखळजडपण ॥ आणितेंआपण्यांजाण ॥ जडत्वेंनेणें ॥ ८५ ॥ आणिअज्ञानहेंप्रमाण ॥ प्रमाणींसाधिलेंसेजाण ॥ ह्यणोनप्रमाणासीकारण ॥ अज्ञान नव्हे ॥ ८६ ॥

यालागींजरीअज्ञान ॥ करीलआपुलेंज्ञान ॥

हेंह्यणतखेवोधेववीमौन ॥ विरोधुचि ॥ १३ ॥

यालागींअज्ञानहेंप्रमाण ॥ अज्ञानेचकेलेंसेजाण ॥ ऐसेहेंवलगण ॥ अर्थहीन ॥ ८७ ॥ अहो जियेबोलींअर्थुनाहीं ॥ तोबोलचिनव्हेपाहीं ॥ ह्यणोनअज्ञानविषयकांहीं ॥ बोलतांचिमौन ॥ ८८ ॥ ह्यणोनअज्ञानप्रमाणजेंहें ॥ तैआत्मेनिप्रकाशिलेंपाहें ॥ तैआत्मत्वींकेवींसाहे ॥ अज्ञानहेतू ॥ ८९ ॥ यालागींआत्मत्वींअज्ञान ॥ हेंमुख्यविरुद्धवचन ॥ आतांअज्ञानासस्वतंत्रपण ॥ अर्थुचिनघडे ॥ १९० ॥ अज्ञानेजरीअसावें ॥ तरीजाणतयानेणकरावें ॥ तरीजाणतेंतैस्वभावं ॥ वस्तुमात्र ॥ १९१ ॥

अहोजाणतेंदुसरेंअसतें ॥ तरीएकासीअज्ञानेंआवरिजेतें ॥ दुसरियानेंजाणिजेतें ॥ अज्ञानपेसें ॥ ९२ ॥ ॥ उक्तंच ॥ वस्तुतोनास्तिचाज्ञानंचित्प्रकाशविरोधतः ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ अहो पेसैंकैचेंअज्ञान ॥ जेंचित्प्रकाशापडेआवरण ॥ आतांचित्प्रकाशानावरितांजाण ॥ अज्ञानतेंकि मात्मक ॥ ९३ ॥ एवंअज्ञानसमूळनाहीं ॥ वस्तुएकलीकालत्रयीं ॥ ह्यणोनयेविषयीं ॥ पुढेंही बोले ॥ ९४ ॥

आणिजाणतीवस्तुएक ॥ तेयेणेंअज्ञानेंकीजेमूर्ख ॥

तेंअज्ञानहेंलेख ॥ कवणधरी ॥ १४ ॥

ह्यणोनस्वरूपाहूनिकांहीं ॥ जाणणेंदुसरेठायीं ॥ वस्तुतातरीनाहीं ॥ निर्धारेंसी ॥ ९५ ॥ ॥ श्रुतिः ॥ जाग्रत्स्वप्नशुषुप्त्यादिप्रपंचोयत्प्रकाशते ॥ तद्ब्रह्माहमितिज्ञात्वा सर्वबंधात्प्रमुच्यते ॥ १ ॥ इति ॥ एवंसर्वप्रकाशाचेंस्थान ॥ एकलेंवस्तुमात्रज्ञान ॥ तेंजरीयेणेंअज्ञानेंजाण ॥ कीजेतेमूर्ख ॥ ९६ ॥ अहोअज्ञानाचीखूण ॥ तेंनेणणेंचिनिखळपूर्ण ॥ अहोमूर्खासीमूर्खपण ॥ प्रत्ययानयेपें ॥ ९७ ॥ यालागींजाणणेंहोयमूर्ख ॥ तरीअज्ञानाचेंनसतेंलेख ॥ ह्यणोनचिवस्तुएक ॥ कालत्रयींकीं ॥ ९८ ॥ आतांअज्ञानासीअज्ञानभान ॥ तरीअज्ञानतेंचिज्ञान ॥ येणेंहीअज्ञान ॥ नाहीचजालें ९९ ॥ अहोअज्ञानप्रत्ययायेतें ॥ तरीसुखेंआहेह्यणिजेतें ॥ ह्यणोनिपुढेंमागुतें ॥ बोलतुअसे ॥ २०० ॥

अहोआपणयांहीपुरता ॥ नेणुनकरवेजाणता ॥

तयातेंअज्ञानह्यणतां ॥ लाजिजेकीं ॥ १५ ॥

जाणतयानेणनकरी ॥ तरीअज्ञानइहींउत्तरीं ॥ अक्षरांचीहारी ॥ व्यर्थचिजाली ॥ १ ॥ अहो आत्मत्वींहेनमखे ॥ अथवानिराळेंहीअसौनसके ॥ तरीअज्ञानआहेहेंअसकें ॥ वलगणमात्र ॥ २ ॥ एवंजाणीवेनकरितांआवरण ॥ आहेह्यणवांअज्ञान ॥ इयेलाजेसमान ॥ लाजआहे ॥ ३ ॥

आभाळेंभानूग्रासे ॥ तेंआभाळकोणेंप्रकाशे ॥

सुषुप्तिसुषुप्तयारुसे ॥ तेंतेचिकोणा ॥ १६ ॥

अहोअज्ञानजरीसत्यअसतें ॥ तरीआत्मयानेणकरितें ॥ मगअज्ञानपेसेंयातें ॥ ह्यणतेंकोण ॥ ४ ॥ जेवींसूर्यप्रकाशेंकरून ॥ अभ्रत्वेअभ्रदिसेजाण ॥ तेंसूर्यासीलोपीतरीकोण ॥ देखतेंअभ्र ॥ ५ ॥ अगासूर्यरश्मीचाप्रभव ॥ उमटेअभ्राचाभाव ॥ परीसूर्यचिअभ्रास्तव ॥ आच्छादेनाकीं ॥ ६ ॥ तेवींआत्माअज्ञानजाला ॥ मगअज्ञानपक्षकोणेंदेखिला ॥ निद्रिस्तुनिदानिमाला ॥ तरीनि द्राचिकैची ॥ ७ ॥ ह्यणोनतुर्यपुरुषाच्याठाई ॥ निद्रेचाआडळचिनाहीं ॥ तोअसेकाळत्रयीं ॥ देख णापुरुषु ॥ ८ ॥ तोजरीनिद्रेनैनिमे ॥ मगयानिद्रेचेनिसंभ्रमे ॥ आपलेसुखींरमे ॥ पेसाकवणु ॥ ९ ॥ आतांयेविषयींदृष्टांत ॥ पुढिलेंपदींअसेदिसत ॥ तेंचिआतांदत्तचित्त ॥ अवधाराहोजी ॥ २१० ॥

तैसेंअज्ञानअसेजेथें ॥ तेंचिजरीअज्ञानआतें ॥

तरीअज्ञानअज्ञानातें ॥ नेणतांगिलें ॥ १७ ॥

अज्ञानाचेंअधिष्ठान ॥ तेंजरीजालेंअज्ञान ॥ तरीसहजचिनेणतपण ॥ नेणोनिगेलें ॥ ११ ॥ जेवीं निरंजनीकोणहीनिमाला ॥ तोनिमालेसाहितबुडाला ॥ तोनिमालायाबोला ॥ विषयचिनव्हे ॥ १२ ॥ ह्यणोननेणतयाचेंनेणपण ॥ नेणिवेमाजींबुडालेंजाण ॥ त्याचीवार्ताहीकोण ॥ करिजेतीपहा ॥ १३ ॥

आतांसाक्षसाक्षत्वेवीण ॥ निखळचिजरीअज्ञान ॥ तरीयेवढेंचिद्विलासभुवन ॥ बुडोनिजातें ॥
 ॥ १४ ॥ अहोआत्मेनिअवघेंनांदे ॥ तोआत्माअज्ञानेबाधे ॥ तरीहेबोधविनोदें ॥ जगचिनसतें ॥
 ॥ १५ ॥ ह्यणोनयेथेंऐसेनाहीं ॥ चिद्विलासनीचनवापाहीं ॥ हेंअज्ञानत्वेचिठायीं ॥ ठेविलेंजेणें
 ॥ १६ ॥ यालागींपुढेंजाण ॥ बोलिलाउपपत्तिकरून ॥ श्रोतांघावेंअवधान ॥ कृपाकरुनि ॥ १७ ॥

नातरीअज्ञानएकघडे ॥ हेंजयास्तवनिवडे ॥

तेंअज्ञाननव्हेंफुडें ॥ कोणेंकार्ळीं ॥ १८ ॥

यालागींआत्मत्वजरीसंचलें ॥ तरीचअज्ञानऐसेनिवडलें ॥ तेंअज्ञानयेणेंबोलें ॥ सिणवीका
 ह्या ॥ १८ ॥ जेवींभ्रमितासीभ्रमुजाणवे ॥ तेंभ्रमुचितेथेंनसंभवे ॥ आतांभ्रमकार्ळींहीजाणीवें ॥ सां
 डिलानाहीं ॥ १९ ॥ अहोभ्रमाचीप्रत्यक्षतानाहीं ॥ तेंशाहाणाचिमीह्यणेंपाहीं ॥ यालागींकाळत्र
 यीं ॥ भुलिचिनाहीं ॥ २० ॥ तेवींअज्ञानहेंप्रमाण ॥ हेंद्रष्टयानिघोतिलेंजाण ॥ ह्यणोनद्रष्टेपण ॥
 आवरलेंनाहीं ॥ २१ ॥ तोंअज्ञानेअज्ञाननव्हे ॥ तरीअज्ञानकासयाह्यणावें ॥ आतांअज्ञानवादा
 अघवें ॥ व्यर्थत्वचिआलें ॥ २२ ॥ जरीअज्ञानसत्यअसतें ॥ तरीजाणतेपणमावळतें ॥ यालागीं
 नघडेनिरुतें ॥ हेंचिसिद्ध ॥ २३ ॥

पडळहीआथीडोळा ॥ आणिडोळानव्हेअंधळा ॥

तरीआथीयापोकळा ॥ बोलियाकीं ॥ १९ ॥

डोळयानकरीअंध ॥ तेंपडळहावृथावाद ॥ तेवींजाणनयांनाहींबाध ॥ तेंअज्ञानकेंचें ॥ २४ ॥
 अहोअज्ञानहेंप्रमाण ॥ परीनमळेनिखळज्ञान ॥ एवज्ञानचिप्रत्यक्षजाण ॥ अज्ञानवाद ॥ २५ ॥ ए
 वंअज्ञाननघडेह्यणोनि ॥ पुढेंदृष्टांतांचीश्रेणी ॥ चालिलीसेतेसज्जनीं ॥ अवधारीजोजी ॥ २६ ॥

इंधनाच्याअंगीं ॥ खवळलेनआगी ॥

तेंनजळेतेंवाउगी ॥ शक्तिचिते ॥ २० ॥

कींइंधनींअग्निप्रकटे ॥ आणिइंधनतैसेचिठाके ॥ तेंप्रकटलाहेंअसकें ॥ वाउगेंजालें ॥ २७ ॥ ते
 वींअज्ञानप्रकटलें ॥ आणिज्ञातेपणअसेसंचलें ॥ तरीव्यर्थचिवोडवलें ॥ बोलणेंहें ॥ २८ ॥

अंधारुकोंडोनघरीं ॥ घरापडसाईनकरीं ॥

तेंअंधारइहींअक्षरीं ॥ नह्यणावार्कीं ॥ २१ ॥

किंवापडसाईनाहींपडली ॥ अंधारइहींबोलीं ॥ बोलतांजेवींआली ॥ वृथाकुटी ॥ २९ ॥ ते
 वींजगदांध्यजालेंनाहीं ॥ आत्मकळाठांयींच्याठायीं ॥ तरीअज्ञानवादाकाई ॥ आतुडेयेथें ॥ २३ ॥

बोजावोंनेदीजागणें ॥ तयेनिदेतेंनिदकोणह्यणे ॥ दिवसाना

णीउणें ॥ तैरात्रिचिकेंची ॥ २२ ॥ तैसेंआत्माअज्ञानअसकें ॥

असतांतोनमुके ॥ तेंअज्ञानशब्दालटिकें ॥ आलेंचिकीं ॥ २३ ॥

जागणेंवोजावलेंनाहीं ॥ ह्यणिजेसंचलेंजागणेंपाहीं ॥ आणिनिद्राआलीहेकायी ॥ प्रमाणगोष्टी
 ॥ ३१ ॥ किंवारात्रिसमयोजाला ॥ आणिदिवसनाहींमावळला ॥ तरीरात्रियाबोला ॥ साचप
 णकेंचें ॥ ३२ ॥ तेवींजितुकेंजेजैविलासमान ॥ मिळोनमोटकेंआत्मज्ञान ॥ तेंअसकेंअज्ञाननव्हे

तरीजाण ॥ तेंचिकेंचें ॥३३॥ अहोजेंजेंजियेठार्यीं ॥ असतेंज्ञानमात्रचिपाहीं ॥ ऐसियेंचिन्मात्रडो
हीं ॥ अज्ञानकेंचें ॥३४॥ आत्माज्ञानमात्रनसतां ॥ तरीअज्ञानहोऊनअसता ॥ आतांत्याज्ञानाचा
नाशहोता ॥ आत्मघातचिकीं ॥३५॥ आत्मादृष्ट्यात्रज्ञान ॥ तेंजालेंजेंअज्ञान ॥ आत्मनाशकाय
आन ॥ याह्निअसे ॥३६॥ आहोआत्मनाशहोता ॥ तरीअभावचिअवघाअसता ॥ उद्भवलयें
सीनसता ॥ जगाचामार्ग ॥३७॥ अहोअवघेंअसतेंशून्य ॥ मगअज्ञानकिमात्मककोण ॥ याला
गींवृथावलगन ॥ काजकाई ॥३८॥ अहोआत्मयावेगळें ॥ कांहींअसतेंनिराळें ॥ तरीयेथेंभावि
लें ॥ अज्ञानजात ॥३९॥ आतांआत्माअज्ञाननोहे ॥ परीतेथेंचिअज्ञानआहे ॥ ऐसेंह्मणालतरी
वाये ॥ बोलणेंचिहें ॥२४०॥ अहोउगाचिबोलाहीजाण ॥ नदिसेशोभायमान ॥ येविषयींनिरू
पण ॥ पुढेंहीअसे ॥४१॥

येन्हवींतरीआत्मयां ॥ मार्जीअज्ञानअसावया ॥

कारणह्मणतांन्याया ॥ चुकीयेईलकीं ॥ २४ ॥

आत्माआणिअज्ञान ॥ हेंवचनचिअघटमान ॥ विचारेंनव्हेंप्रमाण ॥ आणिन्यायाहीचुकी ४२
अहोहेअनुभवाचीमात ॥ परीतेअसोप्रस्तुत ॥ आतांन्यायेंहेंघडत ॥ कींनघडेपाहा ॥४३॥ ये
चिविषयींनिरूपण ॥ असेदृष्टांतेंसहवर्तमान ॥ तेंहीसांगोंविवरण ॥ अवधानद्यावें ॥४४॥

अज्ञानतममेळणी ॥ आत्माप्रकाशाचीखाणी ॥

आतांदोहींमिळणी ॥ एकीकैसी ॥ २५ ॥

अहोअज्ञानजातीचेंतम ॥ आत्माप्रकाशाचेंधाम ॥ यादोहींसीसमागम ॥ असेकेवीं ॥४५॥
हेंपरस्परेंविरोधि ॥ ह्मणोनघडेउभयांसीसंधि ॥ एवंअज्ञानवादीबुद्धि ॥ उमसूनेघे ॥४६॥
अहोसाचजरीअज्ञान ॥ तरीआत्मर्त्वीचनघडेजाण ॥ आतांआत्माजरीसनातन ॥ तरीअज्ञानचि
नघडे ॥४७॥ आतांघडेजरीह्मणतसा ॥ तरीहेंचिआतांपरियसा ॥ विरोधियांसहसा ॥ संधि
चिनघडे ॥४८॥

स्वप्नआणिजागरू ॥ आठउआणिविसरू ॥ इयेंयुग्मेंएकाहारू ॥

चालतींजरी ॥२६॥ शितातपाएकवट ॥ वाहेवस्तीचीवाट ॥

कांतमेंबांधिजेमोट ॥ सूर्यरश्मीची ॥ २७ ॥ नानारातिआ-

णिदिबो ॥ येतीएकेठार्यींराहों ॥ तेंआत्माजीवेजीवो ॥

अज्ञानाचेनि ॥ २८ ॥

अहोस्वप्नआणिजागृती ॥ नावेकतैसींचदिसती ॥ परीस्वप्नाचीसंपत्ति ॥ जागृतीसनाहीं
॥४९॥ तस्मात्जागृताच्याठार्यीं ॥ स्वप्नअसोंचनसेकेपाहीं ॥ तेवींआत्मर्त्वीनाहीं ॥ अज्ञानहेतू
॥२५०॥ अथवास्वप्नशब्देंनिद्राचिघडे ॥ तयाजागृतीसीसंगनघडे ॥ तेवींआत्मर्त्वीनजोडे ॥ अ
ज्ञानसंगु ॥५१॥ आत्माजागानिरंतर ॥ तेथेंकेंचेंअवस्थांतर ॥ हेंजाणतीचतुर ॥ प्राप्तपुरुष॥५२॥
अहोजागृतेंपुरुषेंकांहीं ॥ जागृतीवीणनेणिजेचिकांहीं ॥ तेंदेखणीकळापाहीं ॥ नव्हेचिस्वप्न५३
तेविषयींचिद्विलासपाटणी ॥ नुमटेअज्ञानाचीमिरवणी ॥ चिन्मात्रतरणी ॥ अस्तुचिनपवे॥५४॥
तेवींविसराचीखूण ॥ आठवेदेखिलीचिनाहींजाण ॥ किवासीताचेंसंगोपन ॥ तपनकेवींकरी

॥ ५५ ॥ एवंआत्मर्त्वीअज्ञाननसे ॥ आतांअज्ञानींआत्मावसे ॥ तरीहैवचनवायसैं ॥ निर्धारनेधे
 ॥ ५६ ॥ करूनसूर्यरश्मिएकवट ॥ घेइजेतमेंबांधोनमोट ॥ तरीआत्मास्वताप्रकट ॥ अज्ञानेआव
 रता ॥ ५७ ॥ आत्मयागवसणीअज्ञानाची ॥ तरीआत्मप्राप्तीचकैची ॥ अज्ञानेआत्मयाची ॥ उप
 लब्धीकेवी ॥ ५८ ॥ अहोअज्ञानेआवरता ॥ तरीचिक्किर्णीकोणफांकता ॥ याजगदाकाराचीवार्ता ॥
 तेहीनसती ॥ ५९ ॥ ह्यणोनिआत्मर्त्वीअज्ञान ॥ किंवाआत्माचिअज्ञानजाण ॥ हैअवधैवल्लगन ॥
 असंबंध ॥ २६० ॥

हैंअसोमृत्युआणिजिणें ॥ येशोभतीजरीमेहुणे ॥
 तरीआत्मेनिअसणें ॥ अज्ञानेसी ॥ २९ ॥

अहोआत्मत्वाचीयेखुणे ॥ मृत्युसीचनार्हींजिणें ॥ मांजिणेमृत्युमेहुणे ॥ कैचीअसती ॥ ६१ ॥
 अगाजिणियातेंमृत्युमारी ॥ किंवामरणार्तेजिणेंतारी ॥ ह्यणोनएकवटइतरइतरीं ॥ असोनश
 किजे ॥ ६२ ॥ एवंआत्मातंवनित्यजीवन ॥ तेथेंअज्ञानह्यणिजेनित्यमरण ॥ यालार्गीयाचासमागम
 जाण ॥ सर्वथानघडे ॥ ६३ ॥ ह्यणोनआत्मानित्यपूर्ण ॥ येथेंनिपटूननदिसेअज्ञान ॥ इयेचविषयीं
 जाण ॥ पुढेंहीबोले ॥ ६४ ॥

अहोआत्मेनजेंबाधे ॥ तेंचिआत्मेनसीनांदे ॥
 ऐसींकाइसींविरुद्धें ॥ बोलणींइयें ॥ ३० ॥

आत्मानिखळप्रकाशघन ॥ तेथेंजरीनांदेअज्ञान ॥ तरीशीतआणिदीपन ॥ सहवासघडे ॥ ६५ ॥
 किंवाउदकाच्यापोटीं ॥ वसेजरीतृषेचीखोटी ॥ तरीआत्मयाच्यापोटीं ॥ अज्ञानबैसे ॥ ६६ ॥ अहो
 त्रिशुद्धिअज्ञाननाहीं ॥ आत्मयाचेंशुद्धत्वयेचिठायीं ॥ तियेआत्मर्त्वीकायी ॥ अज्ञानवसे ॥ ६७ ॥
 अबोधआणिबोधु ॥ येथेंपरस्परविरोधु ॥ तयांउभयतांसंबंधु ॥ कैसाघडेपां ॥ ६८ ॥ जरीअना-
 दिअज्ञाननाहीं ॥ तरीचआत्माअनादिपाहीं ॥ पुढेंहीइयेचविषयीं ॥ बोलतुअसे ॥ ६९ ॥

अहोअंधारपणीचिपैज ॥ सांडूनअंधारतेज ॥
 जालातेंसहज ॥ सूर्यचिनिभ्रांत ॥ ३१ ॥

अधीअंधारीअंधारपणनाहीं ॥ मगअंधारेचतेजपाहीं ॥ हैबोलाआलेंकाहीं ॥ परीपेसैनव्हे
 ॥ ७० ॥ अहोतेजेंअंधकारातें ॥ देखिलेंचिनाहींनिरुतें ॥ तेथेंअंधारपणअसतें ॥ तरीलोदतेंचिना
 ॥ ७१ ॥ एवंअंधारीअंधारपणनाहीं ॥ तरीचतेजींतेजत्वपाहीं ॥ हेसूर्याच्याठायीं ॥ चोजवावी
 खूण ॥ ७२ ॥ कालत्रयीअंधारुनाहीं ॥ तरीचसूर्यसूर्यत्वपाहीं ॥ तेवींअज्ञानअधीचनसैंठायीं ॥
 ह्यणोनिआत्मानित्य ॥ ७३ ॥

दुलाकुडपणसांडिलें ॥ आणिआगीपणमांडिलें ॥
 तेंतेंचिआगीजालें ॥ इंधनकीं ॥ ३२ ॥

अहोकाष्ठदशाजाये ॥ तरीकाष्ठचिअग्निहोये ॥ परीकाष्ठअसतांनोहे ॥ अग्निचकाष्ठ ॥ ७४ ॥
 तेवींरूपाआलेंसेअज्ञानपण ॥ तेंचिजरीनव्हेअज्ञान ॥ तरीचआत्माएकुचिद्वन ॥ अविनाश
 वंत ॥ ७५ ॥

कांगंगापावतखेवों ॥ आनपणाचाठावो ॥

सांडीतैंगंगाहो ॥ लाहेपाणी ॥ ३३ ॥

अगाओघपणजरीगेलें ॥ तरीचपाणीगंगाजालें ॥ नसतीदोनीमासले ॥ उदर्कीतिर्यें ॥ ७६ ॥
नानापाणियांच्याठायीं ॥ गंगाओघमासलानाहीं ॥ तरीचगंगासमवायी ॥ ऐक्यत्वाआले ॥ ७७ ॥
तेवींआत्मायाचाठाई ॥ आत्माअनात्माहेखूननाहीं ॥ तरीचआत्मनिर्धारेंपाहीं ॥ अज्ञानअसत्य
॥ ७८ ॥ येविषयींनिरूपण ॥ असेअनुभवाचीखूण ॥ जेनिपटूनअज्ञान ॥ ठाईचनसे ॥ ७९ ॥

तैसेंअज्ञानअज्ञानहेंनोहे ॥ तरीआत्माअसकेंअसोंलाहे ॥

येन्हवींअज्ञानहोये ॥ लागलाचि ॥ ३४ ॥

अहोअज्ञानजेंभाविलेंआहे ॥ तेंअज्ञानकीरनोहें ॥ तरीचआत्मत्वींसाहे ॥ सर्वात्मत्व ॥ २८० ॥ अ
गाआत्मयावीणकाहीं ॥ अणुहीरितेंनाहीं ॥ आतांअज्ञानकोणेंठायीं ॥ मानिजेलसत्य ॥ ८१ ॥
नातरीआत्मयाचेनिप्रत्ययें ॥ जरीअज्ञानाचाभावहोये ॥ तरीसुखेंहणोये ॥ अज्ञानआथी ॥ ८२ ॥
अहोयेरहीआथीनाथी ॥ नपडेनिर्धाराचेहातीं ॥ तेनिवाडीजेसभासतीं ॥ विचारूनि ॥ ८३ ॥
मगविचारींसांपडलें ॥ तेंचितिहींप्रमाणधरिलें ॥ विचारींजेंनाडलें ॥ तेंआपणचिनाहीं ॥ ८४ ॥
परीविचारासीभ्यालें ॥ आणिअसतेंचिनाहींजालें ॥ ऐसैनव्हेतेंभलें ॥ अर्धीचनाहीं ॥ ८५ ॥
हणोनअनादिआत्मापूर्ण ॥ तेंणेंप्रत्ययजालासंपूर्ण ॥ तेथेंआतांअज्ञान ॥ केउतेंअसे ॥ ८६ ॥
यालागींअनादिहेंअज्ञान ॥ मिथ्याचिअसेआपण ॥ आत्मानवाजाण ॥ आणिलानाहीं ॥ ८७ ॥
हणोनिअनादिलटिकेंअज्ञान ॥ तेंआत्मत्वींनसेजाण ॥ किंवालटिकियासीस्वतंत्रपण ॥ तेंहील
टिकें ॥ ८८ ॥ तस्मात्आत्मत्वींहेंलटिकें ॥ स्वतंत्रहीअसोंनसके ॥ ऐसैंकांहींकौतुकें ॥ बोलतु
असे ॥ ८९ ॥

आत्मेनसीविरोधी ॥ हणोनिनुरेचिइयेसंबंधी ॥

वेगळेंतरीसिद्धी ॥ जायेचिना ॥ ३५ ॥

आत्मासकळतेजराशी ॥ जोतमाचेंनामहीग्रासी ॥ त्याच्यारूपींअज्ञानतमासी ॥ वस्तिचनघडे
॥ २९० ॥ पाहतांतयाचेंरूप ॥ तरीशब्देंहीनकरवेमाप ॥ कांजेंशब्दमात्रहीविक्षेप ॥ नसाहेजेथें
॥ २९१ ॥ तथास्वरूपाहूनिकांहीं ॥ जनींविजनींउरलेंनाहीं ॥ आतांअज्ञानेंपाहीं ॥ वसावेंकोठें ॥ २९२ ॥
एवंआत्मसत्तेमाझारीं ॥ अज्ञानासीनुरेउरी ॥ आतांवेगळेंचिजरी ॥ असेलअज्ञान ॥ २९३ ॥
तरीकोणेंहीआधारेंवांचून ॥ आधेयचिकेवींजाण ॥ कायरोगियावीण ॥ रोगचिस्वतंत्र ॥ २९४ ॥
आत्मातरीनिर्जरामरनिरामय ॥ तेथेंतरीनवसेहाआमय ॥ आतांस्वतंत्रकेवींहोय ॥ जिणेंयाचें
॥ २९५ ॥ हणोनिअज्ञानाचेनिर्धारीं ॥ अज्ञानासीनुरेउरी ॥ येविषयींकुसरी ॥ दृष्टांतआइका ॥ २९६ ॥

लवणाचीमासोळी ॥ जहींजालीजिवाळी ॥

तरीजळींनाजळावेगळी ॥ नजीयेजेवीं ॥ ३६ ॥

लवणाचामत्स्यकेला ॥ जीवनकळाहीपावला ॥ हेंनघडेपरीबोलिला ॥ रूपकमिषें ॥ २९७ ॥
तेथेंमत्स्यजातिपाहावें ॥ तरीउदकेंवीणजायजीवें ॥ आणिउदर्कीजरीअसावें ॥ तरीलवणाचा
मत्स्य ॥ २९८ ॥ हणोनउदर्कीविरोनजाये ॥ अथवावेगळाहीनजीये ॥ तस्मात्प्रमाणासनये ॥ ऐ

साअर्थु ॥ ९९ ॥ असोलवणमत्स्यजरीजीयावें ॥ मगउदकींअथवावेगळेंअसावें ॥ ह्यणोनठायीं
चाचिनसंभवे ॥ तात्पर्यहेंचि ॥ ३०० ॥ तेवींज्ञानासीहानीनाहीं ॥ ह्यणोनअज्ञाननसेंठायीं ॥ आ
तांनाथिलेंचिपाहीं ॥ भाविलेंजरी ॥ १ ॥ तरीज्ञानरूपाच्याठायीं ॥ हेंराहेंचनसकेपाहीं ॥ अ
थवाआत्मयावेगळेंही ॥ असौचनसके ॥ २ ॥ असोअज्ञानहेंअनुमान ॥ हेंचिनव्हेअज्ञान ॥ तेथें
आत्मत्वींअथवावेगळेंजाण ॥ असेलकाई ॥ ३ ॥ ह्यणोनअज्ञानप्रतिपादन ॥ हेंवचनचिअप्रमाण ॥
ऐसानिश्चयोरूढ ॥ पुढेंहीबोले ॥ ४ ॥

जेंअज्ञानयेथेंनसे ॥ तरीचआत्माअसे ॥

ह्यणोनिबोलणेंवायसें ॥ नायकावेंकीं ॥ ३७ ॥

आतांअज्ञानत्रिशुद्धीनाहीं ॥ तरीचआत्मयांआत्मत्वपाहीं ॥ तोआत्मकैसाकाई ॥ विचारून
पाहा ॥ ५ ॥ तरीएकमेवाद्वितीयंब्रह्म ॥ श्रुतीचेंमुख्यहेंवर्म ॥ दुसरेंनाहींचहानेम ॥ करूनदि
धला ॥ ६ ॥ पहिलेंबोलिलालाब्रह्मएक ॥ मागुतैनिषेधिलेंअनेक ॥ नवलनिर्धारार्चेंकौतुक ॥ वेद
रायाचें ॥ ७ ॥ अहोआत्माजरीएक ॥ ह्यणतांउठेलदुजातर्क ॥ जेवींजीवसृष्टिअनेक ॥ अनात्मा
असे ॥ ८ ॥ तरीअद्वितीययेणेंबोलें ॥ आत्मयाह्निदुजेंनिषेधिलें ॥ एवंपरिच्छिन्नत्वनिवारिलें ॥
श्रुतिशिरोर्येणें ॥ ९ ॥ तस्मात्देशकालवस्तुपरिच्छेद ॥ याचाआत्मत्वींअत्यंतिकबाध ॥ आत्मा
मुक्तशुद्धबुद्ध ॥ नित्यस्वभाव ॥ ३१० ॥ अहोआत्मयानाहींनिकेतन ॥ जोकींभुवनैकवासभुवन
हीन ॥ ज्याचेंनामचिआत्मरमण ॥ आत्माराम ॥ ११ ॥ एवंआत्मेनवीणकांहीं ॥ देशभेदउरला
नाहीं ॥ मांजेथेंआत्मानसेपाहीं ॥ तेंअनात्मअज्ञान ॥ १२ ॥ आतांअखंडजोचितप्रकाशरूप ॥
जेथेंउदोअस्तुचेंहीनाहींमाप ॥ तेथेंकाळगणनाहेंपाप ॥ वदेलकवण ॥ १३ ॥ आतांजेथेंकाळग
तीचनसेपाहीं ॥ तेथेंयेकाळींअसेमागुतानाहीं ॥ किंवापूर्वीनव्हताहेंही ॥ असंबद्धकींगा ॥ १४ ॥
एवंआत्माअपरिच्छिन्न ॥ आत्मत्वींकाळाचेंअसंभवन ॥ तेथेंअज्ञानाचाजाण ॥ काळतोकवण ॥ १५ ॥
आत्माएकसत्यपदार्थ ॥ आणपदार्थजातअसत ॥ तेथेंअज्ञानावाडीहोत ॥ ऐसेंजरीह्यणा ॥ १६ ॥
तरीआत्मानव्हेविकारजन्य ॥ कूटस्थचिन्मात्रैकचिद्धन ॥ तोक्षरभागासीजाण ॥ आलाचिनाहीं
॥ १७ ॥ ह्यणोनअपदार्थुचिआत्मापाहीं ॥ येथेंपदार्थजातनिःशेषनाहीं ॥ आतांअज्ञानेंकोणेंठायीं ॥
घसावेंपाहा ॥ १८ ॥ उक्तंच ॥ नचमत्स्थानिभूतानिपश्यमेयोगमैश्वरं ॥ भूतभूत्रचभूतस्थोम
मात्माभूतभावनः ॥ इतिभगवद्ब्रह्मचनं ॥ ॥ ह्यणिजेभूतजातमजमार्जीनाहीं ॥ दिसेंतेंयोगमाया
कांहीं ॥ योगमायाह्यणिजेपाहीं ॥ युक्तिमाझी ॥ १९ ॥ ऐसेंहेंभगवद्ब्रह्मचन ॥ हेंचिटीकाकाराचें
वचन ॥ एवंभगवंतींभगवंतावीण ॥ कांहींचनसे ॥ ३२० ॥ अहोभगवंताचीजेयुक्ति ॥ तेंकेवींअ
ज्ञानशक्ति ॥ ह्यणोनीनिखळसंविति ॥ रूपचिहें ॥ २१ ॥ अहोहेंजेभगवद्ब्रह्मज्ञान ॥ याहूनभगवंत
नाहींआन ॥ जेवींहुताशनाचेंजाण ॥ हुताशनचिमुख ॥ २२ ॥ ह्यणोनजेजेंरूपाआलें ॥ तेंज्ञानचि
ज्ञानसंचलें ॥ आतांविकारजातजालें ॥ कैचेंयेथें ॥ २३ ॥ श्रुतिः ॥ ॥ जगजीवेश्वरत्वादिवि
चित्रविभवंविना ॥ केवलंचित्सदानंदब्रह्मात्मैक्यपराश्रुतिः ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ ॥ अहोजग
जीवेंईश्वरेंवीण ॥ निखळचित्सदानंदपूर्ण ॥ यापदत्रयाचेंजाण ॥ एकचिरूप ॥ २४ ॥ एवंस
त्पदेंआत्मानंशो ॥ चित्पदेंचिद्विलासत्वेभासे ॥ तेंसत्तेवीणनसे ॥ आणीकजालें ॥ २५ ॥
ह्यणोनिखुसासीहानीनाहीं ॥ ऐसासच्चिदानंदजोकांहीं ॥ येथेंजगजीवईश्वरजेंहेंपाहीं ॥ माव
ळलेंऐसें ॥ २६ ॥ अहोयेथेंअज्ञानजरीअसतें ॥ तरीहेंनिरोपिलेंतेंकांहींचनघडतें ॥ मगआत्मया

सीह्वणतें ॥ आत्माकवणु ॥ २७ ॥ अहोअमृतींजरीविषअसतें ॥ तरीअमरींकेवींजियजतें ॥ मग
अमृतत्वकायतें ॥ अमृतासीपै ॥ २८ ॥ किंवारात्रिचानाहींअंश ॥ ह्यणोनदिवसह्यणतीदिवसास ॥
तेवींअज्ञानअसतांआत्मयांस ॥ असणेंचिनघडतें ॥ २९ ॥ ह्यणोनअज्ञानाचीआधीनाथी ॥ हेवा
यसटअवघीवदंती ॥ ऐसैसिद्धांचापती ॥ बोलिलाअसे ॥ ३३० ॥ आतांस्वरूपैकिंवास्वतंत्रें
नाहीं ॥ तैनाहींह्यणावेंकाई ॥ निरूपणइयेविषयीं ॥ पुढेंहीअसें ॥ ३१ ॥

दोरीसर्पाभासहोय ॥ तोतेणेंदोरेबांधोये ॥ नादवडणेंनसा
हे ॥ ज्यापरी ॥ ३८ ॥ तियापरीउभयतां ॥ अज्ञानशब्दगे
लावृथा ॥ हातर्कावांचूनहाता ॥ स्वरूपेंनये ॥ ३९ ॥

दोरीसर्पउपजे ॥ तरीतेणेंदोरेबांधिजे ॥ आतांदोरोचिसापहोयिजे ॥ तरीहाकिलियाढळेना
॥ ३२ ॥ अहोदोरापासूनसापहोता ॥ तरीबांधावयादोरुडरता ॥ आतांदोरुचिसापतत्वता ॥
तरीढळेकैसा ॥ ३३ ॥ आतांदोरुदोरपणेंढळेना ॥ सापहाकिलियाहीढळेना ॥ एवंसर्पत्वघडेना ॥
हेचिमुख्य ॥ ३४ ॥ तेवींआत्मर्तींअज्ञानसंभवे ॥ तरीआत्मत्वचिबाधपावे ॥ कांजेंतेजामार्जी
नसांठवें ॥ तमाचीमोट ॥ ३५ ॥ आतांआत्माचिअज्ञानहोये ॥ तरीअज्ञानाचीबुडेसोये ॥ म
गकोणेंउजियडेंह्यणोये ॥ अज्ञानऐसें ॥ ३६ ॥ एवंह्याउभयपरी ॥ अज्ञानाशींनहींउजरी ॥ स्व
रूपत्वैकिंवास्वतंत्राकारिं ॥ वर्तोचिसकेना ॥ ३७ ॥ इयापरीउभयतां ॥ अज्ञानवादजालावृथा ॥
परीयेथेंमागुता ॥ पूर्वपक्षउठी ॥ ३८ ॥ नाहोसाध्यसाधनप्रवाहें ॥ आत्मसाक्षात्कारहोतजाये ॥
हेंतंवप्रत्यक्षदिसतांहे ॥ जनामार्जीयया ॥ ३९ ॥ मगअज्ञानआलेंअभावासी ॥ तन्हींपूर्वापरतादे
खिलीऐसी ॥ तरीअखंडताकैसी ॥ आत्मयासीपै ॥ ३४० ॥ यापूर्वपक्षापरिहर ॥ योजिलाअसे
सुंदर ॥ हेजाणतीचतुर ॥ स्वानुभवीजे ॥ ४१ ॥

नानापुनीवेचेअंधारें ॥ दिहाभेणेंरातीमहुरें ॥
तंवयेतचिसुधाकरें ॥ गिळिजेजेवीं ॥ ४० ॥

अगापौर्णिमेच्यादिवशीं ॥ संधीजोअसेदिवानिशी ॥ तेथेंनाहींप्रकाशासी ॥ खंडणजालें ॥ ४२ ॥
सूर्यप्रकाशाचाअवधी ॥ तोचिचंद्रोदयाचाआदि ॥ एवंप्रकाशासीचसंधी ॥ पडलाचिनाहीं
॥ ४३ ॥ चंद्रसूर्यद्विविध ॥ परंतुप्रकाशएकविध ॥ अंधकारास्पद ॥ जालेंचिनाहीं ॥ ४४ ॥ दि
वसाभेणेंरातीमहुरेजालें ॥ ह्यणिजेसूर्यतेजाह्यनिचांदिणेंभलें ॥ नानातेजचिपरिणामाआलें ॥
शांतचांदिणेंनि ॥ ४५ ॥ अहोसूर्याचाअस्तप्रवाहे ॥ अंधकाराचातर्कुहोपाहे ॥ तोनगिळितचि
गिळिलाआहे ॥ सुधाकरेंतेणें ॥ ४६ ॥ असोआत्मप्रत्ययाअधीं ॥ आत्मयानाहींअवधीं ॥ येथें
केवींसंधी ॥ मानूंयेहा ॥ ४७ ॥ अहोप्रपंचाचेंजेंभान ॥ आत्मेनचशोभायमान ॥ आणिआत्मत्व
जाण ॥ आत्मप्रत्ययेंही ॥ ४८ ॥ अहोआत्मयाचीजेपूर्णता ॥ तेचिपूर्णत्वेंपूर्णमाआतां ॥ तेथेंचंद्र
आणिविवस्वतां ॥ सरिसाचिपाडु ॥ ४९ ॥ जेणेंचिपूर्णप्रकाशकरें ॥ उमटतीमृगांभचराचरें ॥
तेणेंचिप्रकाशेंशांतसुधाकरें ॥ शांततेआणिलें ॥ ३५० ॥ अहोप्रत्ययाचेनिन्यायें ॥ संधीविषईतर्कुहों
पाहे ॥ तोअधींचिगिळिलाआहे ॥ शांतिसुधाकरें ॥ ५१ ॥ एवंप्रकाशाचीअखंडता ॥ संधीचि
उठोनलाहेतत्वता ॥ हेअनुभवाचीखूणआतां ॥ बोलिजेकाई ॥ ५२ ॥ एवंगुरुकृपाआथिलेपणें ॥
जालेंसुखेंसुखासीपारणें ॥ येथेंआत्मसंधीसंभवणें ॥ असंबंधअघवें ॥ ५३ ॥ असोआत्मप्रत्ययोज

ह्रींजाला ॥ तन्ह्रींसंधीचिनाह्रींघडला ॥ किबहुनाराजेनअवलोकिला ॥ राज्यवैभवआपला ॥ ५४
 त्याअवलोकनियांपेलिकडे ॥ होताभिकारीहेंतवनघडे ॥ तेवींप्रत्ययहीहोतांघडे ॥ संधीकाई
 ॥ ५५ ॥ असोस्वात्मसुखींचेअनन्यपणें ॥ आपेआपदुजेंहोणें ॥ आत्मरसासीभोगणें ॥ आत्मर
 सेंचि ॥ ५६ ॥ येथेंएकुचिपकदुजाजाला ॥ नावेकतैसाचिखेळोंलागला ॥ मगतेणेंसुखेंविराला ॥
 आपणामार्जां ॥ ५७ ॥ येथेंएकपणनाह्रींफुटलें ॥ किंवादुजेपणनाह्रींमांडलें ॥ अस्तिक्यासीनाह्रीं
 आलें ॥ अनास्तिक्यत्वपें ॥ ५८ ॥ नातरीआत्मरसाचियाप्रौढि ॥ सकळारंसींतेचिगोडी ॥ किं
 वाठारीचिबुडी ॥ देऊनिराहिला ॥ ५९ ॥ तन्ह्रींभोग्यभोक्तृत्वेवीण ॥ भोगीआपणयाआपण ॥
 आणियेन्हवींहीभोगजाण ॥ आपेंचिआप ॥ ६० ॥ एवंबोधेंचिबोधन्याहाळिला ॥ परंतुनवाना
 ह्रींआला ॥ किंवाअबोधहोतातोजाला ॥ बोधअसतां ॥ ६१ ॥ ऐसंतंवतेंनव्हेचिकांहीं ॥ पौर्णि
 मेअंधारेंचिनाह्रीं ॥ आणिदिवसनिशींहेंतवपाहीं ॥ नावेकजालें ॥ ६२ ॥ अहोप्रकाशींचप्रकाश
 भरला ॥ तोशांतिचांदिणेंनमिरवला ॥ परीअंधारनासूनजाला ॥ नाह्रींप्रकाशु ॥ ६३ ॥ तेवींबो
 धासीनहोनखंडण ॥ बोधेंचिबोधजालाप्रसन्न ॥ तेथेंकोठेंआतांअज्ञान ॥ सत्यत्वपावे ॥ ६४ ॥
 ऐसियेस्वरूपींपाहीं ॥ विचारितांअज्ञाननाह्रीं ॥ असोमागुतेंपुढेंही ॥ धांडोळोनपाहों ॥ ६५ ॥

तरीअज्ञानस्वरूपेंकैसैं ॥ कार्यकार्यानुमेयअसे ॥

कींप्रत्यक्षचिदिसे ॥ धांडोळूंआतां ॥ ४१ ॥

स्वरूपजैनिखळनिर्वाण ॥ तेथेंसर्वथानघडेअज्ञान ॥ आतांजरीउगेचिजाण ॥ अनुमानकीजे
 ॥ ६६ ॥ तरीकार्यकार्यावन्हून ॥ कीजेकारणत्वेअनुमान ॥ किंवाप्रत्यक्षजाण ॥ दिसतसेडोळां
 ॥ ६७ ॥ ह्यणिजेहेंअज्ञान ॥ कार्याचेंअसेकारण ॥ किंवाप्रत्यक्षजाण ॥ कार्यचिरूप ॥ ६८ ॥ हें
 धांडोळूनपाहतां ॥ दोहींमध्येएकिसंस्था ॥ जालीतरीअवश्यआतां ॥ कांनाह्यणावें ॥ ६९ ॥ अ
 सोप्रत्यक्षजोव्यवहारजाण ॥ तेंचिकायहेंअज्ञान ॥ किंवाअज्ञानयाचेंकारण ॥ जेथूनिवेव्हाखुड
 मटे ॥ ७० ॥ हेंनिर्धारूनपाहिजे ॥ मगदोंमध्येएकलाहिजे ॥ तरीअस्तिक्यतापाविजे ॥ अच
 द्यअज्ञानाची ॥ ७१ ॥ त्यांतप्रत्यक्षजेंजेंभासमान ॥ तेंतवनव्हेंअज्ञान ॥ अर्धीहेंचिजाण ॥ बोल
 तुअसे ॥ ७२ ॥

अहोप्रत्यक्षादिप्रमाणीं ॥ कीजेजयाचीघेणी ॥

तेअज्ञानाचीकरणी ॥ अज्ञाननव्हें ॥ ४२ ॥

प्रत्यक्षजोव्यवहारदिसे ॥ हेंचिजरीअज्ञानह्यणिजेतअसे ॥ तरीकारणावेगळेंकैसैं ॥ उठेकार्य
 ॥ ७३ ॥ अज्ञानकारणजालें ॥ ह्यणोननसतेंचिरूपाआलें ॥ एवंप्रत्यक्षदेखिलें ॥ तेंअज्ञाननव्हेकीं
 ॥ ७४ ॥ हेअज्ञानाचीकरणी ॥ ह्यणिजेजालेंअज्ञानापासूनि ॥ ऐसंनावेकबोलोनि ॥ प्रत्यक्षताखं
 डिते ॥ ७५ ॥ नावेकहेंअज्ञान ॥ करणीवर्तऊन ॥ प्रत्यक्षप्रमाण ॥ तोडितसे ॥ ७६ ॥ मगकार्या
 चेनिअभावें ॥ कारणहीप्रमाणनव्हे ॥ ऐसेंहीस्वभावं ॥ बोलतीपुढा ॥ ७७ ॥ प्रस्तुतकारणस्था
 नींथांबऊन ॥ तोडितोप्रत्यक्षप्रमाण ॥ येविषयींनिरूपण ॥ अवधाराहोजी ॥ ७८ ॥

जैसीअंकुरेसीसरळ ॥ वेलिदिसेवेलहाळ ॥

तेंबीजनव्हेकेवळ ॥ बीजकार्यहोय ॥ ४३ ॥

जेवींबीजापासूनवेलहोय ॥ तोवेलचितंवबीजनव्हे ॥ तस्मात्वेलाचेंकारणआहे ॥ बीजएक ७९

कांशुभाशुभरूपें ॥ स्वप्नदृष्टीआरोपे ॥

तेंनिदनव्हेजाउपें ॥ निदेचेंकीं ॥ ४४ ॥

किंवावेस्तावेस्तरूप ॥ प्रत्यक्षस्वप्नाचाआरोप ॥ तोआरोपचिस्वरूप ॥ निद्रेचेंनव्हे ॥३८०॥ त्या
सीनिद्राजालीकारण ॥ ह्मणोनउच्चावचदेखिलेंस्वप्न ॥ तेवींप्रत्यक्षदिसेजाण ॥ तेंअज्ञाननव्हे ॥८१॥

नानाचांदुएकअसे ॥ तोव्योर्मींदुणादिसे ॥

तेंतिमिरकार्यजैसैं ॥ तिमिरनव्हेपें ॥ ४५ ॥

अहोएकाचांदाचेदोनीं ॥ देखिजेतिपैंगनीं ॥ तेंतिमिराचीकरणी ॥ जाणावीपें ॥ ८२ ॥ प
रीजेणेंदेखिजेकांहीं ॥ तेंतिमिरतंवगनींनाहीं ॥ तिमिरापासूनपाहीं ॥ चंद्रब्रह्म ॥ ८३ ॥ एवं
त्यादिदृष्टांतैकरून ॥ बोलिलाऐसेजाण ॥ तेंप्रत्यक्षप्रमाण ॥ अज्ञाननव्हे ॥ ८४ ॥

तैसैंप्रमाताप्रमेय ॥ प्रमाणजेंत्रय ॥

तेंअज्ञानाचेंकार्य ॥ अज्ञाननव्हे ॥ ४६ ॥

तेवींस्वरूपएकअद्वय ॥ येंप्रमाताप्रमाणप्रमेय ॥ ह्मणिजेज्ञाताज्ञानज्ञेय ॥ इत्यादित्रिपुटी ८५
एकेस्वरूपीहैंभान ॥ तरीहेंचिनव्हेप्रत्यक्षअज्ञान ॥ अज्ञानयाचेंकारण ॥ जेणेंहैंभासे ॥ ८६ ॥

ह्मणोनप्रत्यक्षादिकीं ॥ अज्ञानकार्यविशेखीं ॥

नेवेपेंयेविखीं ॥ आनुनाहीं ॥ ४७ ॥

ह्मणोनप्रत्यक्षकार्यजाण ॥ तेंतंवनव्हेअज्ञान ॥ येविषयींअन्यथाजाण ॥ मानूनयेपें ॥८७॥ आतां
जरीआणीकतर्क ॥ घेइजेअज्ञानविषयिक ॥ तेंहीमागुतेंवचनएक ॥ अवधाराहोजी ॥ ८८ ॥

अज्ञानकार्यपणें ॥ घेइजेतेंअज्ञानह्मणे ॥

तरीघेतांहीकरणें ॥ तयाचेंची ॥ ४८ ॥

पूर्वाचेंकरून ॥ पूर्वपक्षाचेंलक्षण ॥ ह्मणेकार्यचिअज्ञान ॥ मानिलेंजेणें ॥८९॥ प्रस्तुततेंचियेथेंअ
ज्ञानजाण ॥ जेणेंकार्यरूपचिमानिलेंअज्ञान ॥ असोयेणेंतहींअभिप्रायेंकरून ॥ अज्ञानखरें ॥३९०॥
तरीजेणेंमानिलेंकार्यचिअज्ञान ॥ तोहीअज्ञाननव्हेजाण ॥ यासीहीकारण ॥ अज्ञानएक ॥ ९१ ॥

स्वप्नीदिसेतेंस्वप्न ॥ मांदेखताकायआन ॥

तैसैंकार्यचिअज्ञान ॥ केवळजरी ॥ ४९ ॥

स्वप्नीपरिवारदेखिला ॥ आपणकुटुंबीपणेंशोभला ॥ तोकुटुंबीआणिकुटुंबजाला ॥ स्वप्नचि
दोन्ही ॥ ९२ ॥ किंवास्वप्नस्थसुखासन ॥ तेथेंजेणेंकेलेंआरोहण ॥ येथेंसुखासनआणिवैसला
जाण ॥ दोन्हीस्वप्नस्थ ॥ ९३ ॥ दोहींसीकारण ॥ एकनिद्राचिपेंजाण ॥ तेवींकार्यरूपेंमानिलें
अज्ञान ॥ तेंहीअज्ञानकार्य ॥ ९४ ॥ आतांकार्यरूपहीअज्ञान ॥ कारणहीकार्यरूपचिजाण ॥
कांजेंकार्यकारणतवेंअभिन्न ॥ अज्ञानचिअसे ॥ ९५ ॥ कारणरूपेंजेंअज्ञान ॥ तेंचिकार्यरूपेंपरि
णमलेंजाण ॥ कारणाहूनिभिन्न ॥ कारणताअसे ॥ ९६ ॥ ह्मणोनिकार्यकारणमिळोन ॥ कार्य
रूपचिअज्ञान ॥ ऐसैंकांहींअनुमान ॥ मानीतसाजरी ॥ ९७ ॥ तरीयदर्थींनिराकरण ॥ दृष्टां
तेंसहवर्तमान ॥ मूळप्रबंधवचन ॥ संशयच्छेदक ॥ ९८ ॥

तरीचाखिलागूळगुळें ॥ माखिलेंकाजळकाजळें ॥ कांधेपेंदेपें
सुळे ॥ हालयांसुळु ॥ ५० ॥ तैसेंकारणअभिन्नपणें ॥ कार्यही
अज्ञानहोणें ॥ तेंअज्ञानचिमाकायकोणें ॥ घेपेंदेपें ॥ ५१ ॥

अहोअज्ञानहेंकारण ॥ तेंकार्येंतेंप्रसवेकैसेन ॥ आतांकार्यचिनाहींजाण ॥ तरीकारणतेंकि
मात्मक ॥ ९९ ॥ अंगेचिजेअज्ञान ॥ तेंकैसेनिहोईलकारण ॥ तेथूनिक्रियाजाण ॥ कोठूनितमटे
॥ ४०० ॥ अहोअज्ञानासीजेकारण ॥ अज्ञानतंवनघडेजाण ॥ अज्ञानआपलेंअज्ञानपण ॥ भोगि
जेकेवीं ॥ १ ॥ जेवींगुळासीगूळप्रसवला ॥ किंवागुळेंचिगूळचाखिला ॥ अथवाकाजळेंचि
काजळाला ॥ राखिलेंकाई ॥ २ ॥ तेवींअज्ञानासीचअज्ञान ॥ केवींहोईलपेंकारण ॥ जडासी
आपलेंजडपण ॥ चेतवीलकाई ॥ ३ ॥ जेथेंकार्यचिनाहींजाण ॥ तेंकोणासीहोईलकारण ॥ त
स्मात्कार्यकारणेंवीण ॥ अज्ञानतेंकिमात्मक ॥ ४ ॥ अहोअज्ञानेंहोऊनकारण ॥ कोणासीकेलें
पांअज्ञान ॥ अथवाचिद्विलासजाण ॥ चिद्रूपचिअसे ॥ ५ ॥ जेवींसुळेंसूळत्राहाटिलेन ॥ कोणा
कायदेईलजाण ॥ तेवींअज्ञानाहूनउठिलेंअज्ञान ॥ तेणेंअज्ञानकवण ॥ ६ ॥ एवंचकार्यकारणत्वेअ
भिन्न ॥ एकचिन्मात्रवस्तुपूर्ण ॥ तेथेंकार्यनव्हेनाकारण ॥ अज्ञानकेंचें ॥ ७ ॥ अहोकोणहेकाळें
कोठेंही ॥ वस्तूसीजरीलोपनाहीं ॥ तेथेंआतांकवणेंठार्यां ॥ अज्ञानेंवसावें ॥ ८ ॥ आशंका ॥ अ
होआहेजरीअज्ञान ॥ तरीशब्दासीजालेंप्रमाण ॥ अन्यथाशब्दासीजाण ॥ कैसेंनयेतें ॥ ९ ॥ ऐसें
पूर्वपक्षाचेंजिव्हार ॥ जाणोनदिघलेंउत्तर ॥ जेणेंपाविजेपार ॥ संदेहसिंधूचा ॥ ४१० ॥

आतांघेतेंघेइजेतेंऐसा ॥ विचारुनयेमानसा ॥

तरीप्रमाणजालामासा ॥ मृगजळींचाना ॥ ५२ ॥

घेतेंघेइजेतेंऐसें ॥ ह्यणिजेकार्यकारणमिषें ॥ ह्यणिजेग्राह्यग्राहकविशेषें ॥ प्रचारुजोदिसे ॥ ११
तेंअवघेंकांहींनसोन ॥ विलासलेंचिन्मात्रपूर्ण ॥ तेथेंअज्ञाननाहींचजाण ॥ बोलिलेंहेंजे ॥ १२ ॥
हेंकांहींनयेमना ॥ शब्दुचिजरीप्रमाणमाना ॥ तरीमृगजळाचियामीना ॥ शब्दुचिवदला ॥ १३ ॥
जेथेंजळासीचठावनाहीं ॥ तेथेंमत्स्यतोकेचाकाई ॥ शब्देंज-हींपाहीं ॥ बोलिलेंअसतां ॥ १४ ॥
तेवींअज्ञानहेंप्रमाण ॥ जालेंत-हींप्रमेयहीन ॥ प्रमाणचिजाण ॥ अप्रमाणजालें ॥ १५ ॥ अहोअ
ज्ञानहेबोलतां ॥ बोलनुचिबोलरिता ॥ विचाराचियाहाता ॥ नचढेकांहीं ॥ १६ ॥

तंवप्रमाणाचियामापा ॥ नसंपडेचिजेबापा ॥ तथाआणि

खपुष्पा ॥ विशेषुकाई ॥ ५३ ॥ मांहेप्रमाणचिनुरवी ॥ आतां

आथीहेंकोणप्रस्तावी ॥ येणेंबोलेंहीजाणावी ॥ अज्ञानउखी ॥ ५४

अहोप्रमाणींजेनसांपडे ॥ तेंआहेहेंकैसेनघडे ॥ खपुष्पाचेनिपडिपाडें ॥ हेंहीसत्य ॥ १७ ॥
अगाआकाशींचेंफूल ॥ हेंकायनव्हेतीबोल ॥ तरीतेबोलींसांपडेल ॥ कवणतोअर्थु ॥ १८ ॥ जो
अर्थसिद्धनाहीं ॥ तेथेंप्रमाणेंकीजेलकाई ॥ माअज्ञानहेंतंवपाहीं ॥ प्रमाणचिनुरवी ॥ १९ ॥
सत्यत्वेअसतेंअज्ञान ॥ तरीकैसेंघडतेंवाग्स्फुरण ॥ ह्यणोनअज्ञानशब्दजाण ॥ अज्ञाननुरवी ॥ ४२० ॥
अहोस्फुरणाचेंनिजस्फुरण ॥ जेकींदृष्ट्यात्रद्रष्टेपण ॥ शब्दकिरणींतेंचिजाण ॥ फांकलेंअसे ॥ २१ ॥
त्याचेंरूपचिहेंपाहीं ॥ फांकणेंसंकोचणेंनाहीं ॥ आतांपेसियेठार्यां ॥ अज्ञानतेंकाइसें ॥ २२ ॥

तस्मात्शब्दुचिप्रमाण ॥ धरूनिभाविजेअज्ञान ॥ हाहीयेथेंअप्रमाण ॥ पूर्वपक्षचिजाला ॥ २३ ॥
आणिप्रत्यक्षकिवाअनुमान ॥ हेंपहिलेंचिखंडिलेंजाण ॥ आतांयाचेंउपसंहरण ॥ करितसेपुढें२४

एवंप्रत्यक्षअनुमान ॥ ययाप्रमाणाभाजन ॥

नहोनिजालेंअज्ञान ॥ अप्रमाण ॥ ५५ ॥

एवंविचारितांअज्ञान ॥ प्रत्यक्षनव्हेनाअनुमान ॥ कार्यनव्हेनाकारण ॥ ऐसैंजालें ॥ २५ ॥
किंवाअज्ञानहाशब्दु ॥ तरीयाशब्दीचअज्ञानबाधु ॥ एवंप्रमाणीसंबंधु ॥ नलगेजयाचा ॥ २६ ॥
अहोजोअर्थुअसेठायीं ॥ तोसांपडेप्रमाणत्रयीं ॥ तरीप्रमाणीपाहीं ॥ नाडळेअज्ञान ॥ २७ ॥ कार्य
दशेआलेंनाहीं ॥ ह्यणोनप्रत्यक्षनघडेपाहीं ॥ कांजेंअज्ञानकार्यप्रवाहीं ॥ प्रसवोंचनसके ॥ २८ ॥
आतांकार्यजातकारणेंवीण ॥ नुठिह्यणोनअज्ञानकारण ॥ येणेंअनुमानेंअज्ञान ॥ सत्यत्वाआणावें
॥ २९ ॥ तरीअंगेजेंअज्ञान ॥ तरीतेंकार्यातेंनप्रसवेजाण ॥ येविषयींचेंवचन ॥ मूळग्रंथींचें ॥ ४३०

नास्वकार्यातेंवीये ॥ जेंकारणपणानये ॥

मीअज्ञानऐसैंबिहें ॥ मानुसाचें ॥ ५६ ॥

यालागींआपलेजडपणें ॥ कार्यातेंप्रसवोंनेणें ॥ ह्यणोनमानिलेनिअनुमानें ॥ कारणत्वानये
॥ ३१ ॥ एवंप्रत्यक्षप्रमाणआणिअनुमान ॥ याप्रमाणापात्रनव्हेजाण ॥ आतांमानावेंशब्दप्रमाण ॥
उगेंचिजरी ॥ ३२ ॥ हाजोअज्ञानशब्दु ॥ तोकायउगाचवाढलावाडु ॥ ऐसैंह्यणोनपक्षसिद्धु ॥
करावाजरी ॥ ३३ ॥ तरीअर्थताजेंअज्ञानजाण ॥ तेंकायह्यणेल्मीअज्ञान ॥ आतांहावादजाण ॥
तेणेंवीणसर्वधानघडे ॥ ३४ ॥ आतांजाणतेंजरीउरलेंआहे ॥ तरीअज्ञानेंकेलेंकाये ॥ नेणनकरि
तांतरीनोहे ॥ अज्ञानपाहा ॥ ३५ ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ कायसांगोंविदारून ॥ सांगतांचिसां
गतेपण ॥ नयेचिकैसैं ॥ ३६ ॥ हेमाझेंनिदातारे ॥ नित्यानंदसुखकरे ॥ विश्वचिपकसरें ॥ सुख
रूपकेलें ॥ ३७ ॥ अहोकेलेंहेंपकनसाहे ॥ स्वसुखेंचिसुखरूपआहे ॥ हेंठायींचेअसतांनोहे ॥
विश्वरूप ॥ ३८ ॥ हाअवसानसंधीझणीहोय ॥ अगाआठवलेश्रीनित्यानंदपाय ॥ तेंअंतरात्यासी
लोडूनपाहे ॥ बाहीरआलें ॥ ३९ ॥ आतांअंतरबाहेरपकजालें ॥ हेंनावेकबोलासीआलें ॥ त्याचे
पाईमासले ॥ व्रंदाचेनसती ॥ ४४० ॥ असोआतांहेचिखूण ॥ जेंअज्ञाननह्यणेंमीअज्ञान ॥ आणि
ह्यणोंबैसेतरीमरण ॥ बोलतांचिआलें ॥ ४१ ॥ ह्यणोनिमूळपदींबोलिलें ॥ अज्ञानह्यणतांअज्ञान
बिहालें ॥ आतांशब्देंहीसांडिलें ॥ तेंनसेचिठायीं ॥ ४२ ॥ एवंप्रत्यक्षआणिअनुमान ॥ तैसैंचिहें
शब्दप्रमाण ॥ याप्रमाणत्रयींघांडोळितांजाण ॥ अज्ञानचिनाहीं ॥ ४३ ॥ अहोप्रत्यक्षचिनाहीं ॥
तेथेंअनुमानेंकीजेकाई ॥ अग्निवीणपाहीं ॥ धूम्रवत्कायनदिसे ॥ ४४ ॥ अहोवार्षियेचाप्रवर्तला ॥
पर्वतधूम्रवत्वेढिला ॥ तरीतेपाहोंजातांसांपडला ॥ अग्निकोणहा ॥ ४५ ॥ एवंप्रत्यक्षावीण ॥
शब्दुआणिअनुमान ॥ हेंअवघेंवाचारंभण ॥ टवाळजालें ॥ ४६ ॥ आशंका ॥ आतांनसोहेंअ
ज्ञान ॥ ज्ञानासीनाहींखंडण ॥ तरीहेंअन्यथाभान ॥ कासेनजालें ॥ ४७ ॥ ऐसैंह्यणालकांहीं ॥
तरीपरिहरइयेविषयीं ॥ बोलिलाअसेतोपाहीं ॥ प्रकटकरीन ॥ ४८ ॥

आत्मयास्वप्रदाऊं ॥ नशकेकीरबहु ॥

परीठायेठाऊं ॥ निदेजोनेणें ॥ ५७ ॥

अहोहाआत्मापाहीं ॥ अन्यथादेखतुचिनाहीं ॥ कांजेंतेथेंनिद्रेचाचिकधीही ॥ आगमनाहीं

॥ ४९ ॥ आतांजोनिजेलाचिनाहीं ॥ तोस्वप्नदेखेलकाई ॥ एवंआत्मेनअन्यथाकांहीं ॥ नाहींचिदे
खिलें ॥ ४५० ॥ येविषयींचेंनिरोपण ॥ पुढेंप्रकटअसेजाण ॥ येथेंकांहींपकिखूण ॥ सांगोनगोला
॥ ५१ ॥ असोमागुतेंपूर्वपक्षाचेंलक्षण ॥ पदत्रयेंकरून ॥ उपपादूनखंडण ॥ तैहीकेलें ॥ ५२ ॥
तैअवधारावेंसज्जनीं ॥ हेंअनुभवासृतचिहोऊनि ॥ हेंक्षंतव्यार्थचरणीं ॥ मस्तकतुमच्या ॥ ५३ ॥

हेंअसोजियेवेळे ॥ आत्मपणेंचिनिखळें ॥

आत्माअज्ञानमेळे ॥ असेतेणें ॥ ५८ ॥

हेंअसोबोलणें ॥ आत्माआत्मत्वासीहीनेणें ॥ निखळआत्मेचपणें ॥ असेजेव्हां ॥ ५४ ॥ ह्यणिजे
चिद्विलासेंप्रपंचकिरणीं ॥ उदोंनेघेजेंचिन्मात्रतरणी ॥ निखळचिन्मात्रपणीं ॥ निवांतअसेजें
॥ ५५ ॥ तैआत्मयाकांहींचनकळे ॥ असोनअज्ञानमेळें ॥ आत्मत्वींनिमालें ॥ आत्मत्वअसे ॥ ५६ ॥
विचारितांमागीलनिरूपण ॥ जेव्यापारमात्रज्ञानेंवीण ॥ नव्हेहेमानिलीखूण ॥ निरोपिलीतैसी
॥ ५७ ॥ तरीभावाभावरूप ॥ तैज्ञानाचेंस्वरूप ॥ मगव्यापाराचालोप ॥ तैअज्ञानरूप ॥ ५८ ॥
किंबहुनाआत्मयाचीप्रकाशतां ॥ तोहाप्रपंचचिआइता ॥ मगअज्ञानेंअवरिलासांता ॥ प्रपंचवि
लोपु ॥ ५९ ॥ असोदेहींजंवदेहभाव ॥ तैप्रकटअसेजाणीव ॥ आणिनेणीवेचाजैआयुर्भाव ॥ तैदे
हभावमाळवे ॥ ४६० ॥ अथवाभावाभावमाळवे ॥ जैस्वसामर्थ्यहरासपावे ॥ किंबहुनाआत्मया
आत्मत्वनाठवे ॥ तैअज्ञानसंग ॥ ६१ ॥

जैसेंनकरितांमंथन ॥ कार्छींअवस्थान ॥ जैसेंकांहुताशन ॥
सामर्थ्याचें ॥ ५९ ॥ तैसेंआत्माऐसेंनाव ॥ नसाहेआत्मया
चीबरव ॥ तैकांहींअज्ञानहांव ॥ बांधतेंकां ॥ ६० ॥

जैसेंनकरितांमंथन ॥ कार्छींचाहुताशन ॥ स्वसामर्थ्यहीन ॥ कार्छींचअसे ॥ ६२ ॥ तेवींभावाभा
वविहीन ॥ आत्माहीनेणेआत्मेपण ॥ तेव्हांअसेअज्ञान ॥ ह्यणालजरीऐसें ॥ ६३ ॥ तरीहैहीयेथें
अनुमान ॥ समूळपावलेंव्यर्थपण ॥ ऐसेंकांहींनिरूपण ॥ पदविलासेंअसे ॥ ६४ ॥

कायदीपजैंनलाविजे ॥ तैचिकाजळीफेडिजे ॥

कींनुगवत्यावाळिजे ॥ रुखाचीछाया ॥ ६१ ॥

आत्माआत्मत्वचिनेघे ॥ तैअज्ञानहेंकोठेरिघे ॥ येणेंहीतकेंचाउगें ॥ जालेंचिआहे ॥ ६५ ॥ आत्म
त्वींअसावेंआत्मेपण ॥ तैकल्पावादोषगुण ॥ नलावितांदीपजाण ॥ काजळीकैची ॥ ६६ ॥ किं
वाहीवरुडगलाचिनाहीं ॥ तैछायाकैचीकाई ॥ तेनिंदावीआतांकेवीं ॥ अपवित्रपणें ॥ ६७ ॥

नानानुदितांदेहदशा ॥ कालऊनलाविजेचिकसा ॥

नघडितांआरिसा ॥ उटिजेकाई ॥ ६२ ॥

जेवींदेहसंभवनाहींजाला ॥ तैमळकटाकोणावैसला ॥ मांचिकसालाऊनिकाडिला ॥ हेंघडे
कायसत्य ॥ ६८ ॥ तेवींजैआत्माआत्मेपणेंवीण ॥ असेभावाभावविहीन ॥ तैअज्ञानाचेंआवरण ॥
पडिलेंकवणा ॥ ६९ ॥ किंवाआरिसाघडिलानाहीं ॥ तैमळेआवरिलेंतैकाई ॥ मगउठोनकीजे
पाहीं ॥ निर्मळकवणा ॥ ४७० ॥ तेवींदेहसंगेंवीण ॥ आत्माअसेअहंताहीन ॥ तैआत्मयासीजाणा
आत्मत्वकैचें ॥ ७१ ॥ आत्मयाआत्मत्वनाहीं ॥ तैअज्ञानेझांकिजेकाई ॥ मगअज्ञानवारूनपाहीं ॥

आत्मत्वासीयेपै ॥ ७२ ॥ ऐसेतवनग्रडेजाण ॥ ह्यणोनिपुढेंहीअसेवचन ॥ दृष्टांतसहवर्तमान ॥
अवधारिजोजी ॥ ७३ ॥

कांवाहाच्यादुर्धी ॥ सायचिअसावीअर्धी ॥ मगतेफेडूइयेबु
झी ॥ पवाडुकीजे ॥ ६३ ॥ तैसेंआत्मयाच्याठायीं ॥ जेंआ
त्मपणाठावोनाहीं ॥ तेंअज्ञानकांहीं ॥ सारिखेंकैसें ॥ ६४ ॥
ह्यणोनितेव्हांहीअज्ञाननसे ॥ हेंजालेंचिआहेअपैसें ॥ आतां
रिकामेंचिकाइसें ॥ नाहींह्यणों ॥ ६५ ॥

अहोएकंपरीपाहतां ॥ अज्ञानधर्मदिसेवर्ततां ॥ परीतेथेंआत्मसत्ता ॥ लोपातेंनपवे ॥ ७४ ॥ ते
थेंआत्मसत्ताविद्यमान ॥ ह्यणोनतेथेंहीअसौनसकेअज्ञान ॥ एवतेहीकाळींजाण ॥ अज्ञानमिथ्या
॥ ७५ ॥ तेथेंव्यापाराचेंउपशमन ॥ होऊनभोगीस्वसमाधान ॥ तेंअसावयाअज्ञान ॥ समर्थकेंचें
॥ ७६ ॥ तेथेंआत्माचिआत्मत्वेंवीण ॥ मगअज्ञानतेकिलक्षण । मगतेवारुनिआत्मेपण ॥ आत्मा
लाभे ॥ ७७ ॥ जेवींगाईचाबोहांदूध ॥ तैसायेचाअसावासंबंध ॥ मातेसायकाढावयाबुद्ध ॥
प्रवर्तलकाई ॥ ७८ ॥ तैसेंनिखळआत्मेपर्णी ॥ आत्मत्वायावयाचीसिराणी ॥ तेथेंअज्ञानाची
करणी ॥ कवणतेविचारा ॥ ७९ ॥ अहोसंभावितजैठायींवैसला ॥ तेंह्यणावापिसाटजाला ॥ वर्तों
जैलागला ॥ तेंजाणताकैसा ॥ ४८० ॥ आतांवर्ततियेवेळे ॥ जयाचीजाणीवनमैळे ॥ मगनिवां
तकाळे ॥ पालटेलकाई ॥ ८१ ॥ स्मृतिः ॥ ॥ यदासंहरतेचायंकूर्मोंगानीवसर्वशः ॥ इंद्रियाणीं
द्रियाथेंभ्यस्तस्यप्रज्ञाप्रतिष्ठिता ॥ १ ॥ इतिभगवद्ब्रह्मचनं ॥ आपुलियेइच्छेकरी ॥ कूर्मअंगांतेंप
सरी ॥ मागुतिअंगआवरी ॥ स्वइच्छावशेंतो ॥ ८२ ॥ तेवींइंद्रियार्थापासाव ॥ इंद्रियेपावतीउ
परमभाव ॥ तेप्रज्ञेचीराणीव ॥ प्रतिष्ठापावे ॥ ८३ ॥ किंवहुनासमाधीआणिव्युत्थान ॥ हेंएक
चिकांसमाधान ॥ आतायेथेंअज्ञान ॥ कास्ययापेसें ॥ ८४ ॥ अहोतरंगाचेवाहतीगाडे ॥ तेंपाणि
याचीरेखानमोडे ॥ मानिवांतेठायींमोडे ॥ पाणीपणाकाई ॥ ८५ ॥ तेवींसमाधीआणिव्युत्थान॥
क्रियाकिंवाउगेपण ॥ येथेंआत्मकळालोपेवीण ॥ सरिसीचअसे ॥ ८६ ॥ अहोनिद्रेमार्जीनिदे
जोनेणें ॥ जागृतिहीवागविजेतियाचिखुणे ॥ तोआत्माअज्ञानें ॥ आवरलाकैसा ॥ ८७ ॥ नातरी
वांझेचेनिकुमरें ॥ मोडिजेतिअमरनगरें ॥ तरीअज्ञानेंआवरे ॥ आत्मारजु ॥ ८८ ॥ अहोप्रर्पचाची
वृत्तिउपरमपावे ॥ तेंजाणीवचिजरीमाळवे ॥ तेंआत्मापेसेंह्यणावें ॥ कवणियाअर्था ॥ ८९ ॥ जाणी
वेहराशुजाला ॥ ह्यणिजेआत्मयासीचिनाशुघडला ॥ मगअज्ञानेंभुलविला ॥ कवणतोअर्थु ॥ ९० ॥
जोजन्मापासूनमरणावसान ॥ रोगेंसिवांतिलाचनाहींजाण ॥ मगमरणोत्तरकाळींजाण ॥ कव
णरोगियाहोय ॥ ९१ ॥ तेवींप्रपंचज्ञानेंवीण ॥ आत्माचज्ञानहीन ॥ मानालतरीअज्ञान ॥ सत्यत्वा
नये ॥ ९२ ॥ कांजेआत्माजैज्ञानहीन ॥ तेंआत्मत्वासीचपडोंपाहेशून्य ॥ मगतेथेंअज्ञान ॥ कवणा
बाधी ॥ ९३ ॥ आतांजाणीवेनेणीचेवीण ॥ ऐसिजेजाणीवजाण ॥ तियेजाणीवेसीखंडण ॥ काळ
त्रयीनघडे ॥ ९४ ॥ क्षणीकजाणीवक्षणीकनेणीव ॥ तेअवधीजेथीलजाणीव ॥ तेपावेलअभिभव ॥
हेंकायघडतें ॥ ९५ ॥ अहोहाभूगोलविरोनजावो ॥ आकाशाचाहीपुसोटावो ॥ परीसुजाणहा
आत्मरावो ॥ हालेनाकर्धी ॥ ९६ ॥ हेंजेदृश्यदेखिजेलीळा ॥ इतुकीचजरीआत्मकळा ॥ तरीम
गवंतकांबोलिला ॥ एकांशेनपेसें ॥ ९७ ॥ श्रीभगवद्गीतेमाझारीं ॥ बोलिलेपेसेंश्रीहरि ॥ जेंमीए
कअंशेंकरीं ॥ वागवितोंजग ॥ ९८ ॥ जेवींस्वक्रीडावशें ॥ सागरीतरंगसंभारदिसे ॥ तेथेंअवघा

सागरनसे ॥ तरंगत्वपावला ॥ ९९ ॥ तेवींभगवंतींदृश्यमान ॥ हेजैकांहींवाचारंभण ॥ हेभासवू
नहीभगवंतपण ॥ निष्कळचिअसे ॥ ५०० ॥ तस्मात्जगासीअसतांनसतां ॥ भगवंतींचअसेभ
गवंतता ॥ जेथेंजगाचीवार्ता ॥ जगअसतांनहीं ॥ १ ॥ ह्यणोनआत्मयाखंडणनहीं ॥ तेथेंअ
ज्ञानकैचेंकाई ॥ अज्ञानाचीकरणीकधीही ॥ देखिलीचिनाहीं ॥ २ ॥ आत्मयावेगळेंपाहीं ॥ कां
हींहीअसतेंठायीं ॥ तरीह्यणिजेतेंकधीही ॥ अज्ञानआथी ॥ ३ ॥ उगेचआहेअज्ञान ॥ तरीरोगकै
चारोगियावीण ॥ तरीयेथेंआब्रह्मसंपूर्ण ॥ निरोगीचअसे ॥ ४ ॥ आतांबहुबोलतांनिर्वाण ॥ येथें
चिहोईलग्रंथावसान ॥ पुढेंग्रंथकारचिसंपूर्ण ॥ बोलिलेअसती ॥ ५ ॥ अहोसूर्योदयाचेंचिन्ह ॥
नावेकदावितुसेअरुण ॥ परीत्रैलोक्यधवळाचीखूण ॥ सूर्योचिअसे ॥ ६ ॥ तेवींमूळपर्दीभाव
दिसे ॥ तोसंबंधमात्रमीलावितसे ॥ वांचूनमाझेथेंकायसे ॥ बोलणेंमिरवे ॥ ७ ॥ श्रीज्ञानेश्वर
भास्करें ॥ फेडिलेंअसेजगाचेंतिमिरें ॥ तेथेंमीकायकिंकरें ॥ वाखाणूंस्के ॥ ८ ॥ असोक्षणीकजें
अज्ञान ॥ तेव्हडेंचिन्हहेआत्मेपण ॥ हेसाधूनअज्ञान ॥ समूळमिथ्या ॥ ९ ॥ आतांघडेअज्ञान ॥
हेअनारिसेंनहींजाण ॥ परीतेंदृष्टांतैवीण ॥ उगेचिनह्यणे ॥ ५१० ॥

ऐसाहीआत्माजेव्हां ॥ जैनातळेभावाभावा ॥

अज्ञानअसेतेव्हां ॥ तरीतेंऐसें ॥ ६६ ॥

आत्माभावाभावातीतु ॥ असोनिदिसेभावसंवळितु ॥ तैतेथेंअज्ञानहेतु ॥ सिंवतलानाहीं
॥ ११ ॥ मांनिखळचिन्मात्रघन ॥ भावाभावविहीन ॥ ऐसीजैलाधलीखूण ॥ तेंअज्ञानकैचें ॥ १२ ॥
ह्यणोनअज्ञानभावींअज्ञाननसे ॥ मांनिखळआत्मत्वींकेवींस्पर्श ॥ अर्थसमुच्चयऐसें ॥ बोलिलें
तात्पर्य ॥ १३ ॥ जेंभावाभावविहीन ॥ तेंअसेपरीअसणयावीण ॥ तरीनसेतेठायींअज्ञान ॥ असे
लकोठेंपां ॥ १४ ॥ किंवादेहतादात्म्येवीण ॥ निखळआत्माविकारहीन ॥ तैआत्माअज्ञान ॥ हे
असंबद्धअधवं ॥ १५ ॥ अहोआत्मत्वचिजरीशून्य ॥ तरीनघडेअज्ञान ॥ किंवाआत्मास्वसुखीं
चिमग्र ॥ तन्हींअज्ञानघडेयेथें ॥ १६ ॥ ह्यणोनअज्ञाननिराकरणीं ॥ पुढेंदृष्टांताचियाश्रेणी ॥
तियाअवधारावियासज्जनीं ॥ करुनिकृपा ॥ १७ ॥

जैसेंघटाचेंनहींपण ॥ फुटोनिहोयशतचूर्ण ॥

कींसर्वापरीमरण ॥ माखलेंकीं ॥ ६७ ॥

घटचिनाहींसंभवला ॥ तोअभावजैसावचनासीआला ॥ तोअभावजेणेंफेडिला ॥ तयासा
चपणकैचें ॥ १८ ॥ किंवामरणासीमरणआलें ॥ हेजन्हींबोलिजेबोलें ॥ परीअर्थताघडलें ॥ कां
हींचिनाहीं ॥ १९ ॥ तेवींआत्माआत्मत्वेवीण ॥ तैआत्मत्वींनादेअज्ञान ॥ येथेंसमूळउडालेंअनु
मान ॥ अधींचअसे ॥ ५२० ॥

नानानिदेनिदआली ॥ कींमूर्छामूर्छेंगेली ॥ कींअंधारीप

डली ॥ अंधकूर्पी ॥ ६८ ॥ कांअभावअवघडला ॥ कांकेळीचा

गाभामोडला ॥ चोळखाअसुडला ॥ आकाशाचा ॥ ६९ ॥

कांनिवटलियासुदलेंविख ॥ मुकियाचेंबांधलेंमुख ॥ नानानु

दितालेख ॥ पुसिलेंजैसें ॥ ७० ॥ तैसेंअज्ञानआपुलीवेळ ॥

भोगीहेचिटवाळ ॥ आतांतरीकेवळ ॥ वस्तुहोजनअसे ॥ ७१ ॥

केवलवस्तुचिद्धन ॥ ह्यणिजेअसेस्वानुभवसंपन्न ॥ तैवस्तूचीचनार्हीवस्तूपण ॥ माअज्ञानक
वणा ॥२१॥ अहोआत्मयानार्हीआत्मेपण ॥ ह्येमारोनिरोपिलेअसेजाण ॥ तरीनसतैठार्याअज्ञान ॥
आवरीकवणा ॥ २२ ॥ ह्यणोननिदेनिदाली ॥ किंवाअंधारीअंधारीपडली ॥ किंवागर्भेचवीण
केळी ॥ वाढलीअसे ॥ २३ ॥ तीसगाभाचजेथेनार्ही ॥ तेथेमोडिजेआतांकाई ॥ किंवा निराकारे
आकाशीपार्ही ॥ पालवचिकैचा ॥ २४ ॥ नानाअभावअन्यथाजाला ॥ कांप्राणहीनेविषप्रळय
केला ॥ किंवा मुक्याच्यामुखासाधिला ॥ वाचास्तंभ ॥ २५ ॥ किंवालेखलिहिलानार्ही ॥ तैपु
सिलियाहानीकाई ॥ तेवींआत्मत्वनेघोनिपार्ही ॥ आत्माजैअसे ॥२६॥ अहोअसतेपणैअसिजे ॥
तरीअज्ञानधर्मुपाविजे ॥ आतांनिर्विकारैविकरिजे ॥ घडेकैसे ॥ २७ ॥ आत्माह्यणिजेनिर्वि
कार ॥ अज्ञानह्यणिजेअसार ॥ तरीअसारैनिर्विकार ॥ सविकारनव्हे ॥ २८ ॥ ह्यणोनहेअनु
मत्त ॥ लागलेमागीलदृष्टांत ॥ एवंअज्ञाननार्हीयेथ ॥ ऐसेचिघडले ॥ २९ ॥ अहोदृश्यत्वेविला
समान ॥ तैनघडेअज्ञान ॥ आतांदृश्याचैउपशमन ॥ तैनपटूननघडे ॥ ५३० ॥ अगादृश्याचीजै
हाव ॥ तैकांहींएकधरिजेभाव ॥ परीयाभावाचीहीसिव ॥ अज्ञाननदेखे ॥ ३१ ॥

देखावांझकैसेवीये ॥ विरूढतीभाजलींबीये ॥

कींसूर्योकोणालाहे ॥ अंधारातें ॥ ७२ ॥

अहोअंगेचिजेअज्ञान ॥ तैदृश्यासीनव्हेकारण ॥ येविषयींनिरूपण ॥ केलेसेमार्गे ॥३२॥ अज्ञान
व्यापाराचैजनक ॥ तरीवांझकांनप्रसवेबाळक ॥ किंवादग्धवीजअंकुरोत्पादक ॥ ह्यणोनयेकां ॥
॥ ३३ ॥ तेवींअंगेचिजेअज्ञान ॥ तेणैआत्माहोयविलासमान ॥ किंवादृश्योपसंहरण ॥ तैअज्ञान
असे ॥ ३४ ॥ जरीअंधारैसूर्यज्ञांके ॥ तरीआत्माहीअज्ञानेपारुखे ॥ एवंपारुखेनाफांके ॥ संबधे
कोणहे ॥ ३५ ॥ बहुविलासेहीफांको ॥ किंवाआपआपणाहीनदेखो ॥ परीआत्मत्वींदुजाविखो ॥
असेनार्की ॥ ३६ ॥ ॥ स्मृतिः ॥ सर्वेद्रियगुणाभासंसर्वेद्रियविवर्जितं ॥ असक्तंसर्वभूच्चैवनिर्गु
णंगुणभोकृच ॥ १ ॥ इतिभगवद्रचनं ॥ ॥ एवंनिर्गुणआणिसगुण ॥ ह्येआत्मकळामात्रजाण ॥
येथेसगुणकिंवा निर्गुण ॥ स्पर्शलैनार्ही ॥ ३७ ॥ अहोसगुणनिर्गुणप्रवाही ॥ आत्मयाअन्यथाहो
णैनार्ही ॥ तेथेअज्ञानाचीवार्तापार्ही ॥ कासयाऐसी ॥३८॥ किंबहुनात्रैलोक्येसीफांको ॥ किंवा
एकपणाहीमुको ॥ परीअज्ञानासीविखो ॥ आत्मानव्हे ॥ ३९ ॥ अहोआत्मेनआत्मत्वघेणैनघेणै ॥
हेघडमोडीआत्मानेणै ॥ परंतुपूर्वपक्षाकारणें ॥ लागलैबोलावें ॥ ५४० ॥ जेआत्माजेव्हांसविला
समान ॥ तेव्हांआत्मत्वींनघडेअज्ञान ॥ मांजैभावाभावविहीन ॥ तैअज्ञानकैचै ॥ ४१ ॥ अहोहें
बोलणेंयेथेसमैळ ॥ परीनावेकथिराऊनिपाउळ ॥ पूर्वपक्षाचैबळ ॥ तोडिलेयेथे ॥ ४२ ॥ माती
लावूनफेडिजेमळ ॥ तैसेफोलाबोलींफेडिजेफोल ॥ येहवींवस्तुमात्रनिर्मळ ॥ तेथेकालभेदकै
चा ॥ ४३ ॥ एवंउदयअस्तैवीण ॥ नित्योदयोचित्सूर्यपूर्ण ॥ तेथेअज्ञानतमकैसेन ॥ अस्तिक्य
तापावे ॥ ४४ ॥

तैसाचिन्मात्रेचोखडा ॥ भलतैसाअज्ञानाचाझाडा ॥

घेतलातर्हीपवाडा ॥ येईलकाई ॥ ७३ ॥

अहोइयेचिन्मात्रैनिर्मळें ॥ जर्हीनानापूर्वपक्षउभेठाले ॥ तर्हीअज्ञानाचेमासले ॥ नसंपडेचि
देखा ॥ ४५ ॥ नातरीअर्थीचजेनार्ही ॥ तैविचारैपडेठार्या ॥ हेयुक्तियेथेकाई ॥ प्रमाणविसे ॥ ४६ ॥
येविषयींदृष्टांतमिज्ञें ॥ पुढेहीबोलतुअसे ॥ जैविचारितांनुमसे ॥ अज्ञानयेथे ॥ ४७ ॥

जेसायेचियेचाडे ॥ डहळिजेदुधाचेंभाडें ॥
तेंदिसेकिवींघडे ॥ तैसेंहेंपा ॥ ७४ ॥

अर्थतानाहींअज्ञान ॥ परीवाउगेंचिनविचारितांअसेअनुमान ॥ तेंअनुमानमात्रहीआतांजाण ॥
विचारेंउडालें ॥ ४८ ॥ जेवींदुग्धोदुग्धरूपचिसाये ॥ परीनावेकवेगळीदिसतआहे ॥ तेंदुग्धड
हळितांकाये ॥ लागेलहार्तीं ॥ ४९ ॥ तेवींनिखळशब्दावरीजाऊनि ॥ ज्ञानचिअज्ञानभाविलेंजनीं ॥
तेंअर्थताकैसेनि ॥ लागेलहार्तीं ॥ ५० ॥

नानानिदधरावयाहार्तीं ॥ चेऊनउठलाझडती ॥
तेलाभेकींथितीं ॥ नाशलीहोय ॥ ७५ ॥

नीदेमार्जीजोनिदेलानाहीं ॥ तोजागतांनिदेतेंदेखेलकाई ॥ तेवींअज्ञानभावेअज्ञाननघडेपाहीं ॥
तेंविचारितांकेंचें ॥ ५१ ॥ किंवानिद्रेमार्जीनिद्राशोभली ॥ परीजागृतेंतंवनाहींदेखिली ॥ तेवीं
अज्ञानाचीबोली ॥ विचारिंमिथ्या ॥ ५२ ॥

तेवींपहावयाअज्ञानऐसें ॥ हेंअंगींपिसेंकायीसें ॥
नपाहतांआपैसें ॥ नपाहणेंचिकीं ॥ ७६ ॥

अज्ञानसत्यत्वाआणावयासी ॥ जोकोणहीउठेविचारेंसी ॥ तरीतेंकायविचाराचियेसिवेसी ॥
उभेंठाके ॥ ५३ ॥ अहोजितुकेअज्ञानप्रतिपादकमत्त ॥ तेमत्तचिविचारभरित ॥ ह्यणोनतियेम
र्त्तीनाडळत ॥ अज्ञानसिद्धि ॥ ५४ ॥ तेथेंविचारजरिनसता ॥ तरीअज्ञानवादसद्भावायेता ॥
आतांविचाराचियाहातां ॥ चढेलकाई ॥ ५५ ॥ यालागींअज्ञानआहेऐसें ॥ अंगींपिसेंकायसें ॥
जेंबोलतांचिबोलिनसे ॥ अज्ञानआडळु ॥ ५६ ॥ हेबोलाचीपरवडी ॥ येथेंअग्रहाचीचजोडेजोडी ॥
स्वरूपींतंवनाहींवाडी ॥ अज्ञानासी ॥ ५७ ॥ एवंचिचारितांपाहीं ॥ अज्ञानतंवनपडेठार्यां ॥ आतां
नविचारितांनाहीं ॥ सहजचिजालें ॥ ५८ ॥ अहोपाहतांजेंनदिसे ॥ तेंनपाहतांसहजचिनसे ॥
ह्यणोनानादिहेंअसे ॥ अज्ञानलटिकें ॥ ५९ ॥ मुळींपदार्थुचनसे ॥ ह्यणोनपाहोंजातांनदिसे ॥
मगनपाहिजेतरीकैसें ॥ आहेह्यणावें ॥ ६० ॥ नपाहणेंनपाहणेंनगेलें ॥ पाहातांतरीवावोचि
जालें ॥ आतांअज्ञानयेणेंबोलें ॥ अर्थुचिनाहीं ॥ ६१ ॥ अहोअज्ञानासीअज्ञाननकळे ॥ जाणता
तरीजाणीवेचेडोळे ॥ नदेखतीतरीआतांआडळे ॥ कवणियेठार्यां ॥ ६२ ॥ एवंचअज्ञानस्वतंत्रनाहीं ॥
अथवास्वरूपींहीनघडेपाहीं ॥ ह्यणोनिऐसेंचिकांहीं ॥ पुढेंहीबोले ॥ ६३ ॥

एवंचोणहेहीपरी ॥ अज्ञानभावाचीउजरी ॥
नपडेचिनगरीं ॥ विचाराचिये ॥ ७७ ॥

एवंबहुतिपरीपाहातां ॥ अज्ञाननचढेचिहातां ॥ किंवाहोतेंहेहीकथा ॥ टवालअघवी ॥ ६४ ॥
अज्ञानशोधितेंजेजेप्रकार ॥ तेंजेंहेविचाराचेंनगर ॥ तरीविचारासमोर ॥ अज्ञानकेंचें ॥ ६५ ॥
ह्यणालविचारितांनाहीं ॥ तरीपहिलेंअसेलठार्यां ॥ तरीनविचारितांहीपाहीं ॥ सत्यत्वानये ॥ ६६ ॥

अहोकोणहेहीवेळे ॥ आत्मींअथवावेगळें ॥
विचाराचेडोळे ॥ देखतेंकां ॥ ७८ ॥

विचारितांजेंनुमसे ॥ तेंनविचारितांहीनसे ॥ ह्यणोनिकोणहेहीवेळेनाहींऐसें ॥ बोलिलाअसे

॥ ६७ ॥ अहोनविचारितांअसावें ॥ हेंविचारींचसांपडावें ॥ यालागींविचारींनाहींतेंस्वभावें ॥ पहिलेंचिनाहीं ॥ ६८ ॥ अहोनविचारितांअसेतत्त्वता ॥ हेविचारूनपाहोंपांआतां ॥ तरीआत्मत्वीं पाहतां ॥ नाडळेंअज्ञान ॥ ६९ ॥ आत्मानिखळज्ञानघन ॥ तेथेंकायसंहेअज्ञान ॥ हेंबहुतकांहीं निरूपण ॥ पूर्वीकिलें ॥ ५७० ॥ आतांआत्मत्वावेगळाकांहीं ॥ अणुहीभरीठावनाहीं ॥ यालागीं अज्ञानासोकोठेंही ॥ ठाऊचिनव्हे ॥ ७१ ॥ आतांस्वतंत्रचिअज्ञान ॥ हेंअवघेंअसंबंधमान ॥ येविषयींनिरूपण ॥ मार्गेंकिलें ॥ ७२ ॥ अहोविचारापूर्वीअसावें ॥ हेंविचारेंचिचोडवावें ॥ मगविचारेंचिदेखावें ॥ तेंचिप्रमाण ॥ ७३ ॥

नानिर्धाराचेंतोंडमाखे ॥ प्रमाणस्वप्नींहीनाइके ॥ कींनिरुतीहामुके ॥ अनसाईपणा ॥ ७९ ॥ इतुलियाहीभागु ॥ अज्ञानाचातरीतोभागु ॥ निगेऐसाबागु ॥ पडतांकांदेवा ॥ ८० ॥

ह्मणोनअज्ञानाचानिर्धारकरितां ॥ निर्धारूचिपडलारिता ॥ अज्ञानकायतेंअर्थता ॥ नसांपडेचिकोठें ॥ ७४ ॥ आतांअज्ञानहेंप्रमाण ॥ तेंणचिदेखिलेंनाहींअज्ञान ॥ प्रमाणह्मणजेप्रस्तुतजाण ॥ अज्ञानवाद ॥ ७५ ॥ प्रमाणह्मणजेत्रिविध ॥ प्रत्यक्षअनुमानशाब्द ॥ तरीत्रिविधवाद ॥ पूर्वीचखंडिला ॥ ७६ ॥ तथापिमागुतासांगेन ॥ जेंप्रत्यक्षपदार्थतरीनव्हेअज्ञान ॥ आतांपदार्थाचेंकारण ॥ किंवाक्रियाजनक ॥ ७७ ॥ तरीअज्ञानह्मणजेनव्हेअज्ञान ॥ त्यासअंगींचअसेजडपण ॥ तरीस्वतानव्हेजेंचेतन ॥ तेंक्रियाप्रवर्तककैचें ॥ ७८ ॥ अगाचेतनकळाजेंकांहीं ॥ आत्मत्वावेगळेंकोठेंचिनाहीं ॥ एवंचानुमानेंचिपाहीं ॥ उडविलेंयेथें ॥ ७९ ॥ आतांअज्ञानहेंवचन ॥ हेंचिधरावेंप्रमाण ॥ तरीतेंवचनचिपाहतांस्फूर्तिहीन ॥ कींस्फुरद्रूप ॥ ५८० ॥ एवंप्रमाणींदेखिलेंनाहीं ॥ किंबहुनास्वप्नींहीनदेखेचिपाहीं ॥ आतांअज्ञानवादकरितांतोही ॥ अज्ञानहोतेंकां ॥ ८१ ॥ अहोअहंप्रत्ययोहानीपावतां ॥ तरीअज्ञानवादुचिकोणकरिता ॥ असोआत्माआत्मत्वामुक्ता ॥ तरीअज्ञानह्मणजेतें ॥ ८२ ॥ हेंबोलिलोंशब्दप्रवाहीं ॥ परीआत्माआत्मत्वेंनाहीं ॥ तेव्हांअज्ञानाचीपाहीं ॥ वार्ताचिकैची ॥ ८३ ॥ नेणुनव्हेचिजेंजाणता ॥ ह्मणोनअज्ञाननसंपडेचिपाहतां ॥ परीअज्ञानहोतेंहोतत्त्वता ॥ मागुहीनसंपडेचि ॥ ८४ ॥ अहोपहिलेंचिअज्ञाननाहीं ॥ तरीचआत्माअसेठारी ॥ किंवाअखंडताजेंकांहीं ॥ तेंयाचिलागीं ॥ ८४ ॥ एवंचआत्माकाळत्रयीअसंग ॥ जरीअज्ञानाचानाहींलाग ॥ आतांवाउगामाग ॥ कोठोननिघेल ॥ ८६ ॥ आतांनिःशेषलटिकेंअज्ञान ॥ ह्मणोनकेलेंहरिस्मरण ॥ आतांअज्ञानहेंवचन ॥ अर्थहीनअघवें ॥ ८७ ॥ ह्मणोनपुढीलयावचनीं ॥ बोलिलासेवचनश्रेणी ॥ तेंसावधानसज्जनीं ॥ होऊनपरिसावें ॥ ८८ ॥

अवंसेचेनिचंद्रबिंबें ॥ निर्वाळलियेशोभे ॥

कांमांडलेजैसेखांबे ॥ शशिविषाणाचे ॥ ८९ ॥

अमावास्येचीराती ॥ अतिसोज्वळचंद्रकांती ॥ एसेबोलकायदेती ॥ अर्थसिद्धीतें ॥ ८९ ॥ किंवाससीयाच्याशिंगाचेखांब ॥ हाबोलपरीअवघीमांब ॥ तेवींअज्ञानवागंडब ॥ परीअर्थहीन ॥ ५९०

नानागगनौलाचियामाळा ॥ वांझेच्याजालेयांगळां ॥

घापतीतोसोहळा ॥ पाविजेतअसे ॥ ८९ ॥

वोळुनगगनकुसुमाचियामाळ ॥ शृंगारिलेंवांझेचेंबाळ ॥ हाबोलपोकळ ॥ सोहळाअघवा ॥ ९१

आपूनकांसवीचेंतूप ॥ भरुंआकाशाचेंमाप ॥
तरीसाचायेतीसंकल्प ॥ ऐसेऐसे ॥ ८३ ॥

कांसवीहोआवीदुग्धवती ॥ मगसंपादावीघृतोत्पत्ति ॥ मगगगनाचेमापेंमविती ॥ ऐसैंजरी
घडावें ॥९२॥ तरीअज्ञानहेंवचन ॥ पावतेंकींसाचपण ॥ आतांबोलणेंअर्थहीन ॥ काजकाई ॥९३

अह्मींयेऊनजाऊनपुढती ॥ अज्ञानआणावेंनिरुतीं ॥
तेंनाहींतरीकित्ती ॥ वतवतुपां ॥ ८४ ॥

अज्ञानअंगेंचिजरीनाहीं ॥ तरीआह्मींसत्यत्वाअणावेंतेंकाई ॥ वारंवारपाहीं ॥ बोलावेंकित्ती
॥९४॥ सत्यत्वानयेअज्ञान ॥ आतांवारंवारकित्तीवलगन ॥ ऐसैंचिकांहींवचन ॥ पुढेंहीबोले ॥९५

ह्मणोनअज्ञानअक्षरें ॥ नुमसूंआतांनिदसुरें ॥
परीआनएकस्फुरे ॥ इयेविषयीं ॥ ८५ ॥

निदसुरेंहीअसतां ॥ अज्ञानबोलताचिअसेवृथा ॥ ह्मणजेनिद्रासुखभोगींरतता ॥ ज्ञानेंक
रुनि ॥ ९६ ॥ तयेनिद्रासुखींहोऊनरत ॥ निदसुरेंअज्ञानऐसैंबोलत ॥ त-हींतेंनव्हेअत ॥ अज्ञा
नाचें ॥ ९७ ॥ एवंअसावधपणाचीखूण ॥ तेथेंहीनसांपडेअज्ञान ॥ इयेपर्दींचेअर्थेंकरून ॥ साधि
लेंईतुकें ॥ ९८ ॥ अहोआणीकहीअसावधपण ॥ तेथेंहीनघडेअज्ञान ॥ एथेंचमत्कारुजाण ॥ सां
गेनऐका ॥ ९९ ॥ अगाअंतरींविसावला ॥ बाह्यकर्मींविकळपडिला ॥ एवंआत्मत्वेसांडवला ॥
कर्धीहीनाहीं ॥ ६०० ॥ ह्मणोनयेथेंआतांअज्ञान ॥ नाहींनाहींनिपटून ॥ परीआनहीएकजाण ॥
उठिलातकुं ॥ १ ॥ ह्मणोनमूळग्रंथपदे ॥ अशंकार्थअसतीचिनोदें ॥ तेदावितुसेविशदें ॥ अव
धानघावें ॥ २ ॥

आपणयानाआणीकातें ॥ देखोनिहोयदेखतें ॥ वस्तुऐसेंया
पुरतें ॥ नव्हेअंगें ॥ ८६ ॥ तरीतेंआपणयापुढें ॥ दृश्यपघळे
येव्हडें ॥ आपणकरीफुडे ॥ द्रष्टेपणें ॥ ८७ ॥

नानावस्तूचीदेखणींखूण ॥ तेआपणासीनदेखेजाण ॥ मांडुजयाचीकोण ॥ वार्तातेथें ॥ ३ ॥
मुख्यवस्तूचास्वभाव ॥ जेआपलाहीनसावाभाव ॥ मांआणीकाचीजाणीव ॥ वस्तुमात्रींकेंची
॥४॥ एवंदृश्यद्रष्टेपणेंवीण ॥ वस्तुचिपकिचिद्वन ॥ इयेखुणेसीविलक्षण ॥ कर्धीहीनसावें ॥५ ॥
आणिरोकडेंतरीघडलेंअसे ॥ दृश्यकेव्हडेंहेंउठिलेंदिसे ॥ द्रष्टेपणेंआपणकैसें ॥ देखतअसेकीं ॥६

जेथआत्मत्वाचेंसांकडें ॥ तेथउठेंयेव्हडें ॥ आणिउठलेंतरी
रोकडें ॥ देखतअसो ॥ ८८ ॥ नदिसेज-हींअज्ञान ॥ त-हींआ
हेहेंनव्हेआन ॥ यथादृश्यअनुमान ॥ प्रमाणजालें ॥ ८९ ॥

अहोआत्माअसेआत्मत्वेवीण ॥ तेथेंकेचेंअसेदृश्यद्रष्टेपण ॥ आणिप्रत्यक्षदृश्यभुवन ॥ असं
ख्यातदिसे ॥ ७ ॥ मागिलनिरूपणेंकरून ॥ अज्ञानतंवनदिसेनिपटून ॥ आणिदृश्यतरीकेव्हडें
जाण ॥ विलासलेंदिसे ॥ ८ ॥ अहोयादृश्यअनुमानेंकरून ॥ नमानावेंकांअज्ञान ॥ ह्मणोनपु
ढेंहीउपलक्षण ॥ सहितदाऊं ॥ ९ ॥

नातरीचंद्रएकुअसे ॥ तोव्योमींदुणावलादिसे ॥
तरीडोळांतिमिरऐसें ॥ मानूंयेकीं ॥ ९० ॥

गगनीचंद्रएकला ॥ तेथेंदुजाहीचांददेखिला ॥ तरीहातिमिराचागुणजाला ॥ मानावेंकीं
॥६१०॥ तेवींब्रह्मसर्वदाविकारहीन ॥ एकाकीअद्वयजाण ॥ तेथेंदृश्यहेंकोटून ॥ उठलेंदिसे ॥११
यादृश्यासीदेखतांजाण ॥ ब्रह्मासीआलेंद्रष्टेपण ॥ एवंपयासीअज्ञानकारणअसे ॥ १२ ॥

भूमीवेगळींझाडें ॥ पाणीघेतीकवणीकडे ॥ नदिसतीआणिअ
पाडे ॥ सार्जीअसतीं ॥ ९१ ॥ तरीभर्वसेनिमुळें ॥ पाणीघे
तीहेंनटळे ॥ तैसेंअज्ञानकळे ॥ दृश्यास्तव ॥ ९२ ॥

अहोझाडासीघालितांपाणी ॥ तींझाडेंपितीकैसेनी ॥ हेंतंवकोणीजनीं ॥ देखिलेंनाहीं ॥ १३ ॥
जेंजेंघालीपाणी ॥ तेंप्रत्यक्षगळितसेमेदिनी ॥ तेंझाडेंघेतीहेंकोणही ॥ देखिलेंनाहीं ॥ १४ ॥ आ
णिझाडेंतरीटवटविति ॥ जरीजाणावेंकींमुळेंपाणीघेती ॥ उदकेंतृप्तिनहोतांजितीं ॥ कैसेनतेपां
॥१५॥ तेवींनदेखोंजरीअज्ञान ॥ तन्हींदृश्यविस्तारलेंसेजाण ॥ एवंपअज्ञानकारणेवीण ॥ नघडेहेंपें
चेइलियांनिदजाय ॥ निद्रितातंवठाऊविनोहे ॥ परीस्वप्नदाऊ
निआहे ॥ ह्यणोयेकीं ॥ ९३ ॥ ह्यणोनवस्तुमात्रेंचोखें ॥ दृश्य
जरीयेवढेंफांके ॥ तेव्हांअज्ञानआथीमुखें ॥ ह्यणोयेकीं ॥ ९४ ॥

अहोजागतांनिदनाहीं ॥ हेंतंवप्रत्यक्षदिसतसेपाहीं ॥ किंवानिद्रितेंहीकधींही ॥ देखिली
नाहीं ॥ १७ ॥ निद्रिस्तनिद्रासुखींमग्न ॥ तेंनिदकैसीजाणेकोण ॥ परीस्वप्नदाऊनसाचपण ॥
निद्रेसीआलें ॥ १८ ॥ तेवींवस्तुमात्रचिद्वन ॥ तेथेंकेवींघडेअज्ञान ॥ तरीयाजगडवाळासी
कोण ॥ कारणजालें ॥ १९ ॥ एवंपयान्यथाभासासीजाण ॥ जालेंकींअज्ञानकारण ॥ नदिसे
तन्हींसाचपण ॥ आलेंकींहो ॥६२०॥ एवंपइत्यादिपूर्वपक्षेंकरून ॥ अज्ञानमानूनकारण ॥ याअनु
मानेंसाचपण ॥ आणिलेंअज्ञानासी ॥ २१ ॥ नानाछेदावयाकुतर्कजाण ॥ नावेकदावीसाचपण ॥
सर्वेंचितर्कछेदन ॥ कीजेलआतां ॥ २२ ॥ आतांमूळग्रंथवचनश्रेणी ॥ असतीअनुमाननिराक
रणीं ॥ तेथेंकृपाकरूनसज्जनीं ॥ अवधानदीजो ॥ २३ ॥

अगाऐसियाअज्ञानातें ॥ अज्ञानह्यणावेंकेउतें ॥
कायदियोकरीतयातें ॥ अंधारुह्यणिपें ॥ ९५ ॥

अगाहाजोदृश्यविलास ॥ येथेंतुटीनाहींचिदात्मयास ॥ आपणचिआपलीवास ॥ पाहातु
असे २४ ॥ दृष्टत्वाहोऊनिहानी ॥ जरीविकाशतीदृश्यश्रेणी ॥ तरीह्यणिजेतेंभर्वसेनि ॥ अज्ञान
हेतू ॥ २५ ॥ अगाजाणण्याचाअवगम ॥ तयाअज्ञानहेंनाम ॥ परीदेखणेंहाधर्म ॥ अज्ञानाचा
नव्हे ॥२६॥ अगाअग्निअग्नित्वामुकला ॥ आणिशिखाजरीजायअंतराळा ॥ तरीअज्ञानहेंसकळा ॥
दृश्यासीप्रसवे ॥ २७ ॥ जेवींउदेलयांदिवसपती ॥ स्वकर्मींप्रवर्तेत्रिजगती ॥ तयासूर्यातेंलोक
कायह्यणती ॥ अंधारहा ॥ २८ ॥ प्रवृत्तीचाप्रकाशवंतु ॥ तोकायअसेअप्रकाशवंतु ॥ तेवींदृशीं
प्रकाशहेतु ॥ अज्ञाननघडे ॥ २९ ॥ आपुलियेविलासेंकरूनि ॥ आत्माचिअसेजगभरूनि ॥ तया
आत्मयाज्ञणी ॥ अज्ञानह्यणावें ॥ ६३० ॥ ॥ स्मृतिः ॥ क्षेत्रज्ञंचापिमांविद्धिसर्वक्षेत्रेषुभारत ॥

क्षेत्रक्षेत्रज्ञयोर्ज्ञानंयत्तज्ज्ञानंमंतमम ॥ ॥ इतिभगवद्वचनं ॥ तरीसर्वक्षेत्रांच्याठायीं ॥ क्षेत्रह्युमीचि
पाहीं ॥ एवंक्षेत्रक्षेत्रज्ञादोही ॥ जाणतोमी ॥ ३१ ॥ हेचिज्ञाननिश्चित ॥ हेभगवंताचेंमत ॥ आतां
केंचायेथ ॥ अज्ञानसद्भाव ॥ ३२ ॥ तरीआपणआपलाजाण ॥ हेचिक्षेत्रहाचिक्षेत्रज्ञ ॥ आणिदो
हींचेंद्रष्टेपण ॥ द्रष्टयासीअसे ॥ ३३ ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ अर्जुनाप्रतिनारायण ॥ बोलिलेया
लागून ॥ अज्ञाननाहीं ॥ ३४ ॥ हेथेथेविशदबोलतां ॥ निरूपणजाईलप्रांता ॥ ह्यणोनग्रंथाचे
निसुवार्येआतां ॥ पुढेहीबोलों ॥ ३५ ॥

अगाचंद्रापासूनउजळ ॥ जेणेंराविलीवस्तुधवळ ॥

तयातेंकाजळ ॥ ह्यणिजेतअसे ॥ ९६ ॥

जेचंद्राहूनिशुभ्रभारी ॥ तयाकाजळह्यणावेंजरी ॥ तेवींउदैलाचित्प्रकाशकरी ॥ तयाअज्ञान
ह्यणावे ॥ ३६ ॥

आगीचेकाजपाणी ॥ निफजाजरीआणी ॥

अज्ञानइयावाहाणीं ॥ मानूंतरीतें ॥ ९७ ॥

अगाजालयाअग्निप्रदीप्त ॥ स्पर्शमात्रेंदग्धकरीत ॥ ऐसेंकाजहोत ॥ उदकाचेनजरी ॥ ३७ ॥
तरीयादृश्यविलासासी ॥ अवश्यअज्ञानप्रकाशी ॥ काष्ठाचियाराशी ॥ जाळीजरीउदक ॥ ३८ ॥
असोअग्नीचेनिअनुग्रहें ॥ दीपसर्वांचाप्रकाशकहोये ॥ ऐसेंजरीकार्ये ॥ उदकाचेनिहोतें ॥ ३९ ॥
तरीअज्ञानहोऊनिकारण ॥ भासवीहेज्जनवन ॥ आतांआणीकउपलक्षण ॥ इथेचविषयीं ॥ ६४० ॥

कळींपूर्णचंद्रमा ॥ आणूनमेळवीअमा ॥

तरीज्ञानहेअज्ञाननामा ॥ पात्रहोइजे ॥ ९८ ॥

अहोअमावास्येच्यादिवसीं ॥ उदैलादेखिजेजरीशशी ॥ तरीसुखेंदृश्यविलासासी ॥ अज्ञान
प्रसवे ॥ ४१ ॥ अहोआत्मकळासोज्वळ ॥ तेचिहेविश्वसकळ ॥ परीहाअज्ञानाचाखेळ ॥ हेअव
दमत ॥ ४२ ॥ पूर्णकळाशशी ॥ देखिजेकोणहीअवसेसी ॥ तरीयाज्ञानमात्रासी ॥ अज्ञाननाम ४३

वोरसोनलोभे ॥ विषकांअमृतेंदुभे ॥

नादुभेतरीलाभे ॥ विषचिह्यणणें ॥ ९९ ॥

अहोविषउचितासीआलें ॥ मगतेअमृतासीप्रसवलें ॥ तेणेंमरतयासीजीविलें ॥ ऐसेंजरीघडे
॥ ४४ ॥ आतांविषेकरीजरीवांचिजे ॥ तरीविषकांतयाह्यणिजे ॥ तेवींअज्ञानेंदृश्यप्रकाशिजे ॥
तेअज्ञानकेवीं ॥ ४५ ॥ अगाअज्ञानेंदृश्यदाविलें ॥ मगअज्ञानत्वचिवायांगेलें ॥ अज्ञानयेणेंबोलें ॥
बोलिजेजन्हीं ॥ ४६ ॥ तेवींजगाचेंजीवन ॥ तयाप्रसवलेंअज्ञान ॥ तेणेंहाअवघाजन ॥ वर्ततुअसे
॥ ४७ ॥ अहोहादृश्याभास ॥ तोनिखळचिद्विलास ॥ अज्ञानेंद्योतिलेंयास ॥ घडेकेवीं ॥ ४८ ॥
अहोअंधळेंवासपाहे ॥ मगअंधळेपणकांलाहे ॥ तेवींदृश्यदेखतांहोय ॥ अज्ञाननांव ॥ ४९ ॥ नि
खळजाणण्याचीरासी ॥ तेकेवींयेअज्ञानत्वासी ॥ ह्यणोनिपुढेंऐसी ॥ वचनमाळिका ॥ ६५० ॥

तैसाजाणण्याचावेव्हारु ॥ जेथेंमाखलासुमरु ॥

तेथेंआणिजेपुरु ॥ अज्ञानाचा ॥ १०० ॥

ज्ञप्तिमात्रदेखणीखूण ॥ तेथेंनसेतयावीण ॥ प्रपंचहीपाहतांपूर्ण ॥ चिद्विलासु ॥ ५१ ॥ जरी
दृश्यद्रष्टृत्वउमटे ॥ तन्हीद्रष्टेपणनतुटे ॥ आपणचिद्रष्टेनटे ॥ दृश्यहोऊनि ॥ ५२ ॥ द्रष्टृत्वानाहीं
अघातु ॥ तरीअज्ञानकवणियेहेतू ॥ कारणांतराचीमातु ॥ चिन्मात्रीकैची ॥ ५३ ॥ अहोकोणहे
देशेकोणहेठार्यी ॥ जाणणयातुटीनाहीं ॥ तेचिजाणणेनवीणपाहीं ॥ अणुमात्रहीनसे ॥ ५४ ॥ अ
होहाउच्चावचविलास ॥ जोकांहींदृष्टीचाभास ॥ तोनिखळचिद्विलास ॥ चिद्रूपअसे ॥ ५५ ॥
तेणेंचिदृष्टिदेखणी ॥ दृश्यहेत्याचीचउभवणी ॥ राजाआणिनाचणी ॥ चित्रींचीजेवीं ॥ ५६ ॥
अहोनाचणीनाचतअसतां ॥ राजाहोयअवलोकिता ॥ परीतेंरंगावांचूनीतत्वता ॥ दोन्हींमिथ्या
॥ ५७ ॥ तेवींदृश्यआणिद्रष्टेपण ॥ मिळोनदृष्ट्यात्रएकलेंजाण ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ अनुभवी
जाणती ॥ ५८ ॥ हेंअतिशयेंनिरूपण ॥ पुढेंकीजेलजीजाण ॥ असोद्रष्ट्याचेंद्रष्टेपण ॥ लोपलें
नाहीं ॥ ५९ ॥ आपुलाविलासभोगितांजाण ॥ सर्वथानव्हेदुजेंकारण ॥ ऐसीहेआपलीखूण ॥
चोजवेजरी ॥ ६६० ॥ तरीदृश्यनव्हेनाद्रष्टे ॥ स्वरूपचिनेटेपाटे ॥ तयास्वरूपींचोखटें ॥ अज्ञान
कैचें ॥ ६१ ॥ एवंद्रष्ट्वेंदृश्येवीण ॥ निखळदृष्ट्यात्रज्ञान ॥ तेथेंआतांअज्ञान ॥ असंबद्धवादु ६२

तयानांवअज्ञानऐसें ॥ तरीज्ञानहोआवेंतेंकैसें ॥

येन्हवींकांहींचिअसे ॥ आत्माकाई ॥ १०१ ॥

ऐसेंजेंद्रष्टेपण ॥ तयातेंह्मणावेंअज्ञान ॥ तरीआतांज्ञान ॥ तेंअज्ञानकैसेंअसेपां ॥ ६३ ॥ आत्मा
जोस्वयेंचिपूर्ण ॥ तोज्ञानमात्रचकींजाण ॥ तेंज्ञानचिजरीअज्ञान ॥ तरीआत्माकैचा ॥ ६४ ॥ आ
तांआत्माचिजरीनाहीं ॥ तरीअज्ञानकवणियेठार्यी ॥ मगकवणाचेंकारणपाहीं ॥ अज्ञानहोईल
॥ ६५ ॥ अगाभात्मेनवीण ॥ अवघेंचिअसावेंशून्य ॥ मगअज्ञानकारण ॥ कवणाचेंअसेल ॥ ६६ ॥
आत्मानिखळचिद्वन ॥ अज्ञानह्मणिजेशून्य ॥ शून्यह्मणिजेजाण ॥ सर्वदानसे ॥ ६७ ॥ आतांअ
ज्ञानवाद्दीकरितां ॥ नतुटेआत्मसत्ता ॥ तिथेसत्तेचीअस्तिक्यता ॥ सांगतोंपुढें ॥ ६८ ॥ नात
रीआत्मापदार्थरूपअसता ॥ तरीनास्तिक्यत्वासीयेता ॥ यावरीकैसाआत्मातोआतां ॥ सांग
तुसे ॥ ६९ ॥

कांहींचजयानहोणें ॥ होयतेंस्वतानेणें ॥

तरीशून्याचींदेवांगणें ॥ प्रमाणासी ॥ १०२ ॥

आत्मापदार्थरूपअसता ॥ तरीसुखेंचिसंकेतकरीजेता ॥ तयासंकेतासीआत्माह्मणिजेता ॥ ते
तोंहोतांनघडे ॥ ६७० ॥ अहोपदार्थह्मणिजेपरिच्छिन्न ॥ आत्माज्ञानमात्रसंपूर्ण ॥ तेंआपलेंचिआ
पण ॥ ज्ञातेंनाज्ञेय ॥ ७१ ॥ ह्मणोनज्ञेयभागेवांचून ॥ ज्ञानरूपचिस्वताजाण ॥ तेथेंआतांप्रमाण ॥
कैसेनिकीजे ॥ ७२ ॥ अहोस्वताचिजेस्वसंवेद्यता ॥ तेंज्ञेयनव्हेनाज्ञाता ॥ प्रमाणप्रमातृत्वाचीवार्ता ॥
येथेंकैची ॥ ७३ ॥ अहोजेणेंकरावेंप्रमाण ॥ तेंस्वताआत्माजाण ॥ ह्मणोनप्रमाणाचीखूण ॥ मुरडली
येथें ॥ ७४ ॥ पाहतांआत्मत्वाचीखूण ॥ हरपलेंहोप्रमाण ॥ ह्मणोनप्रमाणेंदेवांगण ॥ साधिलेंपाहा
॥ ७५ ॥ अहोप्रमाणहोऊनिपरिच्छिन्न ॥ नचोजवेचिआत्मखूण ॥ ह्मणोनदेवांगणह्मणिजेआण ॥
वाइलीप्रमाणें ॥ ७६ ॥ किंवाचोजवतांआत्मखूण ॥ अंगेंचिविरालेंप्रमाण ॥ ह्मणोनप्रमाणें
देवांगण ॥ ह्मणिजेगोरंगणसाधिलें ॥ ७७ ॥ एवंसतेपणानचुकोन ॥ आत्माअसेप्रमाणशून्य ॥
परीआत्माचिशून्य ॥ ऐसेंनव्हे ॥ ७८ ॥

असें ह्यणावयाजोगें ॥ नाचरेकीरअंगें ॥
परीनाहींहेंनलागे ॥ जोडावेंचि ॥ १०३ ॥

अहोआत्मानव्हेविकारवंत ॥ ह्यणोनदुजयासीनाहींप्रसवत ॥ आतांहाआत्माहेहोत ॥ कोणा
सीसन्मुख ॥ ७९ ॥ ह्यणोननिर्देशाअतीत ॥ वेद्यवेदकत्वारहित ॥ तोआत्माहोत ॥ परिच्छिन्नकैसा
॥ ८० ॥ आत्मेनिहोआवेंपरिच्छिन्न ॥ हेंआत्मत्वीनाहींजाणआचरण ॥ ह्यणिजेआत्मादुसरीयास
जाण ॥ प्रसवलाचिनाहीं ॥ ८१ ॥ ह्यणोनआपलाआपण ॥ असेअसतेपणेनवीण ॥ तरीआत्मा
कायजाण ॥ हरपलाह्यणसी ॥ ८२ ॥ अहोजेआत्मत्वाचीखूण ॥ तेअसेजोडिलेनवीण ॥ ह्यणिजे
आपलाआपण ॥ संबंधातीत ॥ ८३ ॥ तयासीआत्मत्वजेंकांहीं ॥ कोणहीआणूनदिधलेंनाहीं ॥
तेंरूपासीनयेतांकाई ॥ असेलजाणा ॥ ८४ ॥ अहोएकलाशुद्धबुद्ध ॥ दुजेपणाचाअत्यंतबाध ॥
ह्यणोनिवेद्यवेदकसंबंध ॥ नलगेयेथें ॥ ८५ ॥ ह्यणोनिआत्माचिनाहीं ॥ ऐसेंतवनघडेपाहीं ॥ पुढें
हीइयेविषयीं ॥ अवधारावचन ॥ ८६ ॥

कोण्हाचेंअसणेंवीणअसे ॥ कोण्हीनदेखतांचिदिसे ॥
हेंआथीतरीकाइसें ॥ हरतलेंपण ॥ १०४ ॥

दुजेसंबंधेंवीण ॥ आत्माअसेअपरिच्छिन्न ॥ दृश्यभागाचीनिपटून ॥ वार्ताचिनसे ॥ ८७ ॥ अ
होयाविश्वआभासेंवीण ॥ आत्माचिअसेसंपूर्ण ॥ जेवींवाद्यसंबंधेंवीण ॥ अबोलणानादु ॥ ८८ ॥
किंवापुष्पसंबंधेंवीण ॥ आपेंआपपरिमळजाण ॥ तोप्राणासीकैसेन ॥ होइजेसेव्य ॥ ८९ ॥ इये
खुणेसीकांहीं ॥ कधींहीपालटनाहीं ॥ तोकोणासीठायीं ॥ पडेलआतां ॥ ९० ॥ असेअसते
वीण ॥ एकाकीअपरिच्छिन्न ॥ तरीप्राप्तीचायत्नजाण ॥ खुंटलाह्यणाल ॥ ९१ ॥ तरीआत्मप्राप्ति
जेकांहीं ॥ तेथेंप्राप्तीचाचिउगमनाहीं ॥ दृश्यभागानयेतांपाहीं ॥ आत्मदर्शनकीं ॥ ९२ ॥ अहो
जेंआत्मेपण ॥ तेथेंसर्वथानघडेजालेपण ॥ तोप्राप्तजालेनवीण ॥ नित्यप्राप्तचि ॥ ९३ ॥ ॥स्मृतिः॥
नहितेभगवन्व्यक्तिविदुदेंवानदानवाः ॥ स्वयमेवात्मनात्मानंवेत्थत्वंपुरुषोत्तम ॥ १ ॥ इतिभगवद्ब्र
ह्मनं ॥ ॥ एवंजाणावयाभगवंत ॥ कोण्हीचनव्हेपेंसमर्थ ॥ स्वयेंतोचितयासजाणत ॥ तेंजाण
णेंचिनव्हे ॥ ९४ ॥ तरीपूर्वींकोण्हासीपाहीं ॥ कायआत्मज्ञानचिनाहीं ॥ तरीयावाक्याचाभाव
कांहीं ॥ आणीकचिअसे ॥ ९५ ॥ अहोअधिकारित्वउरोन ॥ नव्हेचिआत्मज्ञान ॥ साखरेचापुरु
षजाण ॥ साखरजेंभक्षी ॥ ९६ ॥ तेंविसर्जावेंपुरुषपण ॥ मगसाखरजेंभक्षिजेजाण ॥ तेंपुरुषपणें
वीण ॥ भक्षणचिराहिलें ॥ ९७ ॥ आतांसाखरसाखरेचीचवी ॥ नघेतचिघेतलिसेबरवी ॥ तेवीं
ह्येचिजाणावी ॥ ब्रह्माचीखूण ॥ ९८ ॥ तेथेंजाणणेंचिनुरेजाण ॥ कैचेंदेवदानवपण ॥ आतांभगवं
ताचेंज्ञान ॥ भगवंतींचिअसे ॥ ९९ ॥ अहोअसतांदेवमनुष्यपण ॥ कोणासहोईलभगवज्ज्ञान ॥
भगवंतपणाचीखूण ॥ वेगळीकैची ॥ १०० ॥ सुवर्णाचेनिदेवें ॥ जरीसोनेचोजवावें ॥ तरीतेणें
चिसांडावें ॥ आपलेपणकीं ॥ १ ॥ एवंदेवदानवपणेंवीण ॥ आइतेंचिभगवज्ज्ञान ॥ ह्यणोनितेणें
चितयासीजाण ॥ जाणितलेंकीं ॥ २ ॥ आतांतेणेंचितयासीजाणावें ॥ तरीजाणणेंचिकींतोस्व
भावें ॥ एवंजाणतेपणाचेनिभावें ॥ चोजवेनाकीं ॥ ३ ॥ आतांजाणणेंजेंसंचलें ॥ तेंतंवनेणनाहीं
जालें ॥ ह्यणोनदेखतचिदेखिलें ॥ बोलिलाअसे ॥ ४ ॥ अहोदेखणाचिसर्वपाहीं ॥ परीकोण्ही
देखिलाचिनाहीं ॥ ऐसेंआहेतरीकाई ॥ हरपलाह्यणावा ॥ ५ ॥ आतांहरपलाजरीनाहीं ॥ तरी
अज्ञानतेयेथेंकाई ॥ अस्तिक्यभावासीकधींही ॥ अघानुनसेपै ॥ ६ ॥

मिथ्यावादाचीकुटीआली ॥ तेनिवांतचिसाहिली ॥ विशेषाहीदिधली ॥ पाठीजेणें ॥ १०५ ॥

मिथ्याचिजगभासलें ॥ तेंअवचेंचितेथेंशोभलें ॥ नटाकीचिकींवाइलें ॥ आपणाहूनि ॥ ७ ॥
अहोजगहामिथ्यावाद ॥ तोतेणेंचिहोतसेसिद्ध ॥ परीदुजयाचासंबंध ॥ नलगेचितेथें ॥ ८ ॥
उक्तंच ॥ मत्तःपरतरंनान्यत्किंचिदस्तिधनंजय ॥ मयिसर्वमिदंप्रोतंसूत्रेमणिगणाइव ॥ १ ॥ इति
भगवद्वचनं ॥ एवंहेजेंकांहींसमविषम ॥ तेंनटाकीचिकींआत्मसीम ॥ आत्मत्वींकांहींविषम ॥
नपडेचिदेखा ॥ ९ ॥ तोमिथ्याभासनिमाला ॥ तन्हींआत्मानिवांतचिसंचला ॥ जगनाशेनाहीं
घडला ॥ आत्मनाशु ॥ १० ॥ ॥ उक्तंच ॥ विनश्यत्स्वविनश्यंतयःपश्यतिसपश्यति ॥ ॥
इतिभगवद्वचनं ॥ एवंभासेविनाशेवीणपाहीं ॥ आत्मानिवांतचिअसेठार्यां ॥ आतांहेकांहींचि
येथेंनाहीं ॥ तरीविशेषेनव्हे ॥ ११ ॥ अहोआत्मत्वींभासेजेंकांहीं ॥ तेंचिहेकांहींतेथेंनाहीं ॥
आतांविशेषतातेकाई ॥ आणिसामान्यतेंकवण ॥ १२ ॥ अहोजेजनेंविजनेंवीण ॥ निखळआ
त्माचिहड्डात्रजाण ॥ हेनविसंचोनिखूण ॥ जगहीभासलें ॥ १३ ॥ ह्यणोनसमविषमतेवीण ॥
आत्माचिन्मात्रचिजाण ॥ येथेंविचित्रतेचेंभान ॥ तेंवाचारंभणकीं ॥ १४ ॥ ह्यणोनिवचनवचनीं
दिसेविरोधु ॥ परीएकुचिआत्मबोधु ॥ समविषमसंबंधु ॥ नलगेचिपाहा ॥ १५ ॥ तेंवचनवि
रोधाचीखूण ॥ नावेकदावितुसेजीजाण ॥ अवधारिजोउपसाहून ॥ गाउढेपणमाझे ॥ १६ ॥
श्रुतिः ॥ तंध्यात्वामुनिर्गच्छतिभूतयोर्निसमस्तसाक्षीतमसःपरस्तात् ॥ सब्रह्मसशिवःससैद्रःसो
क्षरःपरमःस्वराट्सएवविष्णुःसप्राणःसकालाग्निःसचंद्रमाःसपवसर्वयन्द्तयश्चभव्यंसनातनं ॥
इत्यादि ॥ ॥ स्मृतिः ॥ योमांपश्यतिसर्वत्रसर्वंचमयिपश्यति ॥ तस्याहंनप्रणश्यामिसचमेनप्र
णश्यति ॥ १ ॥ इतिभगवद्वचनं ॥ तरीश्रुतिस्मृतींचीखूण ॥ जेसर्वत्रआत्मापरिपूर्ण ॥ आत्मया
वेगळेंजाण ॥ कांहींचनसेकीं ॥ १७ ॥ आणिआत्माहेकांहींचनव्हे ॥ यावेगळेंचिआत्मत्वपाहे ॥ ये
विषयींहीआहे ॥ श्रुतिस्मृतिआयिका ॥ १८ ॥ श्रुतिः ॥ त्रिषुधामसुयद्भोग्यंभोक्ताभोगश्चयद्भवेत् ॥
तेभ्योविलक्षणःसाक्षीचिन्मात्रोहंसदाशिवः ॥ ११ ॥ अथच ॥ परस्तस्मान्नुभावोन्योव्यक्तोव्यक्तात्स
नातनः ॥ यःससर्वेषुभूतेषुविनश्यत्स्वविनश्यति ॥ ११ ॥ इतिभगवद्वचनं ॥ ॥ तरीसकळाहूनआत्मा
विलक्षण ॥ आणिसकळहीआत्माचिजाण ॥ यादोहीवचनींखूण ॥ एकचिअसे ॥ १९ ॥ अहो
पावतांआत्मत्वाचीखूण ॥ तेथेंसकळचिकेंचेंजाण ॥ आतांसकळहीआत्मापूर्ण ॥ तन्हींसकळ
केंचें ॥ ७२० ॥ ह्यणोनसकळसंबंधेंवीण ॥ सर्वदाआत्मापरिपूर्ण ॥ हेआत्मत्वाचीखूण ॥ पालट
लीनाहीं ॥ २१ ॥ ह्यणोमिथ्यावादेमिथ्यानव्हे ॥ मिथ्यावादेनिवांतुचिआहे ॥ जोमिथ्यावादा
सीहोय ॥ द्योतकुस्वयें ॥ २२ ॥ एवमिथ्यावादींमिथ्यार्थत्वनाहीं ॥ तेथेंसत्यत्वासीसत्यत्वतें
कायी ॥ यालागींविशेषतेंकायीपाहीं ॥ सामान्येवीण ॥ २३ ॥ अथवामिथ्यानास्तिकवादआला ॥
तो ज्याचेअसणेनउगवला ॥ ह्यणोनिउगाचिसाहिला ॥ आपलेसत्यत्वं ॥ २४ ॥ ह्यणिजेमिथ्या
वादेमिथ्यानव्हे ॥ किंवाप्रशंसिताविशेषतानसंभवे ॥ एवंअस्तिक्यतानमालहवे ॥ सर्वदाज्याची
॥ २५ ॥ एवंअभावेंअभावनपावे ॥ ह्यणिजेप्रतीतिवीणअन्यथानव्हे ॥ किंवाप्रत्ययहोतांसंभवे ॥
विशेषताजेथें ॥ २६ ॥ तस्मात्विशेषसामान्यतेवीण ॥ सर्वकाळसरसाचिजाण ॥ तेथेंआतांस
ज्ञान ॥ केंचेंअसेपै ॥ २७ ॥ एवंज्ञानाज्ञानेवीण ॥ द्रष्टृत्वेंलोपेविहीन ॥ तोकारणांतरेंवांचून ॥
स्वताचिद्रष्टा ॥ २८ ॥

जोनिमालीहीनिददेखे ॥ तोसर्वज्ञयेवढाकायचुके ॥
परीदृश्याचियेनटके ॥ सोईजो ॥ १०६ ॥

जोनिद्रायोगेनिवांतजाला ॥ परीनिद्रानाहींज्ञांकोळला ॥ कांजेनिद्रासुखाचाजाला ॥ अनु
भवत्यासी ॥ २९ ॥ एवंज्ञातयाचीज्ञप्तिखूण ॥ निद्रालूपणेंनमोडेजाण ॥ निद्रायोगेनिवांतपण ॥
तेंहीदेखे ॥ ७३० ॥ जोनिमालेपणेंहीनिददेखे ॥ अवस्थात्रयींसर्वज्ञतानचुके ॥ मादृश्यजेव्हां
फांके ॥ तेंकायअदेखणाआहे ॥ ३१ ॥ अहोआपलेसर्वज्ञतेकरून ॥ विलासलेंअसेदृश्यभान ॥
त्यादृश्यवशेंनविखरोन ॥ आपणचिद्रष्टा ॥ ३२ ॥ जोद्रष्टेपणासीनचुके ॥ तोदृश्यासीकांनदेखे ॥
सर्वज्ञासीअसके ॥ सर्वज्ञत्वचि ॥ ३३ ॥ अहोदृश्यत्वाचियेवाहाणी ॥ नव्हेदृष्टत्वासीहानी ॥
तन्हींदृश्यबुद्धीकरूनी ॥ पाहातांनलभे ॥ ३४ ॥ कांजेंदृश्यस्वतंत्रेंअसतें ॥ तरीअवश्यआत्मया
सीज्ञांकितें ॥ किंवादृश्यासीचघडतें ॥ आत्मद्रष्टृत्व ॥ ३५ ॥ एवंआत्मयाच्याठायीं ॥ दृश्यद्रष्टृत्व
निःशेषनाहीं ॥ आतांनावेकभासलेंजेंकांहीं ॥ तेंद्रष्टृत्वींचअसे ॥ ३६ ॥ ह्यणोनिदृश्यासीजेंद
श्यपण ॥ तेद्रष्टयाचीचदेखणीखूण ॥ यालागींद्रष्टाआपणेवीण ॥ आणीकेंनदेखे ॥ ३७ ॥ एवं
कालत्रयींअविच्छिन्न ॥ दृष्टमात्रचिपरिपूर्ण ॥ तयादृश्यभागासीजाण ॥ येणेंचिनघडे ॥ ३८ ॥
ह्यणोनिनिरूपणप्रवाहें ॥ प्रस्तुतहेंचिबोलतुआहे ॥ जेंआत्मादृश्यनव्हे ॥ कवणातेंहीकदा ॥ ३९ ॥
ऐसेंचिकांहींबोलोन ॥ मगपाहिजेद्रष्टृत्वाकडून ॥ तरीअवघेंचिआत्मेंनिजाण ॥ द्योतिलेंअसे ७४०
ऐसेंकांहींनिरूपण ॥ बोलिजेसविवरण ॥ त्यांतप्रस्तुतजाण ॥ बोलतोऐसें ॥ ४१ ॥

वेदुकायकायनबोले ॥ परीनावचिनाहींघेतलें ॥
ऐसेंकांहींजोडिलें ॥ नाहींजेणें ॥ १०७ ॥

आपलीजेअपरोक्षता ॥ तेचिपरोक्षत्वेपाहतां ॥ नखंडेतन्हांतत्वता ॥ कोणहासीनलभे ॥ ४२ ॥
अहोवेदेंठेविलेनठायीं ॥ हेंविश्वविलसतसेपाहीं ॥ वेदेंदेखिलेंनाहीं ॥ ऐसेंकांहींचनसेपै ॥ ४३ ॥
वेदेंनाहींबोलिलें ॥ तेंठायींचनाहींपहिलें ॥ वेदेंनाहींदाखविलें ॥ तेंदेखेकवणु ॥ ४४ ॥ वेदुचि
होऊनिदिवटा ॥ दावीविधिनिषेधाचियावाटा ॥ मरणजन्माचियाखटपटा ॥ दाविल्यायेणें ४५
अहोवेदाचेनिबोलें ॥ विश्वबोलिकेंजालें ॥ वेदुजरीनबोले ॥ तरीत्रैलोक्यमुकें ॥ ४६ ॥ असो
सकळहीवेद्य ॥ त्यासीवेदुचिअसेआद्य ॥ परीजोआत्मास्वसंवेद्य ॥ तेथेंमुरडलावेदु ॥ ४७ ॥
धर्मअर्थकाममोक्ष ॥ हावेदिंचाजाणजेपक्ष ॥ परीआत्माजोअपरोक्ष ॥ तोनदाविजेयेणें ॥ ४८ ॥
असोआत्मविषयीकसाधन ॥ तेथेंहीवेदुचिप्रमाण ॥ परीत्यासाधनासीचजाण ॥ असाधनत्व
आलें ॥ ४९ ॥ वेदहोऊनिप्रमाण ॥ जेंजेंदाविलीखूण ॥ तेंतेंपडेपरिच्छिन्न ॥ आह्वांनव्हेकीं ७५०
आतांयथार्थवादासीआला ॥ तेंबोल्यासीमुकला ॥ नांवनेघेतुचिविराला ॥ अत्मत्वींअघवा
॥ ५१ ॥ अहोजेंजेंआत्मत्वप्रतिपादी ॥ तेंप्रतिपादनचिभरेभेदीं ॥ अवर्घीसृष्टिवादीं ॥ भरोनठेली
॥ ५२ ॥ मगयथार्थताउद्धोधु ॥ तेंउगाचिराहिलावेदु ॥ वेदेंसांडिलावादु ॥ आत्मविषयीचा
॥ ५३ ॥ शंका ॥ सद्गुरूनेदाविजेखूण ॥ तेवेदींहोऊनप्रमाण ॥ अनुभवाआलयाजाण ॥ कृतक
त्यतालाभे ॥ ५४ ॥ तरीवेदेंधरिजेतेंमौन ॥ मगकैसीलाभेआत्मखूण ॥ ऐसीशंकाजरीजाण ॥ अ
सेलकांहीं ॥ ५५ ॥ तरीवेदेंघेऊनिमौन ॥ दाविलीजेआत्मखूण ॥ तेथेंजेंनामकरण ॥ तेंतोआत्मा
नव्हे ॥ ५६ ॥ नसोनियांरूपनांव ॥ नामार्थजोअसेसोलिव ॥ तेणेंनामाचागांव ॥ देखिलाचनाहीं
॥ ५७ ॥ तेथेंनामाचेनिमिशें ॥ अनामचीदाविलेंअसे ॥ तेंदेखावयाचेदशे ॥ आलेंनाहीं ॥ ५८ ॥

वेदींचेजेवेदन ॥ आत्माऐसेंतेचिजाण ॥ तेंवेदनपाहातांजनवन ॥ दुमदुमिलेंआहे ॥ ५९ ॥ ते
थेंवेदाचेंदावणेंबुडालें ॥ देखतांदेखणेंपणविरालें ॥ वेदनमात्रसंचलें ॥ वेदनींअसे ॥ ७६० ॥ ते
व्हांवेदकांहींबोलिला ॥ तोबोलिकेपणासीनाहींआला ॥ बोलतुचिपावला ॥ उगेपणासी ॥ ६१ ॥
यतोवाचोनिवर्ततेहेंकांहीं ॥ ऐसेंकायबोलिलेंपांनाहीं ॥ परीहेंनबोलोनीचपाहीं ॥ बोलिलेंअसे
॥ ६२ ॥ वेदींचीजेअबोलणीखूण ॥ तेवेदेंचिदाविलीबोलोन ॥ परीयाबोलेंचिजाण ॥ घेतलें
मौन ॥ ६३ ॥ अगाबोलणेंजेथेंमुरडलें ॥ हेंबोलोनिचदाविलें ॥ परीयेणेंनाहींआलें ॥ बोलिके
पणा ॥ ६४ ॥ ह्यणोनवेदींचेजेवेदन ॥ तेथेंवेदासपडिलेंसेमौन ॥ तेथेंअनामऐसेंजाण ॥ मुरडो
नबोलिलें ॥ ६५ ॥ एवंचेदाचेनिप्रवाहें ॥ वस्तुनामरूपासीनये ॥ ह्यणोननामनघेवेऐसेंहे ॥ दा
विलेंवेदें ॥ ६६ ॥ एवंचेद्यवेदकप्रवाहीं ॥ वेदुहीमुरडलापाहीं ॥ तेथेंइतराचीकायी ॥ मातसांगों
॥ ६७ ॥ वेदेंबोलिजेबोलें ॥ ऐसेंआत्मेनेनाहींजोडिलें ॥ ह्यणिजेनामरूपाचेमासले ॥ नसेतेथें ॥ ६८
आत्मत्वनामरूपासीयेतें ॥ तरीवेदेंनांवघेइजेतें ॥ आतांपदार्थुचिनव्हेतेथें ॥ नामरूपतेंकायी ॥ ६९
आतांपदार्थत्वजरीनाहीं ॥ तरीकवणासीचनपडेठार्यां ॥ पुढेंहीइयेविषर्यां ॥ बोलतुअसे ॥ ७०

सूर्योकोणानपाहे ॥ परीआत्मादाविलाआहे ॥

गगनव्यापिताठायें ॥ ऐसीवस्तु ॥ १०८ ॥

अहोआत्माप्रकाशेसुवाये ॥ रवीसर्वांचाप्रकाशकहोये ॥ परीतेणेंप्रकाशेंनोहे ॥ आत्मप्रत्ययो
॥ ७१ ॥ जोस्वप्रकाशेंप्रकाशमान ॥ सत्यानंदचिद्वन ॥ सूर्यतयाच्याकवडवसेन ॥ धवळलादिसे
॥ ७२ ॥ तोतयासीकेवींदावी ॥ थितयासूर्यपणासीचहरवी ॥ मगदावावयाचीअघवी ॥ राहि
लीमात ॥ ७३ ॥ अहोप्रत्यक्षपाहान्याहाळून ॥ कायतोसूर्यआत्मत्वाचाजाण ॥ किंवासूर्यासी
सूर्यपण ॥ आत्मत्वेंकरूनपै ॥ ७४ ॥ हाआत्माजरीपरिच्छिन्नपदार्थअसता ॥ तरीअवश्यसूर्यप्र
काशिजेता ॥ वर्णव्यक्तिअतीतता ॥ प्रकाशीकेवीं ॥ ७५ ॥ नव्हेश्वेतकृष्णादिवर्ण ॥ स्थूलसू
क्ष्मतेहीविहीन ॥ असोअसतेपणेंचिविहीन ॥ सर्वद्रष्टाजो ॥ ७६ ॥ असेगगनासीहीगिळोनी ॥
तयागगनव्यापोकैसेनी ॥ जेशब्दाचीगवसणी ॥ पांघरूणअसे ॥ ७७ ॥ त्याशब्दासहितगगन ॥
आत्मत्वींगेलेंसेविरोन ॥ जेवींगभिणीगर्भजाण ॥ एकसराचिमरे ॥ ७८ ॥ तेवींआत्मयाचेमो
हरे ॥ हाउभाचिशब्दविरें ॥ मगगगनाचेंउरे ॥ गगनत्वकेंचें ॥ ७९ ॥ कांजेंगगनपदार्थत्वेंकां
हींचनसे ॥ गगनाकारतोशब्दचिदिसे ॥ तेणेंगगनैकैसें ॥ आत्मत्वव्यापे ॥ ७८० ॥

देहहाडांचीमोळी ॥ मीह्यणोनपोटाळी ॥

तोअहंकारुगाळी ॥ पदार्थुहा ॥ १०९ ॥

अहोअहंकाराचेंपवढेंबळ ॥ जेंहाडचिदेहपोकळ ॥ तेथेंधरूनिसळ ॥ मीह्यणोनबैसलाअसे
॥ ८१ ॥ केवळहाडांचीचउभवणी ॥ तेंमीऐसेंमानोनी ॥ तयाजडासीचराबऊनी ॥ भोगभोगी ८२
असोनिखळजडचिजोमोदळा ॥ तोजेणेंकामविला॥माचिद्रसुजोनिर्वाळला ॥ तोकायनभोगावा
तेणें ॥ ८३ ॥ परीकायकरीलकरंटा ॥ लागतांचिन्मात्रींचियावाटा ॥ मरणाचादारवंटा ॥ प्राप्त
होतो ॥ ८४ ॥ अहोस्वरूपासीह्यणेमीआपण ॥ तरीअहंकारासीआलेंमरण ॥ ह्यणोनस्वरूपाची
अहंताजाण ॥ सांडिलीअहंकारें ॥ ८५ ॥ अहोस्वरूपाच्याठार्यांअहंता ॥ हेगोष्टिचिवाचतत्वता ॥
कायचंडाग्नीमार्जीपाहातां ॥ सांपडेदुजें ॥ ८६ ॥ अहोस्वरूपप्रत्ययोजाला ॥ आणिअहंकारना
हींगळाला ॥ यापापरूपाबोला ॥ बोलेलकवणु ॥ ८७ ॥ अहोदेहअहंकारगोला ॥ आणिआत्मत्वीं

अहंकारजडला ॥ याकौतुकाचियाबोला ॥ रिझावेंकैसैं ॥ ८८ ॥ एवंअहंकाराचीधांव ॥ जंव
रीहादेहभाव ॥ आत्मयाचीसींव ॥ देखिलीचनाहीं ॥ ८९ ॥ अगासैंधवाचामंदरु ॥ मंथुलाहे
सागरु ॥ तरीआत्मसोयेअहंकारु ॥ पावोंशकेकीं ॥ ७९० ॥ एवंबळियेअहंकारे ॥ आत्मयासीनक
रवेपुरें ॥ तेवींचबुद्धिहीनशिरे ॥ इयेठार्यीपैं ॥ ९१ ॥

बुद्धिबोध्यासोके ॥ तेयेवढीवस्तुचुके ॥

मनासंकल्पनिके ॥ याहीहूनि ॥ ११० ॥

बुद्धीचाविषयनव्हे ॥ ऐसैंपांकायआहे ॥ परीआत्मयाचीसोय ॥ नटकेतियेसी ॥ ९२ ॥ अहो
बोध्यासीसोंकलीबुद्धी ॥ तेकदानराहेनसुधी ॥ परीआत्मयाचीशुद्धि ॥ नसांपडेतियेसी ॥ ९३ ॥
बुद्धीअकलिलेंनाहीं ॥ ऐसैंकांहींचनसेपाहीं ॥ तरीयेव्हडीवस्तूसीकाई ॥ वोसंडीलते ॥ ९४ ॥
परीवस्तुचियेचोजवणी ॥ बुद्धीसीचयेमुळवणी ॥ यालागींतियाझणी ॥ आत्मादेखिजे ॥ ९५ ॥
तैसैंचिमनासीमनोरथ ॥ करीकायएकनव्हत ॥ परीआत्माचिनाठवत ॥ सदैवासतया ॥ ९६ ॥
अहोमनाचेसंकल्पासरिसैं ॥ आत्मत्वजरीगिवसे ॥ तरीमनासीचकैसैं ॥ मनपणतेथें ॥ ९७ ॥
अगामनाचेकल्पितठाये ॥ तेंतेंआत्मानव्हे ॥ आतांकल्पनाचिजरीमाळवे ॥ तरीमनतेंकिमात्मक
॥ ९८ ॥ अहोहेसंकल्पघेऊनिमन ॥ अतिशयेकुशळजाण ॥ परीआत्मयाहूनिदेखेआपण ॥ तेथें
चितेंभिरवे ॥ ९९ ॥ तथाआपलेनिसंकल्पबळें ॥ आत्माऐसैंजेंजेंकळे ॥ परीआत्मारहेनिराळें ॥
त्याहूनि ॥ ८०० ॥ अहोतेंआत्मर्तीहूनिढळलें ॥ मगसंकल्पासीवेंठलें ॥ इतस्तदालागलें ॥ सर्व
दाधांवों ॥ १ ॥ ठार्यींचिभ्रष्टजालें ॥ इतस्तदाधांविन्नलें ॥ त्याधांवणियामार्जींचोजवलें ॥ तेंआ
त्मानव्हे ॥ २ ॥ अहोजेंआत्मानव्हे ॥ ऐसैंपैंकायआहे ॥ परीमनाचियासोइहोय ॥ आत्माचिअ
नात्मा ॥ ३ ॥ अगाआत्मातंवअनात्मानव्हे ॥ परीमनासीबुझावितआहे ॥ जेसंकल्पाचियेसोये ॥
आत्माचिअनात्मा ॥ ४ ॥ जेवींघृतपणासीनाहींमुकली ॥ कणिकाघृतपणेंचिवेगळीजाली ॥ ते
वींआत्मकळाचिविसावली ॥ अन्यथाभासे ॥ ५ ॥ अहोरवीप्रभेनहोनहानी ॥ नशोभेचिकायज
ळपणी ॥ तेवींआत्मत्वानचुकोनी ॥ कायकायनव्हे ॥ ६ ॥ असोमनआणिमनैभासिलें ॥ तेंआ
त्मर्तीकांहींचनाहींजालें ॥ आतांनाथिलेंमनपणआलें ॥ तरीतेंआत्मयानेणें ॥ ७ ॥ अहोमनैपा
वावीआत्मखूण ॥ ह्यणिजेमनासीचआलेंमरण ॥ एवंआत्मत्वाचीआगवण ॥ मनासीनाहीं ॥ ८ ॥
ह्यणोनआत्मयाचीसोये ॥ मनहेंसर्वथानलाहे ॥ मगइतरेंजेंइंद्रियें ॥ सरतीकेवीं ॥ ९ ॥

विषयाचीनरडी ॥ अखंडघासतीतोंडीं ॥

तियेंइंद्रियेंगोडी ॥ नेघेपतीहे ॥ १११ ॥

अहोआत्मरसाचुकलीं ॥ ह्यणोनसर्वदाइंद्रियेंभुकेलीं ॥ यालागींचघळूंलागलीं ॥ विषयखडकातें
॥ ८१० ॥ तेंखडकअंगेखणुवाळे ॥ तेणेंतोंडचिकीजेरक्ताळे ॥ तेंरक्तनेणोनरसाळें ॥ खडकचिदिसे
॥ ११ ॥ तेतोरसचाखोंजाणती ॥ परीतोंडफाटलेंनेणती ॥ तेइंद्रियेंकेवींसेवती ॥ आत्मरसासी
॥ १२ ॥ अहोआत्मरसडोहीपाहीं ॥ हाइंद्रियेंग्रामुचिनाहीं ॥ तेआत्मरसाकाई ॥ अधिकारी
होती ॥ १३ ॥ ह्यणोनहाभावधरून ॥ मूळप्रबंधींचेंवचन ॥ तेंश्रोतासावधान ॥ अवधाराहोजी१४

परीनाहींपणासकट ॥ खाऊनभरिलेंपोट ॥

तेंकोणाहीसकट ॥ कांफावेल ॥ ११२ ॥

आत्मसाधनेवीणफळीभूत ॥ ह्यणोनइत्यादिकांसीअप्राप्त ॥ परीहाअप्राप्तभावउठत ॥ तोआ
त्मेनचिपूर्ण ॥ १५ ॥ एवंन्यायअथवाविपरीत ॥ आणिप्राप्तकिंवाअप्राप्त ॥ असोजेंजेंकांहींरूपा
येत ॥ तेंआत्मयामार्जा ॥ १६ ॥ सकळाचीजेदेखणीखूण ॥ तेंदृष्ट्वींचअसेपूर्ण ॥ आतांतयादेख
णीयासजाण ॥ देखेलकवणु ॥ १७ ॥ येथेंनदेखणेंहीरितेंनाहीं ॥ परीतेंआत्मत्वींनसेपाहीं ॥ या
लागींकोणहाचेनकांहीं ॥ नेणवेआत्मा ॥ १८ ॥ अहोआत्माजिहींनाहींजाणीतला ॥ त्याणेंनेणणेंसीं
चआत्मासंचला ॥ तोपरिच्छिन्नहोऊनिकोणहाला ॥ वेद्यकहोय ॥ १९ ॥ ह्यणोनआहेनाहींपणासी
ग्रासून ॥ आत्मरामपरिपूर्ण ॥ तोकोणासीकेवींजाण ॥ जाणतांफावे ॥ २० ॥ अहोउदुंबरींचा
मशकुजाण ॥ केवींदेखेलउदुंबराचेआदिमध्यअवसान ॥ तेवींपरिच्छिन्नासीआत्मखूण ॥ आक
ळेकेवीं ॥ २१ ॥ नावेकजाणीतलेंपेसेंजाणवे ॥ परीतेंजाणीतलेंतेंसैनव्हे ॥ अहोतेचिजरीआप
णव्हावें ॥ तरीमानिजेकांहीं ॥ २२ ॥ आतांतेंचजरीआपणजालें ॥ तन्हींजाणीतलेंहेंतंबरा
हिलें ॥ चिन्मात्रचिअसेसंचलें ॥ वेद्यवेदकतेवीण ॥ २३ ॥ ह्यणोनिआपणासीआपण ॥ नव्हे
जाणताजाणोन ॥ पुढेंपेसेंचिचन ॥ बोलतुअसे ॥ २४ ॥

जोआपणासीनव्हेचिखो ॥ तोकोणलाहेदेखों ॥

जेवाणीनसकेचाखों ॥ आपणापें ॥ ११३ ॥

जेथेंआपलीजाणीवजाणतीनव्हे ॥ तोआणीकाकेवींफावे ॥ मुळींआत्मत्वींनसंभवे ॥ आणी
ककोणही ॥ २५ ॥ आत्माआपलाविषयोनव्हेआपण ॥ निखळचिन्मात्रचिपरिपूर्ण ॥ यालागीं
वाणीचपेसेंजाण ॥ बोलिलेंअसे ॥ २६ ॥ जोविजातीयसजातीयस्वगत ॥ याभेदींअसेनिरस्त ॥
तोआपलीकेवींचाखत ॥ आपणचवी ॥ २७ ॥ कांजेंचवीमात्रचिआहे ॥ ह्यणोनचाखणेंहेंन
साहे ॥ यालागींआपणासीविषय ॥ आपणनव्हे ॥ २८ ॥ एवंस्वरूपासीस्वरूपाचाभोग ॥ नघडे
तेथेंकेंचेहेभाग ॥ मांस्वरूपाचेंअंग ॥ पाविजेकेवींतिहीं ॥ २९ ॥ ह्यणोनस्वरूपाचीसोयी ॥ दुस
र्याचाउगउचिनाहीं ॥ पुढेंपेसेंचिकांहीं ॥ बोलतुअसे ॥ ३० ॥

हेंअसोनामेंरूपें ॥ पुढासूनिअमूपें ॥

जेथेंआलींचवासिपें ॥ अविद्याहें ॥ ११४ ॥

अनामीनामरूपता ॥ ठेविलीअविद्येचिचिआमार्थां ॥ परीस्वरूपाचिचिआसत्यता ॥ अविद्याचि
नघडे ॥ ३१ ॥ असोनामरूपाचीउभवणी ॥ हेअविद्येचीमांडणी ॥ तेअविद्याचिइयेचिद्रगनीं ॥
विरोनिगेली ॥ ३२ ॥ आतांस्वरूपासीसत्यपण ॥ तेंतंवनवेंआलेंनाहींजाण ॥ आदिमध्यांतवि
हीन ॥ स्वरूपपूर्णआपलेंसत्यत्वे ॥ ३३ ॥ तोसत्यप्रभदिनमणी ॥ अस्तेंवीणचित्किर्णी ॥ तपत
सेतेथेंनविकरोनी ॥ मृगांभभासे ॥ ३४ ॥ तेंजेंनावेकभासेजळ ॥ भासलेंचिपरीटवाळ ॥ तेवीं
नामरूपेंसीपोकळ ॥ आलीचअविद्या ॥ ३५ ॥ अहोआलीचअविद्यावासिपें ॥ ह्यणिजेअवि
द्याचिअविद्यानव्हेस्वरूपें ॥ नानानामींपकरूपें ॥ नविभागिजेकीं ॥ ३६ ॥ अहोचिन्मात्रत्वासी
नविकरोन ॥ नानानामएकचिद्वन ॥ एवंभेदवाचारंभण ॥ भासलाचिमृषा ॥ ३७ ॥ त्याभासीं
जयाचाभासु ॥ तोचिआत्माचिद्वकाशु ॥ तेथेंनकरितांचनिरासु ॥ अविद्येसअसे ॥ ३८ ॥ आतां
पेसीजेदेखणीखूण ॥ तेआपणासीचनुल्लंघीजाण ॥ मांडुजाठावकैसेन ॥ ठाकेलतियेसी ॥ ३९ ॥

ह्यणोनिआपुलेंचिमुख ॥ पहावयाचीभूक ॥

नवाणेंमाआणीक ॥ केरिघेल ॥ ११५ ॥

जेथेंअविद्यानवहेनिपटून ॥ निखळजेदेखणीखूण ॥ तेथेंदृश्याचेंदर्शन ॥ जालेंचिनाहीं ॥८४०॥
जाणणेंसिद्धचअसे ॥ परीजाणावयाकांहींनुमसे ॥ ह्मणोनकांहींनजाणतअसे ॥ जाणणेंसर्वका
ळ ॥ ४१ ॥ अहोतेंठायींचेठायींहूननाहींढळलें ॥ आपुलेजाणीवेसीचनाहींउल्लंघिलें ॥ माआणी
केठायींरिघालें ॥ कैसेनपाहा ॥ ४२ ॥ अहोजेंजेंजाणोंजाये ॥ तेंजाणीवचिस्वयेंहोये ॥ एवंजाणि
वेबाहेरीनव्हे ॥ उगउचिजयाचा ॥ ४३ ॥ अगाजाणीवेसीनाहींअतिक्रमिलें ॥ जाणणेंतैसेंचअसे
उरलें ॥ ह्मणोनिआवडीआथिलें ॥ तैसेंचिअसे ॥ ४४ ॥ ह्मणोनजाणितलियाहीवरीपाहीं ॥ आ
वडीसवोहटनाहीं ॥ जैसेंतैसेंचिकांहीं ॥ संचलेंअसे ॥ ४६ ॥ आपलीचआवडीनबहुडे ॥ मादु
सरकेंचेंआवडे ॥ ह्मणोनबाहेरनपडे ॥ आवडीचापावो ॥ ४६ ॥ यालागींआपणासीपाहावयाची
भूक ॥ बाणलीनाहींदेख ॥ जाणणेंचिसम्यक ॥ जैसेंतैसें ॥ ४७ ॥ अहोदृश्यात्रजेजाणीव ॥
तेआपलीचनदेखेसीव ॥ मगनाथिलाचिदुजाठाव ॥ पावेलकेवीं ॥ ४८ ॥ येथेंजाणावेंपेसैंजरी
जालें ॥ तरीआपणचिउदंडविलासलें ॥ तेंउल्लंघेमावाइलें ॥ रिघेलकोठें ॥ ४९ ॥ ऐसियेचिन्मा
त्रींपाहीं ॥ अवधीचसंभवलानाहीं ॥ तेथेंनिर्धारुकीजेकांहीं ॥ तोनिर्धारुचिनव्हे ॥८५०॥ आत्मा
निखळचिपरिपूर्ण ॥ पूर्णत्वेंचिप्रमाणशून्य ॥ ह्मणोनवेदींघेतलेंमौन ॥ पावतांठावो ॥५१॥ अहो
आपलीअपरोक्षखूण ॥ तेतंवनिर्धारनकरितांचअसेपूर्ण ॥ आतांकीजेजोनिर्धारुजाण ॥ तोअनि
र्धारींचपडे ॥ ५२ ॥ अहोआपणयापाहावयाजावें ॥ तेथेंआपणचिपाहाणासवें ॥ असोनपाहा
तांचोजवें ॥ हेंहीघडतें ॥ ५३ ॥ तेवींनिर्धारनकरितांजाण ॥ वस्तूसीतंवनाहींखंडण ॥ आणि
अखंडवस्तूचीखूण ॥ अनिर्धारींचपडे ॥ ५४ ॥ ह्मणोननिर्धारयेथेंनसाहे ॥ ऐसेंचिबोलतुआहे ॥
मूळग्रंथप्रवाहें ॥ अवधाराहोजी ॥ ५५ ॥

नाडिलेंजेंवादीकडे ॥ आंतुचिबाहीरसवडें ॥

तैसानिर्णोसुनाथापडे ॥ केलाजेथें ॥ ११६ ॥

ठकावयाचेबुद्धी ॥ जुंवारेंमांडिजेवादी ॥ मगखेळकारसाधी ॥ तयाचामध्य ॥ ५६ ॥ तोसा
धिलापेसाआवडे ॥ परीतैसाधिलेंचिबाहेरपडे ॥ तेथेंचोजविलेंचिनपडे ॥ चोजविलेठायीं ५७
तेवींस्वरूपनिर्धारकरितां ॥ मुळींचआलीपरिच्छिन्नता ॥ मगनिर्धाराचियाप्रांता ॥ पाविजेकेवीं
॥ ५८ ॥ असोआत्मकळासंपूर्ण ॥ असोनएकनिर्णयकेलाजाण ॥ त्यानिर्णयासीचव्यर्थपण ॥
आलेंपाहा ॥ ५९ ॥ त्याव्यर्थपणासकट ॥ चैतन्यतंवएकदाट ॥ परीनिर्धाराचीवाट ॥ वाहेना
येथें ॥८६०॥ जेवींसागरींचेनिकळोळें ॥ आपलेंनमेजेंसागरत्वउमाणिलें ॥ तेथेंसागरत्वनाहींवायां
गेलें ॥ परीनिर्णयोनव्हे ॥ ६१ ॥ किंवाकळोळवेगळाहोऊनी ॥ सागरासीजेंउमाणी ॥ तेथेंसाग
राचीतंवनाहींहानी ॥ परीनिर्णयोकुडा ॥६२॥ तेवींनिर्णयोकरितांजाण ॥ स्वरूपासीतंवनाहींखं
डण ॥ परीनावेकव्यर्थपण ॥ निर्णयासीआलें ॥ ६३ ॥ अहोनिर्णयोजोकेला ॥ तोस्वरूपेंचिभ
रला ॥ परीसंचलेपणेंचिजाला ॥ अनिर्णयोऐसा ॥ ६४ ॥

कांमस्तकांतनिर्धारिली ॥ जोछायाउडोंपाहेआपली ॥ तया

चीफांकावली ॥ बुद्धिजैसी ॥ ११७ ॥ तैसेंटणकोनिसर्वथा ॥

हेंतेऐसीवेवस्था ॥ करीतोचुकेहाता ॥ वस्तूचाजिये ॥ ११८ ॥

साधोनियांउडुण ॥ कीजेस्वच्छायाउल्लंघन ॥ इयेबुद्धीआटण ॥ उदंडकीजे ॥ ६५ ॥ तन्हीं
छायातोंनुल्लंघवे ॥ स्थितिबुद्धीचइतस्तदाधांवे ॥ व्यर्थचिसीणपावे ॥ निश्चयोनघडे ॥ ६६ ॥ अ

होआपलीचुकोनखूण ॥ मानिलेंछायेसीसाचपण ॥ तरीलटीकियाचाप्रांतजाण ॥ पाविजेकेवीं ॥ ६७ ॥ तेवींआपलाआपण ॥ असेनिर्धारवीण ॥ इयेखूणेचुकोन ॥ निर्धारकीजे ॥ ६८ ॥ अहो मुळींवाटचुकला ॥ इतस्तदारानींभरला ॥ मगसीणोनमार्गधरिला ॥ एकुतेणें ॥ ६९ ॥ तरीतो मार्गचिनघडे ॥ तेथेंप्रांतपावणेंनजोडे ॥ कांजेजंववरीनुघडे ॥ मुळींचिचुकी ॥ ८७० ॥ अहोहा तींचेंनचोजवे ॥ तयासत्रैलोक्यधांडोळूंधांवे ॥ तन्हींकायतोपावे ॥ हातींचीवस्तु ॥ ७१ ॥ न पावतांयथार्थ ॥ हेंतेंउगेंचिहणत ॥ कायकरीलइतस्तत ॥ धांवतसीणला ॥ ७२ ॥ ॥ स्मृतिः ॥ अहमितिशिवएवसत्यचिद्धनःस्फुरतिततःपृथगस्तिनैववस्तु ॥ इदमितिवचसाचतेनबंधो नहिमनुजस्यविमोचनंहिकंचित् ॥ ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ ॥ अहोभासाभासविहीन ॥ निखळसत्यानंदचिद्धन ॥ जोअहंप्रत्ययेंसंपूर्ण ॥ स्फुरणमात्र ॥ ७३ ॥ अहंप्रत्ययोनह्याणावीअहंता ॥ जेस्वतःसिद्धस्वरूपास्तिक्यता ॥ जेकाळत्रयींनटलेसर्वथा ॥ तोअहंप्रत्ययोजाणावा ॥ ७४ ॥ तया स्फुरणमात्रेवीण ॥ वेगळेंकैचेंपृथग्भान ॥ आतांहेंवस्तुऐसेंजाण ॥ ह्याणजेकोणें ॥ ७५ ॥ येथेंहें वस्तुऐसेंमानितां ॥ नाथिलीचिउठेपृथकता ॥ किंवाइतुकीचवस्तुह्याणतां ॥ संपलीनाहीं ॥ ७६ ॥ तेथेंहेवस्तुइतुकीचवस्तु ॥ हाजोशब्दसंकेतु ॥ याशब्दींचिजरीपावतु ॥ विसावाकोणही ॥ ७७ ॥ तयाप्रत्ययाचीसिराणी ॥ उगमनव्हेशब्दींहूनि ॥ एवंस्वरूपप्रत्ययेंदेखिजेझणी ॥ निर्णयाचेंतोंड ॥ ७८ ॥ यानिर्धाराचेंकंचुक ॥ सांडूनवस्तुजेंस्वाभाविक ॥ तेथेंनिर्धार्यआणिनिर्धारक ॥ दोन्ही हीनमाती ॥ ७९ ॥ तेथेंनिर्धारकरावाजाण ॥ तरीत्यानिर्धाराच्याअर्थींचआपण ॥ एवंनिर्धारुचि संपूर्ण ॥ निर्धारनव्हे ॥ ८० ॥ असोवस्तुचिअसेअसिकी ॥ परीनिर्धारितांपडेचुकी ॥ भावाभावविशेखीं ॥ संबंधानये ॥ ८१ ॥ अथवानिर्धारज्याचेनिजाला ॥ तोकायनिर्धारेंनिर्धारिला ॥ याअनुभवरूपाबोला ॥ अनुभवीचिजाणे ॥ ८२ ॥

आतांसांगिजेतेंकेउतें ॥ शब्दाचासंसारनाहींजेथें ॥

दर्शनाबीजेतेथें ॥ राणीवआणी ॥ ११९ ॥

निर्धारजेथेंनसाहे ॥ ह्याणोनशब्देंसांडिलीसोये ॥ तेंसांगोंकोणलाहे ॥ कैसेंह्याणोनि ॥ ८३ ॥ जेथेंदृश्यदशाचिनाहीं ॥ तेथेंदेखावेंकोणेंकार्यीं ॥ आतांनह्याणावाइयेठायीं ॥ अभावआला ॥ ८४ ॥ अहोशब्दजेथेंबहुडे ॥ पाहोंजातांनसांपडे ॥ जेथेंचेनिसुरवाडे ॥ आवडेऐसें ॥ ८५ ॥ ह्याणोनदृश्यद्रष्टृत्वेंवीण ॥ राणीवजयाचीजाण ॥ आइतेंसुखघन ॥ संबंधातीत ॥ ८६ ॥ दर्शनैबीजेकलें ॥ ह्याणजेपाहणेंजन्हींपारुषलें ॥ तन्हींसाम्राज्यसंचलें ॥ आइतेंअसे ॥ ८७ ॥ नपाहतांचअसेसंचली ॥ वस्तुकाळत्रयींचिपकली ॥ ऐसीराणीवआली ॥ असणेंनिज्याचें ॥ ८८ ॥ जेथेंसद्भावहीअसेसरला ॥ ह्याणजेजेथेंअभावनाहींउपजला ॥ तिथेसद्रूपींचिबुडाला ॥ सद्भावजेथें ॥ ८९ ॥ काळत्रयींअविनाशवंत ॥ सद्ऐसेंयासह्याणजेत ॥ परीभावचियेथेंबुडत ॥ येरजैसेंतेसैं ॥ ९० ॥ एवंसद्भावाचीदशासरली ॥ हेराणीवजेथूनआली ॥ तेबोलतांनयेबोलीं ॥ तन्हींअन्यथानव्हे ॥ ९१ ॥ अहोभावाभावविहीन ॥ येणेंसुखेंसुखघन ॥ ऐसेंसणेंनवीण ॥ सर्वदाअसे ॥ ९२ ॥ तेंअसेयेथेंकाहीं ॥ सर्वथाअन्यथानाहीं ॥ तेंकैसेंहेंपाहीं ॥ मागुतेंसांगे ॥ ९३ ॥

जयाचेनबळें ॥ अचक्षुपणआंधळें ॥

फिटोनवस्तुमिळे ॥ देखणीदशा ॥ १२० ॥

अचक्षुषणअंधहोय ॥ परीदेखतेपणाहानीनोहे ॥ जेणेंतेणेंअभिप्रायें ॥ देखणानचुके ॥९४॥ अ
होनेत्रइंद्रियेंसांडवला ॥ परीसकळगात्रेंदेखणेनिचभरला ॥ नेत्रार्धीचिसंचला ॥ देखणाअ
सेजो ॥ ९५ ॥ वाचाजेणेंवदती ॥ हस्तींजयाचीग्रहणशक्ती ॥ पर्दीजयाचीगती ॥ विहरणादिक
॥ ९६ ॥ गुर्दीउत्सर्गस्वभाव ॥ शिर्शीआनंदायुर्भाव ॥ हाजेथिंचासुवाव ॥ चित्कळेचा ॥ ९७ ॥
ओत्रद्वाराजेथेंश्रवण ॥ चक्षुमिशैरूपग्रहण ॥ जिन्हारसस्वादन ॥ जेथिंचियेकळे ॥ ९८ ॥ घ्रा
णींअवग्रहणशक्ती ॥ त्वर्गींस्पर्शभोगयुक्ति ॥ एवंइत्यादिसंपत्ति ॥ जेथिंचाखेळ ॥ ९९ ॥ तेस
कळइंद्रियांअतीत ॥ सर्वदाप्रकाशमंत ॥ तोप्रकाशकेवींआवरिजेत ॥ नेत्रअभावे ॥ १०० ॥ तोप्र
काशअसेसंचला ॥ जेणेंनेत्रअभावदेखिला ॥ तोआंधळेपणेंजाला ॥ अंधकेवीं ॥ १ ॥ एवं
ज्याचेसत्यत्वेजाणा ॥ अचक्षुअंधहीदेखणा ॥ तेथेंआतांअज्ञाना ॥ केउताठाव ॥ २ ॥ यालार्गींइंद्रि
यसंबंधेंवीण ॥ जेंकींइन्द्रात्रद्रष्टेपण ॥ तेथेंदृश्यभागतोकवण ॥ आणिद्रष्टेंतेंकाई ॥ ३ ॥ देखिलाइं
द्रियमेळा ॥ परीएकलीचिन्मात्रकळा ॥ तेचिन्मात्रसकळाकळा ॥ भेदवळेंनाहीं ॥ ४ ॥ अथवा
नावेकस्वरूपाचीनेणीव ॥ तेनेणीवफुटोनअसेजाणीव ॥ नेणिवेचाभाव ॥ येवोंचिनसके ॥ ५ ॥
तेंदृश्यद्रष्टृत्वेवीण ॥ द्रष्टेंचिपकळेंजाण ॥ पुढेंहीनिरूपण ॥ अवधाराहोजी ॥ ६ ॥

आपुलेंचिदृश्यपण ॥ उमसोनलाहेआपण ॥ द्रष्टृत्वाकीरआ
ण ॥ पडलीअसतां ॥ १२१ ॥ कोणाकोणभेटे ॥ दिठीकेंची
फुटे ॥ ऐक्यासकटपोटे ॥ आटोनगेली ॥ १२२ ॥

आपणचिआपणया ॥ दृश्यनव्हेदेखावया ॥ येथेंद्रष्टृत्वावांचूनियां ॥ कांहींचिनसे ॥ ७ ॥ द्र
ष्टृत्वासीविलक्षण ॥ होभावयाचीपडलीसेआण ॥ झणोनदृश्यदशेसीजाण ॥ येवोंचिनसके ॥ ८ ॥
अहोद्रष्टेंनयेदृश्यदशे ॥ तरीदृश्यकोठूनउमसे ॥ यालार्गींजैसेतैसे ॥ द्रष्टेंचिअसे ॥ ९ ॥ द्रष्टृत्वाचें
द्रष्टृत्वनतुटे ॥ तरीकोणकोणाभेटे ॥ द्रष्टृत्वासीवांटे ॥ पडलेनसतां ॥ १० ॥ द्रष्टृत्वेचिअसेद्रष्टें ॥
द्रष्टृत्वींदृश्यनफुटे ॥ आणवाऊननेटे ॥ अन्यथानव्हे ॥ ११ ॥ तेंद्रष्टेंचिद्रष्टृत्वानदेखे ॥ प्रकटअ
सतांचिपारुखें ॥ ऐक्यत्वींचिअसकें ॥ एकपणआटे ॥ १२ ॥ अहोद्रष्टृत्वावांटलेनाहीं ॥ जैसेतैसे
चिअसेठायीं ॥ तेथेंभेटीकोणासीपाहीं ॥ कवणाचीहोये ॥ १३ ॥ आतांपकळेंचिअसेजेंकांहीं ॥ ते
णेंहीऐक्यत्वायेणेंनाहीं ॥ आटलेंसेठायींच्याठायीं ॥ एकत्वाचेपोटीं ॥ १४ ॥ आपल्याएकपणास
कट ॥ आटोनभरलेंसेपोट ॥ त्यापोटाचाहीघोंट ॥ भरूनजेंअसे ॥ १५ ॥ झणिजेदुजेंनाहींसंभ
वलें ॥ तेंएकपणहीअसेविरालें ॥ तेंविरालेपणहीगेलें ॥ पुसोनजेथें ॥ १६ ॥ एवंइन्द्रात्रजेंद्रष्टें
आहे ॥ तेथेंद्रष्टृत्वहीनसाहे ॥ तेंचिदृश्यद्रष्टृत्वहीलाहे ॥ अन्यथानहोनि ॥ १७ ॥ हाअभिप्राय
धरूनअंतरीं ॥ पुढेंहीओधीदुसरी ॥ रचिलीसेतेचतुरीं ॥ अवधारिजोजी ॥ १८ ॥

येवढेंहीसांकडें ॥ जेणेंसारूनयेकीकडे ॥

उघडिलींकवाडें ॥ प्रकाशार्ची ॥ १२३ ॥

अहोजयाचियेएकपर्णी ॥ द्रष्टेंहीगेलेंअसेआटोनि ॥ हेंऐसेचिअसोनि ॥ उघडचिप्रकाश ॥ १९ ॥
द्रष्टृत्वाचेंहीसांकडें ॥ आणिप्रकाशाचेंहीकवाडउघडे ॥ एवंउघडझांपीनघडे ॥ वस्तुत्वींइये ९२० ॥
अहोहेउघडझांपीवीण ॥ नचुकोनआपलीखूण ॥ चिद्विलासपरिपूर्ण ॥ विलासतअसे ॥ २१ ॥
पूर्वींआणीकआतांआन ॥ ऐसेकांहींनसोन ॥ नसोनसमाधीव्युत्थान ॥ वस्तुप्रकाश ॥ २२ ॥ द

श्यभागहाजोकांहीं ॥ वस्तुत्वीनिपटूननाहीं ॥ इयेखुणेसीकर्धीही ॥ अन्यथानव्हे ॥ २३ ॥ ह्य
णोनशुद्धबुद्धनित्यमुक्तस्वभाव ॥ बोलिलाअसेवेदराव ॥ यासअन्यथाभाव ॥ कधीनसे ॥ २४ ॥
द्रष्टयाचेदेखणीखूण ॥ कधीहीलोपलीनसेजाण ॥ ऐसेंवेदवचन ॥ याचिलागीं ॥ २५ ॥ आतांजो
जोदृश्यविलास ॥ जोंजोंकांहींजैसाभास ॥ येणेंवस्तुआपलेकळेस ॥ पालटलीनाहीं ॥ २६ ॥ हे
अनुभवाचीखूण ॥ विलासेंसीविलासशून्य ॥ येथेंदुसरेंकारण ॥ लागलेंचिनाहीं ॥ २७ ॥ अ
सोरूपासीयावयाचीवाणी ॥ हेनचुकोनदृश्यश्रेणी ॥ रचिलीतेथेंकैसेनि ॥ अज्ञानहेतू ॥ २८ ॥
ह्यणोनयाभावार्थानुसार ॥ पुढेंवचनअतिसुंदर ॥ तेंअवधारवेंसादर ॥ सज्जनवृंदीं ॥ २९ ॥

दृश्याचियासृष्टी ॥ दिठीवरीदिठी ॥

उटलियातळवटी ॥ चिन्मात्रचि ॥ १२४ ॥

दृश्यसृष्टीअनेकि ॥ परीदृष्टीचभरलीसेपकी ॥ दृष्टीचदृष्टीविसेखी ॥ देखणीहोय ॥ ९३० ॥
दृष्टीनेपाहिलीसृष्टी ॥ ह्यणिजेदिठीचिवरीउठिलीदिठी ॥ तेचहेदृश्यसृष्टि ॥ विलासलीअसे
॥ ३१ ॥ ॥ संमतिः ॥ वासनाचित्तजीवादिवेदनंवेदनोदितं ॥ नोदेत्यवेदनादेवयतनादेवपौरु
षात् ॥ १ ॥ इतिवासिष्ठे ॥ दिठीनेआपणादेखिजे ॥ येथेंदेखणेंतंवनव्हेदुजें ॥ देखणेंअसेसह
जें ॥ दृष्टिचेअंगींचि ॥ ३२ ॥ रसनाआपलारसु ॥ चाखताकेंचाभेदासीपैसु ॥ तेवींचिन्मात्रांचि
द्विलासु ॥ चिन्मात्रचि ॥ ३३ ॥ अहोद्रष्टयानेंआपणासकर्धीही ॥ नदेखिजेऐसेतंवनाहीं ॥ रसना
आपलास्वादपाहीं ॥ नेधेतीनव्हे ॥ ३४ ॥ स्वादस्वादासीचाखे ॥ नादनादासीआइके ॥ तेवीं
द्रष्टृत्वासीचिदेखे ॥ द्रष्टृआपण ॥ ३५ ॥ येथेंहेचियासीभेद ॥ नातरीहेचिशुद्धबुद्ध ॥ दुजया
चाउपरोध ॥ येथेंनाहीं ॥ ३६ ॥ नातरीदशाहीपालटलीनाहीं ॥ आणिदृश्यविलासठायींच्या
ठायीं ॥ हेंबोलेंवरीकाई ॥ बोलावेंआतां ॥ ३७ ॥ हेंबोलांतपुढतीपुढती ॥ सद्गुरूचींपाउलें
आठवती ॥ याशब्दरचनेचीभिति ॥ बुडोंपाहे ॥ ३८ ॥ तियपाउलींगंगाम्बवली ॥ तेथेंहेरचना
बुडोनगेली ॥ आतांबोलिजेबोलीं ॥ हेंउरलेंनाहीं ॥ ३९ ॥ परीअवधानाचाथाव ॥ घेऊनपाहि
लीबरव ॥ तेथेंहाअवघाभाव ॥ विलासोंलागे ॥ ९४० ॥ असोअनेकीपरीपकवाणी ॥ चिन्मात्र
त्वानहोनिहानी ॥ उठिलियादृश्यश्रेणी ॥ आवडतीतितुकिया ॥ ४१ ॥ वरीवरीजंवपाहिजे ॥
तंवअवघेंचिदृश्यदेखिजे ॥ तळवटुजंवशोधिजे ॥ तंवअवघेंचिन्मात्रभरलें ॥ ४२ ॥ चित्रश्रेणि
अगाधा ॥ परीरंगचिएकनसुधा ॥ तेवींदृश्यहाबाह्यधांदा ॥ वांचोनिद्रष्टृचिएक ॥ ४३ ॥ येथें
अंतर्बाह्यतंवनाहीं ॥ परीबोलिलोंबोलप्रवाहीं ॥ बोलाचीजातिचपाहीं ॥ ऐसीचअसते ॥ ४४ ॥
येथेंअंतर्बाह्यतंवनाहीं ॥ अवघावस्तुविलासचपाहीं ॥ पुढेंऐसेंचिकांहीं ॥ बोलतुअसे ॥ ४५ ॥

दर्शनरिद्धिबहुवसा ॥ चिच्छेशुमातलाऐसा ॥

जेंशिळानपाहेआरिसा ॥ वेद्यरत्नाचा ॥ १२५ ॥

विविधहेत्रिजगती ॥ केवळदर्शनाचीचसंपत्ति ॥ येथेंनविकारोनचिन्मूर्ति ॥ प्रकाशलीस्वयें
॥ ४६ ॥ अहोदृश्यद्रष्टृत्वेंवीण ॥ मधीलजेंनिखळदर्शन ॥ तेंचिहेंचिदैकभुवन ॥ विलासतअसे
॥ ४७ ॥ अथवाददर्शनरिद्धिह्यणिजेऐसे ॥ पाहिजेतरीआभासे ॥ नपाहिजेतरीनसे ॥ येवढेंकांहीं
॥ ४८ ॥ ह्यणोनदर्शनाचियासवा ॥ चिच्छेषमातलासेअघवा ॥ जेवींध्यानींचियादेवा ॥ ध्यान
चिमुदल ॥ ४९ ॥ अहोपरिवारेंसीमूर्ति ॥ ध्यानाचीचकींआकृति ॥ तेवींचिच्छेषाचीसंपत्ति ॥
दर्शनरिद्धि ॥ ९५० ॥ याचिद्वैभवंवीण ॥ निखळजेचिन्मात्रखूण ॥ चिच्छेषुऐसेंजाण ॥ ह्यणि

जेयासी ॥ ५१ ॥ तोदर्शनाचेनिमिशें ॥ आपणमातलापैअसे ॥ परीवेद्यवेदकदशे ॥ आलाचि
 नाहीं ॥ ५२ ॥ जेवींरत्नशिलेसीसरिसा ॥ रत्नकीळनव्हेआरिसा ॥ दृश्यद्रष्टृत्वाचाठसा ॥ आला
 चिनाहीं ॥ ५३ ॥ तेवींचिद्रत्नाचीजेकीळ ॥ तोचिचिद्वेव्हारहासकळ ॥ येथेंवेद्यवेदकतेचामळ ॥
 लागलानाहीं ॥ ५४ ॥ अहोरत्नकीळेसहित ॥ रत्नशिळाचिशोभत ॥ किंवाशिलेसीसमस्त ॥
 कीळचिअसे ॥ ५५ ॥ असोशीळत्वजेंआद्य ॥ त्याचेंकीळनव्हेवेद्य ॥ कीळशीळप्रसिद्ध ॥ एक
 चिरूप ॥ ५६ ॥ असोक्षीरेंचिजेवींक्षीरसागर ॥ ठायींचअसोनहोयथोर ॥ तेवींचित्सेवेचिद्वे
 व्हाह ॥ उद्गादलाअवघा ॥ ५७ ॥ परीचिद्वेव्हारुचिच्छेषनेदेखे ॥ स्वताचिन्मात्रवेंचितोखे ॥
 रत्नदर्पणींआपलेनिके ॥ नपाहेरत्नशिळा ॥ ५८ ॥ रत्नशिळाआणिरत्नकीळ ॥ हाव्यवहारुचि
 दिसेअढळ ॥ परीरत्नचिकेवळ ॥ उपाधिहीन ॥ ५९ ॥ तेवींद्रष्टृचिजेपकळें ॥ तेंचिदृश्यवेंमां
 डळें ॥ परीनाहींभागपडिलें ॥ चिन्मात्रांइये ॥ ६० ॥ द्रष्टृचिवाढेदृश्यवेषा ॥ सिद्धस्वभावो
 चिहापेसा ॥ येथेंअज्ञानाचाकायसा ॥ नाथिलाहेतु ॥ ६१ ॥ ऐसेंचिकांहींविश्रुत ॥ बोलोनकि
 जैलमात ॥ श्रोताउदारचित्त ॥ होऊनिपरिसावें ॥ ६२ ॥

क्षणींक्षणींनीचनवी ॥ दृश्याचीचोखमदवी ॥

दिठीकरवीवेढवी ॥ उदारजे ॥ १२६ ॥

अहोद्रष्टृत्वानयोनउणें ॥ आपुलेनउदारपणें ॥ दृश्याचेंदेखणें ॥ क्षणींक्षणींनवें ॥ ६३ ॥ दृष्ट्या
 त्रदृष्टीचएकली ॥ अनेकेंदृश्यवस्त्रेंवेढिली ॥ परीद्रष्टृत्वांहूनफांकली ॥ नाहींदृष्टी ॥ ६४ ॥ अहो
 दृष्टीच्याठायींदेखणीखूण ॥ तेसर्वदातरुणीचअसेजाण ॥ तेथेंदृश्यकोटून ॥ आणावेंनलगे ॥ ६५ ॥
 दृष्टीसजेदृश्यदशा ॥ तोदृष्टीचाचिअवघाठसा ॥ यालागींआपुलेविलासा ॥ नभोगीकांतें ॥ ६६ ॥
 संमतिः ॥ सर्वात्मकतयाद्रष्टृदृश्यत्वमिवयुज्यते ॥ दृश्यत्वंद्रष्टृसद्भावोदृश्यतापिनवास्तवी ॥
 इतिवासिष्ठे ॥ अहोदृश्यहेंद्रष्टृत्वांहूनभिन्न ॥ स्वतंत्रअसतेंपुरातन ॥ तरीनेमलेपणाहून ॥ आणी
 कनव्हतें ॥ ६७ ॥ ह्यणोनहेंदृश्यनाहींपारमार्थिक ॥ केवळद्रष्ट्याचेंचिकवतुक ॥ यालागींआ
 णीक ॥ आणीकचिभोगी ॥ ६८ ॥ अहोहुताशनुआपलियाज्वाळामाळा ॥ कायनेमलियाचिवाहे
 गळां ॥ जेजेउठेज्वाळा ॥ तेनवीचअसे ॥ ६९ ॥ तेवींदृष्ट्यात्रदृष्टीहूनि ॥ वेगळियानहोऊनि ॥
 दृश्यकळाअनानी ॥ अनेमिलियाउठती ॥ ७० ॥ अहोयेथेंजेंकांहींपुरातन ॥ दृष्ट्यात्रद्रष्टृत्वहुता
 शन ॥ येथेंदृश्यज्वाळासीजाण ॥ कायसानेसु ॥ ७१ ॥ एवंद्रष्टृत्वासीनहोनखंडण ॥ दृश्या
 सीक्षणींक्षणींनवेपण ॥ हेंकालिचेंचिआजदेखिलेंजाण ॥ ऐसेंनहीं ॥ ७२ ॥ अहोहेंस्वरूपींतरी
 निःशेषनाहीं ॥ तरीजेव्हांपाहिलेंतेव्हांचअसेपाहीं ॥ नपाहिलेंजरीकांहीं ॥ तरीपाहिलेंचिनसे
 ॥ ७३ ॥ ॥ संमतिः ॥ चिदुन्मेषनिमेषाभ्यांसंसारस्योदयक्षयौ ॥ इतिवासिष्ठे ॥ ह्यणोनद्रष्टृपु
 रातन ॥ परीनीचनवीदेखणीखूण ॥ यादेखण्याहूनआन ॥ दृश्यनाहीं ॥ ७४ ॥ ह्यणोनआपलिये
 विलासें ॥ नीचनवेंचिदेखतुअसे ॥ पुढेंहीकांहींऐसें ॥ बोलतुअसे ॥ ७५ ॥

मागिलियेक्षणींचेअंगें ॥ पारिसीह्यणोनयावेगें ॥

सांहूनदृष्टिरिगे ॥ नवेयारूपा ॥ १२७ ॥

अहोदृश्यहेंजेंचांग ॥ असेदृष्टीचेंचिअंग ॥ नपडोनिभाग ॥ विलासतसे ॥ ७६ ॥ तेआपुलिये
 लीळे ॥ जेव्हांजेंसेंखेळे ॥ तेव्हांतेणेंचिअंगमेळें ॥ तैसाचिनटे ॥ ७७ ॥ अहोतेव्हांतेथेंकायनाहीं ॥

मांमागीलभोगीलकांहीं ॥ नवीनवीनवाई ॥ रूपाचीभोगी ॥ ७८ ॥ आपुलेनागरपणेंकरून ॥ रूपासीआलेंतेंपारुखेसंजाण ॥ ह्मणोनतेंविलासमान ॥ आपुलेचठार्यां ॥ ७९ ॥ परीतेंजैसंनटे ॥ तैसंतैसरूपचिउमटें ॥ विलासेगोमटे ॥ आपेआप ॥ ९८० ॥ अहोजेंजेंदेखतुसेकांहीं ॥ तेंदेखिलेंतैसंनाहीं ॥ कांजेदेखिजेजेंकांहीं ॥ तेंआपणचिअसे ॥ ८१ ॥ ह्मणोनदेखिलेंतेंसांडिलें ॥ मागुतेंनवेंमांडिलें ॥ तंवतेंहीअसेसंचलें ॥ अपणपेंचि ॥ ८२ ॥ एवंदृष्टीसीगोचर ॥ जोजोदृश्यवेव्हार ॥ तेणेंदृष्टीचीकोर ॥ उल्लंघिलीचनाहीं ॥ ८३ ॥ आतांजेंदृष्टिगोचर ॥ तेंनपडेदृष्टीवाहेर ॥ तेंदृष्टिनुल्लंघीकोर ॥ जाणीवेची ॥ ८४ ॥ अहोजेंजेंदृश्यप्रवाहीं ॥ दृष्टीदेखेजेंकांहीं ॥ तेंजाणीवेचेंलेणेंपाहीं ॥ जाणीवचिल्याली ॥ ८५ ॥

तैसीचिप्रतिक्षणीं ॥ जाणीवेचींलेणीं ॥

लेऊनआणी ॥ जाणतेंपण ॥ १२८ ॥

अहोजेंदृश्यमिसेंकरूनि ॥ जाणीवचिजाणीवेचींलेणीं ॥ लेवऊनिआणी ॥ जाणतेपण ॥ ८६ ॥ अगाहेस्थूलदृष्टिसांडून ॥ पाहाजाणिवेचीचहेखूण ॥ येथेंजाणीवचिजाणीवेचेंलेणेंजाण ॥ लिंयालीअसे ॥ ८७ ॥ कांहींवेव्हारनकरित ॥ जाणीवभोगीज्ञेयेज्ञात ॥ तेथेंआपलीचआपणहोत ॥ ज्ञातीभोक्ती ॥ ८८ ॥ अहोजाणीवजेंजाणत ॥ तेआपणचिस्वतामांडत ॥ मांडूनआपणचिघेत ॥ जाणतेपण ॥ ८९ ॥ ह्मणोनियाणीवेचींअनेकेंलेणीं ॥ लेऊनीजाणतेपणहीआणी ॥ परीचिन्मात्रावांचूनी ॥ अन्यथानाहीं ॥ ९० ॥ ॥ संमतिः ॥ अतःकारणविज्ञानात्सर्वविज्ञानमास्तिकाः ॥ सुतरामुपपन्नंदिनसंदेहोस्तिकश्चन ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ अथच ॥ मत्तःपरतरंनान्यत्किंचिदस्तिधनंजय ॥ इतिभगवद्ब्रह्मचनं ॥ ॥ ह्मणोनजेंदृश्यविलासमान ॥ तेंपकलीचिन्मात्रखूण ॥ यादृश्याचेंदृश्यपण ॥ अनुभवींविरे ॥ ९२ ॥ अहोचिन्मात्रअन्यथाकर्धीहीनव्हे ॥ तेणेंचिदृश्यव्यवहारहीहोये ॥ पुढेंयाचिअभिप्रायें ॥ बोलतुअसे ॥ ९२ ॥

तयापरमात्मपदींचेंशेष ॥ नाकांहींतयासुसास ॥

आणिहोययेवढीकास ॥ घातलीजेणें ॥ १२९ ॥

अहोनिखळजोज्ञस्यंश ॥ जेथेंजाणीवेनाहींउमस ॥ ह्मणोनपरमात्मपदशेष ॥ बोलिलासे ॥ ९३ ॥ तेंअंगेंकांहींचिनव्हे ॥ असणेंहीजेथेंनसाहे ॥ आपलीहीसोहे ॥ आपणनेघे ॥ ९४ ॥ जीयेदृष्टीनेंसोयनेघे ॥ तेचिदृष्टिदेखावयाचेंनिवागें ॥ करूनिहोयअंगें ॥ अवघेंचिदृश्य ॥ ९५ ॥ आपणचिदेखिलेंआपणा ॥ तेंचकासघातलीजाणपणा ॥ एवंनुकोनिचिन्मात्रखूणा ॥ मांडलेंदृश्य ॥ ९६ ॥ अहोजेणेंज्ञानेंदृश्यनाहीं ॥ तेंज्ञानरूपचिहेंदृश्यपाहीं ॥ हेअनुभवाचीखूणकार्ही ॥ बोलिजेपेसी ॥ ९७ ॥ आपणआपलेचठार्यांपाहतां ॥ आपलीचनदेखेसंस्था ॥ त्याचिपाहण्यांमार्जांआतां ॥ येवढेंदृश्य ॥ ९८ ॥ अगासर्वज्ञसर्वकलावंत ॥ परीपकलेंचिदृश्यभूत ॥ तेंकायकायनकरीत ॥ केलेंनवीण ॥ ९९ ॥ ह्मणोनपुढेंपेसंचिवचन ॥ मूळप्रबंधींचेंअसेजाण ॥ कृपाकरितीसाधुजन ॥ तरीसांगीजैलतेंही ॥ १००० ॥

सर्वज्ञतेचिपरी ॥ चिन्मात्राचेंतोंडवरी ॥

परीतेआनघरीं ॥ जाणिजेना ॥ १३० ॥

सर्वज्ञतेचेनिसूत्रें ॥ विलासतीदृश्यविचित्रें ॥ परीपकलेंचिचिन्मात्रें ॥ मांडलींअवघीं ॥ १ ॥

अहोसर्वज्ञतेचासौरसु ॥ कायकायनकरीविलासु ॥ परीआणीकेघरासु ॥ जावौनेणे ॥ २ ॥ अगा
हाजाणतयांचाविलासपाहीं ॥ जाणणेंचिदिसेठार्यांठार्यां ॥ परीत्याजाणण्यासनाहीं ॥ दुजाठावो
॥ ३ ॥ तेंआपल्याचिठार्यांविलासे ॥ आपआपणासीजाणतसे ॥ यादृश्यभागाचेभडसे ॥ पडि
लेंचिनाहीं ॥ ४ ॥ किंबहुनातेणेंकांहीं ॥ आपणेंवीणदेखिलेंनाहीं ॥ तरीविचारादृश्यजेंकांहीं ॥
तेंदेखिलेंकवणें ॥ ५ ॥ हेंजाणतीसज्जनजन ॥ द्रष्टृत्वींचिदेखणीखूण ॥ तियेणेंदुजेंआंगण ॥ दे
खिलेंचिनाहीं ॥ ६ ॥ ॥ संमतिः ॥ ज्ञानंनभवतोभिन्नंज्ञानाज्ज्ञेयंपृथङ्नहि ॥ अतोत्वितरं
किंचित्तस्माद्भेदो न विद्यते ॥ १ ॥ ॥ इतिवासिष्ठे ॥ ॥ अहोहाज्ञेयभाग ॥ जेंजेंदृश्यादिसे
चांग ॥ तेणेंज्ञानाचेंअंग ॥ सांडिलेंचिनाहीं ॥ ७ ॥ किंबहुनायेवढेंजेंकांहीं ॥ तेंज्ञानमात्रचिपाहीं ॥
तेंज्ञानह्मणालकाई ॥ तरीदृष्टात्रस्वरूप ॥ ८ ॥ अहोतेंज्ञानमात्रचिपाहीं ॥ ह्मणोनज्ञानाज्ञान
नाहीं ॥ हेंपेसेंचिअसोनिकांहीं ॥ फांकलेंदिसे ॥ ९ ॥ ह्मणोनमूळग्रंथींचीखूण ॥ विलासत
सेभेदेंवीण ॥ तेंकिजैलआतांविवरण ॥ अवधारिजोजी ॥ १०१० ॥

एवंज्ञानज्ञानाचीमिठी ॥ तेहीफांकतसेदिठी ॥

दृश्यपणेंयेभेटी ॥ आपणापयां ॥ १३१ ॥

जथेंजाणीवनानेणीव ॥ हेचिजेआपलीबरव ॥ पाहावयादृश्यठेव ॥ आपणचीहोय ॥ ११ ॥ ज्ञान
नव्हेअज्ञान ॥ पेसेंजेंकांहींज्ञान ॥ तेंपाहेआपणयाआपण ॥ तेंचिहेंदृश्य ॥ १२ ॥ स्वताआपणचिजें
द्रष्टे ॥ दृश्यमिश्रेंआपणाभेदे ॥ परीनपडतीवांटे ॥ एकरूपीं ॥ १३ ॥ अहोयेवढीहेदृश्यसृष्टी ॥ परी
एकलीचिदृष्टात्रदृष्टी ॥ विलासोनआपलेभेटी ॥ आपणासीचिहोय ॥ १४ ॥ अगापेसियेठार्यां ॥
वियोगचिसंभवलानाहीं ॥ तेथेंभेटीतेंकाई ॥ जरीह्मणाल ॥ १५ ॥ तरीस्वताजाणतीवस्तुजाण ॥
तेकायराहेलजाणतिलियावीण ॥ तेउपरोधेंवीणआपणयाआपण ॥ निरंतरभेदे ॥ १६ ॥ तेथेंअ
सतेंजडपण ॥ तरीनभेटतेंआपणयाआपण ॥ नातरीनित्योपलब्धिजाण ॥ पेसेंकासयाह्मणतें
॥ १७ ॥ अहोतुह्मीचिकांनविचारा ॥ आपलयासुखाचाउजीगरा ॥ जालापेसेंचराचरा ॥ मार्जी
आहे ॥ १८ ॥ जियेतियेपरिपाटी ॥ आपुलियासुखासीमिठी ॥ देऊनियांघोंटी ॥ आपलेंसुख
॥ १९ ॥ तियाआपुलियासुखासपाहीं ॥ आडकाठीचिकांनहीं ॥ तरीनभोगावयासकाई ॥ का
रणअसैल ॥ १०२० ॥ स्वादेंस्वादाचाखतांपाहीं ॥ तोंडचुकवणेंचिनाहीं ॥ कांनानादनायकेकाई ॥
नादपणआपलें ॥ २१ ॥ तेवींनिखळचिन्मात्रखूण ॥ तेंअचिन्मात्रकांहींचिनाहींजाण ॥ आतांभे
टणेंतेंकायआन ॥ याहीहूनअसे ॥ २२ ॥ अहोभरलेंअसेत्रिभुवन ॥ येथेंतदस्थीभूतअसेकवण ॥
किंबहुनालाधलियाहीअनुभवखूण ॥ कायदेहेपातपावले ॥ २३ ॥ किंवाकायतूष्णींभूतजालें ॥
तरीश्रुतीनैमुक्तगायिलें ॥ तिहींशुकादिकांवाखाणिलें ॥ भागवतादिक ॥ २४ ॥ ॥ संमतिः ॥
तत्त्वावबोधएवैकःसर्वाशातृणपावकः ॥ प्रोक्तःसमाधिशब्देनतुतूष्णीमवस्थितिः ॥ १ ॥ हेंबोलि
लेंवशिष्टादिकां ॥ तरीतेकायरतनव्हेतेस्वसुखीं ॥ एवंसुखेंआपलीवोळखी ॥ सांडिलीचिनाहीं
॥ २५ ॥ ह्मणोनचिन्मात्रखूण ॥ निरंतरजेसुखघन ॥ नभेटतचिभेटतसेजाण ॥ आपणयाआपण
॥ २६ ॥ अहोआपणयाभेटीनाहीं ॥ पेसाकोणकालअसेपाहीं ॥ ह्मणोननखंडतचिकांहीं ॥ दृश्य
द्रष्टेपण ॥ २७ ॥ अहोतेंनव्हेजेंसेंदृश्यद्रष्टेपण ॥ तेंसेंचिदृश्यभानचिअभान ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥
कायेबोलिजेपेसी ॥ २८ ॥ ह्मणोनउपरोधेंवीण ॥ आपलेंसुखभोगिजेआपण ॥ तेंचिहेंदृश्यभान ॥
शफतमाझी ॥ २९ ॥ परीहेंपेसैनव्हे ॥ पाहावेंआपलियेसांये ॥ मगकोठेंराहे ॥ श्वेतकृष्णादिक

॥ १०३० ॥ उक्तंच ॥ नशुकुंनकृष्णनरकंनपीतंनपीनंनकुब्जंनह्रस्वनदीर्घं ॥ अरूपंयथाज्योतिरा
काशतत्त्वंतदेकोवशिष्टःशिवःकेवलोहं ॥ ॥ इतिआचार्योक्तिः ॥ ॥ तरीइत्यादिउच्चनीचसम
विषम ॥ नसोनअवर्धेचिआत्माराम ॥ तेणेंदुजाआराम ॥ देखिलाचिनाहीं ॥ ३१ ॥ ह्यणोननप
डोनवांटे ॥ आपणचिदृश्यत्वविनटे ॥ नविनटोनआपणचिभेटे ॥ आपणयासी ॥ ३२ ॥ परीहेपक
लीचदृष्टी ॥ आपणचिआपणाघोंटी ॥ ह्यणोनहेदृश्यसृष्टि ॥ देखिलीचनाहीं ॥ ३३ ॥ ऐसैंचिकाहीं
निरूपण ॥ आपणचिआपणातोषायमान ॥ श्रोतादीजेअवधान ॥ तियेविषयीं ॥ ३४ ॥

तेंदृश्यमोटकेंदेखे ॥ आपणस्वयेंद्रष्टृवेंतोखे ॥

तेंचिदिठीचेनिसुखें ॥ मार्जींदाटे ॥ १३२ ॥

तियेआपलियेभेटीचेनमिशें ॥ आपणचियेदृश्यदशे ॥ परीदेखतखेंवंतोषे ॥ आपणह्यणोनि
॥ ३५ ॥ मोठकेंदेखिलेंकींनहीं ॥ तंवआपणचिभरेआपुल्याठार्यां ॥ जियेदिठीनेंदेखिजेकांहीं ॥
तिचेनिचद्वारें ॥ ३६ ॥ अहोदृष्टीसीचिदृश्यउमटे ॥ उमटतचिदिठीमार्जींदाटे ॥ आपणचिभेटे॥
आपणयासी ॥ ३७ ॥ अहोचितारियाचेअंतरिचेंसाचें ॥ दिठीचेनिद्वारेंभींतीवरीरचे ॥ तेणेंचि
द्वारेंअंतरीचें ॥ अंतरासीजाय ॥ ३८ ॥ असोतेंअंतरीचेंअंतरीचअसे ॥ रंगमात्रभिंतीवरीदिसो॥
तोरंगहीअंतरीचेनिभासें ॥ भासतुअसे ॥ ३९ ॥ तेवींचिगाहेंदृश्यचित्र ॥ हेंनिखळदृष्टेचिपकसूत्र॥
आणिद्रष्टेचिहोऊनपात्र ॥ सांठवलेंअसेअघवें ॥ १०४० ॥ यादृश्यचिन्मात्राचारंग ॥ तोद्रष्टृवीं
जालासेउरंग ॥ कांजेअवधयारंगाचारंग ॥ द्रष्टेमात्र ॥ ४१ ॥ असोअंतरीचाभोगबाहेरनघडे ॥
अंतरीचिअंतरासीआवडे ॥ तेंदिसेदृश्यसांगडें ॥ परीअंतरसुखकांगा ॥ ४२ ॥ एवंहेंजेदृश्यजात ॥
तेंद्रष्टयाचेअंतर्गत ॥ नावेकदृश्यत्वेंउमटत ॥ परीअंतरीचेअंतरीं ॥ ४३ ॥ अहोदृश्यदिसतचिअ
सतांपाहीं ॥ दृश्यदशायेथेंनाहीं ॥ हेंअंतरसुखचिकांहीं ॥ अंतरभोगी ॥ ४४ ॥ ॥ संमतिः ॥
यथैतत्सरणवायौतथासर्गस्थितःपरं ॥ असत्कल्पेपिसंकल्पःसत्यासत्यइवापिच ॥ इतिवासिष्ठे ॥
नातरीकाळत्रयाचेठार्यां ॥ आपणेवीणवाल्हेनाहीं ॥ जेंजेदेखेअंतर्बाही ॥ तेंअंतरीचअसे ॥ ४५ ॥
अहोहेवस्तुमात्रनिघोंट ॥ येथेंकेंचेंपाठीपोट ॥ ह्यणोनअंतरबाह्यसकट ॥ अंतरीचअघवें ॥ ४६ ॥
अंतर्बाह्यजोकांहीं ॥ तोअंतरीचवसतसेपाहीं ॥ ह्यणोनअंतरेंवीणनाहीं ॥ अणुहीयेथें ॥ ४७ ॥
असोतेंजेंअंतरगोमटें ॥ दृष्टिद्वाराआपणयाभेटे ॥ तेंग्राह्यग्राहकतावाटे ॥ अळुमाळदिसतीं॥ ४८ ॥
जेवींरसनाआपलेनिसुखें ॥ आपलारसजोआपणचाखे ॥ तैसेंआपणयादेखे ॥ आपणचिद्रष्टे४९
अहोद्रष्टेमात्रजेंअसे ॥ त्याचिदृष्टितेंचिसरिसें ॥ जन्हींयेथेंदिसे ॥ ग्राह्यग्राहकताकांहीं॥ १०५० ॥
परीवाटेनाहींपडिलें ॥ द्रष्टेद्रष्टृवींचअसेसंचलें ॥ ह्यणोनपदेंपूढिलें ॥ ऐसैंचबोले ॥ ५१ ॥

तेव्हांघेणेंदेणेंघटें ॥ परीऐक्याचेंसूतनतुटे ॥

जेवींमुखींमुखवाटे ॥ दर्पणेंकेलें ॥ १३३ ॥

आपलियेसुखमेळे ॥ नावेकदृश्यद्रष्टेऐसैंकळे ॥ येणेंचिमिशेंजालें ॥ घेणेंदेणें ॥ ५२ ॥ दृश्य
आणिदेखता ॥ ज्ञेयकिवाज्ञाता ॥ कार्यआणिकर्ता ॥ इत्यादिहेंजे ॥ ५३ ॥ हेंचिग्राह्यग्रहणजें
कांहीं ॥ येथेंऐक्यतेसांडिलेंनाहीं ॥ आपलेसुखप्रवाहीं ॥ विलासतसे ॥ ५४ ॥ जेवींदर्पणींमुख
देखिलें ॥ परीमुखतंवमुखींअसेसंचलें ॥ तेवींद्रष्टेदृश्यत्वाआलें ॥ दर्शनमिशें ॥ ५५ ॥ तरीद
र्शनत्याचेंचिअंग ॥ जेथेंभोगीतसेआपलाभोग ॥ परीनभोगेअभंग ॥ द्रष्टेमात्रजें ॥ ५६ ॥ जेवीं

ठायींच असोन मुख ॥ जालें दर्पणाचें द्योतक ॥ मग आपलें मुखसुख ॥ आपण भोगी ॥ ५७ ॥ तेवीं
येथें कांहीं जें दर्शन ॥ तें चिद्रष्टें होऊन आपण ॥ आपलें चिसुख जाण ॥ आपणचि भोगी ॥ ५८ ॥
ह्मणोन ऐक्यता तुटली नाही ॥ ऐसें चि दृष्टांत प्रवाहीं ॥ बोलतुसे जें कांहीं ॥ तें अवधारा होजी ॥ ५९ ॥

अंगें अंगावरी पड्डे ॥ चेइला वेगळान पडे ॥

तया वारुवाचे निपाडें ॥ घेणें देणें ॥ १३४ ॥

जेवीं जात्या अश्वार्चें उभेपण ॥ नमोडोनी निद्रावेतसे जाण ॥ किवा जागा जालिया ही आन ॥ घ
डलें नाही ॥ १०६० ॥ तो निजेला आणि उठिला ॥ परी उभेपणाना हीं तुटला ॥ उठतां वेगीं नाही पड
ला ॥ ह्मणिजे हालवला नाही ॥ ६१ ॥ तेवीं स्वरूपीं स्वरूपाचा भोग ॥ येथें स्वरूपीं पडे चि व्यंग ॥
ग्राह्य ग्रहणाचालाग ॥ दिसत असतां ॥ ६२ ॥ एवं आपणया आपण ॥ नतुटोनि विलासे जाण ॥
येथें अज्ञान कारण ॥ मानावें केवीं ॥ ६३ ॥ ह्मणोन स्वविलासे विलासे ॥ यदर्थी दृष्टांत मिशें ॥ पद
सांगे ऐसे ॥ बोलिलें असे ॥ ६४ ॥

पाणी कळोळाचे निमिशें ॥ आपण पें वेल्हावें जैसें ॥

वस्तु वस्तु त्वें खेळों येतैसें ॥ सुखें लाहे ॥ १३५ ॥

जेवीं पाणीयाचा क्रीडारोळ ॥ पाणीच होय कळोळ ॥ तेवीं वस्तूचें क्रीडाकमळ ॥ वस्तुचि लाहे
॥ ६५ ॥ असो कळोळाचें मान ॥ परी नुसुधें चितें जीवन ॥ तेवीं अवघें हें चि द्रुवन ॥ चिन्मात्रचि असे
॥ ६६ ॥ अहो वस्तूचे निवाळें ॥ वस्तुचि वस्तूचि येशोभे ॥ आवडे तैसें निडिबें ॥ विराजत असे ॥ ६७ ॥

गुंफी वाज्वाळांचिया माळा ॥ लेयिलिया ही अनळा ॥

भेदाचिया अहळा ॥ काय पडणें आहे ॥ १३६ ॥

आपलिये चिलीळा ॥ विचित्रा अनळज्वाळा ॥ अनळलेइलागळा ॥ तरी काय भेदवलातेणें
॥ ६८ ॥ अग्नि तेणें भेदावता ॥ तरी ज्वाळांचे अहळीं पोळता ॥ तेवीं द्रष्टाद्रष्टृत्वें भेदावता ॥ तरी
दृश्यें चिनविकाशिता ॥ ६९ ॥ तो दृश्यें करी जरी भेदवता ॥ तरी आपुलिया सुखासी मुकता ॥ मग
कासया पाहों बैसता ॥ आपणया आपण ॥ १०७० ॥ ह्मणोन आपला आपणया भोग ॥ तो चिहा दृश्य
भाग ॥ येथें नभंगे अभंग ॥ वस्तु मात्र जें ॥ ७१ ॥

कीरश्मीचे निपरिवारें ॥ वेदून घेतला थोरें ॥

तर्ही सूर्यासी दुसरें ॥ बोलों येईल ॥ १३७ ॥

अहोहा चिन्मात्र तरणी ॥ फांकलासे दृश्यकिरणीं ॥ किबहुना किरणें मंडळी ह्मनि ॥ बाहेरिच
नसती ॥ ७२ ॥ असोरश्मि आणि रवी ॥ भेदुचि नाही जेवीं ॥ तेवीं चिन्मात्रें अघवी ॥ दुमदुमिली
सृष्टी ॥ ७३ ॥

चांदणियाचा गिवसु ॥ चांदावरी पडिलिया बहुवसु ॥

कायेके वळणीं भासु ॥ देखिजैल ॥ १३८ ॥

जेवीं चंद्राची चंद्रिका ॥ तेचंद्रमात्र जेवीं देखा ॥ तेवीं चिद्रिलास असका ॥ चिन्मात्र वस्तु ॥ ७४ ॥
अहोतिये चिन्मात्रां कांहीं ॥ दृश्यासी दृश्यदशाना हीं ॥ पुढें ऐसें चि पाहीं ॥ बोलतुसे ॥ ७५ ॥

दळाचियासहस्रवरी ॥ फांकांआपलियापरी ॥

परीनाहींदुसरी ॥ भासकमळीं ॥ १३९ ॥

जन्हींसहस्रदळाचेंलेख ॥ तन्हींकमळमात्रएक ॥ तेवींदृश्येंदिसतीअनेक ॥ तन्हींस्वरूपमात्र ॥

सहस्रवरीबाहिया ॥ आहातीसहस्रार्जुनाराया ॥

तरीतोकायतिया ॥ एकोत्तरावा ॥ १४० ॥

सहस्रार्जुनींसहस्रार्जुनपण ॥ तेंसहस्रकरेंनभंगेजाण ॥ किंवाबाहियाअसतीआन ॥ सहस्रार्जुनतोवेगळा ॥ ७७ ॥ ऐसेंतवकांहींनसे ॥ तेवींदृश्याचेनिविलासें ॥ द्रष्टेंनयोनदृश्यदशे ॥ द्रष्टेंचिअवघें ॥ ७८ ॥

सौकटाचियावोजा ॥ पसरोकांबहुपुंजा ॥

परीतांथुवींदुजा ॥ भावआहे ॥ १४१ ॥

जेवींतानवटीदिसेविकाशळें ॥ तन्हींसूतमात्रचिएकळें ॥ तेवींदृश्यमिशेंदिसेविकारळें ॥ परीस्वरूपमात्रएक ॥ ७९ ॥

कोडवरीशब्दांचा ॥ मेळावाघरींवाचेचा ॥ मिनलातन्हीं

वाचा ॥ मात्रकींते ॥ १४२ ॥ तैसेदृश्याचेडाखळे ॥ नाना

दृष्टीचेउमाळे ॥ उठतीलेखावेगळे ॥ द्रष्टृत्वेंचि ॥ १४३ ॥

जेवींशब्दाचेसंभार ॥ उठिलेदिसतीअपार ॥ परीवाचेचीकोर ॥ उल्लंघिलीनाहीं ॥ १०८० ॥ याशब्दाचीउभारी ॥ तेवाचेचीवाचेभीतरीं ॥ अर्थाचीउजरी ॥ फांकलीदिसे ॥ ८१ ॥ तोअर्थअर्थीचअसे ॥ आणिश्रवणासीहीआलादिसे ॥ एवंस्वरूपदुजियेदशे ॥ आलेंचिनाहीं ॥ ८२ ॥ अहोयाशब्दाचेंकारण ॥ केवळचिन्मात्राचीखूण ॥ शब्दउठिलादिसेतेंथून ॥ परीउठिलाचिनाहीं ॥ ८३ ॥ अहोस्फुरणअसोनितार्यींच्याठार्यीं ॥ अर्थावबोधतेथूनचिपाहीं ॥ आतांअर्थावबोधजोकांहीं ॥ तोचिन्मात्रांउमटे ॥ ८४ ॥ एवंशब्दजेथूनउमटला ॥ अर्थतेणेंचिस्वीकारिला ॥ यालागींचिन्मात्रेंनाहींसोडिला ॥ आपुलाठावो ॥ ८५ ॥ अहोहोतांतंतींस्फुरण ॥ तेंस्फुरणचिस्फुरणाचेंश्रवण ॥ हादृष्टांतह्यणावाजाण ॥ स्वरूपस्थितीचिहेकीं ॥ ८६ ॥ असोवाचाजेंवावडें ॥ तेंनपडेवाचेबाहिरसवडें ॥ शब्दीकरीनघडे ॥ वाचेसीविकारु ॥ ८७ ॥ तेवींदृश्यजेंचिचित्रें ॥ तेअवर्घींपकेंचसूत्रें ॥ येथेंएकलेनिचिन्मात्रें ॥ विकारीनविहेजे ॥ ८८ ॥ नानादृष्टीनानाभास ॥ हाएकलाद्रष्टृत्वविलास ॥ एवंद्रष्टेंदृश्यदशेस ॥ आलेंचिनाहीं ॥ ८९ ॥ ह्यणोनदृष्टांतसहवर्तमान ॥ पुढेंमूलप्रथीचेंचचन ॥ तेंहीकीजेलविवरण ॥ अवधानदीजो ॥ १०९० ॥

गुळाचाबांधा ॥ फुटलियामोडिचाधांदा ॥ जालातन्हींनुसु

धा ॥ गूळचिकींतो ॥ १४४ ॥ तैसेंहेदृश्यदेखो ॥ कींबहुहोज

नफांको ॥ परीभेदाचानव्हेविखो ॥ तेचिह्यणोनि ॥ १४५ ॥

गुळाचाबांधाफुटला ॥ तेंबांधाचिअनेकत्वाआला ॥ तन्हींगूळमात्रसंचला ॥ विघडलानाहीं ॥ ९१ ॥ तेवींआपुलेनिपैसैं ॥ द्रष्टेंचिदृश्यत्वेविलासे ॥ ह्यणोनफांकलेंजन्हींदिसे ॥ तन्हींअवि

कारीतें ॥ ९२ ॥ अहोआपणांआपणदेखिलें ॥ तथैएकत्वनाहींमोडलें ॥ तैसेंचिबहुतदिसेहेंफां
कलें ॥ परीभेदवलेंनाहीं ॥ ९३ ॥ ह्यणोनदृश्यहैविचित्र ॥ तन्हींअविकारीचिन्मात्र ॥ तरीअज्ञा
नापात्र ॥ होइजेकोणें ॥ ९४ ॥

तेवींतयाआत्मयाच्याभाका ॥ नपडेचिदुसरीरेखा ॥ ज
न्हींविश्वाअसेखा ॥ भरलेंआहे ॥ १४६ ॥ दुबंधाक्षीरोदर्की ॥
वाणेंपरीअनेकीं ॥ दिसतीतन्हींतितुकीं ॥ सुतेंआथी ॥ १४७ ॥

जन्हींदृश्यसृष्टिदिसतीअनेकी ॥ तन्हींआत्मप्रभाचिहेमोटकी ॥ आत्मत्वींभेदाचीनखी ॥ ला
गलीचनार्हीं ॥ ९५ ॥ जन्हींदेखिलेंदृश्यपार्हीं ॥ तन्हींआत्मत्वींदुसरेंनाहीं ॥ पर्तीचीविचित्रताकां
हीं ॥ तंतुनेणें ॥ ९६ ॥ अहोविणावणीचीकुसरी ॥ पर्तीचीचित्रताअनेकेपरी ॥ तरीतेथेंतंतुकायअव
धारी ॥ आनानजाला ॥ ९७ ॥ तैसीचिन्मात्राचीलीळा ॥ विलासलियादृश्यसृष्टिसकळा ॥ तरी
तितुकियाहीकळा ॥ कायआनानअसती ॥ ९८ ॥ एवंचिन्मात्रखूणेच्याठार्यां ॥ हेंदृश्यफांकलेंचि
नार्हीं ॥ तरीअज्ञानकारणपार्हीं ॥ कोणासीजालें ॥ ९९ ॥ आतांहेंअज्ञानअनुमान ॥ मानावेंदृ
श्याचेंकारण ॥ जरीचिन्मात्रैक्यखूण ॥ लोपातेंपावती ॥ ११०० ॥ चिन्मात्रखूणजरीलोपती ॥
तरीदृश्येचिकेवींरूपायेती ॥ येचिविषयींदृष्टांतीं ॥ आणीकबोले ॥ १ ॥

पातयाचीमिठी ॥ नुकलतांदिठी ॥

अवधियाचीसृष्टी ॥ पावीजेजरी ॥ १४८ ॥

नकरितांदृष्टीचेंउन्मीलन ॥ घडतेंसृष्टीचेंअवलोकन ॥ तरीफांकतेंचिन्मात्रैवीण ॥ दृश्यभान
॥ २ ॥ डोळेलाऊनपदार्थदिसे ॥ तरीचिन्मात्रलोपोनदृश्यभासे ॥ आतांचिन्मात्रलोपलेंजरीनसे ॥
तरीअज्ञानतेंकिमात्मक ॥ ३ ॥

नफुटतांबीजकणिका ॥ मार्जीविस्तारेवटुअसिका ॥

तरीअद्वैतफांका ॥ उपमाआथी ॥ १४९ ॥

बीजकणिकाअंकुरलीनार्हीं ॥ आणिविस्तारताजरीवटुपार्हीं ॥ तरीवस्तुलोपोनिही ॥ वि
लासतेंविश्व ॥ ४ ॥ ॥ संमतिः ॥ ब्रह्मणाचिन्मयेनात्मासर्गात्मैवविभाव्यते ॥ नभाव्यतेवान
न्यत्वाद्बीजेनांतरितद्रुमः ॥ इतिवासिष्ठे ॥ ॥ आतांदृश्यजेंजेंफांकलें ॥ तेंजरीचिन्मात्रमांडलें ॥
तरीकारणांतरदेखिलें ॥ कवणियेसंधी ॥ ५ ॥ एवजेंजेंदृश्यदेखिलें ॥ तेंजेणेंदेखिलेंतेंचिसंचलें ॥
आणिउपरमातेंपावलें ॥ तन्हींतेंचि ॥ ६ ॥ दृश्यभासलेंजन्हींकांहीं ॥ तरीस्वरूपासीतुटीनार्हीं ॥
आणितियेचिखूणेच्याठार्यां ॥ उपरमलेंहीतरी ॥ ७ ॥ तन्हींपालटनार्हींजाला ॥ दशाभेदनाहीं
आला ॥ जैसीतैसीज्ञप्तिकळा ॥ पालटेंवीण ॥ ८ ॥ ऐसेंचिपुढेंहीवचन ॥ तेंहीकीजैलविवरण ॥
पाउलेंसरोन ॥ गुरुराजार्हीं ॥ ९ ॥

मगमातेंम्यानदेखावें ॥ ऐसेंहीभरेंहावें ॥

तरीअंगाचियेविसवे ॥ सेजेवरी ॥ १५० ॥

आतांजेंजेंपाहोंजाये ॥ तेंआपणचिपुढाराठाये ॥ एवंआपणेवीणनोहे ॥ अन्यथाकांहीं ॥ १११०
तरीपाहोनकायकरावें ॥ उगेंचिनिवांतकांनसावें ॥ ऐसीहीहावे ॥ भरेजेव्हां ॥ ११ ॥ असो

आपआपणापाहे ॥ तेंदृश्यासीठावहोये ॥ ह्यणोनिनिवांतचिराहे ॥ नपाहतचिउगा ॥ १२ ॥ त
 ऱ्हीआपलीजेंदेखणीखूण ॥ येथेंचिपावेअवसान ॥ तेअवसानीनिवांतपण ॥ आपणचिभोगी१३
 अहोआपुलियेचिसुखेंजाण ॥ दृश्यआपणयाआपण ॥ तियेचिसुखीरतहोऊन ॥ उपरमुपावे१४
 तेंहीजेंउपरमलेपण ॥ द्रष्टृत्वींचउमटतसेजाण ॥ एवंचदेखतीदेखतीखूण ॥ एकचिजाली ॥१५॥

पातयाचीमिठी ॥ पडलियाकीजेदिठी ॥

आपुलेचपोटीं ॥ रिगोनअसणें ॥ १५१ ॥

पातयासीमिठीपडली ॥ ह्यणिजेडोळेजेव्हांलाऊनघाली ॥ तेंदृष्टिराहेपुंजाळली ॥ आपलेच
 ठायीं ॥ १६ ॥ दृष्टीदृष्टीचिमाजींराहिली ॥ तरीकायअदेखणीदशाआली ॥ तेठायींच्याठायींभर
 ली ॥ दिठीहेंनचुके ॥ १७ ॥ तेवींजेणेंद्रष्टृत्वेदृश्यहेंनटे ॥ तेंचिठायींहेंदृश्यआटे ॥ आपणामाजीं
 दाटे ॥ आपणद्रष्टें ॥ १८ ॥ तेथेंकायदेखणेंनाहीं ॥ तरीदृश्यदेखतांउणेंकाई ॥ आतांअज्ञानेंकोणें
 ठायीं ॥ करावापवाड ॥ १९ ॥ अहोदृश्यासीअसतेस्वतंत्रपण ॥ तरीदृश्यन्याहाळितेंद्रष्ट्यासी
 जाण ॥ मोडूनएकांतखूण ॥ बाष्कळतायेती ॥ ११२० ॥ अगाजोंजोंदृश्यमिशेंलोकांतु ॥ तोद्रष्ट
 याचाएकांतु ॥ कांजेदृश्यपक्षसततु ॥ द्रष्टयावीणनसे ॥ २१ ॥ आतांदृश्यद्रष्टाजरीआपण ॥ तरी
 भेदतोवाचारंभण ॥ दृश्यभासतांहीजाण ॥ तेंदृश्यनव्हेकींगा ॥ २२ ॥ आतांद्रष्टाजरीनपाहे ॥ त
 रीदृश्यतेंकोठेंआहे ॥ परीतो नदेखतांनव्हे ॥ अदेखणाकींगा ॥ २३ ॥ ह्यणोनदेखताहीनदेखतांपा
 हीं ॥ देखणेंपणातुटींनहीं ॥ तरीविशेषसामान्यतातेकाई ॥ पाहतांनपाहतां ॥ २४ ॥ अहोआप
 आपणापाहे ॥ तेचिहेहोयदृश्यसोये ॥ आतांनपाहोंह्यणेतरीनोहे ॥ द्रष्टृत्वाहानी ॥ २५ ॥ आतां
 आपुलेनिलीलाविग्रहें ॥ पाहेंकिंवानपाहे ॥ येथेंउणेंपुरेंनोहे ॥ द्रष्ट्याचेंकांहीं ॥ २६ ॥

कांनुदैलयासुधाकरू ॥ आपणपेंभरेसागरू ॥

नाकूर्मीगिळीविस्तारू ॥ आपेआप ॥ १५२ ॥

अहोचंद्रोदयजेव्हांनाहीं ॥ तेंसागरनिवांतअसेठायीं ॥ तरीउणेंजालेंकाई ॥ सागरत्वतेव्हां
 ॥ २७ ॥ त्यासागराच्यापोटीं ॥ असतीउत्थानाच्याकोटी ॥ तितुकियासीमिठी ॥ नावेकदिध
 ली ॥ २८ ॥ आतांउत्थानविलासलेंदिसे ॥ तेव्हांकायआनजालेंअसे ॥ एवंपूर्वापरतानसे ॥ पा
 णीपणासी ॥ २९ ॥ त्यापाणीपणासीपाहीं ॥ उत्थानविसर्जनचिनाहीं ॥ तेवींद्रष्टृत्वासीकांहीं ॥
 उणेंपुरेंनसे ॥ ११३० ॥ येथेंपाहतांनपाहतांजाण ॥ संबंघनाहींआलाआन ॥ उपरोधेंवीण ॥ पा
 हेकांनपाहे ॥ ३१ ॥ ह्यणोनदृश्यएकसारावें ॥ मगआपणनिवांतराहावें ॥ याउपरोधाचियेहावें ॥
 भरलेंनाहीं ॥ ३२ ॥ जेवींआपल्याअंगाचेंआवरण ॥ कूर्मीजेंकरीतसेजाण ॥ तेव्हांत्यासउपरोध
 कोण ॥ लागलापाहा ॥ ३३ ॥ तेवींद्रष्ट्यावीणनसेकांहीं ॥ तरीनपाहावयाचाउपरोधनाहीं ॥
 किंवासुखेंआपुलियेठायीं ॥ निवांतअसे ॥ ३४ ॥ परीद्रष्टाजैसातैसा ॥ नाहींपूर्वआणिअपरदशा ॥
 येथेंउपरोधाचाकायसा ॥ पाडआहे ॥ ३५ ॥

अंवसेचियेदिवसीं ॥ सतरावियेअंशीं ॥

स्वयेंजैसेशशी ॥ रिगणेंहोये ॥ १५३ ॥

अहोअंवसेसीचंद्रनाहीं ॥ तोनाहींह्यणावाकाई ॥ तोआपुलियेचठायीं ॥ संचलाअसे ॥ ३६ ॥
 अहोचंद्राचासतरावाअंश ॥ उरलाअसेअमावास्येस ॥ येरांसोळांकळांस ॥ हराशजाहला

॥ ३७ ॥ हेतिथीचीकुसरीपाहीं ॥ वांचूनचंद्रसगळाचअसेठायीं ॥ असोउगवलाजर्हींनाहीं ॥ तर्हींअसतुचिअसे ॥ ३८ ॥ तेवींद्रष्टेंजैचोखडें ॥ तेथेंनपाहातांचपहाणेंघडे ॥ नपाहातांपहातांनमोडे ॥ पाहणेंजेथिचें ॥ ३९ ॥ अहोहेंनपाहोंजैबैसे ॥ तेंपाहाणेंचिघडतसे ॥ दृश्यगिळितांउमसे ॥ दृश्यचित्थें ॥ ११४० ॥

तैसेंदृश्यजिणतांद्रष्टे ॥ पडिलेंजैताचियेकुटे ॥

तयानांववावटे ॥ आपणपया ॥ १५४ ॥

अहोहेदृश्यसृष्टिगिळिली ॥ ऐसीहांवजैभरली ॥ तरीतेथेंकुटीआली ॥ दृश्याचीचदेखा ॥ ४१ ॥ किंवादृश्यम्यानदेखावें ॥ ऐसियेभरेहांवे ॥ तेहांवचप्रसवे ॥ दृश्यासीदेखा ॥ ४२ ॥ कांजेंदृश्यासीनदेखावें ॥ तेंआपणासीपडेदेखावें ॥ आपणासीपाहतांस्वभावं ॥ आपणचिदृश्य ॥ ४३ ॥ आणिदृश्यअसोकिंवानसो ॥ हाकांहींनघेअतिसो ॥ आपआपणासीविषो ॥ नहोनिचअसे ॥ ४४ ॥ ह्यणोननदेखावयाचीकुटी ॥ तेचिदृश्याचीवावटी ॥ वावटीह्यणिजेविस्तारेजेसृष्टि ॥ दृश्याचीदेखा ॥ ४५ ॥ एवंद्रष्टृत्वावीण ॥ दृश्यासीनाहींकारण ॥ आतांयेथेंअज्ञान ॥ कासयाअसेल ॥ ४६ ॥ आतांदेखावेंकांनदेखावें ॥ हेंअवघेंचिसांडूनद्यावें ॥ असोइयेसांडिचेहांवे ॥ नपडावेंयेथें ॥ ४७ ॥ येथेंपाहतांचिनपाहातुसे ॥ नपाहतांदेखतचिअसे ॥ द्रष्टेंदुसरियेदशे ॥ आलेंचिनाहीं ॥ ४८ ॥

साहजेंअवघेंचिआहे ॥ तरीकोणकोणापाहे ॥

तेंनदेखणेंचिनोहे ॥ स्वरूपनिद्रा ॥ १५५ ॥

अहोजेंजैविलासमान ॥ तोचिद्विलाससंपूर्ण ॥ याअवघयाचीखूण ॥ एकलेंचित्स्वरूप ॥ ४९ ॥ येथेंदुजेंनाहींजाण ॥ तेथेंकोणासपाहेलकोण ॥ तरीनपाहणेंकायआन ॥ याहूनअसे ॥ ११५० ॥ संमतिः ॥ यदस्ति यद्भाति तदात्मरूपं यच्चान्यतोभाति न चान्यदस्ति ॥ स्वभावसंवित्प्रतिभातिकेवलं ग्राह्यं गृहीत्वैतिसृष्टाविकल्पः ॥ १ ॥ इतिवासिष्टे ॥ सत्तारूपजेंसम्यक ॥ तेथेंनाहींपैआणीक ॥ आतांतयाचेंद्योतक ॥ तेंचपैअसे ॥ ५१ ॥ एवंभास्यआणिभासक ॥ स्वरूपचि एकसम्यक ॥ असोचिद्रूपीनाहींआणीक ॥ सद्रूपतादुजी ॥ ५२ ॥ आतांजैविपरीतभान ॥ तेंहीयाहूननाहींआन ॥ कांजेंअवघेंविलासमान ॥ तेंचित्कळाएकली ॥ ५३ ॥ येथेंभेदाभेदवाव ॥ अवघासंवि त्स्वभाव ॥ येथेंदुजेपणाचाटाव ॥ असावाकोठें ॥ ५४ ॥ एवंप्रतिचिआहे ॥ तरीकोणासीकोण पाहे ॥ तरीहेंदेखतचिकांनोहे ॥ नदेखण्याऐसें ॥ ५५ ॥ श्रुतिः ॥ तत्किंकेनपश्यति तत्किंकेनशृणोति ॥ इत्यादि ॥ अगाजेंजैदेखोंजाय ॥ तेंदेखताहोऊनठाय ॥ तरीजाणावेंकोणेंकाय ॥ देखिलेंयेथें ॥ ५६ ॥ एवंपदेखणीजेमुद्रा ॥ तेंचहेंस्वरूपनिद्रा ॥ दुसरेंयाचित्समुद्रा ॥ मार्जीनसाहे ॥ ५७ ॥ अगास्वरूपनिद्रातेऐसी ॥ हानीनाहींजागण्यासी ॥ आणिजागतयासंबंधासी ॥ नातळेकधीही ॥ ५८ ॥ एवंपदेखणेंतेऐसें ॥ ऐसेंचिजरीपाहोंबैसे ॥ तरीआयितेंअसे ॥ पाहणेंहेंचि ॥ ५९ ॥ अहोनपाहणेंविसांजिलें ॥ मगकांहींयेणेंपाहिलें ॥ ऐसेंकांहींघडलें ॥ नाहींयेथें ॥ ११६० ॥ येथेंदेखतीनदेखतीखूण ॥ निखळचिन्मात्रजाण ॥ येथेंआतांअज्ञान ॥ अबद्धपक्षु ॥ ६१ ॥ ह्यणोननदेखतांकांहीं ॥ पालटावेंलागतनाहीं ॥ पुढेंऐसेंचिपाहीं ॥ बोलतअसे ॥ ६२ ॥

नानानदेखणेंनको ॥ ह्यणेंमीचिमातेंदेखो ॥

तरीआपेंआपविखो ॥ अपैसेंअसे ॥ १५६ ॥

देखणेंमात्रजेंकांहीं ॥ तेथेंदेखावयादुजेंनाहीं ॥ ह्मणोनदेखतचिपाहीं ॥ नदेखणेंघडलें ॥६३॥
हेंनदेखणेंजरीनमने ॥ तरीसहजचिआपणदेखणें ॥ येथेंनवेंकायकोणें ॥ आपूनचावें ॥ ६४ ॥
अगादेखणीवस्तुसावकाश ॥ येथेंदेखतांकायआयास ॥ कांजेंयेणेंनेणत्यांस ॥ देखिलेंचिनाहीं
॥ ६५ ॥ ह्मणोनपाहेतरीआयितेंचिपाहाणें ॥ नपाहेतरीदेखावेंकोणासीकोणें ॥ पाहणेंनपाहोन
उणें ॥ नपाहाणेंहेंचि ॥ ६६ ॥

जेंअनादिचदृश्यपणें ॥ अनादिचदेखणें ॥

हेंआतांकायीकोणें ॥ रचूंजावें ॥ १५७ ॥

अहोद्रष्टेंअनादिसंचलें ॥ तरीदृश्यासीहीअनादित्वआलें ॥ हेंआतांकांहींरचिलें ॥ नवेंकोणही
॥ ६७ ॥ अहोजोदृश्यआभास ॥ हाद्रष्ट्याचाविलास ॥ स्वतंत्रचिदृश्यपक्ष ॥ पेसैंतंवनाहीं ६८
द्रष्ट्यासीद्रष्टेपण ॥ हेंतंवनव्हेनवेंजाण ॥ आतांदृश्यकायआन ॥ याहूनअसे ॥६९॥ द्रष्टेंआपणादे
खोंपाहे ॥ तेंआपआपणादृश्यहोये ॥ येथेंदुसरीसोये ॥ लागलीचनाहीं ॥ ११७० ॥ ह्मणोनअना
दिजरीद्रष्टेपण ॥ तरीदृश्यहीअनादिचजाण ॥ कांजेंदृश्यद्रष्ट्यावीण ॥ वेगळेंनाहीं ॥ ७१ ॥
द्रष्टेंजरीदृश्यअसे ॥ तरीअदेखणेंदेखणेंकायसैं ॥ दृश्यद्रष्ट्वीनसे ॥ विभागकांहीं ॥ ७२ ॥

अवकाशेसीगगना ॥ गतीसीपवना ॥

कांंदीक्षीसीतपना ॥ संबंधुकीजे ॥ १५८ ॥

द्रष्ट्याचेंद्रष्टेपण ॥ तेंचिहेंदृश्यभान ॥ तरीसहजचिसंबंधेंवीण ॥ द्रष्टेंचिदृश्यअसे ॥ ७३ ॥
जेवींअवकाशुचिगगन ॥ गतीचेंचीनांवपवन ॥ किंवादीप्तिआणितपन ॥ एकुचिजेवीं ॥ ७४ ॥
संमतिः ॥ यदिदंदृश्यतेकिंचित्सदैवात्मनिसंस्थितं ॥ नास्तमेतिनचोदेतिजगत्किंचित्कदाचन
॥ १ ॥ यथाद्रवत्वंसलिलेस्पंदनंपवनेयथा ॥ यथाप्रकाशआभासोब्रह्मैवत्रिजगत्तथा ॥ २ ॥ इति
वासिष्ठे ॥ ॥ तेवींद्रष्टेंआणिदृश्य ॥ हानाहींउभयपक्ष ॥ द्रष्टेंमात्रस्वस्थ ॥ एकलेंअसे ॥ ७५ ॥
तेंआपणाकडेपाहे ॥ तरीआयितेंदृश्यआपणचिआहे ॥ नातरीह्मणेमीदृश्यनाहें ॥ तरीतेवढेंही
नाहीं ॥ ७६ ॥

विश्वपणेंउजिवडें ॥ तरीविश्वदेखेफुडें ॥

नातेनाहींतरीतेव्हडें ॥ नाहींचिदेखे ॥ १५९ ॥

अहोविश्वपणचिआवडे ॥ तरीआपणचिविश्वघडे ॥ किंवाविश्वपणचिनावडे ॥ तरीविश्वचि
केंचें ॥ ७७ ॥ येथेंआवडीनावडीनाहीं ॥ आवडीमात्रचिअसेजेंकांहीं ॥ तेंनावडीच्याहीठायीं ॥
आवडीचअसे ॥ ७८ ॥ अहोजेव्हांजेंकांहींनावडे ॥ हेंनावडणेंचितेव्हांआवडे ॥ एवंआवडीसन
घडे ॥ कधींहीविलोपु ॥ ७९ ॥ एवंआवडीनावडीप्रौढी ॥ आवडीसनाहींदुथडी ॥ येथेंनहोनि
कांहींघडमोडी ॥ विलासुचिऐसा ॥ ११८० ॥ असोदेखणाविश्वहोये ॥ तरीविश्वत्वेंपाहोंलाहे ॥
आतांदेखतांचिजरीहेंआहे ॥ तरीविश्वचिकेंचें ॥ ८१ ॥ एवंविश्वचियेआथीनाथी ॥ द्रष्टृत्वा
सीनाहींगुंती ॥ तेचित्कळाआयिती ॥ लोपलीचनाहीं ॥ ८२ ॥ ह्मणोनदृश्यसंबंधेंवीण ॥ द्रष्टें
असेसनातन ॥ इयेचिविषयीवचन ॥ पुढेंहीबोले ॥ ८३ ॥

विश्वाचेंअसेनाहीं ॥ विपायेंबुडालियाहेंही ॥

तर्हींदशाऐसीही ॥ देखतचिअसे ॥ १६० ॥

अहोप्रत्ययाचेनिसौरसे ॥ विश्वआहेकींनहींऐसे ॥ हेकडसणीचपारुषे ॥ चिन्मात्रीइये ॥ ८४ ॥
 नाहीयेथेंपाठीपोट ॥ निखळचिन्मात्रनिघोट ॥ आपुलाहीघोट ॥ भरूनजेंअसे ॥ ८५ ॥ अहो
 आपलाहीभरिलाघोट ॥ ऐसेजेंदेखणेंएकदाट ॥ तेंचितयाचेंपोट ॥ जेथेंसमावेंआपण ॥ ८६ ॥
 अहोतियेदेखतियेठार्यी ॥ देखणेंनदेखणेंनसेकांहीं ॥ परीतोदेखताठावपाहीं ॥ अदेखणातंवनव्हे
 ॥ ८७ ॥ अहोज्वाळेवीणहुताशन ॥ तोकायअसेउष्णताहीन ॥ किंबहुनाउष्णताचिजाण ॥ अग्नी
 चैरूप ॥ ८८ ॥ तेवींविश्वाचेआथीनाथीवीण ॥ नमोडेद्रष्टयाचेंद्रष्टेपण ॥ तोनदेखतुचिजाण ॥ द्र
 ष्टाअसे ॥ ८९ ॥ तेंआयितेंदेखणेंआहे ॥ कांहींदेखोननदेखतेंहोये ॥ नदेखतजरीजाये ॥ देखणेंते
 थोचें ॥ ११९० ॥ ऐसेतंवकांहींनसे ॥ आपेआपदेखणेंचिअसे ॥ तयादेखणयासीकायसे ॥ अन्य
 संबध ॥ ९१ ॥

कापूराहिआथीचांदिणें ॥ कींतोचिनमखेतेणें ॥
 तैसेकेवळदेखणें ॥ ठायेंठावो ॥ १६१ ॥

अगाकापुराचेअंगींशीतळपण ॥ असेचांदिणियांचीउटीदेऊन ॥ किंवाकापुरासीचकापुरपण ॥
 माखिलेंअसे ॥ ९२ ॥ ऐसेतंवनसेकांहीं ॥ तोअंगेंचिशितळपाहीं ॥ तेवींद्रष्टेपणासीनाहीं ॥ दु
 सरासंबंधु ॥ ९३ ॥ अगाचांदिणेनकापूरनिवाला ॥ किंवातोचितेणेंशीतळजाला ॥ ऐसेंनव्हेतो
 संचला ॥ उपरोधेंवीण ॥ ९४ ॥ तेवींदृश्याचेनिभावें ॥ द्रष्टयानेंदेखतेंव्हावें ॥ किंवाआपलेद्रष्ट
 त्वद्यावें ॥ आपणालागे ॥ ९५ ॥ अहोइतुकियापुरतेंनाहीं ॥ तेंद्रष्टेमात्रचिपाहीं ॥ तेंआपलेच
 ठार्यी ॥ देखणेंचअसे ॥ ९६ ॥

किंबहुनाऐसें ॥ वस्तुभलतियेदशे ॥

देखतचिअसे ॥ आपणपयांतें ॥ १६२ ॥

अगादृष्टीसीदेखतांनदेखतां ॥ किंवायादोहींवीणअसतां ॥ द्रष्टृत्वासीअवस्था ॥ दुसरीनाहीं
 ॥ ९७ ॥ तेंदृश्याचेनिहीमिशें ॥ आपणपयाचदेखतअसे ॥ आणिआपणासीदेखतांचिनुमसे ॥
 दृश्यआभासु ॥ ९८ ॥ अगादृश्यासीदृश्यत्वेनदेखे ॥ ह्यणिजेआपआपणावोळखे ॥ एवंजायतया
 मिशें ॥ आपणादेखे ॥ ९९ ॥ देखणेंआपणावीण ॥ वस्तुसीनाहींनिपडून ॥ किंबहुनादेखणेंचि
 जाण ॥ वस्तूचैरूप ॥ १२०० ॥ तेंनदेखतचिजरीअसे ॥ तरीकायेथितीवस्तुचिभ्रंशे ॥ ह्यणोनव
 स्तुत्वीनसे ॥ देखणेंनदेखणें ॥ १ ॥ तेंदेखणेंमात्रचिपाहीं ॥ यासीसर्वथाहानीनाहीं ॥ ह्यणाल
 तेणेंदेखावेंकाई ॥ तरीआपणयांचिदेखे ॥ २ ॥ जन्हींदेखेदृश्यातें ॥ तन्हींनाहींआपणयापरौतें ॥
 दृश्यत्वेतन्हींआपणयातें ॥ आपणचिदेखे ॥ ३ ॥

मनोरथार्चीदेशांतरें ॥ मनींप्रकाशूननरें ॥

मगतेथेंआदरें ॥ हिंडेजैसा ॥ १६३ ॥

एकाकीएकलेनरें ॥ कल्पूननानानगरें ॥ तेथेंआपणचिआदरें ॥ कल्पिताहिंडे ॥ ४ ॥ तेंआ
 पणचिनगरजाला ॥ वतोंआपणचिलागला ॥ परीआपणनाहींविसंचला ॥ तियेतियेपरी ॥ ५ ॥ अ
 होआपणलोपलानाहीं ॥ ह्यणोनकल्पिलेंहेंजेंकांहीं ॥ आपलेलोपींकायी ॥ देखिजतेकवणें ॥ ६ ॥
 तेवींहाजोदृश्यवेव्हाार ॥ तोचिन्मात्राचाचिउद्धार ॥ चिन्मात्रेवीणथार ॥ कैचीयासी ॥ ७ ॥ तें
 जेंचिन्मात्रस्फुरण ॥ तेथेंपडेअज्ञानआवरण ॥ मगचिन्मात्रऐसेंकोण ॥ ह्यणेतयासी ॥ ८ ॥ अ

गातेंजरीआवरतें ॥ तरीदृश्यासीकोणविलासितें ॥ ह्यणोननघडेगानिरुतें ॥ अज्ञानयेथें ॥९॥ अ
गास्वरूपआणिज्ञान ॥ हेंजरीअसतेंआनआन ॥ तरीज्ञानचिजालेंअज्ञान ॥ स्वरूपजैसैतैसैं१२१०
स्वरूपनव्हेआणीक ॥ परीविपरीतज्ञानाचीवर्तणूक ॥ ऐसाकांहींतर्क ॥ होतसेजरी ॥ ११ ॥ त
रीस्वरूपआणिज्ञान ॥ हेंनाहींआनआन ॥ ज्ञानमात्रवांचून ॥ आणीकनाहीं ॥ १२ ॥ तेंज्ञानअज्ञान
नेंहरिजेते ॥ मगन्यायेंअथवाविपरीते ॥ इयेवर्तणुकेवर्जिते ॥ कवणेंपाहा ॥ १३ ॥ अगाअज्ञान
संभवलें ॥ ह्यणिजेज्ञानचिमरोनगेलें ॥ मगअज्ञानेंआथिलें ॥ ह्यणिजेकवणें ॥ १४ ॥ ह्यणोनस्वरूप
पाच्याठार्यां ॥ त्रिशुद्धिअज्ञाननाहीं ॥ किंबहुनादृश्यजेंकांहीं ॥ तेंस्वरूपचिसंचलें ॥ १५ ॥ अ
सोदिसेहीजेंभान ॥ तेंअसेजालेनवीण ॥ किंवाजालेंतःहींजाण ॥ नविघडेस्वरूप ॥ १६ ॥ आ
तांस्वरूपजरीनविघडे ॥ तरीआज्ञानेंतेंकायघडे ॥ पुढेंययाचीसांगडें ॥ बोलतसेकांहीं ॥ १७ ॥

कांदाटलाडोळाडोळया ॥ डोळाचिताराहोऊनियां ॥

स्फुरेचोखह्यणोनियां ॥ विस्मोनाहीं ॥ १६४ ॥

डोळाजेंचित्रांलिहिजे ॥ तेंडोळेनीचिताराहोयिजे ॥ मगडोळेनीचिदाटिजे ॥ डोळयामार्जी
॥ १८ ॥ डोळेनेंडोळालिहिला ॥ सेखींडोळाचितोसामावला ॥ चित्रांचावोडवला ॥ असतु
चिअप्रयोजकु ॥ १९ ॥ अगाचित्रांडोळाठसावला ॥ हेसिद्धडोळ्यांचीकळा ॥ तेंचित्रनव्हे
आपणाला ॥ आपणचिअवलोकी ॥१२२०॥ चित्राचेनिहीभावें ॥ आपणामार्जीचिसामावें ॥ येन्ह
वीतःहींस्वभावें ॥ ठार्यांचेंअसेकीं ॥ २१ ॥ एवंठार्यांचिअसोनिसंचला ॥ चित्रआपणचि
रचला ॥ येथेंअन्यथानाहींजाला ॥ तरीविस्मोतोकाई ॥ २२ ॥ अगाहानह्यणावाबाह्यनयन ॥
नयनासीज्याचेननयनपण ॥ जोचित्प्रकाशैकघन ॥ सर्वदासरिसा ॥ २३ ॥ तेथेंमिळणोन्मिळण
पणनाहीं ॥ असोनआपल्याठार्यां ॥ आपणचिआपणासीपाहीं ॥ चित्रितुअसे ॥ २४ ॥ तेंचिहें
चित्रचिद्भुवन ॥ मिळोनएकलाचिन्नयन ॥ यानयनासीजाण ॥ नयनचिदेखे ॥ २५ ॥ अहोदेखा
वयाचेनिमिशें ॥ आपआपणाचिमार्जीदाटलाअसे ॥ कांजेठार्यांहूनिनुमसे ॥ देखिलेंतःहीं ॥२६
एवंयादृश्यप्रवाहीं ॥ चिद्रूपचिनटतसेपाहीं ॥ आणिआपणतंचनाहीं ॥ ठार्यांहूनढळलें ॥ २७ ॥
तेंठार्यांहूनढळतें ॥ तरीययातेंकोणदेखतें ॥ आतांअन्यथानव्हेतेथें ॥ विस्मोतोकाई ॥ २८ ॥ अ
गाविपरीतजालेंनाहीं ॥ तरीविस्मोतोयेथेंकाई ॥ येथेंअज्ञानाचाकांहीं ॥ पाडनसेपें ॥ २९ ॥
अगाप्राकृतहीनयन ॥ तोहीआपणासीचआपण ॥ चित्रमिशेंजाण ॥ चित्रितुअसे ॥१२३०॥ तो
हीचित्रांजरीप्रकटे ॥ तःहींआपआपणामार्जीदाटे ॥ नपडोनियांवाटे ॥ विलासतअसे ॥ ३१ ॥
चितारेनिचित्रांलिहिला ॥ तोनयनचिनयनेंघोतिला ॥ नावेकचित्रांदिसेउमटला ॥ परीनय
नींअसे ॥ ३२ ॥ एवंपापलाचिआपण ॥ होऊनविलासमान ॥ देखतसेतेथेंजाण ॥ अज्ञानकेंचें
॥ ३३ ॥ तेथेंदुसराहेतनाहीं ॥ एकलेंचिद्रूपचिपाहीं ॥ पुढेंहीपेसेंकांहीं ॥ बोलतअसे ॥ ३४ ॥

यालागींएकेचिद्रूपें ॥ देखिजेकाअरोपें ॥

आपणयाआपणपें ॥ कायकाज ॥ १६५ ॥

एवंपकलेंचिद्रूप ॥ आपणचिदृश्यारोप ॥ होऊनआपलेंमाप ॥ आपणचिघेइजतें ॥ ३५ ॥ अ
सोआपलेंआपणज्ञान ॥ तेंचिहेंदृश्यविलासमान ॥ तेथेंआपणासीकारण ॥ आपणनव्हे ॥ ३६ ॥
अगाअन्यथाजालेंनाहीं ॥ तेथेंकार्यकारणतातेकायी ॥ आतांकारणांतराचेंपाहीं ॥ कवणकाज ३७
ह्यणोनकार्यकरणेवीण ॥ वस्तुचिविराजमान ॥ येविषयांदृष्टांतजाण ॥ बोलतुअसे ॥ ३८ ॥

कीळेचेंपांघरूण ॥ आपजवीरत्नाकोण ॥

कींसोनेलेसोनेपण ॥ जोडजोडूं ॥ १६६ ॥

ज्योतिआणिरत्न ॥ तयाअसतेंपरिच्छिन्नपण ॥ तरीज्योतिचेंपरिधान ॥ कीजेतेरबें ॥ ३९ ॥
तरीगाकीळहणजेरत्न ॥ रत्नहीकीळेचीचखूण ॥ एवरत्नकीळरत्नींजाण ॥ कारणांतरेवीणशोभा
॥ १२४० ॥ आतांरत्नासीचरत्नकारण ॥ येथेंकार्यकारणतानाहींजाण ॥ किंवासोनयाससोनेपण ॥
औपाधिकनाहीं ॥ ४१ ॥ सोनयासीपीतवर्ण ॥ येथेंदुजेनाहींगाकारण ॥ तेवींद्रष्टयासीद्रष्टे
पण ॥ कारणांतरेवीण ॥ ४२ ॥ अगास्वताजेंद्रष्टेपणजाण ॥ तेआपलेंचिदेखतांद्रष्टेपण ॥ येथें
दुसरेंकारण ॥ कासयालागे ॥ ४३ ॥ अगावायूच्याठार्यांचळबळ ॥ तेंआनकोणाचेंबळ ॥ तेवीं
द्रष्टेचिजेंप्रांजळ ॥ तेंनपाहेकां ॥ ४४ ॥ त्यासीआपणयापाहातां ॥ दुजाकेंचाआणावापाहावितां
एवंकारणांतराचीवार्ता ॥ स्वरूपीनाहीं ॥ ४५ ॥

चंदनसौरभवेढी ॥ कींसुधाआपणयावाढी ॥

किंगूळचाखेगोडी ॥ ऐसैंआथी ॥ १६७ ॥

चंदनाचेंसुवासपण ॥ चंदनलावितसेआपण ॥ ऐसैंनाहींतेंजाण ॥ तेंनलावितांचअसे ॥ ४६ ॥
किंवाअमृतीजेंअमृतपण ॥ तेंअमृतासीचाखवितसेकवण ॥ तेंचाखविलेनवीण ॥ चाखिलेंचि
असे ॥ ४७ ॥ किंवागुळाचीगोडीजाण ॥ गुळींचअसेभक्षिलेनवीण ॥ तेवींद्रष्टयानेंद्रष्टाजाण ॥
देखिलाचिअसे ॥ ४८ ॥ तेणेंदेखतेंहोऊनदेखावें ॥ हेंतंवतेथेंनसंभवे ॥ आतांकारणांतरेंकरावें ॥
काजतेंकवण ॥ ४९ ॥

कींऊजाळाचेकीले ॥ कापुरापुठींदिधले ॥

कींताऊनऊनकेलें ॥ आगीतेंकाई ॥ १६८ ॥

कापुरींउजळता ॥ करावीनलगेतत्त्वता ॥ कींअग्नीसीउष्णता ॥ दियावीनलगे ॥ १२५० ॥ ए
वंश्यादिदृष्टांतीं ॥ बोलिलीहेचिनिगुती ॥ कींद्रष्टयाचीसंपत्ती ॥ द्रष्टेचअसे ॥ ५१ ॥ दृश्या
चेनिमिशें ॥ द्रष्टेचिद्रष्टयादिसे ॥ तस्मात्द्रष्टेदेखणेंऐसे ॥ दोनीनव्हती ॥ ५२ ॥ द्रष्टेनिद्रष्टेदे
खिलें ॥ तेथेंद्रष्टेचिदृश्यजालें ॥ ऐसाअसेपुढिले ॥ पर्दीभाव ॥ ५३ ॥

नानातेलता ॥ आपुलेवेलीगुंडाळतां ॥

घरकरीनकरितां ॥ जयापरी ॥ १६९ ॥

द्रष्टयाचेंद्रष्टेपण ॥ जेंद्रष्टयासीचअसेजाण ॥ तेंआपलाचिआपण ॥ दृश्यद्रष्टा ॥ ५४ ॥ जेवीं
आपल्यावेली ॥ आपणचिलतावेढिली ॥ तेंआपणचिघरजाली ॥ आपणासीपाहा ॥ ५५ ॥ तेंघ
रहीआपणचिजाली ॥ आणिघरामध्येंआपणचिराहिली ॥ परीलतानाहींभंगली ॥ एकपणासी
॥ ५६ ॥ येथेंघरआणिघरवंत ॥ लताचिनहोनिहोत ॥ तेवींद्रष्टयासीघडत ॥ दृश्यद्रष्टेपण ॥ ५७ ॥
हेंघडलेंतैसैंनाहीं ॥ द्रष्टेअसेठार्यांच्याठार्यां ॥ स्वसंख्येघटवेंकाहीं ॥ जालेंऐसैंआवडे ॥ ५८ ॥ येथें
एकपणाभागनाहीं ॥ तरीकारणांतरेंकाजकाई ॥ पुढेंऐसैंचिकाहीं ॥ बोलतुअसे ॥ ५९ ॥

कांप्रभेचाउभला ॥ दीपप्रकाशसंचला ॥

तैसाचैतन्येंगिवसला ॥ चिद्रूपस्फुरे ॥ १७० ॥

अगाहेंदृश्यमान ॥ तैचिद्रूपैचिस्फुरण ॥ हेंचैतन्याससोडून ॥ विलासलेंनाहीं ॥ १२६० ॥
अगास्फुरणमात्रचैतन्य ॥ तरीदृश्यकायस्फुरणाहूनआन ॥ हेंद्रश्यनहोनिआपण ॥ आपणादेखे
॥ ६१ ॥ परीदेखतांहीजाण ॥ जालेंनाहींदेखतेपण ॥ ऐसेंचिकांहींवचन ॥ पुढेंहीबोले ॥ ६२ ॥

ऐसेंआपणयाआपण ॥ आपुलेंनिरीक्षण ॥

करावेंयेणेंवीण ॥ करितुचिअसे ॥ १७१ ॥

ऐसेंहेंदृश्यद्रष्टेपण ॥ तेंआपणचिआपलेंनिरीक्षण ॥ जेंकीकेलेनवीण ॥ कीजेतअसे ॥ ६३ ॥
अहोनिरीक्षणमात्रचित्तेंअसे ॥ तेंआपणाआपणनदेखेकैसें ॥ तरीकायदेखावेंलागतसे ॥ तयातें
तया ॥ ६४ ॥ ह्यणोनदेखावेंमातेंमियां ॥ हाउद्योगुकांहींनसोनियां ॥ सहजचिपाहाणेंपाहाणया ॥
पाहातचिअसे ॥ ६५ ॥ यापाहाणयासीपाहीं ॥ काळवेळभेदनाहीं ॥ तेंपाहाणेंचिमांकायी ॥
पाहावेंलागे ॥ ६६ ॥ ह्यणोनियाचेंदेखतेंपणा ॥ अवधीचिनाहींजाणा ॥ निरंतरहादेखणा ॥ सवि
लासरूप ॥ ६७ ॥ त्याविलासामार्जीपाहीं ॥ देखणेंनदेखणेंउमटतांहीं ॥ याच्यादेखणीयास
नाहीं ॥ विलोपुजाला ॥ ६८ ॥ मुळींयाचीदेखतीखूण ॥ तेचिनदेखणीयासारिखीजाण ॥ तेथेंच
देखतेंनदेखतेंपण ॥ नावेकउमटे ॥ ६९ ॥ परंतुदेखणीयाहानीनाहीं ॥ जैसातैसादेखणापाहीं ॥
पुढेंहीइयेविषयीं ॥ बोलतुसे ॥ १२७० ॥

ऐसेंहेंदेखणेंनदेखणें ॥ हेंअंधारेंचादिणें ॥

मांचंद्रासीउणें ॥ स्फुरतेंकां ॥ १७२ ॥

येथेंदेखतचिदेखणेंनाहीं ॥ ह्यणोनदेखणेंनदेखणेंहेंचिकांहीं ॥ परंतुदेखणियासपाहीं ॥ अघ
धीचनार्हीं ॥ ७१ ॥ अथवाप्रत्ययाचेप्रवाहीं ॥ दृश्यासीचठावनाहीं ॥ आतांपाहाणेंतेंकाई ॥
दृश्यनसतां ॥ ७२ ॥ ह्यणोनदृश्यद्रष्टेपणेवीण ॥ द्रष्टयासीनघडेद्रष्टेपण ॥ तन्हींद्रष्टृत्वाची
खूण ॥ लोपातेंनपवे ॥ ७३ ॥ ऐसेंजेंद्रष्टेपणआहे ॥ तैचिआपणाआपणपाहे ॥ तन्हींसंचलेपणा
नोहे ॥ हालिचालि ॥ ७४ ॥ जेवींअंधारेचादिणेंजालें ॥ परीचंद्रपणअसेसंचलें ॥ मांचांदिणें
नवेआलें ॥ कींआधारेनहारपे ॥ ७५ ॥ ऐसेंनसेकांहीं ॥ चंद्रासीउणेनाहीं ॥ तेवींदृश्यादृश्य
पाहीं ॥ द्रष्टाचअसे ॥ ७६ ॥ तोआपलियापूर्णता ॥ असेआपणाहीपाहावयापुरता ॥ आणिपा
हातेंतरीतत्वता ॥ पाहाणेंचिनघडे ॥ ७७ ॥ तयासीआपलेनिसुरवाडे ॥ पाहाणेंनपाहाणेंहीआ
वडे ॥ परीपाहातांनपाहातांहीनघडे ॥ पालटतया ॥ ७८ ॥ तयाडुसरीदशानाहीं ॥ पुढेंहीइये
विषयीं ॥ बोलिलेंसेजेंकांहीं ॥ तेंअवधाराहोजी ॥ ७९ ॥

ह्यणोनहेंनव्हावें ॥ ऐसेंहीकरूपावे ॥

तरीतैसाचिस्वभावे ॥ आयिताअसे ॥ १७३ ॥

देखतांदेखणानव्हे ॥ नानदेखतांलोपातेंनपवे ॥ आतांजरीदृश्यदेखणेंनभावे ॥ तरीपहिलें
चिनाहीं ॥ १२८० ॥ दृश्यभरूनद्रष्टेंचिअसे ॥ तेथेंदृश्यहेंकोठेंउमसे ॥ ह्यणोनननाशितानसे ॥
दृश्यभाग ॥ ८१ ॥ आतांदृश्यभागजरीनाहीं ॥ तरीद्रष्टयानेंदेखावेंतेंकाई ॥ ह्यणोनदेखणाचि
पाहीं ॥ नपाहेकांहीं ॥ ८२ ॥ अहोदृश्यसारुंबैसे ॥ तैआयितेंचिदृश्यनसे ॥ कांजेंद्रष्टेंचिद्रष्टे
माकैसें ॥ पाहणेंघडे ॥ ८३ ॥ अथवाअसोहादृश्यभाग ॥ निखळद्रष्टेंमात्रचिसांग ॥ तैचितया
चेंअंग ॥ तेथेंदेखलेकाई ॥ ८४ ॥ ह्यणोनद्रष्टेपणेंचिपाहीं ॥ ह्यणेंहेंनदेखावेंकांहीं ॥ तरीपहिलें

चिनाहीं ॥ देखणेंघडलें ॥ ८५ ॥ ह्यणोनजैसैंआवडेतैसैं ॥ आयितेंतैसैंचिअसे ॥ नयेतांदुजीयेद
शे ॥ तैचिंतैकीं ॥ ८६ ॥ तस्मात्देखिजेनानदेखिजे ॥ जैसैंतैसैंचिअसिजे ॥ आतांदृश्यद्रष्टृत्वदि
सेहेंजें ॥ तैअसतचिमृषा ॥ ८७ ॥ अगापुढलेपर्दीचेंअनुमोदन ॥ देखोनकेलेंपेसैंनिरूपण ॥ तैपुढिल
पदेंहीजाण ॥ परिसावेंपेसैं ॥ ८८ ॥

द्रष्टादृश्यऐसे ॥ आळुमाळदोनीदिसे ॥

तेहीपरस्परानुप्रवेशें ॥ कांहींनाकीं ॥ १७४ ॥

द्रष्टाआणिदृश्य ॥ नावेकहाजोभास ॥ पाहातांपरस्परानुप्रवेश ॥ दोन्हींहीमृषा ॥ ८९ ॥ अ
होपाहातांद्रष्टृत्वाचीउजरी ॥ आठवलीदृश्याचीवारी ॥ त्यादृश्याचेबरोबरी ॥ द्रष्टृत्वहीगेलें
॥ १२९० ॥ अगाघटभंगीघटाकाश ॥ नकरितांचिपावलेंनाश ॥ तेवींदृश्यसंबंधीद्रष्टृत्वास ॥
दृश्याचिसवें ॥ ९१ ॥ आतांहापरस्परानुप्रवेश ॥ पुढेंसांगिजतसेविलास ॥ धरूनियांकास ॥
अवधानाची ॥ ९२ ॥

तेथदृश्यद्रष्टांभरे ॥ दृष्टेपणदृशींसरे ॥

यादोन्हीनहोनिउरे ॥ दोहींचेंसाच ॥ १७५ ॥

अगाद्रष्टयासीआपले ॥ दृष्टृत्वचिदृश्यजालें ॥ येथेंसहजचिआटलें ॥ दृष्टृत्वींदृश्य ॥ ९३ ॥
आतांदृश्यत्वजरीआटलें ॥ मगद्रष्टृत्वाकायउरलें ॥ दशासवेंचिगेलें ॥ जिरोनतैहीं ॥ ९४ ॥ असो
दृशींद्रष्टेचिभरलें ॥ ह्यणोनदृश्यरूपाआलें ॥ आतांद्रष्टृत्वेचिदृश्यघडलें ॥ तरीदृश्यचिमिथ्या ॥ ९५
यालागींद्रष्टेनव्हेनादृश्य ॥ केवळचिचिद्विलास ॥ हेंआटलेंजेकळेस ॥ तेकळामात्रचिअघवें ॥ ९६
ज्याचेनिसत्यत्वेकरून ॥ घडेदृश्यद्रष्टेपण ॥ त्यासत्यरूपासीजाण ॥ विलोपनाहीं ॥ ९७ ॥ अगा
दोन्हींभावहेंआहाच ॥ यांसपरस्परहोऊनवेच ॥ मगदोन्हींचेंसाच ॥ एकलेंचित्स्वरूप ॥ ९८ ॥
तेदोहींसनाहींगिवंसलें ॥ ह्यणोनजैसैंतैसैंचिउरलें ॥ हेंआतांनव्हेपाहिलें ॥ तैसैंचिअसे ॥ ९९ ॥
येथेंकाळवेळभेदनाहीं ॥ भलतेव्हांपेसैंचिपाहीं ॥ पुढेंहीहेंचिकांहीं ॥ बोलतुअसे ॥ १३०० ॥

मगभलतेथेंभलतेव्हां ॥ माझारींलेदृश्यद्रष्टाभावा ॥

आटणीकरितखेवा ॥ येतीदोन्ही ॥ १७६ ॥

जैकींनित्यानंदचिद्वन ॥ सर्वकाळसनातन ॥ तेथेंदृश्यभावनाजाण ॥ माझारीचिउठे ॥ १ ॥
हातेथीलचिद्विलास ॥ येणेंदृश्यद्रष्टृत्वआभास ॥ येथेंफिरोनआपलीवास ॥ पाहिजेजरी ॥ २ ॥
तरीभावनेचेपोटींपाये ॥ रिगोनिभावनाचिउडोनिजाये ॥ मगदृश्यतेंकाये ॥ आणिद्रष्टेकवण
॥ ३ ॥ इयेभावनेचीघेतांसोये ॥ भावनातेभावनानोहे ॥ ह्यणोनदृश्यद्रष्टृत्वेवीणआहे ॥ सर्वदां
सरिसें ॥ ४ ॥ इयेभावनेचीअडखळी ॥ बैसोनवस्तुनाहींथोकली ॥ अगावस्तुचिसरळी ॥ हा
लवलीनाहीं ॥ ५ ॥ जेवींआपलियाज्वाळा ॥ अग्ननाहींशांतजाला ॥ तेवींसंधीनाहींसंभवला ॥
वस्तुमात्रीइये ॥ ६ ॥ ह्यणोनदृश्याचाभाव ॥ असतांचदृश्यअभाव ॥ येथेंदेखतदेखतठाव ॥ द्र
ष्टयासीनाहीं ॥ ७ ॥ अहोपेसैंजेव्हांबोधलें ॥ तेव्हांचकायहेंजालें ॥ भलतेव्हांसंचलें ॥ पेसैंचि
असे ॥ ८ ॥ किंवाबोधाआलेंजयासी ॥ तेथेंचिकायवस्तुपेसी ॥ भलतेथेंचिवस्तुसी ॥ पालट
नाहीं ॥ ९ ॥ अगावस्तुचेपोटींचेंपाणी ॥ नहालोनहेमांडणी ॥ भावनेचीआटणी ॥ भावनेमा
जीं ॥ १३१० ॥ ह्यणोनिपरस्परानुप्रवेशु ॥ जालादृश्यद्रष्टृत्वाचाप्रासु ॥ आयिताचिद्विलासु ॥ सर्व

दासरिसा ॥ ११ ॥ आतांयाचेचिनिश्चयासी ॥ पुढेंबोलतसेदृष्टांतेंसी ॥ तेंनित्यानंदापुसी ॥ घे
ऊनीसांगों ॥ १२ ॥

कापुरींअग्निप्रवेशु ॥ कींअग्नीघातलापोतासु ॥
ऐसेंनव्हेसंवसरिसु ॥ वेचुजाला ॥ १७७ ॥

अग्निकापुराचियेमिळणी ॥ अटलींअग्निकापूरदोन्ही ॥ कापूरनिमालाअग्नि ॥ कींअग्निसीका
पूर ॥ १३ ॥ हेतंवनुरेचिकांहीं ॥ कापूरअग्निदोन्हीनाहीं ॥ तेवींदृश्यद्रष्टृत्वादोन्हीं ॥ भेटीहोतां
॥ १४ ॥ नातोद्रष्टानातेंदृश्य ॥ वस्तुमात्रपैसेंपैस ॥ जैसीतैसींसविलास ॥ असतचिअसे ॥ १५ ॥
यादृश्यद्रष्ट्याचेभेटी ॥ नुरेचिभेटीचीगोटी ॥ आपेआपमिठी ॥ पडोनठेली ॥ १६ ॥ अहोदृश्या
द्रष्टाभेटोंपाहे ॥ तंवअधींचतेंदृश्यनव्हे ॥ तेथेंद्रष्ट्याचेपाये ॥ द्रष्टृत्वींरिगालें ॥ १७ ॥ तेंद्रष्टृत्वा
सीलाजोनि ॥ ठायींचराहिलेंविरोनि ॥ कांजेभेटीचाहीझणी ॥ अतिशोवाढे ॥ १८ ॥ एवंदृश्य
द्रष्टृत्वनसोन ॥ वस्तुअसेवस्तुत्वेंवीण ॥ पुढेंइयेविषईआन ॥ दृष्टांतसुचिला ॥ १९ ॥

एकाएकुवेचला ॥ शून्यबिदुशून्यपुसिला ॥
द्रष्टादृश्याचानिमाला ॥ तैसेंहोय ॥ १७८ ॥

अंकेंअंकुभाजितांपाहे ॥ एकुएकिसरोनिजाये ॥ त्यासरलेपर्णीहोये ॥ शून्यासीठावो ॥ १३२०
तेशून्यकायअंखिलेंनव्हे ॥ परीगणनाचुकऊनठाये ॥ अंखिलेंअसतांचिपाहे ॥ लेखियानये ॥ २१ ॥
जन्हींशून्यह्यणोनिअंखिलें ॥ तन्हीअर्थेंअंकत्वनेलें ॥ तेवींद्रष्टादृश्यसरलें ॥ द्रष्टृत्वींजिये ॥ २२ ॥
तेद्रष्टेऐसेंपडेठांयीं ॥ परीतयाद्रष्टृत्वनाहीं ॥ ह्यणोनतेथेंपाहीं ॥ दृश्यचिनुगवे ॥ २३ ॥ अहोद्रष्ट
यादृश्याचीभेटी ॥ होतांआपणेसीचिमिठी ॥ तेथेंद्रष्टृत्वहीघोटी ॥ आपलियेचपोटीं ॥ २४ ॥ ये
विषईआणीकवचन ॥ दृष्टांतेंसीबोलतुसेजाण ॥ तेंपरिसावेंसावधान ॥ सज्जर्नीजर्नी ॥ २५ ॥

किंबहुनाआपुलिया ॥ प्रतिबिंबाझोंबिनलिया ॥
झोंबीसकटआटोनियां ॥ जायिजेजेवीं ॥ १७९ ॥

अगाप्रतिबिंबाचेनिमिशें ॥ आपआपणादुजेंभासे ॥ तयाझोंबोंजेंबैसे ॥ तेंतेंचिकेंचें ॥ २६ ॥ त
यासीध्यावयाहातफळी ॥ आपणजैरिगिजेजळीं ॥ तेंअंगचिगिळी ॥ अंगासपाहा ॥ २७ ॥
नातेप्रतिबिंबनातेझोंबी ॥ बिंबचिसामावलेंबिंबीं ॥ तेवींद्रष्टेपर्णीस्वयंभीं ॥ द्रष्टेंनातेंदृश्य ॥ २८ ॥

तैसेंरूसतादृष्टी ॥ द्रष्टादृश्यभेटी ॥

येतीतेथेंमिठी ॥ दोहींचीपडे ॥ १८० ॥

ह्यणोनद्रष्ट्याचेंदर्शन ॥ द्रष्टृत्वींउमटलेंजाण ॥ तेथेंदृश्यद्रष्टेपण ॥ एकचिदोनी ॥ २९ ॥ त्या
दर्शनाचीखूण ॥ द्रष्टृत्वींआटलीजाण ॥ तेथेंदृश्यानाद्रष्टेपण ॥ दोन्हींहीनव्हे ॥ १२३० ॥ नुमटे
दर्शनाचीखूण ॥ मगदृशेतेकायद्रष्टेंतेकवण ॥ अवघाचिद्विलाससंपूर्ण ॥ अवधीविहीन ॥ ३१ ॥

सिंधुपूर्वापर ॥ नमिळतचितंवसागर ॥

मगएकतटनीर ॥ जैसेंहोय ॥ १८१ ॥

अहोदर्शनाचियेसोई ॥ दृश्यद्रष्टृत्वपडेठायीं ॥ तन्हींस्वरूपासीनाहीं ॥ तुटीआली ॥ ३२ ॥
दृश्यद्रष्टृत्वाचेनपरिपाटे ॥ स्वरूपींनपडतीवांटे ॥ आणिप्रत्ययाचेनिनेटें ॥ आटलेंजेव्हां ॥ ३३ ॥

तेव्हांदृश्यद्रष्टृत्वाचामासला ॥ बुडोनचिदार्णवचिदुमदुमिला ॥ तेथेंविसरेंसीबुडाला ॥ आठ उथिता ॥ ३४ ॥ जेवींपूर्वापरसागर ॥ नमिळतांचिएकलेंनीर ॥ याहीवरीप्रळयाचेंघर ॥ पा वलेंजेव्हां ॥ ३५ ॥ तयाप्रळयींनाहींपारावार ॥ ह्यणोनएकतटअवघेंनीर ॥ तेवींदृश्यद्रष्टृत्वा चीकोर ॥ उल्लंघिलीजेव्हां ॥ ३६ ॥ तेव्हांपूर्वीदृश्यद्रष्टृत्वभान ॥ आतांअवघेंजालेंसमान ॥ ऐ सीकांहींखूण ॥ उरलीनाहीं ॥ ३७ ॥ ह्यणोनदृश्यद्रष्टृत्वस्वभाव ॥ येणेंसींचिएकार्णव ॥ दुस रयातटाचाउगव ॥ वस्तुत्वीनाहीं ॥ ३८ ॥ जेवींप्रळयनीरएकतट ॥ तेवींवस्तुचिएकीघनदाट ॥ अंतर्बाह्यसकट ॥ अंतरचिअघवें ॥ ३९ ॥ वस्तूचेंवस्तुअंतर ॥ त्याअंतराआडनाहींआडपदर ॥ ह्य णोनिप्रकटचिनिरंतर ॥ बाह्यहीतेंचि ॥ १३४० ॥ ह्यणोनअंतर्बाह्यविहीन ॥ स्वरूपसर्वकाळ सरिसेंचिजाण ॥ तेथेंआतांअज्ञान ॥ केउतेंअसे ॥ ४१ ॥ द्रष्टादृश्यदर्शननसोन ॥ स्वरूपचिए कपूर्ण ॥ कर्तृत्वकर्मनसोन ॥ क्रियाप्रवाह ॥ ४२ ॥ कार्यकर्मकर्ता ॥ येणेंनतुटेस्वरूपींचीअखं डता ॥ क्रियाप्रवाहआइता ॥ चिद्विलासु ॥ ४३ ॥ क्रियात्रिपुटीविहीन ॥ वर्ततसेअवघेंजन ॥ तेथेंआतांअज्ञान ॥ समूळलटिकें ॥ ४४ ॥ आशंका ॥ देहबुद्धिचेनिपरिहरे ॥ स्वरूपाच्यानिसा क्षात्कारें ॥ क्रियासहजाकारें ॥ होतसेतेव्हां ॥ ४५ ॥ जेथेंअहंकारचिनसे ॥ तेंनलिंपिजेक्रिया दोबें ॥ तेथेंत्रिपुटीनुमसे ॥ हेप्रमाणमानूं ॥ ४६ ॥ परीदेहबुद्धिमंत ॥ कर्माचरणअभिमानयुक्त ॥ विषयाच्याठायींरत ॥ होऊनिवर्तती ॥ ४७ ॥ जेप्रपंचत्वेपरिच्छिन्न ॥ वर्ततीकर्माधीन ॥ ते त्रिपुटीविहीन ॥ कैसेअसती ॥ ४८ ॥ तेथेंलागलीपूर्वापरता ॥ साध्यासाध्यगतागतता ॥ तें ब्रह्मचिएकरसता ॥ कैसीअसे ॥ ४९ ॥ एवंजालयाअभिमानहीन ॥ आटलेयाअज्ञान ॥ आत्म त्वींसमाधान ॥ त्रिपुटिरहित ॥ १३५० ॥ एवंऐसाजेथेंदशाभेद ॥ एकमुक्तएकबद्ध ॥ तरीअ ज्ञानाचाबाध ॥ अत्यंतकैसा ॥ ५१ ॥ ऐसीअशंकाअंतरीं ॥ घेऊनसंबधिलीओवीदुसरी ॥ तेप रिसावीचतुरीं ॥ माहानुभावीं ॥ ५२ ॥

बहुयेंहेत्रिपुटी ॥ साहाजेंहोतयारहाटी ॥

प्रतिक्षणींकायटी ॥ करितअसे ॥ १८२ ॥

अहोस्वरूपचिन्मात्रघन ॥ सर्वकाळसरिसेंचिजाण ॥ येथेंजेंजगभान ॥ तोचिद्विलासअघवा ॥ ५३ ॥ हेअसेकेलेनवीण ॥ अनादिएकलीवस्तुपूर्ण ॥ जगाब्रह्मानिपटून ॥ संबधनाहीं ॥ ५४ ॥ सहजेंहोतांवर्तणुक ॥ नचुकेवस्तुअचुक ॥ त्रिपुटीचेंकंचुक ॥ वाचारंभण ॥ ५५ ॥ जेणेंतेणें प्रकारें ॥ क्रियामात्रएकाकारें ॥ त्रिपुटीचेनिविसरें ॥ वर्ततेजगीं ॥ ५६ ॥ अहोहेंकर्ममी कर्ता ॥ ऐसेंहेंक्षणक्षणींनविचारितां ॥ चिद्विलासआयिता ॥ होतियेराहाटी ॥ ५७ ॥ आपणें सीतादात्म्यपाऊन ॥ त्रिपुटीसीगिळून ॥ वर्ततसेअवघेंजन ॥ चिद्विलासेंसी ॥ ५८ ॥ मीक तीहेंकर्मकांहीं ॥ हातेथेंनिवाडानाहीं ॥ जेविषयसुखडोहीं ॥ बुडालेअसती ॥ ५९ ॥ तोविष यदुजाह्यणोनये ॥ आपआपणासीचविषयहोये ॥ आपलेंसुखचिउभेंठाये ॥ विषयरूपें ॥ १३६० ॥ तेसुखींबुडीदेऊनीं ॥ आचरेन्यायअथवाविपरीतकरणी ॥ तेथेंमीकर्ताहेंकर्मझणी ॥ आठवण होये ॥ ६१ ॥ अहोआपलीआवठण ॥ तेराहिलीविषयचिहोऊन ॥ आतांत्रिपुटीचेंभान ॥ तेंकव णासी ॥ ६२ ॥ आतांआपुलीचसोयवेतां ॥ निवडेहेंकर्ममीकर्ता ॥ हेंनावेकहोतां ॥ मागुतेंविरे ॥ ६३ ॥ अगाअहंप्रत्ययोजंवउमसे ॥ तंवतेचिठायींतोकळासे ॥ तेंकर्मसीत्रिपुटीनाशे ॥ आत्म त्वींरतु ॥ ६४ ॥ एवंआत्मसाक्षात्कारें ॥ किंवावर्ततांप्रपंचाकारें ॥ त्रिपुटीचियेधुरे ॥ नवैसेको

ण्ही ॥ ६५ ॥ अगाआत्मावबोधाउपरी ॥ मीब्रह्महाआठउकोणधरी ॥ धरीतरीउजरी ॥ बोधा
चीनव्हे ॥ ६६ ॥ ह्यणोनआपलेआठवणेवीण ॥ सहजत्रिपुटीक्षीण ॥ आतांप्रपंचीजन ॥ तोही
आठउनेत्रे ॥ ६७ ॥ मीदेहमीदेहपेसें ॥ सर्वदाकायतोघोकितअसे ॥ ह्यणोनतेथेंहीनसे ॥ त्रिपु
टीचानिचाडु ॥ ६८ ॥ माझेदेहहेंजैनिवडे ॥ तैचिमीपर्णीमीपणबुडे ॥ तेथेंहीबहुडे ॥ त्रिपुटी
मान ॥ ६९ ॥ ह्यणोनकोणहेहीप्रवाहीं ॥ आपलियासुखासीहानीनाहीं ॥ अवघेचिजनहेपाहीं ॥
आत्मत्वीरत ॥ १३७० ॥ यालागींत्रिपुटीविहीन ॥ अवघाचिद्विलासपरिपूर्ण ॥ ऐसीआंतुड
लियाखूण ॥ अज्ञानकैचें ॥ ७१ ॥ अगाहेंपूर्वीनाहींहारपलें ॥ ऐसेंचिकाहींअतुडलें ॥ येथें
भागनाहींपडलें ॥ पूर्वआणिअपर ॥ ७२ ॥ ह्यणोनजागेंचिजागेंहोआवें ॥ चाखिलेंचिचाखावें ॥
येथेंचाखणेंचाखणेंहेंअघवें ॥ उडोनिजाय ॥ ७३ ॥ ह्यणोनसांडूननिंदास्तवन ॥ निर्दोष
अवघेंचिद्भुवन ॥ येथेंदेखिजेदोषगुण ॥ हेंअबद्धींपडे ॥ ७४ ॥ असोभरलीदड्यात्रदष्टी ॥ नक
रितांचिदृश्यद्रष्ट्याभेटी ॥ हेप्रतिक्षणींठी ॥ नकरितांचिअसे ॥ ७५ ॥ ह्यणिजेअसेंकेलेनवीण ॥
सहजप्रवाहत्रिपुटीक्षीण ॥ हेंसाधावयासाधन ॥ जन्मलेंचिनाहीं ॥ ७६ ॥ येथेंएकशबलांश
सांडावा ॥ शुद्धांशुसाधूनध्यावा ॥ तरीस्वरूपयाभेदभावा ॥ आलेंचिनाहीं ॥ ७७ ॥ एवंचि
शेषसामान्यनाहीं ॥ तेथेंअज्ञानतेंआतांकाई ॥ पुढेंइयेचिविषयीं ॥ बोलतअसे ॥ ७८ ॥

दोन्हींविशेषगिळी ॥ नानिर्विशिष्टातेंउगळी ॥

उघडझांपीयेकेचडोळीं ॥ वस्तुचिहे ॥ १८३ ॥

दृश्यआणिद्रष्टेपण ॥ हेदोन्हींविशेषजाण ॥ हेंगिळूनियांमगपूर्ण ॥ स्वरूपानुभव ॥ ७९ ॥
तोनिर्विशेषस्वरूपानुभव ॥ तेथेंउभयविशेषांनाहींसंभव ॥ तरीनिर्विशिष्टाचाभाव ॥ धरीकवण
॥ १३८० ॥ अगाजडभागाचाग्रासु ॥ करूनस्वरूपप्रकाशु ॥ तरीऐसानव्हेदंशु ॥ स्वरूपनिष्टेचा
॥ ८१ ॥ कांजेंवस्तुऐसेंनाहीं ॥ जेशबलांशसांडिजेकाहीं ॥ मगआपलेशुद्धपर्णीपाहीं ॥ निर्विशि
ष्टत्वऐसें ॥ ८२ ॥ अगाहेंजेंविशेषसामान्यमान ॥ याडूनवस्तुकाहींआन ॥ ऐसेंतवनाहींजाण ॥
निर्धारेसी ॥ ८३ ॥ अथवाहेजेगतागतता ॥ जेजेउंचनीचसमविषमता ॥ जेजेकांहींक्षणिकता ॥
तेंचिवस्तु ॥ ८४ ॥ तरीऐसीनव्हेआगमापारीं ॥ वस्तुसीवाधनाहींकाळत्रयीं ॥ तरीहेचिवस्तु
पाहीं ॥ कैसेनिघडते ॥ ८५ ॥ उक्तंच ॥ नैनंछिंदंतिशस्त्राणिनैनंदहतपावकः ॥ नचैनंक्लेदयंत्या
पोनशोषयतिमारुतः ॥ १ ॥ इतिभगवद्भचनं ॥ ॥ एवंआगमापायीसमविषम ॥ नव्हेवस्तुचें
वर्म ॥ आणिसर्वहीहेंब्रह्म ॥ ऐसेंहीनसे ॥ ८६ ॥ उक्तंच ॥ गतिर्भर्तांप्रभुःसाक्षीनिवासःशरणंसु
हृत् ॥ प्रभवःप्रलयस्थानंनिधानंबीजमव्ययं ॥ २ ॥ तपाम्यहमहंवर्षनिगृण्णहाम्युत्सृजामिच ॥ अ
मृतंचैवमृत्युश्चसदसच्चाहमर्जुन ॥ ३ ॥ इतिभगवद्भचनं ॥ ह्यणोनजेंजेंआगमापायी ॥ तेंचिहेंवस्तु
पाहीं ॥ किंवाआणीकचिकांहीं ॥ वेगळेंअसे ॥ ८७ ॥ वस्तुऐसेंनसेपाहीं ॥ येथेंदशाभेदनाहीं ॥
किंबहुनाहाजोभासकांहीं ॥ वेगळेंअसे ॥ ८८ ॥ असोसर्वअसोनिस्वर्नोहे ॥ वस्तुसीनाहींदुस
रीसोये ॥ तयाद्रष्टृत्वासीपाहें ॥ विलोपुचिनाहीं ॥ ८९ ॥ ह्यणोनहेंदृश्यद्रष्टृत्वभानअभान ॥ ये
थेंवस्तुनाहींआनान ॥ देखतांनदेखतांनयन ॥ निडारलाचिअसे ॥ १३९० ॥ अंगेंअंगदड्यात्रद्रष्टें ॥
तेंनपालटोनद्रष्टृत्वेनेटे ॥ एकडोळाचितेथेंप्रकटे ॥ लपतेंकायी ॥ ९१ ॥ जोपुरुषनेत्रवंतु ॥ तोने
त्रींपाहेकींलावितु ॥ आतांडोळामात्रचिवस्तु ॥ तेथेंप्रकटलोपुकैसा ॥ ९२ ॥ अगारूपमात्रजो
डोळा ॥ तेणेंप्रकटलोपाचासोहळा ॥ आतांउघडाझांपीचीकळा ॥ उघडचिदष्टी ॥ ९३ ॥ उघ

डझांपीतरीजाली ॥ आणिदृष्टिद्रष्टवानाहींमुकली ॥ ऐसेनरूपाआली ॥ द्रष्टृत्वींद्दृश्ये ॥ ९४ ॥
एवंजेणेडोळ्याने ॥ डोळाझांकणेआणिउघडणे ॥ तोएकलाडोळाकोणे ॥ संबंधिलाजाये ॥ ९५ ॥
तियेउघडझांपीचीऐसीरीती ॥ हेसांगतुअसेपुढती ॥ अवधारावेंसंती ॥ कृपादृष्टी ॥ ९६ ॥

पातयापातेंमिळे ॥ किंद्रष्टृत्वेसैघपघळे ॥

तियेउन्मीळितांमावळे ॥ नवलावोहा ॥ १८४ ॥

अगानवलयेथीलदेखतीपरी ॥ नावेकदिठीजैआवरी ॥ तंवद्रष्टृत्वाचीनगरी ॥ दिठीचिहोय
॥ ९७ ॥ तेथूनिलीलाजैमोकळीसोडी ॥ तंवअवघेंचिनमोडूनमोडी ॥ तयानावउघडी ॥ वास
पाहे ॥ ९८ ॥ जेवींउदकजेथेंपुंजाळलें ॥ तेथेंउठतीकळोळाचेउमाळे ॥ नावेकवावरेमोकळें ॥
तंवअंर्गांचजिरती ॥ ९९ ॥ किंवाफणींद्रठार्यांथोकला ॥ तोसरिसाचिपरीमंडळजाला ॥ तो
वेढाउकलूननिचालिला ॥ तेंमंडळकैचें ॥ १४०० ॥ त्यासीथोकावयादळावया ॥ कारणतोचि
किंगतया ॥ आपलीयालीळया ॥ भलतैसा ॥ १ ॥ तेवींहेजेंदृश्यरूपाआलें ॥ तेंद्रष्टृत्वचिथिरा
वळें ॥ तेथूनदृष्टीपुढेंदळे ॥ तरीमावळेअघवें ॥ २ ॥ अगाडोळाचिडोळ्याचीपाती ॥ उघडी
झांपीत्याचीत्याचेचिहार्ती ॥ याचर्मचक्षूचीरीती ॥ नमानावीतेथें ॥ ३ ॥ येथेंपार्तीआनडोळा
आन ॥ पार्तीपडतीतैनदिसेभान ॥ आणिउकलितार्तीचिजनवन ॥ न्याहाळूंलागे ॥ ४ ॥ तैसान
व्हेहानयनाचानयन ॥ हालागलाचिउघडाजाण ॥ जोआपलेंलागलेपण ॥ देखतअसे ॥ ५ ॥
त्यासीदेखतानदेखतांजाण ॥ नभंगेतयाचेंदेखतेपण ॥ तेथेंतुमचेंअज्ञान ॥ मिरवेकोठें ॥ ६ ॥ अ
गाहेअनुभवाचीखूण ॥ जाणतीअनुभवीसज्जन ॥ आतांतात्पर्यार्थजाण ॥ ऐसाअसे ॥ ७ ॥ द्रष्टें
आपणयाआपण ॥ जैपाहेदृश्यहोऊन ॥ तैनावेकथोकलीजाण ॥ द्रष्टयाचीदिठी ॥ ८ ॥ ह्यणोनपा
तयापातेंमिळे ॥ तेंद्रष्टृत्वेद्रष्टेंपघळे ॥ तैचिउन्मीलनजैकेलें ॥ तैआपणापेआपु ॥ ९ ॥ तैदृश्यअवघें
मावळलें ॥ द्रष्टृत्वांद्रष्टेंसामावळें ॥ परीपूर्वापरतोसंवतलें ॥ नव्हेजैकीं ॥ १४१० ॥ देखणयानहो-
निहानी ॥ एकत्वेविलासतीदोन्हीं ॥ परीएकल्याहानि ॥ दुजेंनाहीं ॥ ११ ॥ ह्यणोननवलाघो
पेसा ॥ नवानव्होनिदृश्यविलासा ॥ विलासलातन्हींसहसा ॥ एकत्वानफुटे ॥ १२ ॥ संमतः ॥
यदिदृश्यतेकिंचित्सवैवात्मनिसंस्थितं ॥ नास्तमेतिनचोदेतिजगत्किंचित्कदाचन ॥ इतिवा
सिष्टे ॥ एवंयेथेंउमटेदृश्यद्रष्टेपण ॥ तोजोनयनाचाहीनयन ॥ आतांत्याचीअनुभवखूण ॥ सांग
तुसे ॥ १३ ॥

द्रष्टादृश्याचाग्रासी ॥ मध्येंलेखुविकोशी ॥

योगभूमिकाऐसी ॥ अंर्गांवाजे ॥ १८५ ॥

जयाच्यासिद्धप्रकाशी ॥ यादृश्यद्रष्टृत्वापडेग्रासी ॥ आतांतेआलेंलेखियासी ॥ द्रष्टेंपेसें ॥ १४
कांजयाचाग्रासझाला ॥ तन्हींतेथेंमध्यलेखुविकाशला ॥ ह्यणजेतेंहीद्रष्टेंयाबोला ॥ पात्रजालें
॥ १५ ॥ तरीतेंद्रष्टेंसिद्धजाण ॥ परीनाहींदृश्यद्रष्टेपण ॥ तैआपणयाआपण ॥ फुटेलकाई ॥ १६ ॥
अगादृश्यद्रष्टयाच्यासंगमी ॥ सरलीदृश्यद्रष्टेंपेसीउर्मी ॥ परीतेजैसीतैसीयोगभूमी ॥ विकार
हीन ॥ १७ ॥ जैथेदृश्यद्रष्टृत्वाचायोग ॥ होऊनहारलेउभयभाग ॥ तेयोगभूमिअभंग ॥ अंर्गांनवाजे
॥ १८ ॥ तेथेंयोगवियोगचिनाहीं ॥ तेसर्वदासरिसिचपाहीं ॥ तैचिंतैमाकाई ॥ वाजेलतेथें
॥ १९ ॥ अगासंभवनदेतांदुजें ॥ वाराकायआपणयावाजे ॥ तेवींतयाचेंतयानुपजे ॥ दृश्यद्रष्टृत्व

कीं ॥ १४२० ॥ त्यासीकदानाहींलोपु ॥ संभवनेघेचिसंकल्पु ॥ नाहीआपायनाआरोपु ॥ जया
च्यारूपीं ॥ २१ ॥ तेंपैदड्यात्रद्रष्टेपाहीं ॥ तेथेंदृश्यद्रष्टृत्वभागनाहीं ॥ तैनिष्फळत्वासीकेही ॥
आनसारिखेंनोहे ॥ २२ ॥ हेंचिपुढेंदृष्टांतैसी ॥ बोलिलाअसेविलासैसी ॥ तैहीआतांविवरणेंसी ॥
बोलिलजैलआइका ॥ २३ ॥

उठिलातरंगुबैसे ॥ पुढेंआनुहीनुमसे ॥

ऐसाठार्यांजैसैं ॥ पाणीहोये ॥ १८६ ॥

उदकींतरंगजाले ॥ होऊनतेथेंचिसामावले ॥ परीउदकेंनाहींदेखिलें ॥ होणेंजाणें ॥ २४ ॥
तरंगरूपाआले ॥ परीउदकींचिअसेसंचलें ॥ तरीउदकींतरंगउठिले ॥ हेंचिनघडे ॥ २५ ॥ त्या
उदकाचेंमुख्यरूप ॥ तरंगोद्भवनालोप ॥ नसोनसंकल्पनाविकल्प ॥ स्वरूपमात्रतैसैं ॥ २६ ॥
असोउठिलातरंगआटे ॥ सर्वेचिमागुतादुजानुठे ॥ तियेवेळेगोमटें ॥ उदकमात्रजेवीं ॥ २७ ॥
तेवींदृश्यद्रष्टृत्वेवीण ॥ कोणहीएकजेंचिद्वन ॥ स्वरूपस्थितीचेंलक्षण ॥ मुख्यतैचि ॥ २८ ॥ ऐसी
बाणतांप्रतीति ॥ मगजालयाहीदृश्यसंपत्ति ॥ नढळेसंचिति ॥ पूर्वोक्तजेकीं ॥ २९ ॥ जेवींतरंग
उठिलावैसला ॥ तोतरंगभावानाहींआला ॥ तैसाप्रत्ययोजाला ॥ तरीअसतहीमिथ्या ॥ १४३० ॥
तेवींदृश्याच्याठार्यां ॥ चिन्मात्रत्वाहानीनाहीं ॥ तरीदृश्यहेंपाहीं ॥ वाग्विलासु ॥ ३१ ॥ स्वता
चिन्मात्रजरीपूर्ण ॥ तरीकैचेंतेथेंदृश्यभान ॥ पूर्वापरतेवीण ॥ निश्चयोहापै ॥ ३२ ॥ एवंस्वरूप
स्थितीतेकाई ॥ तरीतरंगाचाउद्भवनाहीं ॥ तेवेळींजळजैसैंपाहीं ॥ सुनिश्चळअसे ॥ ३३ ॥ तेवीं
स्वरूपस्थितीच्याठार्यां ॥ दृश्यहेंकैचेंकाई ॥ उद्भवलयेंसीनाहीं ॥ वार्तायाची ॥ ३४ ॥ आतां
ऐसीहेस्थिति ॥ आणीकांहींदृष्टांतीं ॥ सांगतसैंतैसंतीं ॥ अवधारावें ॥ ३५ ॥

कांनिदसरोनिगेली ॥ जागृतीनाहींचेयिली ॥

तेव्हांहोयेआपुली ॥ जैसीस्थिति ॥ १८७ ॥

अगानिद्रेहूनिवाईलाजाला ॥ परीनावेकनिवांतचिअसेसंचला ॥ असोउमजुनाहींघेतला ॥
विषयांचेसोई ॥ ३६ ॥ निद्रातरीसरलीपाहीं ॥ जागृतिहीघेतलीनाहीं ॥ ऐसीस्थितीजेकांहीं ॥
मध्यदशेचीं ॥ ३७ ॥ निद्रेहूनजालाअतीत ॥ परीपदार्थकांहींनस्फुरत ॥ आळविल्यावोदेत ॥
परीहेतनाहीं ॥ ३८ ॥ तेनिद्रानव्हेनाजागृति ॥ ऐसैंकांहींजेस्थिति ॥ दृश्यद्रष्टृत्वेवीणआइती ॥
वस्तुमात्रतैसी ॥ ३९ ॥ जेणेंसुखेंनिद्राकेलीहोती ॥ तेणेंसुखेंविलासेजागृती ॥ तियेसुखमात्रां
चीअवस्थिती ॥ ऐसियेदशे ॥ १४४० ॥ अगादृश्यद्रष्टृत्वाच्याठार्यां ॥ वस्तूसीहानीनाहीं ॥ परी
वस्तुमात्रांजेकांहीं ॥ दृश्यद्रष्टृत्वेवीण ॥ ४१ ॥ तियेनेदृश्यदेखिलेंनाहीं ॥ मादेखोनसांडीलकाई ॥
किंबहुनाद्रष्टृत्वहीनसेपाहीं ॥ द्रष्ट्रात्रींजियें ॥ ४२ ॥ तैकोणहेसंबधेंवीण ॥ निखळदेखतीचखूण ॥
हेंअनुभवायेतांजाण ॥ अनुभवचिविरे ॥ ४३ ॥ हेदृष्टांतमिशेंखूण ॥ स्वरूपस्थितीचेंलक्षण ॥
पुढेंऐसैंचिजाण ॥ बोलतुअसे ॥ ४४ ॥

नानाएकाठाउनुठी ॥ अन्यत्रनव्हेपैठी ॥

हेगमेतैसियादृष्टी ॥ दिठीसुता ॥ १८८ ॥

एकपदार्थीहूनपरतली ॥ दुसऱ्याठार्यांनाहींलागली ॥ इयेसंधीजैसीएकली ॥ डोळाचिदृष्टि
॥ ४५ ॥ तैउघडाचिडोळापाहीं ॥ दृश्याचीसोयनाहीं ॥ किंबहुनादेखतचिकांहीं ॥ उगीचदृष्टि

॥ ४६ ॥ ऐसाहासूक्ष्मसंधी ॥ येथेंपावेजयाचीबुद्धी ॥ तियेबुद्धिचियेशुद्धी ॥ पैसुजेंपावे ॥ ४७ ॥
 नानाविचारांचियाशांतदशा ॥ तेथेंलाहीजेकींइयादशा ॥ कांजेऐसियादिठीसुतापेसा ॥ सं
 केतकेला ॥ ४८ ॥ त्यासंकेताचेंहीविवरण ॥ जेंउमजेदृष्टांताचेंलक्षण ॥ तियेचिदिठीपाहिजे
 जेंजाण ॥ स्थिरावोनि ॥ ४९ ॥ तरीस्वरूपस्थितीचीसोये ॥ दृष्टांतींचआतुडेपाहें ॥ जनीं
 नांभरूनिराहे ॥ देखणेंचिअघवें ॥ १४५० ॥ तेथेंदृश्यासीठावनाहीं ॥ दृष्टान्नात्रेदखणेंचिअघवें
 पाहीं ॥ दिठीआपुल्याचिठार्यीं ॥ पुंजाळोनिराहे ॥ ५१ ॥ मगअवलोकितांजनविजनसोये ॥
 नगुंफतीदिठीचेपाये ॥ किंबहुनाइयेदिठीमार्जीहोये ॥ अघवेंचिमृषा ॥ ५२ ॥ असोतेदृ
 ष्टिअसेमोकळी ॥ एकिहेळाअघवेचिन्याहाळी ॥ नानापदार्थीनाहींजाली ॥ नानाजेकीं ॥ ५३ ॥
 तेंस्वरूपसर्वदापूर्ण ॥ भागाभागविहीन ॥ येचिविषयींआन ॥ दृष्टांतअसे ॥ ५४ ॥

कांमावळोसरलादिवो ॥ रात्रीचानकरीप्रसवो ॥

तेणेंगगनेंहाभावो ॥ वाखाणिला ॥ १८९ ॥

सूर्याच्याअस्तमानीं ॥ जेव्हांउपजलीनाहींरजनी ॥ तेरजनीदिवसाहूनि ॥ वेगळीजेदशा ॥ ५५ ॥
 तोरजनीदिवसेंवीण ॥ कोणहीएकदिवसजेवींजाण ॥ तेवींदृश्यद्रष्टृत्वनसोन ॥ द्रष्टेंजेकांहीं ॥ ५६ ॥
 अगासूर्यअस्तहोतां ॥ रात्रिहीनुदेंजतां ॥ ऐसाकोणहीएकपाहातां ॥ निरूपाधिसमयो ॥ ५७ ॥
 जोउदयअस्तेत्रीण ॥ जोदिवसाचाहीदिवसजाण ॥ जयावरीउदयअस्ताचीखूण ॥ उमटतअसेपै
 ॥ ५८ ॥ तोअस्तींअस्तवेना ॥ उदैजोउदैजेना ॥ किंबहुनातयाचियाखूणा ॥ गगनसाक्षी ॥ ५९ ॥
 कांजेंउदयअस्तासरिसें ॥ गगनजैसंतैसेंअसे ॥ तियेगगनींचितोदिवसदिवसेंअसे ॥ गगनहोऊनि
 ॥ १४६० ॥ ह्मणोनअंधारनाउण्ण ॥ ऐसाजोदिवसउपाधिहीन ॥ किंबहुनाजेवींगगन ॥ दृश्या
 तीत ॥ ६१ ॥ अगतियेसंधीसजेंमान ॥ तोहीऔपाधिकगुण ॥ ह्मणोनतियेहीप्रभेपैलाडिलजाण ॥
 सूक्ष्मकाळजो ॥ ६२ ॥ जोउजियडाअंधाराअतीत ॥ तयागगनेंसीअसेसांघात ॥ कांजेगगननेणें
 मात ॥ उदयअस्तूची ॥ ६३ ॥ ह्मणोनगगनवाखाणीतयासी ॥ वाचोनगोचरनव्हेनेत्रासी ॥ कीं
 तयाआणिगगनेसी ॥ भिन्नभेदनाहीं ॥ ६४ ॥ आतांनिरावेचनिर्गुण ॥ गगनहेंवाचारंभण ॥ तिये
 वाचेसीसारून ॥ पाहिजेजरी ॥ ६५ ॥ तरीइयादिवसेंसींगगन ॥ गेलेंनिर्धारींजिरोन ॥ तोनि
 र्धारुहीजाण ॥ द्रष्टृर्वीविराला ॥ ६६ ॥ जयाद्रष्ट्याचेरहाटीं ॥ विलासतीदृश्याचियाकोटी ॥
 तेंद्रष्टेंआटेपोटीं ॥ द्रष्ट्याचेचि ॥ ६७ ॥ तेंदृश्यद्रष्टेंदिवारजनी ॥ विहीनजोदिवसकोणहीं ॥ तो
 निर्धारसीह्मणी ॥ गोचरहोये ॥ ६८ ॥ असोतेंदृश्यद्रष्टृत्वेंविहीन ॥ स्वताचिजेंचिद्रगन ॥ तेंआ
 प्ल्यारूपींजाण ॥ पालटनेघे ॥ ६९ ॥ तेथेंदृश्यद्रष्टाहेकेंची ॥ अवघीरीतितेथिलप्रभेची ॥ परीतेप्रभा
 गिलूनतैसीचि ॥ ठार्यींचअसे ॥ १४७० ॥ तेथेंनलगेदुजामळ ॥ सर्वदासुनिश्चळ ॥ ऐसेंचिकां
 हींप्रांजळ ॥ पुढेंहीबोले ॥ ७१ ॥

घेतलास्वासुबुडाला ॥ घांपतांनाहींउठला ॥

तैसादोहींसीसिवंतला ॥ नव्हेजोअर्थु ॥ १९० ॥

जेवींनिदेलियासीनुठितां ॥ श्वासोच्छ्वासगतागतता ॥ तेवींस्वरूपअन्यथा ॥ नव्हेतेंदृश्यद्र
 ष्टृत्वें ॥ ७२ ॥ किंवाप्राणाचीपैसारी ॥ जिरालीहृदयमंदिरीं ॥ मागुतीउठीदुसरी ॥ इतुकिया
 मध्येंजें ॥ ७३ ॥ तेंमुख्यप्राणाचेंनिजरूपजाण ॥ जेंकींनिरोपाधिकलक्षण ॥ आतांपावतांहीच
 ळण ॥ तोचिर्कींप्राणु ॥ ७४ ॥ उपाधिसारूनिपाहिजे ॥ तरीप्राणेंप्राणत्वींचअसिजे ॥ तेथेंदिसे

चंचळताजेंजें ॥ तेंनिश्चळतातेथिची ॥ ७५ ॥ जेवींअग्निउष्णत्वेंचिशांत ॥ तेवींवायुगती
सीचिनिवांत ॥ तेवींदृश्यद्रष्टृत्वनाहीजेथ ॥ दृष्टामात्रकळाजे ॥ ७६ ॥ तेंदृश्यद्रष्टृत्वेंकरून ॥
नसंडीआपलीखून ॥ ऐसैंकांहींएकजाण ॥ दृष्टेंमात्र ॥ ७७ ॥ असोतोप्राणाचाहीप्राण ॥ जेथून
प्राणासीनिश्चळताआणिचळण ॥ आतांवस्तुमात्रकायआन ॥ याहूनअसे ॥ ७८ ॥

कींअवघाचीकरणी ॥ विषयांचीघेणी ॥

करितांचीएकेक्षणीं ॥ जेकींआहे ॥ १९१ ॥

अगाप्रत्यकूंड्रियाविषयप्रत्यक ॥ ज्याचातोभोगीयत्नपूर्वक ॥ तेंयत्नैवीणविषयसुख ॥ अप्रा
प्ततया ॥ ७९ ॥ तोयत्नकेलयाहीपाहीं ॥ एकाचाविषयएकाप्राप्तनाहीं ॥ आतांअवघाचिरसएके
ठायीं ॥ यत्नावीणप्राप्त ॥ १४८० ॥ अगाविषयींजोउमटेरसु ॥ तोजेणेंरसैंअसेसुरसु ॥ तोरसाचाही
रसु ॥ अवघायांचापकु ॥ ८१ ॥ तेणेंतयासीचाखतांदेख ॥ अवधीइंद्रियांचीमोडलीभूक ॥
स्वादनघेतांप्रत्यक ॥ अवधींचतृप्त ॥ ८२ ॥ अगाउफराटीयावृत्ति ॥ इंद्रियेंतोठावपावती ॥ तें
एकेचक्षणींहोती ॥ अवधींचतृप्त ॥ ८३ ॥ तेणेंचिवाचावावडे ॥ तेचिशब्दरूपेंहोयवाचेपुढें ॥
तियाचिआवडीआवडे ॥ श्रवणासीशब्द ॥ ८४ ॥ एवतेथेंचिउद्गादे ॥ सेखींतेथेंचिंतेंनादे ॥
वाच्यवाचकभेदें ॥ भेदवेनाजें ॥ ८५ ॥ तैसीत्वर्गीजेत्वगशक्ति ॥ तेचिस्पर्शहोयेत्वकाप्रति ॥
ग्रहणशक्तिदिसेहस्तीं ॥ तेंतैचिरूपगा ॥ ८६ ॥ अगासकळरूपाचेंरूपस ॥ तैचिहेरूपाचीमूस ॥
तेणेंचिगतिजाणजेस ॥ पादेंद्रियांययां ॥ ८७ ॥ मिष्टमधुरादिरसवाणियां ॥ जेणेंरसैरसवंता
इया ॥ तोचिरसनामिशेंमुसोनियां ॥ राहिलाअसे ॥ ८८ ॥ तेणेंमिष्टमधुरादिपरी ॥ जिबहाके
लीसेअतिचतुरी ॥ तेमुख्यरसैंपारखिकरी ॥ नानारसांचीकीं ॥ ८९ ॥ मगतैनानात्वेंमोडूनि ॥
एकरूपउपतिष्ठेशिष्णीं ॥ तोआनंदमात्रहोऊनि ॥ आनंदींमिसळे ॥ १४९० ॥ एवंभोगीतसेआ
नंदु ॥ आनंदचिआपुलास्वादु ॥ माझारिलहाजोछंदु ॥ तोहीतद्रूपअघवा ॥ ९१ ॥ तैसैंचिपरि
मळजेणेंसुवास ॥ तैचिपरिमळाचीहेमूस ॥ तैचियेऊनिघ्राणास ॥ पारखीहोय ॥ ९२ ॥ अहोतें
आपणनव्हेवाणीविचित्र ॥ ह्यणोनजाणेंवाणीचेंचित्र ॥ तैआपणचिजालेंपात्र ॥ घ्राणरूपेंपैं ॥ ९३ ॥
तेवाणीविचित्राचीमूस ॥ गुदरूपेंपृथ्वीहेंजाणजेस ॥ किंबहुनातेथेंहीएकरस ॥ परिणमलेंअसे
॥ ९४ ॥ अगातेआपलियेकुसरी ॥ मध्येंचवाणीभेदविस्तारी ॥ सेखींआपणचिस्वीकारी ॥ आप
लेंरूप ॥ ९५ ॥ तेथेंवाणीभेदहारपे ॥ आनंदचिआनंदेंउद्दीपे ॥ एवंपेसियेस्वरूपें ॥ संबधीजेकीं
॥ ९६ ॥ अगातेसंबंधाअतीत ॥ आपणचिअवघेंनहोनहोत ॥ होऊनआपलेंकोडपुरवित ॥ आप
णचिपाहा ॥ ९७ ॥ तोअवघाकरणीविषयएकु ॥ तोचियाकर्णाचाप्रवर्तकु ॥ तेथेंघेणियादेण
याचाकळंकु ॥ लागलानाहीं ॥ ९८ ॥ ह्यणोनअवघाचीकरणी ॥ घेइजेतेंएकेचक्षणीं ॥ घ्याव
याचीबोदणी ॥ नलागोनिचपाहा ॥ ९९ ॥ एवंस्वरूपस्थितीचैनिरूपण ॥ याचाउपसंहारक
रून ॥ पुढिलेपदींजाण ॥ सांगतुअसे ॥ १५०० ॥

तयासारिखाठावो ॥ हानिकराचाआत्मभावो ॥

येणेंकांपाहों ॥ नपाहोंलाभें ॥ १९२ ॥

अगाहेंनवांपदींकरून ॥ स्वरूपस्थितिअतिनिर्वाण ॥ बोलिलेंयेथेंजाण ॥ अन्यथानाहीं ॥ १ ॥
ऐसियास्वरूपाच्याठायीं ॥ पाहाणेंनपाहाणेंअसेकाई ॥ आतांयेथेंपाहीं ॥ अज्ञानकेंचें ॥ २ ॥ श
ब्दाचेनिविरोधें ॥ अविरोधेंस्वरूपनादें ॥ ज्यांचेएकत्वइंद्रें ॥ सिवतीजेनापैं ॥ ३ ॥ एवंसर्वत्रद्र

ष्टैपूर्ण ॥ यथेपाहेनपाहेकोण ॥ नपाहातांनतुटेजाण ॥ पाहाणेंजयाचें ॥ ४ ॥ यथेपाहातांपाहा
णयाबाध ॥ येईलेंहेअवघेंअबद्ध ॥ आतांअज्ञानसंबंध ॥ कवणासीलागे ॥ ५ ॥ अगासांगीतली
स्वरूपाचीखूण ॥ यासीकर्धीचनार्हीविलक्षण ॥ दड्ढात्रदृष्टिवीण ॥ आणीकनार्ही ॥ ६ ॥ अहो
हेंजेंभासमान ॥ तेंचिदैकार्णवचिपूर्ण ॥ ह्यणोनसदसच्चाहमर्जुन ॥ बोलिलेंगीतेसी ॥ ७ ॥ त
स्मात्अज्ञानेवीण ॥ निखळद्रष्टेचिपकपूर्ण ॥ पाहोनिनयेपाहातेपण ॥ नपाहातांनसे ॥ ८ ॥ कां
जेंआपणचिआपण ॥ यथेपाहिजेकायकोण ॥ धर्मधर्मित्वेवीण ॥ पाहाणेंमात्रकीं ॥ ९ ॥ ह्यणोन
आपणचिआपणया ॥ नयेपाहातेपणाच्याआया ॥ येविषईओवीया ॥ पुढेंहीअसती ॥ १५१० ॥

कायिआपुलियेभूमिकें ॥ आरिसाआपलेनिकें ॥ पाहोनपा
होंसके ॥ हेंकेंआहे ॥ १९३ ॥ कांसमोरपाठिमोरिया ॥ मुखें
होऊंयेआरिसिया ॥ वांचूनतयाप्रतितया ॥ होवावेंकां ॥ १९४ ॥

आपलेंस्वच्छपण ॥ आपणामार्जीजाण ॥ आरिसाकैसेन ॥ पाहोंसकेपां ॥ ११ ॥ आरिसाह
णिजेपेसें ॥ स्वच्छतामात्रअसे ॥ तयातेंतयानेंकैसें ॥ पाहिजेनपाहिजे ॥ १२ ॥ मुखआरिसाप
रिच्छिन्न ॥ ह्यणोनसमोरहोइजेआरिसेन ॥ वांचूनआरिसाआरिसयाजाण ॥ सन्मुखनाविमुख
॥ १३ ॥ तेवीदड्ढात्रदृष्टेपण ॥ देखोननयेदेखतेपण ॥ नानपाहेतरीजाण ॥ अदेखणेंनव्हे ॥ १४ ॥
जेवींमुखमात्रचिहुताशन ॥ तेवींज्ञानमात्रचिस्वरूपपूर्ण ॥ तेंआपणयाआपण॥देखोंनानदेखो १५

सर्वांगेदेखणारवी ॥ परीऐसेंघडेकेवीं ॥

जेउदोअस्तुचीचवी ॥ स्वयेंघेपे ॥ १९५ ॥

रविप्रकाशेंकरून ॥ प्रकाशलेंदिसेजनवन ॥ तरीतोचितयासीजाण ॥ कायअप्रकाशकु ॥ १६ ॥
परीतयाच्याठार्यीजाण ॥ नार्हीउदयनाअस्तमान ॥ नेणिजेह्यणोनउदयअस्ततेणें ॥ जाणिजेना १७
तेवींआपलेदेखणेपणें ॥ नदेखणेंदेखणेंनेणें ॥ आतांतेंअदेखणें ॥ ह्यणावेंकाई ॥ १८ ॥

कींरसुआपणियापिये ॥ कींतोंडलपऊनिठाये ॥ हेंरसपणन
व्हे ॥ तथाजैसें ॥ १९६ ॥ तैसेंपाहाणेंनपाहाणें ॥ पाहाणेंप
णेंचिहोनेणें ॥ आणिदोन्हीहेंयेणें ॥ स्वयेंचिअसिजे ॥ १९७ ॥

अगाजिब्हासंबंधेवीण ॥ अंगेरसमात्रचिजोजाण ॥ तोआपणयाआपण ॥ चाखेलकेवीं ॥ १९८ ॥
तरीतोकायविरसजाला ॥ रसत्वाकायमुकला ॥ असोतेणेंतोचाखिला ॥ नचाखतुचि ॥ १५२० ॥
असोरसाचेंवदन ॥ रसुचिअसेआपण ॥ त्यावदनासीतंवजाण ॥ चुकऊंनसके ॥ २१ ॥ तैसेंपा
हाणेंमात्रवस्तु ॥ नचढेपाहाणेयाचाहातु ॥ यथेनपाहाणयाचीहीमातु ॥ हार्तीनलागे ॥ २२ ॥
ह्यणोनयापाहाणयामाझारीं ॥ नपाहाणयापाहाणयाचीकुसरी ॥ नसोनपरस्परेंतेचिपरी ॥ दो
न्हीएक ॥ २३ ॥ आतांदेखणेंअदेखणेंजाण ॥ हेंयाचेंदेखतेपण ॥ ह्यणालहेंघडेलकैसेन ॥ तरी
तेंहीपरियेसा ॥ २४ ॥

जेंपाहाणेंचिह्यणोनिया ॥ पाहाणेंनव्हेहाआपणया ॥
तेंनपाहाणेंआपसया ॥ हाचिआहे ॥ १९८ ॥

निखळेंचिजेंद्रष्टेपण ॥ आदिमध्यांतविहीन ॥ जेथेनार्हीनिपटून ॥ दुसराहेतु ॥ २५ ॥ जेथेंसा

वेवतापैअसेना ॥ केवलपाहणेंपैसेजेजाणा ॥ तेंआपलेंपाहणेपणा ॥ पाहेकेवीं ॥ २६ ॥ याला
गींहेनपाहाणेंहोये ॥ परीआपलेपाहाणेपणेंचिनपाहे ॥ एवंदोहींअभिप्रायें ॥ एकुचिअर्थु ॥ २७ ॥
ह्मणोननपाहाणेंबोलिलें ॥ तेंपाहाणेंनिचिअसेनिडारलें ॥ तेचिपदेंपुढिलें ॥ बोलतुअसे ॥ २८ ॥

आणिनपाहाणेंमाकैसें ॥ आपणपेंपाहोंवैसे ॥
तरीपाहाणेंहेंऐसें ॥ हाचिपुढती ॥ १९९ ॥

अगानपाहाणेंअसतें ॥ तरीआपण्यांकेवींपाहातें ॥ आतांहेपाहोनिचिहोतें ॥ नपाहाणेंऐसें
॥ २९ ॥ ह्मणोनिआपणासीपाहे ॥ तेंजरीनपाहाणेंहोये ॥ तरीनपाहातियाअभिप्रायें ॥ पाहाणेंचि
पुढती ॥ १५३० ॥ एवंदेखोंजातांदेखतेंनव्हे ॥ तरीदेखणियाहीउणीवनये ॥ ह्मणोनिदोन्हींनहो
निहोय ॥ कांहींएकजें ॥ ३१ ॥

हेंदोन्हींपरस्परें ॥ नांदतीएकाहारें ॥
बांधोनियेरायेरें ॥ नाहींकेलें ॥ २०० ॥

पाहाणेंनपाहाणेंमीळोन ॥ स्वरूपएकचिजाण ॥ तरीयेरयेरांचेन ॥ नाशिलींजाती ॥ ३२ ॥
कांजेंएकएकाचेंविरोधी ॥ ह्मणोनएकहीनजायसिद्धि ॥ एवंपाहाणेंनव्हेनकर्धी ॥ नपाहाणेंही
नव्हे ॥ ३३ ॥ अगापाहाणेंचिनसुधेंआहे ॥ ह्मणोननपाहाणेंहेंचिहोये ॥ तरीयासीकायह्मणोंये ॥
नपाहाणेंऐसें ॥ ३४ ॥ आतांपाहाणेंचिहेंएकलें ॥ तरीकोणेंकायपाहिलें ॥ एवंदोहींसीहीआलें ॥
व्यर्थत्वयेथें ॥ ३५ ॥ येथेंह्मणीअभावगमोये ॥ ह्मणोनपुढेंबोलतुआहे ॥ यादोपणासीशब्दुचिवा
ये ॥ येरजैसैतैसें ॥ ३६ ॥

पाहाणयापाहाणेंआहे ॥ तरीनपाहाणेंहेंचिनोहे ॥
ह्मणोनियाचीसोये ॥ नेणतीदोन्ही ॥ २०१ ॥

अगापाहाणेंआपणापाहे ॥ तरीपूर्वीचपाहिलेंआहे ॥ ह्मणोनपाहातांचिहोये ॥ नपाहाणिया
ऐसें ॥ ३७ ॥ यालागींविरोधेंवीण ॥ पाहाणेंनव्हेनानपाहाणेंजाण ॥ येथेंअभावाचीखूण ॥ बुडो
नगेली ॥ ३८ ॥ येथेंदोन्हीहेभाग ॥ नसिवतीस्वरूपाचेंअंग ॥ द्रष्टृमात्रचांग ॥ स्वरूपजेंकीं ॥ ३९ ॥
पाहाण्यानपाहाण्यानेणें ॥ कांजेंनपाहाणेंतेंचिकींपाहाणें ॥ ह्मणोनदोन्हीभागवायाणें ॥ होऊन
ठेलें ॥ १५४० ॥ एवंविरोधनसोन ॥ स्वरूपऐसेंचिपैजाण ॥ हेंचिदृढीकरण ॥ पुढेंहीबोले ॥ ४१ ॥

एवंपाहाणेंनपाहाणें ॥ चोरूनयाअसणें ॥
नापाहेतरीकोणें ॥ कायपाहिलें ॥ २०२ ॥

अगायादोहींभागासीचोरून ॥ स्वरूपमात्रजेंजाण ॥ तेंअनारिसेंनहोन ॥ पाहोंहीलागे ॥ ४२
कांजेंपाहाणेंमात्रआहे ॥ तेंनपाहातेंकेवींठाये ॥ ह्मणोनपाहिलेपणानये ॥ आणिपाहेहीजरी
॥ ४३ ॥ तेंपाहिलेंतैसंनाहीं ॥ स्वरूपठायींच्याठायीं ॥ दृढमात्रदृष्टीचिपाहीं ॥ एकलीअसे ॥ ४४ ॥
काळत्रयींअविलक्षण ॥ तेथेंकारणांतरअज्ञान ॥ मानावेंहेंअनुमान ॥ वास्तवनव्हे ॥ ४५ ॥ अगाद
श्यद्रष्टृत्वेंविहीन ॥ संचलेंचिस्वरूपपूर्ण ॥ इत्यादिनिरूपणेंकरून ॥ सांगीतलेंऐसें ॥ ४६ ॥ द
श्यद्रष्टृत्वनाहीं ॥ तरीकारणेकाजकाई ॥ आतांहेंअज्ञानपाहीं ॥ कासयाअसे ॥ ४७ ॥ एवंस्वरू-
पनिर्विकारसंचलें ॥ तेथेंदृश्ययेवढेंविकरलें ॥ त्यासकारणमानिलें ॥ अज्ञानसाच ॥ ४८ ॥ या

पूर्वपक्षापरिहरण ॥ येथवरीकेलेंजाण ॥ निराकारिलेंअज्ञान ॥ विशेषयेंथें ॥ ४९ ॥ आतांअज्ञानाचेंनिराकरण ॥ याचेंकरावयादृढीकरण ॥ मागुतासूचिलाजाण ॥ पूर्वपक्षु ॥ १५५० ॥

दिसत्यानेदृश्यसभासे ॥ ह्यणावेंनादेखिलेंऐसें ॥

तरीदृश्यास्तवदिसे ॥ ऐसेंनाहीं ॥ २०३ ॥

पूर्वार्धाचाअभिप्राव ॥ दिसेआशंकेचाभाव ॥ तेचिआशंकावाव ॥ उत्तरार्धेकेली ॥ ५१ ॥ अहोदृश्यद्रष्टृत्वैहीन ॥ वस्तुचिन्मात्रसंचलीजाण ॥ तरीहेंदृश्यभान ॥ देखिलेंकवणें ॥ ५२ ॥ प्रत्यक्षहेंदृश्यादिसे ॥ तेंनाह्यणावेंकैसें ॥ एवंदृश्यास्तवयेतसे ॥ देखतेपणस्वरूपीं ॥ ५३ ॥ दृश्यदेखोनिहोयदेखतें ॥ तरीकारणांतरनघडेकेवीयेथें ॥ स्वरूपदुसरियेदशेतें ॥ पावलेंअवश्य ॥ ५४ ॥ एवंदृश्यदेखतांजाण ॥ कारणांतरअज्ञान ॥ स्वरूपींद्रष्टेपण ॥ संबंधोपाजित ॥ ५५ ॥ एवंस्वतंत्रदृश्यभान ॥ आत्माअसेनेणुकोण ॥ तोपरतंत्रेपावेचळण ॥ अनुमानेपेसें ॥ ५६ ॥ याअक्षेपापरिहर ॥ उत्तरार्धाचेंअंतर ॥ सूचिलेंतेंसविस्तर ॥ विवरणआइका ॥ ५७ ॥ अर्धीदृश्यरचलें ॥ मगद्रष्टेदिठेंजालें ॥ ऐसेंनकायदेखिलें ॥ दृश्यातेंयेणें ॥ ५८ ॥ अगास्वरूपींद्रष्टृत्व नसे ॥ तरीदृश्यचिकेवींउमसे ॥ सूर्येअस्तींकैसें ॥ मृगांभउमटे ॥ ५९ ॥ याचाद्रष्टृत्वविलास ॥ तोचिहादृश्यभास ॥ येथेंकारणांतरविशेष ॥ कासयाआला ॥ १५६० ॥ जन्हींदृश्यदिसेविलासलें ॥ तन्हींद्रष्टेचिकींतेसंचलें ॥ ह्यणोनदेखोननाहींआलें ॥ देखतेपणतेथें ॥ ६१ ॥ आतांदृश्याचेप्रवाहें ॥ द्रष्टेअन्यथानव्हे ॥ तरीदृश्यचिहेंपाहें ॥ दृश्यनव्हेकीं ॥ ६२ ॥ अगादृश्यजेजेंउमटे ॥ तेथेंद्रष्टृत्वचिदाटे ॥ असोद्रष्टेचिआपणउमटे ॥ दृश्यविलासें ॥ ६३ ॥ ह्यणोनदृश्यभासपाहीं ॥ द्रष्ट्यावीणदुजानाहीं ॥ पुढेंऐसेंचिकाहीं ॥ बोलतअसे ॥ ६४ ॥

दृश्यकीरदृशीदिसे ॥ परीसाचकींद्रष्टाअसे ॥

आतांनाहींतेंकैसें ॥ देखिलेंहोये ॥ २०४ ॥

नावेकदृश्यहेंदिसेकांहीं ॥ परीद्रष्ट्याहनिदुजेठायीं ॥ दृश्यदशेसपाहीं ॥ आलेंचिनाहीं ॥ ६५ ॥ अलुमाळविलासेंभासे ॥ परीयथाथेंद्रष्टृत्वींचअसे ॥ त्याद्रष्टृत्वासीकदानसे ॥ पालदुजाला ६६ ॥ अहोद्रष्टेद्रष्टृत्वींहनि ॥ फुटोनिजालेंनाहींदोन्ही ॥ आतांदृश्याचीमिरवणी ॥ वाग्निडंबुअघवा ॥ ६७ ॥ एवंदृश्यचियेथेंनाहीं ॥ तरीद्रष्टेनेदेखिलेंकाई ॥ अगासूर्यप्रभेच्याठायीं ॥ मृगजळजैसें ॥ ६८ ॥ अगातेथेंजेजळभान ॥ तेंआणीकाचेबुद्धिजाण ॥ आतांआत्मत्वींपाहाकोण ॥ दुजेआलें ॥ ६९ ॥ एवंदृष्ट्यात्रजेद्रष्टेपाहीं ॥ तेणेंअन्यथादेखिलेंनाहीं ॥ स्वसंवेद्यतेसीकधीही ॥ अनारिसें नसे ॥ १५७० ॥ ह्यणोनयादृश्यप्रवाहीं ॥ देखिजेतेंदेखिलेंचिनाहीं ॥ दृष्टांतइयेविषई ॥ देतुसे आयिका ॥ ७१ ॥

मुखदिसोकांदर्पणीं ॥ परीअसणेंकींतयेमुखपणीं ॥

तरीजालीतेवायाणी ॥ प्रतीतिकीं ॥ २०५ ॥

अगामुखमुखींचअसेपाहीं ॥ आरिसांतंवरिघालेंनाहीं ॥ आतांदेखिलेंतेंकाई ॥ देखिलेंहोये७२ ॥ यालागींदेखतदेखतपाहीं ॥ दृश्यासीदृश्यत्वनाहीं ॥ आतांदेखिजेतेजेकांहीं ॥ तेंआपणचिआपणया ॥ ७३ ॥ उक्तंच ॥ कंचनब्रह्मरत्नस्यजगदित्येवयत्स्थितं ॥ तत्तत्कारणकंयस्सात्तेननव्यतिरि

ह्यते ॥ १ ॥ अगाहाचिअंतरार्थशुद्ध ॥ लागलापुढिलेंपदीसंबंध ॥ तेंपदहीआतांविशद ॥
विवरूनसांगों ॥ ७४ ॥

देखतांचिआपणयातें ॥ आलियेनिदेचेनिहातें ॥

तयास्वप्नाऐसेंयेथें ॥ निहाळिता ॥ २०६ ॥

जैसाएकलाचिपुरुष ॥ स्वप्नीएकुचिजालाबहुवस ॥ तोचियेपरीहीआपणास ॥ आपणचि
देखे ॥ ७५ ॥ देखिलेंऐसेंभाविजे ॥ तरीआपणासीचदेखिजे ॥ कांजेनिदेलाठायींदुजें ॥ संचरलें
नाहीं॥७६॥आतांहेजेंदेखिलेंकाहीं ॥ तेंदेखिलेंचिकींनाहीं ॥ ह्मणोनहेचिपाहीं ॥ पुढेंहीबोले ७७

निद्रिस्तुसुखासनीं ॥ वाहिजेअनुवाहाणीं ॥ तोसाचकायते

सणीं ॥ दशापावे ॥२०७॥ कींशिशेवीणएकएकें ॥ दाविलीं

राज्यकरितीरकें ॥ तैसींचितियेंसतुकें ॥ आथीकाई ॥२०८॥

तेनिद्राजेव्हांनाहीं ॥ तेव्हांजोजैसाजियेठायीं ॥ तैसाचिस्व

प्नींकाहीं ॥ नदविजेचिकीं ॥ २०९ ॥

अगानिद्रिस्तुजोआपण ॥ आपणचिहोऊनसुखासन ॥ आपणचिआरोहण ॥ करितांजाला
॥ ७८ ॥ आणिसुखासनाचेवाहक ॥ तेहीदिसतीप्रत्यक ॥ तरीकायसकळिक ॥ यथार्थंजाले
॥ ७९ ॥ किंवारकेंराज्यपावलीं ॥ सिरेचिवीणएकेंदेखिलीं ॥ तेनिदजेव्हांसरली ॥ तेंअघवेंचि
नाहीं ॥ १५८० ॥ अहोहेआतांह्मणावेंकाई ॥ देखतांचदेखिलेंनाहीं ॥ मानिद्राचिनसेपाहीं ॥ ते
थेंहेकेंचें ॥ ८१ ॥ तैसेंचिहेदृश्यपाहीं ॥ दिसतचिदेखिलेंनाहीं ॥ आणिनदेखेजरीकाहीं ॥ तरी
सहजचिनसे ॥ ८२ ॥ अहोआपलियालीळावसें ॥ आपणचिदृश्यत्वविलासे ॥ तेथेंआपणचिपा
हातसे ॥ आपणयासी ॥ ८३ ॥ तेंदेखिलेंऐसेंआवडे ॥ परीएकपणजरीनविघडे ॥ तरीदेखिलेंचि
नघडे ॥ देखिलेंऐसें ॥ ८४ ॥ मापाहावेंहेजेंआवडे ॥ तेंदेखिलेंतेहीबुडे ॥ तेथेंमागुतेंकेवींघडे ॥
देखणेंत्यासी ॥ ८५ ॥ एवंदृश्यहेजेंकाहीं ॥ तेंदेखतांचिदेखिलेंनाहीं ॥ नदेखिजेतरीपाहीं ॥ सह
जचिनसे ॥ ८६ ॥ ह्मणोनपुढलेंपदींजाण ॥ दाविलीदृष्टांताचीखूण ॥ तेआतांसावधान ॥ परि
सावेंहोजी ॥ ८७ ॥

तान्हेलयामृगतृष्णा ॥ नभेटलयासिणुजेसणा ॥

माभेटलयाकोणा ॥ कायभेटलें ॥ २१० ॥

अगामृगांभसिंधुअंतरला ॥ ह्मणोनतृषार्तासिणुजाला ॥ तोथडियेसीहीआला ॥ तैलाभक
वण ॥ ८८ ॥ एवंभेटतानभेटतांपाहीं ॥ मृगजळींजळविंदुनाहीं ॥ तेवींदृश्यहेलटिकेंकाहीं ॥ दे
खतांनदेखतां ॥ ८९ ॥ अहोहेदेखतांचदेखिलेंनाहीं ॥ नदेखतातंवनसेचिपाहीं ॥ आतांऐसेंचि
काहीं ॥ पुढेंहीबोले ॥ १५९० ॥

कींसाउलीचेनिव्याजें ॥ मेळविलेंजेणेंदुजें ॥

तयाचेंकरणेंवांझे ॥ जालेंजैसें ॥ २११ ॥

अगाआपलीसावली ॥ आपणेनसींदुजीभाविली ॥ भाऊनिमांडिली ॥ कौतुकेंक्रीडा ॥ ९१ ॥
तेंदेखिजेक्रीडापेसी ॥ परीआलीनाहींक्रियादशेसी ॥ तेवींदेखतांदृश्यासी ॥ देखणेंमृषा ॥ ९२ ॥

अगादेखतांचिसावलीवाच ॥ तेथेंमानिलासाचभाव ॥ तोभावचिअभाव ॥ जाहालापाहा ॥९३॥
तेथेंभावनेसीभाषणादिक्रिया ॥ तेआपलीचपावलीआपणया ॥ आतांकरणीचगेलीवार्या ॥ जा
लीतेकी ॥ ९४ ॥

तैसेंदृश्यकरूनियां ॥ द्रष्टयातेंद्रष्टया ॥

दाऊनधाडिलेंवार्यां ॥ दाविलेंपणही ॥ २१२ ॥

तैसेंदृश्याचेनिमिशें ॥ दृश्यचिद्रष्टयादेखतसे ॥ तेंदेखिलेंतैसें ॥ देखिलेंनोहे ॥ ९५ ॥ कांजें
द्रष्टेमात्रआपण ॥ तेंआपलेंचिदेखेद्रष्टेपण ॥ तयासीचिजालीजाण ॥ दृश्यसंज्ञा ॥ ९६ ॥ अहो
द्रष्टयासीद्रष्टृत्वपार्हीं ॥ देखावेंलागलेंनार्हीं ॥ ह्यणोनदृश्यदशाकांहीं ॥ आलीचनार्हीं ॥ ९७ ॥
ह्यणोनदेखिलेंनवीण ॥ दृश्यद्रष्टाचिअसेजाण ॥ ऐसेंचिनिरूपण ॥ पुढेंहीबोले ॥ ९८ ॥

जेंदृश्यद्रष्टाचिआहे ॥ मादावणेंकांसाहे ॥

नद्विजेतरीनोहे ॥ तयातोकाई ॥ २१३ ॥

अगाद्रष्टेपणद्रष्टयाचें ॥ तेंचिहेंदृश्यसांचें ॥ तरीदष्टेपणठार्यांचें ॥ द्रष्टाचिअसे ॥९९॥ तेंअव
लोकनेवीण ॥ द्रष्टाचिअसेजाण ॥ अवलोकनकारण ॥ नव्हेकींतया ॥ १६०० ॥ तेआपुलियेली
ळावशें ॥ आपणयापाहोंबैसे ॥ तेव्हांचआपणादेखतुसे ॥ ऐसेंनार्हीं ॥ १ ॥ अहोतेंजेव्हांनपाहे॥
तेंचित्याचेंपहाणेंहोये ॥ एवंदृष्ट्रात्रदृष्टीसीनोहे ॥ कधींचिलोपु ॥ २ ॥

आरिसापापानपाहे ॥ तरीमुखचिवायांजाये ॥

तेणेंवीणआहे ॥ आपणपेकीं ॥ २१४ ॥

अगाआरिसापाहिलानार्हीं ॥ तरीमुखचिगेलेंकाई ॥ तेंआरिसेवीणपार्हीं ॥ ठार्यांचअसे ॥ ३
आतांपाहातांहीआरिसा ॥ मुखचिमूळमुखभासा ॥ कारणनव्हेचिसहसा ॥ आरिसातेथें ॥ ४ ॥
ह्यणोनकारणांतरेंवीण ॥ द्रष्टृत्वीअसेद्रष्टेपण ॥ देखतांनदेखतांजाण ॥ द्रष्टृत्वनचुके ॥ ५ ॥ किंब
हुनाद्रष्टेनिआपणया ॥ पाहिजेहेंचिवायां ॥ ह्यणोनिचिबोलिजेमाया ॥ मिथ्याअघवी ॥ ६ ॥
ह्यणोनिमागिलेदृष्टांतानुसारें ॥ पुढेंबोलतसेविस्तारें ॥ तेपरिस्तुचतुरे ॥ महानुभाव ॥ ७ ॥

तैसेंआत्मयातेंआत्मया ॥ नद्वीचिपैमाया ॥

तरीआत्मावावोकिंवायां ॥ तेचिकींना ॥ २१५ ॥

देखणाआपेंआप ॥ नाहींदेखावयाचासंकल्प ॥ कांजेंसंकल्पाचेंस्वरूप ॥ नाडलेंस्वरूपीं ॥८॥
नार्हींमायेचासांघातु ॥ ह्यणोनद्रष्टाअसेद्रष्टृत्वाअतीतु ॥ यालागींदेखिजेहेमातु ॥ हारपोनगेली
॥ ९ ॥ अहोआत्मादेखिलापार्हीं ॥ जाणोदेखिलेंचिकांहींनार्हीं ॥ कांजेंदेखणयानसेकांहीं ॥ दशा
दुसरी ॥ १६१० ॥ अगादेखणेंअसेसंचलें ॥ येथेंदेखतेपणनार्हींआलें ॥ तरीकायजालें ॥ आत्म
त्वमिथ्या ॥ ११ ॥ अहोआत्मत्वमिथ्यानार्हीं ॥ हेमायाचिमिथ्यापार्हीं ॥ ह्यणोनपाहावयाचेसोई ॥
उभानठाके ॥ १२ ॥ किंबहुनादेखणाआपेंआप ॥ तरीमायाचिजालीखपुष्प ॥ अहोमायाहाजल्प ॥
वृथाचिअसे ॥ १३ ॥ अगामायेचेनिगुणें ॥ आत्मयासीघडेदेखणें ॥ तरीआत्माकायजडपणें ॥
मोदळाअसे ॥ १४ ॥ आत्माचिन्मात्रपूर्ण ॥ सर्वदाआपणाआपण ॥ अवलोकनेवीण ॥ अवलो
कितअसे ॥ १५ ॥ आयिताशुद्धबुद्ध ॥ तेथेंदेखावयाचाउपरोध ॥ मानूनकरावेंसिद्ध ॥ कार
णांतर ॥ १६ ॥ हेंयेथेंनलगेकांहीं ॥ देखणाठार्यांच्याठार्यां ॥ पुढेंईयेविषई ॥ मूळपदअसे ॥ १७

ह्यणोनिआपणापेंद्रष्टा ॥ नकरितांअसेपैठा ॥
आतांजालाचिदिठा ॥ कांकरावा ॥ २१६ ॥

अगाद्रष्ट्याचेंद्रष्टेपण ॥ असेकारणांतरैवीण ॥ यथेसंबंधउपपादून ॥ देखणाकरावा ॥ १८ ॥
हेंअवघेंअसंबद्धपार्हीं ॥ देखणेंमात्रअसेठायीं ॥ तोदृश्यास्तवकाई ॥ देखणाहोये ॥ १९ ॥ दृश्य
द्रष्टृत्वविलास ॥ ह्यणोनदेखणेंचदेखणयास ॥ पाहेतरीवास ॥ पाहिलीचनार्हीं ॥ १६२० ॥ यथे
देखिलेंऐसेंआवडे ॥ तरीआवडीचिदिठीमार्जीबुडे ॥ ह्यणोनदेखतांचनघडे ॥ देखिलेंऐसे ॥ २१
ह्यणोनद्रष्टेचद्रष्ट्यास ॥ देखतांनयेभेदास ॥ पुढेंऐसेंसविलास ॥ बोलतअसे ॥ २२ ॥

नानामागुतेंदाविलें ॥ तरीपुनरुक्तजालें ॥
येणेंहीबोलेंगेलें ॥ दावणेंवृथा ॥ २१७ ॥

द्रष्टेदेखेद्रष्टेपणा ॥ ह्यणोनदेखोनजालादेखणा ॥ ऐसेंह्यणालतरीजाणा ॥ पुनरुक्तजालें ॥ २३
बोलिलाअर्थमागुताबोले ॥ तरीबोलाअर्धीचअसेबोलिलें ॥ पुनरुक्तीसआलें ॥ व्यर्थपणयेथें
॥ २४ ॥ प्रथमशब्दासीअन्यथानसे ॥ तरीमागुताबोलतोरितादिसे ॥ ह्यणोनद्रष्ट्यातैसें ॥ द्र
ष्टेपण ॥ २५ ॥ अगाद्रष्टेनद्रष्टृत्वदेखिलें ॥ यथेदेखिलेपणचिगेलें ॥ द्रष्टेअसेसंचलें ॥ ठायींचा
ठायीं ॥ २६ ॥ केवळद्रष्टेजेंदृष्ट्यात्र ॥ आपणचिआपणयापात्र ॥ तेथेंपरस्परतेचेंचित्र ॥ उठलेंकैसें
॥ २७ ॥ ह्यणोनदृश्यविलासेंसीजाण ॥ देखणेंचिनदेखतेपण ॥ कांजेंनिर्विकारनिर्गुण ॥ विक
रेनाकर्धी ॥ २८ ॥ ह्यणोनदृश्यभासा ॥ विकरलानार्हींसहसा ॥ पुढेंदृष्टांतऐसा ॥ देऊनबोले २९

दोरासर्पाभासा ॥ साचपणेंदोरुकांजैसा ॥
द्रष्टादृश्यातैसा ॥ द्रष्टासाचु ॥ २१८ ॥

दोरींसर्पाचाआरोप ॥ तन्हींदोरुचिआपेंआप ॥ दोरासीअन्यथारूप ॥ जालेंचिनार्हीं ॥ १६३०
अंगेंअंगजोदोरु ॥ तेथेंकेंचासर्पाकारु ॥ अन्यबुद्धिवेव्हारु ॥ सर्पारोपु ॥ ३१ ॥ दोरींदुसरेंनार्हीं
तेथेंसर्पकेंचाकाई ॥ तेवींद्रष्ट्याचाठाई ॥ द्रष्टेचिअसे ॥ ३२ ॥ द्रष्टृत्वींदुसरेंअसे ॥ तरीअन्यथा
दृश्यभासे ॥ ह्यणोनदृश्यनिःशेषनसे ॥ द्रष्टेचिसाच ॥ ३३ ॥

दर्पणेंआणीमुखें ॥ मुखदिसेहेंनचुके ॥ परीमुखींमुखसतुकें ॥
दर्पणींनार्हीं ॥ २१९ ॥ तैसेंद्रष्टादृश्यादोहो ॥ साचकींदेख
ताठावो ॥ ह्यणोनदृश्यतेंवावो ॥ देखिलेंजन्हीं ॥ २२० ॥

दर्पणाचेनिमिशें ॥ मुखचिमुखासीदिसे ॥ तन्हींदर्पणींमुखनसे ॥ निश्चयेंसी ॥ ३४ ॥ एवं
मुखप्रत्ययोप्रत्यईचिअसे ॥ दर्पणवाउगेंचिजैसें ॥ तेवींदृश्याचेनिमिशें ॥ द्रष्टेचिअसे ॥ ३५ ॥
तन्हींदृश्यींद्रष्टेनार्हीं ॥ द्रष्टेद्रष्ट्याच्याचिठायीं ॥ ह्यणोनदृश्यासीदेखतांही ॥ नव्हेदृश्य ॥ ३६
अगादृष्ट्यात्रद्रष्टेजेंकांहीं ॥ तेंचिहेंदृश्यप्रवाहीं ॥ आपणासीचआपणपार्हीं ॥ भासवितअसे ३७
एवंभास्यआणिभासकता ॥ हेवस्तुमात्रचितत्वता ॥ तरीदृश्यभागपाहातां ॥ सहजचिमृषा
॥ ३८ ॥ द्रष्टाजरीठायेठावो ॥ तरीदृश्यहेंअंगेंचिवावो ॥ उभयतांअभिप्रावो ॥ देखणापकु ॥ ३९ ॥
ह्यणोनिकेवळदेखणाठावो ॥ दृश्यत्वेदेखतांचवावो ॥ यथेअज्ञानाचाभावो ॥ कोठूनअसे ॥ १६४०
पुढेंपूर्वपक्षैकपद ॥ असेतेंविचरूंविशद ॥ अनुभवाचास्वाद ॥ लाघेलजेणें ॥ ४१ ॥

वावोकीरहोये ॥ तन्हींदिसततंवआहे ॥

येणेंबोलेंहोये ॥ आथीऐसें ॥ २२१ ॥

द्रष्टेअसेएकलें ॥ दृश्यहेंवावजालें ॥ तन्हींनसतैचिदेखिलें ॥ हेंतंवसाच ॥ ४२ ॥ नाहींआणि
देखिलें ॥ यासीअज्ञानकारणजालें ॥ याआक्षेपासीकेलें ॥ परिहरणअसे ॥ ४३ ॥

तरीआनआनातें ॥ देखोनहोयदेखतें ॥ तरीमानूंयेतें ॥ दे
खिलेंऐसें ॥ २२२ ॥ येथेंदेखोनिकांनदेखोनि ॥ ऐक्यकांनाना
होऊनि ॥ परीहायेणेंवांचूनि ॥ देखणेंअसे ॥ २२३ ॥

द्रष्टेआनदृश्यआन ॥ ऐसैजरीघडतसेजाण ॥ तरीसुखेंअज्ञान ॥ कारणहोतें ॥ ४४ ॥ आपुले
प्रवाहवशें ॥ मार्गहीक्रमिलाऐसेंदिसे ॥ उदकदुसरीयेदशे ॥ आलेंचिनाहीं ॥ ४५ ॥ आहोमु
ळींचेंउदकपण ॥ कायगेलेठार्यांजालेंआन ॥ किंवामूळआणिअवसान ॥ वाढेपडिलें ॥ ४६ ॥
एवंप्रवाहाच्यापाउलीं ॥ गंगानाहींवोहटली ॥ रेखानसेमोडली ॥ उदकाचीतेथें ॥ ४७ ॥ एक
उदकएकावरीआलें ॥ हेंतंवनाहींघडलें ॥ तेवींद्रष्टेननाहींदेखिलें ॥ विपरीतकांहीं ॥ ४८ ॥ अ
गाहादृश्यविलास ॥ द्रष्टेचिअसेसावकाश ॥ आतांकोणेंकोणास ॥ देखिलेंकाई ॥ ४९ ॥ आतां
देखिलेंजेंजेंकांहीं ॥ तेंद्रष्टेचिदृश्यासीपाहीं ॥ येथेंकारणतंवनाहीं ॥ दुसरेंआलें ॥ १६५० ॥
श्रुतिः ॥ आत्मैवह्यात्मनोबंधुरात्मैवरिपुरात्मनः ॥ ह्यणोनिजियातियाप्रवाहीं ॥ दुसरेंकारण
नाहीं ॥ यालागींजैसेंतेसैपाहीं ॥ संचलेंब्रह्म ॥ ५१ ॥ अगाहेंजेंभगवद्रचन ॥ तेंणेंसाधकास
घडेसाधन ॥ आणिसिद्धासीहीखूण ॥ येथेंचिआतुडे ॥ ५२ ॥ सिद्धांचेंसमाधान ॥ साधकासउ
पदेशुजाण ॥ ऐसीकांहींखूण ॥ एकचअसे ॥ ५३ ॥ ह्यणोनसाध्यसाधनप्रवाहीं ॥ सिद्धवस्तू
सीअन्यथानाहीं ॥ एवंसंधीवीणपाहीं ॥ विलासेवस्तु ॥ ५४ ॥ आतांएकअनेकिपाहीं ॥ एकप
णाहानीनाहीं ॥ ह्यणोनिजियेतियेसोई ॥ आपणयादेखे ॥ ५५ ॥ येथेंदृश्यआणिदेखतें ॥ वस्तु
इतुकियानाहींपुरतें ॥ ह्यणोनदेखतदेखतदृश्यातें ॥ गिळोनिअसे ॥ ५६ ॥ अगाहेंजेंदृश्यदिसे ॥
तेंगिळूनिचदावितसे ॥ ह्यणोनिचपालटनसे ॥ वस्तूसीकांहीं ॥ ५७ ॥ अगाहाजोदृश्यप्रभव ॥
हाद्रष्टृत्वाआंतीलहावभाव ॥ येणेंद्रष्टृत्वाचींसव ॥ देखिलीचनाहीं ॥ ५८ ॥ अगाअळंकारासी
कांहीं ॥ सुवर्णाबाहेरजाणेंनाहीं ॥ मांसुवर्णासीकाई ॥ निहाळीजेतेणें ॥ ५९ ॥ ह्यणोनवस्तूच्या
ठाई ॥ परस्परतासंभवलीनाहीं ॥ नावेकदिसेजेंकांहीं ॥ तेंत्यासीचतेंकीं ॥ १६६० ॥ ह्यणोनआ
पणाआपणदेखे ॥ याचेंचिनांवनदेखे ॥ किंवानदेखेतन्हींअसकें ॥ देखतेपणचि ॥ ६१ ॥ अहोदे
खणेमात्रजेंकांहीं ॥ तेंदेखावयापुरतेंनाहीं ॥ आतांनदेखवेंतरीकाई ॥ आंधळेंअसे ॥ ६२ ॥ आ
तांपेसाठाईजाण ॥ एकानेकअवघेंशून्य ॥ याअर्थासीनचुकोन ॥ विलासलेंहीदिसे ॥ ६३ ॥ अ
थवाआपणअनेकहोधिजे ॥ तरीचअनेकतासाजे ॥ ह्यणोनअनेकभावेंदुजें ॥ आलेंचिनाहीं ॥ ६४ ॥
आणिऐक्यभावेंतरीएकुचि ॥ ह्यणोनएकानेकहाचि ॥ येथेंद्रष्टृत्वानव्हेचि ॥ सर्वथालोपु ॥ ६५ ॥
ह्यणोनदेखणेंनदेखणें ॥ मिळोनएकलेंदेखणें ॥ आणिएकत्वेनानापणें ॥ आपणचिअसे ॥ ६६ ॥
पुढेंयाचेंचिविशेषण ॥ करावयाचेमिशजाण ॥ उभविलेंअसेआन ॥ मुळींचेंपद ॥ ६७ ॥

आरिशानेंहोकांदाविलें ॥ तन्हींमुखचिमुखेंदेखिलें ॥ तोन
दवीतन्हींसंचलें ॥ मुर्खांचिमुख ॥ २२४ ॥ तैसेंदावितेंनाहीं ॥

तरीहाचिययाचाठाई ॥ नादाविलातऱ्हीही ॥ हाचियया ॥ २२५ ॥

मुखासीदावीदर्पण ॥ तऱ्हीमुखाचिमुखासीकारण ॥ तेंअसेदर्पणवीण ॥ आपलाठाई ॥ ६८ ॥
अहोदर्पणचिजरीनाहीं ॥ तरीमुखचिनसेलकाई ॥ एवंआरिसाचपाहीं ॥ अप्रयोजक ॥ ६९ ॥
तेवीदेखणेंदेखतेंठाई ॥ तेंआणीककोठेंचिनाहीं ॥ ह्यणोनआपलाचिपाहीं ॥ देखणाआपु ॥ १६७० ॥
अहोदृश्यसंबंधनाहीं ॥ तऱ्हीदेखणाहाचिपाहीं ॥ आणिदृश्यहीदेखिलेंकाहीं ॥ हाचिद्रष्टा ॥ ७१ ॥
ह्यणोनकारणांतरेवीण ॥ देखेआपणयाआपण ॥ अज्ञानशब्देंचिजडजाण ॥ तेंकारणकेवीं ॥ ७२ ॥

जागृतीदाविला ॥ कांनिदाहारविला ॥

परीजैसाएकला ॥ पुरुषपुरुषीं ॥ २२६ ॥

पुरुषाचेंसाचपण ॥ निद्राआणिजागेंहोणें ॥ तोदुसरेनिकारणें ॥ देखिलानाहीं ॥ ७३ ॥ निदे
निवांतजाला ॥ तऱ्हीपुरुषअसेसंचला ॥ आतांजागाजालियाआला ॥ नवाकाई ॥ ७४ ॥ तेवींदे
खावयानदेखावया ॥ कारणहाचिकींगायया ॥ देखिलेनवायां ॥ गेलानाहीं ॥ ७५ ॥

कांरायातेंतूरावो ॥ ऐसादाविजेप्रत्ययो ॥ तऱ्हींठायेठावो ॥

राजाचिअसे ॥ २२७ ॥ नातरीरायपणेंराया ॥ नाणिजेकीं

प्रत्यया ॥ तऱ्हींकांहींउणेंतया ॥ मार्जीअसे ॥ २२८ ॥ तैसें

दावितानंदावितानं ॥ हाययापरौता ॥ चढेनातुटेआयिता ॥

असतचिअसे ॥ २२९ ॥

जऱ्हीअसतांहीनेणेंकोण ॥ तऱ्हीनतुटेचिराजेपण ॥ किंवाराजेपणस्फुरतांहीजाण ॥ राजा
चिकींतो ॥ ७६ ॥ तेवींआपुलेनिचप्रत्ययें ॥ आपणादेखावयाचीसोये ॥ नलगेचितरीकाये ॥
द्रष्टेंनव्हेतें ॥ ७७ ॥ किंवाद्रष्टेपणजेंआपुलें ॥ द्रष्टेनआपणादाविलें ॥ तरीकायउणेंजालें ॥ द्रष्टृत्व
तेथिचें ॥ ७८ ॥ ह्यणोनआवलोकेवीण ॥ द्रष्टाचिअसेआपण ॥ किंवाआपलेंद्रष्टेपण ॥ आपणचि
देखे ॥ ७९ ॥ आपलेनिद्रष्टेपणें ॥ द्रष्टृत्वदुणावौनेणें ॥ नानदेखतांउणें ॥ पडणेंनाहीं ॥ १६८० ॥
आपलाअसतांआपण ॥ निमित्तांतरअघटमान ॥ ऐसेंचिपुढेंजाण ॥ बोलतअसे ॥ ८१ ॥

तरीकांनिमित्यपिसे ॥ हाययादाऊंवेसे ॥

देखतेंनाहींतेंआरिसे ॥ देखावेकोणें ॥ २३० ॥

यालागींद्रष्टयाचेंद्रष्टेपण ॥ द्रष्टयासीचअसेजाण ॥ तरीनिमित्यांतरअज्ञान ॥ कासयायेथें
॥ ८२ ॥ अहोआपणचिद्रष्टेंअसे ॥ तरीकासयानिमित्यपिसें ॥ तेंनिमित्येंवीणसरिसें ॥ ठायींच
असे ॥ ८३ ॥ अगाद्रष्टेंअंगोनदृश्यहोतें ॥ तरीदेखावेंयादृश्यातें ॥ निमित्यमानूयेतें ॥ आणीक
यासी ॥ ८४ ॥ द्रष्टेंजरीआच्छादतें ॥ तरीदृश्यचिकेवींअसतें ॥ मुखनसतांप्रतिमुखातें ॥ देखतें
कवण ॥ ८५ ॥ प्रतिमुखेंसीदर्पण ॥ देखतेंनिचप्रकाशिलाजाण ॥ ह्यणोनदेखतांचिकारण ॥
देखावयाहोये ॥ ८६ ॥ आणीकहीदृष्टांत ॥ देऊनिहेंचिबोलत ॥ जेंनिमित्यांतरयेथें ॥ सर्वथा
नघडे ॥ ८७ ॥

दीपुदावितयातैरची ॥ कींतेणेंचिसिद्धिदीपाची ॥

तैसीसत्तानिमित्ताची ॥ येणेंसाच ॥ २३१ ॥

अगादीपजेणेंलाविला ॥ तोकायदीपेंप्रकटकेला ॥ ऐसेंनव्हेतोदाविला ॥ दीपचितेणें ॥ ८८ ॥
तेवींवस्तूच्याठायीं ॥ निमित्यमानावेंजेंकांहीं ॥ तैवस्तुचिनसतांपाहीं ॥ रूपासीचनयेतें ॥ ८९ ॥
कींद्रष्ट्याचेविलासें ॥ द्रष्टेंचिद्रष्ट्यादिसे ॥ तेणेंदृश्येंकैसें ॥ देखणेंद्रष्टें ॥ १६९० ॥ एवंदृश्याचे
निसंबंधें ॥ वस्तुत्वींदेखणेंनांदे ॥ इयेबोलणींअबद्धें ॥ अवर्घींयेथें ॥ ९१ ॥

वन्हितेवन्हिसिखा ॥ प्रकाशीकीरदेखा ॥

परीवन्हिनहोजनिलेखा ॥ येईलकाई ॥ २३२ ॥

अहोनावेकभावावेंपेसें ॥ जेवन्हिशिखेचेमिषें ॥ प्रकटझालादिसे ॥ परीअघटमान ॥ ९२ ॥
कांजेंअग्निचजरीनाहीं ॥ तरीज्वालाकवणियेठायीं ॥ ह्यणोनज्वाळेसहितपाहीं ॥ संचलाअग्नि
॥ ९३ ॥ आतांज्वाळेचेनिमिषें ॥ अग्नीचकारणअग्नीसअसे ॥ येथेंकारणांतराचेंपिसें ॥ व्यर्थचि
कींगा ॥ ९४ ॥ तेवींद्रष्टृत्वेंवीणपाहीं ॥ दृश्यहैरचलेंनाहीं ॥ येथेंनिमित्यांतरकांहीं ॥ कासया
आलें ॥ ९५ ॥

आणिनिमित्यजेंबोलावें ॥ तेंयेणेंदिसोनिदावावें ॥

देखिलेंतरीस्वभावं ॥ दृश्यहीहा ॥ २३३ ॥

अगावस्तुदेखणीअसे ॥ ह्यणोनिनिमित्याचातकुंदिसे ॥ तरीदेखणीवस्तुदेखतसे ॥ आपणया
सीचि ॥ ९६ ॥ आपणादेखेआपण ॥ तैचिहेंदृश्यमान ॥ ह्यणोनदृश्यहीजाण ॥ वस्तुचिअसे
॥ ९७ ॥ अगावस्तूसीवस्तूचेंदेखणें ॥ तेंयेथेंमानावेंदुजेंकारण ॥ तरीवस्तुकायआन ॥ देखणया
हूनि ॥ ९८ ॥ किंबहुनानिमित्याचेंअनुमान ॥ तेंअनुमानचिनाहींवस्तुवीण ॥ तरीनिमित्यांतर
वलगण ॥ सहजचिमृषा ॥ ९९ ॥ एवंवस्तूसीलोपनाहीं ॥ तरीनिमित्ययेथेंकाई ॥ आपणाआ
पलेठाई ॥ आपलेंनिमित्यें ॥ १७०० ॥

ह्यणोनस्वयंप्रकाशायया ॥ आपणापेदेखावया ॥

निमित्तहावांचूनिया ॥ नाहींचिमा ॥ २३४ ॥

स्वप्रकाशआत्मापूर्ण ॥ प्रकाश्यप्रकाशकआपण ॥ ह्यणोननिमित्यनाहींआन ॥ यावांचूनि ॥ १ ॥
अगादेखणेंमात्रजेंकांहीं ॥ आत्मापेसेंतैचिपाहीं ॥ तरीतेंआपणाकाई ॥ नदेखतेंहोय ॥ २ ॥ अहो
हेंजेंदेखणेंकांहीं ॥ जाणावेंदेखतचिनाहीं ॥ आतांदेखिलेंपेसेंपाहीं ॥ भाविजेजरी ॥ ३ ॥ तरी
देखितेंनिविलासें ॥ दृश्यहीहाचिअसे ॥ येथेंभावनाहीनसे ॥ दुजीआली ॥ ४ ॥ ह्यणोनआपआ
पणादिसावया ॥ कारणनसेवांचूनिया ॥ भासवीदशाभलतिया ॥ आपआपणा ॥ ५ ॥ जियाति
याप्रवाहीं ॥ वस्तुवीणदुजेंनाहीं ॥ तेथेंनिमित्यांतरकाई ॥ बोलणेंघडे ॥ ६ ॥ स्मृतिः ॥ अतःका
रणविज्ञानात्सर्वविज्ञानमास्तिकाः ॥ सुतरामुपपन्नंहिनसंदेहोस्तिकश्चन ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥
एवंवस्तूसीकांकारणवस्तु ॥ येथेंनाहींदुजाहेतु ॥ बहुहोजनिअसतु ॥ किंवाकांहींचनसो ॥ ७ ॥
ह्यणोनपुढेंनिरोपण ॥ ऐसेंचिकीजेतसेजाण ॥ संतवृंदांचेंअवधान ॥ अपेक्षितअसे ॥ ८ ॥

भलतेनविन्यासें ॥ दिसततेणेंचिदिसें ॥

हावांचूननसे ॥ येथेंकांहीं ॥ २३५ ॥

अगादेखणेंचिवस्तुअसे ॥ त्याचिदेखणीयाचेनिमिशें ॥ भलतेंहीदिसे ॥ तेणेंचिदेखें ॥ ९ ॥
तेणेंचिदेखतेपणें ॥ दृश्यत्वतेणेंचिअसणें ॥ किंवादृश्यावीणदेखणें ॥ तेंचिनचुके ॥ १७१० ॥ ह्य
णोनदृश्यत्वेंफांको ॥ किंवाआपणपेंचिदेखो ॥ परीहावांचूनिविखो ॥ यासीनाहीं ॥ ११ ॥ अगा
उपाधिकांहींनसोन ॥ वस्तुस्वसंवेद्यसर्वदांजाण ॥ येथेंदुजेंकारण ॥ कासयालागे ॥ १२ ॥

लेणेंआणिभांगारे ॥ भांगारचिएकस्फुरे ॥ कांजेंयेथदुसरें ॥
नाहींचिह्यणोनि ॥ २३६ ॥ जळतरंगींदोहीं ॥ जळावांचूनि
नाहीं ॥ ह्यणोनआनकांहीं ॥ नाहींनानोहे ॥ २३७ ॥

अगासुवर्णाचेंप्रकाशक ॥ सुवर्णचिर्कींआयिक ॥ किंवाकटककुंडलादिक ॥ तेणेंचिहोती ॥ १३ ॥
एवंसुवर्णमात्रजेंकांहीं ॥ आपलेंचिभासकपाहीं ॥ तेंकटककुंडलादिप्रवाहीं ॥ विभागींनपडे १४
किंवाउदकाच्याठायीं ॥ तरंगाचीमातनाहीं ॥ आणितरंगदेखिलयाहीं ॥ उदकनचुके ॥ १५ ॥
ह्यणोनभलतेनप्रकारें ॥ वस्तुचिअसेस्वाकारें ॥ आतांयेथेंनिमित्यांतरें ॥ काजकाई ॥ १६ ॥ कां
जेंभलतेंहीप्रवाहीं ॥ वस्तूसीपालटनाहीं ॥ दृष्टांतपेसाचिकांहीं ॥ देऊनिसांगे ॥ १७ ॥

होकांध्राणानुमेयो ॥ येवोंकांहातींघेवो ॥ लाभोकांदिठीपा
हो ॥ भलतैसा ॥ २३८ ॥ परीकापुराच्याठाई ॥ कापुरावां
चूनिदुजेंनाहीं ॥ तैसारीतिभलतयाही ॥ हाचियया ॥ २३९ ॥

अगापरिमळाचासुरवाड ॥ पुरवीघ्राणाचेंकोड ॥ उजाळपणेंगोड ॥ नेत्रासीलागे ॥ १८ ॥
आणिमार्दवाचागुण ॥ हस्तेंद्रियेंनिववीजाण ॥ परीइतुकाठाईनहोन ॥ कापूरपकु ॥ १९ ॥ ज
न्हींतोषळींईद्रियेंअशेखें ॥ तरीकापूरमात्रनचुके ॥ तेवींनानादिठीएके ॥ देखणेंनिपूर्ण ॥ १७२० ॥
स्मृतिः ॥ वेदैश्रसर्वैरहमेववेद्योवेदांतकृद्वेदविदेवचाहं ॥ इतिभगवद्रचनं ॥ अगासकळांहीजाण
नयांचीधांव ॥ पाविजेपकुचिगांव ॥ असोत्यागांवाचेंचिनांव ॥ जाणतीसकळें ॥ २१ ॥ असो
सकळांनाहींसकळपण ॥ जाणणेंमात्रचिएकजाण ॥ असोत्यासजाणावयाआन ॥ त्याहूनकेंचें
॥ २२ ॥ यालागींजयातयापरी ॥ ययासच्चिदानंदसागरीं ॥ दुसरेंअणुहीभरी ॥ सांठवेनार्कीं ॥ २३

आतांदृश्यपणेंदिसो ॥ कींद्रष्टाहोऊनिअसो ॥ परीहावांचू
निअतीसो ॥ नाहींयेथें ॥ २४० ॥ गंगागंगापणेंवाहो ॥ कीं
सिंधुहोऊनिराहो ॥ परीपाणीपणानवलावो ॥ हेंनदेखोंकीं
॥ २४१ ॥ थिजावेंकींविघरावें ॥ हेंअप्रयोजकअघवें ॥ घृतपणन
व्हे ॥ अनारिसें ॥ २४२ ॥ ज्वाळाआणिवन्हि ॥ नलेखिजती
दोन्हीं ॥ वन्हिमात्रह्यणोनि ॥ आननव्हेचिर्कीं ॥ २४३ ॥ तै
सेंदृश्यकांद्रष्टा ॥ यादोन्हींदशावांझटा ॥ पाहतांएकिकाष्टा ॥
स्फूर्तिमात्रतो ॥ २४४ ॥

अहोद्रेथेंदृष्टात्रअसे ॥ तैचिर्कीतयासीदिसे ॥ दृश्यद्रष्टापेसें ॥ इतुकाचिभागु ॥ २४ ॥ ह्यणो
नययावांचूनिकांहीं ॥ दृश्यद्रष्टृत्वाठावनाहीं ॥ किंबहुनायेथेंपाहीं ॥ उभयताचिनाहीं ॥ २५ ॥

जेवींसिधुआणिगंगाजळ ॥ जळमात्रचित्तकेवळ ॥ तियेजळमात्रीआडळ ॥ दोहीचानाहीं ॥ २६ ॥
 असोसिधुगंगाअसतांही ॥ पाणीतंवएकचिपाहीं ॥ किंवाथिजणेंविघरणेंनाहीं ॥ झुतमात्रीतिये
 ॥ २७ ॥ नावेकभावितयाचेनिमिशें ॥ थिजणेंविघरणेंदिसे ॥ इयेवस्तुत्वीनसे ॥ भावनाहीरीति
 ॥ २८ ॥ असोज्वाळावन्दिप्रवाहें ॥ दोनीतंवगणितानये ॥ दोनीनहोनिहोय ॥ वन्दिमात्रतो ॥ २९ ॥
 तेवींइश्यद्रष्टृत्वविलासु ॥ अवघाएकुचिउन्मेषु ॥ तयाउन्मेषींआसु ॥ दोहींचाअसे ॥ १७३० ॥
 अहोहेह्मणालकाई ॥ तरीस्फूर्तिहूनआननाहीं ॥ तियेस्फूर्तिमार्जीकांहीं ॥ विभागचिनसती ॥ ३१
 स्मृतिः ॥ अहमितिशिवएवसत्यचिद्वनःस्फुरतिततःपृथगस्तिनैववस्तु ॥ इदमितिवचसाचते
 नबंधोनहिमनुजस्यविमोचनंचर्किचित् ॥ ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ ॥ अगापैलाडजेंपरेहून ॥ श्लेष
 ज्ञातृत्वाह्निआन ॥ जेथेंनादाचेंनादपण ॥ जन्मलेंनाहीं ॥ ३२ ॥ जेथेंआरंभअवसानसहित ॥
 औकारासीठावनवहत ॥ तेथेंइतरांचीमात ॥ कासयापेसी ॥ ३३ ॥ अगाशून्यासीहीगाळून ॥
 असेआपणयाहीचोरून ॥ जेंस्फुरद्रूपकल्याण ॥ सर्वांतरस्थ ॥ ३४ ॥ असोत्याहूनदुसरेंकांहीं ॥
 वस्तुजातअसतचिनाहीं ॥ ययास्फूर्तिमार्जीपाहीं ॥ जडभागकेंचा ॥ ३५ ॥ तेंइश्यनव्हेनाद्रष्टा ॥
 नदिसतीभेदाचियाचेष्टा ॥ पाहातांपकिकाष्ठा ॥ स्फुरद्रूपअघवें ॥ ३६ ॥ पाहातांचराचराची
 खूण ॥ अवघेंचिहेंस्फुरण ॥ एकअहंप्रत्ययोजाण ॥ दुमदुमिलाअसे ॥ ३७ ॥ तयास्फुरद्रूपीं
 पाहीं ॥ अन्यथाहेतुचिनाहीं ॥ ह्मणोनिपेसैंचिकांहीं ॥ बोलतअसे ॥ ३८ ॥

इयेस्फूर्तिकडूनि ॥ नाहींस्फूर्तिमात्रवांचूनि ॥

तरीकायदेखोनि ॥ देखतुसे ॥ २४५ ॥

अगापाहातयाचीपाहातीखूण ॥ तेंइश्यनव्हेनाद्रष्टेपण ॥ निखळउपाधिहीन ॥ स्फुरणमात्र
 ॥ ३९ ॥ जेंशुद्धशुद्धाहून ॥ गतपदींबोलिलेंजेंजाण ॥ पाहातांतेंचितयाकडून ॥ तंवअवघेंचितें
 ॥ १७४० ॥ तियेस्फुरणमार्जीकांहीं ॥ तयादुजेंनाहीं ॥ ऐसेंपुढेंकांहीं ॥ बोलतअसे ॥ ४१ ॥

पुढांफरकेनादिसते ॥ नामागेंडोकावीदेखतें ॥

पाहातांयेणेंययातें ॥ स्फुरद्रूपेंचि ॥ २४६ ॥

हेंस्फुरद्रूपह्मणालकैसैं ॥ तरीस्फुरणमात्रचिअसे ॥ वन्दिमात्रजैसैं ॥ वन्दिचेंमुख ॥ ४२ ॥
 किंवापरिमळपरिमळाचेंव्राण ॥ रसुचिरसाचीजिह्वाजाण ॥ तेवींहेंस्फुरण ॥ आपणचिस्फुरे
 ॥ ४३ ॥ यास्फुरद्रूपाच्याठार्यां ॥ धर्मुधर्मित्वनाहीं ॥ किंबहुनायेथेंकांहीं ॥ दुसरेंचिनसे ॥ ४४ ॥
 तेंआपणयासीपाहे ॥ परीपाहिलेंऐसेंनोहे ॥ कांजेंनसोडीठाये ॥ आपलातें ॥ ४५ ॥ अहोदिसावया
 सीकांहीं ॥ याहूनतंवदुजेंनाहीं ॥ आतांहेचिजरीपाहीं ॥ पुढेंठाके ॥ ४६ ॥ तरीस्फुरणमात्रजें
 एकलें ॥ तेंपाहावयादोषेपुढेंफरकलें ॥ तरीमागेंकायउरलें ॥ न्याहाळीऐसैं ॥ ४७ ॥ आतांतें
 चितयासीजाण ॥ पाहातांनयेपाहातेपण ॥ ऐसीकांहींखूण ॥ अनुभवाची ॥ ४८ ॥ अहोइश्य
 द्रष्टृत्वविलासतांही ॥ स्फुरणमात्रफरकलेंनाहीं ॥ आणिनसतांहीहेंकांहीं ॥ तन्हींतेंचिकांगा
 ॥ ४९ ॥ आतांलाघतांऐसीखूण ॥ बुडोनजातसेलाधलेपण ॥ ऐसीस्थितिमात्रचिजाण ॥ सांग
 तुसे ॥ १७५० ॥ तेंगुरुपाउलेंसरोन ॥ सांगतुसेसविवरण ॥ नानाविवरणनव्हेहेंसरण ॥ नित्या
 नंदैक्य ॥ ५१ ॥

कल्लोळेंजळींघातलें ॥ सोनेनिसोनेंपांगुरलें ॥

दिठीचेपायेगुंतलें ॥ दिठीसीचि ॥ २४७ ॥

अहोकल्लोळजळींबुडाला ॥ तोबुडालेपणासीचमुकला ॥ कांजेंजळकायतयाला ॥ त्याहून
दुजें ॥ ५२ ॥ किंवासुवर्णाचेंपांघरूण ॥ अळंकारेंकीजेपरिधान ॥ येथेंआपलेंअळंकारपण ॥
हारविलेंतेणें ॥ ५३ ॥ किंवासुवर्णाचेंपरिधान ॥ येथेंकरणीचगेलीहारपोन ॥ किंवादिठीचि
मार्जीजाण ॥ राहिलीदिठी ॥ ५४ ॥ दिठीदिठीसीचगुंतली ॥ येथेंकरणीनाहींउपपादली ॥ किं
बहुनानगुंफतांचिनघाली ॥ बाहिरपाये ॥ ५५ ॥ अहोसांडूनरूपाचीसोये ॥ निखळदिठीचि
कोण्हींपाहे ॥ तरीदिठीचिमार्जीआहे ॥ नगोवितांदिठी ॥ ५६ ॥ ह्यणोनदिठीचेंजेंदिठीपण ॥
नमोडतांचितेंजाण ॥ नराहोनआपण ॥ आपल्याठायीं ॥ ५७ ॥ राहिलेंतेवींजाण ॥ स्फुरणींसा
मावलेंस्फुरण ॥ परीसंकोच्याचीखूण ॥ आढळलीनाहीं ॥ ५८ ॥ अगावावरतांवावरणेंनाहीं ॥
तेथेंसंकोचणेंकेंचेंकायी ॥ ऐसेंचिआपल्याठायीं ॥ नराहोनिराहे ॥ ५९ ॥ असोस्फुरणींचस्फुरण
राहिलें ॥ तैराहिलेपणचिगिळिलें ॥ कांजेंआपुल्याठायींहूनगेलें ॥ कधींचिनाहीं ॥ १७६० ॥

श्रुतीसीमेळविलीश्रुती ॥ दृतीसीमेळविलीदृती ॥

कांजेंतृप्तीसीचितृप्ति ॥ वोगरिली ॥ २४८ ॥

श्रुतीसीश्रुतिमिळतांपाहीं ॥ मेळवावेंलागलेंनाहीं ॥ तैसर्वदांकांहीं ॥ ऐसेंचिअसे ॥ ६१ ॥
अगाशब्दासीकरूनएकीकडे ॥ निखळश्रुतीचिपाहिजेनिवाडें ॥ तैश्रुतिबाहेरनपडे ॥ श्रुतिचा
पावो ॥ ६२ ॥ ह्यणोनश्रुतीसीश्रुतिमिळाली ॥ तेथेंमेळवणीनाहींआली ॥ तैसिचदृतिनघेतली ॥
आपलीदृति ॥ ६३ ॥ येथेंघ्राणसंबंधवायिलाकरा ॥ निखळदृतिचिकींविचारा ॥ तरीतियेणेंआ
पलाउंबरा ॥ सांडिलाचीनाहीं ॥ ६४ ॥ दृतीचीदृतिमार्जीथोर ॥ तिणेंदेखिलेंचिनाहींदुजेंद्वार ॥
तेवींस्फुरणाचेंहीसार ॥ स्फुरद्रूपजें ॥ ६५ ॥ तैआपणामार्जीराहे ॥ तरीकायबांधलेल्याचेपाये ॥
नानातेणेंदुजाठाये ॥ देखिलाचिनाहीं ॥ ६६ ॥ तेणेंराहिजेआपल्याठायीं ॥ तैअसावेंलागलेंनाहीं ॥
तेणेंप्राप्तीचिकांहीं ॥ देखिलीनाहीं ॥ ६७ ॥ अगारससंबंधेवीण ॥ निखळतृप्तीचेंरूपजाण ॥ तिये
तृप्तीसीतृप्तिपण ॥ निफजलेंचिनाहीं ॥ ६८ ॥ तेतृप्तिह्यणालकाई ॥ तरीअंगेंसंतुष्टताजेंकांहीं ॥
श्रुधेहूनजेंपाहीं ॥ पैलाडीअसे ॥ ६९ ॥ तेक्षुधाहोयक्षुधावंती ॥ तियेचितृप्तीसीहोयेतृप्ति ॥ तिये
तृप्तीसीमागुती ॥ तृप्तिनलागे ॥ १७७० ॥ तियेतृप्तीसीपाहीं ॥ तृप्तहोआवेंलागलेंनाहीं ॥ असोतृ
प्तीनेचिठायीं ॥ ठेविलेंतृप्तीसी ॥ ७१ ॥ तेवींवस्तूचीखूण ॥ वस्तूसीचचोजवेजाण ॥ तैचोजवले
पण ॥ उडोनिगेलें ॥ ७२ ॥ कांजेंत्याचोजवण्याहूनकांहीं ॥ वस्तुदुसरीनाहीं ॥ ह्यणोनचोजवि
तांही ॥ चोजवणनघडे ॥ ७३ ॥

गुळेंगूळपरवडिला ॥ मेरूसुवर्णेंमढिला ॥

कांज्वाळागुंडाळिला ॥ अनळुजैसा ॥ २४९ ॥

अगागुळेंगूळमाखिला ॥ तरीकायगोडियेदुणावला ॥ किंवामाखिलीयावरीजाला ॥ गोडी
सपात्र ॥ ७४ ॥ यालागींगुळासीगूळपण ॥ घावेंलागलेंनाहींजाण ॥ तेवींस्फुरणासीस्फुरण ॥
पावावेंनलागे ॥ ७५ ॥ किंवासुवर्णमेरूसीकांहीं ॥ सुवर्णाचेंकवचपाहीं ॥ घालिजेऐसेंनाहीं ॥
पहिलेंचिअसे ॥ ७६ ॥ किंवाअग्निज्वाळा ॥ अग्नीनैवाहिजेगळा ॥ तरीअग्निचैचानिराळा ॥
ज्वाळेहूनि ॥ ७७ ॥ ह्यणोनज्वाळाअग्नीसमिळे ॥ तैमिळणेंचिनाहींजालें ॥ तेवींस्फुरणचिराहि
लें ॥ स्फुरणकांहीं ॥ ७८ ॥

हैंबहुकायेबोलिजे ॥ कींनभनभाचियेरिगेसेजे ॥ मगकोणेंनि
दिजे ॥ मगजागेतेंकोणें ॥ २५० ॥ हायेणेंपाहिलाऐसा ॥ कांहीं
नपाहिलाजैसा ॥ आणिनपाहतांहीआपैसा ॥ पाहाणेंचिहा ॥ २५१

अगानभनभींपहुडलें ॥ येथेंपहुडावेंनाहींलागलें ॥ आयितेंसंचलें ॥ पहुडेनाजागे ॥ ७९ ॥
येथेंजांगावेंआणिपहुडावें ॥ हेंद्वैतकोडूनआणावें ॥ नभतंवस्वभावें ॥ सावेवचिनसे ॥ १७८० ॥
एकपहुडेंएकजागें ॥ तरीनभेंकायआहेतिदोवें ॥ तेवींचिन्मात्रीरिघे ॥ ऐसैंचिन्मात्रकैचें ॥ ८१ ॥
यालागींवस्तुवस्तुसीपाहे ॥ तरीपाहाणेंचिवस्तुआहे ॥ आतांपाहिलेंत-हींनोहे ॥ पाहिलेंऐसैं८२
आणिवस्तुवस्तुसीनपाहे ॥ तरीपाहाणेंचिकींतेंहोये ॥ ह्मणोनपाहातांनोहे ॥ नपाहिलेंऐसैं ८३
एवंदृश्यद्रष्टेपण ॥ वस्तुचिपकिज्ञानघन ॥ पाहाणेंनपाहाणेंजाण ॥ नाहींयेथें ॥ ८४ ॥ स्वताज्ञा
नासीचज्ञान ॥ येथेंज्ञेयभागसमूळशून्य ॥ ह्मणोनज्ञानाज्ञानविहीन ॥ ज्ञतिमात्रनिखळ ॥ ८५ ॥ ह्म
णोनस्वसंवेद्यतानतुटे ॥ एकरसताहीनफुटे ॥ आपेंआपवांटे ॥ नपडतीजाण ॥ ८६ ॥ आपलाआ
पणाभोग ॥ येथेंभोग्यभोक्तृत्वनव्हेभाग ॥ बोलावयाचालाग ॥ नसरयेथें ॥ ८७ ॥

येथेंबोलणेंनसाहे ॥ जाणणेंनसमाये ॥

अनुभउनलाहें ॥ अंगमिराँ ॥ २५२ ॥

हेंबोलासीनपडेठायीं ॥ कांजेंबोलचियेथेंनाहीं ॥ आतांजाणीवमाकाई ॥ जाणिजेयेथें ॥ ८८ ॥
येथेंजाणतेपणघेऊन ॥ जाणितलेंह्मणेजाण ॥ तरीतेंचितेंअसोन ॥ नपावण्याऐसैं ॥ ८९ ॥ ह्मणो
नजाणीवेचेखोळीं ॥ जाणीवयेथेंबुडाली ॥ येथेंअनुभवासीहीजाली ॥ ऐसीदशा ॥ १७९० ॥ जो
अनुभवतरीअसेठायीं ॥ परीअनुभाव्यचियेथेंनाहीं ॥ ह्मणोनअनुभविलेंनवीणकांहीं ॥ अनुभउ
असे ॥ ९१ ॥ अगास्वतःसिद्धआत्मापाहीं ॥ तेंकोणेंठेविलेठायीं ॥ ह्मणोनअनुभविलेठायीं ॥
अनुभउनुरे ॥ ९२ ॥

ह्मणोनयातेंयेणें ॥ येपरीचेंपाहाणें ॥

पाहातांकांहींकोणें ॥ पाहिलेंनाहीं ॥ २५३ ॥

ह्मणोनगाआत्मस्थिति ॥ आत्मयासीचिआत्मप्राप्ति ॥ येथेंजालेपणाचीगुंती ॥ मोडोनिगेली
॥ ९३ ॥ अगाआत्मप्राप्तीचियेवेळे ॥ अप्राप्तिअर्धांमावळे ॥ ह्मणोनप्राप्तीसीहीआलें ॥ मुळवणीयेथें
॥ ९४ ॥ आतांआत्मप्राप्तीच्याठायीं ॥ अप्राप्तिदेखिलीनाहीं ॥ ऐसैंचिपुढेंकांहीं ॥ बोलतुअसे ॥ ९५

किंबहुनाऐसैं ॥ आत्मेनिआत्माप्रकाशे ॥

नचेतुचेऊंबैसे ॥ जयासीतो ॥ २५४ ॥

किंबहुनागुरुसांप्रदायस्थिति ॥ होतांहीआत्मप्रतीति ॥ त-हींतेथेंअप्राप्ति ॥ झोंबलीनाहीं ९६
अगाअनात्मयासीआत्मप्राप्ती ॥ ऐसीतंवनघडेयुक्ति ॥ इयेविषयींश्रुति ॥ संमतिअसे ॥ ९७ ॥
श्रुतिः ॥ ब्रह्मैवसन्ब्रह्माप्येतिविमुक्तश्चविमुच्यतइति ॥ १ ॥ अगाब्रह्मचब्रह्मीभूत ॥ मुक्तचिहोत
सेमुक्त ॥ येथेंअप्राप्तिआणिअमुक्त ॥ सहजचिउडालें ॥ ९८ ॥ अवस्थात्रयींअगाधु ॥ आत्मानि
त्यशुद्धबुद्ध ॥ येथेंदुजासंबंधु ॥ लागलाचिनाहीं ॥ ९९ ॥ अगानिदेलियेठायीं ॥ आत्मानिदेल
नाहीं ॥ मगजागुतीसीकाई ॥ चेइलाह्मणावा ॥ १८०० ॥ याअवस्थात्रयांच्याठायीं ॥ तुर्यतरीबुडाला

नाहीं ॥ तरीआत्मयासीकाई ॥ चेणेंघडलें ॥ १ ॥ उक्तंच ॥ नजाप्रन्नमेस्वप्नकोवासुषुप्तिर्नवि
श्वोनवातैजसःप्राज्ञकोवा ॥ अविद्यात्मकत्वात्रयाणांतुरीयस्तदेकोवशिष्टःशिवःकेवलोहं ॥ १ ॥
अवस्थात्रयीअबाधित ॥ ह्यणोनतुर्यत्वहीअघटित ॥ यालार्गीचेणेंनघडत ॥ आत्मयासी ॥ २ ॥ आतां
तुरीयत्वजेंबोलिलेंकांहीं ॥ तेंउपाधिसंबंधैकपाहीं ॥ वास्तव्येंनित्योदयासीनाहीं ॥ तूरीयेसंबंधु ॥ ३ ॥
आतांइत्यादिजेंकांहीं ॥ तेंआत्मयावीणतंवनाहीं ॥ ह्यणोनिनचेतुचिपाहीं ॥ चेणेंहीघडे ॥ ४ ॥
यालार्गीआत्मयाचाप्रकाशक ॥ आत्माचिअसेदेख ॥ परीदुजेंकांहींआणीक ॥ आलेंचिनाहीं
॥ ५ ॥ अहोआत्मप्रतीतीच्याठायीं ॥ पहिलेंअप्रतीतिनाहीं ॥ ऐसीतंवपाहीं ॥ प्रतीतिचिघडे ॥ ६ ॥
ह्यणोनआत्मप्रतीतीच्याठायीं ॥ संधीघडलानाहीं ॥ येथेंकोणेंसमई ॥ अज्ञानहोतें ॥ ७ ॥ अहोआ
पलेनिसाचपणें ॥ पूर्वापरद्योतिलेंयेणें ॥ ह्यणोनहाकदानेणें ॥ आपणेंनवीण ॥ ८ ॥ अगाधियाबो
लिलियाखूणा ॥ येथेंअज्ञानकर्धीचिघडेना ॥ परीप्राप्तिच्याहीसाधना ॥ सार्थकताहीकेली ॥ ९ ॥
अगासुखासीहानीनाहीं ॥ हेंसुखेंचिपडिलेंठायीं ॥ ऐसैंसद्गुरूच्यापायीं ॥ चोजवलेंकीं ॥ १० ॥
गुरुशिष्याचेनिअभेदे ॥ गुरुपदांचगुरुत्वानांदे ॥ हेंगुरुपादप्रसादें ॥ उघडचिउघडलें ॥ ११ ॥
आचार्यवान्पुरुषोवेद ॥ ह्यणोनबोलिलावेदशुद्ध ॥ जन्हींनाहींसंबंध ॥ मुक्तबद्धतेचा ॥ १२ ॥ श्रु
तिः ॥ असंगोह्ययंपुरुषः। नकर्मणालिप्यतेपापकेन। नकर्मणावर्धतेनोकनीयान् ॥ अथच ॥ आनंदम
योभ्यासात् ॥ इति ॥ ॥ स्मृतिश्च ॥ नबंधोस्तिनमोक्षोस्तब्रह्मैवास्तिनिरंतरं ॥ इतिवासिष्ठे ॥
इतिश्रुतिस्मृतींचैवर्म ॥ नित्यशुद्धबुद्धब्रह्म ॥ हेंआपणासीचगम्य ॥ आपणआहे ॥ १३ ॥ ऐसा
आनंदकांहीं ॥ तोअनायासेंचभोगिजेपाहीं ॥ त्याभोगणियामार्जीनाहीं ॥ भोग्यभोकृत्व ॥ १४ ॥
तोजोभोग्यभोकृत्वेंवीण ॥ निखळआनंदचिपरिपूर्ण ॥ त्याआनंदींदुसरीखूण ॥ कर्धीचिनाहीं ॥
॥ १५ ॥ केलाजोअभ्यासकांहीं ॥ तोआनंदेंदेखिलानाहीं ॥ असोआनंदाच्याठायीं ॥ आनंदुचि
विलासे ॥ १६ ॥ अहोतोआनंदजोकांहीं ॥ सर्वदासरिसाचिपाहीं ॥ असोप्राप्तिदशाकर्धीही ॥
देखिलीचिनाहीं ॥ १७ ॥ अहोइयाआनंदेवीण ॥ तृणासीहीनाहींतृणपण ॥ अवस्थाभेदेंहीजाण ॥
एकचिभोगु ॥ १८ ॥ हेंसुखमात्रदेखा ॥ येवोंनेणेंचिप्राप्तीच्यामुखा ॥ येथेंसुखपणाचीहीलेखा ॥
येवोंचिविसरे ॥ १९ ॥ असोप्रयत्नैसीप्राप्ती ॥ गिळिलीएकियाप्रतीति ॥ तेथेंप्रतीतीचीहीगुंती ॥
विरोनिगेली ॥ २० ॥ प्रतीतीचेंकामनाहीं ॥ हेंप्रतीतीचेंचिचर्मपाहीं ॥ ह्यणोनिस्वतःसिद्धा
सीकांहीं ॥ साधनहीनलगे ॥ २१ ॥ ह्यणोनयेणेंनिरूपणें ॥ एकमुखेंअवधीवचनें ॥ असंगतेंसाधनें ॥
सार्थकेंकेलीं ॥ २२ ॥ ह्यणोनचेतुचिचेतापाहीं ॥ निद्रेचाहेतनाहीं ॥ ऐसैंचिपुढेंकांहीं ॥ बोल
तुअसे ॥ २३ ॥

स्वयेंदर्शनाचियासवा ॥ अवधियाचिजातफावा ॥

परीनिजात्मभावां ॥ नमोडतांही ॥ २५५ ॥

अगानिजात्महेंऐसैंजाण ॥ आपलाआत्माआपण ॥ ह्यणोनस्वतःसिद्धिसाधन ॥ जन्मलेंचि
नाहीं ॥ २४ ॥ एवंप्राप्तीचानलागोनमळ ॥ साधनेंहीहोतीसफळ ॥ कांजेंसाधनेसीएकवळ ॥
आत्मामात्र ॥ २५ ॥ आत्मदर्शनाचियाहेतु ॥ जोआत्ममोहराप्रवर्ततु ॥ तोपावतसेप्रांतु ॥ निजा
त्मभावें ॥ २६ ॥ परीआत्मयाच्याठायीं ॥ प्रवृत्तिप्रांतनाहीं ॥ ऐसीखूणजेकांहीं ॥ तेथेंचिलाहिजे ॥ २७ ॥
अगास्वाधिकारानुसार ॥ श्रवणमननादिसाक्षात्कार ॥ पाऊनप्राप्तीचेंद्वार ॥ असारेंहोती ॥ २८ ॥
नानाअसारेंनाहींजालीं ॥ आत्मरसीबुडोनगेली ॥ किंवाआत्मत्वेंचिनिडारली ॥ उगमेसहित

॥ २९ ॥ साध्यसाधनविहीन ॥ आत्माचि एकपूर्ण ॥ तैथेयैसाधककैचाकोण ॥ कायसाधी ॥ १८३० ॥ हानिजात्मभावइत्थंभूत ॥ यासीनहोनिचिपरीत ॥ प्रवर्तकहीप्रांत ॥ पावतीनिके ३१ ॥ अगानिजात्मलाभजाला ॥ तेणैअलाभलाभनेला ॥ जैसातैसासंचला ॥ पूर्णत्वैपूर्ण ॥ ३२ ॥ ॥ स्मृतिः ॥ पूर्णात्पूर्णमुद्धरंतिपूर्णात्पूर्णप्रचक्षते ॥ हरंतिपूर्णात्पूर्णचपूर्णमेवावशिष्यते ॥ इतिमहाभारते ॥ ॥ येथैपूर्णत्वहालवलैनाहीं ॥ पूर्णैपूर्णउद्धरिजेपाहीं ॥ आणिहरिजेतैहीकांहीं ॥ पूर्णैचिपूर्ण ॥ ३३ ॥ ह्यणिजेपूर्णत्वींहनिनाहींढळला ॥ जीवदशापूर्णचिपातला ॥ मगकर्मानुसारैनाशला ॥ किंवाउद्धरलाही ॥ ३४ ॥ याबुडणयांउद्धरणयांमार्जीपाहीं ॥ पूर्णत्वगुंतलैनाहीं ॥ ह्यणोनजैसैतैसैचिपाहीं ॥ अवशेषउरलें ॥ ३५ ॥ पूर्णासीजैपूर्णपण ॥ हाचिबोलयेथैअपूर्ण ॥ ह्यणोनशब्दासीशब्दपण ॥ पूर्णत्वींमिथ्या ॥ ३६ ॥ किंवापूर्णचानिर्धारकांहीं ॥ पूर्णत्वाबाहेरनाहीं ॥ वेदुहीइयेविषई ॥ ऐसैचिबोले ॥ ३७ ॥ श्रुतिः ॥ पूर्णमदःपूर्णमिदंपूर्णत्पूर्णमदुच्यते ॥ पूर्णस्यपूर्णमादायपूर्णमेवावशिष्यते ॥ इतिबृहदारण्ये ॥ ॥ इतिश्रुतिस्मृतींचैसारपाहीं ॥ जैपूर्णत्वाहानीनाहीं ॥ हेंसद्गुरुच्यापार्थी ॥ चोजवलैकीं ॥ ३८ ॥ चोजवितांलाधलें ॥ तेणैलाधलेपणचि गेलें ॥ पूर्णत्वहालवलें ॥ कधींचिनाहीं ॥ ३९ ॥ येथैकमेंसीजीवभावो ॥ पूर्णत्वींअवघेचिवावो ॥ आणिपूर्णत्वींचिठावो ॥ नसोनिहोये ॥ १८४० ॥ ह्यणोनजोजेव्हांपाहे ॥ तयातैसंचिलाधलाहें ॥ ऐसैचिपुढेंआहे ॥ निरूपणनिकें ॥ ४१ ॥

नपाहातांआरिसाअसोपाहे ॥ तरीतैचिपाहाणेंहोये ॥

आणिपाहाणेंनतरीजायें ॥ नपाहाणेंपाहाणें ॥ २५६ ॥

आरिसानपाहोन ॥ उगाचिअसेआपण ॥ तैहीयाचैपाहाणेंपण ॥ सिद्धिचिअसे ॥ ४२ ॥ मगआरिसानिहाळिला ॥ तरीकायतोनवाआला ॥ आपलेसुखींजाला ॥ आपणमग्न ॥ ४३ ॥ आपलीशोभापातला ॥ नपाहण्यापाहण्यासीविसरला ॥ तेवींआत्मप्रत्ययोजाला ॥ प्रत्ययासीचि ॥ ४४ ॥ अगाप्रत्ययरूपचिआपण ॥ हेंनवैनाहींजालेंजाण ॥ येथैजालेंनजालेपण ॥ अवघींमृषा ॥ ४५ ॥ ह्यणोनप्राप्तिआप्राप्तिवीण ॥ संकोचविकाशविहीन ॥ आत्मामात्रपूर्ण ॥ कांहींजोअसे ॥ ४६ ॥ तोआपलेविलासें ॥ आवडैतैसाअसे ॥ परंतुदुसरियेदशे ॥ आलाचिनाहीं ॥ ४७ ॥ ह्यणोनपुढेंहीऐसै ॥ मूळपदींबोलिलाअसे ॥ तैयथामतिवशें ॥ विवरिजेलाकांहीं ॥ ४८ ॥

भलतैसाफांके ॥ परीएकपणानमुके ॥

नानासंकोचेंतरीअसके ॥ हाचिआथी ॥ २५७ ॥

सर्वहीवस्तुआहे ॥ ऐसाप्रत्ययोजैहोये ॥ तैवस्तुकायजालीपाहे ॥ सर्वासारखी ॥ ४९ ॥ ह्यणोनसर्वहीजैभान ॥ तैनाहींवस्तुवीण ॥ ऐसीचोजवतांखूण ॥ सर्वचिकैचें ॥ १८५० ॥ यालागींसर्वआत्माह्यणतां ॥ आत्मत्वींनलगेसर्वता ॥ आत्मातंवतत्त्वता ॥ पकुचिअसे ॥ ५१ ॥ आतांसंकोचह्यणिजेकैसा ॥ लिप्तनहोनजगदाभासा ॥ वेगळाचिआत्माऐसा ॥ प्रत्ययोआथी ॥ ५२ ॥ तरीआत्माकायपरिच्छिन्न ॥ जगकायस्वतंत्रजाण ॥ नानासर्वैसीपूर्ण ॥ आत्माचिअसे ॥ ५३ ॥ ह्यणोनसंकोचेंसंकोचेना ॥ स्वबोधैविशेषतायेना ॥ दोन्हीनहोनिजाणा ॥ जैसातैसा ॥ ५४ ॥ अगाफांकलेंजैविश्वभान ॥ तेथैनमोडेचिआत्मपण ॥ याप्रत्ययैघडलेंजाण ॥ जैफांकलेंचिनाहीं ॥ ५५ ॥ आतांप्रत्ययाचाउदयनाहीं ॥ तोआत्मसंकोचकांहीं ॥ तैसाचमानलेंपाहीं ॥ नानात्वहें ॥ ५६ ॥ तैजयाजैसैदिसे ॥ तयातैसाचिआत्माअसे ॥ तस्मात्प्रत्ययाचेनिमिर्शें ॥ विश्व

बुद्धी ॥ ५७ ॥ ह्यणोनसंकोचेतरीअवधेआत्मा ॥ याबोलाचीपेसीप्रमा ॥ कांजेआत्मसंकोचेरूप
नामा ॥ ठावोजाला ॥ ५८ ॥ परंतुआत्मासंकोचलानाहीं ॥ तोआत्माचिअवधेपाहीं ॥ जेवीं
जळभानअसतांही ॥ सूर्यरश्मिचितेकीं ॥ ५९ ॥ जेवींहोतांरजतभाव ॥ परीसिंपीसीनव्हेअ
पाव ॥ तेवींभेदेबुद्धिभवाभाव ॥ परीआत्मानचुके ॥ १८६० ॥ त्याभेदबुद्धीबहुडादीजें ॥ शांतिसे
जेंपहुडाकीजे ॥ तन्हींविशेषताआत्मराजें ॥ देखिलीनाहीं ॥ ६१ ॥ परंतुशांतिसेजेपहुडला ॥
तोविश्वस्वप्रासीमुकला ॥ आत्मत्वाचाविसरला ॥ अतिसोकांहीं ॥ ६२ ॥ ॥ श्रुतिः ॥ नित्यो
नित्यानंचेतनश्चेतनानांपकोबहूनांविदधातिकामान् ॥ तमात्मसंयनेनपश्यतिधीरास्तेषांशांतिः
शाश्वतीनेतरेषां ॥ ॥ इति ॥ एवंअनेकताजेंकांहीं ॥ तेथेंजेंवांटलेंनाहीं ॥ कांजेंत्याचेंएकपर्णी
पाहीं ॥ उमटलेंअवधें ॥ ६३ ॥ तेंचिजेंकांहींआपण ॥ तेथेंचिहोयिजेमग्न ॥ शांतीतेकायजाण ॥
याहूनिआणीक ॥ ६४ ॥ संमतिः ॥ ॥ मदज्ञानोदितमिदंमय्येवलयमागतं ॥ अपरोक्षचिदानंदं
साम्राज्यमधुनास्वयं ॥ ॥ इतिवासिष्ठे ॥ एवंयथाबोधआणिविपरीत ॥ हेंजेंप्रतीतीद्वैत ॥
येथेंआत्मत्वनहोत ॥ विपरीतकांहीं ॥ ६५ ॥ कांजेंदेखणेंमात्रकांहीं ॥ आत्मत्वींदुसरेंनाहीं ॥
किंबहुनादेखणेंमात्रचिपाहीं ॥ अवधेंअसे ॥ ६६ ॥ त्यादेखणीयासीपाहातां ॥ नाहींपूर्वापरता ॥
एकानेकभासआतां ॥ तेथेंकेंचा ॥ ६७ ॥ ॥ श्रुतिः ॥ नहिद्रष्टुर्दृष्टेर्विपरिलोपोविद्यतइति ॥ ॥
एवंजोजोभासजाण ॥ तोआत्मेनिचप्रतीयमान ॥ भासगिळूनियांपूर्ण ॥ आत्माचिअसे ॥ ६८ ॥
त्याआत्मयाच्याठायीं ॥ भासाभासदोर्हीनाहीं ॥ दृष्टांतइयेविषयीं ॥ बोलतअसे ॥ ६९ ॥

सूर्याच्याहातां ॥ अंधकारूनयेसर्वथा ॥

माप्रकाशाचीकथा ॥ आडकतांकां ॥ २५८ ॥

सूर्याच्याठायीं ॥ तमाचीवार्तानाहीं ॥ आतांप्रकाशाचेंकाई ॥ सूर्येतेणें ॥ १८७० ॥ तेवींआत्म
त्वींकांहीं ॥ आत्मेनवीणअन्यथानाहीं ॥ आतांआत्मानात्मापाहीं ॥ कासयाह्यणावें ॥ ७१ ॥

अंधारुकाउजिवडु ॥ हाएकलाएकवडु ॥ जैसाकांमार्तंडु ॥

भलतेथें ॥ २५९ ॥ तैसाआवडतियेभूमिकें ॥ आरूढलियाही

कौतुकें ॥ परीययातेंहानचुके ॥ हाचिऐसा ॥ २६० ॥

असोअंधारकिंचाप्रकाश ॥ परीसूर्यनेणेंहाभास ॥ तोएकलासावकाश ॥ जैसातैसा ॥ ७२ ॥
सूर्याआडकांहीं ॥ उपाधीचआलानाहीं ॥ तोआवडेतियेठायीं ॥ प्रकाशरूपचि ॥ ७३ ॥ तेवीं
उपाधिभावस्फुरत ॥ तेंआत्मानव्हेउपाधिमतं ॥ जेवींमृगजळींनबुडत ॥ रविकिरण ॥ ७४ ॥
तेवींजेव्हांजैसाभावे ॥ तोभावचिशोभापावे ॥ परीआत्मातैसानव्हे ॥ तोआत्माचिमात्र ॥ ७५ ॥
येथेंजोविपरीतभावो ॥ त्याभावासीचजेथेंठावो ॥ तोसिद्धआत्मारवो ॥ पालटेकाई ॥ ७६ ॥
ह्यणोनआवडतियेभूमिके ॥ आत्मामात्रनचुके ॥ हेंदृष्टांतेंआणीकें ॥ ऐसेंचिबोले ॥ ७७ ॥

सिंधूचीसिवनमोडे ॥ पाणीपणासळुनपडे ॥

जरामोडूतगाडे ॥ तरंगाचे ॥ २६१ ॥

तरंगाकारीपाहीं ॥ सिंधूसीउलंघिलेंनाहीं ॥ आणिपाणीयाहूनहीकांहीं ॥ विपरीतनव्हेचि
॥ ७८ ॥ तरंगाचेभार ॥ उद्रादलेअपार ॥ परीपाणीयाचीकोर ॥ उलंघिलीनाहीं ॥ ७९ ॥ या
लार्गीतरंगाचियेवेळे ॥ पाणीपाणिपणानढळे ॥ तेवींभावाभावींगिवसलें ॥ आत्मत्वनाहीं १८८०

जयातयाविलासे ॥ अत्माअनारिसानसे ॥ इत्यादिदृष्टांतवसें ॥ बोलिलाहेंचि ॥ ८१ ॥ आतां दृष्टांताच्याठायीं ॥ तर्कउठतीलपाहीं ॥ परीआत्मत्वनाहीं ॥ दृष्टांतापेसें ॥ ८२ ॥ कांजेसूर्यांधकारनाहीं ॥ परीनेत्रासीतंवपडेठायीं ॥ तरीपरिच्छिन्नतेच्याठायीं ॥ उपमिलेंपूर्ण ॥ ८३ ॥ तयापरिच्छिन्नतेच्याठाई ॥ पूर्णात्मासांठवेलकाई ॥ तेउपमापावेलकाई ॥ दृष्टांतीकैसी ॥ ८४ ॥ परिच्छिन्नतेनेंपाहतां ॥ अवधीदिसेपरिच्छिन्नता ॥ ह्यणोनपूर्णस्वरूपासीआतां ॥ उपमाकायासी ॥ ८५ ॥ संमतिः ॥ तस्माद्दृष्टांतद्राष्टांतविकलोल्लसितैरलं ॥ ययाकयाचिद्युक्त्यातुमहावाक्यार्थमाश्रयेत् ॥ इतिवासिष्ठे ॥ दृष्टांतएकदेसी ॥ नपवतीपूर्णस्वरूपासी ॥ हेंचिपुढेंआदरेंसी ॥ बोलतसेआयिका ॥ ८६ ॥

रश्मिसूर्यांचीआथी ॥ परीबिंबाबाहेरीजाती ॥

ह्यणोनिबोधसंपत्ति ॥ उपमानोहे ॥ २६२ ॥

रश्मिसूर्यांसती ॥ परीसूर्यचित्यानव्हती ॥ आत्मबोधाचीरीति ॥ पेसीनोहे ॥ ८७ ॥ सूर्यबिंबठाईचअसे ॥ रश्मिधरणीतलस्पर्श ॥ तरीआत्मप्रकाशीपेसें ॥ असेनाकीं ॥ ८८ ॥ येथेंआत्माआणिआत्मप्रकाश ॥ याबोलासहीनाहींअवकाश ॥ असोयेथेंदृष्टांतास ॥ उमसुचिनाहीं ॥ ८९ ॥ एकप्रकाश्यएकप्रकाशक ॥ हेंआत्मत्वींनाहींदेख ॥ नसोनएकानेक ॥ आत्मामात्र ॥ १८९० ॥ आत्मेनजेंप्रकाशे ॥ तेंचिस्वताआत्माअसे ॥ एवंचेउपमिजेपेसें ॥ कायआहे ॥ ९१ ॥

आणिपळहेचादोडा ॥ नपडतांतढा ॥

जगतंवकापडा ॥ नभरेचिकीं ॥ २६३ ॥

आतांतंतुपटदृष्टांत ॥ तोहीयेथेंअघटित ॥ पळहेपासूनहोत ॥ कापूसजेव्हां ॥ ९२ ॥ तेव्हांपळहेचादोडाफुटे ॥ मगकापूसप्रकटे ॥ तोकापूसहीआटे ॥ तंतूच्यापोटीं ॥ ९३ ॥ मगतंतुत्वमागैराहे ॥ तेवखाचीसिद्धिहोये ॥ तेणेंवखेंजगहें ॥ उपयोगमानी ॥ ९४ ॥ परीपळहेचादोडानफुटां ॥ हेंकांहींनव्हेतत्वता ॥ आत्मयासीतरीअन्यथा ॥ होआवेंनलगे ॥ ९५ ॥ आत्मातरीअन्यथानव्हे ॥ आणिअवघेंहेंआत्माआहे ॥ अवघेंहोऊनिनव्हे ॥ कांहींचआत्मा ॥ ९६ ॥

सोनयाचारवा ॥ रवेपणाचाटेवा ॥

अवघयाचिअवयेवा ॥ लेणेंनोहे ॥ २६४ ॥

सोनयाचीउपमाद्यावी ॥ तेहीयेथेंअघटितअवघी ॥ सोनयाचारवानपववी ॥ अवयवांशोभा ॥ ९७ ॥ रवेपणनमोडोन ॥ अवयवांलेणेंहोयजाण ॥ पेशीतंवनाहींखूण ॥ सोनयाच्याठाई ॥ ९८ ॥ अग्निसंगेंतप्तकीजे ॥ सोनारेंघणींघडिजे ॥ मगअळंकारींमिरविजे ॥ अवघींअंगें ॥ ९९ ॥ आत्मत्वींपेसेंनाहीं ॥ सर्वत्रींआत्मासगळाचिपाहीं ॥ नानारूपींअसतांही ॥ नानात्वनाहीं ॥ १९०० ॥ अगाहेजेअनेकताकांहीं ॥ आत्मत्वींनिपटूननाहीं ॥ अनेकभावेतितुकैही ॥ आत्माचिअसे ॥ १ ॥ उक्तंच ॥ अविभक्तंचभूतेषुविभक्तमिवचस्थितं ॥ इतिभगवद्भचनं ॥ अगासकळहीपुरुषोत्तमजाण ॥ परीतेथेंनाहींसकळपण ॥ त्यापुरुषोत्तमाचीखूण ॥ आइकासांगों ॥ २ ॥ श्रुतिः ॥ इंद्रियेभ्यःपराह्यर्थाअर्थेभ्यश्चपरंमनः ॥ मनसस्तुपराबुद्धिर्बुद्धेरात्मासहान्परः ॥ महतःपरमव्यक्तमव्यक्तात्पुरुषःपरः ॥ पुरुषान्नपरंकिंचित्साकाष्ठासापरागतिः ॥ ॥ येसाजोआत्माकांहीं ॥ तोपूर्णात्माहेंसकळही ॥ तोजैसातैसाअसोनपाहीं ॥ सकळहीतोचि ॥ ३ ॥

येथेंकारणांतराचानिवेध ॥ आत्मानित्यशुद्धबुद्ध ॥ दशांतराचाभेद ॥ येथेंनाहीं ॥ ४ ॥ कार्य
कारणैवीण ॥ जगचिआत्मापूर्ण ॥ आणिआत्मातंवजाण ॥ जगद्रूपनव्हे ॥ ५ ॥ स्मृतिः ॥ सर्वे
द्रियगुणाभासंसर्वेद्रियविवर्जितं ॥ असक्तंसर्वभृच्चैवनिर्गुणंगुणभोकृच ॥ इतिभगवद्भवनं ॥ ॥
येथेंसुवर्णासारिखेंपाहीं ॥ घडिलेंमोडिलेंकोणेंकाई ॥ एवंदृष्टांतइयेठाई ॥ अनुचितअघवें ॥ ६ ॥
अगाआत्मप्रकाशेंकरून ॥ दृष्टांतासआणावेंदृष्टांतपण ॥ आत्मखूणकायजाण ॥ दृष्टांतींसांपडे
॥ ७ ॥ ह्यणोनदृष्टांतअघटमान ॥ हेंपुढेंहीबोलिलेजैलजाण ॥ हेंश्रोतांसावधान ॥ परिसावें ॥ ८ ॥

नफेडितांअडवावो ॥ दिगंतौनिदिगंताजावो ॥

नयेमांपावो ॥ उपमाकाई ॥ २६५ ॥

पृथुराजेंपृथिवयेतें ॥ पूर्वींसमानकेलेंहोतें ॥ ह्यणोनिदिगंताहूनिदिगंतातें ॥ घाटजाली ॥ ९ ॥
असोवाटेचाअंतराये ॥ नफेडितांकोणकोठेंकोठूनजाये ॥ आत्मयाआडठाये ॥ ऐसेंकांहींचना
हीं ॥ १९१० ॥ एवंपृथ्वीजन्हींएकचिजाण ॥ तन्हींउंचनीचविषमसमान ॥ तोअंतरायचुकऊन ॥
मार्गचालें ॥ ११ ॥ आत्माऐसेंनव्हेजाण ॥ तोसमविषमतेविहीन ॥ उच्चावचतानिपटून ॥ तेथें
केंची ॥ १२ ॥ तेआत्मप्राप्तिहोतां ॥ आडकांहींचनाहींतत्वतां ॥ किंबहुनातत्वतांपाहातां ॥ पा
हाणेंचिनघडे ॥ १३ ॥ तोनित्यप्राप्तआत्माराम ॥ कामेंवीणपूर्णकाम ॥ येथेंदृष्टांताचाश्रम ॥ का
सयाकीजे ॥ १४ ॥ जेजेकांहींदृष्टांत ॥ तेसकळहीकरणीभूत ॥ आत्माकरणीतीत ॥ सर्वेनहोन
सर्व ॥ १५ ॥

ह्यणोनइयेआत्मलीले ॥ नाहींआनकांटाळें ॥

आतांययाचियेतुळे ॥ हाचियया ॥ २६६ ॥

ह्यणोनआत्मयाच्याठाई॥उपमिजेऐसेंनाहीं॥तयाचीउपमापाहीं॥तोचिअसे॥१६॥आत्मनेसीउ
पमापावें ॥ तेंआत्मर्त्वीहूनजेंनसंभवे ॥ स्वतंत्रहीनपवे ॥ सिद्धीसीकांहीं ॥ १७ ॥ एवंप्रकाशें
प्रकाशमान ॥ अवघेंआत्मैचिपूर्ण ॥ आणिपूर्णत्वासीहीनेणेंजाण ॥ आपुलियाजो ॥ १८ ॥ इ
याआत्मलीलापाहीं ॥ नघडोनघडेजेंकांहीं ॥ तेंआत्मयावीणनाहीं ॥ आणीकजालें ॥ १९ ॥ हे
अनुभवाचीखूण ॥ येथेंवाग्जाळनव्हेप्रमाण ॥ तोअनुभवहीजाण ॥ मिरऊनपुरे ॥ १९२० ॥ तेंबो
लिजेऐसेंनाहीं ॥ नावेकखूणादावितसेपाहीं ॥ तिजेखूणेसीकांहीं ॥ अवधानदीजे ॥ २१ ॥

स्वप्रकाशाचाघासीं ॥ जेवितांबहुवेगेंसी ॥

वेचेनापरीकुसीं ॥ वाखहीनपडे ॥ २६७ ॥

आत्मास्वप्रकाशेंप्रकाशपूर्ण ॥ तोजाणावानलगेजाण ॥ कांजेंबोधमात्रचिह्यणोन ॥ बोध्यबो
धतानघडे ॥ २२ ॥ अगाहाजोविलासकांहीं ॥ तोबोधमात्रचिपाहीं ॥ येथेंजडताआलीनाहीं ॥
जडभानेंकरून ॥ २३ ॥ येथेंबोध्यबोधकतानघडे ॥ अवघेंबोधमात्रचिउघडें ॥ तेंआपणाचिआवडो
आपणालागीं ॥ २४ ॥ तिजेआवडीचेचिछंदीं ॥ आपआपणाआस्वादी ॥ ह्यणिजेबोधुचिभरेबो
धीं ॥ आपुलिया ॥ २५ ॥ तेंबोधाआलेंहेंनुमटे ॥ नपडतीबोध्यबोधकवांटे ॥ संचलेंपणनतुटे ॥
जैसैंतैसैं ॥ २६ ॥ अगावोगुहवेचलानाहीं ॥ आणितृप्तिरतीजालीपाहीं ॥ ह्यणिजेबोधजालिया
ही ॥ जालेपणनये ॥ २७ ॥ बोणेंतरीतैसैंचिआहे ॥ आणिकुंसीचावाखमोडलापाहे ॥ ह्यणिजें
निडारलेंकांहे ॥ उदरकोश ॥ २८ ॥ असोअन्नतरीवेंचलेंनाहीं ॥ आणितृप्तिरतीजालीपाहीं ॥

कांजेंभोग्यभोकृत्वादोहीं ॥ पुरोनउरलें ॥ २९ ॥ किंबहुनाहाजोचिद्रसुकांहीं ॥ तेथेंभोक्ता
चिबुडालापाहीं ॥ चिद्रसासीनाहीं ॥ वैचुजाला ॥ १९३० ॥ एवंआत्मप्रत्ययोजाला ॥ तोजाले
पणानाहींआला ॥ अर्धीचिहासंचला ॥ आत्मापूर्ण ॥ ३१ ॥ ऐसाआत्माआनंदघन ॥ उपमा
उपमेयविहीन ॥ स्वविलासैविलासमान ॥ अवडेतेसा ॥ ३२ ॥

ऐसानिरूपमापरी ॥ आपुलियेविलासवरी ॥

आत्मारानीवकरी ॥ आपुलाठार्थी ॥ २६८ ॥

ऐसाआपुलियेविलासै ॥ विलासेतैसाचिअसे ॥ कार्यकारणतानसे ॥ निपटूनयेथें ॥ ३३ ॥
करवीआणिकरीजाण ॥ आत्माचिएकचिद्वन ॥ आतांयेथेंअज्ञान ॥ कोठेंअसेपै ॥ ३४ ॥ स्मृ
तिः ॥ असअकारणयुक्तंवस्तुतत्त्वनिरूपणे ॥ वंध्यापुत्रोनसर्वेषांकारणंस्यात्स्वयंखलु ॥ इति सू
तसंहितायां ॥ अज्ञानमुळींनाहीं ॥ तैसिद्धवस्तुच्याठाई ॥ कारणहोजनिकाई ॥ विलासवीटश्य
॥ ३५ ॥ तरीवस्तुकायमोदळाआहे ॥ तैअज्ञानेदेखतेहोये ॥ आणिटश्यहीचेतनापावे ॥ अज्ञानें
यया ॥ ३६ ॥ खांवींपुरुषभान ॥ तैखांबासकायकवळीजाण ॥ तेवींनाहींतैअज्ञान ॥ कारणत्व
पावे ॥ ३७ ॥ आतांहाजोचिद्विलास ॥ तोअज्ञानाचाप्रकाश ॥ हाविटंबवाचेस ॥ कासयाकीजे ३८

तयातेंह्मणिपेंअज्ञान ॥ तरीन्यायाभरलेंकींराण ॥

आतांह्मणेतयाचेंवचन ॥ उपसावोआर्ह्मी ॥ २६९ ॥

प्रकाशरूपआत्मापूर्ण ॥ त्याचास्वप्रकाशैचिविलासमान ॥ त्यासीचजरीअज्ञान ॥ ह्मणतसा
तुर्ह्मी ॥ ३९ ॥ तरीहाबोलपरीअनुभवहीन ॥ आणिन्यायासीहीचुकीजाण ॥ आतांबोर्लीबो
लतांहीअज्ञान ॥ ज्ञानकींतें ॥ १९४० ॥ त्रिकाळींअनुस्यूतताज्ञानाची ॥ तरीअज्ञानासीवाडीकैची ॥
आतांह्मणतसाअज्ञानहेंची ॥ तरीउपसाह्मकांता ॥ ४१ ॥ आतांकरणीसीअज्ञान ॥ केवळवा
चारंभण ॥ त्यावाचारंभणेंकरूनज्ञान ॥ ज्ञानत्वानसांडी ॥ ४२ ॥ इथेविषयींनिरूपण ॥ दृष्टांतासह
वर्तमान ॥ पुढलेपदींजाण ॥ बोलतुअसे ॥ ४३ ॥

प्रकाशितेंअज्ञान ॥ ऐसैह्मणणेंहन ॥ तरीनिधिदावितेंअंजन ॥

नह्मणिजेकाई ॥ २७० ॥ सुवर्णगौरअंबिका ॥ नह्मणिजेकाय

काळिका ॥ तैसाआत्मप्रकाशका ॥ अज्ञानवादु ॥ २७१ ॥

समस्तांचेंजेंजीवन ॥ जेणेंसमस्तींसमस्तपण ॥ असोसमस्तहेंजाण ॥ जयाचानटु ॥ ४४ ॥
किंबहुनासकळींसकळपण ॥ अवधेहेंस्फुरद्रूपचिजाण ॥ स्वप्रकाशैचिपूर्ण ॥ कोंदलेंअसे ॥ ४५ ॥
ऐसैजेंप्रकाशघन ॥ तयातेंचिह्मणतसाअज्ञान ॥ परीअर्थेंसीशब्दजाण ॥ प्रतिकूळजाला ॥ ४६ ॥
सोनयाचीघडलीअंबिका ॥ नांवठेविलेंकाळिका ॥ परीसोनेआपलियालेखा ॥ चुकलेंनाहीं ४७
किंवाधनासीजेदाखवी ॥ तयासअंजनहेंपदवी ॥ देवूनआपलींठेवी ॥ पाहतीलोक ॥ ४८ ॥ अ
गाअंजनह्मणजेकाजळ ॥ आणिहेंतंवप्रकाशरूपधवल ॥ जेंभेदूनपृथ्वीतळ ॥ निधीतेंदेखे ॥ ४९ ॥
एवंसुवर्णीकाळिमानलिपे ॥ अंजनींअध्यत्वनसिपे ॥ तेवींअज्ञानवादेनलोपे ॥ आत्मप्रकाशु १९५०
आतांकाळिकाआणिअंजन ॥ याशब्दासीअर्थप्रतिकूळपण ॥ परीव्यवहारसंरक्षण ॥ होतचिअसे
॥ ५१ ॥ तेवींचिहेंअज्ञान ॥ व्यवहारमात्रचिजाण ॥ तन्हींअर्थताज्ञान ॥ मात्रचिअसे ॥ ५२ ॥

॥ संमतिः ॥ व्यवहारिकमज्ञानमपिब्रह्मैववस्तुतः ॥ अज्ञानमपिवातीपित्वर्थसत्कारपवहि ॥
इतिब्रह्मगीतायां ॥ परीआत्मप्रकाशाज्ञान ॥ ह्यणतीओजनवहेजाण ॥ इयेविषयीवचन ॥ मूल
पदपेका ॥ ५३ ॥

येह्वींशिवोनिपृथिववरी ॥ तत्त्वाचावाणेपरी ॥
जयाचारश्मिकरीं ॥ उजाळायेती ॥ २७२ ॥

शिवारंभुपृथ्वीअवर्धी ॥ भूतपंचीकृतमांदिं ॥ विस्तारलीअनादि ॥ प्रकाशींज्याचे ॥ ५४ ॥ प्र
काशींज्याचेमंडित ॥ चंद्रसूर्यादिप्रकाशमंत ॥ एवंआब्रह्मपर्यंत ॥ प्रकाशजयाचा ॥ ५५ ॥ अ
गावस्तुप्रकाशैवीण ॥ कैचैअसेलजनविजन ॥ एवंआपुलियेविलासींजाण ॥ विलासेतैचि ॥ ५६ ॥
आतांइयाच्याप्रकाशाच्यासोई ॥ हैअवघेचिकांहींनाहीं ॥ तैऐसेचिप्रकाशिलेकांहीं ॥ आणीक
कोणें ॥ ५७ ॥ तरीतेथेहीअनेकपाहीं ॥ दुसरेंआलेचिनाहीं ॥ किंवादशापालडुचिकांहीं ॥ असे
नायेथें ॥ ५८ ॥ ऐसेचिनिरूपण ॥ विषईकपुढेंवचन ॥ श्रोतासावधान ॥ अवधानदीजे ॥ ५९ ॥

जेणेंज्ञानसज्ञानहोये ॥ दृष्ट्यात्रदृष्टितेवीये ॥

प्रकाशाचादीवोपाहे ॥ प्रकाशासी ॥ २७३ ॥

ज्ञानासीआपुलेंज्ञान ॥ तैकैचीहेतत्वांचीखूण ॥ ऐसेंज्ञानकायआन ॥ कोठोनआले ॥ १९६० ॥
नातरीज्ञानाज्ञानविहीन ॥ तेणेंचिज्ञानसज्ञान ॥ जेंउपक्रमलयेंवीण ॥ सरिसेचिअसें ॥ ६१ ॥
जेथूनहेदृष्ट्यात्रदृष्टी ॥ जियेनेदेखिलीचनार्हीसृष्टी ॥ ऐसीदृष्टीजेणेंलाटी ॥ प्रकाशैकींगा ॥ ६२ ॥
एवंप्रकाशाप्रकाश ॥ आत्माएकुविलास ॥ येथेंदुजीवास ॥ पाहेलकवण ॥ ६३ ॥

तैकोणेंनिकृष्टें ॥ दाविलेंअज्ञानाचेंनिबोटें ॥

नातमेंसूर्यमोटे ॥ बांधतांनिके ॥ २७४ ॥

एवंकाळत्रयाच्याठाई ॥ प्रकाशाहानीनाहीं ॥ तयासीकोणेंपाहीं ॥ अज्ञानह्यणावें ॥ ६४ ॥ ऐ
सेंजेंप्रकाशघन ॥ तयासीह्यणावेंअज्ञान ॥ याहूनकायआन ॥ निकृष्टअसे ॥ ६५ ॥ अगाप्रकाशघ
नहेंअघवें ॥ हैअज्ञानाचेनिनावें ॥ बोटेंदावावें ॥ दुरात्मैनिकवणें ॥ ६६ ॥ येथेंदुरात्मासदात्मा
नाहीं ॥ परीअर्थास्तवघडलेपाहीं ॥ येथेंउच्छुंखळताअसेलकांहीं ॥ तेक्षमाकीजे ॥ ६७ ॥ अगा
मूलपदाचानेट ॥ जेआत्माअनुभवचोखट ॥ तैअज्ञानविषयींबोट ॥ उचलेलकांगा ॥ ६८ ॥ आ
त्मासर्वदाप्रकाशघन ॥ तेथेंकल्पावेंअज्ञान ॥ तरीसूर्योबांधिजेजाण ॥ तमाचेंमोटे ॥ ६९ ॥
सूर्योहोयतमासीठावो ॥ तरीआत्मर्त्वीअज्ञानभावो ॥ एवंशब्दचिहोयेवावो ॥ अज्ञानवादें१९७०
आतांअज्ञानशब्देंज्ञानचिहोये ॥ परीअज्ञानवादनिकानोहे ॥ पुढांयेचिअभिप्रायें ॥ बोलतअसे ॥ ७१ ॥

अपूर्वाज्ञानाक्षरीं ॥ वसतांज्ञानाचीथोरी ॥

शब्दार्थाचीउजरी ॥ अपूर्वनव्हेकीं ॥ २७५ ॥

अगाअर्थजोपवित्रजाण ॥ तेथेंउच्चारकांकरावाहीन ॥ ह्यणोनउत्तमअर्थजेंज्ञान ॥ तेथेंज्ञानोच्चा
रुचिनिका ॥ ७२ ॥ अज्ञानहाअपवाद ॥ परीअर्थतांज्ञानचिघडेंसिद्ध ॥ ह्यणोनशब्दासीचबाध ॥
येतसेपाहा ॥ ७३ ॥ इयेविषयींदृष्टांत ॥ देऊनपुढेंबोलत ॥ श्रोतादत्तचित्त ॥ परिसावेंतैकीं ७४

लाखेचियेमांडुसे ॥ आगीचेंठेवणेंकायिसें ॥

आतुवाहेरसरिसें ॥ करूनघाली ॥ २७६ ॥

लाखेचीमांडुसकरुनि ॥ अग्निठेविजेझांकोनि ॥ तेलाखेसीचग्रासूनि ॥ आपणप्रकटे ॥ ७५ ॥
तेवींज्ञानाग्निजोआयिता ॥ तोअज्ञाननामीउच्चारितां ॥ अज्ञानवाडुचिथिता ॥ जळोनिजातो ७६
अगाज्ञानाचाजेंबाधु ॥ तेंउमटोंचनलाहेशब्दु ॥ ह्यणोनकरितांहीअज्ञानवाडु ॥ ज्ञानानलुनलोपे
॥ ७७ ॥ स्मृतिः ॥ तस्मादज्ञानमप्येतद्ब्रह्मैवसततोदितं ॥ अज्ञानमयमेवेदंसर्वमित्यपिभाषणं ॥
नैवभाषणमज्ञानंभावादेवशिवांविना ॥ तस्मादज्ञानमज्ञानकार्यंचसुरपुंगव ॥ एतद्ब्रह्मैवनैवान्य
दितिमेनिश्चितामतिः ॥ इतिब्रह्मगीतायां ॥ ॥ आतांआज्ञानाचेनिभावे ॥ ज्ञानाचेंअज्ञाननव्हे ॥
परीवाडगाचिधांवे ॥ अभिमानतेथें ॥ ७८ ॥ इयेविषयींनिरूपण ॥ पुढिलियेपर्दीकरून ॥ करि
तुसेतेथेंजाण ॥ अवधानदीजो ॥ ७९ ॥

ह्यणोनजगज्ञानेस्फिते ॥ बोलतांअज्ञानवादातें ॥

विखुरलीहोतीआंते ॥ वाचेचिइये ॥ २७७ ॥

अज्ञानवादेकरून ॥ ज्ञानतंवनव्हेअज्ञान ॥ परीनाथिलाचिअभिमान ॥ उभाठाके ॥ १९८० ॥ अनु
स्यूतसंधिहीन ॥ सर्वत्रसमान ॥ चिन्मात्रैकज्ञान ॥ पालटूनेधें ॥ ८१ ॥ तेणेंप्रकाशेंकरून ॥ एक
ज्ञानएकअज्ञान ॥ उपजऊनज्ञानाभिमान ॥ जगचिस्फितें ॥ ८२ ॥ अज्ञानाचाबाधदेखला ॥ तें
ज्ञानींअभिमानवेंठला ॥ फुकाचियाबोला ॥ साठींदेखा ॥ ८३ ॥ अज्ञाननाहींवस्तुता ॥ तेथेंनि
वारणहीजालेंवृथा ॥ आणिनाथिलीचिस्फितातां ॥ जर्गीवाढे ॥ ८४ ॥ ह्यणोतीआह्मीज्ञानी
पूर्ण ॥ येरअवघेंअज्ञानजन ॥ आत्माचिएकपूर्ण ॥ असोनियां ॥ ८५ ॥ ह्यणोनकरितांअज्ञानवाडु ॥
नाथिलाचिउपजेबाधु ॥ यालागींहाशब्दु ॥ निकानव्हे ॥ ८६ ॥ एकलेंज्ञानचिविराजे ॥ परी
अज्ञानवादेगमेडुजें ॥ हाज्ञानींतंभेदनुपजे ॥ परीवाचाविटंबे ॥ ८७ ॥ बोलतांअज्ञानबोली ॥
वाचेचीआंतीविखुरली ॥ वाचाचिविटंबली ॥ येरजैसैंतैसैं ॥ ८८ ॥ परीदूषणरूपशब्दु ॥ कास
याकीजेअनुवाडु ॥ येचविषयींप्रबंधु ॥ विचारापुढें ॥ ८९ ॥

अखरीतंवगोवधु ॥ पुढाराअनृतबाधु ॥

माकैसाअज्ञानवाडु ॥ कीजेज्ञानीं ॥ २७८ ॥

अक्षरींचागोवधु ॥ ह्यणिजेगोवधार्थउगाचिशब्दु ॥ हामिथ्याज-हींवाडु ॥ त-हीवाग्दोषआ
ला ॥ १९९० ॥ गोवधुयेणेंउच्चारें ॥ उच्चारेंगायनमरे ॥ परीअबद्धेंअक्षरें ॥ वोडविलीकींगा ॥ ९१
गोवधुनाहींजाला ॥ त-हींअपशब्दोच्चारघडला ॥ वाडगाचित-हींजडला ॥ वाचेसीदोषु
॥ ९२ ॥ तेवींचिदैकरसजेंज्ञान ॥ येथेंभाऊनअज्ञान ॥ त्याअज्ञानाचेंखंडण ॥ करितांपाहा ॥ ९३
उपजलेंखंडलेंनाहीं ॥ परीवाचेसीदोषपाहीं ॥ तरीनसतेंचठाई ॥ आग्रहोकायसा ॥ ९४ ॥ आ
तांनाहींचअज्ञान ॥ हेमागुतीखून ॥ दावावयानिरूपण ॥ पुढेंहीकेलें ॥ ९५ ॥

आणिअज्ञानह्यणणें ॥ स्फुरतसैंअर्थपणें ॥

आतांहेंचिज्ञानकोणें ॥ मानिजेना ॥ २७९ ॥

अज्ञानऐसैंस्फुरण ॥ हेस्फुरणचिज्ञानघन ॥ आतांनह्यणावेंकांज्ञान ॥ ज्ञानासीपाहीं ॥ ९६ ॥
ह्यणतांहीअज्ञान ॥ अन्यथानव्हेज्ञान ॥ चित्कळानव्हेजाण ॥ अन्यथाकर्धी ॥ ९७ ॥

असोहैंआत्मराजें ॥ आपणापेंजेणेंतेजें ॥

आपणचिदेखिजे ॥ बहुयेपरी ॥ २८० ॥

असोअज्ञाननाहींजाण ॥ परीदृश्याचेंअनुमान ॥ धरूनिमानतीअज्ञान ॥ तरीतेंनव्हे ॥ ९८ ॥
हैंआत्मेनिनिजतेजें ॥ आपणासीचपाहिजे ॥ एकींअनेकताहेजे ॥ इतुलीचअसे ॥ ९९ ॥ सत्या
नंदचिद्वन ॥ आत्मासर्वकाळपूर्ण ॥ तेथेंहोऊनिअज्ञानकारण ॥ दृश्यविलासे ॥ २००० ॥ हैंनघ
डेयेथेंकाहीं ॥ आत्मानिजतेजप्रवाहीं ॥ आपणासीचपाहीं ॥ अवलोकितअसे ॥ १ ॥ तोचिहा
बहुधाविलासे ॥ निजतेजेंचिविलासतअसे ॥ त्यासींचअवलोकितांकैसे ॥ अन्यकारण ॥ २ ॥ श्रु
तिः ॥ एकोवशीसर्वभूतांतरात्माएकरूपंबहुधायःकरोति ॥ तमात्मस्थयेनपश्यंतिधीरास्तेषांसु
खंशाश्वतंनेतरेषां ॥ इति ॥ एवंआपलेंनितेजें ॥ एकचिबहुधाविलासिजे ॥ हैंआत्मत्वदेखिजे ॥
अंतस्थजिही ॥ ३ ॥ मगशाश्वतसुखाचीखूण ॥ तेचिजालेंकींआपण ॥ आतांयेथेंकारण ॥ अज्ञान
केंचें ॥ ४ ॥ एवंआत्मतेजकर्ध्यानलोपे ॥ बोलतांबोलचिहारपे ॥ तेथेंअज्ञानकोणेंरूपें ॥ आहेह्मणावें
॥ ५ ॥ एवंकार्यकारणेंवीण ॥ आत्माचिएकपरिपूर्ण ॥ येथेंकार्यकारणअज्ञान ॥ मानावेंजरी ॥ ६ ॥
तरीनावेकचिजेंअज्ञान ॥ तेंकार्यनव्हेनाकारण ॥ इयेविषईयेनिरूपण ॥ पुढेंहीबोलें ॥ ७ ॥

निर्वचितांजेंझावळें ॥ तेंचिकींलाहेडोळे ॥

डोळयांपुढेंमिळे ॥ तेचितया ॥ २८१ ॥

हाअज्ञानवादकरितां ॥ बोलचिपडतसेरिता ॥ मातेंआतांअर्थता ॥ घडेकैसे ॥ ८ ॥ बोलीं
चिजेंनाहीं ॥ तेंडोळेंलाऊनिपाहीं ॥ मगदृश्यत्वेकाई ॥ आपणयादेखे ॥ ९ ॥ कांजेंयादृश्या
सीकारण ॥ मानिलेंएकअज्ञान ॥ त्यापासूनहैमान ॥ तेंहीअज्ञानरूपचि ॥ २०१० ॥ तरीशब्दीं
चिनसंपडेजाण ॥ तेंनाहींचकींनिपडून ॥ तेंलाहूनलोचन ॥ दृश्यातेंदेखें ॥ ११ ॥ हैंअवघेंअघ
टमान ॥ कार्यनव्हेनाकारण ॥ बोलतांचिझावळेंजाण ॥ ह्मणजेअनुमानमात्र ॥ १२ ॥ येथेंअनु
मानहीविरालें ॥ दृश्यहेंकोठेंबिबलें ॥ एवंकार्यकारणेसीजालें ॥ अज्ञानवृथा ॥ १३ ॥ ह्मणोनज
गज्ञानमिशें ॥ अज्ञानआहेपेसें ॥ ह्मणतसाहेकैसे ॥ घडोंपाहे ॥ १४ ॥

ऐसेंजगज्ञानजेंआहे ॥ तेंअज्ञानह्मणेमीवीये ॥ येणेंअनुमानें

होंपाहे ॥ आथीऐसे ॥ २८२ ॥ तंवअज्ञानत्रिशुद्धिनाहीं ॥

हेंजगेंचिठेविलेंठाई ॥ जेधर्मुधर्मित्वेंकहीं ॥ ज्ञानअज्ञानाअसे २८३

अगाजेणेंज्ञानेंजगमान ॥ त्यासीजरीह्मणालअज्ञान ॥ तरीयेणेंअनुमानेंकरून ॥ सत्यत्वानये
॥ १५ ॥ अगाहेंनव्हेअज्ञान ॥ हेजर्गांचसांपडलीखूण ॥ कांजेंअवघेंजगचिहेंजाण ॥ ज्ञानरूप १६
याजगामार्जीकांहीं ॥ दुसरेंसांपडतचिनाहीं ॥ अवघेंजगचिपाहीं ॥ ज्ञानरूप ॥ १७ ॥ श्रुतिः ॥
यत्किंचेदंप्राणिजंगमंचपतत्रिचयच्चस्थावरंसर्वतत्प्रज्ञानेत्रप्रतिष्ठितं ॥ प्रज्ञानेऽशेलोकःप्रज्ञाप्रति
ष्ठाप्रज्ञानंब्रह्मसपतेनप्रज्ञानेनात्मनास्साल्लोकादुत्क्रम्येत्यादि ॥ अथच ॥ सर्वाण्येवैतानिप्रज्ञानस्य
नामधेयानिभवन्ति ॥ इति ॥ स्मृतिश्च ॥ मत्तःपरतरंनान्यत्किंचिदस्तिधनंजय ॥ इति ॥ मजहूनि
नाहींआन ॥ हैंभगवंताचेंवचन ॥ तरीभगवंतह्मणिजेकोण ॥ हेंश्रुतिहीबोले ॥ १८ ॥ ॥ श्रुतिः ॥
सत्यंज्ञानमनंतंब्रह्मेतिश्रुतेः ॥ प्रज्ञानंब्रह्म ॥ इति ॥ तरीयापरमात्मयाहूनआन ॥ जगनाहींकिंचि
तहीजाण ॥ ह्मणोनजगअवघेंसंपूर्ण ॥ चिद्विलासु ॥ १९ ॥ संमतिः ॥ चिदेवपंचभूतानिचिदे

अभुवनत्रयं ॥ विज्ञातमधुनासम्यगहमेवचिदेवहि ॥ इतिवासिष्टे ॥ ॥ एवंहेज्जगकांहीं ॥
दृष्ट्वात्रज्ञानचिपाहीं ॥ येथेंदुसरेंनाहीं ॥ चिन्मात्रावांचूनि ॥२०२०॥ ह्यणोनजगहेज्ञानधन ॥ ज
गीहीदिसतसेजाण ॥ त्यासीकारणअज्ञान ॥ कैसेंह्यणावें ॥ २१ ॥ अगाअज्ञानाचाधर्मुज्ञान ॥ हे
कंहींचनघडेजाण ॥ अज्ञानधर्मीहोऊन ॥ ज्ञानधर्मुचाळी ॥ २२ ॥ हेकैसेंघडोंपाहे ॥ ह्यणोनिपुढें
बोलतुआहे ॥ तेंसद्रूचेपाये ॥ सरोनबोलों ॥ २३ ॥

कांजळामोतींवीये ॥ राखोंडियादीपुजीये ॥ तरीज्ञानधर्मु
होये ॥ अज्ञानाचा ॥ २८४ ॥ चंद्रमानिगतीज्वाळा ॥ अका
शआतेशिळा ॥ तरीअज्ञानउजळा ॥ ज्ञानातेंवमी ॥ २८५ ॥

मोतियांपासूनजळ ॥ स्रवेजरीप्रांजळ ॥ तरीअज्ञानापासूनिसोज्वळ ॥ चिद्विलासजग ॥ २४
किंवाराखोंडीनिवाली ॥ तेदीपासीजरीउजळी ॥ तरीअज्ञानपाजळी ॥ ज्ञानदीपासीपें ॥ २५ ॥
किंवानिखळहिमाचाचिवोतला ॥ शैत्याचाकींघडला ॥ तोचंद्रमाप्रसवेज्वाळा ॥ सीतनिवार
का ॥ २६ ॥ किंवाआकाशह्यणिजेपोकळ ॥ तेंअंगेंआतेशिळ ॥ तेवींअज्ञानजेंटवाळ ॥ तेंज्ञानातें
प्रसवे ॥ २७ ॥ अहोहेजगदाभासभासे ॥ हानिखळचिद्रसुचिअसे ॥ याज्ञानरूपाकैसें ॥ अज्ञान
प्रसवे ॥ २८ ॥ अगागुरूरूपाआथिलेपणें ॥ जोजगासीपाहोंजाणे ॥ तेंविसरोनजगाचियेखूणे ॥
सोज्वळचिअघवें ॥ २९ ॥ एवंज्ञानमात्रचिजगआहे ॥ तेंअज्ञानापासूनजगहोये ॥ हेंनघडेह्यणो
नपाहे ॥ पुढेंहीबोले ॥ २०३० ॥

क्षीराब्धिकाळकूट ॥ हेएकिपरीचेविकट ॥
परीकाळकूटींचोखट ॥ सुधाकैची ॥ २८६ ॥

क्षीराब्धीच्यापोटीं ॥ विषाचीअसेखोटी ॥ हेहीमातथोकटी ॥ परीकांहींएकअसे ॥३१॥ परी
विषाच्याठायीं ॥ अमृताचीखाणीपाहीं ॥ ऐसेंतवनाहीं ॥ देखिलेंकोठें ॥ ३२ ॥ अमृतामार्जी
विषअसे ॥ हेवचनमात्रचिदिसे ॥ परीविषासीविषत्वनसे ॥ अमृतामार्जी ॥ ३३ ॥ अहोक्षीरा
ब्धीह्यनिकाढिलें ॥ तेंविषविषत्वनिवडलें ॥ येह्दवींसुधेमार्जीसंचलें ॥ सुधाचिअसेकीं ॥ ३४ ॥
ह्यणोनएकेपक्षें ॥ अमृतीवसिजेविषें ॥ परीविषामार्जीनसे ॥ सुधारसुपें ॥ ३५ ॥ तेवींज्ञानींही
अज्ञाननसे ॥ मांअज्ञानींज्ञानकायिसें ॥ पुढेंहीअशंकावसें ॥ बोलतोपें ॥ ३६ ॥

नाज्ञानीअज्ञानजालें ॥ तेंहोतांचिअज्ञानगेलें ॥
पुढतीज्ञानएकलें ॥ अज्ञाननाहीं ॥ २८७ ॥

ह्यणालअज्ञानींज्ञानझालें ॥ हेअवघेंचिमावळलें ॥ परीअज्ञानज्ञानींउपजलें ॥ ऐसेंतहीहो
॥ ३७ ॥ तरीज्ञानींअज्ञानझालें ॥ हेबोलतांअज्ञानगेलें ॥ ज्ञानराहेसंचलें ॥ जैसेंतेसैं ॥ ३८ ॥ अ
ज्ञानाचेंमूळज्ञान ॥ तरीचोळखतांज्ञानाचीखूण ॥ अज्ञानशब्दुचिजाण ॥ उडोनिगेल ॥ ३९ ॥
अगाारवीतमाचेंमूळ ॥ तरीशोधपारवींमंडळ ॥ मगखरेंकींटवाळ ॥ परिचयोपाहा ॥ २०४० ॥
तेवींज्ञानासीचोजवितां ॥ अज्ञानलागतैहाता ॥ तरीअज्ञानाचीमाता ॥ ज्ञानघडतें ॥ ४१ ॥ ह्यणो
निज्ञानींअज्ञानसंभव ॥ हेबोलतांचिअज्ञानवाव ॥ एकलेंभरीव ॥ ज्ञानमात्र ॥ ४२ ॥ आतांअज्ञा
नींज्ञानझालें ॥ किंवाअज्ञानाज्ञानप्रसवलें ॥ इयेदशेआलें ॥ नाहींज्ञान ॥४३॥ ज्ञानमात्रजेंकांहीं ॥
तेथेंकोणेंहीपरीपाहीं ॥ अज्ञानाचासंबंधुनाहीं ॥ ऐसेंचिघडतें ॥ ४४ ॥ काळत्रयींअविच्छिन्न ॥

सत्यत्वे एकलक्षणान् ॥ तै आतांनवैजाण ॥ केलैनाहीं ॥ ४५ ॥ ह्यणोनअनादि एकलक्षणान् ॥ तरीच
अनादिलटिकेअज्ञान ॥ आतांज्ञानमात्रजैजाण ॥ तैज्ञानाचिसारिखें ॥ ४६ ॥

ह्यणोनिसूर्यसूर्याचियेवढा ॥ चंद्रचंद्राचिसांगडा ॥
नादीपाचियापडिपाडा ॥ ऐसादीपु ॥ २८८ ॥

स्वताजोसूर्यजाण ॥ तमेवीणप्रकाशघन ॥ तोतमाचासंबंधुमानून ॥ जाणावाकाई ॥ ४७ ॥
सूर्यप्रकाशासीतमव्यालें ॥ कींसूर्यैतमप्रकाशिलें ॥ ऐसैनाहींतैसंचलें ॥ आयितैतेजें ॥ ४८ ॥
एवंकोणहेअनुमानेंवीण ॥ सूर्यतोचिसूर्योजाण ॥ किंवाचंद्राचेंचंद्रपण ॥ उष्णैवीणकीं ॥ ४९ ॥ ते
जासीशांतकरून ॥ चंद्रासीआलेंचंद्रपण ॥ ऐसैनव्हेतैआपण ॥ स्वताचिशांत ॥ २०५० ॥ किंवा
दीपाचादावितां ॥ दीपुचिकींपाहातां ॥ नावेकप्रकाशिता ॥ तोचित्याचा ॥ ५१ ॥ किंवारवी
रवीसमान ॥ चंद्राऐसाचंद्रजाण ॥ दीपाचैमहिमान ॥ दीपचिपावे ॥ ५२ ॥ एवंहैआपणासी
आपणदाविती ॥ दुसरयाचीनाहींशुंती ॥ इत्यादिदृष्टांतीं ॥ सांगितलेंऐसै ॥ ५३ ॥ एवंसंबंधे
वीण ॥ ज्ञानासीप्रकाशीज्ञान ॥ येथेंअज्ञानाकरण ॥ कोटूनआलें ॥ ५४ ॥ मागीलनिरूपणेंकरून ॥
जगहैज्ञानमात्रचिजाण ॥ तैज्ञानचिकारण ॥ आपेआप ॥ ५५ ॥ तैज्ञानह्यणालकाई ॥ तरीजेथें
ज्ञेयज्ञातृत्वनाहीं ॥ तैचिहैजगप्रवाहीं ॥ विलासतसे ॥ ५६ ॥ ॥ संमतिः ॥ उत्तमःपुरुषस्त्वन्यः
परमात्मेत्युदाहृतः ॥ योलोकत्रयमाविश्यविभर्त्यव्ययईश्वरः ॥ इतिभगवद्रचनं ॥ ॥ ह्यणोन
भास्यआणिभासक ॥ परमात्माचियेथेंएक ॥ येथेंकांहींआणीक ॥ आलेंचिनाहीं ॥ ५७ ॥ कांजें
सर्वकाळस्वस्थ ॥ ह्यणोनदुसरैनसंचरेयेथ ॥ आतांअज्ञानाचीमात ॥ तेथेंकैची ॥ ५८ ॥

प्रकाशतोप्रकाशकीं ॥ यासीनचुकेंघेईचुकीं ॥
ह्यणोनजगअसकीं ॥ वस्तुप्रभा ॥ २८९ ॥

वस्तुचिन्मात्रस्वरूप ॥ यासीकदानघडेलोप ॥ जगचाहीआरोप ॥ जालाअसतां ॥ ५९ ॥
तयाप्रकाशाचीउजरी ॥ जगहैजगत्वातेंधरी ॥ वस्तुलोपतीतरी ॥ जगदाभासकैचा ॥ २०६० ॥
ह्यणोनतोप्रकाशतोप्रकाशकपाहीं ॥ यासीसर्वथाअन्यथानाहीं ॥ आतांजगदाभासजोकांहीं ॥
तोवस्तुप्रभामात्र ॥ ६१ ॥ एवंभास्यभासकप्रवाहीं ॥ वस्तुवीणदुजैनाहीं ॥ ऐसैचिवचनकांहीं
पुढेंहीबोले ॥ ६२ ॥

विभातियस्यभासा ॥ सर्वमिदंहाऐसा ॥
श्रुतिकायवायसा ॥ ढेंकरूदेती ॥ २९० ॥

अगाप्रकाश्यप्रकाशत्वेकरून ॥ वस्तुचिवस्तुसीजाणआपण ॥ येथेंनाथिलेंअज्ञान ॥ कारणमा
नावें ॥ ६३ ॥ तरीवस्तुभासैहैभासे ॥ ह्यणोनवस्तुचहैअवर्घेअसे ॥ श्रुतिबोलतीऐसै ॥ तैवर्थ
चिकाई ॥ ६४ ॥ श्रुतिः ॥ नतत्रसूर्योभातिनचंद्रतारकंनेमाविद्युतोभांतिकुतोयमग्निः ॥ तमेवभांत
मनुभातिसर्वतस्यभासासर्वमिदंविभाति ॥ इति ॥ अगास्वप्रकाशरूपजाण ॥ तेथेंदुसराप्रकाश
ककोण ॥ सूर्यआदिकरून ॥ हातेथिंचाभासु ॥ ६५ ॥ इदंशब्दकरून ॥ हेंजैजैभासमान ॥ तैभास
लीसेजाण ॥ आपणवस्तु ॥ ६६ ॥ आणिवस्तुभासैचिकरून ॥ हेंभासलेंसेजाण ॥ एवंभास्यभास
कआन ॥ असेनायेथें ॥ ६७ ॥ एवंसकळप्रकाशाचाप्रकाशु ॥ आत्मातोस्वप्रकाशु ॥ तोचिहाज
गदाभासु ॥ निश्चितजाण ॥ ६८ ॥ ह्यणालजगहैजडभान ॥ वस्तुस्वताप्रकाशघन ॥ तरीतैचि

हैजगजाण ॥ कैसेनिघडते ॥ ६९ ॥ जगहैआगमापाई ॥ वस्तूसीतंवखंडणनाहीं ॥ असोवहु
तांअभिप्रार्थी ॥ अघटितदिसते ॥ २०७० ॥ तरीजगाचाआरोप ॥ तेंनामरूपाचेंपडप ॥ त्यानामरू
पासीचिक्षेप ॥ दिसतचिअसे ॥ ७१ ॥ तरीआरोपचिक्षेपाचियाखूणा ॥ किंवानामरूपाचियाक
ल्पना ॥ हावस्तुचाखेळजाणा ॥ विलासतअसे ॥ ७२ ॥ असोजेथूनहैभासेअघवें ॥ तेंचिहोऊनि
जरीपाहावें ॥ तरीनामरूपअघवें ॥ विरोनिजाये ॥ ७३ ॥ मगप्रकाश्यआणिप्रकाशक ॥ हाअ
ध्यासतुदोनवस्तुएक ॥ यालागींजगसकळिक ॥ सत्स्वरूप ॥ ७४ ॥ अगास्वरूपाचीपाहतांखू
ण ॥ तरीतेंगुणागुणविहीन ॥ मगजगकायसगुण ॥ भासेलतेव्हां ॥ ७५ ॥ अगागुणाचामागु
नाहीं ॥ तरीजगहैह्मणावेंकाई ॥ ह्मणोनिअवघेंजगहीपाहीं ॥ सत्स्वरूप ॥ ७६ ॥ अगाआपलिये
आवडी ॥ आपणेंआपलीघडी ॥ घालूनघडमोडी ॥ भाविलीअसे ॥ ७७ ॥ तेभावणेचाभीतरू ॥
तेथेंकैचाहाजगदाकारु ॥ अवघासुखसागरु ॥ सर्वदासरिसा ॥ ७८ ॥ स्मृतिः ॥ भिन्नतश्चज
डेभेदाश्चिदेकःसर्वदाखलु ॥ इतिस्मृतसंहितायां ॥ एवंजडभेदजेंकाहीं ॥ तेभावनामात्रसर्वही ॥
तेंभावनाहीनाहीं ॥ चिन्मात्रत्वीं ॥ ७९ ॥ तथाच ॥ एतदेवचिदाकाशंतदेवमननंस्मृतम् ॥
एतदेवचिदाकाशंतदेवपरमंपदं ॥ इतिवासिष्टे ॥ अगाजडभेदुचिनाहीं ॥ तरीजगह्मणावेंकाई ॥
सर्वदाएकलेंपाहीं ॥ सर्वहीवस्तु ॥ २०८० ॥ स्मृतिः ॥ शिवएवास्तिनैवान्यदितियोनिश्चयःस्थितः ॥
सदासएवसिद्धांतःपूर्वपक्षस्तथापरे ॥ अयमेवहिबेदारथोनापरःपरमास्तिकाः ॥ अन्यथाचेत्सुराः
सद्योमूर्धाभेत्रपतिष्यति ॥ इतिस्मृतसंहितायां ॥ एवंशिवेवीणदुजेंनाहीं ॥ ऐसंप्रमाणकेंलेंपाहीं ॥
तेंशिवरूपह्मणालकाई ॥ तरीसत्यज्ञानअनंत ॥ ८१ ॥ सर्वाचेंअधिष्ठान ॥ सर्वसाक्षीतेंचिजा
ण ॥ सर्वांतरस्थहेखूण ॥ त्यासीचकेली ॥ ८२ ॥ तेंचिहेंसर्वपाहीं ॥ भास्यभासकप्रवाहीं ॥ तरी
सहजचिनाहीं ॥ जडभागयेथें ॥ ८३ ॥ यालागींवस्तुविलासेसीजाण ॥ वस्तुचिअसेपरिपूर्ण ॥
येथेंदुजेंकारण ॥ कोटूनआला ॥ ८४ ॥

यालागींवस्तुप्रभा ॥ वस्तुचिपावेशोभा ॥

जातअसेलाभा ॥ वस्तुचिया ॥ २९१ ॥

जेदिसेप्रकाश्यप्रकाशकता ॥ किंवाकार्यकारणता ॥ साध्यआणिसाधकता ॥ जेंकींकाहीं ८५
तेंवस्तुप्रभावस्तूप्रकाशे ॥ वस्तुनेचवस्तूशोभतसे ॥ साध्यसाधकत्वेंलाभतसे ॥ वस्तूसीचवस्तु
॥ ८६ ॥ अगास्वसंवेद्यतेसीलोपनाहीं ॥ तेथेंइतुकेंहीघडतसेपाहीं ॥ आणिघडलेंचिनघडेकाहीं
ऐसेंघडते ॥ ८७ ॥ एवंहेअनुभवाचीखूण ॥ अवघेंत्रैलोक्यआनंदघन ॥ येथेंअज्ञानकारण ॥ कै
चेंआतां ॥ ८८ ॥ ह्मणोनिवस्तूसीअन्यथानाहीं ॥ तरीकारणेंकाजकाई ॥ मागुतेंइयेविषई ॥ पुढें
हीबोले ॥ ८९ ॥

वांचूनवस्तुयया ॥ आपणपेंप्रकाशावया ॥

अज्ञानहेतुवायां ॥ अवघेंचि ॥ २९२ ॥

वस्तूचीस्वसंवेद्यखूण ॥ हेंतंवलोपेनाजाण ॥ तरीजगकायआन ॥ याहूनिअसे ॥ २०९० ॥ अगा
वस्तुह्मणजेचिन्मात्रैक्यज्ञान ॥ तेंआपणासीतंवनव्हेनेण ॥ अग्निकायउष्णतेवीण ॥ असोंशकेपें
॥ ९१ ॥ परीउष्णासीउष्णपण ॥ तेंउष्णचिनव्हेजाण ॥ तेवींवस्तुचिवस्तुजाण ॥ तेंजाणणेंचि
नव्हे ॥ ९२ ॥ तेचिजाणीवजेकाहीं ॥ तोचिहाविलासपाहीं ॥ तरीआपणाजाणावयाकाई ॥ का
रणांतरअसे ॥ ९३ ॥ तेंहीकारणअज्ञान ॥ तरीवस्तुअसतांजाण ॥ अज्ञानासीस्थान ॥ संभवलें

॥५५॥ तेथेंचसंचलेंअसोन ॥ करावेंसुधाप्राशन ॥ मगसहजचिकल्याण ॥ शिवरूपअवघें ॥५६॥
 एवंहेंप्रकरण ॥ यानांवअज्ञानखंडण ॥ केलेंजन्हींअवसान ॥ तरीनिरावसानचिहें ॥५७॥ येथील
 चेतलियास्वादु ॥ आतुडेनित्यानंदु ॥ अज्ञानाचासंबंधु ॥ समूळमिथ्या ॥ ५८ ॥ जेथेंलटकेंज्ञा
 लेंअज्ञान ॥ तेथेंज्ञानीकेंचेंज्ञान ॥ हेंपुढलेप्रसंगीजाणाविवरण ॥ सांगिजैलनिकें ॥ ५९ ॥ येथें
 सांगतांसांगणेंनाहीं ॥ नित्यानंदुचिएकचपाहीं ॥ तोचिसज्जनाच्याहृदई ॥ हृदित्थदिसे ॥२१६०॥
 ह्यणोनअवधानआणिवदतां ॥ एकुनित्यानंदुचिताता ॥ आतांसंतचरणींमाथा ॥ इतुकेंचिउचित
 ॥ ६१ ॥ ॥ इतिश्रीअनुभवामृतविवरणेश्रीनित्यानंदैक्यदीपिकायामज्ञानखंडणंनानामसप्तमंप्रक
 रणंसमाप्तं ॥

प्रकरण अष्टम.

ॐपरमात्मनेनमः ॥ जयजयजीगुरुपूर्णा ॥ नित्यानंदाचिद्धना ॥ ज्ञानाज्ञानविहीना ॥ कल्या
 णरूपा ॥ १ ॥ तुझियासच्चिदानंदाहूनि ॥ सवलीआनंदमंदाकिनी ॥ तेजगींपापहरणी ॥ उदेली
 असे ॥ २ ॥ त्रिविधतापतत्पाननिववी ॥ देहात्मबुद्धीतेंबुडवी ॥ कर्मफळापासूनसोडवी ॥ प
 वित्रपणें ॥ ३ ॥ सज्जनाआरामपाववी ॥ पावनावेल्लुगमवी ॥ मुमुक्षादाखवी ॥ कैवल्यडोळां॥४॥
 असोस्मरणेंपापहरे ॥ दर्शनेंतापमरे ॥ मज्जनंमनमुरे ॥ आनंदजळीं ॥ ५ ॥ स्मरणींजेअसक्त ॥
 दर्शनींअनासक्त ॥ मज्जनींआरक्त ॥ देहाचेनिलोभें ॥ ६ ॥ तेविषयबुद्धिधरून ॥ केवळजळमात्र
 करितीप्राशन ॥ तैसेंचितृषाहरण ॥ नावेकल्यांचें ॥ ७ ॥ अगाआनंदजळतरीतेंची ॥ परीपुरवी
 अवडीचीरुची ॥ कांजेंजयातयापरीएकिचि ॥ एकुलतीगंगा ॥ ८ ॥ सज्जनातेंपवित्रकरी ॥ का
 मुकांचेमनमळेभरी ॥ पात्रानुसारतृषाहरी ॥ तृषार्तीची ॥ ९ ॥ एवंतुझीकरुणामंदाकिनी ॥
 जियातियापरीएकिचिजनीं ॥ असोयाजनाचाजीवनीं ॥ जीविकाहेचि ॥ १० ॥ इयेचेनिजनींज
 नपण ॥ इयेनिचिजनपावन ॥ हाचिपाझरसेऊन ॥ विषयीलाठे ॥ ११ ॥ अहोयाविषयाची
 झळाळ ॥ हेंएकदेशीउपजळ ॥ पाझरयांचेंजेंमूळ ॥ तेंचिकांनसेऊ ॥ १२ ॥ ऐशीचविजया
 लागे ॥ तोसांडूनइयेलगबगे ॥ मुख्यतीरचीवोळगे ॥ गंगेचिइये ॥१३॥ तेथेंएकदांकरितांज
 ळप्राशन ॥ अवध्याजन्माचेंतृषाहरण ॥ असोअतीतआणिवर्तमान ॥ भविष्यासहित ॥१४॥ याज
 न्मासीबोळविलें ॥ आतांमज्जनाकायउरलें ॥ ह्यणोनजळचितान्हेलेंराहिलें ॥ आपआपणया १५
 तेंआपआपणासीप्यालें ॥ शांततेसीहीविसरलें ॥ मगस्वस्थानींचराहिलें ॥ विसरोनिवाहो
 ॥ १६ ॥ अहोतेंवोहटींचिपडिलेंनव्हतें ॥ मीपणेंचिउठिलेंहोतें ॥ आतांतंवनदिसेयेथें ॥ तूपणें
 सहित ॥ १७ ॥ आतांपाहतांआनंदजळाचालागु ॥ नदेखोपदद्वयाचामागु ॥ एकलाअभंगु ॥
 आनंदमात्र ॥ १८ ॥ नानातोआनंदसंधिहीन ॥ ह्यणोननित्यानंदतोचिजाण ॥ तेथेंशिर्वींनाहीं
 शिवपण ॥ यालागींकल्याणअघवें ॥ १९ ॥ आतांकृपालुवाकल्याणमूर्ति ॥ तुवांचितूतेंविहसि ॥
 जैसीप्रभाप्रभाकराप्रति ॥ दीप्तिमागे ॥२०॥ तुझाचितुजपढियावो ॥ तोचिगुरुशिष्यपणाठावो ॥
 तेंणेंतुझालाहो ॥ अनुभवआर्ही ॥ २१ ॥ जेतुझीअनुभवाचीखूण ॥ पावलीअनुभवामृतीविवर
 ण ॥ तेंविवरणप्रवाहींपडोन ॥ बोलविलेंमातें ॥ २२ ॥ नानाहाविवरणसागर ॥ येथेंतुवांहोऊ
 नितारु ॥ मीहोऊनिकासधरु ॥ येथवरीआलों ॥ २३ ॥ जेथेंकोण्हेकाळेंकाण्हेही ॥ अज्ञानदेखि
 लेंनाहीं ॥ निखळचिद्रसाच्याडोहीं ॥ आणूनघातलें ॥ २४ ॥ तेथेंसुखावलोंनावेक ॥ तंवपुढेंदे

खिलेंआणीक ॥ जेंसुखासीहीएक ॥ विसावाअसे ॥ २५ ॥ तेथेंअज्ञानतंवनसे ॥ परीज्ञानासीही
कोणीनपुसे ॥ निखळशांतीचेशांतरसें ॥ विलासतअसे ॥ २६ ॥ नानाशांतिनव्हेतुझीकरुणा ॥
दावावातेथीलउगाणा ॥ ऐसेंह्यणोतंवमीपणा ॥ पात्रजालों ॥ २७ ॥ ह्यणोनहेंअवघेंचिअसे ॥
मजमीपणचिआतांनसे ॥ नानाहाहीअतीसोपैसे ॥ तुजमार्जीदेवा ॥ २८ ॥ यावरीनित्यानंदचूडा
मणी ॥ कृपादृष्टिअवलोकनी ॥ जेथेंपूर्वोक्तकडसणी ॥ कांहींचनदिसे ॥ २९ ॥ आतांग्रंथाचे
निमिशें ॥ आपणविलासतअसे ॥ विवरणतारूपेपेलितसे ॥ स्वानंदजळीं ॥ ३० ॥ परीनावेक
माझेंमिशकेलें ॥ मार्गेंअज्ञानखंडिलें ॥ आतांपुढेंआरंभिलें ॥ ज्ञानाचेंबोळवण ॥ ३१ ॥ तेथेंआपण
चिहोऊनिश्रोता ॥ आपणचिज्ञालावदता ॥ ह्यणोनिसंतचरणींमाथा ॥ ठेविलाभियां ॥ ३२ ॥
तुमचीकरुणापेलेलबरवी ॥ तरीचाखेनयेथीलचवी ॥ येरठेवाठेवी ॥ काजनाहीं ॥ ३३ ॥ ह्यणोनस
जनचरणवंदून ॥ आरंभिलेंपुढेंविवरण ॥ तेथीलसंबंधजाण ॥ अवधारावा ॥ ३४ ॥ चिन्मात्रा
चीयेठाई ॥ अज्ञानाचीशुद्धीनाहीं ॥ तरीज्ञानासीपाहीं ॥ ज्ञानत्वकेंचें ॥ ३५ ॥ ह्यणोनहेंप्रकरण ॥
सधिलासैंकीजेलविवरण ॥ श्रोतादीजोअवधान ॥ इतुकेंचिमार्गें ॥ ३६ ॥ मार्गेंप्रकर्णांअंतीपा
हीं ॥ बोलिलेंऐसेंकांहीं ॥ जेजागराहानीनाहीं ॥ तरीनिद्राकेंची ॥ ३७ ॥ तोनिद्राशोधपाहे ॥
तंवजागरुचिविसरोनिजाये ॥ हाचिसंबंधहोये ॥ पुढिलेपदासी ॥ ३८ ॥

तैसेंआमुचेंनिनावें ॥ अज्ञानाचेंज्ञानहीनव्हे ॥

आह्यालार्गीगुरुदेवें ॥ आह्मीचिकेलों ॥ १ ॥

अह्यासीजेंआह्मीपण ॥ तेगुरुरावेंदाविलीखूण ॥ तेथेंकेउतेंअज्ञान ॥ परीज्ञानहीकेंचें ॥ ३९ ॥
तेंज्ञानाचेंहीज्ञान ॥ अज्ञानासीजेथिचेंअज्ञानपण ॥ आह्मीआह्मीपणानतुटोन ॥ वाढलावादु
॥ ४० ॥ एकज्ञानएकअज्ञान ॥ वर्णव्यक्तिभिन्नाभिन्न ॥ येथेंमुद्दलआह्मीनविसंचोन ॥ भरलोंभेदीं
॥ ४१ ॥ तेंअमुचेंआह्मीपण ॥ गुरुराजेंदाविलीखूण ॥ तेथेंइत्यादिहेंजाण ॥ संभवलेंचिनाहीं ४२
येथेंआह्यावांचूनिपाहीं ॥ दुजीवार्ताहीपरीनाहीं ॥ तेथेंकेंचेंकाइ ॥ अज्ञानकिंवाज्ञान ॥ ४३ ॥ येथें
ह्यणालआह्मीतेंकवण ॥ तरीज्ञानाज्ञानविहीन ॥ दृढ्वात्रदृष्टेपण ॥ प्रत्ययमात्र ॥ ४४ ॥ आतां
आह्मीचिआह्मीपाहीं ॥ ह्यणोनिहाहीअतीसोनाहीं ॥ पुढेंऐसेंचिकांहीं ॥ बोलतुअसे ॥ ४५ ॥

परीआह्मीआह्याआहो ॥ तेंकैसेंपाहोंजावो ॥

तंवकायकीजेठावो ॥ लाजिजेऐसा ॥ २ ॥

दृढ्वात्रजेंद्रष्टेपण ॥ तेंगिलूनप्रत्ययचिपूर्ण ॥ तेंचिआमचेंआह्मीपण ॥ पाहोंजार्ता ॥ ४६ ॥
तंवपाहाणेंजेंतेंचिहोये ॥ ह्यणोनलाजिजेऐसेठायें ॥ येणेंअभिप्रायें ॥ बोलिलाअसे ॥ ४७ ॥ अहो
अह्मीपणासवडीनाहीं ॥ तरीआह्मीपणघेइजेकाई ॥ हेंगुरुराजाच्यापाई ॥ लाधलोंजरी ॥ ४८ ॥
तरीआह्यासीतंवतुटीनाहीं ॥ परीउपरोधचिसरलापाहीं ॥ ऐसेंहेंपुढेंकांहीं ॥ बोलतुअसे ॥ ४९ ॥

हाठावोवरीगुरुरायें ॥ नांदविलोंउवायें ॥

जेआह्मीनसमाये ॥ आह्यामार्जी ॥ ३ ॥

अहोअह्यासीययागुरुरायें ॥ येवढीसरळताकेलीपाहें ॥ जेंआह्मीहेंहीनसमाये ॥ आह्यामार्जी
॥ ५० ॥ अगाअमृताचियेगांवीं ॥ कायेसीअमृताचीठेवाठेवी ॥ तेवींआह्मीपणाचीगोवी ॥ आह्या
मार्जीकेंची ॥ ५१ ॥ आह्मीआह्मीपणानगुंतोन ॥ निखळआह्मीचिअसोंसंपूर्ण ॥ ऐसीदाविलीखू

ण ॥ गुरुराज्ञैआह्वां ॥ ५२ ॥ एवंज्ञानाज्ञानगिळून ॥ निखळप्रत्ययमात्रचिपरिपूर्ण ॥ त्याप्रत्यया
चैहीप्रत्ययपण ॥ लाजिल्लेयेथें ॥ ५३ ॥ नातरीप्रत्ययाचानिरोधु ॥ नसोनिआत्मास्वतःसिद्ध ॥ पे
साचिप्रत्ययप्रसादु ॥ गुरुचरणीअसे ॥ ५४ ॥ ह्यणोनिपेसीचिसरळता ॥ पुढेंदावितसेमागुता ॥
दीजोअवधानश्रोता ॥ कृपाकरूनि ॥ ५५ ॥

अहोआत्मेपर्णीनसंटों ॥ स्वसंवितींनघसवटों ॥

अंगीलागलियानफुटों ॥ कैवल्यही ॥ ४ ॥

अहोआत्मत्वह्यणिजेकाई ॥ तरीप्रत्ययमात्रजेंकांहीं ॥ तयासिद्धप्रत्ययींपाहीं ॥ प्रत्ययोनसाहे
॥ ५६ ॥ नवनीर्तीमाथुलानरिघे ॥ साढेपन्हरींपूटनलागे ॥ तेवींप्रत्ययापहावयाजोगें ॥
आत्मत्वनाहीं ॥ ५७ ॥ तेथीलप्रत्ययोजोकांहीं ॥ ह्यणिजेप्रत्ययाउजरीनाहीं ॥ रसनेचारसकाई ॥
आणीकेंचाखिजे ॥ ५८ ॥ किंवारसनेसीरसनाचाखे ॥ हेंहीयेथेंपारुखे ॥ तेवींप्रत्ययमात्रआत्मा
नदेखे ॥ प्रत्ययाचेंमुख ॥ ५९ ॥ अहोपाणीचतान्हेलयांजाण ॥ कैसेंहोयेतृषाहरण ॥ अमृतचि
पावेमरण ॥ तरीकवणराखेतयासी ॥ ६० ॥ दिव्यौषधिरोगेंपीडे ॥ मगनिवारणकैसेंघडे ॥ ऐसें
औषधजोडे ॥ जेणेंरोगजाये ॥ ६१ ॥ तेवींआत्मामात्रजोकांहीं ॥ तेथेंअप्रत्ययअसेपाहीं ॥ तरी
प्रत्ययोकवणेठाई ॥ गिवसुंजावा ॥ ६२ ॥ ह्यणोनिनसंटोआत्मेपर्णी ॥ ह्यणिजेआत्मत्वघेईजेझणी ॥
तरीआत्मत्वासीहानी ॥ ऐसेंहीनव्हे ॥ ६३ ॥ येथेंहोणेंचिनसाहे ॥ परीस्वसंविताहानीनोहे ॥
ह्यणिजेअस्तिक्यताआहे ॥ संचलीस्वयें ॥ ६४ ॥ एवंनिर्धारुचिनसाहे ॥ परीआत्मत्वाहानीनोहे ॥
ह्यणोनिआमचेनिप्रत्ययें ॥ आह्मीचिअसों ॥ ६५ ॥ आह्मीआह्मीपर्णेचिअसों ॥ कैवलयाचाहीने
घोंअतीसो ॥ दुणावोंनाविसकुसों ॥ सिद्धस्वरूपासी ॥ ६६ ॥ कैवल्यहीजेंकांहीं ॥ आह्माहू
निआणीकनाहीं ॥ ह्यणोनकैवलयालागींपाहीं ॥ पालटुचिनेघों ॥ ६७ ॥ ज्ञाननव्हेनाअज्ञान ॥
प्रत्ययासीनाहींप्रत्ययपण ॥ याअर्थांजेंअसेजाण ॥ तेंचिआह्मी ॥ ६८ ॥ एतावत्काळनिरूपिलें ॥
तेंप्रत्ययमात्रचिसंचलें ॥ यालागींज्ञानअज्ञानाजालें ॥ अवसानयेथें ॥ ६९ ॥ ज्ञानासीनाहींज्ञान
पण ॥ अज्ञानराहिलेंनसोन ॥ आतांआह्मीचआह्मीपूर्ण ॥ प्रत्ययमात्र ॥ ७० ॥ तेंआह्मीकैसें ॥ तें
मागुतीसांगुतसें ॥ तेंअवधानाचेनिपैसे ॥ आतांतेंहोये ॥ ७१ ॥

आमुचीकरवेगोठी ॥ तेजालीचिनाहींवाकूसृष्टी ॥

आमुतेंदेखेदिठा ॥ तेदिठीचिनव्हे ॥ ५ ॥

ह्यणालआह्मीपणतेंकाई ॥ जेथेंसृष्टिचिजालीनाहीं ॥ तेंआह्मीआमच्याठायीं ॥ ढळलेंचि
नाहीं ॥ ७२ ॥ ह्यणिजेचिन्मात्रस्वरूपजेंकांहीं ॥ तेंविकरेऐसेंनाहीं ॥ तरीसृष्टीहेकवणेठायीं ॥
संभवेल्पाहा ॥ ७३ ॥ हेंजेंदिसेसृष्टिमान ॥ तेंअवघेंचिटवाळजाण ॥ स्वरूपींकायअनान ॥
वर्णव्यक्तिअसती ॥ ७४ ॥ असोत्यास्वरूपाच्याठायीं ॥ भानचिमासलेंनाहीं ॥ चिन्मात्रेंवीण
नाहीं ॥ दुजेंयेथें ॥ ७५ ॥ तेंचिन्मात्रजेंकांहीं ॥ आह्माहूनिदुजेंनाहीं ॥ ह्यणिजेप्रत्ययमात्रचि
पाहीं ॥ हेतुरहित ॥ ७६ ॥ तेंआह्मीचिपरिपूर्ण ॥ कैचेंसृष्टीसीसृष्टिपण ॥ हेआमचीगोठीजाण ॥
आह्मीचिजाणों ॥ ७७ ॥ ह्यणिजेंआह्माहूनिपाहीं ॥ जाणणेंआणीकेठायीं ॥ देखिलेंतरीनाहीं ॥
प्रत्ययेंयेणें ॥ ७८ ॥ ह्यणोनआह्मीचआह्मांदेखिलें ॥ तरीदेखणेंकाईवाइलें ॥ आतांदेखणेंदेखिलें ॥
देखणयासी ॥ ७९ ॥ येथेंदेखावेंलागलेंनाहीं ॥ तरीतेंदेखणेंचिनव्हेपाहीं ॥ असोनिखळपाहाणें
चिजेंकांहीं ॥ तेंपाहेलकवणा ॥ ८० ॥ एवंआत्मामात्रआहे ॥ तेथेंकोणासीकोणपाहे ॥ विषय

होऊंलाहे ॥ कींविषयीकवणु ॥ ८१ ॥ पुढेंयेचिअभिप्रायें ॥ संकेतसांगितलाआहे ॥ तेंसज्जनांचे पाये ॥ निहाळूनसांगों ॥ ८२ ॥

आमुतेंकरूनिविखो ॥ भोगूंसकेपारखो ॥

तेंआमुतेंनदेखो ॥ आह्मीपण ॥ ६ ॥

प्रत्ययमात्रजेंआह्मी ॥ तेंधर्मुनहोनाधर्मी ॥ तेंआमुतेंआह्मी ॥ विषोकैसैं ॥ ८३ ॥ अगाउष्णता मात्रजोहुताशन ॥ तोउष्णतेचाभोक्तानव्हेजाण ॥ तेवींआह्मासीआह्मीपण ॥ स्वीकारितांनये ॥ ८४ ॥ कांजेंदेखणेंमात्रआह्मीजाण ॥ तथाकोणदेखेआह्मालागून ॥ आह्मीदेखणेंनदेखणेंवीण ॥ स्वरूपमात्र ॥ ८५ ॥ दृश्यनव्हेनाद्रष्टेपण ॥ भोग्यनव्हेनाभोक्तेपण ॥ कर्मीनहोनाउगेपण ॥ ऐसैं जेआह्मी ॥ ८६ ॥ याचीअसावयाचीक्षिति ॥ तेंपुढेंसांगतोमागुती ॥ तेंसांगेनलाहोनसंपत्ती ॥ अवधानाची ॥ ८७ ॥

प्रगटोंलपोंनलाहों ॥ येथेंनाहींनवलावो ॥

परीकैसेनिहीविपावो ॥ असणयाचा ॥ ७ ॥

अगादेखणेंदुजेंअसतें ॥ तरीयाचेंप्रकटत्वातेंदेखिजेतें ॥ यालागींप्रकटल्यावीणआयितें ॥ स्वरूपमात्रआह्मी ॥ ८८ ॥ अतांवस्तुमात्रआयिती ॥ तेथेंकल्पाचेकवणाप्रती ॥ उदयअस्तेंवी णगभस्ती ॥ नांदतुअसे ॥ ८९ ॥ अगाप्रकटलोपातेंदेखे ॥ तेंकार्येंप्रकटोंलोपोंसके ॥ देखणेंमात्र नचुके ॥ प्रकटनालोपो ॥ ९० ॥ ऐसयाआह्मावीण ॥ दुजेंकोणकोठेंजाण ॥ अतांप्रकटोंलोपेंको ण ॥ कोणाप्रति ॥ ९१ ॥ किंबहुनाअसणयाचाहीभावो ॥ असोनिचधरूनलाहो ॥ यालागींह्य णितलेंविपावो ॥ असणयाचाही ॥ ९२ ॥ अगाआह्मासीअसतांकांहीं ॥ असणयाचापांगुनाहीं ॥ आह्मीआह्मासीचपाहीं ॥ लक्षणयोचिर्की ॥ ९३ ॥ तस्मात्संबंधेंवीणअसोंनसों ॥ यालागींअ सणयाचाकायअतीसो ॥ ह्यणोनआह्मीनुमसों ॥ आह्मीपणासी ॥ ९४ ॥ ह्यणालअसणयापालटु नाहीं ॥ तरीनसणेंतेंकैसेपाहीं ॥ आतांपरिहारुहयेविषई ॥ बोलिलापुढें ॥ ९५ ॥

किंबहुनाश्रीनिवृत्ति ॥ ठेविलोंअसोंजियास्थिति ॥

तेंकायदेऊंहातीं ॥ वाचेचिया ॥ ८ ॥

सिद्धाचास्वरूपींआथीनाथी ॥ हेंवाचेचीकींवदंति ॥ वांचोनस्वरूपाचीस्थिति ॥ ऐसीनव्हे कीं ॥ ९६ ॥ तरीआह्मासीश्रीनिवृत्तिनैजाण ॥ केलेंवाचाविहीन ॥ ह्यणोनिआथीनाथीवीण ॥ ठे विलोंस्थिति ॥ ९७ ॥ अगागुरुराजेंदाविलीखूण ॥ तेथेंआह्मासीनाहींआह्मीपण ॥ तेआह्मीका यह्यणसीजाण ॥ तरीवेदनमात्र ॥ ९८ ॥ तेंवेदनकायजाण ॥ तरीवेद्यताविहीन ॥ निख लचिन्मात्रवस्तुपूर्ण ॥ नित्यशुद्धबुद्ध ॥ ९९ ॥ असोतेंपदार्थनव्हेकांहीं ॥ ह्यणोनआथीनाथी तेथेंनाहीं ॥ नपवतींतियेठाई ॥ परादिवाचा ॥ १०० ॥ तेथूनवाचावावडती ॥ तेआथीनार्थीवि स्तारिती ॥ कांजेंवाचामूळत्रिजगतीं ॥ शास्त्रहीबोले ॥ १ ॥ स्मृतिः ॥ अतःसर्वेविकाराश्चवा चाकेचलमास्तिकाः ॥ अस्तीत्यारभ्यतेनामध्येयमात्रंहितत्सदा ॥ १ ॥ इतिसूतसंहितायां ॥ ॥ एवं वाचेचीव्युत्पत्ति ॥ तेविचाराचीचउत्पत्ति ॥ त्यावाचानसरती ॥ स्वरूपींइये ॥ २ ॥ ऐसैंजेंस्व रूपपूर्ण ॥ वाच्यवाचकविहीन ॥ तेथेंविकारेंसीवाचाजाण ॥ उगवलीयानसती ॥ ३ ॥ कांजेंस्व रूपेआपलीस्थिति ॥ सांडिलीनाहींकल्पातीं ॥ येथेंअन्यथाप्रतीति ॥ तेंवाचेचेंमूळ ॥ ३ ॥ त्याअन्य

थाहेतूचेंमूळ ॥ विचारितांतोहेतुचिटवाळ ॥ यालार्गीसंचलेंसरळ ॥ आत्मस्वरूप ॥ ५ ॥ ह्यणो
नगुरराजेंठेविलेंठाई ॥ असणयांचाअतिसोनाहीं ॥ कांजेपदार्थुचिकांहीं ॥ नहोआह्मी ॥ ६ ॥
यालार्गीतियेठाई ॥ आपेआपसंबंधनाहीं ॥ आतांज्ञानेज्ञानपाहीं ॥ कायकाज ॥ ७ ॥ अगामुळीं
अज्ञानचिनाहीं ॥ तरीज्ञानाचापाडकाई ॥ ह्यणोनपदद्वयेंपाहीं ॥ बोलतुपुढां ॥ ८ ॥

तेथसमोरहोआवया ॥ अज्ञानाचापाडुकासया ॥
केउतेंमेलीयामाया ॥ होऊंपाहिजे ॥ ९ ॥

तेंआपआपणासन्मुख ॥ केलियावीणआहेदेख ॥ तेथेंअज्ञानाचातर्क ॥ कासयाकीजो ॥ ९ ॥
अगास्वरूपाससन्मुख ॥ अज्ञानकरूनदेख ॥ तेथूनहेंजगसकळिक ॥ रूपासीआलें ॥ ११० ॥ त
रीमुळींजेंअज्ञान ॥ तेंस्वरूपासीदेऊनिज्ञान ॥ स्वरूपपाहेआपण ॥ आपणयासी ॥ १११ ॥ मगपाह
तांआपणयाआपण ॥ विस्तारलेंहेंजगभान ॥ एवंअवघयासीकारण ॥ अज्ञानजालें ॥ १२ ॥ तरी
अंगेंअज्ञान ॥ तेंजरीपेसैजाण ॥ तरीमृतमातेसंतान ॥ जाहालेंपाहा ॥ १३ ॥ मायमेलीमगलें
कु ॥ तरीअज्ञानाचाहाअवलोकु ॥ एवंअज्ञानाचातर्कु ॥ अबद्धअघवा ॥ १४ ॥ आतांअज्ञानज
रीनाहीं ॥ तरीज्ञानतेंआतांकाई ॥ ओवीइयेविषई ॥ मुळींचीपेका ॥ १५ ॥

अज्ञानाचाप्रवर्तु ॥ नाहींजयागांवांआंतु ॥
तेथेंज्ञानाचीतर्हीमातु ॥ कोणजाणे ॥ १० ॥

अगाहेंचिन्मयानंदनगर ॥ येथेंअज्ञानासीथार ॥ तरीतुणेंघेतलेंबिदार ॥ चंडाग्निमार्जी ॥ १६ ॥
ह्यणोनइयागांवींपाहीं ॥ अज्ञानाचीवार्ताचिनाहीं ॥ परीज्ञानासीहीकांहीं ॥ नपुसेकोणही
॥ १७ ॥ अगापाणियासीकांहीं ॥ पाणियाचीचाडनाहीं ॥ तेवींइयेनुसुधेचिन्मयडोहीं ॥ ज्ञान
कासया ॥ १८ ॥

रात्रिह्यणोनिदिवे ॥ पडतीकींलावावे ॥
वांचोनिसूर्यासवें ॥ सिणणेंहोये ॥ ११ ॥

रात्रिचिजरीनाहीं ॥ तरीदीपेंकाजकाई ॥ लाविजेसूर्योदई ॥ तरीश्रमुचिवाढे ॥ १९ ॥ तेवीं
इयेस्वरूपींजाण ॥ उगडचिनेघेअज्ञान ॥ तरीअज्ञानेवीण ॥ ज्ञानतेंकाई ॥ १२० ॥ यालार्गीआपण
याआपण ॥ जाणावेंनलगेजाण ॥ तेथेंजेंजाणतेंपण ॥ तेश्रमुचिवाढे ॥ २१ ॥ अगाआपणजरीने
णतअसतें ॥ तरीजाणावेंहेंकांस्फुरतें ॥ ह्यणोनिजाणोनिजाणतें ॥ जालेंनाहीं ॥ २२ ॥ आतांपे
सियेठाई ॥ नेणीवकर्धीचिनाहीं ॥ तरीजाणजेजेंकांहीं ॥ तेंव्यर्थनव्हेकां ॥ २३ ॥ जेवींगूळगु
ळाचाखोंपाहे ॥ तरीअर्धीकायतोविषआहे ॥ तेवींजाणीवेजाणोंजाये ॥ तोकायनेणुअसेगा २४
ह्यणोनिशुद्धस्वरूपींजाण ॥ ज्ञाननाहींनाअज्ञान ॥ पुढेंहीहेचिखूण ॥ बोलतुअसे ॥ २५ ॥

ह्यणोनअज्ञाननाहीं ॥ तेथेंचिगेलेंज्ञानही ॥
आतांनिमिषोन्मिषादोहीं ॥ ठेलीवाट ॥ १२ ॥

अहोइयेआत्मर्त्वीकांहीं ॥ अज्ञानासीवाढीनाहीं ॥ इतुकेंचिजाणतांपाहीं ॥ जाणीवनुरे ॥ २६ ॥
वांचूनअज्ञानकाढूनटाकिलें ॥ ज्ञानउपसोनिसांडिलें ॥ पेसेंकरणिचेंकेलें ॥ आत्मत्वकाई ॥ २७ ॥
अगाआत्माजोह्यणजेकांहीं ॥ श्रमिमात्रचिपाहीं ॥ तयासीज्ञानाचेंकाई ॥ काजअसेपां ॥ २८ ॥

याज्ञसिमात्राच्याठाई ॥ धर्मुधर्मित्वनाहीं ॥ ह्यणोनतेथेंकाजकाई ॥ ज्ञातेपणाचें ॥ २९ ॥ परीअ
भावनाहींआला ॥ निखळज्ञस्यंशुअसेसंचला ॥ असणयानसणयाचाराहिला ॥ अतिसोआतां
॥ ३० ॥ त्याज्ञतीसीनाहींज्ञानता ॥ किंवाउगेपणाचीकथा ॥ निमिषोन्मिषतेंआतां ॥ ठेलेंपेसैं
॥ ३१ ॥ शुद्धशबळभाग ॥ किंवाप्राप्ताप्राप्तिचेलाग ॥ नसोनिएकलेंअभंग ॥ वस्तुमात्र ॥ ३२ ॥
असोउघडीझापीनसैंकांहीं ॥ वस्तुसर्वदापेसीचिपाहीं ॥ होणेंजाणेंनाहीं ॥ चिन्मात्रीइये
॥ ३३ ॥ येथेंकैंचेंअज्ञान ॥ निखळदृष्ट्यात्रद्रष्टेंजाण ॥ अज्ञानसंबंधेंवीण ॥ ज्ञानत्वानये ॥ ३४ ॥
आतांनाथिलाअज्ञानवाद ॥ करीज्ञानासीहीअवद्ध ॥ इयेविषयींप्रबंध ॥ पुढाराअसे ॥ ३५ ॥

येन्हवींत्तहींज्ञानअज्ञानें ॥ दोहींचिअभिधानें ॥
अर्थाचेनिअनानें ॥ विह्यावलीं ॥ १३ ॥

कालत्रयींअविच्छिन्न ॥ एकलेंअसेचिद्वधन ॥ आतांअज्ञानासीजाण ॥ अर्थचनाहीं ॥ ३६ ॥
आतांअज्ञानशब्दजोकांहीं ॥ तेथेंज्ञानचिविलासलेंपाहीं ॥ तरीज्ञानशब्दासीकाई ॥ अर्थताउर
ले ॥ ३७ ॥ ज्ञानअज्ञानींवर्तलें ॥ आतांज्ञानशब्दाकायउरलें ॥ ज्ञानयेणेंबोलें ॥ वृथाचिवाडु ॥ ३८ ॥
अज्ञानाचीचुकोनखूण ॥ जालेंअज्ञानअभिधान ॥ यावरीशब्देंबोलिजेज्ञान ॥ तेंकांज्ञानहोये ३९
अज्ञानाहूनिआणीक ॥ ज्ञानआहेएक ॥ ऐसैंहोतांनिरर्थक ॥ दोन्हींहीजालीं ॥ १४० ॥ पर्वनसतें
भावितांअज्ञान ॥ तेंज्ञाननव्हेनाअज्ञान ॥ इयेविषयींजाण ॥ पुढेंहीबोले ॥ ४१ ॥

जैसींदंपत्येंपरस्परें ॥ तोडूनिपालटिलींसिरें ॥
पालटुनाहींतेथेंसरे ॥ दोहींचेंजिणें ॥ १४ ॥

पुरुषाचेंसिरच्छेदिलें ॥ तेंस्त्रीदेहासीलाविलें ॥ स्त्रियेचेंसिरजोडिलें ॥ पुरुषदेहासी ॥ ४२ ॥
तेंस्त्रीनापुरुषजाली ॥ परीदोन्हींजीवेंगेलीं ॥ तैसीदशाआली ॥ ज्ञानअज्ञाना ॥ ४३ ॥ नसतेंअज्ञा
ननाशितां ॥ ज्ञानासीआलीज्ञानता ॥ तरीहेकायनव्हेपेंआतां ॥ ज्ञानाचीचुकी ॥ ४४ ॥ अज्ञानतो
पहिलेंचिनाहीं ॥ परीज्ञानहीभांवावलेंपाहीं ॥ ह्यणोनहेनुसधेवादचिकांहीं ॥ परीनिकेनव्हती
॥ ४५ ॥ ह्यणोनअनुभवेवीण ॥ सिद्धचिपरीव्यर्थजाण ॥ इयेविषयींनिरूपण ॥ दृष्टांतैसी ॥ ४६ ॥

कांपाठीलाविलाहोये ॥ तोदीपुचिवायांजाये ॥
दिठीअंधारेंपाहे ॥ तेंतेचिवृथा ॥ १५ ॥

दीपजन्हींप्रकाशकर ॥ परीदृष्टीनकीजेसमोर ॥ तेंप्रकाशुचिअंधार ॥ भोगिजेपुरुषें ॥ ४७ ॥
पाठीकडेपाजळिला ॥ तोप्रकाशुचिवायांगेला ॥ तेवींआत्माअसेसंचला ॥ परीहातवटीहोआ
वीलागे ॥ ४८ ॥ किंवादिठीदिठीपणानचुके ॥ तन्हींअंधारेंकरीनतोखे ॥ देखतचिठाके ॥ अदे
खणेंपें ॥ ४९ ॥ तेवींआत्मत्वजन्हींनअंगे ॥ तन्हींअनुभवहोआवालागे ॥ येन्हवींअसतचिवाउगें ॥
अनुभवेवीण ॥ १५० ॥ अगाअनुभवेंवीणकांहीं ॥ आत्माअन्यथानाहीं ॥ तरीसुखाचीचिपाहीं ॥
सिराणीजाली ॥ ५१ ॥ ह्यणोनआत्मत्वेचीकरून ॥ आत्माअनुभवीजेंपूर्ण ॥ ऐसैंनव्हतांजाण ॥
सुखचिअसुख ॥ ५२ ॥ आतांआत्मत्वांदिखिजेअज्ञान ॥ हेचिचुकीचीखूण ॥ असोचुकतांहीन
चुकेजाण ॥ परीअनुभवनव्हे ॥ ५३ ॥ ह्यणोनअज्ञानचिनघडे ॥ ऐसैंबोलतोपुढें ॥ अवधानाचे
निनिवाडें ॥ अवधाराचें ॥ ५४ ॥

तैसेंनिपटूनजेंनेणजे ॥ तेंअज्ञानशब्देंबोलिजे ॥

आतांसर्वहीजेणेंसुजे ॥ तेंअज्ञानकैसें ॥ १६ ॥

अहोहेंजेंजगदेकज्ञान ॥ यासह्यणतसाअज्ञान ॥ तरीअज्ञानाचेंचिन्ह ॥ असेंनव्हेकीं ॥ ५५ ॥
निपटूनजेंनेण ॥ तयाह्यणाअज्ञान ॥ तरीअवधेंजगभरून ॥ ज्ञानमात्र ॥ ५६ ॥ अहोज्ञानकळेरहित ॥ प्रपंचअथवापरमार्थ ॥ पाहतांदुजाअर्थ ॥ असेनाकीं ॥ ५७ ॥ असोयाज्ञानाच्याठाई ॥ पदार्थासीचिवाडीनाहीं ॥ अंतर्बाहीजेंकाहीं ॥ दुसरेंचिनसे ॥ ५८ ॥ अगाअज्ञाननाथिलेंमानिलें ॥ हेंहीजेणेंप्रकाशलें ॥ तेंअज्ञानयेणेंबोलें ॥ बोलुचिविटंबे ॥ ५९ ॥

ऐसेंज्ञानअज्ञानाआलें ॥ अज्ञानज्ञानेंगेलें ॥ येदोन्हीहीवांझीलें ॥

दोन्हीजालीं ॥ १७ ॥ आणिजाणेंतोचिनेणें ॥ नेणेंतोचिजाणें ॥

आतांकेअसणेंजिणें ॥ ज्ञानाज्ञाना ॥ १८ ॥

ऐसेंजेंकांज्ञान ॥ तयाह्यणिजेअज्ञान ॥ तरीदोहींसीहीजाण ॥ व्यर्थताआली ॥ १६० ॥ ज्ञानीं
अज्ञानवादु ॥ तोवादकरीज्ञानाचाबाधु ॥ यालागींअज्ञानासीसत्यवादु ॥ तोहीनयेकीं ॥ ६१ ॥
अहोज्ञानअसेसंचलें ॥ परीअज्ञानशब्दीगिवसलें ॥ ह्यणोनिनावेकझकवलें ॥ युक्तिचेडोळे ॥ ६२ ॥
शेवटअज्ञानहीतेंनोहे ॥ आणिज्ञानाचीहीचुकेसोये ॥ आतांदोन्हीशब्दपाहे ॥ अर्थहीन ॥ ६३ ॥
जेवींचित्रींचेंगंगाजळ ॥ किंवाहुताशनाचीज्वाळ ॥ दिसतचिपोकळ ॥ अर्थहीन ॥ ६४ ॥ तेवीं
अज्ञानभाविलें ॥ तरीज्ञानासीकायउरलें ॥ ह्यणोनिज्ञानशब्दासीआलें ॥ व्यर्थत्वथितें ॥ ६५ ॥
किंवाअर्थतानाहींअज्ञान ॥ त्यासीशब्दआणीलसाचपण ॥ हेंहीनघडेजाण ॥ ह्यणोनिदोन्हीट
वाळ ॥ ६६ ॥ अज्ञानाचेंदुसरें ॥ तेंज्ञानहीनव्हेसाचोत्कारें ॥ आणिअज्ञानतरीखरें ॥ पहिलेंचि
नाहीं ॥ ६७ ॥ एवंअज्ञानआणिज्ञान ॥ हेंशब्दअनुभवहीन ॥ ज्ञानाज्ञानविहीन ॥ तेथेंहेंकैचि
॥ ६८ ॥ तयादृष्ट्यासीहानीनाहीं ॥ तन्हींप्रत्ययाआणिजेपाहीं ॥ जन्हींअप्रत्ययोकर्धीही ॥ देखि
लानाहीं ॥ ६९ ॥ तेथेंअप्रत्ययोनाहीं ॥ हेंतंवपाडवेंठाई ॥ एवंप्रत्ययासीचकांहीं ॥ प्रत्ययोघ
डतो ॥ ७० ॥ ह्यणोनिऐसाप्रत्ययोपाहीं ॥ प्रत्ययासींचपडेठायीं ॥ तरीज्ञानाज्ञानादोहीं ॥ ठावो
चिमोडे ॥ ७१ ॥ जेवींकठींचामणी ॥ असोनिचिपडेचिंतवणी ॥ शेवटआपणचिआपणाआणी ॥
प्रत्ययांसी ॥ ७२ ॥ तरीतोकायनवाआला ॥ परीसुखासीठावोझाला ॥ मागुताउतरोनिगेला ॥
सुखाचाकुंजु ॥ ७३ ॥ मगआतांआणिपहिलें ॥ समानचिहोऊनठेलें ॥ तेवींप्रत्ययरूपचिआलें ॥
प्रत्ययासी ॥ ७४ ॥ तेंप्रत्ययासीआलें ॥ हेंहीसरोनिगेलें ॥ ज्ञानाज्ञानावीणसंचलें ॥ स्वरूपमात्र
॥ ७५ ॥ आतांज्ञानाज्ञानेवीण ॥ स्वरूपमात्रचिजेंजाण ॥ याप्रकरणाचेंउपसंहरण ॥ करिजेत
आहे ॥ ७६ ॥

एवंज्ञानाज्ञानेंदोन्हीं ॥ पोटींसूनीअहनि ॥

उदैलाचिद्गनीं ॥ चिदादित्युहा ॥ १९ ॥

एवंरजनीआणिविसु ॥ जोकींज्ञानाज्ञानभासु ॥ चिद्गनींग्रासु ॥ चित्सूर्येंकेला ॥ ७७ ॥
चिदंबरींनिर्मळा ॥ चित्सूर्येंउदोकेला ॥ जेवींआरिसेनवीणजाला ॥ मुखप्रत्ययोमुखा ॥ ७८ ॥
मुखप्रत्ययोस्वतःसिद्ध ॥ जेणेंकेलादर्पणसंबंध ॥ तेणेंचिदेखिलाबोध ॥ दर्पणाचा ॥ ७९ ॥ त्याबो
धासीहानीनाहीं ॥ तेणेंमुखबोधठेविलाठायीं ॥ एवंमुखबोधचिपाहीं ॥ मुखबोधजाला ॥ १८० ॥

तेवींचिन्मात्रैचिद्रगनीं ॥ उदेलाचिन्मात्रतरणी ॥ ह्यणिजेप्रत्ययानसोनहानी ॥ प्रत्ययोआला ८१
 नमोद्भनित्यानन्द ॥ सुखेचिसुखाचास्वाद ॥ चाखेपरीद्वंद्व ॥ उपजेनार्की ॥ ८२ ॥ वस्तुएकि
 परिपूर्ण ॥ काळत्रयींअविच्छिन्न ॥ आदिआणिअवसान ॥ दोन्हींहीनसती ॥ ८३ ॥ परीसद्गुरुपा
 दस्सरण ॥ हेनिरावसानींअवसान ॥ करुनिपावलोंजाण ॥ प्रकर्णांतयेथें ॥ ८४ ॥ दृश्यसंबंधे
 वीण ॥ दृष्ट्यात्रजेंद्रष्टेपूर्ण ॥ अज्ञानेसीज्ञान ॥ हरपलेंयेथें ॥ ८५ ॥ येथेंपूर्वापरतानाहीं ॥
 प्रत्ययोचअसेठायीं ॥ तेणेंप्रत्ययेपाहीं ॥ प्रत्ययोहोये ॥ ८६ ॥ हेचिकरुनिअवसान ॥ संप
 विलेंयेथेंप्रकर्ण ॥ ज्ञानाज्ञानाचाजाण ॥ फिटलापांगु ॥ ८७ ॥ आतांचिन्मात्रांनित्यबुद्ध ॥
 तेंस्वतासीअसेंसिद्ध ॥ साधनाचासंबंध ॥ नधरुनिअसे ॥ ८८ ॥ इयासोलिवसुखाचीचि
 खाणी ॥ श्रीसद्गुरुच्याचरणीं ॥ ज्ञानोततेथेंशरणेरिघोनि ॥ स्वीकारावें ॥ ८९ ॥ त्याशरण
 रिघणियाआड ॥ असेलजेंदुवाड ॥ तेंबुद्धिकरुनिवाड ॥ उलंघावें ॥ ९० ॥ मगगुरुपाद
 पावतखेवो ॥ अवघेंसुखचिसोलिव ॥ तेथेंदुवाडाचेंनांव ॥ उरलेंचिनाहीं ॥ ९१ ॥ हेअनुभवा
 चीमात ॥ ह्यणोनिहेअनुभवामृत ॥ ग्रंथाचार्यमूळभूत ॥ श्रीज्ञानदेवा ॥ ९२ ॥ ज्ञानमात्रईश्वर
 असे ॥ ह्यणोनिज्ञानेश्वरपेसें ॥ अनुभवांमृतमिर्शें ॥ उपलविलेंसुख ॥ ९३ ॥ यासुखाचापाहे
 स्वाद ॥ तंवनिखळचिनित्यानन्द ॥ जेणेंहेविशद ॥ वाडलेंसुख ॥ ९४ ॥ ग्रंथींचाग्रंथार्थ ॥ आरं
 भआणिप्रकर्णांतु ॥ अवघाएकतंतु ॥ नित्यानन्दु ॥ ९५ ॥ काळत्रयींअविच्छिन्न ॥ स्वस्वरूपेंसर्व
 दापूर्ण ॥ यालागींशिवकल्याण ॥ एकचित्स्वरूप ॥ ९६ ॥ आतांलाधलियाअनुभवखूण ॥ ज्ञान
 नव्हेनाअज्ञान ॥ किबहुनाअनुभवहीजाण ॥ नमिरवीअंग ॥ ९७ ॥ येणेंसुखजेंसंपन्न ॥ तयाचें
 असेतेंलक्षण ॥ तियेविषईनिरूपण ॥ पुढिलेप्रकर्णीं ॥ ९८ ॥ त्याचेंहीविवरण ॥ कर्तानित्यानन्द
 जाण ॥ श्रोतादीजेअवधान ॥ कृपेचेनिवारसें ॥ ९९ ॥ ॥ इतिश्रीअनुभवामृतविवरणेश्रीनित्या
 नन्ददीपिकायांज्ञानाहंताखंडणं नामअष्टमप्रकरणंसमाप्तं ॥

प्रकरण नवम.

ॐपरमात्मनेनमः ॥ जयजयजीआद्या ॥ जयजयजीसुखवेद्या ॥ प्रभूस्वसंवेद्या ॥ कल्याणरू
 पा ॥ १ ॥ जयजयजीजगदैकधामा ॥ जयजयजीआत्मारामा ॥ जयजयजीनिरुपमा ॥ चिन्मात्रा
 जी ॥ २ ॥ जयजयजीभावातीता ॥ जयजयजीभावभरिता ॥ जयजयजीअद्भुता ॥ अद्वयानंदा
 ॥ ३ ॥ जयजयजीसुधांसिंधु ॥ जयजयजीजगदंधु ॥ तूअवघेचिहोऊनिसंबंधु ॥ अवघाचिना
 हीं ॥ ४ ॥ जयजयजीनित्यबुद्धा ॥ जयजयजीस्वतःसिद्धा ॥ जयजयजीनित्यानंदा ॥ करुणाल
 याजी ॥ ५ ॥ प्रभुतुझीतुजआवडी ॥ तेचिमीपणासवडी ॥ त्यामीपणाचीकुरवंडी ॥ तुझ्यापाई
 ॥ ६ ॥ तेंमीपणपन्हांसांडून ॥ तुझेनिचितुझेनमन ॥ तेंचिहेविवरण ॥ अनुभवामृतैक ॥ ७ ॥ ज्ञाना
 ज्ञानशून्य ॥ स्वरूपजेंसर्वदापूर्ण ॥ जेंप्राप्ताप्राप्तविहीन ॥ नित्यप्राप्त ॥ ८ ॥ तयाआडकांहींचिना
 हीं ॥ एकाकीस्वरूपचिपाहीं ॥ ऐसाप्रत्ययोरसुजिहीं ॥ स्वीकारिलजरी ॥ ९ ॥ ऐसियेसुखींअ
 भिराम ॥ पावलेजेआत्माराम ॥ तियेस्वरूपस्थितीचेंवर्म ॥ सांगिलेआतां ॥ १० ॥ त्यासुख
 रूपाचीखूण ॥ मागांसांगितलेंविवरण ॥ आतांप्राप्तचेंलक्षण ॥ सांगतोपुढें ॥ ११ ॥ तेंअनुभ
 वामृतींचीखूण ॥ ज्ञानेश्वरोदितजाण ॥ तेचिनित्यानन्दैविवरण ॥ कीजेलकांहीं ॥ १२ ॥ तेनि
 त्यानन्दैकपदें ॥ स्वीकारितीसंतवृंदें ॥ तेथेंमीहीकांहींलाभें ॥ उच्छिष्टभागु ॥ १३ ॥ हेचाडधरू

निजिर्वी ॥ संतांसआतांविनवी ॥ जेंअवधानेजागवावी ॥ नावेकस्वामी ॥ १४ ॥ मागिलेप्रकर्ण
वसानां ॥ जेंचित्सुर्येचिद्रगनीं ॥ रजनीदिवसुदोन्हीं ॥ ग्रासियेली ॥ १५ ॥ सांगितलेंइयादंशा ॥
आतांयावरीकैसीदशा ॥ तेंआतांपरियेसा ॥ सांगतुअसे ॥ १६ ॥

आतांआमोदसुनासजालें ॥ श्रुतिसीश्रवणरिघालें ॥
आरिसेंउठिलें ॥ लोचनेसी ॥ १ ॥

राहिलेंक्रियाकर्तेपण ॥ तुटलेंविषयीविषयभान ॥ क्रियाभागानयोन ॥ प्रवाहेंअसिजे ॥ १७ ॥ स
वीरसांचारस ॥ आपणचिजालेंसावकाश ॥ ह्मणोनिविषयाचारस ॥ तुटोनिगेला ॥ १८ ॥ स
र्वाआमोदाचाठेवा ॥ नासिकचविनटलेंअघघा ॥ नासिकेंआमोदध्यावा ॥ हेंउरलेंनाहीं ॥ १९ ॥
ह्मणोनआमोदसुनासजालें ॥ आतांघेणेंदेणेंचिराहिलें ॥ किंबहुनासर्वाआमोदाचेंघडलें ॥ आप
णचिस्वयें ॥ २० ॥ अथवाअवघ्राणकेलेनिवीण ॥ आमोदुचिआमोदाचेंघ्राण ॥ तोआमोदजाण ॥
आपणचिजालें ॥ २१ ॥ एवंआमोदचिजरीआपण ॥ तरीअभिलाशुचितुटलाजाण ॥ आतांश्रु
तीसीरिघालेंश्रवण ॥ ह्मणिजेपेसें ॥ २२ ॥ वक्तव्यार्थजितुकाअसे ॥ तोआपणेंवीणदुजानसे ॥
ह्मणोनश्रवणाचियेआशे ॥ मनचिनुठी ॥ २३ ॥ श्रुतीचश्रुतीचेंश्रवण ॥ ह्मणिजेश्रवणइंद्रियेवी
ण ॥ श्रुतिचजाण ॥ श्रुतिचअसे ॥ २४ ॥ एवंश्रवणेंसीश्रुतिसंबंधु ॥ जालयाउठेआनंदु ॥ ऐसें
नव्हेशब्दाथेंसिद्धु ॥ आपणचिजालें ॥ २५ ॥ यावरीश्रवणशब्दप्रवाहीं ॥ असोनअतिसोनाहीं ॥
त्रिपुटीवीणकांहीं ॥ सुखमात्रअसे ॥ २६ ॥ आतांरूपाचीचवी ॥ नेत्रिकरीचाखावी ॥ हे
हीठेवाठेवी ॥ राहिलीअघवी ॥ २७ ॥ नेत्रचिआरिसाजाला ॥ पाहावेंहाअतिसोराहिला ॥ एवंने
त्राचानेत्रभला ॥ आपणचिअसे ॥ २८ ॥ एवंसकळरूपाचीचवी ॥ नेत्रचिजालेअघवी ॥ आतां
पाहावेंहेगोवी ॥ तुटोनिगेली ॥ २९ ॥ नातरीआपलियाज्योति ॥ नयनेंसीआरिसेउजळती ॥ आ
तांदर्पणाचीगुंती ॥ तुटोनिगेली ॥ ३० ॥ जेवींरविआपणाप्रती ॥ कायपाहावयालावीवाती ॥ ते
वींआरिसेंनसरती ॥ इयेठाई ॥ ३१ ॥ एवंविषयजेणेंसुरस ॥ तोसकळरसाचारस ॥ त्यापकर
साचीमूस ॥ आपणजालें ॥ ३२ ॥ ह्मणोनिबुध्यादिकांच्यावृत्ति ॥ बाहेरिपाऊलनघालिती ॥
जालीआत्तरसींतुमी ॥ तेंवोहटीचनपडे ॥ ३३ ॥ किंबहुनातोचिन्मयानंदु ॥ तेंथेंबुध्यादिकांके
चाभेदु ॥ आतांविषयांचाछेदु ॥ कोणासीअसावापें ॥ ३४ ॥ अथवाविषयइंद्रियप्रवाहीं ॥ तेचि
भोक्तीत्याचीपाहीं ॥ आतांआपणासीकांहीं ॥ कामवावेंनलगे ॥ ३५ ॥ एवंविषयसंबंधेवीण ॥
भोगींआपणयांआपण ॥ नेणोनियाकर्तेपण ॥ क्रियापेसी ॥ ३६ ॥ अहोआपणयापरती ॥ उरली
नाहींत्रिजगती ॥ आतांभोग्यभोक्तृत्वखंती ॥ कासयाअसे ॥ ३७ ॥ इयेंखुणेंबोलिलें ॥ पुढेंहीपे
सेंचिबोले ॥ चिन्मात्रएकलें ॥ विलासतसे ॥ ३८ ॥

आपुलेनिसमीरपणें ॥ वेल्हावतीविंजणें ॥
कींमाथेचिचांपेपणें ॥ बहकताती ॥ २ ॥

अहोविंजणेडोलती ॥ तोवायुआपलीप्रतीती ॥ आतांविंजणयांचीगुंती ॥ कासयाआली ॥ ३९ ॥
आपलेनिसमीरपणें ॥ आपणकांडोलणेंघेणें ॥ आपलेनिशांतपणें ॥ आपणचिनिवावें ॥ ४० ॥ अ
थवाआपलेंयाचीगती ॥ आपणावरीविंजणेढळती ॥ आतांविंजणयांच्याठाईरति ॥ घरीलकवण
॥ ४१ ॥ आतांचंपकआणिमस्तक ॥ दोहींचास्वादएक ॥ तरीचंपकाचीअटक ॥ कासयापडे४२
अगाचंपकींचंपकपण ॥ तेंअवघेंअसेआपण ॥ आणिमस्तकाचामाथाजाण ॥ आपणचिजरी ॥ ४३

तरीतुरंबिलियाचवीण ॥ मस्तकचिचांपेजाण ॥ येथेंचांपियासीकोण ॥ पुसैलआतां ॥ ४४ ॥
 आतांनपुसतनमागत ॥ यहच्छेनेजेंप्राप्त ॥ परीनव्हेअभिलाषभूत ॥ प्राप्तपुरुषु ॥ ४५ ॥ कांजेंस्वा
 त्मारामरमण ॥ तोकायबुभुक्षितअसेजाण ॥ मातोकरुनिविषयग्रहण ॥ सुखियाहोये ॥ ४६ ॥
 एवंभोग्यभोक्तृत्वैविहीन ॥ क्रियाअथवाउगेपण ॥ ऐसैचिकांहींनिरूपण ॥ पुढेंहीवोले ॥ ४७ ॥

जिव्हालोधलीरसें ॥ कमळसूर्यपणेंविकाशे ॥

चकोरचिजैसें ॥ चंद्रमाजाला ॥ ३ ॥

सकळरसांचेंआयतन ॥ जिव्हाचिजालीआपण ॥ तरीआतांरसग्रहण ॥ अतीसोकासया ४८
 किंवाविकाशावयाचीखूण ॥ कमळचिलाधेआपण ॥ तरीसूर्योदयाचाकोण ॥ अतीसोत्यासी
 ॥ ४९ ॥ अथवाचंद्रांचेअमृतकण ॥ त्याचाचकोरजालाआयतन ॥ मगचंद्रोदयाचीकोण ॥ वाट
 पाहे ॥ ५० ॥ तेवींविषयजेणेंरसाळ ॥ त्याचेंआपणचिजालामूळ ॥ मगविषईकहळहळ ॥ चुक
 लीत्याची ॥ ५१ ॥ एवंआत्मानुभवाचीखूण ॥ लाधलियाऐसेंजाण ॥ आपणेंवीणआन ॥ उरलेंना
 हीं ॥ ५२ ॥ ह्मणोननपावतांबाहिरनरिघे ॥ पावलियाअतीसोनघे ॥ इंद्राचियेलगवर्गे ॥ पडणें
 चिनाहीं ॥ ५३ ॥

फुलेंचिजालींभ्रमर ॥ तरुणीचिझालीनर ॥

जालेंआपुलेशेजार ॥ निद्रालूचि ॥ ४ ॥

फूलचिभ्रमरजालें ॥ तरीभोगणेंकांलागलें ॥ भ्रमरयेणेंवोलें ॥ भोक्तापुरुषु ॥ ५४ ॥ त्याभोक्त्या
 सीपाहीं ॥ भोग्यजातदुसरेंनाहीं ॥ ह्मणोनिआपुल्याठाई ॥ अभिरतअसो ॥ ५५ ॥ संमतिः ॥ य-
 स्त्वात्परतिरेवस्यादात्मतृप्तश्चमानवः ॥ आत्मन्येवचसंतुष्टस्तस्यकार्येनविद्यते ॥ १ ॥ इतिभगव
 द्भचनं ॥ किंवानराचीनारी ॥ नरुचिजरीअवधारी ॥ तरीभोगावयाचीकुसरी ॥ आपुल्याठाई
 ॥ ५६ ॥ अहोजेणेंसुखेंसुरत ॥ तियेसुखचिअसतांरत ॥ सुरताचाकायतेथ ॥ पाडअसेपां ५७
 किंवातरुणीचानर ॥ तरुणीचिअसेसधर ॥ तरीनकरितांव्यभिचार ॥ भोगिजेभोगु ॥ ५८ ॥ अ
 गादुसरयाचानसोनपांगु ॥ भोक्ताचिभोग्यअभंगु ॥ हानवलराजयोगु ॥ सांगितलाअसे ॥ ५९ ॥
 किंवानिद्रालुयाचीसेज ॥ निद्रालुचिअसेसहज ॥ आतांयेथेंसेजवाज ॥ कैचीआणावी ॥ ६० ॥
 एव्हेंअवघेंचरित्र ॥ तेंआपलेंचिअसेचित्र ॥ अवघयाचेंसूत्र ॥ आपणापेंअसे ॥ ६१ ॥ आतांयाचें
 दृढीकरण ॥ करावयानिरूपण ॥ पुढिलियेपर्दीजाण ॥ दावितअसे ॥ ६२ ॥

दिठीवियाचारवा ॥ नागरुइयाठेवा ॥

घडिलाकाकोरिवां ॥ परीजैसा ॥ ५ ॥

दृष्टिचेतिमिर ॥ उगाचिउठिलाआकार ॥ नागरुह्मणजेसुंदर ॥ कोरिवापरी ॥ ६३ ॥ तेथेंदृष्टी
 चांचूनिकांहीं ॥ दुसराअर्थुचिनाहीं ॥ भोग्यभोक्तृत्वप्रवाहीं ॥ एकचिदिठी ॥ ६४ ॥ तेवींहे
 विषयमान ॥ अवघेंज्ञातयाचेंज्ञान ॥ येथेंभोक्तातोकवण ॥ आणिभोग्यतेंकाई ॥ ६५ ॥ असो
 हादृश्यविलासअघवा ॥ केवळदिठीचाचिकीरवा ॥ कांजेंद्रष्ट्यानैजेव्हां ॥ अवलोकिलेंकीं ६६
 तेव्हांहेअवघेंदृश्यमान ॥ द्रष्टाचिविलासलाआपण ॥ एवंभोग्यभोक्ताजाण ॥ द्रष्टाचिपकु ॥ ६७
 ऐशीलाधतांखूण ॥ सकळभोग्यजाताचेंआयतन ॥ आपणचितरीजाण ॥ अभिलाषकासया ६८
 जेवींमृतिचेरवा ॥ नागराचियाठेवा ॥ कोरिलाबरवा ॥ आपुलीयेकुसरी ॥ ६९ ॥ तेणेंकीजेपृथ्वीवि

लेखन ॥ तरीस्वतातोचिपृथ्वीआपण ॥ तेवींहेभोग्यभोक्तेपण ॥ प्राप्तपुरुषा ॥७०॥ अहोयापदा
चैविवरण ॥ केलेआपलेमतिप्रमाण ॥ यावरीयाचाअर्थसुजाण ॥ काढितीआणीक ॥ ७१ ॥ त
रीयेथेयेईलवैगुण ॥ तैक्षमाकरितीसज्जन ॥ आणिमजतैहीप्रमाण ॥ अर्धीचआहे ॥ ७२ ॥ अ
सोहातात्पर्याथुपेसा ॥ अनुक्रमेकियाठसा ॥ परीभोग्यभोक्तृत्वदशा ॥ उमसुनेघे ॥ ७३ ॥ इये
विषयीपुढेंवचन ॥ तैहीआतांसांगोंजाण ॥ श्रोतादीजोअवधान ॥ कृपाकरून ॥ ७४ ॥

तैसेंभोग्यआणिभोक्ता ॥ दिसेआणिदेखतां ॥

हेसरलेअद्वैता ॥ अफुटामार्जी ॥ ६ ॥

स्फुरणमात्रवस्तुजैकांहीं ॥ तैफुटेपेसेजडनाहीं ॥ मगभोग्यतेथेकाई ॥ आणिभोक्ताकवणु
॥ ७५ ॥ आतांजेंदिसेभोग्यभोक्तेपण ॥ किंवादृश्यआणिदेखताजाण ॥ तैचिन्मात्रनफुटोन ॥ वि
लासतअसे ॥ ७६ ॥ हाहीविलासजोनावेक ॥ पहातयाचेंकौतुक ॥ वांचोनितत्वदर्शिनोळख ॥
भोग्यभोक्तृत्वासी ॥ ७७ ॥ येचिविषयीबहुतांपरी ॥ दृष्टांताचियाकुसरी ॥ विलासैविलास
वरी ॥ परीवस्तुएक ॥ ७८ ॥

सेवंतेपणाबाहेरी ॥ ननिगतांचिपरी ॥

पांतीसहस्रवरी ॥ उपलविजे ॥ ७ ॥

पार्तीउकललींसहस्र ॥ परीसेवंतीचेंपुष्पमात्र ॥ तेवींजाणीवेचेंचित्र ॥ जाणीवएक ॥ ७९ ॥
अहोपरिमळमात्रजोकांहीं ॥ सहस्रपांतियांच्याठायीं ॥ सहस्रधाजालानाहीं ॥ सगळाअसे ॥ ८०
तेवींनानाभावांचाआकार ॥ परीएकलेहेंचिन्मात्र ॥ तैजालेंनाहींविचित्र ॥ नानाकारी ॥ ८१ ॥

तैसेंनवांनवांअनुभवीं ॥ वाजतांवाघावीं ॥

अक्रियेच्यागांवीं ॥ नेणिजेतें ॥ ८ ॥

अगावर्ततियेस्वभावे ॥ एकलेनिचअनुभवे ॥ नवेनवेहेलावे ॥ राहाटिचेयेती ॥ ८२ ॥ वर्ततां
दिसेचपळ ॥ बैसतांदिसेनिश्चळ ॥ बोलतांशब्दजाळ ॥ उदंडचिदिसे ॥ ८३ ॥ मौनींमौनाचि
सारिखा ॥ भोजनींभोक्ताचिहोयेदेखा ॥ जैसियाक्रियाअशेखा ॥ तैसाचिहोये ॥ ८४ ॥ भजन
मार्गींचाभक्तजाण ॥ तोचिभक्ताचेंपूजास्थान ॥ तोचिविधिकिकरआपण ॥ विधिमाजींदिसे ८५
असोक्रियेचेंउच्छेवें ॥ वाघेलाऊनिमिरवें ॥ परीअक्रियेत्वाचियेसिवें ॥ उल्लंघणेंनाहीं ॥ ८६ ॥
आपणविधीमाजींपडे ॥ तरीझणीविधिकिकरत्वजोडे ॥ इयेशंकेचेंवेडे ॥ नाहींतया ॥ ८७ ॥
एवंनमोडोनपेक्यानुभव ॥ नवांनवांअनुभवाचीठेव ॥ वर्ततेथेतैसाचिभाव ॥ निशाणाचापडे
॥ ८८ ॥ असोजियेस्वभावींजैसापडे ॥ तैथिलचपेसाआवडे ॥ परीअक्रियेत्वाचीनमोडे ॥ रेखा
कांहीं ॥ ८९ ॥ एवयेणेंप्राप्तपुरुषें ॥ पतितप्रवाहाचेनिमिशें ॥ जैजेकेलेंतैजैसें ॥ केलेचिनाहीं
॥ ९० ॥ अक्रियेचेंगांव ॥ ह्यणिजेसिद्धस्वरूपानुभव ॥ तेथेकर्ममात्राचेंनांव ॥ जाणिजेचिना ९१
उठतांकर्माचेंगाडे ॥ अक्रियेत्वाचीरेखानमोडे ॥ कांजेंप्रत्ययोनविघडे ॥ योगीवराचा ॥ ९२ ॥
आतांहेचिदृढकरण ॥ विषईकजेंनिरूपण ॥ तैहीकांहींविवरण ॥ कीजेलेपेका ॥ ९३ ॥

ह्यणोनिविषयांचेनिनावें ॥ सुनींइंद्रियांचेथवे ॥ सैघघेतीधांवे ॥

समोरही ॥ ९ ॥ परीआरिसाशिवेशिवे ॥ तंवदिठीसीदि

ठीफावे ॥ तैसेंजालेंधावे ॥ वृत्तिचेया ॥ १० ॥

विषयांचिये मोहरे ॥ आपुलाले अधिकारें ॥ इंद्रियकुळविहरे ॥ राबणुकेसी ॥ ९४ ॥ परीं
द्रियांचीमुळींचीगोडी ॥ तेजालीविषयांचेव्हडी ॥ हेंदेखोनिघडफूडीं ॥ तोषतीचिना ॥ ९५ ॥
हणोनविषयधांवसांडूनि ॥ राहिलींनिजसुखींबुडोनि ॥ बाहिरपाउलझणी ॥ घालूंआवडे ९६
जेवींआरिसाहार्तींघेऊनि ॥ पाहेनावेकन्याहाळूनि ॥ तंवदिठीदेखणी ॥ दिठीचिजाली ॥ ९७ ॥
अहोतोमुखसुखींचरतजाला ॥ आरिसाविसरोनिगेला ॥ कांजेदिठीनेचिसुकाळकेला ॥ दिठी
चाचि ॥ ९८ ॥ तेवींजेणेंआत्मसुखें ॥ विषयलागतीनिके ॥ तयासुखासीवोळखे ॥ योगीजनु
॥ ९९ ॥ हणोननिजसुखाचीयेतृत्ति ॥ मोडलीअसेअवधीवृत्ति ॥ आतांविषयांकडेढळती ॥ प्रवा
हेंइंद्रियें ॥ १०० ॥ परीत्याविषयइंद्रियप्रवाहीं ॥ योगीजनाकाजनाहीं ॥ तोआनंदाच्याडोहीं ॥ निम
ग्रचिअसे ॥ १ ॥ जेवींएकाधेविषयींरतजाला ॥ तोतेणेंचिअसेसुखावला ॥ तेणेंइतरकाय
सांडिला ॥ इंद्रियचाळा ॥ २ ॥ जेवींजारखीपरपुरषींरत ॥ तेथींचिजडलेंअसेचित्त ॥ मगयेर
घरवात ॥ सांडिलेंकांहीं ॥ ३ ॥ तेवींआत्मसुखाचेंपडिभरें ॥ नपडेदुजियेमोहरे ॥ इंद्रियग्राम
विहरे ॥ आपलेस्वभावे ॥ ४ ॥ असोआतांआत्मरसें ॥ विषयेंवोडवलींविरसें ॥ आपुलेंनपैसें ॥
विषयजितीं ॥ ५ ॥ मोडोनिआपलेंस्वतंत्रपण ॥ नव्हेविषयांअधीन ॥ आपुलेंनहेंजनवन ॥
मांडलेंअसे ॥ ६ ॥ येविषयींघृष्टांत ॥ देऊनिअसेबोलत ॥ स्वानंदेंभरितचित्त ॥ विवरिजैलतैही७

नागमुदीकंकण ॥ त्रिलिंगींभेदलीखूण ॥

घेतांतर्हींसुवर्ण ॥ घेइजेकीं ॥ ११ ॥

कटककुंडलादिभेदीं ॥ सोनयापरतीनाहींअवधी ॥ आणिमोलापासींहीबुद्धी ॥ भेदतोडीं ॥ ८ ॥
अळंकारदिसतीवायिलाले ॥ परीमोलींसुवर्णएकलें ॥ मोलबुद्धींतुटलें ॥ अळंकारध्यान ॥ ९ ॥ अ
सोजडलेंसुवर्णमन ॥ तुटलेंअळंकाराचेंध्यान ॥ तेवींस्वरूपींपावतांसमाधान ॥ विषईविसर ११०

वेंचूनआणूंकळोळ ॥ हणोनघांपेकरतळ ॥

तेथेंतरीनिखळ ॥ पाणीचिफावे ॥ १२ ॥

देहाचेनिआकारें ॥ ज्ञानियाविषईवावरे ॥ परीविषयबुद्धिचेधुरे ॥ नवैसेतो ॥ ११ ॥ इंद्रियें
विषईविचरती ॥ परीहालवेनाआत्मप्रतीति ॥ रागद्वेषासंविती ॥ आतळेनाकीं ॥ १२ ॥ स्मृ
तिः ॥ रागद्वेषविशुक्तैस्तुविषयानिंद्रियैश्चरन् ॥ आत्मवश्यैर्विधेयात्माप्रसादमधिगच्छति ॥ इ
तिभगवद्भचनं ॥ एवंज्ञानियाविषयाचरण ॥ रागद्वेषविहीन ॥ कांजेनिजात्मत्वींमन ॥ विरोनि
गेलें ॥ १३ ॥ आतांइंद्रियग्रामविहरत ॥ तोसंकल्पैरहित ॥ आत्मत्वाहूनिविपरीत ॥ देखणेंचि
नाहीं ॥ १४ ॥ जेवींउचलोनिघेइजेकळोळ ॥ तंवसांपडेनसुधेंजळ ॥ तेवींविषयइंद्रियांचाखेळ ॥
परीस्वरूपमात्र ॥ १५ ॥ त्यास्वरूपाहूनिकांहीं ॥ ज्ञानियासीढळणेंनाहीं ॥ तोआत्मरसुतिहीं ॥
चाखिलाअसे ॥ १६ ॥ हणोनजयातयारीति ॥ आत्मसुखाचीप्रतीति ॥ पैसेंचिकांहींमागुतीं ॥
बोलतअसे ॥ १७ ॥

हातांपासींस्पर्शु ॥ डोळ्यांपासींरूपसु ॥ जिव्हेपासींमिठां

शु ॥ कोणहीएकु ॥ १३ ॥ तर्हींपरिमळापरौतें ॥ रवेपणना

हींकापुरातें ॥ तेवींबहुतांपरीस्फुरतें ॥ तेंचिस्फुरे ॥ १४ ॥

अगाकापुराहातींघेतां ॥ हस्तींजोडेमृदुता ॥ परीपरिमळाच्यावेळायेतां ॥ तैभानचिनाहीं १८

किंवाउजाळतातेथीलजाण ॥ नेत्रींउमटेभान ॥ परिमळींरंगलेंमन ॥ तेंनेत्रासीनयेपै ॥ १९ ॥
 किंवापरिमळाचेचिप्रीति ॥ पक्कान्नीतन्हींघालिती ॥ जिव्हाहोयचाखती ॥ तेंणेंचिमिशै ॥ १२० ॥
 परीसुवासींवेधलेंमन ॥ जिव्हाद्वारेंनरमेजाण ॥ तेवींहोतांविषयग्रहण ॥ आत्मत्वींरत ॥ २१ ॥
 अगानानारूपप्रवाहीं ॥ स्फुरणमात्रएकचिजेंकांहीं ॥ तियेस्फुरणमात्रांजिही ॥ बुडीदिधली ॥ २२ ॥
 तेथेंइंद्रियांचेरीति ॥ वर्ततांहीदिसती ॥ परीतिहींनिजात्मरीति ॥ सांडिलेंनाहीं ॥ २३ ॥
 अगाहेबहुतांकरिजेंस्फुरे ॥ तेथेंनाहींचिर्कींदुसरें ॥ तेंएकचिसर्वदास्फुरे ॥ ज्ञानियासी ॥ २४ ॥
 तयाव्यापाराचेप्रवाहीं ॥ कर्तृत्वावरीयेणेंनाहीं ॥ ऐसेंचिपुढेंकांहीं ॥ बोलतुअसे ॥ २५ ॥

ह्यणोनिशब्दादिपदार्थ ॥ श्रोत्रादिचेहात ॥ घ्यावयाजेथ ॥
 उजूहोती ॥ १५ ॥ तेथेंसंबंधुहोयेनहोये ॥ तंवइंद्रियांचेंतेनो
 हे ॥ मगअसतेंचिआहे ॥ संबंधुना ॥ १६ ॥

जोआत्मसुखींरमण ॥ तोश्रोत्रादिइंद्रियेंकरून ॥ करीविषयांचेंग्रहण ॥ ऐसेंआवडे ॥ २६ ॥
 परीआत्मसुखेंनिवालीं ॥ तेंइंद्रियनव्हेतिचिचेइलीं ॥ आत्मरसेमंदावलीं ॥ धुधितचिनव्हेतीं ॥ २७ ॥
 असोहोतांविषयइंद्रियसंबंधु ॥ इंद्रियेंनघेतीविषयस्वादु ॥ जेणेंहास्वादसिद्ध ॥ तेचि
 स्फुरे ॥ २८ ॥ अगाजेणेंविषयींविषयपण ॥ तेंइंद्रियेंकरूनसकतीग्रहण ॥ यालागींतयाचास्वाद
 जाण ॥ तेंचिभोगी ॥ २९ ॥ यालागींलाघतांआत्मसंपत्ति ॥ इंद्रियांनाहींविषयरति ॥ आतांतें
 जेंकांहींविचरती ॥ तेपतितप्रवाहें ॥ १३० ॥ स्फुरेजेंतेंचिस्फुरेपाहीं ॥ इंद्रियाविषयांसंबंधनाहीं ॥
 येथेंस्फुरणावांचूनिकांहीं ॥ असेनापै ॥ ३१ ॥ अहोआत्मविदेंकांहीं ॥ दुजेंदेखिलेंचिनाहीं ॥ ह्य
 णोनआत्मसुखासीपाहीं ॥ खंडणचिनसे ॥ ३२ ॥ पुढेंऐसेंचिनिरूपण ॥ दृष्टांतेंसहवर्तमान ॥
 असेंतेथेंअवधान ॥ दिजोजिनिकें ॥ ३३ ॥

जिथेंपेरिदिसतीउंसीं ॥ तिथेंलाघतीकींरसीं ॥
 कांतिजेवींशशि ॥ पुणीवेचिया ॥ १७ ॥

अगापेरियाचासंबंधु ॥ तोरसाचाचिर्कींस्वादु ॥ वांचोनिभोगियानव्हेलब्धु ॥ पेरियांसी ॥ ३४ ॥
 उजूवक्रवर्णभेदु ॥ हाकांहींनसेछंदु ॥ रसमात्रचिलुब्धु ॥ जालासेजरी ॥ ३५ ॥ तयापेरि
 यांचीपरवडी ॥ स्वादींनपडेसवडी ॥ तेवींविषयांचेघडमोडी ॥ काजसरलें ॥ ३६ ॥ अगानाना
 वर्णनानापरवडी ॥ अवधीएकिगोडी ॥ प्रतीतीसीदुथडी ॥ होऊंचिनसके ॥ ३७ ॥ होतांविष
 यांचावियोग ॥ रसवृत्तीसीनव्हेभंग ॥ मागुतांलाभतांलगबग ॥ नेघेचिज्ञानी ॥ ३८ ॥ सुखास
 नीबसतां ॥ जेणेंसुखेंसुखावलाहोता ॥ तेथूनआलाखालुता ॥ तेथेंतेंचिर्कींसुख ॥ ३९ ॥ सुखा
 सनाचेनितोलें ॥ भूतळचितयाजोडलें ॥ कांजेंसमविषमतेसीघातलें ॥ पहिलेंचिपाणी ॥ १४० ॥
 असोहेंउंचनिचभरोवरी ॥ आथीनाथीकुसरी ॥ एकल्याकांडोरि ॥ चिन्मयरसासी ॥ ४१ ॥
 ह्यणोनरसभोकापाहीं ॥ कांडोरियाचाडनाहीं ॥ जयातयाप्रवाहीं ॥ रसमात्रचिलाभे ॥ ४२ ॥
 तोरसचिजेंजालेंपाहीं ॥ तयाग्रहणत्यागुचिनाहीं ॥ तेंआथीनाथीकांहीं ॥ ओसरतीअंगें ॥ ४३ ॥ कां
 जेंतयाचियासुखेंकांहीं ॥ खंडणदेखिलेंचिनाहीं ॥ तेंसुखमात्रचिपाही ॥ संचलेंअसे ॥ ४४ ॥
 जेवींपौर्णिमेसीपाहीं ॥ कोणहींहीकवणेठाई ॥ अस्तुदेखिलानाहीं ॥ चंद्राचार्की ॥ ४५ ॥ ह्यणोनि
 पुणीवेच्यादिचसीं ॥ अस्तुनाहींचंद्रासी ॥ तेवींनाहींज्ञानियासी ॥ अन्यथाप्रतीति ॥ ४६ ॥ ते

आत्मरसडोहीं ॥ सर्वदानिमग्नपाही ॥ हाइंद्रियग्रामतिहीं ॥ देखिजेनाकीं ॥ ४७ ॥ आतांप्रवाह
प्रतीत ॥ इंद्रियेविषयींविचरत ॥ परीज्ञानियानढळत ॥ आत्मसुखीहूनि ॥ ४८ ॥ जयातया
परी ॥ आत्मसुखाचीउजरी ॥ ह्यणोनिअभिलाषाच्याघरीं ॥ येणेंनाहीं ॥ ४९ ॥ असोइंद्रियेविष
यप्रवाहीं ॥ हानीलाभदेखिलानाहीं ॥ दृष्टांतइयेविषई ॥ पुढेंहीबोले ॥ १५० ॥

पडिलेंचांदावरीचांदिणे ॥ समुर्दीजालेंवरिखणें ॥

विषयाकरणें ॥ भेटतीतैसी ॥ १८ ॥

चंद्रींचीचंद्रिका ॥ चंद्रावरीपडलियादेखा ॥ लाभनाउपखा ॥ दोन्हीहीनाहीं ॥ ५१ ॥ अ
थवामेघाचेनिमिशें ॥ सागरुसागरावरीवरुषे ॥ तेंहानिलाभाचियेदशे ॥ येइजेकोणें ॥ ५२ ॥ तेवीं
विषयांचेअप्राप्ति ॥ ज्ञानियानघडेखंती ॥ किवाप्राप्तद्वारातृप्ति ॥ देखिजेना ॥ ५३ ॥ जेवींसमुद्र
जळेंसंपन्न ॥ तोकायमेधेंकीजेपूर्ण ॥ अथवाचंद्रप्रकाशघन ॥ तोकायऔपाधिकगुणें ॥ ५४ ॥ तेवीं
विषयसंबंधेंवीण ॥ आत्मरसेचिजेंपूर्ण ॥ तथाजालयाहीविषयग्रहण ॥ इंद्रियप्रवाहीं ॥ ५५ ॥
तेथेजेंसुखउपजोलाहे ॥ तेंअर्धाचिआपणआहे ॥ ह्यणोनइंद्रियव्यापारींनोहे ॥ प्रपंचोन्मुख
॥ ५६ ॥ इयेंविषईनिरूपण ॥ पुढेंहीअसेजाण ॥ द्यावेंश्रोताअवधान ॥ कृपाकरुनि ॥ ५७ ॥

ह्यणोनतोडाआडपडें ॥ तेंचिवाचावावडें ॥

परीसमाधिनमोडे ॥ मौनमुद्रेची ॥ १९ ॥

अगाआपलियासत्ते ॥ वाचाशब्दींप्रवर्ते ॥ तियेआत्मर्त्वीचजयातें ॥ वस्तिजाली ॥ ५८ ॥
तेणेंआपलेनवीण ॥ देखिजेनाजनविजन ॥ आत्माचिपरिपूर्ण ॥ कोंदाटलाकीं ॥ ५९ ॥ इयेपूर्ण
तेमाझारीं ॥ जेंजेंवदेवैखरी ॥ तेंसमाधिहूनिदुरी ॥ गेलेंचिनाहीं ॥ ६० ॥ ज्याज्याअर्थातेंज्ञब्द
दावी ॥ तोअर्थुचिवाचेतेंचेतवी ॥ एवंअर्थुचिलाघवी ॥ अर्थाचाआहे ॥ ६१ ॥ ह्यणोनिनसोनिवा
च्यवाचकता ॥ मौनमुद्रानमोडतां ॥ अर्थुचिहोयवक्ता ॥ अर्थाचापें ॥ ६२ ॥ इयेअर्थरूपेंचित्सा
गरीं ॥ बुडालीपरेसीवैखरी ॥ येथेंबोलण्याचीसरोभरी ॥ मौनैसीपडे ॥ ६३ ॥ अगापावतापे
सीखूण ॥ तुष्णींभावासीहीगिळून ॥ अखंडैकमौन ॥ करणीवीण ॥ ६४ ॥ असोजेंवाचावा
वडे ॥ तेस्थितिवाहेरीनपडे ॥ ह्यणोनमुद्रानमोडे ॥ मौनाचीआतां ॥ ६५ ॥ अगापेशियेस्थिती
च्याठाई ॥ आपणेंवीणदुजेंनाहीं ॥ क्रियाउगेपणजिहीं ॥ देखिजेनाकीं ॥ ६६ ॥ ह्यणोनपडिलाप्र
वाहनमोडे ॥ आणिकेलेंपणहीनजोडे ॥ ऐसेंचिकांहींपुढें ॥ बोलतुअसे ॥ ६७ ॥

व्यापाराचेगाडे ॥ मोडतांहीअपाडें ॥

अक्रियेचेंनमोडे ॥ पाउलकेंहीं ॥ २० ॥

आपलेनिसुरवाडे ॥ प्रवाहाचेनिकोडें ॥ भरलेदिसतीगाडे ॥ व्यापाराचे ॥ ६८ ॥ वर्णाश्रमा
चियेचांटे ॥ केलेनिवीणकर्मउठे ॥ परीअक्रियनफुटे ॥ जालेंनकर्म ॥ ६९ ॥ जेवींपात्राचेंनिसुर
वाडें ॥ गंगाजळबहुथोडें ॥ तेवींप्रवाहाचेनिपाडे ॥ व्यापारउठे ॥ ७० ॥ जयाजयाप्रवाहीं ॥ जे-
व्हांजैसेंकांहीं ॥ दिसेतैसानाहीं ॥ प्रत्ययोजाला ॥ ७१ ॥ अथवाजळाचियाचंचळता ॥ चंद्रीं
दिसेआंदोळतां ॥ तरीचंद्रकायतत्त्वता ॥ लगबगेंपडिला ॥ ७२ ॥ तेवींदेहाचियाआकारीं ॥
ज्ञानियादिसेव्यापारी ॥ परीअक्रियबाहेरी ॥ पाऊलनघाली ॥ ७३ ॥ आतांकर्मेंकरीजेनिफ
जेजाण ॥ तेंअर्धाचिअसेआपण ॥ तरीकरितचिउगेपण ॥ आलेंनापाहा ॥ ७४ ॥ अगाकर्माचाप्र

वर्तकु ॥ तयासीघडेकर्मपाकु ॥ तरीमृगजळींअर्कु ॥ विबलापाहा ॥ ७५ ॥ होतांचुंबकसन्नि
धान ॥ लोहासीजालेंचळण ॥ परीचुंबकतवजाण ॥ हारुवेना ॥ ७६ ॥ किंवानदीयेवृक्षविबला ॥
तोजेवींपूरेंनाहींगेला ॥ तेवींव्यापारेंनाहींजाला ॥ व्यापारीहा ॥ ७७ ॥ असोस्वरूपदृष्टिकांहीं ॥
दुसरेंदेखिलेंचिनाहीं ॥ आतांव्यापारुतोकाई ॥ आणिव्यापारीतोकवणु ॥ ७८ ॥ ह्यणोनपेसिये
स्वरूपदृष्टी ॥ जालियाचनाहींसृष्टि ॥ ऐसीचकांहींगेठी ॥ पुढेंहीसांगे ॥ ७९ ॥

पसरूनिवृत्तिचीवावें ॥ दिठीरूपातेंदेखवें ॥

परीसाचाचेनिनांवें ॥ कांहींचनलगे ॥ २१ ॥

रूपातेंपाहावेंदिठी ॥ ऐसेंहीयेखादेवेळउठी ॥ तंवदिठिचेचपोटीं ॥ रिगालीदिठी ॥ १८० ॥ ते
दिठीचेंरूपजालें ॥ पाहावेंहेतेथेंसरलें ॥ असोदेखतदेखतजालें ॥ देखिलेंमिथ्या ॥ ८१ ॥ जेवीं
लेंकुराचाखेळ ॥ भलतैसैएकदळ ॥ संपदासकळ ॥ तियाचिमार्जी ॥ ८२ ॥ वडेमांडेंतेंचिजालें ॥
परीदळमात्रचित्तैएकलें ॥ तेवींज्ञानियानेंअवलोकिलें ॥ नानारूपांसी ॥ ८३ ॥ अथवाबुद्धिबळा
चाखेळ ॥ राजाप्रधानपदातिसकळ ॥ कोरडेंचिकेवळ ॥ काष्ठमात्र ॥ ८४ ॥ खेळतानहोनिब
रळ ॥ संपादीस्वदळपरदळ ॥ तेवींहाजोपाहेतेंकेवळ ॥ आपुलेंकौतुक ॥ ८५ ॥ तोअसेआपुल्या
चिटाई ॥ ह्यणोनदेखिलेंतेंसत्यनाहीं ॥ आतांदृष्टांतइयेविषई ॥ पुढेंहीबोलें ॥ ८६ ॥

तमातेंध्यावया ॥ उचतूनिसहस्रबाहिया ॥

शेवटींरवीइया ॥ हाचिजैसा ॥ २२ ॥

रवीस्वताप्रकाशघन ॥ करूपाहेतमाचेंग्रहण ॥ तरीतयाकायजाण ॥ सांपडेळतम ॥ ८७ ॥
तोतमपाहेकींनपाहे ॥ परीरवीअनारिसानोहे ॥ तमाचीसोये ॥ नसांपडेतया ॥ ८८ ॥ तमासी
घेऊंरिघे ॥ तंवप्रकाशुचिहातींलागे ॥ तेवींविषयांचेनिबागें ॥ ज्ञानियानपडे ॥ ८९ ॥ तंवआपु
लेपूर्णपर्णी ॥ नेणेंविषयाचीकाहाणी ॥ तोकाळत्रयींहीझणी ॥ अन्यथानदेखे ॥ १९० ॥

स्वर्मींचियाविलासा ॥ भेटइनइयाआषा ॥ उठिलातंवजै

सा ॥ तोचिमातो ॥ २३ ॥ तैसाउदैलयानिविषयें ॥ ज्ञानी

विषयीहोंलाहें ॥ तंवदोन्हींनहोनिहोये ॥ कायनेणों ॥ २४ ॥

अगाजागेजालयावरी ॥ स्वर्मींचीअंतौरी ॥ आळिगावीऐसेंधरी ॥ कौतुकजरी ॥ ९१ ॥ तंव
त्यास्वप्नभासेचेंमुदळ ॥ आपणअसेअढळ ॥ तैसाचयेरटवाळ ॥ भासलेंतें ॥ ९२ ॥ मगतया
चीआवडी ॥ साचिदेऊनिबुडी ॥ भोगाचीपरवडी ॥ आपणेंसीचि ॥ ९३ ॥ तेवींस्वरूपानुभव
जालियापूर्ण ॥ हरपलेंप्रपंचभान ॥ आतांप्रवाहेंइंद्रियगण ॥ तिष्ठतुअसे ॥ ९४ ॥ तैकींइंद्रियद
ळ ॥ जैसेंकींरोहिणीजळ ॥ आणिगंधर्वनगरीसकळ ॥ विषयवसती ॥ ९५ ॥ त्याविषयांची
वृत्ति ॥ इंद्रियेंनावेकखवळती ॥ परीकरणीचीरीति ॥ जुमटेचिकांहीं ॥ ९६ ॥ विषयइंद्रिय
प्रवाहीं ॥ उमटलेंजैकांहीं ॥ चित्रदीपाच्याठाई ॥ प्रकाशजैसा ॥ ९७ ॥ असोविषयांकडेपाहा
तां ॥ आपलीदिसेसत्यता ॥ त्याआपणामार्जीतत्वतां ॥ विषयकैंचा ॥ ९८ ॥ आपआपणाविष
यआहे ॥ ह्यणोनिभोगावयासमर्थनव्हे ॥ किंवाआपलेसाचिनसंभवे ॥ विषयाचीवार्ता ॥ ९९ ॥
ह्यणोनस्वरूपानुभवप्रवाहीं ॥ केलियाहीकर्तव्यनाहीं ॥ नहोनविषयविषई ॥ कांहींएक ॥ २०० ॥
एकरूपीदोनीजाण ॥ तरीमुळींरूपचिविकारशून्य ॥ चिन्मात्रचिजैजाण ॥ स्फुरेनानासंकोचे

॥ १ ॥ करणीकडेपाहे ॥ तंवपाहाणेंमात्रचिआहे ॥ तेथेंकर्ताकार्यहें ॥ कैचेंउरेल ॥ २ ॥ ऐ
सियास्थिति ॥ ज्ञानियाचिआकृति ॥ पुढेंहीदृष्टांतीं ॥ सहितबोले ॥ ३ ॥

चंद्रवेंचूंगेलाचांदिणें ॥ तंववेंचिलेंकायकोणें ॥

विऊनिवांझेस्मरणें ॥ होतीजैसीं ॥ २५ ॥

अहोतयासीक्रियाप्रवाहीं ॥ केलेंतैसैंउमटलेंनाहीं ॥ चंद्रमाजेवींपाहीं ॥ चांदिणेंवेंची ॥ ४ ॥
चंद्रजायचांदिणीयालागीं ॥ तंवसांपडेआपलेचअंगीं ॥ करणीचीलगवगी ॥ टवाळजाली ॥ ५ ॥
आतांचांदिणेंचंद्रचिजाण ॥ वेंचिलेंकायकोणें ॥ पवंकेलयावीण ॥ कार्यजालें ॥ ६ ॥ किंवाप्र
योजनेंवीणस्मरण ॥ तैविऊनवांझजालेंमन ॥ तेथेंचिस्मरतजालेंपण ॥ आलेंनाहीं ॥ ७ ॥ तैसी
ज्ञानियाच्याठाई ॥ करणीहीउगलीनाहीं ॥ परीमोडलेंनाहीं ॥ वांझपणतयाचें ॥ ८ ॥ अगाअभि
लाषेवीण ॥ शरीरधर्ममात्रजाण ॥ परीमनाचेंवांझपण ॥ मोडलेंनाहीं ॥ ९ ॥ अगालाधलियाअप
रोक्षखूण ॥ मनासीकैचेंमनपण ॥ आतांमनचिमुरालियाजाण ॥ शरीरकैचें ॥ २१० ॥ ह्यणोनत
याचेंप्रत्यई ॥ शरीरेंसीमननाहीं ॥ आतांभाविलेंप्रवाहीं ॥ भासुयेरां ॥ ११ ॥ तोअवाप्तसकळ
कामु ॥ निखळस्वानंदाभिरामु ॥ करणीचाउगमु ॥ दिसतचिनाहीं ॥ १२ ॥ अहोजैजेंकार्य
उपजे ॥ तेंतेणेंकांहींनेणजे ॥ विऊनिवांझह्यणजे ॥ यालागींऐसें ॥ १३ ॥ अगाहादेहा
चाआभास ॥ निखळकर्माचीचमुस ॥ ह्यणोनकमेंवीणयास ॥ असणेंनाहीं ॥ १४ ॥ ॥
॥ स्मृतिः ॥ ॥ नहिदेहभृताशक्यंत्यक्तुंकर्माण्यशेषतः ॥ यस्तुकर्मफलत्यागीसत्यागीत्यभि
धीयते ॥ इतिभगवद्ब्रचनं ॥ परीय साच्याठाई ॥ तादात्म्यचिजयानाहीं ॥ आपलेसिद्ध
प्रत्ययीं ॥ आपणचिअसे ॥ १५ ॥ आतांहाजोभासकांहीं ॥ तोअसेआपलेप्रवाहीं ॥ तो
क्रियामूळचिपाहीं ॥ ह्यणोनक्रियाउगवे ॥ १६ ॥ याउगवणीयाहीसहित ॥ तोस्वरूपमा
त्रइत्थंभूत ॥ स्वरूपेवीणयेथ ॥ कांहींचनसे ॥ १७ ॥ ह्यणोनअतिसोहीनाहीं ॥ आणि
क्रियाहीहोतसेपाहीं ॥ तेक्रियाह्यणालकाई ॥ तरीदेहाभासुचिकीयेथें ॥ १८ ॥ क्रियाकांहींन
व्हावी ॥ ऐसेंज्ञानियावाहेजीवीं ॥ तरीअखंडैकरसचवी ॥ चाखिलीनाहीं ॥ १९ ॥ अगाअववेंसां
डून ॥ राहिलादरकुटीपडोन ॥ तेकायनव्हेजाण ॥ करणीजाली ॥ २२० ॥ असोत्यापडणयाहीव
री ॥ असेकोणहीपकुकाळवरी ॥ तितुक्रियाचाचव्यापारीं ॥ जालासेंतोकीं ॥ २१ ॥ अथवाहाहीनिरो
धसोसून ॥ पावलाजैमरण ॥ तेकायनव्हेजाण ॥ करणीजाली ॥ २२ ॥ ऐसेंनसीजोमेला ॥ तरी
जन्माचापांगलागला ॥ जन्मलियासअसेठेविला ॥ मृत्युहीमार्गे ॥ २३ ॥ स्मृतिः ॥ जातस्यहिधु
वोमृत्युध्रुवंजन्ममृतस्यच ॥ इतिभगवद्ब्रचनं ॥ आतांआनंदाच्याडोहीं ॥ देहासीचठावनाहीं ॥ ते
थेंजिण्यामरण्याचिकाई ॥ वार्तासाजे ॥ २४ ॥ तेथेंकरणीकींउगेपण ॥ याचीजातीचनाहींजाण ॥
तोआपणयावांचून ॥ कांहींचिनदेखे ॥ २५ ॥ हेंखूणलाधलेनवीण ॥ उगेंचिअसावेंक्रियाशून्य ॥
तरीदोन्हींहीजाण ॥ अंतरलींतेथें ॥ २६ ॥ क्रियाहीनाहींसरली ॥ सुखाचीहीसिराणीजाली ॥
ऐसीचखूणदाविली ॥ असेपुढें ॥ २७ ॥

प्रत्याहारादिअंगीं ॥ योगेंअंगटेंकिलेंयोगीं ॥

तोजालाह्येमार्गीं ॥ दिहाचाचांदु ॥ २६ ॥

अगाआत्मसुखींउपविष्टजाला ॥ तैजालेंपणहीचिसरोनगेला ॥ देहाचाअध्यासुसरला ॥ प
हिलेंचिज्याचा ॥ २८ ॥ ह्यणोनिक्रियाअथवाउगेपण ॥ हेदेहअध्यासाचीखूण ॥ तयास्वात्मानु

भर्वाजाण ॥ हेकेंचेंअसे ॥ २९ ॥ हेकांहींचतेणेंनेपोन ॥ घडोकियाअथवाउगेपण ॥ हेखूणलाध
लेनवीण ॥ तूष्णींभूतजेजाले ॥ २३० ॥ तेप्रत्याहारादिमेलें ॥ योगाभ्यासाचेनिबळें ॥ तूष्णींभूत
बैसले ॥ तेनसरतीयेथें ॥ ३१ ॥ जेर्वांचंद्रमादिवसागर्नी ॥ उदेलाचिउपयोगुकोणहीनमानी ॥
तेर्वांआकर्षिलीअवघीकरणी ॥ योगीजनीं ॥ ३२ ॥ त्याआकर्षणियाच्यापोटीं ॥ असतीकरणी
याच्याकोटी ॥ नकरितांचिउठी ॥ कर्तृत्वतेथें ॥ ३३ ॥ अगाआत्मप्रत्ययेंवीण ॥ नविहजेकींकर
णीहीन ॥ नकरीतंवतंवदुणे ॥ करणीवाढे ॥ ३४ ॥ जरीसांपडेआपलेंवर्म ॥ मगकोठूनउपजेलेक
र्म ॥ अगानकरणेहाधर्म ॥ इंद्रियांचार्कीं ॥ ३५ ॥ विषयइंद्रिययोगें ॥ नकरणीयांचेनिहीवागे ॥
करावेंचिलागे ॥ इंद्रियवंता ॥ ३६ ॥ अगाविधीतेंसांडूंपाहे ॥ तेंचिअविधिरूपैकर्महोये ॥ चा
लणेंसांडूंजाये ॥ तंवबैसणेंघडे ॥ ३७ ॥ अगाबोलणेंजैनावडे ॥ तेंमौनातेंतर्हींधरणेंघडे ॥ एवं
करणेंजैआवडे ॥ तेंचिमांडेकर्मत्वे ॥ ३८ ॥ एंवकर्तृत्वस्थिति ॥ ऐसीनव्हेरीति ॥ आणिकांहींसं
मति ॥ पुरातनअसती ॥ ३९ ॥ ॥ संमतिः ॥ विषयाविनिवर्ततेनिराहारस्यदेहिनः ॥ रसवर्ज्य
रसोप्यस्यपरंद्दृष्टानिवर्तते ॥ इतिभगवद्भचनं ॥ ॥ तत्त्वावबोधएवैकःसर्वाशातृणपावकः ॥ प्रो
क्तःसमाधिश्चदेननतुतूष्णीमवस्थितिः ॥ इतिवासिष्ठे ॥ एंवज्ञानियाप्रवृत्ति ॥ तेसहजचिघडली
निवृत्ति ॥ पुढेंहीहेचिस्थिति ॥ स्तविलीअसे ॥ २४० ॥

येथप्रवृत्तिवोहटेजिणें ॥ अश्रुतिसीवाधावणें ॥

आतांप्रत्यङ्मुखपणें ॥ प्रचारुदिसे ॥ २७ ॥

ऐसियेप्रतीति ॥ दिसेजर्हींदेहाकृति ॥ तर्हींनाहींप्रवृत्ति ॥ विषयइंद्रिययोगें ॥ ४१ ॥ अहो
देहाचेनिमिशें ॥ व्यापाराचाप्रचारुदिसे ॥ परीप्रपंचोन्मुखनसे ॥ योगीराजु ॥ ४२ ॥ ह्यणोनिप्र
वृत्तिवीणजिणें ॥ अश्रुतिशीवाधावणें ॥ ह्यणिजेथ्रुतिवीणतेणें ॥ गाजिजेनादें ॥ ४३ ॥ आतांन
सोनिश्रुतिसंबंधु ॥ अंगेअंगजोनादु ॥ गिळितबोध्यबोधकभेदु ॥ बोधमात्रजो ॥ ४४ ॥ तेथेंजया
चेंबोधावणें ॥ ह्यणिजेतेथचिहीजागणें ॥ मगसहजतयाचेंजिणें ॥ प्रवृत्तिवीण ॥ ४५ ॥ एंवंप्रत्य
ङ्मुखजाला ॥ आणिनादींनाहींगुंतला ॥ चिन्मयानंदींबुडाला ॥ अलंबेवीण ॥ ४६ ॥ अहोश्रुति
वीणनादु ॥ भेदुनिसेवितीविदु ॥ त्याविदाचास्वादु ॥ आपणचिजाले ॥ ४७ ॥ तेथेंभोग्यभोक्तृ
त्वगळालें ॥ ह्यणोनस्वादासीहीविसरले ॥ वर्ततांचिमग्नआनंदींजालें ॥ श्रुतिवीण ॥ ४८ ॥ प
हाताअंतरखूण ॥ द्वैतनाहींचिनिपटून ॥ दिसतेंहेंवाचारंभण ॥ बाह्यदृष्टी ॥ ४९ ॥ ह्यणोनद्वै
तहेंआंगण ॥ परित्त्वविदहेंनेणतीजाण ॥ त्याचेदृष्टिपूर्ण ॥ अद्वैतचितें ॥ २५० ॥ त्याचीवर्तती
स्थिति ॥ तेमग्नतेचीचसंपत्ति ॥ पुढेंहीमागुती ॥ ऐसेचबोले ॥ ५१ ॥

द्वैतदर्शेंचेंआंगण ॥ अद्वैतवोळगेंआपण ॥

भेदतंवतंवदुण ॥ अभेदासी ॥ २८ ॥

अगालाधलियास्वानुभवखूण ॥ हेंजेकांहींद्वैतभान ॥ तेंअद्वैतचिआपण ॥ आंतलेंअसे ॥ ५२ ॥
एवंअद्वैताचेदृष्टी ॥ देखिजेनाहेद्वैतसृष्टी ॥ ह्यणोननिरोधाचीगोष्टी ॥ मोडोनगेली ॥ ५३ ॥ दि
सेद्वैताचाछंदु ॥ परीकसीउमटेअभेदु ॥ एंवदेहाकृतितत्त्वविदु ॥ झांकवेना ॥ ५४ ॥ अहोआप
लियेचिविलासें ॥ याभेदाचेहीमिशें ॥ नमोडूनमांडलाअसे ॥ अभेदुचिस्वता ॥ ५५ ॥ पाहतां
अंतरखूण ॥ द्वैतनाहींचहेंनिपटून ॥ आतांद्वैतहेंवाचारंभण ॥ बाह्यदृष्टी ॥ ५६ ॥ ह्यणोनद्वैतहेंआं

गण ॥ परीतत्वविदहैनेणतीचिजाण ॥ त्यांचेदृष्टीपूर्ण ॥ अद्वैतचि ॥ ५७ ॥ जंवजंवउमटेभेदु ॥ तंवतंवदुणावेअभेदु ॥ ह्यणिजेभेदाचेछंदेस्वादु ॥ आपलाचिलाहे ॥ ५८ ॥ अहोअभेदआयिता स्वभावे ॥ परीभेदेसंधीदुणावे ॥ विवरणासीपावे ॥ अवसरुअधीक ॥ ५९ ॥ जेवींजंवजंवपडे इंधन ॥ तंवतंववाढेहुतारान ॥ किंवाजंवजंवफांकेकीर्ण ॥ तंवतंवचंद्रमाचिउजळे ॥ २६० ॥ ते वींआत्मविदासीजाण ॥ जंवजंवभेदभासमान ॥ तंवतंवआत्मदर्शन ॥ दुणावतजाये ॥ ६१ ॥ एवंआत्मविदासीजाण ॥ कायसेक्रियाउगेपण ॥ स्वभावेसमाचरण ॥ तेंचिनिर्के ॥ ६२ ॥ अहोयेणैआपल्याठाई ॥ दुजेदेखिलेंचिनाहीं ॥ असोक्रियाप्रवाहीं ॥ किंवाउगाचिअसे ॥ ६३ ॥ क्रियाअथवाउगेपण ॥ हेदेहसंबंधीभान ॥ तरीदेहभानचीआण ॥ पडलीतयासी ॥ ६४ ॥ याचिन्मयानंदडोहीं ॥ यादेहासीचठावनाहीं ॥ तेथेंउगेपणतेंकाई ॥ आणिव्यापारुतोकवणु ॥ ६५ ॥ आतांनावेकभासाचीउजरी ॥ तेंतेथिलचअसेलहरी ॥ तेंआपलियेकुसरी ॥ भलतैसीअ से ॥ ६६ ॥ अहोचिन्मात्राचारावो ॥ घालोनिनिशाणाघावो ॥ लाहोनिसावावो ॥ विहाळीरिघे ॥ ६७ ॥ अथवाअंतःपुरामाझारीं ॥ स्वसुखाचासेजारीं ॥ सुतलासेहेकांहींजरी ॥ यथार्थअसतें ॥ ६८ ॥ तरीविहारासेजागतें ॥ साचपणकांहींयेतें ॥ तेवींक्रियाउगेपणातें ॥ आत्मविदनेणे ॥ ६९ ॥ परीठसापडलाजैसा ॥ तोनावेकदिसेतैसा ॥ परीआत्मविदसहसा ॥ पालटुनेवे २७० ॥ तोविषयांचेहीस्वभावीं ॥ नसंडीकींआत्मचवी ॥ मूळग्रंथींचीहीओवी ॥ ऐसीचआयिका ॥ ७१ ॥

कैवल्याहीचढावा ॥ करितविषयसेवा ॥

जालामृत्युभज्यकालोवा ॥ भक्तिचाघरीं ॥ २९ ॥

तोभलतैसाभलतियेवेळे ॥ भोगीआत्मसुखाचेसोहळे ॥ विषयसेवनींनमैळे ॥ प्रतीतजयाची ॥ ७२ ॥ अगाशब्दस्पर्शरूपरसगंध ॥ येणेंनव्हेहापंचविध ॥ अवधियाचास्वाद ॥ एकचिलोगे ७३ ॥ अगाविषईनेघेविषयरस ॥ तरीविषयचिकानव्हेचिद्रस ॥ कैवल्यकायतयास ॥ दुजेअर्थां॥ ७४ ॥ अहोकैवल्यह्यणिजेऐसेजाण ॥ जेंआपलेनेचित्तुआपण ॥ जेंसर्वदाआपेक्षाहीन ॥ आनंदरूप ॥ ७५ ॥ त्याकैवल्याचीप्राप्ति ॥ तेंशुधेसीबोळविलीतुप्ति ॥ ह्यणोनविषयांच्याठाईरति ॥ विषय त्वेनेघे ॥ ७६ ॥ नानाविषईनानारस ॥ ज्ञानीनातळेत्यारसास ॥ सकळरसांचाजोरस ॥ आनु डलाज्यासी ॥ ७७ ॥ त्याच्याप्रवाहाआडपडे ॥ तेपकीआवडीआवडे ॥ त्यासीकैवल्याहूनिगाढे ॥ तेंचिहोये ॥ ७८ ॥ अगाविषयांचेसेवनीं ॥ विकारचिनुठीमनीं ॥ तरीकैवल्याहूनि ॥ तेंचिनीकें ॥ ७९ ॥ कैवल्याहीचढावा ॥ करितीविषयांचीसेवा ॥ बोलिलासेतोभाववरवा ॥ ऐसाअसेकीं ॥ २८० ॥ देहाचियेआकृति ॥ प्रवाहींपाडिलीजेरीति ॥ परीआत्मविदनढळती ॥ आत्मसुखीं हूनि ॥ ८१ ॥ विषयांचियाउजरी ॥ ज्ञानियानव्हेविकारी ॥ कैवल्यासरी ॥ विषईत्वयासी ॥ ८२ ॥ अगात्रिपुटीचेंस्फुरण ॥ तेंविषईस्फुरेविषयपण ॥ आतांत्रिपुटीचजालीक्षीण ॥ तेंविषयकिमा त्मक ॥ ८३ ॥ ह्यणोनिइहींबोलीं ॥ ज्ञानियाचीस्थितिस्तविली ॥ वांचोनिकैवल्याचियाखोली ॥ विषयीचकेंचें ॥ ८४ ॥ ह्यणोनिज्ञानियासीकांहीं ॥ त्रिपुटीचेंभाननाहीं ॥ यालागींविषयाच्याठायीं ॥ विषईनव्हेकीं ॥ ८५ ॥ अहोदेहाचिआकारें ॥ देहचिअसेविषयाकारें ॥ तरीयादेहव्याजेंनावरे ॥ कैवल्यसुख ॥ ८६ ॥ असोशुधापिपासादिहरण ॥ करावयाकीजेभिक्षाटण ॥ अथवाकोणही एकघेव्हारजाण ॥ संपादिजेजो ॥ ८७ ॥ तोविषयाचेरीतिपाहें ॥ तरीतोचिविषयहोऊनिआड टाये ॥ आतांज्ञानियायेथेंनहोये ॥ विषयीआपण ॥ ८८ ॥ ह्यणोनभजतांहीविषयांसी ॥ भज्य

भजकतापडलीग्रासी ॥ येथेंभक्तचिभक्तीसी ॥ भजतसेकीं ॥८९॥ अगाभक्तिह्मणिजेआवडी ॥ येथेंभज्यभजकदुधडी ॥ तुटोनदिधलीबुडी ॥ आपणाचिमाजीं ॥२९०॥ अथवाविषयसेवा नसे ॥ तरीआपणासीआपणभजतुसे ॥ परंतुभक्तिमात्रविलासे ॥ भृत्युभजनैवीण ॥९१॥ आतांआवडीचपांगुळली ॥ तेथेंविषयवार्ताटवाळजाली ॥ कैवल्यताथोकली ॥ सहजचितेथें ॥९२॥ अगाकैवल्यह्मणिजेमोक्ष ॥ तरीबद्धतेचाहापक्ष ॥ येन्हवींआत्माअपरोक्ष ॥ नित्यमुक्त कीं ॥९३॥ ह्मणोनआत्मानुभवाठाई ॥ बद्धतेसीमोक्षनाहीं ॥ हाआपलाआपणपाहीं ॥ उभयां तीत ॥९४॥ हाकैवल्याहीचढाव ॥ शुद्धबुद्धमुक्तस्वभाव ॥ आपणेवीणदुजाठाव ॥ येथेंकै चा ॥९५॥ ह्मणोनत्याज्यग्रहणेवीण ॥ सिद्धस्वभावानुसारजाण ॥ असेआक्रोशहीन ॥ योगि राजु ॥९६॥ तेंचिकरावयादृढीकरण ॥ आत्मविदांचेंलक्षण ॥ पुढेंहेंचिनिरूपण ॥ अवधारी जोजी ॥९७॥

घरामार्जीपायें ॥ चालितांमार्गुहीतोचिहोये ॥

नावैसेतरीआहे ॥ पावणेंचि ॥ ३० ॥

घरामध्येंपादचळणकरणें ॥ तेंचिघडलेंमार्गक्रमणें ॥ किंवाबैसलातेंचिपावणें ॥ मार्गप्रांतातें ॥९८॥ कांजेपायाचीक्रियानचुके ॥ पृथ्वीतळहेंतेंचिअसके ॥ ह्मणोनबैसकेसारिखें ॥ चालणें जालें ॥९९॥ असोआपलेपूर्णपणीं ॥ सरलीदेशकाळादिकाहाणी ॥ ह्मणोनआक्रोशझणी ॥ आठवेयया ॥३००॥ असोबैसकआणिचालतीदशा ॥ तत्वविदुदोहींसीसरसा ॥ बैसकेचिपे सा ॥ चालतुअसे ॥ १ ॥ तोचालतांवेर्गोनपडे ॥ किंवाबैसतांपैसनाआखुडे ॥ तोजेणेंतेणेंपाडें ॥ निश्चळअसे ॥ २ ॥ ह्मणोनदावितसेक्रियाभास ॥ ज्ञानियानदेखेकर्तव्यअंश ॥ येविषईनिरूपण दंश ॥ मूळग्रंथींचा ॥ ३ ॥

तैसेंभलतेंकरितां ॥ येथेंपाविजेकांहींआतां ॥

ऐसेंनाहींनकरितां ॥ ठाकिजेना ॥ ३१ ॥

तैसेंचिभलतेप्रवाहीं ॥ करणीसीसेवटनाहीं ॥ कांहींकेलियापाहीं ॥ पावणेंनसे ॥ ४ ॥ कर्मी नदेखेफळितार्थु ॥ नसोनकर्तृत्वाचाहेतु ॥ क्रियाप्रवाहप्रतीतु ॥ होतचिअसे ॥ ५ ॥ अमुकव्य वहारकरीन ॥ अमुकेंकार्यसाधीन ॥ हेंकांहींचनसोन ॥ उगाचिवर्ते ॥ ६ ॥ किंवाक्रियादेखेन गौण ॥ धरिजेयेणेंउमेपण ॥ ज्ञानियाऐसेंनजाण ॥ उगाचिनठाके ॥ ७ ॥ एवंचदेखतुक्रियाफळा तें ॥ ज्ञानीपतितप्रवाहेंवर्ते ॥ किंवाउगाचिठाकतांकुठितें ॥ तेंतेंपावणेंनाहीं ॥ ८ ॥ तोजियात यापरी ॥ असेआत्मसुखाचिभीतरिं ॥ तयासीदुसरीयेघरीं ॥ जाणेंचिनाहीं ॥ ९ ॥ पुढेंऐसेंचि निरूपण ॥ बोलिलादशाअसाधारण ॥ परिसावेंसावधान ॥ कृपाकरुनि ॥ ३१० ॥

आठउआणिविसरु ॥ तयातेंहीधेऊंनेदीपसरु ॥

दशेचावेव्हारु ॥ असाधारणु ॥ ३२ ॥

येणेंविसरोनिजेकांहींकेलें ॥ तेंयाचिपसरेंगिळिलें ॥ एवंचिसराचियेवेळे ॥ पसरुचिअसे १ ॥ अगाआत्मसुखाचियासुरवाडें ॥ विसरतांविसरींनपडे ॥ आठवतांहीनघडे ॥ आठउतयातें २ ॥ एवंचआठवाविसराहून ॥ दशाबाणलीअसाधारण ॥ तेंआठवेंविसरेंकरून ॥ कुंठितनव्हे ॥ ३ ॥ ह्मणोनइयेदशेचावेव्हारु ॥ नसडेआपलापसरु ॥ विसरतांविसरु ॥ देखिजेनायेणें ॥ ४ ॥ २

णैविसरोनजैजाणावें ॥ तरीजाणणेंचिहास्वभावें ॥ एंवयाचापैसिसामावे ॥ विसरेंसीआठउ ॥ १५ ॥ विसरोनअन्यथाव्हावें ॥ हेंसाचाठाईनसंभवे ॥ असोनिआपलेस्वभावें ॥ भलतैसा १६ ॥ तेदशाअसाधारण ॥ करणीनव्हेनाउगेपण ॥ कोणहीएकवर्मजाण ॥ अकृत्रिम ॥ १७ ॥

जालीस्वेच्छाचिविधि ॥ स्वैरजालासमाधी ॥

दशेयेमोक्षकृद्धि ॥ बैसोंघापें ॥ ३३ ॥

अगाहाआत्मविदनरु ॥ नहोनिविधिचाकिंकरु ॥ स्वेच्छायथाचारु ॥ वर्ततुअसे ॥ १८ ॥ हा करीतोचिविधिजाला ॥ वर्ततांचिसमाधिजोडला ॥ मोक्षहीराहिला ॥ वायिलायेंथें ॥ १९ ॥ लाधलीआत्मानुभवखूण ॥ तेणेंआत्मरूपचिअवधेंपूर्ण ॥ आतांयेथेंपराधीनपण ॥ कैचेंआलें ॥ ३२० ॥ ह्यणोनिस्वेच्छाचियेणेंवर्तितेजे ॥ तेंविधिहोऊनिआपजे ॥ यालागींयेणेंआचरिजे ॥ तो चिविधि ॥ २१ ॥ ॥ संमतिः ॥ शिवरूपतयासर्वयस्यभातिस्वभावतः ॥ स्वेच्छाचारसमाचारंत स्यसार्चाचशूलिनः ॥ इतिसूतसंहितायां ॥ ॥ एंवशिवानुभवेंजाण ॥ शिवचिअसेपरिपूर्ण ॥ तेथेंअन्यथाभान ॥ तुटोनचिगेळें ॥ २२ ॥ तोहर्षविषादाअतीत ॥ कर्तव्याभिमानरहित ॥ करी आतांयेथ ॥ अविधितोकाई ॥ २३ ॥ अहोविधीचाहाद्योतक ॥ ह्यणोनविधीचानव्हेपायिक ॥ आ तांयाचीस्वभावेंवर्तणुक ॥ तोचिविधि ॥ २४ ॥ यापासूनस्वभावेंघडे ॥ तेकांहींचिअविधिन पडे ॥ वर्ततांविधिसांगडें ॥ परीविधीचानव्हे ॥ २५ ॥ ॥ संमतिः ॥ द्वेषबुध्योभयातीतोनिषेधा न्ननिवर्तते ॥ गुणबुध्याच्चविहितंनकरोतियथार्भकः ॥ ॥ ॥ ह्यणोनविधिनव्हेनाअविधि ॥ सरळदशाहेंचिसमाधि ॥ आतांइयेदशेमोक्षकृद्धि ॥ ह्यणिजेऐसें ॥ २६ ॥ हाकाळत्रयींअविच्छिन्न ॥ येथेंकैचेंहोतेंबंधन ॥ आतांमोक्षहाशब्दजाण ॥ बंधाचिसारिखा ॥ २७ ॥ ह्यणोनहेदशाअगाध ॥ येथेंमोक्षहीहोयअवरोध ॥ हासरळसच्चिदानंद ॥ येथेंमोक्षनमिरवे ॥ २८ ॥ हाभक्तनव्हेनादेवो ॥ ऐसाकोणीएकठावो ॥ जेथेंआत्मानुभवो ॥ लाधलाऐसा ॥ २९ ॥ एंवलाधतांआत्मानुभवखूण ॥ संकोचचिगेलातुटोन ॥ ऐसेंचिकांहींनिरूपण ॥ पुढेंहीबोले ॥ ३३० ॥

जालादेवोचिभक्तु ॥ ठावोचिजालापंथु ॥

होऊनठेलाएकांतु ॥ विश्वचिहें ॥ ३४ ॥

भक्तासीजोप्रत्ययो ॥ तोचिअंगेआपणदेवो ॥ आणिभक्तपणाचानिर्वाहो ॥ प्रत्ययमात्रचि ॥ ३१ ॥ त्याप्रत्ययाचास्वाद ॥ प्रत्ययोचिलाहेविशद ॥ नानादुणावेआनंद ॥ आपेआप ॥ ३२ ॥ नातरीआनंदाचाठावो ॥ तोआपलाचिर्कीअनुभवो ॥ आतांयाहूनिकायदेवो ॥ आनआहे ॥ ३३ ॥ नातरीआपणआपणाआवडे ॥ तेंदिसेदेवभक्तपणाचेनिपाडें ॥ ह्यणोनिभक्तासीचिहोणेंघडे ॥ स्वयेंदेवो ॥ ३४ ॥ आतांभेदतंवतुटलापाहीं ॥ आणिआवडीसतुटीनाहीं ॥ ह्यणोनभक्तदेवाच्या ठाई ॥ आपणभजे ॥ ३५ ॥ किंबहुनाउपरोधसरोनिगेला ॥ आणिगोडीचाहीसुकाळजाला ॥ आपणआतला ॥ भक्तचिदेवो ॥ ३६ ॥ आतांऐसेंजेंदेवपण ॥ तेंचिर्कीभक्तांचीबैसकास्थान ॥ यालागींमार्गक्रमिलेनवीण ॥ पावलेठावो ॥ ३७ ॥ ह्यणोनठावोचिजालापंथ ॥ तुटलाचालिबैस केचाहेत ॥ हेंविश्वचिएकांत ॥ होऊनिठेला ॥ ३८ ॥ विश्वाकडेपाहातांकांहीं ॥ आपणेंवीणटु जेंनाहीं ॥ यालागींसहजचिपाहीं ॥ एकांतअसे ॥ ३९ ॥ अगाजालयाआत्मानुभव ॥ विश्वास चिनाहींठाव ॥ ह्यणोनपैशून्यतावाव ॥ सहजचिजाली ॥ ३४० ॥ आतांहेंकांहींअळुमाळभान ॥

तैंआपुलेंस्वात्मैकज्ञान ॥ त्याज्ञानीनिपटून ॥ ज्ञेयभागनाहीं ॥ ४१ ॥ तैंज्ञानाज्ञानविहीन ॥ केवळदृ
 ङ्मात्रद्रष्टेपण ॥ त्याचेंनिअनुभवेंजाण ॥ तैंचिजालें ॥ ४२ ॥ तेथेंलोकांतनाएकांतु ॥ तुटलाआपपर
 तेचाहेतु ॥ यालागींविश्वचिएकांतु ॥ सहजचिजाला ॥ ४३ ॥ जेवींमृगांभभानजेंकाहीं ॥ सूर्या
 सीदुसरेंनाहीं ॥ तेवींविश्वेंसीपाहीं ॥ एकांतुजाला ॥ ४४ ॥ जेवींरज्जुच्याअंगींउरग ॥ नव्हेचिर
 ज्जूसतयाचासंग ॥ तेवींआपलेअंगींजग ॥ लोकांतनव्हे ॥ ४५ ॥ किंवाखांवींजालेंपुरुषभान ॥
 तोखांबासीनव्हेपैपिशुन ॥ तेवींविश्वचिहेंजाण ॥ एकांतजाला ॥ ४६ ॥ असोऐसीलाघतांखूण ॥
 सरोनगेलेंभेदभान ॥ ह्यणोनविश्वचिहेंजाण ॥ एकांतजाला ॥ ४७ ॥ एवंसोनविश्वपणाचा
 हेतु ॥ विश्वचिजालाएकांतु ॥ कींभक्तपणेंवीणभक्तु ॥ देवोचिजाला ॥ ४८ ॥ किंवापावावया
 प्रांतु ॥ धरावाकोणहीएकपंथु ॥ तंवथितादुःहावतु ॥ जवळिचअसोनि ॥ ४९ ॥ तोआपलाठा
 वसांपडे ॥ तैंठाईचिपंथुमुऱडे ॥ नचालतांचिजोडे ॥ पंथाप्रांतु ॥ ३५० ॥ ह्यणोनपंथाप्रांतुटोन ॥
 मोडलीदेवभक्तपणखूण ॥ आतांजेंकांहींभजन ॥ तैंआपेंआप ॥ ५१ ॥ कांजेंआपआपणासी
 वाल्हे ॥ हेंतंवनाहींउगवलें ॥ ह्यणोनभेदेंवीणचालिलें ॥ भजनकांहीं ॥ ५२ ॥ इयेविषईचेंनिरू
 पण ॥ दाविलीअभेदाचीखूण ॥ लाहूनसंतांचेंअवधान ॥ बोलिलेजैलपुढां ॥ ५३ ॥

भलतेंउतेनिदेवें ॥ भलतेनभक्तहोआवें ॥

बैसलातेथेंराणीवें ॥ अकमुहा ॥ ३५ ॥

अगादेवाचियेपूर्णत्वींपाहीं ॥ देवपणासीनिदेशनाहीं ॥ आतांआवडीच्याप्रवाहीं ॥ निर्देशउ
 मटे ॥ ५४ ॥ तेथेंजेथूनउमटेदेवपण ॥ तोठावचिदेवजाण ॥ उटलेंतेंभक्तपण ॥ सुखेंचिघडो ॥ ५५
 अथवादेवपणेंजेंस्फुरण ॥ तेंस्फुरणचिघडोदेवपण ॥ आणिस्फुरताठावोजाण ॥ भक्तपणेंमांडो
 ॥ ५६ ॥ ह्यणोनभलतेंउतेनदेवें ॥ ह्यणिजेभक्तेंचिदेवोहोआवें ॥ आणिदेवेंचिअंगीकारावें ॥ भ
 क्तत्वस्वयें ॥ ५७ ॥ असोनसोनिदेवभक्तपण ॥ कांहींएकप्रेमाजोजाण ॥ ह्यणोनउमटलेंसेभजन ॥
 देवभक्तत्वं ॥ ५८ ॥ येथेंदेवेंदेवासीभजोनि ॥ स्वयेंभक्तत्वअंगिकारोनि ॥ चालवावीवेल्हावणी ॥
 भजनमार्गाची ॥ ५९ ॥ किंवाभक्तेंआपलेंभक्तपण ॥ देवत्वंविलासूनजाण ॥ आपणभराडाहो
 ऊन ॥ भजतसेकीं ॥ ३६० ॥ एवंआवडीसीहानीनाहीं ॥ तेविलासेंसीदोठाई ॥ नहोनिनांदवी
 पाहीं ॥ देवभक्तपणपेसें ॥ ६१ ॥ ह्यणोनभलतैसेंअसोन ॥ संपादुभलतैसेंभजन ॥ परीआपली
 राणीवनसंडोन ॥ अकमुचिहा ॥ ६२ ॥ निजकर्माचेंसुरवाडे ॥ अकर्माचिरेखानमोडे ॥ स्वसा
 प्राज्येंपहुडे ॥ स्वात्मशय्येसी ॥ ६३ ॥ इयाजनाचेनिपाडें ॥ शांतमुद्रानमोडे ॥ ऐक्यमुद्रेचीन
 विघडे ॥ राणीवकर्धी ॥ ६४ ॥ आतांऐसीजेराणीव ॥ तोपूर्णत्मापरदेव ॥ तेथेंआणिकांसीठाव ॥
 होयेचिनाकीं ॥ ६५ ॥ ऐसेंहेंसमाधान ॥ ज्ञानियाचीजेखूण ॥ तियेविषींचेंनिरूप ॥ पुढेंहीबोले६६

देवाचियादाटणी ॥ देउळाजालीआटणी ॥

देशकाळादिवाहाणी ॥ येईचना ॥ ३६ ॥

अवघादाटलादेवो ॥ तेथेंदेउळाकेंचाठावो ॥ देशकाळादिप्रभवो ॥ केंचातेथें ॥ ६७ ॥ अगा
 अनुभवलियादेवपण ॥ देवोचिभरलासंपूर्ण ॥ त्याअनुभवींमोडलीखूण ॥ अनुभवाचीही ॥ ६८ ॥
 अहोअनुभवाच्याराउळीं ॥ जालीदेवाचीदिवाळी ॥ त्यादेवाचिमार्जीबुडाली ॥ देउळाचीखूण
 ॥ ६९ ॥ किंवाहृदिस्थाजेंप्रकटला ॥ तैंहृदयासीचअवगमजाला ॥ असोसंकेतचिमोडला ॥ या

चराचराचा ॥ ३७० ॥ तैजसंपूर्णदेवपण ॥ देशकाळादिपरिच्छेदविहीन ॥ देवोच्चिदेवीजाण ॥ दाटलाजेव्हां ॥ ७१ ॥ अहोविकारैवीण ॥ चिन्मात्रसर्वदापूर्ण ॥ आतांयेथेंकोटून ॥ देशकाळादिजालें ॥ ७२ ॥ यालागींदेशकाळादिवाहाणीं ॥ चिन्मात्रींयेवोंसकेझणी ॥ कांजेंतियेरूपीं निपटूनि ॥ दुसरेंचिनाहीं ॥ ७३ ॥ ह्यणोनिदेवभक्तपणेंवीण ॥ देवोच्चिदाटलासंपूर्ण ॥ ऐसैंकांहींनिरूपण ॥ पुढेंहीबोलें ॥ ७४ ॥

देवीं देवोचिनमाये ॥ मादेवीकेअन्वयोआहे ॥

तेथपरिवारुबहुयें ॥ अघडताकीं ॥ ३७ ॥

अहोदेवाचेपूर्णत्वींजाण ॥ देवासीचनाहींदेवपण ॥ कांजेनामरूपाचीखूण ॥ तेथेंनाहीं ॥ ७५ ॥ अगानामरूपाविहीन ॥ तियेवस्तूसीकेंचेंवस्तुपण ॥ नानाअन्यसंबंधेंवीण ॥ कोंदाटिलीवस्तु ॥ ७६ ॥ असोदेवपुरोणठावउरता ॥ तरीभक्तपणासीहीअन्वयोहोता ॥ नानादेवाचिपुरता ॥ देवोनाहीं ॥ ७७ ॥ कांजेदेवाचियेनिबिडपणीं ॥ नशिरेदेवपणाचीमिरवणी ॥ ह्यणोनिनसमाय देवपणीं ॥ देवपणचिथितें ॥ ७८ ॥ तेथेंदेविकासीअन्वयोकोण ॥ निखळढळढळितदेवपण ॥ आणिनानाउपकरण ॥ परिवारकेंचा ॥ ७९ ॥ एवंनिखळेंचिन्मात्रींचिपाही ॥ भक्तेसीपरिवार नाही ॥ ऐसियानसीकांहीं ॥ पुरविजेकोड ॥ ३८० ॥ तरीऐक्यासीनुळेंघोन ॥ करावीअवधीसंपादन ॥ येविषईनिरूपण ॥ पुढेंहीबोले ॥ ८१ ॥

ऐसाहीस्वामीभृत्यसंबंधा ॥ लागींउठतीश्रद्धा ॥

तैदेवोचिनसुधा ॥ कामविजे ॥ ३८ ॥

अगादेवाचियेनिबिडता ॥ ठावनाहींदेवभक्ता ॥ तेथेंसहजचिअघडता ॥ परिवारजाला ॥ ८२ ॥ आतांभेदकांहींनसोन ॥ स्वसंवेद्यमुळींचीखूण ॥ हेतंवकधींचिजाण ॥ लोपातेंनपवे ॥ ८३ ॥ ह्यणोनिआनंदासीआनंदु ॥ स्वामिभृत्युसंबंधु ॥ लाऊनरिधिजेसाधु ॥ भजनप्रकारु ॥ ८४ ॥ तरीएकलेंनिदेवें ॥ नावेकतैसैंचिनटावें ॥ देवभक्तआणिबहुवे ॥ भजनविधि ॥ ८५ ॥ अगाथापआपणाआवडे ॥ हेंदिसेभेदासांगडें ॥ तेवींभक्तीचेंनिसुरवाडें ॥ भजनविधि ॥ ८६ ॥ जेवींआपलेनिभरें ॥ कळोळहोयिजेसागरें ॥ तेवींदेवपणचिवाचरे ॥ भजनपाडें ॥ ८७ ॥ एवंज्ञानियाच्याठाई ॥ भेदाचाउगउचिनाहीं ॥ आपलीयेसुखप्रवाहीं ॥ भजतुचअसे ॥ ८८ ॥ चिन्मात्रतानविकरोन ॥ आपुलेविलासैंकरून ॥ भज्यभजकताभजन ॥ घडतसेकीं ॥ ८९ ॥ येणेंअनुभवेंपाहीं ॥ ज्ञानियाच्याठाई ॥ ऐक्यतेचीयाडोहीं ॥ भजनलहरिया ॥ ३९० ॥ येविषईनिरूपण ॥ पुढेंहीअसेगहन ॥ तैआतांसविवरण ॥ सांगिजैलऐका ॥ ९१ ॥

अवघयाउपचारा ॥ जपध्याननिर्धारा ॥

नाहींआनसंसारा ॥ देवेवीण ॥ ३९ ॥

अगाभजनाचेउपचार ॥ जपध्याननिर्धार ॥ उपपादूनिआचार ॥ वर्णाश्रमयुक्त ॥ ९२ ॥ श्रवणमनननिदिध्यासन ॥ आणिसर्वदानामसंकीर्तन ॥ सबाह्यअभ्यंतरपूजन ॥ श्रीगुरुपादपद्म ॥ ९३ ॥ ऐसाजोकांहींस्वभावो ॥ ज्ञानियाच्याठाईनिर्वाहो ॥ येथेंऐक्यतेचाअनुभवो ॥ विकरलानाहीं ॥ ९४ ॥ इत्यादिधर्मप्रवाहीं ॥ देवावांचूनिआननाहीं ॥ ऐसीदेवाच्याठाई ॥ भजनसिद्धि ॥ ९५ ॥ ऐसैंदेवातेंचिदेवें ॥ देवपणेंभजकव्हावें ॥ इयेविषयींवरवें ॥ आणीकवचन ॥ ९६ ॥

आतां देवातेंचि देवें ॥ देववरीभजावें ॥
अर्पणाचेनिनावें ॥ भलतिया ॥ ४० ॥

अगावस्तूसीनाहींदुसरें ॥ तरीवस्तुचिहेंअवधेखरें ॥ स्फुरणमात्रस्फुरे ॥ पेसियास्फूर्ति ९७
देवपणेंस्फुरावें ॥ भक्तहीतेणेंचिहोआवें ॥ उपचाराचेनिनावें ॥ आपणचिहोइजे ॥ ९८ ॥ आ
पणानहोनिखंडण ॥ संपादेजरीभजन ॥ तरीभजतांकायआन ॥ होआवेंलागे ॥ ९९ ॥ नचुकेआप
लापाड ॥ तरीभजतांकायआड ॥ नभजोनियांनिचाड ॥ कासयाव्हावें ॥ १०० ॥ अगानमोडूननि
श्रळता ॥ पंथुहोयजरीचालतां ॥ तरीसंकोचामार्जीपडतां ॥ विशेषकाई ॥ १ ॥ अगाआपलेनि
स्वभावें ॥ देवत्वआपणींफाचे ॥ तरीभक्तहीकांनव्हावें ॥ आपणचितेव्हां ॥ २ ॥ एवंभजतांनाअ
भिभवे ॥ नभजतांनाविशेषवें ॥ नभजावेंकांभजावें ॥ आपणानचुकोन ॥ ३ ॥ अगाहेअंतरींची
खूण ॥ जाणतीअनुभवीजन ॥ पुढेंहीनिरूपण ॥ ऐसेंचिअसे ॥ ४ ॥

देवदेउळपरिवारु ॥ कीजेकोरुनिडोंगरु ॥
तैसाभक्तीचावेव्हारु ॥ कांनव्हावा ॥ ४१ ॥

देवदेउळादिप्रवाहीं ॥ पर्वततितुकेजालानाहीं ॥ आणिआवडीचेंकांहीं ॥ नपुरवीचिकोड ५
अगासगळाचिपर्वत ॥ कोरिजेदेवदेवालयसमस्त ॥ तेवींसंपादतांभजनजात ॥ सगळीचिवस्तु
॥ ६ ॥ अहोअनुवाचीखूण ॥ अनुभउचिवस्तुपूर्ण ॥ तोअनुभउमात्रचिजाण ॥ भजनवेव्हारु
॥ ७ ॥ चिन्मात्राचियासत्ता ॥ चिन्मात्रयेऊनिभजनपंथा ॥ भक्तिवेव्हारुचालितां ॥ तेणेंचिहो
य ॥ ८ ॥ अगाहुताशनाचेंवदन ॥ स्वताचिहोऊनिहुताशन ॥ ज्वाळींकरीशोभायमान ॥
आपणचिहोये ॥ ९ ॥ तेवींआपलाआपण ॥ आनंदुचिआनंदायमान ॥ होतांकायआन ॥ संबंघ
लागे ॥ ११० ॥ आतांभजावेंकांनभजावें ॥ आपणयाचुकीनजावें ॥ तरीनभजतांहीस्वभावें ॥ भज
नचिवाढे ॥ ११ ॥

अहोमुर्गीमूगमात्रजैसैं ॥ घेतांनघेतांनवलनसे ॥
केलेंदेवपणेंतैसैं ॥ दोहींपरी ॥ ४२ ॥

अगामुर्गीमात्राचापाहीं ॥ सांडितांनसांडितांकांहीं ॥ हानिलाभनाहीं ॥ तैसैंजालें ॥ १२ ॥
अहोभजतांकांहींनतुटे ॥ नानाभजतांएकवाटे ॥ तरीसंकल्पाचियावाटे ॥ कासयाजावें ॥ १३ ॥
संकल्पावाइलेंअसोन ॥ नमोडोनियास्वभावाचीखूण ॥ त्यास्वभावेंघडोभजन ॥ कांनभजो
हीसुखें ॥ १४ ॥ अगास्वरूपींचीस्वसंवेद्यखूण ॥ तेंचितेथीलभजन ॥ त्याखुणेंसीकायआन ॥
होइलआतां ॥ १५ ॥ त्यास्वभावासीखंडण ॥ करुनिकीजेमावेंचेंपूजन ॥ तरीस्वरूपकाय
आपण ॥ अपूज्यअसे ॥ १६ ॥ पूजावयानपूजावयाचेमिशें ॥ देवपणचिअसेसरिसैं ॥ तैयादों
हींभावांचियेभडसैं ॥ पडलेंचिनाहीं ॥ १७ ॥ तेंभजतांकांनभजतां ॥ पूजिलेंचिअसेनपूजितां ॥
इयेविषयींमागुतां ॥ ऐसेंचिवोले ॥ १८ ॥

अखतांचीदेवता ॥ अखतींचिअसेनपूजितां ॥
माआखतींकायआतां ॥ पुजोंजावी ॥ ४३ ॥

तांदुळींदेवोरेखिला ॥ तोतांदुळींकरीचपूजिला ॥ नपूजिजेतरीकायजाला ॥ अपूज्यदेवो

॥ १९ ॥ अखतीं करी पूजावें ॥ तें तव त्याचे अंगीं अधवें ॥ न पूजिजे तरी स्वभावं ॥ पूजिलाचि असे ॥ ४२० ॥ किंवा पूजितां हीं अन्यथानव्हे ॥ देवपण ही न दुणावे ॥ आतां यथा स्वभावं पूजावें ॥ कीं न पूजावें ॥ २१ ॥ तेवीं पूजनाचा स्वभावो ॥ तोचि निखळ दैविकीं भावो ॥ तरी भावमात्रांचि देवो ॥ आणि भावेंचि भजावें ॥ २२ ॥ भावनव्हे तें चिन्मात्र खूण ॥ तेथील तेथेंचि देवपण ॥ आणि तेथीं चें पूजन ॥ तेथेंचि असे ॥ २३ ॥ तेथें जरी नसे पूजन ॥ तरी पूजकासी प्रकाशकोण ॥ एवंचि आपणा आपण ॥ पूजितें असे ॥ २४ ॥ तें पूजितां न पूजितां ॥ कधीं च नव्हे अन्यथा ॥ स्वभावाचिया उचिता ॥ असो नियां ॥ २५ ॥

दीप्तीचीं लुगडीं ॥ दीपकळिकेतूं वेढी ॥ हें न ह्यणतां तें उघडीं ॥
ठाके काई ॥ ४४ ॥ कांचंद्रातें चंद्रिका ॥ न ह्यणिजे तूं लेकां ॥
तुंही तो असिका ॥ तियाचि कीं ना ॥ ४५ ॥

दीपासी ऐसें न ह्यणिजे ॥ जें तुवां प्रकाश परिधानकीजे ॥ तरी तेणें काय असिजे ॥ प्रकाश ही न ॥ २६ ॥ कीं चंद्रें चांदिणें परिधानकेलें ॥ तें काय अणी कांचिया बोलें ॥ कोणें जरी न ह्यणितलें ॥ तरी काय उघडाचि ठाके ॥ २७ ॥ तेवीं हें भज्य भजन ॥ हें स्वरूपचि सविलासमान ॥ येथें केलें नवीण ॥ आयितें असे ॥ २८ ॥

आगिपण आगी ॥ असतचि असे अंगीं ॥ माकासया लागीं ॥
देणें न देणें ॥ ४६ ॥ ह्यणोनि भजतां भजावें ॥ मान भजतां काय नव्हे ॥
ऐसें ना हीं स्वभावं ॥ श्रीशिउचि असे ॥ ४७ ॥

या अवघ्याचें तात्पर्य ऐसें ॥ स्वभावं जें दशा असे ॥ तें नव्हावें कां ऐसें ॥ ह्यणावें कासया ॥ २९ ॥ न करितां जें होऊं पाये ॥ तें केलें ना हीं आहे ॥ येणें अभिप्रायें ॥ बोलिला उघडें ॥ ४३० ॥ न भजणें आणि भजणें ॥ हें शिवाचियेचि पूर्णपणें ॥ अतां न भजावें काय कोणें ॥ आणि भजावें तेकैसें ॥ ३१ ॥ अहो संकल्पाचिये वशें ॥ वाडगाचि अग्रहोदिसे ॥ असो ज्ञानियासी ज्ञेयदशे ॥ येणेंचि ना हीं ॥ ३२ ॥ एवंचि किंवा अभक्त ॥ दोन्हीं हान होत ॥ ऐशी दशा अद्भुत ॥ पुढें ही बोले ॥ ३३ ॥

आतां भक्ति अभक्ति ॥ जालें ताट एकेपतीं ॥

कर्माकर्माचिया वाती ॥ माहाऊनिया ॥ ४८ ॥

स्वरूपाची स्वरूपासी प्रीति ॥ ते स्वरूपींच असे निजभक्ती ॥ तेभक्ती नें भजनस्थिति ॥ वेहावत असे ॥ ३४ ॥ किंवा न भजोनि असतां निवांत ॥ तो मूळभक्तीसी होऊं निरत ॥ एवंचि भजतां नढळत ॥ मुळींची भक्ति ॥ ३५ ॥ ऐसी भज्य भजके वीण आयिती ॥ जेभक्तीची मूळभक्ती ॥ तें भक्तिचि जाली आपैती ॥ निजानुभविया ॥ ३६ ॥ एवंचि निजानुभवाचें सुरवाडें ॥ नवाजतां भजनमोडे ॥ आणि भजतां जें भजनघडे ॥ तें अर्धीचि आहे ॥ ३७ ॥ ह्यणो न भक्ति आणि अभक्ति ॥ बुजाविली परमशांती ॥ तेशांतीची स्थिति ॥ विसावली जेथें ॥ ३८ ॥ तेशांती जें ठसावली ॥ जे कर्माकर्माहूनि वायिली ॥ तें सहजचि बुजावणी झाली ॥ भक्ति अभक्तिसी ॥ ३९ ॥ अहो कर्माकर्माचिया वाती ॥ माल्हवोन ठसावली हे स्थिति ॥ तें ही आतां निगुती ॥ विवरुनि सांगों ॥ ४४० ॥ अगाकर्म आणि अकर्म ॥ दोहींचें एकचि वर्म ॥ येथें एक ही नेम ॥ नसाहे पै ॥ ४१ ॥ कर्म कर्मतें देखिजे ॥ तरी टाकितां ही कर्मनिफजे ॥ ह्यणोनिकरुनि अकर्म मानिजे ॥ तेंचि कर्म ॥ ४२ ॥

आतांपेसैजैकर्म ॥ हाअवघाअनात्मधर्म ॥ आत्मनिर्घांरींअकर्म ॥ सहजचिबोडवलें ॥ ४३ ॥
 ह्यणोनिंसिद्धआत्मत्वाचोखूण ॥ तेनव्हेकर्माकर्मजन्य ॥ तथाआत्मप्रकाशींहेजाण ॥ हरपोनिगेले
 ॥ ४४ ॥ अगाकर्मआगमापाई ॥ तेणेंसिद्धआत्मासाधेलकाई ॥ ह्यणोनइयेठाई ॥ नसरेकर्म॥४५॥
 संमतिः ॥ ॥ कर्मणानास्तितत्प्राप्तिःसंसारस्यचनाशनं ॥ प्लवाह्येतेसुराह्यन्नअदढाश्चनसंशयः ॥
 ह्यणोनिकर्मराहोनिपेलिकडे ॥ आत्माआत्मत्वांचिआंतुडे ॥ तरीअकर्मैआत्माजोडे ॥ ऐसैही
 नव्हे ॥ ४६ ॥ ॥ स्मृतिः ॥ ॥ नकर्मणामनारंभाच्चैकर्म्यंपुरुषोश्चुते ॥ नचसंन्यसनादेवसिद्धि
 समधिगच्छति ॥ इतिभगवद्वचनं ॥ एवंच-हींसांडिलेंकर्म ॥ त-हींनलाहिजेआत्मवर्म ॥ आत्मप्र
 काशींहेधर्म ॥ दोन्हींहीवावे ॥ ४७ ॥ ह्यणोनस्वात्मज्ञानगभस्ति ॥ उदैलयाकर्माकर्मवाती ॥ मा
 लहवोनिजाती ॥ बोलिलेंऐसै ॥ ४८ ॥ एवंचआत्मविदजनीं ॥ करणेंनकरणेंदोन्ही ॥ सांडूनअसि
 जेरहणीं ॥ प्रवाहरूप ॥ ४९ ॥ केलियाकर्मनुपजे ॥ नकरितांअकर्मनुदैजे ॥ यथाप्रवाहअसिजे॥
 आपलेंसांची ॥ ४५० ॥ नकरूनअकर्माहोये ॥ ऐसीहीनव्हेसोये ॥ कींकेलियेनप्रवाहें ॥ कर्ता
 हीनव्हे ॥ ५१ ॥ ह्यणोनटाकावेंनाध्यावें ॥ यथास्वभावेअसावें ॥ त्यागिलियात्यागनव्हे ॥ घेत
 लियानलभे ॥ ५२ ॥ वस्तुनिखळचिन्मात्रघन ॥ जडाजडभागविहीन ॥ तियेवस्तूच्याठाईवस्तु
 वीण ॥ कांहींचनसे ॥ ५३ ॥ आतांजैकांहींजडाजडभान ॥ त्यासीकैचेंसाचपण ॥ तत्संमधीत्या
 ज्यग्रहण ॥ तैकायसाच ॥ ५४ ॥ ह्यणोनिमिथ्याचिजैसहज ॥ तैत्यागासीनव्हेत्याज्य ॥ अंगि
 कारितांहीपैजे ॥ घेतयाचीनुपरे ॥ ५५ ॥ आतांजैनित्यचिन्मात्र ॥ तेथेआणीककैचेंस्वतंत्र ॥ नि
 षेधग्रहणासीपात्र ॥ तैहीनव्हेकीं ॥ ५५ ॥ ह्यणोनश्रुतिजयातैनिंदी ॥ तैतयातैचिमागुतैवंदी ॥
 ऐसैपुढिलियेपदीं ॥ बोलतअसे ॥ ५७ ॥

ह्यणोनिउपनिषदें ॥ दशेतीनिंदे ॥

निंदाचिविशदें ॥ स्तोत्रेंहोतीं ॥ ४९ ॥

इदंनाशब्देश्रुति ॥ दृश्यासीअसेनिंदीती ॥ अपरोक्षआत्मस्थिति ॥ आरूढोनि ॥ ५८ ॥ अ
 होजोपदार्थकांहीं ॥ तोदिसेतैसानाहीं ॥ परीआत्मातेथूनपाहीं ॥ दूरस्थनसे ॥ ५९ ॥ श्रुतिः
 नान्योतोस्तिद्रष्टानान्योतोस्तिमंताइत्यादि ॥ तथाच ॥ आत्मैवेदंसर्वब्रह्मैवेदंसर्वइत्यादि ॥ याला
 गींनिंदेचेनिमिशें ॥ आत्माचिस्तविजेतुअसे ॥ निषेधार्थकांहींनसे ॥ निषेधासीपै ॥ ४६० ॥
 आत्मासद्रूपसंचला ॥ तेथेनाथिलाअसदारोपजाला ॥ तोनाथिलाचिह्यणोनिनिंदिला ॥ अस
 दारोपु ॥ ६१ ॥ असदारोपुजैनिंदिला ॥ तैआत्माचिद्रूपचजोसंचला ॥ तोस्तवनेवीणस्तविला ॥
 ऐसैजालें ॥ ६२ ॥ किंवाइदंनाशब्दें ॥ उपनिषदेयेतींनिंदे ॥ मागुतीतेणेंचिपदें ॥ सर्वआ
 त्माह्यणती ॥ ६३ ॥ येथेकायआतांवंदावें ॥ कोणाअर्थातैनिंदावें ॥ आपुलेनिस्वभावे ॥
 दोन्हींनसती ॥ ६४ ॥ अगाउचितकर्मसांडावें ॥ तैवेदमुखेंदूषणपावें ॥ आणिआत्माकर्म
 साध्यनव्हे ॥ हेंवेदुचिबोले ॥ ६५ ॥ अथवाविधीनैकर्मसांडावें ॥ तोविधिकायकर्मनव्हे ॥
 किंवावाक्यश्रवणाचेनिनांवे ॥ तैचिनिफजे ॥ ६६ ॥ एवंचहैस्तविलेंनानिंदिलें ॥ येथेवर्मचिअसे
 वायिलें ॥ निंदास्तुतिसिंवतलें ॥ स्वरूपनाहीं ॥ ६७ ॥ आतांनिंदाआणिजैस्तविलें ॥ हेंमौनेसी
 चअसेघडिलें ॥ ऐसैचिकांहींबोले ॥ पुढिलियेपदीं ॥ ६८ ॥

नातरीनिंदास्तुति ॥ दोन्हींमौनासाठींजाती ॥

मौनींमौनआथी ॥ बोलतांबोलीं ॥ ५० ॥

अहोवेदजेंकांहींबोलिला ॥ परीमौन्यमुद्रेनाहींचुकला ॥ ह्यणोनिनिंदास्तुतिजाला ॥ एकुचि पाडु ॥ ६९ ॥ बोलोनिबोलिकेंव्हावें ॥ मगनोबोलोनिमौनधरावें ॥ तरीऐसियेननपवे ॥ मौनमु द्रेतें ॥ ४७० ॥ हाबोलतचिबोलिलानाहीं ॥ ह्यणोनअर्धीचिमौनपार्हीं ॥ यालार्गीबोलिलासेजें कांहीं ॥ नोबोलतांचिमौन ॥ ७१ ॥ एवंज्ञानियाचास्वभावजाण ॥ क्रियाकरीनाउगेपण ॥ शब्दु नोबोलेनधरीमौन ॥ ऐसेंकांहीं ॥ ७२ ॥ शब्दासीअसक्तनसेपार्हीं ॥ मौनाचाहीअतिसोनाहीं ॥ कर्मउगेपणही ॥ इयेचिखूणें ॥ ७३ ॥ एवंज्ञानियाचीस्थिति ॥ स्तवितुसेमागुति ॥ तेहीकृपाकरू निसंतीं ॥ अवधानद्यावें ॥ ७४ ॥

यालितांअव्हांसव्हांपाय ॥ शिवयात्राचिहोतीजाय ॥
शिवागेलियाहीनोहें ॥ केंहीजाणे ॥ ५१ ॥

अहोप्रत्ययाच्याराउळीं ॥ शीवरूपेंस्थितिनिडारली ॥ तेंकोठेंनजातांघडली ॥ शिवयात्राशिवा ॥ ७५ ॥ तयाच्याठाईव्यापारमान ॥ तेणेंसीतोशिवरूपजाण ॥ तोस्वभावेकरीपादचळण ॥ ते शिवयात्राहोये ॥ ७६ ॥ किंवास्वभावाचेनिमिशें ॥ जाणेंघडेयात्रोदेशें ॥ परीज्ञानियाढळला चिनसे ॥ ठाईहूनि ॥ ७७ ॥ अहोस्वभावेवर्ततांही ॥ प्रत्ययासीहानीनाहीं ॥ तयाकोठूनकोठेंही ॥ जाणेंचिनघडे ॥ ७८ ॥ ॥ संमतिः ॥ एवंरूपपरिज्ञानंयस्यास्तिपरयोगिनः ॥ कुत्रचिद्रमनंनास्ति तस्यसंपूर्णयोगिनः ॥ ॥ इतिस्मृतसंहितायां ॥ ॥ एवंलाघतांआत्मसुख ॥ सांडणेंनघडेवैसका ॥ तयालोकत्रयींकोणहीएक ॥ विषयोचिनाहीं ॥ ७९ ॥ आतांजेंकांहींविवरण ॥ तेंचालिवैसका सांडून ॥ पुढेंहीनिरूपण ॥ ऐसेंचिअसे ॥ ६८० ॥

चालणेंआणिवैसक ॥ दोन्हींमिळोनिएक ॥
नोहेऐसेंकौतुक ॥ इयेठाई ॥ ५२ ॥

लाघतांस्वरूपानुभवखूण ॥ स्वरूपीनाहींस्वरूपेवीण ॥ हेंजेंवाउगेंउच्चावचमान ॥ तेंआटोन गेलें ॥ ८१ ॥ तेथेंहेनाथिलेंअध्यासिक ॥ फिटोनगेलेंदेहकंचुक ॥ मगचालणेंआणिवैसक ॥ दो न्हींहीमिथ्या ॥ ८२ ॥ अहोदेहाध्यासुचिनाहीं ॥ तेथेंचालिवैसकतेंकाई ॥ स्थिरताचपळतापा हीं ॥ रज्जुसर्पाचीजेवीं ॥ ८३ ॥ मृगजळाच्यापुरींरिघाला ॥ तोतरोनपैलतीरागेला ॥ कींमध्ये चिबुडाला ॥ दोन्हींहीमिथ्या ॥ ८४ ॥ ह्यणोनदेहाचावाहीं ॥ चालतांचालणेंनाहीं ॥ किंवावैस तेठाइ ॥ वैसकानव्हे ॥ ८५ ॥ एवंचालीआणिवैसक ॥ दोन्हीसीहाअनोळख ॥ ह्यणोनिदोहींसी हीदेख ॥ सरिसापाडु ॥ ८६ ॥ अगाआत्मविदांच्याठाई ॥ देहाभासुचिनाहीं ॥ ह्यणोनकौतुक काई ॥ इयेविषईचें ॥ ८७ ॥ अहोचालणेंआणिवैसक ॥ ह्यणालकैसेंनघडेएक ॥ तरीलाधलिया आत्मसुख ॥ नवलनाहीं ॥ ८८ ॥ अगाआपलेंरहणीसकट ॥ शिवरूपचिहाप्रकट ॥ आत्मत्वींस तुष्ट ॥ तेनदेखतीआन ॥ ८९ ॥ आतांजेंअनुभवीजन ॥ त्यांचेंदेखतेंलक्षण ॥ पुढेंतेंचिनिरूपण ॥ सांगतुअसे ॥ ४९० ॥

येन्हवींआडोळलियाडोळां ॥ शिवयात्रेचासोहळा ॥
भोगिजेभलतेवेळां ॥ भलतेणें ॥ ५३ ॥

अगाप्रतीतीचेंनिसुरवाडे ॥ डोळ्यांआडजेंजेंपडे ॥ तोस्वरूपप्रत्ययोचिपुढें ॥ उभाठाके ॥ ९१ ॥ शिवाचेनिचिप्रत्ययें ॥ शिवरूपचिकोंदलेंसेहें ॥ ह्यणोनिस्वभावेजेंजेंपाहे ॥ तेंशिवरूपचिअघवें

॥ ९२ ॥ तैआपणाप्रत्ययोजाला ॥ अप्रत्ययोकोठेंहीउरला ॥ याभेदासीमुकला ॥ प्राप्तपुरुष ९३
 ह्यणोनिभलतेणेंभलतेवेळे ॥ नदेखिजेशिवावेगळें ॥ विश्वरूपेंसुरवाडलें ॥ एकलेंसुख ॥९४॥ ए
 कबद्धएकमुक्त ॥ हामोडलाअवघासंकेत ॥ यालागींयाचाप्रत्ययोनदेखत ॥ शिवेंवीणकांहीं
 ॥ ९५ ॥ यालागींभलतेंनभलतेवेळां ॥ भोगिजेशिवयात्रेचासोहाळा ॥ ऐसीखूणलाधला ॥ आ
 पणापैजो ॥९६॥ कांजेआपल्याप्रत्ययींकांहीं ॥ आपणेंवीणदुजेंनाहीं ॥ तयाआपणाहूनिकाई ॥ शि
 वरूपदुजें ॥ ९७ ॥ दृश्यद्रष्टृत्वाचाकालोवा ॥ तेथेंकोणेंकायदेखिजेकेव्हं ॥ आतांआपलाचिहे
 लावा ॥ आपणावरीये ॥ ९८ ॥ तरीतेहीपरीजाण ॥ आपणादेखेआपण ॥ इयेपरीदेखतेजन ॥ प्रा
 त्पुरुष ॥९९॥ आतांविधिमुखेंउच्चनीचपण ॥ तेथेंतैसाचिहोयजाण ॥ परीदृश्यद्रष्टृत्वाचेंराण ॥
 भरेनातें ॥५००॥ इयेविषईचेंनिरूपण ॥ पुढिलेपदेंकरून ॥ करीतेथेंअवधान ॥ दीजोस्वामी ॥१॥

नासमोरदिसेशिउही ॥ परीदेखिलेंकांहींनाहीं ॥

देवभक्तादोहीं ॥ एकुचिपाडु ॥ ५४ ॥

कांसगुणहीआकृति ॥ देवाचियाजयामूर्ति ॥ प्रतिपादिलियाअसती ॥ शास्त्रद्वारें ॥ २ ॥ जो
 कींचिन्मात्रपूर्ण ॥ एकेठाईआवाहून ॥ विलासिलेंजेभजन ॥ भज्यभजकत्वें ॥३॥ जेंकींऊर्जितें ॥
 काश्यादीस्थळींचींदैवतें ॥ किंवाआवडलेंचिचें ॥ देवपूजादिक ॥४॥ तेथेंहीविद्वज्जन ॥ आप
 लेप्रवाहेंकरून ॥ विलासेंभजन ॥ चालतेंकरी ॥ ५ ॥ असोशिवमूर्तिसगुण ॥ तेथेंहीदर्शनींहोऊ
 न ॥ स्वभावेंशिवदर्शन ॥ करीहीसुखें ॥ ६ ॥ परीतेंदृश्यआपणदेखतां ॥ याभेदाचीनेणेंवार्ता ॥
 किंबहुनातेंदेखिलेंचिआतां ॥ देखिलेंचिनाहीं ॥ ७ ॥ अहोजोयादृष्टीचादेखणा ॥ तेथेंदृष्टीचाजा
 लाउगाणा ॥ आतांदेखावयाजाणा ॥ उरलेंनाहीं ॥ ८ ॥ ह्यणोनजालयाहीशिवदर्शन ॥ देखि
 लेंचिनाहींजाण ॥ स्वताभक्तुचिआपण ॥ देवोहोये ॥ ९ ॥ अगादेवहीदेखिलापुढें ॥ परीआंतुड
 लाआपणाचिकडे ॥ एवंदेवाचेनिपाडें ॥ आपणयाभजे ॥ ५१० ॥ अथवाआपलेंनचालंभे ॥
 देवींचभक्तत्वलाभे ॥ एवंपापणचिशोभे ॥ आपलियाशोभा ॥ ११ ॥ अगाभक्तिचदेवासीठाव ॥
 देवींचिजालाभक्तभाव ॥ गगनचिजालाठावो ॥ गगनासीजेवीं ॥ १२ ॥ एवंपकलाएकवडु ॥
 देवाभक्तासरिसाचिपाडु ॥ इयेरीतिउघडु ॥ बोलिलाअसे ॥ १३ ॥ प्रत्ययाचाप्रत्ययोजाण ॥
 तेंचिहेंदेवभक्तपण ॥ ह्यणोनदोहींसजाण ॥ एकुचिपाडु ॥ १४ ॥ जैसातैसानटे ॥ परीसरळता
 नतुटे ॥ नकरितांचिप्रकटे ॥ क्रियाभागु ॥ १५ ॥ एवंपसंकल्पावीण ॥ स्वभावेंक्रियाचरण ॥ ये
 चिविषयींनिरूपण ॥ पुढेंहीबोले ॥ १६ ॥

आपणचिचेंडुसुटे ॥ मगआपणयाउपटे ॥ तेणेंउदळतांदाटे ॥

आपणपांचि ॥ ५५ ॥ ऐसीजरीचेंडुफळी ॥ देखिजेकाकेव्हे

ळीं ॥ तरीबोलिजेहेंसरळी ॥ प्रबुद्धांची ॥ ५६ ॥

अवचिताचेंडुसुटला ॥ आपणचिभूमिउपटला ॥ उपटोनिउदळला ॥ आपलेनिबळें ॥ १७ ॥
 आपणचिविलासला ॥ परीसंबंधनाहींदेखिला ॥ ऐसियारीतिजाला ॥ क्रियाकलापु ॥ १८ ॥
 तेवींसंकल्पविकल्पविहीन ॥ मनाचेंगेलेंमनपण ॥ आतांईद्रिथेंस्वभावेकरून ॥ अवचितक्रिया
 ॥ १९ ॥ अगाआत्मनिष्ठेच्याठाई ॥ अधिष्ठानादिप्रवाहीं ॥ हर्षविषादैवीणकांहीं ॥ क्रियाउमटे
 ॥ ५२० ॥ तेक्रियेच्याप्रवाहीं ॥ शुभाशुभउमटेजेंकांहीं ॥ तयासारिखेंहोणेंनाहीं ॥ आत्मतृप्तासी
 ॥ २१ ॥ कांजेतेणेंकेलेंनवीन ॥ उगेंचिजेंविलासमान ॥ ऐसेंजरीहोयविहरण ॥ तरीमानुआही

॥ २२ ॥ प्रबुद्धाचीहेसरळीं ॥ नकरितांचिजाली ॥ करणीभागाआली ॥ नाहींतया ॥ २३ ॥ ना
नाहेवर्ततीरीति ॥ हेकर्मनव्हेआत्मउपास्ति ॥ ऐसेंचिकांहींपुढती ॥ बोलतुअसे ॥ २४ ॥

कर्माचाहातुनलगे ॥ ज्ञानाचेंहीकांहींनरिघे ॥
ऐसिचिहोतसेअंगे ॥ उपास्तिहे ॥ ५७ ॥

येथेंकरणीसरोनगेली ॥ ज्ञानेज्ञानदशासांडिली ॥ अंगेंअंगलाधली ॥ आत्मउपास्तिहे ॥ २५ ॥
अगाउपास्यउपासकहीन ॥ निखळआत्मउपास्तिहेजाण ॥ आयितीकेलेनवीण ॥ अंगेंचिहोये
॥ २६ ॥ हेकर्मचैनव्हेकार्य ॥ हेज्ञानासीहीनव्हेज्ञेय ॥ प्रमाताप्रमेय ॥ येथेंनाहीं ॥ २७ ॥ अगा
जेणेंज्ञानसज्ञान ॥ तेज्ञानासीगम्यकेवींजाण ॥ सिंधूचाठावलवण ॥ काढीलकेवीं ॥ २८ ॥ अहो
ज्ञानासीहेसाध्यजालें ॥ ऐसेंजयाठसावलें ॥ तरीआपणपेंदुःहावलें ॥ आपणयासी ॥ २९ ॥ छा
येचेंघेऊनिगणित ॥ आपलानिर्धारुहोत ॥ किंवावृक्षाप्रकायचुंबित ॥ वृक्षमूळासी ॥ ५३० ॥ ते
वींजेणेंज्ञानासीवाढी ॥ तेंकायज्ञानाचीजोडी ॥ एवंगेंअंगउघडी ॥ आत्मउपास्तिहे ॥ ३१ ॥
एवंहेंआत्मउपासन ॥ पुढेंयाचेंचिदृढीकरण ॥ करावयानिरूपण ॥ सांगतअसे ॥ ३२ ॥

निफजेनानिमे ॥ अंगेंअंगघुमे ॥

सुखासुखउपमे ॥ देववेलयया ॥ ५८ ॥

हेआत्मउपास्तिऐसी ॥ सर्वकाळअसेसरसी ॥ आरंभअवसानइयेसी ॥ असेनापें ॥ ३३ ॥ हे
जेंसमाधानकांहीं ॥ पूर्वीनव्हतेंचिपाहीं ॥ ऐसेंउरलेंकांहीं ॥ प्रत्यईइये ॥ ३४ ॥ अगाहेदशाअ
द्भुत ॥ देशकालादिभेदरहित ॥ निफजतनानिमत ॥ ऐसेंकांहीं ॥ ३५ ॥ ह्यणिजेसंभवानाशनाहीं ॥
सर्वदाऐसेंचिपाहीं ॥ सुखमात्रजेंकांहीं ॥ आपेआप ॥ ३६ ॥ जेंपहिलेंचिसंभवलेंनाहीं ॥ त्या
नाशहीनघडेपाहीं ॥ जेंकांअनादिचिपाहीं ॥ सुखमात्रअसे ॥ ३७ ॥ तेणेंसुखेंकोणहींसुखावणें ॥
ऐसीदशातेंनेणें ॥ त्यासुखाचियेआरोगणें ॥ कोणहींनाहीं ॥ ३८ ॥ त्यासुखमात्राच्याठाई ॥ सु
खेंवीणदुजेंनाहीं ॥ ह्यणोनितेणेंचितेंपाहीं ॥ स्वीकारीजेकीं ॥ ३९ ॥ असोसुखपणाचेंहीउपरमे ॥
अंगेंअंगघुमे ॥ भोग्यभोक्तृत्वाचेसीमे ॥ ठाकेनाजें ॥ ५४० ॥ त्यासुखमात्रासीकांहीं ॥ भोगाव
याकोणहींचनाहीं ॥ परंतुसुखकळेसीपाही ॥ लोपुनाहीं ॥ ४१ ॥ ह्यणोनआपेआपघुमे ॥ बोलि
लायेणेंसंभ्रमें ॥ त्यासीचतेणेंउपमे ॥ देयिजतअसीती ॥ ४२ ॥ अगाप्रत्ययाचेनिवशें ॥ प्राप्तजा
लेंऐसेंदिसे ॥ तःहींप्राप्तीचियेदशे ॥ आलेंनाहींकीं ॥ ४३ ॥ अगाइयेआत्मउपास्तिकरून ॥ भ
ज्यभजकतेविहीन ॥ सुखेंसुखासीचुंबन ॥ दिधलेंपाहा ॥ ४४ ॥ अहोकळोळाचेनिमेळें ॥ पाणी
पाणियावरीलोळे ॥ तेवींआपणचिउचंबळे ॥ आपणावरी ॥ ४५ ॥ असोकाळत्रईअविच्छिन्न ॥
संचलेंसुखमात्रजाण ॥ तेणेंचितयाचुंबन ॥ देइजतअसे ॥ ४६ ॥ एवंपैसेंहेजाण ॥ आत्मउपा
स्तीचेंलक्षण ॥ इयेस्थितीचेंस्तवन ॥ करितसेपुढां ॥ ४७ ॥

कोणहीएकअकृत्रिम ॥ भक्तीचेंहेवर्म ॥

योगज्ञानादिविश्राम ॥ भूमिकाहे ॥ ५९ ॥

ऐसीस्वरूपानुभवखूण ॥ लाधलेजेविद्वज्जन ॥ जयांचेंलाधलेपण ॥ मुरालेंस्वरूपीं ॥ ४८ ॥
स्वरूपजेंचिन्मात्रकांहीं ॥ तेथेंलाधावयादुजेंनाहीं ॥ ह्यणोनिचिन्मात्रअसोनिपाहीं ॥ चिन्मात्र
जालें ॥ ४९ ॥ गगनगगनींसांठवलें ॥ उदकउदकेंचिप्राशिलें ॥ तेवींचिन्मात्रअसोनिजालें ॥ चि

न्मात्रस्वरूप ॥ ५५० ॥ हें स्वतांचि शुद्ध बुद्ध पाहीं ॥ करणीची अपेक्षानाहीं ॥ ह्यणोनिकृत्रिम
चि पाहीं ॥ भक्तीचें वर्म ॥ ५१ ॥ येथिल स्वसंवेद्य खूण ॥ तेलोपलीनाहीं जाण ॥ तेंचि अकृत्रिम भ
जन ॥ वर्मयेथिचें ॥ ५२ ॥ ह्यणोन हें अकृत्रिम ॥ आत्मभक्तीचें वर्म ॥ योगाचें विश्राम ॥ ज्ञानाची
शांति ॥ ५३ ॥ योगयोगेपरतला ॥ पूर्वापरतेसी मुकला ॥ आपल्याठाई पावला ॥ विश्रांतीतें ॥ ५४ ॥
योगआणिज्ञान ॥ चिन्मात्ररचलें आपण ॥ श्रांततेसीन देखोन ॥ विश्रांतिजाली ॥ ५५ ॥ ऐसिये
सुखीं स्वाभाविका ॥ सुखावलें जें आयिका ॥ हेचि विश्रामभूमिका ॥ योगज्ञानाची ॥ ५६ ॥ योगा
चावेगुतुटला ॥ ज्ञानाचा फुंज उतरला ॥ त्रिपुटीचा पुसला ॥ ठाबुचियेथें ॥ ५७ ॥ येथें नानात्व
तुटलें ॥ एक एक पणामुकलें ॥ पूर्वापरतें देखिलें ॥ नाहीं येथें ॥ ५८ ॥ अहो एक पणाहानीनाहीं ॥
परीनामरूपाच्या प्रवाहीं ॥ नावेक भासलें तेंही ॥ तुटलें येथें ॥ ५९ ॥ याचेंचि विशेषण ॥ पुढिले
पदींचें विवरण ॥ कीजेल तेथें अवधान ॥ मागतुसे ॥ ५६० ॥

अंगेकीर एकजालें ॥ परीनामरूपाचें मासलें ॥

होतें तेंही आटलें ॥ हरीहरयेथें ॥ ६० ॥

चिन्मात्र एकलें आयितें ॥ परीनामरूपें नानात्वातें ॥ देखिलें तें येथें ॥ आटलें पाहा ॥ ६१ ॥ स्व
रूप असो नि संचलें ॥ नामरूप नानात्वजालें ॥ तें अवघें आटलें ॥ प्रत्ययार्णवीं इये ॥ ६२ ॥ अहोनाम
रूपाच्या ठाई ॥ वास्तववांटलें नाहीं ॥ तें नामरूपही पाहीं ॥ स्वतंत्र नसे ॥ ६३ ॥ यास्वरूपासी
सोडूनो ॥ नुमटतीनामरूपाचिया वाणी ॥ ऐसी येथें खाणी ॥ उघडली देखा ॥ ६४ ॥ अहोआ
च्छादलें कधीनाहीं ॥ आणि उघडलें तरी नदिसे पाहीं ॥ आतां बोलावें तें काई ॥ हरीहरयेथें ॥ ६५ ॥
हे अनुभवाची खूण ॥ नव्हे बोलिजे ऐसी जाण ॥ यालागां उगेंचि हरिस्मरण ॥ करून असावें ॥ ६६ ॥
एव्हें अनुभव खूण ॥ गिळोनिराहिजे आनंदी मग्न ॥ तयाचें वर्ततें लक्षण ॥ तें हें ऐसें ॥ ६७ ॥ नदे
खोनि देहाकृति ॥ स्तविली असावयाची रीति ॥ उत्तरोत्तर उक्ति ॥ इयेचि खूणे ॥ ६८ ॥ तें उत्तरो
त्तर बोलिलें कैसें ॥ हेंचि पुढें दावितसें ॥ अवधानाचे पैसे ॥ तेंही ऐका ॥ ६९ ॥

अहो अर्धनारीनटेश्वरें ॥ गिळीत गिळीत परस्परें ॥

ग्रहणजालें एकसरें ॥ सर्वग्रासें ॥ ६१ ॥

सत्ताप्रकाशयाकुसरी ॥ अर्धनारीनटेश्वरी ॥ प्रकृति पुरुषाचिये परी ॥ स्तविली अर्धी ॥ ५७० ॥
त्या उभयांचा निर्धार करितां ॥ एकातें एक गिळितां ॥ तुटोन गेली परस्परता ॥ बोधमात्रीं ॥ ७१ ॥
त्या बोधाचें बोधें विवरण ॥ करितां तुटलें अनुसंधान ॥ तिये स्थितीचें अवसान ॥ येथवरी आलें ॥ ७२ ॥
अहो बोधबोधीं सामावला ॥ एकसरें सर्वग्रासजाला ॥ बोधहीनाहीं उरला ॥ बोधें सहित ॥ ७३ ॥
तेथें बोधकाकेंची सवडी ॥ चिदर्णवचिहा एकथडी ॥ ऐसी दशा उघडी ॥ सांगितली येथें ॥ ७४ ॥
अगाहे अपरोक्ष खूण ॥ दृश्य दशाहारपोन ॥ शब्दासही ग्रासून ॥ बोलिलें हें ॥ ७५ ॥ आपलें जें
कांहीं साच ॥ तें नव्हे वाचेसी वाच्य ॥ ह्यणोन शब्दाचें कवच ॥ ज्ञांकोचन सके ॥ ७६ ॥

वाच्य जातखाऊनि ॥ वाचकत्वही पिऊनि ॥

ठाकलीनि दैजोनि ॥ परायेथें ॥ ६२ ॥

हे जें कांहीं अपरोक्ष खूण ॥ येथें वाच्य जात आटलें जाण ॥ आतां शब्दाचें शब्दपण ॥ सहजचि स
रलें ॥ ७७ ॥ ह्यणोन वाचकताहीन घडे ॥ नबोलतां चि असें उघडें ॥ परादिकांचें मेहुडें ॥ नवरि

खतगेलें ॥ ७८ ॥ नानापरेपासूनिवखैरी ॥ निमालीचिन्मात्रसागरीं ॥ आतांकोणरूपकरी ॥ चि
न्मात्रायया ॥ ७९ ॥ परीरूपैवीणजोआहे ॥ तोआहेपणाहीनसाहे ॥ एकलाप्रत्यये ॥ प्रमेयहीन
॥ ५८० ॥ अनुहीनार्हीतयावीण ॥ केवळप्रत्ययमात्रचिपूर्ण ॥ गुरुकृपास्पर्शन ॥ जालेंजेव्हां॥८१॥
आतांवाच्यवचनतासरली ॥ निरूपणाचीवारीहरली ॥ निखळगुरुकृपाचिसंचली ॥ प्रत्ययमात्र
॥ ८२ ॥ ह्यणोनवाचकतापिऊन ॥ कीजतसेसद्रुस्तवन ॥ स्तऊनियांप्रकरण ॥ संपविजैलपुढां
॥ ८३ ॥ कांजेंसद्रुकृपारस ॥ त्यासीहोणेंनार्हीकींविरस ॥ ह्यणोनतोचिर्कींतयास ॥ आस्वा
दितअसे ॥ ८४ ॥ तेंआपेआपस्तवन ॥ नहोनिचिहोतसेजाण ॥ तेंचिअवधारकेंवीणअवधान ॥
तेचिदेतया ॥ ८५ ॥

शिवशिवसमर्थास्वामी ॥ येवढीयेआनंदभूमी ॥

घेपेंदीजेएकेंआह्मी ॥ ऐसेंकेलें ॥ ६३ ॥

नानारहस्येंनानाविलासें ॥ आनंदुचिउपलवलाअसे ॥ येथेंआह्मावीणनसे ॥ दुजीमातु ॥८६॥
तेंआह्मीह्यणसीकोण ॥ तरीतुवांजेदाविलीखूण ॥ जेंकींमीतूंपणेंवीण ॥ तूचिआह्मा ॥ ८७ ॥
तोजोतूंगुरुराजसमर्थ ॥ त्यामजवीणनार्हीदुसरीमातु ॥ मीचिमीसततु ॥ ऐसेंजालें ॥८८॥ अगा
ग्राह्यआणिग्रहण ॥ वक्तृत्वआणिश्रवण ॥ भोक्ताभोक्तृत्वजाण ॥ कार्यकर्तृत्वजें ॥ ८९ ॥ हेंमाझे
चिआनंदचित्र ॥ मीचिअवध्यांचेंपात्र ॥ मजवीणस्वतंत्र ॥ अनुहीनार्ही ॥ ५९० ॥ असोहेंआ
नंदाचेसौरसे ॥ विलासलेंऐसेभासे ॥ परीआह्मावीणनसे ॥ दुजेंकांहीं ॥ ९१ ॥ अंधेंआह्मीच
संचलें ॥ दुसरेंअवधेंचिवावजालें ॥ तेथेंआमचेंगेलें ॥ आह्मीपणजी ॥ ९२ ॥ ह्यणोनिहृपेचेआ
थिलेपणें ॥ स्वामीतुमचेंचिर्कीहेंकरणें ॥ तुझेनिचिपूर्णपणें ॥ ऐसेंजालें ॥ ९३ ॥

चेतचिमाचेवविलें ॥ निदेंलेंचिमानिदविले ॥

आह्मीचिआह्माआणिलें ॥ नवलजीतुजें ॥ ६४ ॥

अगाअहंप्रत्ययाचेनिमिशें ॥ आह्मीऐसेंह्यणितलेंअसे ॥ त्याप्रत्ययावीणनसे ॥ काळत्रयींही
॥ ९४ ॥ तोप्रत्ययोनाहींखंडला ॥ ह्यणोनत्यासीचप्रत्ययोजाला ॥ जेव्हांतोणटला ॥ तुझेनिरूपें
॥ ९५ ॥ ह्यणोनतुझियाकृपाअधिष्ठिलें ॥ तेंजागेंचिजागविलें ॥ बोधरूपासीआलें ॥ आपणबोधा
॥९६॥ अगास्वात्मबोधाच्याठाई ॥ जागेंचिजागविलेंपार्ही ॥ आणिअनात्मत्वजेंनार्ही ॥ तेंचिनि
राशिलें ॥ ९७ ॥ किंवास्वात्मानुभवलाधतांखूण ॥ तेंचिनिद्रातेंचिजागेपण ॥ तोचिबोधतेंचि
जाण ॥ शांतिसेज ॥ ९८ ॥ बोधबोधत्वासीनार्हीसांपडला ॥ तोबोधजागाचिजागाजाला ॥
शांतरूपचिसुरवाडला ॥ स्वशांतीसी ॥ ९९ ॥ बोधआणिशांतपण ॥ यादोहींचीएकिचखूण ॥
यालागींजागृताचेंजागेपण ॥ तेचिनिद्रा ॥ ६०० ॥ तोबोधशांतिसकट ॥ ठाईचाचिअसेजुनाट ॥
तोप्रकटतचिप्रकट ॥ केलाजीतुवां ॥१॥ ह्यणोनजागेंचिजागविलें ॥ निदेंलेंचिनिदविलें ॥ आह्मी
चप्रत्ययाआणिलें ॥ आह्मीचिपाहा ॥२॥ आह्मीजैसेंतैसेंचिपार्ही ॥ आतांमागेंअनारिसेंनार्ही ॥ ऐ
संतंवकृपापडिलेंठाई ॥ हेंचिनवल ॥ ३ ॥ तेंचिजेंआह्मीजाण ॥ तेथेंतुजहीकेंचेंआनपण ॥ ऐसें
असतांकरिसीअवलोकन ॥ हेंचिनवल ॥४॥ आतांहेहीयेथेंनवलनार्ही ॥ तेंहीबोलेनआतांकांहीं ॥
अवधानतुझ्यापाई ॥ असावेंनिकें ॥ ५ ॥

आह्मीनिखळमातुजें ॥ वरीलोभेंह्यणसीमाझे ॥

हेंपुनरुक्तसाजे ॥ तूचिह्यणोन ॥ ६५ ॥

अगागोडीजेवींगुळाची ॥ तेवींआह्मीनिखळतुझेचि ॥ अथवाआर्द्रताउदकाची ॥ उदकीं जेवीं ॥ ६ ॥ किंवाकापुराचापरिमळु ॥ तेवींमीतुझाचिगासकळु ॥ येथेमीतूपणाचाविटाळु ॥ लागलाचिनाहीं ॥ ७ ॥ जेवींकापुराचारवा ॥ तेवींतुझाचिमीगादेवा ॥ कार्यकारणभावा ॥ आ लोंचिनाहीं ॥ ८ ॥ एवंतूचिअवघाआनंदघन ॥ तेलोपोनेणेआनंदखून ॥ ह्यणोनितूचिआवडसीतु जजाण ॥ तेंचिआह्मी ॥ ९ ॥ नानातुजवांलंभअसेतुझे ॥ ह्यणोनतूंतुजचिह्यणसीमाझे ॥ येथेभे दाचेवोझे ॥ आलेंनाहीं ॥ ६१० ॥ ह्यणोनआह्मीनिखळगातुझे ॥ आणितूहीह्यणसीमाझे ॥ ह्यणि जेतूचिपरीमाझे ॥ वंचेहीतूचि ॥ ११ ॥ तूचिअसोनितुवां ॥ माझेजरीह्यणितलेंदेवा ॥ तरीपुनरु कजालेंकिंवा ॥ भेदुजाला ॥ १२ ॥ अगावोललियाअर्थांसिवोलिलें ॥ तरीकायअर्थांसीभागप डिलें ॥ तेवींआवडीतुवांह्यणितिलें ॥ माझेतुह्मी ॥ १३ ॥ अगाआवडीतुदीनाहीं ॥ तरीनवलतें येथेकाई ॥ भेदुनसोनचिपाहीं ॥ भोगिसीगौरव ॥ १४ ॥

कोण्हाचेंकांहींनघेसी ॥ आपुलेंहीतैसेंचिनदेसी ॥

कोणजाणेंभोगिसी ॥ गौरवकैसें ॥ ६६ ॥

शिष्याचेंजडत्वनघेसी ॥ आपलेंअजडत्वनेदिसी ॥ परीआमुचातंवहोसी ॥ स्वामीखरा १५ त्वांजीवदशेसीपाहीं ॥ कधींहीदेखिलेंनाहीं ॥ माकैवल्यत्वकांहीं ॥ देणेंलागे ॥ १६ ॥ ह्यणोनक निष्ठत्वनाहींफेडिलें ॥ उत्तमत्वनाहींवोपिलें ॥ आणिगौरवतरीमिरवलें ॥ ऐसेंचिपाहे ॥ १७ ॥ तुझेस्वरूपसर्धदासंचलें ॥ हेतुजचितूअससीवालें ॥ हेंनचोजवतचिचोजवलें ॥ गौरवहेंचि ॥ १८ ॥ हेंहीतुजनसेकांहीं ॥ परीकोणजाणेकैसेंपाहीं ॥ सामान्यविशेषतंवनाहीं ॥ तुजमार्जी देवा ॥ १९ ॥

गुरुत्वेजेंव्हडाचांगु ॥ तेव्हडाचितारुनिलघु ॥

गुरुलघुजाणेंजोपांगु ॥ तुझाकरी ॥ ६७ ॥

नेणजेगुरुलघुता ॥ ह्यणजेनेदेखिजेउत्तमकनिष्ठता ॥ गुरुत्वेआतां ॥ इतुलेंचिस्वामी ॥ ६२० ॥ यासीतंवअनारिसैनाहीं ॥ आणिस्वरूपानंदडोहीं ॥ नेणोंकितीतरतीपाहीं ॥ प्रत्ययोन्मुखें ॥ २१ ॥ ऐसेंहीहोतअसतां ॥ तुजमार्जीनसरेगुरुलघुता ॥ तुझियाकृपातुपारेंनभिजतां ॥ गुरुलघुता दिसे ॥ २२ ॥ तुवांआपुलेनिअपांगपातें ॥ स्पर्शिलेंनाहींजयातें ॥ गुरुलघुताहेतयातें ॥ वाउगी चदिसे ॥ २३ ॥ जतुस्पर्शनेनस्पर्शनेनाहीं ॥ परीतुजवीणकायअसेपाहीं ॥ आतांजेंजियेप्रवाहीं ॥ तैसाचितूंगा ॥ २४ ॥ ह्यणोनतुझापांगुघडे ॥ तयागुरुलघुताआवडे ॥ येन्हवींतुजमार्जीनघडे ॥ सामान्यविशेष ॥ २५ ॥ अगातूंतरीअससीसमान ॥ परीत्याचात्यासीदुवाडजाण ॥ जोनकरी अग्निसन्निधान ॥ तोचिहिवौजे ॥ २६ ॥ ह्यणोनप्रत्ययमात्रजोतूजाण ॥ तेथेंनव्हतांसावधान ॥ गुरुलघुताहेंभान ॥ साचोकारेंदिसे ॥ २७ ॥ यालागींतुझाजयापांगु ॥ तयासीचदिसेगुरुलघु ॥ एन्हवींतूअभंगु ॥ तुजमार्जीहेंकैचें ॥ २८ ॥

शिष्यादेतांवाटे ॥ अद्वैताचासमोफुटे ॥

तरीकाह्याहोतीभाटें ॥ शास्त्रेंतुर्झीं ॥ ६८ ॥

शिष्यासीहोतांबोधु ॥ घडतांगुरुशिष्यभेदु ॥ तरीकासयावेदु ॥ अद्वैतस्तविता ॥ २९ ॥ सद्गुरूसीशरणआला ॥ स्वरूपबोधेशिष्यघाला ॥ परीभागनाहींपडला ॥ गुरुशिष्यमिशें ॥ ६३०

शिष्यासीबोधहोतां ॥ अद्वैतयेतैभेदपंथा ॥ तरीभाटहोऊनिस्तविता ॥ कासयावेदु ॥ ३१ ॥
 श्रुतिः ॥ पूर्णमदःपूर्णमिदंपूर्णात्पूर्णमदुच्यते ॥ पूर्णस्यपूर्णमादायपूर्णमेवावशिष्यते ॥ ॥ एवं
 हेगुरुकृपासुरवाडें ॥ शिष्यास्वरूपबोधघडे ॥ परीतुइयारूपीनघडे ॥ गुरुशिष्यभागु ॥ ३२ ॥ तुझे
 नविघडोनसंचलेपण ॥ पूर्णत्वैचिहोयउद्धरण ॥ शाखहीकरीस्तवन ॥ ऐसेंचितुझे ॥ ३३ ॥
 स्मृतिः ॥ पूर्णात्पूर्णमुद्धरतिपूर्णात्पूर्णप्रचक्षते ॥ हरंतिपूर्णात्पूर्णचपूर्णमेवावशिष्यते ॥ १ ॥ इति
 महाभारते ॥ ॥ एवंविलासतांपैसेही ॥ पूर्णत्वाहानीनार्ही ॥ असोआह्यासीतंवतूपाहीं ॥ येरी
 तिसखा ॥ ३४ ॥

किंबहुयेदातारा ॥ मीतूयाचासंसारा ॥
 वेंचूनहोसीसोयरा ॥ तेणेंचितोषें ॥ ६९ ॥

स्वामीबहुतैकाजकांहीं ॥ मीतूपणाठावनाहीं ॥ तैनाहींपणहीतुइयाठार्यी ॥ आटलेंआतां ३५
 तेंआटोनिंतूंसैरा ॥ भेदेंवीणआमचासोयरा ॥ परीसोयिरेपणाचाउजिगरा ॥ तुजमार्जांनाहीं
 ॥ ३६ ॥ ह्यणोनआपलाचिआपण ॥ चालविसीसोइरेपण ॥ तेणेंतोषायमान ॥ तूंचिअससी
 ॥ ३७ ॥ एवंइयेप्रकर्णी ॥ स्तविलीसिद्धरहणी ॥ तैंचिअनुसंधानधरुनि ॥ स्तविलेंगुरुत्व ॥ ३८ ॥
 अहोलाधतांस्वानुभवखूण ॥ हारपोनिगेलेंजनवन ॥ तन्हींआत्मरसुजाण ॥ उल्लंघलानाहीं ३९
 तयाआत्मरसाचेवाहाणी ॥ सिद्धाचीसिद्धरहणी ॥ वर्णिलीइयेप्रकर्णी ॥ अनुभवामूर्ती ॥ ६४० ॥
 तैआत्मसुखीसुखावलें ॥ ह्यणोनिआत्मारामतैंचिवोलिलें ॥ नानातैसुखमुसावलें ॥ गुरुपदव्याजें
 ॥ ४१ ॥ नानाजियेसुखीअभिरमण ॥ तैसुखनव्हेश्रीसद्रुखचरण ॥ तैस्वसुखेंचिआनंदघन ॥
 वेलहावतसे ॥ ४२ ॥ तैजेंकांहींवेलहावण ॥ तेणेंचिविलासलेंस्तवन ॥ स्तऊननावेकदाविला
 जाण ॥ प्रकर्णांतुयेथें ॥ ४३ ॥ पुढेंग्रंथमहात्मरचना ॥ रचिलीअसेअनुभवखूणा ॥ अनुभवा
 मूर्तीचेंजाणा ॥ सारजेंकांहीं ॥ ४४ ॥ तैहीआमुचेनिदातारें ॥ नित्यानंदैबोधचंद्रें ॥ आपलेनि
 कृपाकरें ॥ निवविजैलमातें ॥ ४५ ॥ तेथेंचकोरचिचंद्रहोती ॥ निवालीचितेथेंनिवती ॥
 भोग्यभोक्तृत्ववृत्ति ॥ सावळोनि ॥ ४६ ॥ प्रकाशेंसीप्रकाशिजैल ॥ धवळलेंचिविश्वधवळैल ॥
 ऐसेंकांहींलाहिजेल ॥ आपणापैमियां ॥ ४७ ॥ तेणेंमीसर्वदाकल्याण ॥ शिवरूपैशांतसज्ञान ॥
 नानानित्यानंदींचिमग्न ॥ होऊनिअसें ॥ ६४८ ॥ ॥ इतिश्रीअनुभवामृतविवरणेश्रीनित्यानंदैक्य
 दीपिकायांसिद्धरहणीकथनंनामनवमप्रकरणंसमाप्तम् ॥

प्रकरण दशम.

ॐपरमात्मनेनमः ॥ जयजयाजीपूर्णा ॥ नित्यानंदानित्यकल्याणा ॥ पूर्णापूर्णभागविहीना ॥
 चिदैकरूपा ॥ १ ॥ रूपारूपविहीन ॥ पूर्णत्वैआनंदघन ॥ काळत्रयीअविच्छिन्न ॥ अस्तिक्यता
 तुझी ॥ २ ॥ ह्यणोननिदेंशासवारित ॥ केलेंचिद्रूपहासकेत ॥ येथेंझणीतुजयेत ॥ स्वरूपाचा
 आळ ॥ ३ ॥ ह्यणोनचिद्रूपाचिदांबरा ॥ चिद्रत्नाचियासागरा ॥ चिदाधिकारियासीपुरा ॥ चिदा
 नंदतूंगा ॥ ४ ॥ तुजआनंदरूपासीनपडोनसवडी ॥ तुझीतूंचिघेतअससीगोडी ॥ यालागींअधिका
 राचीपरवडी ॥ भोगिसीतूंचि ॥ ५ ॥ अगातूजोचिदानंदघन ॥ अनुभवलासीआपणयाआपण ॥

त्यानुभवासीकेलीखून ॥ अनुभवामृतऐसी ॥ ६ ॥ त्याखुणेचेंहीविवरण ॥ तूंचिविलासला
 स्त्रीगाआपण ॥ आणिविवरावयासीजाण ॥ उरलासीतूंगा ॥ ७ ॥ तेंजेंकांहींउरलेपण ॥ तोनि
 त्यानंदआमचाजाण ॥ आतांजेंकांहींआह्मीपण ॥ तेंकायदुजेंआलें ॥ ८ ॥ अगातुजजेंकांहींतूंपण ॥
 तेंचिआमुचेंहीआह्मीपण ॥ एवंबेदतोवाचारंभण ॥ तुजआणिआह्मा ॥ ९ ॥ असोहाहीजोकां
 हींरोळु ॥ हातुवांनावेककेलाखेलु ॥ वस्तुताहागोंधळु ॥ तुजमार्जीकेंचा ॥ १० ॥ आतां
 खेळाचियामिशे ॥ मजलाविलेंआपुलेंपिसें ॥ लाऊनअनुभवामृतवसे ॥ बोलिलासीकांहीं ॥ ११ ॥
 तेंजेंबोलणेंतुझें ॥ तेंथेंमिशकरुनिमाझें ॥ विवरोनियावोजे ॥ सांगितलेंस्वामी ॥ १२ ॥ तेंथेंआ
 पलास्वरूपवैभव ॥ तोचिसिद्धांताचास्वभाव ॥ नमोडोनिमौनाचीसिव ॥ दाविलीमातें ॥ १३ ॥ ते
 थेंशाखाचीकळकळ ॥ तुटोनतुजचिदेखिलेंनिचनवल ॥ जाहलेंएकार्णवसलिल ॥ आनंदरूपें ॥ १४ ॥
 याअमृताचीनवहाळी ॥ लाधलीइयेग्रंथकलोळीं ॥ याकलोळाचीवेली ॥ चालिलीकैसी ॥ १५ ॥
 उगाआनंदजळगहन ॥ नित्यानंदविकारहीन ॥ आदिसीअवसान ॥ देखिजेनार्की ॥ १६ ॥ तेंथेंग्रं
 थाचीउत्पत्ति ॥ बहुवेंदिसेअग्रडती ॥ तरीहेउजळोनिकृपावाती ॥ दावावेंमज ॥ १७ ॥ यावरी
 माझेनिदातारें ॥ उभारुनिकृपाकरे ॥ ग्रंथमाहात्म्यसविस्तरें ॥ सांगितलेंजें ॥ १८ ॥ त्याचेंही
 विवरण ॥ तोचिदाविलकरून ॥ यदर्थीचेंप्रकर्ण ॥ दाहावेंहें ॥ १९ ॥ जेंकींज्ञानेश्वराचेंहृद्गत ॥
 तेंनित्यानंदेमजदावीत ॥ परीदेखतांनलगेजेथ ॥ दृष्टिचामळ ॥ २० ॥ तेंआतांसंतवृद्धेंअवधा
 रती ॥ तरीग्रंथचालेलपुढती ॥ असोहेहीआतांवित्पत्ति ॥ काजकाई ॥ २१ ॥ यासजनांचेचर
 ण ॥ हृदयराउळींवेसऊन ॥ हृदयस्थासीपुसोन ॥ बोलिलेजें ॥ २२ ॥ आतांमूळपदींचीसंग
 ती ॥ लाऊनिविवरणवृत्ति ॥ ग्रंथमाहात्म्यस्थिति ॥ वाखाणिले ॥ २३ ॥

परीगाथ्रीनिवृत्तिराया ॥ हातातळींसुकरविलेंतुंयां ॥

तरीनिवांतचिमियां ॥ ओगावेंकीतें ॥ १ ॥

जयजयाथ्रीनिवृत्तिस्वामी ॥ जाहालोंतुमचाहस्तग्रामी ॥ सुखासुखऊर्मि ॥ मावळल्यातेव्हां
 ॥ २४ ॥ राहिलेंबोलणेंउगेपण ॥ खुंटलेंवैसकाचळण ॥ मावळलेंध्येयध्यान ॥ हातातळींतुझ
 या ॥ २५ ॥ विरालेंज्ञेयज्ञान ॥ राहिलेंविचार्येविवरण ॥ हस्तस्पर्शजाण ॥ पेसेंजालें ॥ २६ ॥
 मजहातातळींसामाविलें ॥ आनंदजळींमनमुरालें ॥ मीपणाचेमासुले ॥ मोडूनगोले ॥ २७ ॥ रा
 हिलेंकर्मकावाड ॥ नदिसेथ्रोतव्यकांहींआड ॥ आतांहापवाड ॥ कासयाकीजे ॥ २८ ॥ कास
 याग्रंथोत्पत्ति ॥ कैचीकाव्यवित्पत्ति ॥ थाव्यथ्रोतव्यस्थिति ॥ पारुपलीजेव्हां ॥ २९ ॥ स्वामी
 तुझियास्वरूपानुभवं ॥ हेंकांहींचिनबोलावें ॥ निवांतअसोनिभोगावें ॥ स्वरूपानंदासी ॥ ३० ॥
 आणियाग्रंथाचेंनिमिशें ॥ कांहींबोलिलेंपेसेंदिसे ॥ तरीथेंमजनिवांतदशे ॥ नघडेचियेथें ३१
 हेंचिप्रमेयधरून ॥ पुढेंअसैनिरूपण ॥ दीजोथ्रोताअवधान ॥ कृपाकरुनि ॥ ३२ ॥

परीमहेशेंसूर्याहार्ती ॥ दिधलीतेजाचीसूती ॥

तयाभासाअंतर्वर्ति ॥ जगचिकेलें ॥ २ ॥

प्रसन्नोन्मुखमहेशजाला ॥ तेंणेंसूर्यजालातेजागळा ॥ अंगींचिलाधला ॥ तेजकळेतें ॥ ३३ ॥
 तितुलेनियाचीकृतकृत्यता ॥ स्वर्गीहीनेणेंतमाचीवार्ता ॥ परीतोप्रकाशजगापुरता ॥ नकरितां
 चिजाला ॥ ३४ ॥ तोअंगीचिप्रकाशवंतु ॥ तमातेंकांहींचिनेणतु ॥ परीतेणेंफेडुनिफिटतु ॥ ज
 गाचेंअंध ॥ ३५ ॥ त्यासीतंवकरणेंकांहींचिनाहीं ॥ तेंणेंअसिजेआपुलेप्रवाहीं ॥ आणिजगासी

तंवपार्हीं ॥ उपयोगजाला ॥ ३६ ॥ तेर्वीस्वामीचीअवलोकनकळा ॥ आपल्याअंगीमीलाधला ॥
 आतांपांगुफिटला ॥ करणीचामज ॥ ३७ ॥ आतांकरणेआणिउगेषण ॥ हेकांहींचिनदेखोन ॥
 निखळनिवांतुचिजाण ॥ प्रवाहेंसी ॥ ३८ ॥ तोजोकांहींप्रवाह ॥ त्याचाहीनदेखेउगव ॥ केलेन
 वीणस्वभाव ॥ उगाचिजोअसे ॥ ३९ ॥ मीतेणेंसीअकरणा ॥ मौनैसीचबोलणा ॥ मौनमुद्रेचि
 याखूणा ॥ उल्लंघनेणें ॥ ४० ॥ त्यामौनाचीहीनिवांतस्थिति ॥ तेचिहेग्रंथोत्पत्ति ॥ नकरितांचि
 त्रिजगतीं ॥ सुखावतअसे ॥ ४१ ॥ पाणीपापानदेखे ॥ परीतीर्थेहोतीपुण्यदायकें ॥ तेर्वीहेंनबोल
 णेंपरीश्रवणसुखें ॥ सुखावेजग ॥ ४२ ॥ स्वामीचेअवलोकनेकरून ॥ बोलतांचिजोडलेंमौन ॥
 तरीहेंकायमाझेनिजाण ॥ निवांतराहे ॥ ४३ ॥ माझेमौननमोडे ॥ जगतंवसुखेंसुरवाडे ॥ हेंन
 करितांचिघडे ॥ स्वामीवैभवेकीं ॥ ४४ ॥ एवमीअसोनिचाड ॥ कवित्वकळानयोनिआड ॥
 उगाचिसुखसुरवाड ॥ सुखासीजाला ॥ ४५ ॥ परीनिरूपणसुखेंकरून ॥ जगहीहोयेसुखघन ॥
 हेंमजनकरितांचिजाण ॥ आपणजालें ॥ ४६ ॥ पुढेंऐसेचिनिरूपण ॥ उपलक्षणेंसहवर्तमान ॥
 अवधारावेंसावधान ॥ सज्जनश्रोतीं ॥ ४७ ॥

चंद्रासीअमृतघातलें ॥ तेंतयाचिकायियेतुलें ॥

कींसिंधुमेघांदिधले ॥ मेघाचिभाग ॥ ३ ॥

अमृताचाजिवाळा ॥ चंद्रासीनिजांगीजोडला ॥ तेणेंसर्वांगीजाला ॥ अमृतमयचिकीतो
 ॥ ४८ ॥ परीचंद्रांचेनिनिवालेपणें ॥ जगाचेंहीफिट्टेपारणें ॥ शीतळेचंद्रकिरणे ॥ जगहीनिवे४९
 औषधितेणेंजिती ॥ चकोरांचीपारणेंफिटती ॥ हेचंद्रासीनसोनगुती ॥ उगेंचिहोये ॥ ५० ॥ एवं
 चंद्रकोणहासीकांहींनेदि ॥ आणिजगतंवनिवेचिचिशुद्धि ॥ तेर्वीनिवांतजालोंनिजपर्दी ॥ परी
 स्वभावोचिऐसा ॥ ५१ ॥ नातरीस्वामीचेंहस्तामृत ॥ लाधलेनिजालोंशांत ॥ येथेंबोलतांचिसा
 धत ॥ मौनमुद्राकीं ॥ ५२ ॥ अगामौनाचीखूण ॥ बोलींचसांपडेजाण ॥ तरीजगाचेंकान ॥
 नायिकतीकाई ॥ ५३ ॥ नानाजयाबोलींचसांपडेमौन ॥ तयाबोलींरिघालेश्रवण ॥ तेणेंश्राव्यश्रो
 तेपण ॥ जोगावतअसे ॥ ५४ ॥ एवंनिवांतत्वनमोडून ॥ होतसेकथावधान ॥ हेंस्वामीचेंचिम
 हिमान ॥ मीकायजाणें ॥ ५५ ॥ किंवासिंधुजळप्राशनकरावें ॥ तेणेंजगअवघेंसिंचावें ॥ मेघांऐ
 सेंनिभावें ॥ धरिलेंनाहीं ॥ ५६ ॥ अहोमेघाचीचाडसरली ॥ आणिजगासीदिवाळीजाली ॥ ते
 र्वीमजनवांततालाधली ॥ आणिजगासीहीउपयोग ॥ ५७ ॥ मीएकुपरिच्छिन्न ॥ स्वामीच्यापा
 रींआलोंशरण ॥ हाबुद्धिवैभवावांचून ॥ स्वामीसहेंनाहीं ॥ ५८ ॥ स्वामीआपलियेलीलें ॥ वर्षी
 नइयेअमृतकळे ॥ तेणेंजगचिअवघेंघालें ॥ माझेनिप्रसंगें ॥ ५९ ॥ हेंमियाकांहींनेणोन ॥ विला
 सेस्वामीचेंमहिमान ॥ आपलेमतिजाण ॥ जगहीसुखी ॥ ६० ॥ एवंऐसियेरीती ॥ निरूपणअसे
 पुढती ॥ तेंकृपाकरूनिसंतीं ॥ अवधारावें ॥ ६१ ॥

दिवाजोउजिवडु ॥ तोघराचाचिसुरवाडु ॥

गगनींआथीपवाडु ॥ तोजगाचाचिकीं ॥ ४ ॥

दीर्घाप्रकाशुअसेदीपाचिपुरता ॥ परीघराच्यायोगेंहोयवाढता ॥ दिवींनाहींवार्ता ॥ घराची
 कांहीं ॥ ६२ ॥ जेवढाघराचापवाड ॥ तैसाचिदीपहोयवाड ॥ परीदीर्घांनाहींचाड ॥ याचीकां
 हीं ॥ ६३ ॥ किंवागगनआपुलेंपैसेअसे ॥ जगकायतेथेंनसे ॥ परीगगनइयाशोषें ॥ भरलेंनाहीं
 ॥ ६४ ॥ तेर्वीस्वामीकृपाकरून ॥ हेंचिमाझेनिवांतपण ॥ आणिजगहीसुखघन ॥ येणेंहोये ॥ ६५ ॥

नातरीलाधतांस्वात्मखूण ॥ तथैजगच्चिगेलेंहारपोन ॥ आतांस्वामीचेंमहिमान ॥ स्वामिचजा
णती ॥ ६६ ॥ नानास्वामीनेंरूपाअवलोकिलें ॥ तेणेंमियाकांहींहेंबोलिलें ॥ येणेंजगानिरूपणवो
पिलें ॥ ऐसैनाहीं ॥ ६७ ॥ कांजेंस्वरूपचिन्मात्रघन ॥ तेंपरंपरागतनव्हेजाण ॥ ह्यणोनऐसेंचि
निरूपण ॥ पुढेंहीबोले ॥ ६८ ॥

अगाधेहीउंचंबळतीं ॥ तेचंद्रींचिनाशक्ति ॥

वसंतुकरीतेंहोती ॥ झाडांचेदानीं ॥ ५ ॥

अहोसागरुजेणेंउन्मादें ॥ तेशक्तीकांचंद्रींनांदे ॥ वनश्रीजेणेंआनंदे ॥ तेंवसंतोचिअसे ॥ ६९ ॥
अमाचंद्राचीजेशक्ती ॥ येतीसागराचियेहार्ती ॥ तरीसागरदर्शनेंउंचंबळती ॥ आणिकोणही
॥ ७० ॥ किंवावसंतझाडींआला ॥ तींझाडेंविकाशतीआणीकाला ॥ येरीतिनाहींपावला ॥ झाडीं
वसंतु ॥ ७१ ॥ एव्हेंजेथींचेंतेथिचअसे ॥ तेथुनिचिहेंविलासे ॥ उत्तरोत्तरतानसे ॥ येथेंकांहीं
॥ ७२ ॥ स्वामीचेनिपदवैभवं ॥ म्याहीवैभवक्ताव्हावं ॥ मगमजपासूनपावे ॥ सुखरूपता
जर्गी ॥ ७३ ॥ तरीस्वामीचेंअवलोकन ॥ होतांविरालेंमाझेंमीपण ॥ आतांमियाबोलिलेंतेंजाण ॥
असंबद्धअघवं ॥ ७४ ॥ म्याहेंकांहींबोलिलें ॥ हेंमाझेंनिविलासलें ॥ येणेंमिशेंफावलें ॥ जगासीहें
॥ ७५ ॥ ऐसैकांहींयेथेंनसे ॥ सुखजेथींचेंतेथेअसे ॥ तेथुनिचिहोतसे ॥ सुकाळजगा ॥ ७६ ॥
एवंस्वरूपाच्याठायीं ॥ परंपराकांहींनाहीं ॥ आनंदाच्याडोहीं ॥ आनंदुचिअसे ॥ ७७ ॥ ह्यणोनि
हेंजेबोलिलेंकांहीं ॥ येथेंमाझेंकांहींचिनाहीं ॥ पुढेंहीऐसैचिपाहीं ॥ बोलतुअसे ॥ ७८ ॥

ह्यणोनिहेंअसंवय ॥ हेंदेवीकेचेऔदार्य ॥

वांचूनिस्वातंतय ॥ माझेंनाहीं ॥ ६ ॥

ह्यणोनिहेंजेसुखमात्रकांहीं ॥ तेंस्वामीचेंस्वामीच्याठायीं ॥ कोणहींआवरिलेंचिनाहीं ॥ ह्य
णोनिअसंवय ॥ ७९ ॥ तेणेंसुखेंसुखीसकळ ॥ परीतेथेंसकळाचानलगेविटाळ ॥ अंगेअंगनिर्मळ ॥
निरालेंचिअसे ॥ ८० ॥ ह्यणोनिहेंजेकांहींबोलिलें ॥ तेंस्वामीचेंचिअसंवयत्वसंचलें ॥ अन्यगा
मीनहोऊनिजालें ॥ विलासलेंऐसे ॥ ८१ ॥ जेवींसूर्यप्रकाशसूर्यीचअसोन ॥ तेथुनचिधवलजेत
असेजनवन ॥ किंवासंचलेंअसोनिगगन ॥ घटमठीव्याप्त ॥ ८२ ॥ तेवींयाबोलणियाचेनिमिशें ॥
स्वामीचेंहीअसंवयत्वचिविलासलेंअसे ॥ वांचूनिमजकेंचेंऐसे ॥ स्वातंत्र्यपणयेथें ॥ ८३ ॥ स्वा
मीचेप्रतापप्रवाहीं ॥ मजस्वतंत्रतानाहीं ॥ हेंऔदार्यत्वकांहीं ॥ देवाचेंचिअसे ॥ ८४ ॥ जन्हीं
एवढेंहेंप्रकाशलें ॥ तन्हींदेवत्वेंनाहींसांडवलें ॥ ह्यणजेप्रकाश्यप्रकाशातीतसंचलें ॥ तैसैचि
असे ॥ ८५ ॥ एवंप्रथविस्ताराचेनिमिशें ॥ स्वरूपशब्दासीआलेंचिनसे ॥ तेथेंमियाहेंबोलिलें
ऐसे ॥ कोठूनयेईल ॥ ८६ ॥ तस्मात्इयेप्रथीचाप्रतिपाद्यअर्थ ॥ ठायींचअसेस्वस्थ ॥ उत्तरोत्तर
गत ॥ जालानाहीं ॥ ८७ ॥ आणिअर्थुअर्थीसीश्रवण ॥ होऊनचालतसेनिरूपण ॥ ह्यणोनमाझें
मौन ॥ मोडलेंचिनाहीं ॥ ८८ ॥

आणिहाएवढाऐसा ॥ परिहारुदेऊंकायसा ॥

प्रभुप्रभावचिन्यासा ॥ आडठाऊनि ॥ ७ ॥

स्वामीइयेप्रथप्रवाहीं ॥ मजबोलणेंघडलेंनाहीं ॥ हेंप्रकटचिअसेठाई ॥ येथेंपरिहारुकायसा
॥ ८९ ॥ कांजेंस्वामीमहिमाऐसाचिकांहीं ॥ येथेंपरिहारुउचितनाहीं ॥ जेंजेंहोतसेजयाप्रवाहीं ॥

तैस्वामीचीशोभाकीं ॥ ९० ॥ तैथेमीयाआडयावें ॥ नसतेंपरिच्छिन्नत्वध्यावें ॥ घेऊनिउपपादा
वें ॥ परिहारातें ॥ ९१ ॥ एवंचेकांहीं ॥ बोलाचेंकाजनाहीं ॥ ऐसेंचिपुढेंपाहीं ॥ बोलतुअसे ९२

आह्मीबोलिलोंजेंकांहीं ॥ तेंप्रकटचिअसेठाई ॥

मास्वयंप्रकाशाकाई ॥ प्रकाशावेंबोलें ॥ ८ ॥

स्वामीजेणेंप्रकटार्थें ॥ ग्रंथआलाग्रंथदशेतें ॥ तयास्वयंप्रकाशातें ॥ प्रकाशीकवण ॥ ९३ ॥ तें
कायअसेआच्छदलें ॥ मांप्रकटलेंमाझेनिबोलें ॥ याबोलासीप्रकाशिलें ॥ जेणेंठाईचिअसोनि ९४
ह्मणोनबोलणेंमौनघडलें ॥ आतांपरिहाराकायउरलें ॥ कांजेंस्वरूपकर्धोनाहींजालें ॥ शब्दासी
विषय ॥ ९५ ॥

नानाविपायेआह्मीहन ॥ कीजेतेंपामौन ॥

तरीकायजनींजन ॥ दिसतेंनां ॥ ९ ॥

आह्मीहेंजरीनबोलिजेतें ॥ तरीस्वरूपतंवनाछादतें ॥ आछादतेंतरीकायदिसतें ॥ जनासीजन
॥ ९६ ॥ एवंचनहेंजेंकांहीं ॥ देखणीकळाचिपाहीं ॥ हेंप्रकटचिठाई ॥ संचलेंअसे ॥ ९७ ॥ न्याहा
ळितांजनाचीखूण ॥ निखळद्रष्टाचिजनजनार्दन ॥ तयाजनार्दनींजनपण ॥ अर्धीचिनाहीं ॥ ९८ ॥
जनाचाअर्दन ॥ जनचिअसेजनार्दन ॥ हेअनुभवाचीखूण ॥ अनुभवीचिजाणती ॥ ९९ ॥ असो
आह्मासनोबोलतांही ॥ जनतंवदेखणेंचिपाहीं ॥ हेंआमचेनिकाई ॥ नवेंजालें ॥ १०० ॥

जनातेंजनेंदेखतां ॥ द्रष्टेंचिदृश्यतत्वता ॥

कोणहींनहोनिआयिता ॥ सिद्धांतहा ॥ १० ॥

जनासीजनपाहे ॥ तंवउभयत्वेद्रष्टेंचिआहे ॥ दृश्याचीसोय ॥ येथेंकेंची ॥ १ ॥ एवंचदृश्यद्रष्टृ
त्वभेदेंवीण ॥ दृश्यचिद्रष्टापरिपूर्ण ॥ हानकरितांचिजाण ॥ सिद्धांतअसे ॥ २ ॥ येथेंबोलणेंआ
णिउगेपण ॥ मिळोनएकलेंचिमौन ॥ आतांमाझेबोलकेपण ॥ आटलेंसहज ॥ ३ ॥ एवंचइत्यादि
ग्रंथेंकरून ॥ करुनिसद्गुरुस्तवन ॥ पुढेंग्रंथउपसंहरणार्थजाण ॥ बोलतअसे ॥ ४ ॥

यथापरौतेंकांहीं ॥ सच्चिद्रहस्यनाहीं ॥

आणिहेंतयाअर्धीही ॥ असतचिअसे ॥ ११ ॥

हेंजेंकांहींनिरूपण ॥ सच्चिद्रहस्यतेंइतुलेंचिजाण ॥ येथेंश्रोतव्यार्थजाण ॥ उरलाचिनाहीं ५
जालयाअमृतपान ॥ अमरत्वाचेंसाधन ॥ आणीकजेवींजाण ॥ उपजलेंचिनाहीं ॥ ६ ॥ किंवा
जालयाक्षुधाप्रांतु ॥ भोजनींनचलेहातु ॥ तेवींयाअनुभवावरीमातु ॥ दुसरीनचले ॥ ७ ॥ स
च्चिद्रहस्यह्मणिजेकाई ॥ ज्ञानाज्ञानजेथेंनाहीं ॥ तेंज्ञानरहस्यहेंकांहीं ॥ बोलिलेंजेंकीं ॥ ८ ॥ अगा
ज्ञानेंचिकैवल्यप्राप्ती ॥ ऐसेंबोलिलीअसेस्मृति ॥ त्याज्ञानाचीरीति ॥ बोलिलीयेथें ॥ ९ ॥ येणें
ज्ञानेंकरून ॥ ज्ञानचिगेलेंहारपोन ॥ ह्मणोनकैवलयासीजाण ॥ उणावोयेथें ॥ ११० ॥ ऐसेंजैरहस्य
कांहीं ॥ हेंबोलतांचिअसेठाई ॥ ह्मणोनिनवाईयेथेंनाहीं ॥ बोलण्याची ॥ ११ ॥

तर्हींग्रंथप्रस्तावो ॥ नघडेहेंह्मणोंपावो ॥

तरीसिद्धानुवादलाहों ॥ आवडीकरू ॥ १२ ॥

ह्यणोनहेंकांहीं ॥ नाबोलावेंह्यणेपाहीं ॥ तरीसिद्धानुवादकाई ॥ माझेनिजाला ॥ १२ ॥ हें
सिद्धचिअनुवादेंवीण ॥ तेंआवांकिलेंनावेकजाण ॥ तन्हींउणेंनवहेपरीदुण ॥ गोडीचढे ॥ १३ ॥
ऐसीचिकांहींखूण ॥ पुढिलेपदींजाण ॥ दावीतसेतेथेंअवधान ॥ नावेकदीजें ॥ १४ ॥

पढियंतेंसदातेंचि ॥ परीभोगींनवीरुची ॥

ह्यणोनिहाउचितुचि ॥ अनुवादुसिद्धु ॥ १३ ॥

आपणयाआपणआवडे ॥ त्यासीकधींहीसंधीनपडे ॥ परीभोगींनवाघडे ॥ सुखविलासु ॥ १५ ॥
आपलीआवडीजीवीं ॥ तेंचिगंधपुष्पादिभावी ॥ पुढेंकरूनियाभोगवी ॥ आपणयाआपण ॥ १६ ॥
तेंजेंआपआपणाआवडे ॥ हेंतंवनवैनघडे ॥ परीभोगितांजोडे ॥ नवलावपेसा ॥ १७ ॥ अथवा
दुग्धगुडादिपदार्थ ॥ यांतएखादाएखादाआवडत ॥ तेआवडीनिवांत ॥ अंतरींअसे ॥ १८ ॥
तेंतंवसर्वदाआवडे ॥ परीभोगितांविलासवाढे ॥ तेवींहाउचितुचिघडे ॥ ग्रंथप्रस्ताव ॥ १९ ॥
असोआवडेतेंचिआवडे ॥ परीभोगींसुखसुरवाडे ॥ जन्हींठायींचिनविघडे ॥ सुखरूपतात्याची
॥ २० ॥ जेवींराजाराजपदेंसुखघन ॥ परीवैभवीआपणाआपण ॥ तैराजपदतंवतेंचिजाण ॥
परीसुखदुणावेकीं ॥ २१ ॥ तेवींहोतांगुरुरूपादृष्टि ॥ जाहालीस्वरूपेसीभेटी ॥ आनंदींपडोनि
मिठी ॥ आनंदासी ॥ २२ ॥ भेटीचाहीरमोडला ॥ पैसेंचिपैसुस्थिरावला ॥ आनंदकणुविराला ॥
आनंदजळींइये ॥ २३ ॥ तन्हींस्वरूपींचीस्वसंवेद्यखूण ॥ हेंतंवलोपौनेणेंजाण ॥ कांजेंस्वरूपका
ळत्रयींअविच्छिन्न ॥ चिन्मात्रत्वे ॥ २४ ॥ आनंदकणविरोन ॥ आनंदजळचिपरिपूर्ण ॥ त्याआनं
दासीतंवजाण ॥ अनारिसैनाहीं ॥ २५ ॥ तोचिआनंदजोपुरातन ॥ तेचिकांहींस्वसंवेद्यखूण ॥
आठवेविसरेवीण ॥ दृढात्रताजें ॥ २६ ॥ तेंचिआपणयाआपण ॥ भोगेंवीणभोगितसेजाण ॥
तेंचिहेंग्रंथप्रस्थान ॥ रूपाआलें ॥ २७ ॥ जन्हींआपणतेंचि ॥ तन्हींभोगींनवीरुचि ॥ ह्यणोनिहा
उचितुचि ॥ ग्रंथप्रसंगु ॥ २८ ॥

याकारणेंमिया ॥ गौप्यदाविलेंबोलोनियां ॥

ऐसेनाहींआपसया ॥ प्रकाशुचि ॥ १४ ॥

जन्हींहेंकांहींमियाबोलिलें ॥ तरीगुह्यचिअसेसंचलें ॥ कांजेंबोलेंनाहींसांडिलें ॥ मौन्यमुद्रेतें
॥ २९ ॥ अगावाचाजेणेंवावडे ॥ तेनयेचिकींवाचेचेनिपाडे ॥ जन्हींमोडलेंगाडें ॥ बोलाचेंउदंड
॥ ३० ॥ सागराचाथावजाण ॥ दाऊंगेलेंजेंलवण ॥ दाविलेंनाआपण ॥ दोन्हींनाहीं ॥ ३१ ॥
तेवींहेंबोलींबोलोंजातां ॥ बोलूचिनदिसेथिता ॥ माहेबोलाचियापंथा ॥ येईलकाई ॥ ३२ ॥
ह्यणोनउदंडकांहींबोलिलें ॥ परीगुह्यनाहींमोडलें ॥ किंबहुनानाहींघडलें ॥ बोलणेंचिकांहीं ३३
एवंनबोलतांचिबोलें ॥ आपेआपचिप्रकाशिलें ॥ ऐसेनिनावेकआलें ॥ विलासासी ॥ ३४ ॥
विशेषसामान्यतेवीण ॥ संबंधातेंनदेखोन ॥ प्रकाशुचिजाण ॥ प्रकाशलाअसे ॥ ३५ ॥ पुढेंहेंचि
निरूपण ॥ अनुभवाचीखूण ॥ बोललीतेथेंअवधान ॥ अनुभवेंदीजे ॥ ३६ ॥

आणिपूर्णाहंतावेठलों ॥ सैधआह्मीचदाटलों ॥

मालोपलोंनाप्रकटलों ॥ कोणाहोजनि ॥ १५ ॥

आतांआपेआपप्रकाशलें ॥ परीजालेपणासीनाहींआलें ॥ कांजेंप्रत्ययेनाहींदेखिलें ॥ दुसरियेद
शेसी ॥ ३७ ॥ तेथेंमीपकनिरोपिता ॥ दुजापकअवधारिता ॥ याभेदाचीवार्ता ॥ नाहींजेंथें३८

जेथेंद्रियेंमनेंसीबुडालीं ॥ अहंकाराचीवाटमोडली ॥ ज्ञातेपणाचीसरली ॥ भरोवरीयेथें ॥ ३९ ॥
जेथेंज्ञेयेसीनुघवेंज्ञान ॥ जेथेंनिर्देशेसीवायिलीआण ॥ ऐसेंसांडूनिआह्मीपण ॥ आहेप्रत्ययोजों
॥ ४० ॥ तयेअहंतेचेनिप्रकाशें ॥ आह्मावीणकांहींनसे ॥ ह्मणोनिप्रकटलोपाचियेदशे ॥ नघडे
चियेणें ॥ ४१ ॥ अहोऐसेंजेंआह्मीकांहीं ॥ तेंअनादिऐसेंचिपाहीं ॥ कधींलोपलेंचिनाहीं ॥ माप्र
कटणेंकाइसें ॥ ४२ ॥ ह्मणोनपूर्वींजोबोलिलोंउपचार ॥ तोअसोआतांअघवापसरु ॥ आमचें
पूर्णत्वेंहीरु ॥ दुजानाहीं ॥ ४३ ॥ एवंप्रकाशेचिआह्मीपूर्ण ॥ येरवाउगेंअवघेंप्रतारण ॥ पुढलिये
पदींखूण ॥ बोलिलीस्पष्ट ॥ ४४ ॥

आपण्याआपणें ॥ निरूपणकायवोपें ॥

माउगेपणेंहरपे ॥ ऐसेंआहे ॥ १६ ॥

ह्मणोनहाजोकांहींविलासजाण ॥ तेआमुचीपूर्णत्वाचीखूण ॥ वांचूनियेथेंनिरूपितानिरूपण ॥
केउतींअसती ॥ ४५ ॥ अगामीचिमीआपणापें ॥ आतांनिरूपणकवणाअपें ॥ उगेपणेंकायहा
रपे ॥ ऐसेंआहे ॥ ४६ ॥ अगामियामजनिरूपिलें ॥ मगमाझेंमजसत्यत्वेंआलें ॥ तरीनिरूपणचि
घडलें ॥ कवणीयेसत्ता ॥ ४७ ॥ ह्मणोनआपलियेसत्यत्वेंजाण ॥ हेंबोळनिदाविलेंउगेपण ॥
ऐसीकांहींखूण ॥ अनुभवाची ॥ ४८ ॥ अथवाहेंकांहींजेदाविलीखूण ॥ हेंबोलीनव्हेनाउगेपण ॥
काजेंपरादिकांबोळवण ॥ तेथेंशब्दकेंचा ॥ ४९ ॥ आतांशब्दचिजेथेंनाहीं ॥ तेथेंउगेपणतेंआतां
काई ॥ ह्मणोनदोहींवीणकांहीं ॥ रूपमात्रचिअसेहें ॥ १५० ॥ अहोहेंजेंअळुमाळकांहीं ॥ बोलिलें
सेंदिसेपाहीं ॥ तरीपुढेंइयेविषई ॥ बोलतअसे ॥ ५१ ॥

ह्मणोनिमाझीवैखरी ॥ मौनाचेंहीमौनकरी ॥

हेपाणीयावरीमकरी ॥ रेखिलीपा ॥ १७ ॥

अहोमीयथाग्रंथप्रवाहीं ॥ बोलिलोंपरीबोलिलोंनाहीं ॥ येथेंमौनासीपाहीं ॥ पडिलेंमौन ५२
शब्दाचाधरुनिआधार ॥ मौनासीहोतसेथारु ॥ आतांचिन्मयानंदसागर ॥ येथेंशब्दचिनुमटे
॥ ५३ ॥ ह्मणोनशब्दाचेअभावेजाण ॥ मौनासहीपडिलेंमौन ॥ हेंवल्गनचिअवल्गन ॥ होऊनि
ठेलें ॥ ५४ ॥ जेवींउदकींमत्स्यरेखिला ॥ तोरेखितांचिवावजाला ॥ एवंपरेखेचेनिमिशेंदाविला ॥
निराकारुचितेणें ॥ ५५ ॥ तेवींहेकांहींबोलण ॥ मौनासीदाविलेंमौन ॥ येथेंपदेंसहितजाण ॥
वैखरीकेंची ॥ ५६ ॥ एवंप्रकाशतांस्वरूपानुभवखूण ॥ शब्देंसीसरलेंमौन ॥ किंबहुनाअनुभवा
चीहीजाण ॥ नुमटेचिमुद्रा ॥ ५७ ॥ तयास्वरूपानंदडोहीं ॥ हेंविश्वचिउगवलेंनाहीं ॥ आपण
आपल्याचिठाई ॥ क्रीडतुअसे ॥ ५८ ॥ कळोळाचाउजिगरा ॥ नपडेचिजेवींसागरा ॥ तेवींकि
येसीस्वरूपनिद्रा ॥ नमोडेचियाची ॥ ५९ ॥ ह्मणोनितेक्रियानाउगेपण ॥ ऐसाकोणहीएकस्व
भावजाण ॥ त्यास्वभावाआंतीलखूण ॥ बोलिलीहेकांहीं ॥ १६० ॥ परीचंदनुधुपीयला ॥
कापुरावारादिधला ॥ चंद्रकांतमाखिला ॥ चंद्रकिरणीं ॥ ६१ ॥ कस्तूरीपुटींघातली ॥
अमृताधारदिधली ॥ येणेंपाडेंजाली ॥ ग्रंथरचनाहे ॥ ६२ ॥ नानाउदयअस्ताचीकुटीफेडूनि ॥
प्रकटकेलाहातरणी ॥ हेशशिसूर्यजेथूनि ॥ उजेडाआले ॥ ६३ ॥ तयाप्रकाशाचीहेदिवटी ॥ दा
ऊनिदेखणीकेलीसृष्टि ॥ नानादृष्टीचीचपुष्टी ॥ दिठीसदिधली ॥ ६४ ॥ ऐसाकोणहीएकचांग ॥
निरोपणाचाशिरोभाग ॥ ऐसेंबोलतसेसुभग ॥ सिद्धाचारावो ॥ ६५ ॥

एवंदशोपनिषदं ॥ पुढारींनहाळतींपदें ॥
देखोनिबुडीबोधें ॥ येथेंचिदिधली ॥ १८ ॥

एवंहेजेग्रंथरचना ॥ येथेबोधासीहीजालाउगाणा ॥ नानाअनुभवखूणाविलाजाणा ॥ अनुभवेंचिकीं हो ॥ ६६ ॥ आणिवेदपुरुषाचेंउत्तमांग ॥ उपनिषदेंशिरोभाग ॥ त्याहीमधेंचांग ॥ मुख्यमूर्धाजो ॥ ६७ ॥ तेंजेमुख्यगव्हर ॥ वेदपुरुषाचेंजिव्हार ॥ दशोपनिषदेंसार ॥ निवडिलींप्रख्यात ॥ ६८ ॥ तेंपरिव्राजकशिरोमणी ॥ आचार्यत्वेदिनमणी ॥ असेअवतरलाशूलपाणी ॥ दीनोद्धरणार्थ ॥ ६९ ॥ तेणेंशंकरेंप्रसिद्धें ॥ अर्थिलींदशोपनिषदें ॥ अवधींमुमुक्षेंबोधें ॥ घडौतींकेलीं ॥ १७० ॥ हेंजेदशोपनिषदें ॥ निखळबोधभरितेंपदें ॥ तोबोधअव्यग्रनांदे ॥ अनुभवामृतींइये ॥ ७१ ॥ तेंइयास्वादासोंकलीं ॥ बाहिरजावोंविसरलीं ॥ ह्मणोनिबोधेंबुडिदिधली ॥ इयेचिग्रंथीं ॥ ७२ ॥ एंवयेथेंजेदाविलीखूण ॥ तेथेंचिबोधासीअवसान ॥ हेचिखूणन्याहाळून ॥ स्वरूपतालाभे ॥ ७३ ॥ लाधतांयेथीलखूण ॥ येणेंउपनिषदेंशोभायमान ॥ ह्मणोनबोधयाहून ॥ आणीकनार्ही ॥ ७४ ॥ बोलिलेंसेबोलीं ॥ परीबोधेंबुडीदिधली ॥ ह्मणिजेबोधेनार्हीदेखिली ॥ शब्दाचीसिव ॥ ७५ ॥ वस्तुकाळत्रयींसंचलीं ॥ अबोधदशानार्हीदेखिली ॥ ह्मणोनिबोधेंदिधली ॥ बुडीग्रंथींइये ॥ ७६ ॥ अवलोकितांशाखांतर ॥ बोधासीहोयविस्तार ॥ परीबोधाचेंविश्राममंदिर ॥ अनुभवामृतचिहें ॥ ७७ ॥ जेवींकल्पावधीनपावतां ॥ नसरेउदकाचीसवेगता ॥ तेवींबोधाचीशांतता ॥ अनुभवामृतहें ॥ ७८ ॥ अगापेक्यतेसनचुकोन ॥ उदकेंजींतींआनआन ॥ परीपावतांकल्पावसान ॥ जैसेहोये ॥ ७९ ॥ तेंमोडूननानात्वाचीखूण ॥ अवघेंएकार्णवजीवन ॥ तेंचिबोधावसान ॥ अनुभवामृतहें ॥ १८० ॥ नातरीवेदरायाचेंविश्रामस्थान ॥ दशोपनिषदार्थअतिगहन ॥ तेथीलसारभागहादशप्रकरण ॥ अनुभवामृत ॥ ८१ ॥ नातरीइयेवेदगर्भागिरीं ॥ अप्रवीणअनाधिकारी ॥ ह्मणोनवैसविलामहाद्वारीं ॥ निगमसाराथहा ॥ ८२ ॥ तेंहेंअनुभवामृत ॥ येथेंबोधज्ञालानिवांत ॥ बोधपणाचीमात ॥ सांडिलीतेणें ॥ ८३ ॥ सांडूनबोधेंबोधकपण ॥ उगमींचराहिलापुंजाळोन ॥ तोचिहासुधाब्धीगहन ॥ अनुभवामृतनामें ॥ ८४ ॥ नानाहेंअनुभवामृत ॥ अमृतहीयेणेंचिजित ॥ ह्मणोनिबोधजालाशांत ॥ इयेठाई ॥ ८५ ॥ आतांपेसेंजेअमृतपान ॥ येथेंअधिकारीजीवन्मुक्तजन ॥ ह्मणोनिदाविलीअसेखूण ॥ पुढिलियेपर्दी ॥ ८६ ॥

ज्ञानदेवोह्मणेश्रीमंत ॥ हेंअनुभवामृत ॥

सेऊनिजीवन्मुक्त ॥ हेंचिहोतु ॥ १९ ॥

जोवैराग्यतीर्थीनाहाला ॥ गुरूसेवेसरतजाला ॥ हादेहदुर्गसांडिला ॥ उल्लंघोनि ॥ ८७ ॥ बोधथडियेउभाठाला ॥ चिदचिद्रंथीसांडवला ॥ स्वात्मबोधोपहुडला ॥ असंशयेंजो ॥ ८८ ॥ इंद्रियग्रामवर्ततां ॥ नमोडेज्याचीनिश्चळता ॥ किंबहुनास्वात्मस्वरूपींरमतां ॥ वेळुफेडी ॥ ८९ ॥ नातरीज्ञानाग्निप्रज्वळिला ॥ सकळकर्माचाहोमकेला ॥ अवघ्राणोनिसांडिला ॥ पुरोडाशुजेणें ॥ ९० ॥ मगहोतांहोमाअतीत ॥ उरलाग्रहेंवीणजोग्रहस्थ ॥ एंवपेसाजोजीवन्मुक्त ॥ तोपात्रयेथें ॥ ९१ ॥ तेणेंहेंश्रीमंतअनुभवामृत ॥ सेऊनजीवन्मुक्ताविसरिजेत ॥ स्वतातेणेंचिहोइजत ॥ अनुभवामृतस्वयें ॥ ९२ ॥ नातरीहेंचितोजाला ॥ जालेपणासीविसरला ॥ पूर्वापरतेचाफिटला ॥ पांगत्याचा ॥ ९३ ॥ उदेलप्रत्ययगभस्ती ॥ येथेंपूर्वीचनव्हतीराती ॥ ह्मणोनिलाजोनिसांडिली

ख्याति ॥ उदयाचीयेणें ॥ ९४ ॥ ह्यणोनजीवन्मुक्तीजीवन्मुक्तता ॥ श्रीमंतअनुभवामृतसेवितां ॥
 नुरेपेसेंआतां ॥ ज्ञानदेवोद्वेगे ॥ ९५ ॥ जीवपणनाहींबांधलें ॥ मुक्तत्वकैचेंआलें ॥ पेसेंयेणेंकेलें ॥
 अनुभवामृतस्वादें ॥ ९६ ॥ कल्पादिअवसान ॥ चिन्मात्रसंचलेंचिजाण ॥ तेथेंजीवभूतकोण ॥
 देहधारीजाला ॥ ९७ ॥ ह्यणोनिजीवितेंसीभरणनाहीं ॥ येथेंजीवन्मुक्ततातेकाई ॥ आतांइयेअ
 नुभवामृतडोहीं ॥ हेंचिहोतु ॥ ९८ ॥ नानाहेंअनुभवामृत ॥ कल्पांबुचिहाअमृतभरित ॥ हेंसे
 ऊनिजीवन्मुक्त ॥ हेंचिहोतु ॥ ९९ ॥ पेसेंसिद्धांचेंनिरायें ॥ उभारुनिदयावाहे ॥ प्रतिज्ञाकेलीआ
 हे ॥ प्रसन्नोन्मुखें ॥ २०० ॥ आतांसाधनाचेनिपंथें ॥ कैवल्यमुक्तितेंइच्छितें ॥ तिथेमुक्तिचेंचिभरि
 तें ॥ अनुभवामृतहें ॥ १ ॥ पेसेंचिकांहींनिरूपण ॥ पुढिलियेपदेंकरून ॥ असेतेथेंअवधान ॥
 सज्जनीदीजे ॥ २ ॥

मुक्तिकीरवेल्हाळ ॥ अनुभवामृतनिखळ ॥

परीअमृताहीउठीलाळ ॥ अमृतेयेणें ॥ २० ॥

कैवल्यमुक्तिलार्गी ॥ योगेंसिणतीयोगी ॥ तेंमुक्तिलेइलाअंगी ॥ अनुभवामृतचिहा ॥ ३ ॥
 नानालेइलाहेंह्यणोंकाई ॥ कैवल्यसमुद्रहाचिपाहीं ॥ बुडालियाइयेडोहीं ॥ हेंचिहोइजे ॥ ४ ॥
 अहोकोठूनकोठेंयावें ॥ मगबुडीदेऊनिरहावें ॥ पेसेंयेथेंनसंभवे ॥ स्वात्मानुभवसागरी ॥ ५ ॥
 हाजोकांहींसिद्धांतु ॥ तोनव्हेपुस्तकजानितु ॥ कांनामनाचाहातु ॥ चोरुनिचिअसें ॥ ६ ॥ कांनामना
 वारून ॥ ज्ञेयज्ञानटाळून ॥ निर्वाळाजोआपण ॥ चिन्मयरूप ॥ ७ ॥ तेणेंचितोपाहाणा ॥ त्याचा
 चितयाउगाणा ॥ तोहाचिसुखाब्धिजाणा ॥ अनुभवामृत ॥ ८ ॥ तयारूपाहूनिपाहीं ॥ कैवल्य
 दुजेंनाहीं ॥ तद्रूपचिहाकांहीं ॥ अनुभवामृत ॥ ९ ॥ येमुक्तीसीलाधतां ॥ जालेपणनयेचिहा
 तां ॥ इथेमुक्तीनेमुक्तता ॥ देखिलीचनाहीं ॥ २१० ॥ नानामुक्तपणेंमुक्तिवेल्हाळी ॥ तेअनुभवा
 मृतीसांठवली ॥ मुक्तित्वसांडूनजाली ॥ अनुभवामृतचितें ॥ ११ ॥ अगाअमृतपणेंवीण ॥ मुक्ति
 तेअमुक्तिचजाण ॥ अमृताचेंहीजीवन ॥ अनुभवामृतहेंजे ॥ १२ ॥ एवंचेथेंजेप्रतिपाद्यकांहीं ॥ तें
 अंगेंजवघडलेंनाहीं ॥ तंवमुक्तत्वजेंमानिलेंकांहीं ॥ तेंअमुक्तचिर्कीहो ॥ १३ ॥ पेसेंहेंअनुभवामृत ॥
 यासीअमृतहीसेऊंइच्छित ॥ तेंअमृतपेसेंख्यात ॥ परीअविनाशीनव्हे ॥ १४ ॥ कांजेंपदार्थांचेंमार्थां ॥
 काळाचीअसेसत्ता ॥ अविधिपुरलियाध्याता ॥ प्रवर्ततुअसे ॥ १५ ॥ असोजरीदेहींबुद्धि ॥ तरीअमृ
 तीहीअमृतसिद्धि ॥ एवंचात्मानुभवींत्रिशुद्धी ॥ देहचिकैचा ॥ १६ ॥ जरीदेहींनाहींदेहपण ॥
 तरीअमृतासीचआलेंमरण ॥ आटलियाघटजीवन ॥ घटसूर्यकैचा ॥ १७ ॥ नातरीहेंअमृतजरी
 सांचुलें ॥ तरीप्रळयांतीकायजालें ॥ अमरणेंसीमेलें ॥ आपणथितें ॥ १८ ॥ ह्यणोनिंमरण
 सीभयाभीत ॥ याअनुभवामृतासीवांचित ॥ पावलेंतरीचुकत ॥ त्याचेंहीमरण ॥ १९ ॥ आशं
 का ॥ नाहोस्वात्मानुभवाचीखूण ॥ सर्वदासरिसीचजाण ॥ तेंआपणयाआपण ॥ भोगेंवीणभोगे
 ॥ २२० ॥ आपणयाआपण ॥ भोगितुसेभोगेंवीण ॥ तरीयाप्रंथाचाकोण ॥ विशेषआतां ॥ २१ ॥
 इथेआशंकेपरिहरण ॥ इथेचिविषईनिरूपण ॥ पुढेंबोलतुसेजाण ॥ तेथेंअवधानदीजो ॥ २२ ॥

निर्शांचाचंद्रहोये ॥ परीपुनीवेआनुआहे ॥

हेंकांमींह्यणोलाहें ॥ सूर्यदिठी ॥ २१ ॥

निरंतररात्रीच्याठाई ॥ चंद्रअसेहेंआननाहीं ॥ परीपौर्णिमेचीकांहीं ॥ वेगळीशोभा ॥ २३ ॥

दृष्टिसर्वदादेखणीअसे ॥ परीसूर्योदर्यांविशेषदिसे ॥ तेवींसुखजैसैंतैसैं ॥ परीदुणावेयेथें ॥ २४ ॥
चंद्रदृष्टांतादीधला ॥ तोनावेकदिसेवायिला ॥ ह्यणोनिदृष्टीचाप्रत्ययोदाविला ॥ अंगिचाअंगीं
॥ २५ ॥ जेदिवाआणिरजनी ॥ सूर्येदृष्टिदेखणी ॥ तन्हींसूर्योदईदुणी ॥ शोभावाढे ॥ २६ ॥ तेवीं
गुरुकृपाआधिलेन ॥ निरंतरचिहासुखघन ॥ आणितोकृपाअर्कुचिहाजाण ॥ अनुभवामृता ॥ २७ ॥
हाप्रकाशतांतरणी ॥ सुखतैचिपरीचढेदुणी ॥ एवंदाविलीयेथीचाश्रवणीं ॥ सादरतापेसी ॥ २८

प्रियासावायिलीहोये ॥ तैअंगिचेंअंगींनसमाये ॥

येन्हवींतेथेंचिआहे ॥ तारुण्यकीं ॥ २२ ॥

तारुण्यान्नाभर ॥ अंगिचाअंगींस्थिर ॥ असोनिघेतसेपसर ॥ प्रियेच्यामिळणी ॥ २९ ॥ ते
वींइयेअर्थींमिळणी ॥ आनंदाआनंदाचीधणी ॥ घेऊनिवेलहावणी ॥ दावितुअसे ॥ २३० ॥

वसंताचाआला ॥ फळींफुलींआपला ॥ गगनाचियाडाळा ॥

पैलतीझाडें ॥ २३ ॥ ययालार्गींहेंबोलणें ॥ अनुभवामृतप

णें ॥ स्वानुभूतिपरिगुणें ॥ वोगरिलें ॥ २४ ॥

झाडाचेंपुष्पफळ ॥ तेंझाडींचअढळ ॥ परीवसंताचीवेळ ॥ आगळीकदावी ॥ ३१ ॥ अगा
झाडींचीचडाले ॥ परीवसंताचेंनिमेळें ॥ कवळितीअंतराळें ॥ ठाईचिअसोनि ॥ ३२ ॥ तेवींआ
पलाआपणप्रकट ॥ स्वानुभवअसेसदट ॥ परीबोलिलोंदेऊनिपुट ॥ अनुभवामृतैक ॥ ३३ ॥
नातरीस्वानुभवसंचला ॥ असोनितेणेंचितोपरवडिला ॥ परवडूनवोगरिला ॥ तयासीतोचि
॥ ३४ ॥ नातरीबोलणेंआणिभोक्ता ॥ दोन्हींहोऊनिवाढिता ॥ भोग्यभोक्तृत्वाचीकथा ॥ येवीं
चिनेदी ॥ ३५ ॥ नानास्वतास्वानुभूती ॥ परिगुणोनिपेसीयारीति ॥ वोगरिलेंतयेप्रती ॥ तये
सीचिपाहा ॥ ३६ ॥ ह्यणोनिअनुभवअसेसिद्ध ॥ परीअनुभवामृतींविशेषस्वाद ॥ ओगरिला
हापूर्णआनंद ॥ आनंदामार्जी ॥ ३७ ॥ आतांलाघतांहास्वाद ॥ मोडतीअधिकारभेद ॥ ऐसैं
चिकांहींविशद ॥ बोलतुअसेपुढां ॥ ३८ ॥

आणिमुक्तमुमुक्षुबद्ध ॥ हेतंववरीयोग्यताभेद ॥

अनुभवामृतस्वाद ॥ विधुरजव ॥ २५ ॥

असोयेथेंअर्थेकरून ॥ स्वानुभूतिनिचाडअसोन ॥ आपलेंआरोगण ॥ आपणचिकरी ॥ ३९ ॥
आणिसचाडहीहोऊनि ॥ सेवितीहेसंजीवनी ॥ त्याचीहीचाडसरोनि ॥ ऐसैंहोये ॥ २४० ॥ एक
मुक्तएकबद्ध ॥ एकमुमुक्षुऐसेभेद ॥ हेमासलेविविध ॥ विरोनिजाती ॥ ४१ ॥ ह्यणोनिअनुभवा
मृतस्वादजिहीं ॥ आळुमाळहीचाखिलानाहीं ॥ मुक्तमुमुक्षुबद्धपाहीं ॥ तंववरीभेदु ॥ ४२ ॥
येणेंस्वादेविधुरअसती ॥ तेइतस्तताभेदेअमती ॥ ययास्वादींजेसज्जहोती ॥ तेथेंभेदुकैचा ॥ ४३ ॥
लाघलीजैहेखूण ॥ तैअधिकारभोगीकवण ॥ देखिलेंनाहींआन ॥ प्रत्ययैकधीं ॥ ४४ ॥ एव्हेंअ
धिकारमासलें ॥ जैअनुभवामृतींमिळालें ॥ तेहींहोऊनिठेलें ॥ अनुभवामृतचि ॥ ४५ ॥

गंगावगाहानाआली ॥ पाणीयेंगंगाजाली ॥

कांतिमिरेभेटलीं ॥ सूर्याजैसीं ॥ २६ ॥

नद्यादिसंभार ॥ पावलेंजैंगंगानीर ॥ तैंगंगाएकियेर ॥ पाणियेंकैची ॥ ४६ ॥ पाणीयेंपाणी

अवगाहिलें ॥ हेहीयेथेंनाहींउरलें ॥ तैसेयेणेंकेलें ॥ अनुभवामृतस्वादें ॥ ४७ ॥ किंवातमेहोइजे
सूर्याकडे ॥ तैतमचिकोटूननिवडे ॥ तेवींअधिकारभेदाघडे ॥ अनुभवामृतीइये ॥ ४८ ॥

नाहींपरिसाचीकसवटी ॥ तंववरीचवानियांच्यागोठी ॥
मगपंधरावयाच्यापाठीं ॥ बैसावेंकीं ॥ २७ ॥ तैसेंजयाअ
खरा ॥ भेटतीगाभारां ॥ तेवोघजैसेसागरा ॥ आंतुआ
लें ॥ २८ ॥ जैशाअकारादिअक्षरा ॥ भेटतीपन्नासहीमात्रा ॥
तैसेंयाचराचरा ॥ दुसरेंनाहीं ॥ २९ ॥

परिसाचीकसवटीकसुनि ॥ पारखिजेतीहीणाउत्तमावानी ॥ तैसाडेपंधरांवांचूनि ॥ दुजें
कैचें ॥ ४९ ॥ यालागींपरिसाचीकसवटीजंवनाहीं ॥ तंववरीचवानींभेदपाहीं ॥ तेवींयेथीचा
रसुजिहीं ॥ चाखिलानाहीं ॥ २५० ॥ तयामुक्तमुमुक्षुआणिवद्ध ॥ वास्तवैवीणजैवानींभेद ॥ जो
गाऊनिवाद ॥ वाढतअसेजो ॥ ५१ ॥ स्वरूपनहोनिविलक्षण ॥ वानिभेदजेवाचारंभण ॥ केवळ
अक्षराचेंउच्चारण ॥ वाढलेंजें ॥ ५२ ॥ त्याशब्दींचिशब्दत्वनाहीं ॥ ऐसेंयेथेंचिपडिलेंठार्यीं ॥ मा
मिळावेंतेंकाइ ॥ अर्थेवीण ॥ ५३ ॥ अगाअक्षरेंस्वगर्भाभेटलीं ॥ ह्यणिजेअकारींअवधींमिळालीं ॥
तैसहजचिमोडूनगेली ॥ शब्दाचीखूण ॥ ५४ ॥ आतांकेवळजोअकार ॥ तोस्वस्थानींजालास्थीर ॥
सेविलेंविश्राममंदीर ॥ ॐकाराख्य ॥ ५५ ॥ नातरीवर्णभेदेवीण ॥ निखळअकारुचिजोजाण ॥
तोमोडूनिराहिलाखूण ॥ ॐकाराचीही ॥ ५६ ॥ आतांमात्रात्रयेंगळित ॥ केवळओंकारअर्थमात्र
ख्यात ॥ अकारसांठवलानिश्चित ॥ स्फुरणमात्रीतियें ॥ ५७ ॥ तेथेंध्वनीहीमोडूननिगोला ॥ बिंदुनादें
सीविराला ॥ आतांज्ञस्यंशनिराला ॥ अनुभवामृतजो ॥ ५८ ॥ एवंअक्षरेंमिळालींगाभारा ॥
मोडलाशब्दाचापसारा ॥ मगअनुभवामृताचियाघरा ॥ नयेतांचिआलें ॥ ५९ ॥ जेवींवोघ
पाणीचिअसोनि ॥ आलेंसिंधुचियेमिळणी ॥ तेवींवाणीभेदसरोनि ॥ आलेंयेथें ॥ २६० ॥
अहोअनुभवामृताख्यरस ॥ तेचिशब्दींवोतोनिमुस ॥ आलेंअनुभवामृतास ॥ भेटावया ॥ ६१ ॥
आतांशब्दचिजरीअशब्द ॥ तरीमुक्तमुमुक्षादिभेद ॥ तेभेदचिअभेद ॥ नकरितांजाले ॥ ६२ ॥
एवंमुक्तमुमुक्षादिजोध्वनी ॥ तोध्वनिचिजालाअध्वनी ॥ मगअनुभवामृताचियेमिळणी ॥
नयेतांआलें ॥ ६३ ॥ नातरीमुक्तमुमुक्षादिप्रचारू ॥ हाशब्दाचाजोउपचार ॥ तोतैसा
चिअसोनिमोडलाहीर ॥ लाघतांखूण ॥ ६४ ॥ जेवींसाखरेचेगजघोडे ॥ हाशब्दजरीन
मोडें ॥ त-हींभोक्तयासीआवडे ॥ साखरमात्र ॥ ६५ ॥ किंवागंधर्वनगरीचेहुडे ॥ हेशब्दा
चेपवाडे ॥ नमोडतांचिनघडे ॥ भाव्यार्थेतें ॥ ६६ ॥ तेवींमुक्तमुमुक्षुशब्द ॥ हेजेवाणीभेद ॥
लाघतांअमृतानुभवस्वाद ॥ हेचझाले ॥ ६७ ॥ असोवोघमिळालेसागरा ॥ तेवींशब्दमिळोनि
गाभारां ॥ येतांअनुभवामृताचियाघरा ॥ हेंचिहोती ॥ ६८ ॥ एवंहेंअनुभवाचीखूण ॥ अनुभ
वामृतीचिलाघेजाण ॥ इयेविषईनिरूपण ॥ अवधाराहोजी ॥ ६९ ॥

जैसितयेईश्वरीं ॥ अंगोळिनुभेचिदुसरी ॥

किंवहुनासरोभरी ॥ शिवेंशिचि ॥ ३० ॥

ईश्वराचीसंज्ञादावावी ॥ तरीएकिअंगोळीउभारावी ॥ तेवींस्वात्मानुभवाचीदीवी ॥ हेंचिए
कि ॥ २७० ॥ किंवहुनानिखळसदाशिव ॥ तोचिहाअमृतानुभव ॥ समाधानाचाठाव ॥ हाचि

एक ॥ ७१ ॥ अगास्वात्मसुखलाधावैहवै ॥ तरीहैशाख्खास्वादावै ॥ व्युत्थानेसीविसर्जावै ॥ समाधिसयेथें ॥ ७२ ॥ केलियाअनुभवामृतपान ॥ समाधिपावेसमाधान ॥ दोन्हीदशासांडून ॥ हेचिहोये ॥ ७३ ॥ सांडूनसविकल्पनिर्विकल्पपण ॥ सहजसमाधिहाजाण ॥ येथीललाघतां खूण ॥ हेचिहोइजे ॥ ७४ ॥ अहोहैआत्मारामैकस्थान ॥ आत्मारामाचेंचिरमण ॥ ऐसेंबोलूनिउ पसंहरण ॥ अवसानकेलें ॥ ७५ ॥

ह्यणोनिज्ञानदेवोह्यणें ॥ अनुभवामृतेंयेणें ॥

सणुभोगिजेसणें ॥ विश्वाचेनि ॥ ३१ ॥

अगाविश्वाचासण ॥ ह्यणिजेविश्वजेणेंसुखघन ॥ किंवहुनाचेतन ॥ चित्तादिकांचेंजें ॥ ७६ ॥ नानाचळनाचेंहीचेतन ॥ जोपरपुरुषुसंधिहीन ॥ तोहीसुखावेजाण ॥ येथीलसुखें ॥ ७७ ॥ मा येराचापाडकोण ॥ केवळसुखीहीयेणेंसुखघन ॥ ह्यणोनिसर्वदासेव्यजाण ॥ ग्रंथराजुहार्का ७८ नानापरमात्माजन्हींपरिपूर्ण ॥ तन्हींहैशाख्खतेथिचैरमण ॥ सुखसुखाचीआरोगण ॥ येणेंग्रंथें ॥ ७९ ॥ स्वरूपअसोनिजैसैतैसैं ॥ याग्रंथाचियेलालसैं ॥ आपणचिहोतसे ॥ भोग्यभोक्तें ॥ २८० ॥ ह्यणोनिश्रीग्रंथाचार्य ॥ ज्ञानदेवजेज्ञानाचार्य ॥ ऐसेंह्यणितिलेंवर्य ॥ वचनद्वारा ॥ ८१ ॥ नानाहाअनुभवामृत ॥ नव्हेवचनैकसंकेत ॥ कांजेंपूर्वीचखुंटिलायेथ ॥ शब्दहीरु ॥ ८२ ॥ अहोशब्दाचेंखंडण ॥ पूर्वीचकेलेंप्रस्थान ॥ ह्यणोनहेंवचनेवीण ॥ ग्रंथाचीरचना ॥ ८३ ॥ किंवा हाग्रंथकांहीं ॥ रचिलेंवीणरचलापाहीं ॥ अर्थठाईचाठाई ॥ संचलासे ॥ ८४ ॥ ह्यणोनहेंप्रकर्ण ॥ ग्रंथमाहात्मैकखूण ॥ दाहावेंअवसान ॥ येथवरीआलें ॥ ८५ ॥ अहोहाअमृताणचि पूर्ण ॥ येथेंकल्पार्णवाचीमोडिलीखूण ॥ सर्वदासंधीहीन ॥ सरलाचिअसे ॥ ८६ ॥ इयें सुधारसडोहीं ॥ प्रकर्णप्रांतुकांहींनाहीं ॥ परीनिरूपणप्रवाहीं ॥ प्रकर्णसंधी ॥ ८७ ॥ ह्यणोन दशधाभेदहीन ॥ ग्रंथराजदशप्रकर्ण ॥ यांतुनवांभक्तिवरिलजाण ॥ दाहाविहेस्थिती ॥ ८८ ॥ तेंहेंदाहावेंप्रकर्ण ॥ संपविलेंयेथेंविवरण ॥ येणेंप्रीतिपावोपूर्ण ॥ परमपुरुषी ॥ ८९ ॥ अ होज्ञानाज्ञानशून्य ॥ ज्ञानमात्रचिपरिपूर्ण ॥ ज्ञानेश्वरहेखूण ॥ दाविलीजना ॥ २९० ॥ तयाचा विलासुजाण ॥ नित्यानंदैकहेजेखूण ॥ केलेंहेंविवरण ॥ अवलोकनद्वारा ॥ ९१ ॥ एवंनित्यानंद भरित ॥ पावलोंहाविवरणप्रांत ॥ येणेंप्रीतिपावोश्रीमंत ॥ ज्ञानाधिराज ॥ ९२ ॥ नातरीहाआ नंदार्णवअपार ॥ जियेआनंदीचापाझर ॥ तोनित्यानंदनिरंतर ॥ प्रीतिपावोयेथें ॥ ९३ ॥ जेवीं हातींघेऊनिआरति ॥ वोवाळिजेगभस्ति ॥ किंवाचुळोदकेंआपांपती ॥ सृष्टिकीजे ॥ ९४ ॥ ते वींआर्पोनतेथीचेंतेथें ॥ संतोषीजेभुवननाथें ॥ जोपुंडलिकाचेनिचित्तें ॥ आकळूनिधरिला ९५ कांजेंचिर्तीचाजोचैतन्य ॥ ह्यणोनफांकोनसकेचिजाण ॥ उभापदद्वयजोडून ॥ अद्धेइटेवरी ९६ मोडूनिक्षराक्षराचाभाव ॥ दाविलाउत्तमतेचाठाव ॥ ह्यणोनिसमपदाचीराणीव ॥ दाविलीते णें ॥ ९७ ॥ नानासच्चिदानंदपदाचाविवादु ॥ सांडूनिनिखळचिदाविलाआनंदु ॥ ह्यणोनिपाणि द्वयेंमधु ॥ सोडिलानाहीं ॥ ९८ ॥ नातरोभासताचिद्विलासभान ॥ चिन्मात्राचीएकलीचखूण ॥ ह्यणोनपीतांबराचेंपांघरूण ॥ केलेंदेवें ॥ ९९ ॥ नानापीतांबराचीझळाळ ॥ तोडीअंधकाराचें मूळ ॥ जेवींरवीचैराउळ ॥ नसेवितेंतम ॥ ३०० ॥ आतांसंतोषाचीखूण ॥ काळत्रयींनव्हेअवि च्छिन्न ॥ ह्यणोनसर्वदाहास्यवदन ॥ प्रसन्नोन्मुख ॥ १ ॥ तैसैंचिद्वद्धात्रद्रष्टेपण ॥ तेथेंनाहींमी ळनोन्मीळण ॥ नानादेखणाकमळनयन ॥ देखणेंचिमात्र ॥ २ ॥ ह्यणोनिटवकारलेनिनयन ॥ न

यनींगोविलीमुनिमने ॥ येथेंनयनाचींचझणें ॥ धरालखूण ॥ ३ अहोहानयनाचाहीनयन ॥ ना
 तरीश्रवणाचाहीश्रवण ॥ नातरीसकळाहीजाण ॥ सकळनहोनिहोये ॥ ४ ॥ यावरीमस्तकाची
 पदवी ॥ तेकैसेनिआतांवर्णावी ॥ तमेंवोवाळिजेरवी ॥ हेंकायघडे ॥ ५ ॥ अहोपावतांठावो ॥
 परादिकांकैचाउगवो ॥ आतांवर्णनाचाप्रस्तावो ॥ राहिलासहज ॥ ६ ॥ पावतांकल्पां
 तजळ ॥ कैचेंतेथेंनदीवोहाळ ॥ तेवींसिरोभागचीझळाळ ॥ दुमदुमोनिटेला ॥ ७ ॥
 तेथेंकोणीएकउत्तमांग ॥ येरअवघाअधोभाग ॥ हेअवघीलगवग ॥ लाजोनिठेली ॥ ८ ॥ आतां
 याझळाळेभीतरीं ॥ दिसावयाचीचअवसरी ॥ नानास्वानंदक्षीरसागरीं ॥ पडुडलेहरी ॥ ९ ॥
 शांतिलक्ष्मीयेचेसेजे ॥ स्वरूपनिद्राकेलीवोजे ॥ आतांतेणेंसीचविराजे ॥ आथिलेनिप्रेमं॥३१०॥
 भावपुंडलीकाजवळी ॥ नामघोषाच्याकळोळीं ॥ प्रेमळेंसीकेलीं ॥ कौतुकेंपुरवी ॥ ११ ॥तोहा
 सगुणनानिर्गुण ॥ सगुणानिर्गुणाविहीन ॥ निखळचिदानंदचिद्वन ॥ प्रीतिपाविजेतेणें ॥ १२ ॥
 जेवींगुडाच्यादेवा ॥ गुडनैवद्यसमर्पावा ॥ तेवीयेणेंस्तोत्रेंसंतोषावा ॥ कैवल्यपति ॥ १३ ॥
 आतांप्रंथाचाप्रांत ॥ अवांकिलातात्पर्यार्थ ॥ नित्यानंदअद्भुत ॥ लाधलेनि ॥ १४ ॥ तोअन्यथा
 कधींनोहे ॥ परीनावेकलीळेंनिविग्रहें ॥ दावितांहीअनारिसैनव्हे ॥ संचलेपण ॥ १५ ॥ तस्मा
 त्पूर्वापरतेवीण ॥ चिन्मात्रसंचलेंपरिपूर्ण ॥ तयाजाणावयाजाण ॥ दुजेंनाहीं ॥ १६ ॥ जाणत
 याजाणण्यांदोहीं ॥ धर्माधर्मत्वनाहीं ॥ ह्यणोनजयातयाप्रवाहीं ॥ पालटुचिनधरी ॥ १७ ॥
 स्वरूपअनारिसैनहोनि ॥ उमटतीनानात्वाचीयावाणी ॥ इयेचिखुणेपाहिजेन्याहाळुनि ॥ तरी
 नानात्वकैचें ॥१८॥ अगासृष्टीच्याआगमींअपाई ॥ प्रत्ययोअन्यथाजालानाहीं ॥ हेंहीपडिलेंठाई॥
 तेणेंचिप्रत्ययें ॥ १९ ॥ नानाहाजोप्रत्ययमात्रकाहीं ॥ येथेंआदिअवसानेंसीसृष्टिनाहीं ॥ आणि
 नसोनिविलासलेंजेंकाहीं ॥ तेंतेथेंचिउमटे ॥ ३२० ॥ ऐसासिद्धप्रत्ययोजोकाहीं ॥ तेणेंचितो
 पाडिजेठाई ॥ ह्यणोनशरणरिघावेंपाई ॥ सद्गुरुच्या ॥ २१ ॥ नातरीप्रत्ययाचेंसदन ॥ जेंचिदा
 नंदचिद्वन ॥ जेणेंप्रकाशेजाण ॥ शरणशरण्यभाव ॥ २२ ॥ तेंसद्गुरुचेंरूपजाण ॥ तेंचिशरणरि-
 घावयाचेंस्थान ॥ आणिशरणभावाचेंहीउत्पादन ॥ तेथेंचिहोये ॥ २३ ॥ असोतेथेंचिझराउम
 टला ॥ तोहाअमृतेंसागरभरला ॥ जोनित्यानंदुचिसंचला ॥ अनुभवामृताख्य ॥ २४ ॥ जेणें
 आह्वासीआह्वीपण ॥ अहंप्रत्यायाचीनित्यखूण ॥ ह्यणोनित्यानंदपरिपूर्ण ॥ काळत्रयातीत
 ॥ २५ ॥ अहोपसरलेंपदेपद ॥ परीनमोडेनित्यानंद ॥ कांजेंपदभेदेंअभेद ॥ एकपणजेथीचें॥२६
 ह्यणोनशरण्यभावसारून ॥ त्याचाजालोंशरण ॥ मगलाधलेंपसायदान ॥ अनुभवामृतहें॥२७॥
 मार्गेउपमन्याचियेआळीसाटी ॥ दीधलीक्षीरसागराचीवाटी ॥ परीतेहीह्यणोंयेथेंकुटी ॥ येणें
 पाडें ॥ २८ ॥ कांजेंययाअनुभवामृतासाठीं ॥ क्षीरसिंधुहीलाळघोटी ॥ माउपमन्याचीगोटी ॥
 केऊतियेथें ॥ २९ ॥ अगाचंद्रमादीजेखेळणा ॥ परीतोहीयेणेंमानेंसाना ॥ चंद्रयेथींचापोसणा ॥
 चंद्रिकालाभे ॥ ३३० ॥ ह्यणोनिकृपाळुगुरुजननी ॥ अनुभवामृतेंकासघालोनि ॥ मजस्तनपा
 नदेऊनि ॥ तद्रूपताकेली ॥३१॥ नातरीश्रीनित्यानंदचरणीं ॥ हेंविवरणमंदाकिनी ॥ किंवाउत्फ
 ललीहृत्कमळणी ॥ कृपाकिरणस्पर्शें ॥ ३२ ॥ मंदाकिनीमज्जनकीजे ॥ भ्रमरहोऊनिकमळींव
 सिजे ॥ तरीहेखूणलाहिजे ॥ नित्यानंदैक ॥ ३३ ॥ एवंनित्यानंदमज्जजीवन ॥ नित्यानंदमज्जी
 पण ॥ ह्यणोनिसर्वकाळकल्याण ॥ असिजेशिवें ॥ ३४ ॥ यानित्यानंदाचापाई ॥ कल्याणावीण
 काई ॥ ह्यणोनियेथेंचिपाहीं ॥ कराविवस्ती ॥ ३५ ॥ येथीचेवस्तिकरूह्याचें ॥ नित्यानंदेंकरी
 जियावें ॥ प्रारब्धसोडूनद्यावें ॥ येचितिथीं ॥ ३६ ॥ हेंतीर्थनव्हेनातीर्थफळ ॥ निखळनित्यानं

दुचिकेवळ ॥ सारिल्लेथेंत्रिकाळ ॥ विषईकविधि ॥३७॥ नातरीविधिनिषेधदोन्हीं ॥ सारुनि
 कर्तव्यकरणी ॥ राहिलोंआतांअकार्णि ॥ करणीतित ॥ ३८ ॥ अहोहेंअनुभवामृत ॥ शांतिबोध
 चाएकांत ॥ नातरीएकांतमात ॥ श्रीज्ञानेश्वराची ॥ ३९ ॥ येथेंमीअवसरूपावें ॥ हेंबहुतकरी
 अपाडअघवें ॥ परीश्रीनित्यानंदाचेनिनावें ॥ रिघावाजाला ॥ ३४० ॥ तेथेंजवनिहाळावें ॥
 तंवनित्यानंदुचिअघवें ॥ आणितोचिविवरणानेंनिनावें ॥ मजसवेंआला ॥ ४१ ॥ नाना
 हाज्ञानेश्वर ॥ तोहीपरंपरेनेनिजगुरु ॥ ह्यणोनिआग्रहेंवीणविवरूं ॥ दाविलातेणें ॥ ४२ ॥
 ह्यणोनियेथील्लेखूणे ॥ तथाचातोचिजाणें ॥ येथीलपुरेंउणें ॥ नेणिजेकांहीं ॥ ४३ ॥ आतां
 सद्गुरुचरणस्मरण ॥ करुनिशांतरसींअसिजेमग्न ॥ परंपरेकरून ॥ आलेंजेंकीं ॥ ४४ ॥ पूर्वी
 श्रीशूळपाणी ॥ क्षीराब्धिचारंगणी ॥ गिरिजांबिकेच्याश्रवणीं ॥ वोपिलेंजें ॥ ४५ ॥ तियें
 जळींशुभ ॥ मीनोदरींनिवांत ॥ होताश्रीमछेंद्रनाथ ॥ आस्वादिंलेंतेणें ॥ ४६ ॥ तत्प्रसवशृंगी ॥
 भग्नावेंवचौरंगी ॥ मछेंद्रदयेसर्वांगी ॥ संपूर्णजाला ॥ ४७ ॥ तोसुधारसभरित ॥ उद्वैलामछें
 द्रनाथ ॥ तेथूनचढलेंहात ॥ श्रीगोरक्षरायाचा ॥ ४८ ॥ तेथूनिवोसंडलें ॥ तेंबहुतांबोधींप्रस
 वलें ॥ त्यांतुपकेंप्रवाहेंआलें ॥ श्रीगयनीनार्थी ॥ ४९ ॥ तेथूनिचालिलाप्रवाहो ॥ तोसांभाळी
 श्रीनिवृत्तिरावो ॥ तेथूनसुटांश्रीज्ञानदेवो ॥ अधिष्ठितेंजालें ॥ ३५० ॥ कांजेंकळिकाळेंलोक
 गांजिला ॥ त्रिविधतापेंतापला ॥ ह्यणोनशांतरसेंसांचला ॥ ज्ञानेश्वरार्णव ॥ ५१ ॥ तेणेंगीता
 र्थाचियासरिता ॥ निवविलेंदावानळतृप्ता ॥ आणिदीधलासुधारससाता ॥ अनुभवामृतहें ५२
 तोहाज्ञानेश्वरपूर्ण ॥ अमुचेकुळींमंडण ॥ ह्यणोनिकरविलेंविवरण ॥ मजकरवींहें ॥ ५३ ॥ असो
 हेएकाहेलावयाचिमातु ॥ आतांतोचिश्रीगोरक्षनाथु ॥ जोश्रीआदिनाथाचानातु ॥ मछेंद्रद्वारा
 ॥ ५४ ॥ तोतैसाचिरसुवोसंडला ॥ तंवमुक्ताबाईयाप्राशिला ॥ प्राशूनतैसाचिउरला ॥ तोश्री
 वटेश्वरांदिधला ॥ ५५ ॥ वटेश्वरीहूनिचक्रपाणी ॥ लाधलिहेंअमृतसंजीवनी ॥ विमळानंदत
 थूनि ॥ लाधतेंजालें ॥ ५६ ॥ लाधोनितोवोसंडला ॥ तेणेंचांगाकेशवदासधाला ॥ धाऊनउरला ॥
 संचलाचि ॥ ५७ ॥ तेंजनकराजींपातलें ॥ तेथूननृसिंहत्वआतलें ॥ श्रीहृदयानदींभले ॥ वोतलें
 तेंचि ॥ ५८ ॥ तेथूनिहीउसळलें ॥ तेणेंविश्वेश्वरत्वजालें ॥ तेथूनिसुखावोनिरलें ॥ यावया
 पुढें ॥ ५९ ॥ तेजेंनिचनवेंउरलें ॥ तैश्रीकेशवराजेंघेतलें ॥ तेथूनितृप्तजालें ॥ श्रीहरिदासस्वामी
 ॥ ३६० ॥ तोमातापुरप्रदेशीं ॥ प्रकटकैवलयाचीरासी ॥ तेथेंबहुतांमुमुक्षांसी ॥ पावनताजोडे
 ॥ ६१ ॥ असोतेहींढेंकरुदिधला ॥ तोश्रीपरमानंदींपरिणमला ॥ नानानिखळशांतरसेंभरला ॥
 सुखाब्धिचितो ॥ ६२ ॥ तोचिजोसुधासिंधु ॥ तथाअवारुजालाश्रीनित्यानंदु ॥ तेणेंप्रेमळासी
 स्वादु ॥ पैठाकेला ॥ ६३ ॥ नानातोआनंदाभिराम ॥ सज्जनाचाविश्राम ॥ माझेंहीनिजधाम ॥
 तेंचिआयिका ॥ ६४ ॥ तयानामरूपाचीवंशावळी ॥ तरीपूर्वजहीनित्यानंदकुळीं ॥ योगेश्वरी
 नगरमेळीं ॥ वस्तिपूर्वीं ॥ ६५ ॥ जेंअंबानामनगरगहन ॥ तेथीलअधिष्ठान ॥ योगीजनाविश्राम
 स्थान ॥ नित्यानंदनामें ॥ ६६ ॥ तेथूनिवंशचालिला ॥ यथाधिकारेंवतोंलागला ॥ परीउपनाम
 पावला ॥ नित्यानंदपेसें ॥ ६७ ॥ मगउत्तरोत्तरेंकरून ॥ कोणहीएकवंशमंडण ॥ श्रीमंतआणि
 सज्जन ॥ ज्ञानाधिकारी ॥ ६८ ॥ तोश्रीपयोष्णितीरप्रदेशीं ॥ तापीचादक्षणवासी ॥ क्षमार्जवा
 चीरासी ॥ आणिमहत्श्रीमंत ॥ ६९ ॥ तोकमळकरसूतचितामणी ॥ तेणेंसीपरमानंदमिळणी ॥
 आणितत्सूतत्रिमळनामाभिधानी ॥ कुळदीपजाला ॥ ३७० ॥ योगभ्रष्टसज्जनकुळीं ॥ तेथेंहेमातु
 साचली ॥ तथाअशरिरींआहाकेली ॥ श्रीपरमपुरुषें ॥ ७१ ॥ मगयासांप्रदायाचीखूण ॥ पावाव

याश्रीपरमानंदचरण ॥ वोळगावेंहेहीजाण ॥ तेणेंचिपेरिलें ॥ ७२ ॥ जैमहावाक्यसंजीवनी ॥
 प्रेरिलेंअशरिरींवाणी ॥ श्रीपरमानंदचरणीं ॥ पडताळिलेंमागुतें ॥ ७३ ॥ तेंहीकरुणाहस्तेंकुर
 वाळिलें ॥ नित्यानंदअभिधानकेलें ॥ जैकुळींहोतेंचालिलें ॥ वंशावळीसी ॥ ७४ ॥ नातरीमूर्त
 चितो नित्यानंद ॥ सज्जनजनाविश्रामपद ॥ तेणेंस्वरूपेंचिसंचलास्वानंद ॥ दीधलामज ॥ ७५ ॥
 माझासंभवहीतेथेंचि ॥ पाळणहीकेलेंतेणेंचि ॥ आपलाहीरूपीरुचि ॥ लाविलेंतेणें ॥ ७६ ॥ ते
 गोडीमियालाधोन ॥ विसरोनगेलेदेहभान ॥ पिताहोत्साताजाण ॥ गुरुवयेंकीं ॥ ७७ ॥ मुळीं
 ह्मनित्याचाविपाई ॥ ह्मणोनिकल्याणकर्धीचिनाहीं ॥ यालागींअभिधानपावलोंपाहीं ॥ शिवक
 ल्याणहें ॥ ७८ ॥ नातरीपावलोंनित्यानंदावलोकन ॥ येणेंअवघेंचिशिवकल्याण ॥ अकस्मातलाघ
 लोंखूण ॥ अनुभवामृताची ॥ ७९ ॥ तेंमाझेंआग्रहेंवीण ॥ अवचटेंघडलेंविवरण ॥ तेंहीसंक्षे
 पेंकरून ॥ सांगतुसैं ॥ ३८० ॥ गोदातीरउत्तरभाग ॥ देवगिरीनगरसुभग ॥ धारागिरीपर्वतेंसी
 योग ॥ जयानगरासी ॥ ८१ ॥ येथेंयाज्ञवल्किश्रीमंत ॥ श्रीगोपाळश्रीकृष्णसूत ॥ तपोयोगाचें
 अधिभूत ॥ ज्ञानाधिष्ठान ॥ ८२ ॥ तयाचेंसांगेनगुरुकुळ ॥ तरीयेतीअच्युताश्रममूळ ॥ ह्मणो
 नयोगज्ञानेंविशाळ ॥ वेदसारभुक्त ॥ ८३ ॥ तयाचीगोडीफळाआली ॥ ह्मणोनिविवरणाहांव
 जाली ॥ नानातेंहांवसामावली ॥ विवरणींइथें ॥ ८४ ॥ असोतेणेंमनोरथकेला ॥ तोस्वामीमाझे
 निस्वीकारिला ॥ स्वीकारूनिलडंडिला ॥ ह्मणुवनींमाझा ॥ ८५ ॥ तेह्मदिस्थात्म्याचिअर्पिलें ॥ अ
 पौनस्वामीतोषलें ॥ मगपसंथादानदीधलें ॥ विवरणव्याजें ॥ ८६ ॥ नानाहाप्रसादतरणी ॥ उ
 दैलाविवरणीं ॥ येथेंअधिकारभेदरजनी ॥ हारपोनिगेलीं ॥ ८७ ॥ ययाविवरणकिर्णाचास्पर्श ॥
 उरोंनेदिरातिदिवस ॥ मुक्तमुमुक्षुवद्भपक्ष ॥ बुडालेस्वप्न ॥ ८८ ॥ कांजेनिद्राजागृतिचीवाट ॥
 मोडोनिप्रकाशएकदाट ॥ नातरीचिदोदधीचापाट ॥ वागपंथासीआला ॥ ८९ ॥ असोतयाचेंअ
 वधानउदैलें ॥ तेणेंतेजेंवागपंथासीआलें ॥ येऊनिवाखाणिलें ॥ ग्रंथान्वयेंसी ॥ ३९० ॥ नानास्वा
 मीमाझयाचेंमनोगत ॥ जेप्रकटावाग्रंथार्थसंकेत ॥ हेमियाजाणोनिनिश्चित ॥ प्रवर्तलोंयेथें ॥ ९१ ॥
 ह्मणोनिपूर्वींवाखाणिलें ॥ दुसरेंनपात्रारूढकेलें ॥ गाथाशब्दींआथिलें ॥ संक्षेपिसी ॥ ९२ ॥
 मागुताश्रीगोपाळमनोरथ ॥ जेओवीबद्धहोवावाग्रंथ ॥ जोकांश्रवणापठणाउपयुक्त ॥ प्रेमळां
 जना ॥ ९३ ॥ नानातोगोपाळसज्जन ॥ त्याचेंलाहोनकृपावधान ॥ तेंचिजालेंजीवन ॥ वि
 वरणासीयया ॥ ९४ ॥ त्याचियेकृपेचीआठवण ॥ होऊनिचालिलेंविवरण ॥ नानामाझें
 निमिशेंजाण ॥ नित्यानंदोक्तिचिहें ॥ ९५ ॥ नातरीनित्यानंदेसीअभेदें ॥ अवघींचमजसंतवृ
 द्दें ॥ हेंविवरणत्यांचेनिप्रसादें ॥ उगेंचिजालें ॥ ९६ ॥ ह्मणोनिहासज्जनप्रसाद ॥ सज्जनींच
 घेइजेस्वाद ॥ येथेंउणेंपुरेंपद ॥ हेंमीकायजाणें ॥ ९७ ॥ असोतयागोपाळसंनिधानीं ॥
 आरंभिलीहेशब्दवोवणी ॥ मगकोणहीएककाळधरुनि ॥ उगाचिहोतों ॥ ९८ ॥ मगवैराग्यभी
 मरथीतीरीं ॥ परमशांतिजेपंढरी ॥ जेबोधविडलेंपुरी ॥ अधिष्ठलीअसे ॥ ९९ ॥ पूर्वींअन्वयध
 रून ॥ येथेंकेलेंग्रंथावसान ॥ येथेंअधिष्ठात्रीसज्जन ॥ माहानुभवेंजी ॥ ४०० ॥ तयातुमचाचर
 णींवोपिलें ॥ आतांह्मणावेंआपुलें ॥ श्रवणायोग्यदेखिलें ॥ तरीस्वीकारावें ॥ १ ॥ नाहींतरीमा
 झेंकायगेलें ॥ मजतंववेळकमुंलागलें ॥ तुमचेंचरणरेणुआठवले ॥ येणेंप्रसंगें ॥ २ ॥ मजइतुलें
 चिपुरेकाहीं ॥ ग्रंथोत्पत्तिकजकाई ॥ उगाचिमाथातुमचापाई ॥ इतुकाचिलाभु ॥ ३ ॥ आतां
 ग्रंथसंपतियावेळां ॥ आत्मानंदुनिकटलाधला ॥ वक्तव्यार्थसरला ॥ अवघायेथें ॥ ४ ॥ पेसैंवो
 ळगोनियाश्रीगुरुचरणा ॥ लाधलोंहेग्रंथरचना ॥ परीमाझेंआग्रहेंवीणजाणा ॥ उगवलेंअसे ॥ ५ ॥

तेषामाङ्गैर्मिशकरून ॥ दाविलेंहेंग्रंथविवरण ॥ त्यांतुआरंभीमंगळाचरण ॥ स्वतंत्रकेलें ॥ ६ ॥
 यावरीपंचश्लोकैकरून ॥ मूलग्रंथींचेंमंगळाचरण ॥ तेंहीसटीकप्रस्थान ॥ संपादिलेंएका ॥ ७ ॥
 यावरीभाषाओवीबद्ध ॥ अष्टशतमुळप्रबंध ॥ तोदाहाप्रकर्णीविविध ॥ विवरिलाग्रंथु ॥ ८ ॥
 त्यांतपहिलेंप्रकृतिपुरुषवंदन ॥ दुजेंश्रीगुरुचेंस्तवन ॥ तिजेंवाचारुणोत्तीर्ण ॥ अवसानकेलें ॥ ९ ॥
 चौथ्यांतशून्यवादखंडिला ॥ ज्ञानअभेदुहीदाविला ॥ सच्चिदानंदुवर्णिला ॥ पांचव्याप्रकर्णी
 ॥ १० ॥ षष्टिशब्दांशब्दखंडणकेलें ॥ सप्तमीअज्ञानअभावाआणिलें ॥ अष्टमीउतरिलें ॥ ज्ञानफुंजातें
 ॥ ११ ॥ नवमीसिद्धांचीरहणी ॥ दशमीग्रंथोद्भवाचीकडसणी ॥ इयेरितीग्रंथवोवणी ॥ प्रवाहें
 आली ॥ १२ ॥ एवंग्रंथविवरण ॥ केलेंयथामतिकरून ॥ नाहीतरश्रीनित्यानंदुआपण ॥ उद्गाद
 लास्वता ॥ १३ ॥ हेंलौकिकमिश्रकेलें ॥ ऐसंनिहेंनाहींबोलिलें ॥ मजकायउणेंजालें ॥ नित्यानंद
 पाई ॥ १४ ॥ मगहालौकिकहोऊन ॥ येणेंसुखीमीसुखियांजाण ॥ तरीकायनित्यानंदपण ॥ ऐसं
 असे ॥ १५ ॥ नित्यानंदद्वानिजेऐसं ॥ आनंदासीसंधीचिनसे ॥ तेथेंयाउपाधिचेंकायसे ॥
 थोरपणमानुं ॥ १६ ॥ आतांसोहीवित्पत्ति ॥ अवलोकावेंतुद्गीसंती ॥ वाचूनपरिहाराचीगुं
 ति ॥ कायसीयेथें ॥ १७ ॥ आतांसंतीहेंस्वीकारावें ॥ वांचूनआणीकांहेनचोजवें ॥ जेंअभि
 मानाचियेअडवें ॥ मार्जीअसती ॥ १८ ॥ जेंवैराग्येंचोखाळलें ॥ मतांतरींसांडवलें ॥ साचस्व
 रूपांसांडवलें ॥ स्वानुभवेजें ॥ १९ ॥ जेंश्रुतिशिराचेंसार ॥ त्याचेंझालेंवसतेंघर ॥ शांतीचा
 शेजार ॥ लाघलाजया ॥ ४२० ॥ जेंसद्गुरुसीचिकलें ॥ देहभावासीमुकलें ॥ कांहींनहोनिआंत
 लें ॥ अवघेंचिजें ॥ २१ ॥ किंबहुनातयाचाठाई ॥ अवघेंह्यणावयाचिनाहीं ॥ जेंशांतीवीणशांति
 डोहीं ॥ शांतचिजालें ॥ २२ ॥ त्याचेअंगींचिहेखूण ॥ ह्यणोनितयासीचअपोंहेंजाण ॥
 जेवींसागरींचेंजीवन ॥ सागरींअपें ॥ २३ ॥ आतांकाढिलाग्रंथभावार्थ ॥ येथेंश्रुतिस्मृति
 केलियासाक्षभूत ॥ ह्यणोनपठणींअधिकारहोत ॥ ब्राह्मणवर्णासी ॥ २४ ॥ मगश्रवणासी
 अधिकारी ॥ सुखेंहोतीवर्णच्यानहीं ॥ कांजेवेदमर्यादाचतुरीं ॥ उलंघावीनाजी ॥ २५ ॥
 नातरीशुद्धजोक्षेत्रिवर्ण ॥ तेंहींस्वताचिकरावेंपठण ॥ त्याचेनिमुखेंश्रवण ॥ इतरांसीघ
 डो ॥ २६ ॥ असोब्रह्मनिष्ठब्राह्मण ॥ त्याचेंनिमुखेंकरावेंश्रवण ॥ स्वसुखाचीखूण ॥ ला
 घणेंजरीअसे ॥ २७ ॥ आतांसंताचियाश्रीचरणा ॥ निश्चयेआलोंलोटांगणा ॥ पेलावी
 शांतकरुणा ॥ कल्याणरूप ॥ २८ ॥ कलियुगप्रथमचरण ॥ विख्यातशकशालिवाहन ॥
 पंधराशतसत्तावन ॥ संवत्सरगणना ॥ २९ ॥ युवनामसंवत्सर ॥ जेथेंशुभफळाचापाडिभर ॥
 मासमार्गशीर्षमाससिशिर ॥ पौर्णिमासी ॥ ४३० ॥ तेंयाविवरणार्चेंअवसान ॥ होऊनिवोळग
 लोंश्रीविट्ठलचरण ॥ आतांशांतरसेंभरोन ॥ पावलोंप्रसादु ॥ ३१ ॥ तोप्रसादउघडोनपाहे ॥
 तंवनित्यानंदुचिनुसुधाहोये ॥ अवघेंकल्याणकोंदोनिठाये ॥ संधिहीन ॥ ३२ ॥ एवंग्रंथाव्याख्य
 रवा ॥ अपोंविश्वात्मकादेवा ॥ शुभदिनुसकळिकाहोवा ॥ मंगळाचरणेंयेणें ॥ ३३ ॥ इतिश्री
 अनुभवामृतविवरणेश्रीनित्यानंदकृपाजीवनेनित्यानंदसूतशिवकल्याणविरचितेग्रंथमाहात्म्यावि
 वरणावसाननामदशमप्रकरणसमाप्तम् ॥

अमृतानुभवांतील कठिण शब्दांचा कोश.

अकारा.

आणीका.

अकारादि—अ-पासून सर्व वर्ण.
अखता—अक्षता.
अखरा—गुरूचा आखाडा.
अगर—शेत, बाग.
अंगण—भूमी.
अंगलगे—साह्यानें.
अंगविला—उपाधि रहित.
अंगवे—सामर्थ्य.
अंगाचें—इंधन—चारी अंगाचें
जळण.
अगाधे—समुद्र.
अंगाशीं—स्वरूपाशीं—
अंगीकी—निर्मळपणी—अंगा-
च्या स्वच्छपणानें.
अंगीपडे—पक्षपात करी.
अंगुळी—संकेत.
अंजन—काजळ.
अघवी—सर्व, अवघे.
अघटतां—न घडतां
अडक—पडदा.
अडखिळी—अटक.
अडव—अरण्य.
अडळ—परिमळ.
अडोळलिया—आडळलिया.
अणु—किंचित्, परिमाणु.
अतयेव—यास्तव.
अंतराय—विघ्न.
अंतराळीं—आकाशांत.
अंतरवर्ति—त्याच्या पोटीं.
अतीसो—अधिक्य.
अतीत—गेलेला, बाहेर.
अतुडल्या—सांपडल्या.
अंतोरी—स्त्री.

अभावी—खोलपण.
अदोळता—हालता.
अनवसरे—अलाभे.
अनवच्छिन्न—न विभागलेलें.
अनसायीपणा—शौर्याची उ
तावळ.
अनारत—अप्राप्त.
अनारिसे—वेगळे, खोटें.
अनुकार—शब्द, सूचक.
अनुठाये—वेगळा.
अनुपदाची—प्रत्येक ओवीची.
अनुभाव्य—त्रिपुटी.
अनुमत्त—समत्त.
अनुवाहणी—भोई.
अनुस्यूत—अंतर्बाह्य व्याप्त.
अपर—याहून.
अपयसे आपोआप,
अपादित—संपादित.
अपांगपात—रूपादृष्टी.
अपूर्व—अलागल्यामुळें अज्ञान
नाहीं तर ज्ञानच.
अपेत—सहज.
अभिभव—पराभव.
अभावाआले—नाहींसें झालें.
अमुळेपण—आपलेपण-
अमूर्पीं—नमापतांयेणारे.
अरौते—वाचून.
अर्थ—खरेपण.
अरोचक—कडवटपणा.
अलगे—समोर.
अवगम—भास.
अवग्र—समग्र.
अवघडला—बंदित पडला.

अवच्छेद—एकदेश, एकभाग.
अवतार—वारे.
अवधीं—समाप्ती.
अवसर—समाप्त, देव.
अवांकून—बळकटी करून.
अविष्करे—प्रगटे.
अव्हासव्हा—वाकडा/तिकडा.
अशरीरी—आकाशवाणी.
अश्रुति—स्वछंद.
असके—असते.
असन्नकाळ—असण्याचा काळ
असंवय्य—अकुंठित.
असार—नाशवंत.
असेनाहीं—असणें नसणें.
अहाच—व्यर्थ.
अळुकी—भूकेलेली.
अज्ञानाचे—व्यवहार ज्ञानाचे.
अज्ञानाचा टेका—अज्ञानाचा
आश्रय.
आकृति—चाल.
आखुडे—आवरून धरी.
अगमापाई—क्षणिक.
आघात—नाश.
आटणी—विचार, संकोच.
आटे—वैसे.
आड-ठाऊन—पुढें राहून.
आडपडे—समोर.
आडळ—इच्छा.
आडवावो—अडचण.
आडसूनी—लपून.
आडळकी—स्पर्श, धक्का.
आण—शपथ. [चून.
आणीका—वांचून—उपाधिवां-

आणीती जे क्रमे-त्या क्रमानें.
 आतवतें-प्राप्त होतें.
 आंतलें-आटलें.
 आतुडला-सांपडला.
 आतें-होतें.
 आंते-आंतडी.
 आथिला-संपन्न
 आथी-लाम, आहे.
 आंदुळे-फाटे.
 आंधारी-विहीर.
 आन-दुसरा.
 आनंतर-जन्मांतर.
 आपजवी-पांवरवी.
 आपजे-वाढे.
 आपयती-प्राप्ती.
 आपेसया-आपेआप.
 आपयसी-स्वतंत्र.
 आफुट-अखंड.
 आभास-धम.
 आमस-आमावास्येस.
 आह्वास आह्वा-स्वरूपास-
 स्वरूप.
 आरसे-नेत्र.
 आराधकाच्या-साधकाच्या.
 आरोगण-भोजन.
 आरोगूं लागे-भोगूं लागे.
 आवगत-खेळ.
 आवगे-अंगिकारी.
 आवधियाची रजनी-सर्वांचें
 लयस्थान.
 आवडी-आनंद.
 आवाप्तकाम-पूर्णकाम.
 आवांकिला-बोलला.
 आबरा होला-लहान झाला.
 आवरी-आखूड करी.
 आवारू-पात्र.

आस्वादावे-रुचि ध्यावी.
 अश्रो-आश्रय.
 आहानी-अहोरात्र.
 आहेवतंतू-मंगळसूत्र.
 आहाळ-पोळणे.
 आळली-संपली.
 आळुकी-आवड, लोभ.
 आळुमाळ-किंचित्.
 आज्ञेचा-ब्रह्मविद्येचा.
 इत्थंभूत-साद्यंत.
 इये खुणे-ऐक्याच्या खुणेस.
 इतरगर्वि-इंद्रियें.
 इतस्तता-बारावाटा.
 उखा-उदय, उषा.
 उखी-मृषा, वृथा.
 उगले-उगे.
 उगवे-नाहींसा.
 उगत-उत्पत्ति.
 उगाणा-उलगडा, समाप्ति, अ-
 नुभव, स्वाद.
 उगळी-ओके.
 उचिता-प्रेमासी.
 उंच-उत्तम.
 उजगरा-श्रम, कंटाळा.
 उजाळ-पांडरें, प्रकाश.
 उजिरा-उदय, उत्कर्ष, समोर.
 उजिवडे-प्रकाशे.
 उजु-समोर, अनुकूल.
 उटिजे-मळ काढणें, पुसणें.
 उठिले-उत्पन्न झाले.
 उणें-नाहीं.
 उत्थान-उधाण, भरती.
 उदळता-उसळता.
 उद्गारण-बोलणें
 उद्गदले-खवळले.
 उद्दीपे-प्रगटे.

उद्धोध-जागृती.
 उद्योतकार-प्रकाश.
 उन्मादे-खवळे.
 उन्मीळण-पाहतां.
 उन्मेष-ज्ञान, बुद्धी.
 उपपत्ति-युक्ति, दृष्टांत.
 उपेय-वस्तु.
 उमगिले-उपमा दिली.
 उपखा-कभीपणा, नाश, नाहीं.
 उपरम-शांती, समाधान.
 उपरू-योग्यता.
 उपरोध-प्रतिबंध, आग्रह, सं-
 बंध.
 उपरोधेवीण-द्वैताशिवाय.
 उपलब्धे-प्राप्त.
 उपलभ्यता-प्राप्ति.
 उपलवण-व्याख्यान.
 उपलवला-भरला.
 उपलविले-विस्तारले.
 उपविष्ट-प्राप्त.
 उपलविजे-विस्तारे.
 उपसहरणं-बोलणें.
 उपसाहो-सहज.
 उबगलें-समजलें.
 उपसाहून-क्षमा करून.
 उपसे-उपटी.
 उपास्ति-सेवा, उपासना.
 उंबरा-स्थान.
 उभयपण-द्वैत.
 उभला-उद्भव.
 उभारी-नामरूपात्मकउभवणी.
 उभारिली-बोलिली.
 उमजले-स्वरूपा आली
 उमसे-अवशेष.
 उमसो-ठाव, पहाणें, दिसो.
 उमाणी-मोजी.

उमाणून-पडताळून, मौजून. ओळखून.	करी-योगाने, कडून. कर्षे-आकर्षे. कळा-स्थिति. कळासे-बांधला जातो. कळिकाटा-कलह लावणार. कांटाळे-ताजवा. कांडोरी-पेर. कानाखाली-श्रवणगोचर- नाहीं.	क्षर-नाश. क्षोभ-उठणे. क्षोभना-उडव. खणुवाळ-निबर. खर-तीक्ष्ण. खवळती-माजती. खवाणी-आकाशशब्द. खुणाविला-विराला. खुर्पे-शस्त्र. खेव-तत्क्षणी. खोचले-रोविले. खोची-निषेधी. खोली-अधिष्ठानीं. खोळी-ओटी. गगनोल-खपुष्प. गण-समुदाय. गतागतता-जाणेंयेणें. गति-समाप्ति. गरिमा-मोठेपण, महत्व. गवसले-आच्छादिले. गिवसे-सांपडे. गंव्हर-हृद्गत. गाउडी-गांवढळ. गाडे-माळिका. गाथा-गोष्टी. गाभारा-मध्यघर, ओंकार, गोठण. गावडे-अनाडीपण. गाळी-टाकी. गुंति-अडचण. गिवसिला-सांपडला. गिवसू-पाहू. गिवसे-प्रकाश, व्यापी, आ- च्छादी, सांपडे. गुति-गरज. गुंफिवा-गुंफितो.
उवाडले-प्रकटपणे. उवाये-प्रकटे, उत्कर्षे. उशिष्टि-लिप्त, उष्टी. उसासला-उसळला. उसासे-विशेष. एकगुणे-शब्दामुळे. एकत्र-एकच. एकमुख-एकार्थवाचक. एकरस-ब्रह्मरस. एकवट-एकत्र. एकाहारीं-चिद्रूपीं. एकाहेलावा-एक फांदी, खांदी. ऐलिकडे-अंतःकरणाकडे. ओजावोनेदी-हाक मारली. ह्यणजे ओदैतो. ओडंबरी-गारुडिविद्या. ओपे-अर्पण. ओसरलिया-विज्ञाल्या. ओळंबते-झोंबते. कचुंक-कवच. कडसणी-विचार. कडवसे-उग्रपण. कंदु-कांदा, बीज. कनक-सोने. करणी-इंद्रिय. करणे-इंद्रिये.	कामविला-संपादिला. कामवीजे-साधिजे. कामवावे-इच्छावे. कायटी-घालमेल, युद्ध. कार्यक्षम-उत्पन्न. कालोवा-सामरस्य. काष्टा-सिद्धांत. काह्या-कशाला. काळवखे-आंधार. कीर-निश्चयानें. किरण-प्रकाश. कीळ-तेज. कुटी-निंदा, आळ. कुटे-निंदा. कुमरू-बाळ. कुडे-कुटिल, खोटे. कुरवंडी-ओवाळणी. कुसरी-व्याप्त, कौशल्य. कूळ-समुदाय. कैवल्य-मोक्ष. केउतिसुये-कोठेंघालावी. कोणी एक-अनिर्वचनीय. कोणेठेविजेठाई-कोणी याचा ठिकाण काढावा. कोडे-कौतुक, समाधान. कोणेदर्शे-जागृदादि. क्रीडारोळ-खेळ.	

गूढ-अप्रकट, अव्यक्त.
 गोमटे-निवळ, चांगुलपण.
 गोरंगण-ज्ञानाग्नि.
 ग्रंथार्थ-उघड.
 ग्रामून-गिळून.
 घटे-घडे
 घनवट-परिपूर्ण, नाव.
 घरवात-संसार, घराचार.
 घरौतेवरौते-बायकोपुरुष.
 घापता-घेता, घालता.
 घापे-प्रवेशे.
 घेईजेत-ग्राहक.
 घेते-ग्राह्य.
 घेणेंदेणें- त्रिपुटीकाळीं व्या-
 पार.
 चढल-तुकडा.
 चवी-रुची.
 चाखो-सेवन.
 चांग-चांगुलेपण.
 चांगावें-उत्तम, चांगुलपण.
 चाचुवेस-तोंड, चोंच.
 चाड-इच्छा.
 चांदिणे-पांदरें.
 चापेपण-चंपक, सुगंध.
 चारूस्थलीं-निर्विषेशी.
 चावळोनी-बोळोनी.
 चिकसा-उठणें, मुर्गाधिद्रव्य.
 चित्तपेश-निर्विषेश.
 चिदोन्मेष-गणपती.
 चिदावेश-सत्प्रवेश.
 चुकी-अन्यथा.
 चुंबित-आलिगित.
 चुळोदक-चूळभर पाणी.
 चूडामणी-मुगुटमणी, श्रेष्ठ.
 चेणे-जागृती.
 चेववित-जाणवत.

चेवविली-जागीकेली.
 चोखडे-निर्मळ.
 चोजवणें-जाणणें.
 चोजविली-कळली.
 चोजवे-जाणवे.
 चोळखा-पदर.
 जनक-कारण, पूर्वी.
 जन्म-उत्पन्न.
 जल्प-शब्द, वाक्य.
 जाउपे-जोडी, संतती.
 जाउळ-जाईचेंफूल.
 जाकलि-ज्याकाळीं.
 जागणी-स्वरूप.
 जाती-प्रकार, पदार्थ.
 जाणण्याच्याघरीं-अधिष्ठानीं.
 जालिया-संतती, उजळलिया.
 जिणता-निरास.
 जियोदोष-जिच्या उद्देशानें.
 जिवाचेजीवी-स्वरूपानें.
 जिवाळी-सजीव.
 जीये-उदयास.
 जेता-जय.
 जेसणा-जेवढा.
 जोगवतअसे-पुष्ट होत असे.
 जोगवणी-संपादणी.
 जोगाऊन-पुष्ट होऊन.
 झकविले-ठकविलें.
 झडती-लौकर.
 झडपेना-जाईना.
 झणी-कर्धी, नको, नलगे, न-
 व्हावे.
 झणे-नाहीं.
 झळाळे-सरे, तेज.
 झापी-झाकी, लोटी.
 झांवळे-मंद.
 झोक-विकार.

झोपलोटे-अज्ञान जातें.
 झोविली-झाला.
 झोळ-पदर.
 टणकोनि-श्रमोनि.
 टवाळ-मिथ्या.
 ठसा-आकार.
 ठाई-स्वरूपी.
 ठाऊनी-राहून.
 ठाउवी-ठावकी.
 ठाकी-माग, गती.
 ठाकिजे-पाविजे.
 ठायेठावो-परिपूर्ण.
 ठावोवरी-येथवर, ठिकाण.
 ठेली-राहिली.
 ठेवाठेवो-उठाठेव.
 ठेवी-द्रव्य.
 ठेवा-आकार.
 डंकु-डंका.
 डगर-कीर्ती, आख्या.
 डंशु-तात्पर्य, अभिप्राय.
 डाखळे-चित्रविचित्र.
 डिंव-शब्द.
 डिंवे-आकृतीनें.
 डिरू-अंकूर.
 ढळे-हले.
 णकार-ण असें तीन रेधा-
 चें अक्षर.
 तडा-फुटणे.
 तदंतःपाती-त्यातीलच.
 तन्वंगी-स्त्री.
 तर्क-शब्द.
 तवका-आवेशानें.
 तळवटी-अधिष्ठानीं.
 ताटस्थभूत-मनोलय.
 तानवटे-कोष्ट्याचा माग.
 तिमिर-नेत्ररोग.

तुरंव-धारण.
 तुरंबी-लेई, पांघरी.
 तूर्य-द्रष्टा, जाग्रदादिपैकीं चव-
 था, तिहींचा साक्षी, उगेपण.
 तूष्णींभाव-मोहित, स्तब्ध.
 तूष्णींभूत-मुके.
 तेचशांति-सेजशांती.
 तेथें-प्रळयकाळीं.
 तेथेंहाकेंचा-शब्द.
 तेवीं-अतएव.
 त्याचीपाही-त्याला पाही.
 त्राय-प्रतिष्ठा.
 त्रिकाळीं-जाग्रदादि.
 त्रिजगती-त्रैलोक्य.
 त्रिपुटी-वस्तु, पदार्थ, वृत्ति.
 त्रिपुरासुर-तीनगूण.
 त्रिशुद्धि-कालत्रयी.
 त्र्यंबक-त्रिनेत्र.
 त्र्यंबकत्व-अविकार, प्रकृति.
 थडिये-नदीतीरीं.
 थळीव-वडी.
 थारो-राहो.
 थावे-ध्यावे.
 थिता-व्यर्थ, खोटें.
 थेकुली-लहान.
 थोकली-डौली.
 थोकुली-स्थिर झाली.
 दंडी-काठीवाला.
 दयावाहे-दयाहस्त.
 दरकुटी-पर्वताची घळ.
 दरी-गुहा.
 दर्शन-त्रिपुटींतील मध्य.
 दशा-अवस्था, वात.
 दशेचा-ज्ञानावस्थेचा.
 दळ-समाज, सेना.
 दाटणी-व्याप्ती.

दांडी-वीणा, कर्ण.
 दादुला-पती.
 दानी-परोपकारी.
 दिठा-आत्मा.
 दिठीच-द्रष्टाच.
 दिठीचींलुगडीं-प्रकाशाचीं-
 वस्त्रें.
 दिठीफावे-दृश्यास भेटे.
 दिठीवा-रूपादृष्टी.
 दिठीवेचा-द्रष्टा.
 दिवटा-प्रकाश.
 दिवो-दिवस.
 दिहाचा-दिवसाचा.
 दुजा-इतर.
 दुण-विभाग.
 दुणीचे कंचुक-द्वैताचे पांघ-
 रूण.
 दुथडी-दोन भाग.
 दुबंधी-पाटांव, दुरंगी लुगडें.
 दुभे-पान्हा.
 दुवाई-भेद.
 दडमात्र-केवळस्वरूप.
 हती-सुगंधी.
 दृश्य-जगत.
 दृष्टी-त्रिपुटी.
 देखता-उघड, द्रष्टा.
 देखी-दृष्टी.
 देव-कोड.
 देववेल्या-कोणी देईल काय.
 देवगिरी-दौलताबाद.
 देवांगण-शपत.
 देवीं-देवाचे ठाई.
 देहास्पद-घर.
 दैविकीचे-दैवीसंपत्ती.
 दोघुले-दोन.
 दोंद-शरीर, बिव.

दोवचने-प्रकृतीपुरुष.
 द्रष्टाद्रष्टे-आत्मा.
 द्राड-दुर्वट, अशक्य.
 धडफुडी-पूर्ण.
 धडी-निर्विशेषी.
 धणी-तृप्ती.
 धरा-आश्रय.
 धवलारे-मोठ्या हवेल्या.
 धांडोळा-शोध.
 धांडोळी-निवडून काढी.
 धांदा-चुरा.
 धार-गोडी.
 धारकी-गुद्रीं.
 धारागिरी-वेरूळ.
 धाला-तृत.
 धावकारू-पाठिराख्या.
 धांवे-पसरे.
 धीवसा-धैर्य.
 धुमे-परिपूर्ण.
 धुरे-पुढें.
 धूम्रत्वकाय-धुरासारखे.
 नकडसी-नविचारी.
 नघसवटो-नझिजो.
 नपाहत-भूतभविष्यादि.
 नफवे-येतनाहीं, नफाटे.
 नवाळी-रस.
 नमंडे-नपडे.
 नविकरोनी-नबदलोनि.
 नशिवतां-नपाहतां.
 नसंठो-नसांठवो.
 नसंडिती-नटाकित्ती.
 नसते-वांचून.
 नसरती-नप्रवेशती.
 नसरे-नमिरवे.
 नागरू-सुंदर.
 नाडिजेल-ठकवील.

नाथिले—खोटी.
 नाना—बापा, अथवा.
 नावेक—क्षणभर.
 नाहिंपणासकट—शून्यासकट.
 निके—खरे, चांगले, निश्चयानें.
 निकराचा—निक्षून.
 निकेतन—घर.
 निगमवन—उपनिषद्भाग.
 निगदिले—बोलले.
 निगुती—निश्चित.
 निघणें—वेगळें होणें.
 निघोट—एकवट.
 निफजतां—न शिवतां.
 निडारिले—पकडशा.
 नीच—निज, नित्य.
 निदसुरे—निद्रेतील बोल.
 निदर्शन—उपमा, दृष्टांत.
 निदेचें पडणें—झांपड.
 निपटना—अत्यंत, अगदीं.
 निफजा—उत्पन्न.
 निमाली—गेली, सरली.
 नियमेंवीण—पाहिल्यावांचून.
 निरवसान—समाप्ती.
 निरस्तता—नाहीपण.
 निरुती—विचारांतीं, निश्चयानें.
 निरुत्तर—विस्तर.
 निरोधन—नाश.
 निरोध—हठयोग.
 निर्वचितां—विचारतां, पहातां.
 निर्वाळ—निर्मळपणें.
 निर्वेद—वैराग्य.
 निवटी—बाधित, निवडी.
 निशी—नाहिंपणा.
 निवटले—मेले.
 निवांत—मग्न.
 निशाण—डंका.

निश्वासे—वेदे.
 निष्कर्ष—शेवट.
 निष्कळ—कळेनींपूर्ण.
 निष्टंक—केवळ.
 नुटी—नाहीं.
 नुधविजे—नउठिजे.
 नुमसू—नमानू.
 नुमसे—नसांपडे.
 नेटून—ठांसून.
 नेटी—परिपूर्ण.
 नेणेकोण—कोणती.
 पडळ—पटल.
 पडताळिलें—खरेंकेलें.
 पडप—शोभा, आवडी.
 पडिभरे—अनुभवे.
 पडसाई—छाया.
 पदत्रय—प्रत्यक्ष, अनुमान,
 शब्द.
 पतितप्रवाह—प्राप्तहोईल.
 पदद्वय—दोनओंव्या.
 पदार्थ—अलंकार.
 पदे—ओंव्या.
 पंधरावें—पंधरांचे दराचें.
 परतू—उलटू, वाटू.
 परणू—विवाह करूं.
 परवडिला—माखला.
 परवडी—प्रकार.
 पराअपरा—मागील पुढील.
 परि—प्रकार.
 परिच्छिन्न—वेगळे.
 परिच्छेद—वेगळेपण.
 परिगुण—पदार्थ.
 परिकर—उघड, आसमंतात.
 परिपाडे—सारखे, बरोबर.
 परियळ—खाण्याचे पदार्थ.
 परिसकार—उघड.

परिहर—नसतां, उत्तर.
 परिहार—दूरकरणें, उपमा.
 पन्हा—पाप.
 पल्हेचा—कापसाचा.
 पवाडे—बोलणें, उद्योग, कीर्ती.
 पसरे—पूर्णतेनें.
 पसायदान—प्रसाद.
 पहुडले—निजले.
 पाईक—चाकर.
 पाखाळे—प्रक्षाळे.
 पांग—संबंध, वांचून, नाहीं,
 दरिद्र.
 पांगूळ—पसरणें.
 पाचारिल्या—बोलाविल्या.
 पाचोवा—दृष्टी.
 पाठाऊ—साह्य.
 पात्रतेनें—भांडीं.
 पाटणी—शहर.
 पाटी—बरोबर.
 पाठीकडून—मागलेकडून.
 पाठिशींझाली—नाहीशींझाली.
 पाड—थोरी, बरोबरी.
 पातयाचीमिठी—नेत्रांच्यापा-
 पण्या.
 पात्र—शेत.
 पाती—दळ, पांकळ्या.
 पान्ति—पंगती.
 पारखी—परिक्षा.
 पारिषी—पारोशी.
 पारावार—समुद्र.
 पालव—पदर. [झाली.
 पारूषली—परतली, शिळी-
 पाहाण्यास—दृश्यास.
 पाही—चरण.
 पिऊनगेले—नाहींसे झाले.
 पिसाट—वेडा.

पिसुण-रक्त.
 पुंजा-सूत.
 पुंजाळला-दैवीप्यमान.
 पुंजाळन-मिळून.
 पुंजाळे-बोंटाळे.
 पुटी-पूड.
 पुढिला-दुसरा.
 पुनरुक्त-दुसऱ्यानें, व्यर्थ.
 पुरे-बरोबरी.
 पुसे-नाहींशी होती.
 पैठा-स्थित.
 पैठी-प्राप्त.
 पैधा-पांगळा.
 पेलत-वाढत.
 पेलली-ठाकली, लोटली.
 पेलावी-फेंकावी.
 पेवावें-प्यावें.
 पैशून्यता-न्यूनता.
 पैस-दढता, विचार.
 पैसा-राहो.
 पैसू-अवकाश.
 पैसे-पूर्णत्वे.
 पोखरणी-विहीर.
 पोटासुनी-पोटांत घेऊन.
 पोतास-कापूर.
 पोहे-पाणपोई.
 प्रकाश्य-जग.
 प्रकृती-देवी.
 प्रणवाक्षरी-विराटादि.
 प्रतारण-फसविणें.
 प्रतियोगी-प्रतिकूळ.
 प्रतिकूल-विपरीत.
 पृथ्वीची-मातीची.
 प्रत्यङ्मुख-आत्मोन्मुख.
 प्रत्योन्मुख-स्वरूपोन्मुख.
 प्रथा-प्रख्याती.

प्रबंधु-ओंव्या.
 प्रबोधी-जागेपण.
 प्रबुद्धाची-ज्ञानाची.
 प्रसवले-संचले.
 प्रसक्तपण-उत्सुक्त.
 प्रस्ताव-अध्याय, संभव.
 प्रस्तावी-वार्ताकरी.
 प्रवर्त-व्यवहार.
 प्रज्ञा-प्रतिज्ञा.
 प्राकृत-देहसंबंधी.
 प्रांजळ-सविस्तर.
 प्रांती-समाप्त, शेवट.
 प्रेमळा-प्रेमयुक्त.
 फणींद्र-सर्प.
 फरके-दृश्य.
 फरकेनादिसे-दृश्यस्वरूपाहू-
 न वेगळें नाहीं.
 फरारी-ओढ.
 फांका-विकाश.
 फाकावी-धमवी.
 फाकावा-बहकावा.
 फाके-वाढे.
 फावला-प्राप्तझाला.
 फावली-नाहींशीझाली.
 फावा-प्राप्तहोतो.
 फुडे-स्पष्ट.
 फेडूं-काडूं
 फेडून-निरसून.
 फूज-अहंकार, गर्व.
 फोल-पोंकळ.
 बडिवाळ-प्रतिष्ठा
 बरडी-खडकजमीन.
 बरवे-शोभे.
 बहकताती-शोभतात.
 बहके-उधळे.
 बहुडे-परते.

बहुरूप-जगदाकार.
 बहुडणें-लयासजाणें.
 बाईला-बायको.
 बाग-मार्ग.
 बागे-योगे.
 बागू-व्याख्यान.
 बांधा-ढेप.
 बांधला-मीहणोंलगतला.
 बांधावी-व्यवहार.
 बाधांघणे-बोलावणें.
 बापुडी-गरीब.
 बिके-वैभव, तेज, वेळ.
 बीजे-दुसरें
 विहितुअसे-भीतअसे.
 बुजावणी-समजूत.
 बुजे-समजे.
 बुंथी-पांघरूण.
 बैसोंघाली-तळींघाली.
 बोंणें-अन्न.
 बोध-ज्ञान.
 बोधले-कळले.
 बोभाट-व्याख्यान.
 बोभावे-हांकारावे.
 भरे-पूर्णपणें.
 भडसे-उत्कर्ष, अधीकपणा.
 भरोवरी-श्रम, बरोबरी, ये-
 णेंजाणें.
 भवे-गती.
 भवावर्ती-संसारभोरा.
 भवरा-भ्रकर.
 भांब-पोकळ.
 भारती-वैखरी.
 भारी-ओझे.
 भाव-मिथ्या.
 भावे-आवडे.
 भाळला-वशझाला.

भिग-अभ्रक.
 भीतरि-अंतरि.
 भुंजीजे-भोगावे.
 भुंजीत-भोगितो.
 भेडे-भित्रे.
 भोज-कौतुक.
 भोग्यभोक्तृत्व-त्रिपुटी.
 मऊ-मोजण्यास.
 मकरी-मच्छ.
 मकरध्वज-काम.
 मंदरू-पर्वत.
 मंदरूप-सूक्ष्मरूप.
 मदवी-वस्त्र.
 मध्योल्लेख-दृश्य, दर्शन, द्रष्टा,
 यापैकी मधील जें दर्शन.
 मवावे-मोजावे.
 मलहारे-योग.
 मशी-शाई.
 महुडे-मेघ.
 माजे-जोरधरी.
 माझारी-मध्ये.
 मागुती-पुन्हा.
 मात्रा-ओंकार.
 मात्रिका-बावनमात्रा.
 मांदुस-पेटी.
 मांदी-समुदाय.
 माथुला-रवी.
 मानुसवर्णे-विषयनहोणे.
 माया-माता.
 मायाकुंजर-कपटहत्ती.
 मावा-लीला.
 मावेचे-मायात्मक.
 मिठी-संकोच.
 मिरवणे-प्रसिद्धि.
 मुकुळ-कमळ.
 मुगीमूग-मौनस्थिती.

मुडा-पेंढ्याचा.
 मुदला-कारण.
 मुद्रा-चिन्ह, आकार.
 मुरडोनी-परतोन.
 मुसावला-भरला.
 मुहरे-उत्पन्न.
 मुळवणी-बोळवण.
 मुळीके-पहिले.
 मेचू-आवड.
 मेरे-सिमा, हद्द.
 मेळे-परत्वे, रूपेने.
 मोटके-निपुण, चांगले.
 मोडोनिया-दाटभरून.
 मोदळा-गवताची बुजावणी.
 मोहरे-प्रमाणे.
 मोहिरे-भ्रांती.
 यथातथ्य-जसजसा.
 याचेठाई-ठायींठायीं.
 युक्ति-शक्ति.
 येर-इतर.
 योग-भूमिका, स्वरूपस्थिती.
 योगेश्वरी-जोगेश्वरी.
 रचि-उत्पन्नकरी.
 रती-प्रीती.
 रंधन-स्वयंपाक.
 रंभागर्भ-केळीचा गाभा.
 रवा-गोळा.
 रससोय-स्वयंपाक.
 रझमीकरी-प्रकाशानें.
 राउळीं-देवळांत.
 राखोजातां-तारूं जातां.
 राणीव-सार्वभौमत्व.
 राविले-रंगविले.
 रावी-रंगवी.
 रावतीया-शिष्य.
 रिझो-संतोषपावो.

रिझावें-ऐकावें.
 रिझीं-वृद्धी.
 रूणायताच्या-झालेंचपाहिजे.
 रूढीत-कार्य.
 रेखा-पाउल.
 रोहक-घोरणार्नी.
 रोळ-क्रीडा, गलबला.
 रोळे-लोपे.
 लक्षणाची-जहदादि.
 लग्न-ऐक्य.
 लगवग-वालमेल.
 लटिकेवरी-मिथ्यात्वानें
 लता-वेली.
 लवचक-पोंकळ.
 लऊन-मितून.
 लाघव-खेळ्या.
 लाधे-सांपडे.
 लाधला-पावला.
 लाटी-बळकट.
 लाविती-मिततो.
 लाहिजे-सांपडे.
 लाहता-पाहता.
 लाहो-प्राप्तहोवो.
 लावी-जाळी.
 लिहिपुसे-नाहीपणा.
 लेख-समज, गणना.
 लेखी-संख्या.
 लेखीयोका-दिसेनाका.
 लेखीयासी-गणनेसी.
 लेपे-चित्रें.
 लोटिता-नाशता.
 लोह्या-द्रव्य.
 लोधली-लुब्धझाली.
 वटु-वड.
 वतवतु-वटनटु.
 वरखु-वृष्टी.

वरमती—जाणती.
 वराचा—राज्याचा.
 वरिवंडली—परिपक्व.
 वरी—पर्यंत.
 वहिला—लौकर.
 वळघत—चिकटत.
 वळघा—चढला.
 वळसा—वळण.
 वाइली—वाहिली.
 वाईल—प्रवेश.
 वाइले—वेगळे.
 वाकपंथ—वाचा.
 वाख—तृप्ती, जाड्य.
 वागयज्ञ—वाचेसआलेंतें.
 वाग्देवता—वाणिरूपवेद.
 वाचकनव्हे—नांवनव्हे.
 वाजता—जाणता.
 वांझोले—वृथा.
 वांझट—व्यर्थ.
 वांटणी—विभाग.
 वांटे—वाटणी.
 वाडी—वेगळेपण, खरेपणा.
 वाडी—रीघ, वागणूक.
 वाडीया—वाढला.
 वाड—मोठी.
 वाणी—मासला, प्रकार.
 वानी—प्रकार.
 वाती—दिवे.
 वायबुंधी—खोटेंझांकण.
 वायाणे—व्यर्थ.
 वायसे—व्यर्थ.
 वास—जागा, अपेक्षा, अंग, दृष्टी.
 वायुचाठेला—विश्रांती.
 वाव—रीघ, व्यर्थ.
 वावडे—बोले.
 वावरीजेळ—व्यवहारिजेळ.

वावुये—धारणकरतांयेणें.
 वालहे—वेगळे, प्रियत्व.
 वासिपे—भयपावते, लोपपावला.
 वानेपरी—मासले.
 वाशिपे—नसे.
 वाहणी—प्रवाह.
 वाहे—ग्रहणकरी, मानी.
 वाहो—प्रवाह.
 वाहे—घेतो.
 वाळणे—निरासकरणें.
 विकळ—होईना.
 विखो—विषय.
 विखुरलीया—विभागलीया.
 विखोरी—पसरणें.
 विखरली—तुटली.
 विटाळा—संबंध.
 विडंबन—क्रीडा.
 विधुर—रहित.
 विनटली—राहिली.
 विन्यास—सामर्थ्य, विस्तार.
 विप्लाविली—बुडविली.
 विये—व्याली.
 विपावो—प्रकार, रीति.
 विपायें—कदाचित्त.
 विवळे—दिसला.
 विवरण—टीका.
 विशद—उघड.
 विश्वासी—जगासी.
 विसावला—विश्रांती.
 विसकुसी—विसकट.
 विसंचला—विकसला.
 विसंबे—विश्रांतीपावे.
 विसंबला—लीनझाला.
 विसुरा—माग.
 विहाळी—स्वारी.
 वीण—सोडून.

वृत्तीचीवाव—वृत्तीचेहात.
 वेखासे—आग्रह.
 वेठळो—युक्त.
 वेधवी—परिधानकरी.
 वेदून—ज्ञान.
 वेल्हावती—डोलती, विस्तारती.
 वेल्हावणी—संप्रदाय.
 वेल्हावे—खेळे.
 वोगरू—भात.
 वोजावोनेदि—हांकफुकटजा-
 उंदेतनाहीं.
 वोडवले—प्राप्तझाले.
 वोझावले—गेलेनाहीं.
 वोडंबरी—गारुडीविद्या.
 वोढणी—यत्न.
 वोथर—पडशब्द.
 वोपसळ—मिना.
 वोपे—अर्पण.
 वोवणी—वोव्या.
 वोरवार—खटपट.
 वोल्हावणे—भिजणें.
 वोसरे—पान्हा.
 वोसणती—बरळती.
 वोहे—कास.
 वोसरल्या—सरल्या.
 वोसंडी—टाकी.
 वोहरा—वधुवरा.
 वोहळणे—वाहूनजाणें.
 वोळगे—शरणजाई.
 वोळंबते—लेंबते.
 वोळणे—प्राप्तहोय.
 वोळगे—वाचे.
 व्यवहारिक—दृष्टांताकडील.
 व्यष्टी—जीव.
 व्याजें—निमित्त.
 व्यापिताठाय—व्यापून

व्यावृत्ति-निवृत्ति.
 शकली-भाग, तुकडे.
 शबल-मलिन.
 शबलांश-वाच्यांश.
 शतपथ-वेद.
 शब्दराशी-वेद.
 शब्दाचीलिहीपुसे-नाहींपणा.
 शहाणे-जाणणे.
 शासन-आज्ञा.
 शीणलेवा-श्रमद्यावा.
 शिनानी-वेगळाली.
 शिरा-पक्कान्नविशेष.
 शिराणी-वांचून, तोटा.
 शिळा-पारोसा.
 शुद्धिकारी-अधिकारी.
 शेखी-निर्विशेषी, शेवटीं.
 शेजार-शय्या.
 शेजे-निस्तेज.
 शेल-अग्रभाग.
 शेष-विचारांत.
 श्रेणी-पंक्ती, परंपरा.
 श्रवण-कान.
 श्रुति-शब्द.
 संचित-ज्ञान.
 संचू-समुदाय.
 सणु-उत्साह.
 सतुके-सत्यत्वे.
 संधी-पडदा, वेगळेपणा, क-
 पट, अज्ञान.
 सपडपे-सभूषणे.
 सपत्न-शत्रु.
 संबंधी-समग्र.
 संबधिला-भेटला.
 भिठ-वेळ, पाहार.
 मुकुळसमूह.
 मुगीसूवेभव.

समष्टी-ईश्वर.
 सरि-सरल्या.
 सरिसे-जवळ.
 सरोभरी-वेग.
 संवलितु-त्रिपुटी.
 सवा-तत्क्षणीं.
 संवंगणी-कापणी.
 सवडे-पडे.
 संसरिसु-सारांश.
 सवा-बरोबर.
 संसरण-व्यापार.
 संसारा-निरसन, नाहीपण.
 सहवास-एकत्र.
 सहस्रबाह्य-सहस्रहात.
 सळ-अंकूर, न्यूनत्व.
 सांकडे-संकट.
 सांगडा-सारखा.
 साचा-कोरा कागद.
 साचीं-अधिष्ठानीं, खरेपण.
 साचुला-खरा.
 साचुकलें-खरे.
 साजी-टवटवीत.
 सातां-असतां.
 साजिरे-शोभा.
 साडेपंधरी-साडेपंधरांच्याद-
 राचें.
 सात-सहित.
 साधणें-मैत्री.
 साधलें-मारले.
 साधी-सांपडवी.
 साधून-मारून.
 साधे-निरसावे.
 साध्य-आत्मा.
 साना-अपात्र, लहान.
 सामावतू-मावळला.
 सामराज-सार्वभौमत्व.

सारी-नाशी.
 सारिला-गेला.
 सारुनी-नाशुनी.
 सावयव-सगुण.
 सावकाशता-परिपूर्णता.
 सावाये-साह्यता.
 सावायली-सकाम.
 सावेवता-साकारता.
 सावावो-जमाव.
 सिते-दोरी.
 सिद्धाते-सिद्धांत.
 सिनानी-वेगळी.
 सुखासनी-पालखींत.
 सुरवाड-पूर.
 सुजती-वाळती.
 सुजे-जाणवे, सुचे.
 सुदले-दिले, घातले.
 सुतला-निजला.
 सूत्र-अनुसंधान.
 सुनी-वेऊन, घालून.
 सुमरु-स्मरण.
 सूर्यदिठी-पूर्णदृष्टी.
 सुरया-सुरीनें.
 सुरवाडे-सुभिक्ष, स्वाधीनप-
 णा, पाडे.
 सुसास-अवकाश.
 सुसास-सांगण्याजोगें.
 सुवाये-आश्रयानें.
 सैद्य-स्वयंभ.
 सौकट-कोष्ट्याचा माग.
 सौरभ-सुवास.
 स्वैर-यथेष्ट.
 सौरसू-आवड, प्रीति.
 सोलीव-निरुपाधिक.
 सोसू-हाव.
 सोहंमा-तोमी

सोहळा—संभ्रम.

स्फीत—स्थित.

स्फिती—कीर्ती.

स्फुरत—स्थित.

स्वमाधा—स्वकंदारोहण.

स्वसंवेद्य—ज्ञानअज्ञानआपणच

हन—आणीक, जरी, राहिलें.

हराश—उणेपणा.

हडसून—खरेंकरून.

हातफळी—झोंबी.

हारी—ओळ.

हालया—हटणें.

हाव—हौस.

हातुवसे—हातउगारी.

हारतलिया—आटलिया.

हिनावणी—नार्हीशीझाली.

हीर—कच्चेपणा, संशय.

हीरू—कांटा.

हुटहुटी—चमक.

हुडे—हावेळचा.

हेलावा—लाट.

होऊं पाहिजे—संतती किंवा बाळ

होता—ऋत्विज.

ज्ञानत्व—ज्ञानधर्म.

ज्ञानपण—त्रिपुटी.

ज्ञेय—जाणते, विषय.

शुद्धिपत्र.

पा. ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पा. ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
९-१०	केनस	केनसार्ध	१०७-१३	सिद्धांचनि	सिद्धाचेनि
१०-८	अनुसूत	अनुस्यूत	११४-२८	वमना	वल्गना
११-११	मुखावला	मुसावला	१२३-३	धरित	धरिता
१९-४	भोगावया	भोगणया	१३३-१४	कार्य	काय
२३-२८	अविद्येचि	अवघेचि	१३३-१७	कार्य	काय
२४-२१	आवडले	आवडले	१४४-९	यासिअज्ञान	यासीअज्ञान ॥
२७-२	अंगिकेसरिसे	आरिसे	१४६-४	कोणेदेशे	कोणेदशे
३४-२१	ागुते	मागुते	१४९-२७	आह्मा	आत्मा
३५-४	बोधत्वे	ओघत्वे	१९१-२६	नरडी	वरडी
४८-१९	संबंध	संबंधि	१९४-२९	बीजेकलें	बीजेकेलें
६९-१४	पाळणें	पोळणें	१७३-२०	माहानुभावी	महानुभावी
९९-२८	एहणवोनि	एवंहणोनि			

सर्व
संबंधि
दि
मुकु
मुगी